རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།

༼ཙ༽

རྗེ་བློ་བཟང་གྲགས་པ།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

༄༅། །རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ་བཞུགས་སོ། །

༼ཙ༽

རྗེ་བློ་བཟང་གྲགས་པ།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྤྱིའི་ཨང་།

SJRB-0042

བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་ཤིང་པར་ལ་གཞི་བཅོལ་བ་ཡིན།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་ཞུ་སྒྲིག་བྱས།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་བཟོས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།
༢༠༡༧ ཟླ་ ༨ པར་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།
༢༠༢༡ ཟླ་ ༡ པོར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།
www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།
serajeyrigzodchenmo@gmail.com

གཤིབ་སྡུར་མཁན། དམ་ཆོས་འོད་ཟེར།

པར་སྐྲུན་གྱི་བདག་དབང་སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོར་ཡོད།

a

དཀར་ཆགངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས། ....i ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད། ....vi ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་འགྲེལ་པ།...........................1 ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་འགྲེལ་པ།.....................༦༠༣ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་འགྲེལ་པ།....................༧༣༤པར་བྱང་སྨོན་ཚིག..787

i

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ། རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་སྲོལ་གཏོད་མཁན་
དང་། དགའ་ལྡན་ཁྲི་རབས་དང་པོ་ཡིན། བོད་མདོ་ཁམས་སྨད་ཀྱི་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་ཡབ་ཀླུ་འབུམ་དགེ་དང༌། ཡུམ་ཤིང་བཟའ་ཨ་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་མེ་བྱ་༡༣༥༧ལོར་སྐུ་
འཁྲུངས།

དགུང་ལོ་གསུམ་པར་རྗེ་ཀརྨ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེའི་དྲུང་ནས་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་བཞེས་ཏེ་
མཚན་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་ནས་ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་བདག་སྐྱོང་གནང་སྟེ་གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་དབང་བསྐུར་བར་མཛད། གསང་མཚན་དོན་ཡོད་རྡོ་རྗེ་ཞེས་བཏགས། དགུང་ལོ་བདུན་གྱི་སྐབས་ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་མཁན་པོ་དང་། གཞོན་ནུ་བྱང་ཆུབ་པས་སློབ་དཔོན་མཛད་དེ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་བཞེས་ཏེ་མཚན་བློ་བཟང་གྲགས་པར་གསོལ། དགུང་གྲངས་བཅུ་བདུན་ཆུ་གླང་༡༣༧༣ལོར་མདོ་སྨད་ནས་དབུས་སུ་བྱོན་ཏེ་འབྲི་གུང་མཐིལ་དུ་ཕེབས། སྤྱན་སྔ་བ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་དང་མཇལ་ཏེ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་། ཕྱག་ཆེན་ལྔ་ལྡན་ལ་སོགས་པ་གསན། ཚལ་གྱི་སྨན་པ་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ཀྱི་དྲུང་ནས་སྨན་དཔྱད་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་གཞུང་ལ་སྦྱངས་པ་མཛད།
དེ་ནས་ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་བདེ་བ་ཅན་༼རྭ་སྟོད་དགོན་པ༽དུ་བྱོན་ནས་སྙེ་ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་
སེང་གེ་དང་གདན་ས་པ་དགེ་བསྐོངས་པ་གཉི་ག་ལ་ཆོས་འབྲེལ་གསན། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་གི་སྐབས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་ནས་ཉ་དབོན་ཀུན་དགའ་དཔལ་དང་རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་སོགས་ལས་དབུ་ཕར་འདུལ་མངོན་ཚད་མ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསན་སྦྱོང་མཛད། བོ་དོང་སོགས་སུ་གྲྭ་སྐོར་མཛད། དགུང་ལོ་ཉེར་བཞིའི་སྐབས་རྩེད་ཐང་གི་གྲྭ་སྐོར་ཚར་

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

ii

ནས། ཡར་ལུང་རྣམ་རྒྱལ་དུ། ཁ་ཆེའི་པཎྜི་ཏ་ཤཱཀྱ་ཤྲཱི་བྷ་དྲའི་མཁན་བརྒྱུད། ཚོགས་ཆེན་པོའི་མཁན་པོ། དཀའ་བཞི་པ་ཚུལ་རིན་པས་མཁན་པོ་མཛད། ཚོགས་པ་བྱི་རྫིང་པའི་མཁན་པོ་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཤེར་མགོན་པས་ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་མཛད། བྱི་རྫིང་པའི་དབུ་མཛད་སྡོམ་བརྩོན་བསོད་ནམས་རྡོ་རྗེས་གསང་སྟེ་སྟོན་པ་མཛད་ཅིང༌། ཚོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དགེ་སློང་ཁ་སྐོང་དུ་འོས་པ་གྲངས་ཚང་བས་དད་པའི་དགེ་འདུན་མཛད་ནས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བཞེས།
དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔའི་སྐབས་བླ་མ་དབུ་མ་པ་དང་ལྷན་དུ་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས་དགའ་གདོང་
དང་སྐྱོར་མོ་ལུང་སོགས་སུ་འཆད་ཉན་སྒོམ་སྒྲུབ་མཛད། དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་སྐབས་ལྷོ་ཁ་ཡར་ལུང་དུ་ཕེབས། རྩེད་ཐང་གི་ཆོས་གྲྭར་བཞུགས་ཏེ་དཀའ་ཆེན་བཞིའི་གྲྭ་སྐོར་མཛད། སྤྱན་སྔ་གྲགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་དྲུང་དུ་ཆོས་བཀའ་གསན་ནས་ལྷོ་བྲག་ཏུ་བཞུགས།
དགུང་ལོ་ཉེར་དགུའི་སྐབས་ལྷ་སར་ཕེབས། ཚལ་གུང་ཐང་དུ་བཀའ་འགྱུར་ཞིབ་
གཟིགས་མཛད། དེ་ནས་སྐྱོར་མོ་ལུང་དང༌། སྟོད་ལུང་མཚོ་སྨད། ངང་དཀར་སོགས་སུ་དུས་འཁོར་ཐུགས་སྦྱོང་མཛད་ཅིང་བློ་གསལ་མང་པོར་སྡེ་སྣོད་མང་དུ་གསུངས། དགུང་ལོ་སོ་གཉིས་པ་ལ་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་བཀའ་རྩོམ་མཛད། དགུང་གྲངས་སོ་དྲུག་པའི་ཟླ་བ་བཅུ་པར་དངོས་སློབ་འཁོར་དག་པ་རྣམ་བརྒྱད་ཕྱག་ཕྱིར་ཁྲིད་དེ་སྐྱོར་མོ་ལུང་ནས་ལྷོ་ཁ་འོལ་ཁར་བྱ་བྲལ་དུ་ཕེབས་ནས་སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོར་གནང་། ཆུ་བྱ་༡༣༩༣ལོར་འོལ་ཁ་རྫིང་ཕྱིའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་སྐུ་ཞིག་
གསོ་མཛད། དེ་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཡིན། དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་སོ་དགུ་ལ་ལྷོ་བྲག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་མཁན་ཆེན་ཕྱག་རྡོར་བ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དྲུང་ནས་ལམ་རིམ་ཟབ་ཁྲིད་སོགས་གསན། དེའི་ལོར་གཉལ་སྨད་གསལ་རྗེ་དང༌། གཉལ་སྟོད་རབ་གྲོང་དུ་དཀའ་བཅུའི་གྲྭ་སྐོར་མཛད། སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་རྣམས་བསྙེན་གནས་དང་སྐྱབས་འགྲོའི་སྡོམ་པ་ལ་སྦྱར་ཞིང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱག་བསྟར་ནས་སེར་སྐྱའི་ཚོགས་རྣམས་བསྐུལ་ནས་ཚ་ཚ་འབུམ་ཐེར་མང་པོ་བཏབ་ཅིང་།

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

iii

ཕྱིས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ལ་སྦྱོར་བར་མཛད། དེ་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་ཆེན་པོའི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཏུ་བརྩི་བ་ཡིན། དེ་ནས་གཉལ་སྟོད་སྨད་དུ་བསྟན་འགྲོའི་དོན་མཛད་པའི་སྐབས་དཀའ་བཅུ་པ་དར་མ་རིན་ཆེན་རྗེའི་དྲུང་དུ་ཕེབས། དུས་དེ་ནས་བཟུང་ཆོས་རྗེ་དར་མ་རིན་ཆེན་རྗེའི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོར་གྱུར།
དགུང་ལོ་ཞེ་ལྔ་པའི་སྐབས་རྗེ་རེད་མདའ་བ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་དུ་འབྲི་གུང་ནས་རྭ་སྒྲེང་དུ་
བྱོན། དེ་ནས་རྗེ་བཙུན་ཡབ་སྲས་གཉིས་དང་། ལོ་ཙྭ་བ་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་གསུམ་གནམ་རྩེད་ལྡེང་དུ་ཨར་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཞལ་མངོན་པར་འཛོམས་ཤིང་། དབྱར་གནས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་འདུལ་བའི་ཕྱག་ལེན་རྣམ་པར་དག་པའི་སྲོལ་ལེགས་པར་བཙུགས། དགུང་ལོ་ཞེ་དྲུག་གི་སྐབས་རྭ་སྒྲེང་དུ་ཕེབས། ལོ་ཆེན་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་སོགས་ཆེ་རྒུ་དུ་མས་ནན་ཆེར་བསྐུལ་བར་བརྟེན་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བཀའ་རྩོམ་མཛད། དགུང་ལོ་ཞེ་དགུའི་སྐབས་བདེ་ཆེན་གསང་སྔགས་མཁར་ཟླ་ཤས་བཞུགས་ནས་འོལ་
དགའ་བྱམས་གླིང་དུ་ཕེབས་ཏེ་དོན་གཉེར་ཅན་མང་པོར་ལམ་རིམ་གྱི་ཆོས་གསུངས། སློབ་དཔོན་ཀླུ་བྱང་གི་རྣམ་གཞག་གི་ཊཱིཀྐ་དང༌། སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ་བརྩམས། དགུང་གྲངས་ང་གཅིག་གི་སྐབས་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་ལ་རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་ཆེན་པོས་བསྐུལ་བ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱང་རྗེའི་སྙན་པ་གསན་པས་དབུས་སུ་བྱོན་ནས་སེ་ར་ཆོས་སྡིངས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེར་ཐོག་མར་མཇལ། གཞུང་དོན་གྱི་དཀའ་གནད་དག་ལ་དོགས་འདྲི་སོགས་ཞུས་པས། རྗེ་ཉིད་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་པས་རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ལྷ་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་དང་རྒྱུད་རྟོགས་བདུན་སོགས་མདོ་སྔགས་ཀྱི་དབང་ལུང་ཁྲིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་གནང་། རྗེའི་ཐུགས་སྲས་ཀྱི་གཙོ་བོར་གྱུར།
ལོ་དེར་སེ་ར་ཆོས་སྡིངས་སུ་བཞུགས་ན་བར་ཆད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་སྣང་བས་
དངོས་སློབ་གུང་རུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་སོགས་བགྲེས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་ཞལ་ཏ་གནང་ནས། མཚན་མོ་ཞིག་གཞན་གྱིས་མ་ཚོར་བར་ར་ཁ་བྲག་ཏུ་བྱོན་ནས་སྐུ་མཚམས་མཛད། རྗེ་བཙུན་

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

iv

འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་དབུ་སེམས་ཀྱི་ལྟ་བའི་གནད་རྣམས་གསུངས་ནས། ད་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྡུས་པ་ཞིག་ཡི་གེར་གྱིས་ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དྲང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་་བསྟན་བཅོས་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ་བཀའ་རྩོམ་མཛད། སེ་ར་ཆོས་སྡིངས་སུ་རྩ་ཤེའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་མཛད།
ས་བྱི་ལོ་བོད་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་སྨད་ལ་ལྷ་སར་ཕྱག་ཕེབས། གནམ་གང་གི་ཉིན་སྙན་
གསན་འབེབས་པའི་མཆོད་པ་མཛད། དགེ་འདུན་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཙམ་བྱུང་ཞིང་། དགུང་ལོ་ང་གསུམ་པ་ས་གླང་༡༤༠༩ལོའི་བོད་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་ཆོ་འཕྲུལ་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོའི་དུས་ཀྱི་མཆོད་པ་དངོས་གཞི་མཛད། དུས་དེ་ནས་ལྷ་ལྡན་ཆོ་འཕྲུལ་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྲོལ་ཆགས། དེ་ནི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཡིན། ཇོ་བོ་མི་བསྐྱོད་པ་དང་བཅུ་གཅིག་ཞལ་ལ་དངུལ་བཟང་པོ་ལས་བྱས་པའི་དབུ་རྒྱན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཕུལ། ལོ་དེར་འབྲོག་རི་བོ་དགེ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་ཕྱག་བཏབ།
ལྕགས་ཡོས་༡༤༡༡ལོར་རིམ་ལྔ་གསལ་སྒྲོན་མཛད། དགུང་ལོ་ང་བདུན་༡༤༡༣ལོར་སྐུ་
ཁམས་བསྙུན་ཚུལ་གྱིས་སྒྲུབ་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་སྐུ་མཚམས་སུ་བཞུགས། དགུང་ལོ་ང་བརྒྱད་ཤིང་རྟ་༡༤༡༤མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་འོན་བཀྲ་ཤིས་དོ་ཁར་གདན་དྲངས། སྡེ་སྣོད་འཛིན་པ་མང་པོར་ལམ་རིམ་དང་དབུ་ཚད་སོགས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐོར། སྐབས་དེར་རྒྱལ་མཆོག་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་མཇལ་ཞིང་རྗེས་སུ་བཟུང་། དེ་ནས་སླར་ཡང་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་དུ་ཕེབས་ནས་གསང་འདུས་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྦྲགས་སུ་གྲགས་པ་དེ་དང་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལཱུ་ཧི་པའི་ཊིཀ་ཆེན་མོ་སོགས་མཛད།
དགུང་ལོ་ང་དགུ་ཤིང་ལུག་༡༤༡༥ལོར་དགའ་ལྡན་ཡངས་པ་ཅན་གཙུག་ཁང་རྟེན་དང་
བརྟེན་པ་བཅས་གསར་བཞེངས་ཀྱིས་དགའ་ལྡན་དཀྱིལ་འཁོར་སྒྲུབ་མཆོད་གསར་འཛུགས་མཛད། དེ་ནི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཡིན། དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་༡༤༡༧ལོ་དགའ་ལྡན་ཡངས་པ་ཅན་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པ་གྲུབ་པའི་རབ་གནས་མཛད། དགུང་ལོ་རེ་

ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས།

v

གཉིས་༡༤༡༨ལོར་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་བརྩམས། དགུང་གྲངས་དྲུག་ཅུ་རེ་གསུམ་པ། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ས་ཕག་༡༤༡༩ལོའི་སྟོན་ཁ་རི་
བོ་དགེ་ལྡན་ནས་ཕྱག་བཏེགས་ཏེ་ལྷ་སར་ཇོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་དྲུང་དུ་སྐུ་ཕྱག་དང་། མཆོད་འབུལ། སྨོན་ལམ་རྣམ་དག་མཛད་ནས་སྟོད་ལུང་ཆབ་ཚན་ཁར་བྱོན། སྟོད་ལུང་ཕུ་མདའི་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་དང་། འབྲས་སྤུངས་། ལྷ་ས། སེ་ར། གསང་སྔགས་མཁར། གྲུ་བཞི་རྣམས་སུ་ཕེབས་ནས་བཀའ་ཆོས་མང་དུ་སྩལ། སླར་དགའ་ལྡན་དུ་ཕེབས་པ་ན་ཐོག་མར་ཡངས་པ་ཅན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཕེབས་ཏེ་འདིར་ད་ཡང་འོང་བ་མི་ཡོང་བས་མཆོད་གཏོར་རྒྱ་ཆེར་ཤོམས་གསུངས། དེ་ནས་འདུ་ཁང་དུ་དགེ་འདུན་གྱི་ཚོགས་དབུར་ཕེབས་ཏེ་བདེ་བ་ཅན་གྱི་སྨོན་ལམ་རྒྱས་པ་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་ཚོགས་པ་རྒྱ་མཚོའི་དབུས་སུ་ཤིས་བརྗོད་མཛད། དེ་ནས་གཟིམ་ཁང་དུ་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་གདན་ལ་བཞུགས་པ་ན། ད་ནི་རང་རེའི་དགོན་པ་རང་དབང་ཐོབ་པ་འདིར་སླེབ་བྱུང་བས་བློ་བདེའོ་ཞེས་གསུངས། མཐར་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ལ་སོགས་པར་བསྟན་པའི་བྱ་བ་མཛད་ཚུལ་གྱི་ཞལ་ཏ་སྔ་མོ་ནས་ཞིབ་ཆ་གནང་ཟིན་པས་དེའི་ཚེ་རྒྱས་པར་མ་གསུངས་ཀྱང་སྐབས་དེར་དབུ་ཞྭ་དང་། ན་བཟའ་བེར་ཐུལ་ཞིག་གནང་སྟེ་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་དོན་གྱིས་གོ་བར་མཛད་དེ་ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའི་ཉིན་གྱི་སྔ་དྲོར་སྐུ་གཤེགས།
སློབ་མ་གྲགས་ཆེ་བ། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་
སོགས་མང་དུ་བྱུང་། གསུང་རྩོམ་ལ། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་སོགས་པོ་ཏི་བཅུ་དགུ་བཞུགས། རྗེ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་མཛད་ཆེན་བཞི་ནི། དགུང་ལོ་སོ་བདུན་པར་རྫིང་ཕྱིའི་བྱམས་པ་ཞིག་གསོ་མཛད། དགུང་ལོ་སོ་དགུ་པར་གཉལ་གྱི་ལུང་རར་ཆོས་འཁོར་བསྐོར། དགུང་ལོ་ང་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ཆོ་འཕྲུལ་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་བཙུགས། དགུང་ལོ་ང་དགུའི་སྐབས་དགའ་ལྡན་དུ་སྟག་རྩེའི་སྒྲུབ་མཆོད་སྤེལ་བ་བཅས་སོ། །
༢༠༡༦.༡༡.༠༥ སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་པས་ཕྱོགས་བཏུས་བྱས།

vi

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་སྔོན་བྱོན་མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་གི་བཀའ་དྲིན་ལས། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་དང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ནོར་དུ་གྱུར་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་གླེགས་བམ་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་མྱོང་ནའང་། དུས་རབས་ཀྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་འགྲོགས་པའི་མིའི་ཉེས་སྤྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྩ་ཆེའི་གསུང་རབ་མང་པོ་ཞིག་རྩ་བརླག་ཏུ་ཕྱིན་ཟིན་པ་དང་། ལྷག་འཕྲོས་གང་མང་ཞིག་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་ཉེར་ཡོད་པར་བརྟེན་དུས་རབས་འདིའི་བོད་མི་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་རྩ་ཆེ་བའི་གསུང་རབ་དེ་དག་གཅེས་ཉར་བྱེད་རྒྱུར་བརྩོན་དགོས་པ་ནི་དུས་ལ་བབ་པའི་ལས་འགན་བཟློག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ངེས། དེ་བས་འདི་ག་སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ནས་ཀྱང་རྩ་ཆེའི་གསུང་རབ་དེ་དག་ཉར་ཚགས་དང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་འདི་གཉེར་བཞིན་ཡོད།
དེང་རབས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལས་སྟབས་བདེ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྟུན་ནས་གསར་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་
བྱས་པའི་དེབ་དང་འཕྲུལ་དེབ་གང་མང་ཞིག་ཁྱབ་བརྡལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་དགའ་འོས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་མོད། སྤྱིར་གསུང་རབ་དཔར་བསྐྲུན་དང་ཞུ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་བཅོས་ནོར་ཤོར་ནའང་ཚབས་ཆེ་བའི་སྐྱོན་ཆ་འབྱུང་སྲིད་པས་བསྲེས་ལྷད་དང་བཟོ་བཅོས་མེད་པར་སོར་འཇོག་གིས་བདག་ཉར་བྱ་རྒྱུ་ཅི་ནས་ཀྱང་གལ་ཆེ་ཞིང་། གལ་ཏེ་ནོར་བར་ངེས་པའི་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་བཅོས་དགོས་བྱུང་ནའང་ཁ་གསལ་གྱི་མཆན་ཡིག་འགོད་རྒྱུ་ཧ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡིན། འདི་ག་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ལ་མཚོན་ན། པར་གཞི་ཚད་ལྡན་ཞིག་མ་ཕྱིར་བཟུང་ནས་དེའི་
ཡིག་འགྲོས་སོར་བཞག་གིས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ་རྩ་དོན་དུ་འཛིན་བཞིན་ཡོད་ལ། དེའི་པར་གཞི་མི་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་ལག་སོན་བྱུང་ན་པར་གཞི་གཞན་དག་ལའང་གང་ནུས་ཤིག་སྡུར་བཞིན་ཡོད།

vii

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

མ་ཕྱིར་ཡིག་ནོར་མངོན་གསལ་ཅན་བྱུང་ན་བཅོས་ཏེ་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་
ཡོད་ལ། མ་ཕྱི་དང་པར་གཞི་སོ་སོར་ལྷག་ཆད་བྱུང་བ་དང་། ཡི་གེ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་སོགས་ལ་མཐའ་མཆན་བཀོད་དེ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད།
ལས་གཞི་འདིའི་ཐོག་མའི་དུས་སུ་ལས་བྲེལ་ཧ་ཅང་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཞིབ་སྡུར་བྱེད་
སྐབས་མཆན་འདེབས་པ་ཙམ་ལས་མ་ཕྱི་དང་དཔེ་གཞི་གཞན་གྱི་ཤོག་གྲངས་དང་མདུན་རྒྱབ་ཡིག་ཕྲེང་སོགས་གསལ་ཁ་འདོན་མ་ཐུབ་པ་རེ་ཟུང་བྱུང་ཡོད་ནའང་ཕྱིས་སུ་དཔེ་བསྡུར་ཞུས་པ་རྣམས་ལ་གསལ་ཁ་བཏོན་ཡོད།
རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་འདི་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དེབ་ཀློག་སྐབས་ངེས་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་
ངོ་སྤྲོད་ཅུང་ཙམ་ཞུ་ན། གཞུང་གི་དཀྱུས་སུ་རྟགས་[ ]འདིའི་ནང་དུ་བཅུག་པ་ནི་མ་ཕྱིའི་ནང་གི་འོག་མཆན་དང་དཀྱུས་མཆན་ཡིན། ཡང་གཞུང་དཀྱུས་སུ་རྟགས་ ” འདི་བཀོད་ཡོད་ན་དེ་ནི་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་སའི་ཡི་གེའམ་ཚིག་ཅིག་གི་མདུན་དུ་བཀོད་ཡོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་མཆན་གྲངས་ཀྱི་ཨང་ཡིག་བཀོད་ཡོད་པས་མཆན་གྲངས་དེ་དང་མཐུན་པའི་མཐའི་མཆན་ཡིག་ཏུ་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན། ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཞེད་ལུགས་མི་འདྲ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐ་སྙད་དང་ཕྲད་སྦྱོར་སྟངས་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཡང་ཡང་བྱུང་ན་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་ཐེངས་གཅིག་བྱས་པས་ཆོག་པར་བྱས་ཏེ་རྗེས་མ་རྣམས་ལ་མདུན་དུ་རྟགས་ “ འདི་བཀོད་པ་ཙམ་ལས་རེ་རེ་བཞིན་མཆན་བྲིས་མེད།
མཐའ་མཆན་ཀློག་སྐབས་དེབ་དེ་དཔེ་བསྡུར་བྱས་ཡོད་ཚེ་དེའི་མ་ཕྱིར་བཟུང་བའི་པར་གཞི་ལ་མ་ཕྱི་ཞེས་དང་། པར་གཞི་གཞན་དག་ལ་སྡེ་དགེ་པར་མ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ། ཞོལ། སྐུ་འབུམ། བླ་བྲང་པར་མ་རྣམས། སྡེ། བཀྲ། ཞོལ། སྐུ། བླ། སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད། མཐའ་མཆན་གྱི་ཁྲོད་དུ་རྟགས་ཅན་ *བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་མ་ཕྱིའི་ཡིག་ནོར་ཞིག་ཞུ་སྒྲིག་པས་བསྒྲུབས་སུ་བསྒྱུར་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས་ལ། ཡང་རྟགས་ * འདིས་ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད་ཀྱི་ཚིག་མཚོན་པའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད། ཡང་རྟགས་ཅན་ -བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ཚེ་བསྒྲུབས་ཆད་པ་

viii

ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

དང་། +བསྒྲུབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་བསྒྲུབས་ལྷག་མ་བྱུང་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས།
དཔེར་ན། མཐའ་མཆན་དུ། མ་ཕྱི། ༩༨ན༥ན། བསྒབ *བསྒྲུབས སྐུ། ༡༠༣ན༦ན།
བླ། ༡༡༠བ༣ན། བསྒྲུབས ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཚེ་དེ་དག་གི་དོན་ནི། མ་ཕྱིའི་ཤོག་གྲངས་༩༨མདུན་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༥པ་ན།བསྒབ་ཅེས་བྲིས་ཡོད་པ་མཚོན་ཞིང་། *བསྒྲུབས ནི་མ་ཕྱིའི་ཡིག་ནོར་བསྒབ་དེ་ཉིད་ཞུ་སྒྲིག་པས་བསྒྲུབས་སུ་བཅོས་ཡོད་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་གོ་དགོས། ཡང་གཞུང་དེའི་ཐད་ཀྱི་སྐུ་འབུམ་པར་མའི་ལྡེབ་གྲངས་༡༠༣མདུན་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༦པ་ན།བླ་བྲང་པར་མའི་ལྡེབ་གྲངས་༡༡༠རྒྱབ་ངོས། ཡིག་ཕྲེང་༣པ་ན།བསྒྲུབས་ཞེས་བཀོད་འདུག་ཅེས་གོ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།
ཞུ་སྒྲིག་པའི་ཤེས་ཚད་དང་དོ་སྣང་གིས་མ་འདང་བར་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་ནོར་འཁྲུལ་ཤོར་བ་
སོགས་གཟིགས་ཚེ་ཀུན་ཕན་གྱི་ལས་གཞི་འདིར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ལམ་སྟོན་གྱི་ཆེད་དུ་མཁྱེན་ལྡན་རྣམས་ནས་འདི་གའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་དུ་ཁ་གསལ་གྱི་ངོ་སྤྲོད་དང་ལམ་སྟོན་གནང་བའི་རེ་བསྐུལ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། འདི་ནས་ཀྱང་གང་མགྱོགས་ངང་པར་གཞིར་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ལེགས་སྒྲིག་ཞུས་ཏེ་སྤུས་ཀ་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་ངེས་ཡིན།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་ནས།
ཕྱི་ལོ་༢༠༢༠ཟླ་༠༧ཚེས་༡༥ལ།

1

༄༅། །ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་
དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པའི་
ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་
ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

༄༅། །ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་
རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་
གྱི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱལ་བ་མ་ཕམ་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་ལ་གུས་པས་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
པད་དཀར་མིག་དང་རི་འཇོམས་གསེར་གྱི་མངལ། །ཉ་ཡི་ཏོག་དང་”ག་ག1

་

འཛིན་པ་སོགས། །ཆེར་རློམ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ལས་ཆེར་འཕགས་པ། །རྒྱལ་བའི་
ལུགས་བཟང་རིང་དུ་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག །རབ་དཀར་ལྷག་བསམ་དག་པའི་གསེར་གཞི་ཞེ་སྡང་རྡུལ་གྱིས་དབེན་པའི་སྟེང༌། །གཏིང་མཐའ་བྲལ་བའི་སྟོང་ཉིད་རྒྱ་མཚོ་བརྩོན་
པའི་མགྱོགས་འགྲོས་བསྲུབས་ལས་བསྐྲུན། །རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་པའི་རླབས་ཆེན་ལེགས་
འཁྲིགས་བསྡུ་བཞིའི་ཆུ་གཏེར་སྐ་རགས་ཅན། །ཕུན་ཚོགས་དཔལ་གྱིས་མངོན་པར་

1 ཀ ། གངྒཱ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

2

མཐོ་བའི་སྐྱབས་གསུམ་ལྷུན་པོ་གཙུག་གིས་མཆོད། །དཔག་ཡས་ཡོན་ཏན་ནོར་བུས་བལྟམས། །སྐལ་ལྡན་ཀླུ་དབང་རྣམས་ཀྱིས་བསྟེན། །སྲས་བཞིའི་ཆུ་གཏེར་བཞི་
བསྐྲུན་པ། །རྒྱལ་ཡུམ་མ་དྲོས་མཚོ་ཆེན་གྱིས། །གཞུང་ལུགས་འདབ་བརྒྱའི་ཕྲེང་བ་
ཚར་དུ་དངར། །རྣམ་དཔྱོད་ལོ་འདབ་ཆ་ཤས་ཡོངས་སུ་རྫོགས། །ལེགས་བཤད་འོད་སྟོང་ཟེར་གྱིས་ཁ་ཕྱེ་བའི། །བདག་བློ་པད་དཀར་ཚལ་དེ་རིང་དུ་སྐྱོངས། །
རྣམ་དག་ལེགས་ལམ་ལམ་གྱི་མཆོག་གྱུར་རྒྱལ་དང་དེ་སྲས་སློབ་མའི་
ཡུམ། །ཡུམ་དོན་ཆེས་ཟབ་ཟབ་མོའི་མདོ་སྡེར་སྦས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གསུངས་པ་

གང༌། །གང་གི་ཚིག་དོན་དོན་བཞིན་གསལ་བར་ཉིད་ཀྱིས་ཇི་བཞིན་རྟོགས་པ་དེ། །དེ་ལྟར་ལེགས་སྟོན་སྟོན་པའི་རྒྱལ་ཚབ་རྒྱལ་སྲས་མི་ཕམ་མགོན་དེ་རྒྱལ། །གང་ལ་བརྟེན་ན་ཡུམ་དོན་རྒྱ་མཚོ་ཡི། །འཇུག་ངོགས་ཆེ་དེར་བདེ་བླག་སྒྲོལ་བའི་གྲུ། །རྒྱལ་ཡུམ་རྒྱན་འདི་གང་གི་ཐུགས་རྗེ་ཡིས། །འགྲོ་ལ་སྣང་མཛད་ཐོགས་མེད་དེ་ལ་འདུད། །རབ་གསལ་ཆེས་མྱུར་སྤོབས་པས་བསྒྲུབས་པའི་རིགས་པའི་གློག་ཕྲེང་དྲག་ཏུ་འཁྱུག །མི་ཤེས་ཚ་གདུང་ཀུན་ནས་བསིལ་བྱེད་ལེགས་བཤད་ཆུ་ཡི་ལྗིད་
ཀྱིས་ནོན། །སྟོང་ཉིད་ང་རོ་རབ་ཏུ་བརྗིད་པའི་འབྲུག་སྒྲའི་དཔལ་གྱིས་ཉེར་མཛེས་
པ། །སེང་བཟང་ཞེས་གྲགས་ཆུ་འཛིན་གང་དེ་ཐུབ་བསྟན་ནམ་མཁའི་རྒྱན་དུ་གྱུར། །ཀཻ་ལ་ཤ་ཡི་མདངས་འཕྲོག་པའི། །ས་འཛིན་དཀར་པོས་ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན། །བར་མཚམས་མེད་པར་དཀྲིགས་ན་ཡང༌། །མི་ཤེས་སྨག་རུམ་འཐིབས་པ་འདིར། །རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དེ་དོན་འབྱེད་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པའི་མཁས་པའི་གསུང༌། །སྒྲ་དོན་ཇི་བཞིན་ལེགས་པར་བསྒྱུར་ནས་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་ཐར་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

3

ལམ། །གསལ་བར་མཛད་པས་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདི་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི། །ཅོད་པན་ཐོད་ཀྱིས་བཀུར་བའི་ཞིང་དུ་བརྩོན་པ་དུ་མས་བསྒྲུབས་པ་གང༌། །སྤྲུལ་
པའི་ལོ་པཎ་རྣམས་དང་ནི། །ས་སྐྱོང་བློན་པོར་བཅས་པ་ལ། །དུས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་བདག་གི་ཡིད། །རབ་དང་སྒོ་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི། །དོན་ཟབ་རྒྱལ་བའི་གསུང་གི་གྲུར་ཞུགས་ཏེ། །གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་སོན་གྱུར་ཅིང༌། །རྣམ་གྲོལ་རིན་ཆེན་གླིང་དུ་ལུས་ཅན་རྣམས། །ཀུན་ནས་བཀྲི་མཛད་ཆོས་རྗེའི་ཞབས་ལ་འདུད། །བློ་གསལ་རྒྱུ་སྐར་བྱེ་བའི་དབུས་ན་བརྗིད། །ཕྲིན་ལས་འོད་དཀར་ཕྱོགས་བཅུ་ཀུན་ཏུ་
གསལ། །ལེགས་བཤད་བདུད་རྩིའི་ཟེར་གྱིས་བདག་བློའི་མཚོ། །མཛེས་པ་སྐྱེད་
མཛད་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་བཞི་རྒྱལ། །
ངེས་དོན་སྦྲང་རྩིའི་བཅུད་ཀྱིས་སྟོབས་རྒྱས་ཤིང༌། །གསུང་རབ་པད་མོའི་
མཚོ་ཆེན་ནང་ཞུགས་ནས། །གཞུང་དོན་དར་དིར་སྒྲོགས་པའི་བུང་བ་སུ། །ཡོངས་འདུའི་ཤིང་བཞིན་འདི་ན་ཟླ་ཡིས་དབེན། །དེ་སླད་རྗོད་བྱེད་སྒྲིགས་དང་བརྗོད་བྱ་
ལ། །རང་ལ་ཡིད་བརྟན་ཅུང་ཟད་མེད་གྱུར་ཀྱང༌། །གཞན་གྱི་ཟེར་ཟློས་འབའ་ཞིག་
རྗེས་འབྲང་བའི། །གཞུང་རྩོམ་སྒྲ་བརྙན་དེ་དག་ངལ་སོས་དང༌། །ཟབ་བརླིང་དོན་བཟང་བདུན་ཅུའི་རིན་ཆེན་ཕྲེང༌། །སྡེབ་ལེགས་ཚིག་གི་སྲད་བུ་ལ་བརྒྱུས་ཤིང༌། །ལུང་རིགས་གཟི་འོད་བརྒྱ་ཡིས་བསྟར་བ་ཡི། །བློ་གསལ་མགྲིན་པའི་རྒྱན་གཅིག་བདག་གིས་སྤེལ། །ངོ་མཚར་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་འདིས། །ཕྲག་
དོག་ཚེར་མས་བློ་མིག་དཀྲུགས་པ་ཡི། །བླུན་པོ་རྣམས་ལ་དགའ་བ་མི་སྐྱེད་མོད། །རྣམ་དཔྱོད་ལུས་མཛེས་བརྩོན་པའི་གོས་ཀྱིས་སྤུད། །རྒྱལ་ཡུམ་རྒྱན་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

4

མཛེས་པ་སྐྱེད་འདོད་པའི། །བློ་གསལ་གཟུར་གནས་གང་གིས་འདི་མཐོང་ན། །དེ་ཡི་མོད་ལ་བཞིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ནི། །འཛུམ་པའི་མདངས་ཀྱིས་ལྷམ་མེར་འགྱུར་བར་
ངེས། །
འདིར་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རི་བོ་ཉི་ཤུ་མཐོ་ལ་བརླིང་བས་ངོས་ཀུན་ནས་བསྐོར་ཅིང༌། མ་རིག་པའི་མུན་པ་སྟུག་པོ་ཅན། ལྟ་བ་ངན་པ་སྣ་ཚོགས་པའི་འཁྲི་ཤིང་གིས་ཐར་པའི་ལམ་བསྒྲིབས་ལ། ཕྲ་རྒྱས་ཀྱི་དུག་གི་ལྗོན་ཤིང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་
འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སྟེར་པས་དཀྲིགས་པ། སྲེད་པའི་ཆུ་ཀླུང་གི་འོབས་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་འཁྱུད་པའི་འཁོར་བའི་འབྲོག་དགོན་པ་ཆེན་པོ་ལས་ལུས་ཅན་མཐའ་དག་བསྒྲལ་ཏེ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ཉམས་སུ་བསྟར་བའི་འབྲས་བུ་མཆོག་ལ་འགོད་པར་
བཞེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་དང་མགོན་དང་
དཔུང་གཉེན་གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་དེས་སྲིད་པའི་སྡུག་
བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་གཞོམ་པའི་ཐབས་སུ་སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདུད་རྩི་ཇི་སྙེད་ཅིག་སྩལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཆེས་ཤིན་ཏུ་
ཟབ་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་

རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཡིན་ལ། འདིའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ཡང་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་བཞི་ཞེས་སྔ་མ་རྣམས་ལ་གྲགས་སོ། །དེ་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་
ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་བདེན་དངོས་དང་སྒྲུབ་བྱེད་རྟོག་གེའི་རིགས་པ་འགོག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས། དང་པོ་ལ་རང་གཞན་གྱི་སྡེ་པ་ཐུན་མོང་དུ་འགོག་པ་དབུ་མའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

5

རྩ་བ། དེའི་རབ་བྱེད་དང་པོ་རྐྱེན་བརྟག་པ་ལས་འཕྲོས་པ་རྩོད་པ་བཟློག་པ། རབ་བྱེད་བདུན་པ་སྐྱེ་གནས་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ལས་འཕྲོས་པ་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། རང་སྡེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འགོག་པ་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་སྟེ་བཞི། སྒྲུབ་བྱེད་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བཅུ་དྲུག་འགོག་པ་ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་སྟེ་ལྔའོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ཐ་སྙད་གྲུབ་པའམ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བའམ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་བསྣན་ནས་རིགས་ཚོགས་དྲུག་གི་གྲངས་ངེས་འདོད་པ་དང༌། གཞན་དག་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལུས་སུ་བྱས་ནས་རྩ་ཤེ་འཕྲོས་སུ་བྱེད་པ་ནི་འཁྲུལ་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་མཛད་པ་ཡུམ་བསྡུས་པའི་གཙོ་བོའི་
དོན་སོ་གཉིས་སུ་བསྡུས་ནས་སྟོན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པའི་དོན་བསྡུས་ཏེ་སོ་གཉིས་ནི། དེ་ཉིད་ལས། རྟེན་དང་དབང་དུ་བྱ་བ་དང༌། །ལས་ནི་སྒོམ་པ་དང་བཅས་དང༌། །རབ་དབྱེ་རྟགས་དང་ལྟུང་བ་དང༌། །ཕན་ཡོན་བཅས་པར་ཡང་དག་བརྗོད། ཅེས་པ་ལྟར་རབ་དབྱེ་ལ་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག །སྒོམ་པ་ལ་རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོར་བཅུ། རྟེན། དབང་དུ་བྱ་བ། ལས། རྟགས། ལྟུང་བ། ཕན་ཡོན་དང་དྲུག་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་རྟེན་ནི་སྟོན་པའོ། །དབང་དུ་བྱ་བ་ནི་བྱང་སེམས་དང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འཁོར་རོ། །ལས་
ནི་ཡུམ་ལ་ཇི་ལྟར་སྤྱོད་པའོ། །རྟགས་ནི་བདུད་ལས་དང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་སོ། །ལྟུང་བ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་སྤངས་ནས་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བའོ། །ཕན་ཡོན་ནི་སྟོང་གསུམ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱིས་བཀང་ནས་བྱིན་པ་པས་ཤེར་ཕྱིན་འདྲི་བ་སོགས་བསོད་
ནམས་ཆེ་བའོ། །མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་འབྲུ་མནན་པ་གཞན་རྣམས་འདྲ་བ་ལ་ལྟུང་བའི་དོན་བདུད་ལས་ལ་བཤད་པ་ནི་སྔ་མ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

6

རང་གི་མཚན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་དུ་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་དངོས་པོ་
མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་བགྲང་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལ་དང་པོ་དོར་ནས་མི་དམིགས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་བགྲངས་པ་ནི་རྩ་བ་དང་འགལ་ལོ། །ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་གཉིས་དང་ཁྲི་
བརྒྱད་སྟོང་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་ཀྱིས་ནི་སྒོ་གསུམ་
དང་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཅིག་གི་སྒོ་ནས་ཡུམ་འགྲེལ་པར་བྱེད་དོ། །
དེ་ལ་སྒོ་གསུམ་ནི་གླེང་གཞིས་སྐབས་ཕྱེ་བའི་རྗེས་ལ་ཤཱ་རིའི་བུ་འདི་ལ་ཞེས་པ་ནས་བརྩོན་པར་བྱ་བའི་བར་གྱིས་མགོ་སྨོས་པས་གོ་བ་རྣམས་ལ། གང་
གིས་གང་གི་ཕྱིར། གང་ལ། ཇི་ལྟར་བསླབ་ཚུལ་བཞི་སྟོན་པ་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པའི་སྒོ། དེ་ནས་རྣམ་མཁྱེན་རྫོགས་ཀྱི་བར་གྱིས་རྣམ་པར་སྤྲོས་ན་གོ་བ་རྣམས་ལ་རྣམ་
མཁྱེན་ལས་བརྩམས་ཏེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བཟུང་ནས་དོན་དམ་པའི་ཚུལ་དུ་སྟོན་པ་འབྲིང་དུ་བསྟན་པའི་སྒོ། དེ་ནས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཀྱི་བར་གྱིས་དྲང་

དགོས་པའམ་ཚིག་ལ་འཆེལ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་ལམ་ཤེས་ལས་བརྩམས་ཏེ་རྣམ་
པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བཟུང་ནས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་ཚུལ་དུ་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་སྒོའ། །རྣམ་གྲངས་བཅུ་ ོགཅིག་ནི་དང་པོ་ཤཱ་རིའི་བུ་ལ་བཀའ་སྩལ་ནས་བཤད་པའི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་གོ །དེ་ནས་རབ་འབྱོར་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི་གཉིས་པའོ། །དེ་ནས་བརྒྱ་བྱིན་
དང༌། རབ་འབྱོར་དང༌། བྱམས་པ་དང༌། རབ་འབྱོར་དང༌། བརྒྱ་བྱིན་དང༌། རབ་འབྱོར་དང༌། བྱམས་པ་དང༌། རབ་འབྱོར་དང༌། དེ་ནས་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་བཀའ་སྩལ་ནས་ཡོངས་སུ་གཏད་པའོ། །དེ་ལྟར་གནོད་འཇོམས་འདི་སྔོན་གྱི་ཡི་གེ་རྙིང་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

7

རྣམས་ལས་ཁ་ཆེ་མཆེ་བའི་སྡེས་མཛད་པར་གྲགས་ལ། ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་
དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནས་གཞན་དུ་ལུང་དྲངས་པ་རྣམས་དེར་
སྣང་བ་དང༌། འདི་ཡི་ཀླད་དུ་ཡང༌། འདི་ཡི་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་བྱ་བར་འདོད། ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞེད་ཅིང༌། མཁས་པ་གཞན་དག་འདིར་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་རྣམ་རྟོག་བརྒྱད་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ཁ་འཕངས་ལ་དེ་བཙུན་པའི་རྣམ་འགྲེལ་ན་ཡོད་པས་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །
འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ཡུམ་གསུམ་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་ཞེས་པ་བམ་པོ་ཉེར་དགུར་བྱས་པ་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྱུར་བ་དང༌། འབུམ་རྐྱང་པའི་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་ཞེས་པ་འགྱུར་བྱང་མེད་པ་སྔ་མ་ལས་ཉིས་འགྱུར་
གྱིས་གླེགས་བམ་རྒྱས་པ་གཅིག་དང་གཉིས་སྣང་ཞིང་སྔ་མ་ལ་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མར་བམ་པོ་ཉེར་བདུན་ཞེས་འབྱུང་ཡང་ཉེར་དགུར་ཁོ་རང་ལས་འབྱུང་ངོ༌། །ཕྱི་མ་འདི་འཕང་ཐང་གི་དཀར་ཆག་ཏུ་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་མཛད་པ་
འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འབུམ་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ཞེས་འབྱུང་
བས་རྒྱལ་པོས་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡང་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་གཞུང་འགྲེལ་ལས་ལོག་པའི་གཞན་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་གཟུང་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། །གང་གི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་ནི་མདོ་སྡེ་ལྔ་བརྒྱ་བཤད་པའི་ཕྱིར་འཕགས་པ་མགོན་པོ་བྱམས་པས་བཀའ་སྩལ་པ་དེ་བས་ན་ཇི་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཤད་པ་མཛད། བླ་མའི་མན་ངག་ལས། གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་གསལ་པོར་བྱ་བར་འདོད། ཅེས་བྱ་བ་བཤད་པའི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཉིད་ཀྱི་མན་ངག་ལ་སྐྱབས་སུ་བྱེད་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

8

ཡིན་ནོ་ཞེས་དང༌། འདིའི་ཀླད་དུ། བླ་མའི་ལུང་གིས་བདག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །འདི་ཡི་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཇོམས་བྱ་བར་འདོད། ཅེས་པ་རྣམས་ཕལ་ཆེར་སྒྲིག་པར་

ནུས་ན་ཡང་བརྩམ་པར་དམ་བཅའི་རྐང་པ་འདི་གཉིས་གནོད་འཇོམས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱད་མེད་པ་དང༌། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་ཡང་ཉི་ཁྲིའི་གཞུང་འགྲེལ་ཞེས་གྲགས་ཀྱི་

ཡུམ་གསུམ་གཞུང་འགྲེལ་ཞེས་པ་མི་སྣང་བ་དང༌། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་
རྣམ་རྟོག་བརྒྱད་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ཁ་འཕངས་པ་དང༌། ལྔ་བརྒྱ་པ་ཐ་མའི་འགྲེལ་པར་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་པ་བཀོད་ནས། ཤཱནྟི་རཀྵི་ཏའི་བསམ་
པ་ནི་ཞེས་ཞི་བ་འཚོའི་བཤད་ཡམས་མཛད་པའི་ཕྱིར་མཆེ་བའི་སྡེས་བརྩམས་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ་སྟེ། བློ་གསལ་ཞིང་ཡིད་གཞུངས་པ་དག་གིས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །གང་ལྟར་ཡང་འདིས་སེམས་ཙམ་དུ་བཀྲལ་ཞེས་གསུང་བ་ནི་ཆེས་མི་འཐད་པར་གོ་སྟེ། རྒྱས་པར་འོག་ཏུ་བསྟན་པར་བྱའོ། །རྒྱལ་བ་མ་ཕམ་པས་ཡུམ་གྱི་ལུས་

དངོས་བརྒྱད་དོན་བདུན་ཅུར་དྲིལ་ཏེ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་རིམ་པ་དང་སྦྱར་ནས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་བཞི་པོ་འདིས་དགོངས་འགྲེལ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཡུམ་གྱི་དགོངས་པ་རེ་འགྲེལ་པས་ཤིང་རྟའི་
སྲོལ་འབྱེད་དོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་གྲགས་ཀྱང་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྡུས་ཀྱི་བརྗོད་
བྱའི་གཙོ་བོ་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོར་སྒྲུབ་པ་ལ་གདམས་པའི་མདོའི་འགྲེལ་ཚུལ་དང༌། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པར་ནི། །བསྟན་པ་གསུམ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །བརྟགས་པ་དང་ནི་གཞན་དབང་དང༌། །ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཁོ་ནའོ། །མེད་ཅེས་བྱ་ལ་སོགས་ཚིག་གིས། །བཏགས་པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

9

སྟེ། །སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་དཔེ་རྣམས་ཀྱིས། །གཞན་གྱི་དབང་ནི་ཡང་དག་བསྟན། །རྣམ་
པར་བྱང་བ་བཞི་ཡིས་ནི། །ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རབ་ཏུ་བསྒྲགས། །ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པར་ནི། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་གཞན་བསྟན་མེད། ཅེས་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་

མདོ་འགྲེལ་ཚུལ་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་དབུས་མཐའ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྣང་བས། བྱམས་ཆོས་ལས་ལོགས་སུ་སྲོལ་བཏོད་པ་མིན་ཞིང༌། གཞུང་འགྲེལ་ནི་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་སྐྱེ་འགག་ཀུན་བྱང་མེད་པའི་སྐབས་སུ་རྩ་ཤེའི་ལུང་དྲངས་ནས་ཀླུ་སྒྲུབ་ཞབས་ཀྱི་རིགས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཆད་འདོད་པར་འདུག་པས། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་ཚོགས་ལས་བཤད་སྲོལ་ཟུར་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །
དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་བཞེད་པ་ལྟར་ཡུམ་གྱི་བརྗོད་བྱ་
ལ་སྙིང་པོའི་དོན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང༌། རྒྱ་ཆེ་བ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་

གཉིས་ལས། དང་པོ་རིགས་ཚོགས་དང༌། གཉིས་པ་རྒྱན་གྱིས་བཀྲལ་བ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟར་རམ། ཡང་ན་དངོས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་རིགས་ཚོགས་དང༌། ཤུགས་
བསྟན་སྟོང་ཉིད་བཤད་པ་ན་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་མངོན་རྟོགས་སྐྱེས་པའི་རིམ་པ་
རྣམས་རྒྱན་གྱིས་བཀྲལ་བས། རྗེ་བཙུན་དང་ཀླུ་སྒྲུབ་ཞབས་གཉིས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་
འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་སུ་བྱུང་ངོ༌། །ཞེས་བྱ་བར་ཡང་གནས་སོ། །དེ་དག་ལས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ནི་འདིར་གང་བཤད་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སོ། །འོ་ན་འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་རྣམས་གང་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྤྱིར་ཤེར་ཕྱོགས་ལ་ཡུམ་དྲུག་སྲས་བཅུ་གཅིག་སྟེ་སྲས་ཡུམ་བཅུ་བདུན་ཞེས་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྡ་བྱས་པ་ལ་འབུམ། ཉི་ཁྲི། ཁྲི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

10

བརྒྱད་སྟོང་པ། ཤེས་རབ་ཁྲི་པ། བརྒྱད་སྟོང་པ། སྡུད་པ་རྣམས་ཡུམ་ཡིན་ཞིང༌། ཤེར་
ཕྱིན་བདུན་བརྒྱ་པ། ལྔ་བརྒྱ་པ། སུམ་བརྒྱ་པ། ཚུལ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་པ། ལྔ་བཅུ་པ། སྒོ་ཉེར་ལྔ་པ། རབ་རྩལ་རྣམ་གནོན་གྱིས་ཞུས་པ། ཀཽ་ཤི་ཀ །ཡི་གེ་གཅིག་མ། ཡི་གེ་
ཉུང་ངུ༌། ཤེར་སྙིང་སྟེ་བཅུ་གཅིག་ནི་སྲས་སོ། །སྲས་ཡུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་བརྗོད་བྱ་
མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་དུ་མ་ཕྱེ་བར་དེའི་དོན་ཙམ་སྟོན་པ་དང་ཕྱེ་ནས་སྟོན་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ཉི་མའི་སྙིང་པོ། ཟླ་བའི་སྙིང་པོ། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། ལག་ན་རྡོ་
རྗེ། རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་རྣམས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་པས་སྲས་ཡུམ་གྱི་དོན་དང༌།
གྲངས་གཉིས་ཀ་ནོར་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ལེགས་པར་སྨྲས་པ་ཡིན་ལ། ཁྱད་པར་དུ་སྡུད་པ་
ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་སོ་སོར་བགྲང་བ་ནི་གླེགས་བམ་ཙམ་ཡང་མ་མཐོང་བར་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལ་ལེའུ་གྱ་བདུན་ཡོད་པའི་གྱ་བཞི་པ་ནི་སྡུད་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་འབྲིང་གི་འབྲིང་དུ་བྱས་ནས་སྡུད་པ་
བསྡུས་པའི་བསྡུས་པར་བྱས་པ་ཡང་ནོར་རོ། །
དེས་ན་རྒྱན་འདིས་བསྟན་པའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་དང་སྦྱར་རུང་
ཡོད་པའི་མདོ་རྣམས་ནི་འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དང་པོར་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་སྦྱར་བའི་སྲོལ་ནི་འཕགས་པས་བཏོད་པར་མངོན་པས་དེས་ནི་ཉི་ཁྲི་ལ་ལེའུ་
བརྒྱད་དུ་བྱས་ཤིང་དེ་སྐབས་བརྒྱད་དང་བསྒྲིགས་ནས་སྦྱར་རོ། །དེ་ནས་བཙུན་
པས་ཉི་ཁྲི་དང་སྦྱར་རོ། །ད་ལྟ་འདིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཉི་ཁྲི་རྣམ་འགྲེལ་ཞེས་
པ་གཅིག་སྣང་སྟེ་འོག་ཏུ་བརྟག་པར་བྱའོ། །དེ་རྗེས་སློབ་དཔོན་གྱིས་བསྡུས་དོན་
འགྲེལ་པ་ཉི་ཁྲི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་མཛད་ནས་སྦྱར་རོ། །དེ་ནས་ཤཱནྟི་པས་ཉི་ཁྲིའི་འགྲེལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

11

པ་དག་ལྡན་མཛད་ནས་སྦྱར་བ་སྟེ་ཉི་ཁྲི་དང་སྦྱར་བ་བཞི་དང༌། ཁ་ཆེ་དྷརྨ་ཤྲཱིས་

མཛད་པར་གྲགས་པའི་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པའི་བཤད་པས་འབུམ་དང་སྦྱར་རོ། །ཡུམ་བསྡུས་པ་དང་སྦྱར་བ་རྒྱན་གྱི་སྣང་བ། སྙིང་པོ་མཆོག །གནད་ཀྱི་ཟླ་འོད་དེ་གསུམ་
དང༌། སྡུད་པ་དང་སྦྱར་བ་ལ་དཀའ་འགྲེལ་རྟོགས་སླ་དང་སྡུད་པའི་དཀའ་འགྲེལ། ཤེར་ཕྱིན་མཛོད་ཀྱི་ལྡེ་མིག་སྟེ་གསུམ་དང༌། སྨྲི་ཏིས་མཛད་པར་གྲགས་པ་འབུམ་ཉི་
ཁྲི་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་སྟེ་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་སྟེ། དེ་
ལྟར་མདོ་དང་སྦྱར་བའི་འགྲེལ་པ་བཅུ་གཉིས་དང་བསྟུན་ན་འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་བཞིའམ་ལྔ་རུ་གསལ་ལོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་འགྲེལ་པ་ལ་ཡང་མདོ་དང་སྦྱར་བ་བཅུ་གཉིས་མ་སྦྱར་བ་དགུ་སྟེ་ཉེར་གཅིག་གོ །དང་པོ་ནི་བཤད་ཟིན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ། དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཚིག་གསལ་དང༌།
རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ་དང་གཉིས། བསྡུས་དོན་གསུམ་ལས། ཤེར་འབྱུང་གིས་མཛད་པ་ནི་དོན་གསལ་གྱི་ཡིན་ཞིང༌། ཇོ་བོ་དང་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱིས་མཛད་པ་ནི་རྩ་བ་
རང་གི་བསྡུས་དོན་ནོ། །གྲགས་པའི་ཆ་དང་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེའི་ཕྲེང་བ་གཉིས་ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱན་རྣམས་སོ། །ཕྱི་མ་འདི་ཐུབ་པའི་གསུང་རབ་སྤྱིའི་དགོངས་འགྲེལ་དུ་བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅོས་རང་དགའ་བ་ཡིན་གྱི། རྒྱན་གྱི་གཞན་འགྲེལ་དུ་
བརྩམས་པ་རུ་མི་སྣང་ཡང་། ལེའུ་ཕྱི་མ་གསུམ་ལས་གཙོ་ཆེར་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་
གྱི་དོན་རྣམས་སྟོན་པས་བགྲངས་སོ། །འདིར་ཡང་གང་ཟག་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཟུང་མདོ་དང་སྦྱར་ཡང༌། ཕལ་མི་ཆེ་བས། མདོ་སྦྱོར་གྱི་ནང་དུ་མ་བགྲངས་ཤིང༌། སྔར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

12

བཤད་པའི་མཛོད་ཀྱི་ལྡེ་མིག་ལ་མདོ་ཚིག་དངོས་སུ་དྲངས་པ་མི་སྣང་ཡང་སྡུད་པའི་དོན་ཚན་རྣམས་སོ་སོར་བཅད་ནས་མངོན་རྟོགས་དང་སྦྱར་བས་མདོ་སྦྱོར་ལ་བགྲངས་སོ། །འགྲེལ་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་མར་གྲགས་མོད། འོན་ཀྱང་ཁ་ཆེའི་སློབ་དཔོན་དྷརྨ་ཤྲཱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་འབུམ་འགྲེལ་འདི།
རྒྱ་གར་མ་མ་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། འདིས་གླེང་གཞི་དང་མཆོད་བརྗོད་སྦྱར་ནས་དེ་ཡང༌། གླེང་གཞི་རྒྱས་པར་བཀའ་སྩལ་སྡུད་པར་བྱེད་པ་མཆོད་བརྗོད་ཚིག་ལེར་བྱས་པ་མཛད་ཅེས་པའོ། ཞེས་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་པ་འདི་བསྟན་བཅོས་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་ལས་འབྱུང་ཞིང༌། དེ་ཡང་མཁས་པ་རྣམས་ལ་བ་རེག་ཐོས་པ་དགས་བརྩམས་པར་གྲགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་ཡུམ་ཆེན་མོ་ལ་བམ་པོ་སུམ་བརྒྱ་ཞེས་བམ་གྲངས་ཀྱི་བཤད་པ་
དང་གདམས་ངག་གི་སྐབས་སུ་ཡང༌། མཁས་པ་པཎྜི་ཏའི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་
ཕྱི་རུ་གཅོད། ལྟ་རྟོག་ཕྱི་རུ་བྱེད་དེ། ཡུལ་དཔྱད་པས་དེ་འཛིན་གྱི་འཁྲུལ་པ་ལྡོག་
པར་འདོད། ཀུ་སུ་ལུ་པའི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་ནང་དུ་གཅོད། ལྟ་རྟོག་ནང་དུ་
བྱེད་དེ། རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་རྟོག་པ་གཅིག་རང་ལ་སྐྱེ་དགོས་ཞེས་པ་དང༌། སྦྱོར་
ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངེས་འབྱེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་རྣམ་རྟོག་སྤོང་
བ་དེ་མི་འཐད་དེ། མེད་ན་སྤང་མི་དགོས། ཡོད་ན་སྤང་མི་ནུས་རྣམ་རྟོག་གི་རང་བཞིན་ཤེས་ནས་རྣམ་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སུ་འཆར་བ་ཞིག་དགོས་ཞེས། རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གསུང་ལ་མི་འབྱུང་བའི་བོད་ཚིག་དུ་མ་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདི་དང་སྡུད་པའི་ལྡེ་མིག་གཉིས་དྷརྨ་ཤྲཱིས་མཛད་པར་གྲགས་ཀྱང༌། ལོ་ཙྪ་བའམ་བོད་གཞན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

13

ཞིག་གིས་བྱས་སྙམ་མོ། །ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་འདི་
ཡང་ནུས་པ་ཆུང་ཞིང༌། མདོ་དང་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་སྐྱོན་ཆགས་པ་འགའ་ཟུང་འདུག་པས་མཁས་པ་ཆེན་པོ་སྨྲི་ཏི་ཛྙཱ་ན་ཀིརྟིའི་ཡིན་མིན་དཔྱད་དགོས་སོ། །སྡུད་འགྲེལ་རྟོགས་སླ་ལ། སུ་ནྱ་ཤྲི་ནི་འགྲེལ་ཆེན་དང་སྒྲ་འགྲོས་མཐུན་པས་སློབ་དཔོན་གྱིས་

མཛད་ཟེར་ལ། འབུམ་ཕྲག་གསུམ་པ་དང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ནི། འདི་མངོན་རྟོགས་རྐྱང་པར་འདོད་པས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་པར་གྲགས་ཀྱང༌། ཟླ་འོད་དུ་སེང་གེ་བཟང་པོའི་སྡུད་འགྲེལ་ལས་ཞེས་འདི་ལ་དགག་པ་འབྱུང་བས་ཡིན་ནམ་སྙམ་མོ། །དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེ་ཡང་ནུས་པ་ཆུང་ཞིང་བོད་ཚིག་དུ་མ་སྣང་བས་ཇོ་བོའི་སློབ་མ་ཞིག་གིས་སམ་གཞན་བོད་ཅིག་གིས་བྱས་པར་སེམས་སོ། །ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྱེད་བཞི་དང་མདོ་ཡི་གྲངས། །བརྒྱན་གྱི་རྩ་བའི་མདོ་རྣམས་གང་ཡིན་དང༌། །རྒྱ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་དག་དང་མ་དག་རྣམས། །ལེགས་པར་དཔྱད་པའི་ཚུལ་འདི་ཐོག་
མར་བཀོད། །ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་པ་
དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་མང་དུ་
ཐོས་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་སྦྱར་བ་ལས་གཞུང་བཤད་ཐབས་ཀྱི་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་སོ། ། ། །

འོ་ན་རྒྱན་ལ་འགྲེལ་པ་དུ་མ་ཞིག་སྣང་ན་འདིར་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འཆད་ཅེ་ན། འདིར་ནི་སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་བའི་སྟེང་ནས་འཆད་དེ། དེ་ནི་ཚིག་ཉུང་ལ་དོན་འགྲེལ་ཞིང་གསལ་བས་འགྲེལ་པ་གཞན་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་འཆད་པ་ལ་ཡང་སྤྱིའི་དོན་གསུམ་སྟེ། རྗོད་བྱེད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

14

དོན་ལྡན་གྱི་མཚན་དང༌། བརྗོད་བྱ་དེ་ལྡན་གྱི་གཞུང་དང༌། གང་གིས་བསྒྱུར་བའི་
འགྱུར་བྱང་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང༌། ཞར་ལ་བྱུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་བསྒྱུར། མཚན་བཤད། མཚན་གྱི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱ་
གར་ཞེས་པ་འདུལ་བ་ཚིག་ལེ་ལས། །མཉན་ཡོད་གནས་བཅས་ཙམ་པ་ཀ །ཝ་ར་ཎཱ་སི་ཡངས་པ་ཅན། །རྒྱལ་བོའི་ཁབ་ནི་དྲུག་པ་སྟེ། །འདི་དག་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་ཤེས། ཞེས་པ་ལྟར་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་དྲུག་གནས་པའི་ཕྱོགས་ལ་འདོད་རྒྱལ་དུ་བརྡ་བྱས་པ་སྟེ། ཡུལ་དེ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐད་དུའམ་སྐད་ལ། བསྟན་བཅོས་འདིའི་མིང་ལ་ཨ་བྷི་ནས་
བྷྲི་ཏིའི་བར་རོ། །དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན། ཤེས་ནས་འགྲེལ་པ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ།
དེ་ཡང་ཨ་བྷི་ས་མ་ཡ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། ཨ་ལཾ་ཀ་ར་ནི་རྒྱན། ནཱ་མ་ནི་ཞེས་བྱ་བ། པྲཛྙཱ་པ་ར་མི་ཏ་ནི་ཤེར་ཕྱིན། ཨུ་པ་དེ་ཤ་ནི་མན་ངག །ཤཱསྟྲ་ནི་བསྟན་བཅོས། བྷྲི་

ཏི་ནི་འགྲེལ་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་ནི་འདིའི་རྩ་བའི་མདོའ། །མན་ངག་ནི་མདོའི་དོན་
བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། །བསྟན་བཅོས་དང་མངོན་རྟོགས་དང་རྒྱན་གསུམ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་སྒྲོགས་པའོ། །འགྲེལ་པ་ནི་ཚིག་དང་དོན་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་གཙོ་བོར་འགྲེལ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ། སྐད་ལ་བག་ཆགས་འཇོག །རྒྱུད་ལ་བྱིན་རླབས་འབྱུང་ཞེས་སྔ་མ་རྣམས་འཆད་ཅིང༌། ཕྱི་མ་རྣམས་དེ་འགོག་མོད། འོན་ཀྱང་དང་པོ་བླ་ནས་བཀའ་སྩལ་བ་མ་གཏོགས་བསྒྱུར་དུ་མེད་པ་དང༌། བོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་འགོར་ཡང་རང་གང་འདོད་ཀྱི་རྒྱ་གར་སྐད་

བྱ་ས་མེད་པའི་དུས་སུ། ཆོས་ཁུངས་མར་མཚོན་བྱེད་དུ་མཛད་པ་འདྲའོ། །གཉིས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

15

ལ་གཉིས། གཞུང་ཚད་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བམ་པོའི་གྲངས་དང༌། འགྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། བམ་པོ་ཞེས་པ་གཞུང་གི་ཆ་མང་པོ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པའི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན་རྩྭའམ་ཤིང་གི་ཆ་མང་པོ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པ་ལ་ཕོན་པོའམ་བམ་པོའི་སྒྲས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །དང་པོ་ནི་ལྔ་ཡོད་པའི་ཐོག་མ་སྟེ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །བམ་པོ་རེ་ལ་ཤུ་ལོག་གི་གྲངས་མི་མཐུན་ཡང་འདིར་ནི་སུམ་བརྒྱ་རེ་ལ་བྱས་པ་སྟེ། རྒྱ་དཔེ་ལ་ཤུ་ལོག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཞེས་འབྱུང་ཞིང་བམ་པོ་ལྔར་བྱས་པས་སོ། །འདི་ཡང་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་

གཞུང་ཚད་ལ་སྒྲོ་སྐུར་སྤང་བའི་ཕྱིར་བྱས་ཀྱི་རྒྱ་དཔེ་ལ་མེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་དྲང་ངོ༌། །གང་ལ་ན། མ་རིག་པའི་གཉིད་རྒྱུན་ཆད་པས་སངས་པ་སྟེ་གཉིད་སད་པ་བཞིན། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མི་

ཤེས་པའི་ཟུམ་པ་བཅོམ་ཞིང་ཤེས་བྱ་ལ་བློ་རྒྱས་པས་པད་འདབ་རྒྱས་པ་བཞིན་ཏེ། དེ་འདྲ་བའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལའོ། །དེ་ལྟར་ཡང༌། སྐྱབས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་པ་ལས། ཤེས་བྱ་ལ་ནི་བློ་རྣམ་རྒྱས། །རྨོངས་པའི་ཟུམ་པ་བཅོམ་པས་ན། །སངས་རྒྱས་པདྨ་ལྟར་རྣམ་རྒྱས། ཞེས་དང༌། མ་རིག་གཉིད་ནི་རྒྱུན་བཅད་ཅིང༌། །ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་ངེས་འབྱུང་བའི། །གང་ཞིག་རྣམ་སད་དེ་སངས་རྒྱས། །སྐྱེས་བུ་གཉིད་སངས་ཇི་བཞིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེས་ན་བུད་དྷའི་སྒྲ་གཉིད་སད་པ་དང་པད་འདབ་རྒྱས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པ་སྔོན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བས་སྒྲ་སྦྱོར་
བམ་གཉིས་སུ་བཤད་པ་ལྟར། སངས་རྒྱས་ལ་དེ་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་དོན་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཞེས་བསྡོམས་ནས་བསྒྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

16

གང་དག །མ་རིག་གཉིད་ལས་སངས་ཕྱིར་དང༌། །ཤེས་བྱ་ལ་ཡང་བློ་རྒྱས་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་པད་མ་ལྟར་སངས་རྒྱས། །དེ་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་མཚན་གསོལ་ཏོ། ཞེས་འདྲེན་པ་ནི་ཚིག་མ་དག་ཅིང་རྐང་པ་གསུམ་པའི་དོན་ལ་ཡང་སྐྱོན་ཞུགས་སོ། །གང་གིས་ན། དང་པོར་ལོ་ཙྪ་བ་དང་ཕྱིས་བཤད་པ་དང་ཉན་པ་ལ་སོགས་པས་སོ། །དགོས་པ་དང༌། ཚུལ་དང༌། དུས་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །འདིར་སྔ་མ་རྣམས་འདུལ་བའི་ཀླད་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང༌། མདོ་སྡེ་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་དང༌། མངོན་པ་ལ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ། སྨོས་ཤིག་ཅེས་ལོ་
པཎ་གྱིས་བཀས་བཅད་པས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ངོས་འཛིན་གྱི་ཕྱག་ཡིན་ཞེས་སྤྲོས་ནས་འཆད་ཅིང༌། དེ་ལ་ཕྱི་རབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མ་བཤད་
ནས། ལོ་ཙྪ་བ་རང་དད་པའི་ལྷ་ལ་ཕྱག་བྱས་པར་འཆད་མོད། འོན་ཀྱང་སྔོན་བསྒྱུར་བའི་འདུལ་བ་དང༌། མངོན་པ་དང༌། མདོ་སྡེ་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་ངེས་པ་ཅན་དུ་སྨོས་འདུག་པས། ཕྱིས་མ་ངེས་ཀྱང་དང་པོའི་ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་དུས་སུ་བཀས་བཅད་པ་

འདྲའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་ཆིངས་དང༌། གཞུང་དངོས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཞུང་འཆད་པའི་ཐོག་མར་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་གཞུང་གི་མཚམས་སོ་སོར་བཅད་པ་དང༌། གཞུང་དེས་རང་གི་རྩ་བ་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་རྣམས་བསྟན་ན། དཀྱུ་ས་བསྟན་པའི་རྟ་བཞིན་དུ་འཆད་པ་དང་ཉན་པ་རྣམས་ཀྱི་བློ་མི་འཁྲུག་ཅིང༌། དོན་ཚན་རྣམས་སོ་སོར་ཕྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་འདིར་ཡང༌། རྩ་བས་དོན་དུ་ཞིག་གིས་མདོ་བཀྲལ་བ་དང༌། འགྲེལ་པས་རྩ་བ་ཇི་ལྟར་བཀྲལ་བའི་རིམ་པ་རྣམས་བཤད་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

17

བྱའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་བཤད་རིགས་པར། མདོ་དོན་སྨྲ་བ་དག་གིས་ནི། །དགོས་པ་བསྡུས་པའི་དོན་བཅས་དང༌། །ཚིག་དོན་བཅས་དང་མཚམས་སྦྱར་བཅས། །བརྒལ་ལན་བཅས་པར་བསྙད་པར་བྱ། ཞེས་བཤད་ཐབས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔས་མདོ་བཤད་དོ་
ཞེས་འབྱུང་སྟེ། འདི་ཡང་བྱམས་པ་ཉིད་ཀྱི་མན་ངག་བརྒྱུད་པའོ། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་
བྱམས་པས་ཀྱང་མདོ་འཆད་པ་ན་བཤད་ཐབས་ལྔ་ཡིས་འཆད་པར་མཛད་དེ། དེ་ཡང་དགོས་དོན། བསྡུས་དོན། ཚིག་དོན་གསུམ་དངོས་སུ་དང༌། མཚམས་སྦྱར་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཅིང༌། བརྒལ་པ་དང་ལན་ནི་ཕལ་ཆེར་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་དགོས་དོན་ནི། དགོས་འབྲེལ་དང༌། བསྡུས་དོན་ནི། ལུས་རྣམ་གཞག་དང༌། ཚིག་དོན་ནི་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་སོ། །
འདིར་དགོས་དོན་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་བསྟན་པར་མཁས་པ་དག་བཞེད་པ་
ལ་དེ་ནི་མ་འབྲེལ་ཏེ། དགོས་འགྲེལ་གྱིས་ནི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་དོན་བསྟན་ལ།
བཤད་ཐབས་ལྔའི་དགོས་དོན་ནི་མདོའི་ཡིན་པས་སོ། །དེས་ན་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་

དགོས་དོན་བསྟན་ཏེ། མདོའི་བརྗོད་བྱ་ཡུམ་གྱི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་
པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་བླ་མ་དག་གསུང་པ་ནི་ཆེས་ཤིན་ཏུའང་མ་འབྲེལ་ཏེ། བསྟན་བཅོས་མདོ་འཆད་བྱེད་ཡིན་ཞིང་ཡན་ལག་ལྔ་དེས་མདོ་བཤད་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགོས་དོན་ནི་མདོའི་དོན་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང༌། དགོས་འགྲེལ་
གྱིས་ཀྱང་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་སྟོན་པ་དང༌། གཞན་གྱིས་

མྱོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པས་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་ཕུལ་བྱུང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དགོས་དོན་བསྟན་པར་ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་མདོའི་དགོས་པ་མ་བསྟན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

18

ན། ལུས་རྣམ་གཞག་གིས་ཀྱང་ཡུམ་གྱི་བསྡུས་དོན་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་
ཕྱིར་རྒྱན་སྣང་དང་རྟོགས་དཀར་འབྱུང་བ་ལྟར་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་དགོས་དོན་
བསྟན་པར་གཟུང་ངོ༌། །ཤུགས་ལ་བསྟན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་དང་པོ་ནི། འཕགས་
པ་བྱམས་པ་ཞེས་སོགས་འདི་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྐབས་དང་པོ་ལ་སོ་དྲུག །གཉིས་པ་ལ་ཉི་ཤུ། གསུམ་པ་ལ་བཅུ་བཞི། བཞི་པ་ལ་སོ་ལྔ། ལྔ་པ་ལ་ཉེར་བདུན། དྲུག་པ་ལ་གཅིག །བདུན་པ་ལ་ལྔ། བརྒྱད་པ་ལ་བཅུ་གསུམ། བར་པ་ལ་གཅིག །བསྡུས་པ་ལ་གཅིག་སྟེ་སྤྱིར་ན་བརྒྱ་ང་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་སྐབས་ཀྱི་དང་པོར་བསྟན་པ་བརྒྱད་ནི།
སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ནི་ཅི་
རིགས་པའོ་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་འཆད་དོ། །འདི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།
མཚམས་སྦྱོར་གྱི་རིམ་པ་འདི་སློབ་དཔོན་གྱི་ཚིག་གིས་ཟིན་པ་འདྲེན་ནམ། དོན་
ཐོབ་ཡིན་གྲང༌། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐབས་དང་པོ་ལ་ཉེར་ལྔ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་གྲངས་མངས་ལ། སྐབས་བཞི་པ་དང་བརྒྱད་པ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་སོ་དྲུག་དང་བཅུ་བཞི་ཡོད་པས་གྲངས་ཉུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ལྟར་ན་དང་པོའི་སོ་དྲུག་གི་དོན་ཐོབ་གང་ཡིན། གལ་ཏེ་དམིགས་
རྣམ་རྒྱས་བཤད་ལ་མཚམས་སྦྱར་གཅིག་ལས་མེད་ཀྱང༌། ངེས་འབྱེད་བཞི་ཡོད་པས་མཚམས་སྦྱོར་བཞི་འཐོབ་ཅིང༌། སའི་ཡོངས་སྦྱོང་ལ་ཡང་ས་བདུན་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་དང་པོ་དང་བཅས་པ་ལ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡོངས་སྦྱོང་བརྒྱད་འཐོབ་པས་སོ་
དྲུག་ཡིན་ཞེ་ན། འོ་ན་གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་གཉིས་ལ་ཡང་མཚམས་སྦྱོར་གཉིས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འཐོབ། གཞན་ཡང་སྐབས་གཉིས་པའི་ཉན་རང་གི་ངེས་འབྱེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

19

བཞི་ཚན་གཉིས་དང༌། སྐབས་བཞི་པའི་ངེས་འབྱེད་བཞི་ལ་ཡང་མཚམས་སྦྱོར་བཞི་བཞིར་འགྱུར་བས། གཉིས་པ་ལ་ཉི་ཤུ་བཞི་པ་ལ་སོ་ལྔ་ཞེས་པ་དོར་ཅིག །དེས་ན་པཎྜི་ཏས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་ཚིག་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཡང༌། དཔྱོད་པ་མེད་པར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ཊཱིཀར་དང་པོ་ལ་ནི་སོ་དྲུག་ཅེས་སོགས་ཀྱིས་བྲག་

ཆ་ལྟར་བརྗོད་པ་མཐོང་པས་འདི་ལ་འབད་ཀྱི། དེ་ལྟ་མིན་ན་འདི་ལ་བརྒལ་ཞིང་
བརྟག་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་གྱིས་མདོ་འཆད་པའི་མཚམས་
སྦྱོར་དངོས་སུ་མེད་ཅིང་ཤུགས་ལ་ཡོད་པ་རྣམས་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཅི་རིགས་པར་
གསལ་བར་བཀོད་པ་འདི་རྣམས་ཡིན་ལ། མ་བཀོད་ཀྱང་དོན་གྱིས་ཐོབ་པ་རྣམས་ནི་
རང་རང་གིས་བརྟགས་པས་ཁོང་དུ་ཆུད་དོ། །བརྒལ་ལན་ནི། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་
དབྱེར་མེད་ཕྱིར། ཞེས་དང༌། དངོས་པོ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ལ། ཞེས་དང༌། གཞན་གྱི་

ཆོས་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་ལ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འགའ་ཞིག་དངོས་སུ་བསྟན་ཅིང་ཕལ་
ཆེར་ཤུགས་ལ་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱིས་གསལ་བར་མཛད་
དོ། །བརྒལ་བ་དང་ལན་ནི་གཉིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བཤད་ཐབས་ཀྱི་ཡན་ལག་དྲུག་ཏུ་

ཡང་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་བཤད་རིགས་པར། བརྒལ་བ་དང་ལན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བྱ་བ་ནི། བརྒལ་བའི་ལན་གདབ་པའི་དོན་གྱི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པས་སོ། །
དེ་ལྟར་མདོ་བཤད་པ་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་ཅི་དགོས་ཤེ་ན། རྣམ་བཤད་རིགས་པར། མདོ་དོན་ཆེ་བ་ཉིད་ཐོས་ནས། །ཉན་པ་དང་ནི་འཛིན་པ་ལ། །ཉན་པ་པོ་ནི་གུས་བྱེད་པས། །ཐོག་མར་དགོས་པ་བརྗོད་པར་བྱ། །དེ་འགྲུབ་དེ་ནི་བསྡུས་དོན་ལས། །བསྡུས་པའི་དོན་ནི་ཚིག་དོན་ལས། །གོ་རིམ་རིགས་པ་སྔ་ཕྱི་དག །མི་འགལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

20

བ་ནི་གཉིས་ལས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ལ་མཚམས་སྦྱོར་བརྗོད་པས་ཚིག་གི་གོ་རིམ་རྣམས་འབྲེལ་ལོ། །བརྒལ་ལན་བརྗོད་པས་ནི་རིགས་པ་དང་སྔ་ཕྱི་མི་འགལ་ལོ། །དེ་དག་གིས་ནི་རྒྱན་གྱིས་དོན་དུ་ཞིག་གིས་མདོ་བཀྲལ་བ་བཤད་ཟིན་
ཏོ། །ད་ནི་འགྲེལ་པས་རྒྱན་བཀྲལ་བའི་རིམ་པ་རྣམས་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་དང་པོར་འགྲེལ་པ་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚིགས་བཅད་བརྒྱད་ལས། གཅིག་དང་བཞི་དང་གཅིག་དང་གཅིག་དང་གཅིག་གིས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་འགྲེལ་པ་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་བཅས་པ་དང༌། སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་གྱིས་གཞུང་ཇི་ལྟར་ཕྱེ་བ་
དང༌། ཤེར་ཕྱིན་རྙེད་པ་ངོ་མཚར་བར་བསྟན་ནས་གཟེངས་བསྟོད་པ་དང༌། ཡུམ་སྟོན་པའི་མཐུས་རྙེད་པ་ལ་དྲིན་དུ་གཟོ་བའི་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པའི་ངོ་བོར་ཡུམ་དབྱེ་རིགས་པའམ། རང་གིས་ཡུམ་དོན་ཚང་བར་རྙེད་ནས་བརྩམས་པ་ལ་གཞན་འཇུག་རིགས་པ་དང༌། རང་ལ་སྨད་ནས་འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་རྣམས་བསྟན་ཏོ། །
དེ་ནས་བཤད་ཐབས་ལྔའི་སྒོ་ནས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་
དང་། དགོས་འབྲེལ་སྟོན་པའི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་བཀྲོལ་ལོ། །དེ་ནས་བསྡུས་དོན་མདོ་རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་བཅོ་ལྔའི་མཚམས་སྦྱར་བ་ཙམ་བསྟན་ཅིང༌། དེ་ཡང་མདོར་བསྡུས་པ་དང་དེ་ལས་ཕྱེ་བ་ཙམ་དུ་བསྟན་ནས། དེ་དག་གི་དོན་ནི་འོག་ནས་འཆད་པ་ལ་ལྟོས་པར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ནས་སྐབས་བརྒྱད་རིམ་པར་བསྟན་པ་རྣམས་དང༌། དེ་ནས་སྐབས་དྲུག་དང༌། དེ་ནས་སྐབས་གསུམ་དུ་བཞག་པ་རྣམས་བཀྲོལ་ལོ། །དེ་ལྟར་རྩ་བ་བཤད་ཟིན་ནས་དེ་ནས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་བརྒྱད་ལས། གཉིས་དང༌། གཉིས་དང༌། གཅིག་དང༌། གཅིག་དང༌། གཅིག་གིས་གོ་རིམས་བཞིན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

21

དུ། མདོའི་དོན་བསྡུས་ནས་དང༌། རང་མིང་སྨོས་ནས་ཇི་ལྟར་བརྩམས་ཚུལ་དང༌། དགེ་བ་བསྔོ་བ་དང༌། ཡུམ་ཟབ་པས་བདག་གི་ཡུལ་མིན་ཞིང་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་
ཀྱི་ཡུལ་དུ་དང༌། ཉེས་པར་བསྟན་པ་ལ་བཟོད་པ་གསོལ་བ་རྣམས་བསྟན་ཏོ་ཞེས་ཚིག་གསལ་དུའོ། །དེར་ནི་ཚིགས་བཅད་ཐ་མ་ལ་བཤད་པ་མི་སྣང་ངོ༌། །ནུབ་སྒོ་བ་ནི་དང་པོ་གཉིས་ནི་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བ་དང༌། དེ་ནས་གཅིག་དགོས་པ་དང༌། དེ་
ནས་གཅིག་བརྩམས་པར་དམ་བཅའི་གཞུང་གཟུགས་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ནས་གཅིག་བསྔོ་བ་དང༌། དེ་ནས་གཉིས་ཁེངས་བསྐྱུང་དང༌། ཐ་མ་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་རུ་མཛད་པ་ནི་ཆེས་ལེགས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ། བརྩམ་བྱ་གཞུང་གི་རང་
བཞིན། བརྩམས་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འགྲེལ་པ་རྩོམ་པ་དང༌། རྩ་བ་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྔ། དགོས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱག་འཚལ་བ། སློབ་དཔོན་སྔ་མས་གཞུང་ཇི་ལྟར་ཕྱེ་ཚུལ། རང་གི་བློའི་ཆེ་བ་བསྟན་པ། བརྩམས་པ་ལ་གཞན་འཇུག་རིགས་པར་གདམས་པ། ཁེངས་བསྐྱུང་སྟེ་རྩོམ་པའི་རྒྱུ་བརྗོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱག་འཚལ་ཞེས་དྲང་སྟེ་དོན་ནི་མཆོག་ཏུ་འདུད་པའོ། །ཁ་ཅིག་ཕྱག་ཐལ་མོ་སྦྱོར་བ་དང་འཚལ་བ་འབུལ་བ་རུ་བྱས་ནས་ཐ་དད་དུ་འཆད་པ་ནོར་བ་སྟེ། དེ་ལྟ་ན་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཕྱག་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ལ་ན་
ཤེར་ཕྱིན་ལའོ། །དེ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་ཞིང༌། ལ་ནི་ཤིང་གི་ཆེད་དུ་ཆུ་འདྲེན་པ་ལ་ཤིང་ལ་ཆུ་འདྲེན་ཞེས་པ་ལྟར། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཕྱིར་དུ་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་དེ་
ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞེས་དགོས་ཆེད་ཀྱི་བཞི་པའོ། །ཇི་ལྟ་བུས་ན། སྒོ་གསུམ་ག་གུས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

22

པས་སམ་ཡང་ན་ཡིད་རབ་ཏུ་དང་བས་སོ། །ཅི་ཞིག་གི་དོན་དུ་ན། འདི་ལ་གཉིས་ལས་རང་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། རྒྱ་རོལ་ལས། བསོད་ནམས་རྣམ་སྨིན་བདེ་སྟེ་སྡུག་
བསྔལ་ཐམས་ཅད་སེལ། །བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་མི་ཡི་བསམ་པ་རྣམས་ཀྱང་འགྲུབ། །བདུད་བཅོམ་ནས་ནི་བྱང་ཆུབ་མྱུར་དུ་རེག་པར་འགྱུར། །མྱ་ངན་ལས་འདས་ཞི་བ་བསིལ་བའི་དངོས་པོ་འཐོབ། ཅེས་པ་ལྟར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཚལ་བས་བསོད་ནམས་དཔག་མེད་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་ལ། དེའི་མཐུས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་ལོག་ནས་བར་ཆད་ཞི་སྟེ་རྩོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་ན་དམ་པ་རྣམས་བྱ་བ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་
པའི་ཐོག་མར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་ཕྱག་མཆོད་བྱེད་ལ། འདིར་ཡང་ཡུམ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ནི་དམ་པའོ་ཞེས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཡང་དགོས་པ་ནི། རྩོམ་པ་པོ་དམ་པར་རྟོགས་པ་ན་འདི་སྙམ་དུ་འདིས་ཕྱག་བཙལ་བའི་ཤེར་ཕྱིན་ཡང་དམ་པས་འདོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དམ་པའོ་ཞེས་ཡུམ་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་དད་འབྲང་རྣམས་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཇི་ཞིག་འདོད་ན། ཤེར་ཕྱིན་དེའི་རྒྱན་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་དག་རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་རམ་དབྱེ་བར་འདོད་ནས་སོ། །དེ་ལ་རྒྱན་ཅེས་པ་ནི་དཔེའི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན་གཟུགས་བཟང་བོ་ལ་མཛེས་བྱེད་
ཀྱི་རྒྱན་གདུ་བུ་ལ་སོགས་པས་སྤྲས་པ་གསལ་བྱེད་མེ་ལོང་ལ་སོགས་པའི་ནང་དུ་ཤར་བ་མཐོང་ན། སྐྱེ་བོ་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་པ་ལྟར། འདིར་ཡང་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

23

ཡུམ་གྱི་ལུས་བཟང་བོ་ལ་མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་དོན་བདུན་ཅུས་བཀྲ་བ་གསལ་བྱེད་
བསྟན་བཅོས་འདིར་སྣང་བ་ན་མཁས་པ་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་རྒྱན་ཏེ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། གཟུགས་རྒྱན་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མེ་ལོང་ནང་སོང་བ། །མཐོང་བའི་དབང་གིས་མི་རྣམས་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་མཆོག་སྐྱེད་པ། །དེ་བཞིན་ལེགས་གསུངས་རྟག་ཏུ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡི། །ཆོས་ཀྱང་དོན་རྣམས་ཕྱེ་བས་མཁས་རྣམས་འདི་ན་དགའ་མཆོག་སྐྱེད། ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ནི། འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀར། རྗེས་སུ་བསྔགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེབ་སྦྱོར་དུ་བྱས་ཞེས་དང༌། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་རྩ་བ་བཞི་པ་ཡི་གེ་བརྒྱད་པར་བྱས་པའི་མིང་སྟེ། ཞེས་མཐུན་པར་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ནི་དོན་ཙམ་ཞིག་དབྱེ་ཞེས་པ་སྟེ་འདི་ནི་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བའོ། །དེ་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཤེས་རབ་སྡོང་བུ་ལས། དམ་པ་མང་པོ་ཁས་འཆེ་མི་བྱེད་ལ། །གལ་ཏེ་དཀའ་བས་ཁས་ནི་བླངས་གྱུར་ན། །རྡོ་ལ་རི་མོ་བྲིས་པ་ལྟ་བུར་ནི། །ཤི་ཡང་གཞན་
དུ་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་བརྩམས་པ་མཐར་དབྱུང་བའི་ཆེད་དུའོ། །རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་ཉིད་ལ་ཡང༌དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ན། གཞུང་ལམ་འབྲས་བུ་རང་བཞིན་
གྱི་ཤེར་ཕྱིན་ནི་ཀུན་གྱི་ཞེས་པའམ། རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་རྟོགས་
པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དུའོ། །
གལ་ཏེ་འདི་བརྩམས་པ་ཉིད་ནས་རྒྱན་དུ་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་དུ་བྱེད་མི་དགོས་ཤེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་རྣམས་ཀྱི་གདུ་བུ་ལ་སོགས་པ་
རྒྱན་དུ་གྲུབ་ཟིན་ཀྱང་དྲི་མ་དང་བཅས་པར་གྱུར་ན་རྒྱན་གྱི་དགོས་པ་དགའ་བ་སྐྱེད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

24

མི་ནུས་པས། རྒྱན་གྱི་རྒྱན་ནི་དྲི་མ་སེལ་བ་ཡིན་པ་ལྟར། མཁས་པ་དགའ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱན་ནི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བསྟན་དུ་ཟིན་ཀྱང་མ་རྟོགས་པའམ་ལོག་རྟོག་གི་དབང་གིས་འདིས་ཡུམ་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་ཀླན་ཀའི་དྲི་མ་སྐྱེ་སྲིད་དོ། །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་སྒྲ་དྲང་ཐད་དུ་

བསྟན་ཞིང་དོན་གསལ་ལ་ཚིག་བདེ་བའི་འགྲེལ་པ་འདི་མཛད་པས་དྲི་མ་དེ་དག་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་རྒྱན་དུ་བྱེད་པས་འདི་ནི་རྒྱན་གྱི་རྒྱན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། སློབ་དཔོན་
ཀ་ཤིས། ཀླན་ཀ་ངན་པའི་དྲི་མ་སེལ་བས་ན་འདི་ནི་དབུ་མའི་རྒྱན་ནོ་ཞེས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །གང་དག །མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་
ནི་ཡུམ་དེའི་རྒྱན་ཞེས་དང༌། མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ལ་སོགས་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་ཞེས་
འཆད་པ་སྔ་མ་ལྟར་ན། དེའི་རྒྱན་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡང་མ་མཐོང་པར་གསལ་ལ་ཕྱི་མ་ཡང་རྩོམ་པ་པོའི་དགོངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །
དེ་ལྟར་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་ནི། འགྲེལ་པ་བརྩམས་པའི་བརྗོད་བྱ་དང༌།
དགོས་པ་དང༌། ཉིང་དགོས་དང༌། འབྲེལ་པ་རྣམས་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཏེ་བཤད་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་ཡུམ་གསུམ་གའི་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་སྟེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་མིང་གཞན་ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐོབ་པ་ན་སྐྱེས་བུའི་འདོད་པ་རྫོགས་པས་དགོས་པ་གཞན་བཙལ་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་དམ་བཅའ་དང་རྐང་པ་གསུམ་པ་དང་དང་པོས་བསྟན་ཏོ། །བཞི་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

25

དང་དགོས་པའམ། དགོས་པ་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་འབྲེལ་པ་སྟེ་དེ་ནི་ཤུགས་ཀྱིས་སོ།
ཞེས་པ་ནི་ཤེར་འབྱུང་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ་ཚིགས་གསལ་དུ། སྒྲའི་བརྗོད་བྱ་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྒྱལ་བ་སྐྱེད་མ་རྩ་བའི་དོན་ལེགས་པར་བསྟན་པ་
དགོས་པ། གདུལ་བྱ་གཞན་ལ་རྒྱན་དུ་གྲུབ་པ་ཉིང་དགོས་སོ་ཞེས་རང་ལུགས་བཀོད་ནས། གཞན་དག་ནི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་དོན་ལེགས་པར་བསྟན་པས་དེ་རྒྱན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ནི་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེས་རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་མའི་དོན་མ་ལུས་པ་ཤེས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་བར་དུ་ནི་དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའོ་ཞེས་རྟོག་སྟེ། དེ་ནི་དེ་ལྟར་གྲུབ་པ་ཉིད་འགྲེལ་པ་འབའ་ཞིག་གིས་མི་སྲིད་ལ། རྩ་བའི་གཞུང་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡང་འོག་ནས་འཆད་པས་མི་
འཐད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི། དེ་ལས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། འགྲེལ་པ་ཁོ་ནས་དེ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པས་དེའི་ཉིང་དགོས་མིན་ན། མི་གནས་པའི་མྱང་འདས་དེ་རྩ་བའི་ཡང་མིན་པར་ཐལ་བ་དང༌། རྩ་འགྲེལ་ཉིང་དགོས་གཅིག་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་ནི་གཞན་ལུགས་བཀག་པའི་སྐྱོན་ནོ། །རང་ལུགས་བཞག་པ་ལ་ཡང་སྐྱོན་ཡོད་དེ། ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ནི་འགྲེལ་པ་ལེགས་པར་བརྩམས་པ་ཡིན་ལ། འགྲེལ་པ་བརྩམས་པ་འགྲེལ་པ་བརྩམས་པའི་དགོས་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པས་བསྟན་པ་ལྟར་གཞན་གྱིས་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་ནི་འགྲེལ་པ་བརྩམས་
པའི་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་དུ་གྲུབ་པ་ནི་འགྲེལ་པ་བརྩམས་པ་ལ་དགོས་སོགས་ཆོས་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དགོས་པ་མིན་པར་ཉིང་དགོས་ཁོ་ནས་འཆད་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བཤད་པ་སྔ་མ་ཉིད་མཛེས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

26

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་འགྲེལ་པ་རྩོམ་ན། ཀུན་གྱི་

རྒྱན་ཡིན་པར་གང་ལས་རྟོགས་ཤེ་ན། ཞེས་པའི་ལན་དུ། མཁས་པ་བཞིའི་བཤད་པ་ལས་སོ་ཞེས་དང༌། རྣམ་པར་དབྱེ་ཞེས་རྩོམ་པར་དམ་བཅས་པ་ལ། ཅི་མངོན་རྟོགས་
རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཞེས་པའི་ལན་དུ་ཡོད་ཅེས་སྟོན་པའི་འབྲེལ་སྒྲིག་ཚུལ་གཉིས་ལས། འདིར་སྔ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བཤད་
དོ། །འདི་ལ་བཞི་ལས། རེ་ཞིག་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བཤད་ཚུལ་ནི། རྣམ་བཤད་མཛད་
ཅེས་དྲང་ངོ༌། །གང་གི་ན། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་དོན་མ་ལུས་པ་སྡུད་པས་བསྟན་བཅོས་
ཆེན་པོའི་སྟེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། སྐུ་མཆེད་གཉིས་ཀས་རྒྱན་
དང་མ་སྦྱར་བར་མདོ་ཉི་ཚེ་བཀྲལ་བར་གྲགས་པས་ཚིག་གསལ་དུ་བསྟན་བཅོས་ནི། ཉོན་མོངས་དགྲ་རྣམས་མ་ལུས་འཆོས་པ་དང༌། །ངན་འགྲོ་སྲིད་ལས་སྐྱོབ་པ་གང་
ཡིན་པ། །འཆོས་སྐྱོབ་ཡོན་ཏན་ཕྱིར་ན་བསྟན་བཅོས་ཏེ། །གཉིས་པོ་འདི་དག་གཞན་
གྱི་ལུགས་ལ་མེད། ཅེས་པའི་ངེས་ཚིག་གི་ཚུལ་གྱིས་ན་བསྟན་བཅོས་ཏེ། དེ་ཡང་
ཁྱད་པར་ཅན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་རྣམས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་མདོའ། །ཡང་ན་བོ སྟན་བཅོས་དང་མདོ་མ་སྦྱར་ཡང་དེ་གཉིས་བརྗོད་བྱ་གཅིག་པ་ལ་དགོངས་སོ། །གང་གིས་ན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སྐྱོབ་པ་ཉིད་གཟིགས་ལམ་གསུང་བ། ཞེས་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རང་གིས་གཟིགས་པའི་ལམ་གཞན་ལ་སྟོན་པས་སྐྱོབ་པ་སྟེ་ངེས་སོ། །རྒྱུ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱོབ་ན། འགྲོ་བ་རིགས་ལྔ་ལ་ཆགས་པ་སྟེ་བརྩེ་བ་བྱང་སེམས་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་འདྲ་བར་ཀུན་ཏུ་ཆགས་པ་སྟེ་ལྷག་པར་ཡང་བརྩེ་བར་མཛད་པའི་སྙིང་རྗེ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

27

སློབ་དཔོན་འདི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་ལྡན་ཞེ་ན། འཇམ་
དཔལ་རྩ་རྒྱུད་དུ། ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱའི་དགེ་སློང་ནི། །བསྟན་བཅོས་དེ་ནི་དོན་ལ་མཁས། །མདོ་སྡེ་ངེས་དོན་དྲང་བའི་དོན། །རྣམ་པ་མང་པོ་རབ་ཏུ་འབྱེད། །འཇིག་རྟེན་རིག་པ་སྟོན་བདག་ཉིད། །གཞུང་འབྱེད་ངང་ཚུལ་ཅན་དུ་འགྱུར། ཞེས་དང༌། བསྟན་པ་ཡུན་རིངས་གནས་བྱའི་ཕྱིར། །མདོ་ཡི་དེ་ཉིད་དོན་སྡུད་བྱེད། །ལོ་ནི་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུར་འཚོ། །དེ་ལུས་ཞིག་ནས་ལྷ་ཡུལ་འགྲོ། ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་དང༌། དབུ་མ་རྒྱན་
གྱི་རང་འགྲེལ་དང༌། དབུ་མའི་མན་ངག་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་མ་ཏོག་ཁ་ཕྱེ་བ་དང༌། ཚིག་གསལ་དུ་ས་གསུམ་པ་བརྙེས་པར་བཤད་ཅིང༌། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ། ཐུབ་པའི་རྒྱལ་པོའི་ཡུམ་འདི་མགོན་པོ་བྱམས་པ་ལས། །འཕགས་པའི་ལམ་ནི་ཐོབ་པ་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་འདིར། །དོན་ནི་གང་ཞིག་ཐོབ་འགྱུར་དེ་ནི་བདག་གིས་སྦྱར། ཞེས་བཤད་ཅིང༌། དེ་ཉིད་ལས། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཞབས་ཀྱིས་ཀྱང༌། སྙིང་རྗེས་
སྲོག་ཆགས་རྣམས་ལ་འཚོ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤ་ལ་སོགས་པ་བཅད་ཅིང་སྦྱིན་པར་མཛད་པ་ལས། དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་ནས་

བྱོན་པའི་མགོན་པོ་བྱམས་པ་མཐོང་ནས། ཇི་ལྟར་སྔ་མའི་ལུས་དེ་ཐོབ་སྟེ། དེའི་གདམས་ངག་གིས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་བརྙེས་པར་གྱུར་ཏོ་ཞེས་པ་
ལྟར་རོ། །
ཐོགས་མེད་རང་གི་བློས་དཔྱད་པ་ཁོ་ནས་འཆད་དམ་འོན་ཏེ་བླ་མའི་མན་ངག་ལས་ཀྱང་ཡིན་ཞེ་ན། སྔ་མ་ནི་མིན་གྱི་ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དང༌། དབང་ཕྱུག་དང་ཁྱབ་འཇུག་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

28

ཐུབ་པའི་ཕྱིར་མི་ཕམ། སེམས་ཅན་གྱི་མགོན་ལ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་དང་

པོར་གསན་ནས་དེའི་དོན་ལེགས་པར་བསམས་ཤིང་བསྒོམས་པས་བརྟན་པར་བྱས་ནས་ནིའོ། །དེ་ཡང་གྲགས་པ་ལ། དགའ་ལྡན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་ལ་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཆོས་གསན་ཞེས་འབྱུང་ལ། ས་སྡེའི་གནའ་མཆན་ལས་ཟླ་བ་དྲུག་ཅེས་འབྱུང་ངོ༌། །དེའི་ཚེ་རྗེ་བཙུན་གྱིས་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དོན་དུ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
མཛད་པར་མཁས་པ་རྣམས་ལ་གྲགས་ཏེ། རྒྱན་སྣང་ལས། དེ་ཡང་འདི་ལྟར་ཐོས་ཏེ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསུང་རབ་མ་ལུས་པའི་དོན་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཅིང་
རྟོགས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང༌། ཟློས་ཏེ་གསུངས་པ་མང་བ་དང་ཟློས་ཏེ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཚིག་སོ་སོར་བཅད་པ་མ་གཟིགས་པ་དང་། ཟབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་དཔོག་པར་མ་དཔྱོད་
ནས། ཡིད་མི་བདེ་བ་རྗེས་སུ་འཐོབ་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་ནས་དེའི་དོན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཕགས་པ་བྱམས་པ་མཉེས་པར་བྱས་ནས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པའི་མདོའི་བཤད་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་དོ། །དེ་གསན་ནས་ཡང་སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས།

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
ཟླ་འོད་ལས་ནི། མཆོག་ཏུ་ཟབ་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མ་ཡིན་པ་
རྣམས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བས་ཐུགས་རྗེས་དེས་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་འཕགས་པ་བྱམས་པས་བསྡུས་པའི་རྗེས་ལ་དུས་དེར་གནས་པ་ཉིད་ན་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་གསལ་བར་མཛད་ཀྱི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

29

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ནས་དུས་ཕྱིས་བྱས་ཞེས་པ་ནི་སེང་གེ་བཟང་
པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་འཁྲུལ་པ་སྟེ། སྔོན་དུ་བྱས་པ་ལ་རྗེས་སུ་བརྗོད་ཅེས་པ་ནི་
གཞན་དག་གིའོ། ཞེས་འཆད་ཀྱང་མི་འཐད་པར་གོ་སྟེ། ཤེས་བྱེད་གཞན་མེད་པ་མཉམ་པོ་ལ་མཁས་པ་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་བརྒྱུད་ནས་གྲགས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་སྔ་མ་ཁོ་ན་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་དུ་ན། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་གྲགས་པ་གསལ་ལྡན་ཤེས་རབ་ལྡན་པའི་མཆོག་གྱུར་པས། །དེ་ཉིད་རྣམ་པར་ངེས་པར་བཤད་པ་རབ་ཏུ་སྦྱར་མཛད་ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ལ་ཉི་ཁྲི་དེ་ཉིད་རྣམ་ངེས་ཟེར་བ་ནི་བརྟག་
དགོས་ས། །གཉིས་པ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བཀྲོལ་ཚུལ་ནི། རྣམ་པར་བཀྲོལ་ཞེས་དྲང་
ངོ༌། །གང་ན་སྔར་ལྟར་རོ། །གང་གིས་ན། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་བྱའི་དོན་མངོན་མཐོ་
དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ལམ་བསྟན་ནས་འདོད་པ་རྫོགས་པར་
བྱེད་པས་རྩ་ལག་མཚན་དབྱིག་གཉེན་ཞེས་པ་དེས་སོ། །གང་དུ་ན། དངོས་དང་དངོས་མེད་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱོགས་ལ་མཁས་པར་ཤེས་པའི་མངོན་རློམ་གྱིས་མཐོ་

བ། །སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་གཞུང་གི་འགྲེལ་པར་དོན་བཤད་པ་ལ་གནས་
ཐོབ་གྱུར། ཞེས་པ་ལྟར་ཉི་ཁྲིའི་གཞུང་འགྲེལ་དུའོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུས་ན། ཕྱི་རོལ་མེད་ཅིང་ཤེས་བྱ་ཡུལ་དུ་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་ནང་སེམས་ཀྱི་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་སེམས་
དེ་ཉིད་གཤིས་ལ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་རྣམ་རིག་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟེན་ནས་སོ། །
དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་སློབ་དཔོན་རང་ཉིད་སེམས་ཙམ་གྱི་ལུགས་ལ་མོས་པ་
གཙོར་བྱེད་པ་སྟེ་ལྷུར་ལེན་པས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་གསལ་དུ་ཡང༌། འཕགས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

30

ཐོགས་མེད་དང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དག་གིས་སྐབས་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་བ་མེད་ཀྱི་

དོན་གཞན་དུ་རྣམ་པར་རིག་པའི་གྲུབ་པའི་མཐར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བཀྲོལ་ཏེ། ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་འདི་ནི་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དེའི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པས་ན། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ས་འོད་བྱེད་པ་བརྙེས་པས་ཀྱང་དེ་འདུལ་བ་དང་མཚམས་པར་བཀྲོལ་ཏེ། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །ཕྱི་
མཐའི་བར་དུ་གནས་པར་བགྱི། ཞེས་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པས་སོ་ཞེས་
འབྱུང་ཞིང་རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ་དང༌། ཤེར་འབྱུང་དང༌། བུད་དྷ་ཤྲཱིས་ཀྱང་སེམས་
ཙམ་དུ་བཀྲལ་བར་འཆད་དོ། །མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་ནི་ཉི་ཁྲིའི་གཞུང་འགྲེལ་དུ། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ནས་འཆད་པས་དེའི་ལུགས་དང་འགལ་བ་སྨྲ་མི་ནུས་ལ། རྣམ་རིག་ཙམ་ལ་མ་ཞེན་པར་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་འཛིན་མི་ནུས་པས།
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སེམས་ཙམ་དུ་བཟུང་བ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་

པར་ཤེས་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ཡང་དྲང་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་བཤད་ནས། ནང་གི་ཤེས་བྱ་ལ་བརྟེན་ནས། །དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་རྣམ་པར་བཀྲོལ། ཞེས་
བྱ་བ་སུན་ཕྱུང་བའོ། ཞེས་དང༌། རྟོག་གེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་
གཞུང་ངེས་དོན་དུ་གནས་པ་བསྒྱུར་ནས་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་བཤད་ཅིང༌། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ཞལ་སྔ་ནས་དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས་སུན་ཕྱུང་ངོ༌། །དེར་ཡང་དོན་དམ་པའི་ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཚུལ་ནི་སུན་འབྱིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་

འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱང་འདོད་པ་ཐ་དད་པར་སྟོན་ན་མ་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་སྨྲས་པར་འགྱུར་རོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

31

དེ་རྣམས་ལ་དགོངས་ནས་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པར། གནས་བརྟན་ཆོས་སྐྱོང་ལ་སོགས་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཛད་པ་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
ཡོངས་སུ་འདོར་བ་ཡིན་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་འདྲེན་ནོ། །འོན་ཀྱང་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་རང་ཉིད་ཕྱོགས་གླང་གི་བཤད་པ་ལ་ཚད་མར་བྱེད་པ་དང༌། འཇུག་འགྲེལ་གྱི་ལུང་དེ་
ཤེས་བྱེད་དུ་འདྲེན་པ་འགལ་བར་མཐོང་སྟེ། ལུང་དེ་ལས་ནི་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོའི་དོན་མ་བཤད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སློབ་དཔོན་སྐུ་མཆེད་དང་ཕྱོགས་གླང་ལྟ་བུ་རྣམས་ལྟ་ཞོག །གང་ཟག་ཕལ་པར་གྲགས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་འདིས་འདི་རྟོགས་འདིས་འདི་ལས་མ་རྟོགས་ཞེས་རང་དབང་དུ་རྒྱུད་ཚོད་གཟུང་བར་ག་ལ་ནུས། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་ནས་བཤད་ཚོད་ནི་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་བཀྲལ་ནས་དེ་ཉིད་དབུ་མའི་དོན་དུ་འཆད་པར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་

པ་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་གྲགས་ཤིང་གྲགས་པ་ལྟར་ཡང་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན་བླ་མ་ཤཱནྟི་པས་

རྣམ་རིག་ཙམ་ཉིད་དབུ་མར་བཤད་པའི་སྟེང་ནས། ཀླུ་སྒྲུབ་དང་ཐོགས་མེད་དགོངས་པ་གཅིག་པར་བཤད་པ་དབུ་མ་རྒྱན་རྩ་འགྲེལ་དང༌། སེམས་གསལ་མྱོང་འདི་ཉིད་གཤིས་ལ་གྲུབ་ཅིང་དེའི་སྟེང་དུ་གཟུང་འཛིན་མེད་པ་དབུ་མར་འཆད་པ་ཤེར་ཕྱིན་མན་ངག་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་དེ་དག་ཏུ་ལྟོས་ཤིག །ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་དང༌། ཞི་བ་འབྱུང་གནས་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་བའི་འགངས་མཐུན་པར་སྣང་བས་དེའི་ཚུལ་དང་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་མདོ་ཙམ་ཡང་སྐབས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་
རོ། །
གསུམ་པ་འཕགས་པས་ཕྱེ་ཚུལ་ནི། རྣམ་པར་ཕྱེའོ། །གང་ན་མདོ་དང་རྒྱན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

32

གཉིས་ཏེ་འོག་མ་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་གིས་ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པས་འཕགས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡི། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་སྡེ་ཞེས་བྱ་བ་དེས་སོ། །ཀྱང་ནི་སྔ་མ་གཉིས་སུ་མ་ཟད་པའོ། །གང་དུ་ན། རྣལ་འབྱོར་གོམས་པས་དོན་གྱི་དེ་ཉིད་བསྲུབས་པས་འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་ཤེས་ལྡན་
པར། །སྐྱེས་གྱུར་བློ་བཟང་འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་སྡེ་ཡིས་འགྲེལ་པ་ལ་ནི་ཆེར་འབད་ལ། །ཞེས་པ་ལྟར་ཉི་ཁྲིའི་འགྲེལ་པར་རོ། །བློ་གང་གིས་ན། ཡུམ་དང་བསྟན་བཅོས་
ཀྱི་དོན་ཡོད་མེད་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བ་དབུ་མར་གནས་པ་ལ་དེ་ལྟར་
རྟོགས་པའི་བློས་སོ། །འདིར་སྔ་མ་རྣམས་འགྱུར་འདི་ལྟར་ན་ཤེས་བྱ་ནང་གི་ཡིན་པ་ལ་ཟུར་ཟ་ལ། གཟུ་བོར་གནས་པའི་བློས་ཞེས་པ་ལྟར་ན་རང་མོས་གཙོར་བྱེད་ལ་ཟུར་ཟ་ཞེས་འཆད་དོ། །ཅི་སྟེ་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱེ་ཟིན་པས་འདིས་འབྱེད་མི་དགོས་
ཤེ་ན། སྔ་མ་གཉིས་པོ་དེས་འགྲེལ་པ་བྱས་པ་རྣམ་རིག་ཙམ་གྱི་གཞུང་དང༌། མཐུན་

པའི་ཕྱིར་རམ། སྐབས་ཀྱི་དོན་མ་བརྗོད་ཅིང་རྣམ་རིག་ལ་ཞེན་པ་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར།
ཡུམ་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བྱས་པ་མིན་པར་མཐོང་ནས་ཕྱེ་བས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །བཞི་པ། བཙུན་པས་རྣམ་བཤད་བྱས་ཚུལ་ནི། རྣམ་བཤད་བྱས་སོ། །གང་གིས་ན། རྣམ་གྲོལ་སྡེ་དད་པའི་ས་ཚོགས་ལམ་ཕལ་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ཡིས་སོ། །དུས་ནི་འཕགས་པས་མཛད་པ་དེའི་འོག་ཏུའོ། །གང་དུ་ན། མཐའ་གཅིག་སྐྱེས་གྱུར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལྟ་ཞི་བྱེད་བསྟན་བཅོས་ལ་མཁས་རྟོགས་ལྡན་གང༌། །རྣམ་གྲོལ་སྡེ་ཞེས་ཚིག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་གཞན་པ་དེས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་མཛད། ཅེས་པ་ལྟར་ཉི་ཁྲི་རྣམ་

འགྲེལ་དུའོ། །ཇི་ལྟར་ན། བསྟན་བཅོས་རྒྱན་གྱི་ཚིག་དོན་མཐའ་དག་ཚང་བར་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

33

རྙེད་པར་རང་གིས་ཇི་ལྟར་རྙེད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་རོ། །
གྲུབ་མཐའ་རབ་འབྱམས་ལ་མ་འདྲེས་པར་རིག་པ་རྩོམ་པ་ནི་ཤེས་རབ་
འཕེལ་བའི་རྒྱུའོ། ཞེས་པ་ལྟར་རང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ་རང་གི་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་དུ་བརྩམས་ཀྱི་གཞན་ལ་ཕན་འདོད་པའམ་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་

ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་འདབ་གཤོག་ཅུང་ཟད་སྐྱེས་པའི་བྱ་འཕུར་བར་རྩོམ་པ་དང་འདྲ་བར་བསྔགས་པ་ཡིན་གྱི་སྨད་པ་མིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་ཡུམ་མཐའ་དག་མ་རྙེད་ཟེར་བས་ནི་ལེགས་པར་མ་སྨྲས་སོ་ཞེས་དང༌། ཀུན་མ་རྙེད་ཅེས་པ་ནི་རང་རང་གི་བློས་མ་རྟོགས་པ་སྟེ་གཞུང་མ་རྙེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཚིག་གསལ་དུའོ། །རྟོགས་དཀར། བསྟན་བཅོས་མ་ལུས་པ་དེ་མཛད་པ་པོ་ལས་དངོས་སུ་མ་ཐོས་པའམ་མ་མཐོང་བའོ། །ཡང་ན་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཐའ་དག་མ་རྙེད་པའོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་སྐབས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་བཤད་པའོ། །གཞུང་མ་རྙེད་པ་ལ་སྔ་མ་རྣམས་དགོས་འབྲེལ་དང༌། སེམས་བསྐྱེད་པའི་རབ་དབྱེ། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ། ངེས་འབྱེད་རྒྱས་བཤད་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་

ཚིག་མ་རྙེད་པར་མདོ་ལེ་མང་རང་དང་མཐུན་པར་བཤད་དེ། མ་རྙེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོ། འཕར་གསུམ་སྲིད་རྩེའི་མཐར་ཐུག་འགྲོ།
གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ། དགྲ་བཅོམ་འབྲས་ཞུགས་གཉེན་པོ་དང་རྫས་ལ་བརྟེན་
པའི་རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱི་མདོ་ལེ་མང་ན་མེད་པས། དེ་དང་བསྟན་བཅོས་མ་མཐུན་པས་
བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚིག་མ་ཡིན་ནམ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །
དེ་ལ་རྣམ་འགྲེལ་དེར་རྩ་བ་དེ་དག་མེད་ཀྱང་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

34

བཤད་པ་རྫོགས་པ་དང༌། མདོར་བསྟན་གྱི་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་དྲངས་ནས་ལྷག་མ་
ལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་དང༌། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་ལ་ཡང་དགེ་འདུན་གྱི་མདོ་དང་པོའི་སྟོད་
དྲངས་ནས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱར་རོ། །སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་མདོ་ངོ་བོ་རྣམས་ཉི་
ཁྲི་འགྲེལ་པར་བཤད་པ་ལ་ཁ་འཕངས་ཤིང་རབ་དབྱེ་རྣམས་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པ་སོགས་སུ་བལྟ་སྟེ་འདིར་མ་བཀོད་པ་གཞུང་མངས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་དོ་ཞེས་འབྱུང་ལ། རྟོག་པ་བཞི་ལ་ནི་དང་པོ་ལ་བདུན་བརྒྱད་གཉིས་མ་གཏོགས་པ་བདུན་འོལ་སྤྱི་གཅིག་སྣང་ཞིང་ལྷག་མ་གསུམ་ལ་སྤྱི་མིང་ཙམ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་དབྱེ་བ་མ་བྱས་པར་བཞི་བའི་སྐབས་སུ་འདི་དང་སྐབས་གཞན་དུ་ཡང་བསྟན་བཅོས་དང་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ་འདིར་མ་སྦྱར་བ་གཞུང་མངས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་པར་བཤད་པས་བསྟན་བཅོས་མ་བྲིས་པ་དེ་དག་ཀྱང་གཏན་མ་རྙེད་པར་མི་སྣང་ངོ༌། །ཉི་ཁྲིའི་རྣམ་
འགྲེལ་འདི་བཙུན་པ་གྲོལ་སྡེ་དང་མིང་མཐུན་པ་གཅིག་གམ། འཕགས་པའི་སློབ་མར་གྲགས་པའི་བཙུན་པའི་ཡིན་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱན་སྣང་དུ་གླེང་གཞི་དང་རྩེ་མོའི་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་སྡེ་ཅན་གྱི་སྐབས་སུ་བཙུན་པའི་བཤད་པ་དྲངས་པ་རྣམས་འདི་ལ་མི་
སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་མཁས་པ་འདི་བཞིའི་ཕྱེ་ཚུལ་དཀོད་ཅེ་ན། རང་ཉིད་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་མཁས་པར་བསྟན་པས་རང་གི་གཞུང་ལ་
གཞན་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང༌། གཞུང་དུ་མ་ཚོལ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་གདགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཚིག་གསལ་དུའོ། །
ཤེར་འབྱུང་ནི། ཁྱོད་ཀྱིས་རྩོམ་མི་རིགས་ཏེ་སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་

མདོ་ལ་རྨོངས་པ་བཟློག་ཟིན་ལ། མ་བཟློག་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བཟློག་མི་ནུས་ཞེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

35

པའི་ལན་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མའི་བཤད་པ་དང་ཊཱིཀ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ནི་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ཀྱང་མངོན་རྟོགས་དང་མ་
སྦྱར་ཞིང༌། སེམས་ཙམ་དུ་བཀྲོལ་བས་ན་རྨོངས་པ་ཐམས་ཅད་མ་བཟློག་ལ། འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་དང༌། སློབ་དཔོན་དག་གིས་ཀྱང་མངོན་རྟོགས་དང་སྦྱར་ཡང་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་མ་གྱུར་ཞིང་མ་ཚང་བས་དོགས་པ་མ་བཟློག་
གོ། །ཁོ་བོ་ནི་བྱམས་པས་བསྟན་ཅིང་རྣམ་སྣང་བཟང་པོའི་དྲིན་ལས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ཤིང་མངོན་རྟོགས་དང་སྦྱོར་བས་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་དང༌། དབུ་མ་དང་སྦྱར་བས་དོགས་པ་ཐམས་ཅད་བཟློག་པའོ། ཞེས་འཆད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་དབྱིག་གཉེན་དང་བཙུན་པས་མ་རྙེད་པར་བརྩམས་ལ་འཕགས་པས་རྙེད་ནས་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་རྙེད་ནས་སམ་མ་རྙེད་ནས་རྩོམ་ཞེ་ན།
བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་མཐའ་དག་འདི་རྙེད་དོ་ཞེས་ཚིག་རྣམ་པར་སྦྱར་རོ། །བསྟན་
བཅོས་ཀྱི་དོན་ཅི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་མཁས་པ་འཕགས་གྲོལ་གྱིས་

ནི་སྣང་བར་བྱས་པ་སྟེ་རྙེད་ཅིང་འགའ་ཞིག་ཁོ་ན་སྟེ་དབྱིག་གཉེན་དང༌བཙུན་པ་དང་གདུལ་བྱའི་དབང་ལས། ཐོགས་མེད་རྣམས་ཀྱིས་མ་རྙེད་པའི་ཡུམ་དང་རྒྱན་གྱི་དོན་
དེའོ། །ཚུལ་ནི་འཕགས་པས་རྙེད་པ་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་རྙེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡ་མཚན་ཞེས་པ་ནི་སྔོན་བསོད་ནམས་རླབས་པོ་ཆེ་བསགས་པ་འདྲ་ཞེས་དགའ་བ་སྟོན་པའོ། །
བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟར་མཁས་པས་སྣང་བར་བྱས་པ་ཡང་བདག་གིས་ཤེས་ལ། ལ་ལས་དོན་ཚང་བར་མ་རྙེད་པ་ལས་བདག་གིས་ཚང་བར་རྙེད་དོ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

36

ཡང་རང་གི་ལྷས་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་ཡིན་
པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟས་ནས་རྙེད་པ་ནི་ཞེས་པའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟས་ནི་སྔར་བཤད་པ་དག་གིས་མ་རྙེད་པའོ། །ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་བའི་ཟབ་མོའི་ལམ་འདི་ནི་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཉིད་དོ། །ཅི་ཞིག་ལྟར་ནི་སྟེས་དབང་ངོ༌། །དེ་ལྟར་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་རྙེད་ནས་བརྩམས་པའི་ཕྱིར་བདག་གི་གཞུང་འདི་ལ་ཕྱི་
རབས་ཀྱི་མཁས་པ་གཟུར་གནས་རྣམས་ཀྱིས་མཉན་པ་དང་བཤད་པའི་སྒོ་ནས་
དབྱེ་བ་དང་འཇུག་པར་རིགས་སོ་ཞེས་པའོ། །ལྔ་པ་ནི། ཅི་འགྲེལ་པ་རྩོམ་ན་མདོའི་དོན་ཐམས་ཅད་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་རམ་ཞེ་ན། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དོན་རྣམས་རྣམ་པ་
ཀུན་ཏུ་སྟེ་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པས་ཀྱང་བདག་གི་ནི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་ཡང་རྩོམ་པ་ལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེས་སོ། །ཡུལ་མིན་ན་རྩོམ་པར་མི་རིགས་ཤེ་ན། རང་དང་གཞན་ལ་ཕན་གདགས་པར་འདོད་པའི་ལྷག་པའི་བསམ་པས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ། །རང་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཐབས་སུ་འགྲེལ་པ་རྩོམ་པ་ཅི་ཞིག་འབྲེལ་ཞེ་ན། རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསོད་ནམས་དག་སྒྲུབ་པ་དང་འགྲེལ་པ་
རྩོམ་པ་དོན་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་རྟོགས་པ་འཕེལ་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དང་སྔ་མའི་རྐང་པ་ཐ་མ་ལ་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་འདི་ལས་གཞན་དུ་འཆད་ཀྱང་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །འདིས་རང་ཉིད་བསམ་པ་དག་པར་བསྟན་ཅིང་བསམ་པ་འདི་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་རྩོམ་པ་ལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་ཅིག་ཅེས་གཞན་ལ་གདམས་ངག་ཏུ་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གདུལ་བྱ་དང་བ་སྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་མཆོད་བརྗོད།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

37

རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་འབྲེལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཆོད་བརྗོད་དངོས་དང༌། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚམས་སྦྱར། རྩ་བས་བསྟན། འགྲེལ་པས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱག་འཚལ་ཞེས་དྲང་ངོ༌། །གང་ལ་ན། སྲས་བཞིའི་ཡུམ་ལའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་

པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཇི་ལྟར་གནས་པ་བཞིན་དུ་སྒྲོ་སྐུར་དང་བྲལ་བར་བརྗོད་པ་
སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་གིས་ན། རྗེ་བཙུན་གྱིས་སོ། །དུས་ནི།
བསྟན་བཅོས་འདི་རྩོམ་པའི་དང་པོར་རོ། །རེ་ཞིག་ནི་རིམ་པ་སྟོན་པའོ། །ཅི་ཞིག་གི་དོན་དུ་ན། འདི་ལ་གཉིས་ལས། རང་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། སོ་སྐྱེའི་ས་ལས་རིང་དུ་
སོང་བས་འཕགས་པ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བུ་གཅིག་པ་ལྟར་བརྩེ་ཞིང་སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པའི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱམས་པའི་མཚན་མི་འདོར་བའི་བྱམས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་དམ་པས་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཞན་འཇུག་པའི་ཆེད་དུའོ། །དེ་ལྟར་ན་འདི་ནི་དང་བ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེས་པའི་ལན་དུ། རབ་ཏུ་དང་བ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་

རྣམ་གཡེང་དང་མི་དགེ་བ་ལས་སེམས་ལོག་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དམ་པ་དང༌། དགེ་བ་བཅུའི་བྱ་བའམ་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པས་སོ་ཞེས་གཞུང་ཕྱི་མའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །
གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། གདུལ་བྱ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་
ཆེད་དུའོ། །དེའི་དགོས་པ་ནི་ཐོས་སོགས་ཀྱིས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

38

ཡང་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པའི་དོན་གྱིས་ཏེ་ཕྱིར་དུའོ། །གང་ལ་དང་ན། ཉོན་མོངས་བག་
ཆགས་དང་བཅས་པ་བཅོམ་པའམ་བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་ཇི་སྐད་དུ། དབང་ཕྱུག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་དང༌། །དཔལ་དང་གྲགས་དང་ཡེ་ཤེས་དང༌། །བརྩོན་འགྲུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྟེ། །དྲུག་པོ་རྣམས་ལ་སྐལ་ཞེས་བྱ། ཞེས་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་རྟོག་གི་བག་ཆགས་མ་ལུས་པས་དབེན་པའི་དབང་ཕྱུག་དང༌། མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་བཟང་དང༌། མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དཔལ་དང་

གྲགས་དང༌། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང༌། བྱ་སྒྲུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བརྩོན་འགྲུས་
ཏེ། ལེགས་པ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལའོ། །དེ་ཡང་བྷ་ག་ཝན་ཞེས་པའི་སྐད་དོད་ལ་འདས་པ་མེད་ཀྱང༌། མདོ་སྡེ་ལས་སངས་རྒྱས་ལ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བས། འདས་ཞེས་བླ་ཐབས་སུ་བསྣན་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སུ་བསྒྱུར་ཞེས་སྒྲ་སྦྱོར་བམ་གཉིས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །ཡུམ་འདི་གང་ཟག་གསུམ་དང་འབྲེལ་བས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པ་ལྟར། མི་འཇུག་ཀྱང་
ཕྱོགས་གཅིག་གི་མིང་གིས་ཐམས་ཅད་ལ་བཏགས་པའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་དེ་ཡང་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འདོད་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་
པས་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མཐར་ཐུག་པས་ཕུལ་དུ་དབྱུང་དུ་མེད་ཅིང་གྲངས་མང་བས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྟེ་མདོར་ན་སྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་མཐར་ཐུག་པའི་འབྱུང་གནས་སམ་རྒྱུར་གྱུར་པའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་མཆོད་བརྗོད་གསུངས་ཤེ་ན། རང་གིས་མྱོང་བ་ལྟར་གཞན་ལ་བསྟན་མི་ནུས་ཤིང༌། གཞན་
གྱིས་ཀྱང་བསྟན་པ་ལས་རྟོགས་པར་བྱ་མི་ནུས་ལ། རྣལ་འབྱོར་པ་རང་རང་གིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

39

རྟོགས་པར་བྱ་བའི་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ཅན་གྱི་

ཤེར་ཕྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་ཐབས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པར་བཟུང་བའམ་རྟོགས་ནས་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ཚིགས་བཅད་འདི་གསུངས་སོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་ཏེ། གཙོ་བོར་འགྱུར་ཚུལ་ནི་ཕྱི་འགྲེལ་གྱིས་འཆད་

དོ། །འདི་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པའོ། །
ཚིག་གསལ་དུ་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དེ་མི་རྟོག་བཞིན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཡུམ་གྱི་དང་

བར་ཇི་ལྟར་བཞག །དང་བ་ནི་སེམས་བྱུང་དང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་ལན་དུ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་གཟུགས་ལ་དེའི་རྗེས་སུ་ཡིད་ཀྱིས་ཆགས་པ་ལྟར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡུམ་ངེས་པར་བྱས་ནས་དེའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་མཉམ་གཞག་གིས་ཇི་ལྟར་
བཟུང་བའི་ཡུམ་ལ་དང་བར་བྱེད་ཅེས་འཆད་པ་དང༌། ཡང་ན་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་ཡུལ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ཞེས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྦྱར་བ་ལ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་ལུགས་གཉིས་བྱུང་ཡང་སྔ་མ་མི་འཐད་པ་རྟོགས་སླ་ཞིང་ཕྱི་མ་འཐད་དེ། དེ་ནི་སྔར་བཤད་དོ། །སྔ་མ་རྣམས་ནི་དང་བ་དང་བྱང་ཆུབ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་
ཀྱི་འབྲེལ་པ་བློས་བཏགས་པ་ཙམ་མམ་ཚད་མས་གྲུབ་སྙམ་ན། མ་ཕམ་པ་རང་གི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་མིན་པས་དེས་དྲངས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་ངེས་པར་བཟུང་
ནས་སོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མ་འབྲེལ་ཏེ། ནས་ཞེས་པ་ལྷག་མ་ཅན་ཡིན་པས་བཟུང་ནས་ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ་ཞེས་སྦྲེལ་དགོས་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གང་ལ་ན་ཡུམ་མཁྱེན་གསུམ་དེ་ལའོ། །སུའི་ཡུམ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

40

རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་དང་བཅས་པ་སྟེ་དེ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་ཡུམ་མོ། །དེ་ལྟ་ན་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡུམ་མིན་ནམ་ཞེ་
ན། བཞི་གའི་ཡུམ་ཡིན་ཀྱང་སྤྱི་ལ་གཅིག་ཚིག་སྦྱར་བ་ཙམ་སྟེ། དག་ལྡན་ལས། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཚོགས་དང་བཅས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟེ་རིགས་ལ་གཅིག་གི་
ཚིག་གོ་ཞེས་དང༌། དེའི་ཚོགས་དང་བཅས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་
གསུངས་པ་ལས་འདི་ནི་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ཡུམ་ཡིན་པར་རྟོགས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་
རོ། །
དེའི་ཕྱིར་དེ་ཉིད་ལས། སངས་རྒྱས་ནི་བླ་མ་དམ་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་རྣམས་ཀྱི་

ཡང་ཡུམ་འདི་ཡིན་པ་དེས་ན་འདི་ནི་བླ་མ་དམ་པའི་ཡང་བླ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་ཡུམ་འདི་འབྲས་ཡུམ་དུ་འཁྲུལ་བར་མི་བྱ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་

བཞེད་པ་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ཡུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་
བཤད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་སོར་བཞག་ན་སངས་རྒྱས་ལས་ལྷག་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །ཇི་ལྟར་ན་མཁྱེན་གསུམ་གང་ཟག་དེ་དག་གི་ཡུམ་ཡིན་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་རང་གི་ཡུམ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་དང་དེས་མཚོན་པའི་རང་རྒྱལ་ཞི་བ་མྱང་འདས་ཚོལ་བ་རྣམས་ཉོན་མོངས་དང་སྡུག་བསྔལ་ཉེ་བར་ཞི་བ་དེར་ཁྲིད་པར་

མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡུམ་ཡིན་ལ་གཞི་ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེར་
ཁྲིད་པས་སོ། །ལམ་ཤེས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་
བྱེད་པའི་བྱང་སེམས་རྣམས་འཇིག་རྟེན་གདུལ་བྱའི་དོན་སྒྲུབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ་དེའི་ཡུམ་ཡིན་ལ་ལམ་གསུམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མཛད་པས་སོ། །རྣམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

41

མཁྱེན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་པ་རྣམས་བརྗོད་བྱའི་རྣམ་པ་ཀུན་དང་ལྡན་པའི་རྗོད་བྱེད་སྣ་ཚོགས་པ་འདི་དག་གསུང་བར་འཇུག་བྱེད་དེ་དེའི་ཡུམ་ཡིན་ལ་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་གང་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པས་དེ་གསུངས་པས་
སོ། །ཚིགས་བཅད་དང་པོ་འདི་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་ཐབས་ལྔའི་སྒོ་ནས་བཀྲལ་
ཏེ། རང་ཉིད་ནས་ཆེད་དུའི་བར་གྱིས་དགོས་པ་དང༌། ཡུམ་ལ་ནས་ཕྱག་འཚལ་གྱི་
བར་གྱིས་བསྡུས་དོན་དང༌། ཚིགས་སུ་ནས་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོའི་བར་ནི་དགོས་དོན་དང༌། དེ་ལ་ནས་བསྟོད་དོའི་བར་ནི་བསྡུས་དོན་ལས་འཕྲོས་ཤིང༌། ཉན་ཐོས་ནས་ཕྱག་འཚལ་གྱི་བར་གྱིས་ཚིག་དོན་དང༌། དེ་ལྟར་ནས་འཐད་པ་ཡིན་ནོའི་བར་གྱིས་

བརྒལ་ལན་བསྟན་ལ། མཚམས་སྦྱོར་ནི་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་དོ། །
འདིར་ཡུམ་གྱི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ་གསུམ། རང་གི་ལུགས་བཞག་པ། དེ་ལ་
རྩོད་པ་སྤང་བ། དེ་མཁས་པའི་དགོངས་པར་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཡུམ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། མཁྱེན་པ་གསུམ་ནི་འདིར་ཡུམ་དུ་བསྟན་ལ། དེ་ཡང་སྒྲས་ཟིན་ཚོད་དང་བསྟུན་ན་གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་རང་གི་ཉེར་ཞི་ཐོབ་བྱེད་དུ་བསྟན་པས། སློབ་ལམ་ལྟ་བུར་མངོན་ཀྱང་ཉན་རང་གི་བཞེད་པ་སྒྲུབ་པ་ལ་དེའི་ཡུམ་དུ་བཤད་པར་འདོད་ནས་ཐབས་ཙམ་དུ་བཤད་ཀྱི། ཉེར་ཞི་ཐོབ་ཟིན་པའི་གཞི་ཤེས་འདིར་བསྟན་གཞི་ཤེས་སུ་
མི་འདོད་པ་མིན་ནོ། །མཁྱེན་པ་གསུམ་པོ་དེས་ཀྱང་ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྡུས་པས་མངོན་རྟོགས་
བརྒྱད་ཀ་བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྗེ་བཙུན་གྱིས་མཁྱེན་
གསུམ་ཉིད་ལ་བསྟོད་པ་ནི། མངོན་རྟོགས་ཐ་མ་ལྔ་དང་པོ་གསུམ་དུ་འདུས་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

42

དགོངས་ནས་སོ། །སྤྱིར་ན་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་དང་དེ་ལ་བསྟོད་ཚུལ་ལ་དུ་མ་
ཞིག་ཡོད་ཀྱང༌། འདིར་ནི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་
བསྟོད་ཚུལ་ཡང་ཡུམ་དེས་སྲས་བཞིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་བསྟོད་ལ། དེ་ལྟར་བསྟོད་པ་ན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གང་དུ་བགྲོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རུ་གོ་བ་ན། གྲོལ་བ་དོན་
གཉེར་རྣམས་དང་བ་སྐྱེས་ཏེ་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་མཛད་དེ། དེ་ནི་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །རྒྱུ་མཚན་འདིས་ཀྱང་ཐེག་པ་གསུམ་
གྱི་མངོན་རྟོགས་མ་ལུས་པ་ཡུམ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འཕགས་པས། འཕགས་པའི་གང་
ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ཐུན་

མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཉེ་བར་དགོད་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཞེས་པ་དང༌། འཕགས་བཞིའི་ཡུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྦྱོར་ལམ་མན་ཆད་ན་ཡུམ་འདི་ཡོད་པ་མི་རིགས་ཤེ་ན། འདིས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་ཁོ་ནར་འཆད་པ་བྱུང་མོད་དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། གཞན་དུ་ན་ཉི་སྣང་ལས། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་

བསྡུས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་འབྱུང་བས་སོ་བདུན་སོགས་ཐམས་ཅད་འཕགས་པའི་རྟོགས་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་དེ་སྐད་གསུངས་པ་ནི་སྲས་ཀྱི་གཙོ་བོ་
བརྗོད་པར་འདོད་ནས་ཡིན་གྱི་ཚོགས་སྦྱོར་བ་སྲས་མིན་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

43

རྒྱལ་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པ་འགྲོ་བ་ན་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་སོ་ཞེས་པ་དང་སྲས་བཞི་གའི་ཡུམ་ཡིན་ཡང་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་དེ་དག་ལ་ཁྱབ་བྱེད་མཁྱེན་པ་གཉིས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་བྱ་ཐེག་དམན་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་

མངོན་རྟོགས་མེད་པར་ཐལ་བ་དང༌། ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་པ་དང་ལྷག་བསམ་ཁྱད་པར་ཅན་
གྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་མེད་པར་ཐལ་
ལོ། །
དེ་ལྟར་ན་ལུང་དེ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་བཤད་དེ། འཕགས་པས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་

རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེ་ན། བཤད་པ། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། ཅེས་གསུངས་ལ།
དེའི་དོན་ཡང་གོང་དུ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་
ཕྱག་འཚལ་བའི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་གང་ཡིན་དེ་ཇི་ལྟར་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་འཆད་ཅེས་
པའི་ལན་དུ། ཤེར་ཕྱིན་དེ་ལ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་ནས་འཆད་དོ་ཞེས་བཤད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང༌། གཞི་
དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་དོན་
གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་དང༌། གཞི་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་
པ་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་སོགས་ཚིག་དོན་གྱི་སྐབས་ནས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཁྱད་མེད་པ་
དང༌། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་

ཉིད་ཅེས་དང༌། བསྡུས་དོན་དང༌། བརྒལ་ལན་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་

མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྡུས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

44

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་མ་ལུས་པ་ཡུམ་ཡིན་པ་འདི་རྩ་བའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ལྟར་དུ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀྲལ་ལ། འཕགས་ཡུལ་
གྱི་མཁས་པ་གཞན་དུ་མ་ཡང་བཞེད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་

རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་དང་ལྡན་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལ། ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེས་འདྲི་བ་ལ། མངོན་རྟོགས་བདག་ཉིད་
བདུན་ཡིན་པར། །ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ། ཞེས་དང༌། དག་ལྡན་ལས་ཀྱང༌། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དབྱེ་བ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང༌།
གྲགས་པའི་ཆ་ལས་ཀྱང༌། གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་
མ་སྟེ། འཆད་པར་འགྱུར་བ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་

རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ། ཞེས་དང༌། ཤེར་
འབྱུང་གིས་ཀྱང༌། མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན། །རང་བཞིན་མེད་ཅིང་
རྟོག་ལས་འདས། །དཔག་བསམ་ཤིང་བཞིན་འབྲས་བཟང་ནི། །སྩོལ་མཛད་རྒྱལ་ཡུམ་དགེ་མ་རྒྱལ། ཞེས་དང༌། ཟླ་འོད་ལས་ཀྱང༌། དེ་ལྟར་ཀུན་མཁྱེན་པ་གསུམ་
གྱིས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་གཞན་ལྔ་པོ་རྣམས་བསྡུས་པའི་བརྒྱད་ཆར་གྱི་ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཡང་ཞེས་བྱ་སྟེ་དེ་ཉིད་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་
རྟོགས་པ་པོའི་དབྱེ་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཀུན་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྱག་འཚལ་
ནས། ཞེས་སོ། །འོ་ན་སློབ་དཔོན་དེ་དག་གིས་ཡུམ་དེ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་ཡང་བཤད་པའི་ཕྱིར་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། ཤེར་ཕྱིན་དང་ཡུམ་ཁྱད་མེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

45

པ་ལྟར་བཤད་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་བའི་སྒོ་ནས་བྱེད་
ལས་མཚུངས་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་པ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པའི་དོན་སྲས་
ཀྱི་བཞེད་པ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པ་དང༌། ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པའི་དོན་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་བློ་དམ་པ་ཡིན་པ་གཉིས་ཁྱད་པར་མེད་པའི་སྐབས་ག་ལ་ཡོད། དེ་ལྟར་འགྲེལ་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཡུམ་གྱི་བཤད་པ་ལ་མི་མཐུན་པ་མེད་ཀྱང་ཚིག་གསལ་
དུ་དེ་དག་ལས་གཞན་དུ་འཆད་པ་ནི་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་དགག་པར་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྔ་འགྲེལ་གྱི་འཕྲོས་དོན། རྩ་བའི་ཚིག་དོན་ནོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས། དགོས་དོན་དང༌། བསྡུས་དོན་ལས་འཕྲོས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། གནས་སྐབས་དང༌། མཐར་ཐུག་གི་དགོས་པ། དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཐོས་པ་དང༌། དང་བ་དང༌། གུས་པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱིར་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་ཀྱང་འདིར་ནི་དེ་ལྟར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་འདས་མ་ཐག་པའི་རྩ་བ་ལ་གཟུང་ངོ༌། །དེ་ཡང་རྩ་བའི་གོང་དུ་གསུངས་ཞེས་པའམ་བཤད་ཅེས་པ་ཡོད་ན་ཕྱི་འགྲེལ་གྱི་མགོར་གསུངས་ཏེ་དང༌། བཤད་དེ་ཞེས་མི་
འབྱུང་བར་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་དང༌། ཡིན་ཏེ་དང༌། ཞེས་བྱ་བ་ལ་དང༌། ནི་ཞེས་འབྱུང་ལ། གསུངས་སོ་ཞེས་རྫོགས་ཚིག་སྦྱར་ན་དེ་མ་ཐག་འབྲུ་མི་གཉེར་བར་དགོས་དོན་སོགས་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་གསུང་པའི་སྔ་མ་རྣམས་འགྲེལ་པ་འདི་ལ་ངེས་ཀྱང་ཕྱི་མ་ལ་མ་ངེས་ཏེ་གདམས་ངག་སྤྱི་བསྟན་གྱི་སྐབས་བཞིན་ནོ། །གང་དག་མཚམས་
སྦྱོར་གང་ཡིན་སྔ་འགྲེལ་དུ་བཞེད་པ་ནི་སྔ་འགྲེལ་གྱི་དོན་མ་མཁྱེན་པར་ཟད་དེ། རྩ་
བ་དེའི་སྔར་དང་རྗེས་སུ་དེའི་དོན་བླངས་ནས་འགྲེལ་པ་ནི་སྔ་འགྲེལ་དང་ཕྱི་འགྲེལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

46

གྱི་དོན་ཡིན་ན་རྩ་བའི་དོན་སྔར་བླངས་ནས་མི་འགྲེལ་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་མ་ཡོད་པས་སོ། །དེས་ན་འདི་དང་འགོག་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མཚམས་སྦྱོར་ལྟ་བུ་ནི་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཡང་གཞན་ལ་མ་ངེས་སོ། །
མཆོད་བརྗོད་བྱས་པས་གཞན་དག་དང་བ་སྐྱེད་ཅེས་བསྟན་ན། གཞན་དག་ནི་གང་། མཆོད་བརྗོད་ལས་ནི་ཇི་ལྟར་དང་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཉིས། དབང་རྟུལ་དང༌། དབང་རྣོན་གྱི་དང་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཟག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་འཇུག་པའམ་
ཚིག་ཙམ་ལས་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ་བའི་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ནི་དང་བ་སྐྱེའོ། །ངོ་བོ་ནི། རབ་ཏུ་སྟེ་ཆེན་པོའ། །རོེ་ཞིག་ནི་བཤད་པའི་རིམ་པའམ་འདི་དབང་རྣོན་ལས་དང་བ་སྐྱེ་མྱུར་བའོ། །ཡུལ་ནི་ཡུམ་འདི་ལའོ། །ཚུལ་ནི་ཡུམ་སྔར་བཤད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་བསྟན་པ་ན་ཡོན་ཏན་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་ཏེ་བརྟགས་དཔྱད་མ་བྱས་པར་ཚིག་ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་སྐྱེ་བས་ན་མྱུར་དུའོ། །རྒྱུ་ནི་ཉན་ཐོས་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་འདིས་ནི་ཡུམ་འདིས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་པ་བསྐྲུན་པའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གསུམ་པོ་ཕྱི་རོལ་
པ་དང་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་ལྡན་པར་བརྗོད་དེ་བརྗོད་པ་དེ་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དབང་བརྟུལ་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ཆོས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་འཇུག་པའམ། དོན་ལ་བརྟགས་དཔྱད་བྱས་ནས་འཇུག་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་པ་རྣམས་ཀྱང་དང་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་རོ། །དང་བའི་ངོ་བོ་ནི་རབ་ཏུ་སྟེ་མི་འཕྲོགས་པའོ། །གང་ལ་ན་ཡུམ་དེ་ལའོ། །འདིར་དེ་དང་གོང་དུ་འདི་ཞེས་པ་ནི་མཆོད་བརྗོད་ལ་ཉེ་རིང་གིས་ཡིན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

47

ནོ། །རྒྱུ་ནི་སྔར་ལྟར་རོ། །ཚུལ་ནི། འོ་ན་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞི་བསྐྲུན་པར་མཛད་དོ་
ཞེས་བསྟན་པ་ཙམ་གྱི་མོད་ལ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་སྤྱིར་དབང་
བརྟུལ་གྱི་འཇུག་ལྡོག་གི་རྒྱུ་ཚིག་ཙམ་ཡིན་ཡང༌། དབང་རྣོན་ནི་རིགས་པས་གནོད་
པ་ཡོད་མེད་བརྟགས་པ་ན་གནོད་པ་མེད་པ་དང་ཡོད་པར་མཐོང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་འདིར་ཡང་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་
གྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞི་བསྐྲུན་པར་བསྟན་པ་ལ་རིགས་པ་ཡང་དག་
གིས་གནོད་པ་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་སྔོན་དུ་བཏང་བ་ན་གནོད་པ་མ་མཐོང་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་དབྱེ་གཞི། ཤེར་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་བའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་དེས་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་སྲས་བཞི་བསྐྲུན་པར་མཛད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་སྟེ་ངེས་པར་སྲིད་པ་སྟེ་འཐད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་ངེས་པར་
བཟུང་སྟེ་དང་བར་བྱེད་ཀྱི་དབང་བརྟུལ་ལྟར་བརྟག་དཔྱད་མེད་པར་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །རིགས་པ་གང་གིས་ཤེ་ན། ངོ་བོ་ལ་དཔྱད་ནས་འགོག་པ་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་དང་སོགས་པས་རྒྱུ་ལ་དཔྱད་པ་རྡོ་རྗེ་གཟེགས་མ་འབྲས་བུ་ལ་དཔྱད་པ་མུ་བཞི་སྐྱེ་འགོག་ལ་སོགས་པའི་ཚད་མ་སྟེ་གཏན་ཚིགས་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རིགས་པ་འདི་རྣམས་ཁོ་ན་འགོད་ཅེ་ན། གཙོ་བོ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ལ་རིགས་པས་གནོད་ན་འདི་དག་གིས་གནོད་དགོས་ཏེ། མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་ནི་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་པ་སྐྱེད་པར་བསྟན་ལ། རིགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

48

པ་འདི་དག་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་འགལ་བ་ལྟར་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་གྱིས་སྐྱེད་པར་བསྟན་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་རིགས་པས་སྐྱེ་
མེད་སྒྲུབ་པ་དོན་དམ་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་འདི་རྣམས་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་

དགོངས་པ་རྨ་མེད་པའོ། །ཁ་ཅིག་དང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་གནོད་པ་མ་མཐོང་བ་དང༌། སྒྲུབ་བྱེད་བཟུང་བའི་གཞུང་ཚན་པ་གཉིས་བྱེད་པ་དང༌། ལ་ལ་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་གང་གིས་གྲུབ་ན་གཅིག་དུ་བྲལ་ལ་སོགས་པས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་མི་འཐད་དེ། སྤྱིར་དབང་རྣོན་འཇུག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་བཟུང་བ་ཡང་དགོས་མོད། འདིར་ནི་དབང་བརྟུལ་དང་བ་ན་གནོད་མི་གནོད་མ་མཐོང་བར་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བསྐྲུན་པར་བསྟན་པ་བདེན་
པར་བཟུང་བ་ལྟ་བུ་མིན་གྱི། གནོད་པ་ཡོད་མེད་བརྟགས་པ་ན་མི་གནོད་པར་མཐོང་
ནས་སྲས་རྣམས་བསྐྲུན་པར་བཟུང་སྟེ། ཞེས་བཤད་དགོས་པས་གཞུང་དེ་གཉིས་སོ་སོར་གཅོད་པ་མི་འཐད་དོ། །གཞུང་གཉིས་པ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་རུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་སྒྲུབ་བྱེད་བཟུང་བ་རུ་མི་འཐད་དོ། །འོ་ན་སྒྲུབ་བྱེད་བཟུང་བ་གང་ཞེ་ན། སྔར་བཤད་པ་ལྟར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་བསྟན་ཚོད་དང་དབུ་མའི་རིགས་པ་རྣམས་འགལ་བ་ལྟར་
སྣང་ནས་མི་དང་བ་ལ་བརྟགས་པ་ན་དེ་གཉིས་མི་འགལ་བར་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་

དང་བ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་གཞན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་བཟུང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། གཉིས་པ་ཡང་མི་
འཐད་དེ། རིགས་པས་གནོད་མི་གནོད་རྟོག་པ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་ཟིན་ཚོད་
ལ་ཡིན་ལ། དེར་ཡང་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བསྐྲུན་པ་སྒྲས་ཟིན་ཅིང༌། གཞི་ལམ་རྣམ་
གསུམ་སྐྱེ་མེད་ནི་མ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་གསལ་དུ་ཁྱད་གཞི་ནི་ཤེར་ཕྱིན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

49

ནོ། །ཁྱད་པར་ནི་མཁྱེན་གསུམ་མོ། །གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་དབྱེར་མེད་དོ་སྙམ་པ་དགག་པ་དང༌། སྲས་གསུམ་ཆར་སྐྱེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་སངས་རྒྱས། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་བསྟེན་
པའི། །ཐར་ལམ་ཁྱོད་ཉིད་གཅིག་པུ་སྟེ། །གཞན་ཞེས་བགྱི་བ་མ་མཆིས་ངེས། ཞེས་
བསྟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཡུམ་འདི་ལ་ཐེག་པ་རང་རང་གི་རྟོགས་པ་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང༌། དེ་སྟོན་པའི་མདོ་འདི་ལ་ཡང་མདོ་གཞན་ལས་ལྷག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། འདིས་ཉན་རང་རྣམས་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཙམ་ཞིག་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནི་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་དང་སྡོང་པོ་བཀོད་པ་རྣམས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ནི་ཞེས་སྨོས་ཏེ། འདིར་དོན་ནི་ཡུམ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་ནི་རང་བཞིན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་དབྱེ་བར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་སྲས་གསུམ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བསྟན་གྱི་རྣམ་པར་

ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེ་བཙུན་ཁོ་ནའི་ཡུམ་ཡིན་གྱི། ཉན་

ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་གཡུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་ནི་བུད་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་ཡུམ་འདིས་ག་ལ་སྐྱེད་དེས་ན་འདིའི་མཐུའི་ཆེ་བ་ནི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་སུ་སྒྲུབ་པས་མཚར་དུ་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་འདི་སྟོན་པའི་མདོ་ཡང་གཞུང་གཞན་ལས་མཆོག་སྟེ། སྔར་གྱི་གཞུང་དེ་དག་ནི་ཕྱོགས་རེ་བ་ཡིན་ལ། ཡུམ་གྱི་མདོར་ནི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

50

རིགས་ཅན་གསུམ་གའི་ལམ་བསྒྲགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་བཞིན་གཅིག་ཁོ་ན་རྐྱེན་
གྱི་དབང་གིས་གདུལ་བྱ་ལ་དུ་མར་སྣང་བ་ནི་ཚུལ་གྱི་སྒྲས་བསྟན་པས་དུ་མར་སྣང་ཡང་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ནི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཡིན་ལ་གཅིག་དུ་མར་སྟོན་པའི་མཐུ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟ་བུའི་མཐུ་དེ་སུའི་སྙམ་པ་ལ། ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་སྨོས་པ་དོན་གྱི་རིམ་པའོ་ཞེས་སྤྲོས་ནས་འཆད་
དོ། །ཚུལ་ཞེས་པ་དོན་དེ་དངོས་མིན་པར་རྣམ་པ་ཙམ་བསྟན་པ་རུ་འཛིན་པ་ཚུལ་གྱི་སྒྲས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་པ་འདི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་ཡུམ་འདི་གདུལ་བྱའི་ངོར་
སྲས་གསུམ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་གྱི་ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡིན་
ཞེས་པ་འདི་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའམ་བཏགས་པ་བ་དང་མཚན་ཉིད་པ་ལ་བྱེད་བརྟག་གྲང༌། དང་པོ་ནི་མི་འདོད་ཅིང་རིགས་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་ཡུམ་
གྱིས་སངས་རྒྱས་བསྐྲུན་པ་ལ་སྔར་གྱི་རིགས་པས་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཡུམ་གྱིས་སྲས་གསུམ་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཡུམ་འདིས་སྲས་གསུམ་བསྐྱེད་མི་ནུས་སོ་ཞེས་པའི་རིགས་པས་གནོད་པ་མ་མཐོང་བར་ཁས་བླངས་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཉན་རང་ལ་ཐར་ལམ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡུམ་མ་གཏོགས་པ་ནི་མེད་ལ་ཡུམ་ཡང་འདི་དག་གི་ལམ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་པར་ནི་མི་ནུས་ལ། རྟགས་གཉིས་ནི་བསྟོད་པའི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་པ་དང་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀྱིས་ཁས་བླངས་སོ། །གཞི་ཤེས་དང་ལམ་
ཤེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་ཁོ་ནར་འདོད་ན་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་སུ་བསྟན་པའི་
གང་ཟག་གཉིས་ཀྱང་བཏགས་པ་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་འགལ་བ་དུ་མ་འདུས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

51

འདི་ལྟ་བུའི་བཤད་པ་ནི། བྱམས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་ཀ་ལ་ཅོ་འདྲི་བ་ཡིན་ལ། འདི་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་སོ། །
དེའི་ཕྱིར། འཁྲུལ་གཞི་བྱས་པའི་ཚུལ་གྱི་དོན་ཡང་ཚུལ་གསུམ་རྣམ་པར་
བཞག་པར་དགོངས་པས་ཞེས་པ་དང་མཐུན་པར་ཐེག་པའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཞེས་འབུམ་པ་འདོད་པའམ། ཡང་ན་མཁྱེན་པ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ། །ཅི་སྟེ་སློབ་དཔོན་ཡང་གཞུང་ལམ་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བར་བཞེད་པས་མི་མཐུན་པ་མེད་དེ། ཤེར་ཕྱིན་དང་ཡུམ་གཉིས་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། ཡུམ་གྱི་དོན་ནི་སྲས་བཞིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ལ་མེད་ཅེས་སློབ་དཔོན་ཇི་ལྟར་བཞེད། གཞན་ཡང་དེ་དག་ལ་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྲས་ཀྱང་བཏགས་པ་བར་འགྱུར་རོ། །མཁྱེན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་རང་བཞིན་ཐ་དད་དུ་ཕྱེ་བ་མིན་ཞེས་དང་དུ་མར་སྣང་ཡང་ངོ་བོ་གཅིག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་པ་འདིས་ནི། ཚིག་གསལ་
གྱི་འདོད་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཡང་ཉན་རང་གི་མིན་ཞེས་
བཞེད་པ་བཀག་སྟེ། རྣམ་མཁྱེན་མཚན་ཉིད་པ་དང་གཅིག་ཏུ་དང་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡུམ་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྲོས་པས་ཆོག་གོ །
གཉིས་པ་ནི། དོན་གྱིས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ན། ཇི་ལྟར་
འཇུག་ཅེ་ན། གུས་པར་བྱེད་དོ། །གང་ལ་ན། ཡུམ་དེའི་ཡོན་ཏན་ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་པ་

སོགས་ཐོབ་པར་མངོན་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་ཀ་ཡང་ངོ༌། །གང་ལ་ན། ཡུམ་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་གསུང་རབ་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

52

སོགས་པའོ་ཞེས་འཆད་ཀྱང་ཚིག་དོན་གྱི་རྟེན་ཡིན་པས་བཟློག་ན་འགྲིག་པའི་ཕྱིར་
མི་རིགས་སོ། །དེས་ན་མཁྱེན་གསུམ་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་གསུང་རབ་ཡུམ་གྱི་མདོ་དང༌། མདོ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་གསུང་རབ་བསྟན་བཅོས་ལའོ། །གང་གི་དོན་དུ་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུང་བ་དང་སོགས་པས་བཅང་པ་དང་བཀླག་པ་དང་ཀུན་ཆུབ་པར་བྱ་བ་དང་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱ་བའི་དོན་དུའོ། །རྒྱུ་གང་ལས་ན། ཡུམ་དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ལས་སོ། །ཀྱང་ནི་ཐོས་པ་ལས་དང་བར་མ་ཟད། དང་བ་ལས་གུས་པའོ། །ངོ་བོ་ནི། ཤིན་ཏུ་སྟེ་གུས་པ་དྲག་པོའ། །གང་ལ་དད་པ་དོེ་ལ་དེ་དོན་གཉེར་གྱི་

འདུན་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དད་པས་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་བཤད་པས་འདིར་གུས་པ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་ཡུམ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྗེས་དེ་ནས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་སོགས་པས་བསམ་པ་དང་སྒོམ་པའི་ཤེས་པ་གསུམ་རིམ་གྱིས་བསྐྱེད་ནས་
འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །ཤེས་རབ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡང་བྱེ་སྨྲ་རྣམས། ཐོས་སོགས་ལས་བྱུང་བློ་རྣམས་ནི། །མིང་དང་གཉིས་ཀ་དོན་ཡུལ་ཅན། ཞེས་མིང་རྐྱང་ལ་དམིགས་པ་ཐོས་བྱུང༌། དོན་རྐྱང་ལ་དམིགས་པ་སྒོམ་བྱུང༌། གཉིས་ཀ་ལ་དམིགས་པ་བསམ་བྱུང་ཞེས་འདོད་པ་ནི་བསམ་བྱུང་གིས་དུས་གཅིག་ཏུ་མིང་དོན་གཉིས་ཀ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་བྱུང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མིང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ན་ཐོས་བྱུང་དང༌། དོན་འཛིན་པ་ན་སྒོམ་བྱུང་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདིར་གསུང་རབ་མཉན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཐོས་བྱུང༌། དེའི་དོན་རིགས་པས་བརྟགས་པ་ལས་ངེས་པ་རྙེད་པའི་ཤེས་རབ་ནི་བསམ་བྱུང༌། ངེས་པ་རྙེད་པ་དེ་ཉིད་རྩེ་གཅིག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

53

པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་སྒོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཏུ་འདོད་
པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཞུགས་པས་ལེགས་པའི་མཆོག་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཞུགས་པས་མཁྱེན་གསུམ་ཐོབ་ཅེས་ཟེར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། དང་བ་ལས་གུས། གུས་པ་ལས་ཞུགས། ཞུགས་པ་ལས་ལེགས་པའི་མཆོག་ཐོབ་པ་དེའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ནི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྔར་སྨྲས་པ་གྲུབ་པོ། །འདིར་རྒྱུའི་གཙོ་བོའི་དོན་བྱེད་རྒྱུ་ལ་འཆད་ཀྱང་དང་པོའི་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལེགས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དང་བ་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་དང་པོའི་རྒྱུ་རུ་གཟིགས་ནས་དེ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སུ་
མཆོད་བརྗོད་མཛད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡུམ་ལ་ཡོན་ཏན་ཞེས་སོགས་དེར་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་ཡུམ་ལ་བསྟོད་དེ་ཞེས་བསྟན་པ་ན། འདི་
སྙམ་དུ་ཡུམ་ནི་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་ཁོ་
ནའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་ལ། སྦྱོར་བ་དང་ཆོས་སྐུའི་སྒོ་ནས་མིན་ཞེས་དོགས་
ན། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པ་དེ་ལ་གྲངས་ཉུངས་པའི་ཉེས་པ་མེད་དེ།
མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པས་ལྷག་མ་ལྔའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་དོན་གྱིས་བསྟོད་པར་
འགྱུར་ལ། ལྷག་མ་ལྔའི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པས་མི་འགྲུབ་ཅིང༌། དང་པོ་གསུམ་གྱི་སྒོ་
ནས་བསྟོད་པས་འགྲུབ་པའི་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ་གཉིས་ཐུགས་ལ་བཞག་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་
གྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྟོད་ཀྱི་ལྷག་མ་ལྔའི་སྒོ་ནས་མ་མཛད་དོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

54

དེ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་དོན་བརྒྱད་བསྡུས་ལ་བསྡུ་བྱ་དེ་དག་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ཡུམ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་ཡིན་ཞིང་ཞེས་པའོ། །དགོས་པ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་དེས་ནི་ཚིག་དོན་གྱི་སྐབས་ནས་བཅད་པར་

འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་ཐམས་ཅད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་
སྒྲུབ་ནུས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྦྱོར་བ་དང་ཆོས་སྐུ་ནི་ཉན་རང་གི་ཡུམ་མིན་པའི་ཕྱིར་དེའི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་རྟོགས་སོ། །ཀྱང་སྔ་མ་ནི་གསུམ་དུ་བརྒྱད་འདུས་པས་སྡུད་བྱེད་གསུམ་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་བཀོད་པར་མ་ཟད་དོན་གྱིས་ན་བསྡུ་བྱ་བརྒྱད་ཀྱང་དེར་བཀོད་ཅེས་དང༌།
ཕྱི་མ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་དེ་ཡོད་པར་མ་ཟད་དགོས་
པ་ཡང་ཡོད་ཅེས་པའོ། །གང་དག་དེས་ཀྱང་ཞེས་པ་དོན་བརྒྱད་དང་འཆད་འགྱུར། ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱུ། ཞེས་སོགས་ལ་འཆད་པ་ནི་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལས་
ཉམས་ཏེ། བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་བཀོད་ཚོད་དེས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་ནུས་སུ་སྟོན་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱུ། ཞེས་སོགས་ནས་དོན་ཕུན་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ་ནི་སྲས་བཞིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མིན་ཞིང༌། བསྟོད་པའི་ཡུལ་དུ་དངོས་བརྒྱད་སྒྲས་མ་ཟིན་པ་ལ་དོགས་པ་འདི་དག་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་དངོས་བརྒྱད་བསྡུས་ཚུལ་ཇི་
ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཚིག་གསལ་དུ་ནི། དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་བ་དེ་དག་དངོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་
དཔྱད་ན་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྐབས་ཞེས་གཅིག་ཁོ་ནར་གདགས་རིགས་ཏེ་ལམ་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་དེ་དངོས་དང༌། བརྒྱུད་པས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་མཐར་འཚང་རྒྱ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

55

ཡང་བདག་ནི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་སྣོད་མིན་ནོ་ཞེས་རང་ལ་སྨད་ནས་སྤྱོད་པའི་རིགས་ཅན་དང༌། འཚང་རྒྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱད་པ་སྤྱོད་ཀྱང་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པས་སློབ་ལམ་ལ་གནས་པ་གཅིག་དང༌། ཡུན་རིང་བོ་ནས་འདོད་པའི་དོན་དེ་གྲུབ་པས་ཆོས་
ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གཅིག་དང་གསུམ་མོ། །དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་དེ་གསུམ་དུ་འདུས་པའི་སྐབས་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་བ་ཡང་སྐབས་གསུམ་དུ་བསྡུ་བར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་དོན་བརྒྱད་བསྡུས་ཞེས་
སོགས་སྨོས་སོ། །དེས་ན་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྐབས་གསུམ་ནི་སྡུད་བྱེད་དོ། །བསྡུ་བྱ་ནི་སྐབས་བརྒྱད་དུ་བསྟན་
པ་རྣམས་སོ། །
བསྡུས་ཚུལ་ནི་དབང་བརྟུལ་དང་པོར་ཉན་རང་གི་ལམ་སྔོན་དུ་བཏང་ནས་ཕྱིས་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཐོག་མར་ཉན་ཐོས་དང་འབྲེལ་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱིས་བསྡུས་ཚུལ་ནི། སྐབས་བཞི་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

རྣམ་པའི་ནང་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་ལམ་བདུན་དུ་བསྡུས་པ་འདི་གཞིར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་རྣམ་པ་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་སྙམ་པ་ལ་མཐོང་ལམ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་མེད་པ་ནས་འདུལ་བ་མེད་པའི་བར་བཅུ་དྲུག་གོ །དེའི་མཚན་ཉིད་གང་སྙམ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ཉི་ཤུའོ། །དེའི་སྦྱོར་ལམ་ནི་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ལམ་ཞེས་སོགས་དང༌། གཟུགས་སོགས་དེ་མི་རྟག་སོགས་དང༌། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལས་མཐོང་ལམ་འབྱུང་བས་དེ་ནི་སྐབས་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་བསྟན་ཏོ། །འབྲས་བུ་ནི་མ་བསྟན་ཏེ། གོ་སླ་བའམ་རང་གི་གཞུང་ལ་ལྟོས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

56

པར་བསྟན་ཏོ། །ཡང་ན་དོན་གཞན་ཡིན་ཡང་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་སྐབས་སུ་བསྟན་དུ་རུང་ངོ༌། །རང་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་པས་བསྡུས་ཚུལ་ནི། སྐབས་གཉིས་པ་ལས་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པར་བསྟན་ཅིང་སྐབས་བཞི་པར་སྒོམ་ལམ་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་བསྟན་ཏོ། །སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་ནི་འདི་དག་ལ་མི་སྦྱོར་ཏེ། གཙོ་བོར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་སྡུད་བྱེད་དང་པོས་ནི་སྐབས་གཉིས་པ་དང༌། གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་དག་ལས་བསྡུས་ཏེ། སྐབས་ལྷག་མ་ལྔ་ལས་ནི་གཞི་ཤེས་དང་འབྲེལ་བ་མ་བསྟན་ཏོ། །
བྱང་སེམས་དང་འབྲེལ་བ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱིས་བསྡུས་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་
ཉན་རང་དེ་དག་ཞི་བའི་དབྱིངས་ན་གནས་པ་ལས་ལངས་ནས་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་པ་ན། སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་གསུམ་ཐོག་མར་བྱས་གདམས་ངག་གིས་ཚོགས་ལམ་ཕལ་བ་སྦྱངས་ནས་སྐབས་བཞི་པའི་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་བསྐྱེད་དེ། དེ་ནས་སྐབས་དང་པོའི་སྦྱོར་ལམ་གོ་སྒྲུབ་སྐབས་བཞི་པ་དང་ལྔ་པ་ལས་བསྟན་པའི་སྦྱོར་ལམ་རྣམས་སྦྱངས་ཏེ་དེ་དག་གིས་རྟགས་ཐོབ་པར་བྱས་ནས་གཉིས་པ་དང་ལྔ་པར་བསྟན་པའི་མཐོང་ལམ་གྱིས་མཐོང་སྤང་གི་རྣམ་རྟོག་རྣམས་སྤངས་ཤིང༌། ཡང་སྐབས་དྲུག་པ་
སྦྱངས་དེ་ནས་སྒོམ་ལམ་ཁྱད་པར་ཅན་ལྔ་པ་ལས་བསྟན་པ། བདུན་པར་དངོས་ཁོ་ནར་བསྟན་པ་རྣམ་པ་དང་བཅས་ཤིང་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་དེ་རྫོགས་པར་བྱེད་དེ། ལམ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང༌། སེམས་བསྐྱེད་རིགས་གདམས་ངག །དམིགས་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ། ཡོན་ཏན་སྐྱོན་རྣམས་ཐུན་མོང་དུ་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་སྐབས་གསུམ་པ་དང་བརྒྱད་པ་ལས་བཏུས་པ་མ་བཤད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

57

དོ། །སངས་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྐབས་ཀྱིས་བསྡུས་ཚུལ་ནི། སེམས་
བསྐྱེད་དང་པོ་བཅུ་དགུ་ནི་དེའི་རྒྱུའོ། །དེ་ཡང་གདམས་ངག་གིས་སྨིན་པར་བྱེད་པས་གདམས་ངག་དང༌། དེས་ཟིན་པ་སྦྱོར་ལམ་ཡིན་པས་དེ་དང༌། དེ་ཐོབ་པ་རིགས་ལ་གནས་པ་ཡིན་པས་དེ་དང་དེ་ལ་གནས་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང༌། སླར་སྟོན་ཚུལ་གཞན་གྱིས་སྦྱོར་བ་དང༌། མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པ་ཁྱད་པར་ལམ་གྱི་ངོ་

བོར་གོ་སྒྲུབ་འཇུག་པ་ཚོགས་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་རྣམས་བསྟན་ཏོ། །སྐབས་དྲུག་པ་ནི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ལ་འདྲིས་པར་བྱེད་པས་ལམ་སྤྱིར་སྦྱར་རོ། །དེ་དག་གི་རྒྱུར་བསྡུས་སོ། །དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཐ་མ་གསུམ་དང་སྐབས་བརྒྱད་པ་རིལ་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ཁ་ཅིག་ནི་རྒྱུའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བདུན་པ་ལས་བསྟན་པའི་རྣམ་པ་དང་མཚན་ཉིད་དོ། །ཁ་ཅིག་ནི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་དང་འཕྲིན་ལས་

སོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྐབས་སུ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ཐམས་ཅད་འདུས་པར་
དགོངས་ནས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །སྟོན་པས་འདི་ལས་བཤད་པ་གང༌། ཞེས་ལམ་གཅིག་པུ་ཁོ་ན་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པར་བསྟན་ཏོ་ཞེས་སོགས་དང༌། གཞན་ཡང་སྐབས་ཀྱི་འཇོག་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་བྱས་ནས་འཆད་དོ། །
ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེར་ནི། དེ་ལ་ཡུལ་ཉིད་དང༌། སྦྱོར་བ་ཉིད་དང༌། འབྲས་བུ་
ཉིད་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་དོན་བརྒྱད་
བསྡུས་པར་དགོངས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྟོད་དོ་ཞེས་སྐབས་
གསུམ་དང་དྲུག་དང༌། བརྒྱད་དུ་བཞག་པའི་དོན་བརྒྱད་མཁྱེན་གསུམ་དུ་འདུས་པར་འཆད་དོ། །གངས་ཅན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནི། ཁ་ཅིག་གསུམ་ནི་སྤྱི་ཡིན་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

58

བས་དེར་རྒྱ་ཆུང་བའི་བྱེ་བྲག་ལྔ་འདུས་ཏེ་རྒྱ་མཚོར་ཆུ་ཐིགས་བཞིན་ཞེས་དང༌། ལ་ལ་གསུམ་རང་བཞིན་ཡིན་པས་དེར་གནས་སྐབས་ལྔ་འདུ་སྟེ་སོར་མོ་ཁུ་ཚུར་བཞིན་ཞེས་དང༌། གཞན་དག་གསུམ་ནི་དེ་དག་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་སུམ་ཅུ་ཡིན་པས་དེར་
དོན་བརྒྱད་འདུས་པར་བཞེད་དོ། །དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན་གསུམ་གྱིས་ལྔ་བསྡུས་
སོ། །
དེ་ལྟར་ལུགས་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་བ་ལས་ཚིག་གསལ་དུ་ནི། གཞུང་འདི་སྐབས་བརྒྱད་ཡོད་ཀྱང༌། སྐབས་གསུམ་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པར་བྱས་ནས། སྐབས་བསྡུ་བ་རུ་བྱས་འདུག་པས་སྐབས་དོན་སྟོར་བའི་བཤད་པར་སྣང་ཞིང༌། སྐབས་བསྡུ་ན་ཡང་སྡུད་ལུགས་ལ་སྐྱོན་ཆགས་ཏེ། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཤུགས་བསྟན་གྱི་

སྦྱོར་ལམ་སྡུད་ན་རྣམ་ཀུན་གྱི་ཉན་རང་གི་ཚོགས་ལམ་ཡང་སྡུད་དགོས་པ་ལས་མ་
བསྡུས་པ་དང༌། འབྲས་བུ་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་བསྟན་པ་དང༌། སྐབས་བརྒྱད་པར་ཉོན་
མོངས་པ་མེད་པ་དང༌། ཤུགས་བསྟན་གྱི་སྨོན་གནས་ཤེས་པ་དང༌། ས་བརྒྱད་ཀྱི་

བྱས་པ་རྟོགས་པའི་ས་དང་སྦྱར་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པ་དང༌། གཞི་ཤེས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཞི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་མཚན་ཉིད་
པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་སྦྱར་བ་དང༌། སྦྱོར་ན་ཡང་བྱེད་པ་དང་པོ་གསུམ་དང༌། སྦྱོར་
བ་གསུམ་ལས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཆད་པའི་ཕྱིར་དང༌། སྐབས་གཉིས་པའི་ཉན་
རང་གི་འཕགས་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་དང་སྦྱར་བ་ལ་ཤེས་བྱེད་མེད་
པ་དང༌། དེ་ལ་སོགས་པ་གོང་འོག་འགལ་བ་དུ་མ་ཞིག་སྣང་བ་ནི་བློ་གསལ་རྣམས་
ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པས་ཤེས་ཏེ། འདིར་ནི་ཡི་གེ་མངས་པས་འཇིགས་ནས་མ་བྲིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

59

སོ། །
བླ་མ་གོང་མ་རྣམས་ནི་སྐབས་བསྡུ་བ་རུ་མི་མཛད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ལྔའམ་
བརྒྱད་གསུམ་དུ་བསྡུས་ཚུལ་ལ་དཔྱད་ནས་བསྟོད་ཡུལ་གྱི་གྲངས་མང་ཉུང་དཔྱོད་
པའི་ཕྱིར་སྐབས་ལ་དཔྱོད་པར་སྣང་ཡང༌། མཁྱེན་གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་འདུས་པར་སྟོན་པའི་སྐབས་ཡིན་ཞིང་བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་ཆོས་སུམ་ཅུ་སྒྲས་མ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ཅུང་མིན་པར་གོའ། །དོེ་ལ་རང་གི་
ལུགས་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་གང་ཡིན་མཁྱེན་གསུམ་གང་རུང་ཞིག་
ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་བསྡུས་པར་
གསུངས་ཏེ། དེ་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པའི་མངོན་རྟོགས་མེད་པས་སོ། །ཚུལ་དེ་མ་རྟོགས་པར་བསྡུ་བྱ་སྡུད་བྱེད་ཐ་དད་ཁོ་ནར་བཟུང་ནས་སྐབས་དོན་ལས་ཉམས་པར་མི་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་ཡུམ་སྲས་སུ་འགྱུར་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱག་འཚལ་ལོ། །འདི་ལ་གཉིས། ཡུལ་གང་ལ་དང༌། ཚུལ་ཇི་ལྟར་རོ། །དང་པོ་ནི། ཡུམ་དེ་ལའོ། །ཡུམ་དེ་ཡང་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཏེ་སྲས་བཞིས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་བ་སྔར་བཤད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་

བཞེད་དོན་དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཞིག་གམ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་ཡུམ་
དུ་བཞག་པ་ཞིག་གོ །དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེར། ཉན་ཐོས་ཉིད་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉིད་དང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་པར་
བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་ཡུམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

60

ཞེས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །འགྲེལ་པ་འདི་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས། སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་དང་ལྡན་ཡུམ་ཞེས་པ་དང་མཐུན་ཞིང༌། རྩ་བའི་བཅས་པའམ་ལྡན་པའི་དོན་འགྲེལ་པས་བསྐོར་བ་ལ་བཤད་དེ། རྩ་བར་བཤད་པའི་ཤཱནྟི་པ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དེས་ན་བཅས་ས་དང་ལྡན་ས་བསྐོར་
ས་ནི་འདིར་ཡུམ་ལ་གོ་དགོས་སོ། །བསྐོར་བའི་དོན་ཡང་ཡུམ་སྲས་ལ་གཙོ་འཁོར་
གྱི་ཐ་སྙད་ཡོད་པས་དེ་ཙམ་ལ་བསམས་སོ། །དེའི་ཕྱིར། གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་འཁོར་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་ལ་སོགས་པས་བསྐོར་བ་ཞེས་བཤད་ནས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་འཁོར་དུ་རང་རྒྱལ་འོང་མི་འོང་ལ་རྩོད་པ་ནི། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་རྩོད་པ་ལྟར་སྣང་འགོད་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པར་བསྟོད་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །འདི་ལ་གསུམ། གཞི་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་དང༌། ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱང་སེམས། རྣམ་མཁྱེན་
གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྒྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཐོབ་པར་མཛད་པ་གང་
ཡིན་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་སྦྲེལ་ཏེ་དང་ཞེས་པ་འོག་མ་བསྡུ་བའི་ཚིག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འོག་མ་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །འདི་ལ་ཨ་དུ་ལ་བཞེད་པ་ལྟར། རྟེན་ཐབས་འབྲས་བུ་གསུམ་དང༌། དེའི་འཐད་པ་བསྣན་པ་སྟེ་བཞིའོ། །དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལས། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་སྒྲ་ཕྱིར་འགྲོ། རང་རྒྱལ་རྣམས་
ནི་རྐྱེན་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྡན། ཞེས་པ་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲ་བཅས་སུ་མཉན་

དགོས་ཤིང་གདུལ་བྱ་ལ་ཡང་སྒྲ་བཅས་སུ་ཐོས་པར་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་དང་ཉན་ཐོས་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསླན་པ་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པའི་རྐྱེན་ཙམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

61

ཀྱི་ཆོས་བཤད་པ་དང་མཉན་པ་སྒྲ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་རང་སངས་རྒྱས་ཏེ་བསམ་པ་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །ཀྱང་
ནི་ཉན་ཐོས་སུ་མ་ཟད་པའོ། །འོ་ན་རྩ་བར་རང་རྒྱལ་མ་བསྟན་པ་ཞེ་ན་དངོས་སུ་བསྟན་པ་མེད་ཀྱང་རྩ་བའི་ཚིག་རིམ་པ་གཅིག་གིས་ཏེ་རྩ་ཚིག་དང་པོའི་རྟེན་སྟོན་པའི་ཚིག་གིས་ཤུགས་ལ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་སྐབས་འདིར་ཐབས་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ཐེག་དམན་གྱི་ཉེར་ཞི་གཉིས་ཐོབ་པར་བསྟན་ལ།
རང་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་ཐབས་དེ་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་དགོས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཉན་ཐོས་དང་སྡེབ་ན་ཁྱད་པར་མེད་དམ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་ལས་ལྷག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །གང་གིས་ན། གཟུང་རྟོག་སྤངས་པ་དང་གཟུང་མེད་རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་གིས་སོ། །ཁ་ཅིག་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་

ཕྱོགས་སུ་སློན་པའི་རྒྱུ་མཚན་འབྲས་བུ་དང་འདོད་པ་མཚུངས་པ་ལ་བཤད་པས་དེ་གཉིས་ལ་ཁྱད་མེད་དམ་སྙམ་པ་ལ་ཐེག་པའི་རིམ་པ་གཅིག་གིས་ལྷག་པར་བསྟན་པ་ཞེས་སྦྱར་ནས་དེའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་རྣམ་ཐར་ལྷག་པ་སྦྱོར་རོ། །གཞན་དག །ཉན་རང་གཉིས་ཐེག་པ་རིམ་པ་གཅིག་གིས་བསྟན་པ་ཞེས་འདོད་པ་ལ་དེ་ལྟ་ན་ཐེག་པ་གཉིས་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཞེས་འཆད་པ་ནི་ལེགས་པར་སྨྲས་པ་ཡིན་ལ། གང་ཟག་ཐེག་དམན་རྟོགས་པ་གཞི་ཤེས་བསམ་པ་རང་དོན་དུ་རིམ་པ་གཅིག་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཕྱོགས་
སུ་སློན་ཞེས་པ་ནི་ཡི་གེའི་དོན་དུ་མ་ཞུགས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། བྱིས་པས་བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་དང༌། འཕགས་པས་
བདག་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བདག་འཛིན་སྤོང་བའི་གཞིར་གྱུར་པས་གཞི་སྟེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

62

ཕུང་པོ་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཏེ་གང་ཟག་གི་བདག་དང་གཟུང་བས་གདོད་མ་ནས་སྟོང་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་གཞི་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་

སོ། །འདིར་ཉིད་ནི་དངོས་པོའི་རྐྱེན་དུ་སྦྱར་གྱི་ངེས་བཟུང་དུ་མི་བཤད་དོ། །གསུམ་
པ་ནི། ཕུང་བོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཉོན་མོངས་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་ཉེར་ཞི་རྣམ་པ་གཉིས་པོའ། །འོ་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདིའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ་གསུམ། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་དང༌། སེམས་ཙམ་པ་དང་། དབུ་མ་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་མྱང་འདས་གང་ལ་འདོད་
པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ཀུན་འབྱུང་མ་ལུས་པར་སྤངས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་མ་སྤངས་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་ཁྱད་པར་ཡིན་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དགྲ་བཅོམ་ལ་ཡང་སྲིད་འཕེན་ངེས་ཀྱི་ལས་ཉོན་མ་ལུས་པར་ཟད་ཀྱང་
ཊཱིཀ་དོན་གསལ་དུ། དགྲ་བཅོམ་པ་དག་ལ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་གནས་སྐབས་ན་བྱས་པ་
ཡང་སྲིད་པའི་ལས་དགེ་བའམ་མི་དགེ་བ་མ་ངེས་པ་དག་ནི་མེད་པ་མ་ཡིན་མོད་ཀྱི་

ཕྲ་རྒྱས་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་གིས་སྲིད་པ་མངོན་པར་འགྲུབ་མི་ནུས་སོ་ཞེས་དང༌།
རྣམ་འགྲེལ་དུ། འདོད་ཆགས་བྲལ་བའི་གནས་པ་ནི། །བརྩེ་བའམ་ཡང་ན་ལས་ཀྱིས་

ཡིན། ཞེས་དང༌། སྲིད་པའི་སྲེད་ལས་རྣམ་རྒལ་བའི། །ལས་གཞན་འཕེན་ནུས་མ་
ཡིན་ཏེ། །ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་ཟད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གཞུང་གོང་འོག་རྣམས་སུ་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཡོད་པར་དུ་མ་ཞིག་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ཀྱང་ཕུང་པོའི་རྒྱུན་མ་ལོག་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

63

དང༌། ཕུང་པོའི་རྒྱུན་ཆད་པ་གཉིས་ཁྱད་པར་དུ་འདོད་དེ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པར། དེ་ལ་ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་ནི་ཕུང་པོ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ་ཉོན་མོངས་པའི་འཆིང་བ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན། ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པ་ནི་ཕུང་པོའི་རྒྱུན་ཆད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཞེས་ཕྱོགས་སྔར་མཛད་པ་ལྟར་རོ། །སྡེ་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་དགྲ་བཅོམ་པ་ཚེའི་འདུ་བྱེད་བཏང་ནས་རིག་པ་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་ཞི་བའི་དབྱིངས་འབའ་ཞིག་པར་འདོད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། མྱང་འདས་ཀྱི་ངོ་བོ་

གང་ཡིན་ན་དེ་འདུས་བྱས་མ་བྱས་གཉིས་ལས་འདུས་མ་བྱས་སོ། །
དེ་ལ་ཁ་ཆེ་བྱེ་སྨྲ་ནི་འགོག་པ་གཉིས་དང་ནམ་མཁའ་སྟེ་འདུས་མ་བྱས་གསུམ་དུ་འདོད་ཅིང་དེའི་སྟེང་དུ་དེ་བཞིན་ཉིད་བསྣན་ནས་བཞིར་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་བྱེ་སྨྲ་རྣམས་འདོད་དོ་ཞེས་ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོ་ཀུན་བཏུས་ཀྱིས་འགྲེལ་པར་བཤད་
དོ། །དེས་ན་རྟོག་གེ་འབར་བར་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་གཞུང་གིས་བཤད་པ། འདུས་མ་བྱས་པ་འགོག་གཉིས་དང༌། །ནམ་མཁའ་དང་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད། ཅེས་བཀོད་ནས་དེའི་འགྲེལ་པར། དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་སྔ་ན་མེད་པ་དང༌། ཞིག་ནས་མེད་པ་དང༌། གཅིག་ལ་གཅིག་མེད་པ་དང༌། གཏན་མེད་པ་དག་གིས་མཚོན་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་
མེད་པ་ཉིད་དོ། །དེ་དག་ནི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ་མི་འགྱུར་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་འདུས་མ་བྱས་བཞི་ལས། གཉིས་ཀས་ཀྱང་མྱང་འདས་གཉིས་ཀ་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཏུ་འདོད་ཅིང་ཁྱད་པར་ནི་བྱེ་སྨྲས་མ་ཡིན་དགག་གི་ངོ་བོར་དང༌། མདོ་སྡེ་པས་མེད་དགག་ཏུ་འདོད་པར་མཛོད་འགྲེལ་ལས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

64

སྤྱན་རས་གཟིགས་བརྟུལ་ཞུགས་ལས་ཀྱང༌། རྫས་སུ་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་ནི།
དངོས་པོ་ཡིན་པར་སྨྲ་བ་སྟེ། གྲངས་ཅན་དང་། བྱེ་བྲག་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་དང༌། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ །རྫས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་སྨྲ་བ་ནི། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡིན་པར་སྨྲ་བ་སྟེ། གོས་དམར་སྡེ་དང༌། མདོ་སྡེ་པ་དང༌། འཇིགས་རྟེན་རྒྱང་ཕན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ་ཞེས་སོ། །དགོངས་རྒྱན་དུ། བྱེ་སྨྲའི་འདུས་མ་བྱས་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ལྷག་བཅས་ཀྱི་མྱང་འདས།
བརྟགས་མིན་ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་སུ་བཤད་པ་ནི་ཁ་ཆེ་བྱེ་སྨྲའི་འདོད་པ་འཆད་
འདོད་ཀྱང༌། མཛོད་འགྲེལ་དུ་སྡེ་པ་གཞན་ཞིག་གི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ལ་འཁྲུལ་ཞིང༌། ཉོན་མོངས་མེད་ཙམ་བརྟགས་འགོག་ཕུང་པོ་མེད་ཙམ་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་
ཞེས་མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་པར་འཆད་པ་ནི། མཛོད་འགྲེལ་དུ་མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་པ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་སྔར་ལྟར་དང༌། ངོ་བོ་ནི་བསྡུ་བར་
ཆོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་དག་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་ཅིང༌། བྱེ་བཤད་འགྲེལ་པར་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང༌། ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པའོ་ཞེས་སོ། །ལུགས་འདིས་ཀྱང་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཚེ་རིག་པ་རྒྱུན་ཆད་དུ་འདོད་ཅིང༌། དེའི་ཕྱིར་ལམ་གྱིས་སྤངས་པའི་སྒྲིབ་

གཉིས་ཟད་པ་མེད་ཀྱང་རྟེན་མེད་པས་རང་གི་ངང་གིས་དེ་དག་ལོག་པ་ཡོད་པས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་མྱང་འདས་ལ་སྤངས་པའི་ཁྱད་མེད་ཀྱང་གཞན་དོན་བྱེད་མི་བྱེད་
ཀྱི་ཁྱད་པར་འདོད་དེ། བསྡུ་བ་ལས། ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་མྱ་ངན་ལས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

65

འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ལ་ནི་སྒྲིབ་པ་དང་བཅས་པ་དང་སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་
རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ལ་ནི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་མེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཚན་མ་དང་གནས་ངན་ལེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུན་ཆད་ཅིང་འགགས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ་ཞེས་དང༌། གལ་ཏེ་དེ་ལ་སྒྲིབ་པ་མེད་དེ་ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ལ་མི་མངའ་བ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་ཡང་སྒྲིབ་པ་མེད་པ་ཡིན་ན། ཅིའི་
ཕྱིར་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛད་པ་མི་བྱེད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ་སྔོན་སྨོན་ལམ་བསྒོམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་ཅན་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར། དགྲ་བཅོམ་པ་ནི་ལྡང་བའི་བསམ་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པས་ན་དེའི་ཕྱིར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྤྱིར་མྱང་འདས་བཞིར་གསུང་རབ་ལས་འབྱུང་སྟེ། རང་བཞིན་དང་། མི་གནས་པ་དང༌། ལྷག་བཅས་དང་། ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་སོ། །དེ་ལ་དང་
པོ་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྤྲོས་པ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི།
སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མྱང་འདས་སོ། །ཐ་མ་གཉིས་ལ་གཉིས་ལས། ཐེག་
དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། དགྲ་བཅོམ་པ་ཚེའི་འདུ་བྱེད་མ་བཏང་བ་ན་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་ཀྱང་ལས་ཉོན་གྱིས་འཕངས་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ལྷག་མ་ཡོད་པ་ནི་
ལྷག་བཅས་ཡིན་ལ། སྐུ་ཚེའི་འདུ་བྱེད་བཏང་བ་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་རགས་པ་
དོར་ཞིང་དག་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་པདྨའི་སྦུབས་སུ་ཡིད་ཀྱི་ལུས་ཀྱིས་

གནས་པ་ན་ལྷག་མེད་དུ་བཞེད་པར་མངོན་ནོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། སྐུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

66

གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོར། ཕུང་པོར་བཅས་པའི་མྱ་ངན་འདས། །ཐུབ་སྐུ་གཉིས་ལ་བཞག་པ་ཡིན། །ཕུང་པོ་ཀུན་དང་གྲོལ་བའི་ཕྱིར། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཕུང་པོ་མེད། ཅེས་
སྐུ་གསུམ་ལ་ལྷག་བཅས་དང་ལྷག་མེད་དུ་འཆད་པ་ནི། གསེར་འོད་ལས། སྐུ་དེ་གཉིས་ལ་དགོངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟེ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་དགོངས་ཏེ་ཕུང་པོ་
ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྣང་ཞིང༌། དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་དང་ཐུན་མོང་བའི་མྱང་འདས་ཡིན་ཞེས་ཡེ་ཤེས་ཟླ་བས་བཤད་དོ། །
བཞི་པ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ནི་ཉོན་མོངས་དང་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ལ་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པས་བདག་
འཛིན་འཇོམས་ཤིང་དེ་ལོག་པས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་ལས་གྲོལ་བའི་མྱང་འདས་ཐོབ་སྟེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། གལ་ཏེ་བདག་མེད་ཆོས་ལ་རབ་རྟོག་ཅིང༌། །དེ་དག་བརྟགས་ནས་གང་ཞིག་སྒོམ་བྱེད་པ། །འབྲས་བུ་མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། །རྒྱུ་གཞན་དག་གིས་ཞི་བར་འགྱུར་མི་སྲིད། ཅེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་པར་མཛད་དོ། །འདི་ལ་ཡང་སྔར་ལྟར་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། བདུད་རྩི་ཐོབ་བྱེད་ལམ་ནི་འདི་ཡིན་གྱི། །ལམ་ངན་

སྤོངས་ལ་ལམ་ལ་མནོས་ཤིག་ཅེས། །ལྟ་ངན་སེམས་ཅན་མཐོང་ན་གོ་བྱེད་དེ། །རྒྱུ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བརྗོད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གདུལ་བྱའི་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་པར་འགྲོ་བའི་དོན་བྱེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

67

སོ། །གཉིས་པ་ནི། ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་དང་ཐ་སྙད་དུ་རྒྱུ་ངོ་བོ་འབྲས་བུ་རྣམས་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། འགྲོ་
བ་མཐའ་དག་གི་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་སོ། །བཞི་པ་ནི། གཞན་ལ་ལམ་མ་ནོར་བར་སྟོན་པ་ལ་རང་གིས་ལམ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཐབས་བྱུང་དེ་རྒྱུ་ལྐོག་གྱུར་པས། །དེ་འཆད་པ་ནི་དཀའ་བ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། བསྐོར་བར་མཛད་དོ། །འདི་ལ་བཞི་ལས་རྟེན་གང་གིས་ན། ཐུབ་རྣམས་ཏེ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཉེས་སྤྱོད་མཐའ་དག་ལས་ཡང་དག་པར་བསྡམས་པའི་སྐུ་ཅན་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ལས་རྣལ་འབྱོར་ལྷག་པས་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་སྟེ་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་དེ་ལས་
ཀྱང་སྤངས་རྟོགས་ལྷག་པས་དེ་དག་གི་གཙོ་བོ་སྟེ་གཙུག་གི་ནོར་བུ་ལྟ་བུའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །ཐབས་གང་གིས་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་
ཐུགས་སུ་ཆུད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གང་དང་ལྡན་ན་སྟེ་དེ་ཡིས་སོ། །གང་སྤྱི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེ་བྲག་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ཇི་ལྟར་གོ་ཞེ་ན། སྤྱི་སྒྲ་ཡིན་ཡང་ཁྱད་པར་གྱི་ཚིག་ཐུབ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་གོའ། །ོགཞན་ཡང༌། མཁྱེན་པ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ་ལས། གཉིས་ལ་བསྟོད་ཟིན་པའི་ལྷག་མར་གྱུར་པས་གོ་ནུས་ལ། དོན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་ལ་གོ་སྟེ་
འོངས་སོ་ཞེས་པས་སྐྱེས་བུ་ཞིག་ལ་གོ་བ་བཞིན་ནོ། །འབྲས་བུ་གང་ན་ལུང་རྟོགས་
ཀྱི་ཆོས་བཤད་པས་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་གཞན་ལ་འཕོ་བར་སྣང་བས་འཁོར་ལོ་མ་ལུས་པ་སྟེ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གིས་བསྡུས་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་རྣམ་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

68

ཐམས་ཅད་དོ། །མ་ལུས་པ་དང་ཐམས་ཅད་གཉིས་སྨོས་པ་ནི། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་

གིས་ཕྱོགས་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཅེས་འཇུག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉི་ཚེ་བ་མིན་པར་བསྟན་པའི་ཆེད་དུའོ། །གང་གི་དོན་དུ་ན། དུག་གསུམ་དང་དེ་གསུམ་ཆ་མཉམ་པ་སྟེ་རྩ་བ་རེ་རེ་ཡང་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དུ་ཕྱེ་བས་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལ་སྤྱོད་པའི་གཉེན་
པོར་རོ། །
འོ་ན་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལ་བཞི། ཆོས་འཁོར་
གྱི་ངོ་བོ། ངེས་ཚིག །དབྱེ་བ། ཚད་དོ། །དང་པོ་ནི། བྱེ་སྨྲ་རྣམས་མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་ཆོས་འཁོར་དུ་འདོད་དེ། ལྔ་སྡེ་ལ་ཝ་ར་ཎཱ་སེར་ཆོས་བསྟན་པས་ཀུན་ཤེས་ཀོའུ་དི་ནྱ་ལ་མཐོང་ལམ་སྐྱེས་པ་ན་གནོད་སྦྱིན་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་རོ་
ཞེས་བསྒྲུབས་པ་དང༌། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་མཐུན་པ་མཐོང་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཆོས་མཐུན་ན། མཐོང་ལམ་གྱིས་བདེན་པ་
མྱུར་དུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་མྱུར་དུ་འགྲོ་བ་དང༌། བདེན་པ་སྔ་མའི་དམིགས་རྣམ་འདོར་བ་དང༌། ཕྱི་མ་ལ་འཇུག་པ་དང༌། བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱའི་ཐོབ་པ་
གཅོད་པས་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་དང༌། རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་དང་

བྲལ་བའི་བྲལ་ཐོབ་འདྲེན་པས་རྒྱལ་བ་རྣལ་དུ་འགོད་པ་དང༌། ཁམས་གོང་གི་བདེན་པ་ལ་དམིགས་པས་འཕར་བ་དང༌། འོག་མའི་བདེན་པ་ལ་དམིགས་པས་འབབ་པའི་ཆོས་མཐུན་ཏེ། མཛོད་ལས། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མཐོང་བའི་ལམ། །མྱུར་བར་འགྲོ་
སོགས་ཞེས་སོ། །
བཙུན་པ་དབྱངས་སྒྲོག་ནི། འཕགས་ལམ་བརྒྱད་ཉིད་ཆོས་འཁོར་ཡིན་ཏེ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

69

འཁོར་ལོ་ལ་ཡོད་པའི་རྟེན་པའི་ལྟེ་བ་དང༌། གཅོད་པའི་རྩིབས་དང༌། སྡུད་པའི་མུ་ཁྱུད་དང་ཆོས་མཐུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་ན། ངག །“ལས། མཐའ་འཚོ་བ1

་

གསུམ་ལྟེ་བ་དང་མཐུན་ཏེ། དེ་གསུམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ཡིན་པས་ཏིང་ངེ་
འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །”ལྟ་བ། རྟོག་པ། རྩོལ་བ2

་རྣམས་

རྩིབས་དང་མཐུན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་ཡིན་པས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཅོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །“ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི།3

མུ་ཁྱུད་དང་མཐུན་ཏེ། ལྟ་བ་སོགས་རྩེ་གཅིག་པའི་
ཚུལ་གྱིས་དམིགས་པ་ལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་དུ་བསམས་ཏེ། མཛོད་ལས་རྩིབས་སོགས་ཕྱིར་ཞེས་སོ། །དེ་དག་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཕྱོགས་རེ་བ་ལ་འཁྲུལ་བས་ལུགས་དེ་དག་དོར་ལ་འདིར་ནི་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་འཁོར་དུ་འདོད་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱིས་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པ་
དང༌། ལམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཆོས་འཁོར་གྱི་དོན་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཞི་བསྡུ་བར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་ཀུན་ཤེས་ཀོའུ་དི་
ནྱའི་རྒྱུད་ལ་ཀུན་ཤེས་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པར་བསྐོར་ལ། དེ་ཡང་གཞན་དག་ལ་མཐུན་པར་སྐོར་བར་འགྱུར་བ་དང་དེ་དག་ཀྱང་གཞན་དག་ལ་མཐུན་པར་སྐོར་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་མཐུན་པར་བསྐོར་བའི་དོན་གྱིས་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རང་

བཞིན་ཡིན་པས་ན་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའ་ཞོེས་པ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། རྟོགས་པའི་

1 ཀ ། ༧༧ ལས་མཐའ། འཚོ་བ
2 བླ། ༨༦ ལྟ་བ། རྟོག་པ། དྲན་པ། རྩོལ་བ
3 ཀ ། ༧༨ སྡེ། ༨༠ དྲན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

70

ཆོས་ལ་དབྱེ་ན་ཚིག་གསལ་དུ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཁ་ཅིག་ནི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་

མོ། །ཁ་ཅིག་ནི་སྦྱོར་བའི་ལམ་མོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་གྱི་བར་རོ་

ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་འདིར་མི་སློབ་ལམ་མ་བཤད་ཀྱང་འདོད་པར་བྱ་སྟེ། མཛོད་འགྲེལ་གྱི་རང་ལུགས་བཞག་པའི་སྐབས་སུ། ཡང་ན་འཕགས་པའི་ལམ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་
དང༌། གཞི་བསྡུ་བར་ཡང༌། མི་སློབ་ལམ་ཆོས་འཁོར་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་གི་ཆོས་ལ་དབྱེ་ན། ཇི་སྐད་དུ། མདོ་སྡེ་དབྱངས་བསྙད་ལུང་བསྟན་དང༌། །ཚིགས་བཅད་ཆེད་བརྗོད་རྟོགས་པ་བརྗོད། །དེ་ལྟར་བྱུང་དང་གླེང་གཞི་དང༌། །ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་སྐྱེས་རབས་བཅས། །གཏན་ལ་ཕབ་རྨད་བྱུང་ཆོས་ཏེ། །དེ་ལྟར་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་གསུངས། ཞེས་པ་ལྟར་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་སོ། །དེ་ཡང་བསྡུ་ན་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་མདོའི་སྡེ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པ་

དང༌། ལུང་དུ་བསྟན་པ་དང༌། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དང༌། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ་དང་ལྔ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་དང་། གཙོ་བོ་གླེང་གཞིའི་སྡེ་དང༌། འཁོར་རྟོགས་
བརྗོད། དེ་ལྟར་བྱུང༌། སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་སྡེ་དང་བཞི་ནི་འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་དང༌། རྨད་
དུ་བྱུང་བ་དང༌། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་གཉིས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་
དང༌། གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྟན་པའི་སྡེ་ནི་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དོ། །
དེ་ནི་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ལུགས་ཡིན་ལ། གཞི་བསྡུ་བར་ནི། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་དང༌། གཞན་རྣམས་ཉན་ཐོས་དང་ལྡན་པའི་སྡེ་སྣོད་དུ་བྱས་ནས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

71

གཉིས་ཀ་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་དུ་འཆད་དེ། འདི་དང་བཤད་གཞི་དང་བཤད་ཚུལ་མི་མཐུན་ནོ། །གང་ཡང་མདོ་སྡེ་གང་ཞིག་ལས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་དགུ་ཞེས་པ་ལྟར་ན་གླེང་གཞི་གཙོ་འཁོར་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པར་ལང་གཤེགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་བཤད་
དོ། །བཞི་པ་ནི། ཆོས་ཕུང་རེ་རེ་ལ་ཚད་ཇི་ཙམ་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཤཱ་རིའི་བུས་བྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚད་ཙམ་སྟེ། དེ་ཡང་ཤུ་ལོག་
དྲུག་སྟོང་ངོ་ཞེས་དང༌། ལ་ལ་ཕུང་པོ། ཁམས་སྐྱེ་མཆེད། བདེན་པ་རྟེན་འབྲེལ་ལ་སོགས་ལ་བརྩམས་ནས་”གཏམ་རྒྱུད་ཚར1

་བ་རེ་དང༌། གཞན་དག་སྤང་བྱ་རེའི་
གཉེན་པོ་རྫོགས་པ་རེ་ལ་འདོད་པ་ཡོད་དེ། མཛོད་ལས། ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཚད་ཅེས་ཟེར། །ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གཏམ་རེའང་ཡིན། །སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་
ནི། །ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འོན་ཀྱང་འདིར་ནི་ཐེག་
པ་ཐུན་མོང་བ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་གཉིས་ལས། དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཆོས་ཕུང་རེ་ལ་ཤུ་ལོག་སྟོང་ཕྲག་རེ་རེ་སྤྱིར་བསྡོམས་ན་ཚིགས་བཅད་ས་ཡ་ཕྲག་བརྒྱད་དང་འབུམ་ཕྲག་བཞི་བཅུར་འགྱུར་རོ། །འདི་ནི་ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པའི་ལུགས་སོ། །
གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དབང་པོའི་གླང་པོ་ཆེ་རབ་བརྟན་གྱིས་བཀུར་

བར་འོས་པའི་སྣག་ཚས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཅིག་འདྲི་བར་ནུས་སོ་ཞེས་གསུངས་
ཏེ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་དྲིན་ལན་བསབ་པ་ལས། འཕགས་པ་ལྷ་སྦྱིན་གྱིས་གླང་པོ་ཆེ་ལྔ་
སྟོང་གིས་བཀུར་བར་བྱ་བའི་གླེགས་བམ་རྣམས་ཁ་ཏོན་དུ་རྗོད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་

1 བླ། ༨༩ སྡེ། ༨༢ གཏམ་རྒྱུད་ཚང

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

72

གསུངས་པ་འདི་ཡང་རིགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོས་ཕུང་དེ་སྙེད་ཡོད་ན་འཛམ་བུའི་གླིང་ན་དེ་ཙམ་མི་སྣང་བ་ཅི་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་རྣམས་དང༌། ཀླུ་
རྣམས་ཀྱི་གནས་ན་ཕལ་ཆེར་ཡོད་དེ། སློབ་སྤྲིངས་ལས། བསྟན་པ་རིན་ཆེན་མཆོག་
ལྟར་བཟང་ལ་འཕན་མེད་པ། །རྣམ་པར་དག་ཚུལ་གང་ཡིན་ཀླུ་མགོའི་གདེངས་ཀ་ཅན། །ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཙུག་གི་རྒྱན་བཞིན་གུས་མནོས་ནས། །ས་ཡི་གཏིང་ན་
གནས་པའི་རབ་རིབ་སེལ་བར་མཛད། ཅེས་ཚིག་གསལ་དུ་འཆད་པ་ལྟར་རོ། །འདིར་ཚིག་གསལ་དུ་ཚིགས་བཅད་རེ་ལ་ཡིག་འབྲུ་སོ་གསུམ་མོ་ཞེས་པ་མ་དག་པས་སོ་གཉིས་སུ་བསྒྱུར་ཏེ་གཞན་དུ་ན་རྐང་པ་མི་སྙོམས་པས་སོ། །ཉེར་བརྒྱད་རེ་ལ་ཤོ་ལོག་ཏུ་མཁས་པ་དག་འཆད་པ་ནི་འདིའི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །བཞི་པ་དེའི་འཐད་པ་ནི། ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་སྔོན་དུ་སོང་ན་གདུལ་བྱའི་ཁམས་
བསམ་པ་བག་ལ་ཉལ་རྣམས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ནུས་
ལ། དེ་སྔོན་དུ་མ་སོང་ན་འདི་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་ཆོས་འཁོར་མ་ལུས་པ་བསྐོར་བ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་འབྲས་བུར་གྲུབ་བོ། །གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་མཁྱེན་གསུམ་དང་གང་ཟག་
བཞི་ཡུམ་སྲས་སུ་འདོད་ན། དེ་དག་དུས་མི་མཉམ་པར་འགྱུར་ཏེ་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་དེ་གང་ཟག་དང་མངོན་རྟོགས་མིན་པར་ཐལ་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཉིས། རང་ལན་གདབ། གཞན་ལན་དགག་པའོ། །
དང་པོ་ནི། འདིར་མངོན་རྟོགས་ཡུམ་དང་གང་ཟག་སྲས་སུ་འཇོག་པ་ནི། མ་
དང་བུ་ལྟར་ངོ་བོ་བསྐྱེད་པས་འཇོག་པ་མིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་ན་སྐྱེས་བུ་འགའ་ཞིག་ལ་ཕན་ཆེན་པོ་འདོགས་པ་དེ་ལ་འདི་ནི་བདག་གི་མའོ་ཞེས་བརྗོད་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

73

ལྟར་གང་ཟག་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་རང་གི་མཐར་ཐུག་གིས་
བཞེད་དོན་གསུམ་རྫོགས་པར་སྒྲུབ་པས་གང་ཟག་དེ་དག་གི་ཡུམ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་ཡུམ་འདིས་སྲས་དེ་དག་གི་རྒྱུད་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་

ཕུང་པོ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་རྒྱུན་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཡང་ཡུམ་ཡིན་ཏོ། །མཐར་ཐུག་གི་འདོད་པ་རྫོགས་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་གནས་སྐབས་སུ་ཟག་མེད་
ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་དག་ལྡན་ལས། འདི་ཇི་ལྟར་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་
གསུམ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་ཡང་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་འདོགས་པ་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་མ་ཞེས་བྱའོ། །གཞན་ཡང་ཇི་སྲིད་དུ་དེ་དག་གི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཕུང་
པོའི་བདག་ཉིད་མ་སྐྱེད་ཅིང་མ་གསོས་པ་དེ་སྲིད་དུ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་
དོན་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐོབ་པར་མི་ནུས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དོན་གྱིས་ན་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་
བ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་ཡང་འདི་ཡུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཡུམ་དུ་འཇོག་ཚུལ་སྔ་མས་ནི་མཐར་ཐུག་དང༌། ཕྱི་མས་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་
སྒྲུབ་པས་ཡུམ་དུ་བཞག་པར་སྣང་ཞིང༌། རྩ་འགྲེལ་གཉིས་ལས་ནི་སྔ་མ་ཁོ་ན་སྣང་ངོ༌། །འོན་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་གསོ་བའི་ཡུམ་ཙམ་དུ་རུང་ཡང་དེ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཡུམ་དུ་མི་གཟུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ་མདོ་ལས་སྐུ་འདི་བརྙེས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གྲངས་སུ་མི་འགྲོ་ཡི་རྣམ་མཁྱེན་བརྙེས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གྲངས་སུ་འགྲོའ་ཞོེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཡུམ་དང་སྲས་རྣམ་པར་བཞག་འཇོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

74

ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པས་རིམ་པ་ལྟར་ཉན་རང༌། བྱང་སེམས་
སངས་རྒྱས་སུ་འཇོག་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཡུམ་སྲས་དུས་མཉམ་ཞེས་འདོད་པ་དང༌། གཞན་དག་ན་རེ། ཡུམ་གྱིས་བཞེད་དོན་གསུམ་སྒྲུབ་པ་ནི་ཕན་འདོགས་པ་
དང་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་རྒྱུན་མཐའ་མན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་རྗེས་མཐུན་པ་གསུམ་
ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་དང་རྣམ་མཁྱེན་མཚན་ཉིད་པ་དེའི་གསོ་བའི་ཡུམ་
དང༌། ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་གཉིས་ནི་འཕགས་པ་གཉིས་
ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ་ཡིན་ཞིང༌། ཕན་འདོགས་པ་དང་གསོ་བའི་ཡུམ་སྲས་ནི་དུས་
མཉམ་ལ་སྐྱེད་པའི་ཡུམ་སྲས་ནི་དུས་སྔ་ཕྱི་བར་འདོད་ཅིང༌། ཡུམ་གསུམ་པོ་དེ་ཡང་
སྔར་གྱི་དག་ལྡན་གྱི་ལུང་དོན་དུ་འདོད་དོ། །འདི་དག་ནི་མི་འཐད་དེ། རྣམ་པར་
བཞག་འཇོག་ལ་ཡུམ་སྲས་སུ་འདོད་པ་ནི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་ལས་མི་འབྱུང་བ་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་བརྙེས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གྲངས་སུ་འགྲོ་ཞེས་
གསུངས་ཀྱི་ཡུམ་སྲས་སུ་མ་གསུངས་པ་དང༌། མཁྱེན་གསུམ་གང་ཟག་གསུམ་སོ་
སོའི་ཡུམ་དུ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་སློབ་ལམ་གྱི་མཁྱེན་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་

དུ་མ་འབྲེལ་བ་དང༌། སྲས་གང་ཟག་དང་ཡུམ་དེའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པས་དུས་མི་མཉམ་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་གཞི་ཤེས་དང་
ལམ་ཤེས་གཉིས་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་ཡུམ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་གང་ཟག་དེའི་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་པ་གཉིས་སྒྲུབ་པའམ་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་
སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལུང་དོན་ཡིན་ཞིང༌། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་འོག་མ་འོག་མའི་རྒྱུད་ལ་ཡང་གོང་མ་གོང་མའི་ཟག་མེད་སྐྱེད་པ་དང་རང་དུས་ཀྱི་ཟག་མེད་གསོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

75

བའི་ཡུམ་དུ་ཡང་འདོད་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། འདི་དག་འགྲེལ་པ་གང་དུ་བཀོད་པ། གང་ཟག་སུའི་འདོད་པ་ཡིན་པ། གཞུང་གང་ལས་འབྲེལ་དཔྱད་པ། འཆད་ཚུལ་གཞན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉི་སྣང་རྣམ་འགྲེལ་རྒྱན་
གྱི་སྣང་བ་འགྲེལ་པ་འདི་དང་བཞིར་བྱུང་ཞིང་དེ་ཡང་དང་པོར་འཕགས་པས་བཀོད་ཅིང༌། བཀོད་པའི་སྐབས་ནི་དང་པོ་གསུམ་དུ་དགོས་འགྲེལ་གྱི་ཐད་ཀར་བཀོད་ལ།
བཀོད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཉི་ཁྲི་འགྲེལ་པ་གཉིས་སུ་རྩོད་ལན་གྱི་གཞུང་གི་མཚམས་
འབྱེད་ཚུལ་འདི་དང་མཐུན་ཞིང༌། རྒྱན་སྣང་དུ་ནི་སྤྱིར་གཞན་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་དགོས་སོགས་བཞི་བསྙད་དགོས་པ་དང༌། མ་བསྟན་ན་འཇུག་པ་ལྡོག་པ་དང༌། དེ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ་ཞིང་དམ་པས་འདོད་བྱར་གྱུར་པ་དང༌། དེར་བསྟན་པའི་ཐབས་ཀྱིས་དགོས་པ་དེ་སྒྲུབ་ནུས་པ་ཞིག་བསྟན་དགོས་ཞེས་སྤྱིར་བཤད་ནས།
དེ་ལ་ཁ་ཅིག་གཞི་དང༌། གཞན་དག་གཉེན་པོ་དང་ལ་ལ་རྣམ་པ་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཕྱོགས་སྔར་བྱས་ནས་ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ན་མན་ཆད་ལན་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་ན་འདི་དང་རྒྱན་སྣང་གཉིས་འགལ་བར་ཡང་མི་བསམ་སྟེ། འདིར་ཡང་བརྟག་པ་བྱས་པ་ལྟར་ཁས་བླངས་ན་སྐྱོན་འཇུག་པར་འདོད་པས་དེ་མི་འགོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། སྔ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་ཐོགས་མེད་དང༌། ཆོས་སྐྱོང་དང༌། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་ནི་
འབྲང་ལ་དེ་དག་གི་ལུང་ལེགས་པར་མི་ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་གོ་ཞེས་འདོད་ཀྱང་འགྲིག་སྙམ་པ་མི་སྣང་ངོ༌། །ཁ་ཅིག་དངོས་སུ་འདོད་མཁན་བྱུང་བ་མིན་གྱི་དོགས་པ་
ཁོང་སློང་ཡིན་ཞེས་འདོད་ཀྱང་རྒྱན་སྣང་དང་བསྟུན་ན་དངོས་སུ་བྱུང་པར་གསལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

76

ལོ། །འོ་ན་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གང་ལ་ཡིན་ཞེ་ན་མདོ་ཡིན་པར་མངོན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་བསྟན་བཅོས་ལ་དོགས་པ་འདི་འགོད་པ་ཅི་འབྲེལ་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་
བྱ་ཉིད་མདོའི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འབྲེལ་ལོ། །
གསུམ་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་སྨོས་པས་མདོའི་བརྗོད་བྱ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་གྱུར་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་རྩོམ་པར་དམ་བཅས་ཤིང་དེ་
ཡང་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་སྙམ་པ་ལ་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་དགོས་པ་བསྟན་ཏོ། །དེ་
ནས་ཅི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འདི་གཞི་བསྡུས་པས་སམ། འོན་ཏེ་གཉེན་པོ་བསྡུས་པས་སམ། དེ་སྟེ་རྣམ་པ་བསྡུས་པས་རྒྱན་དུ་བྱེད་ཅེས། གང་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་ནས་རྒྱན་དུ་བྱེད་ཅེས་འདྲི་བའི་ཕྱིར་བརྩམ་པར་དམ་བཅའི་གཞུང་ལ་རྩོད་དོ། །རྒྱན་སྣང་ནི་སྤྱིར་དགོས་སོགས་བཞི་བཀོད་ནས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་བརྗོད་བྱ་ལ་དོགས་པ་གཅོད་པའི་ཕྱིར་དགོས་འབྲེལ་ལ་བརྩད་དོ། །དེ་གཉིས་ལྟར་ན་དགོས་འབྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་བཀོད་ནས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་དོགས་པ་གཅོད་པའི་
ཕྱིར་རོ་དེའི་གཞུང་དུ་སྡུད་པར་རིགས་སོ། །འགྲེལ་པ་འདི་ལྟར་ན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཡང་སྦྱོར་ལ། འབུམ་པ་དང་ཨར་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་
སུ་དགོས་འབྲེལ་ལ་སྦྱར་བ་དང་བརྗོད་བྱ་ངོས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་དགོས་འབྲེལ་ལ་ཕྱིར་སྦྱོར་བར་རིགས་ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་བརྩམ་པར་དམ་བཅས་

པ་ལས་འཕྲོས་ཤིང་དགོས་འབྲེལ་གྱི་མཚམས་སྦྱོར་ཀྱི་སྔོན་དུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་སྔ་
མ་རིགས་སོ། །
བཞི་པ་ལ་གཉིས། དགག་པ་དངོས་དང༌། རང་ལུགས་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

77

ནི། གལ་ཏེ་རྒྱན་རྩོམ་ན་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཙམ་མམ། གཉེན་པོ་ལམ་ཙམ་མམ། རྣམ་པ་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་བྱར་སྡུད། དང་པོ་ལྟར་ན་མངོན་པ་
ནས་མ་བཤད་པ་བཤད་རྒྱུ་མེད་ཅིང་བཤད་པ་སྟོན་ན་རྒྱན་དང་མངོན་པ་ཟློས་སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན། གཉེན་པོ་འབའ་ཞིག་སྟོན་ན་རྒྱན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་བྱ་གང་གི་གཉེན་པོ་གང་ཡིན་མི་རྟོགས་ལ། སྤང་བྱ་དང་བཅས་པར་སྟོན་ན་ཉོན་མོངས་སྲེད་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ཡང༌། བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་དྲུག་དམིགས་རྐྱེན་ཡུལ་དྲུག །རྒྱུའི་རྐྱེན་ཀུན་གཞི། གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་དྲུག །གྲོགས་སེམས་བྱུང་དང་བཅས་པ་སྟོན་དགོས་ལ་དེ་ལ་གཞི་བསྟན་དགོས་པས་སྐྱོན་དང་པོ་ལས་མི་འདའོ། །གསུམ་པ་ལྟར་ན། རྣམ་པ་གཞི་མེད་ཙམ་ཞིག་བསྡུས་ན་སྐྱེས་བུ་ལ་མཁོ་བའི་དོན་མ་བཤད་པར་འགྱུར་ལ། གཞི་བཅས་བསྡུས་ན་གཞི་བསྡུས་པ་ལ་བཀོད་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ། །གསུམ་ག་བསྡུས་ན་བསྟན་བཅོས་ལུས་སུ་གྲུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པའམ། སྐྱོན་གསུམ་གར་ཐལ་ལོ་ཞེས་བཀོད་ནས། ལན་དུ། བུ་རམ། ལྒ། ན་ལེ་ཤམ། གསུམ་སོ་སོར་ཟོས་ན་རིམ་པ་ལྟར་བད་ཀན། མཁྲིས་པ། རླུང་རྣམས་སྐྱེད་ཀྱང་དེ་གསུམ་སྦྱར་
ནས་ཟོས་ན་ནད་གང་ཡང་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་གསུམ་ག་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པས་རེ་རེའི་སྐྱོན་གང་ཡང་མེད་དོ། ཞེས་འཆད་དོ། །འདི་ལ་སྨྲ་བར་བྱ་སྟེ། ཅི་ཕྱོགས་སྔ་མར་བརྟག་པ་ཇི་ལྟར་བྱས་པ་དེ་ལྟར་ཁས་བླངས་ན་སྐྱོན་དེ་དག་འོང་ངམ་མི་འོང༌། གཉིས་པ་ལྟར་ན། རྒྱན་གྱི་སྣང་བར་ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ན་མན་ཆད་རང་གཞུང་དུ་བྱས་པ་
དང་འགལ་བ་དང༌། སྨན་གསུམ་སོ་སོར་ཟོས་ན་ནད་སྐྱེད་པ་ལྟར་བརྟག་པ་གསུམ་སོ་སོར་ཁས་བླངས་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དཔེ་དོན་མི་འགྲིག་པ་དང༌། རང་ཉིད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

78

ཀྱང་མི་འདོད་པ་དང་འདོད་ནའང་གསུམ་པོ་གང་རུང་རེ་རེ་བསྡུས་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། ཞེས་པ་བཞག་ནས་གང་རུང་རེ་རེ་བསྡུས་ན་ཡང་སྐྱོན་མེད་ཅེས་བཤད་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་མི་འཐད་དོ། །དང་པོ་ལྟར་ན་གཞི་གཉེན་རྣམ་གསུམ་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པར་རང་ཉིད་ཀྱང་འདོད་བཞིན་དུ་གཞི་མངོན་པ་ནས་བཤད་མ་བཤད་དང༌། གཉེན་པོ་སྤང་བྱ་དང་བཅས་མ་བཅས་དང༌། རྣམ་པ་གཞི་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གཉིས་ཀ་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པ་ལ་སྐྱོན་འགོད་པ་ནི་བཞད་གད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་སྣང་དུ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཆོས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་དོན་དུ་གཞི་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཞན་དག་ནི། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ལ་ལ་ནི། ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་སོ། །དེ་དག་གི་དོན་ཡང་ཁ་ཅིག་ནི། མདོས་ཆོས་གསུམ་གྱི་རབ་དབྱེ་
རྟོགས་པ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་དེ་གསུམ་གྱི་གྲངས་མཚན་ཉིད་ངོ་བོའི་རབ་དབྱེ་ཙམ་དང༌།
མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་གཉེན་པོ་མ་ལུས་པ་དང༌། ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་མ་ལུས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་རྫས་བཏགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་འདོད་དོ། །དེ་དག་གི་འཁྲུལ་གཞི་ཡང༌། མདོ་ལས། ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་དང༌། ས་དང་ཕར་ཕྱིན་ལ་སོགས་པ་དང༌། དགེ་མི་དགེ། ཟག་པ་ཡོད་མེད། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་མ་བཅས་ལ་སོགས་པའི་འགྲེས་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །དེས་ན་འདིའི་རྣམ་པ་ནི་མངོན་པ་ལས་འབྱུང་བའི་ཆོས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

79

གསུམ་གྱི་དགེ་མི་དགེ་ལ་སོགས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་གཟུང་གི་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་
བྲག་དང་ཆོས་ཉིད་ལ་མི་བྱའོ། །
ཕྱོགས་སྔ་དང་རང་ལུགས་གཉིས་ཀས་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་བསྡུས་པར་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་ཁྱད་པར་ནི་སྟོན་ཚུལ་དང་དགོས་པ་ལ་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་ཕྱོགས་སྔའི་འདོད་པ་ནི། བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། རང་ལུགས་ནི། མདོ་དང་དེའི་རྒྱན་གཉིས་ཀྱིས་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གསུམ་བསྡུས་པ་དེ་རིམ་པ་ལྟར་ཡུལ་ཅན་མཁྱེན་པ་གསུམ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གོལ་ས་དང་རྒྱུ་དང་ཐོབ་བྱར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་དང༌། ཚུལ་ཇི་ལྟར་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གསུམ་བསྟན་པའི་ཁྱད་མ་ཕྱེད་པར་དེ་གསུམ་ལ་ཁོ་ནའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་ཙམ་ལ་རེ་བས་ནི་རྩོད་ལན་འདི་དག་བསྐལ་པའི་བར་དུ་ཡང་མི་ཤོད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང་ལན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དྲི་བ་དགོད་པ་དང༌། དེ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མཁྱེན་གསུམ་
གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པས་བརྗོད་བྱ་དང་མཐུན་པའི་བསྟོད་ཕྱག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤུགས་ལ་དེ་གསུམ་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པར་ཁས་བླངས་པ་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་མས་རིམ་གྱིས་བསྡུས་ཏེ་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་བསྟོད་པ་
བསྟན་བཅོས་ལུས་ཀྱི་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་མཛད་པའི་ཤུགས་ལ་མདོའི་བརྗོད་བྱ་གཏན་
ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཞེས་པ་ཞིག་མཛད་པར་ཁས་ལེན་ན་ནི། མཁྱེན་གསུམ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མཚོན་མི་ནུས་པས་ཡུལ་གསུམ་པོ་འདི་འདི་ལྟར་རྟོགས་པ་མཁྱེན་པ་འདིའོ་ཞེས་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བར་བསྟན་དགོས་ལ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

80

དེ་ཡང་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡུམ་གྱི་མདོས་བརྗོད་
བྱ་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གྲངས་མཚན་ཉིད་ངོ་བོའི་རབ་དབྱེ་ཙམ་དང༌། མི་
མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་མ་ལུས་པའམ། བྱང་ཆུབ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཙམ་དང༌། ཤེས་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མ་ལུས་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་
དུ་རྫས་བཏགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་སོ་ཞེས་འདོད་ཚུལ་གསུམ་བྱུང་བ་རྣམས་ལས་འདིར་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་དེ་གསུམ་
གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་སྟེ་གང་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པས་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་མཛད།
གཉིས་པ་ནི། དེ་གསུམ་གང་འཆད་ཀྱང་འདི་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། བརྟག་པའི་ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ན་ནི་ཆོས་མངོན་པ་ལས་རྒྱན་ལོགས་སུ་གསུངས་པའི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་གསུམ་གྱི་གྲངས་མཚན་ཉིད་ངོ་
བོའི་རབ་དབྱེ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟ་ན་གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་རྒྱན་འདི་ལས་ནི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་བ་
སྟོན་པས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཏེ་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དག་ལས་མི་སྨོས་པའི་
གཞི་གང་ཡིན་པ་དེ་འབྱུང་བ་མེད་ཟེར་ཡང༌། མངོན་པ་ནས་གཞི་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་མངོན་པ་དང་ཟློས་པའི་སྐྱོན་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་གཞི་འཆད་ཚུལ་ལ་སྦྱར་ན་ཟློས་པ་ཡོད་ལ་བཤད་བྱ་ལ་སྦྱར་ན་ཁོ་ན་སྨོས་ཀྱང་ཟློས་པར་སྒྲུབ་མི་ནུས་ཏེ། མངོན་པར་བཤད་པའི་ཆོས་གསུམ་གྱིས་ཤེས་
བྱ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པས་སོ། །ཡང་ན་འདིར་ལོག་རྟོག་མདོ་ལ་བྱུང་བ་དང་འདོད་ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་མདོའི་བརྗོད་བྱ་མིན་པར་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

81

བརྗོད་བྱ་མིན་པ་ཡང་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྒྱན་སྦྱར་བའི་འབད་པ་དོན་མེད་ཅེས་དང༌། ཤེར་ཕྱིན་དེ་རྒྱན་ཞེས་རིགས་བྱིན་འཆད་ཀྱང་མདོ་ལ་བཟུང་ན་ཡང་སྐབས་སུ་བབ་སྟེ་ཉི་སྣང་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་མདོ་ལས་ཞེས་པས་སོ། །བརྟག་པ་གཉིས་པ་ལྟར་ན་ལམ་འདི་བསྒོམ་པར་བྱ་ཞེས་བསྟན་ཀྱང་ལམ་འདི་སྤང་བྱ་གང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དངོས་པོ་གཟུང་འཛིན་དུ་རྟོག་པ་སོགས་བརྗོད་བྱར་མ་བསྡུས་པས་ཏེ་གཉེན་པོ་རྣམ་པར་བྱང་བའི་དངོས་པོ་ལམ་གསུམ་ཙམ་ཞིག་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་སྤང་གཉེན་གང་ཡིན་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་དང་འོག་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་སྒྲས་འབད་པ་དོན་མེད་བསྡུ་བ་རུ་སྦྱར་ཡང་བརྟག་པ་སྔ་
མ་སྔ་མ་ལ་སྐྱོན་ཡོད་པར་མ་ཟད་པའོ། །བརྟག་པ་གསུམ་པ་ལྟར་ན་འདིར་མེད་ཀྱང་འགྲེལ་ཆེན་དུ་འབྱུང་བས་བརྟག་པ་གཉིས་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་གཞི་བཅས་སམ་གཞི་མེད་ཅིག་སྟོན། དང་པོ་ལྟར་ན་རྣམ་པ་སྟོན་པ་ན་གཞི་ཡང་བསྟན་དགོས་པས་མངོན་པ་དང་ཟློས་སོ། །འོ་ན་རང་ལུགས་ལ་ཡང་རྣམ་པ་གཞི་བཅས་སུ་བསྟན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཟློས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། རྣམ་པ་གཉིས་མིང་མཚུངས་ཀྱང་དོན་མི་འདྲ་སྟེ། ཁོའི་
ལུགས་ཀྱིས་ཕུང་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་ལ་འདོད་པས་ཟློས་སྐྱོན་ཡོད་ལ་
རང་ལུགས་ནི་བདེན་བཞི་དང་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཆོས་ལ་འདོད་པས་སོ། །གཉིས་པ་
ལྟར་ན། གཞིའི་དོན་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པ་མེད་པར་ཐལ། རྣམ་པ་གཞི་མེད་པ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཞིག་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་སྐྱེས་བུ་ལ་མཁོ་བའི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེ་བས་སོ། །དེ་ཡང་འདོད་ན་དེའི་ཕྱིར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

82

ཡུམ་གསུངས་པ་ལ་དོན་ནམ་དགོས་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་ཟུར་ན་གནས་པའི་རྒོལ་བ་དཔྱོད་ལྡན་གཞན་དག་སེམས་ཤིང་དོགས་པར་འགྱུར་བ་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཞེས་པ་སྟེ། མདོར་ན་དང་པོ་ལྟར་ན་བཤད་མི་དགོས་པ་བཤད་པ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ལྟར་ན་བཤད་དགོས་པ་མ་བཤད་པའི་ཉེས་པ་ཡོད་པར་སྟོན་པའོ། །འདིར་གཞན་དག་ཅེས་པ་དང་ཕྱོགས་གསུམ་རེ་རེ་བསྡུས་པར་འདོད་པའི་རྒོལ་བ་གཉིས་མི་གཅིག་སྟེ་སྔ་མས་ནི་འདོད་པ་དེ་དག་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ལན་དངོས། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཁུངས་དགོད། སྡུ་བྱེད་གསུམ་
ངོས་གཟུང༌། དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱན་གྱིས་ནི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ལ་མཁས་པ་ཙམ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་ཕྱོགས་རེ་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་ནས་ཡུམ་ཕྱོགས་རེ་བའི་རྒྱན་དུ་བྱེད་པ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། གཞི་གཉེན་རྣམ་པའི་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་གྱི་དོན་རྣམས་
བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་མཁྱེན་པ་གསུམ་གའི་རྒྱན་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ནི་མཁྱེན་གསུམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུམ་ཆར་བསྡུས་ཞེས་པའོ། །ཀྱང་ནི་གཞི་བསྡུས་པས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་རྒྱན་དུ་བྱེད་པའམ་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པར་མ་ཟད་
ཅེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཕན་ཚུན་བསྡུ་བའོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཁྱེན་
གསུམ་གྱིས་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་
བསྡུས་པས་ན་མཁྱེན་གསུམ་ཀྱི་རྒྱན་དུ་གྲུབ་ན་ཡུམ་མཐའ་དག་གི་རྒྱན་དུ་གྲུབ་
བོ། །གོ་རིམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནི་མངོན་རྟོགས་བཞི་དང་མཁྱེན་གསུམ་སོ་སོ་སྦྱོར་བའོ། །འདིར་རྒྱན་དེ་ནི་ཞེས་དང་རྒྱན་གྱིས་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་བསྡུས་ཤིང༌། དེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

83

མཁྱེན་གསུམ་དང་དེས་སྲས་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་གང་རུང་རེ་རེ་བསྡུས་པའི་སྐྱོན་མེད་ཅེས་སྨྲ་བའི་སྔ་མ་མི་འཐད་པ་རྟོགས་སླ་ཞིང་ཕྱི་མ་ལྟར་ན་ཡང་རྟགས་ཆོས་མ་འབྲེལ་ལོ། །གཞུང་འདི་མཐའ་གཅོད་ལུགས་སྤྱི་དོན་ལྟར་དང༌། འབྲུ་གཉེར་ཚུལ་ཚིག་དོན་གྱི་སྐབས་འདི་ལྟར་འཆད་ཤེས་པ་ཡང་དཀོན་པར་སྣང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། གང་ཟག་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་

བསྡུས་པར་ཅིས་གྲུབ་ཅེ་ན། འདི་ལ་གསུམ། ཡུམ་བར་མ་དང༌། བསྡུས་པ་དང༌། རྒྱས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྡུས་ཚུལ་འདི་
ལྟར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བར་མ་ཉི་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་པ་ལས་ཉན་ཐོས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་
རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཛེས་ཤིང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པས་རབ་སེམས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཕུན་
སུམ་ཚོགས་པ་ཡོད་པས་འབྱོར་པ་སྟེ་དེ་ལ་བོས་ནས་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཉན་རང་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་
ཏེ་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུའོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། གཞི་ཤེས། ལམ་ཤེས། རྣམ་མཁྱེན་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དྲི་བ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་བོས་ནས་ཉན་རང་གི་མངོན་རྟོགས་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་སླད་དུ་ཐམས་ཅད་འཚལ་བ་སྟེ་ཤེས་པ་ཉིད་ལགས་ཞེས་པ་སྟེ། འོག་མ་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །ལན་ནི། མདོ་ལས་བྲམ་ཟེ་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་པོ་འདི་དག་གོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ནི་མིག་སོགས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་དང་གཟུགས་སོགས་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཆོས་རྣམས་ཇི་སྙེད་པ་སྟེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

84

གྲངས་འདི་ཙམ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཀྱང་ཉན་རང་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་པ་ལྟར་གང་གི་བདག་
མེད་དང་བདག་མེད་ཕྱེད་དང་གཉིས་ཙམ་དུ་ཤེས་ཀྱི་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

རྟོགས་རིགས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་ཤེས་པ་མིན་ལ་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་པ་

ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་ཉན་རང་རྣམས་ཀྱི་

མངོན་རྟོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ། མཁྱེན་པ་ཡིན་ལ་ལམ་ཤེས་དང་རྣམ་མཁྱེན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཙམ་གྱིས་ནི་ལམ་དང་རྣམ་པ་ཡུལ་ཡིན་པའམ་གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་ལ། ཀྱང་སྔ་མ་ནི་བསྣན་པ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་བསྡུ་བའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དྲི་བ་ནི་བཅོམ་ནས་ལགས་ཀྱི་བར་རོ། །ལན་ནི་
ཤེས་བྱའི་ཡུལ་ལམ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་དེའི་
སྟེང་དུ་གཟུང་མེད་རྟོགས་པ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་དང་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་པ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་དོ། །ལམ་དེ་དག་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ནི་དང་པོར་ལམ་གསུམ་གྱི་

སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་རིགས་རང་རྒྱུད་ལ་སྔར་མ་སྐྱེས་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་
དེས་འདུལ་བའི་གདུལ་བྱ་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་གསུམ་
པོ་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལམ་གསུམ་གྱི་

རྟོགས་རིགས་དེ་དག་ཀྱང་སྐྱེད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་ཞིང་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཀྱང་བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་བྱ་ལ་སྟེ།
གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དེ་དག་གི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

85

བྱའོ། །ཚུལ་དེས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་དེ་ཡང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་
མཐུས་ཇི་སྲིད་སྨོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་པ་དང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་མ་བྱས་པ་དང༌། བདག་ཉིད་མ་འོངས་པ་ན་འཚང་རྒྱ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྣོད་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་སྦྱངས་པར་བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་
རང་དོན་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱའོ་དེའི་ཕྱིར་བྱང་སེམས་རྣམས་
ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །
དེ་ལ་སྨོན་ལམ་རྫོགས་པ་ནི། གཞན་དོན་འབད་མེད་དུ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པ་གྲུབ་པའོ། །སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱས་པ་ནི། རྒྱན་ལས། ཇི་ལྟར་རྨ་དང་ཟས་ལ་དེ་དག་གི །གཟག་དང་སྦྱད་དུ་རུང་བ་སྨིན་འདོད་ལྟར། །དེ་བཞིན་རྟེན་འདིར་ཕྱོགས་གཉིས་ཞི་བ་དང༌། །དེ་བཞིན་སྦྱད་པ་ཉིད་དུ་སྨིན་པ་བསྟན། ཞེས་རྨའི་སྨིན་པ་བརྟོལ་རན་པ་དང༌། ཟས་ཤིང་ཐོག་ལྟ་བུའི་སྨིན་པ་སྦྱད་རུང་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་རྟེན་རྨ་དང་ཁ་ཟས་ལྟ་བུ་འདིར་ཡང་རྣག་གཟག་པ་ལྟ་བུར་མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ཞི་བ་དང༌། སྦྱད་རུང་ལྟ་བུར་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་སྦྱད་པའི་རྟེན་དུ་རུང་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་གཞན་དོན་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་འབད་པས་འཚང་རྒྱ་བའི་གཞན་དོན་དེ་དག་རྫོགས་པར་བྱས་པའོ། །ཞིང་སྦྱོང་བ་ནི་རང་གི་སེམས་སྦྱོང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཞིང་གི་རྒྱུར་ཚོགས་བསགས་ནས་སྨོན་ལམ་འདེབས་པའོ། །འདི་སྣོད་ཀྱི་ཞིང་ལ་བྱ་སྟེ་བཅུད་ཀྱི་ནི་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་
སོ། །
འདིར་ཅུང་ཟད་ཅིག་མཐའ་དཔྱད་ན། ཡུལ་ལམ་གསུམ་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

86

ཡིན་མིན། དེ་དག་གི་སྤངས་རྟོགས་གང་དུ་རྫོགས། དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་བརྟག་
པ། ཡང་དག་མཐའ་ངོས་གཟུང་བ་དང་བཞིས་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བསྐྱེད་བྱར་བཤད་པའི་ལམ་འོག་མ་གཉིས་བཏགས་པ་བ་དང༌། ཤེས་བྱར་བཤད་པའི་ལམ་གསུམ་གའང་མཚན་ཉིད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཉི་སྣང་ལས། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཉན་རང་གི་སྤངས་རྟོགས་ས་དང་པོར་རྫོགས་པར་འཕགས་པ་བཞེད་ཅེས་སྨྲ་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེའི་འཕྲོས་ཉིད་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཐོང་བའི་ལམ་ཉིད་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་
ནོ་ཞེས་དང༌། སྒྲུབ་པ་ལ་གདམས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་མདོ་དེ་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ནས་ཉན་རང་རྣམས་ལས་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་ཞུགས་པར་བསྟན་པ་དང༌། གཞི་ཤེས་སུ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པའི་བྱེད་པར་གཞན་རྣམས་ཀྱི་རྟོགས་པའི་
བྱེད་པ་མ་ལུས་པ་འདུས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་ཤེས་པ་དང་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་བཟོད་པ་ཡིན་གྱི་རྟོགས་པའི་ཆ་འདི་ཙམ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པས་མཐོང་ལམ་དུ་རྟོགས་པ་རྫོགས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲིག་གི་སྤོང་བའི་དོན་བཤད་པ་མི་སྣང་བས་དེ་གང་དུ་རྫོགས་དེས་མི་ཤེས་སོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་ཐེག་དམན་གྱི་རྟོགས་
པ་ས་དང་པོར་རྫོགས་ལ་སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་རྫོགས་ཏེ། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས། དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང༌། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང༌། དགྲ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

87

བཅོམ་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་མི་སྐྱེ་པའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བཟོད་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་ནི་དགྲ་བཅོམ་པར་བསྟན་ཏེ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་པའི་ལམ་གྱི་འབྲས་བུའི་ཤེས་པ་རྣམས་དང་ཉོན་
མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་རྣམས་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ལ་ཞུགས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཙམ་ཉིད་ཀྱིས་མཐར་གཏུགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་གི་ཤེས་པ་དང་
སྤོང་བ་ནི་བཟོད་པ་དེ་ལས་ལྷག་པ་མེད་དོ་དེ་ཕན་ཆད་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའོ་ཞེས་ཤེས་བྱེད་དུ་འདྲེན་ནོ། །འདི་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེས་སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་མཐར་ཐུག་པར་བཤད་པ་ལྟར་དུ་ཉན་རང་གི་རྟོགས་པ་ཡང་དེར་རྫོགས་པར་བཤད་པས་སོ། །
དེས་ན་རང་གི་ལུགས་ནི་ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་རྫོགས་ཏེ། དེ་
ནས་ཉོན་ཡིད་གཏན་མི་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ས་དང་པོར་རྫོགས་ཏེ། དེར་བདག་མེད་མཐའ་དག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ནས་ལྷག་མར་དེའི་གོམས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་ཡོད་ཀྱང་སྔར་མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱར་མེད་དེ། དཔེར་ན་ཤར་རིའི་རྩེར་ཉི་མ་ཤར་མ་ཐག་པའི་ཚེ་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཀྱང་བགྲོད་པ་མ་རྫོགས་པ་
བཞིན་ནོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་ཇི་ལྟར་བ་རྟོགས་པ་ནི་ས་དང་པོར་རྫོགས་ཏེ། དེར་ཆོས་
དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་སོ། །ཇི་སྙེད་པ་རྟོགས་པ་དང་ཤེས་སྒྲིབ་སྤངས་པ་གཉིས་ནི་སངས་རྒྱས་པ་ན་རྫོགས་ཏེ། སྔ་རོལ་དུ་དེ་དག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

88

རྫོགས་ན་ཉེས་པ་ཀུན་ཟད་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཡང་ཡིན་པའི་སློབ་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཞུང་འདི་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་ནི་མི་
འཐད་དེ། སྤྱིར་བཏང་དང་དམིགས་བསལ་ནི་དཔེར་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དགྲ་བཅོམ་པ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ནས་གང་ཟག་གཅིག་མ་གཏོགས་པ་ནི་འདི་ལྟར་སྟེ་ཞེས་ཀུན་དགའ་བོ་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་ལྟར་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྤྱིར་བཏང་ནས་མེད་པ་
དང་མིན་པ་དམིགས་ཀྱིས་བཀར་ནས་སྟོན་པས་དེ་གཉིས་སྒྲས་ཟིན་ལ་བྱེད་ཅིང་
འགལ་བ་ནི་གཞུང་ལུགས་པ་སྤྱིའི་ལུགས་ཡིན་ན། འདིར་ནི་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་སྤྱིར་བཏང་ཡིན་ན་བཟློག་པ་གསུམ་དམིགས་བསལ་ཡིན་དགོས་པས་དམིགས་བསལ་སྒྲས་མ་ཟིན་ལ། སྒྲས་ཟིན་ཚོད་གསུམ་དམིགས་བསལ་ཡིན་ན་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྤྱིར་བཏང་ཡིན་དགོས་པས་སྤྱིར་བཏང་སྒྲས་མ་ཟིན་ཞིང༌། དངོས་བསྟན་གཉིས་སྤྱིར་བཏང་དང་དམིགས་བསལ་ཡིན་ན་དམིགས་བསལ་སྤྱིར་བཏང་དུ་སོང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཟས་མ་ཞུའི་བར་དུ་སྨན་མི་ཟ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་ཤུགས་ཀྱིས་ན་

སྨན་ཟ་བའི་དུས་ཟས་ཞུ་བའི་ཚེར་གོ་བ་ལྟར། རྫོགས་སྨིན་མ་སྦྱངས་བར་དུ་ཡང་དག་མཐར་མངོན་དུ་མི་བྱེད་ཅེས་བསྟན་པ་ན་ཤུགས་ཀྱིས་ན་མངོན་དུ་བྱ་བའི་དུས་
རྫོགས་སྨིན་སྦྱངས་པར་གོ་བས་ངག་གཅིག་གི་དངོས་ཤུགས་ལ་སྤྱིར་བཏང་དང་དམིགས་བསལ་སྦྱོར་བ་ཁྱེད་ནི་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྡ་ལ་འདྲིས་པ་ཞིག་གོ །བཞི་པ་ནི།
ཡང་དག་མཐའ་འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་དང༌། གཞན་དག་ཆད་པའི་མྱང་འདས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

89

ཡིན་ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་མི་འཐད་དེ། འདིའི་འགྲེལ་པའི་འབུམ་གྱི་གནོད་
འཇོམས་ལས། སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱ་བ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དག་པར་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་མངོན་དུ་བྱས་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་ཀྱི། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་ལས་བར་མ་དོར་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱའོ་ཞེས་བར་མ་དོར་མངོན་དུ་བྱས་ན་ཉན་རང་དུ་ལྟུང་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱོགས་གཉིས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་མཁྱེན་ངོས་བཟུང་བར་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
མདོ་ལས་ཀྱང༌། བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་ཐབས་མཁས་པས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ཡང་ཇི་སྲིད་དུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དམ་
པ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་དོ། །ནམ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་གྱུར་པ་དེ་ན་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དམ་པ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དབུས་མཐའ་ལས། སྟོང་པ་ཉིད་དེ་མདོར་བསྡུ་ན། །དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཡང་དག་མཐའ། །མཚན་མ་མེད་དང་དོན་དམ་དང༌། །ཆོས་ཀྱི་

དབྱིངས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སོ། ཞེས་དང༌། ཀུན་བཏུས་དང་ཡུམ་གྱི་མདོར་ཡང༌། དེ་
བཞིན་ཉིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་དང༌། རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་ལ། དེ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་དང༌། རྒྱུད་བླ་ལས་ཀྱང༌། ཡང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

90

དག་མཐའ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དབེན་པ་སྟེ། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་
སྤྲོས་པ་དང་མཚན་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཞི་བའི་དབྱིངས་མྱང་འདས་ཙམ་ལ་
བྱའོ། །དེ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་དོན་ཡང་ཟབ་མོ་བརྒྱད་ཀྱི་གསུམ་པར་བཤད་པ་ལྟར་
ཞི་བ་ཕྱོགས་གཅིག་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཆེས་ཆེར་བྱས་ནས་རྟག་ཏུ་དེ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་ནས་གནས་པ་ཡིན་གྱི། དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སློབ་
ལམ་དུ་དེ་ལྟར་ཞུགས་ན་ཆད་པའི་མཐར་ལྟུང་སྟེ། ཚོགས་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པར་རང་ཉིད་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་རྟག་ཏུ་གནས་པ་ན་རྗེས་ཐོབ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྐུ་སྣང་
ནས་དོན་མཛད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
རྫོགས་སྨིན་སྦྱངས་ན་ནི་ཞི་བའི་དབྱིངས་ལ་རྟག་ཏུ་གནས་ཀྱང་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་གཟུགས་སྐུ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་དོན་མཛད་པའི་ཕྱིར་ཞི་བར་མི་ལྟུང་ངོ༌། །དེའི་ཕྱིར་
ས་བརྒྱད་པ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་བསྐུལ་ན་མྱ་ངན་ལས་འདའ་
བར་གསུངས་པ་ཡང་དེ་ལ་དགོངས་སོ། །དེས་ན་མཚན་མ་མེད་པའི་དབྱིངས་དེ་ཉིད་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་དུས་ཀྱིས་མི་གནས་པ་དང་ཆད་པའི་མྱང་འདས་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་འདི་ནི་ཁོ་བོས་ལེགས་པར་བརྟགས་པའོ། །ཡུམ་གསུམ་གྱི་གནོད་
འཇོམས་ལས། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སས་བསྡུས་པ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཞེས་
བྱའོ། །རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཏོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་པ་ནི་དེ་གསུམ་ལ་ཞེན་པ་མེད་དོ་ཞེས་མདོར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

91

འབྱུང་བ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དང་གྲངས་སྒྲིག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དེ་དག་ལ་ངེས་
ནས་བཞེད་པ་མ་ཡིན་པར་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས་གསལ་ལོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དྲི་བ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ནས་ལགས་ཀྱི་བར་རོ། །ལན་ནི་མེ་ལྕེ་ཟླུམ་པ་དང་
ཁ་དོག་སྨུག་པ་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་ནི་རྣམ་པ་དང༌། འབྲས་བུ་དུ་བ་ལྟ་བུ་རྟགས་དང་རྒྱུ་བུད་ཤིང་ལྟ་བུའི་མཚན་མ་གང་དག་གིས་ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་བརྗོད་པ་སྟེ་མཚོན་ནས་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ངོ་བོ་རྟགས་འབྲས་བུ་མཚན་མ་རྒྱུ་དེ་དག་མ་ལུས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐུགས་སུ་ཆུད་དེ་དེའི་ཕྱིར་སྔོན་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཇི་ལྟར་
གཤེགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིན་པ་དང༌། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
དུ་མཁྱེན་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་པས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ནོར་བར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཅིང་མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པས་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ཞེས་
བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྡུས་པར་ཡུམ་
བར་མ་ལས་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་མདོར་བསྡུས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་
བསླབ་པར་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་དང་སོགས་པས་དེ་བཞིན་དུ་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་བསླབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཞེས་སོ། །ལུང་དེ་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་ནི་ཉེར་ཞི་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་བཞེད་པ་རྣམས་ནི་སྐབས་འདི་ཡི་ས་ཡིན་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་མཁྱེན་གསུམ་མོ། །དེས་ན་གང་ཟག་དེ་དག་གི་མངོན་རྟོགས་མཁྱེན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

92

གསུམ་དུ་གྲུབ་སྟེ། དེ་དག་གི་བཞེད་པ་སྒྲུབ་པའི་ཡུམ་ཡིན་པས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། རྒྱས་པ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་བ་ལས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་སོགས་པ་བཞི་དང༌། ས་བཅུ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་
ཀྱང་ཞེས་ཕྱེ་ནས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཏེ་འདིར་ཡང་སྔར་ལྟར་སྦྱར་རོ། །ཉི་ཁྲིའི་བཤད་པ་གཉིས་སུ་བསྡུས་རྒྱས་ཤེས་བྱེད་དུ་མེད་ཀྱང་འདིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་བསྣན་ཏེ་
དྲངས་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་ཡུམ་གསུམ་གའི་རྒྱན་དུ་འཆད་འདོད་ནས་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཡུམ་བསྡུས་འབྲིང་རྒྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། བརྗོད་བྱ་ཕུང་
པོ་ལྔར་བསྡུས་ཤིང་རྗོད་བྱེད་ཚིག་ཀྱང་བསྡུས་པ་དང་པོ་དང༌། དོན་རྒྱས་ལ་ཚིག་ཅུང་ཞིག་བསྡུས་པ་བར་མ་དང༌། གཉིས་ཀ་རྒྱས་པ་ཐ་མ་སྟེ་དེ་ཡང་འགྲེས་རྐང་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་ནས་སྟོན་པའོ། །དེ་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ལྔ་བཅུ་རྩ་གསུམ་ནི།
ཕུང་པོ་ལྔ། དབང་པོ་དྲུག །ཡུལ་དྲུག །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག །རེག་པ་དྲུག །ཚོར་བ་དྲུག །ཁམས་དྲུག །རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་སོ། །རྣམ་བྱང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྔ་བཅུ་རྩ་ལྔ་

ནི། སྤྱོད་པའི་ལམ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག །ལྟ་བའི་ལམ་སྟོང་ཉིད་བཅོ་བརྒྱད། རྣལ་འབྱོར་གྱི་

ལམ་ཆོས་སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན། ཞི་གནས་ཀྱི་ལམ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི། བསམ་གཏན་བཞི། ཚད་མེད་པ་བཞི། གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བཞི། རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད། མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དགུའོ། །ལྷག་མཐོང་གི་ལམ་ལ་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་མོ། །ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་

ལམ་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན། གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་རྣམས་སོ། །འབྲས་བུའི་
ལམ་ལ་སྟོབས་བཅུ། མི་འཇིགས་པ་བཞི། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི། བྱམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

93

པ་ཆེན་པོ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །གང་
ཟག་གི་ལམ་ལ་རྒྱུན་ཞུགས། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང༌། ཕྱིར་མི་འོང༌། དགྲ་བཅོམ་པ། རང་སངས་རྒྱས། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། གཞི་ཤེས། ལམ་ཤེས། རྣམ་མཁྱེན་ངོས་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། མདོ་ནས་མཁྱེན་གསུམ་གསུངས་པ་དེ་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་དམིགས་པ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཕུང་པོ་ལྔའམ་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་ནས། རྣམ་པ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་དྲུག་གི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་དེས་ཡུལ་དེ་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་རྨོངས་པ་སྤངས་པའམ་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ཅན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་དམིགས་པ་ལམ་གསུམ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་ཐེག་པ་སྟེ་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་སྐྱེད་
ཅིང་ཤེས་པར་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་གདུལ་བྱའི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གཞན་དོན་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་ཞིང་ཇི་སྲིད་གཞན་དོན་མཐར་མ་ཕྱིན་པ་དེ་སྲིད་དུ་རང་དོན་དུ་ཡང་
དག་པའི་མཐའ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་རྣམ་པ་དེས་དམིགས་པ་དེ་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་མ་བསྡུས་པ་སྡུད་པ་དང་སོགས་པས་བསྡུས་པ་སྨིན་པ་དང་སྨིན་པ་གྲོལ་བ་དང་གྲོལ་བ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པ་ཅན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱིས་ལམ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ཏེ་ཤེས་རབ་བོ། །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པས་ནི་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱ་བའི་དོན་བསྟན་ཏེ་སྙིང་རྗེའོ། ཞེས་འབྲོམ་འཆད་དོ། །ཚིག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

94

གསལ་དུ་ཡང་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་པ་ནི་གདུལ་བྱའི་
དབང་གིས་ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་གྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་སྟོན་པ་སྟེ། ཇི་
སྐད་དུ། དགེ་སློང་དག་ང་ལན་སྟོང་དུ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བས་མྱ་ངན་
ལས་འདའོ། །ལན་སྟོང་དུ་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ་ཞེས་པ་དང༌། ཐེག་པ་རླབས་པོ་ཆེས་ནི་སྐྲག་འགྱུར་ཞིང༌། །འདི་ནི་སེམས་ཅན་དམན་ལ་མོས་རིག་ནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་དག་ཉན་ཐོས་འགྱུར། །རང་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་པར་ཡང་རབ་ཏུ་སྟོན། ཞེས་པ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་ལས། ཉན་ཐོས་
དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་བསྟན་པ་མཛད་དེ་དེ་ལ་འདྲིས་པ་ཙམ་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་
རོ། ཞེས་སོ། །
ཡང་དེ་ལས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ནི་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པའི་མཐའ་ཞི་བ་ཉིད་དེ་དེ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་ནི་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་མི་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་མ་སྤངས་ན་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་

སྔ་ནས་ཀྱང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ནི་ཞེས་པ་ནས་མ་བསྟན་ནོའི་བར་དྲངས་པ་དང༌།
གསེར་གླིང་པས་ཀྱང་ཉན་རང་གི་མྱང་འདས་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། འདི་དང་སྔར་བཤད་པའི་ཡང་དག་པའི་མཐའ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་ནི་དམིགས་པ་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་
དམིགས་ནས་རྣམ་པ་གདོད་མ་ནས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྟེན་ཅན་དེ་ཡུལ་ཅན་དེའི་འབྲས་བུ་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

95

པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབྱུང་བའི་གཞན་དོན་དང་ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐའ་རྟོགས་
པ་སྟེ་མངོན་དུ་བྱས་པ་དང་བག་ཆགས་ཟད་པ་རྣམས་སྲིད་པར་མཚམས་སྦྱོར་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར་བག་ཆགས་ཉིད་མཚམས་སྦྱོར་བའམ། ཡང་ན་བག་ཆགས་ཀྱིས་

མཚམས་སྦྱོར་བ་ཞེས་གསུམ་པའི་བསྡུ་བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་བ་ཟད་པར་སྤངས་པ་ཅན་ནི་རང་དོན་ནོ། །གསེར་གླིང་པས། རྣམ་རྟོག་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་མཚམས་སྦྱོར་བའི་དོན་དང༌། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པ་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་དོན་དུ་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྣམ་གཉིས་ནི་སྔར་གྱི་མདོའི་དོན་ཡིན་ལ། འབྲས་བུའི་ནི་མཆོད་བརྗོད་དུ་བཤད་
པའི་སྲས་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པའོ། །གལ་ཏེ་དོན་གཉིས་གྲུབ་པ་དེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ངོ་བོ་

ཡིན་པས་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་འཐད་ཅེ་ན། རྒྱུན་ཆགས་པར་འཇུག་པས་སྔ་མ་སྔ་མ་ཕྱི་
མ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུར་འཐད་དོ། །
བཞི་པ་ནི། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱིས་ནི་མཁྱེན་གསུམ་བསྟན་ན་ཐེག་
གསུམ་གྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རིལ་རྫོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི་ཕྱོགས་རེ་ལས་
མི་སྟོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་འཐད་པ་སྟེ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའོ། །རྒྱན་གྱིས་ནི་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་
མཐའ་དག་བརྗོད་བྱར་བསྡུས་པས་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱོགས་རེ་ཙམ་བསྡུས་
པ་མིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་གྲུབ་སྟེ། རེ་རེ་བ་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ན་སྐྱོན་གསུམ་ཡོད་པར་བསྟན་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའོ། །འདི་སྔར་གྱི་ལན་གཉིས་ཀའི་དོན་བསྡུ་ཡིན་ལ། རིལ་དང་རྫོགས་པ་གཉིས་སྨོས་པ་ནི་བསྣན་པའི་ཆེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

96

སློབ་དཔོན་གྱིས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་འདི་བཤད་ཐབས་ལྔས་བཀྲལ་བ་ནི་
གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་འཆད་པའི་དཔེའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དགོས་པ་དང༌། བསྡུས་པ་དང༌། ཚིག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཀུ་མ་རི་ལ་ན་རེ། དགོས་འགྲེལ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་དགོས་སོགས་བཞི་ཡོད་པ་ལ་ཚད་མའི་ངེས་པ་སྐྱེས་ནས་འཇུག་པ་དགོས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཞན་དག་ནི། བསྟན་བཅོས་འདི་ནི་བརྩམ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དགོས་པ་སོགས་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བྱ་རོག་སོ་རྟོག་གི་བསྟན་བཅོས་བཞིན་ཞེས། རྩོམ་པའི་སྐབས་འགོག་པ་ལ། གང་དགོས་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པ་ནི་བརྩམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་གསོ་དཔྱད་ཀྱི་བསྟན་

བཅོས་བཞིན། བསྟན་བཅོས་འདི་ཡང་དགོས་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་དོགས་པ་འགོག་པས་རྩོམ་པའི་སྐབས་འགོག་པ་བཟློག་པ་ནི་དགོས་པའོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་བདེ་བྱེད་དགའ་བ་དང༌། བུད་དྷ་ཤྲཱི་ནི། དགོས་འབྲེལ་བཀོད་
པས་གཞུང་གི་ཡི་གེ་མཛེས་པར་བྱས་པ་དགོས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ནི་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་དོགས་པ་བཞི་བསལ་ནས་དོན་
འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་བཞི་བསྐྱེད་པ་དགོས་པར་བཞེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་དང་པོ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྐྱེས་བུ་ཙམ་ཞིག་གི་ཚིག་ལ་
འཁྲུལ་བ་སྲིད། སྐྱེས་བུ་ཁྱད་ཅན་ཚད་མས་རྟོགས་མི་ནུས། སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པའི་
ཚིག་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་ཚིག་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་གཉིས་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ངག་ཙམ་ལས་བརྗོད་བྱ་ལ་ཚད་མའི་ངེས་པ་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

97

དོ། །གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ཡང་སྔ་མ་དག་འགོག་མོད། འོན་ཀྱང་དགོས་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པར་བསྟན་པ་ན་རྩོམ་པ་ལ་དོན་མེད་དམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བཟློག་ནས་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་གཉིས་པ་དགག་མི་རིགས་སོ། །གསུམ་
པ་ལ་མཛེས་པ་ཁོ་ན་དགོས་པར་འདོད་ན་དགག་རིགས་ཏེ། དེ་གཙོ་བོའི་དགོས་པ་མིན་པས་སོ། །མཛེས་པ་ཕལ་བའི་དགོས་པར་འདོད་ན་མི་རུང་བ་མེད་དེ། དགོས་འབྲེལ་བཀོད་པས་ཀྱང་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་ལུས་མཛེས་པར་བྱེད་ནུས་པས་སོ། །འོན་ཀྱང་མཛེས་པ་དགོས་པར་འཆད་པ་སྐབས་སུ་མ་བབ་བོ། །
དེས་ན་འདི་ཡི་དགོས་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་དང་སློབ་དཔོན་འདིའི་བཞེད་པ་ལྟར་ལེགས་ཏེ། བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་བརྗོད་བྱ། དགོས་པ། ཉིང་དགོས། འབྲེལ་བ་བཞི་ཕལ་ཆེར་༔མེད་དམ་སྙམ་པའི་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་དོགས་པ་བཞི་
བསལ་ནས། དེ་བཞི་ཕལ་ཆེར་ཡོད་ལས་ཆེ་སྙམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་བཞི་
སྐྱེད་དེ་རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། གང་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་དོན་གཉེར་ནི། །ཐེ་ཚོམ་ལས་ཀྱང་འཇུག་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་དབང་བརྟུལ་ལ་ངེས་པ་དང༌། དབང་རྣོན་ལ་ཐེ་ཚོམ་དུ་སྐྱེ་ཞིང་རྣམ་བཅད་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ། །ཐེ་ཚོམ་ལས་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་ལུས་
ཀྱི་སྔོན་དུ་བསྟན་བཅོས་ལ་དགོས་སོགས་བཞི་ཡོད་པར་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་

གིས་དམ་བཅས་པ་ན་རྟོག་ལྡན་དག་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་ལ། དེ་སྐྱེས་པ་ན་འདི་སྙམ་དུ་ངག་འདིས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལྟར་བསྟན་བཅོས་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ལ་ཡོད་ན་ནི་འཇུག་ཅིང་མེད་ན་ནི་ལྡོག་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམས་ནས་འཇུག་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

98

འགྱུར་བར་ལུས་ཀྱི་སྔོན་དུ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་དགོད་ཀྱི་བར་དང་མཐར་ནི་མ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྔོན་དུ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མ་བཀོད་ཅེ་ན། དེ་ནི་མི་
རིགས་ཏེ་སྐྲ་བྲེགས་ནས་ཚེས་གྲངས་རྟོག་པ་ལྟར་ལས་བརྩམས་ནས་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་དང་བ་སྐྱེད་ལ་
དེ་ལས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པ་འཇུག་པས་
དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་འོག་ཏུ་བཀོད་དོ། ཞེས་སློབ་དཔོན་ཆོས་
བཤེས་འཆད་དེ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དགོས་འབྲེལ་བཞི་ངོས་བཟུང༌། དེ་དག་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ། བསྟན་བྱ་བཞིར་གྲངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ངག་ཙམ་དང༌། དགོས་འབྲེལ་ངག་དང༌། བསྟན་བཅོས་ལུས་ལ་ཡོད་པའི་དགོས་འབྲེལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། བདེན་ཚིག་ཐམས་ཅད་ལ་དགོས་འབྲེལ་བཞི་རྩིར་རུང་སྟེ། དོན་བདེན་པ་སྟོན་པའི་ངག་གིས་བསྟན་བྱ་ནི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་དེ་རྟོགས་པ་དགོས་པ། དེ་ལས་སྐྱེས་བུའི་དོན་གྲུབ་པ་ཉིང་དགོས། དེ་དག་སྔ་ཕྱི་འབྲེལ་བ་ནི་འབྲེལ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། བརྗོད་བྱ། དགོས་པ། ཉིང་དགོས། འབྲེལ་བ་བཞི་ནི་བརྗོད་བྱ། ངག་ལས་རྟོག་ལྡན་ལ་ཐེ་ཚོམ་མམ་ངེས་པ་སྐྱེས་པ་དགོས་པ། དེ་ལས་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་ཉིང་དགོས། དེ་དག་སྔ་མ་མེད་ན་ཕྱི་མ་མི་འབྱུང་བའི་ཆ་ནི་འབྲེལ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་གཞུང་དུ་སྟོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། གཙོ་བོ་དང་ཕལ་བ་ལ་དངོས་བསྟན་དང་ཤུགས་བསྟན་དུ་བྱེད་པ་ལྟར་ན་ཉིང་དགོས་དངོས་དང་གཞན་རྣམས་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏོ། །སྒྲས་ཟིན་མ་ཟིན་ལ་བྱེད་ན་འབྲེལ་པ་ཤུགས་ལ་དང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

99

གཞན་གསུམ་དངོས་སུ་བསྟན་ཏོ། །གསུམ་པ་ནི། རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་གེགས་བཞི་སྟེ། འདི་ལྟར་འདི་ལ་དགོས་པ་མེད་པ་དང༌། ཡོད་ཀྱང་དེ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པ་དང༌། ནུས་ཀྱང་དེ་དམ་པས་འདོད་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར་དང༌། ཡིན་ཀྱང་དེ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་སླ་བ་གཞན་ཡོད་སྙམ་པའམ་ཡང་ན་དེ་འདི་ལ་མ་འབྲེལ་ལོ་སྙམ་པའོ། །དེ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་བྱ་རོག་སོ་རྟོག་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྤྱིར་དགོས་པ་ཡོད་པ་དང༌། དགོས་པ་དེ་ཡང་འཇོག་པོའི་གཙུག་རྒྱན་ལེན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྒྲུབ་ནུས་པ་དང༌། སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་དགོས་པ་དེ་ཡང་མ་བག་མར་ལེན་པ་ལྟ་བུ་མིན་
པར་སྐྱེས་བུའི་དོན་མཆོག་དང༌། དགོས་པ་མཆོག་དེ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཀྱང་བསྟན་
བཅོས་ལ་མ་འབྲེལ་བ་མཐོ་རིས་ཀྱི་དོན་དུ་ཕྱུགས་ཀྱི་མཆོད་སྦྱིན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་མིན་
པར་བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་འབྲེལ་བར་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་འཇུག་པས་བཞིར་གྲངས་ངེས་ཏེ། དེ་ལས་མང་མི་དགོས་ལ་ཉུངས་ན་མི་འདུས་པས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སྤྱིར་འབྲས་བུ་དེའི་ཆེད་དུ་འཇུག་པ་ལ་དོན་དེ་ཐོབ་ན་རང་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་ནུས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་དགོས་ལ། དེ་ལ་མི་འཇུག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཡང་ན་སྤྱིར་དོན་དེ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པ་དང༌། ཡང་ན་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས་སྒྲུབ་མི་ནུས་པར་མཐོང་ནས་མི་འཇུག་གོ །
དེ་ལ་སྤྱིར་དགོས་པ་ཡོད་པ་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་འདོད་བྱ་མཆོག་གི་ཉིང་དགོས་དང་ལྡན་པར་བསྟན་པས་དེའི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་བློ་སྐྱེ་ལ། དེ་ཡང་བརྗོད་བྱ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་རྟོགས་པས་སྒྲུབ་ནུས་སོ་ཞེས་དང༌། ཐབས་དེ་ཡང་བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་ཡོད་དོ་ཞེས་བསྟན་པ་ན་འགལ་རྐྱེན་གཉིས་པོ་དེ་ལྡོག་པས་བཞིས་ཆོག་ལ་གང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

100

རུང་གཅིག་མེད་ན་ཡང་རྟོག་ལྡན་གྱི་འཇུག་པ་ལྡོག་པས་ཉུངས་ན་མི་ནུས་སོ། །དེ་
ལྟར་འབྲས་བུ་དེ་ནི་འདོད་ལ་དེའི་ཐབས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་སུ་མཐོང་ཡང་འཇུག་པར་མི་བྱེད་ན། གྲོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་ལ་དད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ད་དུང་ཡི་གེའི་ཕྱི་མོ་སློབ་པའི་ཁང་བུར་གཞུག་པར་རིགས་སོ། །བུད་དྷ་ཤྲཱི་ནི་འདིས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མེད་པ་དང༌། སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་པ་དང༌།
འདོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དང༌། འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མཐའ་བཞི་རྣམ་པར་བསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། ཞེས་བརྗོད་བྱ་དང་དགོས་པ་གཉིས་སྔར་བཤད་པ་ལས་བཟློག་ནས་འཆད་ཀྱང་འགྲིག་པར་མ་མཐོང་ངོ༌། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། བདེ་མཆོག་སྟོད་འགྲེལ་དུ་རྗོད་བྱེད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྔ་གསུངས་པ་དང༌ཀ་ཤིས། བརྗོད་བྱ་དགོས་པ་འབྲེལ་བ་གསུམ་དུ་བསྟན་པས་མང་ཉུང་ཁེགས་པའི་གྲངས་ངེས་མིན་ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། མི་འཐད་དེ། རྟོག་ལྡན་གྱི་འཇུག་པ་ལ་རྗོད་བྱེད་སྒྲིག་ལེགས་པ་
ཙམ་གཙོ་བོ་མིན་པ་དང་གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་དགོས་པ་གཉིས་བསྡུས་ནས་བསྟན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། སྦྱར་བ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་འོག་ཏུ་དགོས་
འབྲེལ་གྱི་ངག་དགོད་པ་ལ་འབྲེལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཤུགས་ལ་

མཁྱེན་གསུམ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པར་དམ་བཅས་པ་ན། མཁྱེན་གསུམ་
གྱིས་དངོས་བརྒྱད་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་དོན་གྱིས་ན་དངོས་བརྒྱད་སྟོན་པའི་ཕྱིར་དུ་
རྩོམ་པར་དམ་བཅས་སོ། །དེ་ལ་མོས་པ་དང་ཤེས་རབ་དམན་པའི་གང་ཟག་གཉིས་ལས། སྐྱེ་བོ་བློ་གྲོས་དམན་པ་དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཕགས་པ་མ་རྒྱལ་བ་སྟེ་རྒྱལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

101

དཀའ་བའི་སྤང་བྱ་ལས་རྒྱལ་བ་བྱམས་པས་ཡང་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་པོ་དེ་བསྟན་པ་ལ་དོན་ནམ་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་དོ་སྙམ་དུ་དོགས་པ་སྐྱེ་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དང༌། དགོས་འབྲེལ་ངག་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དགོས་སོགས་བཞི་ལ་ཕལ་ཆེར་ཡོད་དམ་སྙམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་ཆེད་དུ་མ་ཕམ་
པ་རང་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དངོས་བརྒྱད་དང༌།
དགོས་པ་དེ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པ་དང༌། དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་ཆོས་སྐུ་དང་འབྲེལ་བ་སྒྲས་མ་ཟིན་པས་དགོས་པ་ཡོད་པར་དོན་གྱི་ཁོང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་
གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཏེ་ནི་རྩ་བ་འདྲེན་པ་སྟེ་གཞན་དུ་ཡང་དེ་ལྟར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་དོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱས་པ་དང་འབྲིང་དང་

མདོར་བསྡུས་པ་ལ་དད་པའི་སེམས་ཅན་དབང་བོ་རྟུལ་འབྲིང་རྣོ་གསུམ་ལ་ཕན་
འདོགས་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཅན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་དེ་
དང་བསྡུས་པ་དེ་ལས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དོན་མཐའ་དག་
གསལ་བར་མཛད་ཟིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། གདུལ་བྱ་གསུམ་པོ་གང་གི་དོན་དུ་ཡང་རྩོམ་མི་དགོས་ཏེ། དེ་དག་གི་དོན་མཛད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་དུ་བསམས་ནས་སོ། །ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་གམ་རྒྱུར་འགྱུར་རོ། །འདིར་དགོས་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང༌། དེའི་སྒྲ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་
ཅིག་དཔྱད་པར་བྱའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུགས་གཞན་བསྟན་པ་དང༌། འཐད་ཕྱོགས་ངོས་གཟུང་བའོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

102

དང་པོ་ནི། མཛོད་ལས། ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དག །གང་རྣམས་ཐུབ་

པས་གསུངས་དེ་དག །ཚིག་གམ་མིང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས། ཞེས་པའི་གང་སྤེལ་དུ་མིང་ཚིག་ཀྱང་མཚོན་པ་ཙམ་སྟེ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་གསུམ་ག་བཀའི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་ལྡན་མིན་མེད་པ་དང་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་དོ། །དེའི་དོན་ནི་ཚོགས་གསུམ་གའི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་པ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཀྱང་གཅིག་ནི་ཚོགས་གསུམ་སྒྲ་སྤྱིའི་ཕྲེང་བར་འདོད་པས་ལྡན་མིན་དང༌། གཅིག་ནི་དེ་གསུམ་ངག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རང་མཚན་ལ་འདོད་པས་གཟུགས་ཀྱིས་བསྡུས་
པའོ། །དེས་ན་མིང་ཡིན་ན་འདུ་བྱེད་དང༌། ཚིག་ཡིན་ན་གཟུགས་སུ་འདུས་ཞེས་ངེས་པར་མི་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་སྲས་སུ་ཡང་གང་སྤེལ་དང་མཐུན་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་ཆོས་མངོན་པ་བ་རྣམས་བཀའི་ངོ་བོ་གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་གཉིས་ཀར་འདོད་ཅེས་འཆད་དོ། །དེ་གཉིས་ལས་སྔ་མ་བྱེ་སྨྲ་དང་ཕྱི་མ་མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་པ་དང་མཐུན་ཏེ། སྡེ་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང༌། བཀའི་ངོ་བོ་ཚོགས་གསུམ་དུ་འདོད་དགོས་ལ། དེ་གསུམ་ཡང་བྱེ་སྨྲ་ལྡན་མིན་རྫས་གྲུབ་དང༌། མདོ་སྡེ་པ་སྒྲ་རང་མཚན་པ་ལ་འདོད་པར་བཤད་པས་སོ། །ལུགས་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་བཅོས་བེམ་པོའི་ངོ་བོར་འདོད་ལ། རྟོག་གེ་བ་རྣམས་ནི་དངོས་ཀྱི་རྗོད་བྱེད་སྒྲ་སྤྱི་དང་ཞེན་པའི་རྗོད་བྱེད་སྒྲ་རང་མཚན་པར་
འདོད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་གཞིའོ། །དང་པོ་ནི།
ཆོས་སྟོན་པ་པོར་སྣང་བ་གཟུགས་སྐུ་གཉིས་དང༌། དེས་བསྟན་པར་སྣང་བ་གསུང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

103

རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལྟ་བུ་ནི་གདུལ་བྱའི་གཞན་སྣང་འབའ་ཞིག་ལ་འཇོག་པས་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུས་བདག་རྐྱེན་དང་གདུལ་
བྱའི་རྒྱུད་དག་པས་རྒྱུའི་རྐྱེན་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གདུལ་བྱ་དེའི་ཤེས་པ་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་རྣམ་པ་དེ་དང་དེར་སྣང་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉན་པ་པོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་གྱི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་མ་འབྲེལ་ཏེ། གཞན་དུ་ན། སངས་རྒྱས་ལ་ནང་
གི་ཤེས་པ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྒྲར་ཞེན་པའི་མ་རིག་པ་ཡོད་པས་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་

པ་མི་སྲིད་པས་སོ། །ཉན་པ་པོའི་རྣམ་རིག་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་ལས་བྱུང་

བའི་ཕྱིར་དེས་བྱས་པར་བཞག་སྟེ། དཔེར་ན་རྨི་ལམ་ན་སྔགས་ལ་སོགས་པ་ལྷའི་མཐུས་རྙེད་པའི་རྣམ་རིག་ཉིད་རང་གི་ཤེས་པ་ཡིན་ཀྱང་ལྷས་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ཏེ། བཤད་སྦྱར་ལས། རྐྱང་པ་དང་ཚིགས་སུ་སྦྱར་བའི་སྒྲར་སྣང་བ་འདོད་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཚོགས་སོ། །
གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ཡིན་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་དེ་ཉན་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ནི་དེས་མ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་དབང་གིས་རྨི་ལམ་ན་བསྟན་བཅོས་དང་སྔགས་ལ་སོགས་པ་རྙེད་པ་བཞིན་ནོ། ཞེས་དང༌། རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་

བསྟན་པ་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རང་གི་རྣམ་པ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་

རང་བཞིན་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་མ་ཡིན་ལ་དེར་འཛིན་པས་རང་ཉིད་མ་རིག་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་ན་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་མི་སྲིད་པ་དེ་བས་
ན་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

104

ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཐུས་མོས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྐལ་བ་དང་ལྡན་
པ་རྣམས་ལ་མ་འཆོལ་བར་རང་གི་ཤེས་པའི་སྣང་བ་སྟོན་པར་སྣང་བ་ཉེ་བར་སྐྱེ་སྟེ། དེ་བས་ན་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་དེ་རྣམས་ལས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསྟན་པར་རྣམ་པར་བཞག་གོ །ཞེས་དང༌། དེ་བས་ན་
གདུལ་བྱའི་ཤེས་པ་སྒྲར་སྣང་བའི་རང་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པས་བསྟན་པ་ཉན་པ་པོའི་སྐྱེ་བོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་པོ་
ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱས་ནས་མཆོད་པར་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ། “ད་ལྟར1

་བའི་ཆོས་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་པ་ཡང་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ལས་བརྒྱུད་ནས་འོངས་པ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་
ངེས་པར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མཆོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་བཤད་དང་རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པའི་འགྲེལ་པར་ཡང་ཚིགས་བཅད་དང་རྐྱང་པའམ་ལྷུག་པའི་རྣམ་པའམ་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་ཉིད་ལུང་དུ་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། དབུས་མཐའི་འགྲེལ་བཤད་ལས། མིང་དང་ཚིག་དང༌ཡི་གེའི་ཚོགས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་རྣམས་ནི་བསྟན་བཅོས་སོ། །ཡང་ན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་སྒྲའི་ཁྱད་པར་དུ་སྣང་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་རྣམས་ནི་བསྟན་བཅོས་སོ། ཞེས་གཉིས་བྱུང་བའི་སྔ་མ་ནི་བསྟན་བཅོས་ཙམ་ཞིག་དང་ཕྱི་མ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངོས་འཛིན་ནོ། །དེ་ཡང་སོ་སྐྱེ་དང་ས་བཅུ་པ་ལ་ཐུག་

1 ཞོལ། ༡༡༢ དེ་ལྟར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

105

གི་འཕགས་པ་ལ་ནི་གདུལ་བྱ་དང་གཉིས་ཀའི་སྣང་བ་ལ་བསྟན་བཅོས་བཞག་སྟེ། ས་བཅུ་པ་བ་ལ་ཡང་རང་གི་ཤེས་པ་ཉིད་ལོངས་སྐུར་སྣང་བ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སངས་

རྒྱས་དང་མིང་ཚིག་སོགས་སུ་སྣང་བ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསུང་
དུ་ཞེན་པ་ཡོད་པས། ཞེན་པ་ཕྲ་མོ་ཡོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་ཉན་པ་པོ་ལ་མིང་ཚིག་ཇི་ལྟར་
སྣང་བ་ལྟར་འཆད་པ་པོ་ལ་ཡང་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་འབྱུང་བས་སོ། །
དེས་ན་སྒྲ་སྤྱིའི་ཕྲེང་བ་ལ་འདོད་ན་བསྟན་བཅོས་དངོས་མེད་དུ་འགྱུར་བས་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པར་འགྱུར་བས་རིག་བྱེད་པའི་སྨྲ་བ་ཁས་བླངས་དགོས་སོ། །ངག་གི་སྒྲ་རང་མཚན་པ་ལ་འདོད་ན་ཡང་ངག་ཏུ་མ་ཐོན་ན་བསྟན་བཅོས་མ་བརྩམས་པ་དང་བསེ་རུ་ལྟ་བུས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་ལ་ཆོས་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སློབ་མའི་རྒྱུད་འཆོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་སློབ་མའི་རྒྱུད་ལ་བསླབ་པ་གསུམ་བསྐྱེད་ནས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཚོགས་པར་དབྱུང་དུ་མི་རུང་བ་ལས་བཟློག་པ་དང༌། དབྱུང་དུ་རུང་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་ངེས་ཚིག་གི་དོན་འདི་དག་ཚང་བ་དང༌། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས་ཀྱང༌། རྒྱལ་བ་སྟོན་པ་དེ་ཡི་བསྟན་བཅོས་ནི། །མདོ་དང་ཆོས་མངོན་ཡིན་གསུང་འདུལ་བ་ནི། །སྟོན་དང་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན། ཞེས་དང༌། རྣམ་བཤད་རིག་པར་ཡང༌། དོན་དམ་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཉིད་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་དུ་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འབྱུང་བས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ཡང་བསྟན་བཅོས་སུ་འདོད་པར་བྱའོ། །བསྟན་པ་ནི། འགྲེལ་པ་འདི་དང་དེའི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་དང༌། ཤེར་སྒྲོན་ལས་ནི་གཞུང་འདི་དགོས་སོགས་བཞི་སྟོན་པ་ལ་སྦྱར་ལ། འཕགས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

106

དང༌། ཤཱནྟི་རད་ཀིར་ཀུ་མཱ་ར་ཤྲཱི་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་བསྡུས་དོན་དུ་དགོས་པ་
སྟོན་པ་ལ་སྦྱར་རོ། །དེ་ལ་བུད་དྷ་ཤྲཱི་ནི་རྐང་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་བརྗོད་བྱ་དང༌།
ཆོས་སྤྱོད་ནས་མཐོང་འགྱུར་གྱི་བར་གྱིས་ཉིང་དགོས་དང༌། ཕྱིར་ཞེས་པ་ནས་
དགོས་པ་ཡིན་གྱི་བར་གྱིས་དགོས་པ་བསྟན་ཞིང་འབྲེལ་པ་ནི་བརྗོད་བྱ་བསྟན་པ་དེ་
རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ལ་དེ་རྟོགས་པས་ནི་མཐར་ཐུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཤུགས་ལ་ཐབས་དང་ཐབས་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བར་བཞེད་དོ། །ཚིག་གསལ་དུ་ཡང་མཐའི་དགོས་པའི་སྒྲས་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་བསྟན་པར་བྱས་ནས་གཅོད་མཚམས་དེ་དང་འདྲ་བར་བཤད་དོ། །རྟོགས་དཀའི་སྣང་བར་དགོས་པ་གཉིས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཤུགས་ལ་འབྲེལ་པ་དང་བརྗོད་བྱ་བསྟན་པར་འཆད་པ་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བརྗོད་བྱ་དངོས་སུ་བསྟན་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །སྔ་མ་ལ་ཡང་དོན་གྱི་འབྲེལ་ལ་བརྗོད་བྱ་ལ་སྦྲེལ་རུང་ཡང་རྐང་པའི་གཅོད་
མཚམས་ཅུང་མིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བརྗོད་བྱ་དང༌། གཞན་
རྣམས་བུད་དྷ་ཤྲཱི་དང་ཚིག་གསལ་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་འགྲེལ་པ་འདི་ཡང་བཞེད་
དོ། །
གཞུང་འདི་གཙོ་བོའི་དོན་དུ་བྱས་ན་དགོས་པ་འཆད་པ་ལ་འབྲེལ་ཀྱང་འདིའི་ངག་གི་དོན་རྫོགས་པར་བཤད་ན་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་པ་བསྟན་པར་ཡང་བཤད་ནུས་པས་སློབ་དཔོན་འདི་ཡི་བཤད་པ་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བཤད་པ་སྟེ། འདི་ལ་བཞི་ལས་བརྗོད་བྱ་ནི། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཡུམ་འདི་ལས་བཤད་པའི་རྣམ་
མཁྱེན་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་དེས་མཚོན་པའི་ལྷག་མ་བདུན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

107

དང་བཅས་པའོ། །ཉིང་དགོས་ནི། བྱང་སེམས་ལས་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་མ་ཡིན་པའི་
རྣམ་མཁྱེན་དེ་བློ་དང་ལྡན་པ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་ཡི་དོན་དངོས་བརྒྱད་ཇི་
བཞིན་དུ་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་ཆོས་ཏེ་སྒྲུབ་པའི་སྤྱོད་པ་
ཕར་ཕྱིན་བཅུ་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་པའི་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས་ས་བཅུ་བགྲོད་དེ་མཐོང་བ་སྟེ་མངོན་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་བའོ། །དགོས་པ་ནི། ཉིང་དགོས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་
མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་རྒྱན་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བླག་ཏུ་སྟེ་ཚེགས་ཆུང་ངུས་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱན་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་པ་ནི། ཤུགས་ཀྱིས་ཏེ་དེ་
ཡང་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཞེས་པས་དགོས་པ་དང་བསྟན་བཅོས་འབྲེལ་པར་དང༌། ཕྱིར་ཞེས་པས་དགོས་པ་གཉིས་འབྲེལ་པར་འཕངས་སོ། །དག་ལྡན་དུ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ནི་སངས་རྒྱས་ཏེ་སྐྱེས་བུའི་དོན་གྱི་མཆོག་སྟེ། རྒྱན་ལས། སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མེད་
པ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ཐོབ། །རིན་ཆེན་སྣོད་ནི་ཕྱེ་བ་ལྟར། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་ཡང་དག་བསྟན། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་བཙལ་བར་བྱ་བས་ལམ་ཡིན་གྱི་ཚོལ་བར་བྱེད་པས་ནི་མ་ཡིན་པའོ། །དོན་དེ་སྟོན་པས་མདོ་འདི་ལས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི། བློ་ལྡན་
ཀུན་ཏུ་མངོན་བྱ་བ། ཞེས་བཏོན་ནས་བློ་ལྡན་ཏེ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་མངོན་དུ་བྱ་བའི་
དོན་ཏེ་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས་གསལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་ནས་ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་པ་སྟེ་དེ་ནི་རྩོམ་པའི་གཙོ་བོའི་དགོས་པའོ། །མདོ་ཡི་དོན་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས་ངེས་པར་གྱུར་པ་དེ་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས། བདེ་བླག་ཏུ་ནི་རབ་སྒྲུབ་པ། ཞེས་བཏོན་ནས་སྒྲུབ་པ་སྟེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་རྩོམ་པའི་གཙོ་བོ་མིན་པའི་དགོས་པའོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

108

ཐབས་གང་གིས་སྒྲུབ་ན་དབུས་མཐའ་ལས། ཡི་གེ་འདྲི་མཆོད་སྦྱིན་པ་དང༌། །ཉན་དང་ཀློག་དང་ལེན་པ་དང༌། །འཆད་དང་ཁ་ཏོན་བྱེད་པ་དང༌། །དེ་སེམས་པ་དང་སྒོམ་པ་སྟེ། །སྤྱོད་པ་འདི་བཅུའི་བདག་ཉིད་ནི། །བསོད་ནམས་ཕུང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད། ཅེས་པ་ལྟར་ཆོས་ཏེ་མདོ་ཡི་སྤྱོད་པ་བཅུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སོ་ཞེས་འཆད་
དོ། །འདི་ནི་ཆེན་པོ་དག་གི་གསུང་ཡིན་ཡང་ཆེས་མི་འཐད་དེ། མངོན་རྟོགས་ཤེས་པའི་དགོས་པ་དང་དེ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་གོ་བཟློག་པ་དང་གཙོ་བོ་དང་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པའི་དགོས་པ་གཉིས་ཀྱང་འཆོལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། མདོ་ནས་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་བསྟན་ཟིན་པས་འདི་བརྩམས་པ་དོན་མེད་དོ་ཞེས་
པའི་རྩོད་པ་ཁོང་ན་གནས་པའི་ལན་དུ་མདོ་ནས་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་མི་ནུས་ལ། བསྟན་བཅོས་ལས་དེ་ལྟར་ནུས་པས་དགོས་པ་ཡོད་ཅེས་པ་གཞུང་གི་དོན་དུ་སྣང་བ་ལ། བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པ་ཉམས་ལེན་ལ་བཤད་ཅིང༌། བློ་དང་ལྡན་པས་མཐོང་བའི་དོན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པ་ལ་གོ་བ་ཙམ་གྱི་དགོས་པར་བཤད་པས་
སོ། །གཞན་ཡང་བསྟན་བཅོས་བརྩམས་པ་མངོན་རྟོགས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཙམ་གྱི་ཆེད་མིན་གྱི་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་པ་ལ། མངོན་རྟོགས་ཤེས་པ་གཙོ་བོ་
དང༌། མདོ་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་པ་གཙོ་བོ་མིན་པར་བཤད་པ་ནོར་རོ། །
དེས་ན་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་དོགས་པ་སེལ་བ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཡང༌། བརྩམས་
པའི་དགོས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས་དོགས་པ་སེལ་བ་ཙམ་མིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་བཞེད་པ་འགྲེལ་
བཤད་གཉིས་དང༌། བསྡུས་དོན་གཉིས་དང་བུད་དྷ་ཤྲཱིས་བཤད་པ་ལྟར་རྐང་པ་ཕྱི་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

109

གཉིས་ཀྱིས་མདོ་དོན་ཤེས་པའི་དགོས་པ་བསྟན་ལ། དེའི་གོང་དུ་བསྟན་པའི་དགོས་
པ་ནི། རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་དགོས་པ་རུ་བཤད་ནས་ཕྱི་མ་ཕལ་པ་དང་སྔ་མ་གཙོ་བོའི་དགོས་པར་བྱའོ། །དགོས་པ་དེ་གཉིས་ལ་དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་དགོས་པ་ཞེས་གཞོན་ནུ་དཔལ་ལོ། །བཤད་པ་ནི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་གསུངས་ཞེས་པའི་བསྟན་བྱ་དགོས་སོགས་བཞི་དང་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ནི་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་འདས་མ་ཐག་ཏུ་
བཀོད་པ་འདི་ཡིན་ནོ། །ལུས་རྣམ་གཞག་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །འདི་ལ་བཞི། བརྗོད་བྱ། འབྲེལ་པ། ཉིང་དགོས། དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་འདི་ཡི་བརྗོད་བྱའོ། །གང་ལས་ན། རྒྱལ་བའི་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་
པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཆར་ལས་སོ། །གང་གིས་ན། མདོ་ལས། བདུད་བཅོམ་འཇིགས་མེད་སྐལ་བ་བཟང་བོ་དང༌། །སྲིད་པར་འགྲོ་ལས་འདས་དང་ཤེས་རབ་དང༌། །ཁུར་
དང་བྲལ་ཞིང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་སྣོད། །ཡོན་ཏན་འདི་དག་རབ་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས། ཞེས་པ་ལྟར། བཅོམ་ལྡན་འདས་དང་པོར་སྐུ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་ཆོ་འཕྲུལ་ནམ་
མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པས་ཕ་རོལ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཞིང༌། དེ་ནས་ཐུགས་ཀུན་
བརྗོད་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱིས་ཁམས་དང་བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་མཁྱེན་ནས་
སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་བསྟན་པས་དད་པར་བྱེད། དེ་ནས་གསུང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་
གདམས་ངག་སྦྱིན་པའི་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་འགྲོ་བ་

མཐའ་དག་ལ་ལམ་རྗེས་སུ་སྟོན་པར་མཛད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གང་ན། མངོན་
རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཐུགས་

སུ་ཆུད་པའི་ལམ་ནིའོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

110

གལ་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་
ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་བཤད་ཅེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། དང་པོ་འདིས་མངོན་རྟོགས་ལྷག་མ་བདུན་པོ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་མཚོན་པ་ཡིན་ལ། མཚོན་བྱེད་འདི་ཉིད་བསྟན་པ་ཡང་ལྷུར་ལེན་པ་སྟེ་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་བསྟན་ནོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་

ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་མ་ལུས་པ་ཞེས་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀ་དང་ལམ་གཞི་མཐུན་པར་གསུངས་པ་ནི་འདི་དང་ཅུང་མི་མཐུན་ལ། ལམ་དང་རྣམ་མཁྱེན་སོ་སོར་འཆད་པ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་བློ་ལ་དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣང་བ་ནི་
དངོས་དང༌། རྣལ་འབྱོར་པ་སོ་སོའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་ནི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། བྱམས་པས་འབྲེལ་པར་མཛད་པ་ནི་འདི་ཡི་འབྲེལ་པའོ། །གང་འབྲེལ་པར་མཛད་ན། རྗོད་བྱེད་རྒྱན་དང་བརྗོད་བྱ་ལམ་དང་འབྲས་བུ་མ་ལུས་པ་གཉིས་སོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་ན་དངོས་བརྒྱད་ཤེས་བྱའི་ཐབས་དང་རྒྱན་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་

ཐབས་ཀྱིས་ཏེ་དེས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་བྱ་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །འདི་ནི་མཚོན་པ་
ཙམ་སྟེ་ཉིང་དགོས་དགོས་པ་དང༌། དེ་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ལ་རག་ལས་པའི་ཆ་ཐམས་ཅད་དོ། །སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་སངས་རྒྱས་
ཀྱིས་འབྲེལ་པར་མཛད་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཞེས་གཞུང་འདི་བརྗོད་བྱ་ལ་
སྦྱོར་ཡང༌། འབུམ་པས། རྩ་བར་ཤུགས་བསྟན་གྱི་འབྲེལ་པ་འགྲེལ་པས་བཤད་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

111

འཆད་པ་ལེགས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྙད་ནས་ཞེས་པ་མ་འབྲེལ་པར་འགྱུར་རོ། །འབྲེ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་འདིས་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེར་ཡང་འཁྲུལ་པ་སྐྱེད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །གང་ན་ཆོས་འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་མུ་སྟེགས་བྱེད་དང་དེའི་ཅིག་ཤོས་ནང་པའི་ལམ་
གྱིས་ཁམས་གསུམ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པ་དང༌། སོགས་པས་ཉན་རང་སློབ་པ་མཐུན་རྐྱེན་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་སྟེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་ཤིང་འགལ་རྐྱེན་དངོས་པོ་ལ་མཚན་མར་བཟུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་རབ་གསུམ་
གྱིས་དང་པོ་དང་བར་པ་དང་ཐ་མར་རིམ་གྱིས་མ་མྱངས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་དེའོ། །
འདི་མངོན་དུ་བྱ་བར་བསྟན་པ་ན་འོག་གི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པ་མངོན་དུ་བྱ་རྒྱུར་མི་བཤད་དེ། ཟློས་པར་འགྱུར་བས་སོ། །ཚིག་གསལ་དུ་ནི་འདིས་དོན་གྱི་

བརྗོད་བྱའི་ཆེ་བ་བསྟན་པར་བྱས་ནས་བརྗོད་བྱ་ལ་སྦྱར་རོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། ཇི་སྐད་བཤད་པའི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ལམ་སེང་གེ་དང་འཕྲོག་བྱེད་དང་དབྱིག་གི་སྙིང་པོ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་བ་ཐོག་མ་
མེད་པ་ནས་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དུག་གིས་བསམ་པའི་རྒྱུད་མ་རུངས་པར་བྱས་པ། དངོས་པོ་མ་ལུས་པ་བདག་མེད་པ་སྒོམ་པ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐོས་པ་ལས།
ཐོས་པའི་ཤེས་པས་བདེ་བླག་ཏུ་ངེས་པར་བཟུང་སྟེ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་ཉམས་སུ་མྱོང་བས་བསྐྱེད་པའི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་དྲན་པའི་ཤེས་པ་ལ་བཞག་ནས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

112

ཞེས་མ་མྱངས་པ་དེ་ཐོས་པས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་དང་སྦྲེལ་ནས་འཆད་པ་ནི་འདི་དང་མི་མཐུན་ནོ། །
དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ཡང་ཡུམ་དོན་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེད་བྱེད་ནི་ཡུམ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ལ་ཐོས་བྱུང་གིས་ཀྱང་འདི་ཡི་བརྗོད་བྱ་ཡུལ་དུ་བྱ་དགོས་པ་ལ་དགོངས་སོ། །དེས་ན་རྒྱན་སྣང་དུ་བརྗོད་བྱའི་སྐབས་སུ་གང་ཟག་བཞིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་

བསྡུས་པའི་དངོས་པོ་བརྒྱད་བཤད་པ་དེ་ཉིད་མ་མྱངས་པར་བསྟན་པས་དེའི་ལྟར་ན་ཉན་རང་མི་མྱོང་བའི་གང་ཟག་ཏུ་མི་འདོད་དོ། །གང་གིས་ན་བདེན་པ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་དགེ་རྩ་སྒྲུབ་པ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རང་
དང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པ་ཅི་ལ་ཡང་མ་
རེག་པ་སྟེ་གཞན་དྲིང་ལ་མི་ལྟོས་པར་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཆས་པ་དག་ཁོ་ནས་སོ། །ཚིག་གསལ་ནི། བྱང་སེམས་ཞེས་པ་སྤྱིར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ལ་ཁྱད་པར་དུ་རིགས་ལ་གནས་པའི་བཅུ་གསུམ་པོ་”ཡིན་ཏོ། །1

དེ་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ངེས་པའི་
ཕྱིར་རོ་ཞེས་འཆད་དོ། །གང་ལ་བརྟེན་ནས་ན། གཟུགས་སོགས་ཇི་སྙེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དབྱིངས་ཆོས་རྣམས་མཐའ་ཡས་པ་ལྟར་དབྱིངས་ཀྱང་དེ་ལས་གཞན་དུ་
མི་དམིགས་པས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་དེ་སྔར་མ་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་དང་སོགས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་བཅུ་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པའི་རིམ་པས་ཏེ་དེ་ནི་ཉེ་རྒྱུའོ། །
ཚིག་གསལ་དུ་ནི། རྟོགས་པའི་རིམ་པའི་དོན་ནི་ས་རྣམས་རང་གི་རྟོགས་པ་

1 ཀ ། ༡༢༨ ཡིན་ཏེ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

113

ཙམ་གྱིས་བཞག་གི་ལྷ་གནས་ལྟར་མཐོ་དམན་མེད་ཅེས་འདོད་དོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་ན། ཉིང་དགོས་ཏེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་རོ། །ཚིག་གསལ་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཅེས་འཆད་དོ། །ས་དེ་དག་ཀྱང་ཐབས་གང་གིས་འཐོབ་ན། སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི། །ཐོས་དང་བསམ་དང་སྒོམ་པ་ཡང༌། །གློ་རྡོལ་བུམ་པའི་ཆུ་བཞིན་དུ། །དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་དྲན་པའི་ཤེས་པ་གྲོགས་ཤེས་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ལ་ལེགས་པར་ཏེ་ཚེ་རབས་གཞན་དུ་ཡང་མི་བརྗེད་པར་བཞག་ནས་སོ། །
བག་ཆགས་དེ་གང་གིས་བཞག་ན། བསྟན་བཅོས་འདི་མཉན་པ་ལས་དེའི་ཚིག་དོན་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་སྟེ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་མིང་དོན་སེམས་ལ་གསལ་བར་བྱས་པའི་ཤེས་རབ་
གསུམ་གྱིས་བཞག་གོ །གང་བཞག་ན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡི་དོན་མ་ལུས་པའོ། །དེ་
ཡང་གླེང་གཞི་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་དང་སྙིང་པོའི་དོན་རྣམས་ལས་གང་འཇོག་ན།
དང་པོ་ནི་མིན་ཏེ། རྟོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ན་ལུང་ནི་གཟིངས་དང་འདྲ་བ་དང་རྣམ་གཡེང་ཡིན་པས་དམན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པས་དེས་ན་མངོན་རྟོགས་
བརྒྱད་དང་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་དེ་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་

ཆོས་རྣམས་དང་མི་འབྲལ་བར་འཇུག་པ་བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་བསམ་
པ་དེས་ཟིན་པའི་སྦྱོར་བ་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་སྤྱོད་པ་བཅུ་རྣམས་སོ། །བཅུ་གང་ཞེན།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

114

སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པས་ཕར་ཕྱིན་ལྷག་མ་དགུའོ། །དེ་ལྟར་ན་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་དང་ཤེར་འབྱུང་གིས་ཆོས་སྤྱོད་བཅུ་ཕར་ཕྱིན་བཅུ་ལ་བཤད་པ་ནི་རྩ་འགྲེལ་འདི་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་སྐྱོན་མེད་པ་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་མཆོག་ནི་བཅུ་པོ་
འདི་ཡིན་པས་སོ། །སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་རྒྱན་སྣང་ལས། སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ་ལ་
སོགས་པའི་མདོ་ཡི་དོན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་གདམས་ངག་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་
པའི་ཚུལ་གནས་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཕྱེ་བ་ཞེས་པས་ཆོས་སྤྱོད་བཅུ་རྣམ་
མཁྱེན་གྱི་ཆོས་བཅུ་ལ་བཤད་པར་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེས་དོན་བདུན་ཅུ་
པོ་ཐམས་ཅད་འཛིན་ཏེ་གནས་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཞེས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་
དྲན་པ་ལ་བཞག་པའི་དོན་ནི་ཐོས་པའི་དོན་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཉམས་ལེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མ་བརྗེད་པར་བཟུང་ནས་བསམ་བྱུང་གིས་སེམས་པར་བྱེད་ཅིང་སྒོམ་བྱུང་གིས་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་ས་བཅུ་ཡི་རྟོགས་པ་འགྲུབ་པ་སྟེ་རིང་རྒྱུའོ། །བཞི་པ་ནི། རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ནི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་རྟོགས་ན། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡི་
དོན་དྲན་པ་ལ་བཞག་བྱར་མངོན་པར་འདོད་པའི་སྨོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་
འཇུག་པའི་སྤྱོད་པའོ། །འཇུག་པའི་སེམས་ཕར་ཕྱིན་བཅུ་ནི་ཇི་ལྟར་སྨོན་པ་སྒྲུབ་པས་སྒྲུབ་པའི་སྤྱོད་པའོ། །སོགས་པས་ཆོས་སྐུ་ཕྲིན་ལས་དང་བཅས་པ་ནི་གྲུབ་པའི་
སྤྱོད་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྤྱོད་པ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །གང་གི་ཕྱིར་
འདོད་པ་བསྐྱེད་ན། དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་ཞེས་འཆད་མོད། འོན་ཀྱང་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པ་དེ་གང་གི་ཕྱིར་ཡིན་ན། དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

115

ཞེས་བྱ་སྟེ་དགོས་པ་ནི་ཉིང་དགོས་ཀྱི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་གིས་ན། རྒྱན་
གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། བདེ་བླག་ཏུ་སྟེ་ཚེགས་ཆུང་ངུར་རོ། །དེ་
ལྟར་ན་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་གསུམ་ལས་དངོས་བརྒྱད་གསལ་བར་མཛད་ཟིན་ཀྱང་རྒྱན་བརྩམས་པ་དོན་མེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། མདོ་ལས་ནི་དུས་རིང་མོ་ཞིག་གིས་གོ་བར་སྐྱེད་ལ་བསྟན་བཅོས་ལས་ནི་དུས་ཐུང་ངུ་དང་ཚེགས་ཆུང་ངུས་དངོས་བརྒྱད་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རྒྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་བརྒྱད། འབྲིང་ལ་དད་པ་ལ་

དྲུག །བསྡུས་པ་ལ་དད་པ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུས་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང༌། ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། མཚམས་སྦྱར་ཏེ་ལུས་དགོད། དགོས་པ་ཅན་གྱི་ལུས་ཉིད་བཤད། ལུས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་དོན། ཚིག་
དོན་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ནི་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞི་བསྙད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་བཅོ་ལྔས་ཤེར་ཕྱིན་
ཡུམ་གྱི་ལུས་རྣམ་པར་བཞག་པ་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་མདོ་
དང་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱིས་རྒྱས་པར་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །དགོས་པ་ནི།
འཆད་ཉན་སླ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་དཀྱུ་ས་བསྟན་པའི་རྟ་ཚམ་ཚོམ་མེད་པར་རྒྱུག་པ་ལྟར་ཉན་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་དོན་ཚན་རྣམས་མ་འཛིངས་པའི་
སྒོ་ནས་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང༌། དཀྱུ་ས་མཐོང་བའི་ཁ་ལོ་པས་རྟ་ལེགས་པར་ཚར་གཅོད་ནུས་པ་ལྟར་རྒྱས་བཤད་དུ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་རྣམ་པར་
དབྱེ་བར་བྱས་པ་མ་འཛིངས་པའམ་མ་འཁྲུགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཆད་པ་པོས་བཤད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

116

པར་བྱ་སླ་བར་བྱམས་པས་གཟིགས་ནས་སོ། །ཡང་ནི་དགོས་པ་སྔ་མར་མ་ཟད་པའོ། །
འདིར་ལུས་རྣམ་བཞག་ལ་གསུམ། ལུས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། ངེས་ཚིག་གོ། །དང་པོ་ནི། ཡན་ལག་དུ་མ་ཚོགས་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚོགས་དང་ལུས་དང་འདུས་པ་ནི། །རྣམ་གྲངས་དག་སྟེ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར། རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་ལུས་ནི་གཉིས་ཏེ་སྒྲ་དང་དོན་ཏོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཚིགས་བཅད་བཅོ་ལྔ་ནི་རྗོད་བྱེད་དང༌། དངོས་བརྒྱད་དམ་དོན་བདུན་ཅུ་ནི་བརྗོད་བྱའི་ལུས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་དང་བསགས་པ་དང༌། ཡན་ལག་ལ་ཁྱབ་པ་དང༌། དེའི་རྟེན་བྱེད་པས་ལུས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལུས་མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་དབྱེ་བ།
དབྱེ་བ་མིང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཚིག་གི་དོན་བཤད། བརྒྱད་ཚན་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་དཔྱད། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དངོས་བཏགས་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ནི། མཆོད་བརྗོད་དུ་བརྗོད་བྱ་ལ་བསྟོད་ཕྱག་བྱས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་ཇི་ལྟར་བྱས་པས་འཆད་ཅེ་ན། ཤེར་ཕྱིན་དེ་ནི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་

སོ། །དེར་ཕྱེ་ནས་འཆད་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཡུམ་དོན་རྫོགས་པར་ནི་བཤད་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཡང་དག་པ་སྟེ་མ་ལུས་པར་བཤད་པར་འགྱུར་བས་སོ། །མདོ་འདི་ལས་མ་ལུས་པ་ཇི་ཞིག་སྟོན་ཞེ་ན། ཞེས་དྲིས་ནས། ལན་དུ་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་
ནི་ཡང་དག་པ་སྟེ་མ་ལུས་པར་བཤད་དོ། །མ་ལུས་པ་གང་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་དོ་ཞེས་ཤཱནྟི་པས་འཆད་དོ། །གང་ན་གཞུང་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

117

ཤེར་ཕྱིན་ནོ། །གང་གིས་ན། དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་

དོན་རྣམས་ཡང་དག་པར་བཤད་ཅེས་བུད་དྷ་ཤྲཱིས་སོ། །དེ་ལྟར་གསུམ་ལས་དང་
པོའི་མཚམས་སྦྱོར་ཚུལ་ནི་འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་
པའོ། །གཉིས་པ་ཡང་བསྟན་བཅོས་འདིས་ཡུམ་དོན་མ་ལུས་པར་སྟོན་ན། ཡུམ་གྱི་

མདོ་ལས་བཤད་པའི་མ་ལུས་པ་ཅི་སྟོན་ཞེས་དྲིས་ནས། ལན་དུ་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་

འདི་སྟོན་ཞེས་སྦྱར་ན་འབྲེལ་གྱི། གཞན་དུ་ན་མདོས་འདི་ལྟར་བཤད་ཅེས་པ་སྐབས་
དང་འབྲེལ་དཀའོ། །
གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་དངོས་པོ་མངོན་རྟོགས་སྐབས་གསུམ་ལ་ཁྱད་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བཤད་ཅེས་པས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་
ནས་གཞུང་དང་དོན་གཉིས་ཀ་དངོས་བརྒྱད་དུ་འདོད་པ་དང༌། དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེར། མངོན་རྟོགས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ཏེ། །མཁྱེན་པ་གསུམ་དང་ཆོས་སྐུ་ལ། །མངོན་སུམ་རྟོགས་པས་མངོན་རྟོགས་ཏེ། །སྦྱོར་བ་བཞི་ནི་མངོན་ཕྱོགས་ཡིན། །འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དེ་ལྟར་བཞེད། །རྣམ་པར་གྲོལ་སྡེའི་གཞུང་གིས་ནི། །མངོན་རྟོགས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ཏེ། །སྦྱོར་བ་བཞི་པོ་ཁོ་ན་སྟེ། །མཁྱེན་པ་གསུམ་དང་ཆོས་སྐུ་ནི། །ཡུལ་དང་འབྲས་བུ་དག་ཏུ་འདོད། །གསེར་གླིང་ཤཱནྟི་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས། །མངོན་རྟོགས་
བདག་ཉིད་བདུན་ཡང་སྟེ། །ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བདག་འདོད། །འབྲས་བུ་ཆོས་སྐུ་མཛད་པ་ཡིན། །བརྒྱད་ཀ་མངོན་རྟོགས་སེང་བཟང་དང༌། །བུད་དྷཱ་ཤྲཱི་ནི་ཛྙཱ་ནའང་
བཞེད། ཅེས་འཆད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མིན་ཏེ། སྐད་ཅིག་སྦྱོར་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་རྟོགས་པར་རྩ་བ་ལས་ཆེས་གསལ་ཞིང་གཞན་གསུམ་ལ་འཕགས་པའི་མངོན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

118

རྟོགས་ཡོད་པར་ཡང་བཞེད་དགོས་པས་དེ་ལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་འཁྲུལ་པ་ག་
ལ་སྲིད། གྲོལ་སྡེའི་དགོངས་པའང་མིན་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་རིམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་དང༌། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མཐའ་དག་བསྡུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང༌། མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཞེས་འབྱུང་བས་དོན་སྤྱི་ཙམ་རྟོགས་པ་ལ་ཡང་མི་འདོད་དེ། སྐད་ཅིག་མ་ལ་ཡང་ཐལ་ཆེས་པས་སོ། །
དེས་ན་འདི་ཡི་འཁྲུལ་གཞི་ནི། འཕགས་པས་དངོས་བརྒྱད་བགྲངས་པ་ན་
དང་པོ་གསུམ་དང་ཐ་མ་ལ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་སྦྱར་ཞིང༌། བར་པ་བཞི་ལ་སྦྱར་བ་
ཙམ་གྱིས་བྱས་སོ། །དག་ལྡན་དུ། དང་པོ་བདུན་མངོན་རྟོགས་སུ་བཤད་ནས་བརྒྱད་པ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་དེ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་བཞེད་པ་ཡང་མི་འཐད་
དེ། དེ་ལྟ་ན་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ཡང་མཚུངས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ལ་མངོན་རྟོགས་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །དེའི་ཕྱིར་དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེར། མངོན་རྟོགས་ཤེས་རྒྱུད་རིམ་པ་སྟེ། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ནི་བརྗོད་བྱ་ལ། །སྐབས་ནི་རྗོད་བྱེད་ཤཱནྟི་གསུངས། ཞེས་པ་
ནི་ཤཱནྟི་པའི་གཞུང་ལ་གསལ་ཁ་མི་སྣང་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་འདོད་པར་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་དགོད་པ་དང༌། དེའི་འཐད་ཕྱོགས་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། གནོད་འཇོམས་དང༌། ཕྱོགས་གླང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང༌། དེ་ལས་གཞན་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ལ་དོན་དམ་པར་ན་སྨོན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

119

ལམ་དང༌། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་དང༌། ཉོན་མོངས་པ་དང༌། ལས་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། འཁོར་བ་དང༌། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང༌། ཡོན་ཏན་དང༌། ཤེས་པར་བྱ་བ་དང༌། རྣམ་པ་འདི་དགུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་སོན་པའི་ཕྱིར། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་མི་རྟོགས་"པ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་བསྡུས་པ་ལ་ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ནས་དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་1

པའི་ཡེ་ཤེས་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་དང༌། མཉམ་པ་ཉིད་དང༌།
སོ་སོར་རྟོག་པ་དང༌། བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་དེའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུར་བཏགས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་
བསྟན་ཏོ། ཞེས་འབྱུང་ཞིང་གཞན་ཡང་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང༌། གཞུང་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་
མིང་གིས་བཏགས་པ་དང༌། མོས་སྤྱོད་ནས་ས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་གྱི་བྱང་སེམས་

ཀྱི་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མིང་ཙམ་འཇུག་པའི་བཏགས་པ་བར་
བཤད་ཅིང༌། འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས་ཀྱང་དེ་ཇི་ལྟ་བར་བཤད་ལ། མན་ངག་
རྗེས་འབྲང་དུ་ཡང་གནོད་འཇོམས་གཉིས་དང་མཐུན་པར་བཤད་དོ། །འདིར་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཁྲུལ་ནས་ཤེར་ཕྱིན་དངོས་རྒྱུན་མཐའི་
ཡེ་ཤེས་ལ་བཞེད་པར་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་མིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་བཏགས་རྣམས་བཤད་པའི་འཕྲོས་ཉིད་ནས་གནོད་འཇོམས་གཉིས་དང་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ། དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད་པ་འདི་རྣམས་ལས་

1 ཞོལ། ༡༢༨ - པ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་བསྡུས་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ནས་དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

120

འདིར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཏོགས་པའི་ཤེས་རབ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་ཞིང༌།
ཁྱད་པར་དུ་ཕྱི་མ་ལས། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་

ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དང༌། གནོད་
འཇོམས་ཀྱི་སྐབས་གཞན་དུ་ཡང་རྡོར་ཏིང་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་བཤད་པ་དང༌།
ས་བཅུ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་རྟོགས་པ་བཏགས་པ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདི་
ཡི་དགོངས་པ་ནི། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྡོར་ཏིང་ཡུལ་
གང་ལ་ཡང་མི་དམིགས་པར་བཤད་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་མཉམ་གཞག་རྡོར་
ཏིང་སྣང་མེད་དང༌། རྗེས་ཐོབ་སྣང་བཅས་གཉིས་ལས་ཕྱི་མའི་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བཞི་རྣམས་ནི་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ལ་སྔ་མ་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་སྣང་ལས། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གཉིས་སུ་
མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ནི་དངོས་ཡིན་ལ། དེ་ཐོབ་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཚིག་དང་ངག་གི་ཚོགས་ཀྱི་གཞུང་དང་མཐོང་བ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་
ཉིད་ཅན་གྱི་ལམ་ལ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཏགས་
པའོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོའི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱིས། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་
ཕྱིན་གཉིས་མེད། །ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། །བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་དེ་དང་ལྡན་པས། །གཞུང་ལམ་དག་ལ་དེ་སྒྲ་ཡིན། ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །ཚིག་གསལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

121

དུ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དང༌། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་ཆོས་རྣམས་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཆོས་ཅན་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། མདོ་ལས། ཤེར་ཕྱིན་ཡི་གེ་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ལ་སུ་ཡང་སྟོན་པ་དང་ཉན་པ་དང་ཤེས་པར་བྱེད་པ་མེད་དོ་ཞེས་སོ། །འདི་མ་རྟོགས་ན་ཤེས་རབ་ཡིན་ཀྱང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པར་ག་ལ་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་སེམས་བྱུང་དགེ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་འདུས་བྱས་ལ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་
བཞག་པ་ཡང་དེ་རྟོགས་པའི་མཐུས་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་སྙིང་མེད་ན་བརྟེན་པ་སེམས་མི་གནས་ལ། དེ་
མེད་ན་དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་མི་གནས་པས་སྙིང་དེ་རབ་ཏུ་གཅེས་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་ཉིད་མེད་ན་ཡང་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དམིགས་པ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་ལ། དེ་མེད་ན་དེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱོར་བའི་ལམ་དང་གཞུང་དག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་དེ་གསུམ་ཡང་རང་བཞིན་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ལས་ཀྱང་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་གཙོ་བོ་སྟེ། རང་བཞིན་དང་ཐ་མི་དད་པ་
དང་ལམ་དང་གཞུང་ཡང་དེའི་ཆེད་དུ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཤད་ནས་སྔར་གྱི་ལུང་དྲངས་སོ། །འདིས་ཀྱང་ལུང་དེའི་དོན་གཙོ་ཕལ་ལ་འདོད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། དག་ལྡན་ལས། ཤེས་པའི་རབ་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་རབ་ཀྱང་དེ་ཡིན་ལ་ཕ་རོལ་ཡང་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ལོ། །ཕྱིན་པ་ནི་འགྲོ་བ་སྟེ་ཕ་རོལ་ཏུ་སོན་པའོ། །གང་གི་ཕ་
རོལ་ཞེ་ན། འཕགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་དག་པའི་ཡང་ངོ༌། །སྦྱོར་བའི་ལམ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

122

ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མཛད་པ་
དང་བཅས་པ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་འབྲས་
བུ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དང༌། འདིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་རྣམ་
པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། རྣམ་པར་གཡེང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོའ་ཞོེས་སོ། །
འདིས་ནི་ས་བཅུའི་མཉམ་གཞག་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་དང་སོ་སྐྱེ་
དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་བཏགས་པ་བར་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་བཞེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡང་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུར་འདི་དང༌། འདི་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསླབ་པར་བྱ་ཞེས་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པའོ། །དེ་ནས་ཤཱ་རིའི་བུས། ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཇི་ལྟར་སྤྱད་
པར་བགྱི་ཞུས་པའི་ལན་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་བཀའ་སྩལ་ནས་རྣམ་གཡེང་གི་རྣམ་རྟོག་བཅུའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་ཞིག་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྩོན་པར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཤེར་ཕྱིན་མདོ་ལས་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོ་མཚན་ཉིད་པར་བཤད་ལ། མོས་སྤྱོད་ཀྱིས་རྟོག་པ་དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་ནུས་ཤིང་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་
གཉེན་པོའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བའོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །ཚུལ་འདི་ཡང་ཐེག་བསྡུས་ལས། རྣམ་པར་གཡེང་བ་བཅུ་པོ་འདི་དག་གི་གཉེན་པོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་
བསྟན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་མཐའ་དག་ནི་མི་མཐུན་པའི་
ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་དང་བཅས་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པར་མངོན་ནོ། །ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ནི་སྤྱིར་ན་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

123

འབྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕ་རོལ་ནི་མོས་པ་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་ན་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ནོ། །རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ནི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དབེན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གང་དག་དེ་ལྟ་
བུའི་ཕ་རོལ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
བི་མ་ལ་མི་ཏྲས་ནི། དོན་དམ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་དག་པའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལས་གཞན་པ་ནི།
སེམས་བསྐྱེད་པ་དང༌། གོ་ཆ་དང༌། འཇུག་པ་དང༌། ཚོགས་དང༌། ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་རྒྱུའི་བདག་ཉིད་དོ། ཞེས་དང༌། དེ་ལ་གང་གི་ཚེ་རྒྱུའི་ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བྱ་ན་ནི་ཡུལ་གྱི་བདུན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་ཚེ་འབྲས་བུ་ལ་བྱ་ན་ནི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་བདུན་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེས་ན་དོན་དམ་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནི་འབྲས་བུ་དང་གཞན་རྣམས་རྒྱུའི་ཤེར་ཕྱིན་དུ་མཛད་ནས་སྔ་མ་ལ་བྱེད་ན། རྒྱུ་མཚན་གྱི་བདུན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཤིང་གི་ཆེད་དུ་ཆུ་འདྲེན་པ་ལ་དེ་ལ་ཆུ་འདྲེན་ཞེས་
པ་ལྟར་དགོས་ཆེད་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ལ་བྱེད་ན། ཡུལ་གྱི་བདུན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཤིང་ལ་
བྱ་གནས་ཞེས་པ་ལྟར་གནས་གཞི་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
ཟབ་མོ་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལ་ཞེས་པའི་དོན་”འབྲེལ་བའི1

་ཚུལ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་འདི་དང་
སྔ་མ་གཉིས་ཀ་ཡང་སློབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་འདོད་པ་ཐ་དད་པ་དེ་དག་ལས་འདིར་གང་ཞིག་གཟུང་

1 ཀ ། ༡༤༢ འགྲེལ་བའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

124

ཞེ་ན། དེ་ལ་ཕྱོགས་གླང་དང་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་སྔོན་དང་ཕྱིས་ཀྱི་ཊཱིཀ་བྱེད་ཁ་
ཅིག་གཞུང་ལམ་བཏགས་པ་བ་དང་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་སློབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་བཤད་པ་བཏགས་པ་བ་ལ་དགོངས་ཤིང་མཚན་ཉིད་པ་སངས་རྒྱས་ས་ན་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། །དགོངས་པ་བཙལ་ན་ནི་མཚན་བཏགས་ཀྱི་དོན་དུ་མི་སྣང་གི་གཙོ་ཕལ་ལ་བཞེད་པར་སྣང་སྟེ། བརྒྱད་སྟོང་དོན་
བསྡུས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས། འདིས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྒྲའི་དོན་རྣམ་
པ་གཉིས་སུ་བསྟན་ཏེ། གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའོ། །དེ་ལ་གཙོ་བོ་ནི་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཕལ་པ་ནི་གཞུང་དང་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ནོ། ཞེས་དང༌། རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང༌། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གཉིས་མེད། །ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གཙོ་བོར་ཆོས་ཀྱི་སྐུའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་གཞུང་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ་ལྟ་བུ་ནི་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་རིག་མིང་ཚིག་ཏུ་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་པས་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ནོ། །དེས་ན་ལམ་ནི་ཕལ་པ་ཡིན་ཀྱང་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགལ་ཏེ་མི་ཕལ་བ་བཞིན་ནོ། །
འོ་ན་ལམ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་འདོད་ཅེ་ན། འདི་ལ་གསུམ། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མཚན་
ཉིད། ས་མཚམས། ངེས་ཚིག་གོ །དང་པོ་ལ་གཉིས། གང་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་གཞི། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ལྔ་ཀ་

ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པར་སྨྲ་བ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྟོད་པ་ལས། སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་སངས་རྒྱས། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་བསྟེན་པའི། །ཐར་ལམ་ཁྱོད་ཉིད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

125

གཅིག་པུ་སྟེ། །གཞན་ཞེས་བགྱི་བ་མ་མཆིས་ངེས། ཞེས་ཉན་རང་གིས་ཆོས་ཀྱི་

བདག་མེད་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ལྟར་ན་དེ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པ་མི་འགལ་ཡང་བྱམས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲས་ཟིན་ཚོད་དང༌། འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཉན་

རང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་རྟོགས་པར་མ་བཤད་ཅིང་མི་བཞེད་པས་འདིར་ཁས་མི་བླང་ངོ༌། །དེས་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་འཕགས་ལམ་གསུམ་གྱིས་ཆོས་

ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཆ་རྣམས་མཚན་གཞིར་གཟུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་གང་མི་གནས་པའི་མྱང་འདས་སུ་ཕྱིན་པའམ་ཕྱིན་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཡུམ་ལས། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན། ཞེས་དང༌། གང་ཚེ་འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་དང་དཀར་ནག་ཆོས། །ཤེས་རབ་རྣམ་པར་བཤིག་ནས་རྡུལ་ཙམ་མི་དམིགས་ཚེ། །འཇིག་རྟེན་དག་ན་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གྲངས་འགྲོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཏགས་པའི་མཐའ་དགག །གནས་པའི་དོན་དགོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ་སློབ་ལམ་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་ཡོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་དེ། དེའི་དོན་ནི་ཤེས་པ་རབ་
ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་ཡིན་པས་སོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་ཕར་ཕྱིན་གཅིག་ཀྱང་སློབ་ལམ་ན་མེད་དགོས་པས། ཤེར་ཕྱིན་གཅིག་པུའི་ས་མཚམས་སུ་མ་ཟད་ཕར་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འདོད་པར་གྱིས་ཤིག །དེ་ཡང་
འདོད་སྙམ་ན། བྱང་འཕགས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཉིས་བསླབ་པ་གསུམ་ཚོགས་གཉིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

126

ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འཇོག་པས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་

ཁོ་ནར་ཁས་ལོངས་ཤིག །ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་ཡང་མེད་དགོས་ཏེ། དང་པོ་ལྔར་ཕར་ཕྱིན་གྱི་མིང་འཐོབ་པ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་

ཤེར་ཕྱིན་ཀྱིས་ཟིན་པའི་མཐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཡུམ་ལས། འཁོར་
ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་དང་བྲལ་ན་འཁོར་བསྒྱུར་གྱི་མིང་མི་

འཐོབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྔ་ཡང་ཤེར་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་
བྲལ་ན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མིང་མི་འཐོབ་བོ། ཞེས་སོ། །
ཡང་སློབ་ལམ་ན་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བགྲོད་པ་དང་སྦྱིན་སོགས་ལྔ་རྣམ་མཁྱེན་དུ་མ་ནོར་བར་འཁྲིད་བྱེད་ཀྱི་འཕགས་ལམ་མེད་པ་དང༌། ཕར་ཕྱིན་བཅུ་
རྫོགས་པས་ས་བཅུ་རྫོགས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྡུད་པ་ལས། རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ཕྱོགས་བཅུར་གང་བཞུགས་པ། །ཀུན་ལམ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། ཞེས་དང༌། དམུས་ལོང་དམིགས་བུ་མེད་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམས། །ལམ་ཡང་མི་ཤེས་གྲོང་ཁྱེར་
འཇུག་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཤེས་རབ་མེད་ན་མིག་མེད་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལྔ་ཡིས། །དམིགས་བུ་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་རེག་པར་ནུས་མ་ཡིན། ཞེས་འབྱུང་ལ་ཕྱི་མ་ནི་གཞུང་ཉིད་ལས་གསལ་ལོ། །གལ་ཏེ་དེ་དག་བཏགས་པ་བ་ལ་དགོངས་སོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་གིས་དངོས་བཏགས་སུ་གསུངས་པའི་དོན་ནི་བཤད་ཟིན་ལ། སློབ་ལམ་རྣམས་ལ་གོང་དུ་འགྲོར་ཡོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་མིན་པའི་རིགས་པས་གནོད་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

127

ལ་ཡང་གསུངས་པར་འགྱུར་རོ། །འདོད་པར་ཡང་མི་ནུས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སློབ་ལམ་ན་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་ཕར་ཕྱིན་མེད་པས་སྤྱོད་པ་པོ་བྱང་འཕགས་མེད་པར་ཧ་ཅང་ཐལ་ལོ། །
དེ་ལྟར་སློབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་ཐེག་བསྡུས་ལས་ཀྱང༌། ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཁྱད་པར་མེད་དེ་ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་གནས་ནས་མི་གནས་
པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་ལས་གཞན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་སྒོམ་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་སློབ་ལམ་དང་ཤེར་ཕྱིན་འགལ་བར་འདོད་པ་དག་གིས་བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཀུན་གྱི་གཤེགས་
ཤུལ། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེད་བྱེད། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱི་ཐར་ལམ་ཚོལ་བའི་མིག་གཅིག་པུ་དེ་ཉིད་སྤངས་པས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་འཚོ་བ་དང་ཕྲལ་ཞིང་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་མིག་ཉམས་
པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྤྱིར་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལ་འདོད་པ་དུ་མ་ཡོད་པས་དེ་དག་
ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྒྲིག་མི་ནུས་པས་རང་གང་འཆད་པའི་གཞུང་དེ་ཉིད་ཚད་མར་བྱེད་དགོས་སོ། །དེ་ལ་རྒྱན་འདིར་ས་དྲུག་པར་ཕྱིན་དྲུག་རྫོགས་པས་སྤང་བྱ་དྲུག་སྤངས་པ་དང༌། ཚུ་རོལ་ཕ་རོལ་མཐའ་ལ་མིན། ཞེས་སོགས་འབྱུང་བས་སློབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་ལ། ཡུམ་བར་མ་ལས་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕར་ཕྱིན་གཉིས་གསུངས་པ་ལྟར། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

128

བཤད་པའི་ཕྱིར། ལམ་དང་པོ་གཉིས་ལ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་སྒྲ་འཇུག་ཀྱང་མཚན་ཉིད་པ་
མིན་ནོ། །དེས་ན་རྗེ་བཙུན་གྱི་གཞུང་དང་དེ་འགྲེལ་པ་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་ཐོགས་
མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྩོད་མེད་རྣམས་སུ་སློབ་ལམ་དུ་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་བཤད་
པ་མ་གཏོགས་མེད་པར་བཤད་པ་མེད་ལ། འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་རྣམས་སུ་ཡང་ཤེར་ཕྱིན་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སུ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། མདོ་རྒྱན་ལས། དོན་དམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་བཤད་དོ། ཞེས་དང་། ཤཱནྟི་པས་ཀྱང༌། ཤེས་པའི་རབ་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་
དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དང༌། ཤེར་སྙིང་རྒྱ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང༌། ཀུན་དགའ་བོ་
ཤེས་རབ་གང་གིས་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་བསྔོ་བ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་ན་དེ་དམ་པ་ཡིན་ནམ། ཀུན་དགའ་བོས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དམ་པ་ལགས་སོ། །བདེ་བར་གཤེགས་པ་དམ་པ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ། དེ་བས་ན་དམ་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཤེར་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལས་གཞན་ལ་ནི་ངེས་པའི་ཚིག་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་སྒྲ་སྦྱར་བ་ཡང་དཀའ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ངེས་པའི་ཚིག་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ།
ཞེས་སོ། །དེས་ན་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ལ་བཤད་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་བརྗོད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཤེས་རབ་ཁོ་ནར་འདོད་པར་མི་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་ལྔ། དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གྲངས་ངེས་པ། གོ་རིམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

129

ངེས་པ། ས་མཚམས། ཟློས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ་རྣམ་མཁྱེན་ནི།
ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་མཁྱེན་
པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་ལས། རྣམ་པ་གང་དག་ཅེས་སོགས་དང་རྣམ་པ་ནི་ཞི་བའོ་ཞེས་གསུངས་པས་རིམ་པ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་རྣམ་པ་མཁྱེན་པར་བསྟན་ཏོ། །དབྱེ་ན་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་གཉིས་སོ། །
གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི། ལམ་གསུམ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ཤིང་རྫོགས་སྨིན་སྦྱངས་ནས་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་སློབ་ལམ་མོ། །དབྱེ་ན་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་གསུམ་མོ། །གསུམ་པ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི། གཞི་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་ཉི་ཚེ་བའི་མཁྱེན་པའོ། །དབྱེ་ན་ཉན་རང་གི་གཞི་ཤེས་གཉིས་སོ། །དེ་ནས་ཞེས་པ་བརྒྱད་པོ་འདིའི་གོ་རིམས་སྟོན་པའི་ཚིག་གོ །བཞི་པ་རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་རྟོགས་པ་ནི། མཁྱེན་
གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་བསྡུས་ཏེ་སྒོམ་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་རོ། །དབྱེ་ན་སྦྱོར་བ་ཉི་ཤུའོ། །ལྔ་པ་རྩེ་མོར་ཕྱིན་པ་ནི། རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་མེད་གསུམ་བསྡུས་ཏེ་སྒོམ་པ་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་རོ། །དབྱེ་ན་རྩེ་མོ་བདུན་ནོ། །དྲུག་པ་མཐར་
གྱིས་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཤེས་རྣམ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བའི་རྟོགས་པ་བརྟན་པོར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྒོམ་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་
འབྱོར་རོ། །དབྱེ་ན་མཐའ་གྱིས་པ་བཅུ་གསུམ་མོ། །བདུན་པ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་
གིས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་རིམ་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

130

སྒོམ་པ་མཐར་ཐུག་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་རོ། །ལྡོག་པས་དབྱེ་ན་བཞིའོ། །བརྒྱད་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི། སྦྱོར་བ་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་ཟག་
མེད་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་མ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། བདེན་གཉིས་ལས། ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་

ལུས་ཡིན་ཕྱིར། །ཡོན་ཏན་བསམ་ཡས་ཀུན་རྟེན་ཕྱིར། །རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་ཡིན། ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་ནི། དེའི་དཀའ་
འགྲེལ་དུ་ལུས་ནི་ཚོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས་ཞེས་
བྱ་སྟེ་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་ཉེ་བར་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་སྙམ་པ་ལ་བཤད་པ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དང༌། དེ་ལྟ་བས་ན་འདིས་ནི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་རིགས་པར་བརྗོད་པ་ཡིན། སྐུ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དབྱེ་ན་སྐུ་བཞིའོ། །དེ་རྣམ་བརྒྱད་ནི་ཚིག་ངེས་གཟུང་གི་སྙིང་པོ་ཅན་ནོ་ཞེས་
པའི་ཚུལ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་ནི་བརྒྱད་པོ་འདིར་ངེས་ཀྱི་མ་ཚང་བ་དང་ལྷག་པ་ནི་
མིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ངེས་ཤེ་ན། གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བ་ལ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ལམ་དང༌། འབྲས་བུ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་ལ་མཁྱེན་གསུམ་དང༌། གཉིས་པ་ལ་སྦྱོར་བཞི་དང༌། གསུམ་པ་ལ་ཆོས་སྐུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེར། ཤེས་བྱའི་ཡུལ་དུ་མཁྱེན་པ་གསུམ། །སྒོམ་པའི་དུས་སུ་སྦྱོར་བ་བཞི། །འབྲས་བུའི་མཐར་ཐུག་ཆོས་ཀྱི་སྐུ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་ཤེས་བྱ་ལ་མཁྱེན་གསུམ་དུ་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

131

དཔེར་ན་ཚོང་པ་ཚོང་གི་ཁེ་ཐོས་ན་དེའི་ཐབས་ལ་འཇུག་པ་ལྟར། དང་པོར་འབྲས་བུ་ལ་བྲོད་པ་སྐྱེད་པའི་དོན་དུ་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་མཁྱེན་
བསྟན་ཏོ། །དེ་ཐོས་ན་དེའི་ཐབས་ལ་འཇུག་པས་དེའི་ཐབས་ལ་ལམ་ཤེས་དང༌། དེའི་གོལ་ས་ཤེས་པ་ཡང་གཞི་ཤེས་ལ་རག་ལས་པས་དེ་ནས་གཞི་ཤེས་བསྟན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ཐོས་བསམ་དུས་སུ་འབྲས་བུ་དང༌། །རྒྱུ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དག་ཏུ། །གཏན་ལ་ཕབ་པ་རྫོགས་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །འོ་ན་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱོར་བཞིར་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། མཁྱེན་གསུམ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པས་དེ་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་ལམ་གྱི་རྟོགས་པར་རང་རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པར་
བྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པས་བཞིར་ངེས་ཏེ། རྣམ་ཀུན་ནི་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་བྱེད་ཡིན་ལ། རྩེ་མོ་ནི་ཐོབ་པའི་སྐབས་དང༌། མཐར་གྱིས་པ་

ནི་ཐོབ་ཟིན་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་དང༌། སྐད་ཅིག་མ་ནི་དེ་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཙམ་ཡིན་པས་སོ། །
འོ་ན་རྒྱུ་འབྲས། སྐོར་གཅིག་གིས་ཆོག་མོད་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་བྱ་ཞེ་ན། དབང་དུ་བྱེད་པ་རྒྱུ་འབྲས་མེད་ན་འབད་མེད་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་མི་འཐོབ་ལ། བརྟན་པ་
རྒྱུ་འབྲས་མེད་ན་ཆོས་གཅིག་མངོན་དུ་བྱས་པ་ན་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་མི་འཐོབ་པས་གཉིས་ཀ་དགོས་སོ་ཞེས་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་འཆད་

དོ། །འདི་ལྟར་ཡང་བཤད་ནུས་ཏེ། རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེས་ན་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་

སྤང་བྱ་འཇོམས་མི་ནུས་པས་དེ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་རྣམ་ཀུན་དང༌། རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ནས་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཉིད་རྩེ་མོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡང་ཡིད་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

132

དམིགས་རྣམ་གསལ་བར་གསོས་མ་བཏབ་ན་སྐྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་ལམ་མཐར་ཕྱིན་
པར་མི་ནུས་པས་དེ་ལ་ནི་མཐར་སྐད་གཉིས་དགོས་ཏེ་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བཞིར་ངེས་སོ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །དེ་ཉིད་ལས། སྒོམ་པའི་དུས་སུ་སྦྱོར་བ་དང༌། །གནས་སྐབས་འབྲས་བུ་བརྟེན་བྱེད་དང༌། །རྒྱུ་ཡི་མཐར་ཐུག་དག་གིས་རྫོགས། ཞེས་སོ། །
མཐར་གྱིས་པས་མཁྱེན་གསུམ་རིམ་གྱིས་སྒོམ་པའི་དོན་ནི། སྦྱིན་པ་ལྟ་བུ་
གཅིག་ཀྱང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་དཀར་ཆོས་གཞན་དང་རིམ་པ་ལྟར་སྦྲེལ་
ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པའོ། །སྐད་ཅིག་མ་ནི། དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རིང་དུ་འདྲིས་པས་”ཟད་མེད

1

་གཅིག་མངོན་དུ་བྱས་པ་ན་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་བྱེད་ནུས་པ་སྟེ་
མཐར་ཐུག་པའི་སྐབས་སོ། །རྣམ་ཀུན་ནི། གཙོ་བོར་མཉམ་གཞག་ན་སྙིང་པོའི་དོན་
ལ་གོམས་པར་བྱས་ནས་མངོན་རྟོགས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ལ། མཐར་གྱིས་པ་ནི། གཙོ་བོར་རྗེས་ཐོབ་ན་སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སྒོམ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་སྦྱོར་བས་ཉམས་སུ་བླངས་པའི་
འབྲས་བུ་ནི་ཆོས་སྐུ་གཅིག་པུར་ཟད་པས་གྲངས་ངེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེར། གོ་རིམས་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་སྟེ། །དང་པོ་ཐོས་བསམ་བྱེད་པས་ན། །དེ་ཡི་ཡུལ་ནི་སྔོན་དུ་བཤད། །དེ་ཡང་དང་པོ་འབྲས་ཤེས་བྱེད། །དེ་ནས་རྒྱུ་དང་སྤང་བྱ་དག །རིམ་པ་བཞིན་དུ་གཏན་ལ་འབེབས། །སྦྱོར་བ་བཞི་ཡི་རིམ་པ་ཡང༌། །རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་ཚོགས་ལམ་ནས། །ཡོད་པས་དང་

1 སྡེ། ༡༥༡ ཟག་མེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

133

པོར་བསྟན་པ་ཡིན། །དེ་ནས་གསུམ་པོ་རིམ་བཞིན་སྐྱེ། །དེ་ལྟར་དེ་ནི་གོ་རིམས་སོ། ཞེས་འབྱུང་ཡང་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཁྱེན་གསུམ་བཤད་པ་དང་སྦྱོར་
བཞི་དང་ཆོས་སྐུ་དོན་གྱི་རིམ་པའོ་ཞེས་གསུང་བ་ཉིད་འཐད་དོ། །དེ་ལ་བཤད་པའི་
རིམ་པ་ནི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཉན་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་སླ་བ་གཅིག་ཡིན་
ལ། དོན་གྱི་རིམ་པ་ནི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རིམ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་རྣམ་ཀུན་དང་རྩེ་མོ་ནི་རྒྱུ་
འབྲས་ཡིན་ལ། རྩེ་མོ་དང་མཐར་གྱིས་པ་ནི་རྩེ་མོ་ཐོབ་པས་མཐར་གྱིས་པ་སྒོམ་པར་
སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་ཀྱང་བསམ་པས་འཕངས་པའི་འབྲས་བུ་མིན་ནོ། །
བཞི་པ་ལ་གསུམ། མཁྱེན་གསུམ། སྦྱོར་བཞི། ཆོས་སྐུའི་ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་ལ་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་དང་སངས་རྒྱས་ལ་མཁྱེན་པ་གསུམ་ག་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། མཆོད་བརྗོད་དུ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྟེན་དང་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བར་གསུངས་ཤིང༌། ལུས་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡང་། ཐུབ་པའི་རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད། ཅེས་དང༌། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱི། །ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི་དེ་འདྲར་བཤད། ཅེས་དང༌། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ། །དེ་འདྲ་ཀུན་ཤེས་ཉིད་དུ་འདོད། ཅེས་རྟེན་ངེས་པ་ཅན་དུ་མཛད་པ་དང༌། མདོ་ལས་ཀྱང༌། རྟེན་སོ་སོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་ལ་གཞི་ཤེས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ནི་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་ལ་དགོངས་ཤིང་དེ་ནི་སྤང་བྱའི་སྒོ་ནས་མིང་བཏགས་པའོ། །བྱང་སེམས་ལ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྦྱོར་བ་བཤད་པ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ལ་དགོངས་ཤིང༌།
མཁྱེན་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་སོགས་བཤད་པ་ནི་སྐྱེ་མེད་གསུམ་སྒོམ་པའི་རྣལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

134

འབྱོར་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ལ། སངས་རྒྱས་ལ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་སོགས་
བཤད་པ་ནི་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་པ་མིན་ཏེ། དཔེར་ན་འཁྲུལ་པའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པ་ཡིན་ཀྱང་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་མི་འགྲོ་བ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་རྟེན་ངེས་ལ་དེ་ཡང་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཚོགས་ལམ་ནས་བཟུང་སྟེ་མི་སློབ་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་གཉིས་སུ་བཞག་གོ །གང་དག་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ལ་འཕགས་པའི་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པར་སྨྲ་བའི་ཤེས་བྱེད་དྲངས་པ་རྣམས་མི་འགྲོ་བ་དང༌། དེ་ལ་གནོད་བྱེད་བསྟན་པ་ནི། ཡུམ་ངོས་བཟུང་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱས་པར་བརྗོད་ཟིན་ལ། མཁྱེན་པ་དང་པོ་གཉིས་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་མིན་ན་རྣམ་མཁྱེན་ཀྱང་དེ་མིན་པ་མཚུངས་པར་སྨྲ་བས་ནི་དེ་གཉིས་ཀུན་མཁྱེན་གྱི་རྟོགས་པར་ཡང་འདོད་དགོས་ཏེ།
རྣམ་མཁྱེན་དེ་ཡིན་པས་སོ། །
ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས་ཀྱང་ལམ་ཤེས་ཚོགས་སྦྱོར་ན་ཡོད་པར་བསྟན་ཏེ། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ནས་བཟུང་སྟེ་ས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་

ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་དང་མཆོག་གི་དོན་ལ་སོགས་པ་རབ་ཏུ་རྟོགས་པས་དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ལ་ཞུགས་པ། གནས་གྱུར་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཞུགས་པའི་ཤེས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ལམ་
གྱི་རྣམ་པས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །གཞི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

135

ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཡིན་པར་ཡང་ཡེ་ཤེས་ཞབས་
ཀྱིས། འདི་མན་ཆད་ནི་བྱང་ཆུབ་གཞན་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྤང་བར་བྱ་དགོས་པས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ཞེས་སོ། །དེས་ན་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་མཁྱེན་གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་འདུས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་
ཡུམ་བར་མ་དྲངས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
གསུམ་དུ་ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྡུ་བར་བཞེད་ནས་ཡིན་ནོ། །ལམ་ཤེས་ལ་ནི་
སེམས་བསྐྱེད་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པས་དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་ལམ་ཤེས་འདོད་པར་བྱའོ། །མདོར་ན་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ལ་འཕགས་པའི་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པར་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་དོ། །
འོ་ན་གནོད་འཇོམས་དེ་ཉིད་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་
པའི་སར་གཏོགས་པ་ས་བཅུའི་རིམ་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ལམ་
གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་འདུ་

བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པའོ། །ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སྡུག་བསྔལ་བའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པའོ། ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་འཇུག་པ་བསྒོམས་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་བཤད་པ་ཅི་
ཞེ་ན། ལུང་དང་པོས་ནི་འཕགས་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་མ་ཟིན་ལ། གཉིས་པའི་དོན་ནི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉན་རང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

136

རྣམས་ཀྱིའོ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་

ཞུགས་ནས་ཆོས་དང་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

མཐར་གཏུགས་པའི་ཤེས་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤེས་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་བདེན་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྨོངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་
བཤད་པ་བཞིན་ཏེ། དེར་ཡང་དང་པོར་མཐར་ཐུག་པའི་ཤེས་པ་ལ་གཞི་ཤེས་སུ་བཤད་ནས་ཕྱིས་ཐུན་མོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། རྣམ་ཀུན། རྩེ་མོ། མཐར་གྱིས་པ། སྐད་ཅིག་མའི་ས་
མཚམས་སོ། །དང་པོ་ནི། སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ལ་སྦྱོར་
བ་དང་པོ་གསུམ་ལ་ཁྱད་ཅན་ཡིན་མིན་གཉིས་གཉིས་སུ་བྱས་ནས། རྣམ་ཀུན་ཁྱད་པར་ཅན་མིན་པ་ཚོགས་ལམ་ནས་ས་བདུན་པའི་བར་དང༌། ཁྱད་པར་ཅན་ས་བརྒྱད་པ་ནས་དང༌། རྩེ་མོ་ལ་ཡང་དང་པོ་དྲོད་ནས་ས་བརྒྱད་པའི་བར་དང༌། གཉིས་པ་ས་དགུ་པ་ནས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་སྟོད་དང༌། མཐར་གྱིས་པ་དང་པོ་ཡང་དྲོད་ནས་ས་བཅུ་
པའི་དཀྱིལ་སྟོད་དང༌། གཉིས་པ་བཅུ་པའི་སྨད་ནས་ཡོད་དོ། །དེ་དག་གི་ཤེས་བྱེད་
ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་སྤྱིར་བསྒོམ་པར་བྱ་བའི་རྣམ་པ་རྣམས་ལས་དང་པོ་པ་ནས་ས་བཅུ་པའི་བར་ན་ཡོད་པ་དང༌། སྦྱོར་བ་ཉི་ཤུའི་ཐ་མ་ལ་མཆོག་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་མཐར་ཐུག་པ་ཞེས་འབྱུང་བས་ས་བཅུ་པ་ན་ཡོད་པར་གསལ་ལ། དང་པོ་ལ་ལས་དང་པོ་པ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་སྦྱོར་བ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་ཚོགས་ལམ་ན་ཡོད་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

137

བཤད་པས་མ་མཐའི་མཚམས་བཟུང་བའི་ཕྱིར་བར་སྐབས་རྣམས་ན་ཡོད་པར་གསལ་ལོ། །དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་པོ་
གསུམ་གྱི་ལམ་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་ཀུན་ལ་ཁྱད་
ཅན་ཡིན་མིན་གཉིས་གྲུབ་པས་དེའི་འབྲས་བུ་རྩེ་མོ་ལ་ཡང་གཉིས་འགྲུབ་བོ། །མཐར་
གྱིས་པ་ནི་རྩེ་མོ་ཐོབ་ནས་དེ་བརྟན་པའི་དོན་དུ་སྒོམ་པ་དང༌། མཐར་གྱིས་བྱ་བ་དང་
བསླབ་པ་དང་མཐར་གྱིས་འཇུག་པ་རིམ་པ་ལྟར་ངེས་འབྱེད་དང༌། མཐོང་ལམ་སྒོམ་
ལམ་གསུམ་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་པས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལ་ཕྱི་མ་འདི་
སློབ་དཔོན་གྱིས་གསུམ་ལ་སྦྱར་ནས་གསུངས་པ་མེད་ལ། སྤྱིར་ལམ་གསུམ་
བཏགས་པ་བར་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་སྦྱོར་བ་དང་པོ་གསུམ་ལ་རྣམ་དབྱེ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པར་སྣང་སྟེ། འདི་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
ཁྱད་ཅན་གྱི་དོན་ཡང་རྟེན་གྱི་ཁྱད་པར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་
དང༌། སྦྱོར་བའི་ཁྱད་པར་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དང༌། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་

སྟོབས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཐུབ་དགོངས་ནས། ཆོས་སྐུ་རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་མཚན་ཉིད་པ་དང༌། སྦྱོར་བ་རྣམ་ཀུན་བཏགས་པ་བར་འཆད་ཀྱང༌། འདིར་ནི་གཞི་མཐུན་པའི་བསྡུ་བ་བྱས་ལ་ཚོགས་ལམ་ཆུང་ངུ་ནས་ས་བཅུ་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དེ། བུད་དྷ་ཤྲཱིས། ལས་དང་པོ་པ་
དང༌། སྦྱོར་བ་དང༌། མཐོང་བ་དང༌། སྒོམ་པའི་གནས་སྐབས་ཅན་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་དང༌། ཞེས་དང༌། སྦྱོར་བ་ཉི་ཤུའི་ས་མཚམས་ཀྱིས་

ཤེས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

138

གལ་ཏེ་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་འབད་རྩོལ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་སར་བཤད་པ་དང༌། རྒྱུན་མཐའི་རྗེས་སུ་རྩེ་སྦྱོར་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་འབད་རྩོལ་གྱིས་སྒོམ་
པའི་རྣམ་ཀུན་མེད་དོ་ཞེ་ན། མ་གྲུབ་སྟེ། མདོ་སྡེ་ས་བཅུ་པའི་ས་བརྒྱད་པར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་དང༌། མི་འཇིགས་པ་བཞི་ལ་སོགས་པ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ཁྱེད་ལ་མེད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཕུན་
སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་བཙལ་བའི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམས་ཤིག །ཅེས་པ་དང༌། རྨི་ལམ་བསྟན་པ་ལས། ས་བརྒྱད་པ་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་རྩོལ་བ་དང་བཅས་སོ། །དགུ་པར་སྤྱོད་པ་ལ་རྩོལ་བ་དང་བཅས་སོ། །བཅུ་པར་ཚད་མེད་པ་ལ་རྩོལ་བ་དང་བཅས་སོ། ཞེས་སོ། །དེས་ན་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་རྩོལ་བྲལ་གྱི་སར་བཤད་པའི་དགོངས་པ་ནི། བདག་གིས་སེམས་ཅན་འདི་
ཡི་དོན་འདི་ལྟ་བུར་བྱའོ་སྙམ་དུ་གང་ཟག་ཏུ་རྟོག་པའི་རྩོལ་བ་ཞི་བ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་ཡིད་གནས་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་ཡོད་པ་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པས་རྒྱུ་མཐའི་རྗེས་སུ་རྩེ་སྦྱོར་མི་འབྱུང་ཡང༌། རྣམ་ཀུན་ཡོད་པ་མི་འགལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། དྲོད་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཚོགས་ལམ་ནས་ཡོད་ཟེར་རོ། །དེ་མི་འཐད་དེ། རྩེ་མོའི་དོན་ནི་རྣམ་ཀུན་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་ཚོགས་ལམ་ན་ཐོས་བསམ་ཤས་ཆེ་བས་མ་ཐོབ་ཅིང་སྦྱོར་ལམ་ནས་སྒོམ་བྱུང་ཤས་ཆེ་བས་དེ་ནས་ཐོབ་པ་འཐད་པས་སོ། །གཞན་ཡང་རྩ་བ་ལས་ཀྱང་རྩེ་མོ་བདུན་བཤད་པའི་ཐ་མ་དྲོད་ཡིན་པ་དང༌། འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་རྩེ་སྦྱོར་ཐོབ་པ་ལ་དབང་རྣོན་གྱིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

139

ཁྱབ་པར་སྨྲ་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་དབང་བརྟུལ་གྱིས་རྣམ་ཀུན་བསྒོམས་ནས་
རྟོགས་པ་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་རྩེ་མོ་དང་པོ་ཐོབ་པའི་རྟགས་དེ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་སུ་བཤད་ཀྱང་རྩེ་མོ་ཐོབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་དག་ཐོབ་པས་ཁྱབ་པ་མེད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། སློབ་དཔོན་ལྟར་ན་རྩེ་མོ་ཐོབ་ནས་སྒོམ་པར་མངོན་ཡང་དེ་སྦྱོར་བ་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམ་འཆད་པའི་ཡན་ལག་ཙམ་དུ་དགོངས་པ་
བརྟག་ནུས་ཤིང༌། འཕགས་པས་བགྱི་བ་སྨོས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཟུང་བའི་
དོན་དུའོ། །བསླབ་པ་སྨོས་པ་ནི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ཤེས་པའི་དོན་དུའོ། །སྒྲུབ་པ་སྨོས་པ་ནི་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་ཤེས་པའི་དོན་དུའོ། །གསུམ་སྨོས་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བས་ཚོགས་ལམ་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཐོས་བསམ་
གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་མངོན་རྟོགས་རིམ་གྱིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི་ཚོགས་ལམ་ནས་གཙོ་ཆེ་བར་ཡོད་ལ། སྒོམ་བྱུང་གིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་མངོན་རྟོགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི་དྲོད་ནས་ཡིན་ནོ། །
བཞི་པ་ནི། ཆེ་བ་གང་དག་སྐད་ཅིག་མ་འདི་བཞི་ས་བདུན་པ་ནས་བཅུ་པའི་
བར་ལ་རིམ་པ་བཞིན་གཞག་གོ་གསུང་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། འཕགས་པས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ནི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། དེ་ནས་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་མེད་པས་ཞེས་དང༌། རྩ་བ་ལས་ཀྱང་དེ་མཐའ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ས་བཅུའི་ཐ་མ་ལ་གཞག་གོ །སྐད་ཅིག་མའི་ཚད་འདི་ཇི་ཙམ་ཞེ་ན། ཚིག་གསལ་དུ། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་གོ་ས་འཕོས་པའི་ཚད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

140

དང༌། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ལ་གྲགས་པའི་སྐད་ཅིག་སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་དུ་”བགོས་པའི1

་ཆ་དང༌། བྱ་

རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་དུས་དེ་ལ་བདག་གི་བྱ་བ་རྫོགས་སོ་ཞེས་པ་གསུམ་གང་ལ་
བྱེད། དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན། ཡུན་ཐུངས་པས་སྒོམ་པ་རྫོགས་མི་ནུས་ལ། ཕྱི་མ་ལྟར་ན། དུས་ངེས་པ་མེད་དེ། བྱ་བ་རྫོགས་པའི་དུས་མི་ཤེས་པས་སོ་ཞེས་བཀོད་ནས་ལན་དུ་དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དེ། མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་བདེན་པ་དང༌། བསམ་པའི་དབང་ལ་རག་ལས་པ་དང༌། དབང་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་
བསྐལ་པར་བྱིན་གྱིས་རློབ་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་འདིར་ཕྱོགས་གསུམ་པ་ལ་
བརྟེན་པར་བྱའོ། །འདི་ཡི་དུས་ལ་ཡང་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་ཇི་ཙམ་སྒོམ་གྱི་ངེས་

པ་མེད་དེ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་སྙིང་པོ་བྱང་ཆུབ་ལ་བཞུགས་པའི་ཐོ་རངས་སངས་
རྒྱས་ལ། པད་དཀར་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོས་བཙུན་མོའི་འཁོར་ནས་བྱུང་ཞིང་སྲས་བཅུ་དྲུག་སྤངས་ཏེ་བདུད་བཅོམ་ནས་བར་བསྐལ་ལྔ་བཅུར་སྐྱིལ་ཀྲུང་མ་བཤིག་པར་བཞུགས་ནས་གདོད་སངས་
རྒྱས་སོ། །དེ་ཡང་གདུལ་བྱའི་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་གྱི་ངེས་དོན་ནི། ཁྱོད་བྱང་ཆུབ་པ་
དང་དུས་གཅིག་ཁོ་ནར་བདུད་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བཅོམ་ལགས་སམ་ཞེས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་བདུད་བཅོམ་མོ། ཞེས་བཤད་ནས་དེ་ལྟར་ཡུན་དེ་ཙམ་དུ་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་སྒོམ་ཡང་མཐར་གྱིས་པར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མ་དང་
བཅས་པ་སྨྲ་བར་བྱེད་དོ། །

1 ཀ ། ༡༥༦ ་སྡེ། ༡༦༠ དགོས་པའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

141

ལུགས་དེ་ལ་ཕྱིས་ཀྱི་ཊཱིཀ་དག་ལེགས་ཆར་བྱེད་ཀྱང་ཁོ་བོ་ནི་འཐད་པར་མི་
སེམས་ཏེ། ཐུན་མོང་མིན་པའི་ལུགས་ཀྱིས་འོག་མིན་དུ་སངས་རྒྱས་ནས་འདིར་
བཙུན་མོའི་འཁོར་ནས་འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ནས་སངས་རྒྱས་པའི་ཚུལ་ཙམ་སྟོན་པར་འདོད་པས། ལུང་དེ་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་ཇི་ཙམ་ན་སངས་རྒྱས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང༌། ཆོས་མངོན་པ་བ་རྣམས་སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སྐད་ཅིག་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྔ་འདའ་བར་འདོད་པར་མཛོད་འགྲེལ་ལས་བཤད་ཅིང་དེའི་ཆ་དང༌། གདགས་པར་བཤད་པའི་རྡུལ་གོ་ས་འཕོ་བ་གཉིས་ཀ་ཡང་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་གི་ངོས་འཛིན་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་ཡིན་མིན་སོ་སོར་བགྲང་བ་དང༌། སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་འདའ་ཞེས་བཀོད་པ་ནོར་རོ། །དབང་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཅིག་བསྐལ་
པར་བྱིན་གྱིས་རློབ་ནུས་པས་འགལ་བ་མེད་པར་ཡང་སྨྲ་མི་ནུས་ཏེ། དབང་ཐོབ་
པའི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ན་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་འགྱུར་བས་སོ། །དེས་ན་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་བྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཡིན་པས་རྒྱུན་དང་ལྡན་ཡང་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་
ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་མི་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པར། ཇི་ལྟར་མར་ངོའི་བཅུ་བཞི་ན། །ཟླ་བ་ཅུང་ཟད་གསལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཐེག་མཆོག་མོས་རྣམས་ལ། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡང་
ཅུང་ཟད་སྣང༌། །ཇི་ལྟར་ཚེས་པའི་ཟླ་བ་ལ། །སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་འཕེལ་བར་མཐོང༌། །དེ་བཞིན་ས་ལ་བཞུགས་རྣམས་ཀྱིས། །རིམ་གྱིས་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

142

མཐོང༌། །ཇི་ལྟར་ཡར་ངོའི་”བཅོ་ལྔ་ན1

། །ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྫོགས་པར་
གསལ། །དེ་བཞིན་ས་ཡི་མཐར་ཐུག་ན། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡང་རྫོགས་པར་གསལ། ཞེས་
ལམ་རྣམས་སུ་སྒྲིབ་པ་དག་པའི་རིམ་པས་ཆོས་སྐུ་ཡང་ཟླ་བའི་འཕེལ་ཚུལ་གྱིས་

མཚོན་པར་བྱས་ནས་སློབ་ལམ་དུ་ཡང་ཡོད་པར་བཤད་ཀྱང༌། དེ་དང་འདིར་བཤད་ཆོས་སྐུ་དོན་མི་གཅིག་པས་འདི་ཡི་ས་མཚམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ནར་ཁས་
བླངས་ཏེ། སྦྱོར་བཞི་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྔ་པ་ལ་བཞི། མཁྱེན་གསུམ་དང་རྣམ་ཀུན་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་དང་ལམ་ཤེས་དང༌། གཞི་ཤེས་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་དང་ཆོས་སྐུ་ལ་ཟློས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་དང་རྣམ་ཀུན་སྟོན་པའི་གཞུང་རྣམས་ཟློས་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་ཡང་རྣམ་པ་སྦྱོར་བ་མཚན་ཉིད་ལ་མཁྱེན་པ་གསུམ་གསུམ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་ཟློས་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་ནི་རྣམ་པ་སོ་སོར་ངེས་པ་དང༌། རྣམ་ཀུན་ནི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་སོ། །དེའི་དོན་ནི་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་དུ་བསྟན་པའི་མཁྱེན་གསུམ་ནི་གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྐྱེ་མེད་དེ་དེ་གསུམ་སོ་སོ་བ་དང༌། རྣམ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི་སྐྱེ་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དེ་བསྡུས་ནས་བསྒོམས་པས་མ་ལུས་པའི་ཡུལ་
ཅན་ཡིན་ནོ། །རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་ན་མཁྱེན་གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་མཚོན་བྱེད་དང་མཚོན་བྱའི་སྒོ་ནས་ཤེས་བྱར་བསྟན་པས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི། ཉམས་ལེན་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟན་པས་སྦྱོར་བའོ། །རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་ན་མཁྱེན་
གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ཙམ་

1 ཞོལ། ༡༥༢ བཅོ་ལྔ་ནི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

143

རྟོགས་པའི་ཡུལ་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི་དྲི་མ་སྤོང་བའི་གཉེན་པོའི་ཕྱིར་སྐྱེད་པ་ཡིན་པས་མི་ཟློས་སོ་ཞེས་འཕགས་པས་གསུངས་པ་ལྟར་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཀོད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་དང་ལམ་ཤེས་ཟློས་པར་འགྱུར་ཏེ། སའི་ཚོགས་ལ་སོགས་པར་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་བཤད་པ་དེ་ཉིད་ལམ་ཤེས་སུ་ཡང་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོས་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མི་ཟློས་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་དུ་བཤད་པ་ནི། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ཆོས་མ་ལུས་པ་མཁྱེན་པ་གཅིག་རྣམ་མཁྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་མཚོན་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ལ། ལམ་ཤེས་སུ་བཤད་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་ནི་
རྣམ་མཁྱེན་དུ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བསལ་བ་དང་ལམ་གསུམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ཡུལ་གྱིས་མཚོན་ནས་ལོགས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁྱེན་
གྱི་མཚོན་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱུ་ཙམ་ཞིག་དྲངས་ཏེ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་ཟློས་ཏེ། སྐབས་གཉིས་པར་ཉན་རང་གི་ལམ་ཡང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐབས་གཉིས་པར་བཤད་པ་ནི། ཡུལ་ཅན་ལམ་ཤེས་མཚོན་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ལ། གསུམ་པར་བཤད་པ་ནི། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་འདོགས་དང་བྲལ་བ་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་སུ་བསྟན་པ་ན་དེས་འཕངས་པའི་ཟློག་ཕྱོགས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་ཉན་རང་གི་ལམ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དང༌། དེའི་ལམ་
ལོགས་སུ་རང་དབང་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པས་མི་ཟློས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་དང་ཆོས་སྐུ་ཟློས་ཏེ། གཉིས་ཀར་གཉིས་ཀ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་ཟློས་ཏེ་དང་པོར་ནི་ཡུལ་དང་བརྒྱད་པར་ནི་འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྣམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

144

གྲངས་སུ་ན་མཚོན་བྱེད་དང་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དོན་དངོས་དང༌། ཟློས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ།
མཁྱེན་གསུམ། སྦྱོར་བཞི། ཆོས་སྐུའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རྣམ་མཁྱེན། ལམ་ཤེས། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་
ལ་གསུམ། རྣམ་མཁྱེན་ཇི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ་དང༌། དེའི་འཆད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ། རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གོ །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་འདིར་རྣམ་མཁྱེན་སྟོན་ན་དེ་མི་
སྟོན་པར་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་སྟོན་ཞེ་ན། དོན་བཅུ་པོ་འདིས་མཚོན་ནས་སྟོན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ། །ཇི་ལྟར་མཚོན་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཆེན་པོ་དག་ན་རེ། བཅུ་པོ་འདི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྒྱུས་མཚོན་ནས་འབྲས་བུ་
བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ན་རྒྱུ་ནི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་རྟེན་དང་དམིགས་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་རང་གི་ངོ་བོ་སྟེ་བཞི་ཡིན་ནོ། །རྟེན་ཡང་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པ་སྟེ། བསམ་པའི་ཁྱད་པར་སེམས་བསྐྱེད་པ། གདམས་ངག་དང་རྗེས་བསྟན་ཐོབ་པ། སྦྱོར་བའི་ཁྱད་པར་ངེས་འབྱེད་ལ་གནས་པ། རིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཆོས་དབྱིངས་དང་ལྡན་
པའོ། །རྟེན་དེས་དམིགས་པ་བཅུ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་གྱི་

ཕྱིར་སྒྲུབ་པ་བཞི་བྱས་པས་དེ་འཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེར། རྒྱུ་བཅུ་རྫོགས་པས་འབྲས་བུ་ཀུན་མཁྱེན་ཉིད། ཅེས་སོགས་ཞེས་འཆད་དོ། །
དེ་ལ་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་ན་རེ། འདི་ནི་རྒྱུས་འབྲས་བུ་མཚོན་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་གང་དུ་འབྱུང་ས་བདུན་གྱིས་འབྲས་བུ་དང༌།

ལྷག་མས་རྒྱུ་བསྟན་ལ། གཞན་ཡང་དམིགས་པར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་འདུས་པས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

145

རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བཤད་ནས་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཁྱེན་པ་གཅིག་རྣམ་
མཁྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས། ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་མཚོན་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་
རོ། །དེ་ལྟར་རྒྱན་སྣང་དང་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་བཤད་ཀྱང་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་མི་
འགལ་ལོ། །འདི་ལྟར་ཡང་བཤད་ནུས་ཏེ། སྤྱིར་རྣམ་མཁྱེན་ནི་སའི་རྡུལ་ལ་སོགས་པའི་ཇི་སྙེད་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ནམ་མི་མཁྱེན་ཡང་བླའི། འོན་ཀྱང་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་གྲོལ་བ་ཐོབ་པའི་ཐབས་ཆ་ཚང་ཞིག་མཁྱེན་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་

རྣམ་མཁྱེན་རྫོགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཐབས་དེ་ཡང་འདིར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པས་ཚང་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འདིར་བཤད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ནི་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་

འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདི་ཡིས་
སྲིན་བུའི་གྲངས་མཁྱེན་པ། །ངེད་ལ་འགར་ཡང་ཉེར་མཁོ་མེད། །བླང་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། །ཐབས་དང་བཅས་པ་རིག་མཛད་པ། །གང་ཚེ་ཚད་མ་ཉིད་འདོད་
ཀྱི། །ཐམས་ཅད་རིག་མཛད་མ་ཡིན་ནོ། །རིང་པོ་མཐོང་ངམ་མིན་ཡང་རུང༌། །འདོད་པའི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ལམ་གྱི་རང་བཞིན་སེམས་བསྐྱེད་པ། སེམས་བསྐྱེད་དག་
བྱེད་གདམས་ངག་ནོད་པ། གདམས་པའི་འབྲས་བུ་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག །གདམས་པའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོའི་མཚན་ཉིད་ས་མཚམས་དང་བཅས་པ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་གདམས་ངག་ཙམ་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་གོ །དང་པོ་ནི། ཐར་ལམ་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་རྗོད་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་ནི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

146

དོན་དུ་གཉེར་བྱ་ཐོབ་པའི་ཐབས་མ་ནོར་བར་འདོམས་པའི་རྗོད་བྱེད་དོ། །འདི་ཡི་ས་མཚམས་དང་སྟོན་པ་པོ་ལ་སངས་རྒྱས་དགོས་མི་དགོས་རྣམས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། མི་རྟོག་པས་རྒྱུད་མཐོང་སྤངས་ལས་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་མཐོང་
ལམ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་ནི། ཐར་པ་ཆ་མཐུན་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་མངོན་རྟོགས་གང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སས་བསྡུས་པའོ། །
བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐེག་ཆེན་སྦྱོར་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སས་བསྡུས་པའོ། །དབྱེ་ན་ཁྱད་པར་ལྔ་ལྡན་གྱི་དྲོད་
རྩེ་བཟོད་མཆོག་རྣམ་པ་བཞིའོ། །བཞི་པ་ལ་བཞི། སྒྲུབ་པའི་རྟེན། སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ། སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ། སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོའ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་རིགས་ཙམ་ཞིག་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སོ། །
དང་པོ་ནི། དབྱིངས་གང་ཞིག་སྦྱངས་ན་བྱང་ཆུབ་ཏུ་འགྱུར་རུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སྤྱི་ཙམ་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་འདིར་སྨོས་ཀྱི་གནས་

རིགས་སོ། །དང་པོ་ནི། དབྱིངས་གང་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་
པ། རྟེན་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།
དབྱིངས་གང་འདིར་སྨོས་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་གཞི་བྱེད་པའོ། །རྟེན་ཆོས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་བཅུ་
གསུམ་མོ། །ས་མཚམས་ནི། ཚོགས་ལམ་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་པ་ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ་དངོས་བསྟན་ནི་དྲོད་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ་དག་ནི། སྒྲུབ་པ་པོའི་ཤེས་བྱར་གྱུར་པའོ། །དབྱེ་ན་བཅུ་གཅིག་གོ། །འདི་དང་རྣམ་པ་ལ་ས་མཚམས་མེད་དེ། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

147

པས་སོ། །
གསུམ་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ནི། གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བྱང་སེམས་སྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་གོ །དབྱེ་ན་ཆེན་པོ་གསུམ་མོ། །ས་མཚམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བའོ། །དང་
པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་
གཉིས་བསྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་སྟེ་རྒྱན་ལས། གནས་རྩོམ་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་ཆེ་བདག་ཉིད། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་འདོད། །རྟག་ཏུ་ལེན་པ་ཆེ་དང་བཟོད་པ་
ཆེ། །དོན་ཆེན་ཡང་དག་བསྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད། ཅེས་སོ། །དེ་ལ་གནས་རྩོམ་པ་འབྲས་བུ་ཆེ་བ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་པ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་རྣམས་སོ། །དེ་གསུམ་གྱིས་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉེ་བར་ལེན་
པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་སྒྲུབ་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གོ་འཇུག་ཚོགས་ངེས་ཏེ་བཞིའོ། །དེ་ཡང་སྔ་མ་དག་རྒྱན་ལས།
ཐོག་མར་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ནས་ནི། །ཚུལ་བཞིན་རབ་ཞུགས་སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང༌། །མ་ཞུམ་མི་འཁྲུགས་ཆོག་མི་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས། ཞེས་བཤད་པའི་དང་པོ་གོ་སྒྲུབ། གཉིས་པ་འཇུག་སྒྲུབ། གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་ཚོགས་སྒྲུབ། ལྔ་པ་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལ་གོ་ཆའི་བྱ་བ་ནི། ཕར་ཕྱིན་རེ་རེའི་ནང་དུ་དྲུག་དྲུག་ཚང་བར་བསྡུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པའོ། །སྔར་གྱི་སྤྱིའི་མཚན་
ཉིད་འདི་དང་འོག་མ་གསུམ་ག་ལ་སྦྱར་རོ། །སྤྱིར་གོ་ཆ་ལ་ཡུམ་གསུམ་གནོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

148

འཇོམས་ལས། གོ་ཆ་བགོས་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བསྟན་ཏེ་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དོན་ལ་བརྩོན་པའི་ཕྱིར་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང༌། སྒྲུབ་པ་གཅིག་གིས་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པས་སྒྲུབ་པ་རྒྱ་ཆེ་བའོ་ཞེས་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པའི་དོན་དུ་བརྩོན་པའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པ་བསམ་པའི་གོ་ཆ་དང༌། དེ་ལྟར་བསམས་པ་ལྟར་དུ་ཕར་ཕྱིན་རེ་རེར་དྲུག་དྲུག་སྡུད་པ་སྒྲུབ་པའི་གོ་ཆར་བཤད་པ་གཉིས་ལས་གཞུང་འདིར་ནི་ཕྱི་མའོ། །
ཅིའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་མི་
ཕིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབྱེ་ན་ཕྱིན་དྲུག་གི་གོ་ཆ་དྲུག་གོ །ཐོག་མའི་ས་མཚམས་ནི་སྡུད་འགྲེལ་རྟོགས་སླ་ལས། དེ་ལ་གོ་ཆའི་སྒྲུབ་པ་ནི་ཚོགས་ཀྱི་ས་ཡིན་པར་གཟུང་བར་བྱའོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ་ཐ་མའི་ས་མཚམས་རྒྱུན་མཐའོ། །འོ་ན་འདི་དང་འཇུག་སྒྲུབ་ལ་ཁྱད་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཉིས་ཀ་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་དངོས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇུག་སྒྲུབ་ཏུ་མ་ཟད་སྒྲུབ་པ་ཕྱི་མ་གསུམ་ག་ཡང་གོ་སྒྲུབ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སློབ་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཁྱད་མེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འཇུག་སྒྲུབ་ནི་སྒོམ་བྱུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འཇུག་ལ། གོ་སྒྲུབ་ལ་ཐོས་བསམ་གཙོ་བོར་གྱུར་པས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་གོ་སྒྲུབ་བསམ་པས་གོ་གྱོན་པ་རྐྱང་པར་འདོད་པ་ནི་སྔར་གྱི་ལུང་དང་རྩ་བར་བཀག་སྟེ། ཕྱིན་དྲུག་སྒྲུབ་པ་ཡང་བཤད་
པས་སོ། །དེས་ན་གོ་སྒྲུབ་འཇུག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉེར་སྡོགས་ཡིན་པ་ནི་འཇུག་པ་མ་ཐོབ་
པའི་སྔོན་དུ་ཡིན་ལ། ཐོབ་ནས་ནི་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཞིང་ཚོགས་ལམ་དུ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

149

སློབ་པ་ཡིན་ཀྱང་འཇུག་སྒྲུབ་ཏུ་མ་བཞག་པ་ནི་དེར་སྒོམ་བྱུང་ཤས་མི་ཆེ་བས་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚོགས་སྒྲུབ་ངེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉེར་སྡོགས་སུ་འགྱུར་ཚུལ་ཡང་ཤེས་
པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་འཇུག་པའི་བྱ་བ་ནི། སྒོམ་བྱུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བའོ། །དབྱེ་ན་འཇུག་སྒྲུབ་དགུའོ། །ས་མཚམས་ཀྱི་ཡ་མཐའ་

སྔར་དང་འདྲ་ལ་མ་མཐའ་ནི་རྟོགས་སླ་ལས། འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་ནི་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ཡིན་པར་རྟོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་དང༌། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས་ཀྱང༌། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མོས་པ་སྤྱོད་པའི་ས་ནས་བཟུང་སྟེ་ས་བདུན་པའི་བར་དུ་རྩོལ་བ་དང་བཅས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་དོན་དམ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་ཞུགས་གནས་ཀྱི་ས་མཚམས་མི་གཅིག་པར་བཤད་དོ། །ཐུབ་དགོངས་སུ། འགྲོ་བར་རྩོམ་པ་མོས་སྤྱོད་ཞུགས་པ་ས་དང་པོ་བདུན་གནས་ནས་འགྲོ་བ་ས་ཕྱི་མ་གསུམ་ལ་བྱེད་པ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་དགོངས་
པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འཆད་པ་ནི་གནོད་འཇོམས་འདི་དང་མི་མཐུན་ནོ། །
གསུམ་པ་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་དངོས་སུ་འབྱིན་པའོ། །དབྱེ་ན་ཚོགས་སྒྲུབ་བཅུ་བདུན་ནོ། །ས་མཚམས་ནི། སྤྱིར་ཚོགས་ཙམ་ཞིག་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་ཡོད་ཀྱང༌། འདིར་ནི་སྒོམ་བྱུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་རང་འབྲས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིག་ལ་ཚོགས་སུ་འདོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

150

པས་ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོ་ན་ཚོགས་སྒྲུབ་དང་པོ་བཅོ་ལྔ། ས་དང་གཉེན་པོའི་ཚོགས་གཉིས་ས་བཅུ་ན་ཡོད་དེ། རྟོགས་སླ་ལས། ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་བརྩེ་བ་དང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དྲུག་དང་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དང་ཟུང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ་དང་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་དང་བསོད་ནམས་དང་ལམ་དང་གཟུངས་ཀྱི་

ཚོགས་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་གིས་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་
བའི་རང་བཞིན་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ནོ། །ས་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ཡང་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་

ཡིན་ནོ། །གཉེན་པོའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་ལམ་གཉིས་ཀའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། ཞེས་བཤད་ཅིང་ཐོགས་མེད་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཞེད་དོ། །
བཞི་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་ནི། འབྱུང་ས་མཐར་ཐུག་ཏུ་གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱིན་བྱེད་ས་བཅུ་པའི་ཁྱད་པར་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པའོ། །དབྱེ་ན་འབྱུང་སའི་
སྒོ་ནས་འབྱིན་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་བརྒྱད་དོ། །ས་མཚམས་ལ་ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཚེ་གཅིག་
གིས་ཐོགས་པ་ལ་ཡང་ཡོད་དེ། རྒྱན་སྣང་ལས། དེ་ལྟར་ཚོགས་བསགས་པ་རྣམས་ནི་འཕགས་པ་བྱམས་པས་བརྙེས་པ་ལྟར་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་བཞི་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་སོ་ཞེས་འཆད་པའི་ལུང་ནི་
འགྱུར་མ་དག་པར་འདྲ་སྟེ། འཕགས་པས་སྒྲུབ་པའི་འབྲེལ་ལ་གོ་དགོས་པ་ནི་འཇུག་གོ། །ཞུགས་པ་ནི་དཔུང་གི་ཚོགས་གསོག་གོ །དཔུང་གི་ཚོགས་བསགས་པ་ནི་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་ཐོབ་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

151

རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་སྒྲུབ་པའི་འབྲེལ་བཀོད་ལ། འགྲེལ་ཆེན་འགྱུར་རྙིང་ལས་ནི། ཚོགས་བསགས་པ་རྣམས་ནི་འདི་ལྟར་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བས་བརྙེས་པ་ལྟར་ཞེས་འབྱུང་ངོ༌། །དེས་ན་དེའི་དོན་ནི་དཔེར་ན་དཔུང་གི་ཚོགས་བསགས་ནས་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་ལྟར་ཚོགས་སྒྲུབ་ཀྱིས་དཔུང་བསགས་ནས་ངེས་སྒྲུབ་གྱིས་

སྤང་བྱའི་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ལ། གཞན་དུ་བྱམས་པའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བ་དང་འཕྱུགས་
པ་འདྲའོ། །
ཐུབ་དགོངས་སུ། འདིར་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་གཉིས་ནས་བཟུང་ནས་སེམས་བསྐྱེད་ཉི་ཤུ་པའི་བར་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པའོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བ་འདི་ནི་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་ཐོབ་ནས་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་པ་གནོན་པ་སྟེ། ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཡང་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་བྱམས་པར་བསྒྱུར་བ་འགྱུར་འཕྱུགས་སོ། །འོན་ཀྱང་ལུང་འདིས་མཐོང་ལམ་ནས་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། རྒྱན་སྣང་དུ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ལུང་དྲངས་པར་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་ནི་
སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་ས་བཅུ་པ་ན་ཡོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེ་དང་རྟོགས་སླ་གཉིས་ཀར་སྒོམ་ལམ་ལ་བརྟེན་ཞེས་པ་ལས་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། སློབ་དཔོན་གྱིས་ལུང་

དེའི་དོན་ཁྱད་པར་ལམ་ལ་བཤད་པ་དང༌། ཀཱ་མ་ལ་ཤཱི་ལས་ཀྱང༌། འདི་ཡང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསུངས་ཏེ་འདི་ལྟ་སྟེ་གོ་ཆ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གི་མཚན་
ཉིད་དེ་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་མོ། །འཇུག་པའི་བྱ་བ་ནི་དྲོད་དང་རྩེ་མོ་དང་བཟོད་པ་སྟེ་སྦྱོར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

152

བའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ནོ། །ཚོགས་བཅུ་བདུན་ལས་བཅོ་ལྔ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་གིས་བསྡུས་ཏེ། སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱིས་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། སའི་ཚོགས་དང༌། གཉེན་པོའི་ཚོགས་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་མོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བ་བརྒྱད་ནི་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་ཞེས་འབྱུང་བས་ས་བཅུ་པའི་ཁྱད་པར་ལམ་ལ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་ངེས་སྒྲུབ་
དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་ལམ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་མཚོན་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ནི་ཐུབ་
པའི་འོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས། དེ་ཇི་ལྟར་མཚོན་ཚུལ།
རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གོ །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག །ཡན་ལག་ཅན་གྱི་

ལམ་མོ། །དང་པོ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་ཀྱིས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་འོད་མོག་མོག་
པོར་ཏེ་གཟི་མེད་པར་བྱེད་པ་ནི་ང་རྒྱལ་བཅོམ་ནས་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་རུང་གི་རྟེན་དུ་བྱས་པའོ། །སོགས་ཀྱིས་བསྡུས་པ་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་གནས་སྐབས་ངེས་པ་སེམས་
བསྐྱེད་དང་ལྡན་པ། མཐར་ཐུག་མ་ངེས་པ་ཀུན་ཀྱང་ལམ་ཤེས་སྒོམ་པས་ཁྱབ་པ། འཁོར་བ་མི་འདོར་བའི་རང་བཞིན་གཞན་འཁོར་དུ་སྡུད་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ལས་རྣམས་
སོ། །
འདིར་རྒྱུའི་རྐྱེན་རིགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ཞེས་གསུང་བ་ནི་སློབ་དཔོན་འདི་ཡི་
དགོངས་པར་མ་སོན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་ཚེ་
ཡང་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པ་སློབ་དཔོན་ལ་ལྟོས་པས་སློབ་མའམ་ཐུབ་པའི་གསུང་ལས་སྐྱེས་པས་སློབ་མ་སྟེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་རྟོགས་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

153

ཉི་ཚེ་བའི་མཁྱེན་པའོ། །དབྱེ་ན་འཕགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་གཉིས་ལས་རྒྱས་བཤད་དུ་མ་བྱུང་ཡང་དོན་གྱིས་ན་ཚོགས་ལམ་ཡང་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་བྱང་སེམས་
ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པས་སོ། །འདི་ནི་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་སྦྱོར་རོ། །འདིར་ཐར་ཆ་མ་བཤད་པ་ནི་རྣམ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པ་ལ་དགོངས་སོ། །གཉིས་པ་གཅིག་པུར་གནས་པས་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་ལམ་སྟེ་དེས་མཚོན་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ནི། བདག་མེད་ཕྱེད་དང་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཉི་ཚེ་བའི་མཁྱེན་པའོ། །དབྱེ་བ་སྔར་དང་འདྲའོ། །
གསུམ་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཚེ་འདིའི་ཡོན་ཏན་
ནད་མེད་པ་སོགས་དང༌། ཚེ་གཞན་པའི་ཡོན་ཏན་སངས་རྒྱས་དང་མི་འབྲལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕན་ཡོན་ཆེ་བ་དང་ལྡན་པའི་མཐོང་ལམ་ནི་ཟག་མེད་སྒོམ་ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །དབྱེ་ན་བཅུ་དྲུག་གོ །གཉིས་པ་སྒོམ་ལམ་ལ་གཉིས་ལས། སྒོམ་ལམ་བྱེད་པ་ནི། སྒོམ་ལམ་གྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཕན་ཡོན་ཏེ། དབྱེ་ན་དྲུག་གོ །ས་མཚམས་ས་
གཉིས་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་སའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་བྱེད་པ་
ཅན་གྱི་སྒོམ་ལམ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་དངོས་དང༌། ཕན་ཡོན་གཉིས་ལས། དང་པོ་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བླ་ན་མེད་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གང་ཡུམ་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་ངེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཛིན་པའོ། །དབྱེ་ན་ཉེར་བདུན་ནོ། །གཉིས་པ་ཕན་ཡོན་བསྟོད་བཀུར་བསྔགས་པ་གསུམ་ནི། རིམ་པ་ལྟར་རང་དོན་གཉིས་དོན་གཞན་དོན་མོས་པ་གསུམ་སྒོམ་པའི་བྱང་སེམས་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་གོང་མ་རྣམས་ཐུགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

154

དགྱེས་པའི་ཆ་དང་དེའི་དོན་གནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཆ་གང་རུང་ངོ༌། །དེ་དག་
ལ་ཡང་དགུ་དགུ་སྟེ་ཉེར་བདུན་ནོ། །
གཉིས་པ་བསྔོ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བླ་ན་མེད་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གང་གཞན་དོན་དུ་དགེ་བ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་བཅུ་
གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བླ་ན་མེད་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གང་རང་གཞན་གྱི་དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་སྟེ། དབྱེ་ན་ཀུན་
རྫོབ་དང་དོན་དམ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡི་རང་གཉིས་སོ། །མོས་པ་ནས་འདི་ཡི་བར་གྱི་ས་

མཚམས་ནི་ས་གཉིས་པ་ནས་བཅུ་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་ཟག་མེད་སྒོམ་ལམ་ལ་གཉིས་ལས། ཡོན་ཏན་མངོན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒོམ་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཟག་མེད་
སྒོམ་ལམ་གང་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ལྔའོ། །གཉིས་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒོམ་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་ཟག་མེད་སྒོམ་ལམ་གང་སྤངས་པ་མཐར་ཐུག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྒོམ་སྤང་དགུའི་གཉེན་པོ་དགུའོ། །འདི་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་རྟོགས་པ་དང་སྤངས་པ་ཕུན་ཚོགས་ལ་བྱས་ནས་ཕྱི་མ་སྒོམ་ལམ་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་པ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ། སྤངས་རྟོགས་གཉིས་ཀྱི་སྤངས་པ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མོས་པ་ནས་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་ལྔ་པོ་འདི་ནི་སྒོམ་པའི་ལམ་མོ། །གཉིས་པ་ནི། ལམ་གསུམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཡུལ་ལམ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པ་དེ་འདྲར་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་ནི་ལམ་ཤེས་དེ་གང་གི་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདེན་གཉིས་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིའོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

155

གསུམ་པ་ལ་གསུམ། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས། དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་ཚུལ།
རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གོ །དང་པོ་ལ་ཆོས་དགུ་ལས། དང་པོ་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་
རྟོགས་པའི་ཤེས་པས་སྲིད་པ་ལ་མི་གནས་པ་ནི། རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་སྲིད་པའི་རྒུད་པ་ཟློག་པའི་མཁྱེན་པའོ། །གཉིས་པ་སྙིང་རྗེས་ཞི་བ་མྱང་
འདས་ལ་མི་གནས་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ཁྱད་ཅན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞི་བའི་རྒུད་པ་
ཟློག་པའི་མཁྱེན་པའོ། །གསུམ་པ་འབྲས་ཡུམ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་མིན་པས་དེ་ལ་རིང་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ལམ་འབྲས་གསུམ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པས་བཅིངས་ཤིང་དེའི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་ནུས་པའི་གཞི་ཤེས་སོ། །བཞི་པ་འབྲས་ཡུམ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པས་དེ་ལ་རིང་བ་མིན་པ་ནི། ཐབས་ཤེས་ཁྱད་ཅན་དང་ལྡན་པའི་མཁྱེན་པའོ། །ལྔ་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
ཏུ་ཞུགས་པའི་འཛིན་པས་བཅིངས་པས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤང་བྱར་གནས་པའི་གཞི་
ཤེས་སོ། །དྲུག་པ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི། གཞི་རང་བཞིན་མེད་པར་
རྟོགས་པས་དེ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་ནུས་པས་མཁྱེན་པའོ། །བདུན་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི། གཞི་གཟུགས་སོགས་ལ་ཞེན་པ་བཀག་
ནས་སྒོམ་པའི་ལམ་གང་ཉན་རང་གི་སྦྱོར་བ་ཤུགས་ལ་འཕེན་བྱེད་དེ། དབྱེ་ན་བཅུའོ། །འདི་ཁ་ཅིག་སྦྱོར་ལམ་དུ་འདོད་ཀྱང་ཚོགས་ལམ་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །བརྒྱད་པ་སྦྱོར་བ་དེའི་མཉམ་ཉིད་ནི། གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་སྒོམ་པའི་རྣམ་
པ་གང་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དུ་རློམ་པ་འགོག་བྱེད་དེ། དབྱེ་ན་སྦྱོར་བ་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ལ་རློམ་མེད་བཞི་བཞི་སྟེ་བཞི་བཅུའོ། །དགུ་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་དངོས་བསྟན་མཐོང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

156

ལམ་ནི། སྒྲོ་འདོགས་སོ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་བདེན་པ་གསར་མཐོང་གང་ཐེག་དམན་
གྱི་མཐོང་ལམ་ཤུགས་ལ་འཕེན་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། གཞི་ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་མི་མཐུན་པ་དང་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་འདྲར་འདོད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཞི་ཤེས་དེ་སུའི་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱིའོ། །དེས་ན་སྤོང་ཞོས་བལྟས་པའི་རྒྱ་དཔེ་ལ། མཐོང་ལམ་ཉན་ཐོས་
ལ་སོགས་ཀྱི་ཞེས་ཡོད་པར་གྲགས་པས་དེ་ལྟར་བསྒྱུར་ནས་དེའི་རྗེས་སུ། ཀུན་
ཤེས་ཉིད་ནི་དེ་འདྲར་འདོད། ཅེས་འདོན་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱན་སྣང་ལས། བརྒྱད་སྟོང་པའི་ལེའུ་བརྒྱད་པའི་རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ལེའུ་དགུ་པའི་ཆོས་
གང་ཡང་བསྐོར་བའམ་ལྡོག་པ་མེད་དོ། །རབ་འབྱོར་འདི་ཡང་བྱང་སེམས་ཆེན་པོའི་ཡུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཤེས་
པ་ཉིད་གསུངས་སོ། ཞེས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་གི་འགྲེལ་པར་གསུངས་
སོ། །
དེས་ན་འདི་ལ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ཐུབ་པའི་ཞེས་དང་། ལམ་ཤེས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་འབྱུང་བའི་དོད་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ཇོ་བོ་མདའ་
བྱང་སེམས་ཀྱིས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་དང་པོའི་བྱེད་ཚིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཨ་ཏིའི་དོན་
ཡིན་ལ་དེ་ཡང་མཆོག་གི་དོན་ཡིན་ནོ། །འདི་མཐོང་ལམ་གསུམ་གྱི་དམའ་ཤོས་ཡིན་
ཀྱང་ཉན་རང་གི་རྟོགས་པའི་ཆོས་དྲུག་གི་མཆོག་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་སྨྲ་བ་མི་འཐད་ལ། གཞན་ཡང་ཨ་མ་རས་བན་ཆུང་རྣམས་ལ་སོགས་སྒྲས་གང་སྡུད་དྲིས་པས་རང་རྒྱལ་སྡུད་ཟེར་བ་ན་འོ་ན་རྒྱས་བཤད་དུ་རང་རྒྱལ་མེད་པ་བྱས་པ་ན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

157

ཉན་ཐོས་བཤད་པས་དེ་ཡང་བཤད་ཟེར་རོ། །འོ་ན་དེ་གཉིས་ལམ་ལ་ཁྱད་མེད་པས་འབྲས་བུ་ཡང་ཁྱད་མེད་པར་འགྱུར་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཁྱད་པར་བཤད་པས་སོ་བྱས་པ་ན་བན་ཆུང་དག་རྡུགས་སོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ཨ་མ་ར་དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀའི་རང་མཚན་བསྒྲགས་པར་སྣང་ངོ༌། །དེ་ལྟར་མཁྱེན་གསུམ་ལ་བརྟེན་གསུངས་ནས་ལྷག་མ་ལྔ་ལ་མ་གསུངས་པ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་དུ་ལྔ་འདུས་པ་ལ་དགོངས་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། རྣམ་ཀུན། རྩེ་མོ། མཐར་གྱིས་པ། སྐད་ཅིག་མའི་ལུས་
རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྣམ་ཀུན་གྱི་ཆོས་དངོས་དང༌། དེ་ཇི་ལྟར་
བཤད་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བཅུ་གཅིག་ལས། དང་པོ་རྣམ་པ་ནི། ཡུལ་ལམ་མཁྱེན་པའི་ཁྱད་པར་གང་སྦྱོར་བའི་བསྒོམ་བྱར་གྱུར་པའོ། །དབྱེ་ན་བརྒྱ་དང་དོན་གསུམ་མོ། །གཉིས་པ་སྦྱོར་བ་ནི། དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་བསྡུས་ཏེ་སྒོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཏེ། དབྱེ་ན་ཚེགས་ཆེན་ཡུན་རིང་རྟོགས་པ་ནས་རྣམ་དག་སྦྱོར་བའི་བར་ཉི་ཤུའོ། །གསུམ་པ་ཡོན་ཏན་ནི། སྦྱོར་བ་བསྒོམས་པས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཐོབ་བྱ་སྟེ། དབྱེ་ན་བདུད་ཀྱི་མཐུ་བཅོམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་
བཞིའོ། །ས་མཚམས་ཚོགས་ལམ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་ལ་བཞག་སྟེ་གཞུང་
ནས་ཤེས་སོ། །བཞི་པ་སྐྱོན་ནི། སྦྱོར་བ་སྐྱེས་པ་དང་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་བདུད་ལས་ཏེ། དབྱེ་ན་ཞེ་དྲུག་གོ །ལྔ་པ་མཚན་ཉིད་ནི། སྦྱོར་བའི་ངོ་བོའམ་ནུས་པ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་མཁྱེན་པ་སྟེ་དབྱེ་ན་གོ་གཅིག་གོ །དྲུག་པ་ཉོན་མོངས་
ཀྱི་ས་བོན་དང་བྲལ་བས་ཐར་པ་དེའི་ཆའམ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཕན་པས་མཐུན་པ་སྟེ་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ནི། བྲལ་བའི་ཁྱད་པར་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་གང་རྣམ་བྱང་དབང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

158

པོའི་ངོ་བོར་མ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་མོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ནི་བླ་
མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བགྲོད་པའི་གོ་སྐབས་ཕྱེ་ཤུལ་ཞེས་སྦྱར་རོ། །
བདུན་པ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནི། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཁྱད་པར་བ་དང་ལྡན་ཞིང་སྒོམ་བྱུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སོ། །འདི་
དང་སྦྱོར་བ་འོག་མ་གཉིས་སུ་ཡང་ལམ་གསུམ་མཚན་ཉིད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་”གཞག་པར་བྱའོ།

1

།བརྒྱད་པ་བསླབ་པར་བྱ་བ་ཡོད་
པས་སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཚོགས་ནི། སྲིད་ཞི་གང་དུ་ཡང་མི་ལྟུང་བར་ངེས་པའི་རྟགས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་དཔའ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྦྱོར་མཐོང་སྒོམ་གསུམ་ལ་གནས་པ་གསུམ་མོ། །དགུ་པ་སྲིད་དང་ཞི་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི། འཁོར་འདས་གཉིས་
རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་སྒོམ་པའི་སྦྱོར་བའོ། །བཅུ་པ་ཞིང་དག་པ་བླ་ན་མེད་པ་སྟེ་མཆོག་གི་སྦྱོར་བ་ནི། རང་གི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ཞིང་གཉིས་ཉེས་པ་དང་བྲལ་བར་
བྱེད་པའི་སྦྱོར་བ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ཞིང་དག་སྦྱོར་གཉིས་སོ། །
བཅུ་གཅིག་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཡུལ་བཅུ་

མངོན་དུ་བྱ་བ་ལ་དུས་དང་དུས་མིན་ཤེས་པའི་སྦྱོར་བ་སྟེ། འདི་དང་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ཚིག་གསལ་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དབང་བསྐུར་བའི་ས་ལ་གནས་པ་དང་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པ་སངས་རྒྱས་སུ་སྣང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཛད་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་བྱ་དགོས་པས་ཞེས་ཞིང་

1 བླ། ༡༩༦ ཀ ། ༡༧༦ སྡེ། ༡༨༠ བཞག་པར་བྱའོ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

159

དག་དང་གོ་རིམ་སྟོན་པ་ཙམ་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་པས་ཞེས་འབྱུང་བས་ཞིང་དག་སྦྱོར་ལ་ཡང་ཐལ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི། རྣམ་པ་ནས་ཐབས་མཁས་དང་བཅས་པ་བཅུ་གཅིག་པོ་འདི་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་ཏེ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་རྫོགས་པར་ཏེ་ཡང་
དག་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡིན་ན་གཉིས་པ་དང་ཐ་མ་གསུམ་ནི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ནི་ཡུལ་དང་རྟེན་དང་སྤང་བྱ་ཤེས་བྱ་ཕན་ཡོན་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་རྣམ་པ་ནས་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་གྱི་བར་ནི་སྦྱོར་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་སྒོམ་པ་དང་ངེས་འབྱེད་ནས་ཐབས་མཁས་ཀྱི་བར་ནི་སྦྱོར་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་སྐྱེས་པའི་རིམ་པའོ་ཞེས་ཀྱང་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩེ་མོའི་ཆོས་དངོས། དེ་ཇི་ལྟར་མཚོན་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བརྒྱད་ལས། དང་པོ་སྔར་བཤད་པའི་རྩེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་དེའི་རྟགས་ནི། བསྡུས་སྒོམ་རབ་ཏུ་གྱུར་པར་མཚོན་བྱེད་གང་དྲོད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་སྟེ།
དབྱེ་ན་བཅུ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་རྣམ་འཕེལ་ནི། བསྡུས་སྒོམ་རབ་ཏུ་གྱུར་པ་འཕེལ་པའི་ཆ་གང་སྦྱོར་ལམ་རྩེ་མོས་བསྡུས་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་རྣམ་འཕེལ་བཅུ་དྲུག་གོ །གསུམ་པ་ངེས་པར་བརྟན་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཅི་རིགས་པ་དང་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི་གཏོང་བ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་རྩེ་མོ་གང་བཟོད་པས་བསྡུས་
པ་སྟེ། དབྱེ་ན་བརྟན་པ་གཉིས་སོ། །བཞི་པ་སེམས་ཀུན་ཏུ་གནས་པ་ནི། བྱང་སེམས་བཞིའི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཡི་རང་བའི་དོན་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་རྩེ་མོ་གང་ཆོས་མཆོག་གིས་བསྡུས་པའོ། །ལྔ་པ་མཐོང་ཞེས་བྱ་བའི་ལམ་གྱི་རྩེ་མོ་ནི།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

160

བསྡུས་སྒོམ་རབ་གྱུར་གང་མཐོང་སྤང་རྟོག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའོ། །དྲུག་པ་སྒོམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལམ་གྱི་རྩེ་མོ་ནི། བསྡུས་སྒོམ་རབ་གྱུར་གང་སྒོམ་སྤང་རྟོག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའོ། །ལམ་གཉིས་པོ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་འཇུག་པ་དང་ལྡོག་པ་གཟུང་རྟོག་རྫས་འཛིན་དང་བཏགས་འཛིན་
གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ་སྤང་བྱ་བཞི་བཞི་ཡོད་པས་དེའི་གཉེན་པོ་སྦྱོར་བ་དང་འཇུག་པའི་ལམ་གཉིས་གཉིས་ཏེ་རྣམ་པ་བཞིའོ། །བདུན་པ་བར་ཆད་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི། བསྡུས་སྒོམ་རབ་གྱུར་གང་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་དངོས་རྒྱུར་གྱུར་པའོ། །བརྒྱད་པ་
བསལ་བྱ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། བདེན་གཉིས་འགལ་བར་འཛིན་པའི་མི་ཤེས་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་བཅུ་དྲུག་གོ །
གཉིས་པ་ནི། རྟགས་ནས་ལས་ལོག་སྒྲུབ་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་བརྒྱད་ནི་
རྩེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་སོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་བདུན་ནི་རྩེ་མོའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ་བརྒྱད་པ་ནི་སྤང་བྱའོ། །གསུམ་པ་ལ་བཅུ་གསུམ་ལས། དང་པོ་སྦྱིན་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི།
མཐར་གྱིས་པ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་སྦྱར་ནས་སྦྱིན་པ་རིམ་ལྡན་དུ་སྒོམ་པ་སྟེ། དེ་བཞིན་
དུ་གཞན་ལྔ་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དོན་དམ་པར་མི་དམིགས་ཤིང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རིམ་ལྡན་དུ་དྲན་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་པའི་གནས་སུ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ཆོས་དང༌། སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་
པའི་ཚོགས་དང༌། སྡོམ་པ་གསུམ་དང་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་དང༌། ལྷར་སྐྱེས་པའི་འཕགས་པ་ཞེས་སྦྱར་བས་ཆོས་དང༌། དགེ་འདུན་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

161

གཏོང་བ་དང༌། ལྷ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་གྱིས་པའོ། །དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་ཤེས་
པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་ནས་རིམ་གྱིས་སྒོམ་པའོ། །དེ་ལྟར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་རྣམ་པ་
གསུམ་དང་ལྷག་མ་རྣམ་པ་བཅུ་ནི་མཐར་གྱིས་པའོ། །ཚུལ་འདི་ཡང་མཐར་གྱིས་

པས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཚང་བར་ལེན་གྱི་རེ་རེ་ཞིང་ཕྲལ་ནས་མ་ཡིན་
ཏེ། དང་པོ་དྲུག་མཐར་གྱིས་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། དྲན་པ་དྲུག་དེའི་
གནས་སྐབས་ཡིན་ཞིང་ཐ་མ་ནི་འཛིན་པ་དག་བྱེད་ཡིན་པས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

ཁྱབ་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ན་དཀོན་མཆོག་རྟེན་དུ་དང་ལྷ་དཔང་པོར་དང་སྦྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་དྲན་པ་སྟེ། མདོར་ན་ལམ་གྱི་རྟེན་དང་
དཔང་པོ་དང་ལམ་གྱི་ཕན་ཡོན་དྲན་པར་བྱེད་ལ། ཉམས་ལེན་དང་དྲན་པ་ཀུན་ཀྱང་ཐ་
མས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་ཐུབ་དགོངས་སུ། གང་ཡང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང༌། སངས་རྒྱས་དང༌། དགེ་བ་དང༌། མི་དགེ་བ་དང༌། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཆོས་དང༌། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་དགེ་འདུན་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌། གཏོང་བ་དང༌།
ལྷ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་རྟོགས་པ་
སྟེ་རྣམ་པ་བཅུ་གསུམ་དུ་གསུངས་པ་དེ་རྣམས་ནི་རིམ་གྱིས་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བཅུ་གསུམ་དུ་འབྱུང་བས་སོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་ལྷ་ནི་འདོད་ལྷར་སྐྱེས་པའི་རྒྱུན་ཞུགས་དང་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་བཤད་དོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

162

བཞི་པ་ནི། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་ཏེ་མངོན་དུ་རྫོགས་པར་ཏེ་མ་ལུས་པ་བྱང་ཆུབ་པ་སྟེ་རྟོགས་པའི་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་དེ་ལ་མཚན་ཉིད་དམ་ལྡོག་པས་ཕྱེ་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མིན་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང༌། རྣམ་སྨིན་གྱི་ཆོས་

ཐམས་ཅད་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད་པ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་གཉིས་སུ་མེད་པར་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་རྟོགས་པ་བཞིའོ། །ངོ་བོ་ཐ་དད་མིན་པར་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པ་ཡང་རྒྱན་སྣང་དང་ཚིག་གསལ་ཐུབ་དགོངས་ཤེར་འབྱུང་ལ་སོགས་པས་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། དབྱེ་གཞི་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཙམ་མོ། །དབྱེ་བའི་ངོ་བོ་ནི་རྣམ་པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་པར་བརྗོད་དོ། །དེ་ལ་བཞི་ལས་དང་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ནི། དབྱིངས་རང་བཞིན་གྱིས་དག་པ་ལ་གློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་མ་ལུས་པས་ཀྱང་དག་པའི་
སྐུའོ། །གཉིས་པ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་ནི། གདུལ་བྱའི་ནང་ནས་བྱང་སེམས་འབའ་ཞིག་ལ་སྣང་བའི་གཟུགས་སྐུ་གང་སྤྲུལ་སྐུའི་བདག་རྐྱེན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་དང་ལོངས་སྐུ་གཉིས་སྐུ་གཉིས་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་དེ་ལས་གཞན་པ་སྤྲུལ་སྐུ་ཡང་སྐུ་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ནི་ལོངས་སྐུའི་བདག་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གང་དག་པ་དང་མ་དག་པའི་འགྲོ་བ་དུ་མའི་འདུལ་བྱེད་དོ། །བཞི་པ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐུ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་མཐར་
ཐུག་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཕྱེ་བའི་ཐ་དད་ནི་དང་པོ་དང་ཕྱི་མ་གསུམ་དོན་དམ་པར་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་ཐ་དད་ལ་ཕྱི་མ་གསུམ་རྫས་ཐ་དད་དོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

163

སྐུ་འདི་དག་གི་གྲངས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རྣམས་འོག་ཏུ་སྟོན་པར་
འགྱུར་རོ། །དེ་བཞི་ནི་དངོས་ཡིན་ལ་ཞར་བྱུང་མཛད་པ་ནི་ཆོས་སྐུས་བདག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དབྱེ་ན་ཉེར་བདུན་ནོ། །དོན་འདི་ལ་དག་ལྡན་དུ། ཇི་ལྟར་ན་མཛད་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡིན་ཞེ་ན། མཛད་པ་
དང་མཛད་པ་པོ་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པར་བཤད་པ་སོགས་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་དོན་བདུན་ཅུའི་དོན་གྱི་ངེས་པ་ནི་དག་
ལྡན་དང་ཚིག་དོན་གཉིས་ཀའི་ངེས་པ་ནི་གྲགས་པའི་ཆ་ལས་བཤད་དེ། དེ་གཉིས་
ཀྱི་ལུགས་ནི་མོག་མོག་པོར་བྱེད་སོགས་ལ་གཅིག་དང་བསྟོད་བཀུར་བསྔགས་གསུམ་ལ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་ལམ་ཤེས་ལ་བཅུ་གཅིག་དང༌། ཆོས་སྐུ་ལ་སྐུ་གསུམ་དང་མཛད་པ་དང་བཞིར་བྱས་ནས་བདུན་ཅུར་བྱེད་དོ། །སློབ་དཔོན་འདི་ཡི་བཞེད་པ་ལ་དོན་བདུན་ཅུའི་གསལ་ཁ་མེད་ལ་དོན་ཐོབ་ཀྱིས་བྱེད་ན། ལོག་སྒྲུབ་བར་ཆད་
མེད་རྩེའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱས་ནས་ཟུར་དུ་མི་བགྲང་བའམ། ཡང་ན་ཕྲིན་ལས་ཆོས་
སྐུའི་ཞར་བྱུང་དུ་བྱས་ནས་མི་བགྲང་བར་མངོན་ལ་དེ་གཉིས་ལ་ཡང་རྒྱན་སྣང་ལྟར་ན་ཕྱི་མར་མངོན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་དྲུག །སྒྲུབ་པ་དང་སྦྱོར་བ་དང༌། གང་ཟག་དང༌། རྟོག་པ་དང༌། སྒོམ་ལམ་དང༌། མཐོང་ལམ་དང༌། སྦྱོར་ལམ་ལ་ཟློས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གདམས་ངག་ཏུ་སྒྲུབ་དང་ཞེས་པ་དང༌། སྒྲུབ་པ་བཞི་རྣམས་སྟོན་པ་ཟློས་པར་ཐལ་ཏེ། སྒྲུབ་པ་ཁྱད་མེད་ཡང་ཡང་བསྟན་པས་ཤེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དང་པོ་ནི་གདམས་ངག་གི་བརྗོད་བྱའི་ཆ་ནས་དང༌། གཉིས་པ་ནི་སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དང༌། དབྱེ་བ་ཡིན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

164

པས་སོ། །དེ་ལྟ་ནའང་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དང༌། རྣམ་ཀུན་གྱི་སྦྱོར་བ་ཟློས་ཤེ་ན།
མི་ཟློས་ཏེ། དང་པོ་ནི་གཞི་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་ནས་སྒོམ་པ་ཉན་རང་གི་སྦྱོར་བ་ཟློག་ནས་འཕེན་བྱེད་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་སྐྱེ་མེད་གསུམ་བསྡུས་ནས་སྒོམ་པ་ཡིན་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་དུ་གང་ཟག་ཉི་ཤུ་བཤད་པ་དང༌། ལམ་ཤེས་སུ་མོག་མོག་པོར་བྱེད། ཅེས་དང༌། རྟེན་གྱིས་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་ལམ། ཞེས་དང༌། རྣམ་
ཀུན་ཏུ་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས། ཞེས་དང༌། སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཚོགས། ཞེས་པ་རྣམས་ཟློས་ཤེ་ན། མི་ཟློས་ཏེ། དང་པོ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དང༌། གསུམ་
པ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་རྟེན་དང༌། བཞི་པ་ནི་ཡུམ་ཉན་པ་སོགས་ཀྱི་སྣོད་དང༌། ལྔ་
པ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟེན་ངོས་གཟུང་བའི་ཆེད་ཡིན་པས་སོ། །འདིར་སྒྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་གྱུར་པ་དྲངས་ནས་གང་ཟག་གི་ཟློས་སྤོང་བྱེད་པ་མི་འཐད་དོ། །དེའི་རྟེན་གང་ཟག་མིན་གྱི་རིགས་ཡིན་པས་སོ། །གལ་ཏེ་རིགས་ཅན་དང་འབྲེལ་བས་སྐྱོན་མེད་ཅེ་ན། དེ་ལྟ་ན་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གང་ཟག་དང་འབྲེལ་བས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གི་ཟློས་སྤོང་དུ་སྦྱར་དགོས་པར་ཧ་ཅང་ཐལ་ལོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྦྱོར་ལམ་གྱི་རྟོག་པ་དང༌། རྩེ་སྦྱོར་གྱི་མཐོང་

སྒོམ་གྱི་སྤང་བྱའི་རྟོག་པ་བཞི་ཚན་རེ་རེ་བཤད་པ་རྣམས་ཟློས་ཤེ་ན། མི་ཟློས་ཏེ་དང་པོ་ཐེག་ཆེན་སྦྱོར་ལམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་སུ་བསྟན་ལ། གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་རྣམས་
རིམ་པ་ལྟར་མཐོང་ལམ་དང་སྒོམ་ལམ་གྱི་སྤང་བྱར་བསྟན་པས་སོ། །གཉེན་ཚོགས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

165

ཀྱི་རྟོག་པ་བརྒྱད་བསྟན་པ་དང་ཡང་མི་ཟློས་ཏེ། དེ་ནི་གཉེན་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པས་སོ། །བཞི་པ་ནི། སྐབས་རྣམས་སུ་སྒོམ་ལམ་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་རྣམས་ཟློས་ཤེ་ན། ལམ་ཤེས་སུ་བཤད་པ་ནི་ལམ་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱ་ཞེས་འབྱུང་བས་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པ་དང༌། རྣམ་ཀུན་ཏུ་སྒོམ་པའི་ལམ་ནི་ཟབ་ཅེས་པ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་དང༌། རྩེ་སྦྱོར་དུ་བཤད་པ་ནི་སྒོམ་སྤང་གི་གཉེན་པོའི་ཆ་ནས་བསྟན་པས་མི་ཟློས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཙམ་ཡོད་པ་གདམས་ངག་ཐ་མ་དང་གཉེན་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱང་རིག་པར་བྱ་ལ། མིང་མ་བཏགས་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་རིགས་ཀྱི་སྐབས་དང་སའི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སུ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །ཚུལ་དེ་ནི་ལམ་འོག་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང་སྦྱར་རོ། །ལྔ་པ་ནི། སྐབས་རྣམས་སུ་མཐོང་
ལམ་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་རྣམས་ཟློས་ཤེ་ན། སྐབས་གཉིས་པར་ནི་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པའི་མཐོང་ལམ་དང༌། གསུམ་པར་ནི་ཐེག་དམན་གྱི་ས་ལས་འདའ་བ་དང༌།

བཞི་པར་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་བཟོད་ཅེས་པ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་སྒོ་ནས་དང༌། མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་ནི་ཉན་རང་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང༌། ལྔ་པར་རྟོག་པའི་གཉེན་པོའི་ཆ་ནས་བསྟན་པས་མི་ཟློས་སོ། །
དྲུག་པ་ནི་སྐབས་རྣམས་སུ་སྦྱོར་ལམ་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱང་ཟློས་ཤེ་ན། རྣམ་མཁྱེན་དུ་ནི་དམིགས་རྣམ་རྒྱུ་གསུམ་ལྡན་ཆོས་རྟོག་པ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་
འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བའི་ཁྱད་པར་དྲུག་དང་ལྡན་པར་བསྟན་ལ། གཉིས་པར་
ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ནི་དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

166

རྣམ་པ་སྟོང་ཉིད་དུ་དབྱེར་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དང༌། རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་

སྐབས་སུ་ནི་དམིགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བཏགས་པ་ཙམ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་བཏགས་པ་དང་མི་འགལ་བར་ཆོས་ཉིད་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ལ་སོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྦྱོར་ལམ་དེ་གསུམ་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་དམིགས་རྣམ་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་མི་ཟློས་ལ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་དྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་སོགས་སུ་བསྟན་པ་ནི་
དམིགས་པ་སེམས་ཅན་དང་རྣམ་པ་སེམས་མཉམ་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་དམིགས་པས་མི་ཟློས་ཞེས་སྔར་གྱི་མཐོང་ལམ་དང་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཟློས་སྤོང་
འཕགས་པས་མཛད་ནས་ཚུལ་དེས་སྒོམ་ལམ་དང་རྣམ་རྟོག་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་

ཤེས་པར་བྱ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སྐབས་ལྔ་པར་སྦྱོར་ལམ་བཤད་པ་ནི་རྩེ་སྦྱོར་གྱིས་དབང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡིན་པས་མི་ཟློས་སོ། །
འདིར་འཕགས་པས་ཁྱད་པར་དྲུག་གིས་འཕགས་པར་གསུངས་པས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་འཕགས་པའི་ལུགས་ཀྱིས་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོས་ཁྱད་པར་དུ་
འཕགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཐེག་དམན་གྱི་ཆོས་མཆོག་ལ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལས་
མེད་པས་ཞེས་འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཉན་རང་གི་ཆོས་མཆོག་གཅིག་པུ་ལས་དྲུག་གིས་འཕགས་པར་འགྱུར་བ་དང༌། འཕགས་པས་སྐབས་གཉིས་པར་བཤད་པའི་སྦྱོར་ལམ་གཉིས་ཀྱང་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་དམིགས་རྣམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་

གྱུར་པར་བཤད་པས་དེ་དག་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཞེས་པ་ནི་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ལ་བཤད་དེ། ཟློས་སྤོང་གི་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཟློས་སྤོང་འདི་དག་འཕགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བཤད་ལ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

167

སློབ་དཔོན་འདིའི་བཞེད་པ་དང་དེ་དག་གི་དོན་གང་འཐད་པ་ལ་སོགས་ནི་རྣམ་ཀུན་ལས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཚིགས་བཅད་ལ་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ནང་ནས་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་ཡུམ་གྱི་ལུས་མདོར་བསྟན་ཏེ། དེ་དངོས་པོ་
བརྒྱད་ཙམ་དུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལྷག་མ་བཅུ་
གསུམ་གྱིས་ནི་དངོས་བརྒྱད་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་དོན་བསྡུས་ནས་སྔར་བསྟན་པ་དེ་དོན་
བདུན་ཅུའི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། བརྒྱད་དང་བདུན་ཅུར་ཕྱེ་བ་དེ་ལྟར་ན་ཡུམ་
གྱི་ལུས་ལེགས་པར་རམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དེ་ལྟར་གནས་པ་ལ་ཚིག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མདོར་བསྡུས་པ་དང་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་ནི། འོ་ན་ལུས་རྣམ་གཞག་ལ་དམིགས་འབྱེད་པའི་བསྡུས་དོན་ཙམ་ཞིག་བྱས་ནས་ཚིག་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། བསྡུས་པའི་དོན་གྱི་ཚིག་
ལེའུར་བྱས་པ་ལུས་རྣམ་གཞག་རྣམས་ནི་ཚིག་རེ་རེ་ནས་རྣམ་པར་མ་བཀྲོལ་ལོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི་ཟློས་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་སོ། །དོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་དེ་དག་ནི་འཆད་ལ་དེ་དག་རྣམ་པར་བཤད་པས་ལུས་རྣམ་གཞག་ཀྱང་བཤད་པར་བསམས་ཏེའོ། །དེ་ལྟར་འགྱུར་བ་ཡང་བསྟན་བཅོས་རྒྱན་མཛད་པ་པོ་རྗེ་བཙུན་ཉིད་ཀྱིས་བཀོད་པ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་
དོན་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་དང༌། སོགས་པས་ཕྲིན་ལས་ཀྱི་བར་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་
ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་མཐའ་དག་གིས་ལུས་རྣམ་གཞག་
དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་འགྲེལ་པ་འདིར་ཚིག་ཚོགས་སྐྱུང་བའི་དབང་དུ་བྱས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

168

ནས་ཡིན་གྱི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རྒྱན་གྱི་སྣང་བ་དང་ཊཱིཀ་བྱེད་ཀུན་ཀྱང་ཟློས་པའི་ཉེས་
པས་གོས་པར་འགྱུར་རོ། །གཞུང་འདི་ལ་བཀྲོལ་མི་དགོས་ཤིང་བཀྲོལ་ན་ཉེས་པར་འགྱུར་བ་གཉིས་མི་བཀྲོལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་གཞུང་ཕྱི་མ་རྣམས་སོ་སོར་སྦྱོར་བ་ཡང་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་སྔ་མ་ཉིད་སྒྲ་དང་དོན་གཉིས་ཀ་ལ་ཞུགས་པར་ངེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གཞན་བཤད། ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མདོ་དང་ཇི་ལྟར་
སྦྱར་བ་དང༌། སྦྱར་ཚུལ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རྒྱན་འདིས་མདོ་དོན་ཀུན་སྡུད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་འདིར་གླེང་གཞི་དང༌། རྗེ་བཙུན་ཉིད་ཀྱིས་ཞུས་པ་དང༌།

རྟག་ཏུ་ངུ་དང་ཆོས་འཕགས་དང་གཞུང་གཏད་པའི་ལེའུ་རྣམས་མ་བསྡུས་ཤེ་ན། དང་པོ་ནི་ཡུམ་འདི་གསུང་བའི་ཚེ་འཁོར་འདུས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པས་གོ་སླ་ལ། དེ་ལྟར་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གིས་རྟོགས་ནུས་བཞིན་དུ་ཡང་སྟོན་པ་ནི་
དགོས་པ་མེད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི་ཐེག་པ་གཅིག་དང་རིགས་གཅིག་ཏུ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་
འཇམ་དཔལ་གྱི་མན་ངག་ལ་སོགས་པའི་མདོ་སྡེ་དུ་མ་དང༌། དབུ་མའི་རྩ་བ་ལ་
སོགས་པར་གསལ་བར་མཛད་པས་འདིར་བསྟན་མི་དགོས་སོ། །གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་ནི་སློབ་མ་དང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རྣམ་ཐར་བསྟན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་མ་
འོངས་པ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་བསླབ་པའི་ཆེད་དུ་སྔོན་བྱུང་བ་བསྟན་པས་གོ་སླའོ། །ལྔ་པ་ནི་གཞུང་ཡོངས་སུ་གཏད་པ་ཙམ་ཡིན་པས་མ་བསྡུས་སོ། །གཞན་ཡང་བར་བར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

169

དུ་གང་ཟག་ལུང་བསྟན་པ་དང་སྔོན་རབས་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་མ་བསྡུས་སོ། །དེས་ན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ་ནས་ཆོས་ཉིད་མི་འགྱུར་བར་བསྟན་པའི་ལེའུའི་བར་གྱི་མདོའི་དོན་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་རྣམས་རྒྱན་དང་སྦྱར་རོ། ཞེས་ཚིག་
གསལ་ལས་འཆད་དོ། །དེ་ལ་ལེའུ་ཕྱི་མ་གསུམ་ནི་རྒྱན་སྣང་གནད་ཀྱི་ཟླ་འོད་
གཉིས་ཀར་གོ་སླ་བས་རྒྱན་གྱིས་མ་བསྡུས་ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་ལ། བྱམས་
པས་ཞུས་པ་བསླབ་པ་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་ལེའུས་ནི། ལེའུ་བརྒྱད་མ་དང་དག་སྙིང་ཟླ་

འོད་དང་བཅས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྤོང་བ་ལ་འགོད་པའི་ཕྲིན་ལས་དང་སྦྱར་ལ། ཉི་སྣང་དུ་ཚིག་གསལ་བར་མི་སྣང་ཡང་ཚིག་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་མཚམས་ཕྱེ་བ་དང་ལེའུ་བརྒྱད་མ་ལ་བསྒྲིགས་ན་སྔ་མ་བཞི་དང་འདྲ་བར་མངོན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱམས་
ཞུས་རྒྱན་གྱིས་མ་བསྡུས་པར་འཆད་པ་ཅུང་ཟད་རྩིངས་སོ། །གླེང་གཞི་ནི་འགྲེལ་པ་
ཁུངས་མ་གང་གིས་ཀྱང་རྒྱན་དང་མ་སྦྱར་རོ། །
འོ་ན་འཕགས་པས་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐབས་འབྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བར་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ན་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མཛད་པ་དང་བཅས་པའི་
མཐར་ཐུག་པ་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། དེ་ནི་རྟོགས་དཀའ་བའི་དབུ་ཞབས་ཀྱི་དོན་ཙམ་བསྡུས་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། འཕགས་པས། གླེང་
གཞིར་ཕྱོགས་བཅུའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་པདྨའི་སྐྱེས་བསྐུར་བ་དང༌། བྱང་སེམས་གཞལ་དུ་མེད་པ་འདུས་པར་གསུངས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བཤད་པ་རྫོགས་ཀྱི་བར་གྱིས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་བྱིན་གྱིས་བརླབས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

170

པ་དང༌། སེམས་ཅན་དུ་མ་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་མང་པོར་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་མཁས་པ་དག་གསུང་བ་ནི་ལེགས་པར་གསུངས་པའོ། །རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་དང་རྒྱན་དང་སྦྱར་བའི་འབུམ་འགྲེལ་དུ་མཆོད་བརྗོད་གླེང་གཞིའི་འགྲེལ་པར་སྦྱར་ནས་འཆད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སྔ་མ་དག་འཆད་པ་ནི་གཉིས་ཀ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མཆོད་བརྗོད་དང་དགོས་འབྲེལ་ནི་རྒྱན་གྱིས་མདོ་བཤད་པའི་སྔོན་འགྲོ་ཡིན་གྱི་
མདོའི་བཤད་པ་དངོས་མིན་ཏེ། དཔེར་ན་འགྲེལ་པ་འདི་ཡི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ལ་ཞེས་སོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་མདོ་དང་རྒྱན་སྦྱར་
ནས་འགྲེལ་ན་མདོའི་གླེང་གཞི་བཤད་པར་རིགས་མོད། རྒྱན་ཟུར་དུ་འཆད་པ་ལ་ཡང་གླེང་གཞི་འགོད་པ་ནི་ཧ་ཅང་བཤད་པ་ཞེས་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །གལ་ཏེ་རྒྱན་འདི་ཡི་རྩ་བའི་མདོ་དང་པོ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་སྟོན་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེ་ན། དེ་ལྟ་ན་མདོ་ཇི་ལྟར་གཏད་པ་དང་ཤེར་ཕྱིན་སྔོན་ཇི་ལྟར་བཙལ་ཚུལ་སྟོན་པས་ལེའུ་ཐ་མ་གསུམ་ཡང་ཤོད་ཅིག །གང་དག་ཡོངས་གཏད་དེའི་རྒྱུ་ནི་ཡོངས་གཏོད་དང༌། གླེང་གཞི་ཞིང་དག་དང༌། རྟག་ཆོས་གཉིས་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་བསྡུས་ཞེས་གསུང་བ་ནི་མི་
འཐད་དེ། ཡོངས་གཏད་གཉིས་ཡོད་པའི་དང་པོ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ནི་ཡོངས་གཏོད་ཀྱི་དོན་
ཡིན་ལ། ཐ་མ་ནི་རྟག་ངུས་ཀྱིས་དཀའ་བས་བཙལ་བ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཟུངས་ཤིག་ཅེས་གསུངས་པས་མིན་ནོ། །
གླེང་གཞིར་ཞིང་དག་པར་བཤད་པ་ཙམ་དང༌། ཆོས་འཕགས་སློབ་དཔོན་དང་རྟག་ཏུ་ངུ་སློབ་མ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་དག་གིས་བསྡུས་པར་འདོད་ན། སྣོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

171

ཁྱད་ཅན་ན་བཞུགས་ནས་ཐེག་ཆེན་གསུང་བའི་གླེང་གཞི་ཐམས་ཅད་དང༌། ནོར་བཟང་གིས་བླ་མ་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྒྱན་གྱིས་བསྡུས་
པར་ཧ་ཅང་ཐལ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་གལ་ཏེ་རྒྱན་དང་མདོ་སྦྱར་བ་ན་མདོ་ཁ་ཅིག་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་དང༌། ཁ་ཅིག་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཡང་རྒྱུ་མཚན་སྣང་བས་སྦྱར་རིགས་མོད། འོན་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས་པ་བསྟན་
པར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་མདོ་དེས་དོན་དེ་སྟོན་པ་ལ་ངེས་བྱེད་མེད་པ་དང༌། དྲོད་ཀྱི་

སྐབས་སུ་བུད་མེད་དུ་མི་སྐྱེ་བར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་དང་རྒྱན་དུ་དོན་ཡོད་པ་གླེགས་བམ་ཁ་ཅིག་ལས་མདོ་མི་སྣང་བ་ཇི་ལྟར་སྦྱར་ཞེ་ན། མདོ་སྦྱར་བའི་རྒྱུ་མཚན་མེད་པ་ལྟར་སྣང་བ་རྣམས་ནི་དེ་དག་ཏུ་སྦྱར་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་ཡོད་པས་སྦྱར་དུ་རུང་སྟེ། དང་པོ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་སྦྱར་རིགས་པ་རྣམས་སྦྱར་བ་ན་ལྷག་མ་རྣམས་དེ་དང་སྦྱོར་བར་ཤུགས་ལ་གོ་སྟེ་དེ་ཡང་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ལ་གཙོ་བོར་མ་གྱུར་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྗེ་བཙུན་ལ་དེ་ལྟར་སྦྱར་བའི་ལུང་མངའ་བའི་ཕྱིར་ཡང་ཡིན་ཏེ། རྗེ་བཙུན་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་དབང་བསྐུར་བས་དམ་པའི་
ཆོས་ཀྱི་མཛོད་གཞན་གྱིས་བལྟ་བའི་གནས་མིན་པ་ལ་ཕའི་ལུང་གིས་དབང་བསྒྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དྲོད་དུ་བུད་མེད་དུ་མི་སྐྱེ་བར་བསྟན་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱན་གྱི་སྒྲས་མ་ཟིན་པ་རྣམས་ནི་ཟླས་བསྡུས་ཏེ་དེས་ན་རང་གི་སྐབས་དེར་གཏོགས་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག་ནི་གཙོ་བོ་བརྗོད་པས་འཁོར་ཞལ་ལ་བསྡུས་ཏེ་དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་འཁོར་བཅས་གཤེགས་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་སྐབས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

172

བརྒྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བསྟན་ཡང་གོ་སླ་བས་མ་བསྡུས་ཏེ། དཔེར་ན། གངྒཱའི་ལྷ་མོ་
བསྐལ་པ་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་ཏུ་འཚང་རྒྱ་བ་
དང༌། དགེ་སློང་བརྒྱ་ཕྲག་དྲུག་ཅུ་བསྐལ་པ་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ལ་མེ་ཏོག་བཀྲམ་པ་ཞེས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཚེ་བསྐལ་པ་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུ་ཐུབ་པར་ལུང་བསྟན་པ་ལྟ་བུའོ། །རྒྱན་ན་ཡོད་པ་མདོ་ཡི་གླེགས་བམ་ཁ་ཅིག་ལས་མི་སྣང་བ་ནི་གཞུང་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་འདི་སྒྲུབ་པར་དཀའ་བ་དང༌། ལྔ་བརྒྱ་ཐ་མ་ལ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བློ་ཡི་
སྟོབས་བྲི་བས་ལུང་གིས་ཚིག་ཉམས་པར་ཟད་ཀྱི་འདི་ལ་ལོག་པར་བསྟན་པའི་དྲི་མ་མེད་དེ་རྗེ་བཙུན་གྱིས་ཡུམ་དེ་ལྟར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སློབ་དཔོན་
ཆོས་བཤེས་འཆད་པ་ནི་ལེགས་པར་བརྟགས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཤེས་བྱ་མཁྱེན་པ་གསུམ། ཉམས་ལེན་སྦྱོར་བ་བཞི། འབྲས་བུ་ཆོས་སྐུའི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཐོབ་བྱ་རྣམ་མཁྱེན། ཐོབ་བྱེད་ལམ་ཤེས། སྤང་བྱ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། འབྲེལ་བརྗོད་པས་མཚམས་སྦྱར། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཆོས་

རྒྱས་པར་བཤད། སྐབས་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། བཤད་པར་བཞེད་དོ། །གང་ན། རྣམ་མཁྱེན་དེ་བརྗོད་བྱར་སྡུད་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལུས་རྣམ་གཞག་རྣམས་ནིའོ། །ཇི་ལྟར་ན། རྣམ་པར་ཏེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་གི་ཚེ་ན་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་བསྡུས་པའི་དོན་ལུས་རྣམ་གཞག་ཀུན་བསྟན་ནས་སོ། །
གང་དུ་ན། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་དང་པོར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དང་པོར་འདི་སྟོན་ཞེ་ན།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་སྔོན་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྗེས་སུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

173

ཐོབ་པར་འདོད་པས་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པར་བྱ་དགོས་པས་འབྲས་བུ་ལ་བྲོད་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བསྟན་དགོས་སོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིགས་འབྱེན་ནི། མཆོད་བརྗོད་ནས་བཤད་པའི་མཁྱེན་གསུམ་དང་འདིར་བསྟན་པའི་མཁྱེན་གསུམ་གོ་རིམ་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་ཅི་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་དེ་དོན་མིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་བཤད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང༌། བཤད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང༌། དྲི་བས་ལན་འདྲེན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཡོད་པ་ལས་འདི་ལ་ནི་དང་པོ་གཉིས་ཚང་ལ། ཕྱི་མ་ནི་རིགས་དང་དམིགས་རྣམ་གྱི་མཚམས་སྦྱོར་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། ལམ་གྱི་རང་བཞིན་སེམས་བསྐྱེད་པ། སེམས་བསྐྱེད་དེ་དག་བྱེད་གདམས་ངག་ནོད་པ། གདམས་པའི་འབྲས་བུ་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག །གདམས་པའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང་ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་གསུམ། སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེ་བའི་རྟེན། བརྟེན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན། རང་བཞིན་དེས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་
ལས། ལུས་རྟེན་ནི། ལམ་ཤེས་ཀྱི་མདོ་ལས་ལྷའི་བུ་དུ་མས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་
བསྐྱེད་པ་དང༌། ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པ་ལས། ཀླུ་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་གིས་སེམས་བསྐྱེད་པར་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་སོ་ཐར་རྟེན་དུ་དང༌། མི་ཁོམ་པ་ཐམས་ཅད་བྲལ་བ་དགོས་པ་མིན་ནོ། །སེམས་རྟེན་ནི། རྒྱལ་བ་ལ་དམིགས་པའི་དད་པ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཐོས་པ་དང་
གསུམ་ཡིན་ཏེ། དཀོན་མཆོག་སྒྲོན་མེར། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ལ་དད་གྱུར་ཅིང༌། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ལ་དད་བྱེད་པ། །བྱང་ཆུབ་བླ་ན་མེད་ལ་དད་གྱུར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

174

ནས། །སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སྐྱེའོ། ཞེས་དང༌། རྒྱན་ལས། དེའི་རྩ་བ་
སྙིང་རྗེར་འདོད། ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཚན་གཞི། མཚན་ཉིད། རབ་དབྱེའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སློབ་དཔོན་གཞན་དང༌། བསྟན་བཅོས་འདི་ཡི་འགྲེལ་བྱེད་ཀྱི་ལུགས་

སོ། །དང་པོ་ནི། བྱང་སར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་གྱི་མཆོག་ནི་
སེམས་བསྐྱེད་པའོ་ཞེས་འབྱུང་བས་ཐོགས་མེད་ཀྱི་བཞེད་པས་སྨོན་ལམ་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོར་བཞེད་ཅིང༌། རྒྱན་འགྲེལ་ལས། ཡོན་ཏན་གསུམ་དང་གཉིས་ལ་
དམིགས་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་པ་སྟེ། ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དབྱིག་གཉེན་ནི་ངོ་བོ་སེམས་པ་ལ་བཞེད་དོ། །རྒྱན་ལས། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་ནི། །སེམས་
པ་འདུན་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཞེས་གྲོགས་འདུན་པ་དང་བཅས་པའི་སེམས་པ་ལ་སྨོན་ལམ་དུ་གསུངས་པས་སྐུ་མཆེད་དགོངས་པ་གཅིག་ཏུ་འདུག་སྙམ་མོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འཕགས་པ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང༌། དེ་དང་མི་མཐུན་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི་འཕགས་པས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སེམས་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་དཀར་པོའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པ་ནི་དེ་ལ་
སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱེད་པ་ཞེས་སྨོས་པས་ནི་མ་བསྐྱེད་པ་སྐྱེད་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་ཆོས་ལ་དང་པོའི་མཚམས་ཀྱི་
དངོས་པོ་བསྟན་པའི་དོན་དུའོ་ཞེས་སེམས་དང་བསྐྱེད་པའི་དོན་བཤད་ནས། སྒོ་ལྔའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

175

རྣམ་ཤེས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་དང༌། ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་དག་ལ་མ་བཞག་པར་དཀར་ཆོས་ཀུན་གྱི་རྟེན་དུ་
རུང་བ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ལ་མཚན་གཞིར་བཤད་དོ། གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཤད་པ་ལ་རྩོད་པ་བཀོད་ནས་འདོད་པས་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དངོས་མིན་པར་གསུངས་སོ། །ཉི་ཁྲིའི་རྣམ་འགྲེལ་དུ་དེ་
དང་མཐུན་པར་མཚན་གཞི་བཟུང་ཞིང༌། སློབ་དཔོན་འདིས་ཀྱང་རྒྱན་སྣང་དང་འདི་གཉིས་ཀར་ཉི་ཁྲི་སྣང་བར་གསུངས་པའི་རྩོད་ལན་རྣམས་བཀོད་ནས་འདོད་པ་བཏགས་པ་བ་སེམས་མཚན་ཉིད་པར་བཤད་ལ། ཨ་བྷྱ་ཀ་རས་ཀྱང་ཐུབ་དགོངས་སུ་རྩོད་ལན་རྣམས་ཀྱང་བཀོད་ཅིང༌། ཟླ་འོད་དུ་ཡིད་ཤེས་ལ་མཚན་གཞིར་བྱས་སོ། །
ཚིག་གསལ་ལས་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འདིར་ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དངོས་གཙོ་བོར་བསྟན་པ་སྟེ་འདུན་པ་ལ་སོགས་པའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་གྲོགས་ལ་དེར་གདགས་ཏེ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་འབྲས་བུ་ལ་དེར་གདགས་ཏེ་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ལ་སོགས་པའོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་ཡིན་ཀྱང་ཅུང་རྩིངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། བུད་དྷ་ཤྲཱིས། དོན་དུ་གཉེར་བ་ཉིད་རྣམ་པར་རིག་པའི་བདག་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བརྡ་སྦྱར་བར་ཟད་མོད་གཞན་དུ་ན་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུ་དང༌། གྲོགས་ལ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་མིང་གིས་བཏགས་པར་བརྗོད་ཀྱང་རང་གི་མཚན་ཉིད་འགྲུབ་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེས་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱི་ལུགས་སུན་ཕྱུང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

176

ནས་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་ཉིད་སེམས་སུ་འདོད་པས་སེམས་སེམས་བྱུང་རྫས་
གཅིག་ཏུ་འདོད་དོ། །ཤཱནྟི་པ་ནི་ཡིད་དང་འདུན་པ་གཉིས་ཆར་ལ་འདོད་དེ། དག་ལྡན་
ལས། སེམས་བསྐྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སེམས་ནི་ཡིད་དང་འདོད་པ་སྟེ། ཞེས་དང༌། དེ་ལྟར་ན་དེ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་ལ་དམིགས་པའི་འདོད་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དོ་ཞེས་སོ། །འོ་ན་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་སུ་བཞེད་པ་དོན་གྱི་

དབང་ཅི་ཞིག་གཟིགས་ཤེ་ན། སེམས་བྱུང་ཡིན་ན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་དོན་མི་
གནས་པར་དགོངས་ནས་མཛད་ཅིང༌། ཁྱད་པར་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ནི་མདོ་སྡེའི་
རྒྱན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པ་ན། སྤྲོ་བ་ཆེ་དང་རྩོམ་པ་ཆེ། །དོན་
ཆེ་བ་དང་འབྱུང་བ་ཆེ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་པ་སྟེ། །དོན་གཉིས་ལྡན་པའི་སེམས་འབྱུང་བ། ཞེས་པའི་རྐང་པ་ཐ་མས་སེམས་སུ་བཤད་པར་འདུག་སྙམ་དུ་དགོངས་ཏེ། རྒྱན་སྣང་དུ། རྩོད་པའི་སྐབས་སུ་འདི་དྲངས་ནས་སེམས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ཡུལ་ཁྱད་ཅན་དུ་སྣང་བར་སྐྱེ་བ་སེམས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད་པས་ལུང་དེས་སེམས་པ་གྲོགས་སུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཤིག་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བསྟན་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །དེ་ལ་སྤྲོ་བ་ཆེ་བ་ནི་གོ་ཆའི་བརྩོན་
འགྲུས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་པོར་དཀའ་བ་སྤྱོད་པ་ལ་མི་སྐྱོ་བའོ། །རྩོམ་པ་ཆེ་བ་ནི་སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་གོ་ཆ་ཇི་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་པའོ། །དོན་ཆེ་བ་ནི་བདག་གཞན་ལ་
ཕན་པའི་ཆེད་དོ། །འབྱུང་བ་ཆེ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པའོ། །དེ་ཡང་ཚིག་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་དང༌། དེའི་འོག་མ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་བྱེད་པ་དང༌།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

177

འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་ཏོ། །དེ་གཉིས་ནི་བྱང་ཆུབ་དང་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འབྱུང་བའི་སེམས་སོ། །གསུམ་པ་ལ་བཞི། ངོ་བོ། སྐྱེ་ཚུལ། ས་མཚམས། བཞེད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྨོན་པ་དང་འཇུག་པའི་སེམས་གཉིས་
སོ། །འདི་ལ་གཉིས། ལུགས་གཞན་དགོད་པ་དང༌། འཐད་ཕྱོགས་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཡེ་ཤེས་ཞབས་ནི། སྨོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནས་བརྩམས་ཏེའོ།
ཞེས་ས་ཐོབ་མ་ཐོབ་ལ་འདོད་ཅིང༌། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡང་དེ་ལྟར་བཞེད་དོ། །ཚིག་གསལ་ལས་ནི། སྨོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྨོན་པ་ཙམ་སྟེ་ཚོགས་བསགས་པ་སེམས་དེ་བསྐྱེད་པའི་ཆོ་གས་བླང་བར་ཡང་མ་བྱས་པའོ། །འཇུག་པ་ཞེས་པ་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཏོགས་པའི་སྒྲུབ་
པའི་སྤྱོད་པའོ་ཞེས་བཤད་ནས་ཤཱནྟ་དེ་བའི་སྨོན་འཇུག་གི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཆོ་གས་བླངས་མ་བླངས་དང༌། གཞན་ཡང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཐོབ་མ་ཐོབ་དང༌། འབྲས་བུ་དང་རྒྱུ་ལ་དམ་བཅས་པ་ལ་འདོད་པ་ཡོད་དེ་དེ་དག་གིས་ནི་ལེགས་པར་མ་རྟོགས་ཏེ། སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་དང་དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པའི་ཤཱནྟ་དེ་བའི་ལུགས་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསླབ་བཏུས་སུ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

178

བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྨོན་པའི་སེམས་དང༌། བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཆས་པའི་སེམས་སོ། །སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་སེམས་ཅན་གང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་སྨོན་པ་དེ་དག་ཀྱང་དཀོན་ནོ། །དེ་བས་ཀྱང་གང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཆས་པའི་སེམས་ཅན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་དང༌། སྤྱོད་འཇུག་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྡུ་ན། །རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ། །བྱང་ཆུབ་སྨོན་པའི་སེམས་དང་ནི། །བྱང་ཆུབ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི། །བྱེ་བྲག་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི། །བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་
ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་དགོངས་པ་གཅིག་པས་དེ་ལྟར་དུ་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་ཤེར་འབྱུང་གིས་ལུང་འདི་དྲངས་ནས་གཞན་དོན་དུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་ཉིད་ལས་མི་འདའ་ཡང་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལས་མཚན་ཉིད་ཐ་དད་པར་རྟོགས་པར་བྱ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་དང་པོར་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་མཐའ་དག་སྲིད་པ་ལས་བསྒྲལ་བའི་ཕྱིར་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་
སྙམ་པའི་བསམ་པ་རྐྱང་པ་སྐྱེས་པ་སྨོན་པ་དང༌། དེ་ནས་སྡོམ་པ་བཟུང་བ་ལ་སོགས་པས་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཕྱིན་དྲུག་སྣ་གཅིག་ལ་ཞུགས་ན་ཡང་འཇུག་པའི་གོ་ཆོད་དོ། །
དེས་ན་སྨོན་འཇུག་གཉིས་ངོ་བོ་གཞན་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་
སྙམ་པའི་བསམ་པ་ཅན་དུ་མཚུངས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བས་ཟིན་མ་ཟིན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

179

ཡོད་པས་འདི་གཉིས་འགལ་ཏེ། དཔེར་ན་ཡུལ་དེར་འགྲོ་འདོད་པའི་བློ་སྐྱེས་པ་ཙམ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་ལམ་དུ་ཞུགས་ནས་འགྲོ་བའི་བྱ་བས་ཟིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྨོན་པ་ནི་དང་པོའི་སེམས་ཁོ་ནའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྒོམ་རིམ་དང་པོ་ལས། བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་ཞུགས་པའི་སེམས་དང་སྨོན་པའི་སེམས་སོ། ཞེས་བཤད་ནས་སྔར་གྱི་སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་ལུང་དྲངས་ཤིང༌། ཡང་དེ་ལས་འགྲོ་བ་
དེ་དག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་གང་ཐོག་མར་དོན་དུ་གཉེར་བ་དེ་ནི་སྨོན་པའི་སེམས་སོ། །གང་ཕན་ཆད་སྡོམ་པ་བཟུང་སྟེ་ཚོགས་རྣམས་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ནི་ཞུགས་སེམས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །གང་ཡང་ཡེ་ཤེས་གྲགས་པས། འདུན་སོགས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡིས། །སྨོན་པའི་སེམས་ནི་རྣམ་པ་
གསུམ། །འཇུག་པ་ཞེས་བྱའི་སེམས་རྣམས་ནི། །བཅུ་དགུ་རྣམས་སུ་འདོད་པ་ཡིན། ཞེས་སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལ་སྨོན་འཇུག་གི་མཚམས་གཅོད་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་ནས་སྔར་དྲངས་པའི་སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ནས་འཇུག་སེམས་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལས་བཤད་པ་ལྟར་ངོས་འཛིན་པ་ནི་མ་བརྟགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོར་ཞུགས་ན་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཆས་པར་བཞག་དགོས་པས་ལུང་དྲངས་པ་ཤེས་བྱེད་དུ་མ་སོང་ལ་ཚོགས་ལམ་ན་སྡོམ་པ་མེད་པ་ལ་ཤེས་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་སྡོམ་པ་ཐོབ་ན་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་སོ་སྐྱེ་ལ་འཇུག་པ་མེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་མི་རིགས་ཏེ། བསླབ་བཏུས་ལས། “ཅི་སར་མ་ཆུད1

་པ་ལ་

1 བླ། ༢༢༣ ཅི་སོར་མ་ཆུད ཞོལ། ༡༩༣ ཀ ། ༡༩༩ ཅི་སར་མ་ཆུད

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

180

ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པའི་དབང་དུ་བྱ་བ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། ཡོད་བར་རིགས་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཚོགས་ལམ་ཆུང་ངུར་སྨོན་སེམས་དང་འབྲིང་ནས་འཇུག་སེམས་བཞག་སྟེ་མདོ་ལས་”བསམ་
ལྡན1

་གྱི་སྐབས་སུ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སློབ་པར་བཤད་ཅིང༌། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློས་
ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་འགྲེལ་པའི་དོན་སྒོམ་པའི་བཤད་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་
རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་སྨོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་འཇུག་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་

སོ། །དེ་ལ་སྨོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་ས་ལྟ་བུའོ། །འཇུག་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་

ནི་གསེར་ལྟ་བུ་ནས་སྤྲིན་ལྟ་བུའི་བར་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་གོ །ཞེས་སོ། །སློབ་དཔོན་
འདིས་ཀྱང་རྒྱན་སྣང་དུ་ཤཱནྟ་དེ་བའི་ལུང་དྲངས་ནས་སྨོན་འཇུག་གི་བཤད་པ་མཛད་
པས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་དག་ཀྱང་ལུགས་འདི་ལ་འཆེལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། བརྡ་ལས་བྱུང་བ་དང༌། བསྒོམ་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་གཉིས་
སོ། །དང་པོ་ནི་རྒྱན་ལས། གྲོགས་སྟོབས་རྒྱུ་སྟོབས་རྩ་བའི་སྟོབས། །ཐོས་སྟོབས་དགེ་བ་གོམས་པ་ལས། །མི་བརྟན་པ་དང་བརྟན་འབྱུང་བ། །གཞན་གྱིས་བསྟན་པའི་
སེམས་བསྐྱེད་བཤད། ཅེས་སོ། །དེ་ལ་གཞན་གྱིས་བསྟན་ཅིང་གཞན་གྱི་ངག་གི་
རིག་བྱེད་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བླངས་པ་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་ལ་དེ་སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་རྣམ་པ་མང་སྟེ། གྲོགས་སྟོབས་ལས་སྐྱེ་བ་ནི་དགེ་བཤེས་ལས་སོ། །རྒྱུ་སྟོབས་ལས་ནི་རིགས་ཀྱི་མཐུ་དང༌། དགེ་རྩའི་སྟོབས་
ལས་ཏེ་རིགས་རྒྱས་པར་གྱུར་པ་དང་མང་དུ་ཐོས་པའི་སྟོབས་དང༌། དགེ་བ་གོམས་

1 ཀ ། ༡༩༩ བསམ་ལྡན ཞོལ། ༡༩༣ སྡེ། ༢༠༣ བསམ་གཏན

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

181

པའི་སྟོབས་ལས་ཏེ་ཚེ་འདི་ལ་རྟག་ཏུ་ཉན་འཛིན་འཆང་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་མི་བརྟན་ལ་ལྷག་མ་བཞི་བརྟན་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་ལས། སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་རབ་མཉེས་བྱས། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་རབ་བསགས། །ཆོས་ལ་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྐྱེས་ཕྱིར་དེ་ནི་དམ་པར་འདོད། །ཆོས་དང་སེམས་ཅན་རྣམས་དང་ནི། །དེ་ཡི་བྱ་བས་སངས་རྒྱས་ཉིད། །མཆོག་ལ་སེམས་མཉམ་རྙེད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་རབ་དགའ་ཁྱད་པར་འཕགས། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཚིགས་བཅད་དང་པོའི་རྐང་པ་དང་པོས་ལུང་དམ་པ་མནོས་པ་དང༌། གཉིས་པས་རྒྱུ་དམ་པ་བསྒྲུབས་པ་དང༌། གསུམ་པས་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་དམ་པ་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན་ཏེ། ཁྱད་པར་དེ་གསུམ་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་པ་
དོན་དམ་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་ཏོ། །དེ་ཡང་ས་རབ་ཏུ་དགའ་བར་འཐོབ་པས་དེའི་རབ་དགའ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་རྒྱུ་སྟོན་ཏེ། དེ་ལ་ཆོས་དང༌། སེམས་ཅན་དང༌། སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ལ་སེམས་མཉམ་པ་རྣམས་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཆོས་
བདག་མེད་པར་དང༌། བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་དང༌། སངས་རྒྱས་དང་རང་གི་ཆོས་དབྱིངས་དབྱེར་མེད་པར་རྟོགས་པ་དང༌། བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་དང་འདྲ་བར་
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་ཟད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས་
ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའོ། །དེ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ནི་སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་གདོན་པར་དམ་བཅས་ནས་འགྲོ་བ་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ཅིག་སྙམ་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

182

ཆུབ་འདོད་པའི་རྣམ་པའི་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་
ལས་བསྟན་པའི་ཆོ་ག་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་ལ་གནས་པ་མཁས་པ་ཕ་རོལ་པོ་ལས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་

བསྐྱེད་ནས་དོན་དམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་འབད་པར་བྱའོ། །དོན་
དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྤྲོས་པ་མཐའ་དག་དང་
བྲལ་བ། ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དོན་དམ་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དྲི་མ་མེད་པ་མི་གཡོ་བ། རླུང་མེད་པའི་མར་མེའི་རྒྱུན་བཞིན་དུ་མི་གཡོ་བའོ། །དེ་གྲུབ་པ་ནི་རྟག་ཏུ་གུས་པར་ཡུན་རིང་དུ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་དང༌། བི་མ་ལ་མི་ཏྲའི་སྒོམ་རིམ་དུ་ཡང་དེ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། རྒྱན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་ས་རྣམས་ལ། །མོས་དང་ལྷག་བསམ་དག་པ་དང༌། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་གཞན་དུ་འདོད། །དེ་བཞིན་སྒྲིབ་པ་སྤངས་

པའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ལ་མོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང༌། ས་དང་པོ་
བདུན་ལ་ལྷག་བསམ་དག་པ་དང༌། ས་བརྒྱད་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ལ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །འགྲེལ་
ཆེན་ལས་ནི། དང་པོ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་བཞི་ལ་བཞག་ཀྱང་ཚོགས་ལམ་ནས་བཟུང་ན་ལེགས་སོ། །འདིར་ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་མེད་དེ་ཡོད་ན་སྤྲིན་ལྟ་བུ་ཡོད་དགོས་པ་ལས་དེ་མེད་དེ་རྒྱན་ལས། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སེམས་

བསྐྱེད་པ། །སྤྲིན་དང་འདྲ་བར་བསྟན་པ་ཡིན། ཞེས་པས་ཤེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། རྒྱལ་
སྲས་ལ་ཡོད་པས་སངས་རྒྱས་ལ་ཡོད་པ་མི་ཁེགས་ལ། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་ཐོབ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

183

པར་བྱ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་ཀྱང་དགོངས་པ་བརྟག་ནུས་ཏེ་དེ་ལྟ་མིན་ན་སྔར་གྱི་ས་མཚམས་དང་འགལ་ཞིང་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་མེད་པར་ཧ་ཅང་ཐལ་ལོ། །འོ་ན་སངས་རྒྱས་ལ་འདོད་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟ་ན་དེ་རྟོག་པ་ཡིན་པས་མི་རིགས་ཤེ་ན། དེ་ལ་ཉེས་པ་མེད་དེ། ཟླ་འོད་ལས་འོ་ན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱུ་བའི་སེམས་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་ཞེ་ན། བདེན་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པ་ཅན་གྱི་བྱེད་པ་པོའི་
ཆོས་ཏེ། ཇི་ལྟར་རིགས་པར་སྔོན་གྱི་སེམས་སོ་སོ་བ་རྣམས་སོ། །དོན་དུ་གཉེར་
བར་བྱ་བ་ཉིད་དང༌། འདོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ནི་ལས་ཀྱི་ཆོས་ཏེ་མཆོག་གི་སེམས་
སོ། །དེའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་
པ་མེད་པ་ཉིད་དོ། ཞེས་དོན་དུ་གཉེར་བྱེད་ཀྱི་སེམས་རྟོག་བཅས་མེད་ཀྱང་དོན་དུ་
གཉེར་བྱའི་སེམས་རྟོག་མེད་ཡོད་པར་བཤད་དོ། །ཡང་ན་འདུན་པ་སློབ་ལམ་དུ་རྟོག་པ་ཡིན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་རྟོག་མེད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ཡང་ན་ཇི་ལྟར་
སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནི་སྔར་ཡིན་ལ་ཕྱི་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པས་དེ་ལྟར་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་ཅེས་པས་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་དོ་ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ལ་བཀོད་ནས་རང་ཉིད་སངས་རྒྱ་བར་འདོད་པ་ཕྱུགས་རྫི་ལྟ་བུ་དང༌། བདག་གཞན་ཐམས་ཅད་དུས་མཉམ་

དུ་སངས་རྒྱ་བར་འདོད་པ་མཉན་པ་ལྟ་བུ་དང༌། རང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ནས་གཞན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

184

གྲོལ་བར་འདོད་པ་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་གསུམ་ཡོད་ཅེས་འཆད་དོ། །དོན་འདི་ལ་བཅོམ་ལྡན་པ་ནི། སྔ་མ་གཉིས་ལྟར་ན་དེ་དག་གིས་མི་སྲིད་པ་དམ་

བཅས་པ་དང་བློ་ལོག་ཤེས་སུ་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གི་སྔར་དང་དུས་མཉམ་དུ་སངས་རྒྱ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ན་རང་ཉིད་སངས་རྒྱ་བ་ལ་དགོས་པ་མེད་དེ། སྐྲ་བྲེགས་ནས་ཚེས་གྲངས་རྟོག་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་འདི་ཉིད་གཞུང་ལས་བཤད་པས་འདི་ཁོ་ནའོ་ཞེས་གསུང་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐུགས་སྦྱོང་བ་ལ་མི་སྲིད་

པ་དུ་མ་ཡོད་པ་དང༌། སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་སྨོན་ལམ་དུ་མ་སྣང་བའི་ཕྱིར་དགག་པ་དེ་དག་མི་རིགས་སོ། །དེས་ན་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་འདི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་སུ་མང་བར་གསུངས་ཀྱང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐུགས་སྦྱོང་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པས་སྲིད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས། གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཆོག་ལྟ་བུ། །མི་གཙང་ལུས་འདི་བླངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐུ། །རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་བསྒྱུར་བས་ན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་བཟུང༌། །བྱང་ཆུབ་སེམས་སྐྱེས་གྱུར་ནས་སྐད་ཅིག་གིས། །འཁོར་བའི་བརྩོན་རར་བསྡམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས། །བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ཞེས་བརྗོད་བྱ་ཞིང༌། །འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་
བཅས་པའི་ཕྱག་བྱར་འགྱུར། ཞེས་དང༌། སེམས་འགྲེལ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་མ་བསྐྱེད་པར། །སངས་རྒྱས་ནམ་ཡང་མི་འཐོབ་ཅིང༌། །འཁོར་བར་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པ་ཡི། །ཐབས་གཞན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བཤད་པའི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

185

ཐུག་གི་འབྲས་བུ་དང༌། མདོར་ན་དཔལ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པར། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་

བསོད་ནམས་གང༌། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་གང་སྟེ། །དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །
དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་ཕན་ཡོན་ས་མཚམས་
དང་བཅས་པ་ཙམ་ཞིག་སྐབས་སུ་བབ་པས་བདག་གིས་ཀྱང་བཤད་ལ། བླ་མ་རྣམས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དེ་དག་གི་རྩ་ལྟུང་དབུ་སེམས་སོ་སོ་ཡིན་པ་དང་མིན་
པའི་ལུགས་དུ་མ་བཀོད་ནས་འཆད་མོད། དེ་དག་ནི་ཧ་ཅང་ཡང་སྤྲོས་པ་ལ་དགའ་བས་འབྱམ་ཀླས་པའི་བཤད་པར་སྣང་བས་བདག་གིས་ངལ་བ་མ་བྱས་ཏེ་བསྟན་བཅོས་གཅིག་ཏུ་བསྟན་བཅོས་འདུག་ཚད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲེལ་བཙལ་ནས་འཆད་
ན་ཤོ་ལོག་གཅིག་ཀྱང་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་ཡང་བཤད་པར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་རབ་དབྱེའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚན་
ཉིད་དངོས་དང༌། དེ་མདོ་དང་སྦྱར་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས་སྦྱར་བ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ངོ་བོ་གང་ལ་དམིགས་པའི་ཡུལ་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས་པ་ནིའོ། །བསྟན་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་རང་ལས་གཞན་
པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་དུ་ཐོབ་བྱ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་འདོད་པའོ། །འོན་ཏེ་འདོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན། འདི་འདོད་པ་དང་དེ་འདོད་པས་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཡུམ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་འདོད་པ་
དེའོ། །དེའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མི་ཤེས་པས་གང་ཞེ་ན། འདི་ནི་ཉི་ཁྲི་ལས་དོན་དུ་གཉེར་
བར་གསུངས་པ་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་དུས་དང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དུས་ན་རྟེན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

186

བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཚུལ་རང་ཉིད་ངེས་པར་སངས་རྒྱ་བ་དང༌། གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་
པར་བྱའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་དོ། །བཤད་པ་ནི། ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་ཞེས་པ་ནི་འདས་མ་ཐག་པའི་རྩ་བ་བཤད་བྱར་འགོད་བཞེད་ནས་”ཡིན་ལ་ཏེ་ནི1

་

འཆད་བྱེད་འདྲེན་པ་སྟེ། འདི་ནི་དམིགས་བསལ་མེད་པའི་འོག་གི་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
འདི་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དངོས་དང༌། རྩོད་པ་སྤང་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ངོ་བོ་ནི། གཞན་རང་
ལས་ཕ་རོལ་གྱི་དོན་འཁོར་བ་རྒྱུ་འབྲས་ལས་བསྒྲལ་བ་དང་མྱང་འདས་རྒྱུ་འབྲས་ལ་
འགོད་པའི་ཆེད་དུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དབྱེ་བ་ནི། སྨོན་པ་དང་འཇུག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་རྣམ་པ་གཉིས་
སོ། །སེམས་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། རང་ཉིད་མ་འོངས་པ་ན་སངས་རྒྱས་སུ་གྲུབ་ནས་གདུལ་བྱ་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པས་
རང་རང་གི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབད་པར་བྱའོ་ཞེས་དང་པོར་རྒྱུའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་སྨོན་པ་དང༌། སྨོན་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཕུན་ཚོགས་རྫོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་འབྲས་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་འཇུག་སེམས་བསྐྱེད་ཚུལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་ཉིད་ནི། ཇི་ལྟར་ན་དེ་སྟེ་ཁྱོད་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པར་

1 བླ། ༢༣༡ ཡིན་ལ། ཏེ་ནི ཞོལ། ༡༩༩ ཡིན་ལ་ཏེ་དེ་ནི སྡེ། ༢༡༠ ཡིན་ལ་དེ་ནི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

187

འགྱུར་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྫོགས་བྱང་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་ཡུལ་དགེ་བའི་ཆོས་ལ་འདུན་པའི་འདུན་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ལ་སྟེ་མདོར་ན་སེམས་བྱུང་ཡུལ་ངེས་ལྔའི་འདུན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྤྲོ་བ་ཆེ་ནས་དོན་གཉིས་ལྡན་པའི་སེམས་བྱུང་བ་ཞེས་བཤད་པས། གྲོགས་སེམས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འབྱུང་བའི་སེམས་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་པའི་ཡུལ་ཁྱད་ཅན་དུ་སྣང་བར་སྐྱེ་བ་ཞིག་སེམས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྒྱུ་མིང་འབྲས་བུ་དང༌། གྲོགས་མིང་གྲོགས་ཅན་ལ་བཏགས་པའོ། །
དང་པོ་ནི། འདོད་པ་སེམས་བྱུང་ཡིན་པས་སེམས་བསྐྱེད་མིན་པར་ཐལ་བ་བདེན་མོད་ཀྱི་སྟེ་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཡང་དག་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་ཅེས་
པ་ཅི་ཞེ་ན། འདོད་པ་སེམས་བསྐྱེད་མིན་པ་འོན་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་འདིར་དེའི་མིང་གིས་སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་པས་སེམས་བྱུང་སེམས་བསྐྱེད་དུ་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མེད་དོ། །དངོས་མིན་བཞིན་དུ་འདོགས་པ་ལ་ནི་ཆོས་གསུམ་ཚང་དགོས་པས། ཆོས་གསུམ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་གསུམ་ལས་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་མི་བླུན་པོ་ལ་བ་ལང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་དང༌། འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ལ་གསུམ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་དང༌། བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་དང༌། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་འབྲེལ་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ལ་རས་ཡུག་ཚིག་ཅེས་པ་དང༌། གཉིས་པ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་བརྗོད་བྱར་སྟོན་པའི་མདོ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་པ་དང༌།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

188

གསུམ་པ་ལ་ཡང་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་དང་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་གཉིས་སོ། །
དང་པོ་ནི། ལོ་མ་ལ་ཚོད་མ་ཞེས་དང༌། གཉིས་པ་ནི། ད་ལྟར་གྱི་བདེ་སྡུག་ལ་
སྔོན་གྱི་ལས་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ལས་འདིར་ནི་ཕྱི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་འགྲོ་བ་མགོན་མེད་པ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོར་ནུབ་པ་ལ་དམིགས་ནས་དེ་དག་འདོན་
པར་འདོད་པའི་བསམ་པ་དགེ་བའི་ཆོས་གཞན་དོན་ལ་འདུན་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་
གྱི་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་ཡོད་ན་དེ་རྒྱུར་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་གི་ཕྱིར་དུ་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་སྐྱེ་བས་ན་རྒྱུ་
འདོད་པས་འབྲས་བུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བཏགས་ནས་བསྟན་ནོ། །བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། འདུན་པ་རྒྱུར་ཡོད་ན་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེ་བ་དེ་ལྟར་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་ཞིང་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཏགས་ཏེ་འདུན་པ་དང་པོའི་རྒྱུར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ནི་འདོད་པ་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ་སེམས་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་སྦྱར་ཏེ། དེ་ནི་བདེན་མོད་ཀྱིས་བསྟན་པར་ཡང་
རུང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། ལན་གྱི་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་སྨོན་ལམ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་ནི་སྨོན་ལམ་དེའི་སྒྲར་བཏགས་ནས་བསྟན་ནོ། །སྨོན་ལམ་དེ་ཡང་ཅི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། སྨོན་ལམ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བ་སྟེ་དེ་ཡང་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་ཉིད་དོ། །བཏགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སེམས་བསྐྱེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

189

པའི་གནས་སྐབས་ན་གྲོགས་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་དེ་གཙོ་བོ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་
ནི་སེམས་བསྐྱེད་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ན་རྒྱལ་པོ་འཁོར་བཅས་འགྲོ་བ་ན་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་སོ་ཞེས་ཟེར་གྱི་འཁོར་མི་སྨོས་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་འདི་ནི་འགྲེལ་པ་
གཉིས་ཀའི་དགོངས་པའོ། །བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། སྨོན་ལམ་དང་སེམས་བསྐྱེད་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་སེམས་རྣམས་ལ་སྨོན་ལམ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་དེ་སྐྱེའོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གདགས་ཆོས་གཉིས་ལས་རྒྱུར་གྱུར་པའི་འདུན་པ་ནི་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པ་གཞན་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་འདོད་ཙམ་ཡིན་གྱི་བྱང་ཆུབ་ལ་མི་དམིགས་ཏེ། དེ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དང་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྔར་འབྱུང་དགོས་པས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་གཉིས་མཚུངས་ལྡན་
རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པས་དུས་མཉམ་མོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་ལན་འོག་མ་དང་ཁྱད་མེད་དུ་འགྱུར་བས་སོ། །
གལ་ཏེ་འདུན་པ་དེ་གཞན་ཆེད་དུ་བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་པར་གསུངས་པ་
ཉིད་རྩོད་གཞི་ཡིན་པས་རྒྱུ་འདུན་པས་བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་སོ་ཞེ་ན། རྒོལ་བའི་བསམ་པ་ནི་འདོད་པར་བཤད་པ་ལ་དེ་ཡིན་ན་སེམས་བྱུང་ཡིན་པས་སེམས་བསྐྱེད་དང་འགལ་སྙམ་པ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་ན་སེམས་བྱུང་
དང་ཡུལ་གཞན་ལ་འདུན་ན་སེམས་བྱུང་མིན་པར་རྩོད་པ་མིན་ནོ། །བཏགས་ཆོས་གཉིས་པ་ནི་གྲོགས་སུ་གྱུར་པའི་སྨོན་ལམ་སྟེ། དེ་ནི་གཞན་ཆེད་དུ་རྫོགས་བྱང་ལ་དམིགས་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་རྩོད་ལན་འདི་གཉིས་ཀས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྫས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

190

ཐ་དད་པར་འདོད་པར་སྣང་ཞིང་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་འཕགས་ཡུལ་
གྱི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་དུ་མས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཀྲལ་ལོ། །ཚུལ་འདི་ལ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་མོད་ཡི་གེ་མངས་པས་འཇིགས་ནས་མ་བྲིས་སོ། །ཚིག་གསལ་
ལས། སེམས་བསྐྱེད་དེ་འདུན་པ་དང་སྙིང་རྗེ་གཉིས་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིན་བཞིན་
དུ་འདུན་པ་ཉིད་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེས་པའི་ལན་དུ་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པར་”མི་སྣང༌།1

གཉིས་པ་ལ་བཞི། དྲི་བས་མཚམས་སྦྱར། མདོ་
ཡིས་ལན་བསྟན། དྲིས་ལན་དེས་གྲུབ་པའི་དོན། མདོ་གཞན་མ་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དེ་ནི་གང་འདོད་པར་བྱ་བའི་བདག་ཉིད་ཐོབ་བྱའི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན་པར་གང་ལས་ཤེས་པ་ཡིན། གཞན་གྱི་དོན་ནི་དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པར་གང་ལས་ཤེས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཡང་ནི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་མདོས་ཀྱང་སྒྲུབ་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་བྱའི་ཡུལ་ཡིན་པ་དེ་དང༌།
གཞན་དོན་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པ་དེ་ནི་བསྡུས་པ་དང་རྒྱས་པ་གཉིས་གཉིས་
ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་བརྗོད་པས་སེམས་བསྐྱེད་དེ་གཞན་ཆེད་དུ་རྫོགས་
བྱང་འདོད་པར་བཤད་པ་དེ་ཡུམ་གྱི་མདོ་བཞིན་དུ་སྟེ་དེ་དང་མཐུན་པར་བྱས་ཀྱི་

རང་དགར་ནི་མིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བྱང་ཆུབ་དང༌། གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པ་མདོ་ནས་བསྟན་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་ཡུམ་གྱི་

1 ཞོལ། ༢༠༣ མི་སྣང་། བླ། ༢༣༦ ཀ ། ༢༡༠ སྡེ། ༢༡༤ མི་སྣང་ངོ་། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

191

མདོའི་དོན་དང་མི་འགལ་བར་ཏེ་མཐུན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ན། བསྟན་ཏེའོ། །གང་ན། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དེའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། མདོར་བསྡུས་པ་དང་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་ལས་ན། རྒྱལ་བའི་
ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཆར་ལས་སོ། །ཀྱང་ནི་ནང་ཕན་ཚུན་བསྡུ་
བའོ། །ཁ་ཅིག་བརྒྱད་སྟོང་པ་ན་མདོ་འདི་དག་མེད་པས་བསྡུས་པ་ནི་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་
པ་ལ་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཡང་རྟོགས་དཀར་བཤད་པ་ལྟར་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལ་བྱ་སྟེ། སློབ་དཔོན་འདིས་ཡུམ་གསུམ་ག་ལ་ཚིག་རྒྱས་བསྡུས་ཡོད་ཀྱང་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་པས་རྒྱན་འདི་ཡུམ་གསུམ་གའི་རྒྱན་དུ་བཞེད་པས་འདི་དང་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་སྲས་

བཞིའི་རྟོགས་པ་བསྡུས་པའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྐབས་དང་། དགོས་འབྲེལ་དུ་ཡང་ཡུམ་
གསུམ་ཆར་ཞེས་འབྱུང་བའི་དོན་དེའོ། །མདོ་ཚིག་གང་གིས་ན། ཤ་བུ་འདི་ལ་བྱང་ཆེན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྒྲུབ་པར་རམ་བརྩོན་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་བྱའི་ཡུལ་དུ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་ཏེ་བརྗོད་བྱ་ཅན་གྱི་ངག་གིས་བྱང་ཆུབ་འདོད་
པ་མདོར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ཡང་འདི་ལ་ནི་ཐེག་ཆེན་ནམ་ཤེར་ཕྱིན་བསྟན་པ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་དང༌། འཚང་རྒྱ་བ་ཡན་གྱིས་འབྲས་

བུ་དང༌། ཡུམ་གྱིས་རྒྱུ་དང༌། བརྩོན་པར་བྱ་བས་སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་བསྟན་པར་
གནོད་འཇོམས་ལས་སོ། །
དེ་ལྟར་བཀའ་སྩལ་པ་དང༌། ཇི་ལྟར་བརྩོན་པར་བྱ་བ་ཞུས་པའི་ལན་དུ་ཤ་བུ་འདི་ལ་བྱང་ཆེན་གྱིས་གནས་པ་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་གནས་ཏེ། སྦྱིན་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

192

དང་གཏོང་བ་དང་ཡོངས་སུ་ལེན་པ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྦྱིན་པ་དང༌། ལྟུང་བ་དང་མི་ལྟུང་བའི་བྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཚུལ་
ཁྲིམས་དང༌། འཁྲུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་བཟོད་པ་དང༌། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་བརྩོན་
འགྲུས་ཉམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་དང༌། རོ་མྱང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་བསམ་གཏན་དང༌། ཤེས་རབ་དང་ཤེས་རབ་འཆལ་པ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཤེར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱའོ། ཞེས་སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་ཐམས་

ཅད་ལ་སྦྱིན་པར་བྱ་བའི་རྫས་དང་དེ་སྦྱིན་པ་པོ་དང་དེ་ལེན་པ་པོ་དང་སོགས་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་པ་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཚུལ་འཆལ་གསུམ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་གང་ཟག་ཕར་ཕྱིན་སྐབས་ཀྱི་སྤང་བྱ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པ་རྣམས་
འཁོར་གསུམ་དུ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་ནས་ཕར་ཕྱིན་དེ་དག་བསྒྲུབ་པ་སྟེ་རྫོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱང་ཆུབ་འདོད་བྱའི་ཡུལ་དུ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ཅན་
གྱི་ངག་གིས་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དེ་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། དེ་ལྟར་མདོ་དང་པོས་བྱང་ཆུབ་འདོད་པས་བརྩོན་པར་བྱ་ཞེས་ཏེ་འདོད་པ་མདོ་ཙམ་དང་། གཉིས་པས་དེ་འདོད་པས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་བསླབ་ཅེས་སྦྱོར་བ་དེ་རྒྱས་པར་ཕྱེ་ནས་བསམ་པ་ཤུགས་ལ་འཕངས་པས་སོ། །གནོད་འཇོམས་སུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ལྟུང་བ་མི་འབྱུང་བ་དང༌། ལྷག་པར་ལྟུང་བ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་དྲངས་ནས་དེའི་དོན་ནི་བྱང་སེམས་ཁྱིམ་པ་དང་རབ་བྱུང་གཉིས་ཀའི་སྡོམ་པ་མནོས་པ་ན་དེའི་ལྟུང་བ་མི་འབྱུང་བ་དང༌། གལ་ཏེ་བྱུང་ན་ཡང་དུས་ལས་མི་ཡོལ་བར་མཐོལ་བ་དང༌། རོ་མྱང་བ་མེད་པའི་དོན་རང་དོན་དུ་འཇུག་ན་རོ་མྱང་བ་ཡོད་ཀྱང་གཞན་དོན་དུ་འཇུག་པས་དེ་མེད་དེ། དེས་ན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

193

དག་པ་བ་དང་ཟག་མེད་ལ་འཇུག་གི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསྟན་ཏེའོ། །གང་ན་གཞན་དོན་འདོད་པ་དེའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་དང་གང་ལས་བསྟན་པ་ནི་སྔར་ལྟར་རོ། །ཚིག་གང་གིས་ན། ཕྱོགས་བཅུ་རེ་རེ་ཞིང་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་པ་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་སུ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་བཟླ་བའམ་འདས་པ་ལ་འགོད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་འདི་ཉིད་ལ་བསྒྲུབ་ཅིང་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དོན་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་ཡུལ་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་ལྷུར་ལེན་པ་སྟེ་ཆེད་ཆེར་བྱེད་པའི་ངག་གིས་གཞན་དོན་འདོད་པ་མདོར་བསྟན་ཏོ། །
སེམས་ཅན་སེར་སྣ་ཅན་རྣམས་སྦྱིན་པ་ལ་རབ་ཏུ་འགོད་པར་འདོད་པ་དང་། སོགས་སྔ་མས་བསྡུས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་གནོད་སེམས་མང་བ་ལེ་ལོ་ཅན་
སེམས་རྣམ་པར་གཡེངས་པ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་རྣམས་སོགས་གཉིས་པས་བསྡུས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས་བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པ་ལ་འགོད་པར་འདོད་པའི་བྱང་ཆེན་གྱིས། ཤེར་ཕྱིན་འདི་ཉིད་ལ་བསྒྲུབ་
ཅིང་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དོན་ཆེད་དུ་བྱ་བར་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་ལྷུར་ལེན་པ་སྟེ་ཆེད་ཆེར་བྱེད་པའི་ངག་གིས་གཞན་དོན་འདོད་པ་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། མདོ་དང་པོས་གཞན་མྱང་འདས་ཙམ་དང༌། གཉིས་པས་མྱང་འདས་ཀྱི་རྒྱུ་ཕྱིན་དྲུག་སོ་
སོ་ལ་འགོད་འདོད་པར་ཕྱེ་ནས་གསུངས་པས་སོ། །སོགས་གསུམ་པས་ནི་བློ་གྲོས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

194

མི་ཟད་པ་སོགས་གཞན་ལས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པར་
གསུངས་པ་བསྡུའོ་དེ་ལྟར་ན་མདོ་གཉིས་ཚན་གཉིས་ཀྱིས་རིམ་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་དང་གཞན་དོན་འདོད་པ་བསྡུས་རྒྱས་སུ་གསུངས་པ། རྗེ་བཙུན་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱིས་གཞན་ཆེད་དུ་རྫོགས་བྱང་འདོད་པའི་དོན་དུ་བཀྲལ་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱིས་སྐབས་

ཡིན་པས་བྱང་ཆུབ་དེ་གཞན་ཆེད་དུ་ཐོབ་པར་འདོད་ཀྱི་རང་དོན་དུ་མིན་པས་སྙམ་
དུ་དགོངས་སོ་གང་དག་ཡུལ་གཉིས་ཡུམ་ལས་བསྡུས་རྒྱས་སུ་གསུངས་པའི་ཚུལ་ལ། མདོ་ཡི་དོན་དང་མི་འགལ་བར་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཡུམ་མདོ་ལ་ཡིན་ན་ཡུམ་མདོ་ལས་དེ་ཉིད་དང་མི་འགལ་བར་བསྟན་ཅེས་པར་འགྱུར་བས་ཤེས་འདོད་མེད་ལ། དཀོན་མཆོག་རྣམ་བདུན་དང་སྡོང་པོ་བཀོད་པ་སོགས་ལ་བྱེད་ན་དེ་ཡང་མདོ་གཞན་དང་མི་འགལ་བར་བརྟག་དགོས་པས་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ཞིང་སྐབས་དང་ཡང་འགལ་ཏེ། མདོ་བཞིན་དུ་ཡིན་མིན་དང་འགལ་མི་འགལ་དཔྱད་པའི་གཞི་ནི་བསྟན་བཅོས་སུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ལ་ཡིན་ཞིང་ཡུམ་མདོ་འདི་ཡི་རྩ་བའི་མདོ་ཡིན་པ་དང༌། རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང་འཕགས་པ་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ལྔ་པའི་མདོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །
དོན་འདི་ལ་ཨ་མ་ར་ཙན་ཏྲས། ཡུམ་གྱི་མདོ་དང་མི་འགལ་བར་བསྟན་
བཅོས་ཀྱི་ངག་གིས་ཤུགས་ལ་བསྡུས་རྒྱས་སུ་བརྗོད་པར་བཞེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཡུམ་གསུམ་ཆར་ལས་བསྟན་ཏེ་ཞེས་”འབྲེལ་བ་དང༌། འགྲེལ་པ1

་ཐམས་ཅད་

ལས་ཀྱང་བསྡུས་རྒྱས་སུ་སྟོན་པའི་ཚིག་མདོ་ཉིད་ལ་མཛད་པས་སོ། །མཚན་ཉིད་

1 བླ། ༢༤༢ འབྲེལ་བ། འབྲེལ་བ ཀ ། ༢༡༥ སྡེ། ༢༡༩ འགྲེལ་པ་དང་། འགྲེལ་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

195

ཀྱི་སྐབས་སུ་བསྡུས་པ་དང༌། རབ་དབྱེའི་སྐབས་སུ་རྒྱས་པར་བརྗོད་ཅེས་པ་ཡང་དོན་མིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་འོག་ཏུ་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་འཆད་འགྱུར་གྱི་དྲི་བ་བྱུང་ཞིང་
རབ་དབྱེའི་སྔོན་དུ་བཤད་ཟིན་གྱི་མཚམས་སྦྱོར་བྱུང་བ་དང༌། དབྱེ་བ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱས་བཤད་ཡིན་གྱི་ཡུལ་གྱི་མིན་པས་སོ། །མ་ངེས་པ་མིན་ཏེ། ཁྱེད་ལྟར་ན་
ཡུལ་ཉི་ཚེ་བསྡུས་རྒྱས་སུ་བཤད་པས་སོ། །ཚིག་གསལ་དུ་འདོད་པའི་བདག་ཉིད་གང་ཞེས་པའི་ལན་དུ་རྫོགས་བྱང་འདོད་པ་ཡང་སྒྱུ་མའི་དཔེ་བརྒྱད་དང་འདྲ་བར་འདོད་ཀྱི་དངོས་པོར་ཞེན་ནས་ནི་མིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི་སྦྱིན་སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་
ཞེས་སོགས་སོ། །གང་གི་དོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་རྫོགས་བྱང་གང་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅེས་སོགས་ཏེ། འདིས་ཉན་རང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་བསྟན་པས་བྱེད་པ་པོ་བྱང་ཆུབ་གསུངས་སོ། །
གཞན་གྱི་དོན་གང་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སེམས་ཅན་སེར་སྣ་ཅན་ཞེས་སོགས་
བསྟན་ཅེས་དྲི་བ་གསུམ་དུ་བྱས་ནས་ལན་གྱི་མདོ་ཚན་པ་གསུམ་སྦྱོར་བ་ནི་
དགོངས་པ་མིན་ཏེ། མདོ་གཅིག་ཆད་ཅིང༌། དྲི་བ་དེ་དག་ཤེར་སྒྲོན་དུ་བྱས་པ་ལྟར་སྔ་ཕྱི་གཉིས་གཉིས་སྦྱར་ནས་གཉིས་བྱེད་པ་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། ལན་གྱི་མདོ་བཞི་ཀས་བྱང་ཆུབ་དང་གཞན་དོན་གཉིས་སྟོན་པ་ལ་སྦྱར་བས་སོ།
།གཞན་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་བཞི་ཡུལ་གཉིས་རྒྱས་བསྡུས་སུ་བསྟན་པ་ལ་སོ་
སོར་སྦྱར་བ་དང་ནང་འགལ་ལོ། །དེའི་ཕྱིར་དྲི་བ་སྔར་བཞིན་གསུམ་བྱས་ནས་དང་པོའི་ལན་དུ་དེ་ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་སོགས་མཛད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཡང་ནོར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

196

གསུམ་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་དེ་གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་བྱང་ལ་དམིགས་པར་མདོ་བཞིས་གྲུབ་པ་དེ་ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པར་སྔར་བསྟན་པ་དེ་ཡུམ་གྱི་

མདོའི་དོན་དང་མི་འགལ་བར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་ཏེ། གང་ཞིག་གང་དང་འབྲེལ་བ་དེ། །རིང་ན་འདུག་ཀྱང་དེ་དང་དེར། ཞེས་པ་ལྟར་འདིར་ཡང་འབྲེལ་བས་སོ། །ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་མི་འགལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་རྗེ་བཙུན་གྱི་ཞལ་སྔ་

ནས་རང་བཟོར་ནི་མ་བསྟན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་དེ་དང་དེ་དག་དེ་ཁོ་ན་སྐད་གསུངས་
སོ། ཞེས་ཚིག་ཟུར་གྱིས་བསྟན་པ་སྟེ། འདི་ནི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་རིལ་ལ་སྦྱར་རོ་
ཞེས་འབྱུང་ལ་དེའི་དོན་ཡང་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་རང་བཟོ་མིན་གྱི་མདོ་ཡི་དོན་ཡིན་
པས་དེ་དང་མི་འགལ་ཞེས་བཤད་དགོས་པས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་དྲིས་ལན་དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་དེ་ལ་བཤད་པ་དང༌། ལེ་བརྒྱད་མར་ཡང་མདོ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་མཐར་རིམ་པ་ལྟར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པའོ། །ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་པའོ་ཞེས་དང༌། ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་མཐར་གཞན་གྱི་དོན་ལ་དམིགས་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་མདོར་བསྡུས་པའོ། །གཞན་གྱི་དོན་ལ་དམིགས་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་པའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་སུ་ཡུལ་གཉིས་བསྡུས་རྒྱས་སུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡུལ་ཉི་ཚེ་ལ་མི་བྱ་བར་ཡུལ་དེ་གཉིས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང༌། ཐོབ་བྱའི་དམིགས་པ་ཡིན་པར་བསྟན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

197

པར་བྱས་ནས་མཚན་ཉིད་བཞག་པ་དེ་ཉིད་མདོའི་དོན་ཡིན་པ་ལ་དྲང་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཁས་པ་གཞན་ཡང་བཞེད་དེ། དག་ལྡན་ལས། མདོ་བཞིན་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མདོ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འདི་ཉིད་དེ། མཚན་ཉིད་འདི་ནི་
དེ་ལས་མ་འདས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། ཞེས་དང༌། དེའི་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་མདོ་ཇི་ལྟ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། མདོ་ལས་གཞན་དོན་ཆེད་དུ་བྱ་བར་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་ལ་བསྟན་བཅོས་སུ་གཞན་དོན་འདོད་བྱར་
ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དེ་གཞན་དོན་དུ་ཡིན་པ་དང༌། འདོད་བྱ་མ་ཡིན་ན་ཆེད་དུ་བྱ་བར་མི་འགྱུར་བས་སོ། ཞེས་འཆད་དོ། །
གྲགས་ཆ་ལས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པའི་མདོར་ཏེ་བསྡུས་པ་དང་རྒྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་ལ་བཤད་དེ་དེ་ཡང་གཞན་གྱི་དོན་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་
བདག་གིས་ཀྱང་འདིར་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་དང་དེ་ནི་མདོ་བཞིན་དུ། །བསྡུས་དང་རྒྱས་པའི་སྒོ་ནས་བརྗོད། ཅེས་པ་སྟེ། མདོ་དང་རྗེས་སུ་
མཐུན་པར་བྱས་ཀྱི་རང་དགར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ནི། བློ་གྲོས་མི་ཟད་པ་དང་སྡོང་པོ་བཀོད་པ་སོགས་གཞན་ལས་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡུམ་གྱི་མདོ་ཉིད་
བཀོད་ཅེ་ན། གཙུག་ལག་གི་གཞུང་རྒྱལ་བའི་བཀའ་སྐབས་ཀྱི་དོན་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པ་ལྷུར་ལེན་པ་སྟེ་ཆེད་ཆེར་བྱེད་པ་ནི་ཡུམ་མདོ་དང་མདོ་གཞན་ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱང་གསུངས་མོད་ཀྱི་འདིར་ཡུམ་མདོ་ལས་གཞན་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

198

ཁུངས་ཉིད་དུ་མ་བྲིས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཚིག་མངས་སུ་དོགས་ནས་སོ། །མདོ་
གཞན་གྱིས་མཚན་ཉིད་བསྟན་ཀྱང་ཡུམ་མདོ་ཉིད་དྲངས་པ་ནི་འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་ཡིན་པས་སོ། །ཁ་ཅིག་ཡུམ་གསུམ་ག་ལས་གསུངས་ན་འདིར་བར་མ་ཙམ་བཀོད་
ཀྱི་རྒྱས་བསྡུས་གཉིས་མི་འདྲེན་པ་ཅི་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སྦྱོར་བ་ནི་བྱིས་པ་འདྲིད་པའི་ཚིག་སྟེ་བསྡུས་པ་ན། ཚིག་དགོད་རྒྱུ་མེད་ལ། མདོ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་མདོ་དེ་
དག་ལ་ཚིག་མང་ཉུང་གི་ཁྱད་པར་མེད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྐང་པ་གཉིས་པོ་འདི་ཡི་མཚམས་སྦྱར་དང་ཕྱི་འགྲེལ་རྣམས་ལ་ནི་རྒྱ་གར་བ་ཁ་ཅིག་དང་བོད་ཕལ་མོ་ཆེ་ནི་དགོངས་པ་བཞིན་སྨྲ་བ་ལ་མི་སྨྲ་བའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏོ། །
བསྟན་བཅོས་དང་མདོ་སྦྱོར་བའི་དང་པོའི་མཚམས་ནི་ཉི་སྣང་སློབ་དཔོན་དག་ལྡན་གསུམ་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནས་མཛད་ལ། སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་
པའི་བཤད་པ་དང་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱིས་

མདོ་དང་པོ་གཉིས་འདུན་ལྡན་དང་བསམ་ལྡན་ལ་སྦྱར་བ་ལ་དང་པོར་བྱས་སོ། །བོད་ཁ་ཅིག་ཉི་སྣང་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཅི་ནས་བདག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དང༌། གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མདོ་ལ་འདྲེན་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། འགྲེལ་ཚིག་ཡིན་པས་སོ། །གཞན་དུ་ན་མདོ་ཚན་པ་བཞི་པོ་དེའི་གོང་དུ་དམིགས་དགོས་པ་ལས་གླེང་གཞི་རྫོགས་པའི་འོག་ཏུ་མདོ་བཞིའི་དང་པོ་དེ་ལས་མེད་པ་དང༌། འཕགས་པས་ཀྱང་མདོ་དྲངས་པའི་ཚུལ་དུ་མ་མཛད་པས་སོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

199

ཐུབ་དགོངས་སུ་ཡང་ཉི་སྣང་གི་ཚིག་དེ་ཉི་ཁྲིའི་མདོར་འཁྲུལ་སྣང་སྟེ། འཁྲུལ་གཞི་ནི་ཚིག་དེའི་སྔོན་དུ་འདི་ནི་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ལྔ་པ་འདི་ཉིད་ལས་དོན་དུ་གཉེར་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་མཛད་པས་ནོངས་སོ། །འདིར་མདོ་དང་སྦྱོར་བའི་མདོ་རྣམས་གང་གིས་དབང་དུ་བྱེད་ཅེ་ན། བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱིས་ཉི་སྣང་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱར་བའི་ཉི་ཁྲི་དག་གཏུགས་དང་སྦྱར་བར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་
ནི། དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཐོབ་བྱའི་དམིགས་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་བཅས་པ་བརྗོད་ཟིན་ནས་སྨྲ་བའི་སྒོ་ལས། ད་ནི་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཚིག །འདས་པའི་སྐབས་ལ་རྣམ་པར་སྤངས། །ད་ལྟ་བྱུང་ལ་སྦྱར་བར་བྱ། ཞེས་པ་ལྟར་ད་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་སེམས་བསྐྱེད་མདོར་བསྡུས་ཏེ་གསུངས་པའི་རབ་དབྱེ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྟན་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པས་
བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ནིའོ། །
གཉིས་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་དེ་དབྱེ་གཞི་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་སོ། །དེ་ཡང་ས་ནས་སྤྲིན་གྱི་བར་རྣམས་ཀྱིས་མཚོན་ནས་བསྟན་པའི་དོན་ནོ། །དེ་
དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་འབྱེད་ཚིག་སྦྱར་ཏེ། འབྱེད་པའི་རྒྱུ་ནི་གྲོགས་ཉེར་གཉིས་
ཡོད་པས་སོ། །ཕྱེ་བའི་ཐ་དད་ནི་ཕལ་ཆེར་ངོ་བོ་ཐ་དད་དེ། སྔ་མ་གཉིས་ཕྱི་མ་རྣམས་
ཀྱི་རྒྱུ་དང༌། ཕྱི་མ་གཉིས་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དང༌། བར་པ་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་

རྒྱུ་དང༌། ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་སོ། །སྤྱིར་ནི་ངོ་བོ་ཐ་དད་པར་མ་ངེས་ཏེ། སེམས་བསྐྱེད་ཀུན་ཀྱང་འདུན་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གྲངས་ངེས་པ་ནི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་འདི་ཙམ་དུ་ངེས་ཤིང་ལྷག་པ་མེད་པས་སོ། །གོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

200

རིམས་ངེས་པ་ནི་འདི་དག་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བས་དོན་གྱི་གོ་རིམ་མོ། །ཡང་ནི་
སེམས་བསྐྱེད་ངོ་བོས་བསྟན་པར་མ་ཟད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་སམ་ས་སོགས་ཉེར་གཉིས་ཏེ་དེ་དེ་དག་གིས་དོན་ཉེར་གཉིས་བཤད་ཅེས་པའོ། །འདི་ལ་གསུམ། ངོ་བོ་བཤད། དོན་བསྡུ། ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་ནི། དང་པོ་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ལྡན་པ་ནི་ཞེས་སྦྱར་བ་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། བར་པ་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ལྟ་བུ་སྟེ་ཞེས་སྦྱར་བ་དཔེའོ། །ཐ་མ་ཉེར་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ཉིད་ཀྱིས་

ཞེས་”སྦྱར་བ1

་དཔེ་དོན་གྱི་ཆོས་མཐུན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་པ་དང་མཚུངས་
པར་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། ས་ལྟ་བུ་སྟེ། སངས་རྒྱས་དང་དེའི་རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་ཆོས་དཀར་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིའམ་རྒྱུའི་དངོས་པོ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གཉིས་
པ་རྒྱུན་གནས་པའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། གསེར་ལྟ་བུ་སྟེ། ཚེ་འདི་ཕྱི་ལ་ཕྱིན་དྲུག་གིས་བསྡུས་པའི་ཕན་བདེའི་བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་
ཀྱིས་སོ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་མདོ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་སྔར་དྲངས་པའི་བྱང་ཆུབ་མདོར་བསྟན་
དང་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོ་གཉིས་སོ། །དེ་འདིའི་ཤེས་བྱེད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྲོ་སྙམ་ན།
མདོ་སྔ་མ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་དེ་སྤྱིར་སངས་རྒྱས་དང་དེའི་རྒྱུའི་ཆོས་དཀར་པོ་ཙམ་གྱི་རྒྱུ་དང༌། ཕྱི་མས་ནི་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཐབས་དང་ལྡན་པར་བསྟན་པས་ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཚེ་འདི་ལ་བདེ་བ་དང་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པ་ནི་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རིམ་པ་ལྟར་ས་དང་གསེར་ལྟ་བུའོ། །
གསུམ་པ་བསམ་པ་ལྷག་པས་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། ཟླ་བ་ཚེས་

1 སྡེ། ༢༢༥ སྒྱུར་བ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

201

པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཕྱོགས་མཐུན་སོ་བདུན་སོགས་ཀྱི་དགེ་བའི་ཆོས་མཐའ་དག་གོང་ནས་
གོང་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་གྱིས་ཡུམ་ལ་གནས་

ཏེ་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ནས་སྟོབས་བཅུ་མ་འདྲེས་བཅོ་བརྒྱད་ཚད་མེད་བཞི་བསྒོམ་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡུམ་ཞེས་པ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་གོ་བར་བྱ་སྟེ་ཚིག་ཚོགས་སྐྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་མཁྱེན་པའི་སྦྱོར་བ་དང་ལྡན་པ་ནི། མེ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་སྐྱེ་མེད་
གསུམ་ཤེས་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་པའི་བུད་ཤིང་སྲེག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཐམས་
ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བས་རྣམ་པར་བལྟས་ནས་འདའ་བར་འདོད་པ་དང༌། ལམ་ཤེས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་དང་སྤྱོད་པ་དང་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་
རྫོགས་པར་བྱ་འདོད་པ་དང༌། བག་ཆགས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཉོན་མོངས་པ་
ཐམས་ཅད་སྤང་བར་འདོད་པའི་སོགས་སོ། །རྒྱན་ལས། སྦྱོར་བ་དང་ལྡན་པ་ཟླ་བ་དང་ལྷག་བསམ་དང་ལྡན་པ་མེ་ལྟ་བུར་གོ་བཟློག་སྟེ་བཤད་པ་ནི། གཉིས་ཀ་ཡང་ཚོགས་སྦྱོར་གཉིས་ཀར་འབྱུང་བ་ཤེས་པར་བྱེད་པའོ། །དཔེ་དོན་གྱི་ཆོས་མཐུན་
འདི་ནི། གྲགས་ཆ་ཤེར་སྒྲོན་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་བའི་བཤད་པ་ལས་ཀྱང་བཤད་ལ། འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཤཱནྟི་ཨ་བྷྱ་རྒྱན་འགྲེལ་རྣམས་ལས་བུད་ཤིང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས་

མེ་འཕེལ་བ་ལྟར་སྦྱོར་བ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བའོ་ཞེས་འཆད་དོ། །
འགྲེལ་པ་འདིར་བཤད་པའི་དགོངས་པ་ནི། མདོ་འདིས་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྒོ་
ནས་ཡུམ་ལ་སློབ་པ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བ་བསྟན་ལ། སྦྱོར་ལམ་དུ་མཁྱེན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

202

གསུམ་གྱི་སྦྱོར་བ་ལ་སྒོམ་བྱུང་གིས་དབང་དུ་གྱུར་པས་དེའི་སྒྲིབ་པ་སྲེག་པ་ལ་མཐུ་
ཕུལ་བྱུང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མེ་དང་ཆོས་མཐུན་ནོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །ལྔ་པ་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། གཏེར་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་ལོངས་སྤྱོད་
ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚིམ་པར་བྱེད་ཀྱང་མི་ཟད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། སེམས་
ཅན་སེར་སྣ་ཅན་སྦྱིན་པ་ལ་འགོད་པར་འདོད་པ་དང༌། ཉན་རང་གི་ཐེག་པ་པའི་རིགས་ཀྱི་བུ་དང་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་
ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་གིས་ཟིལ་གྱིས་

གནོན་པར་འདོད་པའི་སོགས་སོ། །དྲུག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི།
རིན་པོ་ཆེའི་འབྱུང་གནས་ལྟ་བུ་སྟེ་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེད་པའི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་སོགས་སོ། །བདུན་པ་
བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། མེ་མཚོན་ལ་སོགས་པའི་མི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཐོག་ཏུ་བབ་པས་ཡིད་མི་འཁྲུག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། གནོད་
སེམས་ཅན་ཞེས་སོགས་སོ། །བརྒྱད་པ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི།
རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུ་སྟེ། བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་བརྟན་པས་བདུད་ཀྱིས་མི་

ཕྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ལེ་ལོ་ཅན་ཞེས་སོགས་སོ། །དགུ་པ་བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་
དང་ལྡན་པ་ནི། རིའི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཚན་མར་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་མི་བསྐྱོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། སེམས་རྣམ་པར་གཡེངས་པ་
སོགས་སོ། །བཅུ་པ་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། སྨན་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཟུང་བར་རྟོག་པ་སོགས་ཤེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

203

བྱའི་སྒྲིབ་པའི་ནད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་སོགས་
སོ། །
བཅུ་གཅིག་པ་ཐབས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྟ་
བུ་སྟེ་སྙིང་རྗེ་དང་ཐབས་མཁས་པས་འབྱོར་རྒུད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། དགེ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་
གཅིག་ཙམ་ཡང་ཐབས་མཁས་པས་རྣམ་མཁྱེན་དུ་བསྔོས་པས་གཞལ་མེད་གྲངས་མེད་པར་བྱ་བར་འདོད་པ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱིན་པ་ཆུང་ངུ་གཏོང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་

ཆུང་ངུ་སྲུང༌། བཟོད་པ་ཆུང་ངུ་སྒོམ། བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་ངུ་རྩོམ། བསམ་གཏན་ཆུང་ངུ་ལ་མཉམ་པར་འཇོག །ཤེས་རབ་ཆུང་ངུ་ཡང་སྒོམ་པ་ན་ཐབས་མཁས་པས་སྔར་ལྟར་འདོད་པ་ལ་སོགས་པའོ། །འདིས་རྒྱ་མཚོར་ལྷུང་བའི་ཆུ་ཐིགས་དང་འདྲ་བར་ཕྱིན་དྲུག་གི་དགེ་རྩ་ཆུང་ངུ་ཙམ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོས་པས། དེ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་

མི་ཟད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་བཟོད་ནུས་
པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཤེས་གཉེན་ལྟ་བུ་དེ་བསྟན་ཏོ། །
བཅུ་གཉིས་པ་སྨོན་ལམ་གྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་
ལྟ་བུ་སྟེ། གནས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཡིད་ལ་ཇི་ལྟར་སྨོན་པའི་འབྲས་བུ་འགྲུབ་པ་
ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་སྒྲུབ་པ་དང༌། གཞོན་ནུའི་ས་ལས་འདའ་བ་
དང་། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་རྣམས་དང་མི་འབྲལ་བ་དང༌། དབྱངས་གཅིག་གིས་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་གོ་བ་དང༌། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་

རིགས་རྒྱུན་མི་ཆད་པ་དང༌། དགེ་རྩ་གང་གིས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བཀུར་སྟི་བྱ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

204

བར་འདོད་པའི་དགེ་རྩ་དེ་དག་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་པས་སོགས་སོ། །འདིས་ཇི་ལྟར་སྨོན་པ་རྣམས་འགྲུབ་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་བསྟན་ཏོ། །བཅུ་གསུམ་པ་སྟོབས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། ཉི་མ་ལྟ་བུ་སྟེ། གདུལ་
བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་དགེ་བའི་ལོ་ཏོག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་
གྱིས་ཟས་སྐོམ་གོས་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ལ་བསམ་པ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང༌། ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འགོད་པ་དང༌། དགེ་བའི་སེམས་གཅིག་ཙམ་ཡང་བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་མི་ཟད་པར་བྱེད་འདོད་པས་སོགས་སོ། །འདིས་གཞན་རྒྱུད་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གིས་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དགེ་རྩ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་
བསྟན་ཏོ། །སྐབས་འདིར་གཞན་དོན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འགོད་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །བཅུ་བཞི་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་ལྡན་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས་
སྙན་པ་དྲི་ཟའི་གླུ་ལྟ་བུ་སྟེ། གདུལ་བྱ་ཡིད་འདུན་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་ཉིད་
ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུ་ལ་སློབ་པ་དང༌། སྟོང་གསུམ་གྱི་འབྱུང་བཞིའི་རྡུལ་
ཕྲ་རབ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་འདོད་པས་ཞེས་སོགས་སོ། །འདིས་སྟོང་ཉིད་མཁྱེན་པའི་ཇི་ལྟ་བ་དང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་མཁྱེན་པའི་ཇི་སྙེད་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་སྦྱིན་པའི་བསྔགས་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་བསྟན་ཏོ། །
བཅོ་ལྔ་པ་མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཐུ་
ཐོགས་པ་མེད་པས་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་པ་
གཅིག་གིས་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་འདའ་བ་དང༌། སྟོང་གསུམ་གྱི་ཆུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

205

ཐམས་ཅད་སྐྲའི་རྩེ་མོ་བརྒྱར་”བཤགས1

་པའི་ཆས་གྱེན་དུ་བསླང་བ་དང༌། དེ་ན་
གནས་པའི་སྲོག་ཆགས་རྣམས་ལ་ཡང་གནོད་པར་མི་འགྱུར་བ་དང༌། བསྐལ་པ་སྲེག་པའི་མེ་ཁའི་དབུགས་གཅིག་གིས་ཞི་བ་དང༌། འཇིག་པའི་དུས་ཀྱི་རླུང་སོར་
མོའི་རྩེ་མོ་གཅིག་གིས་དགབ་པ་དང༌། སྟོང་གསུམ་གྱི་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཅི་ཙམ་
པར་སྐྱིལ་ཀྲུང་གཅིག་གིས་དགང་བ་དང༌། སྟོང་གསུམ་གྱི་རི་ཐམས་ཅད་སྐྲ་ཉག་མ་
གཅིག་གིས་སྦམས་ཏེ་གྱེན་དུ་བཏེག་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཚད་མེད་པར་
འཕང་ངོ་སྙམ་པ་དང༌། ཕྱོགས་བཅུའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ལྷའི་མིག་གིས་བལྟ་ཞིང་དེའི་ཆོས་ལྷའི་རྣ་བས་མཉན་པ་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་
པ་ཤེས་པ་དང༌། དེ་དག་གི་སྔོན་གྱི་གནས་དྲན་པ་དང༌། ཟག་ཟད་ཀྱི་མངོན་ཤེས་
མངོན་དུ་བྱ་བར་འདོད་ཅིང་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱ་བར་འདོད་པ་སོགས་སོ། །འདིས་མཐུའི་ཁྱད་པར་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་སྒོ་ནས་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པར་བསྟན་
པའི་ཕྱིར་དེ་བསྟན་ཏོ། །
བཅུ་དྲུག་པ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་ནི། བང་
མཛོད་ལྟ་བུ་སྟེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་མང་པོའི་མཛོད་དེ་
གནས་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་ཕྱོགས་བཅུའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉན་
ཐོས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་བསོད་སྙོམས་དང་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་གཅིག་གིས་དེ་དག་ལ་བཀུར་སྟི་སོགས་བྱ་བ་དང༌། ཕྱོགས་
བཅུའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་འབྲས་བུ་བཞི་རང་རྒྱལ་ཕུང་

1 བླ། ༢༥༦ གཤེགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

206

པོ་མ་ལུས་པའི་མྱང་འདས་ཀྱི་བར་ལ་འགོད་པར་འདོད་པས་སོགས་སོ། །དེ་ལ་ངག་
དང་པོས་བསོད་ནམས་དང་གཉིས་པས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་
བསྟན་ཏོ། །བཅུ་བདུན་པ་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སོ་བདུན་དང་ལྡན་པ་ནི། ལམ་པོ་ཆེ་
ལྟ་བུ་སྟེ། འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ།
བྱང་ཆེན་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པར་འདོད་པས་སོགས་སོ། །འདིས་དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་གྱིས་མཚོན་
པ་དུས་གསུམ་གྱི་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལམ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་གསུངས་
སོ། །དེ་ལ་སྔ་མ་དག་གྲོགས་ལ་ནི་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་གཤེགས་ལ་གྲོགས་ཅན་ལ་ནི་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ཁོ་ན་གཤེགས་ཞེས་འཆད་དོ། །བཅོ་བརྒྱད་པ་གཞན་དོན་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ལྷག་

མཐོང་དང་ལྡན་པ་ནི། བཞོན་པ་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། འཁོར་འདས་ཀྱི་མཐའ་གང་དུ་

ཡང་མི་ལྟུང་བས་མི་གནས་པའི་སར་བདེ་བླག་ཏུ་འགྲོ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་ཉན་
རང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་གི་འཁོར་དུ་
འགྱུར་བར་འདོད་པས་སོགས་སོ། །འདིས་ཉན་རང་དུ་མ་ཞུགས་པའི་སྔོན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་སློབ་ཚུལ་རྣམས་”བསྟན་པའི་
ཕྱིར་དེ་དག1

་གསུངས་སོ། །
བཅུ་དགུ་པ་ཚིག་དོན་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི་གཟུངས་དང་གཞན་ལ་
ཐོགས་མེད་དུ་འཆད་པའི་སྤོབས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། བཀོད་མའི་ཆུ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྔར་

1 བླ། ༢༥༦ བརྟན་པའི་ཕྱིར་དེ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

207

ཐོས་པ་དང་མ་ཐོས་པ་ཐོས་འགྱུར་གྱི་ཆོས་འཛིན་པས་མི་ཟད་པར་སྟོན་པ་ཉིད་ཀྱིས་

ཏེ། ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་པ་དང་

གསུང་བ་དང་གསུང་བར་འགྱུར་བ་གང་ཇི་སྙེད་པ་འདི་ལྟ་སྟེ་མདོ་དང་དབྱངས་ཀྱིས་

བསྙད་པ་དང་ལུང་བསྟན་པ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྟན་པའི་བར་ཉན་རང་རྣམས་
ཀྱིས་མ་ཐོས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཟུང་བ་ལ་སོགས་པ་དང་གཞན་ལ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པར་འདོད་པས་ཞེས་སོ། །ཆུ་མིག་དང་བཀོད་མའི་ཁྱད་པར་ནི་སའི་དངོས་གཞིར། ཆུ་མིག་ནི་གློ་ནས་ཆུ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །བཀོད་མ་ནི་ཆུ་གྱེན་དུ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ་ཞེས་སོ། །ཉི་ཤུ་པ་འདུ་བྱེད་ཟག་བཅས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མྱང་འདས་བཞི་ལ་མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་བདག་མེད་ཞི་བར་རྟོག་པའི་ཆོས་ཀྱི་

དགའ་སྟོན་དང་ལྡན་པ་ནི། ཀུན་དགའ་བའི་སྒྲ་སྙན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཐར་པ་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་ལ་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པའོ། །ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པའོ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཞི་བའོ་ཞེས་པའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས་སྙན་པར་སྒྲོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུ་
རེ་རེ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་ཡུན་རིང་པོར་མུན་པ་མུན་གནག་ཏུ་གྱུར་པ་ལུས་ཀྱི་

འོད་ཀྱིས་སྣང་བར་བྱས་ནས་དེར་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་

སྒྲ་ཐོས་པར་བྱ་བ་དང༌། དེ་དག་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་དགོད་པར་འདོད་པའི་ཞེས་སོགས་སོ། །ཉེར་གཅིག་པ་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་ལྡན་པ་ནི། ཆུ་བོའི་རྒྱུན་ལྟ་བུ་སྟེ། ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པས་སྙིང་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་ཅིང་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་བྱ་བ་ཐ་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

208

དད་པ་སྟེ་རིས་སུ་མ་ཆད་པར་འཇུག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རེ་རེ་མཐའ་
ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་སེམས་ཅན་ལོང་བ་དང་འོན་པ་དང་སྨྱོན་པ་དང༌།
གཅེར་བུ་དང༌། བཀྲེས་པ་དང༌། སྐོམ་པ་ལ་སོགས་པ་དང༌། ངན་སོང་དུ་ལྟུང་བ་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་དེ་དང་དེ་ལས་ཐར་བར་བྱ་སྟེ་མིའི་ལུས་ཐོབ་པ་དང༌། དེ་རྣམས་ཀྱང་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་དགོད་པར་འདོད་པས་སོགས་སོ། །འདིས་སེམས་
ཅན་ཆེས་སྡུག་བསྔལ་བ་རྣམས་ལ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་དེ་ལས་གྲོལ་བར་བྱས་ཏེ་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་གསུངས་སོ། །
ཉེར་གཉིས་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་ལྡན་པ་ནི། སྤྲིན་ལྟ་བུ་སྟེ། དགའ་ལྡན་གྱི་

གནས་ན་བཞུགས་པ་དང་སོགས་པས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པར་རུང་བ་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་ཕན་བདེའི་ལོ་ཏོག་སྨིན་པ་དེ་ལ་རག་ལས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་
ཆེན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱོད་ལམ་སྟོན་པ་དང༌། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱོད་པ་དང་ཚུལ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་དེའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་
ཤེས་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་གླང་པོ་ཆེའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱིས་བལྟ་བར་

འདོད་པས་ཡུམ་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། འདི་དག་གིས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཐོགས་
པ་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ནི། རྒྱུད་བླ་ལས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འཇིག་རྟེན་མཁྱེན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་གཟིགས་ནས་ནི། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལས་མ་གཡོས་པར། །སྤྲུལ་པའི་རང་བཞིན་སྣ་ཚོགས་
ཀྱིས། །སྐྱེ་བ་མངོན་པར་སྐྱེ་བ་དང༌། །དགའ་ལྡན་ནས་ནི་འཕོ་བ་དང༌། །ལྷུམས་སུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

209

འཇུག་དང་བལྟམས་པ་དང༌། །བཟོ་ཡི་གནས་ལ་མཁས་པ་དང༌། །བཙུན་མོའི་འཁོར་
གྱིས་དགྱེས་རོལ་དང༌། །ངེས་འབྱུང་དཀའ་བ་སྤྱོད་པ་དང༌། །བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོར་

གཤེགས་པ་དང༌། །བདུད་སྡེ་འཇོམས་དང་རྫོགས་པར་ནི། །བྱང་ཆུབ་ཆོས་ཀྱི་

འཁོར་ལོ་དང༌། །མྱ་ངན་འདས་པར་གཤེགས་མཛད་རྣམས། །ཡོངས་སུ་མ་དག་ཞིང་རྣམས་སུ། །སྲིད་པ་ཇི་སྲིད་གནས་པར་སྟོན། ཞེས་སོགས་ཚུལ་འདི་ལྟར་ན་བཅུ་
གཉིས་པོ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་སྟེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་
སོ། །
ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བ་ལྟར་ན་ཀུན་བཏུས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་པོ་དགུ་བྱང་སེམས་དང་ཐ་མ་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པའོ། །གླང་པོ་ཆེའི་ལྟ་སྟངས་ཞེས་
པའི་དོན་ནི། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས། སྟེང་ན་འདུག་པ་ལ་བཀྱེད་དེ་མི་བལྟ། འོག་ན་འདུག་པ་ལ་བཏུད་དེ་མི་བལྟ། གཡས་གཡོན་ན་འདུག་པ་ལ་མིག་བཟུར་ཏེ་མི་བལྟ། རྒྱབ་ན་འདུག་པ་ལ་མཇིང་པ་བསྒྱུར་ཏེ་མི་བལྟ། ཐག་རིང་པོར་
འདུག་པ་ལ་བསྒྲིམས་ཏེ་མི་བལྟ། ཐག་ཉེ་བ་ན་འདུག་པ་ལ་བསྒྲིམ་པ་མེད་པར་ཡང་
མི་བལྟའོ། །ཇི་ལྟར་འདུག་པའི་སྤྱོད་ལམ་དང་ཇི་ལྟར་ལྟ་བའི་མིག་གིས་འཇིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་དང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བ་ནི་གླང་པོ་ཆེའི་ལྟ་སྟངས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དཔེ་ཉེར་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་

བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་སྟོན་པར་དཔེ་དོན་ཆོས་མཐུན་ཉེར་གཉིས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པ་དེ་ལྟར་
ན་དེ་ཡང་ས་གསེར་ཟླ་བ་མེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཀྱིས་

སེམས་བསྐྱེད་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །འདིར་ས་གསེར་ཟླ་བ་མེ་ཞེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

210

བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་དྲུག་པའི་སྒྲར་བཏོན་ནས་འཆད་པ་ནི་གཞུང་མ་དག་གོ །
གསུམ་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་བཤད་པ་དེ་ལ་དང་པོ་འདུན་ལྡན་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ནི་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ཚོགས་ལམ་གྱིས་བསྡུས་ཏེ་དེ་ཡང་
ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་རིམ་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་
འོག་ཏུ་གཅིག་སྦྱོར་བ་དང་ལྡན་པ་ནི་ས་དང་པོ་ལ་འཇུག་པ་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱིས་

བསྡུས་སོ། །དེའི་འོག་ཏུ་སྦྱིན་པ་དང་ལྡན་པ་ནས་ཡེ་ཤེས་དང་ལྡན་པའི་བར་བཅུ་ནི་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ས་བཅུས་རིམ་པ་བཞིན་བསྡུས་ཏེ་དང་པོ་མཐོང་བའི་ལམ་དང༌། ལྷག་མ་དགུ་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཏེ་སྐབས་དེ་ན་ཡོད་པའོ། །དེའི་འོག་ཏུ་མངོན་ཤེས་དང་ལྡན་པ་སོགས་ལྔ་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་གྱིས་

བསྡུས་སོ། །
འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ས་བཅུ་ཀའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ལ་འཆད་ཀྱང༌། རྒྱན་སྣང་ལས་

འདི་དག་གི་གོ་རིམས་རྣམས་དོན་གྱི་རིམ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་མི་འཐད་དོ། །དེས་
ན་ས་བཅུ་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ལ་བཞག་གོ །ཟླ་འོད་དུ་གཞན་དྲུག་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་
གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་མོ། །འདིའི་ཐ་མ་གཅིག་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་མོ། །རྒྱུ་འདིས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སས་བསྡུས་ཞེས་པའི་
སེང་གེ་བཟང་པོའི་འདོད་པ་ནི་ཉེ་བར་བཏགས་པའི་དགོས་པ་མེད་པས་མི་རིགས་ཞེས་ལྔའི་ས་མཚམས་མཐུན་ཞིང༌། ཉི་ཤུ་པ་ས་བཅུ་ཐ་མའི་བར་ཆད་མེད་ཀྱིས་

བསྡུས་ལ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དངོས་མིན་ཞིང༌། བཏགས་པ་བར་འདོད་ན་ཡང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

211

བཏགས་པའི་དགོས་པ་མེད་པས་མི་རིགས་ཞེས་རྒོལ་བ་ནི་ཚིག་ལ་རྩོད་པར་སྣང་སྟེ། སློབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་སྦྱོར་བས་བསྡུས་པ་ཙམ་དུ་བཞེད་
པས་སོ། །དེ་ཡང་རྒྱན་སྣང་ལས། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་དང་འབྲེལ་བ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འཇུག་པའི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་སོ། ཞེས་སོ། །བུད་དྷ་ཤྲཱིས་ཐ་

མ་བརྒྱད་ལ་དང་པོ་བཞི་ས་བརྒྱད་པ་དང༌། དེ་ནས་གཉིས་དགུ་པ་དང༌། དེ་ནས་གཉིས་བཅུ་པའོ་ཞེས་འཆད་ཅིང༌། རྒྱན་སྣང་དུ། ཐ་མ་བརྒྱད་བྱང་སེམས་ཀྱི་སའི་
ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་ལུགས་བཀོད་པ་ནི་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་
འཆད་དོ། །
དེའི་འོག་ཏུ་བཤད་པའི་ཐ་མ་གསུམ་ནི་སྦྱོར་དངོས་མཇུག་གསུམ་གྱི་སྒོ་
ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སས་བསྡུས་སོ། །དེ་ལ་དངོས་འཇུག་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཉམ་

གཞག་དང་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་རྒྱན་སྣང་བཞེད་ལ། གཞན་དག་སྐུ་གཉིས་སམ་ཡེ་ཤེས་སྔ་མ་བཞི་དངོས་ཡིན་ལ། སྤྲུལ་སྐུའང་བྱ་སྒྲུབ་ཡེ་ཤེས་མཇུག་ཏུ་འདོད་དོ། །ཚོགས་ལམ་ནས་མི་སློབ་པའི་བར་ན་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་བཟུང་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་གྱིས་བསྡུས་སོ། །དེའི་
ཕྱིར་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་ན་དབྱེ་བ་རྫོགས་ཀྱི་གཞན་དུ་རྒྱུ་ཙམ་གྱི་དབྱེ་
བས་དབྱེ་བ་མི་རྫོགས་སོ། །དེ་ལྟར་སློབ་དཔོན་འདིས་ས་མཚམས་མཛད་པ་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་ས་མཚམས་ཀྱི་ལུང་དྲངས་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་ལྔ། ནོད་པའི་
རྟེན། རྒྱུ་གང་ལས་ནོད་པ། ཡུལ་གང་ལ་ནོད་པ། ནོད་བྱའི་ངོ་བོ། ས་མཚམས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

212

སོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིར་གདམས་ངག་ཉན་པ་ཙམ་ཞིག་ཉན་རང་ལ་ཡང་ཡོད་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གདམས་ངག་ལ་ཡང་ཕལ་པ་དང་ཁྱད་ཅན་གཉིས་ལས་འདིར་བསྟན་པ་ནི་ཕྱི་མ་སྟེ། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་དངོས་ལ་ཉན་ན་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོར་སོན་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། རྒྱན་ལས། བསམ་གཏན་ལ་ཐོབ་མངོན་པར་ཤེས། །མངོན་པར་བསྒྲུབས་པའི་སྒོ་ནས་ཏེ། །སངས་རྒྱས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ། །མཆོད་པའི་ཕྱིར་དང་མཉན་པའི་ཕྱིར། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་རྣམས་སུ་འགྲོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་ལས། དེ་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ནི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་
ལས་ཞི་གནས་དང༌། །ཡེ་ཤེས་ཡངས་པ་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །གདམས་ངག་རྒྱ་ཆེན་རྙེད་པར་འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟར་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །འདི་ལ་
གསུམ་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་ལ་མཉམ་པར་བཞག་ན་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལས་གསུང་རབ་ཀྱི་ཚིག་དོན་བགྲང་ལས་འདས་པ་འཛིན་པར་ནུས་པའི་དྲན་ཤེས་
དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་མཚུངས་ལྡན་ནོ། །གཉིས་པ་སྒྲ་བཤད་པ་ནི། ཆོས་གསུང་རབ་ཀྱི་

ཚིག་དོན་རྒྱུན་ནམ་བར་མ་ཆད་དུ་འཛིན་པར་ནུས་པའོ། །གསུམ་པ་ས་མཚམས་ནི། འགྲེལ་ཆེན་ལས། ས་དང་པོ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་

མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་པ་ནི་
”ཆོས་སྤྱོད་ན་ཡོད་པ་1

རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པས། རྒྱན་སྣང་
ལས། ཚོགས་ཀྱི་ས་འདི་ཉིད་དུ་སེམས་ལས་སུ་རུང་བར་གྱུར་པ་ན་གང་ཞིག་ཐོབ་

1 ཞོལ། ༢༢༦ ཆོས་སྤྱོད་ན་ཡོད་པ ཀ ། ༢༣༥ བླ། ༢༦༤ ཚོགས་སྦྱོར་ན་ཡོད་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

213

པས་ཚིག་དང་དོན་འཛིན་པར་ནུས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
ཐོབ་ལ་ཞེས་པ་ལྟར་གཟུང་ངོ༌། །གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། ཕྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་ལ་ཞེས་པ་ལྟར་སངས་རྒྱས་དང་ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་སྟོན་ནུས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆོག་སྟེ་ཡུམ་གྱི་

མདོ་ལྟ་བུའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་གདམས་ངག་ལ་ཡང་སྟོན་པ་པོ་ཉན་ཐོས་ཀྱང་དུ་མ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །
བཞི་པ་ནི། ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དངོས་སུ་འདོམས་པའི་ངག་ཅེས་པ་མི་
འཐད་དེ། གདམས་ངག་ཁྱད་ཅན་ལ་ཡང་སྟོན་པ་པོ་སངས་རྒྱས་སུ་མ་ངེས་པར་སྔར་བསྟན་ལ། སྤྱིར་བཀའ་ཡིན་པར་ཡང་མ་ངེས་ཏེ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་
གདམས་ངག་ཁྱད་ཅན་གྱི་དོན་ལེགས་པར་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་
གྱི་རིགས་ཅན་འཚང་རྒྱ་བའི་ལམ་ཆ་ཚང་སྟོན་པའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཁྱད་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཚིག་གསལ་ལས་ནི། ལམ་ཉིད་གདམས་ངག་ཏུ་འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་བཀོད་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་ན་འདོམས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ལ་ཇི་ལྟར་གདམས་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ཡང་འདིར་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གདམས་ངག་གོ་ཞེས་འདོམས་པའི་ངག་དང་གདམས་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་དང་གཉིས་ཀ་ཡང་གདམས་ངག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཕྱི་མ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའོ་ཞེས་པ་འདིས་ཁོང་རང་གི་རྗེ་བཙུན་གྱི་ལུགས་ཡིན་པར་འཆད་དོ། །དོན་བསྡུས་སྒྲོན་མེར། ངོ་བོ་ངག་གི་འཁོར་ལོ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟར། འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ལས། དེ་ལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་དོན་ཐོབ་པའི་བྱ་བ་ཉེ་བར་སྟོན་པ་ནི་གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

214

ཐོབ་ཟིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བའི་དོན་གྱིས་མི་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ནི་
གདམས་ངག་ཡིན་ལ། དེའི་འོག་ཏུ་མ་ཐོབ་པའི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྗོད་བྱེད་ལ་བཤད་ཅིང༌། དག་ལྡན་ལས་ཀྱང༌། ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བརྗོད་པ་ནི་གདམས་ངག་སྟེ། ཞེས་དང༌། འདི་ལས་ཀྱང་འདོམས་པ་ནི་གདམས་ངག་སྟེ་ཞེས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཞལ་འཆམ་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་གདམས་ངག་ནི་རྗོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ་བསྟན་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ནི་གདམས་ངག་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །
ལྔ་པ་ནི། ཤེར་འབྱུང་གིས་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་བརྩམས་ཏེ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་སའི་བར་དུ་གདམས་ངག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲུབ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་
ནོ། ཞེས་བཤད་ལ། ཚིག་གསལ་ལས་ནི། བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་ལ་ནི་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བ་མེད་དེ། རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེད་པར་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སྲིད་པ་ཐ་

མ་པའི་ཚེ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་ནུས་པས་གདམས་ངག་ལ་རག་མ་ལས་ཞེས་འཆད་དོ། །གདམས་ངག་ངེས་པར་ཉན་དགོས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ས་མཚམས་འཇོག་ན་ཞིབ་ཆ་འདི་ལེགས་ལ། སྟོན་པ་པོའི་ས་མཚམས་འཛིན་ན་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་རོ་ཞེས་སྔ་མས་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར། དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་གཙོ་བོར་བསྟན་ཅིང་དེའི་གནས་སྐབས་ཙམ་ལ་དབྱེ་བར་བཞག་
པས་དབྱེ་བ་ཞར་ལ་བརྗོད་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་གདམས་ངག་གསུངས་ཏེ། གོང་གི་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་པོ་འདུན་ལྡན་ལ་སོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་སེམས་ལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

215

ཡུལ་བཅུ་ལ་བརྩམས་ནས་འདོམས་པ་ནི་གདམས་ངག་ཡིན་པས་སོ། །བྱང་སེམས་ཅི་འདྲ་བ་ཞེ་ན་དུས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྟེ་རྒྱུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་
སྐབས་དང་མཐུན་པར་གདམས་ངག་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པའོ། །དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་སེམས་དེས་བསམ་པས་འཕངས་
པའི་དཀར་ཆོས་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་རྗེས་བསྟན་དང༌། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པས་ལྷ་གཞན་ལ་སྐྱབས་སུ་མི་འགྲོ་བ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཟིན་
པ་གོང་ནས་གོང་དུ་མངོན་པར་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་གདམས་ངག་གི་དགོས་པ་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིར་དུའོ། །ཐབས་གང་གིས་ན། ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཟིན་མི་ཉམས་པར་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བའི་དོན་ཏེ་ཐབས་ཀྱིས་སོ། །
མདོ་འབྲེལ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདི་དང་འདི་འདོད་པས་ཡུམ་ལ་
བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་ལ། ཤཱ་རིའི་བུས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཡུམ་ལ་སྤྱད་པར་བགྱི་ཞེས་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཤད་པའི་ཆོས་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཞེས་པའི་ལན་དུ། ཤཱ་རིའི་བུ་འདི་ལ་ཞེས་པ་ནས་དེ་ལྟར་སྤྱོད་ན་བྱང་སེམས་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོའི་བར་
གྱིས་སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དང༌། དགེ་སློང་ཤཱ་རིའི་བུ་ཞེས་པ་ནས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་
བརྒྱད་ཀྱི་སྦྱིན་པ་པོ་ཡིན་ནོའི་བར་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན་གསུངས་སོ། །མདོ་མཚམས་འབྱེད་ཚུལ་འདི་ནི་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྟར་དག་ལྡན་ལས་
སོ། །དེས་ན་སེམས་བསྐྱེད་དུ་ཡུམ་ལ་བསླབ་པར་བྱ་ཞེས་པའི་ཡུམ་ནི་ཁ་ཅིག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

216

སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་འདོད་ཀྱང༌། སྐབས་དེའི་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲས་སེམས་བསྐྱེད་
བསྟན་ལ། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཡུམ་ཡིན་པས་འདིར་
བསྟན་པའི་སྒྲུབ་པ་ལ་ཡུམ་དུ་འདོད་པར་བྱ་སྟེ་སྔ་ཕྱི་ལེགས་པར་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གདམས་ངག་སྤྱིར་བསྟན། རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། བསྟན། བཤད། མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། འདིར་བསྟན་གདམས་ངག་ནི་དབྱེ་གཞི། དབྱེ་ན་གྲངས་བཅུའི་བདག་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་སྒྲུབ་དང་ཞེས་སོགས་ཡུལ་བཅུར་ཡོད་པས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ། དམིགས་ཡུལ་བདེན་པ་བཞི། རྟེན་དཀོན་མཆོག་གསུམ། སྒྲུབ་པ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། ངོ་བོ་དང༌། ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན། འཇུག་པར་བྱའོ་ཞེས་གདུལ་བྱ་ལ་སློབ་པའོ། །གང་ལ་འཇུག་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཉེར་གཉིས་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པར་བསྟན་པའི་དཀར་
ཆོས་མ་ལུས་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལའོ། །དེས་ན་འདི་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་

མདོ་ལས་བཤད་པའི་དཀར་ཆོས་རྣམས་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སྔར་བཤད་པའི་མདོ་ཡི་འབྲེལ་ལོ། །
ཚུལ་ནི། སྤྱོད་པ་པོ་སྤྱད་བྱ་སྤྱད་འབྲས་སྤྱོད་པ་རང་གི་ངོ་བོ་བཟློག་ཟླ་དང་བཅས་པ་དེ་ཁོ་ནར་མི་དམིགས་པ་དང༌། ཐ་སྙད་དུ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་དམིགས་པའི་ཚུལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

217

གྱིས་ཏེ་དེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལས་མི་འདའ་བ་བདེན་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་ཏེ། ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཚེ་བྱང་སེམས་ཉིད་ཡོད་བཞིན་དུ་བྱང་སེམས་
བྱང་སེམས་ཀྱི་མིང་། བྱང་ཆུབ་ཡུམ། ཡུམ་གྱི་མིང་། སྤྱོད་ཅེས་མི་སྤྱོད་ཅེས། སྤྱོད་
ཀྱང་སྤྱོད་ལ་མི་སྤྱོད་ཀྱང་མི་སྤྱོད། སྤྱོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་སྤྱོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བར་དང༌། ཕུང་པོ་ལྔ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ཞེས་སོ། །འདི་ཡང་དག་དང་པོས་ཀུན་རྫོབ་དང་ལྷག་མས་དོན་དམ་ལས་མི་འདའ་བར་བསྟན་ཏོ། །ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས་ནི། ཤཱ་རིའི་བུས་དམིགས་པ་དང་བཅས་པས་བྱང་སེམས་ཡུམ་དེ་ལ་སྤྱོད་པ་གསུམ་ཞུས་པས་དམིགས་པ་དེ་དག་བསལ་བའི་ཕྱིར་བྱང་སེམས་དེའི་མིང་དང༌། བྱང་ཆུབ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་དམིགས་པའི་སྤྱོད་པ་མི་དམིགས་པར་བསྟན་པས་མི་དམིགས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་གསུངས་པ་དང༌། ཡུམ་ཡང་མི་དམིགས་པར་དྲངས་ཤིང༌། འདི་དག་གིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་ཕུང་པོ་ལྔ་མི་མཐོང་བས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པར་འཆད་དོ། །
དེ་ལྟར་དྲངས་པའི་མདོ་འདི་ཐེག་བསྡུས་ཀུན་བཏུས་དང༌། མདོ་རྒྱན་གྱི་

འགྲེལ་པ། བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྡུས། དག་ལྡན་རྣམས་སུ་རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོར་བཀྲལ་ཞིང་དེ་དག་ཏུ་བཤད་པའི་དགག་བྱ་ཡང༌། བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྡུས་ལས། དེས་ན་སངས་རྒྱས་དེ་བཞིན་དུ། །བྱང་ཆུབ་མ་མཐོང་བར་བརྗོད་པ། །ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བར་གྱིས་འདིར། །བཏགས་རྣམས་སེལ་བར་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཀུན་བརྟགས་ཁོ་ན་དགག་བྱར་བསྟན་གྱི་

གཞན་དབང་དགག་བྱར་མ་བསྟན་ལ། གནོད་འཇོམས་འདི་ལས་ནི་འདུས་བྱས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

218

ཐམས་ཅད་ཀུན་བརྟགས་སུ་བཤད་ནས་དེ་ཐམས་ཅད་རང་སྟོང་དུ་གསུངས་ཤིང་སྐྱེ་མེད་འགག་མེད་རྣམས་ཀྱང་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་མཛད་ནས་སྐྱེ་འགག་སེལ་བའི་རིགས་པ་རིགས་ཚོགས་བཞིན་འཆད་པས་སེམས་ཙམ་མིན་ལ། ཁྱད་པར་དུ་མདོ་འདི་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོར་མི་འཆད་ཅིང་མདོ་རྒྱན་འགྲེལ་པར་བཤད་པ་དང་ཡང་བཤད་ཚུལ་མི་མཐུན་པས་འདིས་ཀྱང་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཡིན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་པ་དེ་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པ་རང་རྒྱལ་རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱོར་བ་ཕྱིན་དྲུག་གིས་ཆེད་དུ་བྱ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྟོགས་བྱ་ཆོས་སྐུ་ཐོབ་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤཱ་རིའི་བུ་གལ་ཏེ་འཛམ་བུའི་གླིང་འདི་དགེ་སློང་ཤཱ་རིའི་བུ་དང་མོའུ་འགལ་གྱི་བུ་ལྟ་བུ་ཤ་སྟག་གིས་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། འདམ་བུ། འོད་མ།
བུར་ཤིང༌། སྨིག་མའི་ཚལ་ལམ། འབྲས་ཀྱི་ཞིང་ངམ། ཏིལ་གྱི་ཞིང་ལྟར་ཡོངས་སུ་
གང་བར་གྱུར་ཀྱང་དེ་དག་གི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཤེས་རབ་ཉིན་གཅིག་བསྒོམས་པའི་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ། སྟོང་གི་ཆ་དང༌། བརྒྱ་སྟོང་ནས་བྱེ་བ་བརྒྱ་སྟོང་གི་ཆ་དང༌། གྲངས་སུ་དང༌། ཆར་ཡང༌། བགྲང་བར་ཡང༌། རྒྱུར་ཡང་དཔེར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོའ། །ཤཱ་རིའི་བུ་དོེ་ལྟར་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆེན་གྱི་ཤེས་རབ་ཉིན་གཅིག་བསྒོམས་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་ཉན་རང་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤཱ་རིའི་
བུ་འདི་ལྟར་བྱང་ཆེན་གྱི་ཤེས་རབ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་
ལས་བཟླ་བའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

219

ཅད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་
པོ་དང༌། ཕྱོགས་བཅུ་རེ་རེའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་བསྒྲེས་ནས་གསུངས་
སོ། །དཔེ་དྲུག་པོ་འདིས་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཐེག་དམན་གྱི་ངེས་འབྱེད་བཞི་དང༌། མཐོང་
སྒོམ་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཆོས་དྲུག་བསྟན་ཏོ་ཞེས་འཕགས་པ་གསུང་ངོ༌། །
གལ་ཏེ་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དཔེ་དྲུག་པོ་འདིས་ནི་འཛམ་བུའི་གླིང་ལ་སོགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་བའི་དཔེ་ཡིན་ལ་དེ་དག་གིས་ཆོས་དྲུག་བསྟན་
པར་བྱས་ན་ཆོས་དྲུག་པོ་ཉིད་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་བའི་དཔེར་འགྱུར་
དགོས་ན་དེ་ཡང་མི་རིགས་པ་དང༌། ཆོས་དྲུག་ལ་གནས་པས། གང་བའི་དཔེར་བྱེད་ནའང་འམ་ཞེས་སྨོས་པ་དོན་མེད་དེ། དེ་ལ་ནི་དཔེ་དོན་སོ་སོར་ངེས་པས་ཤེ་ན་ ”སྤྱོད་པ་ལ1

་ཞུགས་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག་དང་དྲི་མ་མེད་པའི་ལན་གྱིས་ཚིམ་པར་
བྱའོ། །དེ་ལ་འདིར་ཉན་ཐོས་གྱི་མི་སློབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་དང་རྫུ་
འཕྲུལ་ཅན་གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་མཆོག་ཟུང་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་
ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ན་དེ་དག་གི་སློབ་པ་རྣམས་ལས་ཀྱང་ཁྱད་ཞུགས་པར་གྲུབ་བོ། །དེའི་ཕྱིར་དངོས་བསྟན་གྱི་དཔེ་ལ་ནི་དོན་གཅིག་ལ་དཔེ་
ཕྱི་མ་དྲང་བའི་ཕྱིར་འམ་སྨོས་ལ་ཤུགས་བསྟན་དྲུག་ལ་ནི་སོ་སོར་གདམ་ཁ་ཅན་གྱི་

འམ་ཞེས་སྦྱར་རོ། །
འོ་ན་དྲོད་ནས་སྒོམ་ལམ་གྱི་བར་ལ་གནས་པས་གང་བའི་དཔེར་འདམ་བུ་
སོགས་ཇི་ལྟར་ཆོས་མཚུངས་ཤེ་ན། དེ་ལ་དྲོད་ནི་འདམ་བུ་དང་འདྲ་སྟེ། ལས་ཉོན་

1 ཞོལ། ༢༣༣ སྤྱོད་པ་ལ བླ། ༢༧༢ ཀ ། ༢༤༢ སྡེ། ༢༤༦ དཔྱོད་པ་ལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

220

གྱི་གནོད་པ་ཆུང་ངུ་ཡང་མི་བཟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྩེ་མོ་ནི་འོད་མ་དང་འདྲ་སྟེ། དེ་ལ་མེ་མཚོན་གྱིས་མི་ཆོད་པ་བཞིན་དུ་ལས་ཉོན་གྱི་གནོད་བྱེད་དྲག་པོ་དང་ཕྲད་ཀྱང་
དགེ་རྩ་མི་འཆད་པས་སོ། །བཟོད་པ་ནི་བུར་ཤིང་དང་འདྲ་སྟེ། སྐྱེ་བ་གཞན་ཐོབ་ཀྱང་ངན་སོང་ཆད་པའི་ཕྱིར་བདེ་འགྲོར་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྦྱོར་བས་ཆོས་སྒོམ་པའི་མངའ་བ་ལས་མི་འདའ་བས་སོ། །ཆོས་མཆོག་ནི་སྨྱིག་མ་དང་འདྲ་སྟེ། མྱུར་དུ་
འབིགས་པ་དང་འདྲ་བར་མཐོང་ལམ་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་སོ། །མཐོང་ལམ་ནི་འབྲས་དང་འདྲ་སྟེ། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་མཆོག་ཡིན་པས་
སོ། །དེ་ཇི་ལྟར་མཆོག་ཏུ་རུང་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། མཐོང་ལམ་ནས་ཐེག་དམན་གྱི་

རྟོགས་པ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ཙམ་ལ་དེ་ལས་ལྷག་པ་མེད་པས་སོ། །
སྒོམ་ལམ་ནི་ཏིལ་དང་འདྲ་སྟེ། ཏིལ་གྱི་ཡང་མེ་ཏོག་དང་སྡོང་བུ་ལ་སོགས་པ་
རིགས་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་དུས་གཞན་གྱི་ཚེ་འབྲས་བུ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ལྟར་སྒོམ་
ལམ་དང་མཐོང་ལམ་གཉིས་རྟོགས་པ་ལ་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་སྒོམ་སྤང་སྤོང་བའི་ནུས་པ་མི་འདྲ་བས་སོ། །འོ་ན་ཚལ་སྨོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་འབྲིང་གསུམ་གྱི་དྲོད་
སོགས་རྣམས་ནང་ཚན་ཐ་དད་ཀྱང་དྲོད་ལ་སོགས་པའི་རིགས་གཅིག་ཡིན་པ་མཚོན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཏེ། འདམ་བུ་ལ་སོགས་པ་ནང་ཚན་མི་གཅིག་པ་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་རིགས་གཅིག་པས་སོ། །འོ་ན་འམ་ཞེས་གདམ་ཁ་ཅན་སྨོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། དཔེ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་དྲང་བའི་ཆེད་དེ། དེ་ལྟ་ན་དཔེ་ཐ་མ་ལ་འམ་སྨོས་པ་མི་འཐད་དེ། དཔེ་ཕྱི་མ་དྲངས་རྒྱུ་མེད་པས་ཤེ་ན། མ་གྲུབ་སྟེ། འཕགས་པ་རྣམས་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེ་བར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

221

གནས་པའི་དཔེ་དྲང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དཔེ་གཞན་མ་བརྗོད་པ་ནི་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེར་གནས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པས་དེ་དག་གི་རིགས་བསྡུས་པའི་ངོ་བོ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། རེ་རེ་ཞིང་དཔེ་བརྗོད་ན་དཔེ་བརྗོད་པས་མི་ལང་ལ་ཉེ་བར་བཤད་པ་ལ་མི་མཁས་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །འོན་ཀྱང་ད་ལྟར་འགྱུར་པ་འདི་རྣམས་ལ་དཔེ་ཐ་མ་ལ་འམ་སྨོས་པ་མི་སྣང་ངོ༌། །འདིར་འཕགས་པས། དགེ་སློང་ཤཱ་རིའི་བུ་དང་མོའུ་
འགལ་གྱི་བུ་འདྲ་བ་ཤ་སྟག་གིས་ཞེས་གང་གསུངས་པ་འདིས་ནི་ཇི་སྐད་གསུངས་པའི་རྟོགས་པ་མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བར་རོ་ཞེས་སྔར་བཤད་པའི་ཆོས་དྲུག་
གིས་རྟོགས་པ་མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་བར་གྱུར་ཀྱང་ཞེས་སྦྱར་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་
མཆོག་ཟུང་གཅིག་དང་འདྲ་བ་ཤ་སྟག་ནི་གང་གིས་གང་བའི་རྟེན་ནོ། །འཛམ་གླིང་ནས་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ནི་གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་གང་བའི་
གཞིའོ། །འདམ་བུ་སོགས་དྲུག་ནི་ཇི་ལྟར་གང་བའི་དཔེའོ། །དེ་ཡང་དྲུག་པོ་འདིའི་ཚལ་འཐུག་པའི་དཔེས་གང་བའི་དོན་མཚོན་ལ། དཔེ་དྲུག་པོའི་ངོ་བོས་ཆོས་དྲུག་ཞར་ལ་མཚོན་པར་བཤད་ན་འཕགས་པའི་བཤད་པ་ལ་འགྲིག་སྟེ། ཚུལ་འདི་དག་གི་དཔེ་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་ཡང་ཊཱིཀ་བྱེད་རྣམས་ཐེ་ཚོམ་མ་ཞུགས་སྣང་ངོ༌། །
ཤེས་རབ་ཉིན་གཅིག་བསྒོམས་པའི་བྱང་སེམས་ལ་འཕགས་པས། སྤྱོད་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་རྣམས་ཡིན་པ་བཀག་ནས། དེ་བས་ན་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པའི་ཆོས་ཅན་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱིས་དང་

པོ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐབས་དང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་འདིར་མངོན་པར་བཞེད་པར་མངོན་ཞེས་སྦྱོར་ལམ་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

222

མན་ཆད་གཅིག་ལ་གསུངས་ཀྱང༌། སྒྲུབ་པ་འདི་བྱང་སེམས་དེ་བཞི་ཀའི་ལམ་ཡིན་པས་དེ་དག་ཀུན་རྟེན་ཡིན་པ་མི་འགལ་བ་དགོངས་པར་སེམས་སོ། །གནོད་འཇོམས་ལས་ནི། འཐུག་པ་དང་མཐོ་བ་ལ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་དུ་བྱས་ནས་དང་པོ་
ནི་འདམ་བུ་དང་འོད་མ། གཉིས་པ་ནི་བུར་ཤིང་དང་སྨྱིག་མ། གསུམ་པ་ནི་འབྲས་དང་ཏིལ། ཞེས་བཤད་ནས་དེ་དག་ལ་ཡང་སྔ་མ་སྔ་མ་འཐུག་ལ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་སྲབ་པར་བཤད་དོ། །མདོ་དང་བསྒྲིགས་ན་སྔ་མ་རྣམས་སྲབ་ལ་ཕྱི་མ་རྣམས་འཐུག་ན་
འགྲིག་སྟེ་ཉན་ཐོས་མང་པོས་གང་བ་མཚོན་པ་ལ་དཔེ་གདམ་ཁ་ཅན་འདི་རྣམས་བྱུང་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་ལྔ། སྒྲ་བཤད།1

རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད། གྲངས་ངེས་པ། གོ་རིམས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་ནི།
བསྡུ་བ་ལས། བདེན་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། བསྟན་པ་དང་མི་མཐུན་པ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་དང༌། དེ་མཐོང་ན་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་བའི་དོན་ནི་
བདེན་པའི་དོན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོའི་དོན་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་མི་རྟག་སོགས་སུ་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་དུ་གནས་པས་བདེན་པ་ཞེས་པ་སྟེ། ཡུལ་དང༌། ཕྱི་མ་ནི་ཇི་ལྟར་གནས་པ་དེ་ལྟར་མཐོང་ན་བློ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྐྱེད་པ་ཞེས་པ་སྟེ་
ཡུལ་ཅན་གྱི་སྟེང་ནས་ཡིན་ཏེ་འདི་ནི་བདེན་པ་ཙམ་གྱི་སྒྲ་དོན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་སྡུག་
ཀུན་དང་འགོག་ལམ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཉན་ས་ལས་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་པ་དེ་དག་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་ཡིན་པར་བདེན་པའི་སྒོམ་པ་ཡང་དག་

1 སྡེ། ༢༤༩ + སོ་སོའི་ངོ་བོ། བླ། ༢༧༦ ཞོལ། ༢༣༦ ཀ ། ༢༤༥ བཀྲས་ལྷུན་པར་མ་བཅས་སུ་ས་བཅད་འདི་ཆད།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

223

པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་ཀྱི་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་
བ་བཞིན་དུ་མི་ཤེས་མི་མཐོང་བས་ན་དེའི་ཕྱིར་འཕགས་པའི་བདེན་པ་རྣམས་ཞེས་བྱའོ། །བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་དག་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་བདེན་མོད་ཀྱི་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་
གྱི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཉིས་ཀས་བདེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཕགས་པ་རྣམས་
ཀྱིས་བདེན་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བདེན་པ་དེ་ལྟར་གཟིགས་པས་བློ་དང་དོན་གཉིས་ཀས་བདེན་པའི་ཕྱིར་འཕགས་པའི་ཡིན་ལ་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་དོན་ལ་བདེན་ཀྱང་བློ་ངོར་དེ་ལྟར་མ་རྟོགས་པས་དེའི་བདེན་པར་མ་བཞག་ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །དོན་དེ་ཡང་མཛོད་འགྲེལ་ལས། འཕགས་པས་བདེ་བར་”གང་གསུངས་པ1

། །དེ་ནི་གཞན་གྱི་
སྡུག་བསྔལ་རིག །གཞན་གྱི་བདེ་བར་”གང་གསུངས་པ2

། །དེ་ནི་འཕགས་པས་སྡུག་
བསྔལ་རིག །ཅེས་དྲངས་ཤིང་གཞན་དག་ན་རེ་གཉིས་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བདེན་པ་ཡིན་ལ་གཉིས་ནི་འཕགས་པ་ཡང་ཡིན་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བདེན་པ་
ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་པ་ནི་གཞན་ལུགས་ཀྱི་འཕགས་པའི་བདེན་པར་འཇོག་ཚུལ་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚན་གཞི་དང༌། མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས།
ཀུན་ཉོན་དང་རྣམ་བྱང་གི་བདེན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་བཏུས་སུ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་གནས་ཀྱིས་ཀྱང་རིག་པར་
བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟར་མ་དག་པའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ནི་སྡུག་བདེན་ཡིན་
ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་གང་ཡིན་པ་དང་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གང་

1 ཞོལ། ༢༣༧ སྡེ། ༢༥༠ གང་གཟུངས་པ
2 ཞོལ། ༢༣༧ སྡེ། ༢༥༠ གང་གཟུངས་པ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

224

ཡིན་པ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་སྐྱེད་པ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་འབྱུང་བ་འདི་མཐའ་དག་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པའོ་ཞེས་ཏེ། མདོར་ན་ཟག་བཅས་
མཚན་ཉིད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སྡུག་བདེན་ཡིན་ནོ། །ཀུན་འབྱུང་གི་མཚན་གཞི་ནི་ཀུན་བཏུས་ལས། ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ལས་སོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཉོན་
ཐམས་ཅད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འགོག་བདེན་དང་ལམ་བདེན་གྱི་མཚན་གཞིའོ། །དང་
པོ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས་དུ་མ་ཞིག་བཤད་ཀྱང་བསྡུ་ན་བརྡ་དང་དོན་དམ་པའི་འགོག་པ་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཡང་བརྡས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་
གྱིས་ས་བོན་ཉམས་སྨད་པས་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞེས་དང༌། དོན་དམ་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ས་བོན་ཀུན་ཏུ་བཅོམ་པས་འགོག་པ་
གང་ཡིན་པའོ། ཞེས་གསུངས་པས་སོ་སྐྱེ་ལ་སྤངས་པ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་འགོག་བདེན་བཏགས་པ་བ་ལས་མེད་དེ། ས་བོན་དྲུངས་མ་ཕྱུང་བས་སོ། །
ཁ་ཅིག་འགོག་བདེན་ལ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་འདོད་ཅིང་གཞན་དག་
བཟློག་སྟེ་འདོད་པ་ནི་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་མ་བརྟགས་པ་སྟེ། ཀུན་བཏུས་ལས། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ལམ་དང་ཉོན་མོངས་པ་མི་འབྱུང་བ་སྟེ་གང་དུ་འགོག་པ་དང་གང་གིས་འགོག་པ་དང་གང་འགོག་པ་ཞེས་དེ་བཞིན་ཉིད་དགག་གཞི་སྤང་བྱ་ལམ་གྱིས་བཅོམ་པའི་ཆ་གང་འགོག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་
བཤད་པ་དང༌། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། རྣམ་གྲངས་འདིས་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

225

གང་དུ་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་འགགས་པ་དེ་འགོག་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། ཞེས་སྤང་བྱ་ལམ་གྱིས་བཀག་ཆ་ལ་ཡང་འགོག་བདེན་དུ་བཤད་པས་མེད་དགག་
སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་གི་རང་བཞིན་ཡང་དེར་བཞག་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བུམ་པས་དབེན་པའི་ས་ཕྱོགས་དང་དེའི་སྟེང་གི་བུམ་པ་བཀག་ཆ་གཉིས་ཀ་བུམ་མེད་ཡིན་པ་ལྟར་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་དེའི་སྟེང་དུ་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་

བཀག་ཆ་གཉིས་ཀའང་འགོག་བདེན་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འདས་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་སྤངས་

པའི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པས་སོ། །གཞན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པ་ཞེས་བགྱི་བ་ནི་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་མ་བྱས་པ། མ་སྐྱེས་པ། ཟད་པ་མེད་པ།
ཟད་པ་དང་བྲལ་བ། རྟག་པ། བརྟན་པ། ཞི་བ། མི་འཇིག་པ། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་

སུ་དག་པ། ཉོན་མོངས་པའི་སྦུབས་ཐམས་ཅད་ལས་གྲོལ་བ། རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་
པ། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་ལས་འདས་
པ་དང་ལྡན་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐུར་བསྟན་པ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་
འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་འདི་ཉིད་ཉོན་མོངས་པའི་སྦུབས་ལས་མ་
གྲོལ་བ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ཏེ།
ཐམས་ཅད་རྒྱས་པར་ནི་མདོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པའི་བདེན་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་རྟོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་པར་དྲངས་པས། སེམས་ཀྱི་

རང་བཞིན་དྲི་བྲལ་དུ་གནས་གྱུར་པའང་འགོག་བདེན་དུ་འདོད་དགོས་སོ། །འགོག་བདེན་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་དག་པས་མི་ཆོག་གི་ལམ་བསྒོམས་སྟོབས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་

བཅོམ་པ་དགོས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ས་བོན་ཉམས་སྨད་པ་ཡང་འགོག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

226

པ་བཏགས་པ་བ་བརྡའི་འགོག་པར་བཤད་པས་ཤེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས། ལམ་གྱི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན། ལམ་གང་གིས་
སྡུག་བསྔལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་བ་སྤོང་བ་དང༌། འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དང༌། ལམ་སྒོམ་པ་སྟེ་འདི་ནི་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྡུས་པའོ། །ཡང་ལམ་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། ཚོགས་ཀྱི་ལམ་དང༌། སྦྱོར་བའི་ལམ་དང༌། མཐོང་བའི་ལམ་དང༌།
སྒོམ་པའི་ལམ་དང༌། མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་མོ་ཞེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ལམ་ལྔ་ཀ་ལམ་བདེན་དུ་འདོད་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཚོགས་སྦྱོར་ནི་ལམ་བདེན་གྱི་འཁོར་
ཙམ་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་སྐད་དུ་གསུངས་ཏེ། ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པར། རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་འདི་ཡང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་འཁོར་དང་བཅས་པའི་སྐབས་ཀྱིས་རིག་པར་
བྱའོ། ཞེས་སོ། །
གཞན་དག་ལམ་གྱི་ཆོས་བཞི་དང༌། དག་གསལ་གཉེན་པོའི་ཆོས་རྣམས་མ་
ཚང་བས་མི་སློབ་ལམ་དང་ཚོགས་སྦྱོར་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་དང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ལམ་མཚན་ཉིད་པ་མིན་པས་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཁོ་ན་ལམ་མཚན་ཉིད་པའོ། ཞེས་སྨྲ་བ་ཡང་ལྷ་དགའ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་པར། འདིས་ནི་སྔར་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང༌། འགག་པ་མེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་ཐུབ་པ་རྣམ་པར་བྱང་བའི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཅན་
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང༌། གཞན་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟོགས་པ་
དེ་དག་ལམ་མིན་ན་བདེན་པ་བཞི་གང་དུ་བཞག །བདེན་པ་བཞི་གང་ཡང་མིན་པའི་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡོད་པ་འདི་ནི་བློ་གྲོས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཁྱེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

227

ལས་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་རྙེད། གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་སར་སྤང་བྱའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་”རིགས་པ་དང1

༌། མྱང་འདས་སུ་འགྲོ་བའི་ངེས་འབྱིན་དང༌། སྒྲུབ་པ་རྣམས་མེད་
པའི་ཕྱིར་ལམ་བདེན་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། སངས་རྒྱས་སར་སྤང་བྱ་དངོས་སུ་སྤོང་བ་དང༌། དེ་ལས་གོང་དུ་འགྲོར་མེད་ཀྱང་སྤང་བྱ་འཇོམས་པའི་མཐུ་ཐོགས་པ་མེད་པ་མངའ་ཞིང༌། གདུལ་བྱ་ཐར་པར་འབྱིན་པའི་མཐུ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་དང་
སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་ཡོད་ལ། ཐེག་པ་དང་ལམ་གཉིས་ཀ་ལ་ཆེན་པོ་
རྣམས་ཀྱིས་འདིས་འགྲོ་བ་དང་འདིར་འགྲོ་བ་གཉིས་གསུངས་པ་དང༌། འདིར་ཡང་རྣམ་པ་སོ་དགུ་ལམ་བདེན་དུ་གསུངས་པས་དཔྱད་པ་དེ་དག་ནི་གྱི་ནའོ། །
གཞན་ཡང་ཚོགས་སྦྱོར་ནི་ཐེག་པ་རང་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བགྲོད་པར་བྱེད་པའི་མངོན་རྟོགས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཡིན་པས་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དེ་དག་གིས་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དྲུངས་འབྱིན་མི་ནུས་ཤིང་བདག་མེད་དོན་སྤྱི་ཙམ་དུ་འཇལ་བའི་ཕྱིར་ལམ་མིན་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་མངོན་གྱུར་ཡིན་ན་སྤང་བྱ་མ་ཡིན་དགོས་ཏེ། གཉེན་པོ་ཡིན་ན་ས་བོན་འབའ་ཞིག་འཇོམས་དགོས་པས་སོ། །ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་མ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་དགོས་ཏེ། དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་དུ་རྟོགས་པ་ལ་དེ་མ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་”རྒྱང་ཕན2

་བཞིན་ཡུལ་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་

ཚད་མ་ལ་མངོན་སུམ་གཅིག་པུ་ལས་མེད་པར་ཁས་ལོངས་ཤིག །
གཞན་ཡང་སོ་སྐྱེ་ལ་ལམ་ཞུགས་དང༌། ཐབས་ཤེས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་ཉམས་

ལེན་དང༌། རྫོགས་བྱང་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཀྱང་མེད་པར་ཁས་བླང་བར་བྱའོ། །སྡུག་
1 ཀ ། ༢༥༠ སྡེ། ༢༥༤ རིག་པ་དང
2 ཀ ། ༢༥༡ སྡེ། ༢༥༥ རྒྱང་འཕེན

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

228

བསྔལ་དང་ལམ་གཉིས་འགལ་བར་ཡང་མ་ངེས་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་གི་ཕྱོགས་གཉིས་བཞིན་ནོ། །ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ནི་མིན་ཏེ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པའམ་ཡང་ན་དེས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ལས་ཡིན་དགོས་པ་ལས་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཐབས་དམ་པ་ཡིན་གྱི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་རྒྱུར་མི་རུང་ཞིང་དེ་གཅོད་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་བསྡུ་བ་ལས། འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་གང་དག་ཡང་འབྱུང་བའི་སྲིད་པ་སུན་འབྱིན་ཞིང་དེ་ལ་མི་ཕྱོགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་
ལམ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ཅིའི་ཕྱིར་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པས་བསྡུས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཡང་འབྱུང་བའི་སྲིད་པ་ལ་མི་ཕྱོགས་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི་

འོན་ཀྱང༌། ཡང་འབྱུང་བ་པའི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཉེས་པར་སྤྱད་པ་དང་
རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཡིན་པས། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཀྱང་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པས་བསྡུས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། ལུང་དེ་ལས་ནི་ཡང་སྲིད་འཕེན་པའི་ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་དགེ་བ་དང་ཟག་བཅས་རྒྱུ་ཡིན་པ་
ཙམ་དུ་མཐུན་པས་དེས་བསྡུས་པར་གསུངས་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། བདེན་པ་རེ་རེ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་བཞི་སྟེ། བཅུ་དྲུག་གོ །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། བདེན་པ་དང་པོ་ལ་མི་རྟག་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་བ་དང༌། སྟོང་པ་དང༌། བདག་མེད་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་རྒྱུ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་བ་དང༌། རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་དང་། རྐྱེན་ནོ། །གསུམ་པ་ལ། འགོག་པ་དང༌། ཞི་བ་དང༌། གྱ་ནོམ་པ་དང༌། ངེས་འབྱུང་ངོ༌། །བཞི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

229

པ་ལ། ལམ་དང༌། “རིགས་པ་དང1

༌། སྒྲུབ་པ་དང༌། ངེས་འབྱིན་ནོ། །བཅུ་དྲུག་པོ་འདི་
ཡི་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ནི་གཞུང་ལས་འཆད་པས་མི་བརྗོད་དོ། །འོ་ན་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འཇོག་པ་ཅི་ཞེ་ན། རྟག་པ་དང༌། བདེ་བ་དང༌། བདག་གི་དང༌། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་སྤྱོད་པ་
རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་རིམ་པ་བཞིན་དང་པོ་བཞིའོ། །རྒྱུ་མེད་པ་དང༌། རྒྱུ་གཅིག་པུ་
དང༌། འགྱུར་བ་དང༌། བློ་སྔར་བཏང་བ་ལྟ་བ་སྤྱད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་གཉིས་
པའི་བཞིའོ། །ཐར་པ་མེད་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཐར་པ་ཡིན་པ་དང༌། བསམ་གཏན་
གྱི་བདེ་བ་གྱ་ནོམ་པ་ཡིན་པ་དང༌། ཐར་པ་ནི་གཏན་མི་ལྡོག་པ་མིན་ནོ་སྙམ་དུ་”ལྟ་བ་སྤྱོད་པ2

་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་གསུམ་པའི་བཞིའོ། །ལམ་མེད་པ་དང༌། ལམ་འདི་ངན་
པ་དང༌། གཞནཡང་ལམ་ཡིན་པ་དང༌། ལམ་འདི་ཡང་ལྡོག་གོ་སྙམ་དུ་”ལྟ་བ་སྤྱོད་པ3

་

རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་བཞི་པའི་བཞིའོ། །དེས་ན་”ལྟ་བ་སྤྱོད་པ4

་བཅུ་དྲུག་པོ་དེ་དག་
གི་ཕྱིར་དུ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཞག་གོ །གཞན་ཡང་བསྡུ་བར། སྡུག་བསྔལ་གྱི་

བདེན་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ཉོན་མོངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་དོན་
ནོ། །ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་
བསྐྱེད་པའི་དོན་ནོ། །འགོག་པའི་བདེན་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། དེ་གཉིས་ཀ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་དོན་ནོ། །ལམ་གྱི་བདེན་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། དོན་གསུམ་པོ་
སྒྲུབ་པའི་དོན་ཏོ། ཞེས་འབྱུང་བས་ཀྱང་འདི་དག་གི་མཚན་ཉིད་གོ་བར་བྱའོ། །གསུམ་པ་ནི། འགོག་བདེན་དང་གཞན་གསུམ་གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་
1 ཀ ། ༢༥༢ སྡེ། ༢༥༦ རིག་པ་དང
2 བླ། ༢༨༤ ལྟ་བ་དཔྱད་པ

3 བླ། ༢༨༤ ཀ ། ༢༥༣ སྡེ། ༢༥༧ ལྟ་བ་སྤྱད་པ
4 བླ། ༢༨༤ ཀ ། ༢༥༣ ལྟ་བ་སྤྱད་པ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

230

ཡིན་ལ། གཞན་གསུམ་ནི་འཕགས་པའི་”མཉམ་གཞག1

་གི་ལམ་བདེན་དང་སྡུག་
ཀུན་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ལ། རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ལམ་བདེན་ནི་སྡུག་བདེན་དང་མི་འགལ་ལོ། །སྡུག་ཀུན་གཉིས་ཀྱང་ཀུན་འབྱུང་ལ་སྡུག་བདེན་གྱིས་ཁྱབ་ལ་སྡུག་བདེན་ལ་
དེས་མ་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་ཀུན་གཞི་དང་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་དབང་པོ་ལྔ་དང་
གཞན་ཡང་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ཟག་བཅས་རྣམས་ལྟ་བུའོ། །བཞི་པ་ནི། ཅིའི་
ཕྱིར་བདེན་པ་བཞིར་ངེས་ཤེ་ན། རྟོག་ལྡན་གྱི་བླང་དོར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་ལ་ནག་
ཕྱོགས་དང་དཀར་ཕྱོགས་གཉིས་སུ་ངེས་ལ་དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉན་ས་ལས་དེ་ལ་ནག་པོའི་ཕྱོགས་དང་དཀར་པོའི་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར། བདེན་པ་བཞི་རྣམ་པར་བཞག་སྟེ། དེ་ལ་བདེན་པ་སྡུག་བསྔལ་ནི་འབྲས་བུ་ཡིན་བདེན་པ་ཀུན་འབྱུང་ནི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །བདེན་པ་འགོག་པ་ནི་འབྲས་བུ་ཡིན་བདེན་པ་ལམ་ནི་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་རིག་པར་བྱ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བདེན་བཞིར་འདུས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་བདེན་བཞིར་མ་འདུས་པར་བཤད་ཅིང༌། སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་འདུ་བྱེད་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཡིན་ཀྱང་
འགོག་བདེན་མིན་པར་བཤད་ལ། གཞན་དུ་ཡང་མ་འདུས་པས་སོ། །
ལྔ་པ་ནི། དང་པོར་ལམ་སྒོམ་པ་པོས་ཇི་ལྟར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིམ་པ་དང་བསྟུན་པ་སྟེ། རྒྱུད་བླ་ལས། ནད་ནི་ཤེས་བྱ་ནད་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་སྤང་བྱ་ལ། །བདེར་
གནས་ཐོབ་བྱ་སྨན་ནི་བསྟེན་པར་བྱ་བ་ལྟར། །སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་དང་དེ་འགོག་པ་དང་

1 བླ། ༢༨༥ མཉམ་བཞག

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

231

དེ་བཞིན་ལམ། །ཤེས་བྱ་སྤང་བྱ་རེག་པར་བྱ་ཞིང་བསྟེན་པར་བྱ། ཞེས་དང༌། མཛོད་ལས་ཀྱང༌། དེ་དག་ཇི་ལྟར་མངོན་རྟོགས་རིམ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སོ་སོར་བཤད་པ་དང༌། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ། རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང༌། འབྲས་བུ་འགོག་པ། རྒྱུ་ལམ་བདེན་ལ་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན་ཟག་
བཅས་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོ་ལྔ་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དང༌། དེ་
རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་དག་དེ་བཞིན་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་གྱི་ངོ་བོར་གཅིག་པ་སྟེ་
ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནིའོ། །དེ་ལྟར་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དབྱེར་མེད་པར་སྟོན་པ་ཡང་སྡུག་བདེན་ལ་”ཤེར་ཕྱིན

1

་ཞེན་པ་སྐྱེ་བས་དེ་དགག་པའི་ཆེད་དུ་སྟེ།
གཟུགས་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བརྩོན་ན་བརྩོན་ཞེས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ཕྱི་མ་བཞི་དང༌། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང༌། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང༌། བདེན་པ་བཞི་དང༌། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་དང༌། སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུ་ལ་བརྩོན་ན་བརྩོན་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །འབུམ་དང༌། ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པར་སྟོང་པ་ཉིད་བདུན་པོ་འདི་དག་ལ་བརྩོན་ན་
བརྩོན་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་པའི་དོན་ནི། གནོད་འཇོམས་ལས། ཕུང་པོ་ཁམས་བདེན་པ་རྟེན་འབྲེལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་འདུས་བྱས་མ་བྱས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་བདུན་
ལ་བཤད་དོ། །དེ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་བདུན་གྱིས་ཡུམ་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་ཀྱང་བརྩོན་པ་
དང་མི་བརྩོན་པར་མི་བརྗོད་དེ། ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་བརྩོན་ཞེས་བྱ་བ་དང་མི་བརྩོན་ཞེས་བྱ་བར་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་གསུངས་པས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ཐ་དད་པ་བཀག་ནས་

1 བླ། ༢༨༧ ཀ ། ༢༥༥ སྡེ། ༢༥༩ ཤེས་བྱར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

232

གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ་ལ་འདོམས་
སོ། །དེ་གང་ན་ཟག་བཅས་རྒྱུར་གྱུར་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་ཀུན་འབྱུང་བ་སྟེ་སྐྱེ་བ་དང་འགོག་པ་སྟེ་”འགག་པ་དང1

༌། ཆགས་སོགས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་
དང༌། དད་སོགས་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་ཅན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནིའོ། །དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཟག་བཅས་རྒྱུར་གྱུར་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དང་དེ་རང་
གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་དག་ཐ་མི་དད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། གཟུགས་སྐྱེ་བས་ཆོས་
ཅན་ནམ་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་དང༌། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་ཅན་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་ཅན་དུ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ༌། །དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ཕྱི་མ་བཞི་ལ་གསུངས་ནས་མཐར་རྣམ་ཤེས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ་ཞེས་པ་སྟེ་འདིས་ནི་ཟག་བཅས་རྒྱུར་གྱུར་གྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེ་འགག་དང་
ཀུན་བྱང་དུ་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པས་ཀུན་འབྱུང་ལ་སྤང་བྱར་ཞེན་པ་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུའོ།
།དེ་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྐྱེ་འགག་དང་ཀུན་བྱང་མེད་དེ། ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཅེ་ན། བརྗོད་པར་བྱ་བ་སྟེ། གལ་ཏེ་གཟུགས་ལ་སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞིར་འགྱུར་ཏེ་བདག་ལས་སམ། གཞན་ལས་སམ། གཉིས་ཀ་ལས་སམ། རྒྱུ་མེད་ལས་”སྐྱེ་བརྟག་གྲངས།2

དེ་ལ་དང་པོ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འབྲས་བུ་
བདག་ཉིད་མ་གྲུབ་པ་ན་རྒྱུ་ཡང་མ་གྲུབ་པས་མེད་པ་ནི་རྒྱུར་མི་རུང་བས་སོ། །གལ་
1 བླ། ༢༨༨ འགོག་པ་དང
2 བླ། ༢༨༨ ཀ ། ༢༥༦ སྡེ། ༢༦༠ སྐྱེ་བརྟག་གྲང་།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

233

ཏེ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་སྔོན་རོལ་ནས་རྒྱུ་ཡོད་ནའང་མི་རིགས་ཏེ། བདག་སྐྱེ་ནི་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཡིན་ལ། གྲུབ་ཟིན་སྐྱེ་ན་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་དགོས་པས་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །འདོད་ན་སྐྱེ་བ་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ཏེ། འབྲས་བུར་གྲུབ་ཟིན་ཀྱང་ཡང་སྐྱེ་དགོས་པས་སོ། །གཞན་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་བཟློག་པར་མི་ནུས་ཏེ། གལ་ཏེ་ནུས་ན་གཞན་ཙམ་ཞིག་ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་
པའི་གཞན་ལས་སྐྱེ་ཞེས་པས་སྤོང་དགོས་ན་ནུས་པ་ཡང་བརྟགས་ན་བསྒྲུབ་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། སྐྱོན་གཉིས་ཀར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་མེད་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཡུལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང༌། །སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་སོགས་རྣམས་ལ་འགག་པ་ཡང་མེད་དེ། སྐྱེ་བ་མེད་པས་སོ། །གཞན་ཡང་འགག་པ་ཞེས་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡོད་ན་དེ་ཡོད་པའི་ཆོས་ཞིག་གམ་མེད་པའི་ཆོས་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་ཡོད་པ་ནི་འགག་པར་མི་འཐད་དེ། འགག་པ་ནི་ཞིག་ཆ་མེད་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ཡོད་མེད་གཉིས་གཅིག་ལ་མི་རུང་བས་སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་འཐད་དེ། མེད་པས་སོ། །དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས། དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་སྐྱེ་བ་
དག །མི་འཐད་པ་ནི་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་

པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡོད་པ་དང་ནི་མེད་པ་གཉིས། །གཅིག་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

234

པ་མིན་པའི་དངོས་པོ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །ཇི་ལྟར་མགོ་ལ་ལན་གཉིས་སུ། །གཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
དེས་ན་སྐྱེ་འགག་ནི་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དོན་དམ་པར་མེད་དེ། ཞེས་
གནོད་འཇོམས་ལས་ལུང་སྔ་ཕྱི་འདི་རྣམས་དྲངས་ནས་སྐྱེ་འགག་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་བརྗོད་པ་ནི། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་བཀོད་པའི་རིགས་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་སྣང་ཞིང་འདིས་སྐྱེ་འགག་མེད་པ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་མཛད་པ་དང༌། སེམས་ཙམ་པ་དངོས་པོ་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་བཤད་པ་ཀུན་བཏགས་པ་ལ་འདོད་ཅིང་གཞན་དབང་”སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ1

་

གསུངས་པ་རང་གི་ངོ་བོས་མི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ་རྐྱེན་གཞན་ལས་སྐྱེའོ་ཞེས་པ་རྣམས་མཚུངས་པའི་སྐབས་ག་ལ་ཡོད། གཞན་ཡང་ཀུན་བྱང་ཡང་དོན་དམ་པར་མེད་དེ། གལ་ཏེ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ངོ་བོ་ཉིད་བཏང་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ནམ་ཡང་”རྣམ་པར་དག་པར་ནི་འགྱུར་བ་དང༌།2

རྣམ་བྱང་དངོས་
པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ཡང་ནམ་ཡང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་
ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་བཏང་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཉོན་མོངས་པར་གྱུར་པ་ཞིག་གམ་རྣམ་པར་དག་པ་ལས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འགྱུར་གྲང༌། དང་པོ་ལྟར་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དོན་མེད་དེ། དེར་གྱུར་ཟིན་དེར་སྐྱེད་མི་དགོས་པས་སོ། །ཡང་ན་རྣམ་པར་བྱང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་གྱུར་ཟིན་པ་དེ་ཉིད་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དེར་སྐྱེ་དགོས་པས་

1 བླ། ༢༩༠ སྡེ། ༢༦༢ སྐྱེ་བ་མེད་པར
2 བླ། ༢༩༡ ཀ ། ༢༥༨ སྡེ། ༢༦༢ རྣམ་པར་དག་པར་མི་འགྱུར་བ་དང༌།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

235

སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་འགལ་བས་སོ། །དེ་ཡང་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་མི་འཐད་དེ། གཅིག་ལ་ངོ་བོ་འགལ་བ་གཉིས་མི་འཐད་པས་སོ། །རྣམ་བྱང་ལ་ཡང་རིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསྒྲེའོ། །དེས་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་དོན་དམ་པར་མེད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་ངོ་
བོ་ཉིད་ཀྱིས་དག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་སོ་སྐྱེའི་གནས་སྐབས་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཞེས་བཏགས་ལ་གྲོལ་བའི་གནས་སྐབས་ན་རྣམ་པར་བྱང་བ་ཞེས་བློས་བཏགས་པ་ཙམ་མོ་ཞེས་གནོད་འཇོམས་ལས་བཤད་ལ། དེ་ཡང་དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས། རང་བཞིན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། རེ་ཞིག་བཅིངས་པ་མི་གྲོལ་ཏེ། །མ་བཅིངས་པ་ཡང་གྲོལ་མི་འགྱུར། །བཅིངས་པ་གྲོལ་བཞིན་ཡིན་འགྱུར་ན། །བཅིངས་དང་གྲོལ་བ་དུས་གཅིག་འགྱུར། ཞེས་དང༌། མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། །མི་འཇུག་མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན། ཞེས་གསུངས་པ་དང་རིགས་པའི་གནད་གཅིག་ཏུ་སྣང་ངོ༌། །དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཙམ་པ་བཅིངས་གྲོལ་གྱི་གཞི་སེམས་འོད་གསལ་བདེན་པར་འདོད་པ་དང༌། འདི་ལས་ཉོན་
མོངས་དང་རྣམ་བྱང་གཉིས་ཀ་བློས་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་བཤད་པ་ཡང་ག་ལ་མཚུངས།
གསུམ་པ་ནི། འགོག་པའི་བདེན་པ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་ལ་གཟུགས་མེད་ནས་ཀྱི་སྒྲས་ཕུང་པོ་བཞི་སྐྱེ་
མཆེད་དྲུག་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་མེད་མ་རིག་པ་སྐྱེ་བ་མེད་ཡང་གིས་བསྡུས་པ་རྒ་ཤིའི་བར་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་མ་རིག་པ་འགག་པ་མེད། ཡང་གིས་བསྡུས་པ་རྒ་ཤིའི་བར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

236

དུ་འགག་པ་མེད། རྟོགས་པ་སངས་རྒྱས་མེད་རྟོགས་བྱ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་མེད།
ཡང་གིས་བསྡུས་པ་བདེན་བཞི་འབྲས་བུ་བཞི་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཏེ་དེ་དག་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པའོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་སྟོང་ཉིད་དེ་འདུས་བྱས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་སྐྱེ་འགག་སྤང་གཉེན་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀུན་བྱང༌། གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་

པར་དུ་མ་གཅིག་ཏུ་སོང་བའི་ཉམས་པ། གཅིག་དུ་མར་སོང་བའི་འཕེལ་བ་དང་སོགས་པས་བསྡུས་པ་དུས་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྟོང་པ་ཉིད་ནི་མི་སྐྱེ་མི་འགག་ཅིང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མ་ཡིན། རྣམ་པར་བྱང་བ་མ་ཡིན། འགྲིབ་པ་མ་ཡིན། འཕེལ་བ་མ་ཡིན། འདས་པ་མ་ཡིན། མ་འོངས་པ་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡང་འདི་འདྲ་བ་དེ་ལ་ནི་གཟུགས་མེད་དོ་ཞེས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་མེད་བྱང་ཆུབ་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །ཟག་བཅས་འགགས་པའི་འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱ་རྒྱུར་ཞེན་པ་ལ་མདོ་འདིས་གཟུགས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་གྱི་ཆོས་གང་ཡང་མ་
གྲུབ་པར་བསྟན་པ་ནི་ཐོབ་བྱར་ཞེན་པ་ཟློག་པའི་དོན་དུའོ། །
བཞི་པ་ནི། ལམ་གྱི་བདེན་པ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན།
འདི་ལ་ལམ་དང་རིགས་སྒྲུབ་དང་ངེས་འབྱིན་ལ་འདོམས་པ་གསུམ་དུ་བྱེད་ཀྱང༌། བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཚུལ་ངེས་འབྱིན་གསུམ་དུ་
བསྡུས་པ་ལྟར་ལེགས་པས། དང་པོ་ནི། སྤྱོད་པ་པོ་དང་སྤྱད་བྱ་གཉིས་ཀ་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། སྤྱད་བྱ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པ་པོ་བྱང་སེམས་བདག་ཉིད་ལྡན་པ་བརྩོན་པ་དང་མི་ལྡན་པ་མི་བརྩོན་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

237

ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་བ་ཉིད་དུ་”བསྒྲུབ་བོ་

1

ཞེས་སྟོན་པའོ། །དམ་ནི་འོག་
མ་རྣམས་སྡུད་པ་སྟེ། བྱང་ཚེ་བདག་ཉིད་ལ་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་བརྩོན་ཞེས་བྱ་བའམ་མི་བརྩོན་ཞེས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ༌། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་མ་ལྔ་ལ་ཡང་གསུངས་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་ལ་ལམ་དུ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་འདིས་ལམ་ལ་གདམས་པ་བསྟན་ཏོ། །གཉིས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་པོ་དང༌། སྦྱར་ས་གཉིས་ཀ་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་ནང་སྦྱོར་བ་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སོགས་པས་མཚན་མེད་སྨོན་མེད་གསུམ་ནི། ཕྱི་སྦྱར་ས་སྟོང་ཉིད་སོགས་གསུམ་དང་ལྡན་པ་སྦྱོར་བ་དང་མི་ལྡན་པ་མི་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་གྱིས་ལ་སྒྲུབས་ཤིག་ཅེས་སྟོན་པ་སྟེ། བྱང་ཚེ་སྟོང་པ་ཉིད་
ལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་མ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་འདི་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་མི་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་གསུངས་སོ། །ཉི་སྣང་དུ་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གཞན་གཉིས་ལའང་དེ་ལྟར་སྦྱར་བ་དྲངས་སོ། །”དེ་ལ་སྦྱར་བ2

་ནི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་
གཅིག་ཏུ་སྡུད་པའོ། །འབྱེད་པའམ་མི་སྦྱོར་བ་ནི་དེ་གཉིས་སོ་སོར་བྱེད་པའོ། །ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པ་ནི་གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་ཆོས་གཞན་ཞིག་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་སྒོམ་ན་ནི་དེའི་ཚེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་སྟོང་པ་ཉིད་སྦྱོར་བར་འགྱུར་ན་འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་དེ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཡང་རྣམ་པ་མེད་པར་སྒོམ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་

1 བླ། ༢༩༤ ཀ ། ༢༦༡ སྡེ། ༢༦༥ སྒྲུབ་པོ
2 ཞོལ། ༢༥༡ དེ་ལ་སྦྱོར་བ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

238

དང་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་མི་སྦྱོར་ཞེས་བྱའོ། །
སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་
རྣལ་འབྱོར་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དེ་ཡང་སྟོང་
པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ངོ་བོ་གཞན་དང་མི་སྦྱོར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དེ་བཞིན་
དུ་མཚན་མ་མེད་པའི་ཆོས་གཞན་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་དང༌། སྨོན་པ་མེད་པའི་ཆོས་གཞན་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་དང་ཡང་སྦྱར་བར་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་རྣལ་འབྱོར་ཡང་མ་ཡིན་རྣལ་འབྱོར་མ་ཡིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེས་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་ཡུལ་གཞན་གསུམ་དང་མི་སྦྱོར་བར་མ་ཟད་ཡུལ་ཅན་གཞན་གསུམ་དང་ཡང་མི་སྦྱོར་ཞེས་པའི་དོན་དུ་འདུག་པས་ཡང་སྒྲ་ཡོད་ན་དག་གོ །འདི་རིགས་སྒྲུབ་དང་སྦྱོར་བ་ནི་ཉི་སྣང་ལས། མདོ་སྔ་མས་ལམ་དང་ཕྱི་མས་ངེས་འབྱིན་བསྟན་ཏོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཐོབ་ཏུ་བསམས་སོ། །ཉི་སྣང་ལས་ནི། མདོ་འདིས་ལམ་བདེན་མི་རྟོག་པ་ཡིན་པར་བསྟན་ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། དུས་གསུམ་གདོད་མ་ནས་མ་སྐྱེས་པར་མཉམ་པའི་ཕྱིར་སྔོན་
གྱི་མཐའ་འདས་པ་དང༌། ཕྱི་མའི་མཐའ་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་གསུམ་ཕན་ཚུན་ལྡན་པ་གཅིག་ལ་གཅིག་སྦྱོར་བ་དང༌། ཕན་ཚུན་མི་ལྡན་པ་གཅིག་ལ་གཅིག་མི་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་གྱིས་ལ་”བསྒྲུབས་ཤིག1

་ཅེས་སྟོན་པ་སྟེ། བྱང་
ཚེ་སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་ཕྱི་མའི་མཐས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་
སྔོན་གྱི་མཐས་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ལ་སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐས་དང༌། སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་

1 ཀ ། ༢༥༢ སྡེ། ༢༦༧ སྒྲུབས་ཤིག

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

239

མཐའ་ལ་ད་ལྟར་བྱུང་བས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དུས་གསུམ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །
འདིས་ནི་དུས་གསུམ་སོ་སོར་འཛིན་པ་བཀག་ནས་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་བསྟན་ཏོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བྱ་ཡང་གང་ཞེ་ན། དེའི་འོག་ཏུ་དུས་གསུམ་གྱིས་རྣམ་མཁྱེན་ལ་མི་སྦྱོར་ཏེ། དུས་གསུམ་མ་དམིགས་
པས་སོ་ཞེས་པས་བཤད་དོ། །གང་དག་སྔོན་མཐའ་འཁོར་བ་ནས་ཕྱི་མཐའ་མྱང་འདས་སུ་འབྱིན་མི་འབྱིན་གྱི་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་དོན་དུ་མི་སྣང་སྟེ།
མདོའི་དོན་ནི་སྤྱིར་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་འཆད་པ་ཙམ་དུ་སྣང་ལ། ཁྱད་པར་དུ་མདོ་སྔ་མའི་མཇུག་ཏུ་ཉི་སྣང་ལས། ངེས་པར་འབྱུང་བར་བྱ་བ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ཞེས་པའི་ལན་དུ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་དུས་གསུམ་གྱིས་མི་སྦྱོར་བ་དྲངས་ནས་འབྱུང་ས་དེ་ལ་
བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་མདོ་ལས་ནི་སྔ་མ་གཉིས་ལ་ལྡན་མི་ལྡན་གྱི་དོན་
གསུངས་ལ། ཕྱི་མ་འདི་ལ་སྦྱོར་བ་བཀག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་མི་སྦྱོར་བ་བཀག་པ་མི་སྣང་ཞིང་། ཕན་ཚུན་གྱི་དོན་ཡང་ཕྱི་མ་ལ་དུས་གསུམ་གཅིག་ལ་གཅིག་སྦྱོར་བ་
བཀག་པ་སྣང་ཡང་སྔ་མ་གཉིས་ལ་ཕར་ལ་བརྩོན་མི་བརྩོན་དང་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་ཚུར་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མི་སྣང་ངོ༌། །འོན་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱིས་སྦྱར་བ་ནི་ཕྱི་
མ་ལ་ལྡན་པའི་དོན་བཀག་པ་དང་དངོས་སུ་གསུངས་པས་མི་ལྡན་པའི་དོན་བཀག་པ་ཤུགས་ལ་ཡོད་པ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པ་པོ་དང་སྦྱོར་བ་པོས་ཕར་བརྩོན་མི་བརྩོན་དང་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་དངོས་སུ་བཀག་པས་ཤུགས་ལ་བརྩོན་བྱ་དང་སྦྱར་བྱ་རྣམས་ཀྱང་ཚུར་ལ་བརྩོན་བྱ་དང་སྦྱར་བྱ་ཡིན་མིན་བཀག་པ་རྟོགས་ནུས་པས་སོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

240

སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །དེ་ལྟར་མདོ་ཚན་པ་གསུམ་པོ་དེས་ལམ་ལ་བརྩོན་མི་བརྩོན་ལ་སོགས་པ་བཀག་པ་ནི་ལམ་བདེན་ལ་རྒྱུད་ལ་”བསྟན་བྱར1

་ཞེན་པ་ལྡོག་པའི་དོན་
དུའོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྟོན་ཚུལ་བཞི་ནི་དམིགས་ཡུལ་བདེན་པ་བཞི་ལ་འདོམས་པའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང་ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། སྐྱབས་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོ། གནས་སྐབས་ཀྱི་སྐྱབས་གསུམ། མཐར་ཐུག་གི་སྐྱབས་
གཅིག །དཀོན་མཆོག་གི་སྒྲ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཉན་ཐོས་སྡེ་བ་དང༌། ཐེག་ཆེན་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི་མཛོད་ལས། གང་ཞིག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་འགྲོ་དེ། །སངས་རྒྱས་དགེ་འདུན་བྱེད་པའི་ཆོས། །མི་སློབ་པ་དང་གཉིས་ཀ་དང༌། །མྱ་ངན་འདས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ། ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ། །དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་སུ་བྱེད་པའི་ཆོས་མི་སློབ་པ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་གང་ཞིག་བརྙེས་པས་བརྙེས་པ་པོ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་སྟེ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཟད་པ་དང་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ཡིན་ལ་འཁོར་དང་བཅས་ན་ཟག་མེད་
ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔའོ། །རྟེན་གཟུགས་སྐུ་ནི་བྱང་སེམས་དང་ཕྱིས་སངས་རྒྱས་པའི་དུས་གཉིས་ཀར་ཁྱད་མེད་པས་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་མིན་པས་སྐྱབས་ཡུལ་མིན་ནོ། །དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི། དགེ་འདུན་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་སློབ་པ་དང་སངས་རྒྱས་མ་གཏོགས་པའི་མི་སློབ་པ་ལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་གང་ཞིག་ཐོབ་པས་གང་ཟག་བརྒྱད་པོ་ལྷ་དང་བཅས་པས་ཀྱང་ལམ་ལས་མི་ཕྱེད་པས་དགེ་འདུན་ཞེས་

1 ཞོལ། ༢༥༣ བརྟན་བྱར ཀ ། ༢༦༤ སྡེ། ༢༦༨ བླ། ༢༩༧ བསྟེན་བྱར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

241

བརྗོད་པ་སྟེ། གང་ཟག་བརྒྱད་པོའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔའོ། །འདི་ཡང་རྟེན་
ལུས་ནི་དགེ་འདུན་མིན་པས་སྐྱབས་སུ་མི་འགྲོའ། །ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི། སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་མྱང་འདས་ལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་མྱང་འདས་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་བྱེ་སྨྲའི་ལུགས་ཀྱིས་ནི་སངས་རྒྱས་དང་དགེ་འདུན་གཉིས་ཀའི་རྟེན་ལུས་ནི་སྡུག་བདེན་ཡིན་པས་སངས་རྒྱས་དང་དགེ་འདུན་མིན་ལ། འོན་ཀྱང་རྟེན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྣམས་སངས་རྒྱས་དང༌།
སངས་རྒྱས་མ་གཏོགས་པའི་ཉན་རང་གི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྣམས་དགེ་འདུན་
དང༌། སངས་རྒྱས་དང་ཉན་རང་གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་ཀྱི་མྱང་འདས་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཏུ་འདོད་དོ། །དེ་ལ་ཁ་ཅིག་གཟུགས་སྐུ་སངས་རྒྱས་མིན་ན་དེ་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་

ཁྲག་ཕྱུང་བས་མཚམས་མེད་དུ་མི་འགྱུར་ཞེས་སྨྲ་བ་ལ། བྱེ་སྨྲ་རྣམས་རྟེན་ལ་གནོད་པ་བྱས་པས་བརྟེན་པ་ལ་ཡང་གནོད་དེ། དཔེར་ན་མིག་ལ་གནོད་པ་བྱས་པས་མིག་ཤེས་ལ་གནོད་པ་བཞིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་བསྟན་བཅོས་ལས་
མི་སློབ་པ་ཁོ་ན་སངས་རྒྱས་ཞེས་མི་འབྱུང་གི་སངས་རྒྱས་སུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ཞེས་འབྱུང་བས་སངས་རྒྱས་དང་སངས་རྒྱས་སུ་འཇོག་པའི་རྒྱུ་དག་སངས་རྒྱས་ཡིན་ཞེས་པ་དོན་ཡིན་གྱི་རྟེན་སངས་རྒྱས་སུ་མ་བཀག་པས་མཚམས་མེད་དུ་མི་འགྱུར་བར་བརྩད་པ་བསྟན་བཅོས་ལ་ཀླན་ཀར་མི་རུང་བར་གསུངས་སོ། །བསྟན་བཅོས་ཀྱི་

དགོངས་པ་དེ་ལྟ་མིན་ན། སངས་རྒྱས་དང་དགེ་འདུན་གྱིས་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡིད་
མངོན་དུ་བྱས་པ་ན་སངས་རྒྱས་དང་དགེ་འདུན་མིན་པར་འགྱུར་ཏེ། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་ཟག་མེད་ཡིན་པས་དེ་དག་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡིད་གཉིས་མངོན་གྱུར་དུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

242

ལྷན་ཅིག་དུ་མི་གནས་པས་དེའི་ཚེ་སློབ་མི་སློབ་མེད་ལ་རྟེན་ཡང་དེ་དག་མིན་པས་སོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་དག་ནི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་བཅས་པའོ། །དེས་ན་འདིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་རྟེན་སངས་རྒྱས་སུ་བཤད་པ་ནི་མདོ་སྡེ་པའི་
ཡང་འདོད་པར་མངོན་པས་ཁྱད་དེ་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་མདོ་སྡེ་པ་ཡང་སྐྱབས་གསུམ་འཇོག་ཚུལ་འདི་དང་མཐུན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་སངས་རྒྱས་ནི། ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གོ །བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། འདུས་མ་བྱས་པ། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ། གཞན་གྱི་རྐྱེན་
གྱིས་རྟོགས་པ་མིན་པ། མཁྱེན་པ། བརྩེ་བ། ནུས་པ། རང་དོན། གཞན་དོན་ནོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་སྐྱེ་འཇིག་གནས་གསུམ་གྱིས་སྟོང་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་འབད་རྩོལ་དང་
རྣམ་རྟོག་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བའོ། །གསུམ་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་དེ་སྒྲ་དང་རྟགས་ལ་སོགས་པའི་གཞན་རྐྱེན་གྱིས་རྟོགས་པ་མིན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་རང་བྱུང་གི་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བའོ། །བཞི་པ་ནི། གསུམ་པོ་དེ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་
པའོ། །ལྔ་པ་ནི་དེ་ལྟར་རང་གིས་རྟོགས་པ་དེ་གཞན་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་ལ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་ཐུགས་བརྩེ་བའོ། །དྲུག་པ་ནི་མཁྱེན་བརྩེ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་བསྟན་
པས་གདུལ་བྱའི་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་དང་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་གཉིས་སྤོང་བའོ། །བདུན་པ་ནི་དང་པོ་གསུམ་མོ། །བརྒྱད་པ་ནི་ཕྱི་མ་གསུམ་མོ། །དེ་ཡང་རྒྱུད་བླ་ལས། འདུས་མ་བྱས་ཤིང་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ། །གཞན་གྱི་རྐྱེན་གྱིས་རྟོགས་མིན་པ། །མཁྱེན་དང་བརྩེ་
དང་ནུས་པར་ལྡན། །དོན་གཉིས་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད། ཅེས་སོ། །
གཉིས་པ་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྡན་པའོ། །དེ་གང་ཞེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

243

ན། བསམ་དུ་མེད་པ། གཉིས་སུ་མེད་པ། རྟོག་པ་མེད་པ། དག་པ། གསལ་བ། གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང༌། གང་ཞིག་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་དང༌། གང་གིས་
ཆགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་རྟོག་པས་མུ་བཞི་གང་དུ་ཡང་བརྟག་མི་ནུས་པ་དང༌། སྒྲས་བརྗོད་དུ་མེད་པ་དང༌། འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་ཡིན་པ་སྟེ། མདོར་ན་སྒྲ་རྟོག་གི་ཡུལ་མིན་ཞིང་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཉོན་ཅི་རིགས་པར་སྤངས་
པའོ། །གསུམ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་སོགས་སུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་བློ་སྤངས་པ་སྟེ་འདི་གཉིས་ནི་གློ་བུར་དྲི་བྲལ་གྱི་ཆ་ཡིན་ལ། སྔ་མ་ནི་རང་བཞིན་
རྣམ་དག་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་ནི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་ཉོན་གྱིས་དག་

པའོ། །ལྔ་པ་ནི་ཤེས་བྱའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པའོ། །དྲུག་པ་ནི་དུག་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་མུན་པ་རྣམས་རྣམ་པར་འཇོམས་པའོ། །དེས་ན་ལམ་བདེན་ནི་ཉི་མ་དང་འདྲའོ། །བདུན་པ་ནི་དང་པོ་གསུམ་སྟེ་འགོག་བདེན་དང༌། བརྒྱད་པ་ནི་ཕྱི་མ་གསུམ་སྟེ་ལམ་བདེན་གྱི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དེ་ཡང་རྒྱུད་བླ་ལས། བསམ་མེད་གཉིས་
མེད་རྟོག་མེད་པ། །དག་གསལ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཉིད་ཀྱིས། །གང་ཞིག་གང་གིས་ཆགས་བྲལ་བ། །བདེན་གཉིས་མཚན་ཉིད་ཅན་དེ་ཆོས། །ཆགས་བྲལ་ཉིད་ནི་འགོག་པ་དང༌། །ལམ་གྱི་བདེན་པ་དག་གིས་བསྡུས། །གོ་རིམས་ཇི་བཞིན་དེ་དག་
ཀྱང༌། །ཡོན་ཏན་གསུམ་གསུམ་གྱིས་རིག་བྱ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྩ་བར་སྤྱིར་
འགོག་པ་དང་ལམ་ཙམ་ཞིག་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཏུ་གསུངས་ཀྱང་ཐེག་ཆེན་གྱི་

འགོག་ལམ་ལ་གཟུང་དགོས་ལ་ལམ་བདེན་ཡང་སྐབས་འདིར་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

244

སྒོམ་གཉིས་ལ་བྱ་སྟེ། ཆོས་དཀོན་མཆོག་གི་འགྲེལ་པ་ལས་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པའི་མིང་ཅན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་འདི་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་
ཡེ་ཤེས་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་ནི་ཆོས་མཐུན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་ཉི་མ་
དང་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་པས་སོ། །གསུམ་པ་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ནི། ཇི་ལྟ་བ་དང་ཇི་སྙེད་པ་རིག་པ་དང༌། ནང་གི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་དང༌། གཟིགས་པ་དེ་དག་པའི་ཡོན་ཏན་ཏེ་བླ་ན་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་བྱང་སེམས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟག་ཅེས་བྱ་བའི་འགྲོ་བ་རྣམས་
ཀྱི་བདག་གཉིས་ཉེ་བར་ཞི་བའི་བདག་མེད་པའི་མཐའ་རྟོགས་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དེ་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པར་མཐོང་བའོ། །དེས་ན་དང་པོས་ཆོས་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོ་དང་ཕྱི་མས་དེ་གནས་པ་རྟོགས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཡེ་ཤེས་དེ་གཉིས་རང་རིག་པའི་ཚུལ་
གྱིས་རྟོགས་པའོ། །བཞི་པ་ནི་ཆགས་པ་ཉོན་སྒྲིབ་དང་ཐོགས་པ་ཤེས་སྒྲིབ་གཉིས་ཅི་
རིགས་པར་དག་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱུད་བླ་ལས། ཇི་བཞིན་ཇི་སྙེད་ནང་གི་ནི། །ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་དག་པའི་ཕྱིར། །བློ་ལྡན་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཚོགས། །བླ་མེད་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཉིད། ཅེས་སོ། །ཁ་ཅིག་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ནང་རིག་པ་སྟེ་གསུམ། ཆགས་སྒྲིབ་ཐོགས་སྒྲིབ་དམན་སྒྲིབ་ལས་གྲོལ་བ་གསུམ་དང་པོ་གསུམ་ནི་རིག་པ་དང་ཕྱི་
མ་གསུམ་ནི་གྲོལ་བ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུ་བྱས་ནས་དགེ་འདུན་ཡོན་ཏན་
བརྒྱད་ལྡན་དུ་འཆད་པ་ནི་འོལ་སྤྱི་ཙམ་སྦྱར་དུ་རུང་ཡང་འགྲེལ་པས་མ་བཤད་ཅིང་རྩ་བ་ལ་ཡང་སྔ་མ་ལྟ་བུར་མི་གསལ་བས་བདག་གིས་དོར་རོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

245

གཉིས་པ་ནི། རྒྱུད་བླ་ལས། སྟོན་པ་བསྟན་པ་སློབ་དོན་གྱིས། །ཐེག་པ་
གསུམ་དང་བྱེད་གསུམ་ལ། །མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་བྱས་ནས། །སྐྱབས་གསུམ་

རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན། །ཞེས་པ་འདིས་ནི་དགོས་པ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་གང་ཟག་དྲུག་
གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྐྱབས་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་གོ །དོན་འདི་ལ་”རྒྱུད་བླའི་
ཊཱིཀ་བྱེད

1

་ཕལ་མོ་ཆེ་གོང་དུ་བསྟན་པའི་སྐྱབས་གསུམ་པོ་དེ་ངེས་དོན་མིན་པར་དྲང་
དོན་དུ་ཤོ་ལོག་འདིས་བསྟན་པར་འཆད་པ་ནི་འདིའི་དོན་གཏན་མ་རྟོགས་པར་མཐོང་སྟེ་དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞུང་འདིའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ། དེ་ལ་དོན་གང་གིས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྐྱབས་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་

པ་མཛད་ཅེ་ན། ཞེས་རྒྱལ་བས་མདོར་སྐྱབས་གསུམ་བཞག་པའི་དགོས་པ་འདྲི་བར་སྣང་གི་རྗེ་བཙུན་གྱིས་སྔར་བཤད་པའི་སྐྱབས་གསུམ་ལ་དོགས་གཅོད་དུ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་དང༌། ཕྱི་འགྲེལ་དུ་ཡང་དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྐྱབས་སུ་བཞག་པའི་ཚུལ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་རྐང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ཆགས་དང་
བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ་ཞེས་”བསྟན་ཞིང2

་རྣམ་པར་བཞག་གོ་ཞེས་གསུངས་ལ། འཇོག་ཚུལ་འདིས་
རྗེ་བཙུན་གྱིས་སྔར་བཞག་པ་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་རྟོགས་ཤིག་དང་ཁོང་དུ་ཆུད་
པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་འདིའི་དོན་འདི་ལྟར་བཤད་དེ། གོང་དུ་རྗེ་བཙུན་གྱིས་

སྐྱབས་གསུམ་བཞག་པའི་ཚུལ་དང་ཐུན་མོང་གི་མདོ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྐང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ལ་སངས་རྒྱས་དང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་

1 བླ། ༣༠༤ རྒྱུད་བླའི་ཊིཀ་བྱེད
2 ཀ ། ༢༧༠ སྡེ། ༢༧༤ བསྟན་ཅིང

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

246

མཆོག་མྱང་འདས་ལ་ཆོས་དང༌། ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞི་ལ་
དགེ་འདུན་དུ་བཞག་པ་མ་མཐུན་པས། དེ་ལ་བསམས་ནས་མདོར་སྐྱབས་གསུམ་གཞག་ཚུལ་འདིའི་དགོས་པ་དང་གང་ཟག་དྲིས་སོ། །
དེའི་ལན་ཡང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་དང༌། ལམ་དུ་མ་
ཞུགས་ཀྱང་སྐྱབས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་འདོད་པ་སྟེ་གང་ཟག་དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་དང༌། དགོས་པ་སྐྱབས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བ་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་སུ་བཞག་གོ །དེ་
བཞིན་དུ་ཐེག་པ་འོག་མ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་དང་མ་ཞུགས་ཀྱང་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་ཉིད་ཀྱི་ངོ་དང༌། སྐྱབས་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་
ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་སྐྱབས་སུ་བཞག་གོ །རིགས་ཅན་གསུམ་པོ་རེ་རེས་ཀྱང་གསུམ་ག་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཅིའི་ཕྱིར་ཐེག་པ་རེ་རེ་ལ་སྐྱབས་རེ་རེར་བཞག་ཅེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། རྒྱུའི་སྐྱབས་འགྲོའི་དབང་དུ་བྱས་ན་རིགས་ཅན་རེ་རེས་ཀྱང་གསུམ་ག་ལ་སྐྱབས་སུ་བྱེད་ཀྱང་འདི་ནི་རང་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐོབ་བྱ་འབྲས་བུའི་སྐྱབས་འགྲོའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚུལ་འདི་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཐེག་ཆེན་
ལ་དྲང་བའི་ཆེད་ཡིན་པས་དྲང་དོན་ནོ། །སྐྱབས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་པར་ཡང༌། ཐུབ་དབང་དག་གིས་སྐུ་གསུམ་དང༌། །མྱ་ངན་འདས་དང་ཞུགས་གནས་བརྒྱད། ཅེས་གསུངས་པ་ཡང་ཐུན་མོང་གི་སྐྱབས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཡིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་འབའ་ཞིག་གཏན་གྱི་སྐྱབས་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

247

མཐར་ཐུག་གི་སྐྱབས་ལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་མ་ཚང་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་ལམ་ཆོས་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཐོབ་
པ་ན་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཚོགས་ཀྱང་མཐར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུད་བླ་
ལས། དམ་པའི་དོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡི། །སྐྱབས་ནི་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་ཡིན། །ཐུབ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཅན་ཕྱིར། །ཚོགས་ཀྱང་དེ་ཡི་མཐར་ཐུག་ཕྱིར། ཞེས་དང༌། འགྲེལ་
པར་ཡང་སྔར་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགག་པ་མེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་
བའི་ཐུབ་པ་རྣམ་པར་བྱང་བའི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་ཞེས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རྒྱུད་བླ་ལས།
འབྱུང་བ་དཀོན་ཕྱིར་དྲི་མེད་ཕྱིར། །མཐུ་ལྡན་ཕྱིར་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི། །རྒྱན་གྱུར་

ཕྱིར་དང་མཆོག་ཉིད་ཕྱིར། །འགྱུར་བ་མེད་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་ཉིད། ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སོ་སོར་བཤད་པ་དང༌། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། སངས་རྒྱས། ཆོས། དགེ་འདུན་ལ་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་དང༌། དམིགས་པར་བྱེད་པ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་དོན་ལ་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་མཐར་ཕྱིན་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པའོ། །མཉམ་ཉིད་དེ་ཇི་ལྟར་བསྟན་ན་སངས་རྒྱས་སུ་འཇོག་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་རྣམ་མཁྱེན་དེ་ཁོ་ནར་མི་དམིགས་པ་ལ་སྟེ་མི་དམིགས་པར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །མདོ་ཚིག་གང་གིས་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་བསྟན་ན།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

248

བྱང་ཚེ་གཟུགས་ལ་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་གཟུགས་
ཉིད་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ༌། །དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ཕྱི་མ་བཞི། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སོགས་པ་ལ་སྦྱར་ནས་གསུངས་ཏེ། འདིས་ནི་གཟུགས་སོགས་དང་རྣམ་མཁྱེན་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དུ་མི་སྦྱོར་བ་སྟེ་སྦྱོར་བ་བཀག་པས་སོ། །སངས་རྒྱས་ལ་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་སངས་
རྒྱས་ཉིད་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ༌། །རྣམ་མཁྱེན་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་

སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་པ་འདིས་སངས་རྒྱས་དང་རྣམ་མཁྱེན་མཚན་མཚོན་དུ་སྦྱོར་བ་བཀག་གོ །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་མཁྱེན་དང་བྱང་ཆུབ་གཉིས་ལ་ཕན་ཚུན་དུ་མི་སྦྱོར་བར་བསྟན་པས་ནི་བྱང་ཆུབ་དབྱིངས་དང་རྣམ་མཁྱེན་དེ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སུ་སྦྱོར་བ་བཀག་གོ །དེ་ལྟར་ཚན་པ་གསུམ་པོ་དེར་སྦྱར་དུ་མེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ཉིད་རྣམ་མཁྱེན་ནོ། །རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་སངས་རྒྱས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཉིད་རྣམ་མཁྱེན་ནོ། །རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་བྱང་ཆུབ་བོ་ཞེས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་དང་རྣམ་མཁྱེན་གསུམ་མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་སྟེ་དེ་ཁོ་ནར་ཐ་དད་པ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་

སོ། །གནོད་འཇོམས་ཆེ་བ་ལས་གཟུགས་དང་རྣམ་མཁྱེན་དུ་མི་སྦྱོར་བའི་དོན་གཟུགས་འདི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡུལ་ཡིན་ནོ་ཞེའམ། གཟུགས་འདི་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་

བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོར་བསྔོས་ན་འབྲས་བུ་རྣམ་མཁྱེན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་དམིགས་པས་མི་སྦྱོར་བའོ། །སངས་རྒྱས་དང་རྣམ་མཁྱེན་དུ་མི་སྦྱོར་བའི་དོན་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུའོ་ཞེས་མི་སྦྱོར་བའོ། །བྱང་ཆུབ་དང་རྣམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

249

མཁྱེན་དུ་མི་སྦྱོར་བ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པས་བྱང་ཆུབ་པོ་
ཞེས་དམིགས་པས་མི་སྦྱོར་ཏེ་དེ་གསུམ་མཚན་ཉིད་གཅིག་པས་ཆོས་སྐུའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐ་དད་མེད་དོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་མདོ་དེ་དག་གིས་”སངས་རྒྱས་ཏེ

1
་

རྟོགས་བྱ་རྟོགས་བྱེད་སོ་སོར་མེད་པ་གཅིག་ཏུ་བསྟན་པ་ནི། སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་སུ་བསྟན་པ་དང༌། བདག་གི་སྐྱབས་འདི་ཡུལ་མ་ལུས་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོན་པའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པ་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་དཀོན་མཆོག་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་
གང་ན་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པ་སྟེ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་གཞི་དང་གཉེན་པོ་དང་
རྣམ་པ་མཐའ་དག་བསྡུས་པ་སྟེ་བསྡོམས་པ་དག་གིས་བསྡུས་པ་སྟེ་ཁྱབ་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པ་སྟེ། བྱང་ཚེ་གཟུགས་དངོས་པོ་ཡོད་ཅེས་བྱ་བར་མི་སྦྱོར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་མེད་པ་དང༌། རྟག་མི་རྟག །བདེ་སྡུག་བདག་ཡོད་མེད། ཞི་མ་ཞི་ཞེས་བྱ་བར་མི་སྦྱོར་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་ལས། གཟུགས་འབྱུང་ངོ་
ཞེས་བྱ་བར་མི་སྦྱོར་ཞེས་པ་མན་གྱིས་གཞི་དང༌། སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་གྱི་དོན་དུ་
”མི་སྤྱོད་དོ་

2

མན་གྱིས་ལམ་དང༌། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་མངོན་པར་
སྒྲུབ་བོ་མན་གྱིས་རྣམ་པ་ལ་གདམས་པར་བསྟན་ཏོ་ཞེས་མཚམས་འབྱེད་དོ། །མདོ་
འདི་དག་གིས་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཇི་ལྟར་བསྟན་ན། འདི་དག་གིས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་རྣམས་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡུལ་ཅན་མཁྱེན་གསུམ་བསྟན་པའོ་སྙམ་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་

1 ཞོལ། ༢༦༣ སངས་རྒྱས་ཏེ བླ། ༣༠༨ ཀ ། ༢༧༤ སྡེ། ༢༧༨ སངས་རྒྱས་དེ
2 ཞོལ། ༢༦༣ མི་སྤྱོད་དོ བླ། ༣༠༩ ཀ ། ༢༧༥ སྡེ། ༢༧༩ མི་སྤྱོར་རོ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

250

དགོངས་སོ། །འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ནི། མདོ་འདི་དག་གིས་ཆོས་གང་གི་དོན་དུ་ཡང་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་བཀག་པས་ཐམས་ཅད་དུ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་བསྟན་ལ་ཆོས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པས་སོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །མདོ་འདི་དག་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་བ་དང་སྤྱད་པར་བྱ་བ་བཀག་པ་ནི་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ལ་འདི་ནི་བདག་གི་ལམ་མོ་སྙམ་པའི་ཞེན་པ་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུའོ། །
གསུམ་པ་ནི། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ལ་འདོམས་སོ། །དེ་གང་ན། ཤེས་
རབ་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་ཤིང་སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་ས་ལས་རིང་དུ་སོང་བས་འཕགས་པ་ཐར་པ་ཐོབ་བྱེད་དུ་བརྩོན་པས་སློབ་པ་རྫོགས་བྱང་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་རྣམས་ལ་ལམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་བཟུང་ནས་ལམ་ལ་འཇུག་པ་ན་དེ་དག་གདོད་མ་ནས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ནས་འཇུག་པར་བྱའོ་ཞེས་སྟོན་པའོ་གྲངས་དུ་ཞིག་ཅེ་ན། རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་གི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའི་མིང་ཅན་གསུམ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་ལ་ཞུགས་པའི་མིང་ཅན་བཞིའི་བྱེ་བྲག་སྟེ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་བདུན་པོ་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་མིང་ཅན་གཅིག་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེ་བཅས་པའི་བརྒྱད་དུ་ཡོད་དེ་དེ་ནི་
རྩ་བའི་དབྱེ་བའོ། །ཞུགས་པའི་མིང་ཅན་བཞི་འདྲེན་ན་འབྲས་གནས་བཞི་ཡང་བགྲང་དགོས་པས་དགུར་འགྱུར་ཞེ་ན། མི་རིགས་ཏེ། དགྲ་བཅོམ་འབྲས་གནས་ཀྱི་མིང་

ཅན་འདྲེན་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་མི་སློབ་པ་བགྲང་དགོས་པས་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་དཀོན་
མཆོག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་གྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་ནི་སློབ་པའི་
དགེ་འདུན་དུ་མ་གཏོགས་པས་སོ། །ཉི་ཤུར་མ་ངེས་ཏེ་དགྲ་བཅོམ་དང་ཉེར་གཅིག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

251

ཏུ་འགྱུར་ཞེས་སྦྱོར་བ་ལས་སྔ་མ་ཉིད་མཛེས་ཏེ་སྔ་མ་ལ་དོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་འབྲེལ་བས་སོ། །ཡན་ལག་གིས་ཕྱེ་ན་ཉི་ཤུར་གྲངས་ཆད་པའམ་ངེས་ཏེ་དེ་ཡང་དབང་པོ་རྟུལ་པོ་དང་རྗེས་འབྲང་ནས་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་མིང་ཅན་གྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་
བྱེ་བྲག་གམ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ལུང་འབོག་པ་གསུམ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་འདོམས་པའོ། །བཞི་པ་ལ་བཞི། སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བ་དང༌། སྒྲུབ་པ་ལ་གཞན་དྲིང་མི་འཇོག་པ་དང༌། སྒྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ་དང༌། སྒྲུབ་པ་མཐར་ཐུག་པའི་རྒྱུ་ལ་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ནི་སྒྲུབ་པའི་གཙོ་བོ་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན་ལ། དེའི་སྤང་བྱ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས། ལེ་ལོ་ངན་ལ་ཞེན་པ་དང༌། །སྒྱིད་ལུག་

བདག་ཉིད་བརྙས་པའོ། ཞེས་པ་ལྟར་གསུམ་ལས། དང་པོ་སྙོམས་ལས་འཛིན་པ་སྤོང་བྱེད་མ་ཞེན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ལ་གདམས་པ་ནི། འདོམས་སོ། །གང་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་ནི། མ་ཞེན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ལའོ། །ཚུལ་ནི་ལུས་དང་སོགས་པས་ངག་ཡིད་རྣམས་ཞེན་བྱའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །དགོས་པ་
ནི་ལུས་དང་སོགས་པས་ངག་ཡིད་ཀྱི་བསོད་ཉམས་ཏེ་བདེ་བ་སྐྱེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་
ལ་དབང་རྟུལ་ལ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་འགྱུར་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་གི་ཚེ་ན་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་

ཐོབ་བྱའི་དོན་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་ནའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ཆེན་ལུས་མི་དམིགས་པ་དང་ངག་མི་དམིགས་པ་དང་སེམས་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་བྱང་ཆེན་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

252

གཉིས་པ་སྒྱིད་ལུག་པའི་ལེ་ལོ་སྤོང་བྱེད་མི་ངལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ལ་གདམས་པ་ནི་གདམས་ངག་གོ །གང་བརྗོད་བྱར་”བྱས་པ་ལ་ན1

་ཡོངས་སུ་ངལ་བ་
མེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ལའོ། །ཚུལ་ནི། གཟུགས་ནས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་གྱི་ཆོས་གང་ལ་ཡང་རློམ་པར་བྱར་མེད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པའི་ཚུལ་
གྱིས་སོ། །དགོས་པ་ནི། དུས་ཡུན་རིང་མོ་བསྐལ་པ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ལམ་ལ་གོམས་པར་བྱས་ཀྱང་འདོད་པའི་དོན་བྱང་ཆུབ་མ་གྲུབ་པའི་ཚེ་ན་དབང་རྟུལ་དངང་ཞིང་སྐྲག་པའི་རང་བཞིན་ནམ་ངང་ཚུལ་ཅན་རྣམས་སྒྲུབ་པ་རིང་དུ་བྱས་པ་ལ་རློམ་པའི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོངས་སུ་སྟེ་ལྷག་པར་སྐྱོ་བར་འགྱུར་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་སུ་མི་རློམ་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་རློམ་པ་མེད་པ་དེ་ལྟར་ན་ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་དེ་ནི་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གིས་རྣམ་པར་འཕེལ་ཏེ་སུས་ཀྱང་ཐུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་བདག་ཉིད་བརྙས་པའི་ལེ་ལོ་སྤོང་བྱེད་ལམ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ལ་གདམས་པ་ནི་གདམས་ངག་གོ །གང་བརྗོད་བྱར་”བྱས་པ་ལ་ན།2

ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་བརྩོན་འགྲུས་
ལའོ། །ཚུལ་ནི། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ་བསླབ་བོ་
ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །དགོས་པ་ནི། ཕྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་
དང་སོགས་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་བརྗོད་བྱའི་དོན་རེ་རེའི་ཕྱིར་ལམ་སྒྲུབ་པའི་ལུང་ནོད་པར་བྱ་དགོས་ན་དེ་འདྲ་བ་བདག་གིས་མི་ནུས་སོ་ཞེས་སེམས་ཞུམ་པར་འགྱུར་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆེན་ཡེ་ཤེས་གང་དང་ལྡན་པས་ཤར་

1 ཞོལ། ༢༦༦ བྱས་པ་ལ་ན བླ། ༣༡༢ ཀ ། ༢༧༨ བྱས་པ་ལན སྡེ། ༢༨༢ བྱས་པ་ལེན
2 སྡེ། ༢༨༢ བྱས་པ་ལ་ན། བླ། ༣༡༢ ཀ ། ༢༧༨ བྱས་པ་ལན། ཞོལ། ༢༦༦ བྱས་པ་ལ་ནི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

253

ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱང་མཐོང་ངོ་དེ་དག་གིས་ཆོས་བསྟན་པ་ཡང་ཉན་ནོ། །དགེ་འདུན་ལ་ཡང་བསྙེན་བཀུར་བྱེད་དོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམ་པར་དག་པ་དག་ཀྱང་མཐོང་ངོ༌། །དེ་བཞིན་དུ་
ཕྱོགས་ལྷག་མ་དགུ་ལ་ཡང་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་མེད་ཀྱི་གདམས་ངག་ལ་བསླབས་

པས་ཞུམ་པ་སེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དེ་ལ་བསླབས་ན་ཆོས་ཀུན་གྱི་གནས་ལུགས་

ལ་བསླབས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྤྱན་ལྔ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །འདི་ལ་གཉིས། གང་ལ་གདམས་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་འདོམས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། མཚན་ཉིད། ས་མཚམས། རྒྱུ། དགོསཔའོ། །དང་པོ་ནི། སྔ་མ་ལྔ་མིང་དང་ཕྱི་མ་ལྔ་དོན་ཡིན་པས་མིང་དོན་གྲངས་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །དེ་ལ་ཤའི་སྤྱན་ནི། དཔག་ཚད་བརྒྱ་ནས་སྟོང་གསུམ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་སོ་སོར་ངེས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ། བྱང་ཆེན་
གྱི་ཤའི་མིག་གིས་དཔག་ཚད་བརྒྱ་མཐོང་བ་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་དཔག་ཚད་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་བརྒྱ། བཞི་བརྒྱ། ལྔ་བརྒྱ། སྟོང༌། འཛམ་གླིང༌། གླིང་གཉིས། གླིང་གསུམ། གླིང་བཞི། སྟོང་དང་པོ། སྟོང་གཉིས། སྟོང་གསུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐོང་
བ་ཡོད་དོ་ཞེས་སོ། །འདི་ཡི་ཡུལ་སྟོང་གསུམ་ཚུན་ཆད་དུ་ངེས་སམ་ཞེ་ན། ཉི་སྣང་ལས། དེ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཉིད་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རམ་ཤའི་མིག་ནི་བདག་པོའི་འབྲས་བུའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་སྟོང་
གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱིས་བསྡུས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

254

ཞེས་ཡུལ་ངེས་པར་གསུངས་སོ། །
ལུང་དེས་ཡུལ་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་བསྟན་ཏེ། དང་པོ་ནི་ལས་ཀྱི་རྣམ་

སྨིན་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། ཤའི་མིག་ནི་བདག་འབྲས་
ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །དེ་ལ་ཁྱབ་པ་འོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྤྱིར་ཡུལ་ལྔ་པོ་འདི་དབང་པོ་ལྔའི་བདག་འབྲས་སམ་དབང་འབྲས་ཡིན་ཏེ། ནང་དུ་དབང་པོ་གྲུབ་པའི་དབང་གིས་ཕྱིའི་ཡུལ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཤའི་མིག་ཀྱང་མིག་དབང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་རང་གི་བདག་འབྲས་གཟུགས་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་
ལ། དབང་པོས་ཀྱང་རང་གི་བདག་འབྲས་མ་ཡིན་པ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་མི་ནུས་པས་ཡུལ་ངེས་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་ལོངས་སྤྱོད་བྱ་ལ་སྟོང་གསུམ་
གཅིག་ལས་མི་འགྲུབ་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སྟོང་གསུམ་གཅིག་ནི་འཇིག་ཆགས་མཉམ་དུ་བྱེད་ལ་གཞན་རྣམས་དང་ངེས་པ་མེད་པར་བཤད་དོ། །དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ཙམ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷའི་སྤྱན་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

འདི་ནས་གཞན་དུ་འཆི་འཕོ་བ་དང་གཞན་ནས་འདིར་སྐྱེ་བ་མཐོང་བའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞིའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་མིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔས་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འོག་མིན་གྱི་བར་གྱི་ལྷའི་མིག་བྱང་སེམས་
ཀྱིས་ཤེས་པ་དང༌། ལྷ་དེ་དག་གི་མིག་གིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་མིག་མི་ཤེས་པ་དང༌།
ལྷའི་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཡང་
དག་པ་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་གཞན་དགུ་ལ་ཡང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

255

གསུངས་སོ།
།ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱན་ནི། འདུས་བྱས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཅིར་ཡང་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གང་དང་ལྡན་པས་འདུས་བྱས་
འདུས་མ་བྱས་དགེ་མི་དགེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཟག་པ་ཡོད་མེད། ཉོན་མོངས་དང་བཅས་མ་བཅས། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་ཡང་རུང་སྟེ་ཆོས་གང་ཡང་རབ་ཏུ་མི་ཤེས་པ་དང༌། ཤེས་རབ་
ཀྱི་མིག་གང་གིས་བྱང་སེམས་ཆེན་པོས་ཆོས་གང་ཡང་མ་མཐོང་མ་ཐོས་མ་བསམས་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པ་འདི་ནི་ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་ཡོངས་
སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཅི་

ཡང་མི་ཤེས་ཏེ་ཞེས་དྲངས་ཤིང་འབུམ་དང་ཉི་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པར་སྔར་དྲངས་པའི་
ཆོས་དེ་དག་གང་ཡང་མི་ཤེས་པ་མེད་པ་དང་ཆོས་གང་ཡང་མ་མཐོང་བ་མེད་མ་ཐོས་པ་མེད་མ་བསམས་པ་མེད་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པ་མེད་པ་འདྲེན་ནོ། །དེ་ལ་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ནི་སྤྱན་གསུམ་པ་འདི་གང་ལ་ཡང་མི་རྟོག་པ་ལ་དགོངས་
ནས་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་ཏེ་ཞེས་དྲངས་ལ་གནོད་འཇོམས་གཉིས་སུ་འདི་ཡི་ངོས་འཛིན་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གོ་ཞེས་བཤད་པ་ནི་ཆོས་
གང་ཡང་མི་ཤེས་པ་མེད་པ་ཞེས་པའི་མདོ་ལ་དགོངས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་ནི།
འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རྟོགས་
པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ། བྱང་ཆེན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་མིག་གིས་གང་ཟག་འདི་ནི་དད་པའི་རྗེས་སུ་
འབྲང་བའོ། ཞེས་དེ་དག་ལ་སོགས་པ་ཤེས་པར་གསུངས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

256

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་ནི། ཇི་ལྟར་ཇི་སྙེད་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ་བྱང་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྗེས་ལ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་
བཞག་ནས་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་མཁྱེན་
ཉིད་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་དང་ལྡན་པ་ཡིན། མི་འཇིགས་པ་བཞི་དང༌། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི་དང༌། སངས་

རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དང༌། བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་
དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། མིག་གང་གིས་བྱང་ཆེན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་མཐོང་བའམ་མ་ཐོས་པའམ་མ་བསམ་པའམ་རྣམ་པར་མ་ཤེས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་སྟེ། ཤཱ་རིའི་བུ་འདི་ནི་བྱང་ཆེན་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་སངས་རྒྱས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པའོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཤའི་མིག་གིས་སྐབས་སུ་དཔག་ཚད་བརྒྱ་ལ་སོགས་པ་མཐོང་བ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སའི་མཐོ་དམའ་དང་
ཡོན་ཏན་ཆེ་ཆུང་གི་རིམ་པས་ཡིན་ནོ། །ལྷ་རྣམས་ཀྱི་མིག་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལྷའི་མིག་
གིས་ཤེས་པར་གསུངས་པ་ནི་དེ་དག་གི་མིག་དང་དེའི་ཡུལ་དང་ལྷ་དེ་དག་གི་བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་ཤེས་ལ། འདོད་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་

བྱང་སེམས་ཀྱི་ལྷའི་སྤྱན་ཇི་འདྲ་བ་དང་དེའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཤེས་མི་ནུས་སོ་ཞེས་འབུམ་
གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས་སོ། །འོན་ཀྱང་གཙང་མའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་ནི་འཕགས་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པས་དེ་དག་གིས་མི་ཤེས་པར་གསུངས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་འཕགས་པ་ལ་དགོངས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

257

སོ། །”གསུམ་གྱིས་གནོད་འཇོམས་ལས།1

གཟུགས་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པའི་ཤེས་
པ་ནི་ཤའི་མིག་གོ །
ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ནི་ལྷའི་མིག་གོ། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གོ །གནས་དང་གནས་མ་
ཡིན་པ་མཁྱེན་པ་”མ་རྟོགས་པའི2

་ཤེས་པ་དགུ་པོ་འདི་དག་ནི་ཆོས་ཀྱི་མིག་གོ །རྡོ་
རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། འགྲེལ་ཆེན་ལས་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བསྒོམས་པའི་མཐུས་སྟོང་གསུམ་གྱི་

གཟུགས་ཆེ་ཆུང་ཐམས་ཅད་མཐོང་བའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་མིག་གྲུབ་པ་ནི་ཤའི་སྤྱན་དང༌།
བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་སོགས་པ་བསྒོམས་པ་ལས་གྲུབ་པ། འཕྲུལ་གྱི་སྤྱན་ནི་
བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་སོགས་པ་བསྒོམས་པ་ལས་གྲུབ་ཅིང་སྤྱན་དང་པོ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པས་ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་ཆེ་ཆུང་ཐམས་ཅད་མཐོང་
བའོ། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱན་ནོ། །གསུང་རབ་ཡན་
ལག་བཅུ་གཉིས་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འཇུག་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་ནོ། །ཟག་བཅས་ཟག་
མེད་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་སུ་ཆུད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་ནོ་
ཞེས་འཆད་ཅིང་ཕྱི་མ་མ་གཏོགས་པ་བཤད་སྦྱར་དང་ཡང་མཐུན་ནོ། །
གཞན་ཡང་འགྲེལ་ཆེན་ལས་འཕྲུལ་གྱི་སྤྱན་ལ་ལས་དང་བསྒོམས་པའི་
འབྲས་བུའོ། །དང་པོ་ནི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་ལས་ཀྱི་མཐུས་དབང་པོ་དྭངས་མའི་
མིག་ཐོབ་ནས་གཟུགས་ཐོགས་མེད་དུ་མཐོང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པས་

1 བླ། ༣༡༨ ཞོལ་། ༢༧༡ གསུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས། ཀ ། ༢༨༣ སྡེ། ༢༨༧ གསུམ་གྱི་་་་་གནོད་འཇོམས་ལས།
2 ཞོལ། ༢༧༡ མ་རྟོགས་པའི བླ། ༣༡༨ ཀ ། ༢༨༣ སྡེ། ༢༨༧ མ་གཏོགས་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

258

ཏིང་འཛིན་བསྒོམས་པའི་མཐུས་ཐོབ་པ་སྟེ་དེས་སེམས་ཅན་རྣམས་གང་ནས་འདིར་སྐྱེས་པ་དང་འདི་ནས་གང་དུ་སྐྱེ་བ་དང་འདས་མ་འོངས་ཀྱི་གཟུགས་མཐོང་ངོ་ཞེས་
བཤད་དོ། །འདིར་འཕྲུལ་གྱི་སྤྱན་ཞེས་པ་ནི་ལྷའི་སྤྱན་ནོ། །ཀ་ཤིས་མདོར་བསྡུ་ན་
སྤྱན་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་པ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་འཛིན་པ་དང༌། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་འཛིན་པ་དང༌། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཤེས་བྱ་འཛིན་
པའོ། །གཟུགས་འཛིན་པའང་”རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་ལས་ཀྱི

1

་འབྲས་བུ་དང་བསྒོམས་
པའི་འབྲས་བུའོ། ཞེས་ཤའི་མིག་ལས་དང་ལྷའི་མིག་བསྒོམས་འབྲས་སུ་གསུངས་པ་ལྟར་འགྲེལ་ཆེན་གྱི་བཤད་ཡམས་གཅིག་ལས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་གསུངས་སོ། །དེ་
ལྟར་ན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་འགྲེལ་ཆེན་ཀ་ཤི་རྣམས་ཀྱིས་ལྷའི་སྤྱན་བསམ་གཏན་གྱིས་

བསྒྲུབས་པ་ལ་བཤད་པ་ནི་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། དང་པོ་ཚོགས་ལམ་ནས་དང་གཉིས་པ་སྦྱོར་ལམ། གསུམ་པ་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག །བཞི་པ་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ། ལྔ་པ་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ནས་ཡོད་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང་ཁྱད་པར་ནི་དག་མ་དག་གོ་ཞེས་སྔ་མ་དག་འཆད་
དོ། །འོན་ཀྱང་ལྷའི་མིག་ཚོགས་ལམ་ནས་འཐོབ་པ་ལ་སྐྱོན་མེད་ལ། ས་བདུན་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་གི་སྐབས་སུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་ཐོབ་པར་གསུངས་པས་རྗེས་མཐུན་
པ་དེ་ནས་ཡོད་དོ། །མཚན་ཉིད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ན་ལ་འདོད་པར་བྱ་སྟེ་
སྔར་དྲངས་པའི་མདོས་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་པའི་མིག་ལ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱིར་སྤྱན་ལྔ་ཀ་སངས་རྒྱས་ལ་མངའ་བར་རྡོར་གཅོད་ལས་བཤད་ཅིང་འབུམ་

1 བླ། ༣༡༩ རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་ལས་ཀྱི ཞོལ། ༢༧༢ སྡེ། ༢༨༨ རྣམ་པ་གཉིས་སྟེ་ལས་ཀྱི ཀ ། ༢༨༤ རྣམ་པ་གཉིས་་་་་་ལས་ཀྱི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

259

གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ལ་སྤྱན་ལྔ་ཡོད་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྔར་འཕགས་པའི་ལུང་དྲངས་ནས་ཤའི་མིག་ཡུལ་ངེས་པར་བསྟན་པ་ནི་བྱང་སེམས་ལ་དགོངས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི་བྱང་ཆེན་མིག་ལྔ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་འདོད་པ་དང་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སློབ་པ་དང༌། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང༌། འགྲེལ་ཆེན་ལས་ཤའི་མིག་ལ་བཤད་པ་ལྟར་རྫུན་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་སྒོམ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་ནི། མིག་ལྔ་པོ་དེ་དག་ལ་
སློབ་པའི་བྱང་ཆེན་རྣམས་ནི་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་འཚང་རྒྱའོ་ཞེས་པ་ལྟར་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་དང༌། གནས་སྐབས་སུ་ཡང་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པ་ན་རང་ཉིད་
ཀྱིས་དེའི་ཐབས་རྣམས་ཤེས་པས་གཞན་ལ་རག་མི་ལས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་ལྔ་པོ་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་ལྔ་པོ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་ནས་དོན་དམ་པར་སྤྲོས་བྲལ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གཅིག་པ་སྟེ་ཐ་དད་པ་མེད་པར་རྟོགས་
ཏེ་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སློབ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་མངོན་ཤེས་དྲུག་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་འདོམས་སོ། །
འདི་ལ་གཉིས། གང་ལ་གདམས་པའི་ཡུལ། དེ་ལ་འདོམས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་ལྔ། རྟེན་གྱི་ས། བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཁྱད་པར། ས་མཚམས།
དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་བཏུས་སུ། ཕྱི་རོལ་པའམ། ཉན་ཐོས་སམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡང་རུང་སྟེ་དག་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་མེད་པ་རྣམས་མངོན་པར་སྒྲུབ་བོ་ཚད་མེད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

260

མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྔ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟར་དང་པོ་ལྔ་བསམ་གཏན་བཞིའི་དངོས་གཞི་དག་པ་བ་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་བོ། །དྲུག་པའི་རྟེན་ནི་དེ་ཉིད་ལས། ཡོན་ཏན་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཉན་ཐོས་སམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འམ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡང་རུང་སྟེ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་བོ་ཞེས་རབ་མཐའི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། ཀུན་བཏུས་པའི་ལུགས་ཀྱིས་བསམ་གཏན་བཞི་དང་གཟུགས་མེད་བཞིའི་དངོས་གཞི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་རྟེན་དུ་རུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རབ་མཐའི་
བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་དུ་འདོད་དོ། །གཟུགས་མེད་ལ་མི་བརྟེན་ཏེ། ཀུན་བཏུས་སུ་མངོན་ཤེས་དྲུག་ཀ་ལ་བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་ཞེས་པས་སོ། །མཛོད་ལས། ཟད་པ་མངོན་ཤེས་སྟོབས་བཞིན་ནོ། ཞེས་ཟག་པ་ཟད་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས་དང་འདྲ་བར་ས་ཐམས་ཅད་པར་བཤད་པ་ནི་བྱེ་སྨྲའི་ལུགས་ཡིན་པས་མི་གནོད་དོ། །
དེའི་ཕྱིར་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཤིན་ཏུ་དག་ཐོབ་ནས། །མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་དང༌། །ཇི་ལྟར་རྣམས་གནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས། །མཐུ་གྲུབ་པ་ཡི་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ཞེས་རྟེན་བསམ་གཏན་བཞི་པ་དང་གནས་ཡེ་ཤེས་མི་རྟོག་པ་དང་ནི་ལྡན། ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཆོས་ཡིད་ལ་བྱས་ན་མཐུ་འགྲུབ་པར་གསུངས་སོ། །འོ་ན་མངོན་ཤེས་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་གནས་སམ་ཡིད་བྱེད་གང་ཞེ་ན། དང་པོའི་རྣམ་གནས་ནི་ལུས་ཡང་བ་དང༌། གཉིས་པ་ནི་སྒྲས་ཁྱབ་པ་དང༌། གསུམ་པ་ནི་བདག་གི་ལུས་འདི་འདྲ་བ་ལ་སེམས་འདི་ལྟ་བུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

261

སྣང་བས་གཞན་ལ་ཡང་ལུས་འདི་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པས་སེམས་འདི་འདྲ་བ་ཡོད་ཅེས་མོས་པའོ། །བཞི་པ་ནི་ཡིད་ཤེས་འགགས་མ་ཐག་པའི་མཚན་མ་བཟུང་ནས་ ”ལུགས་བཟློག1

་ཏུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་བར་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །ལྔ་པ་ནི་
ཕྱོགས་རྣམས་སྣང་བས་ཁྱབ་པ་དང༌། དྲུག་པ་ནི་ཆོས་རྣམས་ལ་བདག་མེད་དོ་ཞེས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །འོ་ན་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་འགྱུར་ཚུལ་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། འདི་ནི་འཁར་གཞོང་ལ་རྒྱ་ཤུག་བརྟེན་པ་དང་ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་ལ་དེ་ལ་བརྟེན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་མིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། བརྟེན་པར་བཤད་པ་དེ་རྣམས་ས་གང་དང་གང་གི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཐ་སྙད་བྱས་པ་སྟེ། ཚུལ་འདི་ནི་ལམ་གྱི་སེམས་རྟེན་
ཐམས་ཅད་ལ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་མངོན་པ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བརྡའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྔ་མ་དྲུག་མིང་དང་ཕྱི་མ་དྲུག་དོན་ཡིན་པས་དེ་དག་རིམ་པ་ལྟར་སྦྱར་རོ། །དེ་ལ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་ནི། ས་གཡོ་བ་དང་སོགས་པས་
གཅིག་ཏུ་གྱུར་ནས་མང་པོ་དང་མང་པོར་གྱུར་ནས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཡུལ་དང༌། དེ་དག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ནི་མངོན་ཤེས་ཏེ། ཡུམ་འདི་ལ་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆེན་ནི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཕར་ཕྱིན་རབ་ཏུ་འཐོབ་སྟེ། རྫུན་འཕྲུལ་གྱི་རྣམ་པ་དུ་མ་རྣམས་ཉམས་སུ་

མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ནི་ས་ཆེན་པོ་འདི་ཡང་རབ་ཏུ་གཡོ་བར་བྱེད་དོ། །གཅིག་ཏུ་གྱུར་ནས་མང་པོར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །བསྒོམས་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ཅེས་ལྷག་མ་ལྔ་ལའང་སྦྱར་རོ། །ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་

1 ཞོལ། ༢༧༥ ལུགས་ལྡོག

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

262

ཁམས་ཐམས་ཅད་ན་གནས་པའི་སྒྲ་ཆུང་ངུ་དང་ཅིག་ཤོས་ཆེན་པོ་ཐོས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ལྷའི་རྣ་བའི་ཁམས་རྣམ་པར་དག་པ་མི་ལས་འདས་པས་ལྷ་དང་མི་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་ཐོས་ཏེ། ཞེས་སོ། །མི་ལས་འདས་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་བསམ་གཏན་གྱིས་བསྒྲུབས་
པ་ལ་རྒྱ་མཚོ་སྤྲིན་གྱིས་བཤད་དོ། །གང་ཟག་གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་
ཤེས་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་དང་སོགས་
པས་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེས་སེམས་ཅན་ཕ་རོལ་དང་གང་ཟག་ཕ་རོལ་གྱི་སེམས་སེམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་
ཤེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དུག་གསུམ་དང་བྲལ་ལྡན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་གསུངས་སོ། །
མངོན་ཤེས་འདིས་ཕ་རོལ་གྱི་སེམས་བྱུང་ཡང་ཤེས་ཀྱང་སེམས་ཤེས་སུ་
གསུངས་པ་ནི་དང་པོ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་ན་ཕ་རོལ་གྱི་སེམས་ཤེས་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་
འཕེན་པས་ཡིན་ནོ། །སྔོན་གནས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མངོན་ཤེས་ནི། རང་གཞན་གྱི་ཚེ་རབས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་སྔོན་གྱི་གནས་རྗེས་སུ་དྲན་
པའི་མངོན་པར་ཤེས་པས་སྐྱེ་བ་གཅིག་ཀྱང་རྗེས་སུ་དྲན་ནོ། །གཉིས་དང་གསུམ་ནས་བརྒྱ་སྟོང་གི་བར་དུ་ཡང་རྗེས་སུ་དྲན་ནོ། ཞེས་སོ། །བྱེ་སྨྲ་རྣམས་སྔར་རང་རང་གིས་མ་མྱོང་བ་དྲན་པར་མི་འདོད་དོ། །ཚེ་འདིར་བསམ་གཏན་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་སྟེ་བསྒོམས་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་དང་དེ་དག་གི་གཟུགས་མཆོག་
དམན་འབྲིང་ཐམས་ཅད་མཐོང་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ལྷའི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་མི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

263

ལས་འདས་པས་སེམས་ཅན་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་དང་ཁ་དོག་སྡུག་པ་དང་མི་སྡུག་པ་དང་བཟང་བ་དང་ངན་པ་དང་ལས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོར་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་རྣམས་རབ་ཏུ་ཤེས་ཏེ། ཞེས་སོ། །འོ་ན་འདི་དང་ལྷའི་མིག་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། འཕགས་པས་སྔ་ཕྱི་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་སྔོན་གྱི་ལས་དང༌། ཚེ་
འདིར་བསམ་གཏན་བསྒོམས་སྟོབས་ལས་བྱུང་བར་གསུངས་པ་ལྟར་སློབ་དཔོན་འདིས་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་སོ། །འབུམ་པས་དེའི་སྟེང་དུ་སྤྱན་དང་མངོན་ཤེས་
ཀྱི་སྡེ་ཚན་མི་གཅིག་པ་དང༌། སྔ་མ་ཕྱོགས་བཅུའི་སེམས་ཅན་གྱི་འཆི་འཕོ་ཙམ་

དང༌། འདི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐོང་བས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཏེ་ཁྱད་པར་
གསུམ་མོ་ཞེས་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྡེ་ཚན་གཅིག་མི་གཅིག་རྩོད་གཞི་ཡིན་ལ་གཟུགས་མཐོང་བར་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ནི་འཆི་འཕོ་བྱེད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ཉིད་
ཀྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྔ་མ་ཉིད་རིགས་སོ། །
ཟག་པ་ཟད་པའི་མངོན་ཤེས་ནི། ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཟུང་
འཛིན་དུ་རྟོག་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་སོགས་ཀྱི་ས་བོན་སྤངས་པའམ་སྤོང་བར་བྱེད་པ་སྟེ།
དེ་མི་སྐྱེ་བ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་སྒྲུབ་སྟེ་ཉན་
ཐོས་ཀྱི་སའམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་མི་ལྟུང་ཞིང་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་
པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་བྱའོ་སྙམ་པ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་གཞན་འགའ་ལ་ཡང་སྨོན་པར་མི་བྱེད་དོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་མངོན་ཤེས་དྲུག་པོ་དེ་ཡང་ས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་ས་དེ་དང་འོག་སར་རྫུ་འཕྲུལ་སོགས་ནུས་ཀྱི་གོང་སར་མི་ནུས་ཞེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

264

མཛོད་ལས་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། རང་དང་”འོག་སའི1

་ཡུལ་ཅན་ཡིན། ཞེས་དང༌།
ངོ་བོ་ཡང༌། མངོན་ཤེས་རྣམ་དྲུག་རྣམ་གྲོལ་བློ། ཞེས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང༌། མིག་དང་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་ནི། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་ལྷག་རྣམས་དགེ། ཞེས་གསུངས་ལ། ཀུན་བཏུས་སུ་དྲུག་ཀ་ཡང་ངོ་བོ་ཤེས་རབ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་བཤད་དོ། །མིག་རྣ་གཉིས་དབང་པོ་དང༌། ལྷག་མ་བཞི་ཡིད་ལ་བརྟེན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས། འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་ཐོས་
དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་པར་ཤེས་པ་ནི་བདག་དང་མཚུངས་པ་དང༌། བདག་པས་དམའ་བ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་ཤེས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི་བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡོངས་སུ་དག་པ་རྣམས་ཀྱི་མངོན་པར་ཤེས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་སོགས་པ་ས་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་ལ་སོགས་པ་ཤེས་པ་ལ་
ཐོགས་པ་མེད་དེ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །བཞི་པ་ནི། མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྔ་ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཡང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ནས་ཅི་རིགས་པར་
ཡོད་དེ། ཐུབ་དགོངས་སུ་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་ཚོགས་ཀྱི་ས་དང་གོང་མ་གོང་མའི་
གནས་སྐབས་རྣམས་སུ་ཡང་མཆོག་དང་རབ་མཆོག་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་སྤྱན་ལྔ་རྣམས་སོ་སོར་ཐོབ་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་དྲུག་རྣམས་ཀྱང་སྟེ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །སྤྱིར་ཉན་རང་ལ་ཡང་འདི་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་ཀྱང་འདི་ནི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀའི་ཟག་པ་ཟད་པར་བྱེད་པ་ལ་འགྲེལ་པས་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་འདི་ས་བརྒྱད་པ་ནས་ཡོད་པར་དག་ལྡན་ལས་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་ཇི་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་དང་

1 སྡེ། ༢༩༤ འོག་མའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

265

མངོན་ཤེས་དྲུག་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ཡོད་ཅེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བརྒྱད་པ་ལ་ནི་དེ་གཉིས་ཀ་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ནི་དེ་གཉིས་ཀ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་ཡོངས་སུ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །ལྔ་པ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་དགོད་པ་དང༌། འཕགས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱམས་པ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་དང་འཕྲད་པ་དང༌། ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱག་བྱ་བར་འོས་པ་དང༌། ལུང་བསྟན་པ་འཐོབ་པའོ་ཞེས་
མདོའི་དོན་འཕགས་པས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་དེ་དྲུག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་མངོན་ཤེས་དྲུག་ཐ་སྙད་དུ་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་ཅིང་དོན་དམ་པར་དེ་དག་རྣམས་གཟོད་མ་ནས་སྤྲོས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ་བསྒྲུབ་བོ་ཞེས་སྟོན་པའོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། མཐོང་ལམ་དང༌། སྒོམ་ལམ་ལ་གདམས་པའོ། །དང་པོ་ནི། འདོམས་སོ། །གང་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་ན་མཐོང་ལམ་ལའོ། །ཚུལ་ནི་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་རྣམ་པར་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་སྟེ་བྱའོ་ཞེས་སྟོན་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །གང་གིས་སྒོམ་ན། ཞི་
གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པས་དེ་ལ་མངོན་ཞེན་མེད་པའི་ལུས་ཅན་
གྱིས་སོ། །གང་གི་དོན་དུ་ན་མཐོང་ལམ་དེས་སྤང་བར་བྱ་བ་མཐོང་སྤང་གི་དངོས་པོའི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུའོ། །ཞེན་མེད་ཀྱི་དཔེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྒྱུ་མ་མཁན་རང་གིས་
སྤྲུལ་པའི་སྒྱུ་མ་ལ་མངོན་ཞེན་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུའོ། །སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ན། མཐོང་ལམ་དེ་ལ་བདེན་པ་བཞིས་ཡུལ་ཅན་དུ་བསྡུས་པའི་བདེན་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

266

རེ་རེ་ལ་ཆོས་བཟོད་ཆོས་ཤེས་དང་རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་ཏེ་བཞི་བཞིར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རབ་འབྱོར་ཁྱོད་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཇི་ལྟར་བྱང་
ཆེན་རྣམས་ཡུལ་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་སྤོབས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་པ་ནས།
ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་རྣམས་ལ་ཡུམ་བསྟན་པ་འདི་ནི་ཉན་རང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་མ་

ཡིན་ནོ་ཞེས་རབ་འབྱོར་ལ་སྟོན་ཅིག་པར་བཀའ་སྩལ་པ་དང༌། འཁོར་རྣམས་ཐེ་ཚོམ་དུ་གྱུར་པ་བསལ་བ་ཙམ་འདི་མཐོང་ལམ་གྱི་མདོར་ལེ་བརྒྱད་མ་དང་ཉི་སྣང་གཉིས་
སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཁྱད་མེད་དོ། །དེ་ནས་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་པོ་རེ་རེ་ལ་མདོ་རེ་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། འདོམས་སོ། །གང་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་ལ་ན། སྒོམ་ལམ་ལའོ། །ཚུལ་ནི། སྒོམ་ལམ་དེས་སྤང་བར་བྱ་བའི་སྒོམ་སྤང་གི་དངོས་པོའི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུ་ཐེག་ཆེན་སྒོམ་ལམ་དེ་རྣམ་པར་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་སྟེ་བྱའོ་ཞེས་སྟོན་པའི་ཚུལ་
གྱིས་སོ། །འོ་ན་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་སྤང་བྱ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོར་སྒོམ་
དགོས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་ཡོད་
དམ་ཞེ་ན། མཐོང་ལམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་སྒོམ་ལམ་
མཚན་ཉིད་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་མེད་ཀྱི་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། མཐོང་ལམ་དང་
སྒོམ་ལམ་དག་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་ལ་ཐ་དད་པ་སྟེ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་མཐོང་ལམ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པའི་དངོས་པོ་སྟེ་ཆོས་
ཉིད་ལས་ཐ་དད་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་གཅིག་པུ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་ལམ་
གྱིས་ཀྱང་གོམས་པར་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་འདུས་བྱས་ལམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

267

བདེན་དང་འདུས་མ་བྱས་འགོག་བདེན་དག་ངོ་བོ་གཅིག་པ་སྟེ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་མ་ལྟོས་པར་ཐ་དད་པར་གདགས་པར་མི་ནུས་པ་བཞིན་ཞེས་པ་འདི་ཁྱབ་པ་སྔ་མའི་མཐུན་དཔེའོ། །
ཡང་ན་དཔེ་འདི་མདོ་ལས་རབ་འབྱོར་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་མེད་པར་
འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་གདགས་པར་མི་ནུས། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་
མེད་པར་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་གདགས་པར་མི་ནུས་སོ་ཞེས་གསུངས་
ལ། དེས་སྒོམ་ལམ་དཔེའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྦྱར་ཏེ་འདི་ལྟར་འདུས་བྱས་ལམ་དང་འདུས་མ་བྱས་སྤངས་པ་དག་ངོ་བོ་གཅིག་པ་སྟེ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཅིག་ལ་གཅིག་མ་ལྟོས་པར་སོ་སོར་བཞག་མི་ནུས་པ་བཞིན་དུ་སྒོམ་ལམ་ཡང་མཐོང་ལམ་གྱིས་མཐོང་བ་དེ་ཉིད་གོམས་པ་ལ་བཞག་གི །དེ་ལས་གཞན་
ལ་བཞག་ཏུ་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཏོ། །འོ་ན་སྤངས་པ་ལ་ཡང་ཁྱད་མེད་དེ། རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་མེད་པས་ཤེ་ན། ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་མེད་པ་འོན་ཀྱང་མཐོང་ལམ་
གྱིས་སྒོམ་སྤང་སྤོང་མི་ནུས་ལ་སྒོམ་ལམ་གྱིས་ནུས་པ་དེ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་
འབྱུང་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་ཆུ་སྔ་ཕྱི་ཁྱད་མེད་ཀྱང་སྔ་མས་དག་པར་བྱེད་མ་ནུས་པ་ཕྱི་མས་དག་པར་བྱེད་ནུས་པ་ལ་དེ་ལྟར་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་ན་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་སྨྲ་བ་བཞིན་
ནོ། །འདིར་གསེར་གླིང་པས་འདུས་བྱས་ཟག་བཅས་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་དང༌།
འདུས་མ་བྱས་ཟག་མེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པ་ལ་འཆད་པ་ནི། འཕགས་པས་
འདུས་བྱས་ནི་ལམ་མོ། །འདུས་མ་བྱས་ནི་སྤངས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་མ་མཐོང་བ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

268

སྟེ། སློབ་དཔོན་འདིས་ཉི་སྣང་གི་དེ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་འཕགས་པས་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་མེད་པར་བཤད་པ་དེའི་རྗེས་སུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་འབྲངས་ནས་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་མེད་པར་གསུངས་ཏེ།
མདོར་ན་སློབ་དཔོན་དང་འཕགས་པས་ས་བཅུའི་མཉམ་གཞག་གི་རྟོགས་ཚུལ་ལ་ཁྱད་མེད་པར་བཞེད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་གདམས་ངག་གི་བརྗོད་བྱ་བཅུར་གྲངས་ངེས་ཞེ་ན།
བཅུ་པོ་འདི་ཙམ་ཁོ་ནས་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་བཞེད་དོན་ཐམས་ཅད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་འགྱུར་བས་ན་གདམས་ངག་གི་བརྗོད་བྱ་ནི་བཅུར་ངེས་སོ། །དེ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སྤྱིར་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ། དམིགས་ཡུལ། རྟེན། སྒྲུབ་པའི་རྒྱུ་སྟེ་བཞིར་ངེས་ལ་དེ་ཡང་སྔར་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སེམས་དེས་འཕངས་པ་སྟེ་ཡུལ་དུ་
བྱས་པའི་དཀར་ཆོས་མཐའ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་རྫོགས་པར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་དེའི་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གང་

སྙམ་པ་ལ། བདག་གཉིས་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ཏོ། །སྒྲུབ་པ་དེའི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་སྙམ་པ་ལ་འཕགས་པའི་སོགས་སོ། །སྒྲུབ་པའི་རྟེན་གང་ཡིན་སྙམ་པ་ལ་སྐྱབས་སོགས་སོ། །རྒྱུ་ལ་གཉིས་ལས་འགལ་རྐྱེན་སྤོང་བའི་རྒྱུ་ལ་གསུམ་ལས། བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་སྤོང་བ་ལ་སྒྲུབ་པ་ཁྱད་པར་
སོགས་སོ། །སྒྱིད་ལུག་ནས་ལམ་ལ་ལྡོག་པའི་ལེ་ལོ་སྤོང་བ་ལ་མི་ལྡོག་སོགས་
སོ། །ཞུམ་པའི་ལེ་ལོ་བདག་ཉིད་བརྙས་ནས་ཐེག་དམན་དུ་འཇུག་པ་སྤོང་བ་ལ་ཐེག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

269

པ་གཞན་དུ་སོགས་སོ། །མཐུན་རྐྱེན་སྒྲུབ་པ་ལ་གསུམ་ལས། སྤང་བླང་རང་གིས་ཤེས་པས་གཞན་གྱི་སོགས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་རེ་རེ་ཞིང་མངོན་ཤེས་
ཀྱིས་ཟིན་པས་ཚོགས་འབད་མེད་དུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་སོ། །མཐོང་སྤང་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ་མ་ལུས་པར་སྤོང་བའི་རྒྱུ་མཐོང་ལམ་དང་སྒོམ་སྤང་མཐར་ཐུག་པར་སྤོང་བའི་རྒྱུ་སྒོམ་ལམ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གདམས་ངག་གི་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་
འདས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་མཐར་ཐུག་པའི་རྒྱུ་ཞེས་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚོན་བྱེད་དཔེ་དང༌། མཚོན་བྱ་དོན་གྱི་དགེ་འདུན་
ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། སྤྱིའི་རྣམ་པར་བཞག་པ། སོ་སོའི་རང་བཞིན་བསྟན་པ། འབྲས་བུ་བཞིར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། དགེ་འདུན་གྱི་གྲངས།

བརྡ་སྦྱོར་བའི་ཚུལ། ཞུགས་གནས་གང་ལ་བཞག །འབྲས་བུ་རྣམས་འཐོབ་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞིའམ་གང་ཟག་ཡ་བརྒྱད་དེ་འདི་ལྟར་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུགས་པ་དང་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་སྦྱར་བའོ། །འདི་དག་ནི་ཐེག་དམན་
གྱི་དགེ་འདུན་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི་འདི་ཙམ་དུ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་མིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་

ཚོགས་ལམ་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་མཛོད་ལྟར་ན་བརྒྱད་ཀ་ལ་འཕགས་པས་ཁྱབ་སྟེ། ཞུགས་པ་དང་པོ་རྟོགས་པ་དམའ་ཤོས་ཡིན་ན་དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་བཟོད་ཚུན་ལ་གནས་པར་བཤད་པས་སོ། །དེ་དང་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་གཉིས་མཐོང་ལམ་པ་དང༌། མཐར་གྱིས་པའི་ཞུགས་པ་གསུམ་ནི་སྒོམ་ལམ་པ་དང༌།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

270

འབྲས་གནས་གང་ཡིན་ལ་སྒོམ་ལམ་ཐོབ་པས་ཁྱབ་སྟེ། བཅུ་དྲུག་པ་སྒོམ་ལམ་ཡིན་པས་སོ། །ཀུན་བཏུས་ལྟར་ན་ཞུགས་པ་དང་པོ་ལ་སྦྱོར་ལམ་པའང་ཡོད་ལ་གཞན་ཞུགས་པ་རྣམས་མཚུངས་སོ། །འབྲས་གནས་ལ་ཐོད་རྒལ་བའི་འབྲས་གནས་གཉིས་དང་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་མཐོང་ལམ་པའང་ཡོད་དེ། བཅུ་དྲུག་པ་མཐོང་ལམ་ཡིན་པས་སོ། །འབྲས་གནས་གཞན་འདྲའོ། །
གཉིས་པ་ནི། འབྲས་བུ་ཐོད་རྒལ་བ་དང༌། རིམ་གྱིས་པ་དང༌། སྤང་བྱ་ཅིག་
ཅར་བའི་དགེ་འདུན་ནོ། །སྔ་མ་ལ་མངོན་པ་གོང་འོག་ལས་ཕལ་ཆེར་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྔོན་དུ་སོང་བ་དང༌། འདོད་པ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་སྔོན་དུ་སོང་བ་ཞེས་བརྡ་མཛད་པ་ལས་འདིར་ཐོད་རྒལ་བ་ཞེས་བཏགས་པ་ནི་བརྡ་དངོས་སུ་སྦྱར་བ་མེད་ཀྱང་དོན་གྱིས་འཐོབ་སྟེ། འདི་དང་རིམ་གྱིས་པ་གཉིས་འབྲས་བུ་
མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ཀྱང་འབྱེད་ལ། རིམ་གྱིས་པ་འབྲས་བུ་རིམ་གྱིས་པ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདི་འབྲས་བུ་ཐོད་རྒལ་བར་འགྲོའ། །དོེས་ན་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་ན་སྤང་བྱ་སྤངས་ཚུལ་དང༌། མིང་འདོགས་ཕྱི་མ་ནི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་བཏགས་པའོ། །ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་ལམ་རིམ་གྱིས་པ་དང་

ལམ་ཅིག་ཅར་བ་ཞེས་”བརྡ་སྦྱོར་བ་མེད་མོད།1

དེ་དག་གིས་ནི་བརྡ་འདི་དག་གི་
དོན་གཏན་མ་རྟོགས་པར་མཐོང་སྟེ། ལམ་ནི་ཚོགས་ལམ་སོགས་ལྔ་ལ་བྱེད་དམ། སྦྱོར་བ་བར་ཆད་མེད་པ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཁྱད་པར་ལམ་གང་ལ་བྱེད་ཀྱང་དེ་དག་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་མ་གཏོགས་པ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བ་ག་ལ་སྲིད། དེས་ན་སྤང་བྱ་ལ་རིམ་

1 བླ། ༣༣༥ ཞོལ། ༢༨༥ ཀ ། ༢༩༨ སྡེ། ༣༠༢ བརྡ་སྦྱོར་བ་མང་མོད།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

271

གྱིས་པ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བ་གཉིས་ཡོད་པས་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བ་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། འདིའི་ཟླས་དྲངས་ན་ཐོད་རྒལ་བ་ཡང་རིམ་གྱིས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤང་བྱ་རིམ་
གྱིས་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རིམ་གྱིས་པ་ལ་འབྲས་བུ་ཐོད་རྒལ་བའི་ཟླས་དྲངས་
པའི་འབྲས་བུ་རིམ་གྱིས་པ་དང༌། སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བའི་ཟླས་དྲངས་པའི་སྤང་བྱ་རིམ་
གྱིས་པ་གཉིས་ཞེས་པར་བྱ་ལ་འདིར་ནི་འབྲས་བུ་མཐར་གྱིས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། མཐར་
གྱིས་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་ཅེས་བཤད་ཀྱི་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་
ལས། འབྲས་བུ་བཞི་མཐར་གྱིས་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་ཅེས་བཤད་ཅེས་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། ཐོད་རྒལ་བ་དང༌། རིམ་གྱིས་པ་དང༌། ཅིག་ཅར་བ་གང་ལ་བཞག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཐོད་རྒལ་བ་ལ་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ཀྱི་ཞུགས་གནས་

བཞི་སྲིད་ཀྱི་གཞན་མི་སྲིད་དོ། །དེ་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་མི་སྲིད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་
ལས་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མི་སྲིད་པ་ནི། འདི་ལ་འབྲས་བུ་སྔ་མ་
དོར་ནས་ཕྱི་མ་མངོན་དུ་བྱས་པ་དགོས་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་སྔོན་དུ་འབྲས་བུ་མི་སྲིད་

པས་སོ། །སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་མི་སྲིད་པ་ནི་འབྲས་བུ་གང་དང་གང་གི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤངས་པ་གཅིག་དགོས་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་དེ་མི་སྲིད་དེ།
དེ་ལ་སྒོམ་སྤང་གཅིག་ནས་ལྔའི་བར་སྤངས་པ་ཡོད་ཀྱང་དེའི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་མཐོང་སྤང་ཡིན་ལ་དེ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་རྫོགས་པར་སྤང་མི་ནུས་ཏེ། སྲིད་རྩེའི་
མཐོང་སྤང་ཡང་ཡོད་པས་སོ། །དེའི་རིགས་པས་དགྲ་བཅོམ་མི་སྲིད་པ་ཡང་གོ་བར་
བྱའོ། །
དེས་ན་ཐོད་རྒལ་བའི་དགེ་འདུན་གྱི་བཤད་ཟིན་གྱི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་ཕལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

272

ཆེར་ལས་དང་འདོད་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འཇུག་
པའི་གང་ཟག་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བར་པ་གཉིས་སྨོས་ཀྱི་

རྒྱུན་ཞུགས་མ་སྨོས་པས་དེའི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་ཞུགས་བཤད་པ་ནི་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་གཉིས་དང༌། རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ་གཉིས་རྟོགས་པ་མཚུངས་པ་དང་འབྲས་གནས་གསུམ་ཡང་དང་པོར་ཐོབ་པའི་དུས་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་མཚུངས་པ་ལ་དགོངས་ནས་ཞར་བྱུང་དུ་གསུངས་པར་གོ་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་བཏུས་སུ། ཐོད་རྒལ་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་ཞུགས་བཤད་པ་ཡང་བཅུ་དྲུག་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་གང་འོང་བ་དཔྱད་འདོད་ནས་བཤད་ཀྱི་ཐོད་རྒལ་བ་ཡིན་ནས་ནི་མིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཞུགས་གནས་བརྒྱད་ཀ་ལ་བཞག་གོ །གསུམ་པ་ནི། རྒྱུན་ཞུགས་དང་དགྲ་བཅོམ་འབྲས་གནས་གཉིས་ལ་གདགས་པར་ཀུན་བཏུས་རྩ་འགྲེལ་ལས་བཤད་ལ་ཞུགས་པ་དང་པོ་དང་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་ཡང་བརྩིས་ན་སྦྱར་དུ་རུང་བ་ཙམ་དུ་སྣང་ངོ༌། །འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་མི་འོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཁམས་གོང་མའི་སྒོམ་སྤང་སྤངས་པའི་ཕྱིར་འོང་མི་སྲིད་ལ་འདིས་ཁམས་གསུམ་གའི་སྒོམ་སྤང་རྣམས་དུས་ཅིག་ཅར་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་མི་འོངཡང་མི་སྲིད་

དེ་འདོད་པའི་དགུ་པ་སྤངས་ན་སྲིད་རྩེའི་དགུ་པ་ཡང་སྤངས་ནས་དགྲ་བཅོམ་དུ་
འགྱུར་པས་སོ། །ཁ་ཅིག་རང་རྒྱལ་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ནི་ཅིག་ཅར་བའོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ཆེས་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟ་ཡིན་ན་སོ་སྐྱེ་ཁམས་གསུམ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཁས་བླངས་དགོས་ཏེ། བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ནི་སྦྱོར་ལམ་སྐྱེད་པ་ན་བསམ་གཏན་བཞི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

273

པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེད་ལ། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་ན་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་
དགུ་པ་ཡང་སྤང་དགོས་པས་ཁམས་གསུམ་གའི་དགུ་པ་སྤང་དགོས་པས་སོ། །དེས་ན་ཅིག་ཅར་བ་ཕྱིས་རང་རྒྱལ་དུ་སོང་བ་གཅིག་སྲིད་ཀྱི་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ཅིག་
ཅར་བར་ངེས་པར་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །
བཞི་པ་ལ་གསུམ། འབྲས་བུ་དེ་དག་ལམ་གང་གིས་དང༌། དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་དང༌། ས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། འབྲས་བུ་ཐོག་མཐའ་གཉིས་དངོས་སུ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཡིན་ན་འདས་ལམ་གྱིས་ཁྱབ་སྟེ། རིམ་པ་ལྟར་ལམ་ལ་
རྗེས་བཟོད་དང་སྲིད་རྩེའི་སྒོམ་སྤང་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་
སོ། །འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ལ་ཡང་ཐོད་རྒལ་བའི་སྐབས་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་དངོས་སུ་འཐོབ་བྱེད་འདས་ལམ་ཡིན་ཏེ། ལམ་ལ་རྗེས་བཟོད་ཡིན་པས་སོ། །རིམ་གྱིས་པ་

གཉིས་ཡིན་ན་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གཉིས་ཀས་འཐོབ་པ་སྲིད་དེ། བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་རྗེས་སུ་ལམ་ཟག་མེད་ཀྱིས་དྲུག་པ་དང་དགུ་པ་

སྤངས་ན་དེ་དངོས་སུ་འཐོབ་བྱེད་འདས་ལམ་དང༌། ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱིས་དེ་
གཉིས་སྤངས་ན་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འབྲས་བུ་དེ་གཉིས་དངོས་སུ་འཐོབ་སྟེ།
འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་ནི་ལམ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་སྤང་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་པ་ཡང༌། རང་འགྲེལ་ལས། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་
མཐར་གྱིས་འཐོབ་ལ། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་ན་ནི། དེ་དད་པ་ལ་
སོགས་པ་ལྔ་དང་བཏང་སྙོམས་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་བདུན་དག་གིས་འཐོབ་བོ། །འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་ན་ནི་དེ་དབང་པོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

274

བརྒྱད་དག་གིས་འཐོབ་སྟེ། བརྒྱད་པ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་རིམ་གྱིས་པ་ཡིན་ན་ལམ་ཟག་མེད་ཀྱིས་སྤང་བྱ་སྤོང་བ་དགོས་ཞེས་
པ་ནི་ཞིབ་ཏུ་མ་བརྟགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྒྱུན་ཞུགས་དང་ཐོད་རྒལ་བའི་འབྲས་བུ་གཉིས་ནི་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པ་དང་དུས་མཉམ་ཉིད་དུ་ཐོབ་པས་ཁྱབ་བོ། །དེ་ཡང་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་དྲུག་པའམ་དགུ་པ་ངེས་པར་སྤངས་པ་
གཅིག་གིས་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པ་དང་མཉམ་དུ་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་ལ། དྲུག་པ་མ་སྤངས་ན་ལྔ་མན་ཆད་སྤངས་ཀྱང་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་

ཁོ་ན་འཐོབ་བོ། །
དེའི་ཕྱིར་ན་ཐོད་རྒལ་བ་འདིའི་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་རྒྱུན་ཞུགས་དང་ཕྱིར་འོང་སྔོན་དུ་མ་བཏང་བས་སོ་སོར་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཡིན་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཕལ་ཆེར་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང༌། འདོད་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཡང་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །མཐར་གྱིས་པའི་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ནི་བཅུ་དྲུག་པ་
ཐོབ་རྗེས་སུ་མངོན་དུ་བྱེད་པས་ཁྱབ་ལ་དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་དྲུག་པ་དང༌། དགུ་པ་སྤངས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་འཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ན་མཐར་གྱིས་

པ་ལ་ནི་གཅིག་ནས་ལྔའི་བར་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤངས་པ་སྲིད་ཀྱང་དྲུག་པ་དང་

དགུ་པ་ནི་བཅུ་དྲུག་པའི་རྗེས་སུ་སྤོང་བས་ཁྱབ་ལ། ཐོད་རྒལ་བ་ནི་དེ་གཉིས་མཐོང་
ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤོང་བས་ཁྱབ་བོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུན་ཞུགས་དང་ཕྱིར་འོང་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཡིན་ན་བསམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

275

གཏན་དང་པོའི་”ཉེར་སྡོགས1

་ལ་བརྟེན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དེ་གཉིས་འདོད་པ་ལ་ཆགས་
པ་དང་མ་བྲལ་བའི་འཕགས་པ་ཆགས་བཅས་ཡིན་པས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཐར་
གྱིས་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པའི་ལམ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །ཐོད་རྒལ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་འཐོབ་པའི་ལམ་ནི་བསམ་གཏན་ས་དྲུག་གང་རུང་ལ་བརྟེན་པ་སྲིད་དེ། ཐོད་
རྒལ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་འཐོབ་པར་བྱེད་པ་ལ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྲིད་རྩེའི་”ཉེར་
སྡོགས2

་ཐོབ་ནས་ཅི་ཡང་མེད་པ་མན་ཆད་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་སྲིད་པས་དེ་ས་
དྲུག་གང་ལ་བརྟེན་ཡང་དབང་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་གཟུགས་མེད་ལ་བརྟེན་པ་མི་སྲིད་དེ། འདིའི་སྐབས་སུ་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པའི་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་
གཉིས་ས་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་དགུ་

གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྲིད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཐོད་རྒལ་བ། མཐར་གྱིས་པ། ཅིག་ཅར་བའོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས། ཞུགས་པ་དང༌། གནས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་ནི། མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་དྲུག་པ་
སྤངས་ལ་བདུན་བརྒྱད་སྤངས་པའམ་མ་སྤངས་ཀྱང་རུང་དགུ་པ་མ་སྤངས་པ་དང༌།

སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་བཟོད་ནས་ལམ་ལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་བར་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་

གནས་པ་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཏེ་སྤངས་རྟོགས་དེ་གཉིས་དང་ལྡན་པའོ། །ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་ནི། མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་དགུ་པ་སྤངས་ལ།
བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་གོང་མ་ཅི་ཡང་མེད་པ་མན་ཆད་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་

1 ཀ ། ༣༠༢ སྡེ། ༣༠༦ ཉེར་བསྡོགས
2 ཀ ། ༣༠༣ སྡེ། ༣༠༧ ཉེར་བསྡོགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

276

བའམ་མ་བྲལ་ཡང་རུང་བའི་སྤངས་པ་དང་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་སྔ་མ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། མཛོད་ལས། གཉིས་པ་ལ། དགུ་པ་ཚུན་ཆད་ཟད་པ་ཡིན། །འདོད་པའམ་ཡང་ན་གོང་མ་ལ། །ཆགས་བྲལ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ། ཞེས་སོ། །ཁ་ཅིག་ཀུན་བཏུས་སུ་ཞུགས་པ་དང་པོ་སྦྱོར་ལམ་ནས་གཟུང་བའི་རིགས་པ་འདི་ལ་ཡང་བསྒྲེས་ནས་སྦྱོར་ལམ་ནས་དང་པོའི་མཚམས་འཛིན་པའང་ཡོད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྔར་གྱི་རང་རང་གི་ཞུགས་པའི་སྤངས་པ་དེ་དག་དང་ལྡན་པ་ལས་ཕྱིས་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པ་ན་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་སུ་འགྱུར་ཞིང་སྔར་གྱི་ཞུགས་པ་དབང་རྟུལ་དད་པ་དང༌། དབང་རྣོན་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་
གཉིས་ལ་ཕྱིས་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ན་དད་མོས་དང་མཐོང་ཐོབ་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ། མཛོད་ལས། བཅུ་དྲུག་པ་ལ་དེ་འབྲས་གནས། །དེ་ཚེ་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་དག །དད་པས་མོས་དང་མཐོང་བས་ཐོབ། ཅེས་སོ། །གལ་ཏེ་རྣམ་པ་དྲུག་སྤངས་ཀྱང་སེམས་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་ཕྱིར་འོང་ཞེས་བྱ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ཞེ་ན། བཅུ་དྲུག་པའི་ཚེ་ན་འབྲས་བུ་ཙམ་ལ་གནས་ཀྱི་འབྲས་བུ་

ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱེད་པའི་ལམ་ལ་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་ཕྱི་མའི་ཞུགས་པ་ཞེས་མི་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཡང་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། འབྲས་ཐོབ་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་གྱི། །ལམ་ཐོབ་མེད་པས་དེ་ཡི་ཕྱིར། །འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར། །མི་བརྩོན་པ་ནི་ཞུགས་མ་ཡིན། ཞེས་སོ། །འོ་ན་འབྲས་བུ་ཕྱི་མ་ལ་ཞུགས་པ་ན་འབྲས་གནས་དེ་གཉིས་ཐོད་རྒལ་བ་ཡིན་ནམ་མིན་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ཐོད་རྒལ་བའི་འབྲས་གནས་ལ་བཅུ་དྲུག་པའི་རྟོགས་པ་ལ་གནས་བཞིན་པས་ཁྱབ་པས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

277

འབྲས་གནས་ཙམ་པོ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་ཟེར་རོ། །འོནཀྱང་དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་ལུང་ནི་མེད་ལ་ཕྱི་མ་ཐོབ་ཕྱིར་བརྩོན་པ་ཐོད་རྒལ་བའི་འབྲས་གནས་ཡིན་པ་ལ་གནོད་བྱེད་མེད་པས་ཐོད་རྒལ་བའོ། །དེ་ལྟ་ན་ཕྱིར་འོང་དེས་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པ་ན་ཡང་ཐོད་རྒལ་བར་ཐལ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། ཐོད་རྒལ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་ཡིན་ན་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་འདོད་ཉོན་དགུ་པ་སྤངས་དགོས་པས་སོ། །དེས་ན་ཐོད་རྒལ་
བའི་ཕྱིར་འོང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་ཡིན་པའི་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་ཡོད་ལ། ཕྱིར་འོང་གིས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་གིས་ཐོབ་པའི་དགྲ་བཅོམ་ཐོད་རྒལ་བར་མི་འདོད་དེ། ཐོད་རྒལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྣམས་གཞན་སྔོན་དུ་མ་སོང་བའི་འབྲས་བུ་དང་པོར་འགྲེལ་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་དེ་གཉིས་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་དང་ཕྱིར་མི་འོང་དང་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་གཞི་མཐུན་པ་ཡིན་ཀྱང་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་ནི་མིན་ཏེ། དེའི་ཞུགས་པ་མཐོང་ལམ་པར་ངེས་པ་དང་དེས་ཐོབ་པའི་འབྲས་གནས་ཐོད་རྒལ་བར་འགལ་བས་སོ། །འོ་ན་དེ་དག་
མཐར་གྱིས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མིན་ཏེ། འབྲས་བུ་སྔ་མ་རྣམས་སྔོན་དུ་མ་བཏང་པ་དང་འདོད་ཉོན་དྲུག་པ་དང་དགུ་པ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔར་སྤངས་པ་དང༌། འབྲས་བུ་དེ་
གཉིས་བཅུ་དྲུག་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཐོད་རྒལ་བ་དང་རིམ་གྱིས་པ་གང་ཡང་མིན་པའི་དགེ་འདུན་ནི་དུ་མ་ཞིག་འོང་བར་སྣང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། རྒྱུན་ཞུགས། ཕྱིར་འོང༌། ཕྱིར་མི་འོང༌། དགྲ་བཅོམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

278

མོ། །དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་དང༌། གནས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དྲོད་ནས་ལམ་ལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་བར་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་གང་འདོད་ཉོན་དྲུག་པ་མ་སྤངས་
པའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྒོམ་སྤང་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པ་དང༌།
གཅིག་ནས་ལྔའི་བར་གང་རུང་སྤངས་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོའི་མཚམས་སྦྱོར་ལམ་ནས་འཛིན་པར་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ལ་མཐོང་བའི་
ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་
ཡང་འགྲེལ་པས་སྟན་གཅིག་ལ་མཐོང་ལམ་སྐྱེད་ནུས་པའི་སྦྱོར་ལམ་ལ་བཞེད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་སྟན་གཅིག་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་དང་པོའི་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པའི་བར་དུའོ། ཞེས་སོ། །བྱེ་སྨྲ་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་བཟོད་ནས་དང་པོའི་མཚམས་འཛིན་ཏེ། མཛོད་ལས། དེ་ལ་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ནི། །མ་མཐོང་མཐོང་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ལམ། །དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་དེ་དག་ཏུ། །དད་དང་ཆོས་ཀྱི་

རྗེས་འབྲང་བ། །སྒོམ་པས་སྤང་བྱ་མ་སྤངས་ན། །འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ། །རྣམ་ལྔའི་བར་བཅོམ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྔར་གྱི་སྤངས་པ་དེ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སྟེང་དུ་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པའི་ཉན་ཐོས་སོ། །དེའི་ཁྱད་པར་ལ་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ་དང༌། རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་འབྲས་གནས་ཙམ་པོའ། །ཞོེས་འདོད་ཀྱང༌། འགྲེལ་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་ལས་སྒོམ་སྤང་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་སྤོང་བ་ལ་མི་བརྩོན་པར་བཤད་པ་མེད་དོ། །འདི་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

279

གསུམ་སྟེ། རྟོགས་པ་དང༌། སྤངས་པ་དང༌། སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། འདོད་པར་སྐྱེ་བ་བདུན་ལེན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང༌། འབྲས་གནས་སྒོམ་སྤང་བྱ་མ་ཟད། །”དེ་ལྟར1

་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ། ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་
ལས་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པ་དེ་ནི་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་ལ་ཚེ་བདུན་གྱི་བར་དུ་སྐྱེ་བས་
ན་ལན་བདུན་པའོ། །ཐམས་ཅད་ནི་མ་ཡིན་པས་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐ་ཤལ་བའོ། ཞེས་དང༌། བར་སྐབས་སུ་ཡང་འཕགས་པའི་ལམ་
མངོན་དུ་བྱེད་ཅིང་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་སྟེ། དེ་སྲིད་དུ་སྲིད་པ་མྱོང་བར་
འགྱུར་བའི་ལས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་ནི་མི་རིགས་
ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། གོང་དུ་འཕོ་བ་དེ་དག་བར་སྐབས་སུ་ཡང་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདར་རུང་བར་བལྟའོ། །འོག་མིན་དང་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་མཐར་ཐུག་པ་ཉིད་ནི་ཕན་ཆད་དུ་འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་མཆོག་ཏུ་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ་ཉིད་བཞིན་ནོ། ཞེས་དང་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ཞེས་པའི་མིང་ཡང་ཕ་མཐའི་སྐྱེ་བ་བཟུང་བར་སྣང་གི་ཚུན་ཆད་ལེན་ངེས་མིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྤྱིར་རྒྱུན་ཞུགས་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ་ལ་སྐྱེ་བ་གཅིག་བླངས་ནས་འདའ་བ་ནས་བདུན་བླངས་ནས་འདའ་བའི་བར་དུ་ཡོད་པས་བདུན་དུ་མ་ངེས་མོད། འོན་ཀྱང་

1 བླ། ༣༤༥ ཀ ། ༣༠༧ སྡེ། ༣༡༡ རེ་ལྟར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

280

འབྲས་གནས་སྒོམ་སྤང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་འདིར་བསྟན་པ་ནི་ལན་བདུན་ལེན་
ངེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ལ་སྤྱི་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་བསམས་ནས་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པའི་སྐྱེ་བ་ངེས་པར་བྱས་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། མཆོག་ཏུ་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི་མ་ངེས་པས་མི་བརྗོད་ཞེས་ལན་
བདུན་པ་གཞན་ཡོད་ཀྱང་མ་བརྗོད་པ་ནི་མ་ངེས་པས་ཡིན་ལ་འདིར་ནི་བདུན་ལེན་ངེས་བསྟན་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་ཡང་མིའི་རྟེན་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་ཐོབ་ན་མིར་ལན་དྲུག་ལྷར་ལན་བདུན་བླངས་ཤིང་མཐར་མིར་སྐྱེས་ནས་འདའ་ལ། ལྷའི་རྟེན་ལ་ཐོབ་ནའང་ལྷར་ལན་དྲུག་དང་མིར་ལན་བདུན་སྐྱེས་ནས་མཐར་ལྷའི་རྟེན་ལ་འདའོ། །དེ་ལྟར་ན་ལྷ་མིའི་སྐྱེ་སྲིད་བཅུ་བཞི་བར་སྲིད་བཅུ་བཞི་སྟེ་ཉེར་བརྒྱད་
ལེན་ཀྱང་བདུན་ཚན་དུ་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ལན་བདུན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། གནས་བདུན་ལ་མཁས་པའི་དགེ་སློང་དང་ཤིང་འདབ་མ་བདུན་པ་བཞིན་ནོ། །མདོར་ན་སྒོམ་སྤང་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པའི་རྒྱུན་ཞུགས་རིམ་གྱིས་པ་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་གཉིས་ལེན་པ་
ནི་རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ་སྤྱི་ཡིན་ལ་ཁྱད་པར་ལན་བདུན་པའི་ངེས་པ་ནི་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །འདི་ཡང་རྩོམ་པ་དང་པོ་ལ་ཡིན་གྱི་ཉོན་མོངས་གཅིག་སྤངས་པ་དང་
སྐྱེ་བ་གཅིག་བླངས་ནས་ནི་མཚན་ཉིད་འཇིག་གོ །
གཉིས་པ་ནི། ཁྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། འདོད་ཉོན་གསུམ་མམ་བཞི་
སྤངས་ལ་ལྔ་པ་མ་སྤངས་པའི་སྤངས་པ་དང༌། དེའི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་
ཐོབ་པའི་རྟོགས་པ་དང༌། འདོད་པའི་ལྷ་མི་རིགས་མཐུན་གཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་གཉིས་སམ་གསུམ་ལེན་པ་སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་ཏེ། མཛོད་ལས། །རྣམ་གསུམ་རྣམ་བཞི་ལས་གྲོལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

281

བ། །ཚེ་གཉིས་གསུམ་དུ་རིགས་ནས་རིགས། ཞེས་སོ། །ལྔ་པ་མ་སྤངས་པ་ཡང་རང་འགྲེལ་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ལྔ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་སྤངས་ན་དྲུག་པའང་གདོན་མི་ཟ་བར་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཞེས་དང༌། ཁམས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཏེ། དོན་ནི་ལྔ་པ་སྤངས་ན་ཁམས་ལས་འདའ་མི་དགོས་པས་དྲུག་པ་སྤོང་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཕྱིར་འོང་དུ་འགྱུར་བས་འདོད་པའི་འགྲོ་བ་གཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་གཉིས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར་རིགས་སྐྱེར་མི་རུང་ངོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །
དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་གསུམ་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པའི་རིགས་སྐྱེ་ནི་ལན་ཅིག་སྐྱེས་ནས་མཚན་ཉིད་འཇིག་གོ །འདིས་སྤང་བྱ་སྤངས་པ་རྣམས་བཅུ་དྲུག་པའི་རྗེས་སུའམ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔར་སྤངས་ཤེ་ན། རང་འགྲེལ་ལས། སྔོན་རྣམ་པ་གསུམ་དང་བཞི་པ་”སྤངས་པའི1

་བདུན་དང་བརྒྱད་སྤངས་པ་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ནི་ཇི་སྲིད་དུ་
འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་མངོན་དུ་མ་བྱས་པ་དེ་སྲིད་དུ་རིགས་ནས་རིགས་
སུ་སྐྱེ་བའམ་བར་ཆད་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཤུགས་ལ་མཐོང་
ལམ་གྱི་སྔར་འདོད་ཉོན་གསུམ་དང་བཞི་སྤངས་པའི་རིགས་སྐྱེའང་བཤད་པས་
གཉིས་ཀའང་འདོད་པར་བྱའོ། །ལུང་འདིས་བར་ཆད་གཅིག་པ་ལའང་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་ཡོད་པར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལྟར་རིགས་སྐྱེ་དེ་ལ་ལྷ་མིའི་རིགས་སྐྱེ་གཉིས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། ཞུགས་པ་ནི་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་དེས་ཕྱིར་འོང་ཐོབ་ཕྱིར་བརྩོན་པ་ན་སྒོམ་སྤང་ལྔའི་བར་གང་ཡང་མ་སྤངས་པའམ། དྲུག་པ་

1 ཞོལ། ༢༩༦ སྤངས་པའི བླ། ༣༤༨ ཀ ། ༣༠༩ སྡེ། ༣༡༣ སྤངས་པའམ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

282

སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པའི་བར་ནི་ཕྱིར་འོང་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ། མཛོད་ལས། རྣམ་པ་ལྔ་ཡི་བར་བཅོམ་པ། །གཉིས་པ་ལ་ནི་ཞུགས་པའང་ཡིན། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཞུགས་པ་དེས་འདོད་ཉོན་དྲུག་པ་སྤངས་པ་ན་ཕྱིར་འོང་སྟེ། རྣམ་པ་དྲུག་པ་ཟད་གྱུར་པ། །དེ་ནི་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ། ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་དྲུག་པ་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལ་གནས་བཞིན་པ་ན་འབྲས་གནས་ཙམ་པོ་དང་དགུ་པའི་བར་སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པ་ན་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། །ཕྱི་མའི་ཁྱད་པར་ཚེ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་ནི་ཉོན་མོངས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་སྤངས། དེའི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་ཐོབ། སྐྱེ་བ་ལྷག་
མ་གཅིག་ལུས་པ་སྟེ། མཛོད་ལས། ཉེས་ཆ་བདུན་དང་བརྒྱད་ཟད་པ། །ཚེ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་དང༌། །གསུམ་པ་ལ་ནི་ཞུགས་པའང་ཡིན། ཞེས་སོ། །འདིས་ཉོན་མོངས་བདུན་ལས་མ་སྤངས་ན་ཚེ་གཅིག་པ་ཡིན་ཀྱང་བར་ཆད་གཅིག་པ་མིན་ནོ། །ཀུན་བཏུས་སུ་སྐྱེ་བ་གཅིག་ལེན་པ་ལྷར་ལེན་པ་དང་དེའི་འགྲེལ་པར་བར་ཆད་གཅིག་པའི་དོན་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་བར་ཆོད་པ་ལ་བཤད་དོ། །འདི་ལ་མཐར་གྱིས་

པས་མ་ཁྱབ་པ་ནི་བརྗོད་ཟིན་ལ་སྤྱིར་ཕྱིར་འོང་དེ་འདོད་པའི་ལྷ་མི་གཉིས་སུ་རེ་རེ་སྐྱེ་སྲིད་ལ་དེ་ལྟ་ནའང་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་མིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེ་བ་རིགས་འདྲ་གཅིག་ལས་མི་ལེན་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ཞུགས་པ་དང༌། གནས་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱིར་འོང་དེ་
ཉིད་བདུན་པ་ནས་དགུ་པའི་བར་སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཞུགས་པ་དེས་”སྒོམ་སྤངས1

་དགུ་པ་སྤངས་པ་ན་ཕྱིར་མི་འོང་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། དེ་དགུ་

1 ཞོལ། ༢༩༧ སྒོམ་སྤངས བླ། ༣༥༠ ཀ ། ༣༡༡ སྡེ། ༣༡༥ སྒོམ་སྤང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

283

ཟད་པས་ཕྱིར་མི་འོང་། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཡང་འབྲས་བུ་ཙམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གནས་པ་གཉིས་སོ། །གཞན་ཡང་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཁམས་གོང་མར་འགྲོ་བ་དང༌། འདོད་པའི་རྟེན་དེ་ཉིད་ལ་འདའ་བ་གཉིས་ཡོད་ལ། དང་པོ་ལ་གསུམ། གཟུགས་དང༌། གཟུགས་མེད་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་དང༌། དེ་དག་གི་རྟེན་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་བར་དོར་དང༌། སྐྱེས་ནས་འདའ་བ་དང༌། གོང་དུ་འཕོ་བ་སྟེ་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ནི། ཚངས་ཆེན་མ་གཏོགས་པའི་གཟུགས་ཀྱི་བར་དོ་བཅུ་དྲུག་གང་རུང་དུ་སྐྱེས་ནས་རྟེན་དེ་ལ་
འདའ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་སྟེ། འདི་ལ་བར་སྲིད་གྲུབ་མ་ཐག་དང༌། གྲུབ་ནས་སྐྱེ་སྲིད་

ཚོལ་བའི་སྣང་བ་མ་བྱུང་ཙམ་དང༌། སྐྱེ་སྲིད་དུ་འགྲོ་བར་སེམས་པའི་ཚེ་ལྷག་མེད་དུ་
འདའ་བ་གསུམ་མོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་གནས་རིགས་བཅུ་དྲུག་གི་སྐྱེ་སྲིད་དུ་ཉིང་
མཚམས་སྦྱར་ནས་རྟེན་དེ་ལ་ལྷག་བཅས་སུ་འདའ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་སྟེ། འདི་ལ་སྐྱེས་ཙམ་ནས་དང༌། འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པ་དང༌། དེ་མེད་པར་འདའ་བ་གསུམ་མོ། །དེ་དག་གི་ཁྱད་པར་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ལམ་ངང་གིས་འབྱུང་ཞིང་བརྩོན་པ་དང༌། བརྩོན་ལ་ལམ་ངང་གིས་མི་འབྱུང་བ་དང༌། དེ་གཉིས་ཀ་དང་མི་ལྡན་པའོ་ཞེས་བྱེ་སྨྲ་འདོད་དོ། །སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་བྱེད་མེད་བྱེད་
བཅས་ཀྱི་སྔར་གསུངས་པའི་གོ་རིམ་དེ་ལྟར་བྱ་དགོས་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་འབད་མི་དགོས་པར་ལམ་ངང་གིས་འབྱུང་བ་དང་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། དང་པོ་ནི་ལམ་ཆེས་ངང་གིས་འབྱུང་ཞིང་ཕྲ་རྒྱས་ཆེས་ཆུང་བ་ཡིན་པས་གཉིས་པ་དང་ཁྱད་པར་ཡོད་ཅེས་སློབ་དཔོན་བཞེད་དེ། ཀུན་བཏུས་ཀྱང་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་གསུམ་ག་སྐྱེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

284

འདའ་བ་ཡིན་པར་རང་འགྲེལ་ལས། སྐྱེས་ནས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་ནི་སྐྱེས་ནས་དང༌། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དང༌། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །གནས་གཙང་ལྔར་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས་འདའ་བ་ནི་སྤེལ་མ་རྣམས་སྒོམ་དགོས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་སྲིད་དུ་ལན་གཉིས་བརྒྱུད་ནས་འདའ་
བའི་ཕྱིར་མི་འོང་སྟེ། འདི་ལ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་བསམ་གཏན་སྤེལ་མ་སྤེལ་དང༌། འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་འོག་མིན་དང་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་བ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
སྲིད་དུ་སྐྱེ་བ་གཉིས་བརྒྱུད་ནས་མཐར་འོག་མིན་གྱི་རྟེན་ལ་འདའ་བའི་རིགས་ཅན་
གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་སྟེ། འདི་ལ་འཕར་བ་ཕྱེད་འཕར་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བ་གསུམ་ཡོད་པར་མཛོད་ལས། གོང་དུ་འཕོ་བ་རྣམས་དེ་ནི། །བསམ་གཏན་སྤེལ་ནས་འོག་མིན་འགྲོ། །དེ་འཕར་ཕྱེད་འཕར་ཐམས་ཅད་དུ། །འཆི་འཕོ་གཞན་སྲིད་རྩེ་མོར་
འགྲོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་འཕར་བ་ནི་སྤེལ་མ་ལྔ་བསྒོམས་པས་གྲུབ་པའི་ཚེ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་རོ་མྱངས་ཏེ་བསམ་གཏན་ཕྱི་མ་གསུམ་ལས་ཉམས་པ་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ནས་སྔོན་གོམས་པའི་མཐུས་བསམ་གཏན་བཞི་པ་སྤེལ་ནས་བར་པ་རྣམས་དོར་ཏེ། འོག་མིན་དུ་སྐྱེས་ནས་འདའ་བའོ། །ཕྱེད་དུ་འཕར་བ་ནི་སྔར་ལྟར་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ནས་བར་པ་རྣམས་དོར་ཏེ་གནས་གཙང་རྣམས་སུ་སྐྱེས་ནས་གནས་གཞན་འགའ་ཞིག་བོར་ཏེ་འོག་མིན་དུ་འདའ་བའོ། །གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བ་ནི། སྔར་ལྟར་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ནས་ཚངས་ཆེན་མ་གཏོགས་པའི་གནས་གཞན་ཐམས་ཅད་དུ་བརྒྱུད་ནས་འོག་མིན་དུ་འདའ་བའོ། །གཙོ་བོ་གཅིག་ཏུ་ཟད་པའི་འགྲན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

285

ཟླ་མེད་པའི་ལས་བསགས་པ་དང༌། ལོག་ལྟའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཚངས་ཆེན་དུ་འཕགས་པ་མི་སྐྱེའོ། ཞེས་མཛོད་འགྲེལ་ལས་བཤད་དོ། །
ཐེག་ཆེན་པ་ལྟར་ན་རྒྱུ་མཚན་དེ་མ་ངེས་པས་དེར་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ། ས་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་གྱི་སྐྱེ་བ་འཆད་པར་འགྱུར་བས་ཤེས་སོ། །འདི་
དག་གནས་གཙང་དུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་སྤེལ་མ་སྒོམ་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདིའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ་གཉིས། སྒོམ་པའི་རྟེན། བརྟེན་པའི་སྒོམ་མོ། དང་པོ་ནི། དགྲ་བཅོམ་དང་ཕྱིར་མི་འོང་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་སེམས་ཐོབ་པས་སྒོམ་ལ། དེ་ཡང་ས་གང་དུ་སྒོམ་ནི་རང་འགྲེལ་ལས། དང་པོར་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་གླིང་གསུམ་དག་ཏུ་སྤེལ་བར་བྱེད་ལ། ཕྱིས་ནི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྤེལ་བར་བྱེད་དོ་
ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྤེལ་བའི་སྦྱོར་བ། གྲུབ་པའི་ཚད། སྤེལ་མ་དངོས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཟག་མེད་ཀྱི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་རྒྱུན་ལྡན་དང༌། དེ་ནས་དེ་ཉིད་
ཟག་བཅས་རྒྱུན་ལྡན་དང་དེ་ནས་ཟག་མེད་རྒྱུན་ལྡན་ལ་འཇུག་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུན་
ཕྲི་ནས་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཟག་མེད་དང༌། སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཟག་བཅས་དང༌། ཡང་ཟག་མེད་ལ་འཇུག་གོ །དེ་ལྟར་དང་པོར་བཞི་པ་སྤེལ་བ་ཡང་དེ་སྐྱོན་བརྒྱད་ལས་གྲོལ་བས་ལས་སུ་རུང་ཞིང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛོད་ལས། དང་པོ་བཞི་པ་སྤེལ་བར་བྱེད། ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། བཞི་པ་ཟག་མེད་སྐད་ཅིག་གི་མཇུག་ཏུ་དེ་ཟག་བཅས་དང༌། དེའི་མཇུག་ཏུ་དེ་ཟག་མེད་དུ་བསྲེ་ཐུབ་པ་ན་གྲུབ་སྟེ། མཛོད་ལས། སྐད་ཅིག་མ་ལ་བསྲེས་པས་གྲུབ། ཅེས་སོ། །འདིར་སྦྱོར་བ་དང་དངོས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

286

གཞིའི་དུས་སུ་སྐད་ཅིག་བསྲེ་བར་བཤད་པ་ནི་བྱེ་སྨྲའི་ལུགས་ཡིན་ལ། སློབ་དཔོན་རང་གི་བཞེད་པ་ནི་རང་འགྲེལ་ལས། སངས་རྒྱས་མ་གཏོགས་པས་སྐད་ཅིག་སྤེལ་བར་མི་ནུས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཆགས་”གསུམ་ལ1

་ཇི་སྲིད་འདོད་པར་སྙོམས་པར་
འཇུག་པའི་སྒོ་ནས་རྫོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བལྟའོ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ ”དང་པོར

2

་བཞི་པ་སྤེལ་ནས་ཕྱིས་ནི་བསམ་གཏན་གཞན་དང་ཡང་སྤེལ་ལོ། །གསུམ་
པ་ནི། འབྲས་བུ་གནས་གཙང་ལྔར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་སྤེལ་མ་སྒོམ་པ་ཡང་ལྔ་ཡོད་དོ། །དེ་གང་ན། གསུམ་སྤེལ་ནས་བཅོ་ལྔ་སྤེལ་ཀྱི་བར་རོ། །སྤེལ་སྒོམ་ལ་འདི་ལྔར་ངེས་པ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྔ་བཞི་པ་ཁོ་ན་སྤེལ་བ་ཡིན་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་དང་ཡང་སྤེལ་བ་བཤད་པས་སོ། །འདི་དག་གི་སྤེལ་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། ཆུང་ངུ་གསུམ་སྤེལ་ནི་རང་འགྲེལ་ལས། དང་པོ་ལ་ཟག་པ་མེད་པ་དང༌། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང༌། ཟག་པ་མེད་པ་དང་སེམས་གསུམ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ནས་འབྲིང་དྲུག་

སྤེལ། ཆེན་པོ་དགུ་སྤེལ། ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བཅུ་གཉིས་སྤེལ། ཤིན་ཏུ་ཆེས་ཆེ་བ་བཅོ་ལྔ་སྤེལ་རྣམས་ལ་འགྲེལ་པ་ལས། གཉིས་པ་ལ་ནི་དྲུག་གོ །གསུམ་པ་ལ་ནི་དགུའོ། །བཞི་པ་ལ་ནི་བཅུ་གཉིས་སོ། །ལྔ་པ་ལ་ནི་བཅོ་ལྔ་སྟེ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དྲུག་སྤེལ་བའི་ཚུལ་ལ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཟག་མེད་གཉིས་ཟག་བཅས་གཉིས་ཟག་མེད་གཉིས་བྱེད་ལ་དེ་བཞིན་དུ་དགུ་སྤེལ་ལ་ཡང་ཟག་མེད་གསུམ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ནི་མཁས་པའི་གཞུང་ལ་མ་འདྲིས་པའི་ཕོ་ཚོད་དུ་འདུག་སྟེ། དོན་གསལ་ལས། གཉིས་པ་ལ་ནི་དྲུག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་

1 སྡེ། ༣༡༨ གསུམ་པ
2 སྡེ། ༣༡༨ དང་པོར་ནི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

287

དང་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང༌། ཟག་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་གསུམ་དང༌། ཡང་ཟག་པ་མེད་པ་དང་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་ཟག་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་གསུམ་སྟེ་དྲུག་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ལ་ནི་དགུའོ། །བཞི་པ་ལ་ནི་བཅུ་གཉིས་སོ། །ལྔ་པ་ལ་ནི་བཅོ་ལྔ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་གང་སྤེལ་ལས་ཀྱང་ངོ༌། །
འོ་ན་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་གསུམ་སྤེལ་དང་སྤེལ་ལུགས་”ཁྱད་མེད་པའི་
ཕྱིར

1

་གསུམ་སྤེལ་ནུས་ན་ཐམས་ཅད་སྤེལ་ནུས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། དོན་གསལ་ལས། དང་པོ་ལ་ནི་སེམས་གསུམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཟག་དེ་ལ་ནུས་པ་དེ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ་དེ་བཞིན་དུ་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟར་དཀྱུས་ཐོག་རེ་རེ་ལ་གསུམ་སྤེལ་ལ་སོགས་པ་ཚན་པ་རེ་རེ་སྤེལ་ནུས་ཀྱང་གཞན་སྤེལ་མི་ནུས་པ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །
དེ་ལ་གནས་གཙང་དུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ནི་ཟག་བཅས་ཡིན་ཏེ། ཟག་མེད་ནི་སྲིད་པ་

གཅོད་པས་སོ། །ཟག་བཅས་ཟག་མེད་ཀྱི་དོན་ལ་སྔ་ཕྱིའི་ཊཱིཀ་བྱེད་ཐམས་ཅད་མཉམ་
གཞག་ཟག་མེད་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གཉིས་བར་དུ་རྗེས་ཐོབ་ཟག་བཅས་ཞི་
རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་སྤེལ་ཞེས་འདོད་པ་ནི་ཆོས་མངོན་པའི་དོན་དུ་མི་སྣང་སྟེ།
བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ལ་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་ལ་

རིགས་པས་ཀྱང་མི་འཐོབ་སྟེ། ས་གོང་འོག་ལ་ཞི་རགས་སུ་ལྟ་བ་ནི་འོག་ས་ལས་རྒྱལ་བའི་ལམ་ཡིན་ལ་དངོས་གཞི་ཟག་བཅས་ནི་སྤོང་ལམ་ཡིན་པར་འགལ་བའི་

1 སྡེ། ༣༡༩ ཁྱད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

288

ཕྱིར་ཏེ། འོག་ས་ལས་ནི་”ཉེར་སྡོགས1

་ཀྱིས་རྒྱལ་ཟིན་ལ་བརྩིགས་པས་རྩིག་པ་
ལས་འབྱུང་མི་ནུས་པ་ལྟར་ཟག་བཅས་ཡིན་པས་རང་ས་དང་གོང་ས་ལས་རྒྱལ་བར་མི་ནུས་སོ། །དེས་ན་འདིའི་ཟག་བཅས་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་དག་པ་བ་ཡིན་པ་ཙམ་མོ། །
གཉིས་པ་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་ནི། སྙོམས་འཇུག་རྣམས་གྱི་རོ་མྱངས་ཏེ་འབྲས་བུ་
ཆེའི་བར་དུ་སྐྱེ་ཞིང་གནས་གཙང་བོར་ཏེ་གཟུགས་མེད་དུ་རིམ་གྱིས་སྐྱེས་ནས་
སྲིད་རྩེར་འདའ་བའོ། །འདི་གཟུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་དགུར་མི་གཏོགས་ཀྱང་གཟུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་ཡིན་ཏེ། དེའི་དོན་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་ལ་འདའ་བས་མིན་གྱི་འདོད་པ་
ནས་དེར་སྐྱེ་བ་ལ་བྱེད་པས་སོ། །འོག་མིན་དང་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་གཉིས་དེ་གཉིས་སུ་
འགྲོ་བར་མ་ངེས་ན་གོང་འཕོ་བཞི་པོ་འདིའི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཕར་གསུམ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྲིད་དུ་སྐྱེ་བ་གཉིས་དང་གསུམ་དང་བཞི་བླངས་
ནས་གནས་གཙང་དང༌། སྲིད་རྩེར་འགྲོ་ནི་སྲིད་རྩེར་མ་ངེས་ཀྱང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་

རྟེན་ལ་འདའ་དགོས་པར་སེམས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་ཀུན་སྦྱོར་ཟད་པའི་མཐུས་འདི་ནས་གཟུགས་སུ་
མི་འགྲོ་བར་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པའོ། །འདིར་སྐྱེ་བ་ལ་བར་དོ་མེད་པས་སྐྱེས་ཙམ་ནས་འདའ་བ་དང༌། བྱེད་བཅས་དང༌། བྱེད་མེད་དང༌། གོང་འཕོ་བཞི་ཡོད་དེ། མཛོད་ལས། གཞན་ནི་གཟུགས་མེད་འགྲོ་རྣམས་བཞི། ཞེས་སོ། །དབྱེ་བ་དེ་དག་ཕྱིར་མི་འོང་འདོད་པར་ཚེ་གྱུར་ལའང་རུང་ངམ་ཞེ་ན། མེད་དེ་མཛོད་ལས།

1 ཞོལ། ༣༠༢ ཉེར་སྡོགས བླ། ༣༥༦ ཀ ། ༣༡༦ སྡེ། ༣༢༠ ཉེར་བསྡོགས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

289

འདོད་པར་ཚེ་ཡོངས་གྱུར་པའི་འཕགས། །ཁམས་གཞན་དུ་ནི་འགྲོ་བ་མེད། ཅེས་པས་སོ། །འདོད་པར་ཚེ་གྱུར་གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་གི་དོན་ནི་ཚེ་དང་པོ་ལ་འབྲས་བུ་དང་པོ་གཉིས་གང་རུང་ཐོབ་ནས་ཚེ་གཉིས་པ་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པར་རྒྱལ་པོ་སྲས་ཀྱིས་བཤད་དོ། །འདི་ཚེ་དེ་ལ་འདའ་བ་དང༌། གཟུགས་ཁམས་སུ་ཚེ་གྱུར་
སྲིད་རྩེར་འགྲོ་ལྟ་བུ་ནི་ཁམས་གཞན་གཟུགས་མེད་དུའང་འགྲོ་བར་རང་འགྲེལ་ལས་སོ། །དབྱེ་བ་འདི་དག་མི་རུང་བའི་དམིགས་བསལ་མཛོད་འགྲེལ་ལས། དེ་གཅིག་པུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཕྱིར་མི་འོང་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔར་

”ཅི་ཡང་མན་ཆད་ལ1

་ཆགས་བྲལ་ལ་དབྱེ་བ་འདི་དག་མི་རུང་ཡང་དེ་ལས་གཞན་པ་
ལ་རུང་བར་སེམས་ཏེ། ཁམས་དང་ས་དེ་དང་དེའི་ཉོན་མོངས་མ་སྤངས་པའི་ངང་ནས་ཤི་བ་ན་དེ་དང་དེར་སྐྱེ་ཞིང་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་མ་སྤངས་པའི་
ཐོད་རྒལ་བའི་ཕྱིར་མི་འོང་དུ་མི་སྲིད་ལ་དེ་དག་འདོད་རྟེན་ལ་འདའ་བར་ཡང་མ་ངེས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །མཐར་གྱིས་པ་ལ་དབྱེ་བ་འདི་དག་རུང་བ་ནི་ཤུན་ཏུ་གྲགས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི་གཟུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་ལྔ་དང་གཟུགས་མེད་ཉེར་འགྲོ་བཞི་པོ་དེ་
འདོད་པ་དང་ཁམས་གོང་མ་གང་གི་རྟེན་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། མཛོད་ལས། གཟུགས་སུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་དགུར། །བཤད་དོ་དེ་དག་ཁྱད་པར་རྣམས། །ལས་དབང་ཉོན་མོངས་བྱེ་བྲག་ལས། ཞེས་སོ། །འདིས་བར་དོར་འདའ་བ་གསུམ། སྐྱེས་འདའ་བ་གསུམ། འཕར་བ་གསུམ་ལ་ལས་དབང་པོ་ཉོན་མོངས་པའི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་འབྱེད་དེ། རིམ་པ་ལྟར་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་ཙམ་དང༌། སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་དང༌། ལན་གྲངས་

1 ཀ ། ༣༡༨ ཅི་ཡང་མད་ཆད་ལ བླ། ༣༥༧ ཞོལ། ༣༠༣ སྡེ། ༣༢༢ ཅི་ཡང་མེད་མན་ཆད་ལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

290

གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ཅན་ནི་ཁྱད་པར་དང་པོའ། །དབང་པོ་རྣོ་འབྲིང་རྟུལ་བ་
ནི་གཉིས་པའོ། །སྤང་བྱ་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་ནི་གསུམ་པའོ། །གསུམ་ཚན་དང་པོ་
གཉིས་ཀྱི་ནང་ལ་ནི་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་ལ་དབང་པོ་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

ནི་ཡོད་དོ། །གསུམ་ཚན་ཐ་མ་ལ་ནི་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་ཡོད་དེ། སྐྱེ་བ་མང་ཉུང་
ཡོད་པས་སོ། །འདི་དག་རང་འགྲེལ་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་ལྔ་རྩོམ་པ་དང་པོ་འདོད་རྟེན་ལ་བྱེད་དགོས་ཏེ། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་བར་དོར་སྐྱེས་ཟིན་
པ་དེ་ལ་བར་དོ་འགྲུབ་པའི་ལས་དང༌། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་སྲིད་གྲུབ་ཟིན་ནས་
རྟེན་དེ་ལ་འདའ་བ་ལ་སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང༌། ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ཟིན་
ནས་ཕྱི་མ་ལ་འོག་མིན་དུ་འགྲོ་བ་དང༌། ཚངས་རིས་ནས་གནས་གཙང་དང་པོར་སྐྱེས་ཟིན་དང༌། གནས་གཞན་བརྒྱུད་ནས་ཤིན་ཏུ་མཐོང་དུ་སྐྱེས་ནས་ཡོད་པ་དེ་ལ་ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་བར་སྲིད་

དེ་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འདའ་བ་དང༌། སྐྱེ་བ་གཅིག་ཀྱང་མི་ལེན་པ་དང༌། སྐྱེ་བ་གཅིག་ལས་མི་ལེན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྐྱེས་ནས་དང་ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་བའི་ལས་ཀྱི་དོན་ཚེ་ཕྱི་མ་དང༌། དེ་ཕན་ཆད་དུ་རྣམ་སྨིན་མྱོང་བ་ལ་ཀུན་བཏུས་ལས་
གསུངས་པ་དང་འདི་དག་གི་ལས་རྣམས་རྣམ་སྨིན་ངེས་པ་ཡིན་པས་སོ། །ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང༌། བར་མ་དོར་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་གང་ཞེ་ན། སྐྱེ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་སྤངས་མངོན་པར་འགྲུབ་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་མ་སྤངས་པ། ཞེས་དང༌། སྐྱེས་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་གང་ཞེ་ན། ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་གཉིས་ཀ་མ་སྤངས་པ། ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། དེའི་འགྲེལ་པར་ཡང་བར་དོར་སྐྱེ་བའི་བག་ལ་ཉལ་ལུས་ཤིང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

291

སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱུའི་ཉོན་མོངས་ཟད་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། བར་དོ་གྲུབ་ཟིན་ཉེར་འགྲོའི་བར་དོར་འདའ་བ་མི་འཐད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་འདའ་བ་བཞི་དང་གོང་འཕོ་སྟེ་ལྔ་ལ་ནི་གོང་མའི་རྟེན་ཅན་ཀྱང་ཡོད་ལ་ཉེར་འགྲོ་གཉིས་ལས་ཕྱེ་བའི་དེ་དག་ནི་འདོད་རྟེན་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། མཛོད་ལས། གཞན་ནི་འདི་ལ་མྱ་ངན་འདའ། ཞེས་པའོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་དུ་ཉེར་འགྲོ་ལས་གཞན་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་སྟེ། འདི་ཁམས་གོང་མར་མི་སྐྱེ་ཞིང་ཕྱིར་མི་འོང་ཡིན་པས་འདོད་པར་ཡང་མི་སྐྱེ་བས་སོ། །འོ་ན་མཛོད་ལས། འགོག་པ་”ཐོབ་པ1

་ཕྱིར་མི་འོང༌། །ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་
བྱེད་པར་འདོད། ཅེས་པ་འདི་དེ་དག་གང་དུ་འདུ་ཞེ་ན། སྤྱིར་འགོག་ཐོབ་ཀྱི་ཕྱིར་མི་
འོང་ལ་ནི་འགོག་སྙོམས་ལས་མ་ཉམས་པར་ཚེ་དེ་དང༌། ཉམས་ནས་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེ་སྟེ་དེར་འདའ་བ་དང༌། དེར་སྐྱེས་ནས་འགོག་སྙོམས་བསྐྱེད་དེ་ཤི་འཕོས་ནས་སྲིད་རྩེར་འདའ་བ་གཅིག་དང་གསུམ་བཤད་ལ། དང་པོ་ནི། མཐོང་ཆོས་
ཞིའི་ལུས་མངོན་བྱེད་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ཉམས་ནས་སོར་མ་ཆུད་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་ནི་འདོད་པའི་རྟེན་ལ་གནས་པ་ན་གཟུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་ཡིན་ལ་ལུས་མངོན་བྱེད་མིན་པ་དང༌། གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ལ་འགོག་སྙོམས་སྐྱེད་ནས་ཚེ་དེ་དང་ཤི་ནས་གཟུགས་མེད་དུ་འདའ་བ་གཉིས་ནི་ལུས་མངོན་བྱེད་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །
བཞི་པ་ལ་གཉིས་ལས་ཞུགས་པ་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་ཀྱིས་

1 ཞོལ། ༣༠༥ ཐོབ་པ བླ། ༣༦༠ ཀ ། ༣༢༠ སྡེ། ༣༢༤ ཐོབ་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

292

གཟུགས་ཀྱི་སྒོམ་སྤང་དང་པོ་སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པ་ནས་སྲིད་རྩེའི་དགུ་པའི་བར་སྤོང་
བ་ལ་བརྩོན་པ་སྟེ་མཛོད་ལས། སྲིད་རྩེའི་བར་ཆད་བརྒྱད་ཟད་པ། །དགྲ་བཅོམ་ཉིད་
ལ་ཞུགས་པ་ཡིན། །དགུ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡང༌། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ། སྒྲིབ་པ་སྤངས་ཚུལ་གྱིས་ཕྱེ་ན་མཛོད་ལས། འགོག་ཐོབ་གཉིས་ཀ་ལས་རྣམ་
གྲོལ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཅིག་ཤོས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་དང༌།
ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་གྲོལ་ཏེ་གཉིས་ནི་ཉོན་མོངས་དང་སྙོམས་འཇུག་གི་སྒྲིབ་པ་

གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་ལ་རྒྱན་ཅན་རྒྱན་མེད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། །དབང་པོས་ཕྱེ་ན་དད་མོས་དང་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་ཏེ། མཛོད་ལས། ལྔ་ནི་དད་པས་མོས་ལས་སྐྱེས། །དེ་དག་རྣམ་གྲོལ་དུས་དང་སྦྱོར། །མི་གཡོའི་ཆོས་ཅན་མི་གཡོ་བ། །དེ་ཕྱིར་དེ་དུས་མི་སྦྱོར་གྲོལ། །དེ་ནི་མཐོང་ཐོབ་རྒྱུ་ལས་བྱུང༌། ཞེས་སོ། །
ལྔ་ནི། ཉམས་པ་དང༌། བདག་གསོད་པ་དང༌། རྗེས་སུ་སྲུང་བའི་ཆོས་ཅན་
དང༌། གནས་པ་ལས་མི་བསྐྱོད་པ་དང༌། རབ་ཏུ་རྟོགས་པའི་འོས་སུ་གྱུར་པ་སྟེ་མི་གཡོ་བའི་ཆོས་ཅན་བསྣན་པས་དགྲ་བཅོམ་པ་དྲུག་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དང་པོ་ལྔ་བྱེ་སྨྲས་དགྲ་བཅོམ་ལས་ཉམས་ནས་རྒྱུན་ཞུགས་བར་དུ་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་འདོད་ལ། མདོ་སྡེ་བས་དགྲ་བཅོམ་ལས་ཉམས་མི་སྲིད་ཅིང་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེར་གནས་ཙམ་ལས་ཉམས་པ་ཡོད་པར་འདོད་དེ་སློབ་དཔོན་སྐུ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཉིད་ལེགས་པར་མཛད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས། ཅིག་ཅར་ངེས་པར་འབྱིན་པ་ནི་གང་བདེན་པ་རྣམས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་མི་ལྕོགས་པ་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་འཇིག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

293

རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་
རྣམ་པས་ཅིག་ཅར་སྤོང་སྟེ་འདི་ནི་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་དང་དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ལ་གདགས་སོ། །ཕལ་ཆེར་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་སམ། འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཀུན་ཤེས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །གལ་ཏེ་མི་བྱེད་ནའང་སྨོན་ལམ་
གྱི་སྟོབས་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྨོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་འདོད་པའི་ཁམས་ཉིད་དུ་སྐྱེ་སྟེ་
སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མེད་པ་ན་རང་རྒྱལ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་དང་ས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་དང༌། སྤང་བྱ་གང་ཇི་ལྟར་
ཅིག་ཅར་སྤོང་པ་དང༌། གང་ཟག་གང་ལ་བཞག་པ་དང༌། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་དང་ལྔས་རིག་པར་བྱའོ། །དང་པོ་ནི། བཅུ་དྲུག་པ་རྫོགས་ནས་ཏེ་མཐོང་ལམ་
གྱིས་སྒོམ་སྤང་དང་བྱིས་ལམ་གྱིས་ཅིག་ཅར་སྤོང་བ་མེད་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི།
“ཉེར་སྡོགས1

་དང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་འདས་ལམ་སྟེ་དངོས་གཞི་ཐོབ་ན་འོག་སའི་དགུ་
པ་ཟད་པས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒོམ་སྤང་རྣམས་དགུར་དྲིལ་ནས་
སྤོང་སྟེ་དེ་དག་གི་ཆོས་རྣམས་བསྡོམས་ནས་མི་རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱས་པས་སོ། །བཞི་པ་ནི་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ལྔ་པ་ནི། འཆི་སྲིད་ཀྱི་སྔོན་ནམ་དེ་ལ་ཉེ་བའི་ཚེ་ཕལ་
ཆེར་དགྲ་བཅོམ་དུ་འགྱུར་ལ་དེ་ལ་མ་ཐོབ་ན་འདོད་པར་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ལ་འདའ་ཞིང་ལུང་གི་བསྟན་པ་ནུབ་པ་དང་འདོམས་ནས་སྲིད་པ་ཐ་མའི་ཚེ་སློབ་དཔོན་ལ་མ་ལྟོས་
པར་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ན་རང་རྒྱལ་དུ་འགྱུར་ཏེ་སློབ་པའི་དུས་ནའང་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་མ་

ཁྱབ་པ་འདིས་མཚོན་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དགེ་འདུན་འདི་དག་ནི་ཆེ་ལོང་ཙམ་སྟེ་

1 ཞོལ། ༣༠༧ ཉེར་སྡོགས བླ་། ༣༦༢ ཀ ། ༣༢༢ སྡེ། ༣༤༦ ཉེར་བསྡོགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

294

རྒྱས་པར་ནི་ཡི་གེ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་བྲིས་ཡོད་པས་དེར་ལྟའོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་འབྲས་བུ་བཞིར་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། སྤྱིར་འབྲས་བུར་འཇོག་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ལྔ་སྟེ་ཞུགས་ལམ་སྔོན་དུ་བཏང་བ་དང༌། འབྲས་
གནས་ཀྱི་ལམ་ཐོབ་པ་དང༌། མཐོང་སྤང་སྤངས་པའི་སྤང་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྲལ་ཐོབ་
གཅིག་རྙེད་པ་ལྟ་བུའི་ཟད་པ་བསྡོམས་པ་དང༌། ཤེས་པ་བརྒྱད་དང་མི་རྟག་སོགས་
ཀྱི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མཚན་འདི་ཡང་བཞི་པོ་དེར་སྲིད་ཀྱི་གཞན་

དུ་མེད་པས་བཞིར་བཞག་སྟེ། མཛོད་ལས། འབྲས་བུ་བཞི་རྣམ་བཞག་པ་ནི། །རྒྱུ་ལྔ་དག་ནི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། །འབྲས་ལ་སྔོན་ལམ་བཏང་བ་དང༌། །གཞན་ཐོབ་པ་དང་ཟད་བསྡོམས་དང༌། །ཤེས་པ་བརྒྱད་ཚན་ཐོབ་པ་དང༌། །རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཐོབ་པའོ། ཞེས་སོ། །རྣམ་གྲངས་སུ་ན། མཐོང་སྤང་སྤངས་ཙམ་གྱིས་རྒྱུན་ཞུགས་དང༌། སྒོམ་སྤང་ལ་
གཉིས་ལས་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་དྲུག་པ་སྤངས་པས་ཕྱིར་འོང་དང་དགུ་པ་སྤངས་པས་ཕྱིར་མི་འོང་དུ་བཞག་གོ །གོང་མའི་སྒོམ་སྤང་སྤངས་པས་ནི་དགྲ་བཅོམ་ཡིན་ལ། འདོད་པ་ལ་གཉིས་བཞག་པ་ནི་དེ་ལས་མྱུར་དུ་འདའ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་བུ་འདི་དག་དང་པོར་ཁམས་གང་དུ་འཐོབ་ཚུལ་ཡང་མཛོད་ལས། འདོད་པར་གསུམ་ཐོབ་ཐ་མ་ནི། གསུམ་དུའོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་དཀོན་མཆོག་གསུམ། ཞེས་པའི་དགེ་འདུན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་གསུངས་སོ། །དེའི་རྒྱུ་
མཚན་ནི། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གི་སྐབས་སུ་མདོ་ལས་དེའི་དབྱེ་བ་མང་པོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

295

ཞིག་”གསུངས་པ་དེ

1

་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི། ཆོས་
དཀོན་མཆོག་ལ་གདམས་པ་ཡན་ཆད་དུ་ཡུམ་ལ་བསླབ་པ་དང་བརྩོན་ཚུལ་རྣམས་གསུངས་ལ་དེ་ནས་དེ་ལྟར་བརྩོན་པའི་བྱང་སེམས་དེ་རྣམས་གང་ནས་འདིར་སྐྱེས་འདི་ནས་གང་དུ་སྐྱེ་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་དགེ་འདུན་འདི་རྣམས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ལྔ། གང་ལས་དབྱེ་བའི་གཞི། ཇི་ལྟར་ཕྱེ་བའི་གྲངས། ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་རང་བཞིན། དེ་དག་གང་གིས་མཚོན་བསམ་པ། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་གཞན་
བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན། རིགས་བྱིན་ཤེར་འབྱུང་བུད་དྷ་ཤྲཱི། ཨ་བྷྱ་ཀ་ར་རྣམས་ནི་འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་འབྱེད་པར་བཞེད་དེ། འདི་རྒྱུད་བླ་མར། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་བཤད་པ་ས་དང་པོ་ཡན་ཆད་ལ་ཐོགས་མེད་
ཀྱིས་བཤད་པས་དེ་དང་མཐུན་ནོ། །ཤཱནྟི་པ་ནི། ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་ནས་བཟུང་སྟེ།
ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་དང་པོ་གཉིས་སྦྱོར་ལམ་པ། དེ་ནས་བཞི་
མཐོང་ལམ་པ། དེ་ནས་བཅུ་བཞི་སྒོམ་ལམ་པའོ་ཞེས་སྔ་མ་དག་འཆད་དོ། །འོན་ཀྱང་མདོར། བྱང་ཆེན་ཡུམ་གྱི་གནས་པ་འདིས་གནས་པ་དེ་གང་ནས་ཤི་འཕོས་ཏེ།
འདིར་སྐྱེས་པ་ལགས། ཞེས་པའི་དོན་འགྲེལ་པ་ན། དག་ལྡན་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་

རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ལ་སོགས་པས་སོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་སྦྱོར་མཐོང་སྒོམ་གསུམ་སོ་སོ་ལ་གནས་པ་ངོས་བཟུང་བ་མི་སྣང་ངོ༌། །དེས་ན་དག་ལྡན་གྱི་ལུང་དེ་སྦྱོར་ལམ་
ནས་ས་མཚམས་མཛད་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲོའོ། །སྙིང་པོ་མཆོག་ཏུ་ནི་ཕྱིར་མི་

1 སྡེ། ༣༢༨ གསུངས་ནི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

296

ལྡོག་གི་དགེ་འདུན་དུ་བཤད་པ་སྣང་ཡང་ལམ་གྱི་གསལ་ཁ་མེད་དོ། །དད་མོས་ཀྱི་

མདོར་ལྷ་ཚེ་རིང་པོར་སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བའི་ལན་གྱི་སྐབས་སུ།
ཡུལ་བ་ག་ལ་པའི་མཁས་པའི་ལུགས་ཀྱིས་ངན་འགྲོ་ལ་སོགས་པའི་མི་ཁོམ་པ་མ་
ལུས་པར་ཟད་པ་ནི་བཟོད་པ་ནས་ཡིན་ཏེ། ངན་འགྲོ་མེད་པས་ཆོས་ཆེན་པོ་ལ་བཟོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པས་སོ། །
དེས་ན་དྲོད་རྩེར་མི་ཁོམ་པ་ཕལ་ཆེར་ཟད་ཀྱི་མ་ལུས་པ་མིན་པས་འདུ་ཤེས་
མེད་པ་པར་སྐྱེས་པ་དེ་དྲོད་རྩེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྨད་པའི་གནས་དེར་ཡུན་ཐུང་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཡང་ཆུང་བ་མྱོང་ཞེས་ཟེར་ཏེ་དེའི་ལུགས་ཀྱིས་ཀྱང་འདིའི་དགེ་འདུན་
ལ་སོ་སྐྱེ་འདོད་དོ། །དེ་དག་ལས་བ་ག་ལ་པའི་འདོད་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འདི་སློབ་དཔོན་གྱི་ལུང་ལ་ཚད་མར་བྱེད་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་འཕགས་པ་ཁོ་ནར་བཤད་པའི་
ཕྱིར་དང༌། ཐེག་ཆེན་གྱི་དྲོད་རྩེ་བ་ཐར་བའི་ལམ་ཡིན་མིན་ལ་འཁྲུལ་བ་མི་སྲིད་ལ།

འདུ་ཤེས་མེད་པ་པར་སྐྱེ་བ་ལ་དེའི་སྙོམས་འཇུག་ལ་ཐར་ལམ་དུ་འཁྲུལ་བར་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པས་སོ། །དག་ལྡན་གྱི་བཞེད་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། འདི་
སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་དཀོན་མཆོག་གསུམ། ཞེས་པའི་དགེ་འདུན་དུ་རང་ཉིད་ཀྱང་བཞེད་ལ། སྐྱབས་གསུམ་ཡ་གྱལ་གྱི་དགེ་འདུན་ནི་སར་ཞུགས་ཡིན་པར་འཕགས་
པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བཤད་པས་སོ། །དེས་ན་ངེས་འབྱེད་ལ་གནས་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་
གི་དགེ་འདུན་ཙམ་དུ་རུང་ཡང་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ཏུ་མི་རུང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མདོ་དང་རྒྱན་མ་སྦྱར་བ་དང༌། སྦྱར་བའི་འདྲེན་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། འབུམ་ཉི་ཁྲི། ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་གསུམ་དུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

297

གཞན་དང༌། དགའ་ལྡན་དང་མིའི་ནང་ནས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་འདིར་སྐྱེས་པར་རིག་པར་བྱ། ཞེས་གསུམ་གསུངས་ལ་དེའི་རྗེས་སུ་ལྷ་ཚེ་རིང་པོར་སྐྱེ་བའི་མདོ་ནས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་དང་འབྲལ་བར་མི་བྱེད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་དོའི་བར་རྣམས་
གསུངས་ཏེ། འདི་ལ་ཞེ་ལྔ་ཡོད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར་བྱང་སེམས་དབང་པོ་རྣོ་འབྲིང་རྟུལ་གསུམ་གྱིས་མཆོག་འབྲིང་དམན་གསུམ་དུ་གནོད་འཇོམས་
གཉིས་ལས་བཤད་ལ། འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས་དང་པོ་གསུམ་མདོར་བསྟན་
དང་ལྷག་མ་ཞེ་ལྔ་རྒྱས་བཤད་དུ་བྱས་སོ། །ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས། ཐབས་མཁས་མི་མཁས་གཉིས་སུ་བསྡུས་ནས་ཐབས་མི་མཁས་པ་ལ་ལྷ་ཚེ་རིང་པོ་དང་འདོད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བ་གཉིས། ལྷག་མ་ཞེ་གསུམ་ཐབས་མཁས་སུ་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ཐབས་མི་མཁས་པ་ལ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་ཞེ་ལྔ་བགྲང་བར་གཉིས་ཀ་མཐུན་ལ་མི་མཐུན་པའི་ཆ་འདི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་མདོ་གསུམ་གར་ཞེ་གཉིས་པའི་ཐད་དུ་བྱང་ཆེན་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་ཕྱིན་ཆད་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ནམ་ཡང་དགེ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་མི་གཏོང་བ་དག་ཀྱང་ཡོད་དོ། ཞེས་པ་ནི། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་སུ་མ་བགྲངས་པར་ཕྱོགས་བཅུའི་འགྲེས་
ཀྱི་སྐབས་སུ་མདོ་ལས་སེམས་དཔའ་བཅུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལ་ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རེ་རེ་དང་བཅུ་བསྡོམས་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་བགྲངས་སོ། །འབུམ་གྱི་གནོད་
འཇོམས་ལས་བཅུ་པོ་བསྡོམས་པ་མདོ་ན་མེད་པས་དེ་མ་བགྲངས་པར་མདོ་ན་ཡོད་པའི་དགེ་བཅུའི་ལམ་མི་གཏོང་བ་བགྲངས་ཏེ་འདི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ་མདོ་གསུམ་ག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

298

འགྲིག་པས་སོ། །དེས་ན་གནོད་འཇོམས་ཆེ་བས་ཡོད་པ་བཞག་ནས་མེད་པ་བཙལ་བ་འདིས་ཀྱང་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཡིན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟའོ། །དེ་ལྟར་སྤྱིར་རྒྱལ་སྲས་ཞེ་
བརྒྱད་བསྟན་ཏེ་དང་པོར་གསུམ་དང་ཕྱིས་ཞེ་ལྔ་གསུངས་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་དང༌། ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པར་འདྲེན་པའོ། །དང་པོ་ནི། བུད་དྷ་ཤྲཱི་དང་ཤཱནྟི་པ་སྟེ་རྩ་བའི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་དུ་ཉི་ཤུ་འདྲེན་པས་
སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འཕགས་པ་དང༌། སློབ་དཔོན་གྱི་ལུགས་ལོ། །དང་པོ་ནི།
སྔ་མ་རྣམས་བཅུ་དྲུག་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་བཞི་ཁ་འགེངས་པ་འཕགས་པའི་ལུགས་སུ་འདོད་དེ་བཞི་ནི་བརྒྱད་པ་ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པའོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཉི་སྣང་ལས། གོང་དུ་འཕོ་བ་ནི་ལྔ་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་འོག་མིན་འགྲོ་འཕར་གསུམ། སྲིད་རྩེའི་མཐར་ཐུག་འགྲོ་སྟེ་ལྔ་ལ་གོང་འཕོ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་
བགྲངས་པས་སོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །དེ་ལ་ཁ་ཅིག་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། གོང་འཕོ་ལྔ་པར་བྱས་པ་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ལྔ་པ་མིན་གྱི། ཕྱིར་མི་འོང་ལ་བདུན་དུ་སྨོས་པའི་
ལྔ་པ་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་བར་དོར་འདའ་བ་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་དང་པོ་
བགྲངས་པ་དང༌། རྒྱན་སྣང་དང་རྟོགས་དཀར་ཡང་གོང་འཕོ་ལ་ལྔ་པར་གསུངས་པས་དེ་དག་གི་ལུགས་ལ་ཡང་དེར་ཐལ་ལོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ཐུབ་དགོངས་སུ་བཅུ་དགུ་དངོས་དང་འོག་མིན་འགྲོའི་ཚབ་ལ་དགྲ་བཅོམ་འབྲས་ཞུགས་བསྣན་ནས་ཉི་ཤུར་བྱས་ཏེ་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་བླངས་པ་ཉིད་འཐད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འོ་ན་མདོ་ལས་བརྒྱད་པ་དང༌། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་དང་ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་འོག་མིན་འགྲོ་རྣམས་ཐ་དད་དུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། དང་པོ་ནི་རྗེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

299

འབྲང་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་གཞི་དང༌། གཉིས་པ་ནི་ཉི་སྣང་ལས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ཞེས་
བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ནི། རིགས་ནས་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་དང༌། གསུམ་པ་ནི་བར་ཆད་གཅིག་པར་འདུས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་ཞེས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བར་ཆད་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ནི། ཞེས་དང༌། བཞི་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས། ཉོན་མོངས་པ་དགུ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་བ་ཞེས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྔར་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་དང༌། ལྔ་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་འོག་མིན་གྱི་མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བའི་གོང་དུ་འཕོ་བ་གང་ཡིན་
པ་འདི་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཞེས་དེ་དག་གི་དབྱེ་གཞིར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཆད་པ་ནི་ཐུབ་དགོངས་ལས། དེ་ལྟར་ན་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་དང་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང༌། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་དང༌། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང༌། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་དང༌། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པའོ། ཞེས་གང་ཟག་བདུན་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བས་བཅུ་དགུ་རང་སངས་རྒྱས་དང་བཅས་པ་ཉི་ཤུ་ནི་ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་ཨ་བྷྱ་ཀ་ར་རང་ལ་ཡང་ཡིད་བརྟན་ཐུབ་པ་མི་སྣང་སྟེ། ཟླ་འོད་ལས་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་དགྲ་
བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་གོ་སླ་བ་ཉིད་ཀྱིས་མ་བསྡུས་སོ་ཞེས་བཤད་
ཅིང༌། སྲིད་རྩེར་འགྲོ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་དང་མཐོང་ཆོས་ཞི་དང་ལུས་
མངོན་བྱེད་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་ནས་གཉིས་སུ་བྱེད་པར་མངོན་ལ་གཞན་རྣམས་སློབ་དཔོན་གྱི་འགྲེལ་ཆུང་འདི་ཇི་བཞིན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

300

གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་སྣང་དང་འགྲེལ་པ་འདིའི་དགོངས་པ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ལེ་བརྒྱད་མར་ནི་རྩ་བའི་སྒྲས་ཟིན་ཉི་ཤུའི་སྟེང་དུ་བརྒྱད་པ་རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་སྟེ་ཉེར་ལྔ་ལ་མདོ་དྲངས་སོ། །ད་ལྟའི་མདོ་རྣམས་སུ་རྒྱུན་ཞུགས་བར་དོར་འདའ་བ་འོག་མིན་འགྲོ་འཕར་བ་དང་པོ་གཉིས།
སྲིད་རྩེའི་མཐར་ཐུག་འགྲོ་གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་དང་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་མདོ་
རྣམས་མི་སྣང་ལ་འཕར་བ་གསུམ་པ་ཡང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མེད་དོ། །འོ་ན་སྔར་བཤད་པ་ཅི་ཞེ་ན་བརྒྱད་པ་ནི་རྗེས་འབྲང་གཉིས་དང་ཕྱིར་མི་འོང་ནི་བར་དོར་འདའ་བ་སོགས་དང༌། འོག་མིན་འགྲོ་འཕར་གསུམ་དང་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་དང་གཟུགས་ཀྱི་

ཆགས་བཅོམ་གཉིས་མཐོང་ཆོས་ཞི་དང་ལུས་མངོན་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་གཞི་ཡིན་
ནོ་ཞེས་བརྗོད་ན་འགྲེལ་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་དང་ཡང་མཐུན་ནོ། །འོན་ཀྱང་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ཀྱི་ཞུགས་པ་འདྲེན་ཚུལ་མི་གཅིག་སྟེ། དེར་ནི་ཉི་སྣང་ལྟར་དད་མོས་
གཉིས་དང་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་བསྒྲིགས་ནས་རེ་རེར་བགྲངས་པས་སོ། །གྲགས་ཆ་
ལས་ནི། དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་འོག་མིན་དང་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་

བཅོམ་རྣམས་དོར་ནས་རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་གནས་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་བཞི་འདྲེན་ཏེ། དང་པོ་གཉིས་དད་ཐོབ་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པས་མི་
འདྲེན་ཟེར་རོ། །འབུམ་འགྲེལ་ལས་ནི། དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་འོག་མིན་འགྲོ་གསུམ་དོར་ནས་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ཞི་བ་ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་ཞེས་དེ་གཉིས་
གཅིག་ཏུ་བགྲངས་ནས་བཅུ་དྲུག་མདོ་དང་སྦྱར་ཏེ་མདོ་སྦྱོར་ཚུལ་འཕགས་སེང་དང་ཆེས་མི་མཐུན་ནོ། །དེ་ལྟར་འདོད་པ་ཐ་དད་པ་དེ་དག་ལས་འདིར་གང་གཟུང་ཞེ་ན།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

301

འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཉིད་རིགས་ཏེ། གང་ཡིན་པ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་དགེ་འདུན་ནི་དབྱེ་གཞི། དབྱེ་ན་ཉི་ཤུའོ། །དེ་གང་ན་འདི་ལ་བཞི། བརྒྱད་པ། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་། མཐར་གྱིས་པ། རང་རྒྱལ་
གྱི་མིང་ཅན་གྱི་བྱང་སེམས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། ལམ་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་

སྐད་ཅིག་དང་པོ་བཅོ་ལྔ་གང་རུང་ལ་གནས་པའི་དབང་རྟུལ་དད་པས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་མིའི་ནང་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་མི་རྣམས་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པ་དེ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་བྱང་ཆེན་མ་གཏོགས་པར་དབང་པོ་རྟུལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་ཡང་མྱུར་དུ་མཉམ་པར་འཇོག་པ་མ་ཡིན། དེ་
ལ་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་རྣམས་ཀྱང་མྱུར་དུ་མངོན་དུ་མི་འགྱུར་རོ།
ཞེས་སོ། །འདིར་འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་བྱང་སེམས་
ཆེན་པོ་མ་གཏོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ས་བརྒྱད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཁ་ཅིག་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་དབང་གིས་མིའི་ནང་དུ་སྐྱེ་ཞིང་ཚེ་འཕོ་བ་
དག་ཀྱང་ཡོད་དེ། དེ་དག་ནི་དབང་པོ་རྟུལ་པོ་མ་ཡིན་ལ། ཡུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་
ཡང་མཉམ་པར་འཇོག་ནུས་ཤིང་གཟུངས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་རྣམས་ཀྱང་
འཐོབ་པར་ནུས་ཀྱི་དེ་མ་གཏོགས་པ་དགེ་བའི་ལས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་དབང་

གིས་མིའི་ནང་ནས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་མིའི་ནང་དུ་སྐྱེ་བ་ཁ་ཅིག་ནི་དེའི་ཚེ་ཡུམ་ལ་བརྩོན་ཡང༌། སྔོན་ཡུམ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་པ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་རྟུལ་བས་
ཡུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་མྱུར་དུ་མཉམ་པར་འཇོག་མི་ནུས་ལ་གཟུངས་དང་ཏིང་ངེ་
འཛིན་གྱི་སྒོ་རྣམས་ཀྱང་མྱུར་དུ་མངོན་དུ་མི་འགྱུར་རོ། ཞེས་བསྟན་པ་སྟེ་ཞེས་འབྱུང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

302

ཞིང༌། འཕགས་པས་ཀྱང༌། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་བཀོལ་བ་ནི་དབང་པོ་རྣོན་པོའི་ལམ་ཁོ་ནས་ས་དེ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དབང་རྣོན་ཁོ་ནས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཐོབ་པས་དེ་ལ་དམིགས་བསལ་བྱས་པར་གསུངས་སོ། །རྟོགས་པ་སྔ་མ་ལྟ་བུའི་དབང་རྣོན་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཞན་
ནས་ཤི་འཕོས་ཏེ་འདིར་སྐྱེས་པ་དེའི་དབང་པོ་རྣམས་རྣོ་བར་འགྱུར་ཞིང་དེས་མྱུར་དུ་རྣལ་འབྱོར་འདི་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཡུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་རོ། ཞེས་
དང༌། བྱང་ཆེན་གང་དགའ་ལྡན་གྱི་ལྷའི་རིས་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་འདིར་སྐྱེས་པ་དེ་
ཡང་དབང་པོ་ཤིན་ཏུ་རྣོ་བར་འགྱུར་ཞིང་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལས་ཉམས་པ་མེད་པ་དང་
གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་འགྱུར་
རོ། ཞེས་སོ། །
དེ་ལ་ཉི་སྣང་དང་ལེ་བརྒྱད་མར། བྱང་ཆེན་ཡུམ་གྱི་གནས་པ་འདིས་གནས་
པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཞན་དང་དགའ་ལྡན་དང་ཞིང་འདི་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་འདིར་སྐྱེས་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་པ་འདི་བརྒྱད་པའི་མདོར་བཞེད་དོ། །དེ་ནས་ཐ་མ་འདི་སྔོན་ལ་ཕྱུང་ནས་དད་འབྲིང་དང་དང་པོ་གཉིས་ཆོས་འབྲིང་ལ་སྦྱར་

རོ། །དེས་ན་རྗེས་འབྲང་གཉིས་ཀྱི་མདོ་དེ་བརྒྱད་པའི་མདོའི་དོན་དང་ཁྱད་མེད་པས་
འཕགས་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་འདི་གཉིས་ཞུགས་པ་དང་པོར་བྱེད་དགོས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་ལ་གནས་པ་གསུངས་ཀྱང་བཅོ་ལྔ་ལ་གནས་པར་དགོངས་པ་བླང་ངོ༌། །
འོ་ན་སྐབས་འདིར་འཕགས་པས་རྗེས་འབྲང་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་པའི་དྲུག་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

303

ནས་བརྒྱད་པའི་བར་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤངས་ན་དེ་གཉིས་ཕྱིར་འོང་དང་དགུ་པ་
སྤངས་ན་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་ཡིན་ལ། གང་གི་ཚེ་བཅུ་དྲུག་པ་ཐོབ་པ་དེའི་ཚེ་དེ་གཉིས་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་གི་འབྲས་གནས་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ་སྔར་གྱི་དབང་

རྟུལ་ནི་དད་མོས་དང་དབང་རྣོན་མཐོང་ཐོབ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྗེས་འབྲང་གཉིས་ཐོད་རྒལ་བའི་ཞུགས་པར་མ་བཤད་དམ་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། འདིའི་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་དང་པོས་ཁྱབ་པར་མི་འདོད་ཀྱི་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་
ཞུགས་པའང་འདོད་པས་སོ། །འོ་ན་ཉི་སྣང་ལས། འབྲས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་དད་པས་ལྷག་པར་མོས་པ་ཞེས་དང༌། འབྲས་བུ་གཉིས་པ་དང༌གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་མཐོང་བས་ཐོབ་པ་ཞེས་པ་མི་རིགས་ཏེ། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པའི་ཚེ་དད་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ཞེས་བརྡ་འདོགས་པ་དང༌། མངོན་པ་
གོང་འོག་ལས་དད་ཐོབ་གཉིས་འབྲས་གནས་ཀྱི་དུས་ལ་བཞག་པས་ཤེ་ན། སྐྱོན་
མེད་དེ། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་དད་ཐོབ་ཀྱི་བརྡ་སྦྱོར་བ་ནི།
དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དབང་པོ་རྟུལ་རྣོ་ཡིན་ལ་རྗེས་འབྲང་གཉིས་ཀྱང་དེ་ཡིན་པས་དབང་
པོའི་རིགས་གཅིག་པ་ལ་དགོངས་པས་སོ། །
གཞན་དུ་ན་ཉི་སྣང་ལས། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་རྗེས་འབྲང་གཉིས་སུ་བཞག་པ་དང་འབྲས་གནས་ཀྱི་ཚེ་དད་ཐོབ་ཏུ་མིང་འཕོ་བར་གསུངས་པ་
དང་ཇི་ལྟར་ནང་མི་འགལ། གལ་ཏེ་དད་ཐོབ་གཉིས་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་དུ་འགལ་ཡང་མཐར་གྱིས་པའི་ཞུགས་པའོ། །ཞེ་
ན། མི་རིགས་ཏེ། ཕྱིར་འོང་དད་ཐོབ་ཁྱད་པར་ཅན་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

304

དེའི་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པར་འགལ་བས་སོ། །དེས་ན་ཉི་སྣང་ལས། དད་ཐོབ་གཉིས་ལ་མདོ་དྲངས་མ་ཐག་ཏུ་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་གཉིས་ཀྱི་མདོ་དྲངས་
པ་ནི་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་འབྲས་བཞི་དང་སྦྱར་བའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན། དབང་པོ་རྟུལ་དང་རྣོན་པོ་དག །ཅེས་པས་ཞུགས་པ་དང་པོ་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་གཉིས་དང་གསུམ་བསྟན་ལ། དད་དང་མཐོང་ཐོབ་ཅེས་པས་དེའི་འབྲས་གནས་གཉིས་བསྟན་ཏོ། །དད་ཐོབ་གཉིས་དཔེའི་དགེ་འདུན་གྱི་སྐབས་སུ་འབྲས་གནས་ཁོ་ནར་བསྟན་པ་དང༌། ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་རྗེས་
འབྲང་གཉིས་འབྲས་གནས་གཉིས་སུ་སོང་བ་ན་དད་ཐོབ་ཏུ་འབྱུང་བར་བཤད་པས། དེ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པར་བྱས་ཀྱང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་དབང་པོ་འདྲ་བ་ལ་དགོངས་པ་བླངས་ནས་ཞུགས་པ་གཉིས་རྗེས་འབྲང་གཉིས་སུ་དང་འབྲས་གནས་གཉིས་དད་ཐོབ་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ། །མཐར་གྱིས་པའི་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་ནི་
རྒྱུན་ཞུགས་ཁྱད་པར་ཅན་རིགས་སྐྱེ་དང་ཕྱིར་འོང་ཁྱད་པར་ཅན་བར་ཆད་གཅིག་པས་མཚོན་ལ། ཕྱིར་མི་འོང་བར་དོར་འདའ་བ་སོགས་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཞུགས་པ་དང་པོ་གཉིས་ལ་བརྒྱད་པ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་དང༌། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་པ་དབང་པོ་རྟུལ་རྣོ་གཉིས་གཉིས་སུ་དང༌། དེའི་འབྲས་གནས་གཉིས་གཉིས་སུ་བགྲངས་ནས་འོག་མིན་འགྲོ་འཕར་གསུམ་གྱི་དབྱེ་
གཞི་ཡིན་པས་དོར་ལ་གཞན་རྣམས་སྒྲ་ཇི་བཞིན་དུ་བགྲང་ངོ༌། །འདི་ཁོ་ན་རྗེ་བཙུན་
གྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། དགེ་འདུན་འདི་དག་མངོན་པ་ནས་བཤད་པ་དང་མིང་མཚུངས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

305

པར་བསྟན་ཅིང་དེ་ཡང་དེ་དག་དང་ཆོས་མཚུངས་པས་ཡིན་ལ། མངོན་པ་ནས་རྐང་པ་དང་པོ་དང་དེ་ནས་ཕྱེད་ཀྱིས་རིམ་པ་ལྟར་སྔར་གྱི་ཞུགས་པ་གསུམ་དང་དེའི་
འབྲས་གནས་གསུམ་བསྟན་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ནི་འོག་ཏུ་བཤད་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་སྐབས་དེར་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བཤད་ནས་བརྒྱད་པ་དང་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཞུགས་འབྲས་ཀྱི་རང་བཞིན་
རྣམས་བསྟན་ཏོ། །འདི་ལྟར་བྱས་ནས་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུར་བྱེད་པ་ནི་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་གསལ་མོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཕལ་མོ་ཆེས་འདིའི་
དགོངས་པ་བཙལ་ཡང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གསལ་བར་མ་གྱུར་ཏོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཞུགས་པ་དང་གནས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ཕྱིར་འོང་དང་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཞུགས་པ་དད་མོས་དང་རིགས་མཚུངས་པའི་དབང་རྟུལ་ནི། བྱང་ཆེན་ཐབས་མི་མཁས་པ་གང་དག་བསམ་གཏན་བཞི་པོ་རྣམས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཕར་ཕྱིན་རྣམས་ལ་སྤྱོད་པར་བྱེད་ཅིང་བསམ་གཏན་ཐོབ་པ་དེས་ཀྱང་ལྷ་ཚེ་རིང་པོ་རྣམས་སུ་སྐྱེས་ཏེ། དེ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་དེ་གལ་ཏེ་འདོད་པའི་ཁམས་
ཀྱི་ལྷ་དང་མི་རྣམས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ན་དེ་དག་གི་དབང་པོ་རྟུལ་པོར་འགྱུར་ཞིང་རྣོན་པོར་མི་འགྱུར་བ་དག་ཀྱང་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་འབྲས་བུ་བར་པ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་མཐོང་ཐོབ་དང་རིགས་མཚུངས་པའི་དབང་རྣོན་ནི། བྱང་སེམས་ཐབས་ལ་མཁས་པ་གང་དག་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པ་རྣམས་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་ཤིང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་

ཆོས་སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་ལ་ཡང་སྙོམས་པར་འཇུག་ལ། བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

306

དབང་གིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འོན་ཀྱང་ཐབས་མཁས་པས་གང་དང་གང་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱེད་པས་བཞུགས་ཤིང་འཚོ་སྐྱོང་བ་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དག་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དེ་དག་ནི་ཡུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་མ་
བྲལ་བས་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་འདི་ཉིད་ལ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་འཚང་རྒྱའོ། ཞེས་སོ། །འདིར་ཞུགས་པ་བཞི་དབང་པོའི་སྒོ་ནས་བསྲེས་ཏེ་གཉིས་གཉིས་སུ་བགྲངས་པ་ནི་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གྱི་མདོ་རེ་རེ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་གི་ཕྱིར་འོང་འབྲས་གནས་དད་ཐོབ་གཉིས་ཀྱི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་ཚེ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་
ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་གང་དག་ཐབས་མཁས་པས་བསམ་གཏན་བཞི་ཚད་མེད་བཞི་གཟུགས་མེད་བཞི་ཆོས་སོ་བདུན་རྣམ་ཐར་གསུམ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་ཅིང་དེ་དག་གི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བར་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་མངོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་མཉེས་པར་བྱས་ནས་དེར་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་སྤྱད་དེ། སླར་ཡང་དགའ་ལྡན་གྱི་ལྷ་

དང་སྐལ་བ་མཉམ་པར་སྐྱེས་ཏེ། དེ་དག་དེར་ཚེ་ཇི་སྲིད་དུ་གནས་ནས་དབང་པོ་མ་
ཉམས་པ་དང་དྲན་ཞིང་ཤེས་བཞིན་དུ་ལྷ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་བསྐོར་ཏེ།
མདུན་དུ་བྱས་ནས་འདིར་སྐྱེ་བ་བསྟན་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་
སུ་སངས་རྒྱ་བ་དག་ཀྱང་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིར་ལན་ཅིག་འོངས་ནས་གཞན་དུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བས་ཕྱིར་འོང་ངོ༌། །གཉིས་པ་དེའི་ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་དད་ཐོབ་གཉིས་ཀྱི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་མངོན་ཤེས་དྲུག་
ཐོབ་པ་གང་དག་འདོད་པ་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་སུ་མི་སྐྱེའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

307

འོན་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བཀུར་སྟིར་བྱེད། བླ་མར་བྱེད། རི་མོར་བྱེད། མཆོད་པར་བྱེད་ཅིང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་”འདོང་བ1

་དག་ཀྱང་ཡོད་དོ། ཞེས་
སོ། །འདི་ནི་གང་དུ་སྐྱེས་པ་དེར་མི་འོང་བས་ཕྱིར་མི་འོང་ངོ༌། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། རྒྱུན་ཞུགས། ཕྱིར་འོང་ཕྱིར་མི་འོང་གི་མིང་ཅན་གྱི་དགེ་འདུན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་མིའི་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་བསམ་གཏན་བཞི་ཚད་མེད་བཞི་གཟུགས་མེད་བཞི་སྐྱེད་ནས་ཡང་དེ་དག་ཐབས་མཁས་པས་བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་རྣམས་ལས་ལོག་ནས་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་དེ། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྒྱལ་རིགས་བྲམ་ཟེ་ཁྱིམ་བདག་གི་རིགས་ཤིང་སཱ་ལ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །ལྷའི་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་བསམ་གཏན་བཞི་ཚད་མེད་བཞི་གཟུགས་མེད་བཞི་ལ་འཇུག་ཅིང་དེ་དག་ཀྱང་ཐབས་མཁས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་

བསམ་གཏན་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་དབང་གིས་མི་སྐྱེ་བར་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་ནས་གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པར་སྐྱེས་ཏེ།
ཞེས་སོ། །འབུམ་འགྲེལ་དུ་ལྷའི་རིགས་སྐྱེ་ལ་འདོད་ལྷ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ལྷའི་རིགས་
སྐྱེ་གཉིས་བྱས་སོ། །དེ་གཉིས་ཀྱང་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་གསུམ་དང་བཞི་སྤངས་པ་དེའི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་ཐོབ་པ་དང་སྐྱེ་བ་གཉིས་སམ་གསུམ་ལུས་པས་

1 ཞོལ། ༣༢༢ འདོར་པ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

308

ཁྱད་པར་དེ་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཞུགས་ཙམ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པར་ཉི་སྣང་ལས་སོ། །
གཉིས་པ་བར་ཆད་གཅིག་པའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་བསམ་གཏན་བཞི་ཐོབ་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་དུ་ཐོབ་པ་
དང༌། དེ་དག་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པ་གང་དག་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས་ཐོབ་པ་ཡིན་ཀྱང་དེ་དག་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་དག་ཡོད་དེ། ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་དེ་དག་ནི་ཚེ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །འདི་ནི་ཉོན་མོངས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་སྤངས། དེའི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་ཐོབ། སྐྱེ་
བ་ལྷག་མ་གཅིག་ལུས་ཏེ་ཁྱད་པར་དེ་གསུམ་དང་ལྡན་པས་ཕྱིར་འོང་ཙམ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པར་ཉི་སྣང་ལས་སོ། །བར་ཆད་གཅིག་པའི་དོན་ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པར་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་མྱང་འདས་ལ་བར་བཅད་པ་ལ་བཤད་པ་ནི་མདོ་འདི་དང་མཐུན་ནོ། །འདི་ཨ་བྷྱས་ས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་ལ་འཆད་ཀྱང་མདོ་དང་བསྟུན་ན་བཅུ་པར་གསལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་རྒྱལ་སྲས་སུ་བཤད་པས་སོ། །འདིས་སྟོབས་སོགས་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་ཐོབ་པར་གསུངས་པ་དེ་དག་གི་རིགས་ཙམ་མམ་ནུས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་པ་ལ་དགོངས་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་བརྒྱད་ལས། དང་པོ་ཕྱིར་མི་འོང་བར་དོར་འདའ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ། བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་ཆོས་སོ་བདུན་སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཐོབ་པ་གང་དག་ཐབས་མཁས་པས་ཚངས་རིས་ནས་འོག་མིན་གྱི་ལྷའི་བར་དུ་སྐྱེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

309

བར་འགྱུར་ཞིང༌། དེར་སངས་རྒྱས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་
དོ། ཞེས་སོ། །དེ་ནི་ཁམས་གསུམ་གྱི་བར་མ་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་གནས་གང་རུང་

གཅིག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ནས་འདིར་བྱང་ཆུབ་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་བར་དོར་འདའ་བའོ། །གཉིས་པ་སྐྱེས་འདའ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་འཚང་རྒྱ་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ཏེ།
སེམས་ཅན་གཞལ་དུ་མེད། སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱས་ནས་ཕུང་
པོ་མ་ལུས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་སུ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཞིང༌། དེ་དག་མྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཀྱང་དམ་པའི་ཆོས་བསྐལ་བའམ་བསྐལ་པ་ལས་ལྷག་པར་གནས་པ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །
འདིར་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནི་འོག་མིན་ནས་དགའ་ལྡན་དུ་དེ་ནས་འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་གཤེགས་ནས་ཁྱིམ་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་སྟེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་དྲུང་དུ་
སྐྱིལ་ཀྲུང་བཅས་མ་ཐག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་སྟེ་ཕུང་པོ་ལྷག་བཅས་ཀྱིས་འདའ་བས་

སྐྱེས་འདའ་བ་ཞེས་དག་ལྡན་ལས་སོ། །གསུམ་པ་འདུ་བྱེད་དང་བཅས་ཏེ་འདའ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པ་གང་དག་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ནས་

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་འདོང་ཞིང་དེ་དག་ཏུ་ཡང་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
ཡང་དག་པར་འཇོག་པར་བྱེད་དོ་དེ་དག་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་ལ་རྟག་པར་
བརྩོན་ཏེ་ནམ་ཡང་དོན་མེད་པའི་ཚིག་མི་སྨྲའོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་རྟག་ཏུ་
བརྩོན་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་འགྲོའ། ཞོེས་སོ། །འདི་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་བརྩོན་པའི་ཕྱིར་འདུ་བྱེད་དང་བཅས་ཏེ་འདའ་བའོ། །བཞི་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

310

འདུ་བྱེད་མེད་པར་འདའ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོན་མེད་པ་ལས་ཡང་དག་པར་འདའ་
ཞིང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས་ལ་ཡང་ངེས་པར་གནས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་

ཅད་ཀྱང་སྐྲུན་པར་བྱེད་པ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །རིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་འབད་པ་

ཆུང་ངུས་ཆེས་མྱུར་བ་ཉིད་དུ་བྱང་ཆུབ་པའི་ཕྱིར་བྱེད་མེད་དུ་འདའ་བའོ་ཞེས་དག་དགོངས་གཉིས་སུའོ། །ཉི་སྣང་ལས། སྐྱེས་འདའ་བ་བྱེད་བཅས་གཉིས་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པ་དང༌། བྱེད་མེད་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ལམ་ལ་འཇུག་པར་བཤད་ལ་ཐུབ་དགོངས་སུ་ཡང་ངོ༌། །
ལྔ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མདོ་ལས། བྱང་ཆེན་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པ་གང་དག་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་པའི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་ནས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལྷུར་བྱས་ཏེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་སྒྲུབ་ཅིང་ཟས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ཟས་དང་ཞེས་པ་ནས་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་སུ་སེམས་
ཅན་རྣམས་རབ་ཏུ་བཀོད་དེ། ཚངས་རིས་ནས་འོག་མིན་གྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་

སྐྱེས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྣ་ཚོགས་སུ་འཚང་རྒྱ་བ་ཡོད་དོ། ཞེས་པས་བསྟན་
པའི་འོག་མིན་འགྲོ་ལ་འཕར་བ་གསུམ་སྟེ། འཕར་བ་དང༌། ཕྱེད་དུ་འཕར་བ་དང༌། གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བའོ། །དེ་ལ་འཕར་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་བསམ་གཏན་བཞི་བསྒྲུབས་ཏེ་བསམ་གཏན་རྣམས་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོ་བསྒྲུབས་ཏེ་ཚངས་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་དེ་དག་
ཡང་བསམ་གཏན་རྣམས་བསྒྲུབས་ནས་འོག་མིན་ཉིད་དུ་སྐྱེས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

311

ཞིང་སྣ་ཚོགས་སུ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །ཕྱེད་དུ་འཕར་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་སེམས་གང་དག་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་གནས་གཙང་མར་སྐྱེས་ཏེ་གནས་གཙང་མའི་གནས་གཅིག་གམ་གཉིས་ལས་བརྒལ་ཏེ་འོག་མིན་དུ་སྐྱེས་ནས། སོགས་སྔར་ལྟར་རོ། །གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་བདག་ཉིད་ཀྱི་ལུས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་ལྟ་བུར་སྤྲུལ་ནས་དགའ་ལྡན་ཀྱི་
གནས་སྦྱངས་ནས་ཚངས་རིས་ཀྱི་ལྷ་ནས་འོག་མིན་གྱི་ལྷའི་བར་དུ་སྐྱེས་ཏེ་ཐབས་
མཁས་པས་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་ཞིང་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་དང་གཤིན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཆོས་སྟོན་པ་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སྲིད་རྩེའི་མཐར་ཐུག་འགྲོའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་”བསྒྲུབ་པར1

་བྱེད་པ་དག་ཚངས་རིས་ནས་དགེ་
རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ལྷ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་དེ་ནས་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ནས་
སྲིད་རྩེའི་བར་དུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་དེ། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྣ་ཚོགས་སུ་སྐྱེ་བར་
འགྱུར་པ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །མདོ་ལས་དགེ་རྒྱས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་ཉི་སྣང་ལས་གནས་གཞན་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེས་ནས་གནས་གཙང་མར་མ་ཞུགས་པ་ཁོ་ནར་གཟུགས་མེད་པར་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་བས་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་ཆེའི་བར་དུ་
འགྲོའ། །དྲུག་པ་གཟུགས་ཀོྱི་ཆགས་བཅོམ་གཟུགས་མེད་ཉེར་འགྲོའི་སེམས་དཔའ་
ནི། བྱང་ཆེན་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཐོབ་པ་

1 ཞོལ། ༣༢༦ བསྒྲུབ་པར བླ། ༣༨༤ ཀ ། ༣༤༢ སྡེ། ༣༤༥ སྒྲུབ་པར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

312

གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ནས་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་དུ་
སྐྱེ་ཞིང་དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྣ་ཚོགས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དག་ཡོད་དོ།
ཞེས་སོ། །འདི་ནི་འདི་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་གཟུགས་སུ་མ་སོང་བར་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེའོ། །བདུན་པ་མཐོང་ཆོས་ཚེ་འདི་ལ་ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་སེམས་དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་གང་དག་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ། ལུས་ལ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་སོ་གཉིས་ཀྱིས་བརྒྱན་ཞིང་དབང་པོ་ཡོངས་སུ་དག་པ་བླ་ན་མེད་པ་དང་ལྡན་ཏེ། ནམ་ཡང་ངན་སོང་ངན་འགྲོ་ལོག་པར་ལྟུང་བ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་པ་ཉིད་དང༌། བདག་ཉིད་ལ་བསྟོད་པ་དང་གཞན་ལ་སྨོད་པར་མི་བྱེད་དེ། དེ་དག་དབང་པོ་ཡོངས་སུ་དག་པ་རྣམས་དང་ལྡན་པས་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་བྱམས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །སེམས་ཅན་གང་དག་གིས་བྱང་ཆེན་དེ་དག་མཐོང་བ་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་རབ་ཏུ་དང་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་རིམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་
ལས་འདའ་བར་བྱེད་པ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །
ཐེག་དམན་གྱི་མཐོང་ཆོས་ཞི་ནི་དང་པོར་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པའི་རྟེན་དེ་ལ་
འདའ་བ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་མདོ་དང་བསྟུན་ན་བྱང་སེམས་འདི་གང་གིས་མཐོང་བ་དེ་ཉིད་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་ལ་གསལ་ཞིང༌། ཐུབ་དགོངས་སུ། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྦྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པ་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་མངོན་
པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པའོ། ཞེས་སོ། །བརྒྱད་པ་ལུས་མངོན་བྱེད་ཀྱི་སེམས་

དཔའ་ནི། བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་གང་དག་བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་བཞི་ཐོབ་པ་དེ་དག་གསུམ་པོ་དེ་དག་གིས་རྣམ་པར་རྩེ་ཞིང་བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

313

སྙོམས་པར་འཇུག་གོ །དེ་ལས་ལངས་ནས་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་གོ །དེ་བཞིན་དུ་སྲིད་རྩེའི་བར་དུ་སྦྱར་ནས་ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ལྟར་
བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་ཐབས་མཁས་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་བསམ་གཏན་དང་ཚད་མེད་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་དག་ཡང་དང་ཡང་དུ་རྣམ་པར་བསྣན་ཅིང་སྙོམས་པར་འཇུག་པས་ཐོད་རྒལ་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་ནས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྣ་ཚོགས་སུ་འཚང་རྒྱ་བ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་
ལུས་མངོན་བྱེད་ཅེས་བྱ་ན། མྱང་འདས་དང་འདྲ་བའི་ཆོས་འགོག་སྙོམས་སེམས་མེད་པས་ལུས་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱེད་པས་སོ། ཞེས་འཆད་དེ་བྱེ་སྨྲ་དང་མཐུན་ནོ། །སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ནི་འགོག་པ་ལས་ལངས་པ་ན་འགོག་པ་ནི་མྱང་འདས་དང་འདྲ་བར་ཆོས་ཞི་བ་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་སེམས་པས་རྣམ་ཤེས་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཉོན་མོངས་ཞི་བ་སྔོན་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པས་ལུས་མངོན་བྱེད་དོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །
བཞི་པ་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་ནི། ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་གང་དག་སངས་རྒྱས་མི་བཞུགས་ཤིང་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་རང་

བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དག་ཡོད་དེ། དེ་དག་ཐབས་ལ་མཁས་པས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་སྟོང་བྱེ་བ་ཕྲག་མང་པོ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་
སྨིན་པར་བྱས་ནས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དག་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །རང་རྒྱལ་ནི་གཉིས་ཏེ། གཅིག་ནི་གཞན་ལ་སྒྲར་བརྗོད་པས་ཐོས་པ་མེད་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྣང་བར་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་ཆ་

ལུགས་ཙམ་འཛིན་པའོ་ཞེས་དག་ཐུབ་གཉིས་ལས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཉི་སྣང་ལས་སྤྱིར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

314

མདོ་ཉེར་བཞི་དྲངས་ཏེ་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། གལ་ཏེ་དགེ་འདུན་འདི་དག་འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཐེག་ཆེན་ལ་ཐེག་དམན་གྱི་མིང་

གིས་བཏགས་ནས་བསྟན་ན། གང་དཔེར་བྱེད་ཅེ་ན། འཕགས་པས་ནི་ཐོད་རྒལ་བ་དང་རིམ་གྱིས་པ་གཉིས་དང་མཚུངས་པར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་དང༌། དད་ཐོབ་གཉིས་ནི་ཐོད་རྒལ་བའི་ཞུགས་གནས་བཞི་དང༌། ལྷག་མ་རྣམས་མཐར་གྱིས་པ་དང་སྦྱར་ཞིང་དེ་དག་ཀྱང་མཛོད་དང་མཐུན་པར་འཆད་དོ། །
སློབ་དཔོན་གྱིས་ནི་རྒྱན་སྣང་དུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐར་གྱིས་པ་དང་

མཚུངས་པར་བཤད་ཅིང་གཙོ་བོར་ཀུན་ལས་བཏུས་དང་མཐུན་པར་འཆད་དོ། །ཅིག་ཅར་པ་དང་སྦྱོར་བ་ནི་འགྲེལ་པ་སུས་ཀྱང་མ་བཤད་དོ། །འོ་ན་དེ་དག་དང་ཆོས་མཚུངས་གང་ཞིག་གིས་སྦྱར་ཞེ་ན། སྤངས་རྟོགས་དང་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་ཏེ་
གསུམ་གྱིས་སྦྱོར་རོ། །སྤངས་པ་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་རིགས་བྱིན།
ཤེར་འབྱུང༌། ཐུབ་དགོངས། ཟླ་འོད་རྣམས་སུ་གསལ་བར་བཤད་ཅིང་ཚིག་གསལ་
གྱིས་མངོན་པ་ལ་ཁ་འཕངས་སོ། །དོན་འདི་ལ་སྔ་རབས་པ་རྣམས་ཐེག་ཆེན་གྱིས་

སྤང་བྱ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བས་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཐེག་
དམན་གྱིས་སྤངས་པའི་རིགས་པ་ཐེག་ཆེན་ལ་སྦྱར་བ་ཤིན་ཏུ་ནོར་ཞེས་ཟེར་རོ། །
ཡང་གཞན་དག་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ཡིན་ལ་དེ་ཤེས་སྒྲིབ་

ཡིན་པས་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤངས་པ་མི་སྲིད་ལ། ཉི་སྣང་ལས། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་དང་སྦྱར་བ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགེ་འདུན་གྱི་ལུགས་ཡིན་གྱི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མིན་
ཏེ། ཡིན་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་དང་སྦྱོར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

315

དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་པས་
ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུགས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཅིག་
ཅར་དུ་སྤོང་བ་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་སྤོང་བ་འོང་མི་འོང་ལ་
སོགས་པ་ནི་འོག་ནས་བཤད་པར་བྱའོ། །
ལྔ་པ་ལ་གསུམ། མདོའི་དཀའ་གནས་དང༌། དགེ་འདུན་གྱི་ས་མཚམས་

བསྟན་པ། མཚན་ཉིད་པ་དང་བཏགས་པ་བ་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ལྷ་ཚེ་རིང་པོར་སྐྱེ་བ་དེ་འཕགས་པར་མི་རིགས་ཏེ། བསམ་གཏན་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡོངས་
སུ་ཟད་པ་དང༌། ཞེས་སོ། །སྦྱོར་ལམ་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དྲོད་ནས་མི་ཁོམ་བརྒྱད་ཟད་པར་བཤད་པས་སོ། །ཚོགས་ལམ་པར་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཏུ་བཤད་པས་ཤེ་ན། འདི་ལ་མཁས་པ་གསུམ་གྱི་ལན་ལས་”བ་ག་ལ་པའི1

་འདོད་པ་བརྗོད་
ཟིན་ཏོ། །ཡུལ་ཨོ་དེ་ཤ་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཞལ་འཆམ་དུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཏུ་བཤད་པ་ནི་ཕལ་ཆེ་བས་བརྗོད་པ་སྟེ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་མ་གཏོགས་ཞེས་པའི་དམིགས་བསལ་ཡོད་པས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདིའི་ལྟར་ན་དེ་ཚོགས་ལམ་པར་གསལ་ལོ། །
ཀོང་ཀ་ན་པ་དག་ནི་ལྷ་ཚེ་རིང་པོ་ལ་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་མིན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཕྱི་རོལ་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་དང་ས་འོག་མ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་ནས་དེར་
སྐྱེས་པ་འཆི་ཁའི་ཚེ་ལོག་ལྟ་སྐྱེས་ནས་དམྱལ་བར་ལྟུང་བས་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེ་བདེན་པ་མ་མཐོང་བ་དག་བརྒྱ་ལམ་ན་བཤེས་

1 བླ། ༣༨༩ བྷ་ག་ལ་བའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

316

གཉེན་ངན་པའི་མཐུས་དེར་སྐྱེས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་དང་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་ལ་སོགས་པས་སྔ་མ་ལྟར་མི་ཉམས་པས་མི་ཁོམ་པར་སྐྱེས་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བྱས་ན། ཡེ་ཤེས་རྒྱས་པའི་མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་སྙན་པ་བརྗོད་པས། དགེ་སློང་དམིགས་པ་ཀུན་ལ་གནས་པར་མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྣོད་ཅིག་
ཡོད་པ་ལྷ་ཚེ་རིང་པོར་སྐྱེས་པ་ན་གདུལ་བྱ་གཞན་མེད་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཏེ་ཡང་མིར་སྐྱེས་པའི་དོན་མཛད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་ལེགས་པར་བཤད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། མདོར་ན་ཆོས་འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་དེར་སྐྱེས་པ་དེ་ལོག་ལྟ་སྐྱེ་བས་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་ཀྱང༌། བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེ་ནི་དེར་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་

སྟོབས་ཀྱིས་ལོག་ལྟ་མི་སྐྱེ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །འདིའི་ལྟར་ན་སྦྱོར་ལམ་པ་མི་ཁོམ་
ཟད་པས་དེར་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཞེས་པའོ། །འདི་དག་ཀུན་ཀྱང་དད་མོས་ཀྱི་དགེ་འདུན་
འདི་བདེན་པ་མ་མཐོང་བར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་དགག་པ་ནི་བསྙད་ཟིན་ཏོ། །གཞན་ཡང་ཁམས་གོང་གི་སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་རྟེན་ལ་རྒྱུ་འབྲས་ལ་སྐུར་འདེབས་ཀྱི་ལོག་ལྟ་མེད་ལ།
ཕྱིར་མི་ལྡོག་མ་གཏོགས་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ས་བརྒྱད་པ་བ་དམིགས་བསལ་ཡིན་གྱི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཙམ་མིན་པས་སོ། །
དེས་ན་ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས། ཐབས་ལ་མི་མཁས་པ་སྔ་མ་ནི་བསམ་གཏན་གྱི་སྤྱོད་པ་དང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བརྩོན་ཡང་ཐབས་མི་
མཁས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ལྷ་ཚེ་རིང་པོར་སྐྱེས་ཏེ། དུས་དེ་སྲིད་གཅིག་གི་བར་དུ་ཕ་
རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་མི་བརྩོན་པར་གྱུར་ནས་ཕྱིས་མིའི་ནང་དུ་སྐྱེས་པའི་ཚེ་སྔོན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་མཐུས་བརྩོན་པར་བྱེད་ཀྱང་དབང་པོ་རྟུལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

317

པོར་འགྱུར་ཏེ། ཞེས་པ་ལྟར། ཚེ་སྔ་མ་ཞིག་ལ་དེར་སྐྱེས་ཕྱིས་མིའི་ནང་དུ་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པ་དེ་དབང་རྟུལ་དུ་བཞག་གོ །ཡང་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་

བཅོམ་གཉིས་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བར་མི་རིགས་ཏེ། སྡུད་པར། བྱང་ཆུབ་ཡོན་ཏན་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཉམས་འགྱུར་འོང་ཞེས། །གཟུགས་མེད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་མི་བྱེད། ཅེས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་དེར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྙོམས་འཇུག་ཐོབ་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་པའོ། །དེས་ན་སྐྱེ་བ་ལ་
དབང་མ་ཐོབ་ན་སྐྱེ་བ་སྲིད་ཀྱང་ཐོབ་ན་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཀུན་བཏུས་སུ། གཟུགས་མེད་པའི་
ཁམས་རྣམ་པར་སྤངས་པའི་བསམ་གཏན་དང་ལྡན་ལ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་གྱི་གཟུགས་མེད་པ་ན་
སྤྱོད་པ་ནི་མིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་གནས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐུའི་ཁྱད་པར་ཐོབ་པ་དག་དེར་མི་སྐྱེའོ། ཞེས་སོ། །ཡང་འཕར་བ་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་
བསམ་གཏན་དང་པོའི་རོ་མྱངས་ནས་བསམ་གཏན་གསུམ་ལས་ཉམས་པར་བཤད་པ་དང༌། བསམ་གཏན་གྱི་དབང་གིས་ལྷ་གནས་རྣམས་སུ་སྐྱེ་བར་བཤད་པ་མི་
རིགས་ཏེ། ས་མཐོན་པོར་ཆུད་པའི་བྱང་སེམས་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་རོ་མྱང་བ་མེད་ལ་བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པ་ལེན་པས་སྙོམས་འཇུག་གི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་བཟློག་
པས་ཤེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། དང་པོ་བྱང་འཕགས་དབང་རྟུལ་ཐབས་མི་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་བསམས་པའམ། ཡང་ན་སོ་སྐྱེའི་དུས་སུ་རོ་མྱངས་པ་ལ་དགོངས་ལ། གཉིས་པ་ནི་འདོད་བཞིན་དུ་སྙོམས་འཇུག་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རྗེས་འབྲང་གཉིས་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ལ། རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

318

གཉིས་ས་གཉིས་པ་ནས་ལྔ་པའི་བར་བཞི་ལ། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་ས་དྲུག་པ་ལ། ཕྱིར་འོང་དང་བར་ཆད་གཅིག་པ་ས་བདུན་པ་ལ། ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ། ས་བརྒྱད་པ་དང་དགུ་པ་ལ། བར་དོར་འདའ་བ་ནས་ལུས་མངོན་བྱེད་ཀྱི་བར་དག་ནི་ས་བཅུ་པ་
ལ་གནས་པར་ཐུབ་དགོངས་ལས་བཤད་དོ། །ཟླ་འོད་དུ། ཕྱིར་འོང་མཐར་ཐུག་པའི་བར་ཆད་གཅིག་པ་ས་བརྒྱད་པ་དང་དགུ་པ་ལ་དང༌། བར་དོར་འདའ་བ་ནས་གོང་འཕོའི་བར་ཕྱིར་མི་འོང་ལྔས་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་དུ་སྒོམ་སྤང་དོན་གཅིག་སྤངས་པ་
དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པར་བཤད་ཅིང༌། གཞན་རྣམས་འདྲ་ལ་རང་རྒྱལ་ལ་གཉིས་ཀར་ས་མཚམས་མི་སྣང་ངོ༌། །
དེས་ན་ཨ་བྷྱའི་དགོངས་པ་ལ་བར་ཆད་གཅིག་པ་ས་བདུན་པ་གཅིག་པུ་
དང༌། བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་དང་ས་མཚམས་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ལ་ཤེས་བྱེད་མི་སྣང་སྟེ། འགྲེལ་པ་དེ་གཉིས་ཞིབ་པར་བལྟས་པས་ཤེས་སོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ནི་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོ་བསྣན་པས་རྒྱུན་ཞུགས་སྐོར་ལྔ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་དང༌། ཕྱིར་འོང་འབྲས་གནས་གཉིས་ཕྱིར་མི་འོང་དང་བཅས་པའི་ཞུགས་པ་གཉིས་ཏེ་བཞི་ནི་སྤྱོད་པ་ལ་ཞུགས་པ། ཕྱིར་མི་འོང་ཙམ་པོ་དང་གོང་འཕོ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་བརྒྱད་དེ་དགུ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་ཡིན་ལ། རང་རྒྱལ་བཞི་པོ་དེ་དག་ཅི་རིགས་སུ་འདུ་བར་བཞེད་ཅིང་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་གྲངས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འཛིན་ཏོ། །འཕགས་པའི་བཞེད་པས་ནི་རྗེས་འབྲང་གཉིས་མཐོང་ལམ་པ་དང༌། ལྷག་མ་རྣམས་སྒོམ་ལམ་པ་ཡིན་ལ་ཁྱད་པར་དུ་ཞུགས་པ་བཞི་པ་ས་བཅུ་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

319

ལ་གསུངས་སོ། །སློབ་དཔོན་ནི་རྒྱུན་ཞུགས་ཙམ་པོ་མཐོང་ལམ་པ་དང་ལྷག་མ་རྣམས་སྒོམ་ལམ་པར་བཞེད་དོ། །གང་ལྟར་ཡང་འདི་དག་རིམ་པ་ལྟར་ས་རིམ་ཅན་ལ་སྦྱོར་བ་མི་འཐད་པར་གོ་སྟེ། ཆོས་འབྲང་དང་བར་ཆད་གཅིག་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་མདོ་ལས་དེ་དག་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་སེམས་དཔར་བཤད་པས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་འདིར་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་བཤད་པ་འདི་དག་དངོས་ཀྱི་

སྒྲའམ་འོན་ཏེ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཁྱུང་ན་རེ་བཏགས་པའི་སྒྲ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་གསུམ་ཚང་བས་སོ། །ཆོས་གསུམ་ནི་སྤངས་རྟོགས་ཅུང་ཟད་ཙམ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །ཁ་ཅིག་གིས་འདི་སྙམ་དུ་དགེ་འདུན་བྱ་བ་སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞི་ཁོ་ན་ཡིན་ལ་བྱང་སེམས་ལ་དེའི་དོན་མེད་དོ་སྙམ་པ་བཟློག་པ་ནི་དགོས་པའོ། །ཡུམ་དང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་འཁོར་ལོའི་མདོ་གཉིས་ཀར་བྱང་སེམས་ཀྱི་དགེ་འདུན་དུ་གསུངས་པ་
ནི་དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དྭགས་པོ་ན་རེ་བྱང་སེམས་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་སོགས་པའི་དོན་ཡོད་པས་དངོས་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་ལ་བཏགས་པ་བ་མིན་ནོ་
ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་གཉིས་ལ་བྱང་ཡེ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མྱང་འདས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་
ལམ་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཞུགས་པས་དེ་མཚན་ཉིད་པར་འཇོག་པ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་རྒྱུན་ལམ་ལ་ཞུགས་པ་ལ་ཡང་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་སུ་བཞག་པ་དངོས་སུ་འགྱུར་བས་ཕྱི་མ་ལེགས་པར་སྨྲའོ་དེ་ལ་ཡུམ་གྱི་མདོར་བྱང་སེམས་ལ་རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་
འོང་ཕྱིར་མི་འོང་གི་ཞུགས་གནས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་སྒྲས་ཟིན་པར་གསུངས་པ་མེད་དོ། །
འོན་ཀྱང་མདོའི་དོན་རྗེ་བཙུན་གྱིས་བཀྲལ་བས་རྗེས་འབྲང་གཉིས་དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

320

རིགས་སྐྱེ་ལ་སོགས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཞུགས་གནས་ལ་གྲགས་པའི་བརྡ་མཛད་ཅིང་དེ་དག་འགྲེལ་པ་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ནས་འབྱུང་བ་དང་བསྒྲིགས་

ནས་ཞུགས་གནས་སུ་ཡང་བཤད་དོ། །ཕྱིར་མི་ལྡོག་འཁོར་ལོའི་མདོ་ལས་ནི། བྱང་སེམས་ལ་རྗེས་འབྲང་གཉིས་བརྒྱད་པ་རྒྱུན་ཞུགས་ཕྱིར་འོང་ཕྱི་མི་འོང་དགྲ་བཅོམ་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་ཏེ་དགུའི་བརྡ་མཛད་དོ། །དེར་བཤད་པ་ནི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མིན་ཏེ། ཡིན་ན་བྱང་སེམས་ཡིན་པའི་ཉན་རང་དང་དགྲ་བཅོམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཐེག་པ་གསུམ་འཆོལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་མདོ་དེ་ལས་དགེ་སློང་རྣམས་རྒྱལ་བྱེད་ཚལ་ཆུར་མེད་པ་ལ་ཆུའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་དཔེར་བཞག་ནས་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བཞི་དང་རང་རྒྱལ་མིན་པ་ལ་དེ་དག་ཏུ་འདུ་
ཤེས་པ་དེ་དག་གི་འདུ་ཤེས་བསལ་བའི་ཕྱིར་དུ་བྱང་སེམས་ལ་བརྒྱད་པ་ལ་སོགས་པར་བཤད་པའི་དགོངས་པ་འདི་དག་གོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། ཉན་རང་གི་རིགས་ཅན་རྣམས་འབྲས་བུ་བཞི་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་འབྲས་བུ་

ཐོབ་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་ཤིང་དེ་ལས་གོང་ན་བགྲོད་དུ་མེད་དོ་སྙམ་པ་རྣམས་
ཐེག་ཆེན་ལ་དྲང་བའི་ཕྱིར་དུ་བརྒྱད་པ་སོགས་དེ་དག་བྱང་སེམས་ཉིད་ལ་ཡོད་པར་བསྟན་པས་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་གནོད་བྱེད་ཡོད་པས་སོ། །
འོ་ན་དགོངས་ཏེ་གསུངས་པའི་གཞི་དང༌། དགོས་པ་དང༌། དངོས་ལ་གནོད་
བྱེད་རྣམས་གང་ཞེ་ན། མདོ་ལས། སངས་རྒྱས་མཐོང་ལ་ཆགས་མེད་དེ། །སེམས་ཅན་དཔག་མེད་དད་པར་བྱེད། །དེ་ནི་དེ་ལ་ཆགས་མེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་བློ་ལྡན་དད་པས་འབྲང༌། ཞེས་དང༌། ཆོས་རྒྱུན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ། །རྒྱུན་དེ་ལས་ཀྱང་འདའ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

321

མི་བྱེད། །ཆོས་ཉིད་དེ་ནི་རྗེས་སུ་ཐོབ། །དེ་ཕྱིར་ཆོས་རྗེས་འབྲང་ཞེས་གསུངས། ཞེས་པ་དང༌། ལོག་པ་བརྒྱད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས། །རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད་ལ་རེག །ཡང་དག་བརྒྱད་ལ་ཞེན་པ་མེད། །དེ་ཕྱིར་བརྒྱད་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། ཞེས་དང༌། ལམ་ལ་རྒྱུན་ཞེས་”ངེས་བརྗོད་དོ། །1

བསམ་དུ་མེད་པ་སངས་རྒྱས་ལམ། །གང་དག་
ལ་ལ་འདིར་གནས་པ། །དེ་དང་དེ་དག་རྒྱུན་ལ་གཞོལ། ཞེས་དང༌། གང་གིས་བྱང་ཆུབ་འགྲུབ་འགྱུར་བའི། །རྐྱེན་རྣམས་མང་པོ་རབ་གསུངས་པ། །རྐྱེན་དེ་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས། །དེ་དག་འཚོལ་ཞིང་འོངས་པ་ཡིན། ཞེས་དང༌། འགྲོ་བ་རྣམས་གསུམ་གང་དུ་ཡང༌། །དེ་ནི་ཕྱིར་ཞིང་མི་འགྲོ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་”ཐོབ་པས་
ན

2

། །དེ་ནི་ཕྱིར་མི་འོང་ཞེས་བརྗོད། ཅེས་དང༌། གང་གིས་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བ། །ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིས་བཅོམ། །ཉོན་མོངས་པ་ལས་”སེམས་ཅན་འགྲེལ

3

། །དེས་དེ་དགྲ་བཅོམ་ཞེས་བརྗོད་དོ། ཞེས་དང༌། བྱང་ཆུབ་ཞི་བ་སྤྲོས་པ་མེད། །རྙོག་པ་མེད་པར་སྒྲོགས་པར་བྱེད། །སྐྱེ་བོ་དཔག་ཏུ་མེད་ལ་སྒྲོགས། །དེས་དེ་ཉན་ཐོས་ཞེས་བརྗོད་དོ། ཞེས་དང༌། མ་རིག་ནམ་མཁའ་ཇི་བཞིན་ཏེ། །ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད། །འདི་ནི་མངོན་སུམ་གྱུར་པས་ན། །རང་རྒྱལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་འདི་རྣམས་ཀྱིས་ནི་བརྒྱད་པ་དང་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་
འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པས་དགོངས་གཞི་བསྟན་ཏོ། །
མདོ་འདི་ལས་གང་ཟག་དགུ་པོ་འདི་བྱང་སེམས་ལ་བཞག་པས་དད་རྗེས་

1 བླ། ༣༩༦ ངེས་བརྗོད་དོ། ། ཞོལ། ༣༣༦ ཀ ། ༣༥༢ སྡེ། ༣༥༦ ངས་བརྗོད་དོ། །
2 ཀ ། ༣༣༣ སྡེ། ༣༥༧ ཐོབ་པས་ནི
3 ཞོལ། ༣༣༦ སེམས་ཅན་འགྲེལ ཀ ། ༣༣༣ སེམས་ཅན་གྲོལ བླ། ༣༩༧ སྡེ། ༣༥༧ སེམས་ཅན་འགྲོལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

322

འབྲང་སོགས་ཉི་ཤུ་ཡང་བྱང་སེམས་སོ། །འདི་ཐུགས་ལ་བཞག་ནས་ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་འཁོར་ལོའི་མདོ་ལ་ཞལ་འཕངས་སོ། །དགོངས་ཏེ་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཟླ་འོད་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་གང་ཟག་དང་མིང་འདྲ་བ་ནི་དགེ་
འདུན་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པའི་དོན་དུའོ། ཞེས་པ་ལྟར་དགེ་འདུན་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེས་
བུ་ཟུང་བཞི་ཁོ་ནའོ་སྙམ་ནས་བྱང་སེམས་ལ་དགེ་འདུན་དུ་མི་མོས་པ་ཡོད་པ་དེ་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞིའི་བརྡ་མཛད་དོ། །དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་འཆོལ་བར་ཐལ་བ་ལ་སོགས་པ་སྔར་བརྗོད་ཟིན་ལ། ཀུན་བཏུས་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་ཞུགས་ན་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། རྒྱུན་ལ་འཇུག་པ་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ཚད་
མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཕྱིར་མི་འོང་བར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་ཤིང་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་
བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་ལྔའི། དང་པོ་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་གསུམ་སྟེ། ཞུགས་པ་དང༌། འབྲས་གནས་ཙམ་དང༌། འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། །དང་པོ་ནི་བདེན་དང་བདེན་ལ་བཟོད་པ་དང༌། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་
ཀྱིས་བསྡུས་པའི་མཐོང་བའི་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་སྟེ་བཅོ་ལྔ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་སྤངས་རྟོགས་སྒྲུབ་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་པའི་དབང་རྟུལ་དད་པ་དང་དབང་
རྣོན་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་འབྲས་བུ་དང་པོ་རྒྱུན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

323

ཞུགས་ལ་ཞུགས་པའི་མིང་ཅན་རྣམ་པ་གཉིས་སོ། །དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་ནི། ཡུན་རིང་པོར་ཤེས་པ་དང་མྱུར་བར་ཤེས་པའམ། སྔོན་ལེགས་པར་སྦྱངས་པ་དང་མ་སྦྱངས་པ་ལས་འདིར་འོངས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཞུགས་པ་བཤད་ཟིན་པ་དེའི་འོག་ཏུ་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོའི་མིང་ཅན་འཆད་དོ། །དེ་ཡང་གང་ན། འདོད་པའི་སྒོམ་སྤངས་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤངས་པ་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་གནས་པའོ། །དེ་ལྟར་དེའི་འོག་ཏུ་ཞེས་པའི་འབྲུ་གནོན་དང་དྲི་བ་དེ་དང་དེའི་མིང་ཅན་ཞེས་པ་རྣམས་འདི་ལ་བཤད་པ་བཞིན་དུ་འོག་མ་ཐམས་ཅད་ལ་བསྒྲེའོ། །གསུམ་པ་ནི། རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་གནས་དེ་ཉིད་ལྷའི་རིགས་དང་མིའི་རིགས་ནས་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲས་གནས་ཙམ་
ལས་གཞན་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། སྤངས་པ་རྩ་བ་ལྟར་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་གཉེན་པོ་སྒོམ་ལམ་གྱིས་སྤངས་པའོ། །གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་
ཞུགས་པ་ནི། སྒོམ་ལམ་གྱིས་འདོད་ཉོན་ལྔ་པ་སྤངས་ནས་ཕྱིར་འོང་གི་འབྲས་བུ་
ཐོབ་ཕྱིར་བརྩོན་པའི་དབང་རྟུལ་དད་མོས་དང༌། དབང་རྣོན་མཐོང་ཐོབ་འབྲས་བུ་གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ལ་ཞུགས་པ་གཉིས་ནི་ཉི་ཤུར་བྱེད་པ་ན་གྲངས་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པ་ཁོ་ནའོ། །གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ཙམ་ནི། འདོད་ཉོན་དྲུག་པ་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལ་གནས་པ་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ནི། ཕྱིར་འོང་དེ་ཉིད་སྤངས་པ་རྩ་བ་ལྟར་ལ་སྐྱེ་བ་ལྷར་སྐྱེ་བ་གཅིག་ལུས་པའི་ཕྱིར་འབྲས་གནས་ཙམ་ལས་གཞན་ཁྱད་པར་ཅན་བར་ཆད་གཅིག་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཞུགས་གནས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འདོད་ཉོན་བདུན་ནམ་བརྒྱད་སྤངས་ཤིང་དགུ་པ་སྤོང་ཕྱིར་བརྩོན་པའི་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

324

འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །སྔ་མ་བཞི་ནི་གྲངས་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པའོ། །
འོ་ན་ཞུགས་པ་དང་པོའི་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གཉིས་སོ་སོར་བགྲངས་ནས་བར་པ་གཉིས་ལ་ཞུགས་པ་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་མཐོང་ལམ་བཅོ་ལྔའི་ཚེ་གཉེན་པོའི་བྱེད་པ་དང་བཅས་ལ་དེ་ཡང་དབང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ནུས་པ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་
པས་གཉིས་སུ་འཇོག་ལ། འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་ན་གཉེན་པོའི་བྱེད་པ་ཆད་པས་གཅིག་ཏུ་བྱེད་གསུང་བ་ནི་འབྲས་གནས་ཀྱི་ཚེ་མཐོང་སྤང་”སྤོང་པའི1

་བྱེད་པ་མེད་
ཀྱང་སྒོམ་སྤང་སྤོང་བའི་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །
བྱང་ཡེ་ནི་མཐོང་ལམ་བར་མ་ཆད་དུ་སྐྱེ་བས་དབང་པོ་འཕོ་ལོང་མེད་པས་སོ་སོར་ངེས་པའི་ཕྱིར་གཉིས་སུ་བགྲངས་ལ། སྒོམ་ལམ་གྱི་ཚེ་དབང་པོ་འཕོ་ཞིང་
སོ་སོར་མ་ངེས་པས་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་”གསུང་བ2

་ཉིད་འཐད་དོ། །གཉིས་པ་ནི།
འདོད་ཉོན་དགུ་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་བ་སྟེ་དེ་ལ་ལྔ་ལས། དང་པོ་བར་དོར་འདའ་བ་ནི། གཟུགས་སུ་སྐྱེ་བའི་ཀུན་སྦྱོར་དངོས་ནི་སྤངས་ལ་དེའི་བར་དོ་འགྲུབ་པའི་ཀུན་སྦྱོར་ནི་མ་སྤངས་པས་བར་དོའི་སྲིད་པ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། གྲུབ་པ་ན་
ཡང་རུང་སྟེ། བར་དོར་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཐ་མ་ཐོབ་པའོ། །འདི་
ཚིག་གསལ་ལས། ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེས་ནས་ལུས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོགས་བསགས་ནས་འཚང་རྒྱ་བར་བཤད་ལ། དག་ལྡན་དུ་དེ་ཉིད་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདིར་འོག་མིན་ཉིད་དུ་སྟེ་འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་མ་ཡིན་པའོ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སྐྱེས་ནས་

1 སྡེ། ༣༦༠ སྤོང་བར
2 བླ། ༤༠༠ གསུངས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

325

འདའ་བ་ནི། ཀུན་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་མ་སྤངས་པས་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེས་ནས་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་ཐ་མ་འཐོབ་པའོ། །འདི་སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་དང་”ཚེ་ཆད་མེད་པར1

་བྱས་ནས་

ཚེ་གཅིག་པོ་དེ་ལ་འཚང་རྒྱ་བའོ། །གསུམ་པ་བྱེད་བཅས་དང༌། བཞི་པ་བྱེད་མེད་
ཀྱིས་འདའ་བ་ནི། རིམ་པ་ལྟར་གཟུགས་སུ་སྐྱེས་ནས་འབད་རྩོལ་གྱིས་ལམ་མངོན་
དུ་བྱས་ནས་དང༌། དེ་ལས་བཟློག་པས་འདའ་བ་སྟེ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་བཞིའོ། །ལྔ་པ་གོང་དུ་འཕོ་བ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཕྱིར་མི་འོང་དེ་ཉིད་འོག་མིན་གྱི་མཐར་

ཐུག་པར་འགྲོ་བ་ལ་ནི། ཚངས་རིས་ནས་གནས་བར་པ་རྣམས་དོར་ཏེ་འོག་མིན་དུ་འཕར་བ་དང་ཚངས་རིས་ནས་གནས་གཙང་རྣམས་སུ་སྐྱེས་བར་ནས་གནས་འགའ་རྒལ་ཏེ་འོག་མིན་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱེད་དུ་འཕར་བ་དང་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་བརྒྱུད་ནས་འོག་མིན་དུ་འཇུག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བ་གསུམ་ཡོད་པ་ཉིད་
ཀྱིས་གོང་འཕོ་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་ལས་གཞན་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །གཉིས་པ་ཕྱིར་མི་འོང་
དེ་ཉིད་སྲིད་རྩེར་འགྲོ་བ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྟེ་གཟུགས་ཀྱི་

ཆགས་བཅོམ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། མཐོང་ཆོས་ཞི་ཚེ་འདི་ལ་མྱང་འདས་འཐོབ་པ་དང་འགོག་སྙོམས་ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་འོག་མིན་འགྲོ་ལས་གཞན་རྣམ་
པ་གཉིས་སོ། །འདི་དང་སྔ་མ་གཉིས་སུ་དེ་ཉིད་ཅེས་པ་གོང་འཕོ་དེ་ཉིད་ཅེས་རིགས་བྱིན་འཆད་དོ། །
འདིར་རྒྱན་སྣང་འགྱུར་རྙིང་ལས། སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བ་
ནི་གཟུགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ཞི་བ་ལུས་ཀྱིས་

1 སྡེ། ༣༦༠ ཚེ་ཁྱད་མེད་པར བླ། ༤༠༡ ཀ ། ༣༥༦ ཞོལ། ༣༤༠ ཚེ་ཚད་མེད་པར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

326

མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་སྟེ་གཞན་རྣམ་པ་གཉིས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་བཤད་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་འདོད་པའི་རྟེན་ལ་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་

མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་སྤངས་ཏེ་གཟུགས་མེད་བཞི་ཐོབ་པར་བྱས་ནས། འདི་ནས་ཤི་ནས་གཟུགས་ཁམས་བོར་ཏེ་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་དང༌། རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན་

དང་ལྡན་ཞིང་ལུས་གཞན་མི་ལེན་པར་ཚེ་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཕྱི་མ་འདི་བྱང་སེམས་མཆོག་ཏུ་བཤད་དོ། །བཤད་པའི་ཚུལ་འདི་ནི་འབུམ་པ་གསུང་བ་ལྟར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྲིད་རྩེར་འགྲོས་བསྟན་ནས་གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་གྱིས་

བཤད་དེ། དེའི་དབྱེ་བར་མཐོང་ཆོས་ཞི་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་སུ་འགྲོ་མི་སྲིད་པ་

དང༌། ལུས་མངོན་བྱེད་དེ་གཉིས་སུ་འགྲོ་བའི་ངེས་པ་མེད་པ་གཉིས་སུ་བྱེད་པ་ནི་དཔེར་ན་རྟ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གླང་པོ་ཆེ་ཡིན་ལ་དེ་དབྱེ་ན་ར་དང་ལུག་གོ །ཞེས་པ་ལྟར་མ་འབྲེལ་ལོ་བྱས་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་བདེན་པ་བྱང་སེམས་ནི་
བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་བརྒྱད་ཀ་སྒོམ་པས་སྲིད་རྩེའི་
མཐར་ཐུག་འགྲོ་ཞེས་བྱ་ལ། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་ནུས་པས་
གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ་ཞེས་འབུམ་ཕྲག་གསུམ་པས་གསུངས་
པར་བྱང་ཡེ་འཆད་པ་ལྟར་འཐད་དོ། །
དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་པ་ནོར་བར་སྨྲ་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དོན་
རགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་པཎ་ཆེན་འདི་འཁྲུལ་བ་ག་ལ་སྲིད། བཞི་པ་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་ནི། སྲིད་རྩེའི་སྒོམ་སྤང་བརྒྱད་པ་སྤངས་ལ་དགུ་པ་སྤོང་བ་
ལ་བརྩོན་པ་ནི་དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པའོ། །དེ་དག་ནི་རྒྱན་སྣང་དུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

327

བཤད་པ་ལྟར་གསེར་གླིང་པས་ཀྱང་བྲིས་པའི་དགོངས་པའོ། །ཤེར་འབྱུང་གིས་གོང་
འཕོའི་སྐབས་སུ་ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་རྣམས་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་སྤངས་

པར་བཤད་པ་ནི་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་གྲངས་འདྲེན་ལུགས་འགྲེལ་པ་འདིའི་དགོངས་པར་སྣང་ངོ༌། །ལྔ་པ་རང་རྒྱལ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལ་དམིགས་ནས་རང་ལམ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
མི་འབྱུང་བ་ན་རང་རྒྱལ་དུ་འགྱུར་བའོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། རང་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བ་སྟེ་ཞེས་པས་དགྲ་བཅོམ་མི་འདྲེན་པ་དགོངས་པར་གོ་སྟེ། འདྲེན་ན་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་གྱི་མིང་ཅན་མི་འདྲེན་པ་མི་འཐད་དེ་རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པས་སོ། །
ཚིག་གསལ་དུ་ཐ་མ་འདི་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར་རང་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀའི་དོན་བྱེད་པའི་སེམས་དཔའ་མཆོག་གོ་ཞེས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ལ་ལྔ། ཕྱིར་འོང་ལ་གསུམ། ཕྱིར་མི་འོང་བཅུ། དགྲ་བཅོམ་འབྲས་ཞུགས་རང་རྒྱལ་ཏེ་ཉི་ཤུའོ། །དེས་ན་རྩ་བར་བསྟན་པ་ལ་བཅུ་བདུན་ཁ་བསྐང་བ་ལ་གསུམ་བྱེད་པ། འདི་དང་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། འབྲས་བུ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ལ་གནས་པ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་པ་ལ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ནི་གོ་སླ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ན་

བསྡུས་པར་མ་བཤད་དོ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན། དང་པོ་ལ་གཉིས། སྦྱོར་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན། བརྟེན་པ་སྦྱོར་བའི་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལུས་རྟེན་ནི་རང་འགྲེལ་ལས། གསུམ་ནི་མི་དག་གི་ནང་ཁོ་ན་དང་གླིང་གསུམ་དུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །སྔོན་སྐྱེད་པ་རྣམས་ནི་ལྷ་དག་གི་ནང་དུ་ཡང་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

328

དོ། །བཞི་པ་ནི། ལྷ་དག་གི་ནང་དུ་ཡང་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བཤད་དོ། །དེས་ན་མཐོང་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་ལ་སྐྱེ་དགོས་སོ། །གཉིས་པ་སེམས་རྟེན་ནི་མཛོད་ལས། མི་ལྕོགས་མེད་པ་དང༌། །ཁྱད་པར་བསམ་གཏན་ས་པའོ། ཞེས་བསམ་གཏན་ས་དྲུག་དང༌། གཉིས་ནི་འོག་ནའང་ཡོད་པའམ། ཞེས་བཙུན་པ་དབྱངས་སྒྲོག་དྲོད་རྩེ་གཉིས་འདོད་པའི་ས་ལ་ཡང་བརྟེན་པར་འདོད་དོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ནི།
ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་ལའང་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ། ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ནས་ཆོས་རྒྱུན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་པ་དང༌། མཛོད་ལས། སྟོན་དང་བསེ་རུ་བྱང་ཆུབ་པ། །བསམ་གཏན་མཐའ་རྟེན་གཅིག་ལ་ཀུན། ཞེས་པས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདིའི་ལྟར་ན་སྦྱོར་ལམ་དུ་མ་ཟད་ཆོས་རྒྱུན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་
བརྟེན་པར་ཧ་ཅང་ཐལ་བ་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཟད་པར་

འགོག་སྙོམས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འགྱུར་བས་གཙོ་བོར་བསམ་གཏན་ས་དྲུག་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་བརྟེན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ངོ་བོ། དབྱེ་བ། ཕྱེ་བའི་བློ་གང་ཡིན་བརྟག་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས། ཐུན་མོང་དང༌། སོ་སོའི་ངོ་བོའ། །དང་པོ་ནི། སྒོམ་བྱུང་ཞེས་པའི་མཛོད་འགྲེལ་ལས། ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་འདི་བཞི་ཆར་ཡང་སྒོམ་བྱུང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་སྦྱོར་ལམ་ལ་སྒོམ་བྱུང་གིས་ཁྱབ་པར་བཤད་པ་ནི་དེ་གཙོ་ཆེ་བས་ཡིན་གྱི་ཐོས་བསམ་ཡང་མེད་པ་མིན་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། སྦྱོར་བའི་ལམ་གང་ཞེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

329

ན། ཚོགས་ཀྱི་གང་ཡིན་པ་སྦྱོར་བའི་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཚོགས་ལམ་ལ་བཤད་པའི་སོ་སྐྱེའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྦྱོར་ལམ་ལ་ཡང་ཡོད་པར་གསུངས་
ལ་ཚོགས་ལམ་དུ་ཐོས་བསམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡང་བཤད་པས་སོ། །ཆོས་ཆོས་ཉིད་
འགྲེལ་པར་ཡང་དེ་ལ་ངེས་པར་རྟོག་པ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་བསྡུས་པ་སྦྱོར་བའི་ལམ་ཐམས་ཅད་དོ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཐམས་ཅན་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒོམས་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་སྟེ་དེས་དེ་ངེས་པར་རྟོག་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སྦྱོར་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐོས་
བསམ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་རྣམས་ཐར་ལམ་གཏན་མིན་པར་ཐལ་
ལོ། །གཉིས་པ་ནི། མདོ་རྒྱན་ཀུན་བཏུས་གཉིས་སུ་བཤད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་དྲོད་སོགས་བཞིའི་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་གསུངས་པས་འདིར་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བཤད་དོ། །དེ་ལ་བཞི་ལས་དང་པོ་དྲོད་ནི། བྱང་སེམས་མཉམ་པར་བཞག་པས་ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ལས་མ་གཏོགས་པར་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དོན་
རྣམས་མ་མཐོང་གི་ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ཁོ་ན་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དུ་སྣང་བར་མཐོང་
སྟེ་སྣང་བ་ཐོབ་པའི་”ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏོ། །1

ཆོས་ལ་ངེས་རྟོག་གི་བཟོད་པ་དང་པོ་ཡང་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང༌། དེ་ནས་དེ་འདྲར་གྱུར་པ་ཡི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཉམ་གཞག་པས། །ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་མ་གཏོགས་པ། །དོན་ཀུན་རབ་ཏུ་མི་མཐོང་ངོ༌། ཞེས་
སོ། །
གཉིས་པ་རྩེ་མོ་ནི། དྲོད་དུ་ཐོབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་དེ་ཉིད་ཇེ་ཆེ་ཇེ་ཆེར་

1 ཀ ། ༣༦༢ སྡེ། ༣༦༦ ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

330

འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་གནས་པའི་བྱེད་པས་བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པོ་རྩོམ་པ་སྟེ་སྣང་བ་མཆེད་པའི་”ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏོ།

1

།དེ་ལྟར་ཡང༌། ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་བའི་
ཕྱིར། །བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པོ་ཀུན་ཏུ་རྩོམ། ཞེས་སོ། །འདི་ལ་འགྲེལ་པར་བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པོ་ལ་འབྲུ་མནན་ལ། འགྲེལ་ཆེན་ལས་བརྟན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཞེས་བརྟན་པའི་འབྲུ་གནོན་བྱང་སེམས་ལ་མཛད་དོ། །གསུམ་པ་བཟོད་པ་ནི། དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཤས་ཆེར་འཕེལ་ནས་སེམས་ཙམ་ལ་
གནས་ཏེ་ཡུལ་དུ་སྣང་བ་འདི་ནི་ནང་གི་སེམས་ཁོ་ནར་ཟད་དོ་ཞེས་རྟོགས་པའོ། །དེ་ནས་དོན་དུ་སྣང་བ་རྣམས་ནི་སེམས་ཁོ་ནར་ཟད་ཀྱི་སེམས་ལས་གཞན་མིན་ནོ་ཞེས་
མཐོང་སྟེ་དེའི་ཚེ་ནི་གཟུང་བའི་གཡེང་བ་སྤངས་ལ་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་འབའ་ཞིག་ལུས་སོ། །འདི་གཟུང་མེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཞུགས་པ་དང་འཛིན་པ་མེད་པའི་རྗེས་སུ་སོང་བའི་ཕྱིར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཞུགས་པའི་”ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏོ།

2

།དེ་ལྟར་ཡང་། ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་ནས་ནི། །སེམས་ཙམ་ལ་ནི་གནས་པར་
འགྱུར། །དེ་ནས་དོན་དུ་སྣང་བ་ནི། །སེམས་སུ་རབ་ཏུ་མཐོང་བར་འགྱུར། །དེ་ཚེ་འདི་ཡི་གཟུང་བ་ཡི། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་དེ་སྤོང་འགྱུར། །དེ་ནས་དེ་ལ་འཛིན་པ་ཡི། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་འབའ་ཞིག་ལུས། ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ཆོས་མཆོག་ནི། དེ་ལྟར་གཟུང་བའི་གཡེང་བ་སྤངས་ནས་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་ཙམ་ལ་གནས་པ་དེ་ཡང་འདི་སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་གཟུང་བ་མེད་ན་འཛིན་པ་ཡང་ཡོད་པར་མི་རིགས་སོ། ཞེས་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་ལ་ཆགས་པ་ཡང་དེ་མ་ཐག་

1 ཀ ། ༣༦༢ སྡེ། ༣༦༦ ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །
2 ཀ ། ༣༦༢ སྡེ། ༣༦༦ ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

331

ཏུ་སྤངས་ནས་དེ་མ་ཐག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་རེག་པར་བྱེད་དེ་འདི་ནི་དེ་མ་ཐག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། གཟུང་བའི་གཡེང་བ་སྤངས་པའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་སྤོང་བ་དང༌། འཛིན་པའི་གཡེང་བ་སྤངས་པའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ས་དང་པོར་འཇུག་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང༌། དེ་ཚེ་བར་ཆད་མེད་པ་ཡི། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མྱུར་དུ་རེག །འདི་ལྟར་དེ་ཡི་མཇུག་ཐོགས་སུ། །འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་སྤོང༌། །འདི་དག་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ནི། །དྲོ་བར་གྱུར་སོགས་ཡིན་ཞེས་བྱ། ཞེས་སོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། དང་པོ་གསུམ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དུ་གསལ་བ་དང་བཞི་པ་སྣང་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་སྣང་བ་རྫོགས་པ་ལ་བཤད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་ནི་གཟུང་མེད་ལ་
སྒོམ་བྱུང་གི་ངེས་པ་རྙེད་ཀྱང་སེམས་ཙམ་དུ་ཞེན་པས་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་མ་ཞི་ལ། བཞི་པས་ནི་སེམས་ཙམ་དུ་ཡང་མི་འཛིན་པས་འཛིན་མེད་ལ་སྒོམ་བྱུང་གི་ངེས་པ་རྙེད་དོ། །
དོན་འདི་ལ་རིགས་རལ་ན་རེ། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེའི་མཇུག་ཐོགས་ཞེས་ཆོས་མཆོག་གི་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་སྤོང་པར་གསུངས་པས་སོ་ཟེར་བ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་ལས་དེའི་མཇུག་ཐོགས་ཀྱི་དོན་གཟུང་བའི་གཡེང་བ་
སྤངས་པའི་དེ་མ་ཐག་ལ་བཤད་པ་དང༌། རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་ཆོས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཡེང་བ་མེད་པར་གསུངས་པ་དང༌། ཀུན་བཏུས་སུ་མདོ་དྲངས་པར་ཡང༌། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཉམ་གཞག་པས། །ཡིད་ཀྱི་གཟུགས་བརྙན་མཐོང་དེ་
ནས། །རང་གི་འདུ་ཤེས་ངེས་པར་བཟུང༌། །དེ་ལྟར་ནང་གི་སེམས་གནས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

332

ནས། །གཟུང་བ་མེད་པར་རྟོགས་པར་བྱ། །དེ་ཡི་འོག་ཏུ་འཛིན་མེད་པར། །དེ་ནས་མི་དམིགས་རེག་པར་བྱ། ཞེས་འཛིན་པ་མེད་པའི་འོག་ཏུ་མཐོང་ལམ་བཀའ་སྩལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་ལྷག་པར་མོས་པ་བརྟན་པའི་ཕྱིར་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང༌། ས་

འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཡིན་ན་ཡང་བྱིས་པའི་རྒུད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ཤིང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་དང་རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྲངས་མེད་པ་དང་ཡང་ལྡན་ནོ། ཞེས་ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ངོ་བོས་ཕྱེ་ན་དྲོད་རྩེ་བཟོད་མཆོག་བཞི་ཡོད་ལ། ཆེ་འབྲིང་

གིས་ཕྱེ་ན་བཅུ་གཉིས་ཏེ་རེ་རེ་ལ་གསུམ་གསུམ་དུ་ཡོད་པས་སོ། །གཞན་ཡང་དྲོད་རྩེ་གཉིས་དང་བཟོད་པ་དང་ཆོས་མཆོག་ལ་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ་ཆུང་
འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དུ་ཡང་བཤད་དོ། །ཆོས་མཆོག་ལ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམས་
སུ་ཆེ་འབྲིང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་ལ། མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་ཀར་སྐད་ཅིག་གཅིག་
ཏུ་བཤད་ཅིང༌། མདོ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་དེ་མ་ཐག་པའམ་བར་ཆད་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་བཤད་པས་སྐད་ཅིག་ཏུ་བཞེད་པ་འདྲའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྦྱོར་ལམ་མཉམ་བཞག་ནི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་གྱི་རྟོག་པ་གང་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ལ། གཞན་དག་ནི་དྲན་པ་བཅད་ཤེས་སོ། ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་ལ་མཁས་པ་དག་གི་ཞལ་སྔ་ནས་དང་པོ་མི་འཐད་དེ། གཞན་དུ་ན་སྦྱོར་ལམ་མཉམ་གཞག་དེ་ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་དང༌།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

333

མཐོང་སྤང་གི་ས་བོན་འགའ་སྤངས་པ་དང༌། རྟོག་བཅས་དང་ཚུར་མཐོང་གི་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དང་པོ་གསུམ་འདོད་ན་ཀུན་བཏུས་ལས། བདེན་པ་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཡང་ཡོད་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ལ་བྱེ་བྲག་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཤེས་བྱ་ལ་ལེགས་པར་མ་ཞུགས་པ་དང་ལེགས་པར་ཞུགས་པ་དང༌། སྒྲིབ་པ་དང་བཅས་པ་དང་སྒྲིབ་པ་མེད་པ་དང༌། རྣམ་པར་རྟོག་
པ་དང་བཅས་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ནི་བྱེ་བྲག་གོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །
བཞི་པ་ཁྱབ་པ་མེད་ན་ཨ་བྷྱས་དེ་ལ་གང་ཅིག་ཤོས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་སུམ་དེ་
ནི་དོན་དམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མ་འཁྲུལ་བར་མི་བརྗོད་དོ། །གཞན་དུ་ན་ཐམས་ཅད་རྣལ་འབྱོར་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་གྱི་ཚུ་རོལ་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་དང་
འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསལ་སྣང་མེད་པར་ཐལ་ཏེ་
དྲན་པ་བཅད་ཤེས་ཡིན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། དྲན་པ་བཅད་ཤེས་སྒྲ་རྟོག་ཡིན་ལ་དེ་ལ་གསལ་སྣང་འགལ་བས་སོ། །འདོད་ན་ཨ་བྷྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཤིན་ཏུ་
གསལ་བ་སྐྱེ་བ་དེའི་ཚེ་བཟོད་པའི་གནས་སྐབས་ཏེ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེས་གཞན་ལུགས་འགོག་པར་བཤད་དོ། །དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསལ་སྣང་ཡོད་པར་བཤད་
པ་ཡང་ཚོགས་ལམ་དུ་རྣམ་གཡེང་ཤས་ཆེ་བ་སྦྱོར་ལམ་དུ་སྒོམ་བྱུང་གིས་འདྲིས་པར་བྱས་ཏེ་ཤས་ཆུང་བ་ལ་བཞེད་ན་རུང་ལ། དེ་ལྟ་མིན་པར་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡེ་ཤེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

334

ཀྱི་གསལ་སྣང་ཡོད་པར་འདོད་ན་དེ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་ཐལ་བ་གང་གིས་”བཟློགས།1 སྤྱིར་མཉམ་གཞག་དགག་རྟོག་གི་ངོ་བོར་བཞེད་པ་དང་སྒྲ་རྟོག་མེད་པར་འདོད་པ་ཡང་འགལ་ཏེ་དེ་ཡང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
འོ་ན་རང་གི་ལུགས་གང་ཞེ་ན། སྦྱོར་ལམ་མཉམ་གཞག་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་དེ། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ལ་ཉོན་ཡིད་མངོན་གྱུར་དུ་མི་འཇུག་པའི་སྐབས་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་མེད་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་
པའི་བློ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ་བདག་ལྟ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་འགལ་བས་སོ། །དེས་ན་སྦྱོར་ལམ་བདག་མེད་ལ་དམིགས་པ་ནི་བདག་མེད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་རང་ལ་སྣང་བ་ལ་
དེར་མོས་ནས་འཛིན་པའི་དོན་སྤྱི་འཇལ་བའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲ་དོན་སྣང་བའི་རྟོག་པ་ཡིན་ལ། ཚོགས་ལམ་དུ་བདེན་བཞིའི་དོན་རིགས་པས་ངེས་པའི་འདུ་བྱེད་མ་ཉམས་པ་ལ། དེ་ལྟར་དྲན་པའི་བཅད་ཤེས་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་བདག་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་

འགའ་ཞིག་ལ་རྗེས་དཔག་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་སྦྱོར་ལམ་རང་གི་ངོ་བོ་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་ཐ་མལ་པའི་བློ་ལྟར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་
ཀྱི་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་རྟས་པས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས། རྗེས་སུ་མཐུན་ལ་ཕྱིན་ཅི་
ལོག །རྗེས་སུ་འབྲེལ་བཅས་བཟློག་པ་དང༌། །ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་ཕྱིན་ཅི་ལོག །རྗེས་སུ་འབྲེལ་མེད་སྒོམ་པའོ། ཞེས་རྗེ་བཙུན་གྱིས་གསུངས་པའི་དོན་འགྲེལ་པ་ན་མཁས་མཆོག་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མ་འཁྲུལ་བའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་ནི་སོ་སྐྱེ་

1 བླ། ༤༡༢ ཀ ། ༣༦༦ བཟློགས། ཞོལ། ༣༤༩ སྡེ། ༣༧ བཟློག །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

335

རྣམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་དང༌། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྒོམ་སྤང་དང་འབྲེལ་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་མ་
འཁྲུལ་བ་ནི་འཕགས་པ་སློབ་པའི་སྒོམ་ལམ་དང༌། ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་རྗེས་འབྲེལ་གཉིས་ཀ་མེད་པ་ནི་མི་སློབ་པའི་སྒོམ་ལམ་ལ་གསུངས་ཤིང༌། འགྲེལ་བཤད་དུའང་དང་པོ་ནི་དྲན་ཉེ་ནས་སྟོབས་སྒོམ་པའི་བར་དང༌། གཉིས་པ་བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལམ་ཀྱི་ཡན་ལག་སྒོམ་པའི་བར་ལ་གསུངས་སོ། །
མདོར་ན་གང་དག་ཚུར་མཐོང་གིས་ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་
ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་ནས་མི་མཐོང་བར་བཤད་པའི་འགལ་
སྤོང་ལ་སྔགས་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ཉེ་རིང་གི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་སྒྱུས་
འདྲིད་པ་ནི་ཁོ་བོའི་མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པ་དང་འདྲ་ཞིང༌། ཁྱད་པར་དུ་མཚན་ཉིད་ཐེག་པར་འཕགས་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ཟབ་མོའི་དོན་དུ་གྱུར་པ་དེ་
སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཚུར་མཐོང་གིས་ཀྱང་རྟོགས་པའི་ཉེ་རིང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་
དང༌། མཚན་ཉིད་ཐེག་པར་ཚུར་མཐོང་གིས་ཐོབ་སླ་བར་གསུངས་པའི་མངོན་ཤེས་སྤྱན་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཆོས་ཉིད་མངོན་དུ་གྱུར་ཀྱང་མི་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ནི། བླུན་པོ་ཚིག་ཙམ་ཞིག་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་རྣམས་མ་གཏོགས་པ་མཁས་པ་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་སུ་ཞིག་ཡིད་ཆེས་ཏེ། མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་གི་བདག་ལྟ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཁ་མ་བྲི་བར་བདག་མེད་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པར་འདོད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་ཐབས་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་ལམ་མཐར་ཐུག་གིས་བསྒྲུབས་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

336

རྟོགས་པ་ནི་ལྡོག་ལ་ཐབས་མཆོག་དང་མི་ལྡན་པའི་”དམན་པ་ཉི་ཚེ་བས1

་བསྒྲུབས་
པའི་རྟོགས་པ་མི་ལྡོག་པར་འདོད་པ་འདི་ཡང་བློ་གྲོས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཁྱེད་ལས་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་རྙེད། དེས་ན་འདི་དག་ནི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཉན་པ་

ཙམ་ཡང་སྤང་སྟེ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞི་བ་འཚོས། ཚུ་རོལ་མཐོང་བ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི། །སེམས་ནི་དེ་ལ་ནོར་བའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་དངོས་པོ་ཅུང་ཟད་ཀྱང༌། །མངོན་སུམ་དག་གིས་གྲུབ་པ་མེད། ཅེས་དང༌། རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱིས། ཕྲ་ཕྱིར་ཐོས་
པའི་ཡུལ་མིན་ཕྱིར། །དོན་དམ་ཡིན་ཕྱིར་བསམ་བྱ་མིན། །ཆོས་ཉིད་ཟབ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པའི། །སྒོམ་པ་ལ་སོགས་ཡུལ་མ་ཡིན། །གང་ཕྱིར་གཟུགས་ལ་དམུས་ལོང་བཞིན། །བྱིས་པས་དེ་སྔོན་མཐོང་མ་མྱོང༌། ཞེས་པ་ལྟར་ཁས་བླང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་མཚམས་སྦྱར། དོན་དངོས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གདམས་ངག་གི་རྗེས་སུ་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་སྟོན་པའི་འབྲེལ་ཅི་ཞེ་ན། ལམ་དང་ས་ལ་འཇུག་པའི་ལས་དང་པོ་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་གདམས་ངག་ཐོབ་པ་སྟེ་དེའི་དོན་ཉམས་སུ་བླངས་པ་ལ་ངེས་པར་འབྱེད་པ་སྟེ་མི་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་མཐོང་ལམ་དེའི་དབྱེ་བ་ནི་ཆ་ཤས་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་ནི་དེའི་རྒྱུ་སྟེ་དེ་འབྱུང་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ངོ་བོ་མདོར་བསྟན། ཁྱད་ཆོས་རྒྱས་པར་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་སོ། །གང་ན། བྱང་སེམས་ཡིན་ལ་སྐྱོབ་པའི་བསམ་པ་ཡོད་པས་སྐྱོབ་པའི་དྲོད་སོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་

1 བླ། ༤༡༤ ཞོལ། ༣༥༡ དམན་པ་ཉི་ཚེ་བས ཀ ། ༣༦༨ སྡེ། ༣༧༢ དམན་པའི་ཉི་ཚེ་བས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

337

ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་རྣམས་ནིའོ། །གང་ལས་ན། ཉན་ཐོས་སོགས་སོ། །གང་གིས་ན།
རྒྱུ་དང་སོགས་སོ། །ཉི་སྣང་ལས། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ལས་ཁྱད་པར་རྣམ་པ་བཞི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་རྟོག་པ་མ་གཏོགས་པ་བཞི་ཁྱད་ཆོས་སུ་བཞེད་ལ་སང་ཡེས་ཀྱང་ངོ༌། །ཟློས་སྤོང་གི་སྐབས་སུ་དྲུག་གསུངས་པ་ནི་ཁྱད་པར་འཕགས་ཆོས་མིན་པར་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །འགྲེལ་པ་འདིས་སྦྱོར་ལམ་གྱི་གྲངས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
ལྡན་ཞིང་རྟེན་པའི་རྣམ་རྟོག་བཞི་དང་བཅས་པའི་ཁྱད་པར་ལྔར་བཞེད་དེ། དག་སྙིང་

ཟླ་འོད་བུདྡྷ་ཤྲཱི་རྣམས་ཀྱང་ངོ༌། །རྒྱན་སྣང་དུ་ཁྱད་པར་དང་པོ་བཞིས་འཕགས་པར་
བསྟན་ནས། དེའི་འོག་ཏུ་རྟོག་པ་བཞིས་གྲངས་བཞིན་དུ་སྦྱོར་ལམ་འདི་དག་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་བརྟེན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་དེ་ནས་དེ་བཞིན་དུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་བརྟེན་པ་འདི་དག་རེ་རེ་ཞིང་ཆུང་
ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་དབྱེ་བས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་
བ་ཡིན་པས་ཁྱད་པར་རྣམ་པ་ལྔའོ་ཞེས་འཆད་དོ། །འདིའི་དོན་ལ་ཁ་ཅིག་རྟོག་པ་དོར་བའི་ཁྱད་ཆོས་ལྔའོ་ཞེས་འདོད་ཀྱང༌། ཉན་རང་གི་སྦྱོར་ལམ་ཁྱད་པར་དང་བྲལ་བར་སྟོན་པ་ན་རྟོག་པའི་ཁྱད་ཆོས་མེད་པར་བསྟན་གྱི་ཆུང་འབྲིང་གི་དབྱེ་བ་མེད་པར་མ་
བསྟན་པས་དེ་མི་འཐད་དོ། །དེས་ན་གཞུང་འདི་ལྟར་སྦྱར་ཏེ། འདི་དག་རེ་རེ་ཞིང་
ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་དབྱེ་བས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་
བརྟེན་པས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡང་ཡིན་པས་ཞེས་འགྲེལ་པ་འདི་ལྟར་དུ་དབྱེ་བ་འཕགས་གཞི་རུ་བྱའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱད་ཆོས་ལྔར་བསྟན་ན། ཁ་ཅིག་འདི་སྙམ་དུ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་སྦྱོར་ལམ་འདི་གཉིས་དམིགས་པ་བདེན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

338

བཞིར་མཚུངས་པ་དང༌། བྱེད་ལས་རང་རང་གི་མཐར་ཐུག་པའི་སྤངས་རྟོགས་ཙམ་སྒྲུབ་པ་དང༌། ཡོངས་འཛིན་སངས་རྒྱས་སུ་ཁྱད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟོགས་པ་དང༌། བྱེད་ལས་དང་ཡོངས་འཛིན་ལ་ཁྱད་མེད་དོ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་སྐྱེ་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ལྔ་བསྟན་ཏེ། དེ་ལ་དམིགས་རྣམ་གྱིས་ནི་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན་ཏེ། ཉན་རང་གིས་ནི་བདེན་བཞི་ཙམ་ཞིག་གཏན་ལ་དབབ་པའི་གཞི་དམིགས་པར་བྱས་ནས་མི་རྟག་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་པས་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པའི་
དམིགས་རྣམ་ཅན་ཡིན་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱིས་ནི་མི་རྟག་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་

པའི་བདེན་བཞི་གཏན་ལ་དབབ་བྱ་རུ་བྱས་ནས་མི་རྟག་སོགས་སུ་ཞེན་བྱར་མི་བདེན་པར་གཅོད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་དམིགས་རྣམ་ཅན་ནོ། །
འདི་ནི་རྩ་འགྲེལ་གྱི་བཞེད་པ་སྟེ་ཁ་ཅིག་ཉན་རང་གིས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེན་པ་
དང་ཐེག་ཆེན་གྱིས་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་
དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་འདོད་པ་དང༌། གཞན་དག་བདེན་བཞི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ལ་དམིགས་པས་ཞེས་འདོད་པ་ནི་དོན་མིན་ནོ། །རྒྱུ་དང་ལྡན་ཆོས་ཀྱིས་ནི་བྱེད་ལས་
བསྟན་ཏེ། འབྲས་བུའི་ཐེག་པ་གསུམ་གའི་རྟོགས་རིགས་ཐམས་ཅད་ཚང་བར་སྐྱེད་པ་དང༌། རང་འབྲས་མཐོང་སྒོམ་གྱི་ལམ་རྣམས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་སྒྲིབ་གཟུང་འཛིན་
གྱི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་བྱེད་དུ་སྐྱེས་པས་སོ། །དེས་ན་རྟོག་པ་སྤང་བྱར་ལྡན་པ་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱོར་ལམ་ཁྱད་པར་ལྔ་ལྡན། ཉན་རང་གི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

339

སྦྱོར་ལམ་ཁྱད་པར་ལྔ་བྲལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་དམིགས་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ།
དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་བཞི་པོ་ཆུང་ངུ་
དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་རྣམས་ནིའོ། །ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། འདི་ལ་
གསུམ་ལས། རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ནི་ཐོས་པ་དང་སོགས་པས་བསམ་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་

ཕྱིན་པ་ཐོབ་པ་ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་གྱི་དད་པ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་
དུ་གྱུར་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེའི་འོག་ཏུ་སྟེ་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའོ། །དམིགས་རྣམ་གྱི་ཁྱད་

པར་ནི། རང་འབྲས་བདེན་བཞི་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པའི་མཐོང་ལམ་དང་
དམིགས་རྣམ་རྗེས་སུ་མཐུན་པའོ། །ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་ནི། ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་

གང་ཟག་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཕགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ལྟ་བུ་བློ་འཇིག་རྟེན་པ་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའོ། །བཞི་པོ་གང་ཞེ་ན། དྲོ་བར་གྱུར་པ་དང་ཞེས་སོགས་སོ། །དེ་ཡང་དྲོ་བ་རྣམས་ཞེས་སོགས་རྣམ་དབྱེ་དང་པོའི་ཚིག་གིས་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་བསྟན་ལ། དྲོ་བར་གྱུར་པ་ཞེས་སོགས་གྱུར་པའི་སྒྲས་སྤྱིའི་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པའོ། །ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོའི་ཁྱད་པར་གང་ན། ཆུང་ངུ་ལ་
སོགས་པ་གསུམ་ནི་ཐོག་མ་བར་དང་ཐ་མར་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་བས་བཞག་ལ། སམ་གྱི་

དོན་ཡང་ན་བྱང་སེམས་དབང་པོ་རྟུལ་འབྲིང་རྣོ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་
ཏེ་སྒོ་ནས་འཇོག་གོ །
གང་ལས་ན། ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་སོགས་སོ། །གང་གིས་ན།
ལྔ་ལས་དང་པོ་དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི། རྒྱས་བཤད་ནས་འཆད་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

340

འགྱུར་བའི་བདེན་བཞིའི་དངོས་པོ་སྟེ་ཁྱད་ཆོས་མི་རྟག་སོགས་ལ་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་ནི། མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་ཞུགས་པའོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་གཟུགས་སོགས་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཆོས་བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ནི། འབྲས་བུ་
ཡི་ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་གྱི་རྟོགས་རིགས་རྟོགས་པ་སྟེ། ཐོབ་པའི་རྒྱུའི་ངོ་བོ་དང༌།
ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འཚང་རྒྱ་བའི་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སངས་མ་རྒྱས་ཀྱི་བར་དུ་སྲིད་ཞིར་ལྟུང་བ་ལས་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང༌། ལྡན་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། རྩེ་སྦྱོར་གྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་

པའི་རང་འབྲས་མཐོང་སྒོམ་གྱི་ལམ་གྱིས་སྤང་བར་བྱ་བའི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་
བཞི་པོ་རྒྱས་བཤད་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་པའི་ཚུལ་དང་རྒྱུད་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཉན་རང་གི་སྦྱོར་ལམ་དེ་ཁྱད་པར་ལྔ་དང་བྲལ་བར་ཅིས་ཤེས་ཤེ་ན། འབྱུང་ངོ་གང་ལས་ན། “ལུགས་ལས1

་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལུང་ངམ་སྡེ་སྣོད་ལས་
སོ། །གང་ན། ཉན་རང་དེ་དག་གི་དྲོ་བ་སོགས་ཀྱི་དགེ་རྩའི་དམིགས་རྣམ་ལ་སོགས་
པའི་རྣམ་གཞག་ནིའོ། །
ཇི་ལྟར་ན། གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་སོགས་པས་ཉམས་སུ་མྱོང་བ། མཚན་མར་འཛིན་པ། སེམས་ཡུལ་ལ་འདུ་བྱེད་པ། ཡུལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་དངོས་པོའི་བདག་ཉིད་བདེན་བཞི་དག་པ་བ་ལ་

1 བླ། ༤༢༠ ཀ ། ༣༧༤ ལུགས་ལས སྡེ། ༣༧༨ ཞོལ། ༣༥༥ ལུང་ལས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

341

དམིགས་པ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཙམ་གྱིས་རྣམ་པར་ཞུགས་པ་དང༌། ཉན་རང་གི་ཐེག་པ་རེ་རེ་བ་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་དང༌། ཐབས་མཁས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་
ཀྱིས་དམན་ལམ་ལས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་བྲལ་བ་དང༌། རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གེགས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་བཞི་རྒྱུད་ལ་མི་ལྡན་པར་འབྱུང་ངོ་ཞེས་དེ་ལྟར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་ལས་དམན་པར་གྲུབ་བོ། །འོ་ན་ཐེག་དམན་གྱི་ལུང་ལས་རང་གི་སྦྱོར་
ལམ་ཁྱད་པར་དེ་དག་དང་བྲལ་པའི་དམན་པར་སྟོན་པ་མི་འཐད་ཅེ་ན། ཐེག་དམན་
གྱི་ལུང་ལས་ཁྱད་པར་དེ་དག་མེད་པའི་སྒོ་ནས་དམན་པར་མ་གསུངས་ཀྱང༌། ཉན་རང་གི་དམིགས་རྣམ་ལ་སོགས་པ་འདི་ལྟ་བུའོ་ཞེས་བཤད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་
ལས་དམན་པར་གྲུབ་པ་ལ་དགོངས་ནས་ཁྱད་པར་ལྔ་བྲལ་དུ་བསྟན་པར་གསུངས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་
མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་ཇི་ལྟར་སྲིད་པའམ་རིགས་པ་
བཞིན་དུ་བདེན་པ་བཞིའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་ལ་ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་ཏེ་ལྷག་མ་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་བཟོད་པ་འབྲིང་གི་སྐབས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་རྒྱུའི་སྒོ་
ནས་དམིགས་ཏེ། སྐྱེ་བ་དང་ངེས་འབྱུང་མེད་པ་རྟོགས་པ་འདི་ནི་ལུས་སོགས་དག་པ་ལྔའི་རྒྱུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་མཆོག་ཆུང་ངུའི་སྐབས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་དམིགས་ཏེ། དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་འདི་ནི་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

342

རོ། །
སྔ་མས་ནི་འབྲས་བུ་སྔོན་དུ་མ་རྟོགས་པར་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་རྣམ་པར་བྱེད་ལ། ཕྱི་མས་ནི་འབྲས་བུ་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་དེ་ལ་དངོས་སུ་ཡོད་པར་རྟོགས་ནས་རྣམ་པར་བྱེད་དོ། །བཟོད་པ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་
དམིགས་ཏེ། དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་འདི་ཉིད་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ངོ་བོ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཛིན་པས་སོ། །རྣམ་པ་ལྷག་མ་དགུའི་སྐབས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་

པའི་སྒོ་ནས་དམིགས་ཏེ། བདེན་བཞི་སྤྲོས་བྲལ་དོན་དམ་པ་དེ་རྣམ་པར་བྱེད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་རྣམ་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ལ་རྒྱུ་འབྲས་བུ་
ངོ་བོ་ཉིད་དང་གསུམ་རྣམ་པར་བྱེད་ལ། དོན་དམ་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཁོ་ནར་
ཟད་དོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་པ་དུ་མས་དམིགས་པ་དེ་ཡང་ཞེན་པ་མེད་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སོ། །
འདི་དག་གི་སྐབས་རྣམས་ནི་རྒྱན་སྣང་གི་བཞེད་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་བཀོད་པ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་བྲིས་སོ། །འདི་ལས་གཞན་དུ་ཀུན་འབྱུང་ལ་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་བྱེད་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཀུན་འབྱུང་གི་འབྲས་བུ་དང༌། འགོག་པ་
ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་ངོ་བོ་ཉིད་དང༌། ལམ་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་དམིགས་ཞེས་རིགས་བྱིན་འཆད་པ་དང༌། ཤེར་འབྱུང་གིས་ཀུན་འབྱུང་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་དང༌། རྟོགས་བཞིན་པའི་འབྲས་བུ་དང༌། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ཀྱི་ངོ་བོ་དང༌། ཐ་མི་དད་པའི་བདག་ཉིད་ཆོས་ཉིད་དེ་བཞི་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སམ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

343

མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དམིགས་པ་རྣམས་ལ་སྒྲུབ་པ་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། ཚིག་གསལ་དུ། རྒྱུའི་སྒོ་ནི་ཐེག་པ་མ་ལུས་པའིའོ། །འབྲས་བུ་ནི་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་པའི་
རྒྱུར་གྱུར་པས་སོ། །
ངོ་བོ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་ངེས་པར་གནས་པ་སྟེ། ཆོས་
ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མ་གཏོགས་པ། །འདི་ལྟར་ཆོས་ཡོད་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ལས་སོ། །ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡང་
ཀུན་རྫོབ་པའི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་དུ་མར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་མཐུའི་ཆེ་བས་གནས་ཞེས་བྱ་བའི་”དོན་ཏོ།

1

།དེས་ན་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་འདིར་ནི་རང་བཞིན་གཅིག་ཉིད་ལས་སྣ་ཚོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མཐུའི་ཆེ་བ་ཡིན་ལ། སྣ་ཚོགས་ཀྱང་གཅིག་ཁོ་ན་འདི་ལྟར་སྤྲོས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་བའོ་ཞེས་འཆད་པ་རྣམས་ནི་
སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་དེའི་སྒོ་ནས་དམིགས་པར་མ་
ཟད་རྣམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་བདེན་པ་བཞི་ལ་ཀུན་ཏུ་དམིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་ཤེས་
པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། སྔ་མ་ཉན་རང་གི་རྣམ་པའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ། བཅུ་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཀྱང་དམིགས་སོ་ཞེས་བཤད་ན་འགྲིག་ལ། རིགས་བྱིན་ལྟར་མངོན་ཞེན་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་གཞན་
གྱིས་ཀྱང་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། མངོན་ཞེན་མེད་པའི་རྣམ་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་

1 ཀ ། ༣༧༧ སྡེ། ༣༨༡ དོན་ནོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

344

རྣམ་པ་ཡིན་པས་དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་རིགས་པས་སོ། །འོ་ན་རྣམ་པ་དེ་དག་ཚང་བར་འདིར་སྟོན་ཅིག་ཅེ་ན། མདོར་བསྡུས་ཏེ་སོགས་སོ། །བཞི་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ལས་མང་བའི་རྣམ་བཞག་དེ་དག་མི་འཐད་དེ། མཛོད་ལས། དྲི་མེད་བཅུ་དྲུག་གཞན་རྣམ་མེད། ཅེས་”གསུངས་པས་ཤེ་ན།1

ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ལ་
ནི་ཐེག་པ་གཞན་ཐེག་དམན་གྱི་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་སྐབས་གང་དུ་ཡང་
སུན་འབྱིན་པ་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུགས་འདི་ནི་ཐེག་
དམན་གྱི་རྣམ་བཞག་ལས་གཞན་མི་མཚུངས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་སྤྱི་ཁྱབ་བསྒྲུབས་པ་ན་བྱེ་བྲག་སྦྱོར་ལམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་ལ་ཡང་གོ་བར་འགྱུར་
རོ། །རིགས་བྱིན་མང་པོས་བཀུར་བ་དག་བདག་ཅག་གི་སྡེ་སྣོད་ལ་ཐེག་ཆེན་མི་སྣང་བས་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ལ་དེའི་ཕྱིར་དེ་ལ་ཁྱད་པར་དུ་
འཕགས་པའི་ཆོས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད་ཅེས་པའི་ལན་དུ་གཞུང་འདི་བཏོན་ནས་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཀྱང༌། ཨར་གྱིས་རྩོད་པ་སློང་ཚུལ་སྔར་བཤད་པ་དེ་ཡང་
མཛད་དེ་དེ་ཉིད་འགྲིག་པར་མཐོང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། དམིགས་རྣམ་རྒྱུ་གསུམ་དང༌། མཚུངས་ལྡན་རྟོག་པ་དང༌། ཡོངས་འཛིན་དགེ་བཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ། སྤྱིའི་མཚམས་སྦྱར་བ། སོ་སོའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། བརྗོད་ཚུལ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། དམིགས་པ་དང་ཞེས་སོགས་སོ། །སྒོམ་ལམ་ལ་གདམས་པའི་སྐབས་སུ། བྱང་སེམས་རྩེ་མོའི་སྐྱོན་དུ་མི་ལྟུང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་དགེ་རྩ་རྫོགས་པར་

1 བླ། ༤༢༤ ཀ ། ༣༧༧ གསུངས་པས་ཤེ་ན། ཞོལ། ༣༥༩ སྡེ། ༣༨༡ གསུངས་པས་སོ་ཤེ་ན།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

345

བགྱི་བར་འཚལ་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཡུམ་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་
དང༌། ཤཱ་རིའི་བུས་རབ་འབྱོར་ལ་སྐྱོན་དེ་དྲིས་ཤིང་རབ་འབྱོར་གྱིས་ཐབས་མི་

མཁས་པས་ཕྱིན་དྲུག་དང་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཉན་རང་གི་སར་ཡང་མི་ལྟུང་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པར་མི་འཇུག་པའོ། ཞེས་སྨྲས་པ་དང༌། ཤཱ་རིའི་
བུས་རབ་འབྱོར་ལ་དེ་ལྟར་བུ་དེ་ཅིའི་ཕྱིར་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཞེས་དྲིས་
པས་ན། བྱང་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ནི་ཆོས་ལ་སྲེད་པའོ། ཞེས་སྨྲས་པ་དང༌། ཤཱ་རིའི་བུས་
རབ་འབྱོར་ལ་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་གང་ཡིན་དྲིས་པའི་ལན་དུ་དམིགས་རྣམ་གྱི་མདོ་འདི་
གསུངས་ཏེ་འདི་ནི་གདམས་ངག་དང་སྦྱོར་ལམ་གཉིས་ཀྱི་མདོ་ཡི་འབྲེལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། དྲོད། རྩེ་མོ། བཟོད་པ། ཆོས་མཆོག་གི་དམིགས་རྣམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྩ་བ་དང༌། འགྲེལ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཆུང་ངུ་འབྲིང་

ཆེན་པོའི་དམིགས་རྣམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དམིགས་པ་ནི། མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་བདེན་པ་བཞིའི་རྟེན་ཆོས་སུ་ཡོད་པ་ཅན་ཡིན་ལ་དམིགས་པ་དེའི་རྣམ་པ་ནི། མི་རྟག་སོགས་སུ་མངོན་ཞེན་སོགས་གསུམ་”དགོག་པ་སྟེ།

1

བྱང་ཚེ་གཟུགས་
མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང༌། ལྷག་པར་གནས་པ་དང༌། ཀུན་ཤེས་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་བ་དང༌། སྟོང་པ་དང༌། བདག་མེད་པ་དང༌། སྟོང་པ་དང༌། སྨོན་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བར་སྔར་ལྟར་སྦྱར་ཏེ། མཐར་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང་ལྷག་པར་གནས་པ་དང་ཀུན་ཤེས་པ་འདི་ནི་ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་གྱི་མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་སྟེ་
སྐྱོན་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཏེ། འདིས་སྡུག་བདེན་དུ་རྟོགས་པའི་དམིགས་རྣམ་བསྟན་ལ་

1 ཞོལ། ༦༠ དགོག་པ་སྟེ། བླ། ༤༢༦ ཀ ། ༣༧༩ སྡེ། ༣༨༣ འགོག་པ་སྟེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

346

སྐབས་འདིར་དྲོད་ཆུང་ངུ་ལ་བདེན་པ་བཞི་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དམིགས་རྣམ་སྟོན་པའི་མདོ་ལེ་བརྒྱད་མ་ཉི་སྣང་དག་སྙིང་རྣམས་སུ་སྦྱར་རོ། །
དེ་ཡང་འདིར་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་མི་རྟག་པ་ནས་བདག་མེད་ཀྱི་བར་བསྟན་པས་ནི་
དམིགས་པ་བསྟན་ལ་རྣམ་པ་ནི་བཟློག་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །ཞེན་པ་གསུམ་ནི་དག་ལྡན་དུ་མངོན་ཞེན་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ལ་བཤད་ལ་ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་སུ།
ཆེ་འབྲིང་དུ་འཇོག་ཚུལ་དག་ལྡན་དང་འདྲ་ཞིང་དེ་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར་འདུ་ཤེས་དང་སེམས་དང་ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་བཤད་དོ། །མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྤོང་བའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་མཐུན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོས་སུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །
དྲོད་སོགས་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་གྱི་རྟོགས་རིགས་
ཚང་བ་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཡུམ་
འདི་ཉིད་མཉན་པར་བྱ། གཟུང་བར་བྱ། བཅང་བར་བྱ། བཀླག་པར་བྱ། ཀུན་ཆུབ་པར་བྱ། ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང༌། བྱང་
སེམས་ཀྱི་ས་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང༌། ཞེས་སྔར་ལྟར་
གསུངས་ནས། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་ཡུམ་འདི་ལས་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའམ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སའམ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ས་གང་ལ་བསླབ་པར་བྱ་བའི་ཐེག་པ་གསུམ་པོ་རྣམས་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་ཏེ། ཞེས་སོ། །འདི་ལ་དག་ལྡན་དུ། ཐེག་པ་གསུམ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་པ་རྣམ་གསུམ་ཐོབ་པའི་རྒྱུར་གང་དག་རིགས་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་དམན་པ་ཡང་འཐོབ་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

347

ཕྱིར། ཞེས་བཤད་ཀྱང༌། ཀུ་ལན་ཏས་མྱང་འདས་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་ལ་བཤད་པའི་དོན་
འབྲས་བུའི་ཐེག་པའི་ཡོན་ཏན་ཡར་ལྡན་དུ་འདུས་པའི་རྒྱུ་ལ་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དམིགས་པ་ནི། འདུ་འགོད་སྐྱེ་འཇིག་དང་བྲལ་བའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། གནས་བྲལ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བར་འཇུག་པ་དང༌གནས་པ་དེ་ལས་བཟློག་པར་འཇུག་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་
འདས་བདག་གིས་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་བ་དང་འགོད་པ་མ་འཚལ་མ་དམིགས་ཡང་དག་
པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་ངོ༌། ཞེས་དང༌། མིང་དེ་གནས་པ་ཡང་མ་ལགས། མི་གནས་པ་ཡང་མ་ལགས། གནས་པ་དང་བྲལ་བ་ཡང་མ་ལགས། གནས་པ་དང་བྲལ་བ་མ་

ལགས་པ་ཡང་མ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མིང་དེ་མ་མཆིས་པ་སྟེ། ཞེས་སོ། །འདུ་བ་སྐྱེ་བ་འགོད་པ་འཇིག་པ་དང༌། མ་དམིགས་མ་མཐོང་ཞེས་ཚིག་གཉིས་སྨོས་པ་ཡིད་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཡིན་ནོ། །ཤཱནྟིས་གཟུགས་སོགས་
སྐྱེ་འཇིག་ཅེས་བཏོན་ནས། སྐྱེ་བ་ནི། མིང་གིས་གཞན་ལས་གོ་བ་དང༌། འཇིག་པ་ནི་མིང་གིས་གཞན་ལ་སྟོན་པ་དང་། གནས་བྲལ་སོགས་ལ་བཞི་ཡོད་པའི་གཉིས་ལས་མ་སྨོས་པ་ནི། འདིར་སྨོས་པ་གཉིས་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་སོ། ཞེས་འཆད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དམིགས་པ་ནི། མིང་དུ་བརྟགས་ཙམ་གྱི་ཆོས་

ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། དེ་མིང་གང་གིས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་བརྡ་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་གདགས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བགྱི་བ་

གང་ལགས་པ་དེ་ཡང་ཕུང་པོའམ་ཁམས་སམ་སྐྱེ་མཆེད་དམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་

མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་གང་གིས་ཀྱང་བརྗོད་པར་བགྱི་བ་མ་ལགས་ཏེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

348

ཆོས་སུ་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་བས་སོ། ཞེས་དང༌། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཆོས་དང་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་ཉིད་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་

རྣམས་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་ནི། དགེ་མི་དགེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་མ་བཅས། བདེ་སྡུག །བདག་ཡོད་མེད། ཞི་མ་ཞི། དབེན་མི་དབེན། མཚན་མ་ཡོད་མེད། དངོས་པོ་ཡོད་མེད་གང་གིས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་མ་མཆིས་པའོ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འདིར་དེ་ལ་ཞེས་དང༌། འོག་རྣམས་སུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཞེས་པ་ནི་རྩ་བ་དེ་དང་དེས་བསྟན་པའི་སྦྱོར་ལམ་ལ་ཆེ་འབྲིང་གི་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་གནས་གཞིའི་སྒྲ་སྨོས་སོ། །
འདི་ལ་གཉིས། དབྱེ་བ་བཤད་པ་དང་དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་དྲོ་བ་ཆུང་ངུའི་གང་དམིགས་བྱའི་དམིགས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ལ་བརྟེན་པ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ནི་ཡིན་ཏེ། ཤེས་ནས་སྒྲོ་འདོགས་གཅད་པར་བྱ་བའི་གཞི་ཡིན་པས་སོ། །གང་གིས་དམིགས་བྱེད་དམིགས་པ་དེའི་རྣམ་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་ལ་མི་རྟག་པ་སོགས་སུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང་ལྷག་པར་གནས་པ་དང་ཀུན་ཤེས་པ་རྣམས་འགོག་པ་སྟེ། དེ་དག་ཏུ་ཞེན་བྱས་སྟོང་པར་གཅོད་པས་སོ། །གང་དམིགས་བྱ་དང་གང་གིས་དམིགས་བྱེད་ཅེས་ལྷག་མའི་དམིགས་རྣམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྣམ་ལ་འདོད་ལུགས་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་བཤད་པའི་དོན་ནི། ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་གཞི་ནི་དམིགས་པ་དང༌། དེའི་སྟེང་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུའི་དོན་གཅིག་ལ་རྣམ་པར་འདོད་པར་བྱ་ཞིང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱད་

པར་དུ་འཕགས་པར་བཤད་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

349

པ་ལ་ཡུལ་དེས་བྱས་པར་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དམིགས་རྣམ་གྱི་ཁྱད་པར་འཆད་པ་

ན་བདེན་པ་བཞིའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་པ། ཞེས་དང༌། མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་སོགས་པ་འགོག་པ་ཞེས་བཤད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྣམ་གཉིས་ཀ་དམིགས་བྱེད་དུ་མཚུངས་པས་ཁྱད་མེད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་སོ། །རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ནི། དྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་སྟེ་གོ་བར་ཟད་དོ། །
གཉིས་པ་དྲོད་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། མོས་པ་ཡིད་བྱེད་བྱིས་པས་སྒྲུབ་པ་
དང་དགག་པ་དག་མ་དམིགས་ཤིང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་འཕགས་པས་དེ་གཉིས་མ་མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། མདོར་ན་དེ་ཁོ་ནར་དགག་སྒྲུབ་གཉིས་དང་བྲལ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་དེ་ལ་དེ་ཁོ་ནར་མིང་གི་རྒྱུན་འདྲ་བ་དང༌། རྒྱུན་མི་འདྲ་བར་འཇུག་པའི་མཚན་ཉིད་དག་མེད་པ་སྟེ་དེ་གཉིས་གང་ཡང་རྗོད་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་མེད་དོ་ཞེས་རྟོགས་པ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་ནི་མིང་ཐམས་ཅད་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །དེ་ལ་ཉི་སྣང་དུ་གནས་པ་ནི་རྒྱུན་
འདྲ་བའོ། །གནས་པ་དང་བྲལ་བ་ནི་རྒྱུན་མི་འདྲ་བའོ། ཞེས་པ་ལྟར་སློབ་དཔོན་གྱིས་

ཀྱང་བཀོད་ལ་དེའི་དོན་ལ་ཀུ་ལན་ཏས་རང་རིས་གསལ་བ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱི་ལ་རྒྱུན་འདྲ་བ་དང༌། གསལ་བ་བྱེ་བྲག་རྣམས་ལ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བ་འདོད་པ་ནི། གཞུང་གཞན་དུ་སྤྱི་ལ་འདྲ་བ་དང་བྱེ་བྲག་ལ་མི་འདྲ་བར་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་དགོངས་པ་མིན་ཏེ། རྒྱུན་འདྲ་མི་འདྲ་ནི་མིང་ལ་རྩི་དགོས་པས་སོ། །སྔ་མ་རྣམས་བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཀ་བ་ནི་བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མི་འདྲ་བ་དང༌། བུམ་པ་མི་རྟག་པ་བུམ་པ་བྱས་ཞེས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

350

ལྟ་བུ་འདྲ་བར་འདོད་མོད་ཀྱང༌། འདིར་ནི་མིང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་ཕྱི་བརྒྱུད་མར་འབྱུང་བ་ལ་རྒྱུན་འདྲ་བ་དང༌། དེ་ལྟར་མེད་པ་ལ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བར་བྱ་སྟེ། གནས་པ་རྒྱུན་འདྲ་བར་གསུངས་ལ་གནས་པ་ནི་རྒྱུན་མིན་པ་ལ་མེད་པས་སོ། །མདོར་ན་རྒྱུན་དང་སྐད་ཅིག་མིང་གང་ཡང་མེད་ཅེས་པའི་”དོན་ཏོ། །1

གསུམ་

པ་དྲོད་ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། བརྡར་བརྟགས་པའི་ཆོས་ཐ་སྙད་པ་སྟེ་མིང་ཙམ་
གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་རྟོགས་པའི་གཟུགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བའི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ནི་དམིགས་པ་དེ་དོན་
དམ་པར་དགེ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་དོ་ཞེས་རྟོགས་
པའོ། །གཉིས་པ་ནི། མཐོང་ལམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་མེ་དང་འདྲ་བ་སྐྱེ་བའི་སྔ་ལྟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དྲོ་བ་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་བའི་ལམ་འདི་ལ་ནི་དམིགས་རྣམ་ཟུང་ལྡན་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ! ཁྱོད་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ལ་དམིགས་རྣམ་ཟུང་རེ་རེ་སྔར་
བཤད་པ་དེ་ལྟར་ནའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། "རྩ་བ་དང༌། འགྲེལ་པའོ། །2

དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས།
"དང་པོ་

3

རྩེ་མོ་ཆུང་ངུའི་དམིགས་རྣམ་ལ། བདེན་པ་རྣམ་པར་མ་བཞག་པ་དང༌།
བཞག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོའི་དམིགས་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་དེའི་ངོ་བོར་རང་བཞིན་མེད་པས་ཞེན་ནས་མི་གནས་པ་སྟེ་གནས་བྱར་མེད་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི! གཟུགས་སོགས་དེ་དག་གཅིག་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དང་རང་

1 བླ། ༤༣༡ ཞོལ། ༣༦༥ དོན་ཏོ། ། ཀ ། ༣༩༤ སྡེ། ༣༨༨ དོན་ནོ། །
2 ས་བཅད་འདི་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ཤིང་པར། ༣༧༠ བླ། ༤༣༢ ཀ ། ༣༨༥ ནང་དུ་ཆད། ཞོལ། ༣༦༥ སྡེ། ༣༨༩ ནང་དུ་ཡོད།
3 ས་བཅད་འདི་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ཤིང་པར། ༣༧༠ བླ། ༤༣༢ ཀ ། ༣༨༥ ནང་དུ་ཆད། ཞོལ། ༣༦༥ སྡེ། ༣༨༩ ནང་དུ་ཡོད།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

351

བཞིན་ཅན་གཅིག་པ་ཐ་དད་མེད་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པས་གཟུགས་ལ་གནས་པར་མི་བགྱིའོ། ཞེས་དང༌། གཟུགས་གཟུགས་ཀྱིས་སྟོང༌། ཞེས་དང༌། བཅོམ་
ལྡན་འདས་གཟུགས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ལགས་པ་དེ་ཡང་གཟུགས་མ་ལགས། སྟོང་
པ་ཉིད་ལས་གཞན་ན་ཡང་གཟུགས་མ་མཆིས་ཏེ། གཟུགས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། ཞེས་སོ། །གཟུགས་ཉིད་སྟོང་པས་ནི་རྟག་པ་དང་སྟོང་པ་ཉིད་
གཟུགས་ཀྱིས་ནི་ཆད་པའི་མཐའ་བཀག་གོ །གཉིས་པ་ནི་དེ་མི་རྟག་ནས་ངོ་བོས་
སྟོང་གི་བར་དང༌། དེ་དག་ཅེས་པའི་རྐང་པ་གཅིག་གོ །འདི་ལ་བདེན་པ་བཞིའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དམིགས་རྣམ་གཉིས་གཉིས་ལས། སྡུག་བདེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་ནི།
བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པས་གཟུགས་མི་རྟག་གོ་ཞེས་གནས་པར་མི་བགྱི་སྟེ་ཞེས་པ་
དང༌། དེ་བཞིན་དུ་”གཟུགས་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་ཞི་བ་ལ་སྦྱར་ནས་1

གཟུགས་མི་
རྟག་པ་ཉིད་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་སྟེ། གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་
པ་ཉིད་གང་ལགས་པ་དེ་ཡང་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་མ་ལགས། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་གཞན་ན་ཡང་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་མ་མཆིས་ཏེ། གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་ལྷག་མ་གསུམ་ལ་ཡང་སྦྱར་ནས་སོ། །
སྐབས་འདིར་ཀུན་འབྱུང་གི་རྣམ་པ་བཞི་ལ་ཡང་དམིགས་རྣམ་སྦྱར་རོ་ཞེས་
ཉི་སྣང་ལས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་མདོ་ལས་སྟོང་ཉིད་མཚན་མེད་སྨོན་མེད་དབེན་པ་བཞི་ལ་སྔར་ལྟར་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུ་སོགས་
1 ཞོལ། ༣༦༦ ཀ ། ༣༨༥ གཟུགས་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་ཞི་བ་ལ་སྦྱར་ནས་ བླ། ༤༣༣ གཟུགས་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། བདེ་བ་དང་ཞི་བ་ལ་སྦྱར་ནས་ སྡེ། ༣༨༩ གཟུགས་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། བདག་མེད་པ་དང་ཞི་བ་ལ་སྦྱར་ནས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

352

བཞི་བཀག་པ་སྦྱོར་རོ། །འགོག་བདེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་ནི། དེ་བཞིན་ཉིད་ཆོས་ཉིད་
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཆོས་ངེས་པ་ཉིད་ཡང་དག་མཐའ་ལ་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །
དེ་ལྟར་བདེན་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་ལ་ནི་དེ་མི་རྟག་སོགས་
ནས། དེ་དག་གཅིག་གི་རང་བཞིན་གཅིག །ཅེས་པའི་དོན་སྣང་བས་རྐང་པ་གསུམ་པོ་དེས་བསྟན་ཏོ། །ལམ་བདེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་ནི། ཆོས་རྣམས་མི་འཛིན་གང་ཡིན་
དང་། ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་གཞུང་འདིས་མཚན་མར་གཟུང་བྱས་སྟོང་པའི་ཆོས་རྣམས་དམིགས་པར་ཤུགས་ལ་བསྟན་ནས་དེ་ལྟར་མི་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཚེ་ཐབས་མི་མཁས་པས་བདག་ཏུ་བགྱི་བ་དང་

བདག་གིར་བགྱི་བ་ལ་གནས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་གནས་ན་དེ་གཟུགས་
མངོན་པར་འདུ་བགྱི་བ་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་མི་སྤྱོད་དོ། ཞེས་དངོས་སུ་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་
བདག་དང་བདག་གིར་བཟུང་བའི་ཉེས་པ་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་ཤུགས་ལ་འཛིན་པ་དེ་གཉིས་དང་བྲལ་བར་རྟོགས་པར་བྱ་ཞེས་དམིགས་པ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ནས་དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་འདི་ལྟར་གཟུགས་ནི་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མ་མཆིས་པ་སྟེ། ཞེས་པ་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་ཆོས་གང་ལ་ཡང་ཡིད་རྣམ་པར་མི་རྒྱུ་བ་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱའོ། ཞེས་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པར་གསུངས་སོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ནི་ཆོས་རྣམས་མི་འཛིན་ཞེས་པའི་རྐང་པ་གཅིག་པོ་འདིས་ལམ་བདེན་དང༌། རྩེ་མོ་འབྲིང་གི་རྣམ་པ་ཐུན་མོང་དུ་བསྟན་པར་བྱས་ནས་རྩེ་
མོ་ཆུང་ངུའི་ལམ་བདེན་གྱི་དམིགས་པ་བདེན་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱི་དམིགས་པ་སྟོན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

353

པའི་གཞུང་གིས་བསྟན་ཅིང༌། དེ་དག་མཚན་མར་ཞེས་པའི་རྐང་པས་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་བསྟན་པ་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་འཆད་པ་ནི། མདོ་ཚིག་ལ་ཕལ་ཆེར་འགྲིག་པ་སྙམ་བྱེད་ཀྱང་དགོངས་པར་ཅུང་ཟད་མ་སོང་སྟེ། ཉི་སྣང་ལས། ལམ་བདེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་གྱི་མདོ་སྦྱོར་ཚུལ་སྔར་ལྟར་མཛད་པའི་མཇུག་ཏུ་འདི་ནི་རྩེ་
མོ་ཆུང་ངུ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། དེ་ནས་འབྲིང་པོ་ནི་ཞེས་མཚམས་སྦྱར་
ནས་དམིགས་རྣམ་རིམ་བཞིན་སྦྱར་བ་དང་གོ་རིམ་མི་མཐུན་པས་སོ།
།གང་དག་རྐང་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་བདེན་པ་མ་བཞག་པའི་དམིགས་རྣམ་
དང་དེའི་འོག་མ་གསུམ་གྱིས་བདེན་པ་བཞག་པའི་དམིགས་རྣམ། དེ་ནས་གཉིས་
ཀྱིས་འབྲིང་དང༌། དེ་ནས་གཉིས་ཀྱིས་ཆེན་པོའི་དམིགས་རྣམ་བསྟན་པ་འཕགས་
པའི་དགོངས་པར་འཆད་པ་ནི། དག་ལྡན་གྱི་བཤད་པ་མཐོང་ནས་ཉི་སྣང་གི་བཤད་པ་མ་ངེས་བཞིན་དུ་སྦྱར་བས་ཆེར་རྩིངས་སོ། །དེས་ན་འཕགས་པའི་བཞེད་པ་ནི་ཁོ་བོས་བཀོད་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདེན་བཞིའི་དམིགས་རྣམ་གྱིས་ནི་གཟུགས་སོགས་ལ་མི་གནས་པའི་དམིགས་རྣམ་དང་པོ་དེ་ཉིད་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །ལམ་བདེན་གྱི་དམིགས་པ་དེ་མི་རྟག་སོགས་ཞེས་པའི་
རྐང་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་པར་བྱས་ན། མདོ་ལ་དེའི་ངོ་བོས་སྟོང་དང་མི་རྟག་སོགས་
ཀྱི་དོན་མི་སྣང་བས་མདོ་དང་མི་འགྲིག་གོ །མདོ་མཚམས་འབྱེད་ཚུལ་འདི་ནི་ཉི་སྣང་ཇི་བཞིན་དུ་ལེ་བརྒྱད་མར་ཕྱེ་ལ། འོན་ཀྱང་དེར་རྩེ་མོ་ཆུང་ངུ་ལ་བདེན་པ་བཞག་མ་བཞག་གི་དམིགས་རྣམ་གཉིས་བྱས་ནས་མདོ་མ་དྲངས་སོ། །ཚུལ་འདི་ལ་ནི་ཕྱིས་
ཀྱི་ཊཱིཀ་བྱེད་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་དཀའ་མི་དཀའི་ཐེ་ཚོམ་མི་སྣང་ཞིང༌། འགའ་ཞིག་ལ་ཐེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

354

ཚོམ་བྱུང་ཡང་མ་གོ་སྣང་བས་བདག་གིས་འབད་དོ། །
གཉིས་པ་རྩེ་མོ་འབྲིང་གི་དམིགས་རྣམ་ནི། དེ་དག་མཚན་མར་མི་མཐོང་
ཕྱིར་ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་མཚན་མར་གཟུང་བྱས་སྟོང་པ་ཤུགས་ལ་དམིགས་པར་བསྟན་ནས་དེ་ལྟར་མི་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་གསུངས་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་ནི་མཚན་མར་གཟུང་བར་བགྱི་བ་མ་ལགས་ཏེ་མཚན་མ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་
ལགས་སོ། །མཚན་མ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ཞེས་པའི་ལན་དུ་གཟུགས་ནས་ཡང་དག་མཐའི་བར་རྣམས་མཚན་མར་གསུངས་པས་དམིགས་པ་བསྟན་ཏོ། །སྐབས་འདིར་མདོ་ལས་ཡུམ་མཚན་མར་བཟུང་བ་ཞིག་ལགས་ན་ནི་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་ཕྲེང་བ་ཅན་ཡང་བསྟན་པ་འདི་ལ་མི་མོས་པ་དང༌། མཚན་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཕྲེང་བ་ཅན་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞིང་ལྷག་པར་མོས་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་པའི་ཤེས་པས་ཞུགས་ནས་ཆོས་གང་ཡང་མི་འཛིན་པར་གསུངས་པའི་འགྲེལ་བར། རྒྱན་སྣང་ལས། དེ་ལ་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་ཕྲེང་བ་ཅན་དཔེར་བྱས་པ་ནི་མུ་སྟེགས་པ་དང་འབྲེལ་བས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་ལངས་པ་ནི་དེ་ལྷག་པར་མོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་དེ་མངོན་དུ་བྱ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་དུ་
ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། ཞེས་འཆད་དོ། །
རྣམ་པ་ནི། ཤེས་པ་དེ་ལ་ནང་གི་ཐོབ་པ་དང་མངོན་པར་རྟོགས་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ༌། །ཤེས་པ་དེ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཐོབ་པ་དང་སོགས་སྔར་ལྟར་
རོ། །གསུམ་པ་རྩེ་མོ་ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། ཡིན་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ནི་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་སྟེ་བརྟག་པའི་གཞི་རྣམས་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

355

པ་ན་ཡུམ་ནི་གང༌། ཡུམ་འདི་ནི་གང་གི་ཡུམ་འདི་ནི་ཅི་ཞིག་ཅིའི་ཕྱིར་ན་འདི་ལ་ཡུམ་ཞེས་བྱ་ཞེས་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བགྱིའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་
རྫས་སམ་ཡོན་ཏན་ནམ་བྱ་བའམ་རིགས་གང་ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་བདག་གམ་ཆོས་གང་གི་ཡིན་ཞེས་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱི་ཅི་ཞིག་ཅེས་རྟོག་པའོ། །ནང་
སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དགུ་དང་སྦྱར་བ་དང་ཕྱིན་དྲུག་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པས་རྣམ་པ་བསྟན་ཏོ། །དེ་དག་ནི་འཕགས་པའི་ཡིན་ལ། ཤཱནྟིས་རྐང་པ་དང་པོ་གསུམ་དང་དེ་ནས་
གསུམ་ཚན་པ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་རྩེ་མོ་ཆུང་ངུའི་དམིགས་རྣམ་དང༌། དེ་ནས་རྐང་པ་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་རིམ་པ་ལྟར་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་དམིགས་རྣམ་བསྟན་པར་
སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཤད་པ་དང༌། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་རྩེ་མོ་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པ་ནི། དངོས་པོར་དམིགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་མི་

གནས་པ་སྟེ་”རྟེན་བྱར1

་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གཟུགས་སོགས་དེ་ཁོ་ནར་རང་གི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བ་བདེན་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་རང་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་
རོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ལ་རྟག་མི་རྟག་བདེ་སྡུག་བདག་ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པ་ཉིད་དུ་བདེན་པར་མི་གནས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་

1 ཀ ། ༣༩༠ སྡེ། ༣༩༤ བརྟེན་བྱར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

356

རྟོགས་པའོ། །དེ་ལྟར་མི་གནས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་

ཅད་དེ་དག་རང་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དག་དོན་དམ་པར་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་གཅིག་པ་སྟེ་ཐ་དད་མེད་པ་ཡིན་པས་སོ། །ཁྱབ་སྟེ། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་མི་རྟག་པ་དང་སོགས་པས་རྟག་པ་སོགས་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་དེ་དག་གི་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བས་
སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་དམིགས་པ་དང༌། དེ་ནས་གཉིས་རྣམ་པའོ། །གཉིས་པ་རྩེ་མོ་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། དེ་ཁོ་ནར་མི་རྟག་པ་སོགས་དང་དེ་
དག་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དག་ཕན་ཚུན་བདག་ཉིད་གཅིག་པ་སྟེ་ཐ་དད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་སོ། །ཐ་དད་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྤྲོས་བྲལ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་མི་རྟག་
སོགས་དང་སྟོང་ཉིད་དག་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་ལ་རང་གིར་མི་བྱེད་པ་སྟེ། བདག་དང་བདག་གིར་གཟུང་བྱས་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྟོགས་པའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། བདག་དང་བདག་གིར་གཟུང་བྱའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཀག་པ་སྟེ་མ་གྲུབ་པས་སོ། །”འདི་ལ་རྐང་པ་གཉིས་ 1དམིགས་པ་དང་གཅིག་རྣམ་པའོ། །རྩེ་མོ་ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། དེ་ཁོ་ནར་སྔོན་པོ་དང་སོགས་པས་སེར་པོ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་མར་མི་མཐོང་བ་སྟེ་མཚན་མ་དེ་དག་དང་བྲལ་བ་ཞེས་བྱ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་མི་དམིགས་པར་ངེས་པར་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་

1སྡེ་དགེ་ཤིང་པར་༣༩༥འདི་ལ་དང་པོ་གཉིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

357

ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་
ཡང་དག་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པས་སོ། །
འདི་ལ་རྐང་པ་གཅིག་དམིགས་པ་དང་གཉིས་རྣམ་པའོ། །འདི་ནི་རྒྱན་གྱི་སྣང་བ་དང་འདི་གཉིས་ཀའི་ཡིན་ལ། གྲགས་ཆ་དང་བུད་དྷ་ཤྲཱི་གཉིས་ཀྱང་འདི་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། དྲོད་མན་ཆད་ཀྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གཡོ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྩེ་མོར་སོན་
པའི་ཕྱིར་རྩེ་མོ་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་བའི་ལམ་འདི་ལ་ནི་སོགས་སོ། །”གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས།1

དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། བཟོད་པ་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པ་ནི། བདེན་པའི་
ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ལ་རྣམ་པ་ནི། ངོ་བོ་དེ་མེད་པ་ཉིད་སྣང་ཚོད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ། གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བའོ་ཞེས་པ་ནས་ཡང་དག་མཐའི་བར་ལ་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་པ་དང་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟ་བུ་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དངོས་པོ་མེད་པའོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་དམིགས་པ་དང༌། མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའོ། །ངོ་
བོ་ཡང་ངོ་བོའི་མཚན་ཉིད་དང་བྲལ་བའོ་ཞེས་པས་རྣམ་པ་བསྟན་པར་ཉི་སྣང་ལས་སོ། །
སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་ནི། གཟུགས་ནས་ཡང་དག་མཐའི་བར་རྣམས་རང་
རང་གི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བ་དང༌། རྣམ་པའི་འོག་ཏུ་ཆོས་དེ་རྣམས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་བྲལ་བར་གསུངས་པ་དང༌། འཕགས་པས་རྣམ་པ་ལ་དྲངས་པའི་མདོ་རྣམས་

1 བླ། ༤༤༠ ཀ ། ༣༩༢ གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། ཞོལ། ༣༧༢ གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རྩ་བ་དང་། འགྲེལ་བའོ། ། སྡེ། ༣༩༦ གསུམ་པ་ལ་རྩ་བ་འགྲེལ་བ་གཉིས་ལས།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

358

ཀྱིས་དམིགས་པ་དང༌། གཟུགས་ནས་ཡང་དག་མཐའི་བར་ལ་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བར་བསྟན་པའི་མཇུག་ཏུ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དྲིས་པའི་ལན་དུ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དངོས་པོ་མེད་པར་གསུངས་པས་རྣམ་པ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ་འདི་མདོ་དང་མཐུན་པའི་བཤད་པ་ཡིན་ཞིང༌། རྩེ་མོའི་དམིགས་རྣམ་ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་མི་མཐུན་པས་དཔྱད་དགོས་སོ་ཞེས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ལེ་བརྒྱད་མར་དམིགས་རྣམ་འདི་གཉིས་སོ་སོའི་མདོ་མཚམས་བཟུང་བ་མི་སྣང་ཡང༌། འགྲེལ་པ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་གྱི་བཤད་པའི་ཚིག་རིས་རྣམས་མདོ་ཚིག་དང་བསྟུན་ན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་”གསུང་པ1

་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པའོ། །མདོ་ལས་ནི་
གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དངོས་པོ་མེད་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྔར་
གཟུགས་སོགས་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བར་གསུངས་པ་བསྒྲུབས་ནས། དེའི་འོག་ཏུ་གཟུགས་སོགས་མཚན་ཉིད་དང་བྲལ་བ་སོགས་གསུངས་པས་དམིགས་རྣམ་རིམ་པ་བཞིན་མདོ་དང་སྦྱར་ན་འཕགས་པའི་དེ་འགྲིག་ལ་ཁྱད་པར་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་

གཟུགས་སོགས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་སྟོང་ཉིད་དུ་གཅིག་པ་བཀོད་པ་ནི་མདོ་ལ་མི་གསལ་ལོ། །འདི་སྐད་དུ་མདོ་ལས་རང་བཞིན་དང་མཚན་ཉིད་གཉིས་དང་བྲལ་བ་དང་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དངོས་པོ་མེད་པར་གསུངས་པས་དམིགས་པ་དངོས་སུ་གསུངས་ལ། དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ཉིད་ཀུན་རྫོབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་མདོ་ནས་ཤུགས་ལ་གསུངས་པ་བསྟན་བཅོས་ལས་དངོས་སུ་གསུངས་སོ་ཞེས་སྨྲས་ན་ཡང་ལེགས་བཤད་དུ་འགྱུར་

1 ཀ ། ༣༩༣ སྡེ། ༣༩༢ གསུངས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

359

རོ། །
བཟོད་པ་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། སྐྱེ་བ་འཁོར་བ་དང་ངེས་འབྱུང་མྱང་
འདས་བདེན་པར་མེད་པའི་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ལུས་སོགས་དག་པའི་རྒྱུར་རྟོགས་པ་སྟེ། གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་

བཞིན་གྱིས་སྟོང་སྟེ་དེ་ལ་སྐྱེ་བའམ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡང་མི་དམིགས་སོ། ཞེས་
དང༌། དེ་ལྟར་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་དང་ཉེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁྱེན་དུ་ཉེ་བར་གྱུར་པ་དེ་ལྟར་ལུས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། ངག་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང༌། སེམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང༌། མཚན་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ་གསུངས་སོ། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། མཚན་མར་གཟུང་བྱ་མེད་པའི་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་དེ་དག་མཚན་མར་མི་རྟེན་པ་སྟེ་གནས་བྱར་མེད་པར་རྟོགས་པས་མཚན་མར་མོས་བྱ་མིན་པ་དང༌། དེར་འདུ་ཤེས་པར་བྱར་མེད་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། ཐབས་མི་མཁས་པས་གཟུགས་ལ་སྤྱོད་ན་མཚན་མ་ལ་སྤྱོད་དེ་ཡུམ་ལ་མི་སྤྱོད་དོ། ཞེས་དང༌། བྱང་ཆེན་ཡུལ་ལ་སྤྱོད་པ་ན་གཟུགས་ལ་གནས་པ་མེད་པ་དང་ལྷག་པར་མོས་པ་མེད་པ་དང་ཀུན་ཤེས་པ་མེད་པ་དང༌། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཤད་པ་དང༌། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། བཟོད་པ་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པ་ནི། བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་
དང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་དག་སྟོང་པ་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་གཅིག་པ་སྟེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

360

ཐ་དད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་དེ་དེ་ཁོ་ནར་
དངོས་པོ་མེད་པ་ཉིད་སྐྱེ་བོ་དམིགས་པ་སྟེ་མངོན་ཞེན་ཅན་གྱི་ངོ་བོར་བདེན་པ་ལྟ་
བུའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་སྣང་ངོ༌། ཞེས་རྟོགས་པའོ། །བཟོད་པ་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། སྐྱེ་
བ་འཁོར་བ་དང་ངེས་འབྱུང་མྱང་འདས་ཀྱི་ཆོས་གང་དུ་ཡང་བདེན་པ་མེད་ཅེས་བྱ་
བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་བཞིན་
གྱིས་སམ་གདོད་པ་མ་ནས་མ་སྐྱེས་པས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་

གི་ངོ་བོ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ་ཁོ་ནས་ལུས་སོགས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་རྟོགས་པའོ། །དེ་ཡང་རྒྱན་སྣང་ལས། རྣམ་པར་དག་པའི་རྣམ་པ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་བསླབས་པ་ལས་ལུས་ཀྱི་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོངས་སུ་
དག་པས་ལུས་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་རོ། །སེམས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་ཡིད་ཀྱི་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །མཚན་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་གནས་ན་གནས་པ་དང་། གསལ་བ་དང༌། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི་སེམས་ཅན་དང་
སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཉིད་དོ། །ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་འདི་དག་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་ཅུང་ཟད་ཙམ་
གྱིས་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
ལེ་བརྒྱད་མ་འབུམ་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཉི་སྣང་རྣམས་སུ་ཞིང་དག་པ་མེད་པར་
བཞི་སྣང་ཞིང༌། འདིའི་ཕན་ཡོན་དུ་ཞིང་དག་པར་བྱེད་པ་ཡང་བཤད་དོ། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། མཚན་མའི་ཆོས་གང་དུ་ཡང་གཟུང་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

361

བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། དེ་ཁོ་ནར་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གྲུབ་པར་མི་འཐད་པས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་དེ་མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མཚན་མར་མི་མོས་པ་སྟེ་མོས་བྱར་མེད་པ་དང༌།
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་མཚན་མར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱར་མེད་པའོ་ཞེས་རྟོགས་པའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་བཞིན་ཁོ་ནས་ཏེ་དེ་ཁོ་ནར་མཚན་མ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་བྲལ་བས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འདི་ཐོབ་པ་ན་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བ་མེད་པས་ཆོས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་མེད་ལ་བཟོད་པའི་ཕྱིར་བཟོད་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་བའི་ལམ་འདི་ལ་ནི་སོགས་སོ། །
”བཞི་པ་ལ་གཉིས་ལས།1

དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། ཆོས་མཆོག་ཆུང་ངུའི་
དམིགས་པ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོང་ཉིད་དང༌། ཐ་དད་མེད་པའི་གཟུགས་སོགས་
ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་དེའི་བྱེད་ལས་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཡངས་
པ་མདུན་དུ་བྱས་པ་ཚད་མེད་པར་ངེས་པ་ཉན་རང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་
པའོ། ཞེས་པ་ནས་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཆགས་པ་མེད་པས་རྣམ་པར་གྲོལ་ཞིང་གོས་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་ཏིང་ངེ་འཛིན་བརྒྱ་ལྷག་དང་བཅས་པ་དང་དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གང་ཞེ་ན། ཏིང་ངེ་འཛིན་གང་གིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། ཞེས་སོ། །
འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། གང་གི་རང་བཞིན་རྟོགས་ན་ལུང་སྟོན་པའི་

1 བླ། ༤༤༥ ཀ ། ༣༩༦ བཞི་པ་ལ་གཉིས་ལས། ཞོལ། ༣༧༦ བཞི་པ་ལ་གཉིས་ལས། རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པའོ། ། སྡེ། ༤༠༠ བཞི་པ་ལ་གཉིས་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་བའོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

362

གཟུགས་སོགས་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། འཁོར་གསུམ་དུ་རློམ་པ་ཟད་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་གང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་དག་གིས་གནས་པ་དེ་ནི་སྔོན་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་
བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་
ཏུ་ལུང་བསྟན་ཏེ། ཞེས་དང༌། དེས་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་སྟེ་བདག་ནི་མཉམ་པར་གཞོག་གོ་”བདག་ནི1

་མཉམ་པར་”བཞག་པར2

་

བྱའོ། །བདག་ནི་མཉམ་པར་བཞག་པར་གྱུར་ཏོ་ཞེས་རློམ་སེམས་སུ་འགྱུར་བ་མེད་དེ་དེ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་དག་མེད་ཅིང་མི་རྒྱུའོ། ཞེས་སོ། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། ཡུམ་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པ་པོ་གསུམ་པོ་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་སྤྲོས་བྲལ་དུ་གཅིག་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་སོགས་ལ་དེར་མི་རྟོག་པ་སྟེ། ཡུམ་ཡང་གཞན་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱང་གཞན་བྱང་སེམས་ཀྱང་གཞན་ཞེས་བྱ་བ་མེད་ཀྱི། ཡུམ་ཉིད་ཀྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉིད་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉིད་ཀྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏོ། ཞེས་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟོག་པ་མེད་དེ་དེ་ལྟར་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ལ་རྟོག་པ་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཤད་བསྡུ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། ཆོས་མཆོག་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒོམ་པར་བྱའོ་ཞེས་དེ་དག་དམིགས་པར་བསྟན་པས་དེས་མཚོན་ནས་དེ་ཁོ་ནར་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་དང་སྟོང་པ་ཉིད་ཐ་

1 ཞོལ། ༣༧༦ བདག་ནི བླ། ༤༤༦ བདག་གི ཀ ། ༣༩༧ སྡེ། ༤༠༡ བདག་གྶི་
2 བླ། ༤༤༦ བཞག་པར ཞོལ། ༣༧༦ གཞོག་པར ཀ ། ༣༩༧ སྡེ། ༤༠༡ གཞག་པར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

363

དད་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་སོ། །སྔ་མ་དག་ཏིང་ངེ་འཛིན་
གྱི་རྐྱེན་བཞི་དང་གཙོ་བོ་གང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས་དེས་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་དེས་ཀྱང་བདེན་པ་བཞི་བསྡུས་པས་བདེན་པ་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ་གསུང་ཡང་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པ་སྔ་མའོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེའི་བྱེད་པ་སྟེ་འབྲས་བུ་གདུལ་བྱ་ཡོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་

ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་རང་རང་གི་སྐལ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབད་རྩོལ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཕྲིན་ལས་འཇུག་པའོ་ཞེས་འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་དམིགས་
སོ། །རྒྱུ་གང་གིས་འཇུག་ན་སྔོན་གྱི་རང་གི་སྨོན་ལམ་དང་ཚོགས་གཉིས་དང་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སོ། །དེ་
ཡང་དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས། གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བ་ཡིན། །གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མི་རུང་འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཁ་ཅིག་འདིའི་འབྲས་བུ་ཆོས་མཆོག་ལ་མི་འགྲིག་གོ་ཞེས་འདོད་ཀྱང༌། འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་དམིགས་མཁན་དེ་ཆོས་མཆོག་ཡིན་པས་དམིགས་ཡུལ་གྱི་འབྲས་བུ་

ཆོས་མཆོག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་འབྲས་བུར་བཤད་དགོས་རྒྱུ་མེད་དོ། །
འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་རྣལ་འབྱོར་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་
ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ལྡན་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆོས་མཆོག་ལ་གནས་པ་ལ་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་ཏེ་ལུང་སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུའི་གཟུགས་སོགས་ནི་
དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་”གང་ཟག་གི1

་རྟོགས་ན་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེ་བར་

1 བླ། ༤༤༨ ཞོལ། ༣༧༨ གང་ཟག་གི ཀ ། ༣༩༩ སྡེ། ༤༠༣ གང་ཟག་གིས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

364

བྱེད་པ་སྟེ་བདེན་པ་བཞིའོ། །ལུང་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་
དམ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་དེ་དེ་ཁོ་ནར་མཉམ་པར་བཞག་འཇོག་གིས་སྟོང་པའི་སྤྲོས་བྲལ་དུ་བསླབས་པས་བྱང་སེམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ལ་བདག་ནི་སྔར་མཉམ་པར་བཞག་པའོ་སོགས་པས་མ་འོངས་པ་ན་འཇོག་པར་འགྱུར་རོ། །ད་ལྟ་མཉམ་པར་བཞག་བཞིན་པའོ་སྙམ་པའི་ཤེས་པ་མངོན་གྱུར་མི་འབྱུང་བར་རྟོགས་པའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཉམ་གཞག་ན་དེ་ལྟ་བུའི་རྟོག་པ་མངོན་གྱུར་ཕལ་ཆེ་བ་ཐམས་ཅད་མི་
འཐད་པས་སོ། །
ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་སྤྲོས་བྲལ་གྱི་ངོར་སྒོམ་ཏིང་ངེ་
འཛིན་དང་སྒོམ་པ་པོ་བྱང་སེམས་དང་བསྒོམ་བྱ་ཡུམ་གྱི་དོན་གསུམ་པོ་ཕན་ཚུན་ངོ་
བོ་གཅིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཐ་དད་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། དམིགས་ཡུལ་ལ་བརྟག་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་ལ་ཡོད་པ་མིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་ཡང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ལམ་ནི་མཐོང་ལམ་མམ་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་དམ་པའོ་ཞེས་རྟོགས་པའོ། །དེ་ལྟར་དམིགས་ཡུལ་བརྟག་པར་བྱ་བས་སྟོང་པ་དེ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡིན་ལ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་གཞན་བརྒྱད་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །ཁ་ཅིག་ཆོས་ཉིད་དོན་རྣམ་དང་དེ་རྟོགས་ཤེས་རྣམ་ཞེས་གཉིས་གཉིས་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ཞིང་ཟག་མེད་ཀྱི་དང་

པོ་རང་གི་རྩལ་གྱིས་འདྲེན་པས་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ཅེས་བརྡ་སྦྱར་བའི་ལམ་འདི་ལ་ནི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

365

སོགས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང༌། ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་ལན་ཏ་འདི་ལྟར་འཆད་དེ། དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོས་ཅན་ཡང་བསྟན་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ཆོས་ཙམ་དུ་རྟེན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྒོམ་པ་ནི་མི་
རིགས་ཤེ་ན། ཞེས་པའི་རྩོད་པ་བཀོད་ནས། ལན་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དམིགས་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ། །བདེན་པའི་རྟེན་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པས་དེ་མ་གཏོགས་པའི་དམིགས་རྣམ་ལྷག་མ་གཞན་དག་ལ་སྒྲའི་དབྱེ་བ་བརྗོད་ཚུལ་ཐ་དད་པ་ཙམ་གྱིས་དོན་སྟོན་པའི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་
ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དེས་དམིགས་པ་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་ཡང་ཞེས་པ་འདིར་དམིགས་པ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་ནི་མཚོན་པ་ཙམ་སྟེ་དེས་ན་རྣམ་པ་བརྗོད་པ་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཚིག་གིས་བརྗོད་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་བརྗོད་དགོས་ཀྱང་སོ་སོར་མ་བརྗོད་པར་ཆོས་བརྗོད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་བརྗོད་པ་ལ་ནི་ཆོས་
ཅན་མ་བརྗོད་པར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མེད་དོ། །རྣམ་པ་མངོན་ཞེན་ལ་སོགས་འགོག །ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་གིས་དམིགས་རྣམ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་དམིགས་རྣམ་གྱི་ཆོས་ཅན་ཀུན་ཏུ་དྲངས་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་པས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་
ཡང་ཆོས་བརྗོད་པས་ཆོས་ཅན་རྟོགས་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་གཞན་རིགས་མི་མཐུན་སྤོང་བ་ལྡོག་པ་དང་མི་སྤོང་བ་མི་ལྡོག་པ་མ་གཏོགས་པར་སྒྲའི་ཁྱད་པར་འདི་དག་ལ་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཡང་དག་པར་ན་འགའ་ཡང་མེད་དོ་
ཞེས་རིགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཤིང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

366

ཞེས་དང་ཤིང་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཤིང་བརྗོད་པ་དང་འདྲ་བར་གང་དུ་དམིགས་རྣམ་སྟོན་པ་ན་བདེན་བཞི་དང་འབྲེལ་བར་སྒྲས་ཟིན་པར་མ་བསྟན་པ་དེར་ཡང་དམིགས་རྣམ་དེ་དག་བདེན་བཞིར་གཏོགས་པར་གྲགས་པས་གྲུབ་པ་དང༌། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་གཅིག་མེད་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཆོས་ཅན་རྟོགས་པས་རྒོལ་བ་འདི་ནི་ཅིར་ཡང་མི་རུང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་སྟེ་ཡང་ན་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་བསྡེབ་པའི་ངོར་ཏེ་སྡེབ་སྦྱོར་དང་འགལ་བའི་འཇིགས་པས་ཆོས་ཅན་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ལས་ཐ་དད་པར་རྣམ་པ་མངོན་ཞེན་ལ་སོགས་འགོག་ཅེས་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་ཅན་བདེན་
པ་ཀུན་ཏུ་དྲངས་ཏེ་དམིགས་རྣམ་གྱི་དབྱེ་བ་སྨོས་པ་ཡིན་ན་ཡང༌། སྡུག་བསྔལ་ལ་
སོགས་པའི་བདེན་པ་ནི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ་དེར་གཏོགས་པ་ཁོ་ན་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པའི་ཆོས་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པར་བྱའོ། །
དེ་ལྟར་བཤད་པར་བྱ་དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་སོགས་པ་འགོག་པའི་བདག་ལ་སོགས་པ་ནི་ཡང་དག་པར་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ་རིམ་དང་ཅིག་ཅར་གྱིས་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་མི་རིགས་སོ། ཞེས་པའི་ཚད་
མས་བརྟགས་པ་ན་རི་བོང་གི་རྭ་དང་འདྲ་བར་དགག་སྒྲུབ་ཀྱིས་སྟོང་པས་དེ་ནི་
བདེན་པ་གཉིས་ཀར་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟེན་ཆོས་སུ་མི་རིགས་པར་མཐོང་བ་ན་དོན་
གྱིས་ན་བདེན་པ་རྣམས་དེར་གོ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པས་སོ། །དེར་མ་ཟད་འོག་མ་དག་ལ་ཡང་སྟེ་གང་དུ་ཆོས་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་དུ་སྔར་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བདེན་བཞི་མ་སྨོས་ཀྱང་ཆོས་ཅན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་འཆད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

367

དོ། །འདིའི་ལྟར་ན་གཞུང་གོང་མ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཆོས་ཅན་དང་ཆོས་བརྗོད་
པས་དམིགས་པ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་ཡང་ཞེས་འདོན་པ་དང༌། དམིགས་རྣམ་གཉིས་ཀ་ཆོས་སུ་བཤད་ནས་བདེན་པ་ཆོས་ཅན་དུ་འདོད་ཅིང༌། ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་གཞུང་དང༌། མཐུན་དངོས་གཞན་གྱི་དངོས་དག་ལས། །
ལྡོག་པ་ལ་ནི་རྟེན་པ་ཅན། ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་ནས་ཁྱད་
པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་དོན་རིགས་མི་མཐུན་ལས་ལྡོག་མི་ལྡོག་ལ་འཆད་དོ། །ཊཱིཀ་བྱེད་ཕྱི་མ་རྣམས་བཤད་པ་འདི་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བྱེད་མོད། འདི་རྩོམ་པ་པོའི་དགོངས་པར་མི་འདོད་དེ། དམིགས་པ་རྣམས་ཆོས་སུ་བཤད་ཅིང་ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་ལོག་པར་བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དམ་པའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་སྐབས་འདིའི་དམིགས་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱ་བའི་གཞི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི། དམིགས་པ་དེ་ཤེས་པའི་ཐབས་ཆོས་ཡིན་པས་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་གྱི་སྐབས་ཡིན་པས་བདེན་པ་དང་དེའི་སྟེང་
གི་ཆོས་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་གང་ཡིན་ཆོས་ཅན་བདེན་བཞིའི་སྒྲས་ཟིན་པ་དང་རྣམ་པ་རྣམས་དེའི་སྟེང་གི་ཆོས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་བརྗོད་པར་རིགས་པ་ལ་དྲོད་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སུ་དམིགས་པ་དེ་བདེན་པའི་སྒྲས་ཟིན་པར་བསྟན་ནས་དམིགས་པ་གཞན་གྱི་སྐབས་སུ་དེའི་སྒྲས་མ་ཟིན་པར་བསྟན་པ་ལ། ཁ་ཅིག་འདི་
སྙམ་དུ་དྲོད་འབྲིང་མན་ཆད་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་བདེན་བཞིར་གཏོགས་པར་མི་གོ་སྟེ།
ཆོས་ཅན་བདེན་བཞི་དང་འབྲེལ་བར་མ་བསྟན་པས་སོ། །
དེའི་ཕྱིར་དམིགས་རྣམ་བརྗོད་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། དམིགས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

368

ཆོས་ཅན་དང་རྣམ་པ་རྣམས་ཆོས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་བརྗོད་དགོས་པ་ལ་གཉིས་ཀ་ཡང་
ཆོས་བརྗོད་པས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདིའི་ལན་ལ་གཉིས། སྒྲ་གཉིས་བརྗོད་བྱ་ཐ་དད་མེད་པ་དང༌། དོན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ཆོས་ཅན་གོ་བའི་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི།
དམིགས་པ་གང་ཡིན་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཅན་དང༌། རྣམ་པ་
རྣམས་ཆོས་ཅན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་བརྗོད་པས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་
རིགས་ན་ཡང༌། དམིགས་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ། །བདེན་པའི་རྟེན་ཅན་ཞེས་པ་ལ་ཆོས་ཅན་བདེན་བཞི་སྒྲས་ཟིན་པར་བརྗོད་པས་མ་གཏོགས་ཞེས་སྦྱར་གྱི། ཀུ་ལན་

ཏ་ལྟར་དེར་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ཡོད་པས་མ་གཏོགས་ཞེས་མི་བརྗོད་དེ། དེ་ནི་དམིགས་པའི་གཞུང་ཡིན་གྱི་རྣམ་པའི་མིན་པས་སོ། །དེ་མ་གཏོགས་པའི་དམིགས་པ་བཅུ་གཅིག་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཆོས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་
དམིགས་རྣམ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་བརྗོད་པ་ལ་ནི་ཆོས་ཅན་མ་བརྗོད་པར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མེད་དེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་འདི་དག་ལ་རིམ་པ་ལྟར་ཁྱད་པར་ལྡོག་པ་གཞན་སྤོང་བ་དང་དེ་མི་སྤོང་བ་ལྟར་སྣང་བ་མ་གཏོགས་པ་སྒྲ་གཉིས་ཀའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གོ་བ་ལ་ནི་ཁྱད་པར་འགའ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་

གྲགས་པའི་ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་ནི་སྒྲའི་བརྗོད་ཚུལ་གང་བྱས་ཀྱང་བརྗོད་བྱ་གོ་བ་ལ་ཁྱད་མེད་པའི་སྒོ་ནས་ལན་བསྟན་ཏོ། །འདིར་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་ཅིག་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
འདི་ལ་གཉིས། ཆོས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་དང༌། ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་རྣམ་གཞག་
གོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིར་བརྡ་རྣམས་ཉན་པ་པོའི་ཤེས་འདོད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

369

འཆད་པ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་སྟེ་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་གི་ཕྱིར་དུ་
སྦྱོར་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་དེ། དེ་ལ་བརྡ་སྦྱར་བའི་དུས། བརྡ་སྦྱར་བའི་དགོས་པ། གང་ལ་བརྡ་སྦྱར་བའི་ཡུལ། དེ་ལ་བརྡ་སྦྱར་བའི་ཚུལ་ཏེ་བཞིའོ། །དང་པོ་ནི། ནོག་ལྐོག་ཤལ་འདུས་པའི་གོང་བུ་གཅིག་ལ་རྟ་མིན་པ་དང་མ་ཧེ་མིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ལྡོག་པའི་ཁྱད་པར་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ཉན་པ་པོ་དེའི་སྟེང་དུ་རྟ་བཅད་ཙམ་ཞིག་ཤེས་པར་འདོད་ཀྱི་མ་ཧེ་མིན་པ་སོགས་མི་འདོད་པའི་ཚེ་ནའོ། །གཉིས་པ་
ནི། དེ་ལྟ་བུ་དེ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུའོ། །གསུམ་པ་ནི། རྟ་རྣམ་པར་བཅད་ཙམ་གྱི་ལྡོག་པ་ལའོ། །བཞི་པ་ནི། གོང་བུ་འདི་ལ་རྟ་མིན་པ་ཉིད་ཡོད་དོ་ཞེས་སྦྱོར་རོ། །དེའི་ཚེ། བརྡ་འདི་ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་གི་སྒྲ་ཡིན་ཏེ། བ་ལང་གོང་བུ་དེ་ཉན་པ་པོའི་བློ་ཡུལ་དུ་མ་ཧེ་མིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལྡོག་པ་གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བར་རྟ་བཅད་པའི་
ལྡོག་པ་ཙམ་ཞིག་གི་རྟེན་དུ་འཕངས་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་ཡང་སྔར་ལྟར་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། བ་ལང་གི་གོང་བུ་ལ་མ་ཧེ་མིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ལྡོག་པ་གཞན་ཤེས་པ་མི་འདོད་པ་མེད་པར་རྟ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཤེས་པར་འདོད་པའི་ཚེ་ནའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྔར་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ལྡོག་པའི་ཁྱད་པར་གཞན་མ་སྤངས་པའི་བ་ལང་གི་ལྡོག་པ་ཙམ་ལའོ། །བཞི་པ་ནི། གོང་བུ་ལ་རྟ་མིན་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྡ་སྦྱར་རོ། །དེའི་ཚེ་བརྡ་འདི་ཁྱད་པར་གཞན་མི་སྤོང་བའི་སྒྲ་ཡིན་ཏེ། བ་ལང་གི་གོང་བུ་དེ་ཉན་པ་པོའི་བློ་ཡུལ་དུ་རྟ་མིན་དང་མ་ཧེ་མིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལྡོག་པའི་ཁྱད་པར་གཞན་ཀུན་གྱི་རྟེན་དུ་རུང་བ་ལྟ་བུར་འཕངས་
པས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

370

དེས་ན་སྒྲ་དང་པོས་བ་ལང་གི་གོང་བུ་དེ་ལྡོག་གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བ་
དང༌། གཉིས་པས་དེ་ལྡོག་གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་རུང་བ་ལྟ་བུར་གོ་བར་བྱས་པ་ཙམ་མ་
གཏོགས་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་བ་ལང་གི་གོང་བུ་གོ་བར་བྱེད་པ་ལ་ཁྱད་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་སྤོང་བ་དང་མི་སྤོང་བ་བློ་ཡུལ་དུ་སྣང་གི་དོན་གྱི་སྟེང་ན་མེད་དོ། །ཉན་པ་པོའི་
ཤེས་འདོད་འདི་ཞུགས་པའི་དུས་སུ་འཆད་པ་པོས་བརྡ་འདི་སྦྱར་ལ་དེས་ཀྱང་བློ་ཡུལ་དུ་འདི་ལྟར་གོ་བར་བྱེད་ཅེས་པའི་ཚུལ་འདི་ནི། ཁྱད་པར་གཞན་ནི་སྤོང་བ་དང༌། །མི་སྤོང་བ་དག་དེ་གཉིས་ཀྱི། །བརྡ་ཡི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་པ་པོའི། །འདོད་པའི་
རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་གཞི། ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་སྟེ་གངས་ཅན་པ་གཞན་ནི་འདི་ལ་དེའི་བར་དུ་བློ་ཁ་མ་ཕྱོགས་སྣང་ངོ༌། །
དེ་བཞིན་དུ་མཁས་པ་ཆོས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དེ་ཆོས་གཞན་དང་འབྲེལ་རུང་དུ་བརྗོད་མ་བརྗོད་ལ་ཁྱད་པར་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་དོན་དུ་གསུངས་ཤིང༌། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང༌། ལ་ལར་སོར་མོའི་ལྡན་པ་ཞེས། །ཐ་དད་ཆོས་བཞིན་ ”རྗོད་པར་བྱེད

1

། །དོན་གཅིག་བརྗོད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ནི། །འཕེན་ཕྱིར་སོར་མོ་ལྡན་
འགྱུར་ཞེས། །ཆོས་ཅན་བརྗོད་པར་གྲགས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང༌། གཉིས་ཀས་གཅིག་གཅིག་བརྗོད་མོད་ཀྱི། །བརྗོད་བྱའི་ཤན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱིས། །རྣམ་དབྱེ་ཐ་དད་འབྱེད་
པ་ཡིས། །ཐ་དད་དོན་བཞིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ཅེས་སོ། །
ལན་གཉིས་པ་ནི། ལན་གྱི་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་སྡེབ་པའི་ངོར་ཆོས་ཅན་བདེན་པ་སྒྲས་ཟིན་པར་བརྗོད་པ་ལས་ཐ་དད་པར་ཆོས་བརྗོད་པའི་

1 ཞོལ། ༣༨༥ ཀ ། ༤༠༦ སྡེ། ༤༡༠ རྗོད་པར་བྱེད བླ། ༤༥༥ བརྗོད་པར་བྱེད

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

371

ཚུལ་གྱིས་བདེན་པ་སྒྲས་མ་ཟིན་པར་བརྗོད་ཀྱང་བདེན་བཞི་དམིགས་རྣམ་དུ་མི་གོ་
བར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་བཞིར་གཏོགས་པ་གཅིག་ཁོ་ན་སྦྱོར་ལམ་གྱི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་སོགས་པ་བཀག་པ་ནི་དྲོད་ཆུང་ངུའི་རྣམ་པ་ཡིན་ལ་རྣམ་པ་དེ་དང་ལྡན་པ་ནི་དེའི་དམིགས་པ་”བདེན་པ་ལ་བརྟན་པའི1

་མི་རྟག་སོགས་ཏེ། དེ་ནི་དྲོད་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་དེ་ཁོ་ནར་སྒྲུབ་པ་དང་
དགག་པ་དང་བྲལ་བ་དེར་འགྱུར་ཟེར་ཡང་དེ་དང་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །དོན་ནི་མངོན་ཞེན་བཀག་པ་དང་ལྡན་པ་བདེན་པའི་ཆོས་སུ་སྒྲས་ཟིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང༌། མངོན་པར་ཞེན་བྱས་སྟོང་པ་དང་དགག་སྒྲུབ་ཀྱིས་སྟོང་པ་ལ་
ཁྱད་མེད་ལ། དེས་ན་ཕྱི་མས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཉིད་སྔ་མས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པ་ཡིན་པས་དྲོད་འབྲིང་གི་ཚེ་ཡང་དོན་གྱིས་ན་བདེན་
པ་དམིགས་པར་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དྲོད་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པ་དང་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་གཉིས་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་པས་འབྲིང་ལ་ཡང་བདེན་པ་དམིགས་པར་སོང་
བ་དེ་བཞིན་དུ་འོག་མ་ཆོས་མཆོག་གི་བར་ལ་ཡང་སྒྲས་མ་ཟིན་ཀྱང་ཆུང་ངུའི་དམིགས་རྣམ་དང་ཕྱི་མ་རྣམས་དོན་ཁྱད་མེད་པས་བདེན་བཞི་དམིགས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །
ཁ་ཅིག་ཤེར་འབྱུང་གིས་ཇི་ལྟར་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དག་ཆུང་ངུའི་དམིགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། དེའི་རྣམ་པ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་སོགས་

1 ཞོལ། ༣༨༥ ཀ ། ༤༠༧ སྡེ། ༤༡༡ བདེན་པ་ལ་བརྟེན་པའི བླ། ༤༥༦ བདེན་པ་ལ་རྟེན་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

372

པ་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འབྲིང་གི་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །འབྲིང་གི་རྣམ་
པ་ཆོས་ཀྱི་བརྡ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བ་དང་འདྲ་བ་དག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་
ནི་ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྩེ་མོ་ལ་སོགས་པ་འོག་མ་ལ་སྦྱར་བར་བྱའོ་ཞེས་བཤད་པ་གཞུང་ཕྱི་མ་འདི་ཡི་བཤད་པར་བྱེད་པ་ནི་ཤེར་འབྱུང་གིས་བཀོད་པའི་སྐབས་དང་དེའི་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་མ་ཤེས་ཏེ། དེ་ནི་དེ་ལས་གསལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤང་བྱ་རྟོག་པ། “སྤོང་བྱེད་གཉེན་པོའ། །ོ1

དང་པོ་ལ་བདུན། གང་གིས་རྟོག་པའི་ངོ་བོ།
གང་ལ་རྟོག་པའི་ཡུལ། ཇི་ལྟར་རྟོག་པའི་ཚུལ། རྟོག་པ་དེའི་རབ་དབྱེ། གྲངས་ངེས་པ། གོ་རིམས་ངེས་པ། མུ་བརྩི་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། བྱེ་བྲག་ཏུ་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཛོད་ལས། རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད། ཅེས་རྩིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དང༌། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཤེས་གང་གང་ལ་སྒྲ་དོན་འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན། ཞེས་མིང་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པ་དང༌། དབུས་མཐའ་ལས། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ནི། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ། ཞེས་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་ཁམས་གསུམ་པའི་བློ་ཐམས་ཅད་ལ་རྟོག་པར་བཤད་པ་རྣམས་ལས། འདིའི་རྟོག་པ་གང་ཞེ་ན། ཕྱིས་ཀྱི་ཊཱིཀ་བྱེད་རྣམས་སྔ་མ་གཉིས་མིན་གྱི་ཕྱི་མའོ་ཞེས་འདོད་
ལ། སྔ་རབས་པ་རྣམས་”བར་པར་འདོད་དོ།

2

།དེ་ལ་ལུགས་སྔ་མས་ནི་རྟོག་པ་འདི་
དག་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དོན་གོ་ཡང་བརྡ་ལ་རྨོངས་ཏེ་རྟོག་པ་འདི་དག་ཡུལ་ལ་

1 ཞོལ། ༣༨༦ ཀ ། ༤༠༨ སྡེ། ༤༡༢ སྤོང་བྱེད་གཉེན་པོའ། ། ོ བླ། ༤༥༧ སྦྱོང་བྱེད་གཉེན་པོའ། །ོ
2 བླ། ༤༥༨ བར་བར་འདོད་དོ། ། ཞོལ། ༣༨༧ པར་བར་འདོད་དོ། ། ཀ ། ༤༠༨ སྡེ། ༤༡༢ པར་པར་འདོད་དོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

373

འཇུག་པ་ན་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་འདི་དག་ནི་དོན་དམ་པར་མེད་པའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པར་བྱེད་པ་རང་ཉིད་ཀྱང་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང༌། ཆོས་འདི་ནི་འདི་ལྟ་བུའོ་ཞེས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ཡང་སྒྲ་རྟོག་ཡིན་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་”མཉམ་གཞག1

་དགག་རྟོག་གི་ངོ་
བོར་བཞེད་པ་དང་དེ་ལ་སྒྲ་དོན་སྣང་བའི་རྟོག་པ་མེད་པར་བཞེད་པ་ནི་འགལ་བའི་ཁུར་རོ། །དེས་ན་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་འཁྲུལ་ཡང་དེ་དང་དེར་ཞེན་པར་མི་བྱེད་པ་ནི་སྐབས་འདིའི་རྟོག་པར་མི་འཐད་དེ། འདི་ནི་གཟུང་བའོ་འདི་ནི་འཛིན་པའོ་ཞེས་ཞེན་པའི་མཚན་ཉིད་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་ཚུར་མཐོང་གི་དབང་ཤེས་བཞིན་ནོ། །འདྲེས་རུང་འཛིན་པ་ལ་ནི་ཀུན་རྟོག་གིས་ཁྱབ་ལ་དེ་ལ་ནི་དེས་མ་ཁྱབ་པས་འདྲེར་རུང་འཛིན་པའི་ཀུན་རྟོག་ལ་བྱའི་དེ་དང་བྲལ་བའི་ཀུན་རྟོག་ལ་མི་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་རྟོག་པ་འདི་དག་དགག་པའམ་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གང་ཞེ་ན། “སང་ཡེས

2

་ཀྱིས་ནི་དགག་རྟོག་ཏུ་འདོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལ་གཟུང་བར་རྣམ་
པར་རྟོག་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དངོས་པོ་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་ནི། གང་གིས་ན་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་ཙམ་ལ་བརྗོད་པ་ཙམ་དུ་ཤེས་པའོ། །
གཉེན་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ནི། གང་གིས་ན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་བྱང་བའི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་ལ་སེམས་ཙམ་དུ་རྣམ་པར་འཇོག་པར་བྱེད་པའོ། །”འཛིན་པར་3

རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། གང་ཟག་གི་རྫས་ལ་
བརྟེན་པ་ནི། གང་གིས་ན་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་གང་ཟག་གི་རྫས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་གཙོ་

1 བླ། ༤༥༨ མཉམ་བཞག
2 བླ། ༤༥༩ སངྶ་ཡེས
3 ཞོལ། ༣༨༨ འཛིན་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

374

བོར་སེམས་ཅན་ལ་སོགས་པར་ལྟ་བའི་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་འགོག་པར་བྱེད་
པའོ། །དེར་གདགས་པ་ལ་”བརྟེན་པ་ནི།1

གང་གིས་ན་དེར་གདགས་པ་ཙམ་ཡང་
འཛིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པའོ། ཞེས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་

འབྱུང་ཞིང་བུད་དྷ་ཤྲཱི་ཡང་དགག་རྟོག་ཏུ་འདོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཊཱིཀ་བྱེད་སྔ་ཕྱི་ཕལ་
ཆེ་བ་ཡང་དགག་རྟོག་ཏུ་འདོད་ཅིང༌། དེ་ཡང་རྩ་བ་དང་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པར་སྨྲ་སྟེ། དགག་རྟོག་མིན་ན་ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་སུ་མི་རུང་ངོ་
སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ནི་རྫས་འཛིན་སྒྲུབ་རྟོག་ཡིན་ན་ཉོན་སྒྲིབ་

ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་བྱང་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པའི་བྱེད་ཆོས་སུ་མི་རུང་བས་དེ་ནི་
དགག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས་ཀྱང་གཟུགས་ཉེ་བར་མི་དམིགས་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ་གཞན་གསུམ་ནི་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བཞེད་དོ། །དེ་ལ་སྤྱིར་བྱང་སེམས་ལ་དགག་སྒྲུབ་གཉིས་ཀའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་སྐབས་འདིའི་རྟོག་པ་དགག་པའི་རྣམ་པར་འཆད་པ་ནི་རྩ་འགྲེལ། གང་གི་ཡང་དགོངས་པ་ཡང་མིན་ནོ། །དེ་ལ་རྩ་བའི་མིན་ཏེ། གཟུང་བར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་གཉིས། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཟུང་བར་ཞེན་པ་དང་འཛིན་པར་ཞེན་པ་དེ་དག་གི་རྟོག་པར་
གསུངས་སོ། །འཕགས་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་མི་གསལ་ཏེ། དེའི་ཚིག་གིས་ཟིན་ཚོད་ལ་ནི། བདག་གཅིག་པུར་རྟོག་པའི་རྣམ་རྟོག་ནི། ཞེས་དང༌། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྟེན་གྱི་བདག་ཏུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི། ཞེས་སོགས་དང༌། “ཕུང་པོ་བཏགས་པར2

་

1 བླ། ༤༥༩ རྟེན་པ་ནི།
2 བླ། ༤༦༠ ཕུང་པོ་བརྟགས་པར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

375

ཡོད་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི། ཞེས་དང༌། སྐྱེ་མཆེད་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་ཞེས་སོགས་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བསྟན་པ་མ་གཏོགས་པ་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྟོན་པ་ཚིག་གི་ཟུར་ཙམ་ཡང་མི་འབྱུང་བས་སོ། །
རྒྱན་གྱི་སྣང་བར་ཡང༌། རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞི་པོ་ནི་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
གེགས་སུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པས་ན་གང་གི་ཕྱིར་དེ་དང་འདྲེས་པར་གྱུར་ཀྱང་མ་འདྲེས་པར་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྣམ་པར་བཞག་གོ་ཞེས་རྣམ་རྟོག་བཞི་ཀ་ཉན་རང་ལ་ཡང་ཡོད་ཀྱང་རང་གི་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པའི་གེགས་མིན་པས་ཡོད་ཀྱང་མེད་པ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་པས་ཉན་རང་ལ་གཟུང་འཛིན་”མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི1

་དགག་

རྟོག་ཡོད་པ་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པར་ཇི་ལྟར་བཞག །དེས་ན་རྟོག་པ་བྱེད་ཆོས་
སུ་འགྲོ་བ་ཡང་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་མིན་གྱི། རང་གིས་སྐྱེད་པའི་མཐོང་སྒོམ་གྱིས་ཟད་པར་བྱ་ནུས་པའི་རྣམ་རྟོག་བཞི་དང་ལྡན་ཞེས་རང་འབྲས་ཀྱི་སྤང་
བྱར་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བྱེད་ཆོས་ཡིན་པ་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། སྔར་
དྲངས་པའི་ལུང་དང་འདི་ལས་ཀྱང་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཞེས་པས་སོ། །གལ་ཏེ་ཉི་སྣང་ལས། དེ་ལ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་དག་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་གཟུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་དག་ཀྱང་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དགག་རྟོག་ཡིན་ཏེ། སྒྲུབ་རྟོག་གི་ངོ་བོར་སྦྱོར་ལམ་མི་ལྡན་པས་ཤེ་ན། དེ་ནི་དྲོད་

1 ཀ ། ༤༡༡ སྡེ། ༤༡༥ མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི བླ། ༤༦༡ ཞོལ། ༣༨༩ མ་དམིགས་པར་རྟོག་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

376

སོགས་བཞི་ནི་རྟོག་པ་བཞི་ལྡན་པ་ལ་དགོངས་ཏེ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་འདོད་ན། ཉི་སྣང་ལས། གཟུང་རྟོག་དང་པོ་གང་ཡིན་གཉིས་པའང་ཡིན་པར་བཤད་པས་དྲོད་གང་ཡིན་རྩེ་མོར་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །རྣམ་རྟོག་བཞི་པོ་ཉན་རང་ལ་ཡོད་པར་ཟླ་འོད་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། རྣམ་རྟོག་བཞི་པོ་ཡོད་ཀྱང་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ལ་ནི་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་མིན་པས་རྣམ་པར་བཞག་པ་མ་བྱས་སོ། ཞེས་
སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་གཉིས་སོ། །འོ་ན་འདིའི་གཟུང་འཛིན་
གང་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། སྤྱིར་སངས་རྒྱས་པ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྱི་འཇོག་ཚུལ་གསུམ་སྟེ།
“སྐྱེད་བྱེད་དང1

་ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་དང༌། བདག་དང་བདག་གི་བའི་དབང་དུ་བྱས་
པའོ། །དང་པོ་ལྟར་ན། ཡུལ་དྲུག་གཟུང་བ་དང་དབང་པོ་དྲུག་ནི་འཛིན་པའོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན། བེམས་པོ་ཐམས་ཅད་གཟུང་བ་དང་རིག་པ་ཐམས་ཅད་འཛིན་པའོ། །གསུམ་པ་ལྟར་ན། བདག་ནི་འཛིན་པ་དང་བདག་གི་བ་ནི་གཟུང་བའོ། །དེ་ལ་འདི་ནི་ཕྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ་གཟུང་བ་ནི་རྫས་བཏགས་ཀྱི་བདག་གིས་སྤྱད་
པར་བྱ་བ་སྟེ་བཟའ་བྱའོ། །འཛིན་པ་ནི་དེ་ལ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་སྟེ་ཟ་བ་པོའ་ཞོེས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གསུང་པ་ལ་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་ཀྱང་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བྱེད་པ་
ལྟར་འཐད་དོ། །
དེ་ལ་གཟུང་རྟོག་གི་ཡུལ་ནི་ཉི་སྣང་ལས། དངོས་པོ་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་དང་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་པའོ། །ཙམ་སྨོས་པ་ནི་ཁྱད་པར་བསལ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་

1 ཞོལ། ༣༩༠ སྐྱེད་བྱེད་དང བླ། ༤༦༢ ཀ ། ༤༡༢ སྡེ། ༤༡༦ སྐྱེ་མཆེད་དང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

377

ནོ་ཞེས་དང་པོའི་ཡུལ་ཀུན་བྱང་སོ་སོར་མ་ཕྱེ་བའི་སྤྱི་ཙམ་པ་དང༌། གཉིས་པའི་ཡུལ་རྣམ་བྱང་དུ་རིས་ཆད་པ་ལ་བྱས་ནས་དང་པོ་ལ་གཉིས་པ་ཡིན་པ་དང༌། གཉིས་པ་ལ་དང་པོ་མིན་པས་ཁྱབ་པ་མཛད་ཀྱང༌། རྒྱན་སྣང་ལས། གཞན་དག་ན་རེ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གཞི་ལ་བརྟེན་པ་ནི་དང་པོ་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་བྱང་བའི་གཞི་ལ་བརྟེན་པ་ནི་གཉིས་པ་ཡིན་པས་འདི་གཉིས་ཕན་ཚུན་རྣམ་པར་ཆད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདི་གཉིས་ནི་ཐ་དད་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་སྔ་མས་གཟུང་རྟོག་གཉིས་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་བཞག་པ་བཀག་ནས་རང་ལུགས་བཞག་པ་
འདི་བཞིན་དུ་འཐད་དེ། གཞི་དང་དེ་ཡི་གཉེན་པོ་ཡིས། ཞེས་གཞི་སྤང་བྱའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་པ་དང༌། སྔ་མ་ལྟར་ན་མ་རིག་པའི་རྟོག་པ་སོགས་རེ་རེ་ཡང་ཀུན་བྱང་མ་ལུས་པ་ལ་དམིགས་པར་ཐལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཀུན་བྱང་ངམ་རྣམ་བྱང་ལ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་རྣམ་བྱང་གཉིས་སུ་
ཕྱེ་བ་རྣམས་སོ། །འཛིན་རྟོག་གི་ཡུལ་ལ་ནི་ཚིག་གསལ་དུ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཡུལ་དུ་བྱས་ཏེ་སྐྱེས་བུ་རྫས་སུ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་དང༌། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཡུལ་དུ་བྱས་ཏེ་དེ་ལ་བཏགས་པར་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ཞེས་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པར་སྦྱར་རོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་སོ་སྐྱེས་རྫས་སུ་དང་འཕགས་པས་བཏགས་པར་རྟོག་པར་བཤད་པ་མ་དགོངས་སོ། །དེས་ན་རྩ་འགྲེལ་རྣམས་སུ་སེམས་ཅན་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང་སེམས་ཅན་བཏགས་པར་ཡོད་པར་རྟོག་པ་ཞེས་གང་ཟག་ཡུལ་དུ་བཤད་དོ། །འོ་ན་ཡུལ་ཅན་རྟོག་པ་དེ་གང་ཟག་ཏུ་འཛིན་པར་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟ་ན་རྟོག་པ་འདི་རྣམས་ཉན་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གེགས་མིན་པས་དེའི་ལམ་གྱིས་མི་སྤོང་བར་བཤད་པ་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

378

འཐད་དེ་ཉོན་སྒྲིབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་ལན་ལ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གང་ཟག་གི་
བདག་གི་ངོ་བོར་རྟོག་ན་ཉོན་སྒྲིབ་ཡིན་ཡང་འདིས་རྫས་དང་བཏགས་པའི་བདག་
དེས་ཀུན་བྱང་ལ་འདོར་ལེན་བྱེད་པར་རྟོག་པས་ཆོས་གཞན་དང་འབྲེལ་བར་རྟོག་པའི་ཕྱིར་ཤེས་སྒྲིབ་བོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །
འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་དབང་ཕྱུག་འགྲོ་བའི་རྒྱུར་འཛིན་པ་ཡང་ཉོན་སྒྲིབ་མིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་ཡང་བྱང་སེམས་ལམ་གྱི་ཐུན་མོང་མིན་
པའི་སྤང་བྱར་འགྱུར་རོ། །མ་ངེས་ན། སྔ་མ་ཡང་ཆོས་གཞན་དང་འབྲེལ་བར་འཛིན་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་ཡིན་པས་ཉན་རང་གི་སྤང་བྱ་མིན་པར་འདོད་པ་ཉམས་སོ། །བྱང་
སེམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་བྱ་མིན་པར་འགྱུར་བས་ན་”ཀུ་མཱ་ར་ཤྲཱིས

1
་

གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ནི་གང་ཟག་གི་རྫས་ཀྱི་བདག་ཏུ་འཛིན་པའོ། །སྐྱེས་བུ་
བཏགས་པར་ཡོད་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་འཛིན་པའོ་ཞེས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

བཤད་པ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །དེས་ན་རྫས་དང་བཏགས་པའི་གང་ཟག་ཡུལ་གྱི་འཛིན་པ་པོར་ཞེན་པ་ཡིན་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་བྱ་མིན་པར་ཐལ་བ་སུས་ཀྱང་མི་ཟློག་པས་གང་ཟག་གམ་སེམས་ཅན་དུ་རྟོག་པར་བཤད་ཀྱང་དེ་དག་དངོས་མིན་གྱི་དེ་དག་ཏུ་སྒྲོ་བཏགས་པའི་གཞི་ཕུང་པོ་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཆོས་ཙམ་ཞིག་ལ་
གཟུང་ངོ༌། །དེ་ཡང་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་གང་ཟག་ཡུལ་ལ་འཛིན་པ་པོར་མི་ཞེན་ཀྱང་བདག་དེས་དབེན་པའི་ཆོས་ཙམ་ཞིག་ལ་འཛིན་པ་པོར་སྒྲོ་འདོགས་པ་སྐྱེ་ལ། ཆོས་དེ་ལ་ཡང་དོན་དམ་རྫས་གྲུབ་ཀྱི་དངོས་པོར་གཟུང་ནས་དེ་ལྟར་ཞེན་པ་

1 བླ། ༤༦༤ ཀུ་མ་ར་ཤྲཱིས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

379

དང༌། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་བཟུང་ནས་དེ་ལྟར་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རང་ལུགས་བཞག་པ་དང༌། གཞན་ལུགས་མི་འཐད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཡུལ་དེ་དག་ལ་རྟོག་པས་ཇི་ལྟར་ཞེན་ཞེ་ན། ཀུན་བྱང་གི་གཟུང་བ་ལ་དམིགས་ནས་རིམ་པ་ལྟར་འདི་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དོར་བྱའི་གཟུང་བའོ་སྙམ་དུ་མི་མཐུན་པ་དང༌། འདི་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བླང་བྱའི་གཟུང་བའོ་སྙམ་དུ་མཐུན་པར་འཛིན་པ་འདིའི་གཟུང་རྟོག་གི་ཞེན་ཚུལ་ལོ། །འདི་ནི་ཐེག་དམན་གྱི་ལམ་

ཡིན་པས་འདི་ལས་ལྡོག་པ་དང༌། འདི་ནི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡིན་པས་འདི་ལ་འཇུག་
པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པ་ནི་རྩེ་མོའི་གཟུང་རྟོག་གི་ཞེན་ཚུལ་ལོ། །གང་ཟག་ཏུ་བཏགས་པའི་གཞི་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་དང༌། དེར་བཏགས་པའི་གཞི་བཏགས་པ་ཙམ་འདི་ནི་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་འཛིན་པ་པོའམ། ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའ་ོསྙམ་དུ་ཞེན་པ་ནི་འཛིན་རྟོག་གི་ཞེན་ཚུལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་འདིར་སེམས་ཅན་དང་སྐྱེས་བུ་ཞེས་པ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་གང་ཟག་འབའ་ཞིག་ལ་བསམས་པ་མིན་གྱི་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་

འཛིན་པ་པོ་ཙམ་གྱི་མཚོན་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་རྒྱན་གྱི་སྣང་བར་ནི་རྩེ་མོའི་སྐབས་སུ་
སྒོམ་སྤང་གི་རྣམ་རྟོག་བཞི་ལ་ཡང་འཇུག་པ་དང་ལྡོག་པའི་གཟུང་རྟོག་དང༌། རྫས་འཛིན་དང༌། བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ཞེས་མཐོང་སྤང་དང་འདྲ་བར་འཆད་ཅིང་དེ་ལས་རྫས་སུ་ཡོད་པའི་བདག་འཛིན་པ་པོའོ་ཞེས་དང༌། བཏགས་པར་ཡོད་པའི་བདག་འཛིན་པ་པོའ་ཞོེས་པ་ནི་ཆོས་བདག་གི་སྟེང་ནས་བཤད་དོ། །ཉི་སྣང་ལས་རྩེ་སྦྱོར་དུ་སྒོམ་སྤང་གི་རྟོག་པ་བཞི་ལ་མིང་འདོགས་ཀྱི་གསལ་ཁ་མི་སྣང་ལ། གཉེན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

380

ཚོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དངོས་པོ་ཙམ་གྱི་རྣམ་པ་དང༌། གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དང༌།
འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་དུ་བཏགས་པ་དང༌། བཏགས་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་དང༌། མཐོང་སྤང་བཞིའི་དང་པོ་གཉིས་ལ་རྣམ་པ་མ་སྨོས་པ་མ་གཏོགས་པ་སྔར་ལྟར་དང༌། ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང་སྐྱེས་བུ་བཏགས་པར་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་བརྡ་སྦྱོར་རོ། །
སྔ་མ་བཞིའི་བརྡ་རྩེ་སྦྱོར་གྱི་སྒོམ་སྤང་བཞི་ལ་སྦྱོར་བ་འཕགས་པའི་
དགོངས་པར་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་མཐོང་སྤང་གི་བརྡ་ཡང་རྩེ་སྦྱོར་གྱི་

མཐོང་སྤང་ལ་སྦྱོར་དགོས་པར་འགྱུར་ན། དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་འཇུག་པ་དང་ལྡོག་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་བཏགས་པས་སོ། །གལ་ཏེ་འཛིན་རྟོག་རྣམས་ཆོས་སུ་འཛིན་པ་ཡིན་ན། སོ་སྐྱེས་ཀྱང་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་དུ་ཤེས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དེའི་འཛིན་པ་ལ་རྫས་འཛིན་གྱིས་མ་ཁྱབ་བོ། ཞེས་དང༌། འཕགས་པ་ལ་
ཡང་མཚན་མོ་འདས་ནས་ནང་པར་ངས་ཅེ་སྤྱང་སྐད་འབྱིན་པ་ཐོས་ཞེས་གསུངས་པས་འཕགས་པའི་འཛིན་པ་ལ་བཏགས་འཛིན་གྱིས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་པའི་
ལན་དུ། སོ་སྐྱེས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ཡིན་ལ། བཏགས་འཛིན་ནི་འདིར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་ལ་འདོད་ཅེས་དང༌། འཕགས་པ་ལ་ང་ཞེས་ངར་འཛིན་ཡོད་པ་སྐད་གསུངས་པ་ཐ་སྙད་དམ་བརྗོད་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངར་འཛིན་ལ་རྫས་འཛིན་དུ་གསུངས་ལ་རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས་པས་སོ་ཤེ་ན། འདིའི་ལན་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་སོ་སྐྱེའི་འཛིན་པ་ལ་རྫས་འཛིན་དང༌། འཕགས་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

381

འཛིན་པ་ལ་བཏགས་འཛིན་དུ་རྟོག་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྟོག་པར་བྱས་ནས་འཛིན་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྟོག་པ་སོ་སོར་འཆད་པའི་ཞིབ་ཆ་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཛིན་པ་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མིན་པ་དུ་མ་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་གསལ་དུ། དེ་ལ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དག་ནི་སྐྱེས་བུ་ཞེས་བྱ་སྟེ་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའོ། །དེ་དག་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ནི་ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དོན་བྱ་བ་ལ་མཐུ་དང་ལྡན་པ་ཟླ་བ་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པའོ། །འཛིན་པ་ནི་འདི་ནི་བདེན་ཏེ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དང༌། ལུང་ལས་ཀྱང༌། འགྲོ་བའི་ལས་དང་རང་བཞིན་དང༌། དབྱེ་བ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་པའོ། ཞེས་སོ་སྐྱེ་དེ་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་དོན་བྱེད་ནུས་པས་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང༌། མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་དེའི་རྒྱུ་ལས་དང་འབྲས་བུ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་འགྲོ་བའི་དབྱེ་བ་གསུངས་པ་རྣམས་རྫས་སུ་འཛིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཤད་དོ། །
བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པའི་འཇུག་ཚུལ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་ལ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་བཏགས་པ་ཙམ་སྟེ། འདི་སྐད་དུ་དགེ་སློང་དག་ཆོས་ལྔ་པོ་འདི་དག་ནི་བཏགས་པ་ཙམ་སྟེ། ལྔ་གང་ཞེ་ན། འདས་པ་དང༌། མ་འོངས་པ་དང༌། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང༌། “སོ་སོར་བརྟགས་པའི1

་འགོག་པ་དང༌། གང་ཟག་རྣམས་ཏེ་འདི་དག་ནི་མིང་ཙམ་མོ། ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ནི་འདི་ནི་བདེན་ཏེ་འདི་ནི་མིང་ཙམ་དུ་ཡོད་པར་གྲགས་པས་གྲུབ་ཅིང༌། མིང་ཙམ་པོ་དེ་མེད་ན་སུ་ཞིག་ལམ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་ཅེས་མིང་ཙམ་

1 བླ། ༤༦༨ སོ་སོར་བཏགས་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

382

གྱི་ཞེས་པས་འཕགས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཡོད་པར་རྗེས་སུ་དཔོག་པར་ཡང་བྱེད་པའོ་ཞེས་འཕགས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་མྱང་འདས་ཡིན་ལ་མྱང་འདས་བཏགས་ཡོད་དུ་གསུངས་པས་འཕགས་པ་བཏགས་ཡོད་དང༌། མིང་ཙམ་ཡང་མེད་ན་ལམ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་མེད་པར་འགྱུར་བས་མིང་ཙམ་གྱིས་འཕགས་པ་ཡོད་པར་དཔོག་པ་
འཛིན་སྟངས་སུ་འཆད་དོ། །
འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། ལུང་ཕྱི་མ་འདིས་མྱང་འདས་བཏགས་ཡོད་དུ་གསུངས་པས་འཕགས་པའི་གང་ཟག་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ན་སོ་སྐྱེ་ཡང་བཏགས་ཡོད་དུ་འགྱུར་ཏེ་ལུང་འདིས་གང་ཟག་རྣམས་བཏགས་ཡོད་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྩ་འགྲེལ་གཉིས་ཀ་སོ་སྐྱེ་དང་འཕགས་པ་རྟོག་པ་པོར་བཤད་ཀྱི་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་བཤད་པ་མེད་པ་དང༌། ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང༌། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་གང་ཞེ་ན། འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་མ་ཐོབ་པ་ལ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཞེས་གདགས་སོ། ཞེས་བཏགས་ཡོད་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་བརྗོད་དུ་མི་རིགས་ལ། གང་ཟག་ནི་བློས་བཏགས་པ་ཙམ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་སོ་སྐྱེ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ཀ་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་མཚུངས་པས་དེ་གཉིས་ལ་རྫས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་རུང་ངོ་། །
བཞི་པ་ནི། རྩ་བའི་དབྱེ་བ་བཞི་ཡིན་ལ་ཡུལ་གྱིས་ཕྱེ་བས་དེ་དག་རེ་རེ་ཡང་
དགུ་དགུར་འགྱུར་བས་སོ་དྲུག་གོ །དེ་ཡང་ཁམས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་
དོ། །ལྔ་པ་ནི། བརྟག་བྱ་ལ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་ངེས་པས་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡང་གཉིས་ཡིན་ལ། གཟུང་བ་ལ་ཡང་ཀུན་བྱང་ངམ། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་རྣམ་བྱང་གཉིས་སུ་ངེས་པས་གཟུང་རྟོག་གཉིས་དང༌། འཛིན་པར་ཞེན་པའི་ཡུལ་ལ་ཡང་རྫས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

383

བཏགས་སུ་ངེས་པས་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་སོ། །
དེ་ནི་རྩ་བའི་རྟོག་པ་བཞིའི་གྲངས་ངེས་ཡིན་ལ་རེ་རེ་ལ་དགུ་དགུར་ཕྱེ་བ་ནི་གདུལ་བྱ་འཁོར་དུ་ཉེ་བའི་བསམ་པ་དང་བསྟུན་པ་ཡིན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་གནས་པའི་
གྲངས་ངེས་མིན་ནོ། །འོ་ན་གཟུང་རྟོག་ལ་ཀུན་བྱང་སོ་སོ་དང་རྣམ་བྱང་འབའ་ཞིག་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་གཉིས་བཤད་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཉན་རང་དང་ཐུན་མོང་བའི་ཞེན་པ་སྤོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དང་པོ་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་རིགས་ཅན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་ཞེན་པ་སྤོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གཉིས་པ་བཤད་དོ། །དྲུག་པ་ནི། རྩ་བའི་རྟོག་པ་ནི་ངེས་འབྱེད་བཞིའི་”གོ་རིམ1

་དང་བསྟུན་ལ་ཡན་ལག་དགུ་དགུར་ཕྱེ་བ་ལ་
ནི་བརྗོད་འདོད་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གཞན་མེད་དོ། །བདུན་པ་ནི་ཉི་སྣང་ལས། གཟུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ལ་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་དྲུག་གོ །
གཉིས་པ་ནི། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །གསུམ་
པ་ནི་སྐད་ཅིག་མ་གཞན་གྱི་དེ་ཉིད་དོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའོ། ཞེས་བཤད་དོ། །དེའི་དོན་ལ་སྔ་མ་དག་ན་རེ། མུ་དང་པོ་སེམས་བྱུང་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་བཅས་པའི་ཡུལ་དྲུག་ལ་
རྟོག་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྔོ་འཛིན་གྱི་མིག་ཤེས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལྟ་བུ་ལ་རྟོག་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་མིག་ཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་རྟོག་པ་སྟེ་རང་ཡུལ་ལ་འཛིན་པ་
ཡིན་ལ། རྗེས་ཀྱི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་དུ་བྱས་པས་དེ་གཟུང་བའོ། །འོ་ན་མུ་གཉིས་

1 བླ། ༤༧༠ གོ་རིམས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

384

པ་ལ་ཡང་མཚུངས་ཤེ་ན། སྐད་ཅིག་མ་སོ་སྐྱེས་ངེས་མི་ནུས་ལ་རྒྱུན་འཛིན་ནུས་པས་མི་མཚུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་”མུ་རྩི1

་བ་ལ་ཁྱབ་ཆེས་སྐྱོན་མིན་གྱི་དེ་ལྟ་བུ་སྲིད་པར་སྟོན་པ་
ཡིན་གྱི་ངེས་པ་མིན་ནོ་ཞེས་མི་བརྗོད་པས་སོ་ཞེས་འཆད་ཀྱང་མུ་གཉིས་པ་ནི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། མུ་གསུམ་པ་ནི་དེས་ཡུལ་
དུ་བྱས་པ་ལ་བསམས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་ན་ལེགས་སོ། །འོ་ན་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་ལ་འཛིན་པ་དང་ལོངས་སྤྱད་བྱ་ལ་གཟུང་བར་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། མུ་རྩི་བའི་སྐབས་ཀྱི་གཟུང་འཛིན་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ཡིས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་སྔར་ཡང་གཟུང་བ་ལ་རྟོག་ན་གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་པ་ལ་རྟོག་ན་འཛིན་རྟོག་ཏུ་བྱས་ནས་ལོག་རྟོག་ཏུ་བྱེད་པ་བྱུང་མོད། དེ་དག་གིས་ནི་ལེགས་པར་མ་རྟོགས་ཏེ། དེ་ལྟ་ཡིན་ན་རྟོག་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕུང་པོ་ལྔ་དང༌། ཁམས་
བཅོ་བརྒྱད་དང༌། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང༌། རྟོག་པ་བཞི་པའི་ཡུལ་དུ་གཟུགས་ཅན་བཤད་པ་རྣམས་དོར་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་འདི་ནི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་བཤད་པའི་ཞར་ལ་སྤྱི་སྐད་ལ་གྲགས་ཚོད་ཀྱི་གཟུང་འཛིན་བཤད་ནས་དེ་ལ་མུ་རྩིས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་གཟུང་རྟོག་རྐྱང་པའི་ཡུལ་ལ་རིག་པ་མེད་པ་དང༌། འཛིན་རྟོག་རྐྱང་པའི་ཡུལ་ལ་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་གིས་ཁྱབ་པའི་རྣམ་གཞག་མཛད་དགོས་ན་དེ་འདྲ་བ་གང་དུ་ཡང་མ་མཛད་པ་དང༌། རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་སྟངས་དང༌།
གཉེན་པོ་མི་མཐུན་པར་བཤད་པས་དེ་གཉིས་གཞི་མཐུན་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་

1 བླ། ༤༧༠ མུ་བརྩི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

385

རོ། །དེའི་རིགས་པ་ནི་རྒྱན་གྱི་སྣང་བར་བཤད་པ་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་རྟོག་པ་འདི་དག་གི་ཡུལ་དང་དེ་ལ་ཞེན་ཚུལ་སོགས་ནི་རྩ་བའི་ཚིག་སྣ་ཐུངས་ཤིང་འགྲེལ་པ་རྣམས་སུ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ་མི་སྣང་བས་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བར་འདུག་པའི་ཕྱིར། གངས་ཅན་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བཤད་རྒྱུ་མ་བྱུང་བར་སྣང་མོད། ཁོ་བོས་ནི་ཞིབ་པའི་བློས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལེགས་པར་
བརྟགས་ནས་རྫོགས་པར་དཔྱད་དོ། །གཉིས་པ་ནི་རྩེ་སྦྱོར་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། མཚམས་སྦྱར། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། དམིགས་རྣམ་རྒྱུ་གསུམ་དུ་མ་ཟད་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་

སོ། །དགོས་པ་ནི། མདོར་བསྟན་དུ་བཤད་པའི་དོན་གསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་མདོར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཟུང་བར་རྟོག་པ་ནི་དབྱེ་གཞིའོ། །རྣམ་པ་གཉིས་ནི་དབྱེ་བའོ། །གཞི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་དེའི་གཉེན་པོ་རྣམ་བྱང་ནི་འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དེ་ནི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་ནི། གཟུང་རྟོག་དེ་ནི་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་རྣམ་པ་དགུ་སྟེ། ཡུལ་རྨོངས་པ་སོགས་དགུ་དང༌། རྣམ་བྱང་གི་ཕུང་སོགས་དགུར་ཡོད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གཟུང་རྟོག་ཏུ་མ་ཟད་འཛིན་པའང་དབྱེ་གཞིའོ། །རྣམ་པ་གཉིས་ནི་དབྱེ་བའོ། །རྫས་དང་བཏགས་པའི་རྟེན་ཅན་
གྱིས་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཏེ་རྩ་བའི་དབྱེ་བའོ། །འདིར་རྟེན་ཅན་ཞེས་པ་ཐམས་ཅད་ཡུལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

386

ཅན་ལ་གོ་བར་བྱའོ། །ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་ནི། གཟུང་རྟོག་དེ་བཞིན་དུ་འཛིན་རྟོག་ལ་ཡང་རེ་རེ་ལ་དགུ་དགུ་སྟེ། བདག་རང་དབང་ཅན་ལ་སོགས་པར་དམིགས་པ་དང༌། ཕུང་སོགས་ཀྱི་རྟེན་ཏེ་ཡུལ་ལ་དམིགས་པ་དགུར་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གཉིས་པ་
ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྟོག་པ་བཞིར་ཕྱེ་བ་དེ་ལ་མདོར་བསྡུས་ཏེ་རྩ་བར་བསྟན་པའི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད་ན་འདི་ཡིན་ཏེ་ཞེས་མཚམས་སྦྱར་རོ། །འདི་ལ་གཉིས། གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང༌། རྣམ་བྱང་གཟུང་རྟོག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གཞིའི་རྟེན་ཅན་གྱི་གཟུང་རྟོག་ལ་དབྱེ་ན་དགུ་རྣམས་སུ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡུལ་
དགུ་ལ་རྟོག་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །ཡུལ་དགུ་གང་ན། དང་པོ་ནི་ལས་རྒྱུ་འབྲས་དང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པ་སྟེ། ཆོས་འདི་དག་ནི་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོས་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་ཆགས་པར་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གསོལ་བ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འོ་ན་ཆོས་འདི་དག་ནི་ཇི་ལྟར་མཆིས་པ་ལགས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ། ཇི་ལྟར་མེད་པ་དེ་ལྟར་ཡོད་དེ་དེ་ལྟར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །
ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་དེའི་ཕྱིར་མ་རིག་པ་ཞེས་དྲངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། མ་རིག་པས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་གཟུགས་སོགས་ཟག་
བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང༌། གསུམ་པ་ནི་མིང་ཕུང་པོ་ཕྱི་མ་བཞི་དང་གཟུགས་དང་
བཅས་པ་ལ་བདག་དང་བདག་གི་བར་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང༌། བཞི་པ་ནི་འཇིག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

387

ལྟས་ཞེན་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་མཐར་ལྟས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སུ་ཆགས་པ་དང༌།
ལྔ་པ་ནི་དེ་ལྟར་ཆགས་པས་མ་རིག་པ་ནས་རྒ་ཤིའི་བར་གྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
དང་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་རྣམ་བྱང་གི་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་མི་
ཤེས་པ་དང༌། དྲུག་པ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས་སྦྱིན་པ་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་གྱི་འཕགས་ལམ་ལ་མི་གནས་པ་དང༌། བདུན་པ་ནི་དེ་ལྟར་ལམ་ལས་གོལ་བས་ཆོས་རྣམས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་དམིགས་པ་དང༌། བརྒྱད་པ་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས། བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་འདུ་ཤེས། །བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཛིན་དང་སྡང༌། །འདི་གཉིས་དང་ནི་འབྲེལ་པ་ལས། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་དམིགས་པས་བདག་གི་ཆ་ལ་ཆགས་པ་དང་སོགས་པས་གཞན་གྱི་ཆ་ལ་

སྡང་བ་ཞེས་བཤད་ཀྱི་བདག་དང་སེམས་ཅན་སོགས་ལ་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་
མིན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་ལས་ལུང་འདི་དྲངས་ནས་བདག་ལ་སོགས་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཞེས་པས་སོ། །དགུ་པ་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་མྱང་འདས་བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཏེ་དེ་ཡང་སྐྱོ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་སོ། །སོགས་པས་མཐོ་རིས་སྐྱེད་པའི་ཟག་བཅས་རྣམས་བསྡུའོ། །
འདི་འགོག་བདེན་སྐྱེད་པའི་ལམ་བདེན་ལ་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་འདིའི་ཡུལ་ཀུན་ཉོན་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དང་པོ་ནི་མ་རིག་པ། གསུམ་པ་ནི་འཇིག་ལྟ། བཞི་པ་ནི་མཐར་ལྟ་ཡིན་པས་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་འབྱུང་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་སྐྱེ་བའི་ཀུན་འབྱུང་ཡིན་པས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ངོ་བོའ། །ལྷག་མ་ནི་ཀུན་ ོནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་དང་ངོ་བོ་ཅི་རིགས་པའོ། །ཡུལ་དེ་ལ་རྟོག་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

388

ཚུལ་ཡང་འདི་དག་ནི་ཀུན་ཉོན་གྱི་གཟུང་བ་ཡིན་པས་དོར་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་
པའོ། །རྟོག་པ་ཕྱི་མ་གསུམ་པོ་འདི་དང་གཉིས་པ་ནི་མདོ་ནས་གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་བསྟན་ཏོ། །གཉིས་པ་ནི། གཉེན་པོ་རྣམ་བྱང་གི་རྟེན་ཅན་གྱི་གཟུང་རྟོག་ལ་དབྱེ་ན་
རྣམ་པ་དགུར་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡུལ་དགུ་ལ་རྟོག་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །ཡུལ་དགུ་གང་ན། དང་པོ་ནི། ཕུང་པོའི་དོན་རྣམ་བྱང་དུ་མ་སྤུངས་པ་སྟེ། དེ་ཐབས་མི་མཁས་པས་གཟུགས་ལ་རྟོག་ཅིང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་ལ་རྟོག་ཅིང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །རྣམ་བྱང་དུ་གཏོགས་པ་ཞེས་འོག་མ་རྣམས་ལའང་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྐྱེ་བའི་སྒོའི་དོན་སྐྱེ་མཆེད་དང༌། གསུམ་པ་ནི་རིགས་ཀྱི་དོན་
ཁམས་དང༌། བཞི་པ་ནི། སྐྱེ་བའི་དོན་རྟེན་འབྲེལ་མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའོ། །འདིར་མདོ་ལས་མ་རིག་པ་ནས་རྒ་ཤིའི་བར་ལ་རྟོག་ཅིང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་བཟློག་ཏུ་བཤད་པ་ལྟར་ཁས་བླང་སྟེ། ཉི་སྣང་ལས། རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ཕུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བས་རྣམ་པ་དགུར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པས་སོ། །ལྔ་པ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཏེ། དབུ་མའི་རྩ་བ་
ལས། “རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི

1

་སྟོང་པ་ཉིད། །ལྟ་ཀུན་ངེས་པར་འབྱིན་པར་གསུངས།
ཞེས་པ་ལྟར་མེད་དགག་ཙམ་ལྟ་བས་བྱས་པའི་འཛིན་པའི་གཉེར་པོར་མི་རུང་བས་གང་ལ་དམིགས་ན་དེ་དག་དྲུངས་འབྱིན་པའི་ཟབ་མོ་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བའི་སྟོང་ཉིད་

1 བླ། ༤༧༦ ཞོལ། ༤༠༣ རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི ཀ ། ༤༢༦ སྡེ། ༤༣༠ རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

389

དེ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་ནི་ཅིའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་
མི་རྒྱུ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་སོ། །དྲུག་པ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་ཏེ། དངོས་པོ་མེད་ཙམ་དོན་གཉིས་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་བྱེད་མིན་པས་
དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་བྱེད་དོ། །བདུན་པ་ནི་མཐོང་སྤང་གི་སྤང་བྱ་དང་འབྲེལ་བར་བྱེད་པ་ལ་ནུས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་བཟོད་བཅུ་དྲུག་གི་མཐོང་ལམ་དང༌། བརྒྱད་པ་ནི་ཡན་ལག་དང་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་འོག་ས་ལས་འདའ་བའི་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒོམ་ལམ་དང༌། དགུ་པ་ནི་བསླབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་
མི་སློབ་པའོ། །དེ་དག་ཀྱང་རྣམ་བྱང་གི་དངོས་པོ་དང་རྐྱེན་དང་རྒྱུ་དང་རྟེན་འབྲེལ་དང༌། དམིགས་པ་དང༌། སྤྱོད་པ་དང་། དབྱེ་བ་སྟེ་དང་པོ་དྲུག་དང་ཐ་མ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་དག་ལ་ཞེན་ཚུལ་ཡང་འདི་ནི་རྣམ་བྱང་གི་གཟུང་བ་ཡིན་པས་བླང་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པའོ། །འདི་དགུ་ནི་མདོ་ལས་བཞི་པ་མ་གཏོགས་པ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྫས་འཛིན་དང༌། བཏགས་འཛིན་རྟོག་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཟག་སྟེ་འཛིན་པ་པོ་རྫས་སུ་ཡོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་

འཛིན་རྟོག་ལ་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་དགུ་རྣམས་སུ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡུལ་ལ་རྟོག་པའི་སྒོ་
ནས་སམ་ཡུལ་ཅན་གྱི་འཛིན་སྟངས་དགུ་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །འཛིན་སྟངས་དགུ་
གང་ཞེ་ན། དང་པོ་ནི། བདག་སྟེ་ཡུལ་གྱི་འཛིན་པ་པོ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པའི་རང་
དབང་ཅན་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། བདག་ཉེ་བར་མི་དམིགས་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་དང་སྲོག་དང་གསོ་བ་དང་སྐྱེས་བུ་དང་གང་ཟག་དང་ཤེད་ལས་སྐྱེས་དང་ཤེད་བུ་དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

390

བྱེད་པ་པོ་དང་ཚོར་བ་པོ་དང་ཤེས་པ་པོ་དང་མཐོང་བ་པོ་མི་དམིགས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་བདག་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་སོ། ཞེས་སོ། །བདག་གི་འབྲུ་གནོན་དེ་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདག་ཟླ་མེད་པའི་གཅིག་པུ་དང་གསུམ་པ་ནི་བདག་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྒོ་འབྱེད་པའི་རྒྱུ་
དང༌། བཞི་པ་ནི་བདག་ལྟ་བ་པོ་ནས་ཤེས་པ་པོའི་རྫས་སུ་རྟོག་པ་སྟེ། འདི་གསུམ་གྱི་འཁྲུལ་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་གསུམ་མོ། །
ལྔ་པ་ནི། བདག་མ་རིག་པ་ནས་རྒ་ཤིའི་བར་གྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གསུམ་
དང༌། དྲུག་པ་ནི་བདག་འཇིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ལམ་

གྱིས་འོག་ས་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང༌། བདུན་པ་ནི་བདག་བདེན་བཞིའི་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ལམ་དང༌། བརྒྱད་པ་ནི་བདག་རྣམ་ཐར་མཐར་གནས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་སྒོམ་ལམ་དང༌། དགུ་པ་ནི་བདག་དེ་ཡང་དག་
པར་སློབ་པའི་དོན་ནམ་དགོས་པ་བསྒྲུབས་ཟིན་པའི་མི་སློབ་ལམ་གྱི་རྟེན་གྱི་རྫས་སུ་
རྟོག་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོ་བཞི་བདག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་རྟོག་པ་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་བདག་དང་འབྲེལ་བར་རྟོག་པ་སྟེ་ལྔ་པས་ཀུན་ཉོན་དང༌། དྲུག་པས་འཇིག་རྟེན་དང༌། ལྷག་མས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་བྱང་གི་རྟེན་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། མདོར་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་རྟེན་ལ་འཛིན་པ་པོ་ཆོས་ཙམ་དུ་གྱུར་པའི་རྫས་ཤིག་ཏུ་ཞེན་པའོ། །རྟོག་པ་འདི་དགུ་ནི་ཡུལ་མི་དམིགས་པར་བསྟན་པ་གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་མདོ་ལས་བསྟན་ཏོ། །
དེ་ཡང་ཉི་སྣང་ལས། ཚད་མའི་བརྟགས་པ་དང་ཕུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

391

ཁམས་དང་རྟེན་འབྲེལ་དང་འོག་ས་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང༌། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་དང༌། ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པའི་སྒོམ་པའི་དོན་
རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་རྟོག་པ་དང་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་གཉེན་པོར་གསུངས་ནས་ཐ་མ་ལ་
གཉེན་པོ་མ་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་སྟེ་འཛིན་པ་པོ་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་འཛིན་རྟོག་ལ་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་དགུར་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡུལ་དགུ་ལ་རྟོག་
པའི་སྒོ་ནས་སོ། །ཡུལ་དགུ་གང་ན། དང་པོ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྟེ། རབ་
འབྱོར་དེ་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས་གཟུགས་ཀྱང་གཞན་ལ་སྒྱུ་མ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྙམ་མམ། ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་གཞན་ལ་སྒྱུ་མ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྙམ་མམ། གསོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི་མིག་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང༌། གསུམ་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་
ཁམས་སོགས་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང༌། བཞི་པ་ནི་མ་རིག་པ་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་དང༌། ལྔ་པ་ནི་ཕྱོགས་མཐུན་སོ་བདུན་གྱི་རྣམ་པར་བྱང་བ་དང༌། དྲུག་པ་

ནི་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་གྱི་ངོ་བོའི་མཐོང་ལམ་དང༌། བདུན་པ་ནི་བསམ་གཏན་
གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་དང༌། བརྒྱད་པ་ནི་ཉན་ཐོས་སོགས་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་
སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་དང༌། དགུ་པ་ནི་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་མི་སློབ་པའི་ལམ་སྟེ། དང་པོ་བཞི་ལས་ཀྱི་སྒྱུ་མ་དང༌། ལྷག་མ་རྣམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྒྱུ་
མས་སྐྱེད་པའི་བཏགས་པ་ཙམ་མོ། །དེ་ཡང་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྟེན་འབྲེལ་ཆོས་སོ་བདུན་རྣམ་ཐར་གསུམ་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོབས་ནས་མ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

392

འདྲེས་པའི་བར་རྣམས་ཀྱང་གཞན་ལ་སྒྱུ་མ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྙམ་མམ་ཞེས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྫས་སུ་མེད་པའི་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་གསུངས་པས་ཡུལ་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་མདོ་ལས་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་ཞེན་པའི་ཚུལ་ནི་བཏགས་པ་ཙམ་གྱི་འཛིན་པའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པའོ། །བཞི་པ་ནི་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཞེས་སོགས་སོ། །གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་པའི་འཇུག་ཐོགས་སུ་བར་ཚིགས་གཅིག་གིས་ཡོངས་འཛིན་གསུངས་སོ། །འོ་ན་མདོར་བསྟན་དང་གོ་རིམ་འགལ་བས་རྒྱས་བཤད་དུའང་རྟོག་པའི་སྔོན་དུ་བཤད་དགོས་ཤེ་ན། མདོར་བསྟན་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྟོག་པའི་སྔར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི་དམིགས་རྣམ་མདོར་བསྟན་གྱི་ཚིགས་བཅད་སྦྱར་བ་དང་མཐུན་པར་ཏེ་སྦྱར་སླ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྒྱས་བཤད་དུ་མཇུག་ཏུ་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ནི་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དམིགས་རྣམ་རྒྱུ་གསུམ་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་སུ་འགྱུར་བ་ནི་ཡོངས་འཛིན་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་སྔ་མས་ནི་
དོགས་པའི་ངོ་བོ་བསུས་ནས་རྒོལ་བ་ཁོང་ནས་ལེན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་མདོར་བསྟན་དུ་སྔོན་དུ་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པར་མ་ཟད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་འཕགས་པས་རྐང་པ་དང་པོ་དང་ཐ་མ་སྦྲེལ་བ་ཐབས་མཁས་དང༌། གཉིས་པ་དང་ཐ་མ་སྦྲེལ་བ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང༌། གསུམ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཀའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྟོན་པས་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་པར་དུ་འཆད་དོ། །
དེ་ལ་ཐབས་མཁས་ནི། སྐྲག་པ་དང་”དངང་བ་དང་ཤིན་ཏུ་དངང་བ1

་སྟེ་སྐྲག་

1 བླ། ༤༨༡ ཀ ། ༤༣༠ དངང་བ་ཤིན་ཏུ་དངང་བ ཞོལ། ༤༠༧ སྡེ། ༤༣༤ དངངས་པ་ཤིན་ཏུ་དངངས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

393

པ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོར་སེམས་མི་འགོང་ཡང་དག་པར་མི་འགོང་
ཡང་དག་པར་འགོང་བར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་དང་ལྡན་པས། ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་སྟོང་པ་བདག་མེད་ཞི་བ་དབེན་པ་སྟོང་པ་མཚན་མེད་སྨོན་མེད་རྣམས་སུ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ་སོར་རྟོག་ཅིང་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་
དེ་དག་མི་རྟག་སོགས་སུ་སྟོན་པ་དང༌། མི་རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མཆོག་
འཛིན་མེད་པ་དང༌། ཁམས་དྲུག་ལ་མི་རྟག་སོགས་སུ་འདོད་ཅིང་བཟོད་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་དང༌། ཕུང་སོགས་རྣམས་ལ་མི་རྟག་སོགས་སུ་སོ་སོར་རྟོག་ཅིང་མི་དམིགས་པ་དང་ལྡན་པས་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་མི་འདོར་བ་དང༌། ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་

སྐབས་མི་འབྱེད་པ་དང༌། ཕུང་པོ་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་རྣམས་རང་རང་གི་སྟོང་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་མིན་པ་དང༌། དེ་རྣམས་དང༌། དེའི་སྟོང་ཉིད་དག་ཕན་ཚུན་དེའི་རང་བཞིན་དུ་རྗེས་སུ་ཤེས་པ་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་ཕྱིན་དྲུག་ཡིན་པ་རྣམས་སོ། །དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་དང་བྲལ་བས་ཕར་ཕྱིན་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་རྣམས་སྒོམ་པ་ན་དེ་དག་ཏུ་རློམ་པས་”དངང་བ1

་སོགས་སུ་འགྱུར་བར་
གསུངས་པའོ། །
དགེ་བཤེས་ནི་ཕུང་པོ་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་གྱི་ཆོས་རྣམས་མི་རྟག་
སོགས་སུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའམ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཆོས་སྟོན་པ་དང་
སོགས་པས་ཐབས་མཁས་དང་བདུད་ལས་རྣམས་སྟོན་པ་དང་དགེ་རྩ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་མ་གཏོགས་པ་ཉན་རང་གི་སར་བསྔོར་མི་འཇུག་པའོ། །དེའི་མི་མཐུན་

1 བླ། ༤༨༡ ཀ ། ༤༣༡ ཞོལ། ༤༠༨ དངང་བ སྡེ། ༤༣༥ དངངས་པ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

394

ཕྱོགས་ནི་ཕྱིན་དྲུག་དང་བྲལ་བའི་དོན་དུ་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་གསུངས་ཀྱི་

སྙན་དངགས་མཁན་གྱི་རང་བཟོའ་ཞོེས་སྟོན་པ་དང༌། ཕྱིན་དྲུག་ལ་མོས་པ་བཟློག་
ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་དང༌། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

བར་རྣམས་བདག་དང་བདག་གིས་སྟོང་ན་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཅི་བྱ་ཞེས་སྟོན་ཞིང་བདུད་ལས་དང་བདུད་ལས་མིན་པ་མི་སྟོན་པ་ནི་སྡིག་གྲོགས་སུ་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་གཞུང་དང་ལམ་དང་འབྲས་བུ་སྤོང་བའི་སྡིག་གྲོགས་སོ། །དེས་ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དེ་གཉིས་བོར་བ་ནི་ཡོངས་འཛིན་ཡིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ལེ་བརྒྱད་མར་ཐབས་མཁས་དང་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་སོ་སོར་མཛད་ཀྱང་རྒྱན་སྣང་དང་འདི་གཉིས་སུ་དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་དགེ་བཤེས་ཉིད་ཡོངས་འཛིན་དུ་འཆད་དོ། །ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་དགེ་བཤེས་ནི་
ཡོངས་འཛིན་ཡིན་ནོ། །གསུམ་གང་ན་ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་སྟོང་ཉིད་
འཇིགས་པའི་གནས་མིན་པ་ལ་འཇིགས་པའི་”དངང་བ1

་དང་དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་འཇིགས་
པའི་སྐྲག་པ་དང༌། སྐྲག་པ་དེ་ཉིད་ངེས་པར་གྱུར་པའི་ཀུན་ཏུ་སྐྲག་པ་སྟེ། དེ་དག་གི་གཉེན་པོར་གདུལ་བྱའི་སེམས་སྟོང་ཉིད་ལ་མི་འགོང་ཞིང་མི་སྐྲག་པ་དང་སོགས་པས་ཀུན་ཏུ་མི་སྐྲག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པའོ། །ཆོས་སྟོན་པའི་ཁྱད་པར་ནི་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་སྡུག་པ་ཤི་བའི་བརྡ་སྤྲོད་པ་དང་འདྲ་བར་གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་མཐའ་དག་བདག་གཉིས་མེད་པར་སྟོན་པ་དང་སོགས་

1 སྡེ། ༤༣༦ དངངས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

395

པས་མངོན་མཐོའི་ལམ་སྟོན་པར་བྱེད་པའོ། །འགལ་རྐྱེན་སྤོང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། ཕྱིན་དྲུག་གི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སེར་སྣ་ནས་ཤེས་འཆལ་གྱི་བར་དང་མི་ལྡན་
པ་སྟེ་བདེ་འགྲོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་གདུལ་བྱ་ལ་ཐོབ་པར་བྱེད་པས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་སྟོན་པ་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པས་ཤེ་ན། ཡོངས་འཛིན་ལ་བཟང་ངན་མེད་ཀྱང་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། འདིས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ལ་དམིགས་པའི་སེམས་བསྐྱེད། ཆོས་རྣམས་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ། དགེ་རྩ་རྣམ་མཁྱེན་དུ་སྟོབ་པའི་བསྔོ་བ་གསུམ་སྦྱོར་ལམ་པ་ལ་སྐྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་ལ། ཉན་རང་ལ་དེ་ལྟར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་གདུལ་བྱ་རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་ཡིན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ་ཉེ་རིང་ཡོད་
པར་མིན་ཏེ། ཆུ་དྭངས་པ་དང་བརྙོགས་པ་ལ་ཟླ་གཟུགས་འཆར་བ་དང་མི་འཆར་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཆོས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་སྣོད་དུ་རུང་
བའི་རྒྱུད་དག་པ་ཉིད་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་རོ། །
བཞི་པ་ལ་བཞི། སྒྲུབ་པའི་རྟེན། སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ། སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ། སྒྲུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོའ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ། རིགས་སུ་འགྱུར་ཚུལ། རིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ། རིགས་ཀྱི་
ངེས་ཚིག་གོ །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ། སེམས་ཙམ་པ། དབུ་མ་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། འདུལ་བ་ལས། ཆོས་གོས་དང༌། བསོད་སྙོམས་དང༌། གནས་མལ་ངན་ངོན་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་པ་འཕགས་པའི་རིགས། སྤོང་བ་དང་སྒོམ་པ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

396

དགའ་བ་འཕགས་པའི་རིགས་ཏེ་བཞི་བཀའ་སྩལ་ལ། ངོ་བོ་ནི་སེམས་བྱུང་འདོད་ཆགས་མེད་པའོ། །བཞི་པོ་འདིས་ཅི་བསྟན་ན། འཕགས་པའི་རིགས་གསུམ་གྱིས་

ལམ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་དང་བཞི་པས་ལས་དངོས་བཅས་ཏེ། དེ་ཡང་སྟོན་པས་རང་གི་སློབ་མ་རྣམས་ལ་ཁྱེད་ཚུལ་འདིས་ལས་འདི་བྱེད་ན་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་ཐར་པ་ཐོབ་བོ་ཞེས་གསུངས་པའོ། །བཞི་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་

ཆོས་གོས་སོགས་བདག་གི་བའི་དངོས་པོ་ལ་སྲེད་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་བར་བྱེད་ལ། ཐ་མས་བདག་དང་བདག་གི་བ་གཉིས་ཀ་ལ་སྲེད་པ་གཏན་དུ་ཞི་བར་བྱེད་དེ། མཛོད་ལས། མ་ཆགས་འཕགས་རིགས་ཞེས་དང༌། གསུམ་གྱི་ཚུལ་བསྟན་ཐ་མས་ལས།
ཞེས་དང༌། བདག་གི་བདག་འཛིན་དངོས་འདོད་པ། །དེ་ཡི་དུས་དང་གཏན་ཞིའི་ཕྱིར། ཞེས་སོ། །དེ་དག་རིགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ནི་རང་འགྲེལ་ལས། འདི་དག་ལས་འཕགས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བས་ན། འཕགས་པའི་རིགས་བཞི་སྟེ། ཞེས་སོ། །
དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཡང་རིགས་སུ་འཇོག་སྟེ། མཛོད་ནས། ཁ་
ཅིག་དང་པོ་ནས་དེའི་རིགས། །ཁ་ཅིག་སྦྱངས་པ་ལས་གྱུར་ཏོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་རིགས་ཙམ་ཞིག་གྲགས་ཀྱང་རིགས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱས་ནས་བཞག་པ་ནི་
མེད་དོ། །མདོ་སྡེ་པས་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་”སྒྲིབ་པ་སྦང་རུང1

་ལ་འདོད་ཅེས་
འཆད་པ་ལ་ནི། ཤེས་བྱེད་མ་མཐོང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ནི། དོན་གསང་ལས། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པའོ་ཞེས་དང༌། མི་རྟག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དང་ས་བོན་གྱི་

1 སྡེ། ༤༣༨ སྒྲིབ་པ་སྦང་རུང བླ། ༤༨༥ ཞོལ། ༤༡༡ ཀ ། ༤༣༤ སྒྲིབ་པ་སྤང་རུང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

397

བདག་ཉིད་དོ། ཞེས་དང༌། ས་བོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་
ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པ་དང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཞེས་པ་དང༌། རྣམ་པར་བྱང་བ་རང་བཞིན་གྱི་རིགས་ལ་ཡང་ལྟོས་ནས་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་ཐ་སྙད་གདགས་ཏེ། དཔལ་འཕྲེང་སེང་གེའི་ང་རོའི་མདོ་ལས། རྣམ་པར་བྱང་བའི་ས་བོན་ལ་ལྟོས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཅན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དང་
ཞེས་རང་བཞིན་གནས་རིགས་ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་ཟག་མེད་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ལ་འདོད་དེ་འདུས་བྱས་སོ། །ཐེག་བསྡུས་ལས་ཀྱང༌། དེ་ལ་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་

བོན་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སྐུའི་ས་བོན་དུ་བལྟ་སྟེ། ཀུན་གཞི་
རྣམ་པར་ཤེས་པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དང༌། ཞེས་ཀུན་གཞི་ལ་འོ་ཆུ་བཞིན་ལྷན་ཅིག་གནས་པ་དེ་”སྤྱི་ཙམ1

་འཕེལ་

བ་དེ་ཙམ་གྱིས་ངང་པས་ཆུ་ལ་འོ་མ་འཐུང་བ་ལྟ་བུར་ས་བོན་རྣམས་ཟད་ནས་གནས་
འགྱུར་བར་བཤད་དེ་འདིས་ཀྱང་མི་རྟག་པར་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་གསུངས་པ་ཡང་འདུས་བྱས་ཡིན་ཏེ། ཁམས་རྣམས་དང་ནི་མོས་པ་དང༌། །སྒྲུབ་པ་ཐ་དད་དབྱེ་བ་དང༌། །འབྲས་བུ་ཐ་དད་དམིགས་པའི་ཕྱིར། །རིགས་ཡོད་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བརྗོད། ཅེས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་ཐ་དད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་
རྒྱུ་ཁམས་ཐ་དད་དང༌། རྐྱེན་ཐེག་གསུམ་ལ་མོས་པ་ཐ་དད་དང༌། ངེས་པར་སྒྲུབ་མི་སྒྲུབ་ཐ་དད་དང༌། འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་རབ་འབྲིང་ཐ་གསུམ་ཡོད་པས་བསྒྲུབས་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་ན་ཆོས་ཅན་ཐ་དད་པ་ཙམ་གྱི་དབྱེ་བ་མ་གཏོགས་པ་

1 བླ། ༤༨༦ ཞོལ། ༤༡༢ སྤྱི་ཙམ ཀ ། ༤༣༥ སྡེ། ༤༣༩ ཇི་ཙམ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

398

རང་རྒྱུད་པའི་དབྱེ་བ་མེད་པས་མོས་པ་ཐ་དད་སོགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་པས་
སོ། །
གཞན་ཡང་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་རང་གི་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཚེ་ཡོངས་སུ་
གཏུགས་ལ་ཐེག་ཆེན་གྱི་དེའི་ཚེ་ཡང་མི་ཟད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རིགས་མཆོག་ཏུ་
བསྒྲུབས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་ན་རྒྱུན་ཆད་པ་མི་སྲིད་པས་སོ། །བསྡུ་བ་
ལས་ཀྱང༌། སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀ་དང༌། ཉོན་སྒྲིབ་ཙམ་སྤང་དུ་རུང་བ་དང་སྤང་དུ་མི་རུང་
བའི་རྒྱུད་ལ་རིམ་པ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་དང་ཐེག་དམན་དང་རིགས་ཆད་ཡིན་པར་བཤད་དེ། འདི་ཡང་ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་ས་བོན་ལ་དགོངས་སོ། །ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་”མ་བཞག1

་པའི་རིགས་ལ་ཡང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་རྒྱས་པ་ལས་གྱུར་པ་གཉིས་ཡོད། བྱང་ས་ལས། དེ་ལ་རིགས་གང་ཞེ་ན། མདོར་བསྡུ་ན་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་དང་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པའོ། །དེ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་

གནས་པའི་རིགས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་
གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ནི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་འོངས་ལ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ལ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པའི་རིགས་ནི་སྔོན་དགེ་བའི་རྩ་བ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞེས་དང༌། ཉན་ས་ལས་ཀྱང༌། འོ་ན་རིགས་དེའི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ལུས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་དང༌། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གིས་ཟིན་པ་དང་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་དང་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་བརྒྱུད་དེ་

1 ཞོལ། ༤༡༣ མ་གཞག

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

399

འོངས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོ། །འོ་ན་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་ཞེས་པ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཁུ་ན་རེ་དབང་པོ་ལྔ་རིགས་སུ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་བྱའོ་ཟེར་བ་ལ། འབྲེས་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ཀྱིས་དབང་པོ་
ལྔ་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་པས་སོར་བཞག་པས་ཆོག་པར་འཆད་དོ། །ཁ་
ཅིག་ནི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་རམ་ནང་ཚན་དེ་
བཞིན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཞེས་པས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །
དེ་ལ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ནང་གི་ལ་འདོད་པས་སྐྱེ་མཆེད་གང་ཡིན་ལ་མ་འཁྲུལ་ཡང་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པ་དང་དྲུག་ཉིད་རིགས་སུ་འདོད་པ་ནི་འཁྲུལ་ལ། གསུམ་པ་ནི། སྐྱེ་མཆེད་དང་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་གཉིས་ཀ་ལ་འཁྲུལ་ལོ། །ནང་
གི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པར་ཅིས་ཤེས་ཤེ་ན། ཉན་ས་ལས། ས་བོན་དེ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པོ་དེ་དག་ལས་ལོགས་ཤིག་ན་ཐ་དད་པའི་མཚན་ཉིད་མེད་དེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་བརྒྱུད་དེ་འོངས་པ་དང༌། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པོ་དེ་
ལྟར་ཐོབ་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ལ། རིགས་དང་ས་བོན་དང་ཁམས་དང་རང་བཞིན་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་དང་ཐ་སྙད་དེ་དག་བཏགས་པར་ཟད་པས་དེའི་ཕྱིར་ན་དེ་ནི་རྒྱུད་གཅིག་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་རིགས་ཏེ་རྒྱུད་གཅིག་གམ་ཐ་དད་གང་ཡིན་དཔྱད་པའི་སྐབས་སུ་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པར་བཤད་པས་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཇི་ལྟར་འདིའི་གདགས་གཞིར་རུང༌། རྒྱ་མཚོ་སྤྲིན་ལས་ཀྱང༌། ས་བོན་དེ་ཡང་
འདུས་བྱས་ལས་དེ་ཉིད་གཞན་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་པ་ལས་གྲོལ་བ་གཟུང་བར་མི་ནུས་པ་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་ཞེས་བྱ་བའོ། །སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པོ་དེ་ཡང་སེམས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

400

ཅན་གྱི་རྫས་ཀྱི་རྩ་བར་གྱུར་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་རོ། ཞེས་
བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ་གང་དང་ལྡན་པས་སེམས་ཅན་དང་སྙིང་པོ་དང་གཅིག་པུ་དཔའ་བ་
དང་སྐྱེས་བུའི་ཁྱད་པར་ཞེས་བརྗོད་དོ། །
ཡང་ན་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་དེ་དང་དེར་སྐྱེ་མཆེད་གང་ཡང་རུང་བ་དང་མི་ཕྱེད་པར་འགྱུར་བ་ལ་རིགས་ཞེས་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གཟུང་ངོ༌། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གམ་གང་རུང་གཅིག་ལྡན་པས་ཀྱང་ཆོག་པས་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའམ་གནས་སྐབས་ཅན་ནོ། །རིགས་ནི་དེའི་ཁྱད་པར་རམ་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ་སྟེ། མདོར་ན་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཟེར་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་ཤེས་རྒྱུད་ཁམས་དང་སྐྱེ་གནས་
སོགས་གང་དུ་ཡང་བར་མ་ཆད་དུ་འཇུག་པའི་སྟེང་གི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་ནུས་པ་དོན་བྱེད་པས་རྫས་སུ་ཡོད་ཀྱང༌། གུད་དུ་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་མིན་པས་གདགས་གཞི་དང་དེ་ཉིད་གཞན་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཞིག་ལ་འདོད་པས་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཉིད་ཀྱང་རིགས་མིན་ལ་དེ་ལས་གཞན་པ་ཡང་མིན་ནོ། །རྒྱ་མཚོ་སྤྲིན་

ལས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་སྟེ་སུས་ཀྱང་མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་དང་
ཞེས་པ་ནི་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་གསར་དུ་སྐྱེད་པ་མིན་གྱི་གདོད་མ་ནས་
རྒྱུན་གནས་པ་ལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་ནི་སེམས་མ་བསྐྱེད་པ་རིགས་ལ་གནས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་ཀྱི་

དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བས་འདུས་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་
རོ། ཞེས་སོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

401

དེ་ལྟ་མིན་པར་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཞེས་པས་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ན་ཉན་
ས་ལས། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་པ་དང༌། སྐྱབས་འགྲོ་དང་སྡོམ་པ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་པས་འདུས་མ་བྱས་སུ་འགྱུར་རོ། །རྒྱས་འགྱུར་གྱི་རིགས་ནི་
སློབ་ལམ་ཐམས་ཅད་དོ། ཞེས་འདོད་པ་ཡོད་ཀྱང༌། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་དེ་ཉིད་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་”བརྟས་པར1

་བྱས་པ་ན་མིང་གཞན་རྒྱས་
འགྱུར་ཞེས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་མཚོ་སྤྲིན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་
ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། རིགས་དེ་ཉིད་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གཞན་དུ་གྱུར་
པ་ལ་མིང་གཞན་གྱིས་བསྟན་པ་ནི་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པ་ཞེས་བྱ་བས་སོ། ཞེས་
སོ། །ཡང་དེ་ལས་ངེས་མ་ངེས་ཀྱི་རིགས་དང་དམན་ལམ་སྔོན་དུ་མ་སོང་བ་དང་
སོང་བའི་རིགས་གཉིས་ལ་ཡང་རང་བཞིན་དང་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡོད་དོ། །འོ་ན་རྒྱན་ལས། རང་བཞིན་དང་ནི་རྒྱས་པ་དང༌། །དེ་ནི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་དང༌། །ཡོད་མེད་ཉིད་དང་ཞེས་རིགས་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་རྒྱུར་ཡོད་འབྲས་བུར་མེད་པ་དང་”འབྲས་བུ2

་ཡོད་པར་བཤད་པས་དེ་གཉིས་འགལ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ལྡོག་པ་
འགལ་བ་ཡིན་གྱི་རྫས་འགལ་བ་ནི་མིན་ནོ། །དེས་ན་རྫས་ལ་བསམས་ན་ལམ་དུ་ཞུགས་ནས་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ས་ལས། ས་བོན་དེས་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་མ་གྲུབ་པ་ན་ཕྲ་བ་ཞེས་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་འབྲས་བུ་སྐྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་གྲུབ་པ་དེའི་ཚེ་ན་ནི་ས་བོན་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་དེའི་ཕྱིར་རིགས་དེ་རགས་པ་ཞེས་བྱ་བར་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་

1 ཞོལ། ༤༡༦ རྟས་པར བླ། ༤༩༠ ཀ ། ༤༣༩ སྡེ། ༤༤༣ བརྟས་པར
2 སྡེ། ༤༤༤ འབྲས་བུར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

402

རོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཉི་སྣང་ལས་གཞན་དག་ནི་རིགས་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་ཡིན་ནོ། །
དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་རྐྱེན་གྱིས་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་དང་རང་བཞིན་
དུ་གནས་པའོ། ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་སེམས་ཙམ་པའི་རིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སྔ་བླངས་པ་ཡང་ལེགས་པར་དྲངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནི་འདུས་བྱས་ལ་རིགས་སུ་འདོད་པའི་ལུགས་ཡིན་ལ་ཆོས་ཉིད་ལ་རིགས་སུ་འདོད་པ་ཡང་ཡོད་དེ་རྒྱན་འདིར་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་བསྟན་པ་ལ་ཤཱནྟི་པས་ཀྱང་དེ་ལ་རིགས་སུ་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །རིགས་
སུ་འཇོག་པ་སྔ་མ་ནི་དེས་ཟག་མེད་སྐྱེད་པས་ཡིན་ལ་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་འཆད་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་སུ། ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་
ལྟར་དེ་ལ་དམིགས་པས་ཡོན་ཏན་སྐྱེད་པ་ཙམ་ལ་རིགས་སུ་འཇོག་གོ །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྐྱེན་དང་རྒྱུའི་རྐྱེན་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རིགས་སུ་འགྱུར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། “དུ་བ་ལ་ནི1

་མེར་ཤེས་དང༌། །ཆུ་
སྐྱར་ལས་ནི་ཆུར་ཤེས་ལྟར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བློ་ལྡན་གྱི། །རིགས་ནི་མཚན་མ་དག་ལས་ཤེས། ཞེས་པ་དང་མཐུན་པར་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས། སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་དུས་ནའང་སྟོང་ཉིད་ཐོས། །ནང་གི་དགའ་བ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ལྡང༌། །དགའ་བ་ལས་བྱུང་མིག་ནི་མཆི་མས་བརླན། །ལུས་ཀྱི་སྤུ་ལྡང་བ་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །དེ་ལ་
རྫོགས་སངས་རྒྱས་བློའི་ས་བོན་ཡོད། ཅེས་ལུས་ཀྱི་མཚན་མ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་ལ་

1 བླ། ༤༩༢ ཀ ། ༤༤༡ དུ་བ་ལ་ནི ཞོལ། ༤༡༧ སྡེ། ༤༤༥ དུ་བ་ལས་ནི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

403

བཤད་པ་དང༌། དཀོན་བརྩེགས་ལས་གང་ལ་འདུ་བྱེད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་དེ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ལ་འདུས་མ་བྱས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་ཡིན་ཏེ་རིགས་དེ་ནི་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་མེད་
པའོ། །རིགས་དེ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་རོ་

གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟག་པའོ། ཞེས་དང༌། ཕལ་ཆེན་ལས་ཀྱང༌། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་
སྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རིགས་ཤེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལྷུར་ལེན་པ་
ནམ་མཁའ་ལྟར་ཡངས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་གནས་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་

རིགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན། མ་འོངས་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་

རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་

རིགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཞེས་པ་དང་མཐུན་པར་རྒྱན་འདིར་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་
རིགས་སུ་གསུངས་སོ། །ཉི་སྣང་ལས། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་རིགས་གཉིས་སུ་འདོད་པ་བཀག་ནས་ཆོས་ཉིད་རང་བཞིན་གནས་རིགས་སུ་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་དག་གིས་ནི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་ལ་རང་བཞིན་དུ་བརྗོད་པའི་དོན་བརྗོད་དགོས་སོ། །རྒྱུའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རྐྱེན་གྱིས་ཡང་དག་པར་བླངས་

པ་ཡང་དེ་ཡིན་པ་དེས་ན་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པ་
ལ་ནི་ཉེས་པ་འདི་མེད་དོ། །
ཡང་ན་དེ་དག་གི་རིགས་ནི་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ལ་འདི་ནི་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་
ཏེ། དེས་ན་དེ་དང་འདི་འགྲིག་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་འཕགས་པས་རང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

404

བཞིན་དུ་གནས་པའི་དོན་ཆོས་ཉིད་ལ་འདོད་ན་ཉེས་པ་མེད་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་
པ་ཙམ་དུ་འདོད་ན་རྒྱས་རིགས་ཀྱང་དེར་ཐལ་བས་དེ་གཉིས་ཁྱད་མེད་དོ་ཞེས་གསུང་ངོ༌། །འོ་ན་ཆོས་ཉིད་ཇི་འདྲ་ཞིག་རིགས་སུ་འདོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་རྒྱུད་བླར་ཡང༌། སྤྱིར་རིགས་ལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ་འདི་ཡི་རིགས། །ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ། །དེ་ཡང་རྣམ་བཞི། ཞེས་ཁམས་བྱང་ཆུབ་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་བཞི་
ཀ་རིགས་སུ་བཤད་པ་ཡང་ཡོད་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ། གཏེར་དང་འབྲས་བུའི་ཤིང་བཞིན་དུ། །རིགས་དེ་རྣམ་གཉིས་ཤེས་བྱ་སྟེ། །ཐོག་མེད་རང་བཞིན་གནས་པ་དང༌། །ཡང་དག་བླངས་པ་མཆོག་ཉིད་དོ། ཞེས་རིགས་གཉིས་སུ་གསུངས་པའི་གཏེར་གྱི་དཔེས་
མཚོན་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་ནི། དེ་བཞིན་ཡིད་ཀྱི་ནང་ཆུད་རིན་ཆེན་གཏེར། །དྲི་མེད་བཞག་དང་བསལ་མེད་ཆོས་ཉིད་ཀྱང༌། །མ་རྟོགས་པས་ན་དབུལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། །རྣམ་མང་”རྒྱུན་ཏུ་1

སྐྱེ་རྒུ་འདིས་མྱོང་ངོ༌། ཞེས་བསལ་
བཞག་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་དེ་ལ་སྤྱིར་སེམས་ཅན་གྱི་ཤེས་རྒྱུད་ལ་ཡོན་ཏན་སྐྱེར་རུང་ཞིང༌། སྒྲིབ་པ་སྤང་དུ་རུང་བའི་རྒྱུ་
ཙམ་ཞིག་རིགས་སུ་འཇོག་པར་དབུ་སེམས་གཉིས་ཀ་བཞེད་པ་མཐུན་ཞིང་སྤང་དུ་རུང་བ་ཡང་དྲི་མ་གློ་བུར་བར་སོང་བས་ཡིན་ལ། གློ་བུར་བའི་དོན་ལ་མི་མཐུན་ཏེ་འདི་ལྟར་དབུ་མ་པ་རྣམས་ནི་དྲི་མ་ཞེས་པ་བློས་བཏགས་ནས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་
གྱི་དོན་ལ་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པས་གློ་བུར་བར་འཇོག་གོ །
སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་ནི་དྲི་མ་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་གཞན་

1 བླ། ༤༩༤ ཞོལ། ༤༡༩ ཀ ། ༤༤༣ སྡེ། ༤༤༧ རྒྱུན་དུ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

405

དབང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་པས། རྫས་སུ་བདེན་ཡང་ཕུང་པོའི་གནས་ལུགས་ལས་གོལ་བའི་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པས་དེའི་
རྒྱུ་དེ་ཡུལ་སུན་ཕྱུང་བའི་སྒོ་ནས་བཟློག་པར་ནུས་ལ། དེ་ལོག་པ་ན་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཆགས་སོགས་ཀྱང་རང་གི་ངང་གིས་ལྡོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་འབྲལ་རུང་ཡིན་པས་གློ་བུར་བར་འདོད་དོ། །དེས་ན་དབུ་མ་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
གཤིས་ལ་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་སྟོང་ཉིད་དེ་རྟོགས་པ་ན་ཐ་སྙད་དུ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་འཛིན་པ་མཐའ་དག་ཞི་བར་འགྱུར་ཞིང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་གཉེན་པོ་མཐའ་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བས། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོས་ནས་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ་
འདི་ནི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་སོ་ཞེས་འཇོག་གོ །སེམས་ཙམ་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་དེ་གཤིས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་དུས་ཐམས་ཅད་
དུ་གྲུབ་ཅིང་དྲི་མ་དེ་དག་དེ་ལ་གཉེན་པོས་འབྲལ་དུ་རུང་ལ། ཅི་ཙམ་བྲལ་བ་དེ་ཙམ་དུ་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཞི་བྱེད་པས་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་འདོད་དེ། སྔ་མ་ནི་རྒྱན་འདི་དང་ཕྱི་མ་ནི་རྒྱུད་བླའི་བཤད་ཚོད་དུ་མཐོང་ངོ༌། །དེ་ལྟ་ན་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་འདོད་པར་མཚུངས་ཀྱང་དྲི་མའི་སྦྱང་གཞི་བདེན་པར་འདོད་མི་འདོད་མི་འདྲ་བས་རིགས་སུ་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་མི་མཚུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཙམ་གྱི་སྐབས་སུ་དྲི་མ་གདོད་མ་ནས་ཟད་པར་གསུངས་པ་
རྣམས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྐྱེད་པས་གནས་ལུགས་ལ་མ་ཞུགས་པ་
ཙམ་ལ་བཤད་ཀྱི། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་ལྟར་བློས་བཏགས་པའི་མིང་ཙམ་དུ་མི་
བཤད་དེ་འདྲེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

406

དྲི་མ་ཟད་མེད་སྐྱེ་མེད་ཀྱང་ལུགས་ཕྱི་མ་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པས་འདི་ལྟར་ན་སྤང་བྱ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་པ་ཙམ་ལ་སྤངས་པའི་ཐ་སྙད་འདོགས་ཀྱི་སྤང་

གཉེན་རྫས་ཐ་དད་དུ་བདེན་པར་མི་འདོད་དེ། སྒྱུ་མའི་གླང་པོས་སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་གཞན་ཞིག་ཕམ་པར་བྱས་པ་ལྟར་འདོད་པས་སོ། །ཤིན་ཏུ་ཟབ་པའི་དབྱིངས་འདི་ཀུན་རྫོབ་ཉེ་བར་བཟུང་ནས་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་མ་ཤེས་པར་རང་རྒྱུད་དུ་གྲུབ་པར་བྱས་ནས་ཁ་ཅིག་གཅིག་དང་གཞན་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་སོགས་ཀྱི་

”ཀུན་བརྟགས1

་དུ་མ་ཞིག་སྣང་བ་ལ་ནི་བློ་ངལ་བ་ཙམ་ཞིག་འབྲས་བུར་འདུག་
གོ །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་དང་མ་ངེས་པའི་རིགས་དང་རིགས་
ཆད་པ་ལྔར་ལང་གཤེགས་ལས་གསུངས་ཏེ། ཕྱི་མ་ནི་གྲོལ་དཀའ་བ་ཙམ་ལ་དགོངས་ཀྱི་རིགས་གཏན་ཆད་མི་སྲིད་དེ་དྲི་མ་སྤང་དུ་མི་རུང་ན་སེམས་ཀྱི་རང་

བཞིན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྲིད་པ་ལས་རྒལ་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ་མེ་
ལ་མེའི་ཚ་བ་བཞིན་ནོ། །སེམས་ཙམ་པ་རིགས་གཏན་ཆད་འདོད་ཅེས་གྲགས་ཀྱང་དྲང་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་འགའ་ཞིག་ནས་བཤད་པ་དེ་དང་དེར་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ཙམ་
ཡིན་གྱི་ངེས་དོན་དུ་མི་བཞེད་དེ། འདོད་ན་སྒྲིབ་པ་སྤང་དུ་མི་རུང་བར་ཁས་ལེན་
དགོས་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དྲི་མ་ཐམས་ཅད་གློ་བུར་བ་འདོད་པས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རྒྱན་ལས། ཡོན་ཏན་ནི། སྒྲོལ་བའི་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་པ་ལྟར་འདི་ལས་ཡོན་ཏན་དག་སྐྱེ་ཞིང་འབྱུང་བས་རིགས་སོ། །མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། བྱང་ས་ལས། རིགས་དེ་ནི་གཞི་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟོན་པ་དང་རྒྱུ་དང་རྟེན་དང་ཉེར་གནས་དང༌། སྔོན་དུ་

1 བླ། ༤༩༦ ཀུན་བཏགས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

407

འགྲོ་བ་དང༌། གནས་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ་ཞེས་སོ། །གང་དག་མདོ་རྒྱན་སེམས་ཙམ་ལུགས་དང་སེམས་ཙམ་པ་དང་དབུ་མའི་རིགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་མི་མཐུན་པར་ཁས་
ལེན་བཞིན་དུ་མདོ་རྒྱན་གྱི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་རང་ལུགས་ལ་འཆད་པ་ནི་
རང་གིས་རང་ལ་ཅོ་འདྲི་བའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང༌། དབྱེ་བ་ལ་རྩོད་སྤང་ངོ༌། །དང་
པོ་ལ་བཞི། “སྦྱར་རྩ་འགྲེལ

1

་དོན་བསྡུ་བའོ། །སྦྱོར་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་དུ་
གྱུར་པའི་རིགས་གསུངས་ཏེ། རྟེན་ཆོས་སྒྲུབ་པ་དང་ལྡན་པའི་རིགས་ལ་གནས་པ་ལ་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་དང་མཐོང་བའི་ལམ་དང་སོགས་པས་སྒོམ་ལམ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ལ་སོགས་པ་གཞན་ཡང་འབྱུང་བས་སོ། །གལ་ཏེ་
སེམས་བསྐྱེད་དང་ཐར་ཆ་དང་ངེས་ཆ་རྣམས་ཀྱི་སྔོན་དུ་རིགས་འགྲོ་བས་དང་པོར་
རིགས་བཤད་དགོས་ཤེ་ན། དེ་ནི་རྒྱུ་སྔོན་དང་འབྲས་བུ་རྗེས་སུ་འཆད་པ་དོན་གྱི་གོ་
རིམ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་འབྲས་བུ་སྔོན་ལ་བཤད་ནས་འདིའི་རྒྱུ་འདི་ལྟ་བུའོ་ཞེས་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་བཤད་པའི་གོ་རིམ་མོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བགྱི་བའི་ཚིག་འདིའི་དོན་གང་ལགས།
དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང༌། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་ལ་
འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རབ་འབྱོར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚིག་གི་དོན་ནི་ཚིག་གི་དོན་མེད་པ་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་ལ་ནི་སྐྱེ་བའམ་ཡོད་པ་ཉིད་དམ་མེད་པ་ཉིད་ཡོད་པའི་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་རབ་འབྱོར་དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་

1 སྡེ། ༤༥༠ ཀ ། ༤༤༦ སྦྱར་རྩ་འགྲེལ བླ། ༤༩༧ ཞོལ། ༤༢༢ སྤྱིར་རྩ་འགྲེལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

408

དཔའི་ཚིག་གི་དོན་ནི་ཚིག་གི་དོན་མེད་པའོ་ཞེས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ལེའུ་ནས་
བཟུང་སྟེ་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་སྒོམ་གྱི་ལམ་དེར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་ཡང་
ཡང་གསུངས་པའི་ཚིག་གི་དོན་ཞུས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །མདོ་འདིས་ནི་རྟེན་པའམ་ཐོབ་བྱ་བྱང་ཆུབ་རྫས་སུ་མེད་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་གྱི་བྱང་

སེམས་ཀྱི་ཚིག་གི་དོན་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ནི་མེད་དོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཆོས་ངེས་འབྱེད་བཞི་དང་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཏེ་དྲུག་གི་རྟེན་ལ་རིགས་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྦྱར་ཏེ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །འདིར་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དོན་ནི་མཁར་གཞོང་ལ་རྒྱ་ཤུག་གམ་ས་གཞི་ལ་ལོ་ཏོག་ལྟ་བུར་ནི་མི་བསམ་གྱི། འོན་ཀྱང་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་
རང་བཞིན་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བ་དེ་རྟོགས་པའི་མཐུས་སྒྲུབ་པ་བཅུ་གསུམ་པོ་དེ་རིམ་པ་ལྟར་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དྲོད་ཀྱི་རྟེན་ནི། རབ་འབྱོར་འདི་ལྟ་
སྟེ་དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་ལ་བྱའི་རྗེས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་སོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚིག་གི་དོན་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྨི་ལམ། སྒྱུ་མ། སྨིག་རྒྱུ། སྒྲ་བརྙན། “མིག་ཡོར། དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར།1

དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྤྲུལ་པ་ལ་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞེས་སྔར་ལྟར་རོ། །འདིས་དངོས་སུ་རྟེན་དངོས་པོ་བ་བཀག་ནས་ཤུགས་ལ་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཆོས་ཉིད་དྲོད་ཀྱི་རྟེན་དུ་བསྟན་ཏེ་འདིའི་དཔེ་དགུས་དྲོད་ཀྱི་རྟོག་པ་དགུ་མཚོན་པའི་

1 བླ། ༤༩༩ སྡེ། ༤༥༡ མིག་ཡོར། གཟུགས་བརྙན། དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

409

སྒོ་ནས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱོར་ལམ་ལྷག་མ་དང་མཐོང་སྒོམ་གྱི་རྟེན་ལ་ཡང་
རང་རང་གི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དང་དཔེ་དོན་སྦྱོར་ཞེས་ཉི་སྣང་ལས་གསུངས་པ་
བསྟན་པར་བྱའོ། །
རྩེ་མོའི་རྟེན་ནི། ཡང་དག་མཐའ། དེ་བཞིན་ཉིད། མ་ནོར་བ་དེ་བཞིན་ཉིད། གཞན་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ཉིད། ཆོས་ཉིད། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས། ཆོས་གནས་པ་ཉིད།
ཆོས་ངེས་པ་ཉིད། ཆོས་བདེན་པ་ཉིད་ལ་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་དགུས་རྩེ་མོའི་རྣམ་བྱང་གཟུང་རྟོག་མཚོན་ནས་སོ། །བཟོད་པའི་རྟེན་ནི། སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུའི་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་དེའི་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དང་དེའི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དང༌། དེའི་མིག་དང་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཁམས་དང་དེའི་མིག་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་
ལ་སོགས་པའི་ཚིག་གི་དོན་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་དགུས་རྫས་འཛིན་དགུ་མཚོན་ནས་སོ། །ཆོས་མཆོག་གི་རྟེན་ནི། སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུའི་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམས་དང་ཕར་ཕྱིན་ཕྱོགས་མཐུན་སྟོབས་སོགས་ཕུང་པོ་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་རྟེན་འབྲེལ་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་རྣམས་ཀྱི་ཚིག་གི་དོན་མེད་པའི་དཔེ་དགུས་བཏགས་འཛིན་
དགུ་མཚོན་ནས་སོ། །མཐོང་ལམ་གྱི་རྟེན་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཟུགས་ཀྱི་
ཕུང་པོ་དང༌། མིག་ནས་ཡིད་ཀྱི་བར་དང༌། ནང་སྟོང་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམས་ནས་སྟོབས་སོགས་ཀྱི་བར་གྱི་ཚིག་གི་དོན་དང༌། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་
དང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཁམས་ལ་རིམ་པ་ལྟར་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཁམས་དང་འདུས་མ་བྱས་
ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་བཞིས་མཐོང་སྤང་གི་རྟོག་པ་
བཞི་མཚོན་ནས་སོ། །སྒོམ་ལམ་གྱི་རྟེན་ནི། སྐྱེ་མེད་འགག་མེད་མངོན་པར་འདུ་བྱ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

410

བ་མེད། འབྱུང་བ་མེད། མི་དམིགས་པ། ཀུན་ཉོན་མེད། རྣམ་བྱང་མེད་པའི་ཚིག་གི་དོན་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་བདུན་དང༌། མཚན་མ་མེད་པ་ལ་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་དང༌། ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་དཔེ་དགུས་ས་དགུའི་སྒོམ་སྤང་གི་རྟོག་པ་དགུ་མཚོན་ནས་སོ། །འོ་ན་སྒོམ་སྤང་གི་རྟོག་པ་ཡང་བཞིར་ཡོད་པས་དཔེ་བཞིར་རིགས་ཤེ་ན། མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་དོན་ཚན་བཞིར་བཅད་ནས་སྣང་ལ། འདིའི་སྐབས་སུ་སྐྱེ་བ་
མེད་པ་སོགས་གཅིག་ཏུ་བྱས་ན་དཔེ་གསུམ་དུ་འགྱུར་བས་དགུར་བྱས་ཏེ་སྒོམ་སྤང་ལ་ཆེ་འབྲིང་གི་སྒོ་ནས་དགུར་འབྱེད་ལ་མཐོང་སྤང་ལ་དེ་ལྟར་ཕྱེ་བ་མེད་པས་
སོ། །དེས་ན་ཉི་སྣང་ལས་སྒོམ་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་རྟོག་པ་དང་དཔེ་རྣམས་ཀྱིས་

ཚུལ་བསྟུན་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ལ། དཔེ་དགུ་བྱུང་བས་རྟོག་པ་ཡང་དགུར་བྱེད་དགོས་ཤིང་དེ་དག་ཀྱང་ས་དགུ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བཞག་པའི་ཕྱིར་འདིའི་སྐབས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་ས་བཅུ་པ་ཕྱིན་ལ་བཞེད་པར་གསལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་འཕགས་
པའི་དགོངས་པ་འདི་ནི་དཀའ་ཞིང་ཊཱིཀ་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དོར་བས་འདིར་བདག་
གིས་བཤད་དོ། །གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ནི། ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་མངོན་པར་
”འཆར་བའི་འོད་ཀྱི་གནས་མེད་ཅིང1

་མི་དམིགས་པའི་ཞེས་སོ། སྤོང་བ་རྣམ་གྲོལ་
ལམ་ནི་བསྐལ་བའི་མེ་འབར་བའི་ཚེ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་མེད་
ཅིང་མི་དམིགས་ཞེས་སོ། །གཉེན་པོ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དེ་དག་
ཡོངས་སུ་གཏུགས་པ་སྟེ་སྤོང་བ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་

1 བླ། ༥༠༡ ཀ ། ༤༥༠ འཆར་བའི་འོད་ཀྱི་གནས་མེད་ཅིང ཞོལ། ༤༢༥ སྡེ། ༤༥༤ འཆར་ཚེ་མུན་པའི་གནས་མེད་ཅིང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

411

པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ངན་པའི་གནས་མེད་ཅིང་ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་དང་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་ལ། རྣམ་གཡེང༌། ཤེས་འཆལ། རྣམ་པར་མ་གྲོལ་བ། གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མ་གཟིགས་པའི་གནས་མེད་ཅིང་ཞེས་སོ། །འདིར་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔས་གཉེན་པོ་དང་། སྤང་བྱ་ལྔས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ཀྱི་རྟོག་པ་སྤོང་བ་བསྟན་ཏོ། །སྔར་གྱི་སྤོང་བས་བག་ཆགས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་བ་
དང་འདིས་ཤེས་སྒྲིབ་སྤངས་པར་བསྟན་ཏོ། །ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྗེ་ནི། ཉི་མ་དང་ཟླ་
བའི་འོད་ལ་གནས་མེད་ཅིང་ཞེས་སོ། །
འདིས་ནི་ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྗེ་རིམ་པ་ལྟར་འབར་བ་དང་འདོད་པ་དག་གིས་
སྲིད་པ་ཅི་སྲིད་པར་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བས་སྲིད་ཞི་གཉིས་ཀར་མི་གནས་པར་
བསྟན་ཏོ། །སློབ་མ་ཉན་ཐོས་དང༌། ཐུན་མོང་མིན་པའི་ལམ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་གཟའ་དང་སྐར་མ་དང་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གློག་གི་འོད་ལ་གནས་མེད་ཅིང་སོགས་སོ། །འདིས་ནི་གཟའ་ལ་སོགས་པའི་འོད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་
ཉན་རང་གི་ཡེ་ཤེས་དང་ཐུན་མོང་མིན་པར་མཐའ་ཡས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་འཕྲོ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཅན་དུ་གསུངས་སོ། །སྐལ་བ་དང་འཚམ་པར་གཞན་གྱི་དོན་གོ་
རིམ་བཞིན་སྒྲུབ་པ་ནི། རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་འོད་ལ་གནས་མེད་
ཅིང་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འོག་མིན་གྱི་བར་ལ་གསུངས་ཏེ། འདིས་ནི་ལྷ་
གནས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་འདྲ་བར་འཇིག་རྟེན་གྱི་དགེ་ལེགས་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་
པར་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་གསུངས་སོ། །ཡེ་ཤེས་རྩོལ་བ་མི་མངའ་བར་འཇུག་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

412

རྟེན་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་འོད་ལ་གནས་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་ཞེས་སོ། །ཐ་མ་འདི་ལ་ཁ་ཅིག །ཡེ་
ཤེས་རྩོལ་བ་མི་མངའ་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཡིན་ལ། དེར་འཇུག་པ་ས་བཅུ་ཐ་མ་ནའོ། ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། འཇུག་པའི་དོན་དེར་གཞན་ཞིག་འཇུག་པ་རུ་མི་སྣང་གི །ཡེ་ཤེས་རང་གི་འཇུག་ཚུལ་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
འདི་འཕགས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ས་ལ་བཞེད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལ་ཡེ་
ཤེས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཇུག་པའི་རྟེན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

དོན་དང་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་ནི། འདི་
ལྟར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པའོ། ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། ཉི་སྣང་ལས་དེ་ནི་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་
ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པའི་དབྱེ་བས་བཅུ་གསུམ་དུ་འགྱུར་རོ། ཞེས་སྒྲུབ་པ་བཅུ་གསུམ་དུ་བཤད་པ་ལ་འདི་ཡང་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་དགོས་པས་ས་བཅུ་པའི་ལམ་ལ་དེར་བཏགས་པ་དགོངས་པར་མངོན་པའི་ཕྱིར་གདགས་གཞི་བགྲང་ལ་བཏགས་ཆོས་བཅུ་གསུམ་ལ་མི་བགྲང་ངོ༌། །བཅུ་གསུམ་དུ་འབྱེད་ཚུལ་ཡང༌། ཁ་ཅིག་ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེ་གཉིས་སོ་སོར་བྱས་ནས་བྱེད་དོ། ཞེས་པ་ནི་དོན་མིན་པས་ཉི་སྣང་དང་ལེ་བརྒྱད་མ་གཉིས་ཀར་གཉེན་པོ་དང་སྤོང་བ་གཉིས་སོ་སོར་བྱས་ནས་བཅུ་གསུམ་དུ་མཛད་པ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་བཞི། རྟེན་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ། གོ་རིམ། གྲངས་ངེས། ས་མཚམས་
སོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་པ་བཅུ་གསུམ་གྱི་དང་པོར་འཇིག་རྟེན་པའི་ངེས་འབྱེད་ཆ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

413

མཐུན་བཞི་པོ་རྣམས་སྐྱེའོ། །རེ་ཞིག་ནི་རིམ་པ་སྟོན་པའོ། །དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་མཐོང་ལམ་དང་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་ཀྱི་སྒོམ་པའི་ལམ་
དག་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཆོས་དྲུག་གོ །དེའི་འོག་ཏུ་ཆོས་དྲུག་པོ་དེ་དག་སྐྱེས་པའི་ ”སྟོབས་ཀྱི

1

་རྐུན་པོ། ནང་ནས་ཕྱུང་བ་སྟེ་ཕྱིར་འབྱིན་པ་ལྟར་སྤང་བྱ་སྤོང་བཞིན་པའི་
གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང༌། །རྐུན་པོ་ཕྱུང་ནས་སྒོ་འཕར་”སྒོ་ལེགས2

་བཅད་པ་

ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་ཟིན་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གཉིས་སྐྱེའོ། །དེ་ཡང་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་སྐྱེ་བ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་འགགས་པ་དུས་མཉམ་དུའོ། །དུས་མཉམ་ན་ལམ་གཉིས་སུ་མི་རུང་ཞེ་ན། གཉེན་པོ་སྐྱེ་བ་དང་སྤང་བྱ་འགགས་པ་ལ་ཕྱོགས་པ་དུས་མཉམ་པར་སྟོན་གྱི་དེ་གཉིས་རང་ནི་ལམ་གཉིས་མིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལ་
ཕྱོགས་པ་མ་འོངས་པ་ཡིན་ལ། བར་ཆད་མེད་ལམ་དངོས་ནི་ད་ལྟར་བ་ཡིན་ཏེ། སྤང་བྱ་སྤོང་བ་ལ་ནུས་པ་དངོས་སུ་འཇུག་པས་སོ། །སྤང་བྱ་འགགས་པ་ལ་ཕྱོགས་པ་ཡང་སྤང་བྱ་ཉིད་ཡིན་པས། རྣམ་གྲོལ་ལམ་མིན་ནོ། །དེས་ན་གཉེན་པོ་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང༌། སྤང་བྱ་འགགས་ཟིན་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་གཉེན་པོ་དང་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །
རྐུན་པོ་ཕྱུང་བ་དང་སྒོ་འཕར་བཅད་པ་ནི། ལམ་གཉིས་ཀྱི་སྤང་བྱ་སྤོང་བའི་དཔེ་ཡིན་གྱི་དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་པའི་དཔེར་སྒྲིག་པ་ནི་མི་རུང་སྟེ། མཛོད་འགྲེལ་
ལས། གཉིས་ཀྱིས་རྐུན་པོ་འབྱིན་པ་དང་སྒོ་གཅོད་པ་བཞིན་ནོ། ཞེས་བར་ཆད་མེད་
ལམ་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་བཤད་པ་ལྟར་དུ་སློབ་དཔོན་འདིས་

1 ཞོལ། ༤༢༨ སྟོབས་ཀྱི བླ། ༥༠༣ ཀ ། ༤༥༢ སྡེ། ༤༥༦ སྟོབས་ཀྱིས 2 ཞོལ། ༤༢༨ སྒོ་ལེགས བླ། ༥༠༤ ཀ ། ༤༥༢ སྡེ། ༤༥༦ སྒོ་གླེགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

414

ཀྱང་མཛད་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྤོང་བ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་འདོད་པ་
བཀག་ནས་སྤངས་པའི་ཆ་ལ་འཆད་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པས་རྟེན་ཆོས་སྒྲུབ་པར་མི་རུང་བས་སོ། །དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་གཉེན་པོ་སྐྱེ་བ་དང་སྤང་བྱ་འགགས་པར་ཞེན་པ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་རྟོག་ཤེས་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་སྒྲུབ་པ་
སྐྱེའོ། །ཐབས་གང་གིས་སྤོང་ན་སྤང་གཉེན་དེ་དག་མི་དམིགས་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་སོ། །དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་འཁོར་འདས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་འདོར་ལེན་དུ་ཞེན་ནས་མི་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང༌། སྙིང་

རྗེ་ཆེན་པོའི་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་དེ་སྐྱེའོ། །
རྒྱུན་མཚན་ནི་སྔོན་གྱི་ཚེ་སྨོན་ལམ་བཏབ་པ་དང་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་
སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སོ། །དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་ཉན་ཐོས་དང་
སོགས་པས་རང་རྒྱལ་སོ་སྐྱེ་རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཐབས་ཤེས་གཉིས་སྐྱེའོ། །ཐབས་གང་གིས་སྐྱེད་ན། འཁོར་འདས་ལ་མི་གནས་པའི་སྒྲུབ་པ་དེ་སྐྱེས་པས་སོ། །དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་གི་བསམ་པ་ཇི་ལྟ་
བ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ལ་འགོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞན་གྱི་དོན་གོ་
རིམ་བཞིན་སྒྲུབ་པ་དེ་སྐྱེའོ། །ཐབས་གང་གིས་འགོད་ན་གཞུག་པ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་སོགས་པས་ལྡེམ་དགོངས་ལྷག་མ་གསུམ་དང་དགོངས་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་སོ། །
འདིའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ་གསུམ། དགོངས་ལྡེམ་དགོངས་ཀྱི་ངོ་བོ། དེ་གཉིས་
ཀྱི་ཁྱད་པར། གྲངས་ངེས་གང་ཡིན་བསམས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དགོངས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

415

དང༌། ལྡེམ་དགོངས་སོ། །དང་པོ་ནི། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། མཉམ་པ་ཉིད་དང་དོན་གཞན་དང༌། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་དུས་གཞན་དང༌། །གང་ཟག་གི་ནི་བསམ་པ་ལ། །དགོངས་པ་རྣམ་པ་བཞིར་ཤེས་བྱ། ཞེས་པ་ལྟར་བཞི་ལས། མཉམ་པ་ཉིད་ལ་དགོངས་པ་ནི། ང་ཉིད་དེའི་ཚེ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམ་གཟིགས་སུ་གྱུར་ཏོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མཉམ་པའོ། །དོན་གཞན་ལ་
དགོངས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་མ་སྐྱེས་པའོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པས་སོ། །དུས་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ནི། གང་དག་བདེ་བ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བར་སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་དེ་དག་དེར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་ཤི་འཕོས་མ་ཐག་མི་སྐྱེ་ཡང་དུས་གཞན་ནའོ་སྙམ་དུ་དགོངས་པའོ། །གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ་ནི། དགེ་རྩ་འགའ་ཞིག་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་བསྔགས་ལ། ཆུང་ངུས་ཆོག་ཤེས་པ་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་སྨད་པ་ལྟ་བུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་ལས། གཞུག་པ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང༌། །མཚན་ཉིད་
ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་གཞན། །གཉེན་པོ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང༌། །བསྒྱུར་བ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟར་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་རྣམས་བསྟན་པ་ལ་གཞུག་པའི་དོན་དུ་སྐྲག་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་གཟུགས་སོགས་ཡོད་པར་བསྟན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སོགས་སུ་བསྟན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སུམ་ཅུ་པ་ལས། ངོ་བོ་ཉིད་ནི་རྣམ་གསུམ་
གྱི། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་རྣམ་གསུམ་ལ། །དགོངས་ནས་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ནི། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་བསྟན་པ་ཡིན། ཞེས་ཀུན་བརྟགས་རྫས་སུ་མེད་པས་མཚན་ཉིད་དང༌།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

416

གཞན་དབང་རང་ལས་མི་སྐྱེའི་གཞན་ལས་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་དང༌། ཡོངས་གྲུབ་དམ་པ་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དོན་ནམ་དམིགས་པ་ཡིན་ཞིང་གཞན་དབང་ལས་ལོགས་སུ་
མེད་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྒྱན་ལས། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལ་བརྙས་པ་དང༌། །ལེ་ལོ་ཅུང་ཟད་ཆོག་འཛིན་དང༌། །ང་རྒྱལ་འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་དང༌། །འགྱོད་དང་མ་ངེས་ལྡོག་པ་ནི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་སྟེ། །དེ་ཡི་གཉེན་པོར་ཐེག་མཆོག་གསུངས།
ཞེས་པ་ལྟར་ཉེས་པ་བརྒྱད་གདུལ་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ལ་བརྙས་པའི་གཉེན་པོར་ནི་དགོངས་པ་དང་པོ་བཤད་པ་དང༌། ལུང་གི་ཆོས་ལ་བརྙས་པའི་གཉེན་པོར་ནི་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་དང་མཉམ་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱས་ན་གཟོད་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་པ་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་
ཐེག་བསྡུས་སུ་དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ལ་བཤད་ལ། དེའི་དོན་བཤད་སྦྱར་དུ་ལུང་ལས་དོན་གཞན་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་པའི་ཆོས་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པར་
བཤད་དོ། །ལེ་ལོའི་སྒྲིབ་པའི་གཉེན་པོར་ནི། དུས་གཞན་ལ་དགོངས་པར་བཤད་པ་དང༌། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཟླ་འོད་དྲི་མེད་ཀྱི་མཚན་སྨོས་པ་ཙམ་གྱིས་བླ་ན་མེད་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་
འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་ནི། ལ་ལར་སྦྱིན་སོགས་སྨད་ལ་གཞན་དུ་བསྔགས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདོད་ཆགས་ལ་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་འབྱོར་པ་
བསྔགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ང་རྒྱལ་ལ་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་སངས་རྒྱས་ལ་ལའི་ཕུན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

417

ཚོགས་བསྔགས་པ་ལྟ་བུའོ། །འགྱོད་པའི་གཉེན་པོར་གང་དག་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་དེ་དག་མཐོ་རིས་སུ་འགྲོའ་ཞོེས་པ་ལྟ་བུའོ། །མ་ངེས་པ་ལྡོག་པའི་སྒྲིབ་པའི་གཉེན་པོར་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལུང་བསྟན་པ་དང༌། ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་དང་དགོངས་པ་དང་ལྡེམ་དགོངས་གཉིས་པ་རྣམས་སེམས་ཙམ་ཁོ་ནའི་འདོད་པའོ། །
བཞི་པ་ནི། བརྗོད་བྱ་ཟབ་མོ་གཞན་དུ་འདྲེན་པ་ལ་བལྟ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། སྙིང་

པོ་མེད་ལ་སྙིང་པོར་ཤེས། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་ལེགས་པར་གནས། །ཉོན་མོངས་པས་
ནི་རབ་ཉོན་མོངས། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་སྙིང་

པོ་ནི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཡེང་ངོ༌། །དེ་མེད་པ་ནི་སྙིང་པོ་མེད་པའོ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་
གཙང་བདེ་རྟག་བདག་ལས་ལོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ནི་ཡུན་རིང་པོར་དཀའ་སྤྱད་
ཀྱིས་ངལ་བའོ། །དེ་དག་ནི་རྒྱན་ལས། ཉན་ཐོས་དང་ནི་ངོ་བོ་ཉིད། །དེ་བཞིན་ཉེས་པ་གདུལ་བ་དང༌། །བརྗོད་པ་ཟབ་པ་ཉིད་ལ་ནི། །ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་འདི་རྣམ་བཞི། ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། བཤད་སྦྱར་དུ། དགོངས་པ་ནི་ཡིད་ལ་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་ཕ་རོལ་ལ་ལྟོས་པར་ནི་ཁས་མི་ལེན་ཏོ། །ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ནི་དེ་ཉིད་ཕ་རོལ་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་པའོ་ཞེས་སོ། །འདི་ལ་སྔ་མ་རྣམས་དགོངས་གཞི་དང་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་འདི་གཉིས་འགལ་དགོས་ཏེ་དགོས་པ་གཙོ་ལ་དགོངས་གཞི་མི་གཙོ་བ་དང༌། དེ་ལས་བཟློག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དགོས་པས་སོ། །མི་འགལ་བ་ནི་དགོངས་པ་དང་པོ་དང་ཐ་མ་གཉིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

418

གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་དགོངས་སུ་བཤད་ཅིང༌། ཐེག་བསྡུས་སུ་བཤད་པའི་གཉིས་པ་ཡང་གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་དགོངས་ཡིན་པས་སོ། །གཞན་ཡང་ང་ཉིད་རྣམ་གཟིགས་སོ་ཞེས་པ་ཡང་གཙོ་བོར་སངས་རྒྱས་ལ་བརྙས་པ་ལྡོག་པའི་དོན་དུ་གསུངས་ཀྱི་སངས་

རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་འདྲ་བ་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གསུངས་པ་མིན་པས་སོ། །དེས་
ན་དགོངས་གཞི་གཞན་དུ་བཙལ་དགོས་པའི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་དགོས་པ་འབའ་ཞིག་གི་ཕྱིར་མཛད་པ་ཡིན་གྱི་དགོངས་གཞིའི་ཕྱིར་མིན་ནོ། །འོ་ན་
ལུང་དོན་གང་ཞེ་ན། སྒྲས་ཟིན་ཚོད་དེ་ཚིག་དེའི་དགོངས་པ་མིན་པར་ལོགས་སུ་བཤད་ནས་འདི་ལ་བསམས་ཏེ་གསུངས་སོ་ཞེས་སྨྲ་བ་པོའི་བསམ་པ་སྟོན་པའི་ཆ་ནས་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། ཐད་ཀར་མི་སྟོན་པར་འཁྱོག་པོའི་ངག་གིས་བསྟན་པའི་དགོས་པ་འདིའོ་ཞེས་དགོས་པ་སྟོན་པའི་ཆ་ནས་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་སྟེ་ལྡེམ་པོའམ་ལྡེའུའི་ངག་ནི་འཁྱོག་པོ་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཤཱནྟིས་བསྟན་པའི་དོན་
བརྗོད་པ་ནི་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་ལ། བསྟན་པའི་སྒྲའི་དགོས་པ་བཤད་པ་ནི་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་ཡང་མཐུན་ནོ། །
དེས་ན་དགོངས་ལྡེམ་དགོངས་གཉིས་དྲང་དོན་གྱི་གཞུང་དང་གཅིག་ལ་
འཇོག་ཚུལ་ཐ་དད་པས་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་འདི་ལ་དགོངས་ནས་སོ་ཞེས་དང༌། འདིའི་ཆེད་དུ་གསུངས་སོ་ཞེས་པ་གཉིས་སོ། །དགོངས་པ་ལ་ཕ་རོལ་གཟུང་བ་ལ་མི་ལྟོས་ཞེས་པ་ནི་དེའི་ཆ་ནས་དགོངས་པར་མི་འཇོག་ཅེས་པ་ཡིན་ལ། ལྡེམ་དགོངས་ལ་དེ་ཉིད་ཅེས་པས་གཉིས་ཀ་གཞི་གཅིག་ལ་རྩི་བར་གསལ་ལོ། །ཊཱིཀ་བྱེད་
དག་གིས་ནི་ཚུལ་འདི་ཙམ་ཡང་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་སོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

419

གསུམ་པ་ནི། འདི་དག་ཐམས་ཅད་དྲང་དོན་ཡིན་ཏེ། དགོངས་པ་ནི་སྒྲས་ཟིན་ལས་དགོངས་པ་གཞན་དུ་བཙལ་དགོས་ལ། ལྡེམ་དགོངས་ནི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མིན་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཞེ་ན། གང་མིང་གི་ཚོགས་དང་ཚིག་གི་ཚོགས་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས་ཀྱི་དོན་
གཞན་དུ་བརྗོད་ལ་དོན་གཞན་དུ་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་བ་སྟེ། ཞེས་སོ། །འོ་ན་ཐམས་ཅད་བསྒྱུར་བ་ལྡེམ་དགོངས་སུ་འགྱུར་ཞེ་ན། འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཇི་ལྟར་ཕྱེ་ཞེ་ན་ལྡོག་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིན་ཏེ་དེ་ལྟར་མིན་ན་དགོངས་ལྡེམ་དགོངས་ཀྱང་འགལ་བར་འགྱུར་ལ། དགོངས་པ་དང་པོ་ཡང་དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ན་དེ་ཡང་མིན་ཏེ། རྒྱན་འགྲེལ་ལས། སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མིན་པར་བཤད་པ་རྣམས་དེའི་དཔེར་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ཐེག་བསྡུས་ལས། དགོངས་པ་བཞི་དང་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་རྣམ་པ་བཞིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཐབས་ཅད་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་
ཞེས་དང༌། གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ནི་གང་དུ་སྤྱོད་པ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་
གི་གཉེན་པོར་བསྟན་པའོ་ཞེས་གསུངས་པས་བཀའ་ཐམས་ཅད་དྲང་དོན་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། དང་པོ་ནི་ཆེས་མི་རིགས་ཏེ་གསུང་རབ་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་ཐབས་ཡིན་པས་གསུང་རབ་དེ་ཐབས་དེར་འགྱུར་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ་ལུང་དེའི་དོན་ནི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དང་ང་རྒྱལ་དང་རྣམ་རྟོག་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་མི་སྡུག་པ།
བྱམས་པ། ཁམས་ཀྱི་རབ་དབྱེ། དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་བགྲང་བ་སོགས་ཀྱི་གཉེན་
པོས་རྫོགས་པར་སྤོང་བར་བསྟན་པ་རྣམས་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མིན་ཏེ་དེ་དག་རེ་རེས་མ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

420

ལུས་པར་སྤང་མི་ནུས་པས་སོ། །དེས་ན་དབང་པོ་གདུལ་དཀའ་བ་རྣམས་གཉེན་པོ་ཉི་ཚེ་བ་སྒོམ་པ་ལ་གཞུག་པའི་ཕྱིར་དེ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་བཀའ་ཐམས་ཅད་

གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་དགོངས་སུ་འཆད་པ་མིན་ནོ། །གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་དགོངས་མི་སྡུག་པ་སྒོམ་པ་སོགས་ལ་རྒྱན་གྱི་བཤད་སྦྱར་དང་དེའི་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་
དོ། །གཞན་དོན་རིམ་བཞིན་སྒྲུབ་པ་དེ་སྐྱེས་པའི་འོག་ཏུ་གདུལ་བྱའི་འཁོར་བ་ཇི་
སྲིད་པར་མངོན་པར་ཞེན་པའི་མཚན་མ་མེད་ཅིང་འབད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ལྷུན་
གྱིས་གྲུབ་པར་གདུལ་བྱ་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བའམ་འཇུག་པའི་
སྒྲུབ་པ་དེ་སྐྱེའོ། །
གཞུང་འདིའི་མཇུག་གི་འབྱུང་ཞེས་པ་རྟོགས་པའི་ཆོས་རེ་རེའི་མཇུག་ཏུ་
སྦྱོར་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། འདི་ནི་རྩ་བར་འཇུག་པའི་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་ཡིན་པས་སོ། །གཞན་དོན་གྱི་ཕྲིན་ལས་དེ་ལྟ་བུ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རྒྱུད་
བླ་མ་ལས། སྔོན་གྱི་འཕེན་པའི་དབང་དང་ནི། །རྣམ་རྟོག་ཐམས་ཅད་”དྲལ་བའི1

་

ཕྱིར། །དེ་ནི་ལུས་ཅན་སྨིན་པ་ཡི། །དོན་དུ་འབད་པ་བྱེད་མ་ཡིན། ཞེས་ས་བཅུ་པ་ལ་གསུངས་པས་འབད་རྩོལ་ཆེན་པོ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྲིན་ལས་ཡོད་པ་མི་འགལ་
ལོ། །དེ་ལྟར་གཅིག་འོག་ཏུ་གཅིག་སྐྱེ་བའི་རྟོགས་པ་འདིའི་རྟེན་འཆད་ཅེས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་པ་བཅུ་གསུམ་པོའི་གཅིག་འོག་ཏུ་གཅིག་བཤད་པའི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་གོ་རིམ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་འདི་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་འབྲས་དོན་གྱི་རིམ་པའམ་འོན་ཏེ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཉན་པ་པོས་རྟོགས་སླ་བའི་བཤད་པའི་

1 ཞོལ། ༤༣༥ དྲལ་བའི ཀ ། ༤༦༠ བླ། ༥༡༢ བྲལ་བའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

421

གོ་རིམ་ཡིན་ཞེ་ན། རིགས་བྱིན་”བུད་དྷ་ཤྲཱི

1

་ཤེར་འབྱུང་ནི་སྐྱེ་བའི་རིམ་པར་འདོད་
དོ། །
ཚིག་གསལ་ལས་ནི་སྔ་ཕྱི་རྣམས་ལ་ས་མཚམས་གོང་འོག་ཏུ་བཞག་པས་སྐྱེ་བའི་རིམ་པར་མི་འདོད་པར་མངོན་ནོ། །རྒྱན་གྱི་སྣང་བར་དེ་བས་ན་དེ་ལྟར་
རྟོགས་པའི་གོ་རིམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདི་ནི་གོ་རིམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནི་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་ལ་གཟུང་སྟེ། སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པའི་བྱེ་
བྲག་གིས་ཞེས་རྟོགས་པ་འདི་དག་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་དུ་བཤད་པས་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་སྤྱི་དང་ཕྱི་མ་བདུན་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་བཤད་པའི་གོ་རིམ་ལ་འཆད་མི་ནུས་པས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། གདམས་ངག་བཅུར་མ་ཟད་བཅུ་གསུམ་པོ་འདིས་ཀྱང་སྐྱེས་བུ་ཞིག་འཚང་རྒྱ་བའི་དོན་ཐམས་ཅད་ཕུན་ཚོགས་སུ་སྒྲུབ་ནུས་ཏེ། སྦྱོར་ལམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོས་དབྱིངས་སྔར་མ་མཐོང་མངོན་སུམ་དུ་བལྟས་ཏེ་
སྒོམ་ལམ་ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པ་སྦྱངས་ནས་གཉེན་པོས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དྲུངས་འབྱིན་པར་བྱེད་ཅིང་སྤང་གཉེན་ལ་རློམ་པ་མེད་བཞིན་དུ་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་ཐུན་

མོང་མིན་པའི་ལམ་ཐོབ་པས་ཐེག་གསུམ་གྱིས་སེམས་ཅན་བཏུལ་ཏེ་སངས་རྒྱ་བའི་
ཕྱིར་རོ། །
བཞི་པ་ནི། ཚིག་གསལ་ལས། ལྔ་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་མོ། །དྲུག་པ་ནི་སྒོམ་པའི་ལམ་མོ། །བདུན་པ་དང་དགུ་པ་ནི་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་བྲལ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཐོབ་པའོ། །བརྒྱད་པ་ནི་ས་འོད་བྱེད་པ་ནས་དྲུག་པའི་བར་རོ། །བཅུ་པ་ནི་ས་བདུན་

1 ཞོལ། ༤༣༦ བུད་དྷཱ་ཤྲཱི ཀ ། ༤༦༡ བུད་དྷ་ཤྲཱི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

422

པའོ། །བཅུ་གཅིག་པ་ནི། མི་གཡོ་བ་ནས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་རོ། །བཅུ་གཉིས་པ་
ནི། སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་དང་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའོ། །
བཅུ་གསུམ་པ་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། ཞེས་དང༌།
“བུད་དྷ་ཤྲཱིས

1

་དྲུག་པ་ས་བདུན་པ་ཕྱིན་ཆད་དེ་ནས་གཅིག་དང་གཅིག་དང་བཞི་དང་
གཅིག་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ས་བརྒྱད་པ་དགུ་པ་བཅུ་པ་དེའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ལ་བཞག་

གོ། །ཁ་ཅིག་”བུད་དྷ་ཤྲཱིས

2

་བདུན་བརྒྱད་གཉིས་ས་བརྒྱད་པ་ལ་བཞག་ཅེས་གསུང་
པ་ནི་འགྲེལ་པ་དེ་མ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་སྔ་ཕྱི་རྣམས་ཀྱི་ས་

མཚམས་གོ་ལོག་ཏུ་བཞག་པ་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་མིན་ལ། “བུད་དྷ་ཤྲཱིས

3
་

བདུན་བརྒྱད་ས་སོ་སོ་ལ་བཞག་པ་ཡང་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །
སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་ག་ཡ་གོ་རི་ལས། དེ་ལ་ཤེས་པའི་ལམ་ནི་ས་དང་པོ་
ནས་བཟུང་སྟེ་ས་བདུན་པའི་བར་དུའོ། །སྤོང་བའི་ལམ་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་ས་བཅུ་པའི་བར་དུའོ་ཞེས་བཤད་པས་ཤེས་པ་དང་རྟོགས་པ་གནད་གཅིག་པས་སྒོམ་ལམ་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་དང༌། དེ་ནས་བཞི་ས་བརྒྱད་པ་ལ་དང༌། དེ་ནས་གཅིག་ས་འོག་མ་ནས་ཡོད་ཀྱང་ས་དགུ་པ་ལ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་དབང་ཐོབ་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ནས་བཞག་གོ །དེ་ནས་གཅིག་ས་བཅུ་པ་ལ་སྟེ་ས་དེ་ལ་གཞན་དོན་སངས་རྒྱས་དང་འདྲ་བར་བཤད་པས་སོ། །བཅུ་གསུམ་པ་ནི་ས་བཅུ་ཐ་མ་ལ་བཏགས་པའོ་ཞེས་འཆད་དོ། །སློབ་དཔོན་

1 ཀ ། ༤༦༢ བུད་དྷ་ཤྲཱིས བླ། ༥༡༣ བུདྡྷ་ཤྲཱིས ཞོལ། ༤༣༧ བུད་དྷཱ་ཤྲཱིས
2 ཀ ། ༤༦༢ བུད་དྷ་ཤྲཱིས བླ། ༥༡༣ བུདྡྷ་ཤྲཱིས ཞོལ། ༤༣༧ བུད་དྷཱ་ཤྲཱིས
3 ཀ ། ༤༦༢ བུད་དྷ་ཤྲཱིས བླ། ༥༡༣ བུདྡྷ་ཤྲཱིས ཞོལ། ༤༣༧ བུད་དྷཱ་ཤྲཱིས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

423

འདིས་ཐ་མ་སངས་རྒྱས་སར་བཤད་པ་མེད་ཅིང་ས་བཅུ་པ་ན་དེ་ཡོད་པར་གསུངས་པས་ཉེ་བར་གདགས་མི་དགོས་སོ། །ག་ཡ་གོ་རི་ལས་ཤེས་པའི་ལམ་ལ་སྒྲིག་རུང་

སྣང་ཡང་སྤོང་བའི་ལམ་བཤད་པ་མི་འགྲིག་པས་ས་མཚམས་འདི་ལ་འོལ་སྒྲིག་ཙམ་
སྣང་ཡང་ཇི་ལྟ་བ་དཀའ་བར་སྣང་ངོ༌། །རྩ་བ་རང་གི་དོན་ནི་རྟོགས་པའི་ཆོས་དྲུག་གི་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་སྤྱི་དང་ལྷག་མ་བདུན་ཅི་རིགས་པར་དེ་དག་གི་ཁྱད་པར་དུ་བཞག་སྟེ་དེ་ཡང་རང་དོན་དང༌། ལམ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དང༌། གཞན་དོན་གསུམ་གྱི་

དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། དང་པོ་ཡང་གཉེན་སྤང་ནི་གཉེན་པོ་སྐྱེད་པ་དང་སྤང་བྱ་འགོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གཏུགས་པ་ནི་སྤང་གཉེན་གྱི་བྱེད་པ་དེ་གཉིས་རྫོགས་
པའོ། །གཉིས་པ་ལ་ཤེས་རབ་སྙིང་བརྩེ་གཉིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ལ་ཐུང་
མོང་མིན་པ་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་འབྲས་བུའོ། །
གསུམ་པ་ལ། གཞན་དོན་གོ་རིམ་ནི་གཞན་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། ཡེ་ཤེས་
རྩོལ་བ་མི་མངའ་བ་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་གནས་སྐབས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་སྣང་སྟེ་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །བཞི་པ་ནི། ཚིགས་བཅད་གཉིས་པོ་འདི་ནི་བྱང་སེམས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་སྐབས་འདིར་
རིགས་སུ་འཇོག་གོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །ཁོ་ན་ཞེས་པས་རྟེན་དངོས་པོ་བ་ནི་མེད་དོ་ཞེས་པའོ་ཡང་དག་པར་ན་དེ་ལས་གཞན་པའི་རིགས་མེད་པས་ཞེས་རྟོགས་དཀར་རོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་རྟེན་གཞིར་
གྱུར་པའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་གསལ་དུ་སྒྲུབ་པ་བཞིའི་ཞེས་དང༌། རིགས་བྱིན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཞེས་འཆད་པ་དོན་མིན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

424

ནོ། །བཅུ་གསུམ་དུ་ཇི་ལྟར་བྱས་པས་ཕྱེ་ན། དྲོད་ནས་ཡེ་ཤེས་རྩོལ་བ་མི་མངའ་བའི་
བར་གྱི་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་ཏེ་རྟོགས་པ་མི་
འདྲ་བ་བཅུ་གསུམ་གྱིས་སོ། །གང་ཡང་ཟླ་འོད་དུ་གང་ཟག་གི་རང་བཞིན་རྣམ་པར་
དག་པ་གློ་བུར་དྲི་མ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུད་པ་དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་
གནས་པའི་རིགས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཞེས་པའི་མིང་ཅན་གཞན་ཉིད་ནི་
མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པའི་མུན་པ་སྲབ་པ་ལ་སོགས་པའི་རིམ་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་
པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་
སྡེས་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་བཞི་པོ་རྣམས་ལ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པའོ། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ན་སེང་གེ་བཟང་པོའི་
ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྟེན་ནོ་ཞེས་པ་
ནི་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སློབ་དཔོན་འདི་འགོག་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་རྟེན་ཆོས་བཅུ་གསུམ་དུ་བཤད་ནས་དང་པོ་དྲོད་ལ་བཤད་པས་སོ། །
སེམས་བསྐྱེད་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཞེས་པ་སྔར་མདོའི་སྐབས་དེ་དག་ཏུ་བྱང་སེམས་ཞེས་པའི་སྒྲ་དོན་འདྲི་བས་འབྲེལ་བཀོད་པ་ཙམ་མོ། །དེའི་ཕྱིར་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་འཇོག་དགོས་ཤེ་ན། འོ་ན་གདམས་ངག་གི་སྐབས་སུ་ཡུམ་ལ་བརྩོན་པ་རྣམས་གང་ནས་འཕོས་ཏེ་འདིར་སྐྱེས་ཞེས་པའི་ལན་དུ་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཚོགས་སྦྱོར་བ་ཡང་ཡུམ་ལ་བརྩོན་པ་ཡིན་པས་དགེ་འདུན་རྣམས་དེ་ནས་འཇོག་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་སྔ་མ་རྣམས་ནི་ཚོགས་ལམ་ནས་རིགས་ཡོད་ཀྱང་ཐོས་བསམ་ཤས་ཆེ་བས་དེས་དེ་མི་ཕིགས་པའི་ཕྱིར་རྟེན་དང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

425

བརྟེན་པ་ངོ་མ་འཕྲོད་ལ། སྦྱོར་ལམ་ནས་སྒོམ་བྱུང་ཤས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ངོ་འཕྲོད་པས་དེ་ནས་རིགས་བཞག་གོཞེས་འདོད་དོ། སྐབས་དོན་ནི་སྐབས་འདིའི་རིགས་ལ་གཉིས་ལས་ཁྱད་པར་ཅན་ནི་རིགས་ངེས་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་དྲོད་ནས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཏུ་བཤད་པས་དེ་དང་བསྟུན་པ་ཡིན་ཞིང༌། ཚོགས་ལམ་དུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་མ་ཐོབ་པས་མ་བཞག་སྟེ་འདིར་བསྟན་ཕལ་བའི་རིགས་ནི་ཚོགས་ལམ་ན་ཡོད་པར་ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་གི་རིགས་དང་སྦྱོར་ལམ་གྱི་འཆད་ཚུལ་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བས་ཤེས་
སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང༌། ལན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རིགས་ཅན་
དང༌། རིགས་སོ་སོར་མ་ངེས་པའི་རྩོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། བར་ཚིགས་ཕྱེད་ཀྱིས་རྩོད་
པ་གསུངས་སོ། །གང་གི་ཆེད་དུ་ན། ལུང་གི་དོན་མངོན་པར་མི་ཤེས་པའི་སྐྱེ་བོ་བློ་དམན་པ་སྟེ་ཤེས་རབ་ཆུང་བའི་ངོར་དོགས་པ་ཁོང་ནས་བསུ་ནས་དེ་ལ་ལན་གདབ་པའི་ཕྱིར་དུའོ། །དོགས་པ་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྟོགས་པས་
ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་རྟོགས་པའི་ཆོས་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཆོས་དབྱིངས་དེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཏེ་དེས་ཁྱབ་པའི་
བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་
རིགས་ཅན་དང་དེའི་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་དབུ་མ་པ་འདོད་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ་རིགས་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ན་ཕྱོགས་སྔ་ཁོང་དུ་ཆུད་པས་འོ་ན་ནི་བྱང་སེམས་ཁོ་ན་ཐེག་ཆེན་དང་ཉན་རང་ཁོ་ན་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་དུ་སོ་སོར་མ་ངེས་པར་ཐལ། ཆོས་ཉིད་ལ་
རིགས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཚེ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ་ཆོས་ཉིད་དེ་ནི་སྤྱིར་ཐམས་ཅད་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

426

ཐུན་མོང་དུ་དབྱེར་མེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་རིགས་སོ་སོར་མ་ངེས་ལ་དེའི་ཕྱིར་རིགས་ཅན་ཀྱང་མ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་དོགས་པའོ། །
ཁོ་ན་ནི་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱེད་པ་ལ་འདི་ལ་ངེས་པར་དམིགས་དགོས་ཞེས་པའོ། །རྟོགས་དཀར་སྤྱིར་དབྱེར་མེད་དུ་གནས་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་རང་བཞིན་དང་རྒྱས་རིགས་གཉིས་ཐེག་གསུམ་གྱི་རིགས་ངེས་མ་ངེས་གཉིས་ཀྱི་
རིགས་ཐ་དད་པར་མི་རིགས་པར་ཐལ་བ་དང༌། དེ་འདོད་ན་བྱང་སེམས་འབའ་ཞིག་རིགས་ཡིན་ཞེས་པ་མི་རིགས་ཏེ་ཉན་ཐོས་སོགས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་འདིར་རིགས་སུ་
འདོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཆད་དོ། །མཚམས་སྦྱར་འདི་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་
པར་མི་བྱེད་པ་ཡོད་ཀྱང་རྟོགས་དཀས་མཛད་པ་ལྟར་ལེགས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཉིད་རིགས་ཡིན་ན་ཆོས་དབྱིངས་ཏེ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུན་མོང་དུ་དབྱེར་མེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་རིགས་ཐ་དད་པའི་དབྱེ་བ་རུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟ་བུའི་ཞེ་ན། འདི་ཐོག་མེད་ནས་འོངས་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་གནས་
རིགས་སོ། །འདི་སྔོན་དགེ་རྩ་གོམས་པས་ཐོབ་པ་ཡང་དག་པར་བླངས་པའི་རིགས་སོ། །འདི་རྐྱེན་ཆེན་པོས་ཀྱང་མི་འཕྲོགས་པའི་ཕྱིར་ཐེག་གསུམ་དུ་ངེས་པའི་རིགས་སོ། །འདི་ནི་དེ་ལས་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དེར་མ་ངེས་པའི་རིགས་སོ་ཞེས་པའོ། །འདི་རྒྱན་སྣང་གི་བཤད་པ་སྟེ་སྔ་མ་དང་དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །འདིར་རྒྱས་པའི་རིགས་དབྱེར་མི་རུང་བར་བརྩད་པ་ནི་རིགས་གང་ཡིན་ཆོས་ཉིད་དུ་བཞག་པར་བསམས་པ་ཡིན་ལ། ལན་གྱིས་ནི་དེ་ལ་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་
བསྟན་པ་ཙམ་གྱིས་དོགས་པ་ལྡོག་གི་རྒྱས་རིགས་དབྱེར་ཡོད་པར་བསྟན་མི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

427

དགོས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བསྟན་བཅོས་དང༌། འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཐ་སྙད་འདོགས་སོ། །གང་དུ་ན་ཐེག་གསུམ་གྱི་རིགས་ཉིད་
དུའོ། །གང་ན་ཆོས་དབྱིངས་སོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། དེ་གསུམ་གྱི་འཕགས་ཆོས་ཀྱི་

རྒྱུའི་ངོ་བོར་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །སྐྱེད་པའི་རྒྱུའམ་ཞེ་ན་མིན་ཏེ། ཉན་
ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་ཐ་དད་
ཀྱིས་རང་རང་གི་འཕགས་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཆོས་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
དུ་ཆོས་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ན། ཇི་ལྟར་དམིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྟེ་དེ་དང་མཐུན་པར་རྟོགས་པ་དེ་དང་དེ་ཐོབ་པ་ཙམ་ལ་རྒྱུར་བཏགས་སོ། ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ལན་ཞིག་ཀྱང་བྱམས་པའི་མཁྱེན་པས་གཟིགས་མོད་ཀྱང་མ་བཀོད་ཅེས་པ་ནི་རིགས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་དེ་རྒྱན་འདིར་ཚིག་གིས་མ་ཟིན་པས་སོ། །
འདི་ནི་ཉི་སྣང་ལས། ཇི་ལྟར་དམིགས་པ་ན་འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་

རྒྱུར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་རིགས་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་དེས་ན། འདིར་ཧ་ཅང་ཐལ་བ་ཅི་སྟེ་ཚོལ་བར་བྱེད་ཅེས་པའི་དོན་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཀོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚིག་གསལ་
ལས། ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་པ་ལྟར་རིགས་ཐ་དད་པ་དང་རིགས་ཆད་མི་འདོད་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ངེས་པའི་རིགས་ཅན་དུ་འདོད་པས་ན། དེ་ལྟར་འདོད་པ་ཁྱེད་ཀྱི་ལུགས་ཀྱིས་རིགས་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་རྐྱེན་གྱིས་བྱས་

པའི་རྟོགས་པ་ཐ་དད་པར་འཐད་པ་ལྟར་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་རིགས་ཆོས་ཉིད་གཅིག་པུར་འདོད་ཀྱང་དེ་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་ལས་རིགས་ཁྱད་པར་ཅན་བཅུ་གསུམ་དུ་འདོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

428

ཅེས་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་ལ་གྲགས་པའི་དཔེའོ་ཞེས་དེ་བཞིན་དུ་ཞེས་པ་ཡན་ཆད་དཔེར་བཤད་པ་དགོངས་པ་མིན་ལ། ཁྱད་པར་དུ་ཉན་ཐོས་རྣམས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ངེས་པའི་རིགས་ཅན་དུ་འདོད་པར་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། གལ་ཏེ་འདོད་ན་བྱེ་སྨྲ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་དགོས་པ་ལས་མཛོད་དུ། འཕགས་དང་
མཚམས་མེད་བྱེད་པ་དག །ཡང་དག་ལོག་པ་ཉིད་དུ་ངེས། ཞེས་ཡང་དག་པ་དང་ལོག་པར་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་གསུམ་དུ་བཤད་པའི་
ཕྱིར་དང༌། ཉན་ཐོས་སྡེ་པས་རིགས་ཐ་དད་དུ་མི་འདོད་པ་ལ་ཤེས་བྱེད་མེད་ཅིང་གནོད་བྱེད་ཡོད་དེ་དེ་དག་མ་ཆགས་པ་དང་དབང་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་རིགས་སུ་འདོད་པས་སོ། །
གཞུང་འདི་དེ་ལྟར་མ་བཤད་ན་འོག་གི་ལན་དང་གཉིས་ཀ་ཁྱད་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱོགས་སྔ་གཅིག་ཡིན་ཞིང་ལན་གྱི་དོན་ཡང་དམིགས་ཚུལ་ཐ་དད་པ་
གསུམ་ཡོད་པས་རིགས་གསུམ་དུ་བཞག་ཅེས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཆོས་ཐ་དད་ཀྱིས་

བཞག་པ་ཡང་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་དམིགས་བྱ་དམིགས་བྱེད་ལ་བཤད་དགོས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་རིགས་བྱིན་གྱིས་ཉན་རང་གི་ལམ་གྱིས་རྟོགས་པའི་རིམ་གྱིས་ཏེ་
གོང་ནས་གོང་དུ་ཤེས་པའི་གོ་རིམ་གྱིས་ཇི་ལྟ་བར་དམིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྟེ་དེ་དང་འདྲ་བར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་འཕགས་པའི་ཆོས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་དབྱིངས་ལ་དམིགས་པར་བྱའོ། །དེ་ལས་ཅིར་འགྱུར་ན། བྱང་སེམས་ཁོ་ན་ཉན་ཐོས་སོགས་ཀྱི་རིགས་ཉིད་དུ་ཐ་སྙད་འདོགས་སོ། །
རྒྱུ་མཚན་ནི་ཆོས་དབྱིངས་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་མེད་པས་དེ་ཁོ་ན་ཐེག་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

429

གསུམ་གྱི་རྒྱུར་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་སྡེ་ལས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཆོས་

དབྱིངས་ཁོ་ན་ཐེག་གསུམ་གྱི་རིགས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་ལས་སྤྱིར་ཐེག་
གསུམ་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཆོས་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་བྱང་སེམས་

རྒྱུར་བྱས་ནས་ཉན་རང་གི་རིགས་བཞག་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་འཆད་པ་ཡང་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སླ་ཆོས་ཉིད་དུ་སྟེ་གོ་སླ་བའི་ཕྱིར་དུ་འཇིག་རྟེན་པའི་དངགས་ཀྱིས་ཏེ་དེ་ལ་གྲགས་པས་སྔ་མ་ལས་ལན་གཞན་དུ་”སྟོན་
ཏོ། །1

རྩ་ཚིག་གིས་འཇིག་རྟེན་པའི་དངགས་དངོས་སུ་མ་གསུངས་ཀྱང་དེས་མཚོན་པའི་དོན་བསྟན་པ་ལ་དགོངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཉིད་ལ་དབྱེར་མེད་ཀྱང་རིགས་ཐ་དད་གསུམ་གྱི་རྣམ་

གཞག་མི་འཐད་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་རྟེན་པའི་ཆོས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རྟོགས་
པ་ཐ་དད་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་རྟེན་དེའི་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའམ་བསྟན་ཏེ།
མདོར་ན་རྟོགས་བྱ་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་དེ་རྟོགས་པའི་བློ་ལ་རབ་འབྲིང་

ཐ་གསུམ་བྱུང་བས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་མིང་ཐ་དད་པར་བཏགས་ཞེས་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཉིད་ལ་དབྱེར་མེད་ཀྱང་དེ་དམིགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་
རྟེན་པ་འབྲས་བུའི་ཆོས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པ་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་བྱ་ཐ་དད་པ་
གསུམ་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་བྱའི་རྟེན་རྒྱུ་རིགས་དེ་ཡང་ཐ་དད་པ་གསུམ་ཉིད་

1 བླ། ༥༢༡ སྟོན་ཏོ། ། ཞོལ། ༤༤༤ ཀ ། ༤༧༠ སྡེ། ༤༧༦ སྟོན་ནོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

430

དོ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། དཔེར་ན་ཉེར་ལེན་འཇིམ་པ་གཅིག་ལས་མངོན་པར་གྲུབ་ཅིང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་མེ་ལྕེ་གཅིག་གིས་སོ་བཏང་བར་ཁྱད་པར་མེད་པའི་རྟེན་སྣོད་བུམ་པ་དང་སོགས་པས་ལྷུང་བཟེད་རྣམས་བརྟེན་པ་བཅུད་སྦྲང་རྩི་དང་ལི་ཁ་ར་སྟེ་ཀ་ར་ལ་སོགས་པའི་སྣོད་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཅུད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་དང་དེའི་བུམ་པ་ཞེས་ཐ་དད་
པར་འཇོག་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །ཤཱནྟི་དང་རད་ཀིར་གྱིས་སྦྲང་རྩི་ལ་སོགས་པའི་བུམ་པ་
རྣམས་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་བཅུད་ཐ་དད་པའི་དབང་གིས་བུམ་པ་ཐ་དད་དུ་འཇོག་ཅེས་པ་ལྟར་མདོ་གཞན་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་འབྱུང་བས་བུམ་པ་གཅིག་ཉིད་ལ་མི་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་འཕགས་པ་ཤཱནྟི་ཟླ་འོད་རད་ཀིར་རྣམས་སུ་ཕྱེད་སྔ་མས་ཆོས་ཉིད་
དབྱེར་མེད་པས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་ཐ་དད་དུ་མི་རུང་ངོ་ཞེས་པའི་ལན་དུ་ཕྱེད་
ཕྱི་མ་སྦྱོར་ཞིང༌། ཟླ་འོད་དུ་བགྲོད་བྱ་ནམ་མཁའ་ལ་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་བགྲོད་པ་པོ་ཕྱེ་ལེབ་བྱ་ཁྱུང་ཉི་མའི་ལམ་ཞེས་ཐ་དད་པར་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་དཔེར་མཛད་དོ། །”བུད་དྷ་ཤྲཱིས་ནི1

་རིགས་དེ་ཐ་དད་པའམ་ཐ་མི་དད་ཅེས་པའི་ལན་དུ་ཕྱེད་སྔ་
མས་ཐ་མི་དད་པར་བསྟན་ནས། འོ་ན་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་གྱི་དབྱེ་བ་ཇི་ལྟར་བརྗོད་ཅེས་
པའི་ལན་དུ་ཕྱེད་ཕྱི་མ་སྦྱོར་ཏེ་ཕྱེད་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀ་རང་གཞུང་ངོ༌། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ནི་བཅུ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མི་རུང་བར་བརྩད་པའི་ལན་དུ་ཕྱི་མ་སྦྱོར་ལ། ཆོས་བཤེས་ཀྱང་ལན་འདེབས་ཚུལ་དེ་ལྟར་བཞེད་དེ། འདི་ནི་གཞུང་འོག་དང་འབྲེལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་ནི། སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་

1 བླ། ༥༢༢ བུདྡྷ་ཤྲཱི་ནི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

431

བྱང་སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ལན་དུ་དམིགས་པ་སྟོན་ཏོ། །མདོའི་འབྲེལ་
ནི། རིགས་ཀྱི་དོན་བསྡུར་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་པས་རབ་འབྱོར་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་གང་ལགས་ཞེས་པའི་ལན་དུ་
ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བ་དང་ཞེས་པ་ནས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དག་སྟེ་འདི་དག་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་བྱ་བས་དམིགས་པའི་རང་གི་ངོ་བོ་དང༌། དེ་དག་གང་ཡིན་དྲིས་པས་དེའི་ལན་དུ་སོ་སོར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཉི་སྣང་ལས་རྐང་པ་དང་པོས་བསྟན་པ་དང༌། གཉིས་པས་ཅུང་ཟད་བཤད་ལ་དབྱེ་བ་དེ་ཙམ་དུ་ཟད་དམ་ཞེས་པའི་ལན་དུ་ལྷག་མས་རྒྱས་པར་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རབ་དབྱེ་དང༌། ཇི་ལྟར་དམིགས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ་ལ་དབྱེ་ན་བཅུ་གཅིག་གོ །འདི་ལ་གཉིས། མདོར་བསྟན་པ་དང༌། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། རེ་ཞིག་དམིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དང་པོར་
དགེ་མི་དགེ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་སྟེ་གསུམ་དུ་འཆད་དོ། །སྤྱིར་ཞེས་པ་ནི་འདི་གསུམ་
གྱིས་དམིགས་པ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པས་སོ། །རྟོགས་དཀར་ཉན་ཐོས་སོགས་དང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པས་སྤྱིར་ཞེས་སོ། །དང་པོ་ནི། དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཟག་མེད་ཀྱི་བར་

ཆད་མེད་ལམ་དང་སོགས་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌། གཉིས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་སྲོག་གཅོད་པ་དང་སོགས་པས་ལྷག་དགུ་དང༌། གསུམ་པ་ནི། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ལུས་ཀྱི་ལས་དང་སོགས་པས་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་དང་

འབྱུང་བཞི་དབང་པོ་ལྔའོ། །རྟོགས་དཀར་མཐའི་སོགས་སྒྲ་མ་གཏོགས་པ་བར་བའི་སོགས་སྒྲ་མེད་པ་ལྟར་དག་གོ །དང་པོ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་བྱ་དང༌། འོག་མ་གསུམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

432

གྱིས་མཚན་གཞི་བརྗོད་དོ། །དེ་ཡང་མདོ་ལས། འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་དགེ་བ་ཞེས་ཕར་ཤེས་པ་དང༌། མར་ཤེས་པ་སོགས་དང༌། མི་དགེ་བ་བཅུ་ལ་བཤད་ཀྱང་མཚོན་པ་ཙམ་ཡིན་པས་དགེ་མི་དགེ་ཐམས་ཅད་གཟུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ནི། དེ་གསུམ་ལ་དམིགས་པ་དེའི་འོག་ཏུ་དབྱེ་བ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་དམིགས་ཏེ་དེ་ཡང་རྩ་བའི་གྲངས་བཞིན་དུ་འཆད་དོ། །ཇི་ལྟར་ན་སྔར་གྱི་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཉིད་ལ་འཇིག་རྟེན་པ་དང་
སོགས་པས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་པོའི་དབྱེ་བ་སྟེ་ཟུང་
བཞིར་ཕྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །རྒྱན་སྣང་དུ་གསུམ་པོ་དེའི་ནང་ནས་དགེ་བ་བཟུང་སྟེ་
ལྷག་མ་རྣམས་ལ་སེམས་པར་བཤད་དོ། །རིགས་བྱིན་གྱིས་ལུང་མ་བསྟན་ས་བོན་
རུལ་བ་དང་འདྲ་བས་དེ་དོར་བའི་ལྷག་མ་དགེ་མི་དགེ་གཉིས་རེ་རེ་ལ་འཇིག་རྟེན་
ལས་འདས་མ་འདས་ཟག་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བཞི་ཉིད་ཅེས་འཆད་པ་
ནི། ལྷག་མ་དང་བཞི་ཉིད་ཀྱི་ཞེས་པའི་དོན་མ་དགོངས་པའོ། །དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་
རྟོགས་པ་ནི་སྤྱིར་ཞི་རགས་དང་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་སྣང་བཅས་དང་སྣང་མེད་དང་བདེན་པ་མ་མཐོང་བ་དང་མཐོང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་སུ་འཇོག་པ་ཡོད་ཀྱང༌། འདིར་རྒྱུད་”དབང་བརྩོན་དུ1

་བྱས་པ་

ཡིན་པས་བྱིས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བའི་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་ཁམས་
སྐྱེ་མཆེད་དགེ་བཅུ་བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་མངོན་ཤེས་ལྔའོ། །དེ་དག་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་ཆ་ལ་བཤད་དོ། །
འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ནི་འཕགས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་

1 ཞོལ། ༤༤༧ དབང་བརྩོན་དུ བླ། ༥༢༥ ཀ ། ༤༧༣ སྡེ། ༤༧༩ དབང་བཙན་དུ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

433

བསྡུས་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ཆོས་སོ་བདུན་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་དབང་པོ་གསུམ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་རྣམ་ཐར་བརྒྱད་མཐར་གནས་དགུ་ལ་སོགས་པའོ། །ཟག་བཅས་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཉེ་
བར་ལེན་པ་སྟེ་མ་འོངས་པའི་ཕུང་པོ་ལ་འདུན་པ་དང་ད་ལྟར་བའི་ཕུང་པོ་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་སྲེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་རྣམས་སོ། །ཟག་མེད་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་དེར་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་དང་ཡང་དག་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའོ། །དེ་ལ་སྤྱིར་ཀུན་བཏུས་ལས། ཟག་པ་དེའི་བདག་ཉིད་དང་ཟག་པ་དང་འབྲེལ་བ་དང༌། ཟག་པས་བཅིངས་པ་དང༌། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་དང༌། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་དང༌། ཟག་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཟག་པ་དང་བཅས་པར་བལྟའོ་ཞེས་ཟག་པའི་སྒོ་དྲུག་པོ་དེ་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་དང༌། མཛོད་ནས་དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གང་རུང་གི་སྒོ་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་མི་རྒྱས་ལ་ཟག་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་སུ་བཤད་ཀྱང་འདིར་ནི་ཟག་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་བྱེད་ལ་འདོད་པས་མི་མཐུན་ནོ། །
འདུས་བྱས་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་རག་ལས་པ་འདོད་པའི་ཁམས་དང་ལྷག་མ་གཉིས་ཆོས་སོ་བདུན་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་རོ། །འདུས་མ་བྱས་ནི་རྒྱུ་ལ་མི་ལྟོས་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་འགོག་པ་གཉིས་ནམ་མཁའ་རྣམས་སོ། །ཐུན་མོང་བ་ནི་འཕགས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་དེ་ཕལ་ཆེ་བའི་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་བའི་བསམ་གཏན་བཞི་དང་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་མངོན་ཤེས་ལྔའོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

434

པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་བའི་ཆོས་ཅན་སྟོབས་བཅུ་འོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་ཅན་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སྟོབས་རེ་རེ་ལ་ཡང་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྟོབས་མངའ་མོད་ཀྱི་

མདོར་བསྡུས་ནས་སྟོབས་བཅུ་བསྟན་ཏོ་ཞེས་མདོ་ལས་གསུངས་པས་རང་གི་ཡན་ལག་ནི་འདིར་ཆོས་སུ་བརྗོད་དོ། །གཞན་དག་ནི་སངས་རྒྱས་སུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་

གཙོ་བོ་སྟོབས་ཡིན་པས་ཆོས་ཅན་གྱི་སྒྲས་གཙོ་བོ་བརྗོད་ལ། མི་འཇིགས་པའི་ཡོན་
ཏན་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲས་བསྟན་ཏོ་ཞེས་འདོད་དོ་ཞེས་ཚིག་གསལ་ལས་འཆད་དོ། །ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པ་ལ་མདོ་ནས་ཆོས་སོ་བདུན་སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་མ་འདྲེས་པ་རྣམས་བཤད་ཅིང༌། ལེ་བརྒྱད་མར་ཐུན་མོང་གི་སྐབས་སུ་སོ་སྐྱེ་དང་ཐུན་མོང་བར་གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་རྗེ་བཙུན་གྱིས་སློབ་མ་དང་ཐུན་མོང་བ་དང་ཐུབ་པ་ཁོ་ནའི་ཐུན་མོང་མིན་པར་གསུངས་པས་དེ་ཞར་བྱུང་ཙམ་དུ་མངོན་ནོ། །ཐུན་མོང་ཡིན་མིན་འདི་ཆོས་དང་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་གཉིས་ལས་
ཉི་སྣང་ལས་ཕྱི་མར་བཤད་པས་དེ་ལྟར་ཁས་བླངས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་
སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པས་དག་པ་ཁོ་ནའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བས་སོ། །འོག་གི་སོགས་པ་ཞེས་པ་སྔར་བཤད་པ་བརྒྱད་པོ་རེ་རེའི་མཐར་སྦྱར་ནས་རིམ་པ་བཞིན་སྐྱེ་མཆེད་དང་གཟུགས་མེད་དང༌། སྐྱེ་མཆེད་དང་ཡང་དག་པའི་སྤོང་བ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་

སོགས་དང༌། སྟོང་ཉིད་དང༌། གཟུགས་མེད་དང་མི་འཇིགས་པ་ལ་སོགས་པ་སོགས་ཁོང་ནས་ཀུ་ལན་ཏས་བཏོན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ལ་དེ་ལྟར་ན་གཞུང་ལས་འདོད་པའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་ནི་མ་དག་གོ །རྒྱན་སྣང་དུ་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་སོགས་སྒྲ་སྦྱར་ཞིང་འོག་ཏུ་སྤྱི་ལ་སོགས་སྒྲ་མེད་པས་དེར་སོགས་སྒྲ་འབྱུང་བ་ནི་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

435

དག་པ་མིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་དག་ཇི་ལྟར་དམིགས་ན། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བཤད་པའི་གོ་རིམ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་རིམ་གྱིས་

དམིགས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་ན། དང་པོ་བྱང་སེམས་ལ་བདག་གི་བླང་བྱ་དང་དོར་བྱ་དང་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱ་བ་གང་ཡིན་སྙམ་པའི་བློ་སྐྱེ་ལ། དེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་དང་པོ་གསུམ་མོ། །དེ་ནས་བླང་བྱ་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་ཡང་དང་པོ་དང་ཕྱིས་བླང་བྱ་གང་སྙམ་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་དང་དེ་ལས་འདས་པ་གཉིས་སུ་སེམས་སོ། །དེ་ནས་ཕྱི་མ་དེའི་སྤང་བྱ་དང་ངོ་བོ་གང་སྙམ་པས་ཟག་པ་ཡོད་མེད་གཉིས་ལ་སེམས་སོ། །ཡང་ན་དང་པོ་ནི་ཟག་བཅས་ཡིན་པས་བླང་བྱ་རེ་ཞིག་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་ཟག་མེད་ཡིན་པས་བླང་བྱ་གཏན་དུ་བའོ་སྙམ་དུ་སེམས་སོ། །
དེ་ནས་ཟག་མེད་དེའི་དམིགས་པ་གང་སྙམ་པས་འདུས་བྱས་ཀུན་རྫོབ་དང་འདུས་མ་བྱས་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ལ་སེམས་སོ། །དེ་ནས་འདུས་བྱས་བཞག་ནས་འདུས་མ་བྱས་ལ་དམིགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཐུན་མོང་བ་དང་ཐུན་མོང་མིན་པ་གཉིས་སུ་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ། །འདུས་བྱས་ལ་དམིགས་པ་ལ་ཡང་འབྲས་བུ་ཡོད་མོད་ཀྱི་འཕགས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བས་
དེའི་འབྲས་བུ་མ་བསྟན་ཏོ། །དེའི་དོན་ཡང་འདུས་མ་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་རེ་དང་ཕལ་ཆེར་དང་མཐའ་དག་རྟོགས་པས་རིམ་པ་ལྟར་འཕགས་པ་གསུམ་དུ་འཇོག་པས་སོ། །ཚིག་གསལ་དུ་རྟོགས་པའི་རིམ་གྱིས་དམིགས་པའི་དོན་ལས་དང་པོ་བས་ཞེན་བཅས་དང་ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཞེན་མེད་དུ་དམིགས་པའི་རང་ལུགས་དང༌། དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

436

པོར་དགེ་བ་དང་མཐར་སྟོབས་ལ་དམིགས་པ་དེའི་དོན་དུ་འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་གཉིས་བཤད་པའི་ཕྱི་མ་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པའོ། །འདི་དག་ནི་རྒྱན་སྣང་གི་
དགོངས་པ་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་གིས་བླངས་པ་ལྟར་བཀོད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དམིགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་རྟོགས་པའི་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གང་སྙམ་པ་ལ་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཆེད་དུ་བྱ་
བ་འཆད་དོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི། སྔར་བྱང་ཆེན་ཞེས་འབྱུང་བའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་རིགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་དང༌། འདིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་ཚིག་དོན་གསུངས་པར་གནོད་འཇོམས་གཉིས་ལས་སོ། །ལན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་དང་ཤཱ་རིའི་བུ་དང་རབ་འབྱོར་གྱིས་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པས་རིམ་པ་
ལྟར་ཆེན་པོ་གསུམ་གསུངས་པ་གང་པོས་དེའི་རྒྱུ་མཚན་གསུངས་པས་ནི་སྒྲུབ་པ་དང་པོ་གཉིས་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན་རང་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར་པས་རང་འབྱུང་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བའོ། །དེ་གང་ན་ཆེད་དུ་གཉེར་
བར་བྱ་བ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པར་འགྱུར་བའི་ཡུལ་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དོ། །དེ་ཅི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་
བའོ། །གསུམ་གང་ན་སེམས་དང་སྤོང་བ་དང་རྟོགས་པའོ། །དེ་ལ་སེམས་ཆེན་པོ་ནི། རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ། །སྤོང་བ་ཆེན་པོ་ནི། ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་དོན་དུ་ཆོས་སྟོན་པའོ། །རྟོགས་པ་ཆེན་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་ལ་ཞེན་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

437

མེད་པའོ་ཞེས་པ་ནི་ཟླ་འོད་དང་དག་ལྡན་གྱི་དགོངས་པའོ། །འདི་ལྟར་ན་ཆེན་པོ་
གསུམ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་བྱས་ནས་མཆོག་ཉིད་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ལ་འདོད་
དོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆེད་དུ་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གསུམ་དུ་འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཆེན་པོ་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པས་སོ། །སུ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ཞེ་ན། ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་བྱར་ཡོངས་
སུ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་དེར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རང་བྱུང་སངས་རྒྱས་སུ་བཏགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཉིད་ཀྱིའོ། །བྱང་སེམས་ཀྱིས་སངས་

རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འཐོབ་པ་ལ་དགོངས་ནས་སངས་རྒྱས་དང་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་རང་བྱུང་དུ་བཤད་པ་དང༌། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཞེས་པས་ཉན་ཐོས་སོགས་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བའི་མི་དམིགས་པའི་སེམས་དང༌། ཉོན་མོངས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པར་སྤངས་པ་དང༌། ཡུལ་དུས་ཀྱིས་ཆོད་པ་དང་དངོས་པོ་ཕྲ་མོ་ཤེས་པ་མེད་པས་
ཆེན་པོ་གསུམ་མེད་དེ་ཞེས་དགོངས་སོ་ཞེས་རྟོགས་དཀར་འཆད་དོ། །དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་དང་སེམས་ཅན་གྱི་

སྡེ་ཆེན་པོ་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོའི་སེམས་ཆེན་པོ་དང༌། བདག་ལྟ་ནས་ཆོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་ལྟ་བའི་བར་རྣམས་སྤོང་བའི་སྤོང་བ་ཆེན་པོ་དང༌། ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་བློས་འཕགས་པ་དེ་ལྟར་བྱང་སེམས་སྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །
དང་པོ་ནི། རབ་འབྱོར་འདི་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་དང་སེམས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

438

ཅན་གྱི་སྡེ་ཆེན་པོའི་མཆོག་ཉིད་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆེན་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །དེའི་འོག་ཏུ་མདོ་ལས་རིགས་དང་བརྒྱད་པ་འབྲས་གནས་བཞི་རང་རྒྱལ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་བར་ལ་

ཕུང་པོ་དང་སྡེ་ཆེན་པོར་བཤད་དོ། །དེ་ལ་ཕུང་པོ་སེམས་ཅན་སྤྱི་དང་རིགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྡེ་ཡིན་པས་སྡེ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འཆད་དོ། །འོ་ན་ཆེན་པོ་དང་པོ་འདི་མཆོག་ཉིད་དམ་དེར་བྱེད་པ་ཡིན་གྲང༌། དང་པོ་ལྟར་ན་མདོ་ལ་མི་གསལ་ལོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་བྱེད་མཁན་བྱང་སེམས་ཡིན་པས་འདི་བྱང་སེམས་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྔར་གྱི་ས་མཚམས་དང་འགལ་ལོ། །གཞན་ཡང་ཆེན་པོ་འདི་མདོར་བྱང་
སེམས་ལ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཤད་པས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་སར་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་ཅེ་ན། རྣམ་པར་རྟོག་པ་འདི་འདྲ་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་
སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ལ་སྐྱེ་བས་ཁོ་བོས་དེའི་ལན་བཤད་པར་བྱའ། ོ། དེ་ལ་དཔེར་ན་གཡུལ་དུ་འཇུག་པ་ན་གཡུལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་དོན་དུ་གཉེར་བྱའི་ཆེད་དུ་བྱ་བར་འདོད་
ཀྱི་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་ཐབས་ཙམ་ཡིན་པས་དེར་མི་འདོད་པ་བཞིན་དུ། ཆེན་པོ་གསུམ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཆོས་གསུམ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པས་ཆེད་དུ་བྱ་བར་མི་འདོད་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་གསུམ་པོ་དེས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་
ལས་ཀྱི་ཆ་གསུམ་པོ་དེ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མདོ་ལས་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་གསུམ་པོ་དེ་ཡང་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱན་སྣང་ལས། དེ་ལྟར་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་ཆོས་མཐུན་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

439

བསྟན་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་མདོ་སྔ་མའི་འཕྲོས་ཉིད་ནས་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཀྱིས་དང༌།
རླབས་པོ་ཆེའི་སེམས་ཀྱིས་དང༌། མི་སྒུལ་བའི་སེམས་ཀྱིས་དང༌། ཕན་བདེའི་
སེམས་ཀྱིས་དང༌། ཆོས་ལ་ཀུན་དགའ་བའི་ཡུམ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པས་དང༌།
རྣམ་བྱང་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དུ་
འགྱུར་བར་བྱའོ། ཞེས་པའི་དགོངས་པར་མཛད་ནས། ཉི་སྣང་ལས་སེམས་དེ་རྣམས་ནི་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་བྱེད་ཆོས་ལ་མཛད་ནས་ཆེན་པོ་དང་
པོ་ལ་ནི་མཆོག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ་མདོ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་ནོ། །དེས་ན་སློབ་དཔོན་གྱིས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་སེམས་ཆེན་པོ་དང་
ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སེམས་ཆེན་པོས་མཆོག་ཉིད་དུ་བྱ་རྒྱུའི་སྟེང་ནས་བཤད་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་ལ་མི་བཤད་དེ་སེམས་རྣམས་ནི་མདོ་ལས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡིན་པར་
བཤད་ལ། ཆེད་དུ་བྱ་བ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་ས་དང་པོར་ཡང་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་
པའི་ཕྱིར་དང༌། སྔར་དྲངས་པའི་ལུང་གིས་ཀྱང་ཤེས་སོ། །འོ་ན་བྱེད་ཆོས་དྲུག་པོ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ལ་དང་པོ་ནི་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་དུ་སྲིད་པ་ཇི་སྲིད་པར་གོ་གྱོན་
ཏེ་ལུས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འཛིན་ཅིང་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང༌། སེམས་ཅན་ལ་སེམས་མཉམ་ཞིང་དེ་དག་ཐེག་གསུམ་གྱིས་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཀྱང་

ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མེད་དུ་ཤེས་པས་འདས་པ་མེད་པར་རྟོགས་པ་དང༌། ཉན་རང་གི་ཡིད་བྱེད་དང་མ་འདྲེས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱད་དེ་ཆོས་རྣམས་ཚུལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

440

གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་རེ་རེའི་དོན་དུ་ཡང་དེ་རྣམས་མྱ་ངན་
ལས་མ་འདས་ཀྱི་བར་དུ་དེ་དག་གི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བར་བྱའོ་ཞེས་ཁས་བླངས་
ནས་ཕྱིས་རང་གི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་འདོད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་ཕྱིན་ཆད་ཆགས་སོགས་དང་ཉན་རང་གི་སེམས་མི་བསྐྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་རློམ་པ་མེད་
པའོ། །བཞི་པ་ནི། སེམས་ཅན་སྐྱོབ་ཅིང་”མི་གཏོང་ལ1

་དེས་རློམ་པ་མེད་པའོ། །ལྔ་
པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱེར་མེད་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་ལན་མང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་
པའོ། །དྲུག་པ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་ཆོས་སོ་བདུན་སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་མ་འདྲེས་པ་དང་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུ་ནས་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཆགས་པ་མེད་པས་རྣམ་པར་གྲོལ་ཞིང་གོས་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་ལ་གནས་པའོ། །ཕྱི་མ་
འདི་གཉིས་ལ་མོས་པའི་སེམས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་སེམས་ལྔར་བྱེད་པ་ལ་ནི་མདོ་འགྲེལ་གྱི་ཤེས་བྱེད་མེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་ཞེས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་སུ་དང་ཆོས་ཀྱི་

འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་ལྟ་བ་རྣམས་ཏེ། ལྟ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་སྤང་བའི་སླད་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་པར་བགྱིད་ཀྱང་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་
གྱིས་བགྱིད་དེ་དེའི་སླད་དུ་བྱང་ཆེན་ཞེས་བགྱིའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་
སོགས་ནི་གང་ཟག་ཏུ་འཛིན་པའོ། །ཕུང་པོར་ལྟ་བ་སོགས་ནི་ཆོས་སུ་འཛིན་པ་སྟེ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་ནས་དེ་དག་སྤང་བའི་ཕྱིར་གཞན་ལ་

1 སྡེ། ༤༩༠ མི་གཏང་ལ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

441

ཆོས་སྟོན་ཏོ་ཞེས་གནོད་འཇོམས་གཉིས་ལས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་མཉམ་པ་དང་མཉམ་པའི་སེམས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་མ་ལགས་པའི་སེམས་ཟག་པ་མ་མཆིས་ཤིང་ཁམས་གསུམ་དུ་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་གང་ལགས་པ་དེ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སླད་དུ་
ཆགས་པ་མ་མཆིས་པས་དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆེན་ཞེས་བགྱི་བའི་གྲངས་སུ་མཆིའོ། ཞེས་
སོ། །དེ་ལྟར་ན་མཆོག་ཉིད་ཆེན་པོ་ནི་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་སངས་རྒྱས་ཏེ་
སྤྱིའོ། །སྤོང་བ་ཆེན་པོ་དང་རྟོགས་པ་ཆེན་པོ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་སྒྲིབ་གཉིས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་དང༌། ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པས་ཡུལ་གང་ལ་ཡང་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་སྟེ་ཁྱད་པར་རོ། །དམིགས་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞེ་ན། དམིགས་པ་ནི་དུས་ད་ལྟ་བ་ཡིན་ལ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ནི་མ་འོངས་པ་སྟེ། ཆོས་བཅུ་གཅིག་ལ་ད་ལྟ་དམིགས་པ་ནི་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་
མདའ་ལྟོང་སྦྱོར་བ་དང་འབེན་ལ་ཕོག་པ་ལྟ་བུའོ། །བཞི་པ་ནི། རྟེན་དང་ལྡན་པས་དམིགས་པ་ལ་དམིགས་ནས་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་སྒྲུབ་པ་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་ཞེ་ན་དེའི་ལན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་འཆད་དོ། །གང་གི་ཚེ་ན་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་དམིགས་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་རྣམས་བརྗོད་ཟིན་ནས་སོ། །འདི་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་ངོ་བོ་དང༌། སོ་སོའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཡུལ་དང༌། སྦྱོར་བའི་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྐབས་སུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐོབ་བྱ་ནི་གང༌། ཐོབ་བྱེད་ནི་གང༌། དེའི་གོལ་ས་ནི་གང་ཞེས་དེ་དག་
ཐོས་བསམ་གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ལ་ཐོས་བསམ་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

442

ཉམས་སུ་ལེན་པའི་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་པ་སྟེ་ཞེས་འོག་ཏུ་འབྲེལ་ལོ། །དེ་ཡང་ཐོས་བསམ་
གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བསྒོམས་པས་དཀར་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བས་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྦྱིན་སོགས་སུ་མགོ་མིག་མ་གཏོད་པས་སྤྱིའི་སྒྲུབ་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྣམ་པ་ཀུན་ལ་སོགས་པ་མངོན་རྟོགས་སྦྱོར་བ་རྣམ་པ་བཞི་ལ་མངོན་རྟོགས་རེ་རེ་ཞིང་སྟེ་སོ་སོར་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་པ་སྟེ། དེ་ཡང་
ཕྱིན་དྲུག་ལ་འབད་རྩོལ་གྱིས་གོམས་པར་བྱེད་པའི་བྱ་བ་ནི་རྣམ་ཀུན་གྱི་སྒྲུབ་
པའོ། །དེ་དྲུག་ལ་འབད་རྩོལ་ཞི་བའི་རྣམ་པས་སྒོམ་པའི་བྱ་བ་ནི་རྩེ་མོའ། །དོེ་དྲུག་ལ་ནུས་པ་མཐར་ཐུག་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་དཀར་ཆོས་གཞན་དང་སྦྲེལ་ཞིང་རིམ་ཅན་དུ་སྒོམ་པའི་བྱ་བ་ནི་མཐར་བགྱིས་པའོ། །དེ་དག་རེ་རེས་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒོམ་
པའི་བྱ་བ་ནི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲུབ་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་མངོན་རྟོགས་བདུན་གྱི་ཡུལ་ཅན་
གྱི་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་གནས་སྐབས་ཡིན་པས་
བྱ་བའི་ཡུལ་མ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་མཁྱེན་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་ཡུལ་ཡིན་པས་དེ་ཡང་ཡིན་པར་གྲུབ་ཅེ་ན། མི་རིགས་ཏེ། དེ་ནི་ཡུལ་གྱིས་མཚོན་པའི་ལྡོག་པ་ནས་གཏན་ལ་དབབ་བྱར་འཇོག་ལ། ཆོས་སྐུ་ནི་འབྲས་བུའི་ལྡོག་པ་ནས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གངས་
ཅན་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཆེན་པོ་བྱང་ཡེ་འཆད་དེ། འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་
པའོ། །
དེ་ཡང་ཊཱིཀ་ཆུང་ལས། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ནི་དེ་ལྟར་ཞེས་བྱ་བ་ནས་བྱ་བ་ནི་
སྒྲུབ་པ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་རོ། །དོན་ནི་སྤྱོད་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་མཚན་ཉིད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

443

ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའོ། །དེ་ཡང་གནས་སྐབས་གང་དུ་ཡུལ་གང་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་
ཏེ་ཀུན་མཁྱེན་གསུམ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གནས་སྐབས་ལ་དེ་གསུམ་དུ་བརྗོད་དོ། །ཡུལ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྟེན་གྱི་ཡུལ་ཏེ་གནས་སྐབས་དེ་ན་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་
”དོན་ཏོ།

1

།སྤྱིར་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གི་
མཚན་ཉིད་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་མ་ཟིན་པ་སྟེ་དེ་ལ་སྒྲུབ་པས་དེའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཅན་ནོ་ཞེས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ལ་ཞེས་པ་ཡན་དྲི་བ་དང་
པོ་དང༌། སྤྱིར་ཞེས་སོགས་དྲི་བ་གཉིས་པའི་ལན་དུ་མཛད་ནས་སྒྲུབ་པ་དང་པོ་ངོས་བཟུང་ཞིང་སྒྲུབ་པ་གཉིས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བཞི་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་དེ་ལ་གནས་པ་སྟེ་གནས་སྐབས་དེ་ན་ཡོད་པའོ། །ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གི་རྟེན་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དྲུག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ཅན་ནོ། །
སྤྱིར་དགེ་བའི་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་དང༌། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། འདིར་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་པ་བཞི་པོ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བཞིའི་གནས་སྐབས་ན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པ་ཡང་”འདིས་དོན་གྱི་

2

མཚོན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསམས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དྲིན་ལས་རྙེད་ཅིང་ཁྱད་པར་དུ་མཚོན་དོན་འདི་ནི་ལེགས་བཤད་ཆེན་པོའ། །དོན་འདི་ལ་སློབ་དཔོན་རིགས་

1 བླ། ༥༣༦ ཞོལ། ༤༥༨ དོན་ཏོ། ། ཀ ། ༤༥༨ སྡེ། ༤༩༣ དོན་ནོ། །
2 ཞོལ། ༤༥༩ འདིའི་དོན་གྱི་ བླ། ༥༣༧ ཀ ། ༤༨༦ སྡེ། ༤༩༤ འདིའི་དོན་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

444

བྱིན་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ཏེ་བདེན་བཞི་ལ་སོགས་པ་ལ་སྤྱིར་ཏེ་ཐམས་ཅད་ལ་
ཁྱབ་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཆོས་དབྱིངས་ལ་གནས་པའོ། །
མངོན་རྟོགས་བཞི་ལ་མངོན་རྟོགས་རེ་རེ་ཞིང་ཡང་ཞེས་པ་ནི་མངོན་རྟོགས་
རེ་རེའི་སྒོམ་པར་བྱ་བའི་རྟགས་ལ་སོགས་པའོ། །ཕྱིན་དྲུག་གི་རྟེན་ཅན་བྱ་བ་ནི་སྦྱིན་སོགས་ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་སྐུའི་མངོན་རྟོགས་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་དཀར་པོ་ཉིད་ཡིན་ཞིང་གནས་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
མ་བཤད་དོ་ཞེས་པ་ནི་འགའ་ཞིག་གིས་འདི་ལ་ནན་ཐུར་གྱིས་གསུང་དུ་བཅུག་པར་

སྣང་ཞིང་། ཁྱད་པར་དུ་ཕྱི་མ་འདི་ནི་རྒྱན་སྣང་གི་བཤད་པ་འགོད་པར་འདོད་ཀྱང་ཚིག་ཙམ་ཡང་འདྲེན་རྒྱུ་མ་བྱུང་སྣང་ངོ༌། །ཚིག་གསལ་ལས་ནི། སྔར་སྒྲུབ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཙམ་ཞིག་ལན་མང་དུ་བྱུང་བས་ད་ནི་དེའི་མིང་ཅན་སྟོན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ! །དེའི་ལན་དུ་ཐམས་ཅན་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་ཏེ་འདིར་དོན་ནི་འདི་སྐད་དུ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་

དྲིས་པའི་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་དེ་ནི་མདོར་ན་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གོམས་པའི་མཐུ་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་སྒོ་དུ་མ་ནས་སྤྱོད་པའི་སྒྲུབ་པ་བཞི་ནི་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་དེའི་ངོ་བོར་བཞག་ལ་ཡུན་རིང་དུ་འདྲིས་པའི་མཐུས་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་ཇི་སྙེད་པ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་རྟེན་དང་ལྡན་པར་བསྡུས་ཏེ་སྒྲུབ་པར་ནུས་པའི་སྒྲུབ་པ་དྲུག་ནི་སྐབས་ལྷག་མ་བཞི་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པའོ་ཞེས་སོ། །
འོ་ན་སྒྲུབ་པ་བཞི་དང་སྒྲུབ་པ་དྲུག་གང་ཞེ་ན། བཞི་ནི། གོ་འཇུག་ཚོགས་ངེས་སོ། །དྲུག་ནི་གོ་སྒྲུབ་དྲུག་གོ །དེས་ན་གོ་སྒྲུབ་ནི་དང་པོ་གསུམ་དང་ལྷག་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

445

བཞིའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀར་འགྱུར་ལ་འཇུག་སྒྲུབ་སོགས་གསུམ་ནི་དང་པོ་ཁོ་ནའོ། །དེ་ལ་དགོངས་ནས་རྗེ་བཙུན་གྱིས་སྒྲུབ་པ་བཞི་སྟོན་པའི་སྐབས་འདིར་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀ་དུས་གཅིག་ཏུའམ་ཐུན་མོང་དུ་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚིག་གསལ་ལས། དེ་ལ་རྗེ་བཙུན་གྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ནི་གོ་ཆའི་སྒྲུབ་པས་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀ་བསྟན་ལ། ལྷག་མ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་སྒྲུབ་པ་དང་པོའོ་ཞེས་དགོངས་པས་དུས་གཅིག་གི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པར་མཛད་དོ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་
སོ། །ལུང་འདི་སྔར་གྱི་རང་ལུགས་དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་སྣང་བས་འདིའི་རྗེ་བཙུན་ནི་
བྱམས་པ་ཡིན་གྱི་ཆོས་ཤེས་ཀྱི་བླ་མ་མིན་ནོ། །འདི་དེ་ལྟར་འཆད་པའི་འཁྲུལ་གཞི་
ཡང་སྐབས་ལྷག་མ་བཞི་ལ་ཕྱིན་དྲུག་གི་རྟེན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་པ་བཤད་པས་ཡིན་ཏེ། དེ་
ཡང་གཞུང་ཚན་པ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་བཞི་རྣམས་སྟོན་ལ་ཕྱི་མས་ནི་གོ་སྒྲུབ་བསྟན་ཏེ། གོ་སྒྲུབ་ནི་ཕྱིན་དྲུག་སྡུད་པའི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པས་སོ། །དེས་ན་སྔ་མས་སྒྲུབ་པ་གཞན་གསུམ་བསྟན་པ་ལས་འོས་མེད་དོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །འོ་ན་འདིས་སྒྲུབ་པ་ཕྱི་མ་གསུམ་མཁྱེན་གསུམ་ལ་གོམས་པའི་མཐུ་མ་ཐོབ་པར་འཆད་པ་ཅི་ཞེ་ན། གོམས་པའི་མཐུ་ཡེ་མ་ཐོབ་པ་ནི་མི་འདོད་ཀྱི་གོམས་པ་ཐོབ་ཀྱང་ཆེས་འདྲིས་མ་
འདྲིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་དང༌། མངོན་རྟོགས་བཞིའི་ལམ་རྣམས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་འདིས་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་འདི་དང་པོར་ཉི་སྣང་ལས་གསུངས་ལ་དེ་སློབ་དཔོན་གྱིས་འགྲེལ་པ་གཉིས་སུ་བཀོད་ཅིང༌། ཁྱད་
པར་དུ་རྒྱན་སྣང་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྐུའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་ནི་མིན་ཏེ། འབྲས་བུ་
ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ལ་བྱ་བ་ཡོད་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་པ་ལ་སྒྲུབ་པ་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

446

འོང་བའི་དོགས་དཔྱོད་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚུལ་དེ་ལ་ནི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་བཤད་པ་ཉིད་ཚད་མའོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ཐེག་ཆེན་ལ་གོ་བགོས་པ་དང༌། ཞུགས་པ་དང༌། ཞུགས་
པ་མཐར་ཕྱིན་བྱེད་དང༌། མཐར་ཕྱིན་པའི་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་དྲུག །ཕྱིན་དྲུག་གི་རང་བཞིན། གྲངས་ངེས་པ། གོ་རིམས་ངེས་པ། སྒྲུབ་པའི་ཚུལ། བསྒྲུབས་པའི་འབྲས་བུ། སྒྲ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། སྦྱིན་པ་ནི་གཏོང་བའི་སེམས་པ་ཆོས་བཞི་ལྡན་ནོ། །ཆོས་བཞི་ནི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སེར་སྣ་ཉམས་པ་དང༌། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་ལྡན་
པ་དང༌། གང་འདོད་པ་བྱིན་པས་འདོད་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང༌། སྦྱིན་པས་བསྡུས་ནས་ཐེག་གསུམ་གྱི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་བཞིན་
དུ་སྤོང་སེམས་དང༌། མི་འཁྲུག་པ་དང༌། དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བ་དང༌། སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་དང༌། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཆོས་བཞི་ལྡན་ནོ། །དེ་ལ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་རང་རང་གི་སྐབས་ཀྱི་ཡིན་ལ། འདོད་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ལུས་ངག་གི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་གནོད་པ་བསྡམས་པ་དང༌། གཞན་གྱིས་གནོད་པར་བྱས་པ་བཟོད་
པས་དང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་སུ་བྱ་བ་གང་དང་གང་གི་གྲོགས་བྱེད་པས་
དང༌། སྤྲུལ་པ་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་ཡིད་བཞིན་དུ་སྤྲུལ་པས་དང༌། སེམས་ཅན་
གྱི་ཐེ་ཚོམ་གཅོད་པས་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། སྦྱིན་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་དང༌། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་བྱེད་རྣམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

447

གསུམ། ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་མ་ལ་ཡང་འདོན་པ་བསྒྱུར་རོ། །
དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་གསུམ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་བ་ནི། དང་པོ་ལ་ཆོས་ཟང་ཟིང་མི་འཇིགས་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་དགེ་བ་ཆོས་སྡུད་སྡོམ་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་གནོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པ་སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་སོ། །བཞི་པ་ལ་གོ་ཆ་སྦྱོར་བ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་
བའོ། །ལྔ་པ་ལ་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེར་གནས། ཡོན་ཏན་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ། སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བའོ། །དྲུག་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བསླབ་གསུམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པ་ལ་དྲུག་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལོངས་སྤྱོད་ལ་མི་ལྟ་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེན་ཞིང་དེ་གཤེ་བ་ལ་སླར་མི་གཤེ་བ་སོགས་
ཀྱི་བཟོད་པས་སྲུང་བས་ཚུལ་ཁྲིམས་སྒྲུབ་པ་ལ་དང་པོ་གསུམ་མོ། །ཐ་མ་གཉིས་
ཀྱིས་སེམས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་རྣམ་པ་གཉིས་བསྡུས་སོ། །བརྩོན་འགྲུས་ནི་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་ཡིན་པས་གསུམ་ཆར་ལ་གཏོགས་ཏེ། རྒྱན་ལས། བསླབ་
གསུམ་དབང་དུ་མཛད་ནས་ནི། །རྒྱལ་བས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག །ཡང་དག་བཤད་དེ་དང་པོ་གསུམ། །ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གཉིས། །གཅིག་ནི་གསུམ་ཆར་ལ་ཡང་གཏོགས། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། རྒྱན་ལས། སྔ་མ་”ལ་རྟེན

1

་ཕྱི་མ་སྐྱེ། །དམན་དང་མཆོག་ཏུ་
གནས་ཕྱིར་དང༌། །རགས་པ་དང་ནི་ཕྲ་བའི་ཕྱིར། །དེ་དག་རིམ་པར་བསྟན་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་མི་ལྟ་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེན་

1 བླ། ༥༤༢ ཞོལ། ༤༦༣ ལ་རྟེན་ ཀ ། ༤༩༠ སྡེ། ༤༩༨ ལ་བརྟེན

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

448

ནོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་ན་བཟོད་དོ། །བཟོད་པ་དང་ལྡན་ན་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་
མོ། །བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱེའོ། །སེམས་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཤེས་སོ། །དམན་མཆོག་ནི་སྔ་མ་རྣམས་དམན་ལ་ཕྱི་མ་རྣམས་བཟང་བའོ། །རགས་ཕྲའི་རིམ་པ་ནི་སྔ་མ་རྣམས་ལ་འཇུག་པ་དང་བྱ་སླ་ལ་ཕྱི་མ་རྣམས་ལ་དེ་དག་ཆེས་དཀའ་བའོ། །བཞི་པ་ནི། རྒྱན་ལས། རེ་བ་མེད་པའི་སྦྱིན་པ་དང༌། །ཡང་
སྲིད་མི་འདོད་ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌། །ཐམས་ཅད་ལ་ནི་བཟོད་པ་དང༌། །ཡོན་ཏན་ཀུན་འབྱུང་བརྩོན་འགྲུས་དང༌། །དེ་བཞིན་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་མིན། །ཤེས་རབ་ཐབས་དང་ལྡན་པ་ཡི། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ལ། །བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་

སྦྱོར། ཞེས་པ་བཞིན་ཡིན་ལ། ཡང་ན་ཐེག་བསྡུས་ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་

བརྟེན་པས་རྟེན་དམ་པ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་པས་དངོས་པོ་དམ་པ། སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྤྱོད་པས་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དམ་པ། འཁོར་གསུམ་དུ་མི་རྟོག་པས་ཟིན་པས་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དམ་པ། བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོས་པས་བསྔོ་བ་དམ་པ། སྒྲིབ་

གཉིས་དག་པར་བྱས་པས་དག་པ་དམ་པ་སྟེ་རེ་རེ་ཡང་དམ་པ་དྲུག་ལྡན་དུ་སྒྲུབ་པར་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་གཞུང་དུ་སྟོན་པ་ལྟར་རོ། །ལྔ་པ་ནི། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །བཟོད་པས་མདངས་ལྡན་
བརྩོན་པས་བརྗིད། །བསམ་གཏན་གྱིས་ཞི་བློ་ཡིས་གྲོལ། །སྙིང་བརྩེ་བས་ནི་དོན་
ཀུན་འགྲུབ། །བདུན་པོ་འདི་དག་མ་ལུས་པ། །ཅིག་ཅར་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཡིས། །ཡེ་ཤེས་བསམ་མི་ཁྱབ་པའི་ཡུལ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ཐོབ། ཅེས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

449

དྲུག་པ་ནི། རྒྱན་ལས། དབུལ་བ་འདོར་བར་བྱེད་པ་དང༌། །བསིལ་བ་ཐོབ་དང་ཁྲོ་བཟོད་པ། །མཆོག་སྦྱོར་བ་དང་ཡིད་འཛིན་དང༌། །དོན་དམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་བཤད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་སྔར་བཤད་པའི་སྒྲུབ་པ་དེ་ལ་ཕྱེ་ན་གོ་ཆ་དང་འཇུག་པ་དང་ཚོགས་དང་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་བཞིར་འགྱུར་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དང་པོར་གོ་ཆའི་སྒྲུབ་པ་
གསུངས་ཏེ། བརྩོན་འགྲུས་གསུམ་ལས་འདི་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་
ལ་དེ་ཡང་ལམ་སྒོམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་རེ་
རེར་དྲུག་དྲུག་ཚང་བར་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སེམས་ཀྱིས་གོ་གྱོན་ནས་སྲན་
བཙུགས་པ་ནི་ཕྱིན་དྲུག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་མི་ཕིགས་པའི་ཕྱིར། གོ་ཆ་དང་
ཆོས་མཐུན་པས་གོ་ཆའོ། །སྒྲུབ་པ་འདི་བཞི་གང་དུ་སྒོམ་ན། གོ་ཆའི་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་མཐོང་ལམ་ལ་བརྒྱུད་ནས་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཚོགས་ཀྱིས་

དང༌། འཇུག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་མཐོང་ལམ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པས་སྦྱོར་བའི་
ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆོས་མཆོག་འབྲིང་གི་བར་གྱིས་དང༌། ཚོགས་
སྒྲུབ་དང་པོ་བཅོ་ལྔ་ནི་མཐོང་ལམ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་
ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོ་ནས་དང༌། ས་དང་པོའི་ཚོགས་དང་མཐོང་སྤང་གཉེན་པོའི་ཚོགས་སྒྲུབ་ནི། མཐོང་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དང༌། ས་ལྷག་མ་དགུ་དང་སྒོམ་སྤང་
གཉེན་པོའི་ཚོགས་སྒྲུབ་ནི་སྒོམ་ལམ་གྱི་ངོ་བོས་དང༌། ངེས་སྒྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་ས་
བཅུ་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བསྡུས་ཏེ་དེ་དག་ཀྱང་དང་པོ་ཐོབ་པའི་
མཚམས་སོ། །ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ནི་ཇི་ལྟར་རིགས་པའི་རིམ་པས་སྒྲུབ་པ་རྣམས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

450

ལམ་རྣམས་དང་སྦྱོར་བ་སྟེ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །
རྟོགས་དཀར་ནི་ལམ་བཞི་དང་སྒྲུབ་པ་བཞི་སྦྱོར་ཚུལ་འོག་ནས་སྒྲུབ་པ་བཞི་ཇི་ལྟར་འཆད་པའི་རིམ་པས་སོ། ཞེས་འཆད་དོ། །སྔར་གྱི་སྦྱར་ཚུལ་དེ་དག་ཀྱང་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གོ་ཆ་དང་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་དག་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་
བརྒྱུད་པ་དང་དངོས་སུ་སྦྱོར་བའི་རང་བཞིན་ཚོགས་དང་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་སས་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་བརྩེ་བ་ནས་བརྩམས་ཏེ་གཟུངས་ཀྱི་བར་

ནི་མངོན་སུམ་དུ་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ཆེན་པོས་བསྡུས་པ་
ཡིན་ནོ། །ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་ལ་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ཞིང༌། གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་ལམ་
གཉིས་ཀའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་ནི་སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། ལུང་འདི་དྲངས་ནས་དེ་ལྟར་སྦྱོར་བ་དང་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་སྒྲུབ་པའིམཚན་ཉིད་གོ་ཆ་དང་ཞེས་སོགས་བཤད་ལ། རྒྱན་སྣང་འགྱུར་རྙིང་དུ། བརྒྱུད་པ་དང་མངོན་དུ་སྦྱོར་བ་ཞེས་བསྒྱུར་བ་ལྟར་ལེགས་ཏེ། མངོན་དུའི་དོན་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཡིན་པ་དང༌། དངོས་སུ་དང་མངོན་སུམ་དུ་སྦྱོར་བ་ལ་ཁྱད་མེད་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚིག་གསལ་དང་ཤེར་འབྱུང་གིས་ལམ་བཞི་དང་སྒྲུབ་པ་བཞི་རིམ་པ་བཞིན་སྦྱར་བ་དང༌། ཁྱད་པར་དུ་ཚིག་གསལ་ལས། དེ་ལྟར་སྦྱོར་བ་ཤས་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ་ཞེས་འཆད་ཀྱང༌། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དང་ཨར་ལ་སོགས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྔར་ལྟར་བཤད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

451

པ་འཐད་པར་མཐོང་ངོ༌། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། གང་པོས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་གོ་ཆ་ཆེན་པོ་”དགོས་པའི1

་སེམས་ཅན་ལགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་སེམས་ཅན་ལགས་ལ། དེ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་སེམས་ཅན་ལགས་ཏེ་དེའི་སླད་དུ་བྱང་ཆེན་ཞེས་བགྱིའོ། ཞེས་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་པོས་བཤད་པ་
དང༌། ཤཱ་རིའི་བུས་ཇི་ཙམ་གྱིས་གོ་ཆ་བགོས་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་
སོ། །འདི་ནི་ཟོར་ཡང་བའི་ཕྱིར་ཏེ་ཡང་ན་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་པ་མན་ཆད་ཉི་ཚེ་གོ་ཆའི་
མཚམས་སྦྱོར་དུ་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། བཤད་དོ། །གང་ན། གོ་ཆ་སོགས་སོ། །གང་ལས་ན། ཡུམ་མདོ་ལས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། དྲུག་ཚན་དྲུག་གི་དབྱེ་བའི་སྒོ་ནས་སྦྱིན་སོགས་དྲུག་ཇི་བཞིན་དུ་སྟེ་གྲངས་ཚང་བར་རོ། །ཇི་ལྟར་བྱས་པས་ཤེ་ན། སྡུད་བྱེད་སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་རྣམ་པ་དྲུག་ལ་སྟེ་དྲུག་ཏུ་བསྡུ་བྱ་སྦྱིན་སོགས་དེ་དག་སྡུད་
ཚུལ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེར་དྲུག་བསྡུས་པ་ཡིས་སོ། །དེ་ལྟར་འགྱུར་རྙིང་ལྟར་ལེགས་ཀྱི་

འགྱུར་གསར་ལས་དེ་དག་སོ་སོར་ཞེས་པ་ལྟར་ན་གོང་དུ་བསྙེགས་མེད་དོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དབྱེ་བ་དང༌། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྦྱིན་པ་ལ་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་བ་དང༌། ལྷག་མ་དེ་དང་མཚུངས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་ཀྱི་

ཚིག་དོན་སྟོན་པ་དང་གླེགས་བམ་བྲིས་ཏེ་སྟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་
དང༌། སོགས་པས་སྲོག་གི་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱི་འཇིགས་པ་ལས་སྐྱོབ་

1 ཞོལ། ༤༦༦ ཀ ། ༤༩༤ སྡེ། ༣༨༢ དགོས་པའི བླ། ༥༤༥ བགོས་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

452

པའི་མི་འཇིགས་པའི་སྦྱིན་པ་དང༌། ནོར་འབྲུ་ལ་སོགས་པའི་བདོག་པ་རྣམས་འཁོར་གསུམ་དག་པར་གཏོང་བའི་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་སྟེ་དེ་གསུམ་གང་རུང་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་སྦྱིན་པའི་གོ་ཆ་ལ་གནས་པ་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡིད་བྱེད་རང་གཅིག་པུ་དུལ་
བར་བྱའོ་སྙམ་པ་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་དེ་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌།

“སློངས1

་མོ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་སྙན་པར་སྨྲ་བའི་གཤེ་བ་ལ་
ཁོང་མི་ཁྲོ་བའི་བཟོད་པ་དང༌། དགེ་བ་འདོད་པའི་འདུན་པ་དྲག་པོ་བསྐྱེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང༌། ཐེག་པ་གཞན་ཉན་རང་གི་ཐེག་པ་དང་མ་འདྲེས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་བསམ་གཏན་དང༌། དགེ་རྩ་རྫོགས་བྱང་དུ་མི་དམིགས་པར་བསྔོ་བའི་ཤེས་རབ་རྣམས་དང་ལྡན་ལ་དེའི་ཚེ་སྦྱིན་བྱ་དང་སོགས་པས་ལེན་པོ་གཏོང་པོ་གསུམ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་གོ་ཆ་ཉིད་ཀྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་པར་
བྱེད་དོ། །
གོ་རིམས་བཞིན་ནི་རེ་རེའི་མཐར་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་སྦྱོར་བའོ། །ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་ཐེག་པ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པའི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པས་དགེ་རྩ་བསྔོ་བ་བསམ་གཏན་དང༌། སྒྱུ་མའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གནས་པས་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་ཤེས་རབ་ལ་སྦྱར་རོ། །གནོད་འཇོམས་གཉིས་སུ་སྦྱིན་པ་གཏོང་ཞིང་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་སྦྱིན་པའི་གོ་ཆ་དང༌། དེའི་ཚེ་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་ལ་བཟོད་པ་དང༌། དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བསྔོས་པའི་སྦྱིན་པ་ལ་བརྩོན་པ་འཕེལ་པ་དང༌། དེའི་ཚེ་ཀུན་

1 ཀ ། ༤༩༥ སྡེ། ༥༠༣ སློང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

453

རྫོབ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་དང་དོན་དམ་ལ་བརྟེན་ནས་དམིགས་སུ་མེད་པའི་སྦྱོར་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་གོ་ཆའོ་
ཞེས་འཆད་དེ། གཞན་གཉིས་མཐུན་ནོ། །འདི་ནི་མདོ་ལ་གསལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྦྱིན་པ་ལ་དྲུག་ཚང་བར་སྒྲུབ་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་དྲུག་

ལྡན་དུ་སྲུང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །འདི་དག་ལ་ལེ་བརྒྱད་མར་ལྷག་མ་ལྔ་པོ་འདི་ལ་སྤྱོད་ཅིང་སྦྱིན་པ་གཏོང་ལ་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་

བཟོད་པ་བརྩོན་འགྲུས་གསུམ་འདྲ་ལ། རྣམ་མཁྱེན་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པས་དགེ་རྩ་བསྔོ་བ་བསམ་གཏན་དང༌། ལྔ་པོ་དེས་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱེད་ཅིང་མི་དམིགས་པ་ཤེས་རབ་ལ་བཤད་ཅིང་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པར་ལྔ་ཀའི་ཤེས་རབ་བསྔོ་བ་ལ་བཤད་ལ་
གཞན་རྣམས་ལེ་བརྒྱད་མ་ལྟར་རོ། །འདི་དག་གི་སྦྱིན་པ་ནི་རང་དེ་ལ་གནས་ནས་གཞན་དེ་ལ་འགོད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེར་སྦྱིན་སོགས་དྲུག་བསྡུས་པས་ན་རྒྱས་པར་ཕྱེ་ན་དྲུག་ཚན་དྲུག་གིས་གོ་ཆ་སོ་དྲུག་ཡིན་མོད་ཀྱི་བསྡུ་ན་གོ་སྒྲུབ་རྣམ་པ་དྲུག་གོ །རྒྱུ་མཚན་ནི། སྦྱིན་
སོགས་དྲུག་ཆོས་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་མཐུན་ན་ཁ་ཅིག་སྦྱིན་པ་དྲུག་སྦྱིན་པར་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་དྲུག་དེར་མཐུན་ཞེས་འདོད་ཀྱང༌། སྦྱིན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིན་དྲུག་སྦྱིན་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་དེ་ཉམས་ལེན་ལ་རག་ལས་པས་ཕྱེ་བས་རྒྱུ་གཅིག་ལས་བྱུང་བར་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་མཐུན་ནོ་ཞེས་ཚིག་གསལ་ལས་འཆད་པ་ལྟར་ཏེ་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་སྦྱར་རོ། །བམ་པོ་གཉིས་པ་ནི་འཆད་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

454

འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོ་སྒྲུབ་ཀྱི་འོག་ཏུ་གཉིས་པ་འཇུག་
པའི་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་པ་གསུངས་ཏེ། སྔར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་གོ་བགོས་པ་ལ་འཇུག་པ་འབྱུང་བས་དོན་གྱི་རིམ་པའོ། །མདོ་ཡི་འབྲེལ་ནི། ཤཱ་རིའི་བུས་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་
པ་དང་འཛེག་པ་གང་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་དང་པོ་ལྔ་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པ་དང་ལྷག་མ་བཞི་འཛེག་པའི་སྒྲས་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན། འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པའོ། །གང་དུ་ན། ཐེག་ཆེན་ལ་འཛེག་པ་ཡིན་པར་རོ། །འོ་ན་འཇུག་འཛེག་གི་དོན་གང་ཞེ་ན། འདི་གཉིས་རྣམ་གྲངས་པར་ཉི་སྣང་ལས་བཤད་ལ། རྒྱན་སྣང་ལས་ཞུགས་པ་དང་གནས་པ་གཉིས་དང་པོར་ཐོབ་པ་དང་ཕྱིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བཤད་དོ། །འཇུག་ཡུལ་ཐེག་ཆེན་དེ་གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་སོགས་དགུའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཐེག་ཆེན་མ་ཡིན་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ལམ་མོ། །དང་པོ་ནི་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། རང་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལམ་ནི། སྦྱིན་སོགས་དང་མཐོང་ལམ་སོགས་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་ཡོན་ཏན་ཐོབ་པ་དང༌། སྒྲིབ་པ་སྤོང་བར་བྱེད་
པའོ། །གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལམ་ནི། བྱམས་སོགས་ཚད་མེད་དང༌། ཞེན་པའི་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་གཞན་དོན་ལ་སྤྲོ་བ་དང༌། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་མཁས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་མངོན་ཤེས་དྲུག་ནི་མཐུའི་ཁྱད་པར་རོ། །འབྲས་བུ་ནི། རྣམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

455

མཁྱེན་ཐོབ་ནས་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བའོ་ཞེས་ཊཱིཀ་ཆུང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་

རོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་མཐོང་སྒོམ་གྱི་ངོ་བོར་ཡང་འགྱུར་
བས་དེ་སྒོམ་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་པས་མ་ཁྱབ་ཅིང་འདི་མདོ་ལས་མི་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་”སྒོམ་པར1

་གསུངས་པས་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་དུ་བཤད་པ་མི་འཐད་ཅེས་རྒོལ་
ཡང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་དུ་བཤད་པ་ནི་དེར་ངེས་ནས་མི་འཆད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་ལ་དེ་ཤས་ཆེ་བས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ལ་འདས་
ལམ་གྱིས་ཁྱབ་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་དམིགས་པས་མ་ཟིན་པ་མེད་པས་སོ། །
དེ་ལྟར་ཡུལ་དགུ་པོ་དེ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་དགུ་ལས། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆེན་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྙོམས་འཇུག་འདི་དག་གིས་སྦྱིན་པའི་
ཕར་ཕྱིན་ལ་སྤྱོད་པ་ན་ནམ་མཁའི་རྣམ་པ་དང་རྟགས་དང་མཚན་མས་མཉམ་པར་འཇོག་ཅིང་ལྡང་བ་ན་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་འདི་ནི་བྱང་ཆེན་གྱི་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ནོ། ཞེས་དང་ལྷག་མ་ལྔ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་ལ་ནམ་མཁའི་རྣམ་པ་ཞེས་སོགས་ནི་རྣམ་རྟགས་མཚན་མ་རྣམས་དམིགས་སུ་མེད་པར་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་བར་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །དེ་གསུམ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་ས་འོག་མའི་སྤང་བྱ་སྤངས་པ་གཉེན་པོ་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་གསུམ་མམ། ཞི་རགས་ཚོར་བ་
གང་ཡོད་པ་བདེ་བའི་རོ་མྱོང་བ་གསུམ་མོ། །
གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆེན་དེ་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་རབ་ཏུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཆོས་བསྟན་པར་བྱའོ་

1 སྡེ། ༥༠༧ བསྒོམ་པར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

456

སྙམ་པ་ནི་བྱང་ཆེན་གྱི་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ནོ། ཞེས་དང༌། ལྷག་མ་ལྔ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་
བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་ལ་འཇུག་ལྡང་བྱེད་ཀྱང་ཉན་རང་གི་སེམས་མི་བསྐྱེད་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་ཟད་ཕྱིར་ཆོས་བསྟན་ཏོ་སྙམ་དུ་
སེམས་ཤིང་ཡིད་བྱེད་དེ་ལ་བཟོད་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་ཚེ་སེམས་ཅན་དང་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཕྱིར་བརྩོན་པ་མི་གཏོང་བ་དང༌། དེ་གཉིས་ལ་འཇུག་ཀྱང་མི་
དམིགས་པ་དང༌། བསམ་གཏན་བཞིའི་ཡན་ལག་རྣམས་ལ་མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་བདག་མེད་ཞི་བ་སྟོང་པ་མཚན་མེད་དུ་རྟོགས་ཀྱང་སྙོམས་འཇུག་དེ་དག་གིས་རློམ་སེམས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་སྒོམ་པ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་སྒོམ་པ་དང༌། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་
རྣམས་སྒོམ་པ་འདི་ནི་ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའ། ཞོེས་སོ། །དེ་ལྟར་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གསུམ་འབྱུང་བ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་རྣམ་པ་
སྒོམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། བྱང་ཆེན་ཚད་མེད་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་

སྙོམས་འཇུག་དེ་དག་གིས་མ་འདྲེས་པར་རྣམ་པར་སྤྱོད་ཅིང་ས་གཉིས་པོ་ཉན་ཐོས་
དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འདོད་པ་མི་སྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་དུ་འདོད་པ་དང་བཟོད་
པ་འདི་ནི་བྱང་ཆེན་ཚད་མེད་ལ་སྤྱོད་པའི་བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ནོ། ཞེས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་མི་དགེ་བ་སྤང་བ་དང༌། དགེ་བ་ཕུན་ཚོགས་བྱ་བའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་མི་གཏོང་བ་དང༌། བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་ལ་འཇུག་ལྡང་བྱེད་ཅིང་མི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

457

རྟག་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་ཀྱང་ཉན་རང་གི་སྐྱོན་མེད་པར་མི་འཇུག་པ་དང༌། དེ་
ལ་མཉམ་པར་འཇོག་ཀྱང་དེའི་དབང་གིས་མི་སྐྱེ་ཞིང་རོ་མི་མྱང་བ་དང༌། ཚད་མེད་བཞིའི་ཏིང་འཛིན་ལ་འཇོག་ཅིང་སེམས་ཅན་”བསྐྱབ་སྙིང་བརྩེ་བར་བྱ1

་དགའ་བར་

བྱ་ཟག་ཟད་དུ་གཞོལ་བར་བྱེད་པ་དང༌། དེ་གསུམ་གྱི་རྣམ་རྟགས་མཚན་མ་རྣམས་
རྣམ་མཁྱེན་དུ་བསྔོ་བ་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་ཚད་མེད་ལ་སྤྱོད་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་

བརྩོན་འགྲུས། ཤེས་རབ། བསམ་གཏན། སྦྱིན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམས་སོ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཕྱིན་དྲུག་གི་གོ་རིམ་འདི་ལྟར་གསུངས་པ་ནི་ཚད་མེད་བཞི་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ་དེ་ལ་འདི་སྲིད་པས་སོ་ཞེས་ཉི་སྣང་ལས་སོ། །
ལྔ་པ་ནི། བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ནི་གང་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ཤེས་ཀྱང་
དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མ་ཡིན་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་དུ་

ཤེས་ཀྱང་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞེས་སོ། དྲུག་པ་ནི། བྱང་ཆེན་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་འཛེག་ཀྱང་དེས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་མི་དམིགས་ཏེ་སྦྱིན་པ་པོ་དང་ལེན་པ་པོ་དང་སྦྱིན་པ་ཡང་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དམིགས་སུ་མེད་པ་དེ་ལྟར་ན་ཤཱ་རིའི་བུ་བྱང་ཆེན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཛེག་པ་ཞེས་བྱའོ། །བདུན་པ་ནི། བྱང་ཆེན་རྣམ་མཁྱེན་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་ལ་བྱ་བ་མ་འདྲེས་པས་སྒོམ་པ་རྣམ་པར་གཞིག་པའི་དོན་དུ་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་
གྱིས་སྒོམ་པར་བྱེད་དེ་ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆེན་ཐེག་ཆེན་ལ་འཛེག་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་དང༌། རྟེན་ཡིད་བྱེད་དགོས་པ་དོན་བསྡུར་སྔར་དང་འདྲ་བ་ལས་རྣམ་ཐར་

1 སྡེ། ༥༠༩ བསྐྱབ་པར་བྱ་སྙིང་བརྩེ་བར་བྱ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

458

གསུམ་དང༌། སྟོབས་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་རྣམས་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་

སྒོམ་པར་བྱེད་དེ་ཞེས་སོ། །སྐབས་འདིར་ཟླ་འོད་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཆེད་དུ་བྱ་བ་
ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་བཤད་པ་ལ་འཕགས་པས་ཡུམ་བར་མའི་མདོ་བྲིས་པ་མ་མཐོང་ངོ་

ཞེས་འགོག་པ་ནི་ཡང་དག་པ་མིན་ཏེ། མངོན་ཞེན་མ་ལུས་པར་འགགས་པ་ཉིད་ཆེན་པོ་གསུམ་ལས་མི་འདའ་བས་སོ། །སྒོམ་པ་གཞིག་པའི་དོན་དུ་ཞེས་པ་ནི་དེ་ལ་ཞེན་པ་དགག་པའི་དོན་ཡིན་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་སོགས་གཞིག་པའི་དོན་མིན་ནོ། །
བརྒྱད་པ་ནི། བྱང་ཆེན་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ་སྙིང་

པོ་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུག་གི་བར་དུ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་དོ། ཞེས་སོ། །དགུ་པ་ནི། དེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་ནས་ཀྱང་ཉན་རང་ཐམས་ཅད་དང༌། ལྷ་ནས་མི་དང་མི་མིན་
དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་བསྐོར་བར་མི་ནུས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་
རོ། ཞེས་དང༌། ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་དུ་དེའི་མིང་སྨོས་ཤིང་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་ནས་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་རོ་ཞེས་གྲགས་པ་སྒྲོགས་པར་གསུངས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་པ་དང༌། ཡུལ་གྱི་རྟོགས་དཀའ་བ་
བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་ལ་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་དགུའོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཡུལ་ཐེག་ཆེན་དགུ་ཡོད་པས་དེ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་ཡང་དགུའོ། །འོ་ན་ཡུལ་ཅན་
གྱི་སྒྲུབ་པ་དགུ་གང་ན། དང་པོ་ནི། དང་པོར་རང་གི་སེམས་འདོད་ཡོན་གྱི་རྗེས་སུ་
འབྲང་ཞིང་གཡེང་བ་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་ཐོབ་པར་མི་ནུས་པས་དེ་ནང་དུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

459

བཟུང་བའི་སྒོ་ནས་དམིགས་པ་ལ་བརྟན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག་ལ་འཇུག་ལྡང་བྱེད་ཅིང་དེ་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་དང་འབྲེལ་བར་མི་དམིགས་པར་སྒྲུབ་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་སེམས་བརྟན་པ་དེ་ཚོགས་གཉིས་ལ་སློབ་པས་དེའི་འོག་ཏུ་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འཁོར་གསུམ་
དག་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པའོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཞེས་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཚོགས་གཉིས་བསགས་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་ལྷག་པར་
མོས་པ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དེ་རྟོགས་པའི་ལམ་ལ་འཇུག་པའོ། །ལམ་ཡང་མཐོང་ལམ་དང་སྒོམ་ལམ་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་དང་མི་སློབ་པའི་ལམ་ས་བརྒྱད་པ་སྟེ་འབད་རྩོལ་ཞི་བས་དེ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ས་དགུ་པ་དང་བཅུ་པའོ་ཞེས་འབུམ་པ་
འཆད་ལ། ཊཱིཀ་ཆུང་ལས་མི་སློབ་ལམ་ལམ་གྱི་དབྱེ་བར་བཀོད་པ་ཙམ་མོ་གསུང་
ངོ༌། །འདི་ལ་ཟླ་འོད་དུ་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་དང་མི་སློབ་པ་ཞེས་བཤད་དགོས་པ་ལ་
སློབ་དཔོན་འདིས་དེ་བཟློག་པ་མི་འཐད་དེ་སློབ་ལམ་ན་དེ་མི་སྲིད་པས་སོ་ཞེས་སུན་
འབྱིན་པ་མི་འཐད་དེ། ལམ་ལྔའི་མི་སློབ་པ་ནི་འདིར་གཟུང་བ་མིན་གྱི་འབུམ་པས་

བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་པ་དང༌། ཐེག་ཆེན་སློབ་ལམ་ན་མི་སློབ་པའི་མིང་བཏགས་པ་མདོ་བསྟན་བཅོས་ལས་དུ་མ་འབྱུང་བས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རང་གིས་ཆོས་ཉིད་མཐོང་
བ་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པར་སྤྲོ་བའི་ཕྱིར་ཚད་མེད་བཞི་ལ་འཇུག་པའོ། །
འདི་ཕར་ཕྱིན་དང་འབྲེལ་བར་མ་བསྒོམས་ན་ཚངས་པར་སྐྱེ་བ་ཙམ་དུ་འགྱུར་བས་ཕྱིན་དྲུག་དང་འབྲེལ་བར་རོ། །ལྔ་པ་ནི། དེ་བཞིས་གཞན་དོན་ལ་འཇུག་པ་ན་དེའི་འཆིང་བའམ་བར་གཅོད་ནི་མངོན་ཞེན་ཡིན་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

460

དམིགས་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་འཇུག་པའོ། །དྲུག་པ་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་དང་ལྡན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་འཇུག་སྙམ་པ་ལ་ལས་བྱ་བ་བྱེད་པ་པོ་གསུམ་མི་དམིགས་པར་སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པའོ། །བདུན་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་རྣམས་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་འབད་པའི་ཕྱིར་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའོ། །བརྒྱད་པ་ནི། ཆེད་
དུ་བྱ་བ་ལ་འབད་པ་རྣམས་ནི་གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱིར་བརྩོན་པར་
བྱེད་པས་མངོན་ཤེས་དྲུག་ལ་འཇུག་པའོ། །དགུ་པ་ནི། མངོན་ཤེས་ཐོབ་པ་རྣམས་ནི་”ཤེས་བྱས1

་དུ་མ་ཤེས་པ་ན་ད་ནི་བདག་གིས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་
བྱ་སྙམ་ནས་འཚང་རྒྱ་བར་སྤྲོ་བ་དྲག་པོ་སྐྱེ་བས་རྣམ་མཁྱེན་ལ་འཇུག་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡུལ་དེ་དག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་འཇུག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དགུ་པོ་དེ་ནི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་མཐའ་དག་གནོན་པའམ་དེ་དག་བགྲོད་པར་
བྱེད་པས་འཇུག་སྒྲུབ་བོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་དང༌། ཚད་མེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། གང་གིས་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ། གང་ཞིག་ཐོབ་བྱའི་ངོ་
བོ། །དེ་ལྟར་ཐོབ་པའི་རྟགས། ཐོབ་པ་པོའི་གང་ཟག་གོ །དང་པོ་ལ་གསུམ། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཐོབ་བྱེད་བཤད། ལྷག་མ་དེ་དང་མཚུངས་བར་བསྟན། ལམ་དགུ་པ་གང་དུ་གཏོགས་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བདུན་
གྱིས་བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་སྟེ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བདུན་གང་ཞེ་

1 ཞོལ། ༤༧༦ ཤེས་བྱས བླ། ༥༥༦ ཀ ། ༥༠༥ སྡེ། ༥༡༣ ཤེས་བྱ་་་་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

461

ན། མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང༌། མོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང༌། རབ་ཏུ་དབེན་པ་དང༌། དགའ་བ་སྡུད་པ་དང༌། “དཔྱོད་པ་པ་དང༌།1

སྦྱོར་བའི་མཐའ་
དང༌། སྦྱོར་བའི་མཐའི་འབྲས་བུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ། །འདི་ལ་གཉིས་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གྲངས་ངེས་དང༌། སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་
ཡིད་བྱེད་བདུན་དུ་བཞག་ཅེ་ན། “ཉེར་སྡོགས2

་ཀྱིས་ས་འོག་མའི་སྤང་བྱ་མ་སྤངས་
ཤིང་གོང་མའི་ཐོབ་བྱ་མ་ཐོབ་ན་དངོས་གཞི་མི་ཐོབ་པས་དེའི་ཕྱིར་བདུན་དུ་བཞག་སྟེ། འདི་ལྟར་”ཉེར་སྡོགས3

་ཀྱི་ལམ་གྱི་རྒྱུ་དང༌། ངོ་བོ་དང༌། འབྲས་བུ་གསུམ་ལས།
དང་པོ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཡིད་བྱེད་དང་པོ་གཉིས་ཏེ། དང་པོས་སྤང་བྱ་དང་ཐོབ་བྱ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སེམས་གཏོད་པར་བྱེད་ཅིང༌། གཉིས་པས་དེའི་དོན་དུ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པས་སོ། །སྐྱེས་ཟིན་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་ནི་ཡིད་བྱེད་ལྔ་པ་སྟེ་དེས་སྤངས་མ་སྤངས་བརྟགས་ནས་སྤང་བྱ་ལྷག་མ་མཐར་འབྱིན་པར་བྱེད་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་ཡིད་བྱེད་གསུམ་པ་བཞི་པ་དྲུག་པ་སྟེ་ས་འོག་མའི་ཉོན་མོངས་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་འཇོམས་པས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་ཡིད་བྱེད་བདུན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉན་ས་ལས། དེ་ལ་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱེད་ཐོབ་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱེད་ཅིང་སྤང་བར་བྱ་བ་སྤང་བ་དང༌། ཐོབ་པར་བྱ་བ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་གཏོད་པར་ཡང་བྱེད་དོ། མོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་

1 བླ། ༥༥༧ དཔྱོད་པ་དང་།
2 ཞོལ། ༤༧༧ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༥༧ ཀ ། ༥༠༦ སྡེ། ༥༡༤ ཉེར་བསྡོགས
3 ཞོལ། ༤༧༧ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༥༧ ཀ ། ༥༠༦ སྡེ། ༥༡༤ ཉེར་བསྡོགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

462

ལ་བྱེད་པས་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡང་དག་པར་རྩོམ་པ་སྦྱོར་བར་བྱེད་དོ། །རབ་ཏུ་དབེན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཆེན་པོ་སྤོང་བར་བྱེད་དོ། །དགའ་བ་སྡུད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་འབྲིང་

སྤོང་བར་བྱེད་དོ། །”སྤྱོད་པ1

་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་མེད་པ་ལ་
སེམས་འཇོག་པར་བྱེད་དོ། །སྦྱོར་བ་མཐར་ཐུག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་ཆུང་ངུ་སྤོང་བར་བྱེད་དོ། །སྦྱོར་བ་མཐར་ཐུག་པའི་འབྲས་བུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། དང་པོར་འདོད་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཆེས་རྒྱས་ཤིང་མ་ཞི་བ་དང༌། ཆེས་ཚེ་ཐུང་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོ་ནི་དེ་ལས་ཟློག་པས་རགས་པ་དང་ཞི་བའོ་ཞེས་ཐོས་བསམ་འདྲེས་མར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཁམས་གོང་འོག་གི་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་གཅོད་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་གོང་འོག་ལ་ཞི་རགས་སུ་ཡུན་རིང་དུ་མོས་པར་བྱས་པ་ལས་ཐོས་བསམ་ལས་འདས་ནས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དུ་སོན་པ་ནི་མོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡུན་རིང་དུ་”འདྲིས་པར2

་བྱས་པའི་མཐུས་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་འདོད་པའི་ཉོན་
མོངས་ཆེན་པོ་གསུམ་སྤོང་བའི་ལམ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཞིང་སྐྱེས་པའི་ལམ་དེ་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་བྱེད་ནི་རབ་ཏུ་དབེན་པའི་ཡིད་བྱེད་དོ། །དེས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དང་དེའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་བྲལ་བར་བྱས་པ་ན་དེ་ནས་ཉོན་མོངས་སྤོང་བ་

1 བླ། ༥༥༨ ཞོལ། ༤༧༧ སྤྱོད་པ་ ཀ ། ༥༠༧ སྡེ། ༥༡༥ དཔྱོད་པ
2 སྡེ། ༥༡༦ འདྲེས་པར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

463

དང་དེས་དབེན་པ་ལ་དགའ་བར་འགྱུར་ཞིང༌། དེ་གཉིས་ལ་ཕན་ཡོན་དུ་མཐོང་ནས་དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བདེ་ཆུང་ངུས་རེག་པ་ན། གཉིད་རྨུགས་དང་རྒོད་པ་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུས་དུས་སུ་རབ་ཏུ་དང་བར་འགྱུར་བའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་

དགའ་བར་བྱེད་ཅིང༌། ཀུན་ཏུ་སྐྱོ་བའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་སྐྱོ་བར་བྱེད་པ་ནི་དགའ་བ་
སྡུད་པའི་ཡིད་བྱེད་དེ། ཉོན་མོངས་པ་འབྲིང་གསུམ་སྤོང་བའི་གནས་སྐབས་
སོ། །རབ་ཏུ་དང་བ་དང་སྐྱོ་བར་འགྱུར་བའི་ཡིད་བྱེད་ནི་རིམ་པ་ལྟར་སྤོང་བ་ལ་འདོད་པ་དང༌། མ་སྤངས་པ་ལ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྒོམ་པའོ། །དེ་ལྟར་སྤོང་བ་
ལ་བརྩོན་པ་ན་རྒྱུའམ་གནས་ཀྱང་རུང་སྟེ་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བའི་གེགས་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་ཀུན་དཀྲིས་མི་འབྱུང་བ་ན་འདི་སྙམ་དུ་ཅི་བདག་ལ་འདི་ཡོད་བཞིན་དུ་མི་མྱོང་ངམ་འོན་ཏེ་མེད་པས་མ་མྱོང་སྙམ་ནས་སྡུག་པའི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱས་པས་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་འབྱུང་བ་ན། འདི་སྙམ་དུ་བདག་གི་སེམས་འདོད་པ་ལས་ཆགས་པ་དང་མ་བྲལ་ལོ་སྙམ་ནས་སྤང་བྱ་ལྷག་མ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཞི་རགས་སུ་སྒོམ་པ་ནི་དཔྱོད་པའི་ཡིད་བྱེད་དོ། །
དེ་ལྟར་དུས་དུས་སུ་སྤངས་མ་སྤངས་དཔྱོད་པ་ན་སྤང་བྱ་མངོན་གྱུར་མ་
སྤངས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུ་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོ་སྐྱེས་པ་
ནི་སྦྱོར་བ་མཐར་ཐུག་པའི་ཡིད་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་རེ་ཞིག་ཙམ་སྤངས་པ་ཡིན་གྱི་གཏན་སྤངས་པ་ནི་མིན་ཏེ། ས་བོན་དྲུངས་མ་ཕྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་ལ་དེའི་ནུས་པ་མེད་པས་སོ། །དེའི་འཇུག་ཐོགས་སུ་དེའི་མཐུས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་ལ་འཇུག་ཅིང་དངོས་གཞི་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་བྱེད་སྐྱེས་པ་ནི་སྦྱོར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

464

བའི་འབྲས་བུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཇི་ལྟ་བར་འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་
ནོ། །འོན་ཀྱང་མངོན་པའི་སྤྱི་སྐད་ལ་ཁམས་གོང་མ་ན་སེམས་པར་རྩོམ་པའི་ཚེ་སེམས་ལོང་མེད་པར་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་འགྲོ་བས་གོང་མའི་ས་ལ་བསམ་བྱུང་དང་གཟུགས་མེད་ན་ཐོས་བྱུང་མེད་པར་བཤད་པས། དེའི་ལྟར་ན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྟེན་
ལ་སྒོམ་ན་ཡིད་བྱེད་དང་པོ་ལ་ཐོས་བསམ་གཉིས་ཀ་དང༌། གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་ལ་སྒོམ་ན་བསམ་བྱུང་མེད་དོ། །གཞན་ཡང་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་”ཉེར་སྡོགས1

་ནས་སྲིད་

རྩེའི་”ཉེར་སྡོགས2

་ཀྱི་བར་ལས་དེར་ཚོར་བའི་དགའ་བདེ་མེད་པས་དགའ་བ་སྡུད་
པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་དོན་སྤོང་བ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་མཐོང་བ་ཙམ་ལ་བཤད་དོ། །བསམ་གཏན་དང་པོའི་”ཉེར་སྡོགས3

་ཀྱི་ཡིད་བྱེད་དང་པོ་འདི་འདོད་པ་ཡིན་གྱི་གོང་མའི་
སར་མི་གཏོགས་ཏེ། ཉན་ས་ལས། མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་ས་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དག་གིས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་རགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང༌། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཞི་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་སོ་སོར་རིག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་ཞེས་པས་སོ། །འདིའི་རིགས་པས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་འོག་སའི་རྟེན་ལ་སྒོམ་ན་ཡིད་བྱེད་དང་པོ་འོག་སར་འདོད་པར་བྱའོ། །”ཉེར་སྡོགས4

་དེ་དག་
ལམ་བཞིར་བཞག་པའི་ཚུལ་ནི། བསྡུ་བ་ལས། མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པ་དང་མོས་
1 བླ། ༥༦༠ ཞོལ། ༤༨༠ ཉེར་སྡོགས ཀ ། ༥༡༠ སྡེ། ༥༡༨ ཉེར་བསྡོགས
2 བླ། ༥༦༠ ཞོལ། ༤༨༠ ཉེར་སྡོགས ཀ ། ༥༡༠ སྡེ། ༥༡༨ ཉེར་བསྡོགས
3 ཞོལ། ༤༨༠ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༦༡ ཀ ། ༥༡༠ སྡེ། ༥༡༨ ཉེར་བསྡོགས
4 ཞོལ། ༤༨༠ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༦༡ ཀ ། ༥༡༠ སྡེ། ༥༡༨ ཉེར་བསྡོགས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

465

པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །རབ་ཏུ་དབེན་པ་དང་སྦྱོར་བ་མཐར་ཐུག་པ་གཉིས་ནི་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །དགའ་བ་སྡུད་པ་ནི་ལམ་རྣམ་པ་བཞི་ཆར་གྱིས་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །དཔྱོད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་གྱིས་བསྡུས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཏེ་དེ་ཡང་
སྦྱོར་བ་ནི་དང་པོའི་རྩོམ་པ་དང༌། བར་ཆད་མེད་པ་ནི་སྤོང་གཉེན་དངོས་དང༌། རྣམ་གྲོལ་ནི་སྤངས་མ་ཐག་གི་གནས་གྱུར་མྱོང་བྱེད་དང༌། ཁྱད་པར་ནི་དེ་ཡན་ཆད་ཀྱི་

ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པས་དེ་དག་ཡིད་བྱེད་དེ་དག་ཏུ་ལྡན་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྦྱོར་བ་མཐའི་འབྲས་བུའི་ཡིད་བྱེད་དངོས་གཞིར་འདོད་པ་ལྟར་ན་”ཉེར་སྡོགས1

་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དགུ་པ་ལ་དངོས་གཞིས་ཁྱབ་པར་མངོན་ལ།
མཛོད་པ་ནི། བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་”ཉེར་སྡོགས2

་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དགུ་
པ་ལ་དངོས་གཞི་དང་”ཉེར་སྡོགས3

་ཀྱི་ངོ་བོར་སྐྱེ་བ་གཉིས་འདོད་ལ། བཞི་པ་ཡན་
ཆད་ཀྱི་ཉེར་སྡོགས་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དགུ་པ་ལ་དངོས་གཞིས་ཁྱབ་པར་འདོད་དེ་
མཛོད་དུ། ས་གསུམ་ལས་རྒྱལ་བསམ་གཏན་ནམ། །ཉེར་སྡོགས་ལས་མཐའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ། །གོང་མ་ཉེར་སྡོགས་ལས་མིན་ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་མཛོད་པ་ཉེར་སྡོགས་
ཀྱི་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་ཁོ་ནར་འདོད་པས་བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་དངོས་
གཞི་དང་ཉེར་སྡོགས་ལ་ཚོར་བའི་དབང་པོ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པས་དབང་པོ་

1 ཞོལ། ༤༨༡ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༦༢ ཀ ། ༥༡༡ སྡེ། ༥༡༩ ཉེར་བསྡོགས
2 ཞོལ། ༤༨༡ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༦༢ ཀ ། ༥༡༡ སྡེ། ༥༡༩ ཉེར་བསྡོགས
3 ཞོལ། ༤༨༡ ཉེར་སྡོགས བླ། ༥༦༢ ཀ ། ༥༡༡ སྡེ། ༥༡༩ ཉེར་བསྡོགས ༼གཤམ་དུ་མཚམས་རྟགས་ལས་མཆན་བཀོད་མེད།༽

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

466

འཕོ་དཀའ་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་ལ་བཏང་སྙོམས་ཁོ་ནར་ངེས་པས་དབང་པོ་འཕོ་མི་དཀའོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །དེ་ལྟར་"ཉེར་སྡོགས་ཀྱི་ཡིད་བྱེད་དྲུག་གི་ངོས་འཛིན་
གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ས་འོག་མ་ལས་འདོད་ཆགས་
དང་བྲལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི་དྲུག་པོ་དེར་གྲངས་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། མཐོང་ལམ་དང་སྒོམ་ལམ་ཟག་མེད་རྣམས་དང་པོའི་"ཉེར་སྡོགས་ལ་བརྟེན་པ་ཡོད་ཅིང༌། དེ་གཉིས་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འགལ་ལ། ཁྱད་པར་དུ་མཐོང་ལམ་འདོད་པའི་
སྒོམ་སྤང་གི་གཉེན་པོར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
སྤྱིར་ས་གོང་འོག་ལ་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པར་སྒོམ་པའི་ལམ་འདིས་འདོད་པ་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་མ་ལུས་པར་སྤངས་པར་འདོད་པ་ལ། བྱེ་སྨྲ་རྣམས་ཅི་ཡང་མེད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་
གཉིས་ཀ་དང༌། མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་སྒོམ་སྤང་རྣམས་སྤོང་བར་འདོད་དོ། །འོན་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་བྱིས་པས་ཞི་རགས་སུ་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱིས་འདོད་པའི་སྒོམ་སྤང་
གི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་ཀྱང་མ་ལུས་པར་སྤོང་མི་ནུས་ཏེ། འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་

ཉོན་ཡིད་འཕགས་ལམ་མ་ཐོབ་བར་དུ་ལྡོག་པ་མི་སྲིད་ལ། དེ་འདོད་པའི་སར་
གཏོགས་པའི་སྒོམ་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སུམ་ཅུ་པ་ལས། གང་དུ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིའོ། ཞེས་རྟེན་ས་གང་དུ་གཏོགས་པ་དེར་དེའི་ཉོན་ཡིད་ཀྱང་ས་དེར་གཏོགས་པར་བཤད་པས་སོ། །རིགས་པ་འདིས་ས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་ལ་དེའི་སྟེང་ནས་ཐོད་རྒལ་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་སྤངས་པ་ལ་ཡང་ཞིབ་ཆ་
གདོན་པར་བྱའོ། །"ཉེར་སྡོགས་བརྒྱད་པོ་དེ་ཡང་དང་པོ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་དག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

467

པ་བ་ཁོ་ན་དང༌། དང་པོ་ལ་དག་པ་བ་དང༌། ཟག་མེད་གཉིས་ཡོད་ལ། ཁ་ཅིག་རོ་མྱང་ཅན་དང་གསུམ་ཡོད་དེ་དངོས་གཞི་ལ་འགྲན་འཛུགས་པས་སོ་ཞེས་འདོད་དེ། མཛོད་ལས། དེ་དག་ལ་ནི"་ཉེར་བསྡོགས་བརྒྱད། །དག་པ་བདེ་མིན་སྡུག་བསྔལ་མིན། །དང་པོ་འཕགས་པའང་ཁ་ཅིག་གསུམ། ཞེས་སོ། །འདི་ལས་"ཉེར་སྡོགས་ཀྱི་

ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་སུ་བཤད་པ་ནི་འདིར་མི་བཟུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ། འཇིག་རྟེན་པ་དང༌། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་དང༌། དེ་དག་གི་རྣམ་གཞག་དཔྱད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཉོན་མོངས་ཅན་དང༌། དག་པ་པའོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཉོན་མོངས་པར་བྱ་བའི་གཞི་དང༌། གང་གིས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་དང༌། ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་གསུམ་གྱིས་རིག་པར་བྱའོ། །དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་དང༌། གཟུགས་མེད་པའི་དངོས་གཞི་དག་པ་བ་སྟེ་དེ་དག་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ན་ཕྱིས་ཉོན་མོངས་པ་བཞིས་ཅི་རིགས་པར་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛོད་ལས། འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་དགེ་བ་ནི། །དག་པ་དེ་ནི་དེས་མྱང་བྱ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྩ་ཉོན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁོང་ཁྲོ་བོར་བ་སྟེ་དེ་ནི་ཁམས་གོང་
མའི་སེམས་ལ་མེད་པས་སོ། །དེས་ན་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སྲེད་ལྟ་ང་
རྒྱལ་མ་རིག་པ་བཞི་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་ས་པ་སྟེ། ཀུན་བཏུས་ལས།
ཉོན་མོངས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་བཞི་པོ་སྲེད་པ་དང་ལྟ་བ་དང་ང་རྒྱལ་དང་མ་རིག་པ་སྟེ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། དག་པ་པའི་སྙོམས་འཇུག་དེ་དག་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ན་དེ་ལ་འདོད་ཆགས་སྐྱེས་ནས་སྔར་དགེ་བ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

468

ཡིན་ཀྱང་ཕྱིས་ཉོན་མོངས་དང་མཚུངས་ལྡན་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་དེ་དག་ཐོབ་པ་ན་བདག་གིས་འདི་ཐོབ་ཀྱི་གཞན་གྱིས་མིན་ནོ་ཞེས་ཁེངས་པས་ང་རྒྱལ་དང་ལྡན་པ་
དང༌། དེ་དག་ཐོབ་པ་ན་ལམ་དང་ལམ་མིན་ལ་རྨོངས་པའི་མཐུས་འདི་དག་ནི་ཐར་ལམ་ཡིན་ལས་ཆེ་སྙམ་པ་དང༌། ཐར་ལམ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལས་བཟློག་པར་ཐེ་ཚོམ་ཟོས་ནས་དེ་དང་ལྡན་པ་དང༌། སྙོམས་འཇུག་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་

སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐའ་འགའ་ཞིག་མཐོང་བ་ན་དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་རྟག་སོགས་སུ་ལོག་པར་ལྟ་བ་སྐྱེས་པས་དེ་དང་ལྡན་པར་སོང་བའོ། །
འོ་ན་གཟུགས་མེད་མངོན་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་མིན་པས་དེ་ལ་ལྟ་བས་ཉོན་མོངས་
པར་བྱེད་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། བདེན་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་གཟུགས་མེད་ལ་ནི་སྔར་ལྟ་ལོག་
རྒྱུད་ལ་ལྡན་བཞིན་དུ་སྙོམས་འཇུག་དག་ཐོབ་པ་ན་བདག་གི་ལྟ་བ་འདི་ནི་མཆོག་སྟེ་འདིའི་མཐུས་ཏིང་ངེ་འཛིན་འདི་ཐོབ་པས་སོ་ཞེས་ལྟ་ངན་ལ་མཆོག་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་

སྐྱེ་བས་དེ་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་བྱེད་པས་སྐྱོན་མེད་དོ། །ཉོན་མོངས་ཅན་བཞིར་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཉི་འོག་བྱེ་སྨྲ་དང་མཐུན་ཏེ་མཛོད་ལས། བཞི་ཞེས་ཉི་འོག་པ། །དེ་དག་སྲེད་ལྟ་ང་རྒྱལ་རྨོངས། ཞེས་སོ། །ཁ་ཆེ་བྱེ་སྨྲ་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་སྲེད་པ་ཤས་ཆེ་བའི་རོ་མྱང་ཅན་གཅིག་པུ་འདོད་དོ། །འོ་ན་འདི་སྙོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་དག་ཆགས་སོགས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ཏེ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྙོམས་འཇུག་ཏུ་ཧ་ཅང་ཐལ་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་ཁྱད་པར་མེད་པས་སོ། །དེས་ན་འདི་སྔར་སྙོམས་འཇུག་གི་རྫས་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་བསམས་ནས་སྙོམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

469

འཇུག་གི་དངོས་གཞིའི་རྫས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་བགྲངས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནས་མིན་
ཏེ། དཔེར་ན་ས་བོན་རུལ་བ་དེ་སྔར་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པས་ས་བོན་ཞེས་
པའི་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་བཞིན་ཏེ། མཛོད་འགྲེལ་ལས། ཉོན་མོངས་ཅན་ཇི་ལྟར་བསམ་གཏན་ཡིན་ཞེ་ན་ལོག་པར་སེམས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཧ་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་རིགས་མཐུན་པ་ཁོ་ན་ལ་དེའི་མིང་དུ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་དཔེར་ན་ས་བོན་རུལ་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་འདི་ལུང་མ་བསྟན་པ་དང་འདི་ལ་དེ་དང་དེའི་ཡན་ལག་རྣམས་ཀྱང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛོད་ལས། སྙོམས་འཇུག་དགེ་བ་རྩེ་གཅིག་པ། ཞེས་དང༌། ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་དགའ་བདེ་དང༌། །རབ་དང་ཤེས་བཞིན་དྲན་པ་དང༌། །བཏང་སྙོམས་དྲན་པ་དག་པ་མེད། ཅེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་འཇིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་སྟེ་རང་སའི་ཀུན་དཀྲིས་དང་བྲལ་བས་དག་པ་བའམ་རྣམ་བྱང་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས། རྣམ་པར་བྱང་བས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན་དག་པའི་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱང་དགེ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་བྱང་བ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཉམས་པ་དང་གནས་པ་དང་ཁྱད་པར་དང་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་བཞི་ཡོད་དེ་མཛོད་ལས། དག་པ་ཉམས་པའི་ཆ་མཐུན་སོགས། །རྣམ་བཞི་ཞེས་སོ། །དེ་དག་ནི་རིམ་པ་ལྟར་རང་གི་འཇུག་ཐོགས་སུ་རང་སའི་ཉོན་མོངས་དང་རང་དང་གོང་སའི་དག་པ་བ་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ་མཛོད་ལས། ཉོན་
མོངས་སྐྱེ་དང་རང་ས་དང༌། །གོང་དང་ཟག་མེད་རྗེས་མཐུན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་
སྲིད་རྩེ་ལ་གོང་ས་མེད་པས་ཁྱད་པར་ཆ་མཐུན་དོར་ལ་གཞན་རྣམས་ལ་བཞི་ག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

470

སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་དང་”གཟུགས་མེད་དང་། དང་པོ་གསུམ་སྟེ

1

་བདུན་ལ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་རྟེན་གྱི་སྲིད་རྩེ་ལ་མིན་ཏེ་ཟག་མེད་ཀྱི་

ལམ་ནི་རང་ཡུལ་གསལ་བར་གཅོད་ལ། ས་འདི་ནི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ཤིན་ཏུ་མི་
གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྐྱེ་མཆེད་ནི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ཡོངས་སུ་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པ་
ཉིད་དེ་དེའི་ཕྱིར་མཚན་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཅི་ཙམ་དུ་
འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཀུན་ཤེས་པ་རྟོགས་སོ་ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་གསལ་བ་ཡོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་ཀུན་ཤེས་
པ་ཟག་མེད་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཤེས་བྱེད་དུ་འདྲེན་ནོ། །མངོན་པ་གོང་འོག་ནས་འདི་ལྟར་བཤད་ཀྱང༌། སློབ་དཔོན་འདིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་སྒོམ་པ་ན་ཐབས་མི་
མཁས་པས་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་བྱང་སེམས་ཀྱིས་འདི་སྒོམ་པ་ན་ཐབས་ལ་མཁས་
པས་ཟག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་བཤད་དོ། །སྤྱིར་ན་དང་པོའི་ཉེར་སྡོགས་དང་དངོས་གཞི་ཙམ་ཁྱད་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་ཟག་མེད་དགུར་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། བསམ་གཏན་གྱི་ཡན་ལག་དང༌། གཟུགས་མེད་ཀྱི་

དམིགས་རྣམ་དཔྱད་པ་དང༌། དེ་དག་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་
གསུམ། རྫས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། ཡན་ལག་གི་ངོ་བོ། གྲངས་ངེས་པའི་ཚུལ་
ལོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིར་བསམ་གཏན་གྱི་ཡན་ལག་ལ་མིང་གི་སྒོ་ནས་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་
དེ། མཛོད་ལས། དང་པོ་ལ་ལྔ་རྟོག་དཔྱོད་དང༌། །དགའ་དང་བདེ་དང་ཏིང་འཛིན་

1 ཞོལ། ༤༨༥ གཟུགས་མེད་དང་། དང་པོ་གསུམ་སྟེ བླ། ༥༦༧ ཀ ། ༥༡༦ སྡེ། ༥༢༤ གཟུགས་མེད་་་་་་དང་པོ་གསུམ་སྟེ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

471

རྣམས། །གཉིས་པ་ལ་ནི་ཡན་ལག་བཞི། །རབ་དང་དང་ནི་དགའ་བ་སོགས། །གསུམ་པ་ལ་ལྔ་བཏང་སྙོམས་དང༌། །དྲན་དང་ཤེས་བཞིན་བདེ་དང་གནས། །མཐའ་ན་བཞི་དྲན་བཏང་སྙོམས་དང༌། །བདེ་མིན་སྡུག་མིན་ཏིང་འཛིན་རྣམས། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་དག་བྱེ་སྨྲ་རྣམས་རྫས་བཅུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་དེ། རྟོག་དཔྱོད་དགའ་བདེ་ཏིང་འཛིན་རབ་དང་དྲན་ཤེས་བཞིན་འདུ་བྱེད་བཏང་སྙོམས། བདེ་བ་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་

རྫས་སོ། །གོང་མ་བ་ལྟར་ན་དགའ་བདེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་ཡིན་ཞིང༌། རབ་དང་ནི་དྲན་ཤེས་བཞིན་བཏང་སྙོམས་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་རྫས་སུ་དགུ་དང་ལྷག་མ་
བཏགས་ཡོད་དུ་འདོད་དོ། །ཡང་ན་བདེ་བ་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་

སིམ་པར་གཅིག་པས་རྫས་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་ནས་བརྒྱད་དུ་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཡན་ལག་ལྔ་ལས་
རྟོག་པ་ནི་ངོ་བོ་ཙམ་ཚོལ་བའོ། །དཔྱོད་པ་ནི་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པ་སྟེ་གཉིས་ཀ་ཡང་ནང་གི་བརྗོད་པ་དག་ཀུན་ནས་སློང་བའོ། །འདི་གཉིས་བསམ་གཏན་གཞན་གསུམ་ལ་ཡང་སས་བསྡུས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མེད་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བའི་སྒོ་ནས་ཡོད་པར་རྟོག་
དཔྱོད་ཀྱི་ས་ལས་བཤད་དོ། །དེ་གཉིས་ཆར་ཀྱང་སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་གཉིས་ཆར་ལ་བཏགས་པའོ། །དགའ་བདེ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཚོར་བ་ཡིད་བདེ་དང་སེམས་བྱུང་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་བྱེ་སྨྲ་རྣམས་འདོད་དོ། །
མཛོད་དུ། དང་པོ་ནི། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་བདེ་བ་ཡིན། ཞེས་དང༌། ལུང་རྣམ་གཉིས་ཕྱིར་དགའ་ཡིད་བདེ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་འདོད་པ་ཡང་བདེ་བ་ཚོར་བ་ལ་བྱས་ན་ལུས་ཚོར་དུ་མི་རུང་སྟེ། སྙོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

472

ས་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་དབང་ཤེས་ནི་ཕྱི་རོལ་དུ་གཡེང་བས་སོ། །
ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཚོར་བར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དགའ་བ་ཡང་ཚོར་བ་ཡིད་
བདེ་ཡིན་པས་བདེ་བ་དང་དེ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་ན་རྫས་མཚུངས་ཉམས་པ་དང༌། རིམ་གྱིས་འོང་ན་བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་ཡན་ལག་ལྔ་པ་དང༌།
ཡན་ལག་བཞི་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཡན་ལག་རྣམས་ནི་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བས་སོ། །སྙམ་དུ་བསམས་པའོ། །འདི་ལ་མཛོད་འགྲེལ་དུ་གཞན་དག་ན་རེ། སེམས་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བའི་དབང་པོ་ནི་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ་བསམ་གཏན་གསུམ་ཆར་ན་ཡང་ལུས་ཀྱི་བདེ་
བ་ཁོ་ན་ཡན་ལག་ཏུ་རྣམ་པར་བཞག་གོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་གའི་བདེ་བ་ཡིད་ཀྱི་ས་པ་མིན་པར་ལུས་ཤེས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་
ལ་འདོད་དེ། ཤིན་སྦྱངས་བདེ་བར་འདོད་ན་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་དེ་མྱོང་བཞིན་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་མ་སྨོས། ཚོར་བ་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཤིན་སྦྱངས་སོ་ཞེ་ན་ནི་གསུམ་པ་ལ་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །
དེས་ན་བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་མདོར། བདེ་བ་ལུས་ཀྱིས་མྱོང་ལ་ཞེས་
རང་གི་སྒྲས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ལུས་ཚོར་རོ་ཞེས་འདོད་དོ། །ཉན་ས་ལས་ནི། གཟུགས་ཀྱི་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་ལུས་ཀྱིས་ཚོར་བའི་བདེ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་
བདེ་བ་སོ་སོར་མྱོང་བར་བྱེད་པས་ན་དེའི་ཕྱིར་བདེ་བ་ལུས་ཀྱིས་མྱོང་ལ་ཞེས་བྱ་བ་
གསུངས་སོ་ཞེས་གཟུགས་ལུས་ཀྱིས་ཤིན་སྦྱངས་དང་ཡིད་ལུས་ཀྱིས་ཚོར་བའི་
བདེ་བ་མྱོང་བར་བཤད་པ་ནི་བཤད་མ་ཐག་པས་གཟུགས་ལུས་དང༌། བྱེ་སྨྲ་རྣམས་ཡིད་ལུས་ཁོ་ནར་འདོད་པ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དེས་ན་ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པར།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

473

བསམ་གཏན་དང་པོ་གཉིས་ན་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་སིམ་པར་མྱོང་བ་ཉིད་
ཀྱིས་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་ཀྱི་ལུས་ལས་སུ་རུང་བར་བྱས་པས་ལུས་དང༌། རང་དང་

མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་དགའ་རྣམ་གྱིས་ཚིམ་པར་བྱས་པས་
སེམས་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་བྱ་བ་གཉིས་བྱེད་པས་རིམ་པ་ལྟར་བདེ་བ་དང་དགའ་བ་ཞེས་འཇོག་གོ་ཞེས་བཤད་པ་དང་ཉན་ས་གཉིས་མཐུན་ནོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཞི་རགས་སོགས་ཀྱི་དམིགས་པ་
གཅིག་ལ་སྡུད་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྔ་ལས་རྟོག་པ་ཆེས་རགས་པས་དེ་ལ་སྐྱོན་དུ་བལྟས་ནས་”སྒོམས་པས1

་དེ་གཅིག་པུ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་ལ་དང་པོའི་དངོས་
གཞི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་མཛོད་པ་རྣམས་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ཡན་ལག་བཞི་ལས་རབ་ཏུ་དང་བ་
ནི། མཛོད་ལས། རབ་ཏུ་དང་བ་དད་པ་ཡིན། ཞེས་མཉམ་གཞག་གིས་བསམ་གཏན་དང་པོ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པའོ་ཞེས་འདོད་ཀྱང༌། བསྡུ་བ་ལས། དེ་ལ་ནང་ཡོངས་སུ་དང་པའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། དྲན་པ་
དང་ཤེས་བཞིན་དང༌། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཡན་ལག་
ལྷག་མ་རྣམས་ནི་སྔར་ལྟར་རོ། །འདིར་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཆར་དང་བྲལ་བར་མངོན་པ་གོང་འོག་དང་ཡུམ་གྱི་མདོ་རྣམས་སུ་གསུངས་ཤིང༌། འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་
སུ། བསམ་གཏན་དང་པོ་ནི་རྟོག་པ་དང་བཅས་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པའོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནི་རྟོག་པ་མེད་ལ་དཔྱོད་པ་ཙམ་དང་བཅས་པའོ། །བསམ་གཏན་

1 ཞོལ། ༤༨༩ སྒོམས་པར བླ། ༥༧༡ ཀ ། ༥༢༠ སྡེ། ༥༢༨ བསྒོམས་པར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

474

གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་གཉིས་ནི་རྟོག་པ་ཡང་མེད་དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་པ་སྟེ་ཞེས་བཤད་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཁྲི་པར་རྟོག་བཅས་དཔྱོད་བཅས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསམ་
གཏན་དང་པོ་དང༌། རྟོག་མེད་དཔྱོད་བཅས་བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་བར་ལ་བཤད་པས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་པ་འདྲའོ། །གང་ཡང་ཤེས་རབ་ཁྲི་པར་རྟོག་
མེད་དཔྱོད་མེད་བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་སྲིད་རྩེའི་བར་ལ་བཤད་པ་ནི་ཡི་གེ་མ་
དག་པས་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནས་ཐོག་མའི་མཚམས་གཟུང་ལ། དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་བར་ནི་དང་པོའི་དངོས་གཞི་ཙམ་པོ་ལ་བྱ་སྟེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་རྟོག་དཔྱོད་དང་བྲལ་བར་དེ་ཉིད་ལས་བཤད་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ཡན་ལག་ལྔ་ལས་བདེ་བ་ནི། ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་སིམ་པ་དེ་ཉིད་དགའ་བའི་གཡོ་བ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་པ་ཙམ་
མོ། །དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དགའ་བའི་ཀུན་དཀྲིས་ཟློག་པའི་དམིགས་རྣམ་འཛིན་པ་དང་དེ་ལྡན་མི་ལྡན་གྱི་བྱ་ར་བྱེད་པའོ། །བཏང་སྙོམས་ནི་རྟོག་དཔྱོད་དང་དགའ་
བའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བས་དེ་དག་གིས་མི་མཉམ་པ་མེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་དྲན་ཤེས་བཞིན་དང་འདུ་བྱེད་བཏང་སྙོམས་འདི་གསུམ་ནི་དང་པོར་ཡོད་ཀྱང་རྟོག་དཔྱོད་
ཀྱིས་བསླད་པ་དང༌། གཉིས་པར་ཡང་དགའ་བའི་སྐྱོན་གྱིས་བསྒྲིབས་པས་རང་མིང་

ནས་མ་སྨོས་པར་རབ་དང་གི་མིང་གིས་བཏགས་ཤིང་འདིར་སྐྱོན་དེ་དག་དང་བྲལ་བས་རང་མིང་གིས་སྨོས་ཏེ། བསྡུ་བ་ལས། དེ་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ནི་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་བཏང་སྙོམས་དག་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པའི་སྒོ་དག་གིས་མངོན་པར་བསྒྲུབས་པས་ན་དེའི་ཕྱིར་ཡོད་ཀྱང་མ་སྨོས་སོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་ནི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

475

ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ལས་བྱེད་པ་དག་ཡིན་ཡང་སེམས་དགའ་བའི་ཉོན་མོངས་པས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་དང་བའི་མིང་གིས་བསྟན་ཏོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལ་ནི་སེམས་ཀྱི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དང་བྲལ་བའི་
ཕྱིར། རང་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ཁོ་ནས་བསྟན་ཏེ། ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ཡན་ལག་ནི་རྟོག་དཔྱོད་ཡིད་བདེ་མི་བདེ་
དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་བདེ་སྡུག་གི་སྐྱོན་བརྒྱད་དང་བྲལ་བས་དེ་དག་གིས་ཡོངས་སུ་དག་པ་སྟེ། མཛོད་ལས། སྐྱོན་བརྒྱད་ལས་ནི་གྲོལ་བའི་ཕྱིར། །བཞི་པ་གཡོ་བ་མེད་པ་ཡིན། །རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་དབུགས་དག་དང༌། །བདེ་བ་ལ་སོགས་བཞི་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །རྟོག་དཔྱོད་དང་དགའ་བདེ་འདི་དག་ཀྱང་བཞི་པ་ལ་ལྟོས་ནས་གཡོ་བའི་སྐྱོན་དུ་བཤད་ཀྱི། རང་ས་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་མིན་ཏེ། བསྡུ་བ་ལས། གང་གི་ཚེ་བསམ་
གཏན་དང་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་དག་བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ས་ལ་ཕན་འདོགས་པ་དང་
ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་གཡོ་བའི་མིང་དུ་བསྟན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་གཞན་གྱི་ས་ལས་ལྟོས་ཏེ་བསྟན་པ་ཡིན་
གྱི་རང་གི་ས་ལས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །བསམ་གཏན་དེ་དག་གི་ཁྱད་པར་ཡང་བསྡུ་བར་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་དང་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ་ཕན་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །བསམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

476

གཏན་གསུམ་པ་དང་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་རྫོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་བསམ་གཏན་རྣམས་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་དང་བཞིར་བཞག་ཅེ་ན། ཀུན་བཏུས་ལས། གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་དང་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་

དང་དེ་གཉིས་ཀའི་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཏེ། འདི་ལྟར་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་རིམ་པ་ལྟར་རྟོག་དཔྱོད་དང་རབ་ཏུ་དང་བ་དང༌། དྲན་ཤེས་བཞིན་བཏང་སྙོམས་གསུམ་དང༌། དྲན་པ་དང༌། བཏང་སྙོམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་རྣམས་གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་སྟེ་འོག་སའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤོང་བས་སོ། །དེ་ཡང་"ཉེར་སྡོགས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་གཉེན་པོའི་རྒྱུན་ཡིན་ལ་དངོས་གཞིའི་ཚེ་ན་ནི་འོག་སའི་ཐག་
སྲིང་བྱེད་ཙམ་ཡིན་གྱི་སྤོང་གཉེན་དངོས་མིན་ནོ། །ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ནི་རིམ་པ་
ལྟར་དགའ་བདེ་ཟུང་གཉིས་དང་བདེ་བ་དང་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་ཏེ། འདི་དག་ནི་འོག་ས་ལས་གཉེན་པོས་རྒྱལ་བ་ན་ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་ཡིན་པས་སོ། །ཐམས་ཅད་ཀྱི་

ཡང་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ། དེས་གཉེན་པོ་དང་ཕན་ཡོན་རྣམས་
སྐྱེད་པར་བྱེད་པས་སོ། །དེས་ན་དེ་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཡན་ལག་དེ་རྣམས་
སུ་གྲངས་ངེས་ཀྱི་ཡན་ལག་དེ་དག་གང་ཡང་མིན་པའི་སྙོམས་འཇུག་གི་བསམ་
གཏན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཡན་ལག་དེ་དག་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་པ་དང་འདུ་ཤེས་ལ་སོགས་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམ་པ་དགུ་པོ་གང་ཡང་མིན་པར་འགྱུར་ཏེ། བསམ་གཏན་གྱི་སྙོམས་འཇུག་ནི་མིན་ལ་གཞན་ཡིན་པར་
ཡང་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རྟོག་དཔྱོད་སྤངས་པས་གཉིས་པ་དང༌། དགའ་བ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

477

སྤངས་པས་གསུམ་པ་དང༌། བདེ་བ་སྤངས་པས་བཞི་པར་འཇོག་པའི་ཕྱིར་བསམ་གཏན་རྣམས་ལ་ཡན་ལག་གི་སྒོ་ནས་འོག་ས་ལས་འདའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ནམ་མཁའ་དང་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་མེད་པ་
སྲིད་རྩེའོ། །དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཐོབ་པ་ན་རྣལ་འབྱོར་པ་དེས་གཟུགས་ལ་སྐྱོན་དང་གཟུགས་མེད་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་མཐོང་ནས་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཟློག་
པའི་ཕྱིར། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་དང་རེག་བྱ་སོགས་ཀྱིས་མཚན་མ་དང་བྲལ་བའི་
ནམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་ཁོ་ན་བསྒོམས་པ་ན་སྔོ་སེར་སོགས་སུ་སྣང་བའི་གཟུགས་དང༌། གྱང་དང་རྩིག་པ་སོགས་སུ་སྣང་བའི་ཐོགས་པ་དང༌། གོས་རྒྱན་སྐྱེད་མོས་ཚལ་རི་ལ་སོགས་པར་སྣང་བའི་སྣ་ཚོགས་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་ནུབ་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཡིད་གཏད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འབྱུང་བའོ། །འདིའི་"ཉེར་སྡོགས་དང་དངོས་གཞིའི་དམིགས་པ་ཡང་ཉན་ས་ལས། ཇི་སྲིད་དུ་དངོས་གཞི་ལ་སྙོམས་
པར་མི་འཇུག་པའི་བར་དུ་ནི་ནམ་མཁའ་ཁོ་ན་ལ་དམིགས་པར་བྱེད་དོ། །སྙོམས་པར་ཞུགས་ནས་ནི་ནམ་མཁའ་དེ་ཉིད་དང་དེ་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་སའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་དམིགས་པར་བྱེད་དོ། །"ཉེར་སྡོགས་ཀྱི་ཚེ་ན་ནི་འོག་མའི་ཕུང་པོ་རྣམས་
ལ་ཡང་དམིགས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་དེའི་རིགས་པ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ནམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་རགས་པ་མཐོང་ནས་དེ་བཟློག་པའི་ཕྱིར།
ནམ་མཁའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཙམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པར་མོས་
པའོ། །གསུམ་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་རགས་པར་མཐོང་ནས་དེ་བཟློག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

478

པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་དམིགས་པ་བཙལ་བ་ན་ཅི་ཡང་མ་
རྙེད་ནས་དམིགས་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་མོས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་པ་ཡང་རགས་པར་མཐོང་ནས་དེ་བཟློག་པའི་ཕྱིར། འདུ་ཤེས་རགས་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཕྲ་བ་ནི་མེད་པ་མིན་ནོ་སྙམ་དུ་མོས་པའོ། འདི་དག་ལ་བསམ་གཏན་བཞིན་དུ་ཡན་ལག་རྣམ་པར་བཞག་ཏུ་མེད་དེ། ཀུན་བཏུས་ལས། གཟུགས་མེད་པ་རྣམས་ནི་ཞི་གནས་སུ་རོ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ཡན་ལག་རྣམ་པར་བཞག་པ་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་དེ་དག་དམིགས་རྣམ་སྔ་མ་རྣམས་དོར་ནས་ཕྱི་མ་རེ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་མེད་རྣམས་ལ་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་འོག་ས་ལས་འདའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་

དང་ཆེན་པོར་བསྒོམས་པས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སྐྱེ་བ་གསུམ་མོ། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཇི་ལྟ་བར་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་
བ་གསུམ་གསུམ་མོ་ཞེས་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དུ་བསྒོམས་
པས་ཚངས་རིས་ནས་འབྲས་བུ་ཆེ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་གསུམ་གསུམ་འགྲུབ་བོ།
ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་གཟུགས་ཀྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་བཅུད་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་
གྱི་ཆར་གྱུར་པ་གཉིས་ཀ་སྐྱེ་བའི་བསམ་གཏན་ཡིན་ཏེ། སྙོམས་འཇུག་གི་བསམ་
གཏན་གྱི་བདག་འབྲས་དང་རྣམ་སྨིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་མེད་བསྒོམས་
པའི་འབྲས་བུ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གཟུགས་མེད་པ་རྣམས་ན་ནི་གནས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ཐ་དད་པ་མེད་དོ། །དེ་ན་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོར་བསྒོམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

479

པས་སྐྱེ་བ་མཐོ་བ་དང་དམའ་བ་དང་ངན་པ་དང་བཟང་པོར་མངོན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟར། གཟུགས་མེད་ལ་མེད་པས་བླ་འོག་གིས་ཕྱེ་བའི་གནས་མེད་ཀྱང་དེ་བཞི་ལ་ཚེ་རིང་ཐུང་གིས་སྐྱེ་བ་མཐོ་དམའ་དང་ཉོན་མོངས་མང་ཉུང་གིས་བཟང་ངན་ཡོད་དོ། །འོ་ན་
ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོར་སྒོམ་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། གུས་སྦྱོར་དང་རྒྱུན་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་མེད་ན་ཆུང་ངུ་དང་། གང་རུང་གཅིག་ཡོད་ན་འབྲིང་དང༌། གཉིས་ཀ་ཡོད་ན་ཆེན་
པོའ་ཞོེས་འཆད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཉན་ས་ལས། དེ་ལ་བསམ་གཏན་རྣམས་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཚེ་ན་ནི། ལུས་སའི་འོག་ཏུ་བྱིང་བར་སྣང་བ་ལྟ་བུའི་རྟགས་འབྱུང་ངོ༌། །གཟུགས་མེད་པ་དག་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཚེ་ན་ནི། ལུས་ནམ་མཁའ་ལ་འཕུར་བ་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་རྟགས་འབྱུང་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །བཞི་པ་ནི། མཛོད་ལས། བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་རང་ས་དང༌། །འོག་སའི་རྟེན་ཅན་འོག་དགོས་མེད། ཅེས་སྤྱིར་
བཏང་ནས། སྲིད་རྩེའི་འཕགས་པ་ཅི་ཡང་མེད། །མངོན་སུམ་བྱས་ནས་ཟག་པ་ཟད།
ཅེས་དམིགས་བསལ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་འདི་དག་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པས་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་སྟོན་པའི་
བསྟན་བཅོས་ལ་གལ་ཆེ་ཞིང་ཊཱིཀ་བྱེད་ཕལ་ཆེ་བས་ཀྱང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བཤད་མི་
ནུས་པར་མཐོང་བས་བདག་གིས་ཆེ་ལོང་ཙམ་ཞིག་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། རྒྱུ། ངོ་བོ། དབྱེ་བ། སྒྲ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི་རྒྱན་ལས། བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་དེའི་རྒྱུ་ལས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་སྟེ། །རྒྱུ་དང་བཤེས་གཉེན་རང་བཞིན་ལས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

480

ཕྱེད་སྔ་མས་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་གཉིས་དང༌། དེ་གཉིས་འདྲེན་བྱེད་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་ཏེ། ཚོར་བ་གསུམ་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་གསུམ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པས་སྙིང་རྗེ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སྙིང་རྗེའི་དམིགས་རྐྱེན་བསྟན་ཏོ། །ཕྱེད་
ཕྱི་མས་རྐྱེན་ལྷག་མ་གསུམ་བསྟན་ཏེ། དེ་ལ་རྒྱུ་ནི་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཏེ། ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་ནོ། །བཤེས་གཉེན་ནི་བདག་པོའི་རྐྱེན་ཏེ། ཚད་མེད་སྟོན་པ་
པོའ། །རང་བཞིན་དོེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཏེ། སྔ་ལོགས་ཀྱི་རིག་པའོ། །རྐྱེན་ལྷག་མ་འདི་
གསུམ་ནི་བཞི་ཀ་ལ་སྦྱར་ལ། རྐྱེན་དང་པོ་ནི་ངོ་བོའི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་དང༌། བྱེ་བྲག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱན་ལས། བསྟན་པའི་ཚངས་པ་མི་མཐུན་སྤངས། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །དམིགས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་འཇུག །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཡོངས་སྨིན་བྱེད། ཅེས་ཁྱད་པར་བཞི་དང་ལྡན་པར་བསྟན་ཏེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་རིམ་པ་ལྟར། གནོད་སེམས་དང་རྣམ་འཚེ་དང༌། མི་དགའ་བ་དང༌། གནོད་སེམས་འདོད་ཆགས་རྣམས་སྤངས་པའོ། །གཉེན་པོའི་ཁྱད་པར་ནི་སྤང་བྱ་དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་ཐོབ་པའོ། །དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་སེམས་ཅན་དང་ཆོས་དང་དམིགས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པའོ། །བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྨིན་པར་བྱེད་
པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཀུན་བཏུས་སུ། བྱམས་པ་གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདེ་བ་དང་ཕྲད་པར་ཤོག་ཅིག་པའི་བསམ་པའི་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དང༌། དེ་དག་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་སོ། །སྙིང་རྗེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

481

གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པའི་བསམ་པའི་ཞེས་པ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །དགའ་བ་གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པའི་བསམ་པའི་ཞེས་པ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །བཏང་སྙོམས་གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པ་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་པའི་ཞེས་བྱ་བ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །
དེ་དག་གིས་ཀྱང་གནས་དང་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་ངོ་བོ་དང་གྲོགས་བསྟན་ཏེ། དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་བཞིའི་དངོས་གཞི་དག་པ་པ་གང་ཡང་རུང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡིན་ལ། ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཕྱེ་ན་བདེ་བ་དང་མི་ལྡན་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་ལྡན་པ་དང་བདེ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་ཉེ་རིང་དུ་གཅོད་པའི་རྒྱུ་ཆགས་སྡང་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕྲད་པར་འདོད་པ་སོགས་སོ། །བཞི་པ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང༌། ཤེས་རབ་བོ། །ལྔ་པ་ནི། སེམས་སེམས་བྱུང་ངོ༌། །གསུམ་པ་ནི། སེམས་ཅན་དང་ཆོས་དང༌། དམིགས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་སོགས་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བྱམས་སོགས་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་སེམས་ཅན་ནམ་གང་ཟག་གི་རྫས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་གཅིག་དམིགས་
ནས་སྙིང་རྗེ་སོགས་སྐྱེ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་བ་པོའི་སེམས་ཅན་གྱི་རྫས་

མ་གྲུབ་ཀྱང་ཆོས་ཙམ་ཞིག་གི་ངོ་བོའི་སྡུག་བསྔལ་བ་པོ་དམིགས་ནས་བྱམས་སོགས་སྐྱེ་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཙམ་དུ་ཡང་མི་དམིགས་པ་གཟུང་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་དམིགས་པའི་བྱམས་སོགས་སོ། །ཡང་ན་འདི་དག་གི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

482

ཡུལ་ནི་བདེ་བ་དང་ཕྲད་པར་འདོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པ་དང་བདེ་བ་
དང་མི་འབྲལ་བར་འདོད་པ་དང༌། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ནི་དང་པོའི་ཡུལ་དང༌།
ཚད་མེད་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་དང༌། དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་རིམ་པ་བཞིན་ཐ་མ་གཉིས་
ཀྱི་ཡུལ་ཏེ། རྒྱན་ལས། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་དེ་དག་བདེ་འདོད་དང༌། །སྡུག་བསྔལ་
གྱིས་ཉམ་ཐག་དང་བདེ་བ་དང༌། །ཉོན་མོངས་ཅན་དང་དེ་དག་བསྟན་བཅོས་དང༌། །དེ་ཡི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག །ཅེས་སོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་སོ་སྐྱེ་དང༌། གཉིས་པ་ནི་ཉན་རང་དང་ཐུན་མོང་བ་དང༌། གསུམ་པ་ནི་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱིའོ་

ཞེས་ཤཱཀྱ་བློས་བཤད་ལ། བློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ནི། ཐོག་མ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱམས་པ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའོ། །སྤྱོད་པ་ལ་ཞུགས་
པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱམས་པ་ནི་ཆོས་ལ་དམིགས་པའོ། །མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་
པ་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱམས་པ་ནི། དམིགས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པའོ་ཞེས་
བྱང་སེམས་ཉིད་ཀྱི་ལམ་གྱི་སྐབས་གསུམ་ལ་བཞག་གོ །བཞི་པ་ནི་འབུམ་གྱི་གནོད་
འཇོམས་སུ། སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ལ་དམིགས་པ་དང༌། ཚོགས་ཚད་མེད་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་དང༌། ཆོས་ཚད་མེད་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་དང༌། ཡེ་ཤེས་ཚད་མེད་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཚད་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་བཤད་པ་ནི་སོ་སོའི་སྒྲ་བཤད་ཡིན་ལ། འདི་དག་བསྒོམས་པས་ལྷ་ཚངས་པར་སྐྱེ་བས་ཚངས་པའི་གནས་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང༌། རྟོགས་དཀའ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། འཇུག་སྒྲུབ་ཀྱི་འོག་ཏུ་གསུམ་པ་ཚོགས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

483

ཀྱི་སྒྲུབ་པ་གསུངས་ཏེ། སྔར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ་བྱས་པ་ལ་ཚོགས་སྐྱེ་བས་དོན་གྱི་རིམ་པའོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། གོ་སྒྲུབ་ལས་འཕྲོས་ནས་
རབ་འབྱོར་གྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་བྱང་སེམས་ཀྱིས་གོ་ཆ་
བགོས་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་ཚོགས་དང་པོ་བཅུ་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་འཇུག་སྒྲུབ་ལ་འཕྲོས་ནས་རབ་འབྱོར་གྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་
གང༌། ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས། ཐེག་པ་དེས་གང་ནས་
ངེས་པར་འབྱུང༌། ཐེག་པ་དེས་གང་དུ་གནས་པར་འགྱུར། ཐེག་པ་དེས་གང་ཞིག་འབྱུང་བ་ལགས་ཞེས་དྲིས་པ་ལ། དང་པོའི་ལན་དུ་ཐབས་མཁས་ནས་གཟུངས་ཀྱི་བར་དང༌། གཉིས་པའི་ལན་དུ་སའི་ཚོགས་དང༌། གསུམ་པའི་ལན་དུ་མཐོང་སྤང་གཉེན་པོའི་ཚོགས་བཞི་དང༌། བཞི་པའི་ལན་དུ་སྒོམ་སྤང་རྟོག་པ་དང་པོའི་གཉེན་པོ་དང༌། ལྔ་པའི་ལན་དུ་སྒོམ་སྤང་རྟོག་པ་ལྷག་མ་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོ་གསུངས་
སོ། །བརྒྱད་སྟོང་པར་དྲི་བ་གཉིས་པའི་འོག་ཏུ་གང་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་ཞེས་པ་བསྣན་ནས་དྲུག་འབྱུང་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ལན་འདྲ་ཞིང་ཕྱི་མ་བཞིས་རིམ་པ་ལྟར་མི་དམིགས་པའི་རྣམ་པས་ཁམས་གསུམ་ནས། རྣམ་མཁྱེན་དུ། བྱང་སེམས་འབྱུང་ངོ་ཞེས་དེ་རྣམས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པར་བསྟན་པས་མཐོང་སྤང་བཞི་དང༌། དེ་བཞིས་འབྱུང་བ་མེད་དོ་ཞེས་དོན་དམ་གྱི་ཚུལ་གྱིས་སྒོམ་སྤང་བཞིའི་གཉེན་ཚོགས་
བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གྲངས་ཀྱི་རིམ་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་གི་ན། ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཡིའོ། །གང་ན། བརྩེ་བ་ནས་གཉེན་པོའི་བར་གྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

484

ཚོགས་བཅུ་བདུན་ནོ། །བཅུ་བདུན་པོ་འདི་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་རྣམ་པ་ལྔར་བསྡུས་པ་ལྟར་གནས་པས། དང་པོ་བསམ་སྦྱོར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ལ་བསམས་

པས་བསྡུས་པ་བརྩེ་བའི་ཚོགས་ནི། དེས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་འདི་ན་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་མེའི་ཕུང་པོ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱས་ཤིང་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་རབ་ཏུ་བཅིལ་
ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་བརྗོད་དོ་དབྱངས་རྗེས་སུ་སྒྲོག་གོ །དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲ་དེ་ཐོས་ནས་དགའ་བ་
དང་བདེ་བ་ཐོབ་སྟེ། དེ་དག་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་དེས་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དེ་དག་ནས་རྣམ་པར་ལྡང་ངོ༌། །དེ་དག་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དེ་དག་ནས་རྣམ་པར་ལངས་
ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གང་དང་གང་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་
བཞུགས་ཤིང་འཚོ་སྐྱོང་བ་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་སྐྱེ་སྟེ་ལྷ་དང་མིའི་སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཏེ། ཞེས་འགྲོ་བ་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །
འདིའི་སྐབས་སུ་སྲོག་ཆགས་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་འདོད་པའི་རྣམ་པ་
ཅན་དུ་བསྟན་པས་སྙིང་རྗེ་བསྟན་ཏོ། །རེ་རེའི་མཐར་ཚོགས་ཞེས་འོག་མ་རྣམས་ལ་
ཡང་སྦྱར་རོ། །སྦྱོར་བས་བསྡུས་པ་ལ་སྦྱིན་སོགས་དྲུག་ལས། སྦྱིན་པ་ནི། ཟས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ཟས་སྦྱིན། མིའི་ཡོ་བྱད་གང་ཅི་ཡང་རུང་བའི་བར་དུ་བྱིན་ནས་སེམས་ཅན་དེ་དག་ལ་ཆོས་སྟོན་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་བསྟན་པ་འདི་ཉིད་དོ། ཞེས་སོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་ནི། དེ་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་དབང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

485

ཕྱུག་དེ་ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ལ་རབ་ཏུ་

འགོད་དོ། ཞེས་སོ། །བཟོད་པ་ནི། བརྒྱ་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདག་ལ་རྡོ་བ་དང་ཁུ་ཚུར་དབྱིག་པས་བརྡེག་ཅིང་མཚོན་གྱིས་འདེབས་ཀྱང་དེ་ལ་བདག་གིས་
འཁྲུག་པའི་སེམས་འགའ་ཙམ་ཡང་བསྐྱེད་པར་མི་བྱ་ཞིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བཟོད་པ་དེ་འདྲ་བ་ལ་རབ་ཏུ་དགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་མོ། ཞེས་སོ། །བརྩོན་འགྲུས་ནི། བྱང་ཆེན་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས་ལ་ཡང་དག་པར་སྦྱོར་ཞིང༌། ཞེས་
སོ། །བསམ་གཏན་ནི། བྱང་ཆེན་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་གནས་ཤིང་ཆོས་གང་ལ་ཡང་རྣམ་པར་གཡེང་བའམ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་མེད་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་བར་བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོ། །ཤེས་
རབ་ནི། བྱང་ཆེན་ཆོས་གང་ཡང་ཚུ་རོལ་ལམ་ཕ་རོལ་མི་དམིགས་ཏེ་རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་མ་བཞག་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚོགས་བཞི་ལས། མཉམ་གཞག་གིས་བསྡུས་པའི་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ཞི་གནས་ནི། བྱང་ཆེན་གོ་ཆ་ཆེན་པོ་བགོས་ཤིང་
ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་དག་ཏུ་སོང་ཞིང༌། ཇི་
ལྟར་བདག་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་གནས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དེ་
དག་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་ཅིག་འཁོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་ཡང་དག་པར་བསྐུལ་ཞིང༌། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལྷག་མཐོང་ནི། དཔེར་ན་སྒྱུ་མའི་མཁན་པོའམ་སྒྱུ་མའི་མཁན་པོའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

486

མཆན་བུ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་ལམ་པོ་ཆེའི་བཞི་མདོར་འདུག་སྟེ། སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ཚོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ཚོགས་ཤིག་མངོན་པར་སྤྲུལ་ཏེ་འདི་སྙམ་དུ་
བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་གྲངས་མེད་པ་འདི་དག་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལ་དགོད་པར་བྱའོ། །རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་དགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་གྱུར་
ན། རབ་འབྱོར་དེ་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས་སྒྱུ་མའི་མཁན་པོའམ་སྒྱུ་མའི་མཁན་པོའི་མཆན་བུ་དེས་སེམས་ཅན་གང་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་དགོད་པར་བྱས་པ་ཡོད་དམ། རྣམ་མཁྱེན་
གྱི་བར་ལ་དགོད་པར་བྱས་པ་ཡོད་དམ། གསོལ་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་མཆིས་སོ་ཞེས་དཔེར་མཛད་ནས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆེན་གྱིས་སེམས་ཅན་ཕྱིན་དྲུག་
ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་འགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་སེམས་ཅན་
གང་གི་དོན་དུ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་པ་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ཞི་ལྷག་གཉིས་ནི་ཟུང་ཡིན་ལ་དེ་གཉིས་འབྲེལ་བ་སྟེ་མཉམ་པར་འཇུག་པའི་ལམ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་གཟུགས་ནི་མ་བཅིངས་མ་གྲོལ་བའོ། །ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་མ་བཅིངས་མ་གྲོལ་བའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་རྒྱས་སྲས་རྣམས་འཁོར་བ་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་སྲིད་པར་མི་འཆིང་ལ། གཞན་དོན་”ལྷུར་ལེན་པར1

་སྙིང་རྗེས་སྲིད་པ་སྤངས་

པའི་སྒོ་ནས་གྲོལ་བར་མི་བྱེད་པས་མདོ་འདི་དག་གིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་བསྟན་
ཏོ། །དེ་ཡང་ཉི་སྣང་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེས་ནི། །སྲིད་པར་དགའ་

བར་བྱེད་པ་སྟེ། །བློ་ཡིས་དེར་ནི་གནས་པ་དང༌། །བརྐམ་པས་རྗེས་སུ་སེམས་མ་

1 ཞོལ། ༥༠༣ ལྷུར་ལེན་པར བླ། ༥༨༦ ཀ ། ༥༣༥ སྡེ། ༥༤༣ ལྷུར་ལེན་པའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

487

ཡིན། །སེམས་ནི་དྲན་པས་བཅིངས་གྱུར་པ། །ཕྱི་རོལ་ཏུ་ནི་མི་འཇུག་ཅིང༌། །སོ་སོར་རྟོག་པའི་ལྕག་གིས་ནི། །རེག་པ་འབྱོར་ལྡན་གནས་ཐོབ་བྱེད། །སྐྱེ་བ་ཡོངས་སྙམ་ལ་བརྟེན་ནས། །འགའ་ཞིག་མྱ་ངན་འདའ་འགྱུར་ཞིང༌། །འཇིག་རྟེན་ལེགས་སྙམ་ལ་བརྟེན་ནས། །ལ་ལ་འཁོར་བར་འཁོར་བར་འདོད། ཅེས་ཏེ་ཚིགས་བཅད་དང་པོས་སྙིང་རྗེས་སྲིད་པར་གནས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེའི་སྐྱོན་གྱིས་མི་འཆིང་བ་དང༌།
གཉིས་པས་ཞི་གནས་ཀྱིས་མི་གཡེང་ཞིང་ལྷག་མཐོང་གིས་བསྐུལ་བས་འདོད་པ་འགྲུབ་པ་དང༌། གསུམ་པས་ཞི་བ་ལྷུར་ལེན་པ་དང་མི་ལེན་པའི་རྒྱུ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལྟར་བཅུ་པོ་འདི་ནི་གོ་ཆ་བགོས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་གསུངས་ལ། གོ་ཆ་བགོས་པ་ཡང་དོན་དམ་པར་གོ་བགོ་བ་མེད་པར་ཤེས་ནས་ཐ་སྙད་དུ་སེམས་ཅན་བསྒྲལ་བའི་ཁུར་ཁྱེར་བའོ། །
བཞི་པ་མཉམ་པར་མ་བཞག་པས་བསྡུས་པའི་ཐབས་མཁས་ནི། རབ་འབྱོར་ཕྱིན་དྲུག་ནི་བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། ཞེས་སོ། །འདི་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་
ཀྱིས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་ཅིང་དེ་ཡང་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་
དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པའོ་ཞེས་གསུང་ངོ༌། །གསུམ་པ་ལྟ་བ་དང་སྤྱོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚོགས་གཉིས་ལས་ལྟ་བས་བསྡུས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་ལ། སྤྱོད་པས་བསྡུས་པ་བསོད་ནམས་ནི། དེ་ལ་དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གང་ཞེ་ན། ཏིང་ངེ་འཛིན་གང་གིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་སྤྱོད་པ་སྟེ་འདི་ནི་དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏོ། ཞེས་སོགས་ཏེ། ནམ་མཁའ་ལྟར་ཆགས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

488

མེད་པས་རྣམ་པར་གྲོལ་ཞིང་གོས་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཏེ། བསོད་ནམས་མང་པོ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
མོས་བསྔོ་ཡི་རང་གི་ཡིད་བྱེད་གསུམ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བའི་རྟེན་བྱེད་
པས་སོ། །
བཞི་པ་”འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པ་དང་དམིགས་པ1

་འཛིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་
ཚོགས་གཉིས་ལས། འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པས་བསྡུས་པ་ལ་ནི། བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་སྟེ། ཞེས་སོགས་སོ། །
འདིར་ཐེག་ཆེན་བཅུ་བདུན་བསྟན་ཏེ། དྲན་ཉེ་ནས་འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་གི་བར་སྡེ་ཚན་བདུན། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ། ཤེས་པ་བཅུ་གཅིག །དབང་པོ་གསུམ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ། རྗེས་དྲན་བཅུ། སྙོམས་འཇུག་ལྔ། སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་སོ་སོ་རིག་པ། མ་འདྲེས་པའི་ཐེག་ཆེན་ནོ། །སྔར་གྱི་ཕྱིན་དྲུག་སྟོང་ཉིད་ཏིང་ངེ་འཛིན་
འཆད་འགྱུར་གྱི་གཟུངས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་དང་བཅས་པས་ཉེར་གཅིག་བཀའ་སྩལ་
ཏོ། །ལྔ་པ་དམིགས་པ་འཛིན་པས་བསྡུས་པ་དྲན་ཤེས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ཚིག་དོན་འཛིན་
པའི་གཟུངས་ནི། ཨ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གདོད་མ་ནས་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་སྒོའ། །ར་ཞོེས་བྱ་བ་ནི་རྡུལ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོའ། །པ་ ོཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་དམ་པ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོའ། །ཙ་ཞོེས་བྱ་བ་ནི་
འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོའ། །ན་ཞོེས་བྱ་
བ་ནི་མིང་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོའ། ཞོེས་སོགས་སོ། །ལྔ་པ་ཡོན་

1 ཞོལ། ༥༠༤ འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པ་དམིགས་པ བླ། ༥༨༨ ཀ ། ༥༣༧ སྡེ། ༥༤༥ འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པ་དང་དམིགས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

489

ཏན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ས་དང་ཉེས་པ་སེལ་པའི་གཉེན་པོ་ནི་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ། ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ། སྒྲུབ་པའི་ངེས་
ཚིག །སྒྲུབ་པའི་གྲངས་ངེས་སོ། །དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་པ་རྣམས་ཐེག་
གསུམ་གྱི་མྱང་འདས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང༌། བསམ་པ་སྙིང་བརྩེ་

བ་དང་བྲལ་ཞིང་ཐབས་ཕར་ཕྱིན་དང་མི་ལྡན་པས་འགའ་ཡང་མྱ་ངན་ལས་ཟློ་མི་ནུས་པས་སྙིང་རྗེས་ཡིད་གདུངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱིན་དྲུག་གིས་བསྡུས་པའི་བདེ་བ་
བཞི་གཞན་ལ་སྒྲུབ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ན་མོད་ལ་འདོད་པ་རྫོགས་པས་དེས་ནི་དུས་དེའི་བདེ་བ་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བཀོད་པས་བདེ་འགྲོའི་ལུས་འཛིན་
པས་དེས་ནི་མ་འོངས་པའི་བདེ་བ་དང༌། བཟོད་པ་བརྩོན་འགྲུས་བསམ་གཏན་གསུམ་ལ་བཀོད་པས་འབྲས་བུ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་རྒྱུ་དང་རྗེས་མཐུན་པ་ཁོ་ན་འགྲུབ་པས་དེ་གསུམ་གྱིས་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་བདེ་བ་དང༌། ཤེས་རབ་ལ་བཀོད་པས་ངེས་
ལེགས་འཁོར་བར་གཏན་མི་ལྡོག་པ་འཐོབ་པས་གཏན་དུ་བའི་བདེ་བ་སྒྲུབ་བོ། །ཕྱིན་དྲུག་གི་ཐབས་དང་ལྡན་པ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱེ་བས་གཞན་དོན་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཞི་གནས་དང༌། དེ་ཐོབ་པ་ལ་ལྷག་མཐོང་སྐྱེ་བ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཡུལ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ལྷག་མཐོང་དང༌། དེས་སྟོང་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ན་ཐེག་དམན་དུ་ལྟུང་སྲིད་པས་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྲིད་ཞིའི་མཐར་མི་ལྷུང་བའི་
ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ལམ་དང༌། ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་
བྱེད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དེའི་འོག་ཏུ་ཐབས་མཁས་དང༌། དེ་
ཤེས་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་སློབ་པའི་ཕྱིར་དེ་ནས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཡེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

490

ཤེས་དང༌། དེ་ལ་གོམས་པས་ནི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལས་བསོད་ནམས་འབྱུང་བས་དེ་ནས་བསོད་ནམས་
དང༌། ཚོགས་གཉིས་ལ་གོམས་པས་ནི་ཆོས་སོ་བདུན་ལ་འབད་པས་མཐོང་བ་དང་སོགས་པས་སྒོམ་པ་དང་མི་སློབ་པ་དང་ལམ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱང་སྟེ། དེ་ཡང་མི་སློབ་པ་དང་ཚོགས་ལམ་ནི་སྤྱིར་ལམ་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཙམ་ཡིན་པས། སྐབས་སུ་བབ་
པ་ནི་ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོའི་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ལམ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཨ་ལ་སོགས་པའི་ཡི་གེའི་དོན་བསམ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྐལ་པ་དུ་

མར་ཆོས་སྟོན་པའི་རྒྱུའི་དྲན་པ་གཏུགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་ནས་ཚིག་དང་སོགས་པས་དོན་དང༌། གསང་སྔགས་དང༌། བཟོད་པའི་རྒྱུའི་གཟུངས་སོ། །གཟུངས་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ཀྱང་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལ་བཞི། ངོ་བོ། དབྱེ་བ། བྱེད་ལས། ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། ཐུང་མོང་གི་ངོ་བོ་ནི། འགྲེལ་ཆེན་ལས། གཟུངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏེ་
དྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་གཟུངས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཐུན་མོང་མིན་པའི་ངོ་བོ་ལ་བཟོད་པ་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་དང༌། གསང་སྔགས་དང༌། ཚིག་གམ་ཆོས་དང༌། དོན་གྱི་གཟུངས་ཏེ་བཞིའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་ཨ་ར་པ་ཙ་ན་ལ་
སོགས་པའི་ཡི་གེ་དེ་དག་སྐྱེ་འགག་དང་འབྱུང་བ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་དོན་དུ་མོས་ཏེ་བསྒོམས་པས་སྒོམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ན། དེའི་དོན་ལ་མི་སྐྲག་པའི་བཟོད་པ་སྐྱེ་སྟེ་དེའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་དྲན་ཤེས་ནི་བཟོད་པའི་གཟུངས་སོ། །དེས་ན་བཟོད་པ་ཉིད་ལ་མི་བྱ་བར་དེའི་རྒྱུ་ལ་ཡང་བྱ་སྟེ། འབུམ་གྱི་གནོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

491

འཇོམས་ལས། བཟོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཐོབ་པའི་རྒྱུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པའི་ཚེ་ཤེས་རབ་དང་དྲན་པ་ལ་བཟོད་པ་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་གཟུངས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་དང༌། ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཇོམས་ལས་ཀྱང༌། བཟོད་པ་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་གཟུངས་ཞེས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་དེ་ལས་གཟུངས་འདི་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར་ཡང་བཤད་དེ། ཏདྱ་ཐཱ། “ཨི་ཌི་མི་ཌི། ཀི་ཌི་བྷི་ཀྵ་ན་ཏྱ།1

པ་དཱ་ནི་སྭཱ་ཧཱ། ཞེས་པའི་
དོན་གང་ཡིན་སྙམ་དུ་བརྟགས་པ་ན་དེ་དག་ལ་བརྗོད་བྱ་མ་མཐོང་ནས་བརྗོད་བྱ་མེད་པ་ཉིད་འདིའི་བརྗོད་བྱའོ་སྙམ་དུ་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་དང་བྲལ་བར་སྒོམ་མོ། །དེས་མཚོན་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱས་པས་དེ་ཐམས་ཅད་ཀུན་བརྟགས་ཀྱིས་སྟོང་པར་མཐོང་བ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་བརྗོད་བྲལ་དུ་
རྟོགས་པས་དགའ་བ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཏེ་དེའི་ཚེ་ན་དེས་གཟུངས་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །གཟུངས་ཐོབ་པའི་མཐུས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ས་དང་པོ་སྐྱེ་བ་དང་མཐུན་པའི་བཟོད་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་སྟེ་དོན་དམ་ལ་བཟོད་པས་བཟོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། བྱང་སེམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དབང་ཐོབ་པས་སེམས་ཅན་གྱི་ཡམས། ཉེར་འཚེ། འཁྲུག་
པ་སྡིག་པ་ལ་སོགས་པ་ཟད་པའི་ཆེད་དུ་ཆོ་གའི་ཁྱད་པར་འདི་ལྟ་བུས་དོན་དེ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐུས་བྱིན་གྱིས་རློབ་ཅིང་

བརླབས་པ་ལྟར་དུ་དོན་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་རིང་དུ་གནས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་དྲན་ཤེས་ནི་གཟུངས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། སྔགས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཡུལ་ལ་ཡུལ་
ཅན་གྱིས་སམ་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུའི་མིང་གིས་བཏགས་ནས་སྔགས་ཀྱི་གཟུངས་ཞེས་

1 བླ། ༥༩༢ ཨི་ཊི་མི་ཊི། ཀི་ཌི་བྷི་ཀྵ་ན་ཏྱ། ཞོལ། ༥༠༧ ཨི་ཌི་མི་ཌི། ཀ་ཌི་བྷི་ཀྵ་ན་ཏྱ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

492

བྱའོ། །ཡང་མནྟྲའི་མན་ནི་ཤེས་པ་དང་ཏྲ་སྐྱོང་བ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་དང་སྙིང་རྗེ་ནི་དེ་ཉིད་
ཤེས་པ་དང་འགྲོ་བ་སྐྱོང་བས་གསང་སྔགས་སོ། །རྣམ་མཁྱེན་གྱི་གཞིར་གྱུར་པས་
གསང་སྔགས་ཀྱི་གཞི་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ས་ཐོབ་ནས་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྔོན་ཐོས་མ་
མྱོང་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གྲངས་མེད་པ་བསྟན་པ་རྣམས་དུས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་
པར་ནུས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། རིམ་པ་དེ་ལྟ་བུས་ཆོས་ཀྱི་དོན་འཛིན་པར་ནུས་
པའོ། །དེ་ལྟར་ཨ་ལ་སོགས་པའི་ཡི་གེ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ན། དྲན་ཤེས་ཀྱི་གཟུངས་དེ་དག་སྐྱེ་བས་དེ་དག་ལ་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་
ཞེས་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཚེ་འདིར་ཆེད་དུ་མ་བརྩལ་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སྔ་མར་སྦྱངས་པའི་རྣམ་
སྨིན་གྱིས་ཐོབ་པ་དང༌། འདིར་ཐོས་བསམ་ལ་འབད་པས་ཆོས་ཀྱི་ཚིག་དོན་དུ་མ་
མྱུར་བར་འཛིན་ནུས་པ་དང༌། སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཛིན་པར་
ནུས་པའི་གཟུངས་གསུམ་ལས། དང་པོ་གཉིས་ནི་ཆུང་ངུ་དང་ཕྱི་མ་ནི་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་ས་ལ་མ་ཞུགས་པ་མོས་པ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆུང་ངུ། མ་དག་ས་
བདུན་གྱི་འབྲིང༌དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་ཆེན་པོ་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། རྣམ་སྨིན་
ཐོས་ལ་གོམས་པ་དང༌། །ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གཟུངས་དག་ནི། །ཆུང་ངུ་དང་ནི་ཆེན་པོ་སྟེ། །ཆེན་པོ་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་དང་ཡང༌། །དེ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན་ནས་ནི། །རྟག་ཏུ་དམ་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང༌། །རབ་ཏུ་སྟོན་ཞིང་འཛིན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

493

པར་བྱེད། ཅེས་པ་ལྟར་རང་གིས་འཛིན་ཅིང་གཞན་ལ་སྟོན་པའོ། །"གསུམ་པ་ནི།1
གསུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་ལས། བཟོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུངས་སྔར་
བཤད་པ་དེ་ནི་སྔོན་གྱི་རྒྱུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་རྣམས་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལ་
འཐོབ་བོ། །གཞན་གཟུངས་གསུམ་པོ་ནི་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་དང་པོ་འདས་ནས་ས་དང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་འཐོབ་བོ། ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཐོབ་པ་

ནི་གཟུངས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ལ། མོས་སྤྱོད་ནི་ཚོགས་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་ལ་བྱས་ནས་
སྔ་མ་ལ་བཟོད་པའི་རྒྱུ་ཉིད་དང་ཕྱི་མ་ལ་དེ་དང་དེའི་རྒྱུའི་གཟུངས་གཉིས་ཀ་བཞག་གོ །རྣམ་སྨིན་དང་ཐོས་ལ་གོམས་པ་ནི་ལམ་དུ་མ་ཞུགས་པ་ལ་ཡང་ཡོད་དོ། །གཟུངས་ཐོབ་པའི་རྟོགས་པའི་གནས་སྐབས་ནི་ཡོན་ཏན་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་རྟེན་བྱེད་པས་དེ་ནས་ས་དང༌། མཐོང་སྒོམ་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་སས་རང་རང་གི་སྤང་བྱ་སྤོང་
བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབྱེ་བས་གཉེན་ཚོགས་སུ་འགྱུར་བས་དེ་ནས་གཉེན་ཚོགས་
བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་བོ། །གང་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པ་མཐའ་དག་གོ །ཇི་ལྟར་ན། དེ་ཁོ་ནར་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པས་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྒྱུ་མ་ལྟར་དམིགས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལས་མི་འདའ་བར་རོ། །གང་དག་དོན་དམ་དུ་བསྒོམ་བྱ་
སོགས་མི་འབྱོར་བའམ་མེད་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་ "བརྟགས་པའམ2

་འཇོག་པ་ཀུན་རྫོབ་ལས་མི་འདའ་བའི་དོན་དུ་འདོད་པ་དང༌། ཀུན་

1 ཞོལ། ༥༠༩ ཀ ། ༥༤༣ གསུམ་པ་ནི། བླ། ༥༩༤ སྡེ། ༥༥༡ བཞི་པ་ནི།
2 བླ། ༥༩༤ ཞོལ། ༥༡༠ བརྟགས་པའང ཀ ། ༥༤༤ སྡེ། ༥༥༢ བཏགས་པའང

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

494

རྫོབ་ལས་མི་འདའ་བ་ཡང་ངེས་ཚིག་གི་ཁོངས་སུ་སྡུད་པ་ནི་དོན་མིན་ནོ། །གང་གིས་ན། བརྩེ་བ་ནས་གཉེན་པོའི་བར་བཅུ་བདུན་གྱིས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱན་སྣང་
ལས། ཇི་སྐད་བཤད་པའི་གོ་རིམ་གྱིས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལས་
མི་འདའ་བར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མ་ལུས་པར་སྙིང་རྗེ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་

སྒྲུབ་པས། ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་ཁ་ཅིག་སྙིང་རྗེ་སོགས་སྒྲུབ་རྒྱུའི་ཚོགས་བཅུ་བདུན་དུ་བྱས་ནས་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚོགས་སྒྲུབ་བཅུ་བདུན་ཟུར་དུ་འཆད་པ་ཡང་བཀག་
གོ །
གསུམ་པ་ནི། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཚོགས་ཡིན་ཏེ། སྙིང་རྗེ་ལ་
སོགས་པ་བཅུ་བདུན་འདི་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འཛིན་པའམ་དེར་འབྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚོགས་ལ་སཾ་བྷ་ར་ཞེས་འབྱུང་ལ་སཾ་ནི་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ། བྷ་ནི་ངོ་བོ། ར་ནི་འཛིན་པ་སྟེ་མདོར་ན་བྱང་ཆེན་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་སོ། །འབྲས་བུར་འཛིན་ཚུལ་ཡང་སྙིང་རྗེ་སོགས་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་མ་
ལུས་པ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པས་སོ། །ཡི་གེ་ཁ་ཅིག་ལས་འགྲུབ་པའི་ངོ་བོ་
ཞེས་པ་མ་དག་སྟེ། ཉི་སྣང་ལས། སྙིང་རྗེ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་འདི་དག་ནི་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོའི་དོན་གྱིས་ན་ཚོགས་ཞེས་
བརྗོད་དོ། ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ནི། ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ནི་དབྱེ་གཞིའོ། །དབྱེ་ན་གྲངས་བཅུ་བདུན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི་སྙིང་རྗེ་ནས་གཉེན་པོའི་བར་བཅུ་བདུན་ནི་ཚོགས་ཡིན་པས་སོ། །གྲངས་ངེས་འདི་ནི་འཕགས་པས་མཛད་པ་ལྟར་སློབ་དཔོན་དང་ཤཱནྟི་ཨ་བྷྱ་རད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

495

ཀིར་བུད་དྷ་ཤྲཱིས་ཀྱང་བཞེད་ལ། རྣམ་འགྲེལ་དུ། ལམ་དང་ས་བཅུ་གང་ཡིན་དང༌།
ཞེས་རྩ་བར་གཟུངས་ཚིག་གིས་མ་ཟིན་པར་བྱས་ཤིང་འགྲེལ་པར་དེ་ལམ་ཚོགས་
ཀྱི་ནང་དུ་འདྲེན་པ་དང༌། རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་
མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཡེ་ཚོགས་ཉི་ཤུར་གཅིག་གིས་མ་ཚང་བ་ཞེས་འཆད་པ་ནི། མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་ཞིང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་མདོ་ཚིག་ཙམ་ཡང་
མ་མཐོང་བར་གསལ་ལོ། །
འདིར་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཞེས་པ་སྒྲུབ་པ་གཞི་མཐུན་པར་སྦྱར་ཏེ། ཉི་སྣང་
ལས། ཚོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་རྣམ་པ་བཅུ་བདུན་ནི་འདི་དག་ཡིན་ཏེ་འདི་ལྟ་སྟེ་སྙིང་རྗེ་
ཆེན་པོའི་ཚོགས་དང་ཞེས་པ་ནས་གཉེན་པོའི་ཚོགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །འོ་ན་ལམ་གྱི་ཚོགས་སྦྱོར་ལམ་ན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་མཐོང་བ་ལ་སོགས་པའི་
ལམ་དང་ཞེས་པས་ཤེ་ན། དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་ནི་ཉི་སྣང་ལས། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་དེ་དག་གིས་
ནི་མཐོང་བ་ལ་སོགས་པའི་ལམ་བསྡུས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལམ་གྱི་ཚོགས། ཞེས་
གསུངས་པ་དང་བསྟུན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ཡང་མཐོང་སྒོམ་ལམ་ཚོགས་
ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའམ་མཐོང་ལམ་དབུས་ན་གནས་པས་དེ་ལ་སོགས་སྒྲ་སྦྱར་བས་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀ་སྡུད་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །འདིར་ཐོག་མ་དྲན་ཉེ་ནས་ཐ་མ་མ་འདྲེས་པའི་བར་ལ་བཤད་ཀྱང་ངེས་འབྱེད་དང་པོ་གསུམ་དང་ཚོགས་ལམ་
གྱི་སྐབས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་བསྟན་པ་ནི་ཞར་བྱུང་གི་མདོ་ཡིན་ཏེ།
རིགས་པ་འདི་ཡེ་ཤེས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །དེ་ལྟར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

496

མངོན་རྟོགས་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་སྐབས་ཀྱི་མདོ་དང་ཞར་བྱུང་གི་མདོ་རེ་རེ་ཡོད་པ་ཕྱེད་
དགོས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། ཡེ་ཤེས་དང༌། ས་དང་། གཉེན་པོའི་ཚོགས་རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །ཕྱི་མ་འདི་གཉིས་རྟོགས་དཀའ་བར་དགོངས་ནས་རྗེ་བཙུན་གྱིས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་མཛད་ལ། སློབ་དཔོན་གྱིས་དང་པོ་ལ་ཡང་
མཛད་དོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཡུལ་ཅན་ཡེ་ཤེས་དང༌། ཡུལ་སྟོང་ཉིད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚོགས་བཅུ་བདུན་བསྟན་པ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ནང་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་

ཚོགས་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པ་ལ་ནི་ཉི་ཤུ་ཡོད་དེ། ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ནས་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་

སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུ་ཡོད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ། །དེ་ཡང་མདོར་
སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུས་ཡུལ་ཅན་ཡེ་ཤེས་ཉི་ཤུ་འཕངས་པ་ཡིན་ལ། ཇི་ལྟར་འཕངས་པའི་ཚུལ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་འདི་གསུམ་ནི་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལའོ། ཞེས་དང༌། བཞི་པ་ལ་འདི་ནི་སྦྱོར་བའི་ལམ་ལའོ་ཞེས་རྒྱན་སྣང་དུ་འབྱུང་ལ། དེའི་དོན་དང་པོ་གསུམ་
གྱིས་དེའི་ཡུལ་ཅན་ཚོགས་ལམ་དང་བཞི་པས་དེའི་ཡུལ་ཅན་ངེས་འབྱེད་བཞི་འཕངས་པར་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཆད་ཅིང༌། ཐུབ་དགོངས་སུ། ནང་དང་ཕྱི་དང་ཕྱི་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལའོ། །
སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་ས་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བར་ཆད་མེད་
པ་སྦྱོར་བའི་ལམ་ལའོ། ཞེས་དང་པོ་གསུམ་ཚོགས་ལམ་དང་ངེས་འབྱེད་དང་པོ་གསུམ་དང༌། བཞི་པ་ཆོས་མཆོག་ལ་འཆད་དོ། །དེ་ལ་སྤྱིར་རྒྱན་སྣང་དུ་མོས་སྤྱོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

497

སྦྱོར་ལམ་ལ་བྱས་པ་མང་ཡང༌། སྐབས་འདིར་བཞི་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ལམ་ཞེས་པ་དང༌། ཚོགས་ལམ་ན་ཡང་སྒོམ་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཕལ་བའི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ནང་དང་ཕྱི་དང་དེ་གཉིས་ཀ་སྟོང་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་དང་པོ་གསུམ་དང༌། སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་མཆོག་འཕངས་པ་དགོངས་པར་
འཐད་དོ། །ཚོགས་ལམ་ན་ཚོགས་སྒྲུབ་མེད་པས་དེ་མི་འཐད་ཅེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་ཚད་ཚོགས་སྒྲུབ་ཏུ་མི་འདོད་དེ། ལམ་གྱི་ཚོགས་
བཞིན་ནོ། །གཞན་དུ་ན་ཚོགས་ལམ་ལ་མི་འདོད་ཀྱང་ངེས་འབྱེད་དང་པོ་གསུམ་དུ་བཞག་དགོས་པས་དེར་ཡང་ཚོགས་སྒྲུབ་ཇི་ལྟར་བཞག །ཆེན་པོ་དང་དོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་འཕེན་ཏོ། །དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་

དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་མཆོག་གི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་ན། ཆོས་དབྱིངས་དེ་སྟོང་པར་རྟོགས་ལ་དེའི་ཚེ་རང་བཞིན་ཅན་ཕྱོགས་བཅུ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་མཆོག་ཀྱང་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །
འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་འཕེན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་དབྱིངས་རྒྱུ་མཐུན་པའི་དོན་གྱི་མཆོག་དང་ཡོངས་
སུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་ན་དེ་སྟོང་པར་རྟོགས་ལ། དེའི་ཚེ་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་འདུས་བྱས་འཁོར་བ་དང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །འདིར་རྒྱུ་མཐུན་པ་ནི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་གྱི་འདྲ་

བའི་འབྲས་བུ་མིན་ནོ། །མཐའ་ལས་འདས་པ་དང་ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་ལྔ་པ་དང་དྲུག་པ་འཕེན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་དབྱིངས་རྒྱུད་ཐ་དད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

498

པ་མེད་པ་དང༌། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་དག་མེད་པའི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་ན་དེ་སྟོང་པར་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བ་
དབུས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་འཁོར་བ་ཆོས་དབྱིངས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱང་
སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །དོར་བ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་བདུན་པ་འཕེན་ཏེ་
དེས་ཆོས་དབྱིངས་མདོ་སོགས་ཀྱི་མཚན་མ་ཐ་དད་མེད་པའི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་ན་དེ་
སྟོང་པར་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་དོར་བ་མེད་པ་ཡང་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །
རང་བཞིན་དང་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་བརྒྱད་པ་འཕེན་ཏེ།
དེས་ཆོས་དབྱིངས་བྲི་འཕེལ་མེད་པའི་དོན་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་ཞིང་དག་པ་
ལ་དབང་བའི་གནས་སུ་རྟོགས་པ་ན་སྟོང་ཉིད་དུ་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་དང་རྣམ་འགྱུར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་མི་དམིགས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་དགུ་པ་འཕེན་ཏེ། དེས་ཆོས་
དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བའི་གནས་ཉིད་དུ་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་མཚན་ཉིད་མཐའ་དག་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་མཚན་ཉིད་དང་
དུས་རྣམས་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ས་བཅུ་པ་འཕེན་ཏེ། དེས་ཆོས་དབྱིངས་ལས་ལ་དབང་བའི་གནས་
སུ་སྟོང་པར་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རིགས་ཅན་ཚོགས་པ་དང་ཡན་ལག་ལས་ཀྱི་རྟེན་ཀྱང་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །དངོས་པོ་མེད་པ་དང་རང་གི་ངོ་བོ་དང་གཞན་གྱི་

ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་འཕེན་ཏེ། དེས་ཉོན་སྒྲིབ་དང་ཤེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

499

སྒྲིབ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པ་དང་རང་བྱུང་ཉིད་ཐོབ་པ་ན་དེ་སྟོང་པར་རྟོགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་ཆགས་པ་དང་གནོད་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ནམ་མཁའ་དང་། གཟུང་འཛིན་ཤེས་སྒྲིབ་དང་བྲལ་

བའི་སྟོང་ཉིད་དང༌། གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པའི་བྱེད་པ་པོ་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་སོ། །འདི་དག་ནི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་སྟེ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ས་མཚམས་མཛད་པའི་
དགོངས་པ་མཁྱེན་པའི་བཤད་པའོ། །ཆེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་ས་མཚམས་

ནི་ཐུབ་དགོངས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་འདི་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངོ༌། །དེ་ལྟར་ས་མཚམས་སོ་སོར་མཛད་པ་ཡང་རྗེས་ཀྱི་ཚེ་ཆོས་ཅན་དེ་དང་དེ་དག་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་ཚུལ་རེ་ཡོད་པས་གཙོ་ཆེ་བས་བཤད་ཀྱི་ངེས་ནས་ནི་མིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་དང་འཕགས་པ་
གཉིས་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བ་མི་བཞེད་པས་
སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དོན་སྨྲ་དང༌། ཐེག་ཆེན་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ནི་སྟོང་པའི་གཞི་ཡིན་ལ། མུ་སྟེགས་བྱེད་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་པའི་རྟག་པ་དང་གཅིག་པུའི་གང་
ཟག་གི་བདག་ནི་དགག་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་གང་ཟག་གི་བདག་ནི་མེད་ཀྱི་དེའི་བདག་
མེད་ནི་ཡོད་ལ་དེ་ཡང་དགག་གཞི་ཕུང་སོགས་གསུམ་མམ་བདེན་བཞིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དགག་པ་སྟེ། མདོ་ལས། འདི་ན་བདག་དང་སེམས་ཅན་མེད། །ཆོས་འདི་རྒྱུ་དང་བཅས་ལས་བྱུང༌། ཞེས་དང༌། སེམས་འགྲེལ་ལས། བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཟློག་དོན་དུ། །ཕུང་པོ་ཁམས་སོགས་བསྟན་པ་སྟེ། ཞེས་དང༌། ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང༌།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

500

སྟོང་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན་གང་ན་ཅི་ཞིག་མེད་པ་དེ་ནི་དེས་སྟོང་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མཐོང་ལ་འདི་ལ་ལྷག་མར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འདིར་ཡོད་པའོ་ཞེས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །
གང་ན་ཅི་ཞིག་མེད་ཅེ་ན་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ལ་རྟག་པ་དང་བརྟན་པ་དང་ཐེར་ཟུག་དང་མི་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཅན་དང་བདག་དང་བདག་གི་མེད་དེ་དེ་ལྟར་ན་དེ་དག་ནི་དེས་སྟོང་ངོ༌། །ལྷག་མ་ཡང་གང་ཞིག་ཅེ་ན། གང་དེ་ལྟར་བདག་ནི་མེད་ཀྱི་བདག་མེད་པ་ནི་ཡོད་པར་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་ཞེས་
པ་ལྟར་དང༌། བདེ་གཤེགས་གཞུང་གི་རབ་དབྱེ་ལས། །འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ། །བདག་གིས་སྟོང་ཞིང་བྱེད་པོ་མེད། ཅེས་དོན་སྨྲའི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ལྟར་རོ། །མདོར་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཕལ་ཆེ་བར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་གང་ཟག་གི་བདག་རང་སྟོང་དུ་འདོད་ལ་ཕུང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རང་གིས་"མི་སྟོང་གིས1

་གཞན་གང་

ཟག་གིས་སྟོང་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལས་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་ན། རྟོག་གེ་འབར་བ་ལས། དེ་རྣམས་ལས་སྔར་བསྟན་པའི་དགེ་འདུན་ཕལ་ཆེན་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་དང༌། ཕྱིས་བསྟན་པའི་"གནས་བསྟན

2

་པ་དང༌། ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་དང༌། མང་སྟོན་པ་
དང༌། ཆོས་མཆོག་པ་དང༌། འོད་སྲུངས་པ་རྣམས་ནི་བདག་མེད་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་ཏེ། མུ་སྟེགས་པའི་འདོད་པས་བཏགས་པའི་བདག་དང༌། བདག་གི་དང་ནི་སྟོང་པ་ཡིན་པ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་གནས་མ་བུ་པ་

1 བླ། ༦༠༢ ཞོལ། ༥༡༦ མི་སྟོང་གིས ཀ ། ༥༥༡ སྡེ། ༥༥༩ མི་སྟོང་གི
2 ཞོལ། ༥༡༦ གནས་བསྟན བླ། ༦༠༢ ཀ ། ༥༥༡ སྡེ། ༥༥༩ གནས་བརྟན

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

501

ལ་སོགས་པ་སྡེ་ལྔ་ནི་གང་ཟག་ཏུ་སྨྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་དག་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་གིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་འཁོར་བར་གྱུར་པ་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་པ་ཤེས་པར་སྨྲ་བ་དང༌། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། གཞན་དབང་ནི་དགག་གཞི་དང༌། བདག་གཉིས་སུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཆ་ནི་དགག་བྱ་དང༌། གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་གདོད་མ་ནས་
སྟོང་པའི་ཆ་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་འདོད་དེ། སུམ་ཅུ་པ་ལས། གྲུབ་ནི་དེ་ལ་སྔ་མ་པོ། །རྟག་ཏུ་མེད་པར་གྱུར་པ་གང༌། ཞེས་སོ། །དེས་ན་"ཀུན་བརྟགས1

་རང་གི་ངོ་བོའམ་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ལ་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་ནི་བཏགས་པས་སྟོང་གི་རང་གི་ངོ་བོས་ནམ་ཡང་སྟོང་པར་མི་འདོད། ཤཱནྟི་པས། ཀུན་བཏགས་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་ནི་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་གཞན་གྱི་དབང་དང་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་ནི་
མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་བས་ན་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའོ་ཞེས་དང༌། སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་ནི་གནོད་པ་འཇུག་པའི་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གསལ་བ་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
སྔོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དོན་ལ་ཡོད་པ་བཀག་ནས་རྣམ་པ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པའི་
གསལ་ཆ་ལ་རིགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མི་གནོད་པར་བསྟན་པ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་བདེན་པ་དང་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བར་སྨྲ་བ་ལ་མི་འཐད་ཅེས་འགོག་
སྟེ། ཤཱནྟི་པས། གཞན་ཡང་དབུ་མ་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་འདི་དག་ཚད་མས་མེད་པར་གྲུབ་ན་འགས་

1 ཞོལ། ༥༡༧ ཀུན་བརྟགས བླ། ༦༠༣ ཀ ། ༥༥༢ སྡེ། ༥༦༠ ཀུན་བཏགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

502

ཀྱང་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་སོ། །ཚད་མས་མ་ཡིན་པ་ལ་སྣང་བ་ཙམ་གྱིས་ལྟ་

སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། ཐམས་ཅད་"མེད་པ་ཉིད་ནི1

་ཅི་ཞིག་ཉེ་བར་བླངས་ནས་ཅི་ཞིག་
གདགས་ཡང་ཐམས་ཅད་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲ་ན། དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཕན་ཚུན་གཞན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཅིག་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་དགག་པར་མི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །མདོར་ན་འདིའི་ལུགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དགག་བྱ་ནི་ཆོས་བདག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ "ཀུན་བརྟགས2

་འབའ་ཞིག་ལ་འདོད་ཅིང་མཚན་ཉིད་གཞན་གཉིས་ཐོགས་མེད་སྐུ་
མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྩོད་མེད་གང་དུ་ཡང་རང་སྟོང་དུ་བསྒྲུབས་པ་མེད་དོ། །མཚན་ཉིད་གསུམ་ལས་"ཀུན་བརྟགས3

་ཁོ་ན་དགག་བྱ་ཡིན་པ་ཡང་བརྒྱད་
སྟོང་དོན་བསྡུས་ལས། མེད་དོ་ཞེས་ལ་སོགས་ཚིག་གིས། །བཏགས་པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པ་ཡིན། ཞེས་དང༌། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་དེ་བཞིན་དུ། །བྱང་ཆུབ་མ་མཐོང་བར་བརྗོད་པ། །ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བར་གྱིས་འདིར། །བཏགས་རྣམས་སེལ་བར་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་པ་དང༌། དག་ལྡན་ལས་ཀྱང༌། ཡོངས་སུ་བཏགས་པའི་ངོ་བོས་ཐམས་ཅད་མེད་དེ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་གནས་པ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད་དེ་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་སྟོང་པའོ་ཞེས་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མདོའི་འགྲེལ་པར་འབྱུང་ཞིང༌། སྙིང་པོ་མཆོག་ཏུ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །

1 ཞོལ། ༥༡༨ མེད་པ་ཉིད་ནི བླ། ༦༠༤ ཀ ། ༥༥༣ སྡེ། ༥༦༡ མེད་པ་ཉིད་ན
2 ཞོལ། ༥༡༨ ཀུན་བརྟགས བླ། ༦༠༤ ཀ ། ༥༥༣ སྡེ། ༥༦༡ ཀུན་བཏགས
3 ཞོལ། ༥༡༨ ཀུན་བརྟགས བླ། ༦༠༤ ཀ ། ༥༥༣ སྡེ། ༥༦༡ ཀུན་བཏགས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

503

དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པར་ཡང༌། གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་པ་ནི་
སྟོང་པ་ཉིད་དོ། །དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་ཡི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཡང་སྟོང་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བདག་གཉིས་དགག་བྱར་གསུངས་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་མཐའ་དག་གིས་སྟོང་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཡོངས་གྲུབ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་བྱམས་ཆོས་ཕྱི་མ་རྣམས་དང་སྐུ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་གི་དགོངས་པར་འདོད་པ་བློ་རྩིང་རྣམས་ཀྱི་མུན་སྤྲུལ་འབའ་
ཞིག་གོ །གལ་ཏེ་གསུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམ་
བཏགས་དང་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་མིག་ལ་སོགས་པས་སྟོང་པར་གསུངས་པའི་སྟོང་ཉིད་
དང་ཕྱོགས་འདི་རྗེས་སུ་མཐུན་ཞེ་ན། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་འདི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བཀྲལ་བར་འདོད་ན་གནོད་འཇོམས་འདི་དང་མཐུན་པར་འདོད་དགོས་ཏེ། འདི་དང་འདིའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་དང་མན་ངག་
རྗེས་འབྲང་གསུམ་དུ་ཆོས་ཉིད་སྟོང་གཞིར་བྱས་ནས་ཀུན་བརྟགས་གཞན་དབང་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པར་གསུངས་ཀྱི་གཞན་དབུ་སེམས་ཀྱི་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་སུས་ཀྱང་
དེ་ལྟར་མ་བཤད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཕྱོགས་འདི་དང་གནོད་འཇོམས་གཉིས་ཡོངས་གྲུབ་སྟོང་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་གཞན་གཉིས་གང་གིས་སྟོང་པའི་ཆོས་སུ་བྱེད་པ་མིང་ཙམ་མཐུན་ཀྱང་དོན་གཏན་ནས་མི་མཐུན་ཏེ་དེ་ཡང་གསུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་
སུ། སྟོང་པ་ཉིད་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་ནས་འདི་སྙམ་སེམས་ཏེ་ཅི་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་མེད། གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཞིག་
ཡོད་ན་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡོད་པས་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་མེད་པར་གཉེན་པོ་ཡོད་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

504

སྟོང་པ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་ན་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དེ་སྙམ་དུ་བསམས་ནས་ཡང་འདི་ལྟར་གཏན་ལ་འབེབས་ཏེ་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཅི་ཡང་མེད་པའོ། །གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་གཞན་འགའ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་མི་སྟོང་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནང་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ནི་གང་ཡང་མེད་དེ། ཞེས་འབྱུང་ཞིང༌། དེའི་དཔེར་འགའ་ཞིག་གིས་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་མཐོང་བ་ན་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་བློ་སྐྱེ་ལ། དེ་ནས་ལེགས་པར་
བརྟགས་པ་ན་གྲོང་ཁྱེར་སྟོང་པའི་བློ་སྐྱེས་ཏེ་དེ་ཙམ་གྱིས་གྲོང་ཁྱེར་སྟོང་པ་ཞེས་པའི་
ཆོས་གཞན་མེད་པ་དང་འདྲ་བར་གཟུགས་སོགས་ལ་ཆོས་ཀྱི་བློ་སྐྱེས་པ་ན་ལེགས་
པར་བརྟགས་ནས་ཡུལ་དེ་དག་མ་རྙེད་པས་ཆོས་ཀྱི་བློ་མེད་པར་སྟོང་པའི་བློ་སྐྱེ་སྟེ་
དེ་ཙམ་གྱིས་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ཡོད་པར་མི་རུང་ངོ་ཞེས་
བཤད་ནས་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། སྟོང་པ་ཉིད་མེད་པས་མི་སྟོང་པ་ཡང་མེད་དོ། །མི་སྟོང་པ་མེད་པས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱང་མེད་དོ་ཞེས་འདིར་དེ་སྐད་བྱར་ནི་རུང་ངོ༌། །སྟོང་པ་ཉིད་མེད་དེ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ་འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྟོང་པ་ཉིད་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་བརྟགས་ན་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་ཆོས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་དང༌། གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་མ་
ཡིན་ན་དེ་ལྟ་ན་ནི་མི་སྟོང་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པར་གྱུར་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་དང༌། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འདི་འགལ་བའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་དང་འགལ་བར་འགྱུར་པ་ཞིག་ན། འདི་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱང་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

505

ཆོས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡང་མེད་པས། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པར་
ཁས་ལེན་ཏེ། ཞེས་དང༌། དོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང༌། མྱ་ངན་ལས་

འདས་པ་ཡང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པས་སྟོང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་དམ་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཀུན་བཏགས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ངོ༌། །
མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐེར་ཟུག་ཏུ་གནས་པ་ཞེས་མི་བྱའམ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ཐེག་པ་པ་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟ་ཡིན་གྱི་དོན་དམ་པར་
ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་གང་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་སྐབས་དུ་མར་དོན་དམ་དང་སྟོང་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པར་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་དང༌། དོན་དམ་དང་སྟོང་ཉིད་ངོ་བོས་མི་སྟོང་པར་གཤིས་ལ་ཐེར་ཟུག་གི་རྟག་པར་འདོད་པ་གཉིས་ག་ལ་མཚུངས། འདི་ལས་ཆོས་ཉིད་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་གཉིས་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་བཀག་ན་དགག་པ་གཉིས་ཀྱིས་རྣལ་མ་སྟོན་པས་མཐའ་
དོན་ལ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་དེ་ཡིན་པ་ལ་
བསམས་ནས་དེ་སྐད་གསུངས་ཀྱི། དོན་ལ་ཐེར་ཟུག་གི་རྟག་པ་གྲུབ་པར་འདོད་ནས་
མིན་ཏེ། འདུས་མ་བྱས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་ཀྱང་འདི་དག་
དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ། ཞེས་འདུས་མ་བྱས་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་སོ། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་

མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་ཡང་འདི་ལྟར་བཤད་ལ། འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ་ཡང༌།
གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

506

སྣོད་དང་བཅུད་ལྟར་གཅིག་གིས་གཅིག་སྟོང་པ་ལྟ་བུ་ལ་མི་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་བས་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་ལ། འདི་དག་ལས་གཞན་པའི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་སུ་ཡང་མི་བཞེད་པས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་དུ་དོར་བར་རིགས་
སོ། །
གཉིས་པ་ནི། འདུས་བྱས་བཀག་ནས་འདུས་མ་བྱས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་བཀག་ནས་དངོས་མེད་དང༌། ཡོད་པ་བཀག་ནས་མེད་པ་དང༌། གཞན་དངོས་བཀག་ནས་རང་དངོས་དང༌། སྟོང་པ་བཀག་ནས་མི་སྟོང་པ་ཤུལ་དུ་སྒྲུབ་པ། མདོར་ན་ཆ་འགའ་ཞིག་འགོག་འགའ་ཞིག་སྒྲུབ་པ་དགག་སྒྲུབ་དང་བླང་དོར་ལས་མ་འདས་པ་ཉི་ཚེ་བའི་སྟོང་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤྲོས་པའི་དྲ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད་
པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཆོས་གང་ཡང་མ་བརྟགས་ན་ཉམས་དགའ་བ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་འཁྲུལ་ངོར་སྣང་ཡང་དོན་དམ་པར་ན་གདོད་མ་ནས་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པས་ཅིའི་ཡང་ངོ་བོར་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས། འདུས་བྱས་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་ན། །འདུས་མ་བྱས་ལ་ཅི་ཞིག་འགྲུབ། ཅེས་དང༌། གང་དག་རང་དངོས་གཞན་དངོས་དང༌། །དངོས་དང་དངོས་མེད་ཉིད་ལྟ་བ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། །དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། གལ་ཏེ་སྟོང་མིན་ཅུང་ཟད་ཡོད། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པར་འགྱུར། །མི་སྟོང་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན། །སྟོང་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཞེས་པ་དང༌། སེམས་འགྲེལ་ལས་ཀྱང༌། དམིགས་མེད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན། །སྟོང་ཉིད་
སྲིད་པ་འཇིག་བྱེད་པ། །ཞི་བ་ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས། །འདི་ནི་རྟག་ཏུ་སྒོམ་པར་
གྱིས། ཞེས་དང༌། དགེ་དང་མི་དགེའི་རྣམ་རྟོག་རྣམས། །རྒྱུན་གཅོད་པ་ཡི་མཚན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

507

ཉིད་འདི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་པར་གསུངས། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཆོས་
ཀྱི་བདག་མེད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ནི་ལུགས་འདི་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་དེ། ཆོས་མཐའ་དག་རང་བཞིན་མེད་པར་སྟོན་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུ་གང་ན། དེའི་ལན་སྐབས་འདིར་སྨྲས་པ། སྟོང་པ་ཉིད་ནི་དབྱེ་གཞི། དབྱེ་བའི་ངོ་བོ་གྲངས་ཉི་ཤུར་འདོད་དེ། ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ནས་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་ཉི་ཤུ་རྣམས་རང་རང་ངོ་བོས་སྟོང་
པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་གཉིས་སུ་དྲང་ངོ༌། །རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་དོན་ཡང༌། འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་དུ། མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མིག་ལ་སོགས་པས་སྟོང་པ་ཉིད་སྨྲས་པས་ནི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་མིག་ནང་གི་བྱེད་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་སྟོང་ཞིང་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ངོ་ཞེས་གཅིག་ལ་གཅིག་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་མ་
ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །སྟོང་ཚུལ་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་དེའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། ནང་གི་བྱེད་པའི་སྐྱེས་བུ་སྟོང་པ་ཉིད་དམ། ཡང་ན་གཅིག་ལ་སྟེ་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་གཅིག་མེད་པ་སྟེ་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་དངོས་པོས་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། ཕྱི་རོལ་གྱི་

དོན་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་དང༌། སེམས་ཙམ་དུ་སྨྲ་བ་བཞིན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ལེ་བརྒྱད་མར། བྱང་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ནང་སྟོང་པ་ཉིད་དང་
ཞེས་པ་ནས་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་ཉི་ཤུ་པོ་ཐམས་ཅད་དཀྱུས་གཅིག་
ལ་འབྱུང་ངོ༌། །མདོ་ལས་ནི་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་ཡང་གུད་དུ་སྟོང་ཉིད་ཐ་མ་བཞི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

508

གསུངས་ལ། གཉིས་ཀ་"སྡོམས་པས1

་ཉི་ཤུར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས། འཕགས་
པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཉི་ཤུའི་གྲངས་མཛད་ལ། ཤཱནྟི་ཨ་བྷྱ་རད་ཀིར་ཛ་ཡ་ཨ་ནན་
ཏ་བུད་དྷ་ཤྲཱི་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་ལ་རྒྱས་པར་ཕྱེ་ན་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་
མདོར་བསྡུ་ན་ཐ་མ་བཞི་དང༌། ཤིན་ཏུ་བསྡུས་ན་བདག་མེད་འདི་གཉིས་ཞེས་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་འབྱུང་བ་ནི་འཇུག་པའི་དགོངས་པའོ། །དེ་ལ་ནང་ནི། ནང་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ལ་བརྗོད་དོ། །དེ་ལ་ཐེར་ཟུག་ཏུ་གནས་པ་མེད་པ་དང༌། འཇིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་མིག་ནི་མིག་གིས་སྟོང་ངོ༌། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་རང་བཞིན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་སྦྱར་བའི་ཚུལ་འདིས་ཉི་ཤུ་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་དུ་གསུངས་སོ། །
འདི་ཡང་སྟོང་པའི་གཞི། སྟོང་པའི་ཚུལ། སྟོང་པའི་ཐ་སྙད། ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་
མཚན་དང་བཞིས་བསྟན་ཏོ། །དང་པོ་ནི་དབང་པོ་དྲུག་གོ །གཉིས་པ་ནི། ཉི་སྣང་དུ། ཀུ་ཊ་ནི་ཚོགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཨ་ཀུ་ཊ་སྠ་སྟེ་ཚོགས་པར་གནས་པ་མེད་པའོ། །དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་ཅི་ཞིག་འཇིག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་འཇིག་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགག་པ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་ཉིད་ནི་འདི་ཡི་རང་བཞིན་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེའི་ལྟར་ན་ཐེར་ཟུག་གི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྠ་ནི་གནས་པའི་དོན་ཡིན་ལ་དེ་ཨས་བཀག་པས་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པར་གནས་པ་མེད་ལ་དེ་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་པས་འཇིག་པ་ཡང་མེད་དེ། དེས་ན་སྐྱེ་འགག་མེད་པའི་

1 བླ། ༦༡༡ ཞོལ། ༥༢༤ སྡོམས་པས ཀ ། ༥༦༠ སྡེ། ༥༦༨ བསྡོམས་པས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

509

ཕྱིར་མིག་སོགས་དེ་དེས་སྟོང་ཞེས་པའོ། །འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། ཐེར་ཟུག་ཏུ་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་པའི་དོན་རིམ་པ་ལྟར་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་དང༌། འཇིག་པར་འགྱུར་བ་མེད་པ་ལ་བཤད་ཅིང༌། ཐེར་ཟུག་མིན་པ་དང་མི་འཇིག་པ་གཉིས་འབྱུང་བ་ནི་དང་པོས་འགྱུར་བ་བཀག་པ་ན་རེ་ཞིག་གནས་ནས་ཕྱིས་འཇིག་གམ་སྙམ་པ་བཟློག་པའི་ཕྱིར་འཇིག་པ་མ་ཡིན་ཞེས་སྨོས་པས་སོ། ཞེས་སོ། །
འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ། དེ་གཉིས་མེད་པའི་དོན་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་
པར་མེད་དེ་དེའི་ཕྱིར་དབང་པོ་དྲུག་ལ་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་མེད་དེ་གཞན་དུ་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོར་འགྱུར་དགོས་པས་སོ། ཞེས་སོ། །རྒྱུ་མཚན་ཕྱི་མ་ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། དེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིག་ལ་མིག་གི་དངོས་པོ་མེད་པ་ཉིད་དེའི་རང་བཞིན་ཡིན་གྱི་རྒྱུ་གཞན་གྱིས་བཤིག་སྟེ་སྟོང་པར་བྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། ཞེས་འབྱུང་བས་མིག་སོགས་ལ་རྟག་མི་རྟག་གི་དངོས་པོ་མེད་པའི་རྟགས་སྒྲུབ་ཏུ་སྦྱར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཅན་ལྷག་མ་བཅུ་དགུ་ལ་ཡང་རྒྱུ་མཚན་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་རྣམས་འདིར་བཤད་པ་བཞིན་བསྒྲེའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། མིག་སོགས་རྣམས་ནང་གི་ཆོས་ཡིན་པས་སོ། །ཕྱི་རོལ་ནི་སེམས་ཀྱིས་མ་ཟིན་པའི་ཡུལ་ལྔའོ། །ཕྱི་ནང་
གཉིས་ནི་དབང་པོའི་རྟེན་གྱིས་བསྡུས་པའི་ཡུལ་ལྔ་སྟེ། དེ་ཡང་སེམས་ཀྱིས་ཟིན་པ་
དང་དབང་པོས་མ་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་ལས་ནི་དབང་པོ་དང་ཡུལ་དྲུག་ལ་ཕྱི་ནང་དུ་མཛད་ནས་དེ་གཉིས་གཅིག་གིས་གཅིག་སྟོང་པར་གསུངས་སོ། །འདིར་ཉི་སྣང་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་འདི་དག་གསུམ་ཆར་ཡང་སྲིད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

510

པ་དེས་ན་འདིའི་ནང་ལ་སོགས་པ་ནི་ཇི་ལྟར་སྲིད་པ་བཞིན་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་པ་ནི་སེམས་བྱུང་དང༌། འདུས་མ་བྱས་དང༌། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་དང་ལྡན་
མིན་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པ་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར་ནང་དང་ཕྱི་དང་ཕྱི་ནང་ངོ༌། །འདི་གཉིས་དང་འོག་མ་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་ཚུལ་ནི་དང་པོ་དང་མཚུངས་ཤིང་ཐ་སྙད་དང་ཐ་
སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནི་སྟོང་གཞི་གསུམ་པོ་རིམ་པ་ལྟར་ནང་ཡུལ་ཅན་དང་ཕྱི་ཡུལ་དང་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་སྟོང་ཉིད་ལ་ཡང་ནང་དང་ཕྱི་དང་དེ་གཉིས་ཀས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་ཏོ། །སྟོང་པའི་དངོས་པོ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་སྟེ་སྟོང་གཞིའོ། །འདིས་སྟོང་ཉིད་དུ་འཛིན་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་
ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །ཆོས་ཅན་བཞི་པ་འདིའི་འཛིན་ཚུལ་ནི་དབུས་མཐའ་
བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྡུས་རྩ་འགྲེལ་དང་སློབ་དཔོན་དང་འཕགས་པ་རྣམས་མཐུན་ནོ། །འཇུག་པ་ལས་ནི། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད། །མཁས་པས་སྟོང་པ་
ཉིད་ཅེས་བསྙད། །སྟོང་ཉིད་དེ་ཡང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི། །ངོ་བོས་སྟོང་པར་འདོད་པ་
ཡིན། །སྟོང་ཉིད་ཅེས་བྱའི་སྟོང་ཉིད་གང༌། །སྟོང་ཉིད་སྟོང་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། །སྟོང་ཉིད་དངོས་པོའི་བློ་ཅན་གྱི། །འཛིན་པ་བཟློག་ཕྱིར་གསུངས་པ་ཡིན། ཞེས་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་གཞི། དེ་ནས་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་ཚུལ། དེ་ནས་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལ་
མིང་འདོགས་ཚུལ། ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལ་སྟོང་ཉིད་དུ་བཤད་པའི་དགོས་པ་བསྟན་
ཏོ། །མདོ་ལས་ཀྱང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་སྟོང་གཞིར་གསུངས་པས་འདི་ནི་
འཇུག་པར་གསུངས་པ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་ལ་བདེན་ཞེན་ཟློག་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པས་སྟོང་གཞི་འདི་ཉིད་འཐད་དོ། །ཕྱོགས་ནི་ཤར་ལ་སོགས་པ་བཅུ་སྟེ་དེ་ནི་དབྱིབས་ཤིན་ཏུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

511

ཆེ་བའི་ཕྱིར་ན་དེའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལམ་ནི་མྱང་འདས་དང་ལམ་གཞི་མཐུན་པར་བྱས་ཏེ་དེ་ནི་ཐོབ་པའི་དོན་དམ་པའོ། །མདོ་དང་ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་མྱང་འདས་ཉིད་ལ་བཤད་ཅིང༌། འགྲེལ་པ་གཉིས་སུ་དེ་ནི་བྲལ་བ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་འགྲུབ་པ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྦྱར་ན་འགྲིག་ལ་བྲལ་བའི་དོན་ནི་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་བཅོམ་ཙམ་གྱི་
ཆའོ། །རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་ཁམས་གསུམ་སྟེ། དེ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་གྲུབ་པས་གཉེན་པོར་བསྒྱུར་ནུས་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །
རྐྱེན་སྐྱེས་ཀྱི་ཅིག་ཤོས་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་འགག་དང་གནས་པ་ལས་གཞན་
འགྱུར་བ་མེད་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཏེ་མཚན་ཉིད་དེ་དག་གིས་མཚོན་པའི་ཟློག་ཕྱོགས་སྐྱེ་བ་སོགས་ཀྱིས་དབེན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །མཐའ་འདས་ནི་རྟག་
ཆད་ཀྱི་མཐས་སྟོང་པས་མཐའ་འདས་ཏེ། མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ལ། མཐའ་འམ་ཆར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལྟོས་ས་དབུས་ན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་གྲུབ་པ་ནི་ཐ་སྙད་
ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དག་ལྡན་དུ་ལོངས་སྐུ་ལ་བཤད་དོ། །ཐོག་མ་མེད་པ་ནི་ཐོག་མཐའ་དབུས་དང་བྲལ་བ་འཁོར་བ་སྟེ། དེ་ནི་ཐོག་མ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའམ་ཆོས་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གྱུར་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དོར་བ་
མེད་པ་ནི་དེ་དག་ཕྱོགས་དེ་དོར་བ་དང་སྤངས་པ་དང་བཏང་བ་ལས་བཟློག་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དག་ལྡན་ལས་དོར་བྱ་མ་ཡིན་པའི་ཐེག་ཆེན་ལ་བཤད་ཅིང༌། གནོད་འཇོམས་གཉིས་སུ་དོར་བ་ཕུང་པོ་ཡིན་ལ་དེ་མེད་པ་ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་
ཏེ། འོད་སྲུང་གི་གསུང་རབ་ལས་ཕུང་པོ་ལ་དོར་བ་ཞེས་འབྱུང་ལ། སྔར་གྱི་མྱང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

512

འདས་ལྷག་བཅས་ཡིན་པས་འདི་དང་མི་ཟློས་ཞེས་འཆད་དོ། །
རང་བཞིན་ནི་འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་དོ། །དེ་ནི་ཡེ་ནས་སྟོང་
པས་དེ་སྟོང་པར་འཕགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མ་བྱས་པས་འདུས་བྱས་འགྱུར་བ་དང་འདུས་མ་བྱས་མི་འགྱུར་བས་གནོད་པར་མི་ནུས་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་
ནོ། །ཆོས་ཀུན་ནི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་རེག་པ་ཚོར་བ་གཟུགས་ཡོད་མེད་འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་ཏེ། དེས་ཆོས་ཀུན་བསྡུས་པས་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་བསྟན་
ལ། འདུས་བྱས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཕན་ཚུན་ལྟོས་ནས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་པ་ནི་
སྟོང་པའི་རྟགས་སྒྲུབ་ཏུ་བྱའོ། །ཆོས་སྐྱེ་སོགས་ནི་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་སོགས་དང་གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང༌། ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་གྱི་

མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པའི་སྤྱི་
དང་ཁྱད་པར་རྣམས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པ་ནི་རྟགས་སྒྲུབ་བོ། །འདས་སོགས་ནི་དུས་གསུམ་སྟེ་དེ་དག་རེ་རེ་ལ་གཞན་གཉིས་མ་དམིགས་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་
ཡིན་ལ། དུས་རྣམས་དངོས་པོ་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པ་ནི་རྟགས་སྒྲུབ་བོ། །ལྡན་པ་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་མ་སྦྱོར་བའམ་འདུས་པ་ཡིན་ཞིང༌། འདུས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཙམ་ཡང་དངོས་པོར་མེད་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ལ། སྦྱོར་བ་ལས་
བྱུང་བའམ་འདུས་པ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གཉིས་མེད་དོ། །ལྡན་པའི་ཅིག་ཤོས་ནི་ཕུང་པོ་ལྔ་སྟེ་ཉེར་ལེན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་
ཡིན་ལ། ཕུང་པོའི་དོན་ནི་སྤུངས་པ་ཡིན་ལ། སྤུངས་པ་བློ་ཆོས་ཡིན་གྱི་དོན་ལ་མེད་
པས་རང་བཞིན་གཉིས་མེད་དོ། །འདིར་ཅིག་ཤོས་ཞེས་པ་སྒྲས་ཟིན་གྱི་ལྡན་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

513

བཟློག་ཟླ་ལ་བྱས་ན་མ་འདུས་པ་དང་མ་ཕྲད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ལ་མི་བྱ་བར་ལྡན་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་པས་དེའི་ཅིག་ཤོས་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་སྦྱར་རོ། །མཁའ་ནི་མཚོན་པ་སྟེ་འགོག་པ་གཉིས་དང་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་དངོས་མེད་ཡིན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ལ་དེ་དག་རིམ་པ་
ལྟར་ཐོགས་པའི་རེག་བྱའམ་སྒྲིབ་བྱེད་དང་བྲལ་བ་ཙམ་དང༌། མ་འོངས་པ་སྐྱེ་བའི་
རྐྱེན་མ་ཚང་ཙམ་དང༌། ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་བཅོམ་ཙམ་གྱི་ཆ་དང༌། བདག་གཉིས་
ཀྱིས་སྟོང་ཙམ་ལ་བཏགས་པས་རང་བཞིན་མེད་དོ། །
འདིར་མཚན་གཞི་དང་གོང་དུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས་བསྟན་པས་འདུས་མ་
བྱས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་མི་ཟློས་ཟེར་རོ། །སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིན་ཅི་མ་
ལོག་པའི་ངོ་བོ་སྟེ། དེ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དང་མཐོང་བས་གསར་དུ་མ་
བྱས་པར་གདོད་མ་ནས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་རང་གི་ངོ་བོ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་ཐ་སྙད་དུ་བྱས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཤེས་མཐོང་གིས་མ་བྱས་པ་རང་བཞིན་ནམ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྦྱར་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མི་སྦྱར་ཏེ། འཇུག་པར། རང་བཞིན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ནི། །རང་བཞིན་ཞེས་བྱའི་སྟོང་ཉིད་དེ། །འདི་ལྟར་དེ་ནི་མ་བྱས་པས། །རང་བཞིན་ཞེས་ནི་བྱ་བར་བསྙད། ཅེས་སོ། །མདོ་ལས་ཀྱང༌། དེ་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། རང་གི་ངོ་བོ་ནི་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བས་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་རང་བཞིན་ནོ། །ཐེར་ཟུག་ཏུ་གནས་པ་མེད་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་ངོ༌། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་རང་བཞིན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ་འདི་ནི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

514

རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་པས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཤེས་མཐོང་གི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་སྟོང་པར་མ་བྱས་ན་
དེས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅེ་ན། ཤེས་མཐོང་གིས་ནི་ཡང་དག་པ་ཕྱི་ཅི་མ་ལོག་པའི་དོན་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པའམ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཤེས་མཐོང་གཉིས་ཀྱང་
འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ། ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་
བྱའོ། །མཐོང་བ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་ལས་བྱུང་བ་དག་པ་འཇིག་
རྟེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་བྱ་སྟེ་ཞེས་འབྱུང་ལ། ཉི་སྣང་དུ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཤེས་པ་བསལ་བའི་དོན་དུ་མཐོང་བ་སྨོས་ལ། འཁྲུལ་པའི་མཐོང་བ་བསལ་བའི་དོན་དུ་ཤེས་པ་སྨོས་ཏེ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་མ་འཁྲུལ་བ་གཉིས་ལ་བཞེད་དོ། །འདི་དང་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་མི་ཟློས་པ་ནི་མདོར་བསྡུས་པ་དང་རྒྱས་པར་ཕྱེ་བ་ཐ་དད་པས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་མདོ་ལས། དེ་ལ་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་
པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བྱུང་ཡང་རུང་མ་བྱུང་ཡང་རུང་སྟེ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་གཞན་མ་ཡིན་པ་
དེ་བཞིན་ཉིད་དང༌། ཡང་དག་པའི་མཐའ་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་གནས་པ་ཉིད་དེ་གཞན་
གྱིས་མ་བྱས་སོ། །
ཐེར་ཟུག་ཏུ་གནས་པ་མེད་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་ནི་དེས་སྟོང་ངོ༌། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་རང་བཞིན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ནི་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་

སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཆོས་ཉིད་ནས་མ་བྱས་པའི་བར་གྱིས་སྟོང་
གཞི་དང༌། ཐེར་ཟུག་ནས་དེའི་རང་བཞིན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་མཚན་དང་སྟོང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

515

ཚུལ་བསྟན་ནས་འདི་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་བསྡུས་ཏེ་ཐ་སྙད་བཏགས་སོ། །འདི་
ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་རོ། །འདིར་གཞན་གྱི་དངོས་པོའི་སྒྲས་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པ་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་རྣམས་བྱོན་རུང་མ་བྱོན་
རུང་མཆོག་ཉིད་དུ་གནས་པ་དང༌། ཡང་ན་གཞན་ནི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཡེ་ཤེས་དང་དངོས་པོའམ་ངོ་བོ་ནི་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པ་དང༌། ཡང་ན་འཁོར་བ་ལས་གཞན་ཏེ་ཕ་རོལ་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་བྱའོ། ཞེས་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་དུ་འབྱུང་ངོ༌། །
དག་ལྡན་དུ་ནི། འདི་ནི་དམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཞན་ཡང་ཡིན་ལ་གཞན་
གྱིས་མ་བྱས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་འདི་ནི་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟེ། དེ་བཞིན་ཉིད་དོ།
ཞེས་ཏེ། མདོར་ན་གཞན་གྱི་ངོ་བོར་འཇོག་ཚུལ་སྔར་ལྟར་ཡིན་པས་དེ་ལ་རང་
བཞིན་མེད་པ་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་ཉིད་དུ་བསྟན་ལ། སྔ་མར་དེ་བཞིན་ཉིད་སྟོང་ཉིད་
ཡིན་པ་དེ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་བྱས་པའི་རང་གི་ངོ་བོར་བསྟན་ནས་དེ་ལ་རང་
བཞིན་མེད་པ་དེ་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ནི་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

རོ། །འོ་ན་ཉི་སྣང་ལས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་

དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བརྟེན་པའི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པ་ནི་འཕོངས་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་དོ་ཞེས་པ་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། བྱེད་པ་པོ་གཞན་གྱིས་སྟོང་ཞེས་པ་
ནི་འདིའི་སྟོང་ཚུལ་མིན་གྱི་འདིའི་ངོ་བོས་སྟོང་པ་དེ་ལ་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་
ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འདི་རང་སྟོང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །ཚིག་ཐ་མས་ནི་སྟོང་ཉིད་དེ་གཞན་གྱིས་བྱེད་ན་རང་ཉིད་ངལ་བ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

516

ཙམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེ་སུས་ཀྱང་བྱ་མི་ནུས་པས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །དོན་འདི་ལ་ཤེར་སྒྲོན་དུ། ཐམས་ཅད་དུ་རང་གི་ཆོས་ཀྱི་དབེན་པས་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང༌།
ཆོས་གཞན་གྱི་ངོ་བོས་དབེན་པས་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་
འཆད་པ་ནི། མདོ་དང་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ལ། གསུམ་གྱི་གནོད་
འཇོམས་སུ་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་པའི་དངོས་པོ་མེད་པའི་དངོས་ཤུགས་ཀྱིས་དངོས་
མེད་དང་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་གཉིས་དང༌། ངོ་བོ་ཉིད་ཅེས་པའི་དངོས་ཤུགས་ཀྱིས་

ཉི་ཤུ་པ་དང་བཅུ་དགུ་པ་བསྟན་པར་བྱས་ནས་ཐ་མ་བཞི་ལ་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡེ་ཤེས་ཉི་ཤུར་ངེས་པ་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུ་ཡོད་པས་ཡིན་ལ། ཡུལ་དེར་ངེས་པ་ནི་གདུལ་བྱ་འཁོར་དུ་ཉེ་བའི་བསམ་པ་ལ་ལྟོས་པས་ཡིན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་གནས་པ་མིན་ཏེ། སྟོང་ཉིད་ཉི་ཤུར་བཤད་པ་ཆོས་ཅན་ཉི་
ཤུ་ལ་མངོན་ཞེན་བཅད་པའི་ཆེད་དུ་ཡུལ་དེ་དང་དེ་རང་བཞིན་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ལ་ཆོས་ཅན་གྱི་དབྱེ་བ་ལ་ནི་དེ་ལས་མང་བ་དང་ཉུང་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ཞེན་པ་
ཡོད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང་ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཁྱད་
པར་གྱི་གཞི་སའི་ངོ་བོ། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་སའི་རྣམ་གཞག །ཁྱད་པར་དེ་ལྡན་གྱི་

སའི་ངེས་ཚིག་གོ །དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་བཞིན་དངོས་དང༌། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྙིང་རྗེ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་ཟིན་པའི་སློབ་པའི་
རྟོགས་པ་གང་ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ནི་སྐབས་འདིའི་སའི་ངོ་བོའ། །གཉིས་པ་ ོནི། དབྱེ་གཞི་བྱང་འཕགས་ཀྱི་ས་ཙམ་ཞིག་གོ །དབྱེ་ངོ་བཅུའོ། །ཕྱེ་བའི་ཐ་དད་ནི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

517

དངོས་པོ་ཐ་དད་དེ་སྔ་ཕྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པས་སོ། །གྲངས་ངེས་ནི་ཡོངས་སྦྱོང་མི་འདྲ་བ་བཅུ་ཡོད་པས་ཡིན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་དུ། མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་བས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ས་བཅུར་རྣམ་པར་
བཞག་གོ །ཞེས་སོ། །དེ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ལ་ཕལ་པ་ལ་ནི་དད་པ་དང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཡང་ཡོད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་བདུན། ཤས་ཆེ་བ་དང༌། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཡོན་ཏན་དང༌། སྐྱེ་བ་འཛིན་པའི་ཚུལ་དང༌། གཉེན་པོ་རྟོགས་པ་དང༌། སྤང་བྱ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང༌། ས་ཐོབ་པའི་རྟགས་དང༌། འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། ས་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཕར་ཕྱིན་བཅུ་རིམ་པ་བཞིན་ཤས་ཆེ་བ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་དང༌། དེ་རེ་རེ་ལ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྒྲུབ་པ་ནི་ཁྱད་པར་མེད་པ་སྟེ། དབུས་མཐར། ཁྱད་པར་ཅན་དང་ཁྱད་མེད་ནི། །ས་བཅུ་དག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་པ་ནི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སློབ་ཚུལ་ལོ། །གཞན་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་འདིར། །ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་

ལྷག་སེམས་དང༌། །ལྷག་པའི་ཤེས་རབ་ལ་རྗེས་སློབ། །ཤེས་རབ་སྤྱོད་ཡུལ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་དང་དེ་ནི། །མི་ཤེས་ཤེས་སོགས་འཇུག་པ་ཉིད། ཅེས་པས་
ནི་ས་དང་པོ་དྲུག་ཏུ་སློབ་ཚུལ་བསྟན་ཏེ། འདིར་ལྟར་ས་དང་པོར་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ནས་གཉིས་པར་ཚུལ་ཁྲིམས་དང༌། གསུམ་པར་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་དེ་ནས་ས་གསུམ་དུ་ཤེས་རབ་ལ་སློབ་སྟེ། དེ་ཡང་བཞི་པར་ཕྱོགས་མཐུན་ལ་མཁས་པའི་ཤེས་རབ་དང༌། ལྔ་པ་དྲུག་པར་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བདེན་བཞི་
དང༌། དེ་མི་ཤེས་སོགས་ནི་རིམ་པ་བཞིན་མ་རིག་པ་དང་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

518

རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་མཐུན་དང་ལུགས་མི་མཐུན་ནོ། །
དེ་བས་ན་ས་གཉིས་པ་ལ་ཡང་ཤེས་རབ་བཞག་གོ །ས་ལྷག་མ་བཞིར་དེ་གསུམ་ལ་བསླབས་པའི་འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ་ཡང༌། དེ་ཉིད་ལས། མཚན་མེད་འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པར། །གནས་པ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཡིན། །དེ་ཉིད་མངོན་འདུ་བྱེད་མེད་དང༌། །ཞིང་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་དག །འབྲས་བུ་གཉིས་པར་འདོད་པ་ཡིན། །སེམས་ཅན་སྨིན་པ་འགྲུབ་ཉིད་དང༌། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་རྣམས་ནི། །འགྲུབ་པ་འབྲས་བུ་དམ་པ་ཡིན། །འབྲས་བུ་རྣམ་པ་འདི་བཞི་ནི། །ས་བཞི་པོ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། ཞེས་པ་ནི་བསླབ་པ་ལ་སློབ་ཚུལ་ལོ། །གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་འདིར། །ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནི་ཕུང་པོ་སྦྱོང༌། །དེ་ཡི་འོག་ཏུ་
ཏིང་འཛིན་དང༌། །ཤེས་རབ་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་སྦྱོང༌། །དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་ནི། །སྒྲིབ་རྣམ་བཞི་དང་ཐོགས་པ་ཡི། །སྒྲིབ་པ་ལས་ནི་རྣམ་གྲོལ་དང༌། །གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་སྦྱོང༌། ཞེས་ས་དང་པོར་ཕུང་པོའི་རྟེན་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ནས་གཉིས་པར་ཚུལ་ཁྲིམས། གསུམ་པར་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཞི་པ་ལྔ་པ་དྲུག་པ་རྣམས་སུ་ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྦྱོང་ལ། ས་ལྷག་མ་བཞིར་འབྲས་བུ་བཞིའི་གེགས་བཞི་དང༌། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཐོགས་སྒྲིབ་སྦྱོང་བས་རིམ་པ་ལྟར་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང༌། གྲོལ་བའི་
ཡེ་ཤེས་གཉིས་སྦྱོང་བར་གསུངས་པ་ནི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་སྦྱོང་ཚུལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་སྐད་ཅིག་ལ་འཐོབ་སྟེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་བརྒྱ་འཐོབ་ཅིང་དེ་དག་ལ་འཇུག་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་བརྒྱ་མཐོང་བ་དང༌། དེ་རྣམས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཀྱང་ཤེས་པ་དང༌། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

519

བརྒྱ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང༌། ཞིང་བརྒྱར་ཡང་འགྲོ་བ་དང༌། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

བརྒྱ་སྣང་བར་བྱེད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་བརྒྱ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང༌། བསྐལ་པ་བརྒྱར་གནས་པར་བྱེད་པ་དང༌། བསྐལ་པ་བརྒྱ་ལ་སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐར་འཇུག་པ་དང༌། ཆོས་ཀྱི་སྒོ་བརྒྱ་འབྱེད་པ་དང༌། ལུས་བརྒྱ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པ་དང༌། "ལུས་རེ་ལ1

་

འཁོར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བརྒྱ་བརྒྱ་དང་ལྡན་པར་སྟོན་པའོ། །འདི་ནི་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། ཡོན་ཏན་དང་པོ་ལ་འཇུག་པར། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་ལྡང་བྱེད་པར་བཤད་ཅིང༌། འགྲེལ་བཤད་དུ། ཡོན་ཏན་གསུམ་པའི་དེ་རྣམས་ཞེས་པས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བཤད་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བྱིན་རླབས་ཞེས་"རིགས་རལ2

་འདོད་པ་ནོར་རོ། །
ཡོན་ཏན་དགུ་པ་ནི་བྱང་ས་ལས། སྔོན་གྱི་མཐའ་དང་ཕྱི་མའི་མཐའ་བསྐལ་
པ་བརྒྱར་ཡང་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བས་འཇུག་པར་བྱེད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལ་གཡོ་བས་ནི་གདུལ་བྱ་འདུན་པར་བྱེད་ལ། འགྲོ་བ་དང་སྣང་བས་ནི་གདུལ་བྱའི་གནས་སུ་སོང་སྟེ་མཐོང་ནས་སྨིན་པར་བྱེད་དོ། །སྔོན་དང་ཕྱི་མཐའ་ལ་འཇུག་པས་ནི་སེམས་
ཅན་གྱི་སྡིག་པ་བྲལ་བའི་ཆེད་དུ་ལས་ཀྱིས་འཁོར་བར་འགྲོ་བའི་ཚུལ་སྟོན་ནོ། །ཆོས་
སྒོ་བརྒྱ་འབྱེད་པས་ནི་རང་གི་བློ་གྲོས་སྨིན་པའི་ཆེད་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་
ཀྱི་དོན་སེམས་པའོ་ཞེས་ཐུབ་དགོངས་དང་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་གཉིས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དེ་དག་སྟོང་འགྱུར་དང༌། གསུམ་པ་ལ་འབུམ་དང༌། བཞི་པ་ལ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་དང༌། ལྔ་པ་ལ་བྱེ་བ་ཕྲག་སྟོང་དང༌། དྲུག་པ་ལ་བྱེ་བ་

1 ཞོལ། ༥༣༥ ལུས་རེ་ལ བླ། ༦༢༤ ཀ ། ༥༧༣ སྡེ། ༥༨༡ ལུས་རེ་རེ་ལ
2 ཞོལ། ༥༣༦ བླ། ༦༢༤ རིགས་རལ ཀ ། ༥༧༣ སྡེ། ༥༨༡ རིག་རལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

520

བརྒྱ་ཕྲག་སྟོང་དང༌། བདུན་པ་ལ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཐོབ་བོ། །ས་ལྷག་མ་རྣམས་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི་བྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་གྲངས་ཀྱིས་མི་ཆོད་པས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱིས་

བསྟན་ཏེ། བརྒྱད་པ་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འབུམ་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་

ཀྱི་གྲངས་དང་མཉམ་པ་དང༌། དགུ་པ་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྲངས་

མེད་པ་འབུམ་ཕྲག་བཅུའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རྡུལ་ཇི་སྙེད་པ་དེ་སྙེད་དང༌། བཅུ་པ་ལ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་རྡུལ་
སྙེད་དང་མཉམ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་འཐོབ་པར་འཇུག་པ་ལས་གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དབང་དང༌། རྣམ་སྨིན་གྱི་སྐྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། མོས་
སྤྱོད་པ་རྣམས་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ལས་དང༌། ས་ཐོབ་པ་རྣམས་དུད་འགྲོ་སོགས་དམན་གནས་སུ་སྐྱེ་བ་སྨོན་ལམ་དང༌། བསམ་གཏན་གྱི་དབང་གིས་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེ་
བ་བཟློག་ནས་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང༌། སྤྲུལ་པས་དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་

ལ་སོགས་པར་སྐྱེ་བ་སྟོན་པ་དབང་འབྱོར་པའི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ལས་དང་ནི། །གཞན་ཡང་སྨོན་ལམ་དག་དང་ནི། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་དབང་འབྱོར་བའི། །དབང་གིས་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ས་བཅུ་ལ་གནས་པ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་ཕལ་ཆེར་འཛམ་བུའི་གླིང་དང༌། གླིང་བཞི་དང༌། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དང༌། འཐབ་བྲལ་དང༌། དགའ་ལྡན་དང༌། འཕྲུལ་དགའ་དང༌། གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང༌། སྟོང་གི་བདག་
པོ་དང༌། སྟོང་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོ་ཚངས་པ་དང༌། གནས་གཙང་མའི་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་
རྣམས་སུ་སྐྱེ་བ་འཛིན་ནོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། རྟོགས་ཚུལ་དང༌། དེ་མཉམ་རྗེས་གང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

521

ཡིན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ས་དང་པོར་ཆོས་དབྱིངས་དེ་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་དང༌། ས་གཉིས་པར་དེ་སྒྲིབ་པ་སྤང་རུང་དུ་

རྟོགས་པས་མཆོག་གི་དོན་དང༌། ས་གསུམ་པར་ཐོས་པ་ཚོལ་བ་ནི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་པ་སྟེ་རྒྱུའི་མཆོག་ཏུ་རིག་པས་རྒྱུ་མཐུན་པ་དོན་གྱི་མཆོག་ཏུ་དང༌།
ས་བཞི་པར་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་ཡང་ལོག་པས་ཆོས་ཉིད་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་དང༌། ས་ལྔ་པར་བདག་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆོས་ཉིད་དུ་རྟོགས་
པས་དེ་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་དང༌། ས་དྲུག་པར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་
ལ་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་དུ་འགྱུར་བའི་ཆོས་གང་ཡང་མེད་པར་རྟོགས་པས་དེ་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་དག་མིན་པའི་དོན་དུ་དང༌། ས་བདུན་པར་ཆོས་དབྱིངས་ལ་མདོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་མ་ཐ་དད་པ་མི་འབྱུང་བས་དེ་ཐ་དད་མེད་པའི་དོན་དུ་
དང༌། ས་བརྒྱད་པར་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས་ཀུན་བྱང་བྲི་འཕེལ་མེད་
པར་རྟོགས་པས་དེ་བྲི་མེད་འཕེལ་མེད་ཀྱི་དོན་དུ་དང༌། ཉོན་ཡིད་དང་འཛིན་པ་སྒོ་
ལྔའི་ཤེས་པ་ཡུལ་དང་བཅས་པ་གནས་གྱུར་པས་རིམ་པ་བཞིན་ཆོས་ཉིད་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དང་ཞིང་དག་པ་ལ་དབང་བའི་གནས་སུ་དང༌། ས་དགུ་པར་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི་ཐོབ་པས་ཆོས་ཉིད་དེ་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བའི་གནས་སུ་དང༌། ས་བཅུ་པར་ཇི་ལྟར་བཞེད་པ་བཞིན་སྤྲུལ་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པས་ཆོས་ཉིད་
ལས་ལ་དབང་བའི་གནས་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ། དབང་དེ་གཉིས་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡིད་ཤེས་གནས་གྱུར་པ་ལས་འབྱུང་བའོ། །
དེ་ལྟར་ཆོས་དབྱིངས་བཅུ་ལ་སྒྲིབ་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མི་ཤེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

522

པ་ཤེས་སྒྲིབ་བཅུ་ཡང་གཉེན་པོ་ས་བཅུས་རིམ་པ་ལྟར་སྤོང་སྟེ། དེ་དག་གི་མི་མཐུན་
པའི་ཕྱོགས་ཡིན་པས་སོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་དབུས་མཐའ་ལས། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དོན་མཆོག་གི་དོན། །རྒྱུ་མཐུན་དོན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དང༌། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་དོན་
དང༌། །རྒྱུད་རྣམས་ཐ་དད་མེད་དོན་དང༌། །ཉོན་མོངས་རྣམ་དག་མིན་དོན་དང༌། །ཐ་དད་མེད་པའི་དོན་ཉིད་དང༌། །བྲི་མེད་འཕེལ་བ་མེད་དོན་དང༌། །དབང་ནི་རྣམ་པ་བཞི་
ཡི་གནས། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་མ་རིག་པ། །ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་སྒྲིབ་པ་བཅུ། །ས་

བཅུའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱི། །གཉེན་པོ་དག་ནི་ས་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དབང་
བཞི་ས་གསུམ་པོ་དེར་ཐོབ་པར་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཡིད་དང་འཛིན་དང་རྣམ་པར་རྟོག །གྱུར་ཕྱིར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། །ཞིང་དང་ཡེ་ཤེས་ལས་དག་ལ། །དབང་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །དབང་དེ་མི་གཡོ་ལ་སོགས་པའི། །ས་གསུམ་ལ་ནི་རྣམ་བཞི་སྟེ། །གཅིག་ལ་རྣམ་གཉིས་དེ་ལས་གཞན། །དབང་ནི་རེ་རེར་འདོད་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འཐད་པའི་ཕྱོགས་དགོད། དེ་མི་འཐད་པར་འདོད་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། དབུས་མཐར་བཤད་པའི་རྟོགས་ཚུལ་དེ་དག་མཉམ་གཞག་དང་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་རྟོགས་ཚུལ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཚེ་ངེས་པ་འདྲེན་ཚུལ་ཐ་
དད་པ་རེ་ཡོད་པས་དེའི་རྟོགས་ཚུལ་ཡིན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་ལས། གང་གི་ཚེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པའོ་ཞེས་བསྒོམས་པས་ཆ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་

དབྱིངས་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྟོགས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ངེས་པ་སྐྱེད་པ་ལ་ལྟོས་
ནས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་གྱིས་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

523

མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པས་མཐོང་བའི་ལམ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་དང༌། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གིས་ཇི་སྙེད་པ་རྟོགས་པའི་རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་པར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཐོང་བ་དེ་ཡང་ས་དང་པོ་ཉིད་ལ་སྐྱེ་སྟེ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་
པས་སོ། །ལུང་ཕྱི་མ་འདི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཇི་སྙེད་པ་རྟོགས་པ་རྗེས་ཐོབ་ལ་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
མཉམ་གཞག་ཏུ་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཚུལ་ལ་ནི་མི་འདྲ་བ་ཁས་བླང་དུ་མི་རུང་སྟེ། རུང་ན་མཐོང་སྒོམ་གྱི་རྟོགས་བྱ་ཆོས་ཉིད་རྣམས་མི་འདྲ་བའི་ངོ་བོར་གནས་
པས་ཡིན་ནམ། ཆོས་ཉིད་ལ་དེ་ལྟར་མེད་ཀྱང་བློས་མི་འདྲ་བར་རྟོགས་པས་ཡིན་གྲང༌། དང་པོ་ལྟར་ན། ཆོས་ཉིད་ལ་དབྱེ་བ་ཕྱེད་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན་ཐ་དད་པ་ཙམ་
ཀྱིས་ཡིན་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས་མིན་པར་གསུངས་པ་རྣམས་དང་འགལ་ལ།
ཆོས་ཉིད་ཀྱང་བུམ་པ་དང་སྣམ་བུ་ལྟར་ཆ་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་པས་འདི་ལ་ཆོས་ཅན་ལ་མ་ལྟོས་པར་དབྱེ་བ་རང་རྒྱུད་དུ་གྲུབ་པར་ཁས་ལོང་ཞིག །
གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་དེ་དག་ཆོས་ཉིད་ལ་
འཁྲུལ་ཤེས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཡུལ་དང་རྗེས་སུ་མི་མཐུན་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཟླ་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ས་བཅུའི་མཉམ་གཞག་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་

ཉིད་ལ་མཐའ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་སྤྲོས་པ་གང་དུ་ཡང་མི་འཛིན་ཞིང་དེ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཙམ་ལ་སྤྲོས་བྲལ་ལམ་གཤིས་ལུགས་མཐོང་ཞེས་བཏགས་པ་ཙམ་སྟེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

524

ཡོན་ཏན་རིན་ཆེན་སྡུད་པ་ལས། གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཚོར་བ་དག་ཀྱང་མི་མཐོང་ཞིང༌། །འདུ་ཤེས་མཐོང་བ་མེད་ལ་"སེམས་དཔའ1

་མཐོང་མེད་པ། །འདི་ནི་
ཆོས་མཐོང་ཡིན་ཞེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསྟན། །ནམ་མཁའ་མཐོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཚིག་ཏུ་རབ་བརྗོད་པ། །ནམ་མཁའ་ཇི་ལྟར་མཐོང་ཡིན་དོན་འདི་བརྟག་
པར་གྱིས། །མཐོང་བ་དཔེ་གཞན་གྱིས་ནི་བསྙད་པར་ནུས་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་ཆོས་
མཐོང་བ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསྟན། ཞེས་རི་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་

གཡོགས་མ་མཐོང་བ་ལ་ནམ་མཁའ་མཐོང་བར་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་པས་སོ། །
འོ་ན་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་སྣང་མེད་དང༌། སྣང་བཅས་སུ་འདོད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས། སྟོང་ཉིད་བག་ཆགས་གོམས་པས་ནི། །དངོས་པོའི་བག་ཆགས་སྤོང་འགྱུར་ཞིང༌། །ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་གོམས་པས་ནི། །དེ་ཡང་ཕྱི་ནས་སྤོང་བར་འགྱུར། །གང་ཚེ་གང་ཞིག་མེད་དོ་ཞེས། །བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ། །དེ་ཚེ་དངོས་མེད་རྟེན་བྲལ་བ། །བློ་ཡི་མདུན་ན་ཇི་ལྟར་གནས། །གང་ཚེ་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །བློ་ཡི་མདུན་ན་མི་གནས་པ། །དེ་ཚེ་རྣམ་པ་གཞན་མེད་པས། །དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་ཞི། ཞེས་དང༌། ཐུབ་དགོངས་སུ་ཡང་མཉམ་པར་བཞག་པའི་གནས་སྐབས་ན་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྲོས་པ་མཐའ་དག་ལྡོག་པས་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་པ་དང༌། འོ་ན་མཐོང་བའི་དོན་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཡུལ་དེ་ལ་ཤེས་པ་མི་སྐྱེ་

1 ཞོལ། ༥༤༠ སེམས་དཔའ བླ། ༦༣༠ ཀ ། ༥༧༩ སྡེ། ༥༨༧ སེམས་པའང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

525

བའི་དོན་ཏེ་མཐོང་བ་མེད་པ་ཁོ་ནའི་སྒོམ་པ་ནི་མཐོང་བའོ་ཞེས་བརྗོད་དེ། ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་རྣམས་དེའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མཐོང་བའོ་ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་བཞེད་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། འཕགས་གྲོལ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་ཉིད་ཙམ་
མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་ཡིན་པ་དང༌། མཉམ་གཞག་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དང༌།

ཡུལ་དང་བྲལ་བ་གཉིས་ཀའི་ལུགས་དམིགས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་སྐབས་སུ་
བཀག་ནས་བདེན་དངོས་མེད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་དགག་མཉམ་གཞག་གི་དམིགས་པར་བཤད་ཅིང༌། དེ་ཡང་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་ཐ་དད་པར་སྣང་བ་ནི་མིན་གྱི་མཉམ་གཞག་རང་རིག་གི་ཚུལ་གྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་སྣང་བ་རང་བཞིན་
གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཉིད་ལ་ལྟོས་ཏེ་ནི་སྣང་བ་གྲུབ་པ་ཡང་མི་བཞེད་དོ། །དེ་ལ་སྔ་མ་ནི་རྩོད་པའི་གནས་ཆེ་བས་རེ་ཞིག་ཕྱི་མ་ཁས་བླང་ངོ༌། །དེ་ལྟར་ན་ཇི་ལྟ་བ་རྟོགས་པ་ནི་མཉམ་གཞག་ན་ཆོས་རྣམས་ལ་འཛིན་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བས་ཅིར་ཡང་མི་འཛིན་པ་ལ་འདོགས་པས་ས་བཅུ་གཅིག་མཉམ་གཞག་གི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཇི་ལྟར་བའི་རྟོགས་པ་
རྫོགས་པ་ཡང་ས་དང་པོ་ནས་འདོད་པ་འཐད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལྟར་སྣང་གི་རྩོད་པ་དགོད། ཡང་དག་གི་ལན་གྱིས་

དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཤེས་སྒྲིབ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་
སྤངས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྤྲོས་བྲལ་རྟོགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

526

པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་

རྟོགས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་བགྲོད་པའི་རྟེན་དུ་མི་འཐད་དེ་ཆོས་ཉིད་ལ་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་གྱི་སྣང་བ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་དེ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་ན་ཡོད་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། དེ་ནི་དོན་དམ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པས་
སོ། །ཆོས་ཉིད་དེ་ས་བཅུའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང་ཕྱོགས་རེ་ལས་མ་རྟོགས་ཤིང་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནས་མཐའ་དག་རྟོགས་པར་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། ས་དང་པོ་ནས་ཇི་ལྟ་བ་རྟོགས་པ་རྫོགས་པས་ཤེ་ན། གཉིས་པ་ནི། ཐལ་བ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་མ་རྟོགས་"ཞེས་པའི་དོན་ནི།1

ཆོས་ཉིད་མཉམ་གཞག་གིས་
གཉིས་སྣང་དུ་མ་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་བྱེད་ན་ནི་ཁས་བླངས་པ་དང་འགལ་ཡང་རྟགས་མ་གྲུབ་པའི་ལན་མི་འདེབས་ཀྱི། ཁྱབ་པ་མ་ངེས་ཏེ་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་དོན་སྤྲོས་
པའི་ཆོས་གང་ཡང་མ་གཟིགས་པ་ལ་འདོད་པས་སོ། །འོན་ཏེ་མཉམ་གཞག་གིས་སྤྲོས་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཚུལ་གྱིས་མ་རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་ན་གཏན་ཚིགས་
མ་གྲུབ་བོ། །
མདོར་ན་གཤིས་ལུགས་དང༌། ཆོས་ཉིད་དང་རང་བཞིན་སྤྲོས་བྲལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་རྣམས་རྟོགས་ཞེས་པའི་དོན་ཡེ་ཤེས་ལ་འཛིན་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བས་དེ་རྣམས་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་མི་སྐྱེ་བ་ལ་བྱེད་ཀྱི། དངོས་སུ་ན་འགའ་
ཞིག་འགའ་ཞིག་གིས་དམིགས་བྱ་དམིགས་བྱེད་དུ་བྱས་པ་མིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཤེས་

1 ཞོལ། ༥༤༢ ཞེས་པའི་དོན་ནི། བླ། ༦༣༣ ཀ ། ༥༨༡ སྡེ། ༥༨༩ ཞེས་པའི་དོན་ཅི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

527

པ་ཡུལ་ཇི་འདྲ་བ་དེའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ན་རང་དུས་ལ་ཡུལ་དེ་མེད་ཀྱང་དེ་རྟོགས་པར་འཇོག་པ་དང་འདྲ་བར་མཉམ་གཞག་གིས་ཆོས་ཉིད་མཐའ་གང་དུ་ཡང་མི་གནས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་མཐའ་གང་དུ་ཡང་མི་འཛིན་པ་ན་དེ་དང་དེ་རྟོགས་པར་ཐ་སྙད་བྱས་པ་སྟེ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས། གང་ཚེ་སྐྱེ་མེད་དེ་ཉིད་ཡིན་ཞིང་བློ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་བྲལ་བ། །དེ་ཚེ་དེ་རྣམས་བསྟེན་ལས་དེ་ཡིས་དེ་ཉིད་རྟོགས་པར་བརྗོད་བྱ་སྟེ། །ཇི་ལྟར་སེམས་ནི་གང་གི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིས་ཡུལ། །དེ་ཡོངས་ཤེས་པ་དེ་བཞིན་ཐ་སྙད་ཉེ་བར་བརྟེན་ནས་རིག་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །
རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་མི་འཐད་པར་ཐལ་བ་ཡང་མེད་དེ། ཆོས་
ཉིད་ནི་རང་བཞིན་སྤྲོས་བྲལ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་སྤྲོས་པ་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་

མཁྱེན་པས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་ཙམ་ལ་བསམས་
ནས་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཤད་ཀྱི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་པར་མི་སྐྱེད་ན་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་མཚན་
ཉིད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་ཧ་ཅང་ཐལ་ལོ། །སྐྱེད་ན་ཡང་ཆོས་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་རུང༌། སྣང་བ་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་དུ་ཡོད་ཀྱང་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེས་དེ་བདེན་པར་མ་གཞལ་གྱི་བདེན་མེད་དུ་གཞལ་བས་སོ། །
དེ་ལྟ་མིན་ན་ཐུབ་པའི་མཁྱེན་པ་ལ་ཡུལ་མེད་དགོས་ཏེ་དེ་དོན་དམ་དཔྱོད་
བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཡུལ་ཡིན་ན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །མདོ་གང་དག་ལས། སློབ་ལམ་ན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་རེ་བ་དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

528

སངས་རྒྱས་སར་ཡོངས་རྫོགས་རྟོགས་པར་གསུངས་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཟབ་བ་

དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚུལ་ལ་མི་མོས་པ་དམན་པའི་རིགས་ཅན་ཁ་ཅིག་ཐེག་ཆེན་ལ་དྲང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་ཉིད་དེ་རྟོགས་དཀའ་བ་དང༌། རྟོགས་པའི་ཕན་ཡོན་ལ་སོགས་བཤད་ཀྱི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཆོས་ཉིད་ཆ་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན་ཐ་དད་མེད་པར་ཡང་མདོ་དེ་དང་དེ་ལས་གསུངས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་ཉིད་ནི་ཀུན་རྫོབ་པའི་ངོས་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པ་དང༌། དེ་རྟོགས་སོ་
ཞེས་ཉེ་བར་གདགས་ཀྱི་དོན་དམ་པར་ནི་དེ་ལྟར་མིན་པར་འཕགས་པ་བདེན་པ་
གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ལྷའི་བུ་གལ་ཏེ་དོན་དམ་པར་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་ན་ནི་
དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་མི་འགྲོ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཉིད་
དུ་འགྱུར་རོ། །
འོན་ཀྱང་ལྷའི་བུ་དོན་དམ་པར་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པ་བྱེ་བྲག་མེད་པ་མ་སྐྱེས་པ་མ་འགགས་པ། སྨྲ་བར་བྱ་བ་དང༌། སྨྲ་བ་དང༌། ཤེས་པ་དང༌། ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའོ། །ལྷའི་བུ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་

ཡུལ་གྱི་བར་ལས་འདས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་མཐའ་ཡས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ས་བཅུ་ནི་མཉམ་གཞག་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཁྱད་པར་འཇོག་པའི་ཚུལ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས། གལ་ཏེ་འོ་ན་ནི་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་གནས་
སྐབས་ཁོ་ནར་ཕར་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་ས་གཞན་དག་དོན་མེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

529

པར་འགྱུར་ཞེ་ན། བདེན་ཏེ་ས་ཐམས་ཅད་ནི་མཚན་ཉིད་གཅིག་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་གནས་སྐབས་ལ་ལྟོས་ནས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །དག་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཁ་ཅིག་ནི་མཐོང་བའི་སྐད་ཅིག་མས་
བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཁ་ཅིག་སྒོམ་པས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །སའི་ཁྱད་པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡང་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། ཤེས་སྒྲིབ་ཕལ་ཆེ་བ་དང༌། ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་

པའོ། །དང་པོ་ཐུན་མོང་བ་ནི། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྣམ་རྟོག་བརྒྱ་
རྩ་བརྒྱད་རྣམས་སོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་ས་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཤིན་ཏུ་རྨོངས་པ་གཉིས་གཉིས་དང༌། དེའི་གནས་ངན་ལེན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རེ་རེ་སྟེ། འདི་ལྟར་ས་དང་པོ་ལ་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་མངོན་ཞེན་དང་ངན་སོང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང༌། གཉིས་པ་ལ་ལྟུང་བ་ཕྲ་མོའི་འཁྲུལ་པ་དང༌། ལས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ལ་དང༌།
གསུམ་པ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་དང་ཐོས་པའི་གཟུངས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ལ་དང༌།
བཞི་པ་ལ་སྙོམས་འཇུག་ལ་སྲེད་པ་དང་ཆོས་ལ་སྲེད་པ་དང༌། ལྔ་པ་ལ་འཁོར་བ་ལ་གཅིག་ཏུ་མི་ཕྱོགས་ཤིང་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང༌། མྱང་འདས་ལ་གཅིག་ཏུ་མི་ཕྱོགས་ཤིང་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང༌། དྲུག་པ་ལ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་འཇུག་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ་ལ་དང་མཚན་མ་མང་པོ་འབྱུང་བ་དང༌། བདུན་པ་ལ་མཚན་མ་ཕྲ་མོ་འབྱུང་བ་དང༌། མཚན་མེད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཐབས་དང༌། བརྒྱད་པ་ལ་མཚན་མེད་ལ་རྩོལ་བ་དང་མཚན་མ་རྣམས་ལ་མི་དབང་བ་དང༌། དགུ་པ་ལ་ཆོས་བསྟན་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་ཚིག་དང་ཡི་གེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་གོང་ནས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

530

གོང་དུ་ཤེས་རབ་དང་སྤོབས་པ་ལ་གཟུངས་ཀྱི་དབང་ལ་དང༌། སྤོབས་པའི་དབང་ལ་
དང༌། བཅུ་པ་ལ་མངོན་ཤེས་ཆེན་པོ་ལ་དང༌། གསང་བ་ཕྲ་མོ་ལ་འཇུག་པ་ལ་དང༌། བཅུ་གཅིག་པ་ལ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་མོ་དང་ཐོགས་པ་ཤིན་རྨོངས་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟར་ས་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཡན་ལག་བཅུ་གཅིག་རྫོགས་གྱུར་པས། །རབ་དགའ་ལ་སོགས་ས་བཅུ་གཅིག །རྨོངས་གཉིས་གནས་ངན་ལེན་གཅིག་པ། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཏེ་ཐ་དད་འདོད། ཅེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། མཐོང་སྤང་ལོག་ཞུགས་དང༌། སྒོམ་སྤང་སའི་སྒོ་ནས་དབྱེ།
དེ་ལྟར་ཕྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་དཔྱད། ཇི་ལྟར་སྤོང་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་གྲངས་དང༌། ལོག་པར་འཇུག་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བཤད་ཚུལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་ཀུན་བཏུས་སུ། འདོད་པའི་ཁམས་ན་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ནི་བཅུའོ། །སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ལ་ཇི་ལྟ་བར་ཀུན་འབྱུང་དང་འགོག་པ་དང་ལམ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །གཟུགས་ཀྱི་

ཁམས་ན་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ནི་དགུའོ། །སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཇི་ལྟ་བར་ཀུན་འབྱུང་དང༌། འགོག་པ་དང་ལམ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ཇི་ལྟ་བར་གཟུགས་མེད་པའི་
ཁམས་ན་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། དེ་དག་མདོར་བསྡུ་ན་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱ་རྩ་བཅུ་གཉིས་སོ་ཞེས་ཁམས་གོང་གི་རྟེན་ལ་ཁོང་ཁྲོའི་ས་བོན་ཡོད་ཀྱང་མངོན་དུ་རྒྱུ་མེད་པའམ། ས་བོན་དེ་འཇོག་བྱེད་འདོད་པའི་སར་གཏོགས་ཁོ་ན་ཡིན་ཞིང་དེའི་རྣམ་སྨིན་ཀྱང་འདོད་པ་ཁོ་ནར་མྱོང་བ་ལ་དགོངས་ནས་གོང་མའི་ས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

531

ལ་ཁོང་ཁྲོ་བོར་ནས་འདོད་པ་དང་གོང་མའི་ས་ལ་ཡོད་པའི་ཕྲ་རྒྱས་བཅུ་དང་དགུ་རྣམས་བདེན་པ་བཞི་ཀ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ལོག་ཞུགས་སུ་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། དེ་ལ་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་ལོག་པར་ཞུགས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཀུན་འབྱུང་ལ་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བ་དང་མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་མ་གཏོགས་པ་བརྒྱད་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་འབྱུང་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འགོག་པ་དང་ལམ་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །གོང་མ་ལ་ནི་བདེན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་འདོད་པའི་ཁམས་ན་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་ལོག་པར་འཇུག་པར་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་ཁམས་གསུམ་གའི་བདེན་པ་ལྷག་མ་ལ་ལྟ་བ་དང་པོ་གཉིས་འཇུག་པ་དོར་བས་སྤྱིར་ན་མཐོང་སྤང་གོ་བཞིར་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། མཛོད་ལས། དེ་དག་བཅུ་དང་བདུན་བདུན་བརྒྱད། །ལྟ་བ་གསུམ་གཉིས་མ་གཏོགས་པ། །འདོད་ན་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ། །མཐོང་བས་རིམ་བཞིན་སྤོང་བར་བྱེད། ཅེས་དང༌། ཁོང་ཁྲོ་མ་གཏོགས་དེ་དག་ཉིད། །གཟུགས་ཁམས་གཟུགས་མེད་དེ་དང་འདྲ། ཞེས་འདོད་པ་ན་སྡུག་བསྔལ་ལ་བཅུ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་དང་འགོག་པ་གཉིས་ལ་ལྟ་བ་དང་པོ་གཉིས་དང༌། མཆོག་འཛིན་ཐ་མ་སྟེ་གསུམ་དང་ལམ་ལ་ལྟ་བ་དང་པོ་གཉིས་ཁོ་ན་དོར་བས་བདེན་བཞི་ལ་རིམ་པ་ལྟར་བཅུ་དང་བདུན་བདུན་བརྒྱད་ཡིན་ལ། གོང་མར་ཁོང་ཁྲོ་ཡང་དོར་བས་བདེན་བཞི་ལ་རིམ་པ་ལྟར་དགུ་དང་དྲུག་དྲུག་བདུན་ལོག་པར་འཇུག་པས་སྤྱིར་ན་གྱ་བརྒྱད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

532

དོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་མཐོང་སྤང་རྣམས་ལོག་ཞུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཆད་ན།
འཇུག་མཁན་ནི་དུ། འཇུག་ཡུལ་ནི་གང༌། འཇུག་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཇུག་པ་པོ་ནི་རྩ་ཉོན་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འབྱུང་བའི་ཉེ་ཉོན་དང༌། དེ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་བྱུང་གཙོ་བོ་སེམས་དང་བཅས་པ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་གཙོ་བོ་དང་རིགས་བསྡུ་ན་བཅུ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ང་རྒྱལ་མ་རིག་པ། ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་

བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ལོག་ལྟ་སྟེ་མདོར་ན་ལྟ་མིན་ལྔ་དང་ལྟ་བ་ལྔའོ། །འཇུག་པའི་ཡུལ་ཡང་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་བདེན་པ་བཞིའོ། །འཇུག་ཚུལ་ནི་ཀུན་བཏུས་སུ། སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་དེའི་རྒྱུ་དང་གཞིའི་གནས་ཀྱིས་

ཀྱང་ལོག་པར་རྟོག་གོ །ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་འགོག་པ་དང་ལམ་ལ་ཡང་དེ་ལ་སྐྲག་པ་སྐྱེད་པས་ལོག་པར་ཞུགས་པའོ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནོ། །
འདིའི་དོན་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་ཐུན་མོང་གི་མཚན་ཉིད་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པ་དེ་ཇི་སྲིད་མངོན་སུམ་དུ་མ་བྱས་པ་དེ་སྲིད་དུ་བཅུ་པོ་འདིས་ཟག་
བཅས་ཀྱི་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེད་ཅིང་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མས་ཕྱི་མ་རྣམས་སྐྱེད་པ་
དང་ཕྱི་མའི་རྣམ་སྨིན་འཕེན་པ་དང་འགྲུབ་པར་བྱེད་པས་སྡུག་བསྔལ་འཕེན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སྡུག་ཀུན་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་། དེ་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱང་འདི་
དག་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་བཅུ་པོ་འདིའི་རྒྱུ་དང་གཞི་བྱེད་
ལ་གང་གི་ཚེ་བདེན་པ་བཞི་གང་ཟག་གིས་སྟོང་པར་མངོན་དུ་བྱས་པ་དེའི་ཚེ་དེ་དག་གིས་ཕན་ཚུན་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་བཅུ་པོ་འདི་སྡུག་ཀུན་ལ་ལོག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

533

པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་རང་བཞིན་མཐོང་བས་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་བདེན་བཞི་བདག་མེད་པར་མ་མཐོང་ན་འཁོར་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་དབང་གིས་ཐར་པ་རྒྱུ་འབྲས་ལ་གཡང་སར་འདུ་ཤེས་ནས་སྐྲག་པར་འགྱུར་ལ། མཐོང་བ་ན་སྐྲག་པ་དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་བཅུ་སྤོང་བའི་སྒོ་ནས་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་འགོག་ལམ་སྐྲག་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་སྐྲག་སྟེ་སྤོང་བའི་ཉོན་མོངས་བཅུ་དེ་གཉིས་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པའོ། །དེ་ཡང་དངོས་སུ་དང༌། བརྒྱུད་ནས་སམ་ལོག་པ་ལ་དང༌། དབང་གི་ལོག་ཞུགས་དང་གསུམ་གྱིས་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་ལྟ་
བ་དང་པོ་གཉིས་དང༌། ལྟ་བ་ཐ་མ་སྟེ་གསུམ་དང༌། མ་རིག་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་སྟེ་ལྟ་མིན་
གྱི་གཉིས་དང་ལྔ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་བདེན་པ་ལ་བདག་དང་བདག་གི་བར་འཛིན་པ་དང༌། དེ་ཉིད་ལ་རྟག་པ་དང་ཆད་པར་འཛིན་པ་དང༌། བདེན་པའི་རྣམ་པ་དེ་དང་དེ་དག་མེད་དོ་ཞེས་སྐུར་བའམ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་ལས་གཞན་པའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང༌། བདེན་པའི་རང་བཞིན་ལ་རྨོངས་པ་དང༌། དེ་དག་དེ་ལས་བསྟན་པ་ལྟར་ཡིན་མིན་ཡིད་གཉིས་ཟ་བས་བདེན་པ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
ཀུན་བཏུས་ལས་ཐེ་ཚོམ་གཉེན་པོ་ལ་ལོག་ཞུགས་སུ་བཤད་པ་ནི་བདེན་བཞི་གཉེན་པོའི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་ལྟ་བ་ལ་མཆོག་འཛིན་གཉིས་དང༌། ལྟ་མིན་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ང་རྒྱལ་གཉིས་ཏེ་བཞི་ནི་བརྒྱུད་ནས་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་ལ་མཆོག་ཏུ་སྒྲོ་
འདོགས་པ་དང༌། ལྟ་ངན་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་ངན་ལ་དག་གྲོལ་ངེས་འབྱིན་དུ་ལྟ་བ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

534

དང༌། ལྟ་ངན་གྱིས་སེམས་ཁེངས་པ་དང༌། ལྟ་ངན་ལ་སྲེད་པར་བྱེད་པས་བདེན་པ་
དང་བར་དུ་དམིགས་ཚུལ་གཞན་གྱིས་ཆོད་པའི་ཉོན་མོངས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་
དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཁོང་ཁྲོ་རྣམས་ནི་དབང་གི་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ་རང་གི་ལྟ་བ་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་བ་ལ་ཀུན་ནས་མནར་བ་སེམས་པའི་དབང་གིས་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ནི། མི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་སྒོམ་ལམ་གྱི་གཞོམ་བྱར་གྱུར་པ་ཡིན་པ། དེའི་ཉོན་སྒྲིབ་

དང་ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་
ཡིན་པའི་མི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་སྒོམ་ལམ་གྱི་གཞོམ་བྱར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་
འཆད་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དྲུག་ཁམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅུ་དྲུག་
སྟེ། ཀུན་བཏུས་ལས། འདོད་པའི་ཁམས་ན་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དྲུག་སྟེ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དང༌། མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང༌། འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ང་རྒྱལ་དང་མ་རིག་པའོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ཁོང་ཁྲོ་བ་མ་
གཏོགས་པ་ལྔའོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ཇི་ལྟ་བར་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་
ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ་དེ་དག་མདོར་བསྡུ་ན་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་དྲུག་ནི་སྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་རིགས་སོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སས་ཕྱེ་ན་ཞེ་དྲུག་སྟེ་འདོད་པ་ན་དྲུག་བསམ་གཏན་བཞི་ན་ལྔ་བཞི་ཉི་ཤུ། གཟུགས་མེད་བཞི་ནའང་དེ་བཞིན་དུའོ། །ས་ལ་ཆེ་འབྲིང་གི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་ན་ས་དགུ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་མ་གཏོགས་པ་ལྔ་ལ་དགུ་དགུར་ཕྱེ་བས་གྱ་གཅིག་པ་ལྔ་དང༌། འདོད་པར་ཁོང་ཁྲོ་དགུར་ཕྱེ་བས་བཞི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

535

བརྒྱ་དང་བཅུ་བཞིའོ། །
གཉིས་པ་ནི། མཛོད་ལས། བཞི་ནི་སྒོམ་པས་སྤང་བྱ་ཡིན། ཞེས་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་ན་འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ང་རྒྱལ་མ་རིག་པ་བཞི་བཤད་ལ། གོང་མར་ཁོང་ཁྲོ་བོར་བས་གསུམ་གསུམ་སྟེ་ཁམས་ཀྱིས་ཕྱེ་ན་བཅུའོ། །བཅུ་པོ་དེ་ས་ལ་ཆེ་འབྲིང་གི་
རྣམ་པས་སྔར་ལྟར་ཕྱེ་བས་ཉིས་བརྒྱ་དང་ང་གཉིས་སོ། །འདི་ནི་བྱེ་སྨྲ་ལྟ་བ་དང་པོ་གཉིས་མཐོང་སྤང་ཁོ་ནར་འདོད་པའི་ལུགས་ཡིན་ལ། སྔ་མ་ནི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་
ཀྱི་འགྲེལ་པར་ལྟ་བ་ཐ་མ་གསུམ་དང༌། ཐེ་ཚོམ་ནི་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟར་ཏེ་མདོ་སྡེ་པ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་མཐོང་སྤང་རྣམས་བདེན་པ་ལ་ལོག་ཞུགས་དང་སྒོམ་
སྤང་རྣམས་སའི་སྒོ་ནས་འབྱེད་ཅེ་ན། མཐོང་སྤོང་ནི་གྲུབ་མཐའ་ངན་པས་ཡིད་བསླད་པས་སྐྱེད་པའི་རགས་པའི་ཆ་ཡིན་པས་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་

སྤོང་བའི་ཕྱིར་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ལ་ལོག་ཞུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཤད་ལ། སྒོམ་སྤང་ནི་
གྲུབ་མཐའ་ངན་པས་ཀུན་བཏགས་པ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཆ་ཕྲ་བ་ཡིན་པས་བདེན་པ་མཐོང་བ་གོམས་པས་ཆེ་འབྲིང་

ནས་སྤང་དགོས་ཀྱི་མཐོང་ཙམ་ནས་སྤང་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་སའི་སྒོ་ནས་ཆེ་འབྲིང་དུ་

བཞག་གོ །
མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་ལ་ཀུན་བཏགས་དང་ལྷན་སྐྱེས་ཞེས་པའི་དོན་ནི།
ཕྱི་རོལ་བའི་གྲུབ་མཐས་བློ་བསྒྱུར་བ་དང་མ་བསྒྱུར་བ་ལ་བྱའི་མངོན་གྱུར་དང་བག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

536

ལ་ཉལ་ལ་མི་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་མཐོང་སྤང་བདེན་པ་དང་སྒོམ་སྤང་ཡུལ་ལ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་བསྡུ་བ་དང་ཀུན་བཏུས་སུ་མཐོང་སྤང་ལ་མི་མཐུན་པ་གཉིས་བསྟན་ཞེ་ན། དོན་འདི་ལ་ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཐ་དད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང༌། ཁ་
ཅིག་མདོ་སྡེ་པ་དང༌། སེམས་ཙམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཐ་དད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་

འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ཀུན་བཏུས་སུ་བཤད་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་མ་མཐོང་བར་དུ་འཇུག་ཅིང་མཐོང་བ་ན་ལྡོག་པ་ལ་དགོངས་ནས་བདེན་པ་རྣམས་ལ་ལོག་ཞུགས་སུ་བཤད་ལ། བསྡུ་བར་གོ་བཞི་བཤད་པ་ནི་རགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་གྱི་ཞིབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཀུན་བཏུས་ལྟར་དུ་འཇུག་པར་བསྡུ་བ་ཉིད་ལས་གསུངས་ཤིང༌། འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བཤད་པས་འགལ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་

སྐབས་སུ་ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་གཉིས་ལུགས་དེ་
དག་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞེ་ན། རྒྱན་གྱི་སྣང་བ་དང་ཐུབ་དགོངས་སུ་ཀུན་བཏུས་
ཀྱི་ལུགས་འདི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གསུངས་པས་འདི་ཉིད་ཁས་བླང་ངོ༌། །
བཞི་པ་ལ་གཉིས། མཐོང་སྤང་དང༌། སྒོམ་སྤང་ཇི་ལྟར་སྤོང་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུགས་གཞན་བསྟན། རང་ལུགས་བཞག་པའོ། །དང་བོ་ནི། བསྡུ་བ་དང་མཛོད་ལས། འདོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་བཟོད་ཆོས་ཤེས་གཉིས་དང༌། ཁམས་གོང་གི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་བཟོད་དང་རྗེས་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་སྤོང་ལ། བདེན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་
ཏེ་ཁམས་གོང་འོག་གཉིས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་གི་གཉེན་པོ་རྣམས་ཐ་དད་པར་བཤད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

537

དོ། །དེ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡིན་པར་འབྲེ་བཞེད་དོ། །བོད་འགའ་ཞིག་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐབས་

སུ་ཀུན་བཏུས་ནས་འབྱུང་བའི་མཐོང་སྤང་གི་རྣམ་གཞག་ཁས་བླངས་ནས་སྤོང་ཚུལ་འཆད་པ་ན་མཛོད་དང་མཐུན་པར་སྨྲ་བ་ནི། ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སྤོང་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་མ་གོ་ནས་རང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྟོན་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཨ་བྷྱ་ཀ་རས་ཀྱང༌། མཐོང་སྤང་གི་གྲངས་དང་ལོག་པར་འཇུག་ཚུལ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བརྒྱ་རྩ་བཅུ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་ཆོས་བཟོད་བཞིས་འདོད་པའི་མཐོང་སྤང་བཞི་བཅུ་དང་། རྗེས་བཟོད་བཞིས་ཁམས་གོང་གི་མཐོང་སྤང་དོན་གཉིས་སྤོང་བར་འདོད་དེ། འདི་ནི་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཡིན་ཡང་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་མཐོང་སྤང་གི་གྲངས་མི་མཐུན་པ་ཙམ་ཤེས་ཀྱང་སྤོང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་མཁྱེན་པས་དོར་བར་བྱའོ། །འོ་ན་ཀུན་
བཏུས་ཀྱི་ལུགས་གང་ཞེ་ན། འདི་ནི་ལམ་ཤེས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་ལ་གཞན་ཡང་
ཀུན་བཏུས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་ཀྱི་བཤད་པ་ལ་ལོག་པར་བཤད་པའི་ཆ་འགའ་
ཞིག་ཐུབ་དགོངས་སུ་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་སྐབས་དེར་དགག་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདེན་པ་བཞི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་མཐོང་སྤང་བཞིའི་དངོས་ཀྱི་གཉེན་པོ་
ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཆོས་མངོན་པ་ནས་གསུངས་པའི་ཚུལ། དེའི་དགོངས་
པ་གང་ཡིན་བརྟག་པ། སྤང་གཉེན་གྱི་ཁྱད་པར་གཞན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉོན་
མོངས་པ་རྣམས་ལ་སྤོང་བའི་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། འདི་ལྟར་ས་གོང་འོག་ལ་ཞི་རགས་སུ་བསྒོམས་ནས་དང༌། ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་མ་རིག་པ་དང་འཛིན་སྟངས་
འགལ་བ་ཕུང་བོ་བདག་དང་བདག་གི་བས་སྟོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

538

བསྒོམས་ནས་སྤོང་བ་སྟེ། དེ་ཡང་ས་དགུ་ལ་སྒོམ་སྤང་དགུ་དགུར་ཕྱེ་བའི་གཉེན་པོ་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒོམ་ལམ་ལ་ཡང་རྫས་དེ་སྙེད་དེ། འོན་ཀྱང་སྲིད་རྩེའི་སྤང་བྱ་དགུ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ་མེད་
དོ། །དེ་ལ་དང་པོས་ནི་མངོན་གྱུར་དང་གཉིས་པས་ནི་བག་ལ་ཉལ་སྤོང་ཞིང་དང་པོ་ནི་མུ་སྟེགས་དང་ཡང་ཐུན་མོང་བ་དང་གཉིས་པ་ནི་ཆོས་འདི་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལམ་མོ། །འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྤང་བྱ་
སྤོང་ཚུལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། ཉན་ཐོས་འགའ་ཞིག་གིས་ཁམས་དང་ས་མ་ཕྱེ་བར་བསྡོམས་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་བསྒོམས་པས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉོན་
མོངས་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བ་དང༌། ཕྱེ་སྟེ་ས་རྣམས་ལ་རིམ་
ཅན་དུ་བསྒོམས་པས་རིམ་གྱིས་སྤོང་བའི་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་མི་
འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གསལ་པོར་མ་མཛད་དོ། །འོན་ཀྱང་ཀུན་བཏུས་སུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཇི་འདྲ་བས་སྤོང་ཞེ་ན། འདྲེས་པ་ལ་དམིགས་པ་སྟེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱེད་དེ་ཞེས་ཅིག་ཅར་བའི་དམིགས་རྣམ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་འདྲེས་པའམ་བསྡོམས་པ་ལ་དམིགས་པས་སྤོང་བར་བཤད་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་སྤངས་པ་བརྡའམ་མིང་གིས་
སྤངས་པ་ཙམ་དུ་གསུངས་པས་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་སྤོང་བ་བཏགས་པ་བ་དང༌། བདག་མེད་པའི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་སྤོང་བ་མཚན་ཉིད་པར་མངོན་པ་ལས་དོན་
གྱིས་གསུངས་སོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

539

གཉིས་པ་ནི། ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ལམ་གྱིས་ཁམས་རྣམས་ལས་

འདའ་བར་ཆོས་མངོན་པའི་མདོ་དེ་དང་དེ་ལས་གསུངས་པ་ནི། གདུལ་བྱ་དབང་རྟུལ་སྲིད་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་ལྟ་ཞིང་སྤོང་བའི་བློ་མི་འཇུག་པ་རེ་ཞིག་བདག་མེད་པ་བསྟན་པའི་སྣོད་དུ་མི་རུང་བ་ལ། རིམ་གྱིས་བདག་མེད་པའི་ལམ་ལ་དྲང་བའི་ཕྱིར་
ཐབས་མཁས་པས་ས་གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་ལ་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་ས་དེ་དག་ལ་ཆགས་པ་མངོན་གྱུར་པ་བཟློག་ནས་དེ་དག་སྲིད་པ་མི་འདོད་ཅིང་སྲིད་པ་

དང་བྲལ་བ་འདོད་པ་དེའི་ཚེ་བདག་མེད་པའི་ལམ་སྟོན་ནོ། །ལམ་སྔ་མས་ནི་ས་དེ་དག་ཏུ་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་པ་ཡང་ཐམས་ཅད་ལྟ་ཞོག །ས་དེ་དག་ལ་སྲེད་པའི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་ལྟ་བ་ཙམ་ཞིག་ཉམས་སྨོད་པར་བྱེད་ཀྱི་སྲེད་པ་མངོན་གྱུར་བ་ཐམས་
ཅད་འགོག་པར་མི་ནུས་ཏེ། བདག་དང་བདག་གི་བར་ཆགས་པ་ནི་ལམ་དེ་དང་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་མངོན་གྱུར་དུ་འཇུག་པ་དང༌། དེས་དེའི་རྒྱུ་བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་ལ་མི་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ངེས་པའི་དོན་དུ་ན་གོང་མའི་སེམས་ཐོབ་ཀྱང་འོག་སའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་པ་ཀུན་ལྡོག་མི་དགོས་ཏེ། འོག་མའི་རྟེན་ལ་གོང་མའི་སེམས་ཐོབ་པའི་ཚུར་མཐོང་གི་ཉོན་ཡིད་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་མཐོང་སྤང་རྣམས་འཇོམས་པ་ལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ལམ་

རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་དགོས་ཏེ་བདེན་པ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་སོ། །
དེའི་ཕྱིར་འོག་སའི་མཐོང་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་ཀྱང་ལམ་དེས་ཇི་ལྟར་སྤོང༌། མཛོད་ལས། ལྷག་སྐྱེས་མཐོང་དང་སྒོམ་གཉིས་ཀྱིས། ཞེས་སྲིད་རྩེ་མ་གཏོགས་པའི་
མཐོང་སྤང་མཐོང་ལམ་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་སྤང་བར་བཤད་པས་ནི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

540

མི་གནོད་དེ་དེ་ནི་བྱེ་སྨྲས་ཀུན་བཏགས་པ་ཡིན་པས་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པས་ཀྱང་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ནི་རྒྱུད་སྣོད་དུ་རུང་བར་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་ལ། ཐེག་པ་གསུམ་གའི་ཉོན་མོངས་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ལམ་ནི་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་མ་རིག་པ་དང་དངོས་སུ་འཛིན་སྟངས་འགལ་བས་མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཉེས་པ་རྣམས་འཇོམས་པ་ལ་མཐུ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྟོང་ཉིད་ལྟ་དང་དེ་འགལ་ཕྱིར། །དེ་ཡི་རང་བཞིན་ཉེས་ཀུན་དང༌། །འགལ་བར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན། ཞེས་དང༌། སྟོང་ཉིད་ལྟ་བས་གྲོལ་འགྱུར་གྱི། །སྒོམ་པ་ལྷག་མ་དེ་དོན་
ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་དང་བག་ལ་ཉལ་གཉིས་ཀ་ཡང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མོས་པ་ཡིད་བྱེད་དང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་སྤོང་
བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །རྣམ་གཞག་འདི་སྔར་གང་ཟག་གི་སྐབས་དང་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པའི་སྐབས་སུ་སྤང་བྱ་འཇོམས་ཚུལ་བསྟན་པ་རྣམས་དང་འགལ་བར་མི་བསམ་སྟེ། དེ་ནི་མངོན་པ་ནས་སྒྲས་ཟིན་ཚོད་ཀྱིས་བསྟན་པ་རྣམས་ལྟར་
བཤད་ཀྱི་དགོངས་པ་གང་དུ་འཐད་དཔྱད་པ་མིན་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བ་དང༌། སྤང་བྱའི་ངོ་བོ་དང་དུས་དང༌། སྤངས་ཤིང་གྲོལ་བའི་དོན་གང་ཡིན་བརྟག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་དགོད། གནས་དོན་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉི་སྣང་དུ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྒོམ་
ལམ་གྱི་སྤང་བྱ་དགུ་པོ་རྣམས་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་སྔོན་དུ་སོང་ན་སྲིད་རྩེའི་སྤང་བྱ་
མ་གཏོགས་པ་རྣམས་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྤོང་བ་དང༌། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

541

པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་ཀྱང་འདོད་པ་ནས་སྲིད་རྩེའི་བར་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་དགུ་རྣམས་
རིམ་གྱིས་སྤོང་བར་བཤད་ལ། ཐུབ་དགོངས་སུ་ཡང་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་གྱི་ངོ་བོར་

གྱུར་པའི་ས་དགུས་འདོད་པའི་སྤང་བྱ་དགུ་དང༌། རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་གྱི་ངོ་བོར་

གྱུར་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ས་བཅུ་པས་བསྡུས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་དང་

གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྤང་བྱ་དགུ་ཚན་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྤོང་བར་འདོད་ཅིང་དེ་ཡང་
འཕགས་པའི་དགོངས་པར་འཆད་དོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ནི་ཉི་སྣང་གི་དེ་ཉན་ཐོས་དང་ཚུལ་བསྟུན་ནས་བརྗོད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་བྱང་སེམས་ལ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་སྦྱར་དུ་
མི་རུང་སྟེ། ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་ཉོན་སྒྲིབ་ལ་འདོད་ན་ནི་སྲིད་རྩེའི་ཉོན་མོངས་
བརྒྱད་པ་སྤངས་པ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་རྒྱལ་སྲས་སུ་བཤད་པ་མི་འཐད་དོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་ལ་ཡང་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་སྒྲིབ་

ལ་འདོད་ན་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ནི་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔར་གྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱི་
སྤང་བྱར་འགལ་ཏེ། ལམ་དེ་ཉིད་ཤེས་སྒྲིབ་ཡིན་པས་སོ། །འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་
པའི་སྒོམ་ལམ་གྱིས་ས་དགུའི་སྤང་བྱ་དགུ་ཚན་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྤོང་བར་འདོད་ན་
ཡང་མི་འཐད་དེ། སྲིད་རྩེའི་ཉོན་མོངས་དགུ་པ་སྤངས་པ་སངས་རྒྱས་སུ་དང༌།
བརྒྱད་པ་སྤངས་པ་ས་བཅུ་པ་བཤད་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་སྔར་ལྟར་རོ། །ཤེས་སྒྲིབ་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་ལྟར་འཇོག་ན་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་འདོད་པའི་སྤང་བྱ་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་སྤངས་པ་ཕྱིར་མི་འོང་བར་བརྗོད་པ་འགལ་ཏེ། དེ་སྤངས་ན་ཁམས་གསུམ་པའི་སྤང་བྱ་མཐའ་དག་ཅིག་ཅར་དུ་སྤངས་པས་སངས་རྒྱས་སུ་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྤངས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་བྱང་སེམས་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྒྱུན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

542

ཞུགས་དང་ཕྱིར་འོང་ལ་སོགས་པར་བཞག་པ་ནི། དེ་དག་ལ་དེ་དག་གི་མིང་གིས་འདོགས་པའི་ཆོས་མཐུན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཁྱད་པར་ཅན་བསྟན་པར་འདོད་ནས་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤངས་པའི་རིམ་པ་ཇི་བཞིན་དུ་འདོད་ནས་
བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ངེས་སོ་ཞེས་གསུང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ལེན་ཚུལ་ལ་ཨ་བྷྱ་དང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གཉིས་མི་མཐུན་ཡང་ཕྱི་མའི་རྗེས་སུ་འབྲང་སྟེ། ཐུབ་དགོངས་ལྟར་བྱས་ན་འགལ་བ་དུ་མ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ་འདི་ལས་ནི་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དགུ་སྤངས་པ་དང༌། དྲི་མ་མེད་པ་ལ་སོགས་པས་དགུ་རེ་རེ་ནས་སྦྱར་བ་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་བྱས་པ་དང༌། ཉི་སྣང་གི་གང་ཟག་གི་སྐབས་ཀྱི་སྤངས་པ་རྣམས་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་འཆད་པ་གཉིས་འགལ་ཏེ། ཉི་སྣང་གི་སྒྲས་ཟིན་ལ་ནི་སྲིད་རྩེ་མ་གཏོགས་པའི་
ཉོན་མོངས་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་ཡང་སྤངས་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། མཐོང་ལམ་གྱི་

སྔོན་དུ་ཡང་ས་བཅུ་པ་ཐོབ་པར་ཐལ་བ་དང༌། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དགུ་པ་སྤངས་པ་ས་བཅུ་པ་ཡིན་ན་སྲིད་རྩེའི་བརྒྱད་པ་སྤངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་ཞུགས་པ་འབའ་
ཞིག་ལ་ས་བཅུ་པ་ལ་གནས་པར་གསུངས་པ་མི་རིགས་པ་དང༌། ས་བཅུ་པ་མ་ཐོབ་གོང་དུ་ཁམས་གོང་མའི་སྤང་བྱ་སྤངས་པ་མེད་ན་འཕགས་པའི་གཉེན་ཚོགས་ཀྱི་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཀྱི་སྤང་བྱར་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་བཞི་ལ་ཁམས་གསུམ་པའི་དབྱེ་བ་གསུངས་པ་འགལ་བ་དང༌། ཡང་རྩེ་སྦྱོར་དུ་མཐོང་ལམ་རྩེ་མོའི་ངོ་བོ་འཆད་པ་ན་དེས་ཁམས་གསུམ་གྱི་རྟོག་པ་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་སྤངས་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་
ལོ། །གལ་ཏེ་མཐོང་ལམ་དེ་གཉིས་ས་བཅུ་པའི་ཁྱད་པར་ལམ་ལ་འདོད་པས་མི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

543

འགལ་སྙམ་ན་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱིས་རྣམ་ཀུན་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་ཁྱད་པར་
ལམ་ལ་འདོད་པ་ལ་འཕགས་པའི་ལུང་གིས་བཀག་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་མགོ་ལ་
འཁྲི་བའི་བཤད་པར་འགྱུར་ཞིང༌། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་པའི་ཐོགས་མེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་བཞིའི་ས་མཚམས་སྟོན་པའི་ལུང་གིས་རང་ཉིད་འཇོམས་ཏེ། དེ་ལ་ནི་གཉེན་པོའི་ཚོགས་སྒྲུབ་མཐོང་སྒོམ་གཉིས་ཀ་དང༌། ངེས་སྒྲུབ་སྒོམ་ལམ་འབའ་ཞིག་ལ་བཞག་ལ་ཁྱེད་ལྟར་ན་གཉིས་ཀ་ཡང་སྒོམ་ལམ་ལ་བཞག་དགོས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་དགོངས་འགྲེལ་དང་འཇུག་འགྲེལ་གྱི་ལུང་རིམ་པ་ལྟར་ས་
བརྒྱད་པར་བག་ལ་ཉལ་ཕྲ་མོ་ཡང་མེད་པས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་མེད་ཅིང་ཤེས་
སྒྲིབ་ཀྱི་རྟེན་ཙམ་དུ་བསྟན་པ་དང༌། ས་དེར་ཁམས་གསུམ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་འཁོར་བ་འགག་པར་བསྟན་པ་རྣམ་འཐད་ཕྱོགས་སུ་དྲངས་ནས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དགུ་ས་དགུ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྤོང་བར་བཞེད་པའི་པཎྜི་ཏ་དེ་ནི་ངོ་མཚར་
རོ། །དེས་ན་ཉི་སྣང་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་ཁམས་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་གསལ་ཁ་མེད་
པར་སྤྱིར་སྒོམ་སྤང་རྣམ་རྟོག་ཆུང་འབྲིང་དགུའི་གཉེན་པོར་སྒོམ་ལམ་ས་དགུ་རིམ་པ་
བཞིན་དུ་སྦྱར་བ་ནི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་ཁས་བླང་སྟེ་དེ་ཡང་ཁམས་གསུམ་ལ་མ་ཕྱེ་བར་སྤྱིར་སྒོམ་སྤང་རྣམ་རྟོག་ལ་སྤང་དཀའ་སླ་དགུ་ཡོད་པས་གཉེན་པོ་ཆེ་ཆུང་དགུས་སྤང་བར་བསྟན་པའོ། །འདི་དག་ཀྱང་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཁམས་གསུམ་གྱི་

ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐད་སོ་ཐད་སོར་དྲིལ་ཏེ་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་སྟེ་ཁམས་
གསུམ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བར་
བསྒོམས་པས་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལྡོག་ལ་དེ་ལོག་པ་ན་དེའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

544

ཁམས་གསུམ་གྱི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་མཐའ་དག་ཀྱང་འགག་པར་འགྱུར་ཏེ།
བུད་ཤིང་ཟད་པའི་མེ་བཞིན་ནོ། །
ཉི་སྣང་ལས། དེ་ཡང་འདོད་པའི་ཁམས་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་

གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ས་དགུ་པོ་རྣམས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་པ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་དགུའི་གཉེན་པོ་སྒོམ་པའི་ལམ་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་དགུར་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སྤང་བྱའི་རྟེན་ས་དགུ་པོ་སོ་སོར་རམ་རེ་རེ་ལ་དགུ་དགུ་ཞེས་སྒོམ་སྤང་དང་གཉེན་པོ་གྱ་གཅིག་རེ་གསུངས་པ་དང༌། རྒྱན་དུ་དེ་ལ་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་དྲུག་ཅི་རིགས་པར་རིམ་གྱིས་སྤོང་ངོ་ཞེས་པ་
དང་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། སྔ་མས་ནི་གྱ་གཅིག་པ་རེ་རེར་ཕྱེ་བ་གསུངས་ཀྱང་རིམ་ཅན་དུ་སྤོང་བར་མ་བསྟན་གྱི་སྤང་བྱའི་ས་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་རབ་དབྱེ་ཙམ་ཞིག་
གསུངས་ལ། ཕྱི་མས་ནི་ཉོན་མོངས་དྲུག་ལ་དགུར་བྱས་པ་རིམ་ཅན་དུ་སྤོང་བར་བསྟན་གྱི་ས་རེ་རེ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤང་བྱ་རྣམས་རིམ་ཅན་དུ་སྤོང་བར་གསུངས་པ་
མིན་ནོ། །
རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་བྱང་སེམས་དབང་པོ་ཤིན་ཏུ་རྟུལ་པོ་འགའ་ཞིག་ལ་ཁམས་གསུམ་རིམ་ཅན་དུ་བདག་མེད་པར་སྒོམ་པ་སྲིད་པ་དང་ཆོས་མངོན་པར་
རིམ་ཅན་དུ་སྤོང་བར་བཤད་པ་གྲགས་ཆེ་བས་དེ་དག་དང་བསྟུན་པའོ་ཞེས་བཤད་ཀྱང་རུང་བ་ཙམ་མོ། །དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་འཆད་མི་ཤེས་པར་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤངས་པ་བྱང་སེམས་ལ་སྦྱར་བ་ནོར་རོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་
རང་ཉིད་ཀྱི་བློའི་དྲི་མ་གཞན་ལ་འགེལ་བའོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

545

གཉིས་པ་ནི། གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། ཅི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྤོང་བར་བྱེད་དམ་འོན་ཏེ་བག་ལ་ཉལ་སྤོང་བར་བྱེད། གང་ལས་སྤངས་ན་སྤངས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། བག་ལ་ཉལ་ལས་སྤོང་བར་བྱེད་དེ་ཀུན་དཀྲིས་པ་ནི་དང་པོ་ཉིད་ནས་སྤངས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བག་ལ་ཉལ་སྤངས་ན་སྤངས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ལས་སྤངས་ལ་བག་ལ་ཉལ་ལས་མ་སྤངས་ན་ནི་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་གྱི། བག་ལ་ཉལ་

ལས་སྤངས་ན་ནི་བག་ལ་ཉལ་དང་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་གཉིས་ཀ་གཏན་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་སྤང་བྱ་དུས་གསུམ་ལས་གང་སྤོང་ཞེ་ན། ཀུན་བཏུས་ལས། འདས་པ་ནི་འགགས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །མ་འོངས་པ་ནི་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟར་བ་ནི་ལམ་དང་མཉམ་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་སྤོང་སྟེ་གནས་
ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་གང་གི་གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དེ་འབྱུང་བ་དང༌། གནས་ངན་ལེན་གྱི་

རྣམ་པ་དེ་འགག་པ་ནི་མཉམ་པས་མཉམ་སྟེ་དཔེར་ན་སྣང་བ་དང་མུན་པ་འབྱུང་བ་དང་འགག་པ་བཞིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་ནི་མངོན་གྱུར་པ་འདས་མ་འོངས་ནི་ཞིག་ནས་དང༌། མ་སྐྱེས་ནས་མེད་པས་སྤང་མི་དགོས་ལ། ད་ལྟ་བ་ནི་གཉེན་པོ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་འཇུག་པས་མངོན་གྱུར་མི་སྤོང་ཡང་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དང་གཉེན་པོ་གཉིས་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་མི་འགལ་བས་གནས་ངན་ལེན་སྤོང་ངོ༌། །དེ་ཡང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྒྱུད་དེ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་སྤང་བྱ་འགག་པ་གཉིས་དུས་མཉམ་ལ་དེའི་ཕྱིར་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྫོགས་པར་སྐྱེས་པ་དང་སྤང་བྱ་ཡང་རྫོགས་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

546

འགག་གོ །དེ་ལྟར་ན་སྤང་བྱ་གང་དང་གང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་སྐྱེས་ཟིན་པ་
ན་ངོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་རྒྱུད་ལ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྤོང་བའི་དོན་ནི་གཉེན་པོ་མ་སྐྱེད་ན་
རྒྱུད་དེ་ལ་སྤང་བྱའི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལས་དེ་སྐྱེས་སྟོབས་ཀྱིས་

ཕྱི་མའི་རྒྱུན་འཐུད་པ་འགོག་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཉེན་པོ་ནུས་ལྡན་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་རྒྱུད་སྔར་
སྤང་བྱ་དེའི་སྣོད་དུ་གྱུར་པ་སྣོད་མ་ཡིན་པར་གནས་གྱུར་ནས་སྤང་བྱ་དེའི་རྒྱུན་སྐྱེ་བའི་སྐབས་མེད་པར་བྱས་པ་ནི་སྤངས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་དང་བྲལ་བས་མ་འོངས་པ་ན་ཉོན་མོངས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་
དུ་གནས་པ་དེ་ནི་སྤོང་བའོ། ཞེས་སོ། །མཛོད་ལས་ནི་གང་གྲོལ་ན་སྐྱེ་འགྱུར་མ་འོངས་པ་མི་སློབ་པའི་སེམས་གྲོལ་ལ་གང་གིས་སྤོང་ན་འགག་འགྱུར་ད་ལྟ་བའི་ལམ་
གྱིས་སྒྲིབ་པ་སྤོང་ཞེས་འདོད་དེ། མཛོད་ལས། མི་སློབ་སེམས་ནི་སྐྱེས་འགྱུར་
བ། །སྒྲིབ་པ་ལས་ནི་རྣམ་གྲོལ་འགྱུར། །འགག་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་གྱིས་ནི། །དེ་ཡི་སྒྲིབ་པ་རབ་ཏུ་སྤོང༌། ཞེས་སོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་འགག་འགྱུར་གཉེན་པོ་འགགས་པ་དང་སྤང་བྱ་འགགས་པ་གཉིས་དུས་མཉམ་པ་ལ་འདོད་པ་ནི་དོན་མིན་གྱི། ཐུབ་

དགོངས་སུ། འོ་ན་འདས་པའམ་མ་འོངས་པའམ་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་ཞེ་ན་མ་འོངས་པའི་སེམས་སྐྱེ་བཞིན་པ་མི་སློབ་པ་སྒྲིབ་པ་རྣམས་ལས་རྣམ་

པར་གྲོལ་ལོ། །དེ་སྐྱེས་པས་སྒྲིབ་པ་སྤོང་བའི་ལམ་ནི་གནས་སྐབས་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན།
འགག་བཞིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ད་ལྟར་བའོ། ཞེས་པ་ལྟར་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། འགག་
པ་ནི་འགག་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་སྟེ་ད་ལྟར་བའོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །ཞེས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

547

སོ། །
གལ་ཏེ་གཉེན་པོ་སྐྱེ་བ་དང་སྤང་བྱ་འགག་པ་དུས་མཉམ་ན་སྒོམ་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་རྫོགས་པར་སྐྱེས་པ་ན་སྒོམ་སྤང་ཐ་མ་མ་ལུས་པར་འགག་དགོས་པས་རྒྱུན་མཐར་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤང་དགོས་ཏེ། མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་མ་ཡིན་པའི་
སྒྲིབ་པ་མེད་པས་སོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡང་ཤིན་ཏུ་རྨོངས་
པ་གཉིས་དང༌། དེའི་གནས་ངན་ལེན་གཅིག་རྣམས་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པ་དང༌། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཀྱང༌། ས་དེ་ལ་ཐོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་བཤད་པ་དང༌། གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ཀྱང༌། ཟག་པ་པའི་གནས་ངན་ལེན་ནི། བག་ལ་ཉལ་སྤངས་ཀྱང་སྔོན་ཟག་པས་བསྐྱེད་ཅིང་ཟག་པས་ཡོངས་སུ་བསྒོས་པ་སྟེ་དེ་དང་འདྲ་བའི་ལས་སུ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་རང་བཞིན་གྱིས་ངན་པར་གནས་པ་དང༌། ངན་

པར་ཞུགས་ལ་ཆེས་སྲབ་པ་དང༌། ཆེས་ཆུང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །
ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་གནས་ངན་ལེན་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་མ་སྤངས་ཀྱི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ཉག་གཅིག་གིས་སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བག་ཆགས་ཡང་དག་པར་བཅོམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་ཟག་
པའི་གནས་ངན་ལེན་དང༌། ཟག་བཅས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཉན་
ཐོས་དགྲ་བཅོམ་གྱིས་སྤངས་ཤིང་ཕྱི་མ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནས་སྤངས་པར་བཤད་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། འདི་དང་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་གཉིས་དོན་གཅིག་གོ །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རྒྱུན་མཐར་སྒྲིབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པ་ཡོད་ན་གནས་མ་ལུས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

548

པར་གྱུར་པས་ཡེ་ཤེས་ལྔ་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང༌། བག་ཆགས་ཡང་དག་བཅོམ་པ་ཐུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་མིན་པར་ཐལ་བ་དང༌། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་
མངོན་དུ་བྱས་པར་ཐལ་བ་སོགས་མཐའ་ཡས་སོ། །སངས་རྒྱས་སའི་སྤང་བྱ་ཡོད་ན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པའི་དྲི་བཅས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་དེར་མི་འགྱུར་ཏེ། ས་བཅུ་པ་ན་ཡོད་པའི་གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ཇི་སྲིད་ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་དང་པོ་མ་
སྐྱེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་སྔ་ཕྱི་མཚམས་སྦྱོར་ནས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་འབྱུང་ཡང་གང་གི་ཚེ་ཡེ་
ཤེས་དེ་ཐོབ་པ་དེའི་ཚེ་རྒྱུན་ལྡོག་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སས་སྤངས་པར་འདོད་ཀྱི།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པའི་རྗེས་ལ་སྤོང་བར་མི་འདོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་སྔ་
མ་ན་ཡོད་པའི་སྤང་བྱ་རྣམས་ས་ཕྱི་མ་རྣམས་མ་སྐྱེས་ན་རྒྱུན་ལྡན་དུ་འཇུག་པས་ས་ཕྱི་མ་སྐྱེས་སྟོབས་ཀྱིས་ས་ཕྱི་མའི་སྐབས་དེར་སྐྱེ་བའི་གོ་"མ་རྙེད་པ་ལ་ས1

་ཕྱི་མས་
སྤངས་པར་བཞག་གི །གཉེན་པོའི་རྗེས་སུ་སྤང་བྱ་ཡོད་པ་སྤོང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དྲུག་པ་ནི། ས་དང་པོ་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་འདི་གཏེར་
བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་གིས་ཡོངས་སུ་གང་བ་དང༌། གཉིས་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་དེ་
ལག་མཐིལ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་ལེགས་
པར་བརྒྱན་པ་དང༌། གསུམ་པ་ལ་བདག་ཉིད་དཔའ་ཞིང་ལག་ཆ་དང་གོ་ཆ་སྲ་བ་ཐོག་ནས་ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཐམས་ཅད་འདུལ་བ་དང༌། བཞི་པ་ལ་ཕྱོགས་བཞི་ནས་རླུང་གི་
དཀྱིལ་འཁོར་བཞིས་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་ས་ཆེན་པོ་ལ་མེ་ཏོག་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་

མངོན་པར་འཐོར་བ་དང༌། ལྔ་པ་ལ་རྒྱན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་བུད་མེད་ཀྱིས་

1 བླ། ༦༦༠ སྡེ། ༦༡༥ མ་རྙེད་པ་ལས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

549

མགོ་ལ་མེ་ཏོག་ཙམ་པ་ཀའི་འཕྲེང་བ་འདོགས་པ་དང༌། དྲུག་པ་ལ་ཐེམ་སྐས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་རྫིང་གསེར་གྱི་བྱེ་མ་བདལ་བ་དང་ཞིང་རྙོག་མ་མེད་ལ་ཆུ་ཡན་ལག་
བརྒྱད་དང་ལྡན་པས་ཡོངས་སུ་གང་བ་མེ་ཏོག་ཨུཏྤ་ལ་དང་ཀུ་མུ་ཏ་དང་པདྨ་དཀར་པོས་བརྒྱན་པའི་ཆུ་མཐོང་ནས་དེ་ལ་བདག་ཉིད་རྩེ་དགའ་བས་ལོངས་སྤྱོད་པར་མཐོང་ངོ༌། །བདུན་པ་ལ་ངོས་གཡས་གཡོན་གཉིས་ན་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་གཡང་ས་མཐོང་སྟེ་དེ་ལ་བདག་ཉིད་མ་སྨས་མ་ཉམས་པར་སླར་ལྡོག་པ་དང༌། བརྒྱད་པ་ལ་ཕྲག་པ་གཉིས་ན་རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སེང་གེ་རལ་པ་ཅན་ཅོད་པན་ཐོགས་པ་
གཅན་གཟན་ཕྲ་མོ་ཐམས་ཅད་སྐྲག་པར་བྱེད་ཅིང་གནས་པ་དང༌། དགུ་པ་ལ་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་མཐོང་སྟེ་སྐྱེ་བོ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་ཡོངས་
སུ་བསྐོར་ཞིང་མདུན་གྱིས་བལྟས་ཏེ་མགོ་བོའི་སྟེང་ན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་
པས་སྤྲས་པའི་གདུགས་དཀར་པོ་འཛིན་པ་དང༌། བཅུ་པ་ལ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་མཐོང་སྟེ་མདོག་གསེར་ལྟ་བུ་འོད་འདོམ་གང་བ་ཚངས་པ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་

སྟོང་དུ་མས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་ཞིང་མདུན་གྱིས་བལྟས་ནས་ཆོས་སྟོན་པར་རྨི་ལམ་
ན་མཐོང་ང་ོ། །
ལྟས་འདི་དག་ཀྱང་ས་བཅུ་ལ་ཕར་ཕྱིན་བཅུ་ཤེས་ཆེ་བ་དང་བསྟུན་པའི་ལྟས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང༌། ས་དྲུག་པའི་ལྟས་ལ། རྫིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། ཐེམ་
སྐས་བཞི་ནི་དེ་ལ་འཇུག་བའི་སྒོ་གྲུབ་མཐའ་བཞི། གསེར་གྱི་བྱེ་མ་བདལ་བ་གཞི་
རིགས་དང་ཞིང་རྙོག་པ་མེད་པ་རང་བཞིན་དང་གློ་བུར་རྣམ་དག །ཇི་སྐད་དུ། བསིལ་དང་ཞིམ་དང་ཡང་དང་འཇམ། །དྭངས་དང་དྲི་ང་མེད་པ་དང༌། །འཐུངས་ན་ལྟོ་ལ་མི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

550

གནོད་དང༌། །མགྲིན་པ་ལ་ནི་མི་གནོད་པའོ། ཞེས་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་ཀྱི་ཆུས་

གང་བ་ནི་འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དོ། །
མེ་ཏོག་རིགས་གསུམ་གྱིས་གང་ཟག་གསུམ་མཚོན་ཏེ། ཨུཏྤ་ལ་ནི་ཉི་མས་
ཀྱང་འབྱེད་ལ། གཞན་གྱི་ཚེ་ཡང་འབྱེད་སྲིད་པས་ཉན་ཐོས་དང༌། ཀུ་མུ་ཏ་ཉི་མས་
ཟུམ་པ་དང་ཟླ་བས་འབྱེད་པར་བྱེད་པས་ཉི་མ་ལྟ་བུའི་སངས་རྒྱས་མ་བྱོན་པའི་ཚེ་འབྱུང་བས་དེས་རང་རྒྱལ་དང༌། པདྨ་དཀར་པོ་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་ནི་བྱང་སེམས་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་དོ། །འདི་དག་རྨིས་ལྟས་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ན་དྲོད་ནས་
གཉིད་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་ལྔ་དང་མི་འགྲོགས་པ་ཅི་ཞེ་ན། གཉིད་ལ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཤེས་པ་རང་དབང་མེད་པར་བྱེད་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང༌། ལུས་རྟས་པར་བྱེད་པ་དགེ་བར་བགྲངས་པའི་གཉིད་གཉིས་ཡོད་པས་སྔ་མ་མེད་ཀྱང་ཕྱི་མ་ཡོད་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེས་པ་ལན་དོན་མཐུན་དང༌། གཞན་དག་ནི་གློ་བུར་བའི་ཤེས་པའི་སྣང་བ་རྨི་ལྟས་བཞིན་དུ་བྱུང་བ་ལ་རྨི་ལམ་གྱི་མིང་གིས་བཏགས་པར་
ལན་འདེབས་པ་ནི་དེ་ལ་རྨི་ལམ་གྱིས་བཏགས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
དང༌། མཚན་མ་འདི་དག་སྐབས་མ་ཡིན་པར་བྱུང་ན་སྔགས་སམ་བདུད་ཀྱི་མཐུར་

ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་ཚིག་གསལ་ལས་སོ། །
བདུན་པ་ནི། མཐར་ཐུག་པའི་འབྲས་བུ་ནི་སངས་རྒྱས་ས་དང༌། གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ས་ཕྱི་མ་རྣམས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཚིག་དོན་དུ་སྟོན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། སའི་ཚོགས་དངོས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། གསུངས་སོ། །གང་ན་བར་ཞེས་སོགས་སོ། །ཡོངས་སྦྱོང་སྟོན་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

551

ལ་ཉེར་གཉིས་ལས་མེད་ཀྱང༌། འབྲས་བུའི་སའི་ཚིགས་བཅད་གཅིག་དེར་བསྡུས་པ་ནི་སྤྱི་ལ་མཚམས་སྦྱོར་གཅིག་བྱེད་པ་ན་སོ་སོར་ཕྲལ་བ་མ་བདེ་བས་དོར་བའོ། །དགོས་པ་གང་ན། ས་དགུ་པོ་གང་གི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ཡོངས་སྦྱོང་གི་ཆོས་སོ། །གང་དུ་ན་སའི་ཚོགས་ལ་སྟེ་དེའི་སྐབས་སུའོ། །
མདོའི་འབྲེལ་ནི། ཚོགས་སྤྱིར་བསྟན་གྱི་དྲི་བ་ལྔའི་གཉིས་པའི་ལན་དུ་ཇི་
ལྟར་ན་བྱང་ཆེན་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། རབ་འབྱོར་འདི་ལ་བྱང་ཆེན་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་ཅིང་ས་ནས་སར་འཕར་ཏེ་ཞེས་ས་བཅུས་བསྡུས་པའི་སྤྱིན་སོགས་རྣམས་ལ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པ་བཅུའི་སྒོ་ནས་རིམ་གྱིས་འཇུག་གོ་ཞེས་
ས་ཡི་འབྲས་བུའམ་རྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་གསུངས་སོ། །འཇུག་སྒྲུབ་དང་ཚོགས་སྒྲུབ་ལས་འཕྲོས་པ་ནི་མདོ་དང་རྒྱན་གྱི་ཁྱད་པར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྒྱུ་ས་དགུའི་ཡོངས་སྦྱོང༌། འབྲས་བུ་ས་བཅུ་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ལ་དགུ །ས་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་པ། ལྔ་པ། དྲུག་པ། བདུན་པ། བརྒྱད་པ། དགུ་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་ངོ༌། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྩ་བ་དང༌། འགྲེལ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། སྦྱོང་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་རྣམ་བཅུ་ཡིས་ནི་འཐོབ་བྱེད་དོ། །ས་ནི་དང་པོ་ཐོབ་བྱའོ། །ཐོབ་པར་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཁ་ཅིག་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་པ་དང་ས་ལྔ་པ་དང་བདུན་པར་མི་དགེ་བ་བཅུ་དང༌། བདག་དང་སེམས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་སོགས་སྤོང་བར་བཤད་པས་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་བྱེད་ཡིན་ཞེས་འདོད་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། ཐོབ་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི་མདོ་ལས། ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

552

སྦྱོང་བ་འདི་དག་བྱ་སྟེ་ཞེས་པའི་དོན་བསྡུས་པ་ཡིན་པ་དང༌། ས་ལྷག་མའི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ས་དེ་དང་དེ་ལ་གནས་པས་འདི་བྱ་སྟེ་མི་བྱ་སྟེ་ཞེས་གསུངས་པ་དང༌། མི་དགེ་བ་དང་བདག་འཛིན་སོགས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ས་
དེ་ལ་སྤོང་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ནས་ཐོབ་ཟིན་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱེད་པ་ལ་ས་དེ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་མིང་གིས་བསྟན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་དུ། དེ་ལ་ཡང་ས་གང་གི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཇི་སྲིད་མ་རྫོགས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་དེ་
ཡིན་ལ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ན་ནི་ས་གཞན་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །འདིར་སྦྱང་བར་བྱ་བ་ནི་ས་རྣམས་སོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། ཅི་རིགས་པར་ས་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱོན་གྱི་ཆ་བསལ་བའི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་གིས་ན། རྒྱུའི་
ཁྱད་པར་བཅུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མི་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པར་གྱུར་པ་
རྣམས་ཀྱིས་སོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་ས་རྣམས་སྦྱང་གཞིར་བྱས་ནས་ཡོན་སྐྱོན་
གཉིས་སྦྱང་བྱར་བྱ་སྟེ། ཡོན་ཏན་སྦྱོང་བའི་དོན་ནི་ཁང་བཟང་སྦྱོང་བ་ལྟར་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྐྱོན་སྦྱོང་བའི་དོན་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་གཡའ་སྦྱོང་བ་ལྟར་སེལ་བའོ། །
དེ་ལྟར་གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན་པ་འདི་ནི་ས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་
རང་གི་སྐབས་དང་སྦྱར་བ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་ལས་ས་དགུ་ལ་ཆོས་ཀྱི་གྲངས་

སྨོས་ནས་འདི་དང་འདི་བྱ་བ་འདི་དང་འདི་མི་བྱ་ཞེས་མདོར་བསྟན་རྒྱས་བཤད་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལས་ས་ཁ་ཅིག་ལ་ཡོངས་སྦྱོང་ཉུང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

553

བ་དང་ཁ་ཅིག་ལ་མང་བར་གསུངས་པ་ནི་གདུལ་བྱ་ཉེ་བའི་བསམ་པ་ལ་ལྟོས་པ་ཙམ་ཡིན་ལ། ས་ཁ་ཅིག་ལ་སྤང་བྱ་སྤོང་བ་དང་གཉེན་པོ་བསྐྱེད་པ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གསུངས་པ་ནི་མ་གསུངས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་མཚོན་པ་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསམ་དང་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཏེ། དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང༌། མཚན་མ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཕན་པའི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང༌། སེམས་ཅན་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང༌། སྦྱིན་པ་དང་གཏོང་བ་དང་ལེན་པ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་གཏོང་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་དང༌། དེས་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱ་བའི་ཕྱིར། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་བཙལ་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་དང༌། ཁྱིམ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཡང་དང་ཡང་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་དང༌། མཚན་དང་དཔེ་བྱེད་བཟང་པོ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་སྐུ་ལ་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང༌། ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་
ཆོས་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་དང༌། ཚིག་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་བདེན་པའི་ཚིག་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་སྟེ། ཞེས་སོ། །མདོ་འདིས་ནི་བཅུ་ཉིད་སྦྱང་བྱར་གསུངས་ཏེ་སྦྱོང་བྱེད་དང་གཞི་མཐུན་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ཡིན་པར་ནི། ཡོངས་སྦྱོང་ཡིན་པར་རོ། །ཇི་ལྟར་བྱས་པས་ན་བཅུ་པོ་འདི་དག་རང་བཞིན་ཅིར་ཡང་མི་དམིགས་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

554

རྟོགས་པས་སོ། །འདི་ནི་མཚོན་པ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྒྱུ་མ་ལྟར་དམིགས་པ་ཡང་དགོས་ཏེ། དག་ལྡན་ལས། ཇི་ལྟར་འཕོ་ཞེ་ན། ཐབས་ལ་མཁས་པས་སོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟེན་པ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཕྱིར་དང༌། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་དབྱེར་མེད་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །རྐང་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་པོ་འདི་ནི་མདོ་ལས་ཆོས་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ལ་མི་དམིགས་པ་སྦྱར་བ་བསྡུས་ལ། འདི་ས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱ་སྟེ། འགྲེལ་པ་འདིས་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཡོངས་སྦྱོང་སོ་སོའི་ངོ་བོ། ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞེས་པ་མཚམས་སྦྱོར་དུ་གསུངས་པ་ལ། ཞེས་པ་སྤྱིའི་ཡོངས་སྦྱོང་གསུངས་པའི་ནང་ནས་སོ་སོའི་ཡོངས་སྦྱོང་སྟོན་པ་ནི་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །ལྷག་བསམ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ནི། དང་པོར་གཞན་དོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་རིམ་པ་དེ་ལས་མ་
འདས་པར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གཞིའམ་རྒྱུ་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་དོན་ལྷུར་
ལེན་གྱི་གྱ་གྱུ་བ་ཉན་རང་གི་ཡིད་བྱེད་མེད་པའི་བསམ་པ་དང༌། ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ནི་ཞེས་འོག་མ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །ཡང་ན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཞེས་པ་རྩ་བའི་
གྲངས་ཀྱི་རིམ་པ་བཞིན་འགྲེལ་པར་ཡང་འཆད་ཅེས་པའོ། །མདོ་དང་རྒྱན་སྣང་གཉིས་ཀར་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་པ་ཞེས་བཤད་པས་གཞི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅེས་འཆད་པ་ནོར་རོ། །
ཕན་དངོས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་དགོས་པའི་དོན་ལ་ཕན་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

555

ཡེ་ཤེས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་དེའི་རྒྱུར་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་འཛིན་
པ་དང༌། སེམས་ཅན་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དེ་དང་ལྡན་པས་ཚད་མེད་བཞི་སྒྲུབ་པས་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་སྟེ་རིས་སུ་ཆད་པ་མེད་པ་དང༌། དག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྔ་མ་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པར་འདོད་པ་དང༌འདི་དེའི་རྒྱུར་བཤད་དོ། །གཏོང་བ་ནི་འཁོར་གསུམ་དུ་མི་རྟོག་པའི་སྦྱོར་བས་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་དང༌། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་དུ་བསྐུལ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མགུ་བར་བྱེད་པ་དང༌།
དམ་ཆོས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཚོལ་བ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་
ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་རེ་བས་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པར་ཐེག་པ་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་དམ་ཆོས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཚོལ་བར་འདོད་ཅིང་ས་གཉིས་སུ་མི་ལྟུང་བ་དང༌།
རྟག་ཏུ་ངེས་འབྱུང་གི་སེམས་ནི། ཁྱིམ་ན་གནས་པ་སྡུག་བསྔལ་དུ་མའི་གཞིར་མཐོང་ནས་དེར་གནས་པ་ལ་མངོན་པར་མི་དགའ་ཞིང་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་ལ་རབ་ཏུ་འབྱུང་ཞིང་དེ་ལ་ཡང་བར་ཆད་མེད་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་སྐུར་འདོད་དགའ་བ་ནི། བླ་ན་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་སྒྲུབ་པར་
འདོད་ཅིང་དེ་མཐོང་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་ཐམས་ཅད་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་མི་
འབྲལ་བ་དང༌། སྔ་མའི་རྟག་ཏུ་ཞེས་པ་འདིར་ཡང་སྦྱར་རོ། །
འདིར་མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ལ་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ཞེས་
འབྱུང་བས་སྐུ་འདོད་ཅེས་པར་བསྒྱུར་ན་བདེའོ། །གཞུང་ཁ་ཅིག་ལས་སྐུར་རྟོགས་ཞེས་དང༌། སྐུར་གཏོད་ཅེས་པ་ལྟར་ན་དང་པོ་ལ་རྟོགས་པ་སྟེ། མཐོང་ན་དགའ་བ་དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

556

ཕྱི་མ་ལ་སྐུ་དེར་སེམས་གཏད་ནས་དེ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་བཤད་དེ། མདོ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་མི་འབྲལ་
བ་ལ་གསུངས་པས་སོ། །གྲགས་ཆར་ནི། སངས་རྒྱས་ཏེ་ཆོས་ལོངས་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་གསུམ་དུ་འདོད་པ་ལ་འཆད་དོ། །ཆོས་སྟོན་པ་ནི། ཐོག་མཐའ་བར་དུ་དགེ་བའི་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དམ་པའི་ཆོས་ཇི་བཞིན་ཏུ་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་དང༌། བདེན་ཚིག་ནི། དམ་བཅས་པ་ལྟར་གཞན་ལ་མི་སླུ་བའི་བདེན་སྨྲ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་རེ་རེའི་མཐར་སྦྱར་བའི་འོག་ཏུ་ཡང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། འཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པས་
སོ། །གྲངས་བཅུའི་དང་པོ་མིང་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ཞེས་པ་དེའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། བྱང་ཆུབ་ལ་ནི་ཉེ་བ་དང༌། །སེམས་ཅན་དོན་སྒྲུབ་མཐོང་བ་ལ། །རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ། །དེའི་ཕྱིར་རབ་དགའ་ཞེས་བརྗོད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གང་གིས་ན། གོང་དུ་བསྟན་པ་དེ་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སྦྱོང་བཅུས་སོ། །ཇི་ལྟར་བྱས་
པས་ས་དང་པོའི་ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ན་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་བཅུ་པོ་དེ་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅིར་ཡང་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དག་ཁོ་ནས་ས་དེ་འཐོབ་ཀྱི་མི་དམིགས་པ་སྟོང་
ཉིད་རྟོགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཡོངས་སྦྱོང་གིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །
བཅུ་པོ་དེ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྟེ་རྫོགས་པར་བསྐྱེད་བྱའམ་སྦྱང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟོག་ལྡན་རྣམས་བསླབ་བྱའི་གནས་མཐར་ཕྱིན་པར་སྒྲུབ་པ་ན་དེ་ལ་སྦྱོང་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན། ཡང་ན་ས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

557

དང་པོ་དེ་ཆོས་བཅུ་ཡི་ཐོབ་བྱར་མི་རུང་སྟེ། "བཅུ་པོ་འདི་ས1

་དེ་ཐོབ་པའི་ཡོན་ཏན་
ཡིན་པས་ཤེ་ན། ས་དེ་ནི་སྔར་མ་ཐོབ་པའི་ཐོབ་བྱ་མ་ཡིན་ཀྱང་ཐོབ་ཟིན་རྫོགས་པར་བསྐྱེད་བྱ་ཡིན་པས་སོ། ཞེས་བཤད་དོ། །འདིར་མདོར་བསྟན་དུ་བྱས་ནས་སྔོན་ལ་བཤད་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱིས་སྔོན་དུ་ཆོས་བཅུ་བཤད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་རྐང་པ་དང་
པོ་གཉིས་ཐ་མ་གཉིས་དང་སྦྲེལ་ཏེ་བཅུ་པོ་དེ་ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་བསྟན་པས་འདིར་དེ་དང་མཐུན་པར་བྱ་སྟེ་གཉིས་ཀ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཞེས་པའི་ཚིགས་བཅད་
གཅིག་སྟེ། བྱང་ཆེན་ས་གཉིས་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱ་ཞིང་དེ་དག་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱའོ། །བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་ཕར་ཕྱིན་རྣམས་ལ་བརྩོན་པས་ཚོལ་བ་སྟེ་ཞེས་པའི་བར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་སོ་སོའི་ངོ་བོ། ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་རང་རྒྱུད་ལ་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དགེ་བའི་ཆོས་སྡུད་པ་དང༌། གདུལ་བྱའི་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་སེམས་ཅན་
གྱི་དོན་བྱེད་པ་དང༌། ཉེས་སྤྱོད་མཐའ་དག་ལས་ལྡོག་པ་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་

ཡོངས་སུ་དག་པ་ཉན་རང་གི་ཡིད་བྱེད་སྤངས་ཤིང་ཚུལ་ཁྲིམས་ངན་པར་བྱེད་པ་
དང༌། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་གེགས་སུ་གྱུར་པའི་ཆོས་གཞན་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་
པའོ། །བྱས་པ་གཟོ་བ་ནི། གཞན་གྱིས་ཕན་པ་ཆུང་ངུ་ཞིག་བྱས་ཀྱང་ཆུངས་པར་མི་

1 བླ། ༦༧༡ ཀ ། ༦༡༧ སྡེ། ༦༢༥ བཅུ་པོ་འདིས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

558

རྩི་ཞིང་བརྙས་པར་མི་བྱེད་པས་དྲན་པ་དང༌། བཟོད་པ་ནི། གཞན་གྱིས་ལུས་ཀྱིས་

གནོད་པ་བྱས་པ་དང་སོགས་པས་ངག་གིས་གཤེ་བ་རྣམས་བཟོད་ཅིང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གནོད་སེམས་མི་སྐྱེད་ལ་ཆོས་རྣམས་མ་སྐྱེས་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང༌། རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནི། དགེ་བའི་ཆོས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཐེག་གསུམ་ལ་འགོད་པ་སྒྲུབ་པ་ལ་འགྱོད་པ་མེད་ཅིང་སྤྲོ་བ་དང༌། སྙིང་བརྩེ་བ་ནི་སེམས་ཅན་རེ་རེའི་ཕྱིར་ཡང་
བསྐལ་པ་མང་པོར་དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བ་ལ་མི་སྐྱོ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བོ་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པ་དང༌། བཀུར་སྟི་ནི། མཁན་པོ་དང་སོགས་པས་སློབ་དཔོན་
དང་དེ་མ་ཡིན་པ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ལ་ང་རྒྱལ་བཅག་པའི་སྒོ་ནས་འདུད་པ་དང༌། བླ་མ་ལ་གུས་པར་ཉན་པ་ནི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སྟོན་པར་འདུ་ཤེས་ནས་དེས་བསྟན་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་དང༌། སྦྱིན་སོགས་ལ་བརྩོན་པ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་
ལས་གཞན་མེད་པར་སྦྱིན་སོགས་དྲུག་སྒྲུབ་པ་ལ་སྤྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བརྒྱད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། འཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན་ས་གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་པའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། འཆལ་ཚུལ་རྩོལ་བའི་དྲི་བྲལ་ཕྱིར། །དྲི་མ་མེད་པའི་ས་ཞེས་བྱ། ཞེས་ཏེ། རྩོལ་བའི་དྲི་མ་ནི་ཐེག་པ་གཞན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །གང་གིས་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་

སོགས་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་སྔ་མ་ས་དང་པོར་བསྟན་པ་བཞིན་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པས་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཀྱིས་སོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་
འདིར་ཡང་སྦྱར་ཏེ་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཐོས་པས་ཞེས་པའི་རྐང་པ་དྲུག་སྟེ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

559

བྱང་ཆེན་ས་གསུམ་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་ལྔ་ལ་གནས་པར་བྱ་སྟེ། ལྔ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་མང་དུ་ཐོས་པས་མི་ངོམས་ཤིང་དེ་ལ་ཡང་ཡི་གེར་མངོན་པར་མ་ཞེན་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཤིང་ཁྲེལ་ཡོད་པ་ལ་གནས་ཀྱང་དེས་རློམ་སེམས་སུ་མི་འགྱུར་པ་སྟེ་ཞེས་པའི་བར་རོ། །འདིར་མདོ་ལས་དང་པོ་ལ་རློམ་སེམས་མེད་པས་སྒྲས་མ་ཟིན་ཀྱང་སྦྱར་དགོས་ཏེ་རློམ་མེད་བདག་ཉིད་དེ་རྣམ་ལྔ་ཞེས་པས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་སོ་སོའི་ངོ་བོ། ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཐོས་པས་མི་ངོམས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བཅུ་
ཀུན་ཏུ་ཆོས་ཅི་གསུངས་པ་གཟུང་བར་སེམས་པས་དམ་པའི་ཆོས་མཉན་པས་ངོམས་མི་ཤེས་པ་དང༌། ཟང་ཟིང་མེད་པར་ཆོས་སྦྱིན་པ་ནི། ཡོན་འབུལ་བ་སོགས་
ཀྱི་རྙེད་པ་དང་སོགས་པས་གདན་སྟོབ་པ་སོགས་ཀྱི་བཀུར་སྟི་ལ་མི་ལྟ་བའི་སེམས་
ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་སྟེ་ཐ་ན་ཆོས་བཤད་པའི་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་རང་དོན་དུ་མི་རེ་བ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྦྱོང་བ་ནི་ཞིང་དག་བྱེད་ཀྱི་དགེ་
རྩ་རྣམས་ཞིང་དག་པའི་རྒྱུར་བསྔོས་ཏེ་རང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྟེན་སྣོད་དང་བརྟེན་པ་བཅུད་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་བ་དང༌། འཁོར་བས་ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་བ་ནི་རང་གིས་ཕན་བཏགས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་རང་དང་མི་མཐུན་པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་

སྟོན་པ་དང་སོགས་པས་དངོས་སུ་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་ངག་གིས་མི་སྙན་པར་བརྗོད་པ་རྣམས་མཐོང་བས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྱིད་ལུག་པའི་སྒོ་ནས་
ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་བའོ། །
མདོ་ནས་ནི་སེམས་ཅན་སྨིན་པ་དང་ཞིང་དག་པའི་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་འཁོར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

560

བར་གནས་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ་མི་སྐྱོ་བ་ལ་གསུངས་ཤིང༌། རྒྱན་སྣང་
དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བའི་ཕྱིར་ནམ་ཡང་སེམས་སྐྱོ་བ་མེད་པ་ཞེས་པ་དང་འདི་
གཉིས་མི་འགལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་གཞི་གང་ལ་དང༌། འདིར་ནི་རྐྱེན་གང་གིས་མི་སྐྱོ་བ་བསྟན་ཏོ། །ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་ནི་རིམ་པ་ལྟར་རང་ལ་ལྟོས་ནས་མི་དགེ་བའི་ཆོས་ཉན་རང་གི་སེམས་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང༌། གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལྔའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྟོགས་པ་སྟེ་འཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་ནི། །བྱེད་
པའི་ཕྱིར་ན་འོད་བྱེད་པ། ཞེས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོས་ཚད་མེད་པ་ཚོལ་
བའི་ཕྱིར་གཞན་དག་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་བྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གང་གིས་ན་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡོངས་སྦྱོང་རྣམ་པ་ལྔ་པོ་སྔ་མས་དང་པོར་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་

སུ་སྦྱོང་བ་བྱས་པ་ངེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མི་རྟོག་པ་ཞེས་པ་ནི། གྲགས་ཆར་རློམ་མེད་བདག་ཉིད་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ལས་ཏེ་ཞེས་པ་ལྟར་རློམ་མེད་ཀྱི་འགྲེལ་པར་སྣང་ལ། དག་ལྡན་ལས་ནི། རློམ་མེད་བདག་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དེས་ཁེངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཆོས་ལྔས་མ་ཁེངས་པ་ལ་གསུངས་སོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ནགས་གནས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྐང་པ་

དྲུག་སྟེ། བྱང་ཆེན་ས་བཞི་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་བླངས་ཤིང་གནས་པར་བྱ་སྟེ་དེ་དག་ཡོངས་སུ་གཏང་བར་མི་བྱའོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དང་ཞེས་པ་ནས། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

561

སྟེ། ཞེས་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་སོ་སོའི་ངོ་བོ། ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི་ནགས་གནས་ནི། ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་དབེན་པ་
ལ་རྒྱན་སྣང་དུ་བཤད་ལ། མདོ་ལས་ཀྱང་དེ་ལ་དགོན་པར་གནས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ནི་དབེན་པ་མཆོག་ཡིན་ལ། ཕལ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དགོན་པར་གནས་པ་ནི་གྲོང་ལས་རྒྱང་གྲགས་ཀྱིས་བཅད་པའི་གནས་ཏེ། མཛོད་ལས།
གཟུགས་མིང་དུས་མཐའ་རྡུལ་ཡིག་དང༌། །སྐད་ཅིག་ཕྲ་རབ་རྡུལ་དང་ནི། །རྡུལ་ཕྲན་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །ལྕགས་ཆུ་རི་བོང་ལུག་དང་གླང༌། །ཉི་ཟེར་རྡུལ་དང་སྲོ་མ་དང༌། །དེ་ལས་བྱུང་དང་དེ་བཞིན་ནས། །སོར་ཚིགས་ཞེས་བྱ་གོང་བདུན་བསྒྱུར། །སོར་མོ་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་ཁྲུ། །ཁྲུ་བཞི་ལ་ནི་གཞུ་གང་ངོ༌། །དེ་དག་ལྔ་བརྒྱ་རྣམས་ལ་ནི། །རྒྱང་གྲགས་དེ་ལ་དགོན་པར་འདོད། །དེ་བརྒྱད་དཔག་ཚད་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །
བྱང་སེམས་ཀྱིས་མཆོག་དམན་གྱི་དབེན་པ་བསྟེན་པ་གཉིས་ཀ་ཡང་སྦྱང་
དགོས་པའི་ཕྱིར་མདོ་དང་མི་འགལ་ལོ། །འདོད་ཆུང་ནི། རྙེད་པ་སྔར་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོབ་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་ཐོབ་པར་མངོན་པར་འདོད་པ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་འདིར་ནི་རང་དོན་དུའམ་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་འདོད་པ་མེད་པའོ། །ཆོག་ཤེས་པ་ནི། རྙེད་པ་ཐོབ་པ་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ལྷག་པར་ཐོབ་ན་སྙམ་དུ་དོན་དུ་གཉེར་བ་མེད་པ་སྟེ། འདིར་ནི་ཐོབ་བྱའི་དངོས་པོ་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམ་མཁྱེན་ལྟ་བུ་ཐོབ་ཀྱང་དེས་རློམ་སེམས་མེད་པའོ། །འདི་ནི་མཛོད་ལས། རྙེད་ལ་ཡང་སྲེད་ཆོག་མི་ཤེས། །མ་རྙེད་པ་ལ་འདོད་ཆེན་ཅན། །བཟློག་པ་དེ་ཡི་གཉེན་པོ་ཡིན། ཞེས་པ་དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

562

མཐུན་ལ་དེ་ཡང་ཉི་སྣང་དུ་མཛད་པ་ཉིད་བཀོད་པའོ། །
སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་མ་རྙེད་པ་ལ་སྲེད་པར་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་དེས་འབྱེད་མི་ནུས་པས། ངན་ཉུང་རྙེད་པས་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང༌། བཟང་མང་རྙེད་ཀྱང་དེས་མི་ཚིམ་པ་ལ་མཛད་དོ། །འོན་ཀྱང་མདོ་ལས་བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་འདོད་པ་མི་སྐྱེད་པ་དང་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་ཀྱང་རློམ་པ་མེད་པ་གཉིས་ལ་བཤད་པས་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་པ་ཡང་མདོ་ལ་
ཞུགས་སོ། །
སྦྱངས་པ་ཡང་དག་སྡོམ་བསྟེན་ལ་ཡང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མཆོག་དང༌། ཐུན་མོང་བ་ཕལ་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྲོས་བྲལ་ཟབ་མོའི་དོན་ལ་མི་སྐྲག་པའི་ངེས་རྟོག་གི་བཟོད་པ་མི་གཏོང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། བསོད་སྙོམས་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་གཉིས་ཡང་དག་པར་སྡོམ་པ་སྟེ་དེའི་ཡི་དམ་ལ་གནས་པའོ། །བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་གང་ཞེ་ན། སོ་སོའི་དབྱེ་བ་དང༌། ཐུན་མོང་གི་སྒྲ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱིས་རིག་པར་བྱའོ། །དང་པོ་ནི་བསོད་སྙོམས་དང༌། ཆོས་གོས་དང༌། གནས་མལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་གསུམ་དང༌། གསུམ་དང་དྲུག་སྟེ།
ཟས་བཟང་པོ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་འདྲིས་པའི་ཁྱིམ་ནས་ཅི་སྙེད་པ་ཙམ་ཟ་བའི་རྙེད་པས་ཆོག་པ་དང༌། ཁྱིམ་རྣམས་སུ་མཐར་གྱིས་བླངས་ཤིང་བརྒྱུས་ཏེ་ཅི་ཐོབ་པ་
ཟའི་བདག་གིས་ཁྱིམ་འདི་ནས་ཅི་ཙམ་འདོད་པའི་བཟའ་བཅའ་འཐོབ་པོ་སྙམ་ནས་མགོ་འཕངས་བསྟོད་དེ་མི་འགྲོ་བ་མཐར་གྱིས་སློང་བའི་བསོད་སྙོམས་པ་སྟེ། འདི་
གཉིས་ཕྱེ་ན་སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་གསུམ་དང་མ་ཕྱེ་ན་བཅུ་གཉིས་སོ། །ཟས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

563

མང་པོ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་སྟན་གཅིག་ལ་འདུག་ནས་ཟའི་དེ་ལས་ལངས་ནས་མ་ཡིན་པའི་སྟན་གཅིག་པ་དང༌། ཟས་ཀྱི་ཕྱིར་འདུག་ནས་ཅི་ཙམ་གྱིས་བདག་

འཚོ་བའི་ཟས་ཐམས་ཅད་མ་བླངས་པའི་བར་དུ་མི་ཟ་ཞིང་འདིས་འཚོའོ་སྙམ་དུ་དང༌། དེའི་འོག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་བླངས་ནས་ཟ་བའི་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་གཉིས་སོ། །གོས་མང་པོ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་སྣམ་སྦྱར་བླ་གོས་མཐང་གོས་
གསུམ་གྱིས་འཚོ་བར་བྱེད་ཅིང་དེ་ལས་ལྷག་པའི་གོས་མི་འཆང་བའི་ཆོས་གོས་གསུམ་པ་དང༌། ཆོས་གོས་གསུམ་དང་གོས་ལྷག་ཅི་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་བལ་ལས་བྱས་པ་ཤ་སྟག་འཆང་བའི་ཕྱིང་པ་པའམ། ཟླ་འོད་དུ་བལ་གྱི་དང་གསོ་མ་ལ་སོགས་
པ་གྱོན་པས་ཕྱིང་པ་པའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང༌། ཕྱག་དར་ཁྲོད་དུ་བོར་བའི་གོས་བཤང་གཅི་སོགས་ཀྱིས་གོས་པའི་མི་གཙང་བ་རྣམས་བོར་ནས་ཐག་གི་བ་བླངས་ནས་
བཀྲུས་ཤིང་དྲུབས་ཏེ་ཁ་དོག་བསྒྱུར་ནས་འཆང་བའི་ཕྱག་དར་ཁྲོད་པའོ། །
འདི་གཉིས་ནི་ཆོས་གོས་འཇམ་པོ་དང་བཟང་པོ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདུ་འཛི་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་གྲོང་ལས་རྒྱང་གྲགས་ཀྱིས་བཅད་པར་

གནས་པའི་དགོན་པ་པ་དང༌། ཤིང་དྲུང་ན་གནས་འཆའ་བའི་ཤིང་དྲུང་པ་དང༌། སྟེང་མ་གཡོགས་པར་གནས་པའི་བླ་གབ་མེད་པ་དང༌། སྐྱེ་བོ་ཤི་བོ་ཅོག་འདོར་བའི་གནས་སུ་གནས་འཆའ་བའི་དུར་ཁྲོད་པ་སྟེ། དེ་གསུམ་ནི་གནས་མལ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གློས་འབེབས་པ་དང་ཉལ་བའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ཁྲིའམ་ཁྲིའུའམ་རྩྭ་བཏིང་པ་ལ་ཙོག་པུར་བསྡད་ནས་དུས་ཡོལ་བར་བྱེད་
ཅིང་རྒྱབ་བམ་གློས་མི་བརྟེན་པའི་ཙོག་པུ་པ་དང༌། ལན་ཅིག་རྩྭ་དང་ལོ་མ་ཇི་ལྟར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

564

བཏིང་བ་ལ་མལ་འཆའ་བར་བྱེད་ཀྱི་ཡང་ཡང་མི་བརྗེ་མི་འཆོས་པའི་གཞི་ཇི་བཞིན་
པ་ནི་སྟན་དང་གདིང་བ་དང་དགབ་པ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་དོ། །འདི་དག་ནི་ཉན་ས་དང་ཟླ་འོད་ལྟར་རོ། །
ཁ་ཅིག་ཕྱི་མ་འདི་གཉིས་སྤྱོད་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་མཛད་ནས་གནས་
མལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་བཞིར་འཆད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན་བལ་མ་བཤིག་མ་སྨེལ་བ་ན་སྐུད་པར་མི་རུང་ལ། དེ་ལས་ཟློག་པ་ན་རུང་བ་བཞིན་དུ། བསོད་སྙོམས་ཆོས་གོས་གནས་མལ་ལ་ཆགས་པ་ན་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ལ་ཡོན་ཏན་འདི་དག་གིས་ཚངས་སྤྱོད་གནས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ལས་རུང་དུ་སྦྱོང་པས་སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་བྱའོ། །བསླབ་པ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་ནི། རང་གིས་བསླབ་པའི་སྡོམ་པ་བླངས་པ་སྲོག་དང་སོགས་པས་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱིར་

ཡང་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བའོ། །མདོར་བསླབ་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་བ་མེད་པ་ཞེས་པ་ལྟར་ན་བསླབ་པ་རྣམས་ལ་མཚན་མར་མི་འཛིན་པའོ། །
འདོད་པ་རྣམས་ལ་སྨོད་པ་ནི། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ལ་
ཉེས་དམིགས་སུའམ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པར་ལྟ་བས་སྨོད་པ་དང༌། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི། གདུལ་བྱའི་བློ་དང་འཚམ་པར་གདུལ་བྱ་རྣམས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་གཞོལ་བ་སྟེ་འགོད་པར་བྱེད་པའོ། །མདོར་ནི་བྱང་ཆེན་གྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་
དང་སེམས་བསྐྱེད་པ་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ་ཞེས་པ་ཇི་བཞིན་དུ་རྒྱན་སྣང་དང་ཟླ་འོད་དུ་ཡང་འབྱུང་ལ། དོན་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྤྲོས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

565

ལ་བློས་ཀྱང་མཚན་མར་འདུ་མི་བྱེད་པའོ། །
ཤཱནྟིས། སྐྱོ་བ་དང་ནི་བདོག་ཀུན་གཏོང༌། ཞེས་ཡིད་འབྱུང་བ་ལ་གསུངས་
ཤིང་ས་ལྔ་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་གི་གྲངས་ལ་བཅུ་གསུངས་པ་འདིར་ཡང་སྦྱར་ཞེས་སོ། །མདོ་ཡི་དེ་ནི་བྱང་སེམས་རང་གི་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་དང༌། འགྲེལ་པ་དེས་ཡིད་བྱེད་དེས་གཞན་མྱང་འདས་ལ་འགོད་ཚུལ་བསྟན་པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །བདོག་ཀུན་གཏོང་བ་ནི། ལུས་སོགས་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ལ་མཚན་མར་མི་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང༌། མི་ཞུམ་པ་ནི། དགེ་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ལ་སེམས་མི་ཞུམ་ཞིང་ཡུལ་ལ་ཞེན་ནས་མི་གནས་པ་དང༌། ལྟ་བ་མེད་པ་ནི། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་མཚན་མར་མི་ལྟ་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གནོན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ནས་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་ཅན་ནོ། །ཅིའི་
ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ཆོས། །རབ་ཏུ་སྲེག་བྱེད་འོད་ལྟ་བུ། །དེ་དང་ལྡན་ཕྱིར་ས་དེ་ནི། །གཉིས་པོ་སྲེག་པས་འོད་འཕྲོ་ཅན། ཞེས་ཕྱོགས་
མཐུན་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དེས་སྒྲིབ་གཉིས་སྲེག་པ་ཉེ་བར་གནས་པར་
གསུངས་སོ། །གང་གིས་ན། གོང་གི་དེ་ལྟ་བུའི་ཡོངས་སྦྱོང་བཅུས་སོ། །ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ནི་སྔ་མ་ལྟ་བུའོ། །ལྔ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འདྲིས་དང་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་ས་ལྔ་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་"སྟེན་པ1

་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་ཞེས་པ་ནས་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་

1 ཀ ། ༦༢༨ སྡེ། ༦༣༦ སྟེན་པ བླ། ༦༨༢ སྟོན་པ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

566

ཁེངས་པ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དང་གཏི་མུག་ཉམ་རངས་སུ་བཞག་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ། ཞེས་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་སྤང་གཉེན་དང༌། འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་

སྦྱོང་ཚུལ་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་ནི། འདྲིས་པ་ནི་རྙེད་པ་དང་སོགས་པས་བཀུར་སྟིའི་དོན་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་སོགས་པས་ཁྱིམ་པ་དང་འགྲོགས་ཤིང་འདྲིས་བཤེས་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་སྤོང་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བརྒྱུད་མར་འགྲོ་ཞིང་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་ལ་སྐྲ་བྲེགས་ནས་ངུར་སྨྲིག་གི་གོས་བགོ་བ་དང༌། དགེ་སློང་མ་དང་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཙམ་ཡང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་ལ་མི་སྲེད་ཅིང་དེ་ལས་གོས་ཐོབ་པར་མི་བྱེད་པའོ། །
ཁྱིམ་ལ་འཁྲེན་པ་ནི། གཞན་གྱིས་རྙེད་པ་ཐོབ་པ་ལ་ཕྲག་དོག་ནས་རབ་བྱུང་
ལ་དད་པ་ཅན་གྱི་ཁྱིམ་ཉེ་བར་མི་སྟོན་པ་སྟེ། གཉེན་པོ་ནི་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ལ་
བདེ་བ་སྒྲུབ་དགོས་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་རང་གི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་བདེ་བ་ལ་སེར་
སྣ་སྐྱེད་དུ་ག་ལ་རུང་སྙམ་པའོ། །འདུ་འཛིར་གྱུར་པའི་གནས་ལ་གཉིས་ལས། ཕྱིའི་ནི་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་གནས་པའི་གྲོང་དང་སོགས་པས་གྲོང་ཁྱེར་རྣམས་ཡིན་ལ། ནང་གི་ནི་ཉན་རང་ཡོད་པ་དེའི་གཏམ་ཐོས་པ་དེའི་སེམས་སྐྱེ་བའི་གནས་ཡིན་ཏེ། གཉེན་པོ་ནི་དེ་གཉིས་ལུས་སེམས་ཀྱིས་སྤངས་པའོ། །མདོར་ཕྱི་མ་གསུངས་ཀྱང་བྱང་སེམས་
ཀྱིས་གཉིས་ཀ་ལས་དབེན་པར་བྱ་དགོས་པས་མི་འགལ་ཏེ། མདོ་ཡི་དེ་ནི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །
བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་བརྙས་པ་གཉིས་ནི། ཡོན་ཏན་དང་སྐྱོན་བརྗོད་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

567

སྒོ་ནས་བདག་ལ་བསྔགས་པ་དང་གཞན་ལ་སྨོད་པ་སྟེ། གཉེན་པོ་ནི་བདག་གཞན་དུ་གདགས་པའི་གཞི་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་མི་དམིགས་པའོ། །མི་དགེའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུ་

ནི། རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སྟེར་བས་མི་དགེ་བ་ལུས་ངག་གི་བདུན་ནི་ལས་སེམས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ཞིང་ལམ་ཡང་ཡིན་ལ་ཡིད་ཀྱི་གསུམ་སེམས་པའི་ངོ་བོ་མ་
ཡིན་ཀྱང་དེ་འཇུག་པའི་གཞི་ཡིན་པས་དེའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུ་སྟེ། གཉེན་པོ་ནི་
འདིས་བདེ་འགྲོ་ལ་ཡང་སྒྲིབ་ན་འཕགས་ལམ་ལ་སྨོས་ཅི་དགོས་ཞེས་དེ་བཅུའི་ཉེས་
པ་རིག་པའོ། །རློམ་པས་ཁེངས་པ་ནི། ཐོས་པ་དང་སོགས་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་

སོགས་པས་རློམ་ཞིང་ཡོན་ཏན་ཅན་གཞན་ལ་མི་འདུད་པ་སྟེ། གཉེན་པོ་ནི་ཆོས་གང་ཡང་"མ་དམིགས་ན1

་ཡོན་ཏན་འདིས་བདག་ལྷག་ཅེས་པའི་རློམ་པའི་གཞི་དང་
ཁེངས་པ་གང་ཡང་མི་དམིགས་པའོ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་རིམ་པ་བཞིན་བསྟེན་བྱ་དང་དོར་བྱ་ཡིན་པ་ལས་གོ་བཟློག་སྟེའམ། ཡང་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ལ་བདེན་དངོས་སུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་སྟེ་གཉེན་པོ་ནི་དངོས་པོར་དམིགས་པ་དང་བྲལ་བའོ། །མདོའི་དགོངས་པ་ལ་ཕྱི་མ་ཐོབ་ཀྱང་སྔ་མ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དོན་ལ་རྣམ་པ་གསལ་བས་མཛད་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་དོ། །
བློ་ངན་ནི། རྒྱན་སྣང་དུ་འཇིགས་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་བློ་གྲོས་ངན་པ་དང་ཞེས་པའི་སོགས་ཁོང་ནས་མཐར་ལྟ་བཏོན་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་སྒོམ་སྤང་ཡང་ཡོད་པས་སྤྱི་སྐད་དང་མི་འགལ་ཀྱང༌། འདིར་ལོག་པར་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་བློ་གྲོས་ངན་པ་ཞེས་པས་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་ལྟ་བ་ལྔ་ཀ་ལ་གསལ་ལོ། །དེ་ཡང་ལྟ་བ་

1 བླ། ༦༨༤ ཀ ། ༦༣༠ སྡེ། ༦༣༨ མི་དམིགས་ན

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

568

རྣམས་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་ལ། རྩ་བར་བློ་ངན་ཞེས་བློ་གྲོས་ངན་པ་ལ་བཤད་པས་དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་པས་སོ་སྙམ་དུ་དགོངས་པར་མངོན་ནོ། །ཡང་ན་འདིའི་མདོར་ཐེ་ཚོམ་དང་ཞེས་འབྱུང་ལ་མཐོང་སྤང་ཡིན་པས་མི་འདྲེན་ན་དེ་ཡང་མ་འདྲེན་དགོས་པ་ལ་དྲངས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བ་ལྔ་ཡང་དྲང་བར་བྱ་སྟེ་རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པས་སོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །
འོ་ན་ཉོན་མོངས་རྣམས་ལས་ལྟ་བ་གསུམ་དང་ཐེ་ཚོམ་མཐོང་སྤང་ཁོ་ནར་གསུངས་པ་ཅི་ཞེ་ན། འཇིག་ལྟ་ལ་ཕུང་པོ་ཆོས་ཙམ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང༌། ཆོས་ཙམ་ལ་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་ལྟ་བ་དང༌། ལྟ་བ་དེ་དག་ལ་མཆོག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་
སོགས་ཡོད་པས་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ལ་ཡང་དེ་དང་མིང་མཐུན་པའི་རྣམ་གཞག་
ཏུ་རུང་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ཡང་ན་མཐོང་སྤང་དུ་གསུངས་པ་རགས་པ་ཙམ་དང༌། འདིར་བཤད་པ་གནས་ངན་ལེན་ས་དེ་དག་ཏུ་སྤོང་བ་སྲིད་པ་ལ་དགོངས་པའི་
ཕྱིར་སྐྱོན་མེད་དོ། །ཡིད་གཉིས་དང་ནི་ཞེས་འདྲེན་པ་ནི་མདོ་ལས་ཐེ་ཚོམ་དང་ཞེས་པ་དང་མཐུན་ཏེ། གཉེན་པོ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡིད་གཉིས་དང་བྲལ་བར་མཐོང་བའོ། །ཉོན་མོངས་བཟོད་ནི། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པ་སེམས་བག་ཡངས་སུ་གཏོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་ཡིན་ལ། གཉེན་པོ་ཆགས་སོགས་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་འཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན་ས་སོགས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སྨིན་བྱེད་ཅིང༌། །རང་གི་སེམས་ཀྱང་སྲུང་བའི་ཕྱིར། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་

སྦྱང་དཀའ་བ། །དེ་ཕྱིར་སྦྱང་དཀའ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སེམས་ཅན་སྨིན་པ་ལ་བརྩོན་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

569

དང་དེའི་ལོག་སྒྲུབ་ཀྱིས་རང་གི་སེམས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་པ་སྟེ་བྱ་བ་གཉིས་
བྱེད་པར་གསུངས་པས་སོ། །གང་གིས་ན་གོང་གི་དེ་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤང་བྱའི་ཆོས་བཅུ་རྣམ་པར་སྤོང་ཞིང་སྤང་བྱ་ལས་བཟློག་པ་གཉེན་པོའི་ཆོས་སྤང་བའི་དོན་ནམ་ཤུགས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་རྣམ་པ་བཅུས་སོ། །འཕངས་པ་ནི་བསྟན་
བཅོས་སུ་ཡིན་ཏེ། མདོར་ནི་གཉེན་པོ་དངོས་སུ་གསུངས་པས་སོ། །ཚུལ་ནི་སྔ་མ་ལྟ་བུའོ། །
དྲུག་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འཐོབ་བོ། །གང་ན། ས་ནི་དྲུག་པའོ། །ཇི་
ལྟར་ན། ཡང་དག་སྟེ་རྫོགས་པར་རོ། །གང་གིས་ན། སྦྱིན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་

རབ་ཏུ་རྫོགས་པས་དང༌། སློབ་མ་ཉན་ཐོས་དང་བསེ་རུ་རང་རྒྱལ་གྱི་ས་ལ་ཐོབ་

འདོད་ཀྱི་དགའ་བ་གཉིས་དང༌། ཟབ་དོན་ལ་སྐྲག་པའི་སེམས་རྣམས་སྤངས་པ་དང༌། ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་འབྱོར་བ་ན་སློང་བ་པོས་བསླངས་པའི་ཚེ་དང་པོར་གཏོང་མི་
འདོད་པ་མེད་པས་བསླངས་ན་མི་ཞུམ་པ་དང་། བདོག་པ་ཀུན་བཏང་ཡང་མཐར་འགྱོད་པ་མེད་པས་མི་དགའ་བ་མེད་པ་དང༌། དབུལ་ཞིང་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་བཀྲེན་
ཡང་སློང་བ་པོ་ཡལ་བར་འདོར་བའི་བློ་མི་སྐྱེ་བས་སློང་བ་མི་སྤོང་བས་སྤང་བྱ་དྲུག་སྤངས་པས་ཏེ། བྱང་ཆེན་ས་དྲུག་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ། དྲུག་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གོ །གཞན་ཡང་ཆོས་དྲུག་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་སྟེ་དྲུག་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་
སྟེ་ཞེས་པ་ནས་སློངས་མོ་བ་མཐོང་ན་སློངས་མོ་བས་འཁྲུག་པར་མི་བྱ་སྟེ་འཁྲུག་པའི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ། ཞེས་པའི་བར་རོ། །སྐབས་འདིར་མདོ་ལས་ས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

570

དྲུག་པ་ལ་གནས་པས་རྫོགས་བྱའི་ཕྱིན་དྲུག་སྦྱིན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་ལ་

བཤད་ནས། དེའི་འཐད་པར་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་པོ་འདི་དག་ལ་གནས་ཏེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལྔའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པར་གྱུར་ཏོ། །ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །ལྔ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། འདས་པ་དང༌། མ་འོངས་པ་དང༌། ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང༌། བརྗོད་དུ་མེད་པ་དང༌། འདུས་མ་བྱས་པ་སྟེ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང༌། ཡོངས་སྦྱོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་
ལོ། །དང་པོ་ནི་མདོ་ལས་ས་འདི་ལ་གནས་པས་ལམ་དྲུག་སྐྱེད་པ་དང༌། ལམ་མིན་དྲུག་སྤོང་བར་བྱས་ནས་ཚན་པ་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་དང་བསྟུན་ནས། བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་རབ་རྫོགས་པས། །ས་ནི་དྲུག་པ་འཐོབ་ཅེས་དང༌། །དགའ་དང་སྐྲག་པའི་སེམས་སྤངས་པས། །ས་ནི་དྲུག་པ་འཐོབ་ཅེས་སྦྲེལ་ནས་བཤད་པར་ཡང་ནུས་མོད། འོན་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱིས་ས་བདུན་པའི་སྐབས་དང་མཐུན་པར་ཕྱིན་དྲུག་
རྫོགས་པས་སྤང་བྱ་དྲུག་སྤོང་བ་ལ་གསུངས་པས་འདིར་དེ་བཞིན་དུ་བཤད་དོ། །ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལས། གཞན་དོན་དུ་ཟང་ཟིང་དང་བུ་དང་ཆུང་མ་དང་རང་གི་ལུས་སྲོག་གཏོང་བའི་གཏོང་བ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་སྦྱིན་པའི་ཕར་
ཕྱིན་རྫོགས་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ལ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་སྤོང་བ་དང༌།
གཙོ་བོར་རང་དོན་ཡིད་བྱེད་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྫོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་བྱང་

ཆུབ་ལ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་སྤོང་བ་དང༌། འདི་སྔ་མས་སྤང་ནུས་ཀྱང་རང་རྒྱལ་ཉན་ཐོས་ལས་མཆོག་ཡིན་པས་དེ་འདོད་པ་སྔ་མ་འདོད་པ་ལས་བཟློག་དཀའ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

571

ཞིང་ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱིན་པ་ལས་རྫོགས་དཀའ་བ་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་རྫོགས་པ་ན་བྱང་
སེམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ནི་དེའི་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྟོང་ཉིད་ལ་མི་
སྐྲག་པའི་བཟོད་པ་རྫོགས་པས་ངོ་བོ་ཉིད་མི་དམིགས་པ་ལ་སྐྲག་པའི་སེམས་སྤོང་བ་དང༌། གཏོང་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་རྫོགས་པས་ཐོག་མར་སློང་བ་པོའི་སྐྱེ་བོས་བླངས་ན་སེར་སྣས་ཟིལ་གྱིས་ནོན་པའི་ཞུམ་པའི་སེམས་སྤོང་བ་དང༌། གཏོང་བ་ལ་
ཡིད་རྩེ་གཅིག་པའི་བསམ་གཏན་རྫོགས་པས་བར་དུ་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངང་གིས་གཏོང་བར་ཞུགས་པ་ལ་མི་དགའ་བའི་སེམས་སྤོང་བ་དང༌། སྦྱིན་པའི་ཕན་ཡོན་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་རྫོགས་པས་ཐམས་ཅད་བཏང་བས་མཐར་རང་ཉིད་བཀྲེན་ཡང་སློང་བ་པོའི་སྐྱེ་བོ་ཐོབ་པ་མེད་པར་སྤོང་བའི་སེམས་སྤོང་བ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་སོ། །
སྤང་བྱ་ཐ་མ་གསུམ་ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་སྦྱར་བ་ལྟར་བཤད་ལ། དེར་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་རྫོགས་པའི་རྒྱུས་སྤང་བྱ་དྲུག་སྤོང་བར་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་མདོ་ལས་ནི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་བཏང་བས་ཡིད་མི་བདེ་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཞེས་དང༌། རྩ་བར་ཡང་བདོག་པ་ཀུན་བཏང་ཡང་མི་དགའ་མེད་ཅེས་འབྱུང་བས་སྤང་བྱ་བཞི་ལྔ་གཉིས་སྤོང་བའི་དོན་བླངས་པའི་ཚེ་སྟེར་མི་འདོད་པ་དང༌། དེར་མ་ཟད་བྱིན་ཟིན་ནས་ཀྱང་དེ་ལ་འགྱོད་པ་མེད་པ་ཞེས་བཤད་ཀྱི་ལྔ་པ་འདི་སྟེར་བཞིན་པའི་ཚེ་མི་དགའ་བ་ལ་མ་ཡིན་ནོ། །
དེ་གཉིས་ནི་སྦྱིན་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ལ་དྲུག་པ་ནི་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། དབུལ་ཡང་ཞེས་པ་ནི་སྦྱིན་རྒྱུ་ཡོད་ན་སློང་བ་མི་འདོར་བར་མ་ཟད་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

572

དབུལ་ཡང་དེ་ལ་ཡིད་འཁྲུག་པ་སྤོང་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་བློས་མི་སྤོང་བ་ལ་ཡིན་གྱི་རྫས་ཀྱིས་མི་སྤོང་བ་ཡིན་ན་ནི་སྦྱིན་རྒྱུས་དབུལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་
ན་གཏོང་བ་ལ་ཞུགས་པ་ལ་མི་དགའ་བ་སྤོང་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་བཏང་ཟིན་པ་ལ་བྱས་ན་བདེའོ། །གངས་ཅན་གྱི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོས་ནི་གཞན་དོན་ལ་རྩེ་གཅིག་པའི་
བསམ་གཏན་དང༌། རང་དོན་ཡིད་བྱེད་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་

དང་པོ་གཉིས་དང༌། སྦྱིན་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་གཉིས་ཀྱིས་བཞི་ལྔ་གཉིས་དང་ལྷག་མ་གཉིས་སྔར་ལྟར་སྤང་གཉེན་དུ་མཛད་ནས། ཐ་མ་གསུམ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་
གྱི་གེགས་དང་དྲུག་པའི་མི་སྤོང་བ་རྫས་ཀྱིས་མི་སྤོང་བ་ལ་འཆད་པ་ནི་མི་བདེ་སྟེ།
སྤང་གཉེན་ཚན་པ་གཉིས་པོ་དེ་སྦྱོར་ན་རིམ་བཞིན་དུ་སྦྱར་དགོས་ཏེ་ས་བདུན་པའི་སྤང་གཉེན་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུན་ཤེས་པ་སྟེ་འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ན་ས་སོགས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་རྟེན་ནས། །འཁོར་བ་དང་ནི་མྱ་ངན་འདས། །གཉིས་འདིར་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། །མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་བཤད། ཅེས་ཡུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྲིད་ཞིའི་མཐར་མི་གནས་པའི་འཁོར་
འདས་མཉམ་པ་ཉིད་མངོན་དུ་གྱུར་པར་གསུངས་པས་སོ། །གང་གིས་ན། དེ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། །ཚུལ་ནི། སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །
བདུན་པ་ལ་ཡང་གཉིས། སྤང་བྱ་དང༌། གཉེན་པོའ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། ཉེས་པ་ཉི་ཤུ་གང་ལ་འཆད་པ་སྟེ་སྤངས་པ་དེ་ཡིས་ས་ནི་བདུན་པ་འཐོབ་བོ། །ཉི་ཤུ་གང་ལ་བདག་དང་སེམས་ཅན་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གསུམ་སྟེ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

573

བྱང་ཆེན་ས་བདུན་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་ཉི་ཤུ་མི་བྱ་སྟེ། ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་འགལ་བ་ཞེས་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤང་བྱ་ཉི་ཤུའི་ངོ་བོ་དང༌། དེ་སྤངས་པས་འཐོབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། དང་པོ་བཅུ་བཞི་དང་ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་མཐར་འཛིན་པ་དང༌། སྐྱབས་གསུམ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ་བཞིའི་མཐར་ལྟ་བའི་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཞེས་རྒྱན་སྣང་
ལྟར་སྦྱར་རོ། །འདི་དང་འོག་གི་གཉེན་པོ་གཉིས་ལོགས་ལོགས་སུ་གཞན་དག་འཆད་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱིས་སྤང་གཉེན་རིམ་པ་ལྟར་སྦྱར་ལ། དེ་དང་མཐུན་པར་
ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཡང་འབྱུང་བས་ཉེས་པ་ཉི་ཤུ་ནི་གཉེན་པོ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ངལ་བ་ཆུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཀུན་ཤེས་པ་སྟེ་འཐོབ་བོ། །གང་ན་ས་སོགས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། བགྲོད་གཅིག་ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །རིང་དུ་སོང་བའི་སར་འདོད་དེ། ཞེས་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ས་བརྒྱད་པ་ལ་བར་མ་ཆད་དུ་འབྲེལ་བས་འབད་རྩོལ་གྱིས་འདུ་བྱེད་པའི་སྦྱོར་བའི་
མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པས་སོ། །གང་གིས་ན། ཉེས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཉི་ཤུ་དང་བྲལ་ནས་སྤང་བྱ་ལས་བཟློག་པ་གཉེན་པོའི་ཆོས་སྤང་བྱའི་དོན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་

འཕངས་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་ཉི་ཤུས་སོ། །ཚུལ་ནི་སྔ་མ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས་དང་པོ་ནི། ཤུགས་ལ་འཕངས་པ་རྣམས་གང་ན། སྤང་བྱའི་དོན་གྱིས་འཕངས་

པའི་ཆོས་གཉེན་པོ་ཉི་ཤུ་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར་འཆད་དོ། །འདིར་ཤུགས་ལ་འཕངས་ཞེས་པ་ཉེས་པ་ཉི་ཤུ་བསྟན་པའི་སྐབས་ཉིད་ལ་གཟུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་ནི། རྣམ་ཐར་ནས་ཉི་ཤུའོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེས་ཉི་ཤུ་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

574

ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་ན། སྟོང་པ་ཉིད་རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་ཞེས་པ་ནས་དེར་ཡང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་གནས་ནས་བདག་གི་དངོས་པོ་སྟོན་པ་སྟེ་ཞེས་
པའི་བར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་སོ་སོའི་ངོ་བོ། སྦྱངས་པས་འཐོབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ཤེས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པར་ཤེས་པ་དང༌། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་མ་གང་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང་
ཁམས་གསུམ་ལ་སྲེད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་མི་གནས་པས་རིམ་པ་ལྟར་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་སྨོན་པ་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་སྟེ། རིམ་པ་ལྟར་བདག་སྟེ་ངོ་བོར་གྲུབ་པ་དང་འདི་སྐྱེས་པའོ་འདི་བུད་མེད་དོ་ཞེས་སོགས་སེམས་ཅན་གྱི་མཚན་མ་དང་ཁམས་གསུམ་དུ་གནས་བྱེད་སྲོག་ལ་
མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །རྣམ་ཐར་གྱི་སྒོ་དང་པོ་ཤེས་པ་ལ་མདོར་ཆོས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཉེ་བར་བཟུང་ནས་རྫོགས་པ་ཞེས་པས་འདིའི་སྤང་བྱའི་བདག་འཛིན་གྱིས་ཡུལ་དེ་གང་ཟག་གི་བདག་འབའ་ཞིག་ལ་མི་བྱ་བར་
སྤྱིར་ངོ་བོ་བདེན་པར་གྲུབ་ཙམ་ལ་བྱའོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཕུང་སོགས་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི་བདག་མེད་པ་དང་རྒྱུས་དབེན་པ་དང་འབྲས་བུས་དབེན་པར་རྟོགས་པ་ལ་འཆད་དོ། །
འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་ནི། ལས་སུ་བྱ་བ་གང་གསད་པར་བྱ་བ་དང༌། བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་གསོད་པ་པོ་དང་བྱ་བའི་རང་བཞིན་བསད་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་འཁོར་གསུམ་དུ་མི་དམིགས་པར་སྲོག་གཅོད་པ་སྤོང་བ་དང་སོགས་པས་དེ་བཞིན་དུ་རང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

575

རང་གི་སྐབས་ཀྱི་འཁོར་གསུམ་དུ་མི་རྟོག་པར་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ནས་ལོག་ལྟའི་
བར་སྤོང་བ་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ལམ་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། སྤོང་བ་པོ་དང་གསོད་པ་པོའི་གང་ཟག་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །སྙིང་རྗེ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གདུངས་པའི་སྐྱེ་
བོ་ཐམས་ཅད་ལ་ད་ལྟར་དང་ཚེ་རབས་གཞན་དུ་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་འདོད་པའི་རྣམ་པར་དམིགས་པའི་སྙིང་བརྩེ་བ་སྟེ་བརྩེ་ཡུལ་སེམས་ཅན་ཚེ་འཕོས་ནས་རྒྱུན་
ཆད་པར་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །རློམ་མེད་ནི། ཞིང་དག་པར་བྱེད་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཆོས་རྣམས་ལ་བདེན་པའི་དངོས་པོར་དམིགས་པ་མེད་པ་སྟེ་རང་བཞིན་ནམ་ཡང་མི་དོར་བར་གྲུབ་པའི་རྟག་པར་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །མདོར་བརྙས་མེད་དུ་བྱས་ནས་བྱམས་པ་རྫོགས་པ་ལ་བཤད་ལ་དེ་དང་མཐུན་པར་སྙིང་རྗེ་དང་ནི་བརྙས་མེད་དང་ཞེས་ཀྱང་
འདོན་ནོ། །ཆོས་མཉམ་ཉིད་ནི། སྲིད་ཞིའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་སྟེ་དེ་གཉིས་ལ་བླང་དོར་གྱི་མཚན་མར་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །ཚུལ་
གཅིག་ཤེས་པ་ནི། མཐར་ཐུག་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སུ་གཅིག་པར་རྟོགས་པ་སྟེ་རྒྱུ་
རིགས་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་ངེས་པར་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །
མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ནི། མིང་གཟུགས་གདོད་མ་ནས་མི་སྐྱེ་བར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་སྟེ། ཕུང་པོ་ལ་སྐྱེ་བར་འཛིན་པ་སྤང་ངོ༌། །བཟོད་པ་ཤེས་པ་ནི། ཆོས་ཟབ་མོ་
ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྤྲོས་བྲལ་ལ་མི་སྐྲག་པའི་སྒོ་ནས་ངེས་པར་རྟོགས་པའི་བཟོད་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་སྟེ། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ལ་རྒྱུ་འབྲས་སུ་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །ཆོས་རྣམས་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་སྟོན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་སྟེ་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ལ་ཕྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

576

ནང་དུ་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །རྟོག་པ་ཀུན་ཏུ་འཇོམས་པ་ནི་གཟུང་འཛིན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པའམ་འཇོམས་པ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་པོ་ལ་གནས་པ་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །འདུ་ཤེས་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་གསུམ་སྤོང་བ་ནི། མཚན་མར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མེད་པ་དང༌། འཇིག་ལྟ་སོགས་ལྟ་བ་ལྔ་འདོར་བ་དང༌། འདོད་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤོང་བ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་པོ་ལ་བླང་དོར་གྱི་སྒོ་ནས་ཆགས་པའི་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །གྲགས་
ཆར་གནས་པ་ལུས་དང་ཆགས་པ་སེམས་ཀྱིས་ཡིན་ལ་ཞུམ་པ་ནི་གཉིས་ཀའོ་ཞེས་
སོ། །ཞི་གནས་སེམས་པ་ནི། གཞན་དོན་དུ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཞི་གནས་སྒོམ་པ་སྟེ་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པར་མི་ནུས་པར་སེམས་ཞུམ་པའི་འཛིན་པ་སྤོང་ངོ༌། །
ལྷག་མཐོང་ལ་མཁས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་སྒྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཤེས་
རབ་དང་ཐབས་སྙིང་རྗེ་གཉིས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་སུ་ལྟ་བའི་
མངོན་ཞེན་སྤོང་ངོ༌། །སེམས་དུལ་བ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་བསྒོམས་པས་སེམས་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཐོབ་པ་སྟེ་ཆོས་སུ་ལྟ་བ་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ལ་མངོན་ཞེན་སྤོང་ངོ༌། །ཐམས་ཅད་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི། བདེན་གཉིས་
ཀྱི་སྒོ་ནས་གཟུགས་སོགས་ལ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པ་སྟེ་དགེ་འདུན་དུ་ལྟ་
བ་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ལ་མངོན་ཞེན་སྤོང་ངོ༌། །ཆགས་པའི་ས་མིན་ནི། ཆོས་གང་ཡང་མངོན་པར་ཞེན་བྱའི་གནས་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཚུལ་
ཁྲིམས་སུ་ལྟ་བ་ཉེས་སྤྱོད་མཐའ་དག་ལས་ལྡོག་པའི་སྡོམ་པ་ལ་མངོན་ཞེན་སྤོང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

577

ངོ༌། །ཤེར་སྒྲོན་དུ། གཟུགས་སྐུ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང༌། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལ་དམ་པའི་ཆོས་དང༌། སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞི་ལ་དགེ་འདུན་དང༌། ཚུལ་
འཆལ་གྱི་གཉེན་པོ་ལ་ཚུལ་ཁྲིམས་སུ་ལྟ་བ་རྣམས་སྤོང་བར་འཆད་དོ། །
གར་འདོད་པར་ཞིང་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ནི། ཆོས་ཡང་དག་པར་འབྱེད་པའི་
དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་དུ་རང་ཇི་ལྟར་འདོད་པར་དུས་མཉམ་དུ་འགྲོ་
བ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་རྩོད་པར་འཛིན་པ་དེ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་སྤོང་ངོ༌། །ཀུན་ཏུ་བདག་གི་ངོ་བོ་སྟོན་པ་ནི། མངོན་ཞེན་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་བསྒྲལ་བའི་ཕྱིར་དུ་གདུལ་
བྱའི་བློ་དང་མཐུན་པར་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཐམས་ཅད་དུ་བདག་གི་ལུས་རབ་ཏུ་
སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དེས་སྟོང་ཉིད་འགལ་བར་བརྗོད་པ་དངོས་པོར་འཛིན་པའམ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་འགལ་བ་ལུས་ལ་དབང་བསྒྱུར་མི་ནུས་པའི་ཉེས་པ་སྤོང་ངོ༌། །སྤང་གཉེན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་འདི་ནི་རྒྱན་སྣང་དང་ཤེར་སྒྲོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །རྟོགས་དཀའ་ཕལ་ཆེ་བ་ལས་སྤང་གཉེན་གྱི་གྲངས་

སྦྱར་བ་རྒྱན་སྣང་དང་མི་མཐུན་ཞིང་འགྲེལ་བཤད་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་མི་མཐུན་པ་སྣ་ཚོགས་སྣང་ལ། ཁ་ཅིག་ལ་ནི་རྒྱན་སྣང་དང་སྤང་གཉེན་དང་སྦྱོར་ལུགས་ཁྱད་མེད་པར་སྣང་བ་ནི་འགྱུར་ཁྱད་མིན་པའི་ཕྱིར་འགྱུར་བསྟན་ལ་ཞུ་ཆེན་བྱས་མ་བྱས་གཉིས་ལས་མཆེད་པར་མངོན་པས་རྒྱན་སྣང་དང་མཐུན་པ་ཉིད་འདིའི་དགོངས་པར་གསལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྤང་བྱ་ཉི་ཤུ་སྤངས་པས་འཐོབ་པར་མ་ཟད་ཡོངས་སྦྱོང་གཉེན་པོ་ཉི་ཤུ་པོ་འདིས་ཀྱང་སོགས་སོ། །བརྒྱད་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སེམས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

578

ཅན་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཆེན་ས་བརྒྱད་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བཞི་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ་བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དང༌། ཞེས་པ་ནས་
སངས་རྒྱས་བསྙེན་བཀུར་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྟག་པ་སྟེ་ཞེས་དང༌། གཞན་ཡང་བྱང་ཆེན་ས་བརྒྱད་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བཞི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ་བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་དབང་པོ་མཆོག་དང་མཆོག་མ་ཡིན་པ་ཤེས་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཇི་ལྟ་ཇི་
ལྟར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ལུས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་ཅིང་ཆེད་དུ་བསམས་ཤིང་སྲིད་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ་སྟེ་ཞེས་པའི་བར་རོ། །འདི་ལ་ཡོངས་སྦྱོང་ཚན་པ་གཉིས་པོ་སོ་སོར་བྱས་པ་ནི་རེ་རེས་ཀྱང་ས་དེ་སྦྱོང་ནུས་པར་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ནི་དྲུག་བདུན་གཉིས་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ། སྦྱངས་པས་འཐོབ་ཚུལ་ལོ། །དང་
པོ་ནི། སེམས་ཅན་ཀུན་ཡིད་ཤེས་པ་ནི། སེམས་གཅིག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྟེ་བཟང་ངན་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་
དང༌། མངོན་ཤེས་ཀྱིས་བརྩེ་བ་ནི། སངས་རྒྱས་བཞུགས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

སུ་དེ་བལྟ་བའི་ཕྱིར་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་བརྩེ་བ་རྫུ་འཕྲུལ་མངོན་པར་འདུ་
མཛད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་སུ་དམིགས་པ་མེད་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བཟང་སྒྲུབ་པ་
ནི། སྟོང་གསུམ་ལ་དབང་བའི་འཁོར་སྒྱུར་གྱི་ས་ལ་གནས་པ་སྟེ་རྟེན་སྣོད་ཀྱི་སངས་

རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གསེར་དང་སོགས་པས་བཻཌཱུརྱ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་དག་པར་ཡོངས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

579

སུ་བསྒྱུར་བའི་ཕྱིར་སྟོང་གསུམ་ཐམས་ཅད་གཏོང་ཞིང་དེས་ཀྱང་མི་རློམ་པ་དང༌། ཡོངས་སུ་བརྟག་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་བསྟེན་པ་ནི། མདོར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཡང་དག་
པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྟག་པ་དང༌། དེ་བསྙེན་བཀུར་བ་གཉིས་སོ་སོར་གསུངས་ནས་དེའི་དོན་རིམ་པ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་
བྱེད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གདགས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ལ་བཀུར་སྟི་བྱེད་པ་ལ་
བཤད་ལ། ཤཱནྟིས་ཀྱང་རྩ་བར་འགྱུར་འདི་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་འགྲེལ་པར་སངས་རྒྱས་
བསྟེན་པ་དང་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་ཞེས་ཕྲལ་ནས་ཆོས་
བརྒྱད་ཀྱི་གཅིག་ཏུ་བགྲང་ངོ༌། །
བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ཀྱང་མདོ་ཚིག་དང་མཐུན་པར་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་
ཕན་པའི་དོན་དུ་ཆོས་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱེད་ཅིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་དང་ཞེས་ཕྲལ་བའི་བཤད་པ་མཛད་དོ། །སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་
ནི་སངས་རྒྱས་བསྟེན་པའི་དོན་མཉེས་པར་ཡང་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གང་གིས་ན་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་མ་ནོར་
བར་བརྟག་པས་སངས་རྒྱས་མཉེས་པར་བྱེད་ཅེས་པ་ནི་འདིའི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། རྒྱན་སྣང་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོས་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཉེས་པར་བྱེད་པ་དང་ཞེས་པས་ནི་མཉེས་པར་བྱེད་པའི་དགོས་པ་བསྟན་ནོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་གཉིས་ཀར་དགོས་པས་མཚོན་པ་ཡིན་ཏེ། མཉེས་པར་བྱས་པའི་དགོངས་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཚུལ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་ལ་
མཉེས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱང་དེ་ལས་མེད་པས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

580

མདོར་སངས་རྒྱས་བསྙེན་བཀུར་བའི་དོན་དུ་བཤད་པའི་ཆོས་ལ་རིམ་གྲོ་
བྱེད་པ་ནི། ཆོས་ལ་གཅེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། ཆོས་སྐུ་རྟོགས་པ་དེའི་དགོས་པ་དང༌། དེའི་སྒོ་ནས་གཅེས་སུ་བྱེད་པ་དང༌། གཅེས་སུ་བྱེད་པ་ཉིད་སངས་རྒྱས་མཉེས་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མདོ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་འགལ་བ་མེད་དོ། །དབང་པོ་ཤེས་པ་ནི། ལྷའི་མིག་བསྐྱེད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་འཆི་དང་ལས་ལེགས་ཉེས་
སྤྱད་པས་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བ་སོགས་ཤེས་པའོ། །ཡང་ན་མདོ་ལས་སྟོབས་བཅུ་ལ་གནས་ནས་དབང་པོ་མཆོག་དམན་རྫོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་གསུངས་པས་ལྷའི་མིག་ནི་སྟོབས་དགུ་པ་ཡིན་པས་དེས་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་མཚོན་པར་བྱའོ། །རྒྱལ་བའི་ཞིང་སྦྱོང་ནི། བརྟེན་པ་བཅུད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སེམས་ཅན་
གྱི་རྒྱུད་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྦྱོང་བ་དང༌། སྒྱུ་མ་ལྟར་གནས་ནི། མཉམ་རྗེས་ "ཐམས་ཅད་དུ1

་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་གནས་པ་སྟེ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་ནས་
བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད་ཀྱང་དེ་ལ་དམིགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཏིང་ངེ་
འཛིན་ནོ། །བསམས་བཞིན་སྲིད་པ་ལེན་པ་ནི། ལུས་གང་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དེ་མཐོང་ནས་བློ་སྔོན་དུ་བཏང་ཞིང་ཆེད་དུ་བསམས་པའི་སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཞི་ཕྲག་གཉིས་བསྡོམས་པས་བརྒྱད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཉམས་སུ་སོགས་སོ། ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། འདུ་ཤེས་གཉིས་
ཀྱིས་མི་གཡོའི་ཕྱིར། །མི་གཡོ་བ་ཞེས་ངེས་པར་བརྗོད། ཅེས་མཚན་མ་དང་མཚན་

1 བླ། ༧༠༠ ཞོལ། ༥༩༨ ཐམས་ཅད་དུ ཀ ། ༦༤༥ སྡེ། ༦༥༣ ཐམས་ཅད

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

581

མེད་གཉིས་ལ་རྩོལ་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་མི་གཡོ་བར་གསུངས་པས་སོ། །དགུ་པ་ལ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྨོན་ལམ་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་ཏེ། ཤཱནྟིས་ཕྱི་
མ་དགུའི་མཐར་ཕུན་ཚོགས་སྦྱར་བ་ནི་མདོའི་སྒྲས་ཟིན་དང་མཐུན་ལ། གྲགས་ཆར་ཕྱི་མ་བཅུའི་མཐར་སྦྱར་ཡང་འདི་དང་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་རོ། །བྱང་ཆེན་ས་དགུ་པ་ལ་གནས་པས་ཆོས་བཅུ་གཉིས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ། བཅུ་གཉིས་གང་ཞེ་ན། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་སྨོན་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་ཞེས་པ་ནས་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྟེ་ཞེས་པའི་བར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་སྦྱངས་པས་འཐོབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་
ནི་སྨོན་ལམ་མཐའ་ཡས་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་རྫོགས་པས་ཇི་ལྟར་སྨོན་པ་མཐའ་ཡས་པ་འགྲུབ་པ་དང༌། ལྷ་ལ་སོགས་པའི་སྐད་ཤེས་པ་ནི། ངེས་པའི་ཚིག་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པས་ལྷ་དང་སོགས་པས་ཀླུ་དང་གནོད་སྦྱིན་སོགས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་སྐད་ཤེས་པ་དང༌། སྤོབས་པ་ཆུ་བོ་ལྟ་བུ་ནི། སྤོབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ཐོབ་པས་སྤོབས་པ་ཆུ་བོའི་རྒྱུན་ལྟར་མི་ཟད་པར་འཇུག་པའོ། །དེ་གཉིས་འཆད་བྱེད་ཡིན་པས་བཤད་བྱའི་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་གཉིས་ཀྱང་མཚོན་ནོ། །མངལ་མཇུག་མཆོག་ནི། སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྔགས་པའི་བུད་མེད་
ཡུམ་སྒྱུ་འཕྲུལ་ལྟ་བུའི་མངལ་དུ་འཇུག་པའོ། །
མདོར་ཚེ་རབས་ཀུན་ཏུ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ལ་མངལ་དུ་འགྲོ་བ་ཕུན་ཚོགས་སུ་གསུངས་པ་ནི་རྫུས་སྐྱེས་མངལ་འཇུག་མིན་ཀྱང་སྐྱེ་གནས་ཕུན་ཚོགས་སུ་སྟོན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

582

པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། རྫུས་སྐྱེས་སྐྱེ་གནས་བཞིའི་མཆོག་ཡིན་པས་མི་འགྲིག་པ་མེད་ཅིང༌། འདིར་མངལ་འཇུག་མཚན་ཉིད་པ་ལ་བཤད་ཀྱང་མདོ་དང་མི་འགལ་ཏེ། མདོ་ལས་སྤྱིར་སྐྱེ་གནས་བཞིའི་ཕུན་ཚོགས་ཙམ་ཞིག་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ནི་སྐྱེ་གནས་
གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཡང་མཆོག་མཚོན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་མིན་ན་"ས་དགུ་པ་བ1

་སྐྱེ་
གནས་གཞན་དུ་སྐྱེ་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །རིགས་ནི་རྒྱལ་པོ་དང་སོགས་པས་
བྲམ་ཟེར་གནས་པ་སྟེ་སྐྱེ་བའོ། །རུས་ནི་ཉི་མ་དང་སོགས་པས་བུར་ཤིང་ལས་སྐྱེས་པས་ཉི་མ་གཉེན་པ་དང༌། བུ་རམ་ཤིང་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་གཽ་ཏ་མའི་ཁུ་བ་ཁྲག་དང་འདྲེས་པའི་ཐིགས་པ་གཉིས་ལྷུང་བ་དྲང་སྲོང་མདོག་ནག་གིས་བུར་ཤིང་གི་ཚལ་དུ་བསྐྱངས་པས། སྒོ་ང་གཉིས་བྱུང་བ་ལས་ཁྱེའུ་གཉིས་བྱུང་སྟེ་དེ་ལ་བུར་ཤིང་གི་ཚལ་དུ་བསྐྱངས་པས་བུ་རམ་ཤིང་པ་ཉི་འོད་ཀྱིས་སྨིན་པར་བྱས་པས་ཉི་མ་གཉེན་
པར་དྲང་སྲོང་གིས་བཏགས་པར་གསུངས་པ་བཞིན་ཏེ་རྒྱས་པར་ལུང་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །
དེ་དག་མའི་མངལ་དུ་མ་བཙས་པས་དང་པོའི་རིགས་བཙུན་པར་གྲགས་པའོ། །ཁ་ཅིག་ཉི་མ་གསེར་ནོར་བུ་ལ་སོགས་པའི་འོད་ལྟ་བུའི་སྐུ་མདོག་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ཞེས་འདོད་ཅིང་དེ་ལྟར་བྱས་ན། མདོ་ཁ་ཅིག་ལས། ཁྱོད་སྐུ་གསེར་མདོག་འོད་གསལ་བའི། །ཚད་ནི་དམིགས་སུ་མ་མཆིས་ཏེ། །"སྐད་ཅིག་མདོག་གསེར་ཙོང་ཁ་དང༌། །2

མྱུར་བར་ཤེལ་འོད་འདྲ་བར་གདའ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་ལེགས་པར་

1 བླ། ༧༠༢ ཀ ། ༦༤༧ ས་དགུ་པ་བ ཞོལ། ༥༩༩ སྡེ། ༦༥༥ ས་དགུ་པ
2 བླ། ༧༠༣ ཀ ། ༦༤༧ སྐད་ཅིག་མདོག་གསེར་ཙོང་ཁ་དང༌། ། ཞོལ། ༦༠༠ སྐད་ཅིག་གསེར་མདོག་ཙོང་ཁ་དང༌། ། སྡེ། ༦༥༥ སྐད་ཅིག་གསེར་མདོག་བཙོང་ཁ་དང༌། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

583

དྲངས་པར་འགྱུར་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ནི་ཉི་མ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱེས་ཞེས་པའི་ལས་
ཀྱི་ཡི་གེའི་དོན་ལ་མ་ཞུགས་པའོ། །ཆོ་འབྲང་ནི། མ་དང་སོགས་པས་ཕའི་བདུན་བརྒྱུད་ཚུན་ཆད་དུ་ལེགས་པར་འབྲེལ་བའི་གཉེན་ནོ། །མདོར་དེ་གསུམ་ལ་རིགས་ཆེན་པོ་དང་རྒྱལ་རིགས་དང་བྲམ་ཟེའི་རིགས་ཆེ་ཞིང་མཐོ་བ་དང་སྔོན་བྱང་སེམས་བྱུང་བའི་རྒྱུད་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་གསུངས་ཏེ་དེ་ལྟར་ན་རིགས་སྤྱི་དང་རུས་བྱེ་བྲག་ལ་གསལ་ལོ། །
རིགས་རུས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་འདིར་རྒྱལ་རིགས་སོགས་རིགས་ལ་
བཤད་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གྲགས་ཆར་རྗེའུ་རིགས་སོགས་རུས་ཀྱི་དོན་དུ་འདོད་
དོ། །འཁོར་ནི་རང་དབང་བའི་འཁོར་རང་གིས་ཇི་ལྟར་བསྒོ་བ་ལྟར་རིམ་གྲོ་སྒྲུབ་པའོ། །མདོར་རང་གིས་བྱང་ཆུབ་ལ་བཀོད་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་འཁོར་ལ་བཤད་
དོ། །སྐྱེ་བ་ནི་བརྒྱ་བྱིན་དང་སོགས་པས་ཚངས་པ་དང་འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་བ་རྣམས་
ཀྱིས་མངོན་པར་བསྟོད་ནས་སྐྱེ་ལ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཁམས་སྣང་བས་

བཀང་ཞིང་དེ་དག་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་གཡོ་བར་བྱེད་པའོ། །རད་ཀིར་གྱིས་དབང་པོ་ལ་
སོགས་པར་སྐྱེས་པ་ནི་སྐྱེ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། སློབ་དཔོན་
གྱིས་འདིར་བརྒྱ་བྱིན་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཚིག་ཙམ་ཞིག་མཐོང་བར་གདོན་མི་ཟའོ། །
ངེས་འབྱུང་ནི། སངས་རྒྱས་སོགས་པས་གནས་གཙང་གི་ལྷའི་བུ་ལ་སོགས་པས་ཡིད་འབྱུང་བའི་གཏམ་ཀྱིས་བསྐུལ་ཏེ་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ་དེ་
ཡང་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་ཞིང་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

584

དག་ཀྱང་ཐེག་པ་གསུམ་ལ་འགོད་པའོ། །བསྐུལ་བའི་ཚུལ་ནི་རྒྱ་རོལ་ལས། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མྱུར་དུ་འཇིག་པ་སྟེ། །མཁའ་ལ་ཀློག་རྒྱུན་རིང་དུ་མི་གནས་བཞིན། །ཁྱོད་ཀྱི་དུས་འདི་ཉེ་བར་གནས་གྱུར་གྱིས། །བརྟུལ་ཞུགས་བཟང་པོ་མངོན་
བྱུང་དུས་ལ་བབ། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་ནི་རྩ་བ་གསེར་གྱི་རྒྱུ་ལས་

བྱུང་བ། ལྷུན་བཻ་ཌཱུརྱར་འདུག་པ། ཡལ་ག་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་མདུན་ལས་གྲུབ་པ། མེ་ཏོག་དང་ལོ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ལས་གྲུབ་པ། དྲི་ཞིམ་པོ་དང་འོད་བཟང་པོས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱས་པར་འགེངས་པ། དགོས་འདོད་ཀུན་འབྱུང་བས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་དང་འདྲ་བའི་ཤིང་ཨ་ཤྭད་ཐ་དང་སོགས་པས་ཀླུ་ཤིང་སོགས་ཡིན་ཏེ། མདོར་ན་དེ་འདྲ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྨོན་ལམ་དང༌། དགེ་བ་གཞན་
རྣམས་ཡོངས་སྦྱོང་ཡིན་ནོ། །
དེ་ཡང་འཁོར་འཇིག་གི་བླ་ཀྵ། གསེར་ཐུབ་ཀྱི་ཨུ་དུམ་ཝ་ར། འོད་སྲུང་གི་ནྱ་
གྲོ་ཏ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་ཨ་ཤྭད་ཐ། བྱམས་པའི་ཀླུ་ཤིང་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ཤིང་གཅིག་ལ་སྟོན་པ་ཐ་དད་ཀྱི་སྒོ་ནས་མིང་འཕོ་བར་འདོད་པ་ལ། དེ་མི་
འཐད་དེ། སྟོན་པ་ལྷུམས་སུ་འཇུག་པ་དང༌། བལྟམས་པ་དང༌། བྱང་ཆུབ་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཤིང་དེའི་རྩ་བ་འཛུགས་པ་དང༌། ཁ་འབུས་པ་དང༌། སྡོང་པོ་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྔར་ལྟར་སྟོན་པ་རེ་རེ་ལ་མི་འདྲ་བ་རེ་རེ་ཡོད་པས་རིགས་གཅིག་པའང་མིན་གསུང་པ་ནི་ལེགས་པར་བརྟགས་པའོ། །ཡོན་ཏན་ནི་རྟེན་སངས་རྒྱས་དང་བརྟེན་པ་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་
ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

585

སོ། །གཉིས་པ་ནི་མངོན་སོགས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་ན། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་བློ་བཟང༌། །ས་དེ་ལེགས་པའི་བློ་གྲོས་ཡིན། ཞེས་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞིའི་བློ་གྲོས་བཟང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །གང་གིས་ན་གོང་གི་དེ་ལྟ་བུའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡོངས་སྦྱོང་བཅུ་གཉིས་པོ་དག་གིས་
སོ། །སྦྱོང་ཚུལ་ནི་སྔ་མ་སོགས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱུའི་ས་དགུ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་
སྦྱོང་བ་རྣམས་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་སྦྱོང་ཚུལ་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་ངེས་
པར་བསྟན་ཞིང་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་འབྲས་བུའི་ས་འཆད་པའི་སྐབས་ཉིད་དུ་ཡོངས་སྦྱོང་དེ་དག་མ་བཤད་པར་ས་བཅུ་པའི་མཚན་ཉིད་ཙམ་ཞིག་གསུངས་སོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། ཐེག་དམན་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ཐམས་ཅད་ཡར་ལྡན་དུ་བསྡུ་བའི་སྒོ་
ནས་སོ། །དེས་ན་ས་དགུ་འདས་པ་ནི་དེ་དོར་བ་མ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་ལྷག་པར་ཡར་
ལྡན་དུ་ཐོབ་པ་ལ་བྱའོ། །ཡོངས་སྦྱོང་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་ཤེར་སྒྲོན་དུ་རྒྱུའི་ས་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕུལ་དུ་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲས་བུའི་ས་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དགོངས་ཏེ་འདིར་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་གཞན་བཅུ་པ་ནི་མ་གསུངས་སོ། ཞེས་དང་གྲགས་ཆ་ལས་ས་དགུ་པོ་གང་རྣམས་ཀྱི་

ཚོགས་དེ་ཐམས་ཅད་བསྡོམས་པ་ནི་ས་བཅུ་པའི་ཚོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་དོན་གྱི་

ཤུགས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བས་དེའི་ཚོགས་ལོག་ཤིག་ཏུ་ནི་བརྗོད་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་
ཏེ་དེ་གཉིས་གནད་གཅིག་གོ །དེ་གཉིས་ལྟར་ན་ས་དགུ་པ་ལ་ཡང་འཆད་མི་རིགས་ཏེ། བརྒྱད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་ཡོངས་སྦྱོང་ཕུལ་དུ་གྱུར་པ་དེ་དགུ་པའི་ཡང་དེར་འགྱུར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

586

བས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ས་དང་པོའི་བར་དུ་བགྲེའོ། །དེས་ན་བཅུ་པ་ལ་བཤད་མི་དགོས་
ཏེ། ཡོངས་སྦྱོང་བཤད་པའི་དགོས་པ་ས་འོག་མ་ལས་ཐ་དད་པར་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་ལ་འདི་འབྲས་བུའི་སར་བསྟན་པས་འོག་མ་ལས་ཐ་དད་པར་གྲུབ་པས་སོ་ཞེས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་མཛད་པ་ལྟར་རམ། ཡང་ན་སའི་ཚོགས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་

འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཡང་མཐར་ཐུག་པ་དང་མ་ཐུག་པའི་ས་གཉིས་ལས་མ་ཐུག་པ་རྣམས་ཐུག་གི་བར་དུ་སྦྱང་དགོས་པས་དང་པོ་དགུ་ལ་བཤད་ཅིང༌། མཐར་ཐུག་པ་ལ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་མེད་པས་སྦྱོང་བྱེད་མེད་པར་མཚན་ཉིད་ཙམ་ཞིག་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འགྲོ་དགོས་པས་མི་རིགས་
ཤེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། སེམས་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་

ལྟོས་ནས་ནི་འདི་ཡང་རྒྱུའི་སར་བཤད་དགོས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་སར་མི་འགྱུར་
རོ། །དེས་ན་དང་པོ་དགུ་ལ་ཡོངས་སྦྱོང་གི་སྒོ་ནས་གོང་མར་བགྲོད་ཚུལ་དང༌། འདི་ལ་ས་འོག་མའི་ཡོན་ཏན་ཡར་ལྡན་དུ་འདུས་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་སར་གནས་ཚུལ་གཉིས་མདོ་དང་རྒྱན་ལས་གསུངས་པ་གོ་བ་ནི་གནད་ཀྱི་དོན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། རིགས་ཀྱི་ས་ལ་སོགས་པའི་ས་དགུ་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་
གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གནས་པར་འགྱུར་བར་བྱེད་པ་དེ་
ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུ་པའོ་ཞེས་ཤཱནྟིས་སོ། །རྣམ་འགྲེལ་དུ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་ས་བཅུ་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན་ས་དགུ་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་ནས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ས་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་འཆད་ཅིང་རིགས་ཀྱི་ས་དོར་ནས་དཀར་པོ་རྣམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

587

པར་མཐོང་བའི་ས་བགྲངས་ནས་དགུར་བྱེད་དོ། །གྲགས་ཆར་ས་དགུ་པོ་འདི་རྣམས་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡེ་ཤེས་གང་གིས་ཀུན་ཏུ་འོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གནས་པར་འགྱུར་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དེ་ནི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུ་པའོ་ཞེས་ཏེ། འདི་གསུམ་གས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་

གནས་པ་གནས་འགྱུར་ལ་འདོད་ཀྱི་གནས་བཞིན་པ་ལ་མིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ས་བཅུ་པ་མཚན་གཞིའི་སྒོ་ནས་ངོས་གཟུང༌། འདའ་བྱ་ས་དགུའི་རང་བཞིན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡིན་པར་ན། བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཡིན་པར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བྱ་
ན། སྤྲིན་བཞིན་གཉིས་ཀྱིས་ནམ་མཁའི་ཆོས། །ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ན་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན། ཞེས་
ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱིས་ཐོབ་པའི་རྟེན་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ལ་ཁྱབ་པས་
ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ནོ། །གང་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་རམ་དེ་ལྟ་བུའི་ས་དགུ་འདས་པ་
སྟེ་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡར་ལྡན་དུ་རྫོགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ས་བཅུ་པ་དེ་ལ་སྨོན་ལམ་ཤེས་པ་གང་གིས་གནས་པ་དེ་ནིའོ། །སྨོན་ལམ་ཤེས་པ་གང་ན། འདི་ལ་རྒྱན་སྣང་དུ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་གང་ལ་ལས་ལ་དབང་བའི་རྟེན་ཉིད་
ལ་སོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་གིས་གནས་པ་དེ་ནི་ཞེས་དབང་བཞི་པའི་རྟེན་གྱི་ཡེ་

ཤེས་ལ་གསུངས་ལ། ཚིག་གསལ་ལས། སྨོན་ལམ་ཤེས་པས་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ད་དུང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་མ་ཐོབ་ཏུ་ཟིན་ཀྱང་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐུས་ནི་
དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་ནས་འབབ་པ་ལ་སོགས་པའི་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་

མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བའི་སྦྱོར་བ་ཤེས་པས་གནས་པའོ་ཞེས་སྨོན་ལམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

588

གྱི་མཐུས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཚང་རྒྱ་བའི་ཐབས་ཤེས་པ་ལ་བཤད་
ནས། དེ་ལྟ་ན་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། ས་དང་པོ་ལ་ཡང་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐུས་ནི་
འཚང་རྒྱ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་ན་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་མི་བགྲང་ཞེ་
ན། དེར་སངས་རྒྱ་བ་ནི་བརྒྱ་ལ་སོགས་པའི་གྲངས་ཀྱིས་དམན་པའི་ཕྱིར་འདི་དང་ག་ལ་མཉམ་ཞེས་རྩོད་པ་སྤོང་ངོ༌། །འོ་ན་ས་འདི་ལ་བསྟན་བཅོས་སུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ས་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་མི་བྱ་བ་ཅི་ཞེ་ན། ས་
བཅུ་པའི་བྱང་སེམས་ལ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནར་བརྗོད་པར་བྱའི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་དང་མཐུན་པར་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་སྦྱར་ན་ལུང་འདི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲིག་གོ །གང་དག་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་བཅུ་པ་ཡིན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འགལ་ཞེས་པའི་ལན་དུ་
ས་བཅུ་པ་ལ་ནི་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཞུགས་པས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནར་
བརྗོད་པར་བྱའི། སྟོབས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་མ་རྫོགས་པས་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཉི་ཁྲི་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འཐད་དེ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ་ནི། ཚིག་སྔ་མའི་ཁོ་ནའི་
རྣམ་བཅད་ཚིག་ཕྱི་མ་འདི་ས་བཅུ་པ་དང་སངས་རྒྱས་ས་མི་འགལ་བའི་ཤེས་བྱེད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྲིག །
མདོ་གང་ལས་ན་རྒྱན་སྣང་དུ། ཉི་ཁྲི་ལས་གསུངས་སོ་ཞེས་པ་ནི་ཚིག་སྔ་མ་
དངོས་དང་ཕྱི་མའི་དོན་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། དོན་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་མདོ་དེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་གནས་པ་དང༌། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

589

ཞེས་གསུངས་ཀྱི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲ་མ་སྦྱར་ལ། དེའི་
དགོངས་པ་ཡང་དཔྱད་ན་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་
ཅད་མ་རྫོགས་པ་ལ་འདོད་དགོས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉི་སྣང་དུ། བྱང་ཆེན་ས་བཅུ་པ་ལ་གནས་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་བརྙེས་པའི་སྟོབས་ལ་སོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ཡོད་པ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །
སྡེ་པ་གཞན་དག་ལས་ཀྱང༌། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་བཤད་དོ་ཞེས་སོ། །འོ་ན་ས་བཅུ་པ་འདི་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དངོས་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་དངོས་ཡིན་ཀྱང་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མ་ཡིན་པ་སྔར་གྱི་ལུང་དོན་དུ་འདོད་ཀྱང༌། ས་འདིར་སངས་རྒྱས་དང་ཕྲིན་ལས་ལྷུན་

གྲུབ་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་མཚུངས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་གསུངས་ཀྱི་དེ་དག་གིས་བརྙེས་པའི་སྤངས་རྟོགས་མ་ཐོབ་པའི་
ཕྱིར་དངོས་མིན་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས། ས་བཅུ་པ་ལ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛད་པས་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་ཐུགས་སུ་ཆུད་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་རོ། །
དེ་ལྟར་ན་འདི་གཉིས་དང་ཤཱནྟི་རད་ཀིར་ཆོས་བཤེས་རྣམས་ཀྱིས་སངས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

590

རྒྱས་དངོས་མིན་པར་གསལ་པོར་བཤད་དོ། །དེ་གཉིས་དངོས་མིན་པར་མཚུངས་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་བཏགས་ནས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་མ་གསུངས་པ་ནི་ཕྲིན་ལས་མཉམ་པ་དང་སྤངས་

རྟོགས་མི་མཉམ་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། འདའ་བྱ་ས་དགུ་གང་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པའི་རིགས་སུ་དང་པོར་ངེས་པའི་རིགས་ནི་རིགས་ཀྱི་ས་དང་འདིར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སོགས་པས་གང་བསྡུས་པ་དང་ས་འདི་གང་
ལ་བྱེད་ན། ཤཱནྟིས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་རིགས་ཅན་ནི་རིགས་ཀྱི་སའོ་ཞེས་པ་
ཙམ་ལས་མ་བཤད་ཅིང་གྲགས་ཆར་ཡང་ངོ༌། །ཟླ་འོད་དུ་དེ་ལ་རིགས་ཀྱི་ས་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་རིགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་
གནས་སྐབས་སོ། །ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་དང་པོ་གསུམ་ནི་དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས་ལ་རིགས་ཀྱི་ས་ནི་ཆོས་མཆོག་གི་གནས་སྐབས་སོ་ཞེས་རྣམ་པར་བཞག་སྟེ་དེ་འདིར་སྒྲུབ་པར་མི་བྱའོ་ཞེས། རང་ལུགས་སྦྱོར་ལམ་ལ་རིགས་ཀྱི་སར་བཞག་ནས་གཞན་ལུགས་བཀག་གོ །གནོད་
འཇོམས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་སུ་སྐབས་འདིར་རིམ་པ་ལྟར་མོས་སྤྱོད་དང་བཟོད་པ་ཆེན་པོ་དང་དྲོད་རྩེ་དང་བཟོད་མཆོག་གཉིས་ལ་རིམ་པ་ལྟར་དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བ་དང་རིགས་ཀྱི་སར་བཤད་ནས། ཆུང་བ་ལས་དང་པོར་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་དཀར་པོ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་སོ། །རིགས་ཀྱི་ས་འདི་བྱང་ཆུབ་གསུམ་གའི་ཡིན་པར་འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་
ལས། མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལ་དྲོད་དང་རྩེ་མོ་དང་བཟོད་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

591

གནས་པའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་གསུམ་གྱི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རིགས་ཀྱི་ས་ཞེས་
བྱའོ་ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་ལྟར་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང༌། འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་ཀས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱར་བའི་དོན་ནི་རང་རྒྱལ་དང་ཐེག་ཆེན་གཉིས་ཀ་
སྡུད་པ་ཡིན་ལ། རིགས་ཀྱི་ཞེས་པ་ཡང་ཚོགས་དང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སར་རྟོགས་པ་
གང་སྐྱེས་ནས་རང་གི་བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་བར་དུ་གཞན་དུ་མི་ལྡོག་པ་ནས་བཟུང་དགོས་པས་དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཉན་ཐོས་ལ་གཉིས་ལས་ཞི་བ་བགྲོད་པ་ནི་ཚོགས་ལམ་ནས་ངེས་པས་དེ་ནས་ཆོས་མཆོག་ཕྱིན་ཆད་ལ་བཟུང་སྟེ་མཐོང་ལམ་ནས་བརྒྱད་པའི་ས་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་བས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་འགྱུར་བ་ནི་མ་ངེས་པ་ཡིན་པས་མི་བགྲང་ངོ༌། །རང་རྒྱལ་ལ་གཉིས་ལས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་སྔར་དང་འདྲ་ལ། ཚོགས་དང་སྤྱོད་པ་ནི་མ་ངེས་པའོ། །
ཐེག་ཆེན་ལ་དབང་པོ་ཤིན་ཏུ་རྣོ་ན་ཚོགས་ལམ་ནས་ངེས་པས་དེ་ནས་ཆོས་མཆོག་ཕྱིན་ལ་བྱ་ཞིང་འབྲིང་རྟུལ་ནི་དེར་མ་ངེས་སོ། །འབྲས་བུ་དང་པོ་རྒྱུན་ཞུགས་
ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པའི་རྟོགས་པ་ནི། བརྒྱད་པའི་ས་སྟེ། དགྲ་བཅོམ་ནས་ཡས་བགྲངས་ན་གྲངས་བརྒྱད་པ་ལ་འབབ་པས་སོ། །ཞུགས་པ་དང་པོ་སྦྱོར་ལམ་ནས་འཛིན་ན་མཐོང་ལམ་གྱིས་མ་ཁྱབ་ཅིང་སྒྲ་བཤད་དང་བསྟུན་ན་ཅིག་ཅར་བའི་ཞུགས་
པ་ལ་སྒྲའི་དོན་མེད་དོ། །རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཙམ་གྱི་རྟོགས་པ་ནི། མཐོང་བའི་ས་སྟེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པ་མཐོང་
བས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །ཡང་ན་བདེན་པ་བཞི་མཐོང་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་དང་པོ་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་བྱའོ། །ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ཙམ་གྱིས་རྟོགས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

592

ནི་བསྲབས་པའི་ས་སྟེ། འདོད་ཉོན་གྱི་སུམ་གཉིས་སྤངས་པས་སོ། །
ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ཙམ་གྱི་རྟོགས་པ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས་སྟེ། འདོད་པ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བས་སོ། །དགྲ་བཅོམ་པའི་རྟོགས་པ་ནི་བྱས་པ་རྟོགས་པའི་ས་སྟེ། རང་ལམ་གྱི་བྱ་བ་རྫོགས་པར་བྱས་པར་རྟོགས་པས་སོ། །དེ་
ལྟར་ས་དྲུག་གོ །ཞུགས་པ་དང་པོའི་ལྷག་མ་ཞུགས་པ་ཕྱི་མ་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་
གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའི་དོན་དེ་ཡིན་པར་ཅིས་
ཤེས་ཤེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཞེས་པ་ཁྱད་པར་གྱི་ཚིག་དང་མ་འབྲེལ་བས་སྤྱིའི་སྒྲ་
ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བྱེ་བྲག་ལ་འཇུག་པ་མི་འགལ་བས་སོ། །མི་འགལ་མོད་དེ་གསུམ་ལ་འཇུག་པ་ཅིས་ཤེས་ཞེ་ན། སྐབས་ཀྱི་ས་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཞུགས་གནས་ཀྱི་རྟོགས་
པ་གང་རུང་ལ་བཤད་དགོས་ཤིང་གསུམ་པོ་དེ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ལས་རེ་རེ་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ལྷག་མར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཡང་གོ་ནུས་སོ། །འོ་ན་ས་གོང་མའི་ཕྱོགས་གཅིག་དང་ལྷག་མ་ལྔ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཡིན་བཞིན་དུ་གུད་དུ་
སྨོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། སྐབས་འདིར་ཐེག་གསུམ་གྱི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་
མཛད་དགོངས་ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཞེས་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་དེའི་མིང་མ་སྨོས་
ན་གོང་མ་ལ་སའི་མིང་འདོགས་མི་འདྲ་བ་རེ་རེ་ཡོད་པས་ཐེག་པ་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པར་གོ་དཀའ་ལ་དེ་སྨོས་ན་རང་རྒྱལ་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ཞེས་ཀྱང་སྨོས་
པས་རྣམ་གཞག་དེ་གོ་སླ་ཞེས་པ་སྟེ། ཉི་སྣང་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་
གསལ་བར་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་དགོངས་པ་སྟེ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ས་ཞེས་པ་འདི་ནི་ས་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཚིག་བླ་དྭགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

593

ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
ཐེག་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱས་པའི་དགོས་པ་ཡང་ས་བཅུ་པར་དེ་གསུམ་
གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཡར་ལྡན་དུ་འདུས་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དོ། །དེ་ལྟར་སློབ་དཔོན་འདིས་ཞུགས་གནས་དེ་དག་རིམ་གྱིས་པ་ལ་མཛད་པར་མངོན་པས་དེའི་ལུགས་ལ་འབྲས་བུ་དང་པོ་གསུམ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གནས་པ་ནི་ཞུགས་པ་ལྷག་མ་གསུམ་ཡིན་པས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོར་བཤད་ཀྱི་ཐོད་རྒལ་བ་དང་ཅིག་ཅར་བ་ཡང་སྡུད་ན་
སྐབས་དང་སྦྱར་ལ་བཤད་དོ། །ཤཱནྟིས་སྔར་གྱི་དྲུག་པོ་ཉིད་དང་ཟླ་འོད་དུ་དྲུག་པོ་དེ་
དང༌། ཞུགས་པ་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སར་བཤད་དོ། །རང་སངས་
རྒྱས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དང་ཚོགས་དང་སྤྱོད་པའི་རྟོགས་པ་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་

དང༌། གོང་དུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་དགུ་པོ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་
ཁོ་ན་སྟེ་དགུའོ། །
འདི་དག་ཀྱང་མདོ་ལས་བྱང་ཆེན་ཐབས་མཁས་པས་ཕར་ཕྱིན་རྣམས་ལ་
སྤྱོད་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ། རིགས་ཀྱི་ས་དང་བརྒྱད་པའི་ས་དང་མཐོང་བའི་ས་དང་བསྲབས་པའི་ས་དང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས་དང༌། བྱས་པ་རྟོགས་པའི་ས་དང༌། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ཏེ། རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་བྱང་ཆེན་ས་དགུ་ལས་ཡོངས་སུ་འདས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་གནས་པ་སྟེ་
རབ་འབྱོར་འདི་ནི་བྱང་ཆེན་གྱི་ས་བཅུ་པའོ། ཞེས་པ་སྟེ་འདས་ཏེ་ཞེས་པ་ཡན་ཆད་
ཀྱི་དོན་ནི་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ནས་གཅིག་ཁོ་ན་སྟེ་ཞེས་པའི་བར་དང༌། མདོ་ལྷག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

594

མའི་དོན་དེ་ལྟར་ས་དགུ་སོགས་ཀྱི་དོན་ནོ། །ཉི་སྣང་དང་ལེ་བརྒྱད་མར་མདོ་དྲངས་
པ་ལ་ཐོག་མ་རིགས་ཀྱི་ས་ལ་མཛད་ནས་དཀར་པོ་རྣམ་མཐོང་མ་བགྲངས་ཤིང་མདོ་གཞན་ལས་དཀར་པོ་རྣམ་མཐོང་ཞེས་འབྱུང་ངོ༌། །འདིའི་ཁྱད་པར་ནི་རྗེ་བཙུན་གྱིས་

ས་དགུ་ཞེས་གསུངས་པས་དེ་བགྲངས་ན་བཅུར་འགྱུར་བས་མ་དག་པར་དགོངས་པའམ་ཡང་ན་དེ་རིགས་ཀྱི་སར་འདུག་པར་དགོངས་སོ། །སྐབས་འདིའི་ས་དགུ་
འདྲེན་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་རྣམས་ལ་ཉན་ས་དོར་ནས་དཀར་པོ་རྣམ་མཐོང་རྗེས་འབྲང་གཉིས་དང་མོས་སྤྱོད་ལ་བྱས་ནས་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པ་རྣམ་འགྲེལ་མ་གཏོགས་པ་མེད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གཉེན་པོའི་ཚོགས་སྟེན་པ་ལ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། མཐོང་དང་གོམས་པ་སྒོམ་པའི་ལམ་དག་ལ་གཉེན་པོ་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་སྤང་བྱ་གང་སྤང་བའི་དོན་དུ་"ཡིན་ནོ། །

1

དངོས་པོ་ཙམ་དང༌། གཉེན་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་
གཟུང་བའི་རྣམ་རྟོག་གཉིས་དང༌། གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང༌། སྐྱེས་བུ་བཏགས་པར་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གཉིས་རྣམས་མཐོང་སྒོམ་ལ་སོ་སོར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུའོ། །རྟོག་པའི་མིང་འདོགས་འདི་རྒྱན་སྣང་ཟླ་འོད་ཤཱནྟི་

གྲགས་ཆ་རྣམས་སུ་འབྱུང་ལ། ཉི་སྣང་ལས་མཐོང་སྤང་འདི་དང་འདྲ་ཞིང་སྒོམ་སྤང་ལ་དངོས་པོ་ཙམ་དང༌། གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང༌། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་དུ་བཏགས་པ་དང༌། བཏགས་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་པའི་

1 ཞོལ། ༦༡༢ ཡིན་ནོ། ། བླ། ༧༡༨ ཀ ། ༦༦༡ སྡེ། ༦༦༧ ཡིན་ན།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

595

བརྡ་མཛད་དོ། །འདིར་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་མཐོང་སྤང་ལས་ཕྲ་བར་སྟོན་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །མཐོང་སྤང་གི་རྟོག་པ་བཞིའི་དང་པོ་ནི་དྲི་བ་གསུམ་པའི་ལན་དུ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་ཞིང་རྣམ་མཁྱེན་དུ་
གནས་པར་གསུངས་པའི་འཐད་པར་ཐེག་ཆེན་དང་རྣམ་མཁྱེན་གཉིས་ལ་ལྡན་མི་ལྡན་སོགས་བཀག་ནས་རབ་འབྱོར་གང་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འདོད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འདོད་དུ་ཟད་དོ།
ཞེས་ཏེ། དེ་ལ་གཟུང་བའི་དངོས་པོར་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །ོགཉིས་པ་ནི། ཕར་ཕྱིན་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་ལ་སྔར་བཞིན་ཏེ། རྣམ་བྱང་འདི་དག་ལ་གཟུང་བྱའི་དངོས་པོར་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །གསུམ་པ་ནི། ོདགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་སྔར་བཞིན་ཏེ། དགྲ་བཅོམ་སོགས་ལ་གང་ཟག་གི་རྫས་སུ་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །བཞི་པ་ ོནི། མིང་མཚན་མ་བརྡ་ཐ་སྙད་རྣམས་ལ་སྔར་བཞིན་དེ་མིང་ལ་སོགས་པར་བཏགས་པའི་གཞི་ལ་བཏགས་པར་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །སོྒོམ་སྤང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། དྲི་བ་བཞི་པའི་ལན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེས་གང་དུ་གནས་པར་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་གནས་པ་སྟེ། རབ་འབྱོར་འོན་ཀྱང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་མི་གནས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པར་འགྱུར་རོ། །རབ་
འབྱོར་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་གནས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་གནས་པ་
ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡང་གནས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་གནས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཆོས་དབྱིངས་སོགས་གནས་པ་དང་མི་གནས་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

596

མེད་པ་དང་འདྲ་བར་གཟུང་བྱའི་དངོས་པོར་ཡང་དེ་ལྟར་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །ོགཉིས་པ་ནི། དྲི་བ་ལྔ་པའི་ལན་དུ་ཐེག་པ་དེས་གང་ཡང་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རབ་འབྱོར་དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་གང་ཡིན་པ་དང༌། གང་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང་གང་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང༌། གང་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ཆོས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་ན། ཆོས་གང་ཞིག་ཆོས་གང་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞེས་ཕར་ཕྱིན་སོགས་གཉེན་པོ་ལ་གཟུང་བྱའི་དངོས་པོར་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །གསུམ་པ་ནི། མཐའ་ལས་འདས་པས་རྣམ་པར་དག་པའི་ ོ ཕྱིར་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དམིགས་སུ་མེད་དོ་ཞེས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་བདུན་ལ་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་
ནས་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་རྫས་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །བཞི་ ོཔ་ནི། མཐའ་ལས་འདས་པས་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་མི་དམིགས་པས་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་དམིགས་སུ་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་ནས་དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་སའི་བར་ལ་སྦྱར་ནས་གསུངས་ཏེ་ཞུགས་གནས་ཀྱི་

འཕགས་པར་གདགས་པའི་གཞི་མི་དམིགས་པ་ནི་གཉེན་པོའ། །ོགསུམ་པ་ནི། ལམ་གཞན་གྱིས་རྟོག་པ་འདི་དག་གཏན་ཞི་བར་མི་ནུས་པས་
མཐོང་སྒོམ་གྱི་ལམ་གཉིས་པོ་ཁོ་ནའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དབྱེ་གཞིའོ། །ཁྱད་
པར་དེ་ཡང་ཚིག་གསལ་ལས། ལམ་གཉིས་ཀྱི་མཉམ་གཞག་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི། མཐོང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

597

ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱད་པ་ལྟ་བུ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་མིན་པ་དང༌། སྒོམ་ལམ་ལ་ཡང་ཟག་མེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་འཆད་པ་ནི་མཉམ་གཞག་
དགོས་པའི་ཞིབ་ཆ་རུང་ཡང༌། ལམ་ཤེས་སུ་རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་ཁམས་གསུམ་གྱི་

རྣམ་རྟོག་དགུ་འཇོམས་བྱེད་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་ཁོ་ནར་འདོད་པ་མི་འཐད་དོ། །དབྱེ་ངོ་ནི་སྤང་བྱ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཕྱེ་ན་གཉེན་པོ་
རྣམ་པ་བརྒྱད་དོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་རྟོག་པ་བརྒྱད་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུང་བའི་རྣམ་རྟོག་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་སྟེ་རྣམ་བྱང་མ་འདྲེས་པ་དང༌། གཉེན་པོའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་དང༌། འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང༌། སྐྱེས་བུ་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་བཞི་པོ་དེ་མཐོང་ལམ་དང་སྒོམ་ལམ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་བཞི་བཞི་སྤོང་བས་སོ། །གཉེན་པོ་བརྒྱད་པོ་དེ་མདོ་ལས་ཇི་ལྟར་བསྟན་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་ནས་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བྱང་སེམས་ངེས་པར་
འབྱུང་ཞིང་རྣམ་མཁྱེན་དུ་གནས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་ཚིག་བཞིས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་

བདེན་པ་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ་ལྟོས་ནས་དེ་བཞི་ཡོད་པར་བསྟན་པས་གཉེན་པོ་བཞི་ཚན་དང་པོ་བསྟན་པར་མངོན་དུ་བྱ་བ་སྟེ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་སྔར་གྱི་བྱ་བ་བཞི་
བཀག་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག་བཞིས་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ་ལྟོས་ནས་དེ་བཞི་མེད་པར་བསྟན་པས་བཞི་ཚན་ཕྱི་མ་བསྟན་པར་མངོན་དུ་བྱ་བ་སྟེ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །འདི་ནི་བརྒྱད་སྟོང་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་རྒྱན་སྣང་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ་དེ་ལྟར་སྟོན་པ་ཡང་དེ་གཉིས་ལ་དམན་མཆོག་གམ་རགས་ཕྲ་གཉིས་ཡོད་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

598

ལ་དགོངས་སོ། །གལ་ཏེ་གཉེན་ཚོགས་ལམ་གཉིས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་ན་དེ་སའི་ཚོགས་སུ་འདུས་པས་དེ་ལས་ལོགས་སུ་བཤད་པ་དོན་མེད་ཅེ་ན། གཉེན་ཚོགས་ལམ་གཉིས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པར་མ་བསྟན་ན་དེ་གཉིས་ལས་ལོགས་ན་ཡོད་དམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་སྲིད་པས་དེ་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །
བཞི་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་ཚོགས་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་དེ་
ལྟར་རིམ་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོགས་བསགས་པ་ནི་འབྱུང་ས་མཐར་ཐུག་ཏུ་ངེས་པར་འབྱུང་བས་དེའི་འོག་ཏུ་བཞི་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་སྟོན་ཏོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཚན་ཉིད་སྔར་གསུངས་པ་དང་འཆད་འགྱུར་རྣམས་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་
ཐེག་ཆེན་ཞེས་བྱ་སྙམ་པའི་ཁོང་གནས་ཀྱི་དྲི་བའི་ལན་དུ་གསུངས་པ་ཤཱནྟིའི་
དགོངས་པར་གནས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། གྲངས་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་འདི་ནི་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་བརྒྱད་ཡིན་ན་ཡུལ་ལམ་འབྱུང་ས་བརྒྱད་ཡོད་པས་སོ། །དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་པོར་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་དུ་འབྱུང་བ་བཤད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་
བགྱི་བ་འདི་ནི་ལྷ་དང་མི་དང་ལྷ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཟིལ་གྱིས་མནན་

ཏེ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེའི་སླད་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བགྱིའོ། ཞེས་སོ། །
འདིར་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་གཟུང་འཛིན་མེད་པ་བཞིན་དུ་དེར་ལོག་པར་སྣང་བའི་རང་བཞིན་ཁམས་གསུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་པས་ཟིལ་གྱིས་མནན་ཏེ་བགྲོད་བྱའི་གནས་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་ངེས་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

599

འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །མཉམ་པ་ཉིད་རྟོགས་པ་མེད་པར་ཆེད་དུ་བྱ་བར་འབྱུང་མི་ནུས་པས་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་སྟེ་ཞེས་སོ། །འདིར་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དྲི་མེད་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པར་
བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་ས་བསྟན་པས་འབྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་བསོད་ནམས་མ་བསགས་པར་མཉམ་
ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་ངེས་པར་མི་འབྱུང་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོབ་བྱའི་དོན་
དུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་སེམས་ཅན་གཞལ་དུ་མ་མཆིས་གྲངས་དང་ཚད་མ་མཆིས་པའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཡང་སེམས་ཅན་ནས་འབྱེད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམ་གྲངས་དེས་ན་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལགས་སོ་ཞེས་སོ། །འདིར་ཐེག་ཆེན་ལ་སེམས་ཅན་ཚད་
མེད་ཐར་ལམ་དུ་འཁྲིད་པའི་གོ་སྐབས་ཡོད་པར་བསྟན་པས་དེས་དེ་དག་གི་དོན་དུ་
ངེས་པར་འབྱུང་བར་བསྟན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དོན་བྱ་བས་སྟོང་པས་གོ་སྐབས་དེ་ཡང་ཡོད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འབད་མེད་དུ་འབྱུང་བ་མེད་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འབྱུང་
བ་རྫོགས་པར་མི་འགྱུར་བས་འབད་མེད་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ།
དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལ་ནི་འགྲོ་བ་མི་མཐོང་འོང་བ་དང་གནས་པ་ཡང་མི་མཐོང་ངོ༌། །དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལ་འགྲོ་བ་མི་དམིགས་འོང་བ་མི་དམིགས་གནས་པ་མི་དམིགས་སོ་ཞེས་སོ། །འདིར་ཐེག་ཆེན་དེ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་བར་འགྲོ་འོང་གི་འབད་རྩོལ་དང་བྲལ་བར་བསྟན་པས་དེར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །རྟག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

600

ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བར་འབྱུང་བ་མེད་པར་འབད་མེད་དུ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བས་མཐའ་ལས་འདས་པར་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ནི་དུས་གསུམ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སླད་དུ་སྔོན་གྱི་མཐའ་མི་དམིགས། ཕྱི་མའི་མཐའ་མི་
དམིགས་དབུས་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཡང་དུས་གསུམ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སླད་དུ་སྔོན་གྱི་མཐའ་མི་དམིགས། ཕྱི་མའི་མཐའ་མི་དམིགས་
དབུས་མི་དམིགས་ཏེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་ན་འདི་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བགྱིའོ། ཞེས་སོ། །འདིར་ཐེག་ཆེན་ལ་སྔོན་མཐའ་རྟག་པ་དང་ཕྱི་མཐའ་
ཆད་པ་དང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཞག་པའི་དབུས་ཀྱང་མེད་པར་བསྟན་པས་མཐའ་འདས་མི་གནས་པའི་མྱང་འདས་བསྟན་པས་དེར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །ཐེག་གསུམ་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་རྫོགས་པའི་གནས་སྐབས་ཁྱད་
པར་ཅན་དུ་འབྱུང་བ་མེད་པར་མཐའ་འདས་སུ་འབྱུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཐོབ་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་འབྱུང་བ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལ་བསླབས་ཤིང་འདས་པའི་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐེག་པ་འདི་ཉིད་ལ་བསླབས་ཤིང་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཐོབ་པར་
འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །འདིར་ཐེག་ཆེན་ལ་བསླབས་པས་རྣམ་མཁྱེན་དུས་གསུམ་དུ་ཐོབ་པར་བསྟན་པས་དེའི་ངེས་འབྱུང་བསྟན་ཏོ། །རྣམ་མཁྱེན་དུ་ངེས་འབྱུང་མེད་པར་ཐོབ་པར་ངེས་འབྱུང་མེད་པས་རྣམ་མཁྱེན་དུ་ངེས་འབྱུང་སྟེ། བྱང་ཆུབ་དེས་ཀྱང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཏེ་ཆོས་དེ་དག་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་
མེད་དོ། ཞེས་སོ། །
འདིར་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཡང་ཞེན་པ་མེད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་བཤད་པ།

601

བསྟན་པས་དེར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །རྣམ་མཁྱེན་དུ་འབྱུང་བ་ཡང་ལམ་གྱི་

ངེས་འབྱུང་མེད་པར་མེད་པས་ལམ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཏེ་དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་འབྱུང་བའི་
སྒྲུབ་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆེན་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་ཡོངས་

སུ་སྦྱོང་བ་ཡིན། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྨྲས་པ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་སྦྱིན་པའི་ཕར་
ཕྱིན་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཡང་ཡོད་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཡང་ཡོད་ཅེས་སོ། །འདིར་འཁོར་གསུམ་དུ་དམིགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིན་དྲུག་གིས་བསྡུས་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་བསྟན་པས་དེར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་འཁོར་གསུམ་དུ་དམིགས་པ་ཡོད་མེད་ལ་བཤད་དོ། །ཐ་མའི་ཡུལ་ཅན་ནི་གོང་མ་བདུན་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་ནི་དབྱེ་གཞི། དབྱེ་བའི་ངོ་བོ་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་གཞི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡིན་པས་སོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅིར་ཡང་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གཞི་བརྒྱད་པོ་གང་ན་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་སྔར་ཇི་
སྐད་བཤད་པ་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་
རྟོགས་པ་དང༌། སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་གྱི་"དོན་ཕྱད་པར1

་རམ་མཐའ་ཡས་པར་བྱེད་
པ་དང༌། དེ་གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བས་འབད་རྩོལ་གྱི་མཚན་མ་མེད་པར་བྱེད་པ་སྟེ་
གཞན་དོན་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང༌། ཟུང་འཇུག་

གི་ལམ་དེས་རྟག་པ་སྔོན་མཐའ་འཁོར་བ་དང་ཆད་པ་ཕྱི་མཐའ་མྱང་འདས་ཀྱི་མཐའ་

1 བླ། ༧༢༧ དོན་བྱེད་པར ཞོལ། ༦༡༩ ཀ ། ༦༦༩ སྡེ། ༦༧༥ དོན་ཁྱད་པར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

602

གཉིས་དང་བྲལ་བར་བྱས་པའི་ངོ་བོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་གནས་པའི་མྱང་འདས་དང༌། ཡུམ་རྒྱུར་ཡོད་པ་ལས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཐོབ་བྱའི་དོན་སྤངས་
རྟོགས་ཀྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པ་དང༌། རྣམ་པ་གང་དག་དང་ཞེས་སོགས་སམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྟེན་ཅན་ཞེས་པར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་མི་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་དང༌། ཚིག་གསལ་
ལས། ཇི་སྐད་བཤད་པ་གཉེན་ཚོགས་ཡན་ཆད་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ལ་བྱས་ནས། རྣམ་མཁྱེན་དེར་བཤད་པ་རྣམས་ཡིན་ཏེ་དེ་ཡང་འདུན་ལྡན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པ་དང་སྦྱོར་ལམ་ལ་སོགས་པ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་བྱ་ཞིང༌། ཁ་ཅིག་དེའི་ངོ་བོ་སྟེ་སེམས་བསྐྱེད་པ་བཅུ་དགུ་པ་ལ་སོགས་པའོ་དེ་ལྟར་དེ་དག་མ་ལུས་པ་སྔར་སྦྱངས་པ་དང་ཕྱིས་ཐོབ་པ་ལ་དམིགས་ནས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ་ཚུལ་འདི་བརྒྱད་ཆར་ལ་སྦྱར་རོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་པ་རྟོགས་སླའོ། །རྣམ་མཁྱེན་དེའི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་སྟེ་དེ་ལྟར་བརྒྱད་དོ། །དེ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

རྒྱུའི་ལམ་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་བར་ཆད་མེད་རྩེའོ། །གལ་ཏེ་འབྱུང་གཞི་བརྒྱད་པོ་དེ་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡང་ཡོད་པས་གཞི་བརྒྱད་དུ་མ་ངེས་ཤེ་ན། ངེས་པར་ཞེས་སོགས་སྦྱར་རོ། །
འདི་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པ་ཉིད་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་མི་དམིགས་པའི་རང་བཞིན་ཁོ་ནས་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱེད་ཅེས་སམ། དེ་ལྟར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་ཚིག་ཟུར་གྱིས་གདམས་པ་སྟེ་ཚིག་འདི་ནི་
བྱུང་བ་དང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་རིལ་ལ་སྦྱར་བ་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། དེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

603

ལྟར་ངེས་པར་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་གཞི་རྣམས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་གཞན་མེད་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུའི་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ཉིད་ཀྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་
སྒྲུབ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་རྒྱན་སྣང་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་བས་དོར་བར་བྱའོ། །སྒྲུབ་པ་འདི་འབྱུང་ས་མཐར་ཐུག་ཏུ་འབྱིན་བྱེད་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཡང་སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པའི་སྒོ་ནས་མཐར་ཐུག་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མི་སློབ་ལམ་ན་བདུན་དང༌། སློབ་ལམ་ན་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་ནི་རིགས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཤེས་ནས་འོའི་བར་ཏེ་ལས་ཞེས་པ་ནི་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་ལ་སྐབས་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ནང་ནས་ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན་ལ། སྐབས་ནི་ལེའུ་དང༌། དང་པོ་ནི་མཆོག་གི་དོན་ནམ་གཉིས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་དང༌། འགྲེལ་པ་ནི་དོན་ཙམ་གྱི་དང༌། འོ་ནི་རྫོགས་ཚིག་སྟེ་འོག་མ་རྣམས་
སུ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། ། ། །

༈ གཉིས་པ་ཐོབ་བྱེད་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ།
འབྲེལ་བརྗོད་པས་མཚམས་སྦྱར། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱས་པར་བཤད། སྐབས་
བསྡུ་བའོ། །
དང་པོ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་འོག་ཏུ་ལམ་ཤེས་འཆད་དོ། །འབྲེལ་ནི་ལམ་
ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་སྟེ་ཐོབ་པ་མེད་པར་རྣམ་མཁྱེན་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རྒྱུ་ཡིན་པས་སོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་བཤད་ཟིན་པ་དང་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་ནས་གནས་གཙང་མའི་བར་གྱི་ལྷའི་བུ་རྣམས་འཁོར་དུ་འདུས་པ་ན་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལམ་གྱི་ཡན་ལག་དང༌། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལམ་མོ། །དང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

604

པོ་ལ་གཉིས། རྩ་བས་བསྟན། འགྲེལ་བས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལམ་ཤེས་
ཀྱི་རྟེན་དང༌། བརྟེན་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་འོད་ཀྱིས་འདོད་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་འོད་མོག་མོག་པོར་ཏེ་གཟི་མེད་པར་
མཛད་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འོད་ཀྱི་དྲུང་ན་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་

པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་འོད་ནི་ལྷམ་མེ་མ་ཡིན། ལྷན་ནེ་མ་ཡིན་ལྷང་ངེ་མ་ཡིན་
གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་འབའ་ཞིག་རབ་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་འཛམ་བུ་ཆུ་བོའི་གསེར་གྱི་དྲུང་ན་ལྕགས་ནག་པོ་ལྷམ་མེ་མ་ཡིན་པ་སོགས་དཔེ་དོན་དུ་སྦྱར་ནས་
གསུངས་སོ། །
འདོད་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་སྣོད་དུ་རུང་བར་བྱས་པ་ནི། བརྒྱ་བྱིན་
གྱིས་རབ་འབྱོར་ལ་ལྷ་འདི་རྣམས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཡུམ་བསྟན་པ་ཉན་འདོད་ནས་ལྷགས་
ན། བྱང་ཆེན་ཇི་ལྟར་ཡུམ་ལ་གནས་པར་བྱ། དེའི་ཡུམ་གང་ཞེས་དྲིས་པ་འདིའི་མདོར་ལེ་བརྒྱད་མར་སྦྱར་ནས་རྐང་པ་འདི་གཉིས་སོ་སོ་ལ་མདོ་སྦྱར་རོ། །དེའི་དགོངས་པ་ནི་གོང་དུ་འོད་ཟིལ་གྱིས་མནན་པ་ན་ང་རྒྱལ་ཆག་སྟེ། མཐུ་ཁྱད་ཅན་དེ་
ལ་དད་ནས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ། དེའི་ཚེ་རབ་འབྱོར་ལ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་ཉན་པའི་སྣོད་དུ་གྱུར་པ་ལ་དགོངས་སོ། །ཉི་སྣང་དང་རྣམ་འགྲེལ་དུ། ང་རྒྱལ་བཅོམ་པའི་རྩ་བའི་དགོས་པ་དང་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་རུང་དེའི་དགོས་པར་མཛད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྐྱེ་ཚུལ་དང༌། ངོ་བོ་དང༌། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

རོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གནས་སྐབས་དང༌། མཐར་ཐུག་གི་སྐྱེ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

605

གནས་སྐབས་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ནི། ལྷའི་བུ་གང་དག་གིས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །གང་ཡང་དག་པར་སྐྱོན་མེད་པར་ཞུགས་པ་དེ་ལ་ནི་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཐུ་མེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་དག་གིས་འཁོར་བའི་རྒྱུད་ཀྱིས་མཚམས་བཅད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སོ། །འདིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་པ་ལ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་ལ་གནས་པའི་སྐལ་བ་མེད་པས། དེ་ལ་
གནས་པ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་དགོས་པར་བསྟན་པས་བྱང་སེམས་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྣོད་
དང་ཉན་རང་རྣམས་དེ་མིན་པར་གསུངས་སོ། །སྙིང་མཆོག་ཏུ་ཡང་དག་པར་སྐྱོན་
མེད་པར་ཞུགས་པ་དམན་ལམ་གྱིས་མྱང་འདས་ཐོབ་པ་དང༌། མཚམས་བཅད་པ་
འཁོར་བའི་ཟམ་པ་བཅད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ལན་བདུན་པ་དང༌། རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེས་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱེད་མི་ནུས་ཏེ་ནམ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ལ་འདོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཞི་བ་བགྲོད་པ་གཅིག་པུ་བ་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་དང༌། དག་ལྡན་ལས་ཀྱང་ཞི་བགྲོད་ལ་མི་སྐྱེ་བ་དེ་ཡི་དོན་དུ་བཤད་ཅིང་ཁྱབ་པའི་དོན་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བའི་ཉན་ཐོས་ལ་འདོད་དེ་གྲགས་ཆར་ཡང་ངོ༌། །རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་དག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་དོན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ལ་

སོགས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་དུ་རྟོགས་པ་དང༌། མཚམས་བཅད་པའི་དོན་ཉོན་མོངས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པས་འཁོར་བར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལོག་པ་ལ་བཤད་དོ། །གསུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ་ལོག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་བཤད་པ་
ནི་ཤིན་ཏུ་ནོར་ཏེ། དེ་ལ་མཚམས་བཅད་པ་མེད་པས་སོ། །གནོད་འཇོམས་ཆུང་བར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

606

རྒྱུན་ཞུགས་ཡན་ཆད་ཡང་དག་པར་ངེས་པ་ལ་བཤད་ནས་མཚམས་བཅད་པའི་དོན་ཉན་ཐོས་འཁོར་བ་ལ་སྐྲག་ནས་དེ་སྤངས་ཏེ་ཞི་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་འདོད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། མཐར་རིགས་ཅན་གསུམ་གས་ལམ་ཤེས་སྒོམ་པས་ཁྱབ་པ་ནི། འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་དེ་དག་ཀྱང་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ན་དེ་དག་ལ་ཡང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །འདི་སྔར་མི་ནུས་པར་བསྟན་པ་དེས་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་པར་བསྟན་པས་ཁྱབ་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། འཁོར་བ་མི་འདོར་བའི་རང་བཞིན་ནི། ཁོ་བོ་ནི། དེ་དག་གི་
དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་བར་ཆད་མི་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་དེ་དག་གི་དགེ་བ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱོགས་ལ་སྐྱེད་མི་ནུས་ཞེས་བར་ཆད་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ལམ་ཤེས་དེ་ཡི་བྱེད་ལས་ནི། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལས་མཆོག་ཏུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཐོབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་གཉིས་ནི་རིམ་པ་ལྟར་རྒྱུ་དུས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དང་དེ་
ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་བཟུང་བར་སྙིང་མཆོག་དང༌། དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོགས་ལ་རྒྱན་སྣང་དུ་བཤད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལམ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་རྟེན། བརྟེན་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་

པར་རོ། །དང་པོ་ནི། མོག་མོག་པོར་ཏེ་དྲི་མ་ཅན་ལྟ་བུར་མཛད་དོ། །གང་གིས་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འོད་དེ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འོད་ཀྱིས་

སོ། །གང་ན། ལྷ་དང་སོགས་པས་ཀླུ་དང་དྲི་ཟ་ལ་སོགས་པའི་ཟག་བཅས་དགེ་བའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འོད་དོ། །གང་གི་དོན་དུ་ན། ལམ་སོགས་སོ། །མོག་མོག་པོར་བྱས་པས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

607

ལམ་ཤེས་སྐྱེ་རུང་དུ་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ན། འདོད་ལྷ་དྲུག་དང་གཟུགས་ཁམས་པ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་བ་དང༌། ལོངས་སྤྱོད་ཆེ་བ་དང༌། ལྷ་མ་ཡིན་དང་འཐབ་མི་དགོས་པ་དང༌། བྱམས་པ་བཞུགས་པ་དང༌། རང་གིས་སྤྲུལ་པ་དང༌། གཞན་
གྱིས་སྤྲུལ་པ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་དང༌། བསམ་གཏན་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་རློམ་པ་སོ་སོ་བ་དང༌། ཐུན་མོང་དུ་རང་རང་གི་གཟུགས་མཛེས་ཤིང་འོད་དང་ལྡན་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ང་རྒྱལ་ཡོད་པ་རྣམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་ཀྱིས་ཟིལ་གྱིས་

མནན་པས་རློམ་པ་རྣམས་ཞི་བར་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །གལ་ཏེ་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་རུང་གི་དོན་དུ་འོད་མོག་མོག་པོར་མཛད་པར་བསྟན་པ་ཉིད་ལ་ཡང་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེའི་དོན་དུ་དེ་ལྟར་མཛད་པར་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ནི། རྗེས་འཇུག་གི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཁོ་ན་ལ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་
བས་ལམ་ཤེས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བར་འདོད་ན་ང་རྒྱལ་སྤང་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མཛད་དེ། དེ་ཡང་ང་རྒྱལ་དང་ཞུམ་པ་གཉིས་ཀ་བསལ་དགོས་ཀྱི་གང་

རུང་གཅིག་དང་ལྡན་པ་ལ་མི་སྐྱེ་བ་ནི་མངོན་པར་འབྱུང་བའི་མདོར་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་གིས་ལམ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིར་ལྷ་རྣམས་ཞུམ་པ་མེད་ཅིང་ང་རྒྱལ་དང་ལྡན་པས་དེ་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་ཏོ་ཞེས་འཆད་དེ། དེ་ཡང་མཚོན་པ་ཡིན་གྱི་ཆགས་སོགས་གང་ཤས་ཆེ་བ་སྤང་དགོས་སོ། །འོད་ཀྱིས་མོག་མོག་པོར་མཛད་པ་
ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དང༌། དེ་ལྟར་བསྟན་པས་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་ང་
རྒྱལ་སྤང་དགོས་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། འོད་ཀྱི་ཆེ་བ་སྟོན་པའི་མདོས་
ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ན་ཚིག་ཟུར་གྱིས་ཏེ་ཤུགས་ཀྱིས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

608

གཉིས་པ་ལ་རྩ་བ་ལྟར་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ལམ་ཤེས་དེ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ཡུལ་ཏེ་རྟེན་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་ཁོ་ནའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེའི་ཉན་རང་གི་རྒྱུད་ལ་མི་སྐྱེ་བས་སོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་སྟོང་ཉིད་སྙིང་

རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཁོ་ན་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས་
སོ། །ཁྱབ་སྟེ། དེར་སེམས་མ་བསྐྱེད་པ་ལ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་ལ་གནས་པའི་སྐལ་བ་
མེད་པས་སོ། །ཡང་ནི་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པར་མ་ཟད་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་དགོས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ནང་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་
ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་དེའི་ཅིག་ཤོས་ཕྱི་རོལ་པའི་རྣལ་འབྱོར་པས་སངས་རྒྱས་ནས་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་མཐར་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །ཀྱང་ནི་སྔ་མས་སྒོམ་པར་མ་ཟད་པའོ། །ཚིག་གསལ་ལས། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཞི་བའི་དབྱིངས་ནས་ལངས་ཏེའོ། །ཅིག་
ཤོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་སོ་ཞེས་གང་ཟག་དེ་
གཉིས་ཀྱིས་དུས་དེ་དག་ནས་སྒོམ་པར་བཤད་ཀྱང་བྱང་སེམས་ལ་དོགས་པ་མེད་
ཅིང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གནད་ཀྱིས་སྔར་ལྟར་བཤད་ན་རྩོམ་པ་པོའི་དགོངས་པའོ། །གལ་ཏེ་ཉན་རང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་ན་ཐེག་པ་གསུམ་ཐ་དད་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ཉན་རང་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐེག་པ་གསུམ་
ཐ་དད་པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་དགོངས་པ་ཅན་དྲང་དོན་ཡིན་གྱི་མཚན་ཉིད་པ་ངེས་པའི་དོན་མིན་ཞེས་ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཉེས་པ་མེད་དོ། །ལུགས་གང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

609

ལས་ན་པད་དཀར་ལས། མ་འོངས་དུས་ན་ཤཱ་རིའི་བུ་ཁྱོད་ཀྱང༌། །རྒྱལ་བ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འབྱུང་འགྱུར་ཏེ། །པདྨའི་འོད་ཅེས་བྱ་བ་ཀུན་ཏུ་སྤྱན། །སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་སྟོང་དག་རྣམ་པར་འདུལ། ཞེས་དང༌། ཐེག་པ་ནི་གཅིག་སྟེ་གཉིས་པ་མེད་དོ། ཞེས་དང༌། ལང་གཤེགས་ལས་ཀྱང༌། བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་བ་རྣམས་
ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པས་གྲོལ་བ་མ་ཡིན་གྱི་འོན་ཀྱང་དེ་དག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མཐར་
ཐུག་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
འདིའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ་གསུམ། ཐེག་གསུམ་ལ་དྲང་ངེས་སུ་འདོད་ཚུལ།
ཉན་རང་ཐེག་ཆེན་དུ་གང་ནས་འཇུག་པ། འཁོར་བ་ལ་མཐའ་ཡོད་མེད་དོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ངེས་དོན་དང༌། དྲང་དོན་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མདོ་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དང༌། དེའི་དོན་ཇི་ལྟར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། དགོངས་འགྲེལ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་གང་ཟག་ཞི་བ་བགྲོད་པ་གཅིག་པུ་ནི་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བརྩོན་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཀྱང༌། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོ་ལ་

བཞག་སྟེ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པར་བྱར་མི་ནུས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་འཇིགས་པའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱི་རིགས་དམན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དང༌། ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ངས་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཡིན་པར་བསྟན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་ནས།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐུལ་ན་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ལས་སེམས་རྣམ་
པར་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་མདོ་དེ་ལས་ཞི་བ་བགྲོད་པ་དང་ཡོངས་སུ་འགྱུར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

610

བ་གཉིས་ཐེག་ཆེན་དུ་ལྡོག་མི་སྲིད་པ་དང་སྲིད་པ་དང༌། ཐེག་པ་གཅིག་དང་གསུམ་
དྲང་དོན་དང་ངེས་དོན་དུ་གསུངས་པ་དང༌། ཆོས་བཅུ་པ་དང་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་

གཉིས་ཀྱི་མདོ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པར་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་གི་ལུགས་དགོད་པ་དང༌། དེ་ལ་ནང་འགལ་སྤང་བ། མདོ་གཞན་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། བསྡུ་བར། ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ཅི་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཤིང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཤིང་བྱེད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ། ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཤིང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ནི། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་འབད་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་བཅད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལྷག་མེད་ནས་མི་ལྡོག་པ་དང༌། ལྷག་བཅས་ནས་ལྡོག་པའི་ཚུལ་ཡང་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མཐུས་ཚེ་བསྲིངས་ནས་བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་ལ།
རང་གི་ལུས་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་བྱིན་གྱིས་རློབ་ཅིང་སྤྲུལ་པའི་ལུས་ཀྱིས་

གཞན་ངོར་ལྷག་མེད་དུ་འདའ་ཚུལ་བསྟན་ནས་ལུས་སྔ་མ་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་
མཐོང་བར་དབེན་པར་གནས་ཏེ་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དོ། །དེའི་ཚེ་རང་དོན་ལ་དགའ་བས་ལམ་སྒོམ་པ་ལ་བག་མེད་པར་གྱུར་པ་དང་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱིས་བསྐུལ་བར་བཤད་ཅིང༌། ལྷག་མེད་ན་རིག་པ་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་སྦྱོར་
བས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་དྲི་མ་མེད་པ་འབའ་ཞིག་ལུས་ལ་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

611

ལོག་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་། ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་སྔོན་སྨོན་ལམ་མ་བཏབ་པ་དང༌། ལྡང་བའི་བསམ་པ་མེད་པར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛད་པ་ནི་མི་བྱེད་དོ། ཞེས་འདུས་བྱས་རྒྱུན་ཆད་དུ་བཤད་ཅིང༌། ཤཱནྟི་པས་ཀྱང༌།

ཐེག་གསུམ་ངེས་དོན་ཡིན་པར་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །འོ་ན་ངེས་དོན་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཞེ་ན། ལུང་དང་རིགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་སྔར་དྲངས་པ་དང༌། ལང་གཤེགས་ལས་རིགས་ལྔར་གསུངས་པ་དང༌། བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང༌། གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི་ངེས་པར་འབྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཐེག་པ་ཡིན་ནོ། །
འདི་ལྟ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་ཐེག་པ་
ཆེན་པོའ། ཞོེས་པ་དང༌། ཁམས་སྣ་ཚོགས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་ཁམས་སྣ་ཚོགས་པར་བསྟན་པ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྡེ་གཞན་ལས་ཀྱང་ཐེག་གསུམ་སོ་སོར་གསུངས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་ནི་གཞན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པ་ཅན་དང༌། གཞན་དག་ནི་ཕ་རོལ་པོ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་ཁ་ཅིག་ནི་སྲིད་པའི་བདེ་བ་ཙམ་འདོད་ཅིང་བསོད་ནམས་བྱེད་ལ། གཞན་དག་ནི་དེ་ལས་བཟློག་ནས་བདག་ཐར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བརྩོན་པ་དང༌། ལ་ལ་ནི་གཞན་ཁོ་ན་གྲོལ་བར་བྱ་བར་སེམས་ཤིང་རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱུར་སྦྱིན་སོགས་སྒྲུབ་པ་དམིགས་ལ། དེས་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དེའི་རྒྱུ་འདོད་པ་ཐ་དད་ཡོད་པར་དཔོག་སྟེ། འབྲས་བུའི་གཅིག་ཐ་དད་ནི་རྒྱུའི་དེས་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་པ་ཐ་དད་པ་དེ་ཡང་རིགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་མེད་ན་མེད་པས་རིགས་ཐ་དད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

612

པར་གྲུབ་ལ། དེ་ལྟར་ན་འབྲས་བུ་ཐེག་པ་ཡང་སྣ་ཚོགས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་དང༌། དགྲ་བཅོམ་པས་སྲིད་པའི་ཀུན་སྦྱོར་མ་ལུས་པ་སྤངས་པས་དེར་སྐྱེ་བ་མི་ལེན་ལ།
དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་དུ་མ་བརྒྱུད་ནས་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་ཅེས་
པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ས་སྡེར་དགྲ་བཅོམ་པ་སྐྱེ་བ་མི་ལེན་པ་དང༌། མཐར་ཐུག་རིགས་ཐ་དད་པར་བཤད་པ་དང༌། རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་པར། དཔལ་ཕྲེང་གི་མདོ་
དྲངས་ནས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་འཆི་འཕོ་དང༌། སྐྱེ་བ་ཡོད་པར་བསྟན་པ་དང༌།
དགྲ་བཅོམ་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་
བཅོམ་ལྡན་འདས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བགྱི་བ་འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཐབས་ལགས་སོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། འདིས་ནི་ལམ་རིང་པོས་དུབ་
པ་རྣམས་ལ་འབྲོག་དགོན་པའི་དབུས་སུ་གྲོང་ཁྱེར་སྤྲུལ་པ་བཞིན་དུ། འདི་ནི་ཆོས་
ཀྱི་དབང་ཕྱུག་དམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཐབས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཐེག་པ་གཉིས་རེ་ཞིག་པའི་ལམ་དུ་བསྟན་པ་དང༌། རྩ་བར་ཡང༌། ཞི་བའི་ལམ་ལ་རབ་ཞུགས་པ། །མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་འདུ་ཤེས་ཅན། །དམ་ཆོས་པདྨ་དཀར་ལ་སོགས། །ཆོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བསྟན་པ་
ཡིས། །དེ་དག་སྔར་འཛིན་ལས་བཟློག་སྟེ། །ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཡོངས་བཟུང་བས། །ཐེག་པ་མཆོག་ལ་སྨིན་མཛད་དེ། ཞེས་པད་དཀར་དུ། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དག་ལས་ཁྱེད་ཐར་ཡང༌། །ཁྱེད་ནི་ད་དུང་མྱ་ངན་ཡོངས་མ་འདས། །སངས་རྒྱས་ཐེག་པ་འདི་ནི་བཙལ་བར་གྱིས། ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་བསྐུལ་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

613

འཛུད་པར་གསུངས་པ་རྣམས་དང་འགལ་ཞེ་ན། དང་པོ་དང་མི་འགལ་ཏེ། བསྡུ་བ་དང་རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་པ་གཉིས་ཀས་དགོངས་འགྲེལ་དང་དཔལ་ཕྲེང་གི་དོན་བཀྲལ་བས་གཉིས་ཀ་ཡང་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པར་མཚུངས་ལ། འགལ་བ་
ལྟར་སྣང་བ་ནི་བསྡུ་བར་བཤད་པ་ལས་ཉོན་གྱི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང༌། རྒྱུད་བླའི་འགྲེལ་
པ་ལས་ནི་ལས་ཉོན་གྱི་སྐྱེ་འཆི་དང་ཆ་མཚུངས་པའི་གཟུགས་བརྙན་ཙམ་ཡོད་པ་
ལ་དགོངས་པས་སོ། །
ཡང་ན་སྔར་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བའི་ཉན་ཐོས་ལ་བཤད་པ་ལྟར་སྤྲུལ་པའི་ལུས་
ཀྱིས་འདའ་ཚུལ་བསྟན་ཅིང༌། དབང་པོའི་ལུས་ཀྱིས་དབེན་པར་གནས་པ་ན། ཁམས་
གསུམ་པའི་སྐྱེ་འཆི་ལས་འདས་ཀྱང་ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱི་རྟེན་བག་ལ་ཉལ་དང༌། དེས་ཀུན་
ནས་བསླང་བའི་ལས་དང་དེ་གཉིས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་ལུས་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ནས་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང༌། ཟག་མེད་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱས་པའི་ཡིད་
ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་བཤད་ཀྱི། དགྲ་བཅོམ་པ་ཤི་ནས་རིག་པ་ཕྱི་མ་མཚམས་མི་
སྦྱོར་བ་འདི་དག་གི་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའོ། །གཉིས་པ་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། མདོ་དེ་དྲངས་ནས་ཉན་རང་ལ་སྤངས་པ་ཉི་ཚེ་བ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར། མྱང་འདས་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པ་དྲང་དོན་དུ་བསྟན་གྱི་ཉན་རང་ཐམས་ཅད་ཐེག་ཆེན་དུ་ཟློག་པའི་སྒོ་ནས་ཐེག་
གསུམ་དྲང་དོན་དུ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པ་དང༌། བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཞི་བ་ལ་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པའི་མི་མཐུན་དཔེར་ཞི་བགྲོད་ཀྱི་ཉན་ཐོས་དེ་ཉིད་ལས་བཤད་
པས་སོ། །གསུམ་པ་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། དགོངས་འགྲེལ་དང་བསྡུ་བ་གཉིས་ཀར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐེག་ཆེན་ལ་བསྐུལ་བའི་ཉན་ཐོས་ནི་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

614

བཤད་ཀྱི་ཞི་བགྲོད་ལ་མིན་ལ། འདིར་ཡང་དམིགས་བསལ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདི་པའི་ལུགས་ལ། ཟག་མེད་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་པའི་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་
ཡིད་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་བཤད་པ་དང༌། དེ་ལ་གནས་པ་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་
སེམས་ཀྱིས་བསྐུལ་བར་གསུངས་པ་རྣམས་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་ཡིན་གྱི། ཞི་བགྲོད་ཀྱི་ལྷག་མེད་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་མི་བཟུང་ངོ༌། །
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཐེག་གསུམ་ངེས་དོན་ཡིན་ན། པད་དཀར་སོགས་ལས་ཐེག་པ་ནི་གཅིག་ཁོ་ནའོ། ཞེས་ཐེག་པ་གཅིག་ངེས་དོན་དང༌། ཐེག་གསུམ་དྲང་དོན་དུ་གསུངས་པ་དང༌། ཤཱ་རིའི་བུ་ལ་སོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་རྣམས་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བར་གསུངས་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། ཆོས་དང་བདག་མེད་གྲོལ་བ་རྣམས། །མཚུངས་ཕྱིར་རིགས་ནི་ཐ་དད་ཕྱིར། །བསམ་གཉིས་ཐོབ་ཕྱིར་སྤྲུལ་པའི་ཕྱིར། །མཐར་ཐུག་ཕྱིར་ན་ཐེག་གཅིག་ཉིད། ཅེས་པ་འདིའི་སྒོ་ནས་འགལ་བ་སྤོང་བར་བྱེད་དེ། དེ་ལ་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པ་ནི་དགོངས་གཞི་བདུན་པོ་འདི་ལ་དགོངས་ནས་ཡིན་ཏེ། བདུན་ནི་བགྲོད་བྱའི་ཐེག་པ་གང་ཟག་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཐ་དད་མེད་པར་མཚུངས་པ་
དང༌། བགྲོད་པ་པོའི་ཐེག་པ་གང་ཟག་གསུམ་བདག་མེད་པར་མཚུངས་པ་དང༌། གང་གི་ཆེད་དུ་བགྲོད་པའི་ཐེག་པ་འབྲས་བུ་རྣམ་གྲོལ་རྣམས་མཚུངས་པ་དང༌། རིགས་ཐ་དད་པར་མཚུངས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་མ་ངེས་པ་རྣམས་ཐེག་ཆེན་དུ་ཞུགས་
ནས་སངས་རྒྱ་བར་འགྱུར་བས་རིགས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཀྱང་ལམ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་པ་དང༌། བསམ་པ་གཉིས་ཐོབ་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ས་དང་པོ་ནས་བདག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

615

དང་སེམས་ཅན་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གཉིས་སུ་མེད་པའི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་
བརྙེས་པ་དང་ཉན་ཐོས་སུ་རིགས་ངེས་པ་ཁ་ཅིག་རེ་ཞིག་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱད་པ་

སྤྱོད་པ་ན་དེ་བཏང་ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཞུགས་ཏེ་དེའི་མྱང་འདས་ཐོབ་པ་ན།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་སྔོན་བདག་གིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པས་སངས་
རྒྱས་སོ། ཞེས་དགོངས་པ་བཞིན་དུ་དེ་ལ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་བདག་སྔོན་
བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པས་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ་སྙམ་པའི་བསམ་པ་
མཚུངས་པ་ཐང་ཅིག་ཙམ་རྙེད་པ་དང༌། སྤྲུལ་པ་ནི་གདུལ་བའི་དོན་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་

ཐེག་པས་ལན་དུ་མར་མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཚུལ་བསྟན་པ་དང༌། མཐར་ཐུག་པ་ནི་ཐེག་ཆེན་དེ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་མེད་པ་སྟེ། དེས་ན་བདུན་པོ་དེ་ལ་དགོངས་ནས་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། ཁ་ཅིག་དག་ནི་དྲང་ཕྱིར་དང༌། །གཞན་དག་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་ཕྱིར། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །མ་ངེས་རྣམས་ལ་ཐེག་གཅིག་བསྟན། ཞེས་པ་སྟེ་ཁ་
ཅིག་ནི་ཉན་ཐོས་དང༌། གཞན་དག་ནི་བྱང་སེམས་རིགས་མ་ངེས་པའོ། །ཉན་ཐོས་སངས་རྒྱས་སུ་ལུང་བསྟན་པ་དང་མི་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་སྤྲུལ་པའི་ཉན་ཐོས་སམ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བའི་ཉན་ཐོས་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །
གཞན་ཡང་འདི་དག་གིས་ཡུལ་ངེས་ཀྱི་མདོ་ངེས་དོན་དང༌། ཁྱབ་པའི་མདོ་
དྲང་དོན་དང༌། དེའི་དོན་རིགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ལ་འདོད་པར་རྒྱན་སྣང་དུ་བཤད་ཅིང༌།
འདོད་མཁན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་དང་དེའི་
གཞུང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཐེག་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ནི་གཞན་དུ་འཆད་དེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

616

ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མདོ་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང༌། ཇི་ལྟར་རྣམ་གཞག་བྱ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ལང་གཤེགས་ལས། ལྷ་ཡི་ཐེག་དང་ཚངས་པའི་ཐེག །དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཉན་ཐོས་དང༌། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་རང་རྒྱལ་གྱི། །ཐེག་པ་
འདི་དག་ངས་བཤད་དོ། །ཇི་སྲིད་སེམས་ནི་འབྱུང་གི་བར། །ཐེག་པ་རྣམས་ལ་ཐུག་
པ་མེད། །སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ན། །ཐེག་པ་མེད་ཅིང་འགྲོ་བ་མེད། །ཐེག་པའི་རྣམ་གཞག་ཡོད་མིན་ཉིད། །ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་ང་སྨྲའོ། །བྱིས་པ་རྣམས་ཡོངས་དྲང་དོན་དུ། །ཐེག་པ་ཐ་དད་ང་སྨྲའོ། ཞེས་དང༌། པད་དཀར། བདེན་པ་པོའི་ལེའུ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སློབ་དཔོན་གྱིས་མདོའི་དོན་ཇི་ལྟར་བཤད་པ། རྗེས་
འཇུག་གིས་དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤངས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་འགྲེལ་ལས། ཐེག་པ་གཉིས་པོ་དག་ཀྱང་ནི། །ཐེག་པ་ཆེན་པོར་འབྱུང་བས་ན། །སྲིད་པའི་
ལམ་གྱིས་དུབ་རྣམས་ལ། །ངལ་བསོའི་དོན་དེ་དེ་ཉིད་མིན། ཞེས་དང༌། དཔེ་མེད་པར་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང༌། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་དབྱེར་མེད་ཕྱིར། །གཙོ་བོའི་ཐེག་
དབྱེར་མ་མཆིས་ཀྱང༌། །ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གཞུག་ཕྱིར་དུ། །ཐེག་པ་གསུམ་དུ་
གསུངས་པའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྔ་མས་ནི་ཉན་རང་རྣམས་མཐར་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་དགོས་པས་ཐེག་གསུམ་དྲང་དོན་དང༌། ཕྱི་མས་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་མ་རྟོགས་ན་
སྲིད་པ་ལས་འདའ་བའི་ཐེག་པ་མཚན་ཉིད་པར་མི་རུང་ལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དབྱེར་མེད་པས་དེ་རྟོགས་པའི་བློ་ལ་ཡང་རྟོགས་ཚུལ་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་དང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

617

ཐེག་དམན་གཉིས་རྟོགས་ཚུལ་ཐ་དད་པའི་སྒོ་ནས་ཐེག་གསུམ་དུ་གསུངས་པ་དྲང་དོན་དུ་བསྟན་ཏེ་དྲང་དོན་དུ་འཇོག་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་སོ། །ཕྱི་མ་འདི་ཉན་རང་གི་ཐེག་པས་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཁུངས་སུ་ཡང་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་པད་དཀར་སོགས་ནས་གསུངས་པ་ངེས་དོན་དང༌། དགོངས་འགྲེལ་སོགས་ནས་གསུངས་པ་དྲང་དོན་དུ་འགྲེལ་པའི་ལུགས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྣམ་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐང་ཅིག་ཙམ་རིགས་སོ་སོར་ངེས་པ་ལ་དགོངས་ནས་ཐེག་གསུམ་དུ་
གསུངས་ཀྱི་གཏན་དུ་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལང་གཤེགས་
ལས། རིགས་མེད་པར་གསུངས་པ་ལ་ཡང་ནམ་ཞིག་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་

དགེ་རྩ་སློང་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིགས་པས་ཀྱང་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲུབ་པ་དང་མོས་པ་ཐ་དད་པའི་སྒོ་ནས་ཐེག་གསུམ་དུ་ངེས་པར་འདོད་ན། དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བསྒྲུབ་ཚུལ་དང་མོས་ཚུལ་བགྲང་ལས་འདས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཐེག་པའི་བྱེ་བྲག་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲུབ་ཚུལ་དང་འདོད་པའི་བྱེ་བྲག་ངེས་པ་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། གཞན་ལ་ཕན་པར་འདོད་པའི་བསམ་པ་ཅན་ཁ་ཅིག་སྡིག་གྲོགས་དང་ཕྲད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་གཞན་སྡུག་བསྔལ་བ་
ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་སྣང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་དེ་དག་ཀྱང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་ཕྲད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་དེ་ལས་བཟློག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ན་མ་ངེས་པའི་སྒྲུབ་ཚུལ་འདོད་པ་ཐ་དད་པ་ལས་རིགས་གསུམ་དང་དེ་ལས་ཀྱང་ཐེག་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

618

གསུམ་དུ་ངེས་པ་འགྲུབ། དགྲ་བཅོམ་པའི་སྐྱེ་བ་ཆད་པར་འདོད་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཡུམ་དང་དཔལ་ཕྲེང་དུ། ལས་ཉོན་གྱི་སྐྱེ་འཆི་ཆད་ཀྱང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་

བསྒྱུར་བའི་སྐྱེ་འཆི་ཡོད་པ་དང༌། དེ་དག་གི་ཟད་པ་དང་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ཡང་དྲང་དོན་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྲིད་པ་གསུམ་གྱི་ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་
ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་ལྡོག་གི་དག་པའི་ཞིང་གི་པདྨའི་སྦུབས་སུ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེས་ནས་ཟག་མེད་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ནི་མི་ལྡོག་གོ །
འདི་དག་དང་མཐུན་པར་འཕགས་པས་ཀྱང་ཁྱབ་པའི་འགྲེལ་པར་ཐེག་གསུམ་དྲང་དོན་དུ་གསུངས་ལ། སློབ་དཔོན་འདིས་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་མདོ་སྔ་མ་དྲང་དོན་དང་ཕྱི་མ་ངེས་དོན་དུ་བཞེད་ཅིང༌། འཕགས་པ་ནཱ་ག་རྫུ་ནའི་ཞལ་སྔ་ནས་དང་དེའི་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཐེག་པ་གཅིག་གི་ཚུལ་དུ་སྨྲ་བ་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱང་གསུངས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་རྣམ་པ་གཉིས་ཐོབ་ནས། །སྲིད་པས་སྐྲག་ཡིད་དེ་
དག་ནི། །ཚེ་ཟད་ལ་དགའ་མྱ་ངན་ལས། །འདས་ཐོབ་འདུ་ཤེས་ཅན་དུ་འགྱུར། །དེ་ལ་མྱ་ངན་འདས་ཡོད་མིན། །འོན་ཀྱང་སྲིད་གསུམ་ཁམས་སུ་ནི། །སྐྱེ་བ་དེ་ལ་ཡོད་མ་
ཡིན། །ཟག་མེད་དབྱིངས་ནས་དེ་དག་ཀྱང༌། །མི་ཤེས་ཉོན་མོངས་མི་སྤང་ཕྱིར། །ཕྱིས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྐུལ་ནས། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ནི་ཚོགས་བསགས་
ཏེ། །དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་འདྲེན་པར་འགྱུར། ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དྲངས་ནས་དེ་ཉིད་ལ་ཚད་མར་མཛད་དོ། །དག་ལྡན་དང་གྲགས་ཆར། མདོ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་ཞི་བགྲོད་དང༌། ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་འདོད་པ་ནི་མི་འགྲིག་སྟེ། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ཅེས་གཞི་གཅིག་ལ་གསུངས་པ་དང༌། ཁོ་བོ་ནི་བར་ཆད་མི་བྱེད་ཅེས་སྔར་གྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

619

དེ་དྲང་དོན་དུ་མདོ་ཉིད་ལས་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཐེག་པའི་དྲང་ངེས་ལ་ནི་ཤིན་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ལུགས་ཐ་དད་པར་སྣང་ཞིང་བློ་གསལ་རྣམས་ཀྱིས་

བསམ་པར་བྱ་བའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདིར་ས་བོན་ཙམ་ཞིག་བཀོད་ཀྱི། རྒྱས་

པར་ནི་དབུས་སེམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་རྣམས་དང༌། མཁས་མཆོག་
པད་མའི་ངང་ཚུལ་གྱི་གསུང་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དགོངས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱ་ནག་མ་ལས། དགྲ་བཅོམ་པ་
ཐེག་ཆེན་དུ་ལྡོག་པའི་ཚེ་ས་བརྒྱད་པར་འཇུག་པར་བཤད་ཀྱང་ཚོགས་ལམ་ནས་འཇུག་པ་འཐད་གསུང་པ་ལྟར། ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང༌། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དེ་དག་ཞི་བའི་དབྱིངས་ནས་ལངས་ཏེ། ལམ་མཆོག་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ན་སྐབས་དང་པོ་ནས་བསྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཐོག་མ་དང་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་དང་པོར་བྱས་ཏེ། ཞེས་པ་ལྟར་ཁས་བླང་ངོ༌། །འོ་ན་འདི་དག་ཟག་མེད་ཀྱི་དབྱིངས་
ནས་ལྡང་བའི་ཚུལ་དང༌། དུས་ཇི་ལྟར་ཙམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཅེ་ན། ལྡང་ཚུལ་ནི།
ལང་གཤེགས་ལས། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ལུས་ཐོབ་ནས། །བསྐལ་བའི་བར་དུ་མི་སད་
དོ། །དཔེར་ན་སྐྱེས་བུ་མྱོས་པ་ནི། །མྱོས་འགྱུར་མེད་ན་སངས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་དེ་དག་ང་ཡི་སྐུ། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ཤེས་བྱ་བ་འཐོབ། ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །དུས་ཇི་ཙམ་
གྱིས་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པ་ནི། ཐུབ་དགོངས་ལས། གཉིས་པོ་དེ་དག་ཀྱང་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་བཞི་མངོན་པར་རྫོགས་ནས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་ཉིད་འབའ་ཞིག་གོ །ཞེས་དང༌། དགེ་བའི་ལྷས། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་

སྟོབས་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་དག་ལས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐ་ན་བསྐལ་པ་གྲངས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

620

མེད་པ་བཞི་བཅུས་མྱུར་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཏེ། སྔ་མ་ལྟར་ན་གྲངས་མེད་གཅིག་དང༌། ཕྱི་མ་ལྟར་ན་གྲངས་མེད་བཞི་བཅུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་བུལ་ལོ། །གསུམ་པ་ནི། རྒྱན་སྣང་དུ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གང་འདི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་འདི་ཐོག་མ་མེད་པ་ཡིན་པའམ་སངས་རྒྱས་རེ་རེ་བྱུང་བ་ན་སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་པ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་མོད་ཀྱི་དེ་ལྟར་ན་ཡང་འཁོར་བ་ལ་ཟད་པ་མེད་པས་
མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་སྟེ། རི་བོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་གཡོགས་དུ་
མ་ཡོད་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་མེད་དོ། ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་མཐའ་མེད་ཀྱི་ལུགས་དང༌། གཞན་དག་ན་རེ། གང་གཉེན་པོའི་ཆོས་དང་ཕྲད་པ་ན་འབྲི་བའི་

ཆོས་ཅན་དུ་སྣང་བ་དེ་ནི་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་བ་ན་ཤིན་ཏུ་འགྲིབ་པར་འགྱུར་བ་སྲིད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གསེར་གྱི་དྲི་མ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །
འཁོར་བ་ཡང་བདག་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཉེན་པོའི་
ཕྱོགས་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ན་འགྲིབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་རང་བཞིན་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཁོར་བ་རྒྱུན་ཆད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་དོ་ཞེས་
མཐའ་ཡོད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་མཛད་དོ། །འགྲེལ་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་སུ་ཡང་སྐྱེ་བོ་
ཐམས་ཅད་ཅེས་འབྱུང་བས་སློབ་དཔོན་འདི་ནི་ཕྱོགས་ཕྱི་མ་བཞེད་པར་མངོན་ནོ། །ཨ་བྷྱས་ཀྱང་ཕྱི་མའི་སྦྱོར་བ་འདི་བཀོད་ནས། འགྲོ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་འགྱུར། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུང་ལས་ཀྱང་ངོ༌། ཞེས་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀས་མཐའ་ཡོད་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །
འདིར་གང་གཟུང་ཞེ་ན། ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དག་འཁོར་བ་ལ་མཐའ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

621

ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་ཤིང༌། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་
མཐའ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐའ་ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་བསྟན་བཅོས་སུ་བཤད་ལ།
ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་ཀྱང་འཁོར་བ་ལ་མཐའ་ཡོད་མེད་འདྲི་ན་ལན་མི་གདབ་ཅེས་མདོ་ལས་གསུངས་པ་དང༌། ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་
རྒྱུ་ཆོས་ཅན་འཁོར་བ་ཡིན་པར་བཤད་པས། སྤྱི་མཚན་ལ་མཐའ་མེད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་

"སྐྱེང་བདེ་བར1

་བཞེད་པ་ལྟར་ཁས་བླང་ལ། འོན་ཀྱང་མཐའ་ཡོད་ལ་ལན་མི་གདབ་
པ་བཞིན་དུ་མཐའ་མེད་ལ་ཡང་གསུངས་པས་དེ་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཡང་མི་ཆེའོ། །དེ་ལ་མཐའ་ཡོད་རྣམས་ཀྱིས་བཀོད་པའི་རིགས་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལས།
འགྲིབ་དང་ཕུལ་བྱུང་བསྟེན་པ་ཀུན། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཉིད་ཕྱིར། །དེ་གོམས་པ་ལས་བདག་འགྱུར་བས། །ལ་ལར་ཟག་པ་ཟད་པར་འགྱུར། ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྣང་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་རྒྱུད་ལ་ལར་ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཉེས་བྲལ་འབྱུང་སྲིད་པ་

ཙམ་དུ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཞིང༌། མཐའ་ཡོད་ལ་ནི་སེམས་ཅན་རེ་རེ་ཞིང་འཚང་རྒྱ་ངེས་སུ་སྒྲུབ་དགོས་ལ། དེ་འབྱུང་དུ་རུང་བས་དེར་འགྱུར་བར་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་འགྲོའ། །དོེས་ན་འཁོར་བ་ལ་མཐའ་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མཐར་ཐུག་པ་ནི་དྲི་མ་བློ་བུར་བ་དང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཡིན་པས་རྐྱེན་དང་ཕྲད་ན་སྒྲིབ་པ་སྤང་

རུང་གཉེན་པོ་སྐྱེ་རུང་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ཙམ་གྱིས་འཁོར་བ་ལ་མཐའ་ཡོད་པར་
སྒྲུབ་མི་ནུས་ཏེ། འབྲས་བུ་འབྱུང་རུང་འབྱུང་ངེས་ལ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་ས་བོན་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་ངེས་སུ་སྒྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །

1 བླ། ༧༥༣ ཀ ། ༦༩༤ སྐྱང་བདེ་བར ཞོལ། ༦༣༩ སྡེ། ༧༠༠ སྐྱོང་བདེ་བར

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

622

གཞན་ཡང་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་རེ་རེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དུ་མ་ཞིག་
མྱང་འདས་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་བ་སྟོངས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྣོན་པ་མེད་ལ་འགྲིབ་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་དཔེར་ན་འབྲུའི་ཕུང་པོ་བཞིན་ཞེས་སྨྲ་བ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། སེམས་ཅན་ཉུང་དུ་སོང་བའི་བྲི་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མང་ཉུང་དུ་འགྲོ་བའི་གཞི་ལ་ནི་འདི་ཙམ་ཞེས་ཚད་ངེས་པ་ཅན་ཞིག་དགོས་ལ། སེམས་ཅན་ཀྱི་

ཁམས་ལ་ནི་དེ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན་ནོ། །དོན་འདི་ལ་དགོངས་ནས་སྡུད་པར། མ་རིགས་འཁྲུལ་འཁོར་འདི་ལ་ཟད་མེད་འཕེལ་བ་མེད། ཅེས་དང༌། བཟང་སྤྱོད་དུའང༌། ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་གྱུར་པ་ཇི་ཙམ་པར། །སེམས་ཅན་མ་ལུས་མཐའ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེས་ན་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་འཚང་རྒྱ་བར་གསུངས་པ་ནི། རྐྱེན་དང་ཕྲད་ན་དེར་འགྱུར་རུང་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། ཐོགས་མེད་ཀྱིས། ཐོགས་མེད་གྱུར་ཀྱང་ཐ་མ་དང་ལྡན་པ། ཞེས་པའི་
མདོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་རྣམ་པར་དག་རུང་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པར་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པར་བྱས་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། ལམ་ཤེས་ཀྱིས་འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པ་
ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་སྤངས་པ་མིན་པ་
སྟེ་སྤོང་བར་མི་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལམ་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་ངང་
ཚུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

623

པར་ཞུགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །
སྔ་མ་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། གཞན་དུ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བཟུང་ནས་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་སེམས་བསྐྱེད་དང༌། རྒྱན་སྣང་དུ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་

བཤད་པ་གཉིས་ཕན་ཚུན་མཚོན་པའི་དོན་དུ་འཆད་པ་ནི་མིན་ཏེ། འདིར་རུང་བ་ཡུལ་ངེས་ཁྱབ་པ་གསུམ་ག་ལ་ལམ་ཤེས་སྦྱར་བས་ལྷག་མ་གཉིས་ལ་ཡང་སྦྱར་དགོས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཁྱད་པར་མེད་པས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་པས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡིན་པར་སྦྱོར་ན། རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་
བསྐྱེད་པ་ནི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྤོང་བར་མི་
བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདིའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ཞེས་འབྱུང་བས་དེ་ལ་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །
འོ་ན་མི་སྤོང་བའི་ཉོན་མོངས་དེ་གང་ཞེ་ན། འདིའི་ལན་ལ་གཉིས། སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་རྒྱུ་བསྟན། དེ་བརྒལ་ལན་གྱིས་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས་
བསྟན་བཅོས་ནས་བཤད་པ་ནི། ཉི་སྣང་ལས། བག་ལ་ཉལ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པ་ནི་མ་རིག་པ་དང་ལྟ་བའི་ཟག་པས་བསྡུས་པའི་བག་ལ་ཉལ་ཡིན་གྱི།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་བསམ་བཞིན་དུ་སྲིད་པ་ལེན་པའི་ཕྱིར། འདོད་པ་དང་
སྲིད་པའི་ཟག་པས་བསྡུས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་ལ། བག་ལ་ཉལ་དེ་གཉིས་ཀྱང་འདོད་པ་དང་ཁམས་གོང་གི་འདོད་ཆགས་གཉིས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ལ་
བཤད་པས་དེ་ལ་འདོད་དགོས་སོ། །གཉིས་པ་མདོ་ནས་བཤད་པ་ལ་ཡང་གཉིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

624

ལས། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པ་ལས་འབྱུང་བ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། དེ་དག་གི་འཁོར་བའི་རྒྱུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བས་མི་ངོམས་པ་དང༌། བསམས་
བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་དང་ཕྲད་པ་དོན་དུ་
གཉེར་བ་དང་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་སྐྱོ་བ་དང༌། དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ཅི་ཡོད་པ་ལ་འགྲུས་པ་དང༌།
ཆོས་ལ་ཆགས་པའི་བསམ་པ་དང་མ་བྲལ་བ་དང༌། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་རྣམས་མི་འདོར་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་འདི་བརྒྱད་དོ། །
འདི་དག་ནི་དགེ་རྩ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་མིན་པས་དགེ་རྩ་དང་མཚུངས་ལྡན་
གྱི་ཉོན་མོངས་ཞེས་པ་མི་འཐད་པར་དྲིས་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་གི་ཚེ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ལགས་ན་དེ་རྒྱུ་ཅིའི་སླད་དུ་ཉོན་མོངས་པ་ཞེས་བགྱི། ཞེས་
པའོ། །ལན་དུ་ཉོན་མོངས་དངོས་མིན་ཀྱང་དེའི་མིང་གིས་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དེ་དང་བྱེད་ལས་མཚུངས་པས་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པས་ཁམས་གསུམ་དུ་སྦྱོར་བ་འདིས་ཀྱང་དེར་སྦྱོར་བས་སོ། །དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི། སེམས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་མི་ནུས་པས་སོ། ཞེས་གསུངས་པ་ནི། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་འདི་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁམས་
གསུམ་དུ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་ལ། "ཁམས་གསུམ་པ1

་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་
ནོ། ཞེས་དང༌། ཇི་སྲིད་ཁམས་གསུམ་པར་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བས་ཡིན་གྱི་སེམས་ཉེ་བར་

1 བླ། ༧༥༧ ཀ ། ་༦༩༨ ཁམས་གསུམ་པ ཞོལ། ༦༤༣ སྡེ། ༧༠༤ ཁམས་གསུམ་པོ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

625

ཉོན་མོངས་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། མདོ་ལས་མ་ཟིན་ཀྱང་འདི་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་ནི་གཞན་དོན་ལྷུར་ལེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དོན་དུ་སྲིད་པར་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་རང་དོན་དུ་ཉོན་
མོངས་པ་ཡང་མི་སྤོང་བར་ཤེས་པའོ། །
གཉིས་པ་དཔལ་ཕྲེང་གི་མདོ་ལས་འབྱུང་བ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔེར་ན་ལེན་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་སྲིད་པ་

གསུམ་འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་སའི་རྐྱེན་གྱིས་ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་རང་སངས་
རྒྱས་དང་དབང་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་
ལུས་གསུམ་འབྱུང་སྟེ། ཞེས་པ་སྟེ། འདིས་ཀྱང་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཉོན་ལ་མི་འདོད་
དོ། །དེ་ལ་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་ནི། བསྡུ་བ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉག་གཅིག་གིས་སྤོང་བར་བཤད་པའི་ཟག་བཅས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ཕྲ་མོ་
སྟེ། དེའི་དཔེ་ལ་སྔ་རབས་པ་དག །གླ་རྩི་བླུགས་པའི་སྣོད་ན་དེ་མེད་ཀྱང་དྲི་མནམ་པ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་སྤངས་ཀྱང་དེ་དག་གི་རྟེན་བྱས་པའི་བག་ལ་ཉལ་ལོ་ཞེས་འཆད་དོ། །ཟག་མེད་ཀྱི་ལས་ནི་ཉོན་མོངས་དང་མ་འདྲེས་ལ་སྲིད་པའི་
རྒྱུར་གྱུར་པའི་སེམས་པ་སྟེ་སྔར་བསྟན་པ་བརྒྱད་པོ་ལྟ་བུར་མངོན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཏགས་པའི་མཐའ་དགག །གནས་པའི་དོན་དགོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། བོད་སྔ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་ཉོན་མོངས་མི་སྤོང་བའི་དོན་ནི། བྱང་སེམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་དགོས་ལ་དེ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

626

ཡང་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་དགོས་པས་དེ་རྩབས་དང་རུ་མ་བཞིན་དུ་འཇོག་པ་ཡིན་ནོ་ཟེར་བ་དང༌། ཨ་དུ་ལ་དྷ་ཤ་ནི། ཉོན་མོངས་ལ་སྡུག་བསྔལ་བསྐྱེད་པ་དང༌། གཉེན་པོ་སྐྱེ་བའི་གེགས་བྱེད་པ་དང༌། སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་དང༌། རང་གི་རིགས་འདྲ་སྐྱེད་པའི་
ནུས་པ་བཞི་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་གཉིས་སྤོང་ཞིང་ཕྱི་མ་གཉིས་མི་སྤོང་ཞེས་འདོད་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱིས་དེ་གང་གིས་སྤོང༌། ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྩ་བ་མ་རིག་པ་དང་འཛིན་
སྟངས་འགལ་བའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་གོམས་པས་ཤེ་ན། འོ་ན་བྱང་སེམས་
ཀྱིས་དེའི་སྟེང་དུ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་ཡང་གོམས་པར་བྱས་པས་འཇོག་པར་
འདོད་ཀྱང་སྤོང་དགོས་ཏེ། འགལ་ཟླ་སྟོབས་ལྡན་གྲུབ་པས་སོ། །
གཞན་ཡང་ལམ་ཤེས་ཟག་བཅས་སུ་བཤད་པའི་ཟག་པ་དེ་ཡང་མ་རིག་པ་དང་སྲེད་པ་སོགས་ལ་འདོད་དགོས་པས་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་ཡོད་དགོས་ཏེ། དེ་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྤོང་ལ་གཉེན་པོ་གཞན་ཡང་མེད་པས་
སོ། །གཞན་ཡང་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ལ་རྒྱུ་མ་རིག་པ་དང་སྲེད་སོགས་དགོས་ན། ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་ཐེག་ཆེན་དུ་ཞུགས་པས་སྲིད་པ་ཇི་ལྟར་འཛིན། མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་
ས་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་སོ་ཞེ་ན། བྱང་སེམས་ལ་དེ་གར་སོང༌། དེས་ན་བྱང་
སེམས་ཀྱི་དེ་ནི་སྙིང་རྗེ་དང་སྨོན་ལམ་དང་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་དགེ་རྩ་ཉིད་
ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་དང་བྱེད་ལས་མཚུངས་པས་དེར་བཏགས་པའོ་ཞེས་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་བྱང་ཡེ་གསུང་བ་ནི། "མདོ་འབྲེལ་གྱི

1

་གནད་མཁྱེན་པའི་བཤད་
པར་སྣང་ཡང་ཕྱི་རབས་པ་དག་གིས་ལེགས་བཤད་དུ་མ་གོའ། །དོེ་ལ་འདི་སྐད་ཀྱང་

1 ཞོལ། ༦༤༥ མདོ་འབྲེལ་གྱི བླ། ༧༥༩ ཀ ། ༧༠༠ སྡེ། ༧༠༦ མདོ་འགྲེལ་གྱི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

627

བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེའི་རྒྱུ་ལས་ཉོན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་དེ་དག་ལས་དབང་གིས་སྐྱེ་བར་ཐལ་བ་དང༌། སྐྱེ་བ་བླངས་པ་དེ་ལ་འགྲོ་བ་དེ་དང་དེའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གནོད་པར་འགྱུར་ན། དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། རྒྱུད་བླ་
མར། འཕགས་པས་འཆི་དང་རྒ་བ་དང༌། །ན་བའི་སྡུག་བསྔལ་རྩད་ནས་སྤངས། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་དབང་གིས་སྐྱེ། །དེ་ལ་དེ་མེད་ཕྱིར་དེ་མེད། ཅེས་དང༌། འགྲེལ་པར་ཡང༌། འཁོར་བ་ནི་འདིར་ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་ན་ཁམས་གསུམ་པའི་གཟུགས་བརྙན་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །དེ་ནི་ཟག་པ་མེད་པས་མངོན་པར་འདུས་བྱས་པའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཡིན་ལ། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་དེ། ཞེས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོའི་མདོ་ལས་བསྟན་པའི་སྐྱེ་རྒྱུ་དང༌། འདིར་བསྟན་པའི་ཉོན་མོངས་གཅིག་ཏུ་སྒྲིག་པ་དང་ཉོན་མོངས་བཏགས་པ་བ་མིན་པར་འདོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
ཡང་འགལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི། འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་བྱང་སེམས་དང་ཉན་རང་
གིས་ཉོན་མོངས་མི་སྤོང་བ་དང་སྤོང་བར་གསུངས་པའི་དོན་ཅི། ཉོན་མོངས་པ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། དེའི་དོན་ནི་སྤྱིར་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པ་མི་སྤོང་བ་ནི་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ལ་ཉོན་མོངས་རྒྱུར་དགོས་ནས་མི་སྤོང་བར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་སྤང་བྱ་མ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་ཡིན་པར་འགལ་ལ། ཡིན་ན་ཡང་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་མི་སྤོང་ཞིང་དེ་ལས་གཞན་པའི་གཉེན་པོ་ཡང་མེད་པའི་
ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ས་ན་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང༌། འདིའི་སྐྱེ་རྒྱུ་ལ་ཉོན་མོངས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

628

མཚན་ཉིད་པ་དགོས་ན་མདོ་གཉིས་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྲིད་པ་ལ་སྐྲག་ནས་དེ་བློས་འདོར་བ་ཉན་ཐོས་ལྟར་མ་ཡིན་པར་
གཞན་དོན་དུ་སྲིད་པར་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་བསམས་ནས་ཉོན་
མོངས་མི་སྤོང་བར་བཤད་དེ། མདོར་ན་དེའི་འབྲས་བུ་དང་འདྲ་བའི་སྲིད་པ་མི་སྤོང་བ་ལ་དེ་མི་སྤོང་བར་བཏགས་པ་ཙམ་མོ། །
དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། མ་རིག་པའི་བག་ལ་ཉལ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ན་འདོད་སྲེད་
ཀྱི་བག་ལ་ཉལ་མ་སྤངས་པ་འགལ་ཏེ། རྒྱུ་ལོག་ན་འབྲས་བུ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཉི་སྣང་ལས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྗེ་དག་གིས་གོ་རིམ་བཞིན་
དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མ་བཅིངས་མ་གྲོལ་བར་ཤེས་པར་བྱ་བས་ན་འདི་ནི་གནས་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་ནི། །སྲིད་པར་

དགའ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། ཞེས་སྙིང་རྗེས་བྱང་སེམས་རྣམས་སྲིད་པ་ལས་མི་གྲོལ་བར་
བྱེད་པར་གསུངས་པས་སྙིང་རྗེ་ཉིད་སྲིད་པར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་
ལས། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཡིས། །བྱང་ཆུབ་བར་དུ་སྲིད་མཚམས་སྦྱོར། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །
གཞན་ཡང་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་ལ་དབང་དུ་བྱས་
པས་ཉེས་པ་མི་སྐྱེད་ཅིང་ལམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་ཡང་འགྱུར་བས་ཉན་ཐོས་ལྟར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་མཐུན་པར་བཟུང་ནས་མི་སྤོང་བ་ཡང་ཉོན་མོངས་མི་སྤོང་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ས་ཐོབ་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་རྒྱུ་བཤད་པ་འདི་ནི་མདོ་དང༌།
འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། འཕགས་གྲོལ། སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

629

དགོངས་པ་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་བའི་མདོ་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་སྟེ། བྱང་སེམས་སྙིང་རྗེས་
ཞི་བ་ལ་མི་གནས་པའི་གནད་མཐར་ཐུག་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་
གཞན་དོན་དུ་མི་སྤོང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ལམ་ཤེས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ནི་
སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་ཡོངས་སུ་མ་བསྡུས་པ་ཡོངས་སུ་སྡུད་པ་དང་སོགས་པས་དེ་སྨིན་པ་དང་གྲོལ་བར་བྱེད་པས་དེ་ནི་དེའི་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་དོན་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་དང༌། རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་
རབ་དང་ཐབས་ལ་མཁས་པ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པས་སོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཞེས་པ་
བཤད་པའི་རིམ་པ་སྟོན་པ་ཡིན་པས་གོང་མ་གསུམ་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཉན་ཐོས་དང༌། རང་རྒྱལ་དང༌། བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་

མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལམ་གྱི་ངོ་བོ་དང༌། དེའི་རྒྱུ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནོ། །དང་པོ་
ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དང་སོགས་པས་
བྱེད་ལས་ཀྱི་བར་བརྗོད་ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གསུངས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་འཆད་པ་མི་རིགས་ཤེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་རང་ལམ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་སྐྱེད་དགོས་ཤིང་ལམ་གཞན་
ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཞེས་པ་
སྐབས་དང་སྦྱར་ལ་སྒོམ་པ་དང་བཤད་པའི་སྐབས་གཉིས་ཀ་ལ་གཟུང་ངོ༌། །མདོ་འབྲེལ་ནི། བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་རབ་འབྱོར་ལ་ཡུམ་གང་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་
སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་ཀྱི་དོན་མདོ་དང་སྦྱར་བ། ལམ་དེ་མདོ་བསྟན་
བཅོས་ནས་གསུངས་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་དུ་ན། ལམ་ཤེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

630

ཉིད་སྒོམ་པའི་ཚུལ་ལ་སྟེ་སྐབས་སུ་ནིའོ། །གང་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བདེན་བཞི་མི་
རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་རྟོགས་པ་འདིའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་དག་གི་རྣམ་པ་ཁྱད་ཆོས་བཅུ་དྲུག་པོ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ན་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་མཚོན་པ་སྟེ་མདོ་ནས་གསུངས་པའི་སྦྱོར་བའི་དུས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དང་མཇུག་གི་བསྔོ་བ་དང་བཅས་
པའོ། །འདིར་བཞི་ལས་སྡུག་ཀུན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་དམིགས་པ་ནི། བྱང་ཆེན་
གྱིས་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་
གྱིས་གཟུགས་ནི་མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ། །
སྡུག་བསྔལ་བ་ཉིད་དང༌། བདག་མེད་པ་ཉིད་དང༌། ཞི་བ་ཉིད་དང༌། ནད་ཉིད་དང༌། འབྲས་ཉིད་དང༌། ཟུག་རྔུ་ཉིད་དང༌། སྡིག་པ་ཉིད་དང༌། ཕ་རོལ་ཉིད་དང༌། འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཉིད་དང༌། གཡོ་བ་ཉིད་དང༌། རབ་ཏུ་འཇིག་པ་ཉིད་དང༌། འཇིགས་པ་ཉིད་དང༌། འགོ་བའི་ནད་ཉིད་དང༌། ཉེ་བར་འཚེ་བ་ཉིད་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོའི་བཞི་ཚན་གཉིས་ཀྱིས་ནི་སོ་སོའི་རྣམ་པ་བརྒྱད་དང་དེ་ནས་བདུན་གྱིས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་རྣམ་པ་བསྟན་ཏོ། །འགོག་པའི་རྣམ་པ་ལ་
དམིགས་པ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་ནས་ཚུལ་གྱིས་མ་རིག་པ་འགགས་པས་འདུ་བྱེད་འགག་པ་ནི་བདག་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ། །ཞི་བ་ཉིད་དང༌། དབེན་པ་ཉིད་དང༌། སྟོང་པ་ཉིད་དང༌། མཚན་མ་མེད་པ་ཉིད་དང༌། སྨོན་པ་མེད་པ་ཉིད་དང༌། མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྡུག་ཀུན་འགགས་པ་ནི་འགོག་པ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱང་སྡུག་ཀུན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་དེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

631

འགགས་པ་འགོག་པར་འཐད་ཅིང་དེ་ཡང་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པ་དང་པོ་གསུམ་
དང་དེ་ནས་བཞིས་ངེས་འབྱུང་གི་རྣམ་པ་བསྟན་ཏེ། གསུམ་ནི་ཇི་ལྟར་དང་ཐ་མ་ནི་གང་ངེས་འབྱུང་ཡིན་པས་སོ། །ལམ་བདེན་གྱི་རྣམ་པ་ལ་དམིགས་པ་ནི། བྱང་ཆེན་
རྣམ་མཁྱེན་ནས་ཚུལ་གྱིས་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་སྒོམ་མོ། ཞེས་པ་སྟེ། དེ་
བཞིན་དུ་ཕྱོགས་མཐུན་ལྷག་མ་དང་སྙོམས་འཇུག་གསུམ་དང༌། སྟོབས་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་ལ་གསུངས་ཏེ། འདིས་ནི་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་བསྟན་ཏེ། ཕྱོགས་མཐུན་
སོགས་དེ་རྣམས་ནི་ཐར་པར་ཕྱིན་བྱེད་ཡིན་པས་སོ། །ཡང་ཐོག་མ་སྔར་བཞིན་ལ་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སྤྱོད་ཞེས་དང་དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་མ་ལྔ་ལ་གསུངས་པས་ནི་ "རིགས་པ1

་བསྟན་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་གིས་ནི་རྟོགས་བྱ་མ་ལུས་པ་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ་ "རིགས་པའི2

་དོན་ཡང་དེ་ཡིན་པས་སོ། །
ཡང་བྱང་ཚེ་ཆོས་གང་གིས་ཆོས་རྣམས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་དང༌། ཆོས་ཀྱིས་

ཆོས་རྣམས་སྙོམས་པར་བྱེད་པ་དང༌། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང༌། ཡོངས་སུ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་པས་བདག་མེད་པ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་འདི་ཙམ་སྟེ་བདག་གམ་བདག་གི་བ་དང་བྲལ་བའོ། ཞེས་གསུངས་ནས་དེའི་འཐད་པར་བྱང་ཆུབ་དང༌། དགེ་རྩ་དང༌། ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་སེམས་གསུམ་མི་འགྲོགས་པ་དང༌། དེའི་འཐད་པར་དེ་གསུམ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདིས་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ནི་དེའི་དོན་ཡིན་ལ་འདིས་ཀྱང་དེ་བསྟན་པས་སོ། །

1 བླ། ༧༦༤ ཞོལ། ༦༥༠ རིགས་པ ཀ ། ༧༠༥ སྡེ། ༧༡༡ རིག་པ
2 བླ། ༧༦༤ ཞོལ། ༦༥༠ རིགས་པའི ཀ ། ༧༠༥ སྡེ། ༧༡༡ རིག་པའི

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

632

ཡང་བཙུན་པ་རབ་འབྱོར་ཇི་ལྟར་ན་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་སེམས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་དང་འགྲོགས་པ་མ་ཡིན། ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་
སེམས་དང་འགྲོགས་པ་མ་ཡིན། ཇི་ལྟར་ན་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་སེམས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་ལ་མེད་ཅིང་མི་དམིགས། ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་
སེམས་ལ་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། དེ་དག་སེམས་མིན་པས་གཅིག་གིས་གཅིག་བསྔོ་མི་ནུས་པར་བསྟན་ཏེ། འདིས་མངོན་ཞེན་མེད་པར་ཐར་པར་འགྲོ་བ་བསྟན་པས་ངེས་འབྱིན་བསྟན་ཏོ། །མདོ་སྦྱོར་ཚུལ་འདི་ནི་ཉི་སྣང་ལེ་བརྒྱད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། ཤཱནྟི་པས་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་
གཉིས་འགགས་པར་བསྟན་པ་ལ་གང་འགོག་པ་དང་། གང་གིས་འགོག་པ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་འགོག་ལམ་གཉིས་ཀ་ལ་བདུན་བདུན་སྦྱར་ནས་རྣམ་པ་ཉེར་དགུར་བཤད་དེ། ཟླ་འོད་དུ་ཡང་འགོག་པའི་བདུན་ཐོབ་བྱ་དང་ལམ་གྱི་བདུན་ཐོབ་བྱེད་དུ་བཤད་
དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མདོའི་སྒྲས་ཟིན་གྱིས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་དང༌། དོན་དེ་རྩ་བས་ཇི་ལྟར་བསྡུས་པ་དང༌། དེ་གཉིས་འགྲེལ་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་སྦྱར་
བའོ། །དང་པོ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་རྟག་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་

ཡིད་ལ་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་ལ་དེ་ཡང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་པོ་བྱང་སེམས་དང༌། ཀུན་སློང་ཐེག་དམན་འདོད་པ་དང༌། མ་འདྲེས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མི་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཡིད་ལ་བྱ་བར་གསུངས་ཤིང༌། ལམ་བདེན་གྱི་

མདོར་དོན་དམ་པའི་བསྔོ་བ་ཡང་བཤད་པས་དེ་གོང་དུ་བླངས་པས་མཐར་བསྔོ་བ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

633

ཡང་གསུངས་སོ། །དེས་ན་འདིའི་སྒྲས་ཟིན་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་མེད་དེ། ཡོད་ན་མི་
རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་འདོད་དགོས་ན། དེ་ནི་སྔར་ལྟར་རྟེན་ཀུན་སློང་ཡིད་བྱེད་མཐར་བསྔོ་ཚུལ་རྣམས་བྱང་སེམས་འབའ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་མདོའི་དངོས་བསྟན་ནི་ཡུལ་ཅན་ལམ་ཤེས་ཉིད་དོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་དེ་མི་འཐད་དེ། ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་དགོས་ལ། འདིར་
ནི་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་ཉིད་བཤད་པས་སོ་ཞེས་སུན་འབྱིན་པ་ནི་ལྟར་སྣང་ཡིན་ཏེ། དེའི་ལམ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ན་ཡང་དམིགས་ཡུལ་འདི་ལ་རྣམ་པ་འདི་ལྟར་དམིགས་པ་ཞིག་ཅེས་ཤེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དང་བྲལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཡན་གར་བ་དེའི་
དམིགས་རྣམ་བཅད་པར་མི་ནུས་པ་དང་དམིགས་རྣམ་མ་བཅད་པར་ཡང་ཤེས་པའི་རབ་དབྱེ་རྟོགས་པར་མི་ནུས་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རྗེ་བཙུན་གྱིས་མི་རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱ་བའི་གཞི་རྣམས་བདེན་བཞི་དང༌། གང་གི་ངོ་བོར་ཡིད་ལ་བྱ་རྒྱུ་རྣམས་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་དང༌། ཡིད་ལ་བྱེད་དུས་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་དང་

ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པར་"བསྡུས་སོ།

1

།ཤེས་པར་བྱེད་པ་པོ་
བྱང་སེམས་ཡིན་ཡང་སླ་བར་དགོངས་ནས་མ་བསྡུས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་མདོའི་དོན་འདིར་བཀྲལ་ཏེ། མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་སྟེ་
ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུའོ། །བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་རྣམས་མི་དམིགས་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་ལམ་དེ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་སྒོའམ་ཐབས་སོ། །
རྩ་བའི་གཞུང་ཡང་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ནི། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་

1 བླ། ༧༦༧ ཞོལ། ༦༥༢ བསྡུས་སོ། ། ཀ ། ༧༠༧ སྡེ། ༧༡༣ འདུས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

634

བཞི་དག་གི །རྣམ་པ་མི་དམིགས་སྒོ་ནས་ནི། །ཉན་ཐོས་ལམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ། "ཞེས་སྦྱར་བས1

་ཡུལ་དང་གཞུང་སོར་བཞག་པས་ཡུལ་ཅན་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །མདོའི་
སྒྲས་ཟིན་ལ་རྣམ་པ་རྣམས་ཤེས་རྒྱུ་དང༌། མི་དམིགས་པ་ཤེས་ཚུལ་ལ་སྦྱར་ཡང༌། བསྟན་བཅོས་སུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུ་དང་རྣམ་པ་རྣམས་མི་དམིགས་
པར་རྟོགས་པ་ཤེས་ཚུལ་ལ་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་བྱུང་ཡང་མི་མཐུན་པར་མི་བསམ་སྟེ། མངོན་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ནི། མདོའི་ནང་དུ་གབ་པས་དེ་འགྲེལ་པ་ལ་རྗེ་བཙུན་ཉིད་
ཚད་མ་ཡིན་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཉི་སྣང་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་
པའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ཞེས་བདེན་བཞི་ལ་མི་རྟག་སོགས་ཙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་
གྱིས་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཐེག་དམན་འདོད་པ་དང༌། མ་འདྲེས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས་ཤིང་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང༌། དེ་ལྟར་རིམ་པ་འདིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་རྣམ་པ་ལ་ལ་རྣམ་
གྲངས་ཀྱིས། ལ་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་བསྟན་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་
དུ་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། ཞེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་དང༌། ཐེག་པ་
ཆེན་པོར་རྣམ་པ་སོ་གསུམ་བཤད་པ་གཉིས་གྲངས་མ་མཐུན་པས་འདིར་བསྟན་དེའི་ལམ་མ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་གཅོད་མཛད་པ་དང༌། དག་ལྡན་ལས་ཀྱང༌། འདིར་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱེད་

1 སྡེ། ༧༡༣ ཞེས་བསྒྱུར་བས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

635

པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ནི་དེ་དག་མི་དམིགས་པས་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་སྟེ། སྔར་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་སྨོན་པའི་ཕྱིར་དང་ཕྱིས་ཀྱང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་དང་མཐར་རྣམ་མཁྱེན་དུ་སྟོབ་པའི་བསྔོ་བ་དང་ལྡན་པས་དངོས་གཞིའི་ཚེ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པས་ལམ་ཤེས་སྒོམ་པ་ལ་འཇུག་པ་དང༌། རྣམ་པ་ཉེར་དགུ་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་གསུངས་

པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྤྱིར་བྱང་སེམས་ལ་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འདིར་ནི་མི་རྟག་སོགས་སུ་མི་དམིགས་པ་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་དེ་བྱང་སེམས་དང༌། མི་རྟག་སོགས་སུ་དམིགས་པ་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་ཉན་ཐོས་ལ་བཞག་གོ །
ཁ་ཅིག་འདིར་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད་པའི་ལམ་བསྟན་པ་བཀག་ནས། དམིགས་
ཡུལ་གྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཞིག་བསྟན་གསུང་བ་བྱིས་པ་འདྲིད་པའི་ཚིག་སྟེ། བསྟན་
པ་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་མིན་ན་དེའི་ལམ་བསྟན་པར་འདོད་པ་ཉམས་ལ། ཡིན་ན་ཉན་
ཐོས་རང་རྒྱུད་པའི་ལམ་དུ་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་མི་རྟག་ལ་སོགས་
བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་ཚེ་དེ་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཟེར་ན་དེ་ལ་ཡང་ཡིན་མིན་བརྟགས་
ན་འཇིག་གོ །འདི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དུ་འདོད་ན་སྦྱོར་ལམ་ཡང་འདོད་དགོས་ལ། དེ་
ལྟ་ན་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་གསུངས་པ་འགལ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ།
བདེན་པའི་དམིགས་རྣམ་ཅན་དུ་གསུངས་པས་འདི་དང་དམིགས་རྣམ་མཚུངས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟར་བསྟན་པ་ནི། མདོའི་ཚིག་ནས་བྱུང་ཚོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

636

བསྡུས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པའི་སྟེང་ནས་བཀྲལ་དགོས་ཏེ། ཉན་ཐོས་འཕགས་ལམ་གྱི་རྒྱུའི་དབང་དུ་བྱས་པས་སོ། །དཔེར་ན། དེ་ནི་མཚན་མར་
དམིགས་སྒོ་ནས། ཞེས་པའི་མདོ་དང་རང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་རྟེན་གྱི་སྐབས་སུ་བྱང་
སེམས་ཀྱིས་ཡུམ་འདི་འདོར་བ་དང་ལེན་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་རྣམས་
བསྟན་པ་ཉན་རང་ལ་སྦྱར་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །ཡང་ན་རྩ་བས་བསྟན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ལ་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལམ། དེ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཀུན་ཉོན་དང༌། རྣམ་བྱང་གི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་

པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སོ་སོ་བ་དང༌། ཐུན་མོང་གི་རྣམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྡུག་བསྔལ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་གི་རྣམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་པ་བསྟན་དགོས་པ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ནང་ནས་དང་པོར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་
བཞི་ནི་མདོར་གསུངས་པའི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །འདི་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །གང་ཞེ་ན། སྐྱེ་ཞིང་འཇིག་པས་མི་རྟག་པ་དང༌། ཟག་པ་དང་བཅས་ཤིང་འཕགས་པ་རྣམས་དང་མི་མཐུན་པའམ་དེའི་ངོར་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པར་སྣང་བས་སྡུག་བསྔལ་བ་དང༌། དོན་གཞན་གྱི་བདག་གིས་སྟོང་པས་བདག་མེད་པ་དང༌།
ངོ་བོར་གྱུར་པའི་བདག་མེད་པས་བདག་མེད་དེའི་མཚན་ཉིད་དེ་རང་བཞིན་ཞི་བའི་རྣམ་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་བཞིའོ། །འདིར་གཞུང་ལས་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པ་སྟེ་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཞི་བའི་རྣམ་པ་བཞི་དག་དང་ཞེས་པ་ནི་མ་དག་སྟེ། འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་དང་མདོ་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པས་སོ། །དེས་ན་རྟོགས་དཀར་སྟོང་པའི་མཚན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

637

ཉིད་ཀྱི་བདག་མེད་པ་དང་དེའི་མཚན་ཉིད་ཞི་བའི་རྣམ་པ་ཞེས་བསྒྱུར་བ་ལྟར་གཟུང་ངོ། །དེ་ལྟར་ན་བདག་མེད་དང་ཞི་བ་གཉིས་སྟོང་པ་དང༌། བདག་མེད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་
སོ། །ཤཱནྟིས། ཐ་མ་གཉིས་བདག་དང་བདག་གི་བ་མེད་པ་ལ་བཤད་ཀྱང་མངོན་པ་
ནས་གོང་མ་བཤད་དོ། །བདག་མེད་ངོ་བོའི་རྣམ་པར་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། མདོ་ནས་དེ་བཞི་པར་བཤད་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་གསུམ་པར་བཤད་པ་ལ་དགོངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པའི་ངོ་བོའི་རྣམ་པ་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྩ་བའི་རྒྱུ་ཡི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་ནད་ལྟ་བུ་དང༌། གཉིས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཀུན་འབྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲས་ལྟ་བུ་དང༌། གསུམ་པ་

ནི། སྡུག་བསྔལ་དྲག་པོ་འཕྲལ་དུ་སྐྱེ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཟུག་རྔུ་ལྟ་བུ་དང༌། བཞི་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་བརྒྱུད་མར་འབྱུང་བས་ཤིན་ཏུ་འཇོམས་པའི་རྐྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་
ཀྱིས་སྡིག་པ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་བཞི་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་ནད་ལ་སོགས་པ་བཞིས་ནི་དཔེའི་སྒོ་ནས་དེ་བཞི་བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་དེ་དག་ཉིད་ལ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་ཡིད་འབྱུང་བ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་འགོག་པའི་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ནི་ཕྱིར་རྒོལ་བས་ཕ་རོལ་དང༌། ཕྱིར་རྒོལ་བས་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་
ཉིད་དག་སྟེ་གཉིས་སོ། །ཕྱིར་རྒོལ་གནོད་པར་ཞུགས་པས་ཕ་རོལ་དགྲ་ལྟ་བུ་དང༌། གནོད་པས་འཇིགས་ཤིང་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་བས་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། །འདི་གཉིས་སུ་ཡིད་ལ་བྱས་པས་སྡུག་ཀུན་ལ་ཡིད་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

638

མི་སྐྱོ་བ་ནི་དེ་ལ་རིང་དུ་གནས་པ་དང་སྐྱོན་དང་ལྡན་པར་མ་མཐོང་བས་ཡིན་ལ་འདིས་མི་གནས་པ་དང་གནོད་པར་མཐོང་བས་སོ། །གཉིས་པའི་ངོ་བོ་ནི་རང་གི་ངོ་བོར་རིང་དུ་མི་གནས་པས་སམ་དགྲ་བཅོམ་ཀྱི་ལམ་རྣལ་མས་རྩད་ནས་སྤོང་བས་
གཡོ་བ་དང༌། འཇིག་རྒྱུ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་གིས་འཇིག་པའམ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ངོ་
སྐལ་གྱི་གཉེན་པོས་འཇིག་པས་རབ་ཏུ་འཇིག་པའི་རྣམ་པ་དག་སྟེ་གཉིས་སོ། །འདི་གཉིས་སུ་ཡིད་ལ་བྱས་པས་སྡུག་ཀུན་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཆགས་པ་ནི་མི་འབྲལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ལ་འདིས་མྱུར་དུ་འབྲལ་བར་རྟོགས་པས་སོ། །གསུམ་པའི་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་འདི་ཕྱི་གཉིས་སུ་གནོན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པས་འཇིགས་པ་དང༌། སྲིན་པོ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་ཡོད་ཀྱི་ཉེར་འཚེའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་
པས་འགོ་ནད་ལྟ་བུ་དང༌། འབྱུང་བ་འཁྲུག་པ་དང་ཐོག་འབབ་པ་སོགས་སེམས་མེད་
ཀྱི་གནོད་གནས་ཡིན་པས་ཉེ་བར་འཚེ་བའི་རྣམ་པ་རྣམས་ཏེ་གསུམ་མོ། །འདི་གསུམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་སྡུག་ཀུན་གཉིས་འགོག་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་འདོར་བ་ནི་དེའི་ཉེས་པ་མ་མཐོང་བས་ཡིན་ལ་འདི་དག་གི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་སྡུག་ཀུན་ལ་རྣམ་པ་དེ་གསུམ་ཡོད་པར་ཅིས་ཤེ་ན། ལུང་ལས་སོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། དེ་གཉིས་ལ་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཡིད་འབྱུང་བ་སྟེ་སྐྱོ་བར་བྱ་བ་དང༌། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྟེ། ཡུལ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པར་བྱ་བ་དང༌།
འགོག་པ་སྟེ་ཟག་བཅས་ཀྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་མི་རྒྱུ་བའམ་ཕྲ་བར་འཇུག་པའི་
གནས་སྐབས་གསུམ་པོ་དེའི་ཕྱིར་དུ་ཞུགས་པ་སྟེ་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ན་དེས་གྲུབ་བོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

639

གང་ལས་འབྱུང་ན་རྟོགས་དཀར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལུང་ལས་ཞེས་ཟེར་ཡང༌། རྣམ་
གྲངས་བསྡུ་བ་ལས། ཡིད་འབྱུང་བ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་ལའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ནི་སྒོམ་པའི་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དག་ལའོ། །འགོག་པ་ནི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་འགོག་པའོ། །ཡིད་འབྱུང་བ་དང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་དེ་གཉིས་
ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལ་གནས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །འགོག་པ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་མི་སློབ་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྒོམ་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ནི་སྒོམ་ལམ་ཐ་མ་ཡིན་ལ། སྦྱོར་བ་ལ་གནས་པ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་ལ་མངོན་ནོ། །འདི་ལ་བྱང་ཡེས། ཉན་ཐོས་རྣམས་མཐོང་ལམ་དུ་སྡུག་ཀུན་གྱི་སྐྱོན་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་
བས་ཡིད་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་སྦྱོར་ལམ་དུ་དེའི་ཕྱིར་ཞུགས། སྒོམ་ལམ་དུ་དེ་དག་སྤང་རུང་དུ་མཐོང་ནས་ཅི་རིགས་པར་སྤོང་ཞིང་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པས་
འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་ཡིན་པས་མཐོང་ལམ་དུ་དེའི་ཕྱིར་ཞུགས། མི་སློབ་ལམ་ན་ལྷག་བཅས་སུ་ཀུན་འབྱུང་དང་ལྷག་མེད་དུ་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པ་ཡིན་པས་སྒོམ་ལམ་དུ་དེའི་ཕྱིར་ཞུགས་ཞེས་འཆད་པ་ནི། དང་པོ་གཉིས་སྦྱར་དུ་རུང་ཡང་ཐ་མ་འདི་རྣམ་གྲངས་བསྡུ་བ་དང་འགལ་བས་མི་འཐད་དོ། །
འདིར་ལུང་འདི་འདྲེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། མདོ་ནས་གསུངས་པའི་རྣམ་པ་བཅོ་ལྔ་པོ་དེ་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་ལ་ནི་སྦྱར་དགོས་ལ། ཟག་མེད་གཉིས་ལ་མི་འགྲིག་པས་ཟག་བཅས་གཉིས་ལ་སྦྱར་བ་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོའི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ལ་རེ་
རེ་སྦྱར་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་བདུན་ལུས་པ་སྡུག་ཀུན་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་སྦྱོར་བར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

640

"དགོངས་པ་ན།1

སྦྱར་བའི་གཞི་གཟུང་བའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ལ་རྣམ་པ་དེ་གསུམ་
ཡོད་པར་ལུང་གིས་སྒྲུབ་དགོས་པས་ལུང་འདི་དྲངས་པ་ཡིན་ཏེ་འདི་ཡང་དང་པོར་འཕགས་པས་མཛད་དོ། །ལུང་འདི་འདྲེན་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང༌། གང་གི་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་པ་རྣམས་ནི་ཊཱི་ཀ་རྩོམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བློ་ལ་གསལ་པོར་མ་ཤར་པས་
ཞིབ་པར་བྲིས་སོ། །ཤཱནྟི་པས་ནད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་ཀུན་
བདེན་ཉིད་ལ་སྦྱོར་ཏེ། དེ་ཡང་དང་པོ་བཞི་དང་དེ་ནས་བཞི་དང་དེ་ནས་གསུམ་གྱིས་

རིམ་པ་ལྟར་དེ་སྤང་དགོས་པ་དང༌། སྤང་ནུས་པ་དང༌། མྱུར་དུ་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་པར་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འགོག་པ་དང་ལམ་གྱི་རྣམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། འགོག་
པའི་བདེན་པའི་ངོ་བོའི་རྣམ་པ་བཞི་ལས། འགོག་པའི་རང་གི་ངོ་བོ་བདག་འཛིན་གྱི་ཉོན་མོངས་སམ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་བདག་མེད་པ་དང༌། སྡུག་
བསྔལ་ལམ་ཉོན་མོངས་ཞི་བའི་ཕྱིར་ཞི་བ་དང༌། གྱ་ནོམ་པའི་བདག་ཉིད་བདེ་གཙང་གི་དངོས་པོ་ཡིན་པས་སམ་མི་གཙང་བས་དབེན་པའི་ཕྱིར་དབེན་པ་དང༌། ངོ་བོའི་རྣམ་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་རྟག་ཕན་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་བདག་དང་བདག་གི་བ་དང་
བྲལ་བས་སྟོང་པ་དང༌། འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་མ་དང་བྲལ་བས་མཚན་མ་མེད་པ་
དང༌། ཁམས་གསུམ་པ་ལ་སྨོན་པ་ཟད་པས་སྨོན་པ་མེད་པ་དང༌། མ་འོངས་པའི་སྐྱེ་འགྱུར་གྱི་ལས་མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་
དག་སྟེ། དང་པོ་གསུམ་ཇི་ལྟར་དང་ཐ་མ་གང་ངེས་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་འདིའི་ངེས་

1 བླ། ༧༧༤ ཀ ། ༧༡༤ དགོངས་པ་ན། ཞོལ། ༦༥༩ སྡེ། ༧༢༠ དགོངས་པ་ནི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

641

འབྱུང་ནི་ཐོབ་བྱ་ཡིན་ལ། ཇི་ལྟར་དང་གང་གི་དོན་ནི་ཇི་ལྟར་ན་ངེས་འབྱུང་ཞེས་འཐོབ་ཚུལ་དང༌། ངེས་འབྱུང་གང་ཞེས་ངོ་བོ་གཉིས་ལ་བཤད་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་ནི། ཐར་པར་ཕྱིན་པར་བྱེད་
པས་ལམ་དང༌། ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པས་"རིགས་པ་དང༌།1

སེམས་ཕྱིན་ཅི་
མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པས་སྒྲུབ་པ་དང༌། བདག་ཏུ་མངོན་པར་མ་ཞེན་པས་མྱང་འདས་རྟག་གནས་སུ་འགྲོ་བས་ངེས་པར་འབྱིན་པ་སྟེ་རྣམ་པ་ཞེས་གོང་མ་ཀུན་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན་སྡུག་ཀུན་སོ་སོའི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཐུན་མོང་དུ་བཅུ་བཞི་འགོག་པའི་བདུན་ལམ་གྱི་བཞི་སྟེ་རྣམ་པ་སོ་གསུམ་རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་སོ། །འདིར་རྟོགས་དཀར་ངེས་འབྱུང་གི་བཞི་
གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་སུམ་ཅུར་དང༌། ཤེར་འབྱུང་གིས་སྡུག་ཀུན་གཉིས་ལ་ལྷག་པ་བདུན་དང༌། འགོག་པ་ལ་མཚན་མེད་སྨོན་མེད་འདུ་བྱ་བ་མེད་པ་གསུམ་ལྷག་པར་བྱས་ནས་ལྷག་པ་བཅུ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའམ་མི་འདྲ་བ་བཞི་བཞི་སྟེ་བཅུ་དྲུག་དང་བཅས་པས་ཉེར་དྲུག་ཏུ་འདོད་པ་ནི་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པར་མི་སྣང་
ངོ། །གང་གིས་ན། བྱང་སེམས་སོགས་སོ། །གང་དུ་ན། ལམ་སོགས་སོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན་སྦྱོར་བའི་དུས་སུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། མཇུག་ཏུ་བསྔོ་བ། དངོས་གཞིའི་དུས་སུ་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅིར་ཡང་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་
གྱི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་ཡིན་པར་ན། ཉན་ཐོས་སོགས་སོ། །འདི་ལ་ཤཱནྟིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་

མཐོང་ལམ་དུ་བཤད་པའི་རྗེས་སུ་ཨ་བྷྱས་འབྲངས་ཀྱང་ལམ་གསུམ་ག་དགོས་ཏེ།

1 ཞོལ། ༦༦༠ རིགས་པ་དང་། བླ། ༧༧༦ ཀ ། ༧༡༥ སྡེ། ༧༢༡ རིག་པ་དང་།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

642

བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པར་བྱ་དགོས་
པས་སོ། །ཚུལ་ནི། མདོ་བསྟན་བཅོས་སུ་ཤེས་པར་བྱེད་ཚུལ་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འབྲས་བུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འཕགས་ལམ་

བརྗོད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་དེའི་རྒྱུ་ངེས་ཆ་གསུངས་ཏེ། བདེན་པ་བཞི་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་སྟེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ངེས་ཆ་རྟོགས་པ་སྟེ་
ཐོབ་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་

ལམ་གྱི་རྒྱུ་སྦྱོར་ལམ་ལ་ནི་བཞི་ཡོད་པ་ལས་དང་པོ་གཟུགས་སོགས་རང་རང་གིས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གིས་སྟོང་ཉིད་རྣམས་དབྱེར་མེད་པར་བསྟན་པས་བཤད་པའི་དྲོ་བ་ནི། ཀཽ་ཤི་ཀ་གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱིས་སྟོང༌། ཀཽ་ཤི་ཀ་ཚོར་བ་
དང་འདུ་ཤེས་དང༌། འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་སྟོང་ངོ༌། །བྱང་སེམས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་སྟོང་ངོ༌། །ཀཽ་ཤི་ཀ་གཟུགས་ཀྱི་སྟོང་པ་
ཉིད་གང་ཡིན་པ་དང༌། ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དང༌། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་
ལ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་རང་གི་ངོ་བོར་མི་དམིགས་པས་དེ་དག་ལ་སྤྱིར་མི་གནས་པས་བཤད་པ་ནི་རྩེ་མོར་གྱུར་པ་དག་ཏུ་འདོད་དེ། ཀཽ་ཤི་ཀ་འདི་ལ་བྱང་ཆེན་གྱིས་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གཟུགས་ལ་གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཚོར་
བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་གནས་པར་མི་བྱའོ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་ལ་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

643

པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པ་བཀག་པ་སྟེ་མི་གནས་པར་བསྟན་པས་བཤད་པའི་བཟོད་
པ་ནི། དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གཟུགས་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་གནས་པར་མི་བྱའོ།
ཞེས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་མི་རྟག་པ་དང༌། བདེ་སྡུགབདག་ཡོད་མེད། ཞི་མ་ཞི། དབེན་མི་དབེན། སྟོང་མི་སྟོང༌། མཚན་མ་ཡོད་མེད། སྨོན་པ་ཡོད་མེད་ཅེས་བྱ་བར་གནས་པར་མི་བྱ་བར་གསུངས་སོ། །བཞི་པ་རབ་དགའ་སོགས་ས་བཅུ་དག་ལས་བརྩམས་པ་སྟེ་དེ་ཐོག་མར་བྱས་ནས་ནི་མི་གནས་པའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ཡིས་བཤད་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི། ཀཽ་ཤི་ཀ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆེན་གྱིས་ས་དང་པོ་ལ་
དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པར་མི་བྱའོ། ཞེས་སོ། །
ཆོས་དེ་དག་ལ་གནས་པར་མི་བྱ་བ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་སོགས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའོ། །འདི་བཞི་ཀ་ལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྦྱོར་བ་ཉི་སྣང་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་རྐང་པ་གཉིས་པས་ཡུལ་མི་དམིགས་པ་དང༌། ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་མ་དམིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བསྟན་
པས་གཉིས་ཀ་ཡང་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་ན་ལེགས་སོ། །ཤཱནྟིས་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་
ལམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཐ་མར་འདོན་ནོ། །མདོ་དེ་དག་གིས་སྦྱོར་ལམ་བཞི་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་དག་གིས་དེ་བཞི་ཤེས་པའི་"ལམ་ཤེས་བསྟན་ལ་ཡུལ་དེ་བཞི་ལ1

་ཁྱད་

པར་དུ་གྱུར་པའི་རིམ་པ་བཞི་ཡོད་པ་ལྟར། མདོ་ཚན་པ་བཞི་པོ་དེར་ཡང་རིམ་པ་

1 བླ། ༧༧༩ ཞོལ། ༦༦༣ ལམ་ཤེས་བསྟན་ལ་ཡུལ་དེ་བཞི་ལ ཀ ། ༧༡༨ སྡེ། ༧༢༤ ལམ་ཤེས་བསྟན་ལ་དེ་བཞི་ལ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

644

ལྟར་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཙམ་དང༌། ཡུལ་ལ་སྤྱིར་མངོན་ཞེན་ཙམ་དང་བྱེ་བྲག་གི་མངོན་ཞེན་དུ་མ་དང་དེ་ལས་ཀྱང་རྣམ་གྲངས་མང་བའི་མངོན་ཞེན་གྱི་ཆ་བཀག་

པའི་རིམ་པ་བཞི་གསུངས་པ་དང་ཆ་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནམ་སྙམ་མོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངེས་ཆ་

བཞི་དང་དེ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་གཉིས་སོ། །གང་ལ་ན། ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་ལའོ། །ཡུལ་གང་ལ་རྣམ་པ་གང་གིས་དམིགས་པས་སྦྱོར་ལམ་སྐྱེ་ན། བདེན་པ་བཞིའི་དམིགས་པ་ལ་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་དམིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །ལམ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་དམིགས་པ་གང་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ཡུལ་དང་བཅས་
པའོ། །དེའི་རྣམ་པ་གང་ན། རྟོགས་བྱ་གཟུགས་སོགས་དང༌། རྟོགས་པ་པོ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམས་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་ཐ་དད་པ་མེད་པར་མདོ་
ལས་ཇི་སྐད་དུ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པ་དེས་དམིགས་པས་དྲོད་སྐྱེ་བར་ཤེས་སོ། །ཇི་སྐད་དུ་བསྟན་པ་ཞེས་པ་ནི་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །ཐ་དད་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོ་དང་བྱང་སེམས་རྣམས་རང་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྔ་མ་དྲོད་དུ་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་རང་རང་གི་ངོ་བོར་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ན། དེ་དག་ལ་སྤྱིར་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་

པ་བཀག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པས་དམིགས་པས་རྩེ་མོ་སྐྱེ་བར་ཤེས་སོ། །རྩེ་མོ་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པས་མི་གནས་པར་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་རྟག་མི་རྟག་སོགས་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་སུ་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པ་བཀག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

645

པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པས་དམིགས་པས་བཟོད་པ་སྐྱེ་བར་ཤེས་སོ། །ཁྱད་ཆོས་སུ་ཞེན་པ་ཇི་ལྟ་བུ་བཀག་ཅེ་ན། གཟུགས་སོགས་ལ་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟག་ཅེས་
གནས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་མི་རྟག་ཅེས་གནས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །འདིར་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ལ་མ་ཡིན་ཞེས་དགག་སྒྲ་འབྱུང་བ་ནི་
མདོ་དང་རྩ་བ་རྒྱན་སྣང་རྣམས་དང་མི་མཐུན་པས་འགྱུར་འདི་མི་བདེའོ། །
གང་དག་འགྲེལ་ཚིག་འདི་སོར་བཞག་བཞིན་དུ་གཞུང་འདི་ཁྱད་ཆོས་སུ་ཞེན་ཚུལ་ལ་འཆད་པ་ནི། ཞིབ་ཏུ་མ་དཔྱད་པ་ཡིན་ཏེ། རྟག་མི་རྟག་གི་མཐའ་བཀག་པ་དེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ཞེན་པ་ལ་སྦྱར་བས་སོ། །ས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་
པའི་ཡུལ་རྣམས་ལ་ཞེན་ནས་མི་གནས་པ་སྟེ་གནས་བྱར་མི་རུང་བ་རྒྱས་པར་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པ་དེས་དམིགས་པས་ཆོས་མཆོག་སྐྱེ་བར་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ལ་ཞེན་ནས་གནས་བྱར་མེད་པ་གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་ཆོས་རྣམས་བདེན་པར་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མ་གཟིགས་པས་སོ། །ཁྱབ་པར་ཡོད་དེ། ཞེས་བྱ་བའམ་དེ་ལྟ་བུ་དེ་ནི་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུས་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་འཐད་པ་ཡིན་པས་སོ། །བརྒྱད་སྟོང་པར་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ཞུགས་གནས་བརྒྱད་དང་རང་རྒྱལ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་སྟེ་བཅུ་ལ་བཤད་དོ། །
དེ་དག་གི་དོན་མདོར་བསྡུ་ན། བྱང་སེམས་ཀྱིས་ལམ་ཤེས་སྒོམ་པའི་སྐབས་
སུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་དེ་བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་དམིགས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་སྐྱེའོ་ཞེས་སྔར་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་པོ་དེའི་སྒོ་ནས་མི་དམིགས་པར་ཤེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

646

པར་བྱེད་ཅེས་པ་སྟེ། རྒྱན་སྣང་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དྲོ་བ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་དང༌། ཞེས་པ་ནས། གཉིས་
སུ་མེད་ཅིང་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་དོ་ཞེས་དབྱེར་མེད་པར་བསྒོམ་པར་བྱའོ། ཞེས་པ་དང༌། རྩེ་མོ། རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་དམིགས་པར་བསྒོམ་པར་བྱའོ། ཞེས་དང༌། བཟོད་པ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་སོགས་ལ་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པས་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་གནས་པར་མི་བྱའོ། ཞེས་དེ་ལྟར་བསྒོམ་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། འོག་གི་མཐོང་ལམ་བཤད་ཟིན་པའི་མཐར་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་པའི་ལན་དུ་སྐབས་
དང་པོར་བཤད་ཟིན་པའི་སྦྱོར་ལམ་ལ་ཁ་འཕངས་ཤིང་འདི་དང་འོག་གི་སྦྱོར་ལམ་ལ་ཁ་མ་འཕངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཕགས་པས་ཀྱང་སྦྱོར་ལམ་རྣམས་ཀྱི་ཟློས་སྤོང་གི་
སྐབས་སུ་རྣམ་མཁྱེན་དུ་གསུངས་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ངེས་ཆ་དང༌། ལམ་ཤེས་སུ་
གསུངས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངེས་ཆ་དང༌། རང་རྒྱལ་ལམ་དུ་གསུངས་པའི་ངེས་ཆ་
ཞེས་གསུངས་པས་སྦྱོར་ལམ་འདི་གཉིས་ཐེག་དམན་ལ་མཛད་དོ། །
འོན་ཀྱང་དེར་རྣམ་པ་འདི་དག་སྦྱོར་ལམ་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་གསུངས་

པའི་དགོངས་པ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་གི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་དེ་དང་དེ་དག་ངོ་བོས་སྟོང་པ་སོགས་སུ་བྱས་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་
ཅན་དུ་བཤད་དོ། །མདོ་ལས་ཡུམ་གང་དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བྱ་བ་གཉིས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་རིམ་པ་ལྟར་འབྲས་བུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་འདི་གཉིས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

647

གསུངས་ལ། གནས་པར་བྱ་བ་ནི་ཡིད་ལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་དེ་ཡང་གོང་དུ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཞེས་ཟུར་ཙམ་འབྱུང་བ་འདིར་རྒྱས་པར་བསྟན་པས་
ལམ་ཤེས་གཙོ་བོར་བསྟན་ཅིང༌། ཤེས་བྱ་སྦྱོར་ལམ་ནི་འཕགས་ལམ་དང་མི་རྟག་སོགས་སུ་དམིགས་རྣམ་མཚུངས་པས་དེ་སྔར་བསྟན་པས་འདི་དྲོད་སོགས་ཀྱི་མིང་

ཙམ་མ་གཏོགས་པ་དམིགས་རྣམ་གསལ་བར་མ་བཤད་པ་འགྲེལ་པས་ཁ་བསྐངས་ནས་བཀྲལ་ལོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བདུན། རིགས་པ་དང༌། ལམ་དང༌། ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་དང༌། ཚོགས་བསོག་པ་དང༌། གནས་པ་དང༌། རྒྱུ་བ་དང༌། སྒྲ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་ཤས་ཆུང་བ་སྟེ། དེས་ན་དེའི་སེམས་
འདུ་འཛི་ལ་མི་དགའ་ཞིང་གཅིག་པུ་ལ་དགའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཤས་ཆུང་བས་ཏེ། དེས་ན་དེའི་སེམས་ཆོས་སྟོན་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བ་ལ་མི་འཇུག་གི་
སེམས་ལས་ཆུང་ངུར་གནས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་དབང་པོ་འབྲིང་དུ་གྱུར་ཅིང་ང་རྒྱལ་
སྤྱོད་པ་ཅན་ཏེ། དེས་ན་སློབ་དཔོན་མེད་ཅིང་འགྲན་ཟླ་མེད་པར་བྱང་ཆུབ་པར་འདོད་པའོ། །ཁྱད་པར་འདི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་གཅིག་པུ་ལ་སྦྱར་ཡང༌། ས་ཡི་
དངོས་གཞིར་གསལ་ཁ་མེད་ཅིང་ལམ་དང་འགྲུབ་པ་ལ་ཡང་གསུམ་གསུམ་དུ་བྱས་ནས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དང་ཚོགས་སྤྱོད་ལ་ཐུན་མོང་དུ་གསུངས་ཤིང༌། གནས་པ་དང་རྒྱུ་བ་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་སོ་སོར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཐུན་མོང་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་གསལ་ལོ། །འོན་ཀྱང་གཅིག་པུ་ལ་དགའ་བ་ནི་ཚོགས་སྤྱོད་ལ་དོར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

648

གཉིས་པ་ནི། གང་ཟག་དེས་ལམ་ལ་སློབ་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལམ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། ལམ་དང་པོ་ནི། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ལ་གནས་ནས་བསྐལ་བ་བརྒྱར་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ་རང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་ཅིང་ཕྱིས་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། མཁས་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དྲུག་ནི་ཕུང་པོ། སྐྱེ་མཆེད། ཁམས། རྟེན་འབྲེལ། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ། བདེན་པ་རྣམས་ལ་མཁས་པའོ། །འདི་ནི་བསེ་རུའི་ལམ་མོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལ་དམིགས་ནས་བསྐལ་བ་བརྒྱའི་བར་
དུ་ཐོས་བསམ་བྱས་ཤིང་ད་དུང་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་ཤེས་པ་ན་སྔར་གྱི་ལམ་སྦྱངས་ནས་

འཆི་འཕོ་ཀར་སངས་རྒྱས་དང་ཉན་ཐོས་མེད་པའི་ཞིང་དུ་སྐྱེ་བ་དང༌། དེར་ཡང་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་གིས་ཐོབ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལམ་བགྲོད་པ་དང༌། བྱང་
ཆུབ་ཐོབ་པ་ན་ཡང་གདུལ་བྱ་ལ་ངག་གིས་མིན་པར་ལུས་ཀྱིས་སྙིང་བརྩེ་བར་བྱེད་
པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྨོན་ལམ་གསུམ་འདེབས་ཤིང༌། ཤི་འཕོས་ནས་ཞིང་སྟོང་པར་གླིང་གསུམ་གྱི་སྐྱེས་པ་དམངས་རིགས་མིན་པ་གཅིག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ། ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་
མེད་པར་རང་བྱུང་གིས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་དུར་ཁྲོད་དུ་ཕྱིན་ཏེ། རུས་པ་འདི་ཅི་ལས་བྱུང་བསམས་པས་མ་རིག་པ་ནས་རྒ་ཤིའི་བར་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་འབྱུང་ལུགས་བཟློག་རྟོགས་པའི་དོན་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒོམས་པས་ལམ་ཕྱི་མ་བཞི་ཚེ་གཅིག་ལ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ་ཞེས་འཆད་དོ། །
ལམ་གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མཉེས་པར་བྱས་ཤིང་སྐྱེས་བུ་དམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

649

པ་ལ་བརྟེན་པ་དང༌། དམ་པའི་ཆོས་ཉན་པ་དང་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྔར་མ་སྐྱེད་པའི་སྦྱོར་ལམ་དང་པོ་གསུམ་སྐྱེད་ནས་ཚེ་དེ་ལ་ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བའམ། དགེ་སྦྱོང་གི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱེད་མི་ནུས་ལ། ཕྱིས་དེ་གཉིས་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པའོ། །སའི་དངོས་གཞིར་བཟོད་པ་འདི་ལ་གསལ་ཁ་མེད་ཀྱང་བླ་མ་རྣམས་བཟོད་འབྲིང་མན་ཆད་སྐྱེད་
པ་ལ་བཞེད་དེ། དེ་ཡང་བཟོད་ཆེན་ནས་ཆོས་མཆོག་དང་མཐོང་ལམ་བར་མ་ཆད་དུ་སྐྱེ་ལ་འདིས་ཚེ་དེ་ལ་མཐོང་ལམ་སྐྱེད་མི་ནུས་པས་སོ་སྙམ་པའོ། །ལམ་གསུམ་པ་ནི། རྒྱུ་སྔར་དང་འདྲ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་ཅིང་དགེ་སྦྱོང་གི་འབྲས་བུ་ནི་འཐོབ་ལ། དགྲ་བཅོམ་ནི་འཐོབ་མི་ནུས་པས་འདས་ལམ་གྱིས་

ཕྱིས་དེ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པའོ། །འབྲས་བུ་ནི་དང་པོ་གཉིས་གང་རུང་ཡིན་གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་མིན་ཏེ། མངོན་པའི་སྤྱི་སྐད་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་ནས་འདོད་པར་ཉན་མོངས་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་མི་སྲིད་པ་འདི་སྤང་བྱ་ལྷག་
མའི་དབང་གིས་འདོད་པར་སྐྱེ་དགོས་པས་སོ། །
འདི་ལ་བོད་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་དབང་པོ་འབྲིང་གི་འབྲིང་དང་འབྲིང་གི་རྟུལ་
པོ་དང༌། ཚོགས་སྤྱོད་ཆེ་ཆུང་གི་ཐ་སྙད་བྱེད་དོ། །བསྟན་བཅོས་ལས་ནི་སྦྱོར་ལམ་སྔོན་དུ་བཏང་ཞིང་འབྲས་བུ་སྔོན་དུ་མ་བཏང་བའི་ཚོགས་སྤྱོད་དང༌། དེ་གཉིས་ཀ་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་ཚོགས་སྤྱོད་ཅེས་འབྱུང་སྟེ། ཀུན་བཏུས་ལས། ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་སྔོན་མ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེད་པ་དང་སྔོན་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པ་དང་ཐོབ་པ་ཡང་རུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མེད་པར་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ལམ་མངོན་དུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

650

བྱས་ནས་བསེ་རུ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་གཅིག་པུར་གནས་པའམ། རང་རྒྱལ་བར་གྱུར་ཏེ། ཚོགས་དང་སྤྱོད་པ་གང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའོ་ཞེས་སྦྱོར་ལམ་མ་
སྐྱེད་པས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་བསེ་རུ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་གཅིག་པུར་གནས་པ་དང༌། ལྷག་མས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་རང་རྒྱལ་དུ་གྱུར་ནས་ཚོགས་དང་སྤྱོད་པར་གསུངས་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། ལམ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་བསླབས་པས་འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། འགྲུབ་ཚུལ་དང་པོ་ནི། བསྐལ་པ་བརྒྱར་ཚོགས་བསགས་པའི་འོག་ཏུ་སངས་རྒྱས་མི་འབྱུང་བ་ན་སློབ་དཔོན་མེད་པར་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་བསྒོམས་ནས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །འགྲུབ་པ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ཡང༌། སྔར་ལམ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་

བཤད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་དང་དེས། སངས་རྒྱས་མི་འབྱུང་བ་ན་སློབ་དཔོན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆོས་སོ་བདུན་བསྒོམས་ནས་རིམ་པ་ལྟར་ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་ཅིང་དགྲ་བཅོམ་པའི་བར་དུ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། འབྲས་བུ་ལྷག་མ་ནས་དགྲ་བཅོམ་གྱི་བར་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །འདིའི་ལྟར་ན་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་བསྐལ་པ་
བརྒྱར་ཚོགས་བསགས་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་དངོས་པོ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས་དེ་ནས་ཚེ་འཕོས་པའི་ཕྱི་མ་དེ་ཉིད་ལ་ལམ་ལྷག་མ་བཞི་སྐྱེད་པར་བཞེད་ཀྱི། མཛོད་པ་
ལྟར་གདན་ཐོག་གཅིག་ལ་ངེས་པར་སྐྱེད་པ་མི་འདོད་དོ། །ལྷག་མ་གཉིས་ཀྱང་སྔར་བཞིན་དངོས་པོ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས་པའི་ཚེ་ཕྱི་མ་དེ་ལ་བཟོད་འབྲིང་ནས་

དགྲ་བཅོམ་གྱི་བར་དང་ཕྱིར་འོང་ངམ་ཕྱིར་མི་འོང་ནས་དགྲ་བཅོམ་གྱི་བར་སྐྱེད་པར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

651

བཞེད་དེ། སྲིདཔ་ཐ་མ་པའི་ཚེ་གཅིག་ལ་ལམ་མང་བ་དང་འབྲིང་བ་དང་ཉུང་བ་

བསྐྱེད་ནུས་པའི་སྒོ་ནས་འདི་དག་གི་ཁྱད་པར་བསྟན་ཏོ། །འདི་གསུམ་ལ་ཡང་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་དང་རིམ་གྱིས་སྤོང་བ་གཉིས། ཕྱི་མ་ལ་ཡང་མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་དང༌།
བཅུ་དྲུག་པ་རྫོགས་རྗེས་སུ་སྒོམ་སྤང་སྤོང་ཚུལ་གསུངས་པའི་རྣམ་གཞག་མ་མཐོང་ཡང༌། བྱང་ས་ལས། རང་རྒྱལ་བ་ནི་ཉན་ཐོས་ཇི་ལྟ་བ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཉན་ཐོས་རྣམས་དང་ལམ་གྱིས་རང་བཞིན་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཤད་པས་ཞུགས་གནས་བརྒྱད་ཀ་རྩིར་རུང་ཞིང་སྤང་བྱ་ཡང་རིམ་
གྱིས་སྤོང་ཞིང་དེ་ཡང་བཅུ་དྲུག་པའི་རྗེས་སུ་སྒོམ་སྤང་རྣམས་སྤོང་སྙམ་མོ། །
དང་པོ་ལ་མཛོད་ལས་ནི། སྟོན་དང་བསེ་རུ་བྱང་ཆུབ་པ། །བསམ་གཏན་མཐའ་རྟེན་གཅིག་ལ་ཀུན། །དེ་ཡི་སྔོན་དུ་ཐར་ཆ་མཐུན། ཞེས་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་ཚེ་
མཐོང་ལམ་གྱི་སྔོན་དུ་སྲིད་རྩེའི་"ཉེར་སྡོགས1

་ཐོབ་ནས་ཅི་ཡང་མེད་པ་མན་ཆད་ལ་
ཆགས་པ་དང་བྲལ་ཞིང༌། བསམ་གཏན་གྱི་མཐའ་བཞི་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལམ་ལྷག་མ་བཞི་སྟན་གཅིག་ལ་མངོན་དུ་བྱེད་ཅིང་དེའི་ཚེ་མཐོང་སྤང་རྣམས་དང་སྲིད་རྩེའི་སྒོམ་
སྤང་དགུ་ཙམ་ཞིག་སྤོང་བར་བཤད་དེ། འདིའི་ལྟར་ན་ཆགས་བྲལ་སྔོན་སོང་ཡིན་ཞིང་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་གནས་ཀྱང་འོང་ངོ༌། །བཞི་པ་ནི། དེ་གསུམ་གྱིས་ཚོགས་
གསོག་པའི་དུས་ནི་མཛོད་ལས། བསེ་རུ་བསྐལ་པ་བརྒྱ་ཡི་རྒྱུས། ཞེས་དང༌། ས་ལས་ཀྱང་དེ་ལ་བསྐལ་པ་བརྒྱར་ཚོགས་སོགས་པར་གསུངས་ནས་གཞན་གཉིས་ལ་བཤད་པ་མེད་དོ། །སྔ་མ་རྣམས་ན་རེ། ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་བརྒྱ་ཡི་སུམ་གཉིས་དང་

1 ཞོལ། ༦༧༡ ཉེར་སྡོགས བླ། ༧༨༩ ཀ ། ༧༢༧ སྡེ། ༧༣༣ ཉེར་བསྡོགས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

652

སུམ་ཆ་ཞེས་ཟེར་ལ། ཁ་ཅིག་ནི་ཉིས་བརྒྱ་དང་སུམ་བརྒྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། སྔ་མས་ནི་དེ་གསུམ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་རྣམས་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་ཚེ་བསྐྱེད་བྱའི་ལམ་གྲངས་ཉུང་བ་ལ་
བསམས་པར་སྣང་ལ། ཕྱི་མས་ནི་དེ་དག་མཆོག་འབྲིང་དམན་གསུམ་ཡིན་པས་
སྙམ་དུ་བསམས་ཏེ་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པས་དོར་བར་བྱའོ། །
འོ་ན་གང་ཞེ་ན། ས་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་རྣམས་ཀྱང་བསྟན་ལ། ཚོགས་གསོག་པའི་དུས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ལ་བཤད་ནས་གཞན་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བ་མ་བཤད་པ་དང༌། དྲིན་ལན་བསབ་པ་ལས། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱས་ཚར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྤྱིར་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དུས་མཚུངས་གསུང་བ་ལྟར་འཐད་དོ། །བསྐལ་པ་ལ་བྱང་ཡེས་བར་བསྐལ་དུ་བཤད་པ་ནོར་ཏེ། ས་ལས་གསལ་ཁ་མེད་ཀྱང་མཛོད་འགྲེལ་ལས། བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱར་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་དག་ལ་སྤྱད་པས་བསེ་རུ་ལྟ་བུར་འགྱུར་རོ། ཞེས་པས་སོ། །དེ་
གསུམ་ལས་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་མ་ངེས་པ་འགའ་ཞིག་རང་
རྒྱལ་དུ་སོང་བ་ཡིན་པར་མཛོད་འགྲེལ་ལས། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཚོགས་ཤིང་སྤྱོད་པ་དང་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་ཚོགས་ཤིང་སྤྱོད་པ་རྣམས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་སུ་གྱུར་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་རང་རྒྱལ་བ་རྣམས་
ཞེས་བྱའོ། ཞེས་དང༌། དེའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། གང་དག་གིས་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང༌། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ནུབ་པ་དང་

བདག་ཉིད་ཀྱིས་འདིར་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ནི་ཚོགས་ཤིང་སྤྱོད་པ་ཡིན་ལ་ཞེས་སོ། །སྦྱོར་ལམ་ཙམ་སྐྱེད་པའི་སོ་སྐྱེ་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་རང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

653

རྒྱལ་ཡང་ཡོད་པར་གཞན་དག་ཟེར་ཞེས་མཛོད་འགྲེལ་ལས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་གསུངས་ཀྱང་ས་ཡི་དངོས་གཞིའི་རང་ལུགས་ལ་ལམ་གཞན་སྔོན་དུ་མ་སོང་བའི་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་དེ་གསུམ་འབྱེད་པར་མངོན་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་རིགས་ངེས་པ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་མ་ངེས་པར་ཀུན་བཏུས་ལས། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་པ་གང་ཞེ་ན།

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ངེས་པའམ་མ་ངེས་པ་ལ་གནས་པ་དང༌། ཞེས་སོ། །
ལྔ་པ་ལ་ཐུགས་དང༌། ལུས་ཀྱི་གནས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཆོས་ཟབ་
མོ་ལ་མོས་པ་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་ལྷུར་ལེན་པ་དང༌། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་གནས་པ་ནི་གསུམ་ག་ལ་འདྲའོ། །གཉིས་པ་ནི། བསེ་རུ་ལྟར་སྤྱོད་པ་ནི་གཅིག་པུ་ལ་དགའ་ཞིང་གཅིག་པུར་གནས་ལ། ལྷག་མ་གཉིས་ནི་དེ་ལས་བཟློག་ནས་ཚོགས་དང་གནས་པར་འགྱུར་རོ། །དྲུག་པ་ནི་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གྲོང་ངམ་གྲོང་རྡལ་གང་དུ་རྟེན་ཅིང་གནས་ཀྱང་རུང་སྟེ། ལུས་ཤིན་ཏུ་བསྲུངས་པ་དང༌། དབང་པོ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་བསྡམས་པ་དང་དྲན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནས་པས་གྲོང་ལ་སོགས་པར་བསོད་སྙོམས་ལ་འཇུག་སྟེ། དམན་པ་རྣམས་ལ་བརྩེ་བར་བྱེད་པ་ན་
ཡང་ལུས་ཀྱིས་ཡིན་གྱི། ངག་གིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་ལུས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་
གྱི། ངག་གིས་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་དང་ཞེ་འགྲས་པ་རྣམས་བཟློག་པའི་ཕྱིར་རྫུ་འཕྲུལ་དུ་མ་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །བདུན་པ་ལ་གཉིས་ལས། སྤྱིའི་སྒྲ་བཤད་པ་ནི། མཛོད་འགྲེལ་ལས། ལུང་མེད་པར་བདག་གཅིག་པུའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་པས་རང་སངས་རྒྱས་ཏེ། ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་དང་པོའི་སྒྲ་བཤད་པ་ནི། འགྲེལ་བཤད་ལས། བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཇི་ལྟར་བསེ་རུ་དག་གཉིས་པ་མེད་པ་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

654

བཞིན་དུ་དེ་དག་ཀྱང་ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་དང༌། རང་སངས་རྒྱས་གཞན་དག་དང་མི་འདྲེ་བར་གནས་པས་ན་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་ནི་བོད་སྔ་མ་རྣམས་ཚོགས་ན་སྤྱོད་པས་ཚོགས་སྤྱོད་ཅེས་འཆད་ཀྱང༌། གཞུང་རྣམས་ལས་ཚོགས་དང་སྤྱོད་པ་དང་ཚོགས་ཤིང་སྤྱོད་པ་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། གྲོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྤྱོད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། བགྲོད་པ་པོ་རྟེན་གྱི་ཁྱད་པར། བགྲོད་པར་བྱ་བ་ལམ་
གྱི་ངོ་བོ། དེའི་རྒྱུ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཁྱད་པར་དངོས་དང༌། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དམན་མཆོག་གི་"རིམ་པ་ལྟར་ན།1

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་

བརྗོད་པར་རིགས་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་རེ་ཞིག་ཉན་ཐོས་ལས་རང་རྒྱལ་ཁྱད་ཞུགས་པ་
ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པ་གསུངས་ཏེ། དགོས་པ་ནི། ཉན་རང་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་མེད་ན་དེའི་ལམ་ཉན་ཐོས་ལས་ལོགས་སུ་འཆད་མི་རིགས་ལ། ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཆོས་གང་གིས་ན་རང་རྒྱལ་དེ་དག་གི་ལམ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལས་གཞན་ཡིན་པར་
འགྱུར་བ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལས་རང་རྒྱལ་དེ་དག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ན་ཚུལ་ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བསུ་བར་ཏེ་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི། སྦྱོར་ལམ་དུ་ཆོས་རྣམས་ལ་གནས་པ་དང་མི་གནས་པ་དང་བྲལ་བ་ཡུམ་ལ་གནས་པར་གསུངས་པ་ན་འཁོར་གྱི་ནང་ན་ལྷའི་བུ་ཁ་ཅིག་གནོད་སྦྱིན་གྱི་སྐད་ལ་

སོགས་པ་ནི་ཤེས་པར་ནུས་ཀྱི། རབ་འབྱོར་གྱིས་ཡུམ་ལ་གནས་པར་གསུངས་པ་

1 བླ། ༧༩༣ ཀ ། ༧༣༠ རིམ་པ་ལྟར་ན། སྡེ། ༧༣༦ རིམ་པ་ལྟར་ནི། ཞོལ། ༦༧༤ རིམ་པ་ལྟར།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

655

ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པ་དང་དེའི་བསམ་པ་རིག་ནས་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། རང་བྱུང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་ཚེ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བདག་ཉིད་ཀྱིས་རང་གིས་བྱང་ཆུབ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་ལ་གཞན་
གྱིས་བསྟན་མི་དགོས་པ་ནི། དེ་ནས་ཡང་འཁོར་དེ་རྣམས་ལས་ལྷའི་བུ་ཁ་ཅིག་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་པར་གྱུར་ཏེ། གང་གནོད་སྦྱིན་རྣམས་ཀྱི་སྐད་དང༌། ཞེས་པ་ནས།
གནོད་སྦྱིན་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བསྙད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་སྨྲས་པར་གྱུར་ན།
ཤེས་པར་རུང་གི་གང་འཕགས་པ་རབ་འབྱོར་ཡུམ་འཆད་པ་དང་རབ་ཏུ་བརྗོད་པ་དང་སྟོན་པ་དང་ཉེ་བར་སྟོན་པ་དེ་ནི་ཤེས་པར་མི་རུང་ངོ༌། །དེ་ནས་ཡང་ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་ལྷའི་བུ་དེ་དག་གི་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་སེམས་ཀྱིས་ཤེས་ནས་ལྷའི་
བུ་དེ་དག་ལ་སྨྲས་པ། ལྷའི་བུ་དག་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཤེས་པར་མི་རུང་ངམ། ལྷའི་བུ་རྣམས་ཀྱིས་སྨྲས་པ། འཕགས་པ་རབ་འབྱོར་ཤེས་པར་མི་རུང་ངོ༌། །རབ་འབྱོར་
གྱིས་སྨྲས་པ། ལྷའི་བུ་དག་འདི་ལྟར་ཡི་གེ་གཅིག་ཀྱང་མ་བརྗོད་ཀྱི་གང་མ་བརྗོད་པ་
དེ་ནི་ཐོས་པར་མི་རུང་ངོ༌། །གང་ཐོས་པར་མི་རུང་བ་དེ་ནི་ཤེས་པར་མི་རུང་ངོ༌། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་རབ་འབྱོར་གྱིས་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་དོན་མི་རིག་པ་དེ་ནི་ཤེས་པ་
ཟབ་པ་ཡིན་ལ། ཡི་གེ་གཅིག་ཀྱང་མ་བརྗོད་པ་ནི་མ་བརྗོད་པ་ཟབ་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེའི་དོན་ཡང་མཉམ་གཞག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི་ཤེས་པ་ཟབ་སྟེ་གཞན་གྱིས་རང་ལ་བསྟན་མི་དགོས་པའོ། །རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ངག་གི་
འབྲས་རྟགས་ལས་གཞན་གྱིས་མི་རྟོགས་པ་ནི་མ་བརྗོད་པ་ཟབ་པ་སྟེ། རྩ་བའི་ཡང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

656

སྒྲས་བསྡུས་པ་གཞན་ལ་རང་གིས་བསྟན་མི་དགོས་པའོ། །ཟབ་པ་སྔ་མ་ལ་ནི་ཕྱི་མས་ཀྱང་ཁྱབ་ལ་དེ་ལ་ནི་སྔ་མས་མ་ཁྱབ་བོ་ཞེས་གསུང་བ་ལྟར་རོ། །ཟབ་པ་དེ་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་རང་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཟབ་པ་ནི། ཀྱེ་མ་
འཕགས་པ་རབ་འབྱོར་འདི་ནི་ཡུམ་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ་ཟབ་པ་བས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པ་སྟོན་པར་བྱེད་ཕྲ་བ་བས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་སྟོན་པར་བྱེད་པའོ། ཞེས་པའོ། །དེ་ལ་ཟབ་པ་ནི། གཞན་གྱི་སྒྲ་ལས་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སོ། །དེ་བས་ཟབ་པ་ནི་རང་གི་རྟོགས་པའི་རྐྱེན་འདི་ཙམ་གྱིས་ཁྱད་

པར་དུ་བྱས་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཕྲ་བ་ནི་ཉོན་སྒྲིབ་ཙམ་སྤངས་པའི་
འབྲས་བུ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཤེས་པའོ། །
དེ་བས་ཕྲ་བ་ནི། ཤེས་སྒྲིབ་གཟུང་རྟོག་སྤངས་པས་ལྷག་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་
ཡེ་ཤེས་སོ། །བརྒྱད་སྟོང་པར་རིང་བ་བས་ཀྱང་ཆེས་རིང་བ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བས་དེ་ལ་རིང་བ་ནི་མུ་སྟེགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཤེས་པའོ། །ཆེས་
རིང་བ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡུལ་མིན་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཉི་སྣང་དང་ལེ་
བརྒྱད་མ་གཉིས་ཀར་བསྟན་མི་དགོས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཟབ་པའི་མདོ་གཉིས་སྦྱར་བས་དེའི་ལྟར་ན་རྐང་པ་ཐ་མ་གཉིས་ཡེ་ཤེས་ཟབ་པ་དང༌། དང་པོ་གཉིས་བསྟན་མི་དགོས་པའི་དོན་ཅན་དུ་འཆད་ཅིང༌། ཁྱད་པར་དུ་ཉི་སྣང་ལས་ཡེ་ཤེས་ཟབ་པའི་མདོའི་སྔོན་དུ་གང་གང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་བླངས་ནས་འཆད་དོ། །འགྲེལ་
པ་འདི་ལྟར་ན་རང་ལ་གཞན་གྱིས་བསྟན་མི་དགོས་པ་རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་དང་རང་
གིས་སྟོན་པ་སྒྲ་ལ་མི་ལྟོས་པ་ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །ཁ་ཅིག་ཟབ་པ་ཉིད་དུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

657

བརྗོད་པ་གོང་མ་ལ་ཡང་སྦྱོར་ཡང་རྒྱན་སྣང་དང་བསྟུན་ན་ཕྱི་མ་ཉིད་ལ་སྦྱོར་བ་འཐད་དོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ། རྩ་བའི་ཡང་སྒྲས་ཁྱད་པར་ཕྱི་མ་འཕངས་པར་བྱས་ནས་ཟབ་པ་གཉིས་ཀ་ལ་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ལམ་བགྲོད་པ་དང་ཆོས་སྟོན་པའི་ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་ལས་རང་རྒྱལ་ཁྱད་ཞུགས་པ་ཉིད་གཅིག་སྟེ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །གང་ན།
རང་རྒྱལ་སྲིད་མཐའ་བ་དེ་དག་ལ་བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སངས་རྒྱས་དང་
སོགས་པས་བྱང་སེམས་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་ཞེས་བྱ་བ་
ནིའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་སྲིད་མཐའི་ཚེ་སློབ་དཔོན་གཞན་
གྱིས་བསྟན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་བདག་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་ཐོབ་བྱའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་ནི། སྔོན་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལ་དམིགས་པའི་ཐོས་པ་དང་སོགས་པས་བསམ་
པ་དང་སྨོན་ལམ་ལ་སོགས་པའི་དགེ་རྩ་མངོན་པར་འདུ་བྱས་ཤིང་སྐྱེད་པའི་མཐུས་སོ། །
བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སློབ་དཔོན་གྱིས་བསྟན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པས་ཉན་
ཐོས་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པར་ཇི་ལྟར་འགྲུབ་ན། ལུང་ལས་ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་སྲིད་

མཐའི་ཚེ་ཡང་གཞན་གྱིས་སྒྲས་བསྟན་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རང་གི་བྱང་ཆུབ་རྟོགས་པར་
འགྱུར་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་གང་ལས་ན། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལས།
ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་རྣམ་གྲོལ་སྒྲ་ཕྱིར་འགྲོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར་འདི་དག་ལ་སློབ་མ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་དེ། ངེས་པར་སློབ་དཔོན་དགོས་པས་སོ། །འདིར་གཞན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

658

དག་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ནི་ཆོས་སྟོན་པའི་འཕགས་གཞི་ཡིན་པས་འོག་ཏུ་འབྲེལ་ལ་རྒྱན་སྣང་ལས་ཀྱང་འདི་གཉིས་ཕྲལ་ནས་གོང་འོག་ཏུ་གསུངས་པ་ལྟར་བྱ་སྟེ། འདིར་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གསུངས་པ་ནི་ཚིག་ཚོགས་སྐྱུང་བ་ལ་དགོངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ལས་རང་རྒྱལ་ཁྱད་ཞུགས་པ་ཉིད་གཉིས་པ་ཡིན་
ནོ། །གང་ན། རང་རྒྱལ་དེ་དག་གི་ཡེ་ཤེས་གདུལ་བྱ་གཞན་གྱིས་སྒྲ་ལས་མི་རྟོགས་
ཤིང་སྒྲ་མེད་ལས་རྟོགས་པའི་ཟབ་པ་ཉིད་ནིའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། སྒྲར་བརྗོད་པ་མེད་པའི་ཆོས་སྟོན་པས་གདུལ་བྱ་གཞན་དག་མངོན་མཐོའི་ལམ་དགེ་བ་བཅུ་དང་སོགས་པས་ངེས་ལེགས་ཀྱི་ལམ་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་དེ་དེའི་
ཕྱིར་རོ། །དེའི་རྒྱུ་གང་ན། རང་རྒྱལ་དེ་དག་གིས་རང་གིས་ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་གཟུང་རྟོག་སྤངས་པས་གཟུང་མེད་རྟོགས་པ་དང་སོགས་པས་དེའི་རྒྱུ་ཚོགས་བསགས་ཤིང་སྨོན་ལམ་བཏབ་པའི་མཐུས་སོ། །རང་གི་གདུལ་བྱས་བསྟན་བྱའི་དོན་གོ་བ་སྒྲ་ལ་མི་ལྟོས་པས་ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ན། ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་འཆད་པ་པོས་སྒྲར་བརྗོད་པའི་ཆོས་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་ཉན་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་

འཆད་པ་པོའི་ཤེས་པའི་རྩལ་བརྗོད་འདོད་རྟོགས་པར་"བྱེད་ནའི1

་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རྣམས་
ནི་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་བསྟན་པས་གདུལ་བྱ་གཞན་དག་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་སོ། །འདི་ནི་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པ་སྟེ། འགྲེལ་པ་འདིའི་ཡང་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ། །ལུགས་ལས་དང་འབྱུང་ཞེས་པ་འདིར་ཡང་སྦྱར་ལ་ཀྱང་ནི་ཉན་ཐོས་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་སྒྲ་ལ་ལྟོས་པར་མ་ཟད་

1 སྡེ། ༧༤༡ བྱེད་པའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

659

པའོ། །ཁ་ཅིག་སྒྲ་མེད་དུ་སྟོན་ན་བསྟན་བྱ་སྒྲ་ལས་མི་རྟོགས་པའི་ཁྱབ་སྒྲུབ་ཏུ་གཞུང་འདི་སྦྱོར་བ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱིས་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཁྱད་གཞི་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ལམ་བགྲོད་ཚུལ་དང༌། ཆོས་སྟོན་ཚུལ་དེ་སྔོན་ལ་བཀོད་ནས་དེ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པར་སྒྲུབ་པ་མ་མཁྱེན་པའོ། །གཞན་ཡང་རིགས་བྱིན་གྱིས། ཉན་པ་པོ་རྟག་ཏུ་ངུ་ལ་
སོགས་པས་འཆད་པ་པོ་ཆོས་འཕགས་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པའི་ནུས་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱེད་ཅེས་པ་ཡང་སྐབས་དོན་མ་མཁྱེན་པ་སྟེ། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་

བཅས་སུ་བཤད་པ་དང་ཉན་པའི་སྒོ་ནས་ཉན་ཐོས་འཆད་པ་པོའི་ཤེས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པར་འཆད་དགོས་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་སྒྲ་བཅས་སུ་བཤད་ཉན་བྱེད་ཚུལ་ལ་
སྦྱར་བས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང༌། ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་མེད་པ་དང་ཆོས་སྟོན་པ་གཉིས་འགལ་བར་བསམས་ནས་ཇི་ལྟར་ན་སྒྲ་མེད་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་རུང་སྟེ། དེ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར་སྙམ་པའི་དོགས་པ་ཁོང་ན་གནས་པ་བསུ་བར་བཞེད་ནས་གསུངས་སོ། །ཡང་ནི་གོང་དུ་རང་རྒྱལ་ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་གང་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བསུ་བར་མ་ཟད་དོགས་པ་འདི་ཡང་བསུ་བའོ། །འཕགས་པས་ནི་གཞན་གྱིས་བསྟན་མི་དགོས་པའི་མདོར་ཚིག་གིས་བརྗོད་
པ་མེད་བཞིན་དུ་ཡང་ཆོས་སྟོན་པར་བཀྲལ་ནས་དེ་རྩོད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྣང་ངོ༌། །གང་ལ་ན། རང་རྒྱལ་གྱི་གདུལ་བྱ་གང་བརྗོད་བྱའི་དོན་
ནི། གང་དང་གང་ལ་རང་རང་གི་མོས་པ་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ཉན་འདོད་པ་དེ་དང་དེ་ལའོ། །གང་ན། བསྟན་བྱའི་དོན་དེ་དང་དེའོ། །ཇི་ལྟར་ན། བརྗོད་པའི་སྒྲ་མེད་ཀྱང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

660

བརྗོད་བྱ་དེ་ཉན་པ་པོས་ཇི་ལྟར་ཉན་འདོད་པ་དེ་ལྟར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མེད་ཀྱང་ཆོས་སྟོན་པར་མི་འགལ་ལོ། །འདི་ལ་མདོ་མེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་མེད་ཀྱང་ཆོས་སྟོན་པ་མི་འགལ་ཏེ། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་བཞིན་ནོ། །འདི་ལ་གཉིས། རྒྱུ་དུས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་འདེབས་ཚུལ་དང༌། འབྲས་དུས་སུ་སྨོན་ལམ་གྲུབ་ཚུལ་མཚུངས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། འོ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་

དེ་ལྟར་ཆོས་སྟོན་པའི་རྒྱུ་གང་ན། དེའི་རྒྱུར་ཚོགས་བསགས་ཤིང་སྨོན་ལམ་བཏབ་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྨོན་ལམ་བཏབ་པའི་ཚུལ་ནི། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་གྱུར་པ་ན་བདག་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ནས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ནུས་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྨོན་ལམ་བཏབ་བོ། །དེ་ལྟར་འདེབས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ནི་ཡིད་ཕྱི་རོལ་ཏུ་རྣམ་པར་གཡེང་བྱེད་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་རྒྱུད་འཁྲུག་པ་སྟེ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་དེ་མཐོང་ནས་སོ། །དེ་གཡེང་བ་ཡིན་པ་ཡང་རྟོག་པས་ངོ་བོ་ལ་རྣམ་པར་མ་བརྟགས་སྤྱོད་པས་ཁྱད་པར་ལ་རྣམ་པར་མ་དཔྱད་པར་ཚིག་ཏུ་མི་སྨྲ་བ་སྟེ་སྨྲ་བར་མི་ནུས་ཏེ། རྟོག་དཔྱོད་ངག་ཀུན་སློང་ཡིན་པས་སོ། །ཁ་ཅིག་བརྗོད་པ་ནི་ནང་གི་བརྗོད་པ་རྟོག་དཔྱོད་ལ་འདོད་པ་དོན་མིན་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས། ཆོས་སྟོན་པ་ནི་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཆེན་པོར་འགྱུར་ལ། ཞེས་གསུངས་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་

ཀྱང་དེ་བཀོད་པས་སོ། །སྔར་གྱི་སྨོན་ལམ་འདེབས་ཚུལ་དེ་ལྟར་རང་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་

བཏབ་པ་དེ་བས་ན་སངས་རྒྱས་དང་རང་རྒྱལ་གཉིས་སྒྲ་མེད་དུ་ཆོས་སྟོན་པའི་རྒྱུ་སྨོན་ལམ་འདེབས་ཚུལ་འདྲ་བའི་ཕྱིར་སྒྲ་མེད་ཀྱང་ཆོས་སྟོན་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་སྦྲེལ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

661

ལོ། །རྒྱན་སྣང་དུ། སངས་རྒྱས་དང་མཚུངས་པར་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་

དེ་ལྟར་བཏབ་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་འདི་ལྟར་འབྱུང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །གང་ལ་ན་གདུལ་བྱ་གང་ཞིག་བསྟན་བྱའི་དོན་གང་ལ་རྣམ་པ་ཇི་ལྟར་ཉན་འདོད་པ་དེའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལའོ། གང་ན། བསྟན་བྱའི་དོན་དེའོ། །ཇི་ལྟར་ན། སྒྲ་མེད་ཀྱང་ཇི་ལྟར་བསྟན་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པའམ་

ཚུལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་རོ། །རྒྱུ་གང་གིས་ན། སྔོན་གྱི་སྨོན་ལམ་དང་སོགས་པས་
"གཟུགས་མེད

1

་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཐུས་སོ། །གནས་སྐབས་གང་དུ་ན།
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྔོན་སྨོན་ལམ་བཏབ་ནས་ཕྱིས་བྱང་ཆུབ་པ་ན་དེའི་མཐུས་སྒྲ་མེད་
ཀྱང་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་ཇི་ལྟར་བསྟན་འདོད་པའི་དོན་དེ་ལྟར་སྣང་བར་བྱེད་ནུས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་སུ་མ་ཟད་རང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་
གནས་སྐབས་ན་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་བས་ན་སྒྲ་མེད་ཀྱང་ཆོས་སྟོན་པ་མི་འགལ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་སྟོན་པ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་དོན་ནི་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་བླའི་འདི་ལྟར་བརྗོད་བྱའི་ཆོས་གོ་བ་གདུལ་བྱ་ཉན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྟེ་ལེགས་པར་དང་པོར་བསྐྲུན་ཞིང་ཕྱིས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པ་ནི་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པའོ། །སྐབས་འདིའི་དཔེ་ནི་ཡང་སྒྲས་ཁོང་ནས་འཕངས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ཉན་ཐོས་ལས་རང་རྒྱལ་ཁྱད་ཞུགས་པ་བརྗོད་ནས་རྣལ་མ་སྟེ་དཀྱུས་མ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་

1 ཞོལ། གཟུགས་མེད བླ། ༨༠༡ ཀ ། ༧༣༧ སྡེ། ༧༤༣ གཟུང་མེད

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

662

གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པ་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་
ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ལམ་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་ཏོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། རྒྱུ་ལམ་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་ན་འབྲས་བུའི་དུས་སུ་དེ་མངོན་དུ་བྱས་ཚུལ་དང་ཆོས་སྟོན་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་གཉིས་མི་འཐད་པས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན། བསེ་རུ་ལྟ་བུས་མཚོན་པའི་རང་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལམ་མོ། །གང་གིས་དང་གང་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་

སྐབས་བཞིན་ནོ། །ཚུལ་ནི། བརྟེན་པ་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གཉིས་དང༌། རྟེན་
རིགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གསུམ་གྱིས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པར་རོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་
བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱང༌། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་རྟོགས་ཚུལ་ནི་ཉན་ཐོས་དང་མཚུངས་པས་དེ་བཤད་ཟིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་འདིར་རྗེ་བཙུན་གྱིས་མ་གསུངས་པ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ཞེས་
འགྲེལ་པར་ཁ་བསྐང་བ་མཛད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤངས་
རྟོགས་ལ་ཡང་སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་གོ་སླ་བར་དགོངས་
ནས་སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་ཙམ་ཞིག་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་གཟུང་རྟོག་སྤངས་པ་དང་འཛིན་རྟོག་མ་སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པས་གཟུང་བ་ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་ནམ་ཡུལ་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་སྤངས་པ་ནི། ལྷའི་བུ་དག་གཟུགས་ནི་ཟབ་པ་མ་ཡིན་ཕྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་ཟབ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

663

པ་དང་ཕྲ་བ་བཀག་པའོ། །འདིས་གཟུང་བས་སྟོང་པའི་རང་བཞིན་དེ་རང་རྒྱལ་གྱི་བློ་
ལ་ལྟོས་ཏེ་ཟབ་པ་དང་ཕྲ་བ་མིན་པར་བསྟན་པ་ནི་དེ་དེས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནང་གི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་མེད་པར་མ་རྟོགས་པས་འཛིན་པ་ཡུལ་ཅན་དུ་སྣང་བ་ལ་བདེན་ཞེན་གྱི་རྟོག་པ་མི་སྤོང་བ་ནི། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྨྲས་པ་

ལྷའི་བུ་དག་དེ་དེ་བཞིན་ནོ་དེ་དེ་བཞིན་ཏེ། སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་སྟེ་ཆོས་ཉན་པ་དེ་དག་ཀྱང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་སྤྲུལ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་ཆོས་ཉན་པ་དེ་དག་ཀྱང་སྤྲུལ་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྷའི་བུ་དག་གཟུགས་ཀྱང་རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་སོ། །
འདི་དག་གིས་དཔེར་ན་སྒྱུ་མ་དང་སྤྲུལ་པ་ནི་ཡུལ་མེད་ཀྱང་དེར་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་ཡོད་པ་ལྟར་རང་རྒྱལ་དེ་དག་གིས་ཡུལ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ཀྱང་འཛིན་པ་མེད་པ་མ་རྟོགས་པར་བསྟན་ཏོ། །ཁྱད་པར་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རང་རྒྱལ་གྱི་

ལམ་དེ་ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་ཐེག་ཆེན་ལས་དམན་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན་ཏོ། །གལ་ཏེ་སུམ་ཅུ་པར། གཟུང་བ་མེད་པས་དེ་འཛིན་མེད། ཅེས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་གཟུང་རྟོག་སྤོང་ན་འཛིན་རྟོག་མི་སྤོང་བ་འགལ་ཞེ་ན། དོན་འདི་ལ་ཚིག་གསལ་ལས། རང་སངས་རྒྱས་འདི་དག་གིས་ནི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་
འཇིག་པ་དང་འཆགས་པའི་དབང་གིས་རྟོགས་པར་སླ་བ་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་

འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་ལུས་ནི་རབ་ཏུ་འཇིག་པས་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པས། ཞེས་དང༌། འཛིན་པའི་ངོ་བོ་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འཁོར་བ་རྣམས་སུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

664

"རྒྱུན་རབ་ཏུ་བསྟན་པས1

་བདག་མེད་ཅེས་དེ་དག་གི་ཡེ་ཤེས་མི་འཇུག་གོ །ཞེས་
གཟུང་བ་གཟུགས་ཕུང་དང་འཛིན་པ་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་ལ་རྒྱུན་བརྟན་མི་བརྟན་ཡོད་པས་རྟོགས་དཀའ་སླ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྟོགས་མ་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཡོད་པར་འཆད་
དོ། །དེ་ལྟར་འཆད་ཀྱང་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་ནི་རྒྱན་སྣང་དུ། རང་གི་མཚན་ཉིད་
ཀྱི་དངོས་པོ་ཡོད་ན་དེ་འཛིན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཤེས་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་ཞིང་དེ་མེད་པར་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ན། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་
འཛིན་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་འགག་བཞིན་པས་འཕངས་པའི་རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལ་ནི་
གཟུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ངེས་པ་འདི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
དེའི་དོན་ནི་གཟུང་བ་རང་མཚན་དུ་ཡོད་ན་རང་མཚན་རྣམ་རྟོག་ལ་མི་སྣང་བས་དེ་འཛིན་པའི་རྟོག་མེད་མ་འཁྲུལ་བའི་འཛིན་པ་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་གཟུང་བ་མེད་ན་མེད་པ་ཡིན་ཀྱང༌། གཟུང་བར་སྣང་བའི་འཛིན་པ་ནི་ཐོག་མེད་ནས་བརྒྱུད་པའི་རང་གི་རྣམ་རྟོག་སྔ་མས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ལས་སྐྱེས་པས་ན། གཟུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པས་འཛིན་པ་ཡང་དེ་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་དོ། །རྟེན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་པ་པོའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་དང༌།

སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་ནོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ནས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་

1 བླ། ༨༠༤ ཞོལ་། ༦༨༤ རྒྱུན་རབ་ཏུ་བསྟན་པས ཀ ། ༧༤༠ སྡེ། ༧༤༦ རྒྱུན་རབ་ཏུ་བརྟན་པས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

665

འབྱོར་གྱིས་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་དེ་དག་དང་ལྷའི་བུ་དེ་དག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །
ཚེ་དང་ལྡན་པ་དག་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་སམ། བདེན་པ་མཐོང་བའི་གང་ཟག་གམ། དགྲ་བཅོམ་པ་ཟག་པ་ཟད་པ་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའམ། སྔོན་གྱི་རྒྱལ་བ་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་སངས་རྒྱས་

བྱོན་པ་མང་པོ་ལ་དགེ་བའི་རྩ་བ་སྐྱེད་པ་དག་གམ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་

ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་རིགས་ཀྱི་བུ་དང་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དག་ཡུམ་འདི་ལྟར་ཟབ་པ།
ཞེས་པ་ནས། འདི་ལྟར་མཁས་ཤིང་མཛངས་པས་རིག་པར་བྱ་བ་འདི་ལེན་པར་འགྱུར་ཏ། ཞེས་སོ། །བརྒྱད་སྟོང་པར། ཚེ་དང་ལྡན་པ་དག་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་བྱང་ཆེན་རྣམས་སམ། ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་སམ། དགྲ་བཅོམ་པ་ཟག་པ་ཟད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཡུམ་འདི་ལྟར་བཤད་པ་འདི་ལ་ཡང་དག་པར་འཛིན་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་ཡུམ་འདི་ལྟར་བསྟན་པ་འདི་ལ་སུ་དག་ཡང་དག་པར་འཛིན་པར་འགྱུར་ཞེས་རབ་འབྱོར་ལ་དྲིས་པ་དང༌། ཀུན་དགའ་བོ་ལ་ལན་དུ་སྨྲས་སོ། །
སྡུད་པ་ལས། རྒྱལ་སྲས་བདེན་ལ་མཁས་དང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང༌། །དགྲ་བཅོམ་དྲི་མ་བསལ་ཞིང་སོམ་ཉི་སྤངས་པ་དང༌། །བཞི་པ་དགེ་བའི་བཤེས་ཀྱིས་

ཡོངས་སུ་ཟིན་པའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ཉི་ཁྲི་ལས་གང་ཟག་ལྔ་དང༌། བརྒྱད་སྟོང་པར་
གསུམ་དང༌། སྡུད་པར་བཞི་གསུངས་ཤིང་དེ་ཡང་དང་པོར་བདེན་མཐོང་བཤད་དོ། །འོ་ན་བླང་བྱའི་ཡུལ་དེ་གང༌། ལེན་མཁན་གྱི་གང་ཟག་དེ་དག་ཀྱང་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་
ན། ཉི་སྣང་དང་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ཡུམ་ལེན་པར་བསྟན་པ་རྣམས་རང་སངས་རྒྱས་བསྟན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

666

པར་བཤད་པ་ཙམ་ལས་གཞན་ཉི་ཁྲིའི་འགྲེལ་པ་རྣམས་སུ་བཤད་པ་མེད་དོ། །རྒྱན་སྣང་ལས། དང་པོ་ནི། སྤངས་པ་ཁྱད་པར་གཉིས་ལྡན་གྱི་རང་རྒྱལ་གྱི་

ལམ་དང༌། གཉིས་པ་ནི། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ནི་རང་བྱང་ཆུབ་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་སྦྱོར་ལམ་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཉིད་རང་གི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པས་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་མི་བཞུགས་པའི་ཞིང་དུ་ལུས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་འདོད་
པས་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའ། །ལྟ་བ་ཕུན་ཚོགས་ནི་ཤོེས་རབ་ཀྱི་ལྟ་བ་བར་མ་དང་

ལྡན་པ་སྟེ། ཐེག་འབྲིང་གི་ཤེས་རབ་བོ། །དགྲ་བཅོམ་པ་ཟག་ཟད་ནི་མཐོང་ལམ་གྱིས་

མཐོང་སྤང་གི་ཟག་པ་རྣམས་སྤངས་པས་མཆོད་པར་འོས་པ་སྟེ། མཐོང་ལམ་པའོ། ཞེས་འཆད་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཚིག་གསུམ་གྱིས་ནི་རང་བྱང་ཆུབ་ལ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པའི་རིགས་དང་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་རིགས་
དང་དེ་ཉིད་ལ་ངེས་པའི་རིགས་ཀྱི་གང་ཟག་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང་པོ་ཡང་
དག་པར་བསྒྲུབས་པའི་རིགས་ཀྱི་གང་ཟག་དང༌། བར་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་

རིགས་ཀྱི་དང༌། ཐ་མ་རང་རྒྱལ་དུ་ངེས་པའི་རིགས་ཀྱི་གང་ཟག་ལ་བཤད་ཅིང༌། ལྟ་
བ་ཕུན་ཚོགས་ལམ་གང་ལ་གནས་གསལ་ཁ་མེད་དོ། །
གལ་ཏེ་རིགས་དེ་དག་ཀྱང་རྒྱས་འགྱུར་དང༌། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང༌། ལམ་གང་དུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ཐོབ་པའི་རིགས་ཡིན་པས་གསུམ་པ་འདིའི་དང་པོ་ལ་སྦྱར་བས་ཆོག་ཀྱང་མ་སྦྱར་བ་དང༌། དང་པོ་གཉིས་གོ་རིམས་བཟློག་ནས་བཤད་པ། ལམ་ཐ་མ་གཉིས་ལ་གནས་པ་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཉི་ཁྲི་དང་བརྒྱད་

སྟོང་པའི་གང་ཟག་གཉིས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ཞིང་དེ་སྡུད་པར་བཤད་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

667

དང་པོ་དང་ཡང་གཅིག་ཡིན་ཏེ། སྡུད་འགྲེལ་ལས། དེ་ལ་ཤེས་རབ་འབྲིང་གི་ལྟ་བ་
དང་ལྡན་པས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་མཁས་པ་ནི་རྒྱལ་སྲས་སོ། ཞེས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་གང་ཟག་གཉིས་པའི་བཤད་པ་འདི་ལ་མཛད་ཅིང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་རང་རྒྱལ་སྦྱོར་ལམ་པ་ལ་བཤད་པས། ལྟ་བ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་གང་ཟག་ཚོགས་ལམ་པར་བརྟག་ནུས་པའི་ཕྱིར་རིགས་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམས་
འཆོལ་པ་མེད་དོ། །ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རིགས་སྦྱོར་ལམ་ནས་ཐོབ་ཀྱང་མཐོང་ལམ་ནས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དེར་བཞག་པ་མི་འགལ་ལོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཆོད་པས་ན་དགྲ་བཅོམ་པ་སྟེ་མཐོང་
བའི་ལམ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གཟུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤངས་པས་རིམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དྲི་མ་བསལ་བ་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་
པས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པའི་ཕྱིར། སོམ་ཉི་སྤངས་པ་ནི་གསུམ་པའོ། ཞེས་མཐོང་ལམ་ལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱར་བས་མཐོང་ལམ་པ་མཚོན་པ་ཙམ་ཡིན་པས་ལམ་ཐ་མ་གཉིས་ལ་གནས་པ་ཡང་བཤད་དོ། །སྡུད་པའི་དཀའ་འགྲེལ་དུ། གང་ཟག་དང་པོ་མཐོང་ལམ་པ་ལ་སྦྱར་བ་ནི་སློབ་དཔོན་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དེ་ལྟར་གང་ཟག་བཞི་ལས་དང་པོ་གསུམ་ནི་རང་རྒྱུད་དང༌། ཐ་མས་ནི་གཞན་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་རྟེན་བསྟན་ཏོ། ཞེས་ཀྱང་འཆད་དོ། །དགེ་བཤེས་ཀྱིས་ཟིན་པས་ནི་རྒྱལ་བ་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་སོགས་
ཀྱང་མཚོན་ཏེ་དེ་དག་ནི་ཀུན་ལ་སྦྱར་རོ། །ཁ་ཅིག་སྦྱོར་ལམ་པ་ཚོགས་སྤྱོད་ཆེ་བ་དང་ཚོགས་སྤྱོད་ཆུང་བའི་མཐོང་ལམ་དང་པོ་བཅོ་ལྔ་ལ་གནས་པ་ནི་བདེན་མཐོང་དང༌། བཅུ་དྲུག་པ་ལ་གནས་པ་དགྲ་བཅོམ་དང༌། རྒྱལ་བ་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་སོགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

668

བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་ཚོགས་ལམ་པར་བཞེད་དོ། །སྐབས་འདིའི་ལམ་འཕགས་ལམ་ཡིན་པས་སྦྱོར་ལམ་པ་སོགས་སྤྱིར་རྟེན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཀྱང་འདིར་ནི་ཞར་བྱུང་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ནས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་སྟོང་གསུམ་གྱི་

སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་ལྷ་ནས་བརྩམས་ཏེ། འོག་
མིན་གྱི་བར་གྱི་ལྷ་དེ་དག་གིས་ལྷ་རྫས་ཀྱི་མེ་ཏོག་མན་དྷ་ར་བ་མང་པོ་མངོན་པར་
སྤྲུལ་ཏེ། མེ་ཏོག་དེ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དང༌། བྱང་ཆེན་དང༌། དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་རྣམས་དང༌། གནས་བརྟན་རབ་འབྱོར་དང༌། ཡུམ་འདི་ལ་མངོན་པར་གཏོར་བར་གྱུར་ཏོ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །འདི་དག་གིས་ནི་སྤྲུལ་པའི་མེ་ཏོག་རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་མ་བརྟགས་པའི་ངོར་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་སོ་སོར་ངེས་པར་སྣང་ཞིང་མཆོད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ལྟར་སྣང་བ་དེ་བཞིན་དུ། རང་རྒྱལ་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་དངོས་པོར་གྱུར་པའི་རྟེན་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་དེ་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པའི་ཆོས་སོ་སོར་ངེས་པ་འཐོབ་པའི་རྟེན་དུ་རུང་བར་ཤུགས་
ཀྱིས་མཚོན་ནས་བསྟན་པས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་བསྟན་པའོ། །དག་སྙིང་ཟླ་འོད་རྣམས་
སུ་ཕྱི་མ་འདི་གཅིག་པུ་རང་རྒྱལ་གྱི་རྟེན་དང་སྦྱོར་ཡང༌། སློབ་དཔོན་འདིས་གང་ཟག་དང་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་གཉིས་མཛད་པ་མདོའི་དོན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྟོགས་པར་ཏེ་ཐོབ་པར་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་པར་བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་མངོན་དུ་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

669

ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་མོ། །ཁྱད་ཆོས་དུ་དང་ལྡན་
ན། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ལ་སྟེ་ལམ་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་
བདེན་པ་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་སྒོམ་པ་ཁོ་ན་སྟེ་མི་སྒོམ་པ་རྣམ་པར་བཅད་པ་དང༌། གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པའི་གཟུང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་སྒྱུ་མ་བྱེད་པས་སྤྲུལ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཐ་སྙད་དུ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་ཤིང༌། ཡང་དག་པར་ན་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་དོན་བསྒོམས་པས་གཟུང་བའི་དོན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤོང་བ་དང༌། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་གོམས་པར་མ་བྱས་པས་འཛིན་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དག་མི་སྤོང་བ་དང༌། རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པས་བསྡུས་པའི་རྟེན་པའི་ཆོས་ལམ་གྱི་གཞིའམ། རྟེན་བྱེད་
པའི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཏེ། དེ་གསུམ་གྱིས་རིམ་པ་ལྟར་ཉན་ཐོས་དང་སངས་
རྒྱས་ལས་དང་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་སྟེ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་དོ། །འདིར་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་དེ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ལམ་ཤེས་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རང་རྒྱལ་གྱི་འཕགས་ལམ་གྱི་འོག་ཏུ་
དེའི་རྒྱུ་ངེས་ཆ་གསུངས་ཏེ། ངེས་ཆ་ཐོབ་ན་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་འཕགས་ལམ་སྐྱེ་བས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། མིང་དུ་བཏགས་པ་ཡང་མི་འདོར་ལ་ཆོས་ཉིད་དང་མི་འགལ་བར་སྟོན་པའི་རྣམ་པས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དྲོད་ནི། གཟུགས་ནི་བཏགས་པ་ཙམ་མོ་བཏགས་པ་ཙམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་དེ། དེ་ནི་གནས་བརྟན་རབ་འབྱོར་གྱིས་

མི་འགལ་བར་བསྟན་ཏོ། ཞེས་སོ། །གཟུགས་སོགས་ལ་འགྲིབ་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

670

པས་ཕྱེ་བ་སྟེ་དེས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་རྣམ་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་རྩེ་མོར་གྱུར་པ་ནི། གཟུགས་འཕེལ་བ་དང་འགྲིབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་སློབ་བོ། ཞེས་སོ། །གཟུགས་སོགས་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ནས་སོགས་པས་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་
ཀྱི་བར་ཡིན་པས་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པའི་རྣམ་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་བཟོད་པ་ནི། འདི་ལྟར་གཟུགས་ཡོངས་སུ་གཟུང་དུ་མེད་དེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ནས་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱིས་གཟུགས་

ཡོངས་སུ་བཟུང་དུ་མེད་པས་སོ། ཞེས་སོ། །
གཟུགས་སོགས་སྐྱེ་བ་མེད་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་
ཆོས་མཆོག་ནི། བྱང་ཚེ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མི་མཐོང་འགག་པ་དང་བླང་བ་དང་དོར་
བ་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བ་དང་སོགས་པ་དང་འབྲི་བ་དང་

འགྲིབ་པ་དང་འཕེལ་པ་མི་མཐོང་ངོ༌། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ནི་འདི་ལྟར་གཟུགས་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པས་སོ། ཞེས་སོ། །མདོ་
འདི་དག་གིས་ངེས་ཆ་བཞི་བསྟན་པ་ཡང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རམ། ཡང་ན་གོང་གི་མདོ་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་དང༌། འོག་གི་མདོ་མཐོང་ལམ་ལ་སྦྱར་བ་ལ་རྒྱུ་མཚན་སྣང་བ་ན།
བར་གྱི་འདི་ལྟ་བུ་ལ་རྒྱུ་མཚན་གསལ་བར་མེད་ཀྱང་འོས་མེད་ཀྱི་རིགས་པས་ཤེས་
པར་བྱེད་པར་ཆོས་ཤེས་འཆད་དེ། འདི་འདྲ་བའི་རིགས་རྣམས་ལ་དྲན་པར་བྱའོ། །གསུམ་པ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། ངེས་ཆ་བཞི་དང༌། དེ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་གཉིས་སོ། །གང་ལ་ན། རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ལའོ། །སྦྱོར་ལམ་སྐྱེ་བའི་དམིགས་རྣམ་གང་ན། བདེན་པ་བཞིའི་དམིགས་པ་ལ་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

671

ཏུ་དམིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་པ་གང་ན། སྦྱོར་ལམ་ཡུལ་
བཅས་སོ། །རྣམ་པ་གང་ན། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་གི་
མིང་གི་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་བཏགས་པ་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང༌། དེ་དག་གི་
རང་བཞིན་བརྗོད་པའི་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཉིད་གཉིས་མི་འགལ་བར་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་སྟེ་རྟོགས་པའི་རྣམ་པས་དམིགས་པས་དྲོད་སྐྱེ་བར་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཟུགས་སོགས་ལ་དོན་དམ་པར་སྔར་ཡོད་འགྲིབ་པ་དང་སྔར་མེད་འཕེལ་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་སློབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པ་དང༌། རང་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་
ཕྱིར་ནང་དང་ཕྱི་དང་སོགས་པས་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་

ཡིན་པས་གཟུགས་སོགས་ལ་བདེན་པར་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་དང༌། གཟུགས་སོགས་ལ་དང་པོར་སྐྱེ་བ་དང་མཐར་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་པས་སོ། །མདོར་ན་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ལམ་ཤེས་སྒོམ་པའི་ཚེ་རང་རྒྱལ་
གྱི་སྦྱོར་ལམ་བཞི་བདེན་བཞི་ལ་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་དམིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེའོ་ཞེས་རྣམ་པ་འདི་བཞིའི་སྒོ་ནས་མི་དམིགས་པར་ཤེས་པའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། སོ་སོའི་ངོ་བོ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། དམན་མཆོག་གི་རིམ་པ་དང་བསྟུན་ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་

མཇུག་ཐོགས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་འཆད་དོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི།
བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཡུམ་གང་ནས་བཙལ་བ་དྲིས་པ་དང༌། ཤཱ་རིའི་བུས་རབ་འབྱོར་གྱི་

ལེའུ་ལས་བཙལ་བར་གསུངས་པ་ལས་འཕྲོས་ནས་གསུངས་སོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

672

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཐོང་ལམ་དང༌། སྒོམ་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱི་དང༌། ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཐོང་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན། བརྟེན་པ་མཐོང་བའི་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ལུས་རྟེན་དང༌། སེམས་རྟེན་ནོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་མི་སྙན་པ་མ་གཏོགས་པའི་མི་དང་འདོད་ལྷའི་རྟེན་ལ་སྐྱེ་སྟེ། ངན་སོང་དང་སྒྲ་མི་སྙན་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་སྨིན་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ཡིན་ལ་ཁམས་གོང་མ་རྣམས་ལ་སྐྱོ་བ་
མེད་ཅིང་མི་སྐྱོ་བར་ཡང་དང་པོར་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བསྡུ་བ་ལས། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་གོང་མར་སྐྱེས་
པས་ཀྱང་དང་པོར་བདེན་པ་རྣམས་མངོན་པར་མི་རྟོགས་ཏེ། འདི་ལྟར་གནས་དེ་དག་ནི་སྐྱོ་བར་འགྱུར་དཀའ་བ་ཡིན་པས། རེ་ཞིག་སྐྱོ་བ་ཆུང་ངུས་ཀྱང་བདེན་པ་རྣམས་མངོན་པར་མི་རྟོགས་ན་གང་ན་སྐྱོ་བ་ཆུང་ངུ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་
པས་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དང༌། མཛོད་ལས། གོང་ན་མཐོང་ལམ་མེད། །མི་སྐྱོ། ཞེས་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི།
བསམ་གཏན་ས་དྲུག་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ཏེ། བསྡུ་བར། བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ནི་བསམ་གཏན་རྣམས་ཁོ་ན་དང་བསམ་གཏན་དང་པོའི་"ཉེར་སྡོགས1

་མི་ལྕོགས་
པ་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་མངོན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་གྱི། གཟུགས་མེད་པའི་
སྙོམས་པར་འཇུག་པ་རྣམས་ལས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ལམ་ནི་ཞི་གནས་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་ལ། ལྷག་མཐོང་ཤས་ཆུང་བ་ཡིན་པས་ལྷག་མཐོང་ཆུང་བའི་ལམ་གྱིས་ནི། བདེན་པ་རྣམས་མངོན་པར་རྟོགས་

1 ཞོལ། ༦༩༣ ཉེར་སྡོགས བླ། ༨༡༤ ཀ ། ༧༥༠ སྡེ། ༧༥༦ ཉེར་བསྡོགས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

673

པར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །ཐེག་ཆེན་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ཞེས་ཀྱང་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཐོང་ལམ་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་དུར་བཤད་པ་དང༌། མཐོང་
སྤང་སྤོང་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་དང༌། སྐད་ཅིག་མ་དུར་སྐྱེ་བ་དཔྱད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྡེ་པ་རྣམས་ལ་གྲངས་མང་ཉུང་འདོད་ཚུལ་དུ་མ་བཤད་ཀྱང༌། གྲགས་ཆེ་བ་ལ་མཛོད་དུ། དེ་ལ་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ནི། །མ་མཐོང་མཐོང་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ལམ། ཞེས་བཅོ་ལྔར་བཤད་པ་དང༌། ཡུམ་གྱི་རྒྱན་འདི་དང་ཀུན་བཏུས་ལ་སོགས་པར་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཤད་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཤད་ཚུལ་དགོད། འཐད་མི་འཐད་བསམ་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས། ཆོས་མངོན་པ་ནས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང༌། རྗེས་འབྲང་གིས་ཇི་ལྟར་བཀྲལ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། མཛོད་དུ་ཆོས་བཟོད་བཞི་འདོད་པའི་མཐོང་སྤང་སྤོང་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང༌། ཆོས་ཤེས་བཞི་དེའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང༌། རྗེས་བཟོད་བཞི་ཁམས་གོང་གི་མཐོང་སྤང་སྤོང་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྗེས་ཤེས་བཞི་དེའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་བཤད་དོ། །ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་
ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་ཁམས་གསུམ་གའི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་སྤོང་ཞིང༌། སྡུག་བསྔལ་
ལ་ཆོས་ཤེས་ཀྱིས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་མངོན་དུ་བྱེད་ལ་ལྷག་མ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བཟོད་
ཆོས་ཤེས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །སྡུག་བསྔལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་ཆོས་བཟོད་
ཆོས་ཤེས་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་འདི་ནི་འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུའོ་ཞེས་
འཛིན་ལ། སྡུག་བསྔལ་རྗེས་ཤེས་ཀྱིས་རྗེས་བཟོད་ལ་དམིགས་ནས་སྔར་ལྟར་འཛིན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

674

པའོ་ཞེས་ངེས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ལྷག་མ་གསུམ་གྱི་རྗེས་བཟོད་དང་རྗེས་ཤེས་ཀྱང་དེ་
བཞིན་ནོ། །
དེས་ན་རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་གཉིས་སྤང་བྱའི་གཉེན་པོར་མ་བཤད་དེ། ཀུན་བཏུས་ལས། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་གང་ཞེ་ན། སྔར་རྣམ་པར་དཔྱད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སོ་སོ་རང་ལ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། གང་གིས་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་དེ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོས་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཤེས་པ་གང་གིས་བཟོད་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པའོ། །སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་གང་ཞེ་ན། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པ་འདི་གཉིས་འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུའོ་ཞེས་སོ་སོ་རང་ལ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་ཟག་
པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དེ་ངེས་པར་འཛིན་པའོ། །བདེན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་རྣམས་ཅི་རིགས་སུ་སྦྱར་བ་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཡེ་ཤེས་དེ་དག་གི་ཡུལ་ནི་ཆོས་བཟོད་ཆོས་ཤེས་ཀྱིས་བདེན་
པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་དམིགས་པས་གཟུང་བ་དང༌། རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་

ཅན་ཡེ་ཤེས་ལ་དམིགས་པས་འཛིན་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་གི་ཚད་ནི་ཇི་ཙམ་གྱིས་རང་ཡུལ་རྟོགས་པ་རྫོགས་པའི་བར་ཏེ། བྱ་རྫོགས་ཡིན་གྱི་དུས་མཐའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

675

སྐད་ཅིག་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་མི་རུང་བས་སོ། །ཡེ་ཤེས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཡང་མིང་གི་མཚན་མ་དང་མ་འདྲེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། དེ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གཟུང་བ་རྟོགས་སོ། །རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་
བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་འཛིན་པ་རྟོགས་སོ། །བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་
ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཅན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་དང༌། སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ནི་ཤེས་བྱ་ལ་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་
རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། དཔལ་ལྡན་ཟླ་གྲགས་ཀྱིས་མཛད་ཟེར་བའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་
བྱེད་ལས་སྤང་བྱའི་གྲངས་གཉེན་པོས་སྤོང་ཚུལ་རྣམས་མཛོད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབྱུང་ངོ༌། །སློབ་དཔོན་འདིས་སྤང་བྱའི་གྲངས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀུན་བཏུས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན། ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་གསུངས་སོ། །ཐུབ་དགོངས་ཀྱི་ལེའུ་
གཉིས་པར། སྤང་བྱའི་གྲངས་གཉེན་པོས་སྤོང་ཚུལ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་འགྱུར་ཚུལ་དང་པོ་བཅོ་ལྔ་མཐོང་ལམ་བཅུ་དྲུག་པ་སྒོམ་ལམ་གྱི་རྣམ་

གཞག་མཛོད་ལྟར་བཤད་ནས། ལེའུ་གསུམ་པར་སྤང་བྱའི་གྲངས་ཀུན་བཏུས་ལྟར་དང་གཉེན་པོས་སྤོང་ཚུལ་དང་ལམ་གཉིས་སུ་འཇོག་ཚུལ་རྣམས་མཛོད་ལྟར་བྱས་སོ། །འཇུག་ཊཱིཀ་ཏུ་རང་ལུགས་ལ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བཤད་ནས་གཞན་གྱིས་ནི་
གཞན་དུ་འཆད་དེ། ཞེས་གཞན་འདོད་བཀོད་པ་ནི་ཐུབ་དགོངས་ཀྱི་ལེའུ་གསུམ་
པའི་དོན་དེར་སྣང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། བསྡུ་བར་ཁམས་གོང་འོག་གི་མཐོང་སྤང་གི་གཉེན་པོ་ཐ་དད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

676

པར་བཤད་པ་ནི་སྔར་ཁམས་གོང་འོག་གི་བདེན་པ་སོ་སོར་གཏན་ལ་དབབ་པའམ། ཡང་ན་གོང་འོག་གི་སྤང་བྱ་སྤོང་བའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཤེས་དང་རྗེས་ཤེས་
ཕྱོགས་མཐུན་དུ་བཤད་དོ། །ཆོས་བཟོད་ཉིད་ཁམས་གསུམ་གའི་མཐོང་སྤང་གི་གཉེན་པོར་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་བཟང་པོའི་ཞབས་ལ་སོགས་པ་མཁས་པ་དུ་མ་ཞིག་གིས་འབྲངས་སོ། །དེ་ལ་ཨ་བྷྱས་སྤང་བྱ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བྱས་ནས་སྤོང་ཚུལ་མཛོད་བཞིན་འཆད་པ་ནི། ཐུགས་རྩིངས་པ་སྟེ། ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ལུགས་དང་འགལ་

བས་སོ། །ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ཅེས་པ་དེར་ནི་ཆོས་གསུམ་ལ་ཕལ་ཆེར་བྱེ་སྨྲའི་འདོད་པ་བཀོད་པའི་བཤད་པ་བྱས་ཤིང༌། དཔལ་ལྡན་ཟླ་གྲགས་ནི་དོན་སྨྲ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཙམ་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ལ་ཡང་དགག་
པ་མཛད་པས་འདི་དེས་མཛད་པ་མིན་པ་ལ་མངོན་པ་འོག་མའི་རྒྱུས་ཡོད་གཅིག་གིས་ཁ་གཡར་དུ་སྣང་ངོ༌། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། འདོད་པ་དགོད། འཐད་ཕྱོགས་བསྟན། ལུང་ནས་གསུངས་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། ལུགས་དང་པོ་ནི། འབྲས་བུའི་མངོན་རྟོགས་ལ་ལྟོས་ནས་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཡིན་ལ། སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་ལྟོས་ནས་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་གོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་དང་པོའི་དོན་ནི་བདེན་བཞི་ལ་རིམ་པ་ལྟར་ཤེས་པ་དང་སྤོང་བ་དང་མངོན་དུ་དང༌། སྒོམ་པར་བྱེད་པ་ནི་མཐོང་ལམ་གྱི་བྱ་བའི་ལམ་ཡིན་པས་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དེའི་དབང་
དུ་བྱས་ན་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཡིན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བའི་ཚེ་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་སྤོང་ལ་དེ་ཀུན་འབྱུང་ཡིན་པས་ཀུན་འབྱུང་ཡང་སྤོང་ངོ༌། །དེ་སྤངས་པ་འགོག་པ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

677

ཡིན་པས་འགོག་པ་ཡང་མངོན་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ལམ་སྒོམ་པ་མེད་ན་མེད་པས་དེ་དག་དུས་གཅིག་གོ །གཉིས་པའི་དོན་ནི་དེ་ལྟར་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་བདེན་པ་རེ་རེ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་བཅད་ནས་རྗེས་སུ་ངེས་པ་སྐྱེས་པའི་རིམ་པ་ལ་
ལྟོས་ནས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཞག་པའོ་ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་བདེན་བཞི་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བཅུ་དྲུག་རིམ་ཅན་དུ་འབྱུང་ལ། ཤེས་སྤོང་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་
བྱེད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་རིམ་པ་མེད་པས། འདིའི་ལྟར་ན་མཐོང་ལམ་ལ་ཞུགས་གནས་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཀྱང་རུང་བ་ཡིན་ནོ། །ལུགས་གཉིས་པ་ནི། སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་ཡང་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཆོས་མཐའ་དག་དངོས་པོ་མེད་པའོ་ཞེས་བསྒོམས་པས་སྒོམ་པ་མཐར་སོན་པ་ན། དོན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་
གཅིག །བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ། །ཚད་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་བྱ་གང༌། །མ་

མཐོང་ཆ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད། ཅེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བདེན་པ་བཞི་ཀའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བས་སླར་ཡང་མ་མཐོང་བ་མཐོང་བར་བྱ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་ཡང་འཇིག་ལྟ་དང་ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཉོན་
མོངས་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པས་ཀུན་ནས་བསླང་ལ། དེ་ལས་གྲོལ་བ་ནི་ཞེན་པ་ལྟར་མེད་པར་མཐོང་བ་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཡང་རིམ་པ་མེད་དོ། །
གཉིས་པ་ནི། ལུགས་ཕྱི་མ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་མཐོང་ལམ་གྱི་རྟོགས་བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པས་རྣམ་པ་ལྷག་མའི་སྒོ་ནས་
མཐོང་ལམ་སྒོམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། མཐོང་ལམ་ལ་ཞུགས་གནས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཇི་
ལྟར་རུང༌། གཞན་ཡང༌། གཟུགས་ཆོས་མཐུན་པ་མཐོང་བ་ལས། །ཉ་ཕྱིས་ལ་དངུལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

678

རྣམ་པ་ལྟར། །གལ་ཏེ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། །ཡོན་ཏན་གཞན་སྦྱོར་མི་བྱེད་ན།
ཞེས་པ་ལྟར་བདེན་བཞིའི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་བཟློག་ཕྱོགས་སུ་སྒྲོ་འདོགས་
པར་མི་བྱེད་ན། སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཡང༌། གང་གི་ཚེ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་འགའ་ཞིག་ལས་བཟློག་ཕྱོགས་སུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྣམ་པ་གཞན་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དྲུངས་ནས་དབྱུང་བའི་དོན་དུ་རྣམ་པ་གཞན་དག་གིས་སྒོམ་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱུན་ཞུགས་ཞུགས་པ་དང་འབྲས་
གནས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱང་འཐད་པ་ཡིན་ནོ། །
དེ་བས་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པས་བདེན་བཞིའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་

ཅད་བཟུང་ཡང༌། ཆ་གང་ལ་གོམས་པ་གསལ་པ་ལ་སོགས་པའི་མཐུས་སྒྲོ་བཏགས་པའི་རྣམ་པ་སེལ་ནུས་པ་དེ་ཉིད་དེའི་གེགས་སུ་གྱུར་པའི་སྒྲིབ་པ་སེལ་པས་དེ་ལ་
ཚད་མ་ཡིན་གྱི་ཆ་གཞན་ལ་མིན་ཏེ། སྔོན་པོ་དང་སྐད་ཅིག་མ་མཐོང་བར་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་སྔོ་མིན་དུ་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་གྱི་རྟག་འཛིན་སེལ་མི་ནུས་པ་བཞིན་
ནོ། །མཐོང་ཡང་ངེས་པ་མི་འདྲེན་ན། འཕགས་པ་དང་སོ་སྐྱེ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་ཅི་ཙམ་ཞིག་གསལ་བས་དེ་དག་གི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་དང་གཏན་བྲལ་བ་དེས་དེ་དག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་པ་དགོད་པ་དང༌། དེ་འཐད་མི་འཐད་དཔྱད་པའི་བརྒལ་ལན་འདི་དག་རྒྱན་སྣང་དུ་འབྱུང་སྟེ། འདི་ལྟར་ན་བདེན་བཞིའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཆ་མེད་པས་མཐོང་བའི་ཚེ་མཐའ་དག་མཐོང་ཡང་མཐོང་བ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། སྒྲོ་འདོགས་བསལ་ཞིང་ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གིས་མཐོང་ལམ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

679

སྒོམ་པར་བཞེད་པས་མཉམ་བཞག་ལ་བཟོད་ཤེས་བཅུ་དྲུག་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་ཡང༌། ཡུལ་དེ་བཞིན་ཉིད་རྟོགས་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་མེད་པ་རྒྱུན་གཅིག་ཡིན་པས་སྐད་ཅིག་གཅིག་དང་རྟོགས་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་བཤད་པ་བཅུ་དྲུག་ནི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ངེས་པ་འདྲེན་
ཚུལ་ལ་བཞག་གོ །དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་སྣང་དུ། བདེན་པ་རྣམས་ཀྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
ནི་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལས་གཞན་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་ནས་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་བར་ནི། མཆོག་གི་དོན་ལ་སོགས་པར་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། སྒོམ་པའི་ལམ་
ཡིན་པར་བཤད་དོ། ཞེས་པ་ནི། ས་བཅུའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ས་གཉིས་པ་ནས་གཟུང་བ་ཡིན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་ནས་མིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དོན་དུ་རྟོགས་
པ་ལ་སོགས་པ་རྗེས་ཀྱི་ཚེ་ངེས་པ་འདྲེན་ཚུལ་ལ་བཤད་ཅིང༌། ཆོས་ཤེས་ཀྱི་ཚེ་

མཆོག་གི་དོན་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པར་མི་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
སློབ་དཔོན་གྱིས་བཞེད་པ་འདི་རྣམས་ཁུངས་སུ་བྱས་ནས་འཇུག་ཊཱིཀ་ཏུ་

བཀོད་པ་ནི་འདིའི་བཞེད་པ་མ་ནོར་བར་བཤད་ལ། ཐུབ་དགོངས་སུ་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་བཤད་ནས་མདོ་དང་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་མཐོང་ལམ་དེ་བཞག་ཏུ་མི་རུང་བར་བརྩད་པའི་ལན་དུ། མཐོང་སྤང་སྒྲོ་འདོགས་ཡོད་པས་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ནུས་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱན་སྣང་གི་བཤད་པ་ཇི་བཞིན་དུ་བཀོད་ཅིང༌། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་ལུས་པ་མཐོང་ཡང་ངེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དོན་དུ་རྟོགས་པར་བཤད་པའི་སློབ་དཔོན་གྱི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་འདྲེན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་འཁྲུལ་ཏེ། རྒྱན་སྣང་དུ་སྔར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

680

བཤད་པ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་འདོད་ན་ཞུགས་པ་སོགས་མི་འཐད་པར་གསུངས་ཤིང་གཞན་ཡང་མཐོང་བ་ཙམ་ནས་སྒྲོ་འདོགས་མི་སྐྱེ་ཞིང་ངེས་པ་སྐྱེ་ན། སོ་སོར་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་དེར་འགྱུར་ཡང༌། སྒྲོ་འདོགས་སྐྱེ་ཞིང་ངེས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དེའི་དོན་དུ་རྣམ་པ་གཞན་གྱིས་

མཐོང་ལམ་སྒོམ་པ་ཡོད་པས་རང་ལུགས་ལ་ཞུགས་གནས་འཐད་ཅེས་གསུངས་པས་འདོད་པ་དེ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་དྲངས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་ཐུབ་དགོངས་སུ། ཆོས་ཤེས་ལ་སོགས་པ་སྐད་ཅིག་མ་བཅོ་ལྔ་པོ་རྣམས་ཀྱང་མཐོང་བའི་ལམ་མོ་ཞེས་པ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་བཤད་པ་ཁོ་ནའོ། །སྒོམ་པའི་ལམ་དུ་གསུངས་པས་ཀྱང་འདི་རྣམས་མཐོང་བའི་ལམ་བཏགས་པ་བའོ་ཞེས་གསལ་བར་བྱས་སོ། །གཞན་དུ་ན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་མཐོང་བའི་ལམ་སྐད་ཅིག་བཅུ་
དྲུག་གོ་ཞེས་མང་དུ་བསྟན་པ་དང་ཇི་ལྟར་མི་འགལ་ཞེས། དེ་ལས་གཞན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་གིས་ཐ་མ་བཅོ་ལྔ་སྒོམ་ལམ་དུ་གསུངས་པར་
བསམས་ནས་དེ་དག་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་མཐོང་ལམ་བཏགས་པ་བ་མ་ཡིན་ན་དངོས་ཀྱང་མ་ཡིན་པས་མཐོང་ལམ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེས་བཤད་པ་ནི། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚད་མར་བྱས་པའི་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་རྩ་འགྲེལ་དང་སློབ་དཔོན་འདིའི་བཞེད་པར་མི་སྣང་སྟེ། ཕྱི་མ་ནི་བརྗོད་ཟིན་ལ་སྔ་མ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དབུ་མ་ནས་བཤད་པ་ནི་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པར།
ཆོས་ཤེས་པ་ཡི་མཇུག་ཐོགས་སུ། །འདི་ལ་བྱེ་བྲག་ཡོད་ན་ནི། །དངོས་པོ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

681

བ་ཡང༌། །གང་གིས་སྐྱེ་བར་རྣམ་བཏགས་པ། །རྣམ་པར་མི་མཁས་དེ་ཡིས་ནི། །རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་དོན་མ་མཐོང༌། ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར། དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགག་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཆོས་ཤེས་པས་བདེན་པ་གསུམ་པོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མ་སྐྱེས་པས། མྱ་ངན་
ལས་འདས་པ་ཡང་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པར་མཐོང་བས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་གཅིག་ཏུ་ཟད་དོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ན་མཐོང་བའི་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བཅོ་ལྔར་ཇི་ལྟར་བཞག །སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བཅོ་ལྔར་མི་འདོད་ཀྱི་མངོན་པར་རྟོགས་
པ་གཅིག་ཏུ་ཟད་པར་འདོད་དེ། དེ་དག་གི་འདོད་པ་དང་བཤད་པ་འདི་མི་འགལ་ལོ། །གང་དག་སྐད་ཅིག་མ་བཅོ་ལྔར་འདོད་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ཡང༌། དེ་ལྟ་བུས་འདུལ་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ་དེ་བསྟན་པས་ཕན་གདགས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ཆར་ཕྱེ་ནས་ཆ་བཅོ་ལྔར་རྣམ་པར་བཞག་གོ །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེའི་དོན་ནི། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ལ་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་ཤེས་པས་སྡུག་
བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་དང་ལམ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་ཡང་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་
རྟོགས་ལ། རང་བཞིན་དེ་ཡང་འགོག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་བདེན་པ་བཞིའི་རང་བཞིན་ཅིག་ཅར་རྟོགས་ཀྱི། ཆོས་ཤེས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་ཅི་འདྲ་བའི་
ཚུལ་གྱིས་རིམ་ཅན་དུ་རྟོགས་པ་མིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་མངོན་རྟོགས་གཅིག་ཏུ་ཟད་དོ། །
འོན་ཀྱང་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔའམ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཞག་པ་ནི་སྤྲོས་པ་ལ་དགའ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་གདགས་པའི་ཕྱིར་བཞག་སྟེ། བདེན་བཞིའི་རང་བཞིན་ལ་མི་སྐྲག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

682

པས་ཆོས་བཟོད་ཚུལ་བཞིན་དུ་རིག་པས་ཆོས་ཤེས། རྗེས་ཤེས་ཀྱི་ཚེ་ཡང་དེ་ལྟར་
མི་སྐྲག་ཅིང་རིག་པའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པས་རྗེས་བཟོད་དང་རྗེས་ཤེས་སོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །བསྡུ་བ་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། བསྟན་པ་གནས་པ་རྒྱས་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་སྤྲོས་པ་དང་བཅས་པ་དང༌། དོན་དམ་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་སོ་སོ་རང་རིག་པ་སྤྲོས་པ་མེད་པའོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཆོས་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་སེམས་བཞི་དང༌། རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་སེམས་བཞི་དང༌། དུས་ཇི་སྲིད་དུ་སེམས་བརྒྱད་པོ་དེ་
དག་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་དུས་དེ་སྲིད་དུ་དེའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ཡོངས་སུ་
བསྒོམས་པའི་སེམས་ཞི་གནས་འབའ་ཞིག་ལ་ཞུགས་པ་གཅིག་ཀྱང་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་བསྡུས་ན་སེམས་དགུར་འགྱུར་བས་དེ་དག་གིས་མཐོང་བའི་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཞེས་ཆོས་ཤེས་ཀྱི་ཕྱོགས་མཐུན་ཆོས་བཟོད་བཞི་
དང་རྗེས་ཤེས་ཕྱོགས་མཐུན་རྗེས་བཟོད་བཞི་སྟེ་བརྒྱད་དང༌། ཞི་གནས་ཀྱི་སེམས་

གཅིག་སྟེ་དགུས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་ཤེས་པ་ཡོད་པས་བཅུ་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག་གོ །ཡང་དེ་ཉིད་ལས། རྣམ་པར་བཞག་པ་གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཤེས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གཅིག་ཁོ་ནས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ལས་བརྩམས་ཏེ་མཐོང་བའི་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སེམས་གཅིག་གིས་རྫོགས་པར་བཤད་ཅིང༌། དེ་ཡང་དང་པོ་
བསྟན་པ་གནས་པའི་ཕྱིར་དུ་གདུལ་བྱའི་ངོར་བཤད་པ་སྤྲོས་བཅས་དང༌། གཉིས་པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་ཚུལ་ངེས་དོན་སྤྲོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

683

མཛད་ཅིང༌། ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པར་ཡང་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཤད་པ་རྣམ་གཞག་ཙམ་དུ་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ཕྱི་མའི་བཞེད་པ་སྔར་བཤད་པའི་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་
དང་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་ཁས་བླངས་ན་རེ་ཞིག་ལ་བསྐྱང་བདེའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཐོང་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་མདོར་བསྟན། སྒོམ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་

པ་རྒྱས་པར་བཤད། རྣམ་པ་མ་བཤད་པར་འདོད་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བཤད་དོ། །གང་ན། མཐོང་བའི་ལམ་འདི་ཕྱིའི་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ་འདིའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན་ཟག་བཅས་ཀྱི་བདེན་པ་གཉིས་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་བདེན་
པ་གཉིས་ཏེ་བཞི་ལ་བཟོད་ཤེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་རྣམ་པ་བཞི་བཞིར་བསྟན་པའི་སྒོ་
ནས་སོ། །གང་དུ་ན། ལམ་ཤེས་ཉིད་ལ་སྟེ་སྐབས་སུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། མཐོང་བའི་ལམ་ཕན་ཡོན་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །གང་ན་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་ནིའོ། །འདི་ལ་བཞི་ལས་གང་གིས་ན། བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པས་སོ། །གང་དུ་ན། ལམ་ཤེས་པའི་སྐབས་སུའོ། །གང་ན། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་སོགས་ཚེ་འདིའི་ཡོན་ཏན་དང་སྐྱེ་བ་དྲན་པ་སོགས་ཚེ་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་དག་དང་ལྡན་པ་
འདིའོ། །གང་དང་ལྡན་ན། བཟོད་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་དང་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཏེ་བཞི་པོ་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་དང་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དུ་འབྲེལ་པ་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །སྐད་ཅིག་མ་བཞི་གང་ན་ཆོས་ཤེས་པ་སོགས་སོ། །ཚུལ་ནི། མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བཅུ་དྲུག་པོ་དེ་རྣམས་སྒོམ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བུར་བསྒོམ་པར་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ལམ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

684

ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་གང་ན། རྟོགས་
བྱའི་རྣམ་པ་བསྟན་པས་ཤུགས་ལ་འཕངས་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ནི། དེ་བཞིན་ཉིད་ནས་ཚད་མེད་ཀྱི་བར་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ཉིད་མི་དམིགས་སོ། ཞེས་དང༌། གཟུགས་ཆེན་པོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དེ་ནི་ཆེན་
པོའ། ཞོེས་དང༌། གཟུགས་ལ་ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་
འདི་ནི་ཚད་མ་མེད་པའོ། ཞེས་དང༌། གཟུགས་ཚད་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆེན་གྱི་

ཕར་ཕྱིན་འདི་ཚད་མེད་པའོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཚད་ནི་ཤཱནྟི་དང་ཨ་བྷྱས་འདི་ཙམ་ཞེས་གྲངས་ཀྱིས་མི་ཆོད་པ་ལ་བཤད་ལ། ཉི་སྣང་ལས་ནི། ཚད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྡུལ་ཕྲ་
རབ་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དབྱིབས་ལ་བརྗོད་དེ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཚད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་ལ། རྒྱན་སྣང་ལས། གཟུགས་ཅན་རྣམས་ལ་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་དབྱིབས་ཚད་ཡིན་ལ་གཟུགས་
ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་ཚད་ཡིན་ནོ། ཞེས་མི་མཐུན་པ་འབྱུང་ཡང་འགྱུར་སྔ་མ་ལྟར་ལེགས་ཏེ། ཚད་ནི་བོང་ཚད་ཡིན་ལ་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་ནི་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚད་ལ་ཡང་མངོན་པ་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་དབྱིབས་
མེད་པར་བཤད་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚད་ནི་དབྱིབས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་རང་གི་
ལུས་ཀྱིས་གོ་ས་གང་ནོན་ཙམ་ལ་བྱའོ། །རྟོགས་བྱ་དང་ཕན་ཡོན་དང་སྲིད་ཞིའི་
མཐར་ལྟུང་བ་འགོག་པའི་རྣམ་པ་བཞིས་བསྟན་པའི་ཀུན་འབྱུང་གི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ནི། མཐའ་མེད་ནས་བྱམས་སོགས་ཀྱི་བར་ཏེ། གཟུགས་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་བྱང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

685

ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་འདི་ནི་མཐའ་ཡས་པའོ། ཞེས་དང༌། བཅོམ་ལྡན་འདས་
བདག་གིས་ཀྱང་བྱང་ཆེན་གང་ཡུམ་འདི་དང་མ་བྲལ་བར་གྱུར་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དུ་གཟུང་བར་བྱའོ། ཞེས་དང༌། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་འདི་ནི་
གཟུགས་མི་ལེན་མི་འདོར་བའི་ཚུལ་དང༌། ཞེས་དང༌། རིགས་ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དེ་དག་གིས་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲུང་དུ་
བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་དང་དགའ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་ཤིན་ཏུ་བསྒོམས་པའི་ཕྱིར་རོ།
ཞེས་སོ། །
དེར་གནས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ། སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་ངེས་འཛིན། ཞེས་པ་ནི་མདོའི་ཚིག་ཟིན་དང་བསྟུན་ན་གཟུགས་སོགས་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཤེས་དེར་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་གཞན་གྱིས་སངས་རྒྱས་

སུ་གཟུང་དུ་རུང་བའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་ལ། གྲགས་ཆར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ་"ཚིག་རྐང་ལ1

་སྦྱར་བར་བྱའོ། ཞེས་གོང་འོག་གི་རྟོགས་
བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱོར་བར་འདོད་དོ། །སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱད་པ་འདིར་བྱམས་སོགས་སྒོམ་པར་གསུངས་པ་ནི། འདིར་སྡུག་ཀུན་གྱི་སྐྱོན་རྫོགས་པར་རིག་ཅིང་
དགུ་པར་འགོག་པའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་ན་སྲིད་པར་གནས་ནས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་
དོར་ནས་ཞི་བ་ལ་གཞོལ་བས་དེ་དགག་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །
རྟོགས་བྱ་དང་འབྲས་བུ་འཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་དང་གཉེན་པོ་སྡུད་པའི་བྱེད་ལས་དང་ཕྱི་ནང་གི་གནོད་པ་སེལ་བའི་ཕན་ཡོན་གྱི་རྣམ་པས་བསྟན་པའི་འགོག་

1 བླ། ༨༣༠ ཞོལ། ༧༠༦ ཚིག་རྐང་ལ ཀ ། ༧༦༤ སྡེ། ༧༧༠ ཚིག་གང་ལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

686

པའི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ནི། སྟོང་ཉིད་ནས་ནད་ཀུན་སེལ་གྱི་བར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུའམ་

རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དེ་དག་གིས་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་
བསྒོམས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་བར་ལ་དེ་བཞིན་དུ་
སྦྱར་ནས། ཡུམ་འདྲི་བ་སོགས་ལ་འཇིགས་པ་དང་རེངས་པར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱུར་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་མི་འདོད་པ་ཐོག་ཏུ་བབ་ཀྱིས་དོགས་པ་ནི་འཇིགས་པ་དང༌། དེ་
བསལ་ཐབས་མི་སྒྲུབ་པ་ནི་རེངས་པའོ། །ཤཱནྟིས་སྟོང་ཉིད་ཁྱབ་པ་དང་ཞེས་བཏོན་
ནས་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་མཐོང་བ་ལ་བྱེད་དོ། །བྱང་ཆེན་ཡུམ་འདི་འཛིན་པའམ། ཞེས་པ་ནས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བགྱིད་པ་དེ་དག་གིས་མཐོང་བའི་ཆོས་འདི་ལ་ཡོན་
ཏན་འདི་དག་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་འགྱུར་ཞིང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་
པར་བགྱིད་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པར་བགྱིད་པ་དང༌། ཞེས་
དང༌། ཡུམ་ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་བཟུང་ན་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་པོ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་འགྱུར་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་དང༌། ཞེས་དང༌། ཡུལ་འདི་ལ་སེམས་རྣམ་པར་གཡེངས་པའམ་བརྒལ་བའམ་བརྩད་པའམ་འགལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འོང་བར་མི་ནུས་ཏེ། དེའི་འོག་ཏུ་དེ་དག་ལ་ཡོན་ཏན་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ནི་ཡུམ་འདི་མཉན་པའི་རིམ་གྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ངེས་པར་བྱུང་ནས་སྡུག་བསྔལ་
མཐར་འབྱིན་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །
ཡུལ་ལ་ཞེན་པ་ཞི་བ་དང༌། གཞན་གྱིས་བསྲུང་བའི་ཕན་ཡོན་དང༌། བདག་གཞན་དགེ་བ་ལ་འགོད་པ་དང༌། དེའི་དགེ་བ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བའི་རྣམ་པ་བཞིས་བསྟན་པའི་ལམ་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ནི། མྱང་འདས་ནས་བསྔོ་བའི་བར་ཏེ། ཡུམ་ནི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

687

ཆོས་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད་པ་སྟེ་རྣམ་པར་འཕེལ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། རིགས་ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་ཡུམ་འདི་འཛིན་ཞིང་འཆང་བ་
དང༌། ཀློག་ཅིང་ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལ་རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བསྲུང་བ་དང༌། "བསྐྱབ་པ་དང༌། སྦ་བ་མཛད་དེ།

1

ཞེས་དང༌།
བདག་ཀྱང་སྲོག་གཅོད་པ་སྤོང་བར་འགྱུར་གཞན་ཡང་སྲོག་གཅོད་པ་སྤོང་བ་ལ་ཡང་དག་པར་བསྐུལ་བར་འགྱུར། ཞེས་དང༌། བྱང་ཆེན་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ་སྦྱིན་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཤིང་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་
བྱེད་དོ། ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྲུང་བ་སོགས་གསུམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ལྷས་བྱས་པ་དང༌། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་དང༌། ནང་གི་བར་ཆད་སེལ་བའོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རྒྱས་པར་བཤད། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། སྡུག་བསྔལ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་དང༌། འགོག་པ་དང༌། ལམ་བདེན་གྱི་རྣམ་པའོ། །དང་
པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཞིས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་
ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་གང་ན། རིམ་པ་ལྟར་དོན་དམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཏེ་
དོན་དམ་པར་ནི་རང་བཞིན་ཐ་དད་མེད་པས་སྡུག་བདེན་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང༌། དེ་
རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཤེར་ཕྱིན་དེ་དག་ལ་རྟེན་སོགས་མེད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དེ་དག་ཕན་ཚུན་གཅིག་ཐ་དད་ཀྱིརྣམ་གྲངས་ཀྱིས་གནས་པར་ཁས་མི་
ལེན་པ་སྟེ་བླང་བྱར་མེད་པ་དང༌། རྩ་བར་ཕན་ཚུན་རྟགས་ལ་སྦྱར་བ་འགྲེལ་པས་

1 བླ། ༨༣༢ སྐྱབ་པ་དང་། སྤ་བ་མདད་དེ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

688

དམ་བཅའ་ལ་སྦྱོར་བ་ནི་མཚོན་པའོ། །སྡུག་བདེན་གྱི་གཟུགས་སོགས་སྐྱེ་འཇིག་
གནས་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆེན་པོ་
དང༌། ཆོས་ཤེས་སུ་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་མཐའ་དབུས་མི་དམིགས་པར་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡུག་བདེན་གྱི་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡུལ་ཅན་
ཡང་དེ་ཁོ་ནར་དམིགས་སུ་མེད་པ་དང༌། རྗེས་བཟོད་ཀྱི་སྔ་མ་ཆོས་ཤེས་སུ་བསྟན་
པ་བཞིན་དུ་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཚད་མེད་པའི་ཆོས་དབྱིངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་

སྡུག་བདེན་གྱི་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་གཟུགས་ཅན་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀྱི་ཚད་མེད་
པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུན་བདེན་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཞིས་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ་
རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གང་ན། རིམ་པ་ལྟར་ཀུན་འབྱུང་གི་གཟུགས་སོགས་ལ་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟག་ཆད་ཀྱི་

མཐའ་དང་སོགས་པས་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་ལ་
ཆོས་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་ལ་གནས་པ་ནི་དོན་དམ་པར་ཆོས་དབྱིངས་སྤྲོས་བྲལ་གྱི་ངོ་བོ་

ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་དབྱེར་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཀུན་འབྱུང་གི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་
བཞིན་དུ་ངེས་པར་འཛིན་པ་སྟེ་དེར་རྟོགས་པ་དང༌། འདི་ནི་རྒྱན་སྣང་གི་དགོངས་པ་སྟེ་རྩ་བར་བཤད་པ་དང་གཉིས་ཀ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཆོས་ཤེས་ལ་གནས་པས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་བཟུང་བའི་སྒོ་ནས་ཀུན་འབྱུང་ལ་དམིགས་པར་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་འབྱུང་གི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡུམ་དེ་ལ་གནས་པས་ནི་ཀུན་འབྱུང་གི་ཆོས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

689

ཐམས་ཅད་ལ་བླང་དོར་མེད་པར་སྒོམ་པ་དང་སོགས་པས་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་སྒོམ་པ་དང༌། བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་མོས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་སྟེ་དེས་ཟིན་པའི་ཚད་མེད་པ་བཞི་བསྒོམ་པར་བྱ་བའོ། །
གསུམ་པ་ནི། འགོག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་བཞིས་འགོག་པའི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་གང་ན། རིམ་པ་ལྟར་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་

ངོ་བོ་གཉུག་མ་སྟེ་གདོད་མ་ནས་རང་བཞིན་ཏེ་རང་གི་ངོ་བོ་ཁོ་ནས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་བསྒོམས་པ་དང༌། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་མི་ཟད་ཅིང་གྲངས་མེད་པར་
མཉམ་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་འཐོབ་པ་
དང་རྒྱན་སྣང་དུ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་བསྔོས་པའི་དགེ་བ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ལྟར་
ན་མི་ཟད་པར་བསྔོས་པའོ། །འགོག་པའི་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་དུ་གཉེན་པོ་རྣམ་
བྱང་གི་རིགས་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྟེ་རྫོགས་པར་བསྡུས་པ་དང༌། འགོག་པ་ལ་རྗེས་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་དེ་ཁོ་ནས་ཡ་ང་བ་སོགས་ཕྱི་དང་ནང་སོགས་
ནང་གི་འཚེ་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པའོ་ཞེས་པའོ། །
བཞི་པ་ནི། ལམ་བདེན་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཞིས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་
བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གང་ན། རིམ་པ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཡུམ་སྒོམ་པ་ཁོ་ནས་གཟུགས་སོགས་དང་མྱང་འདས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང༌། ཤེས་རབ་དང་
ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཡུམ་འཛིན་པ་སོགས་ལ་ཞུགས་པ་ལ་སངས་རྒྱས་དང་ལྷ་རྣམས་
ཀྱིས་རང་གི་རྐྱེན་དང་སེམས་ཅན་དུ་བགྲང་བའི་རྐྱེན་དང༌། ཕ་རོལ་སེམས་ཅན་དུ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

690

བགྲང་བ་མ་ཡིན་པའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་གནོད་པ་ལས་སམ་མཐོང་ཆོས་དང་སྐྱེས་ནས་དང༌། ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་མི་དགེ་བའི་ལས་གསུམ་ལས་རིམ་
པ་ལྟར་སྲུང་བ་སོགས་མཛད་པ་དང༌། ཡུམ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་

འཚང་རྒྱ་བ་ཉིད་དུ་མངོན་པར་འདོད་པས་སྲོག་གཅོད་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྒྱུ་ལ་བདག་ཉིད་གནས་ནས་གདུལ་བྱ་གཞན་དག་དེ་ལ་འགོད་པ་དང༌།
སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པར་བྱེད་འདོད་པས་དྲན་པ་དང་བྱམས་པའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ནི་ཞེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་བཅུ་དྲུག་ནི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་
ལམ་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་དག་ཡིན་ནོ། །རྒྱན་སྣང་དུ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་པོ་དེའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པས་ཡེ་ཤེས་བཅུ་དྲུག་སྐྱེ་བར་བསྟན་པ་ལ། གལ་ཏེ་ཆགས་སོགས་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་དངོས་པོ་ལ་མངོན་ཞེན་ཡིན་ལ། དེ་དང་འགལ་བ་ཡང་
དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་གོམས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་དེ་མེད་པར་སྔར་བཤད་པའི་རྣམ་པ་དེ་དག་གི་སྒོ་ནས་དམིགས་པས་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ལན་དུ། རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ནི་གདུལ་བྱ་འཁོར་དུ་ཉེ་བ་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་བཤད་ཀྱི། ངེས་པའི་དོན་དུ་ན་གཞུང་དེ་དག་གིས་
རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པར་བསྟན་པས་དེ་ལ་སྤྲོས་བྲལ་དུ་གོམས་པར་བྱས་པས་མཐོང་ལམ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་གཞན་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་འཆད་དོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

691

གསུམ་པ་ལ་གཉིས། ཁས་བླངས་བརྗོད་པ་དང༌། དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱན་གྱི་ཊཱིཀ་བྱེད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་ནི། ལམ་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་

འདིར་བདེན་དང་ཞེས་སོགས་མདོར་བསྟན་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་དོན་མཐོང་
ལམ་བཅུ་དྲུག་ཉེ་བར་མཚོན་པ་སྟེ། འཆད་པ་ལྷུར་ལེན་པ་སྟེ། གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱི་སྐད་

ཅིག་མ་ཞེས་སྨོས་ཀྱི་རྣམ་པའོ་ཞེས་མ་སྨོས་པའི་ཕྱིར། མཐོང་ལམ་ལ་བདེན་པ་ལ་
དམིགས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པའི་དོན་ནི་མ་བཤད་པར་མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་

ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པར་ཉེ་བར་མཚོན་པ་སྟེ་བཤད་པ་ཉི་ཚེ་བ་ཁོ་ན་མཛད་པར་ཟད་དེ། སྔར་བཤད་པའི་དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང་ཞེས་སོགས་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་དང་མ་བཤད་པ་གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་དོན་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པ་ཅན་གྱི་ཚིག་ལེའུར་
བྱས་པ་རྣམས་སུ་རྣམ་པ་མ་བཤད་པར་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་དང་ཆེ་འབྲིང་གི་དོན་
བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། རྣམ་པ་རྣམས་རྣམ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པས་སོ་སྙམ་དུ་བསམས་པའོ། །འདི་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཞེས་སོགས་འདིར་རྣམ་པ་མ་བཤད་པར་མ་ཟད་པའོ། །ངེས་ཆ་མཐའི་གསལ་བྱེད་དུ་བྱས་ནས་མ་བཤད་པ་ལ་ཡང་སྦྱོར་དགོས་པ་ལྟར་སྣང་ཡང་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཤེས་མཛད་པ་ལྟར་མ་བཤད་པ་མཐོང་ལམ་ལ་བྱའི་ངེས་ཆ་ལ་མི་བྱ་སྟེ། བྱེད་ན། དྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་པ་འདིར།
ཞེས་སོགས་ལ་བྱ་དགོས་ན་དེར་ནི་སྦྱོར་ལམ་བཞིས་བདེན་བཞི་ལ་རྣམ་པ་འདི་ལྟར་དམིགས་སོ་ཞེས་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོགས་དཀར་ཉན་ཐོས་སོགས་ཀྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

692

མཐོང་ལམ་ཇི་སྙེད་བཤད་པ་ལ་ཆོས་བཟོད་སོགས་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་ཉི་ཚེ་མཚོན་ཞིང་སྦྱར་བར་ཟད་པས་འདིར་ཡང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ལ་རྣམ་པ་
སྨོས་ཞེས་སྦྱར་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་འཆད་ཅིང༌། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བཤད་པ་དང་མ་བཤད་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་མ་ལུས་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང༌། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་སངས་རྒྱས་དག །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་རྣམས་དང་སྦྱར་བར་བལྟའོ། ཞེས་འབྱུང་སྟེ། འདིའི་ལྟར་ན་གཞུང་ཉིད་ལ་བཤད་པ་དང་མ་བཤད་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་མ་ལུས་པ་ཞེས་པ་ཡོད་པར་གསལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་འགྲེལ་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རིགས་པ་དང༌། ལུང་གིས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི།
རྣམ་པ་མ་བསྟན་པར་འདོད་པ་ལས་གཞན་སློབ་དཔོན་དང་དེའི་ཕྱོགས་པ་དག་ན་རེ། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཞེས་དག་གིས་ནི་མཉམ་གཞག་ཏུ་མཐོང་ལམ་རིམ་གྱིས་སྒོམ་
པའི་རིམ་པ་དང་སོགས་པས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་དུས་ན་ཇི་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱ་བའི་རིམ་པ་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། བདེན་པ་ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་

པ་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། མཐོང་ལམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་གོང་ནས་གོང་དུ་
བགྲོད་པའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོར་མ་ཟད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྟན་པར་
འགྱུར་ལ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཞེས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་སྒྲ་དོན་ཡང་ཇི་ལྟར་བཤད་པར་བྱ། རྟོགས་དཀའ་ལས། མངོན་རྟོགས་གསུངས་པའི་རིམ་པ་ལྟར་སྒོམ་ཞིང་བསླབ་པའི་གོ་རིམས་དང་སོགས་པས་སྒོམ་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་སངས་
རྒྱས་འགྲུབ་པ་མ་བཤད་པས་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་དང་ལམ་དང་དེའི་རབ་ཀྱི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

693

མཐའ་སངས་རྒྱས་ཉིད་འགྲུབ་པའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་གོ་རིམས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་
བཤད་པའི་ཕྱིར། མངོན་རྟོགས་ཁྲིགས་ཆགས་སུ་འབྲེལ་བར་བསྟན་པའི་གོ་རིམ་མེད་པའི་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་ལྟར་"འཆོལ་བར་འགྱུར་རོ།

1

ཞེས་
འཆད་དེ་འགྲིག་པར་མ་མཐོང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ནི། རིགས་པས་གནོད་པ་ལས་གཞན་ལུང་གིས་གནོད་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ཇི་ལྟར་ན། དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང༌། ཞེས་བྱ་བ་དང་སོགས་པས། རྣམ་པ་མངོན་ཞེན་ལ་སོགས་འགོག །ཅེས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་དོན་ཇི་ལྟར་དྲང་སྟེ་ཅི་ལྟར་བཤད་དུ་རུང་སྟེ་མི་རུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཀྱང་ནི་རྣམ་པ་མ་བསྟན་ན་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་སངས་རྒྱས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གིས་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་

ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པས་དོན་བཤད་དུ་མེད་པར་མ་ཟད་པའོ། །
རྟོགས་དཀར་ལུང་དེས་དྲོད་སོགས་དམིགས་རྣམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཉན་ཐོས་ལས་
ཁྱད་པར་བསྟན་པ་དེ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་ཞེས་ཟེར་རོ། །མདོར་ན་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་

རྣམ་པ་གང་གི་སྒོ་ནས་དམིགས་བྱ་བདེན་པ་ལ་དམིགས་ན་ཡེ་ཤེས་བཅུ་དྲུག་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་དེ་བསྟན་པར་སློབ་དཔོན་བཞེད་ཅིང་ཕྱོགས་སྔ་ལས་ནི་མ་བསྟན་པར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཕྱོགས་སྔ་འདི་འཕགས་པའི་བཞེད་པར་སྨྲ་བ་ནི་རྒྱན་སྣང་མ་མཐོང་བས་ནོངས་ལ། མདོར་བསྟན་དུ་ཡུལ་བདེན་བཞི་བསྟན་ལ་དེ་ལ་དམིགས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཡང་བསྟན་དགོས་པས་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་འདི་ལེགས་ཏེ། དེའི་
ཕྱིར་ཆེན་པོ་དག་འདི་ལ་ལེགས་ཆར་མི་མཛད་པ་ནི་མི་འཐད་དོ། །

1 ཞོལ། ༧༡༤ འཆོལ་བར་འགྱུར་རོ། ། བླ། ༨༣༩ ཀ ། ༧༧༣ སྡེ། ༧༧༩ འཚོལ་བར་འགྱུར་རོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

694

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། དོན་དངོས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྐྱེ་རིམ་དང་བསྟུན་ན་མཐོང་ལམ་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་སྒོམ་པའི་ལམ་བརྗོད་
པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྒོམ་ལམ་གྱི་བྱེད་པ་དང༌། བྱེད་པ་ཅན་གྱི་

སྒོམ་པའི་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་དེ་མ་བརྗོད་པར་རེ་ཞིག་སྒོམ་ལམ་དེའི་བྱེད་པ་གསུངས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་བྱེད་པ་དེ་སྒོམ་ལམ་ལས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཉུང་བ་སྟེ་བཤད་གཞི་ཆུང་བ་དང༌། གདུལ་བྱ་སྒོམ་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་བྱེད་པ་བསྟན་པ་ལ་བྲོད་པ་སྐྱེད་ནས་རྒྱུ་
སྒོམ་ལམ་ལ་གཞོལ་བ་ཉིད་དུ་ཞུགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་གཞུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་གསལ་ལས། གདུལ་བྱ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཉུང་བ་ཉིད་དང་འབྲས་བུ་ལ་གཞོལ་བར་ཞུགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཏོན་ནས་གདུལ་བྱ་གང་སྒོམ་ལམ་གྱི་བྱེད་རྒྱུ་ལ་གནས་
པར་བརྗོད་དུ་རུང་བ་ནི་ཆེས་ཉུང་སྟེ་དཀོན་ནོ། ཞེས་ལམ་འདི་རྙེད་དཀའ་བར་བསྟན་པ་དང༌། འབྲས་བུ་སྒོམ་ལམ་ལ་མོས་པ་སོགས་ཡིད་བྱེད་གསུམ་གྱི་འཇུག་པར་

འདོད་པས་དེའི་རྒྱུ་བྱེད་པ་དྲུག་པོ་འདིར་གཞོལ་བར་བྱའོ་ཞེས་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་བསྟན་པས་དེ་དག་ལ་གདམས་པར་འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། འདི་ནི་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དང་འདྲ་བར་འབྲས་བུ་ལ་བཞེད་པས་སོ། །ཤཱནྟིས་མདོ་ཉུང་བས་དང་
པོར་བྱེད་པ་འཆད་པར་འདོད་དེ། དེ་ལྟར་ན་རྗོད་བྱེད་ཉུང་བས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། ལམ་ལ་རྗེས་ཤེས་སུ་ཡུམ་གྱིས་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་སྐྱོན་རིག་པར་
བྱས་ནས་ལམ་ལ་སློབ་པར་གསུངས་པ་ལ་འཕྲོས་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། བྱེད་པ་ནི་དྲུག་གོ །གང་ན་ཀུན་ནས་དུལ་ཞེས་སོགས་སོ། །དེ་དྲུག་ཀྱང་གཉིས་སུ་འདུ་སྟེ་རང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

695

དང་གཞན་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་བྱེད་པ་ལྔ་དང་གཅིག་གོ །དང་པོ་ལ་ཡང་གནས་
སྐབས་ཀྱི་བྱེད་པ་བཞི་དང་མཐར་ཐུག་གི་གཅིག་གོ །བཞི་ལ་ཡང་ནང་དུ་སེམས་དུལ་བས་ཕྱི་རོལ་དུ་གཞན་ལ་འདུད་པ་དང༌། ནང་དུ་ཆགས་སོགས་ཞི་བས་ཕྱི་རོལ་
གྱི་གནོད་པས་མི་རྫི་བའོ། །འདི་དག་ཀྱང་ཤཱནྟིས་ཟག་མེད་སྒོམ་ལམ་གྱི་བྱེད་པར་
འཆད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་ལམ་གྱི་རྣམ་པའི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རང་གི་སེམས་ལ་རང་དབང་ཉིད་
དུ་བྱེད་པ་ནི། ཡུམ་འདི་དེ་ལྟར་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཡོངས་སུ་དུལ་བ་དང་ང་རྒྱལ་མ་མཆིས་པའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ནི་ངོ་མཚར་ཆེའོ། ཞེས་སོ། །དུལ་པའི་རྗེས་ལ་ཁྱད་ཞུགས་པ་ཐོབ་པ་ལ་རློམ་པ་བཀག་པས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་སོགས་པས་གྲོགས་དམ་པ་སོགས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ལ་འདུད་པ་ནི། བྱང་ཆེན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ལ་སྤྱོད་ཅིང་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ན་སྦྱིན་པ་ཡང་མི་དམིགས་གཏོང་བ་ཡང་མི་དམིགས་ལེན་པ་ཡང་མི་དམིགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆེན་ཡོངས་སུ་དུལ་བ་དང་ང་རྒྱལ་མ་མཆིས་པའི་སླད་དུ་ཉེ་བར་གནས་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །གོང་དུ་དུལ་བ་དང་འདིར་འདུད་པ་གཙོ་བོར་བསྟན་ཏོ། །
གཉེན་པོ་སྟོབས་ལྡན་ཐོབ་པས་བདག་གཞན་གྱི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་
པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ་ནི། བདག་གི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཚོན་དང་
འདོད་ཆགས་ཀྱི་མདའ་ཡང་བཅོམ། གཞན་གྱི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཚོན་དང་འདོད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

696

ཆགས་ཀྱི་མདའ་ཡང་བཅོམ་ཞེས་སོ། །ཡུམ་གཟུང་བས་ཕ་རོལ་གྱིས་བྱས་པའི་

དུག་མཚོན་ལ་སོགས་པས་གནོད་པ་རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་ནི། དེ་ལ་ལ་ལ་ཞིག་གིས་དུག་གཏོར་ཏམ་"བྱེད་བྱས་སམ1

་མེའི་འོབས་སུ་གཏོར་ཏམ་མཚོན་
གྱིས་བཏབ་བམ་དུག་བླུད་དམ་ཆུར་བོར་ཡང་རུང་སྟེ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དེ་ལ་
གནོད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀཽ་ཤི་ཀ་འདི་ལྟ་སྟེ་ཡུམ་འདི་ནི་རིག་སྔགས་ཆེན་མོའ། ཞོེས་སོ། །ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་"སྒྲུབ་པ2

་སྟེ་ཐོབ་
ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བ་ནི། བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ལ་རྣམ་པར་ལྟ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ་བྱང་ཆུབ་ལ་ཉེ་བ་ལ་བཤད་དོ། །སྒོམ་ལམ་པ་གང་དུ་གནས་པའི་རྟེན་གྱི་ཡུལ་ས་ཕྱོགས་ལ་ལྷ་ལ་
སོགས་པས་མཆོད་པར་བྱ་བའི་གནས་ཉིད་དུ་བཟུང་ནས་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པས་མཆོད་པ་བྱེད་པ་ནི། ཡུམ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་སའི་ཕྱོགས་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་དུ་འགྱུར་བར་བྱས་པས་མེ་ཏོག་དང་སྤོས་དང་ཞེས་པ་ནས་བཀུར་སྟི་བྱ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་རོ། །འདིར་
མཆོད་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ལ། ཁ་ཅིག་ནི་ཕྱག་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་བསོད་ནམས་གསོག་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཕྱིར། མཆོད་རྟེན་གཞན་དང་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ལ་མཆོད་རྟེན་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ཕ་དང་འདྲ་བ་ལ་ཕར་གྱུར་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །བཙུན་པ་ཟླ་བ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་སྟོན་པ། ཆོས་གང་རྒྱུས་བྱུང་དེ་དག་གི །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་ས་

1 ཞོལ། ༧༡༧ བྱེད་བྱས་སམ བླ། ༨༤༢ ཀ ། ༧༧༦ སྡེ། ༧༨༢ བྱད་བྱས་སམ
2 ཞོལ། ༧༡༧ ཀ ། ༧༧༦ སྒྲུབ་པ བླ། ༨༤༢ སྡེ། ༧༨༢ བསྒྲུབ་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

697

ཕྱོགས་ཀྱང་མཆོད་རྟེན་ཡིན་ན། དངོས་པོ་མཐའ་དག་རང་བཞིན་མེད་པར་སྟོན་པའི་ཡུམ་འཛིན་པ་སོགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱོགས་ནི་ཆེས་མཆོད་རྟེན་ཡིན་ཏེ། དཔང་པོ་ཉིད་ལ་དཔང་པོར་གྱུར་པ་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་བའི་ཕྱི་མ་འདི་ལེགས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཀུན་ནས་དུལ་བའི་བྱེད་པ་ནས་རྟེན་གྱི་བྱེད་པའི་བར་བྱེད་པ་རྣམ་པ་
དྲུག་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར། སོ་སོའི་ངོ་བོའ། །དང་པོ་ནི། འབྲས་བུ་
བྱེད་པ་བསྟན་པའི་འོག་ཏུ་རྒྱུ་སྒོམ་པའི་ལམ་འཆད་དེ། དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་ཟག་པ་ཞེས་སོགས་སོ། །ཡང་ནི་སྒོམ་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་ཞིག་
བཤད་བྱར་བཀོད་པར་མ་ཟད་དབྱེ་བ་ཡང་འགོད་པའོ། །ཟག་པ་དང་བཅས་མ་
བཅས་ཀྱི་དོན་གང་ཞེ་ན། ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་ལ་ཟག་བཅས་དང་ཟག་མེད་དུ་
བཤད་པ་ནི་མི་གཟུང་སྟེ། ཟག་མེད་ལ་ཡང་ཐལ་བས་སོ། །དེས་ན་གཉིས་སྣང་གི་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་རྗེས་ཐོབ་དང༌། དེ་མེད་པའི་མཉམ་གཞག་ལ་བཞེད་དེ། ཚིག་གསལ་ལས། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་ཟག་པ་མེད་པའི་བྱེ་བྲག་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་དེ་དང་བྲལ་བ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའོ། །འདིར་བསྡུས་པའི་དོན་ནི་མོས་པ་དང་བསྔོ་བ་དང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དག་ནི་དག་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་གནས་སྐབས་རྗེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་ཡིན་ལ། མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ནི་
མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །རྟོག་པ་དེ་ཡང་ཟག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་དེར་བཞག་པར་འཆད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཟག་བཅས་དང༌། ཟག་མེད་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མོ། །དང་པོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

698

ལ་གསུམ། དབྱེ་བ་བསྟན་ཏེ་མཚམས་སྦྱར། ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་རང་བཞིན་བཤད། བྱེད་
ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང༌། ས་མཚམས་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཟག་བཅས་ཟག་མེད་གཉིས་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར་དམན་མཆོག་གི་རིམ་པས་སྒོམ་ལམ་ཟག་བཅས་འཆད་ལ། དེ་ལ་ཡང་མོས་པ། བསྔོ་བ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིད་བྱེད་གསུམ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དགེ་རྩ་གསོག་པ་དང་མི་ཟད་པ་དང་འཕེལ་བར་བྱེད་པས་ཡིན་ནོ། །ཤེར་འབྱུང་ནི་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བས་ཕྱེ་བར་འདོད་དོ། །འདི་གསུམ་
དངོས་པོ་ཐ་དད་པ་སྟེ། འཛིན་སྟངས་ཐ་དད་པས་ཕྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཀུ་མ་ར་ཤྲཱིས། མོས་པ་ནི་ས་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་དང་བཞི་
པས་བསྡུས་སོ། །བསྔོ་བ་ནི་ས་ལྔ་པ་དང་དྲུག་པ་དང་བདུན་པས་བསྡུས་སོ། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ནི་ས་བརྒྱད་པ་དང་དགུ་པས་བསྡུས་སོ། ཞེས་དང་ཐུབ་དགོངས་སུ། དེ་ལ་དྲོད་གསུམ་པོ་རིམ་པ་ཇི་ལྟ་བར་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་མོས་པའི་
རང་བཞིན་ལ་སླར་ཡང་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བས་མོས་པ་དགུ་རྣམས་རང་གི་དོན་གྱིས་ཏེ། ཞེས་དང༌། རྩེ་མོ་གསུམ་པོ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ལ་དེ་
ལྟ་བུའི་མོས་པ་དགུ་རྣམས་རང་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་སྟེ། ཞེས་དང༌། བཟོད་པ་གསུམ་
པོ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་མོས་པ་དགུ་རྣམས་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་སྟེ་ཞེས་
འབྱུང་ཞིང༌། ཆོས་མཆོག་གསུམ་ལ་ཡི་རང་དང་བསྔོ་བ་དང་བྱེད་པ་དྲུག་འཇོག་གོ །དེ་ལ་དང་པོ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་འདོད་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་ཅིང་བསྔོ་བ་དང་ཡི་རང་ས་གཉིས་པ་ནས་ཡོད་པ་དང་མོས་པ་ས་ལྔ་པ་ཡན་ཆད་ལ་ཡོད་པ་ལ་གནོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

699

བྱེད་མེད་པས་སོ། །གཉིས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། འཕགས་པས་གཞན་དོན་མོས་པ་སྦྱོར་བ་བར་ཆད་མེད་པ་ལ་བཤད་ལ་སྦྱོར་ལམ་ན་དེ་འགལ་བ་དང༌། བྱེད་པ་ཡང་འཕགས་པའི་དགོངས་པས་སྒོམ་ལམ་གཉིས་ཀའི་བྱེད་པར་བཞེད་ཅིང་སྒོམ་ལམ་འཕགས་ལམ་ཉིད་ལ་འདོད་ཅིང་སོ་སྐྱེའི་ས་ལ་མི་བཞེད་དེ། དེ་ལ་སྒོམ་ལམ་གྱི་ཐ་

སྙད་བྱས་པ་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་སུས་ཀྱང་མ་མཛད་པས་སོ། །ཤེར་སྙིང་རྒྱ་

ཆེར་འགྲེལ་ལས་ཀྱང༌། སྤྱད་པ་ནི་རྣམ་པ་མང་སྟེ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་ས་སྦྱོར་བའི་ལམ་ལ་ནི་མོས་པའི་སྤྱད་པའོ། །
དེ་ལ་མོས་པའི་སྤྱད་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། རང་གི་དོན་དང༌། གཞན་གྱི་

དོན་དང༌། རང་གཞན་གྱི་དོན་ཏེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་སོ་སོར་ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་
བས་རྣམ་པ་དགུ་དགུ་སྟེ་དེ་ལྟར་ན་མོས་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ནི། ཞེས་འཆད་དེ། འདི་ཡང་རྗེ་བཙུན་གྱིས་མོས་པ་སོགས་སྒོམ་ལམ་དུ་གསུངས་ནས། མཐོང་ལམ་དང་སྐྱེ་
རིམ་གྱིས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །དེས་ན་རང་ལུགས་ནི། ཚིག་གསལ་ལས།
ཁ་ཅིག་ནི་འདིར་རང་གི་དོན་ནི་ས་རིང་དུ་སོང་བའི་བར་དུའོ། །ས་མི་གཡོ་བ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་དེས་དེ་ལ་རང་གི་དོན་དུ་ཞི་བ་ལ་གནས་པ་ལས་
གཞན་གྱི་དོན་ཁོ་ནར་སླར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བསླང་བའི་ཕྱིར་
རོ། །
ས་བཅུ་པ་ལ་ནི་རང་དང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་ཏེ་ས་འདི་ལ་གནས་པ་ནི་རྒྱུ་མཚན་འདིས་ན་སངས་རྒྱས་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་པཎྜི་ཏ་

ཞིག་གིས་འདོད་པ་བསྟན་པ་ལྟར་འཐད་དོ། །འོན་ཀྱང་འདི་ལས་ས་བརྒྱད་པ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

700

གཞན་དོན་དང༌། བཅུ་པ་ལ་གཉིས་དོན་བཞག་པ་ནི་འགྱུར་རམ་ཡི་གེ་མ་དག་པར་གསལ་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་སོ། །དེས་ན་དེ་གོ་བཟློག་ནས་བརྒྱད་
དགུ་གཉིས་ལ་གཉིས་དོན་བཅུ་པ་ལ་གཞན་དོན་བཞག་གོ །དང་པོའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རྒྱན་སྣང་དུ། བདག་ཏུ་ང་རྒྱལ་བའི་ས་བོན་མ་ཟད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དང་པོ་ཁོ་ནར་རང་གི་
དོན་གྱི་མོས་པ་རྣམ་པ་དགུ་བསྟན་ནས། ཞེས་འབྱུང་ལ། ས་བདུན་པའི་བར་དུ་ཉོན་ཡིད་འཇུག་པས་དེ་དེར་གཞག་གོ །བསྔོ་བ་དང་ཡི་རང་གཉིས་ནི་ས་དགུ་ཀ་ལ་བཞག་གོ །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མོས་པ། བསྔོ་བ། ཡི་རང་ངོ༌། དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་
དང༌། ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གསུམ་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་

ནས་སྒོམ་ལམ་དང་པོ་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། བྱེད་པ་དྲུག་པར་ཡུམ་གྱིས་ས་ཕྱོགས་མཆོད་པའི་གནས་སུ་བྱས་པར་
གསུངས་པ་ལ་འཕྲོས་ནས་ཡུམ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གདུང་ལ་མཆོད་པ་བསོད་
ནམས་གང་ཆེ་ཞེས་ཞུས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། རྩ་བ། ཡན་ལག །ཉིང་ལག་གི་དབྱེ་བ་དང༌། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། མོས་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན་རང་གི་ཞེས་སོགས་སོ། །དེ་ལྟར་འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱིས་ཆོས་ལོངས་སྤྲུལ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་
ཕྱེ་བར་འཆད་ཀྱང་གནས་དོན་ནི་འགྲེལ་པ་ལྟར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། དེ་ཡང་སོགས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆུང་ངུའི་སོགས་སོ། །བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟར་ན་སོགས་སོ། །འདི་དག་ཀྱང་ཇི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་ཞེ་ན། འདི་ལ་བཞི།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

701

མོས་པའི་ཡུལ། མོས་པའི་ངོ་བོ། མོས་པའི་རྒྱུ། མོས་པའི་བྱེད་ལས་སོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱན་སྣང་དུ། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གཉིས་མེད། །ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གཙོ་བོར་ཆོས་ཀྱི་སྐུའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཡུམ་ཡིན་
ནོ། །དེ་བས་ན་དེ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ལ་མཆོད་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མཆོད་པའི་ཕྱིར་བསོད་ནམས་མང་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་
གསུངས་ལ། དག་ལྡན་ལས། གང་ལ་མོས་ཤེ་ན། མདོ་ལས་བསྟན་པའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལ་འདྲི་བ་དང་ཀློག་པ་ལ་སོགས་པ་དེའི་སྤྱོད་པ་དང༌། མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་ནས་མར་མེའི་མཐར་ཐུག་པ་དེའི་མཆོད་པ་ལའོ། ཞེས་གཞུང་གི་ཡུམ་འདི་འདྲི་ཀློག་བྱེད་པ་དང༌། དེ་ལ་མེ་ཏོག་སོགས་ཀྱིས་མཆོད་པ་ལ་མོས་པས་དེ་མོས་ཡུལ་
དུ་འཆད་པ་ནི། མདོའི་ཚིག་ཟིན་དང་མཐུན་ཡང་ངེས་པར་ན་ལམ་དང་འབྲས་བུ་ལ་མོས་པ་གཙོ་བས་སྔ་མ་ལེགས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། སྤྱིའི་ངོ་བོ་ནི། འདིའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་ངེས་པར་བྱས་པའི་དངོས་པོ་ལ་ངེས་པར་འཛིན་པའོ། ཞེས་ཚིག་གསལ་ལས། འབྱུང་བ་ནི་ཀུན་བཏུས་སུ་སེམས་བྱུང་མོས་པ་ངོས་བཟུང་བ་དང་གཅིག་ཏུ་བསམས་སོ། །དག་ལྡན་ལས། མོས་པ་ནི་དད་པ་དང་འདུན་པ་སྟེ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་འདོད་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། ཞེས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་དང་ཡུལ་དེ་འདོད་པ་ལ་བཤད་དོ། །བྱེ་བྲག་གི་ངོ་བོ་ནི། ཉི་
སྣང་ལས། རང་གི་དོན་གྱི་མོས་པ་ནི་གང་གིས་རང་གི་དོན་ཉིད་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་
གཞན་གྱི་དོན་ཡང་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱེད་པའོ། །རང་དང་གཞན་གྱི་

དོན་ནི་གང་གིས་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །གཞན་གྱི་དོན་ནི་གང་གིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

702

གཞན་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་འགྱུར་བ་སྟེ། ཞེས་བསམ་པ་གཞན་དོན་དང་མ་བྲལ་ཡང་སྦྱོར་བའི་ཁྱད་དང༌། གཉིས་པ་ལ་ནི་སྦྱོར་བ་བར་ཆད་དང་བཅས་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་ནི་སྦྱོར་བ་བར་ཆད་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྦྱོར་བ་རྒྱུན་ལྡན་དུ་འཇུག་མི་འཇུག་གི་ཁྱད་པར་གསུངས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ལུང་རིགས་རྣམ་དག་གོ །
བཞི་པ་ནི། སྔ་མ་ལྟར་ན་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཐེ་ཚོམ་བཟློག་པ་ཡིན་ལ་ཕྱི་མ་ལྟར་ན་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་མི་འདོད་པ་བཟློག་ནས་ཡུམ་ལ་ངེས་ཤེས་དང་དོན་གཉེར་ཆེན་པོར་འགྱུར་བའོ། །གསུམ་པ་ལ་ཡང་སྔར་ལྟར་བཞི་ལས། དང་པོ་ལ་བཞི་ལས། དབྱེ་གཞི་ནི། སྒོམ་ལམ་མོས་པ་ཙམ་གྱི་ངོ་བོའ། །ཡང་ན་ཟག་བཅས་སོྒོམ་ལམ་ལ་
གསུམ་དུ་ཕྱེ་བར་མ་ཟད་པའོ། །དབྱེ་ངོ་ནི། རང་དོན་གཉིས་དོན་གཞན་དོན་མོས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། བསམ་པས་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པར་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་སྦྱོར་བས་རང་གི་དོན་ལ་སྟེ་དོན་དུ་དང་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་དུ་དང་གདུལ་བྱ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་ཡུམ་ལ་དམིགས་པ་ཉིད་གསུམ་དུ་ཡོད་
པས་སོ། །ཡུམ་ལ་མོས་པའི་དགོས་པ་ནི། རང་དང་གཉིས་ཀ་དང་གཞན་གྱི་དོན་དུ་
ཇི་ལྟར་མོས་པ་སྒོམ་པ་བཞིན་དགེ་བའི་ཆོས་དོན་ཕུན་ཚོགས་གསུམ་མཐོང་བ་སྟེ་ཐོབ་པའི་རྟེན་ནམ་རྒྱུ་བྱེད་པའོ། །དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། འོ་ན་མོས་པ་གསུམ་པོ་དེ་བསྒོམས་མ་ཐག་ཏུ་འབྲས་བུ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ། རང་ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དུ་དོན་གསུམ་པོ་དེ་ཐོབ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ན་ཡང་དང་པོར་མོས་པ་བསྒོམས་མ་ཐག་ཏུ་དོན་གསུམ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་དེ། མོས་ཡུལ་ཀྱི་ཡུམ་ལ་མོས་པ་ཙམ་སྒོམ་པའི་རྒྱུའི་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

703

པ་ལས་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱན་སྣང་དུ། དེ་བས་ན་ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དུ་མཐོང་བའི་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས་དང་པོ་
མངོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་མོས་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་རང་གི་དོན་དང་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཞེས་བྱ་བ་རྩ་བའི་དབྱེ་བས་རྣམ་པ་གསུམ་
ཡོད་པ་ལ། ཞེས་སོ། །
ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དེ་བདག་མེད་པ་ལས་མ་འདས་པར་རམ་བདག་མེད་
རྟོགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
ལམ་ཉིད་དུ་ཐུགས་སུ་ཆུད་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་ནི་འདོད་ཆགས་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེའི་རྟེན་ནམ་གཞི་ཡིན་ནའང་དང་པོར་ཏེ་ཐོག་མར་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ནི་དོན་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་
དུ་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ལ་མངོན་ཞེན་གྱི་རྣམ་པས་དམིགས་པའོ། །
དེས་དེ་དག་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ལས་ཤེ་ན། སྒོམ་པའི་ལམ་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ལ་སྟེ། རྒྱུ་ལ་གོམས་པར་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ཡིན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རབ་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་མ་ཐོབ་པར་སློབ་པའི་དུས་སུ་སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་བརྙེས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་མཐའ་དག་མངོན་དུ་བྱ་བ་ནི་སུ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་པ་ནི་རིགས་བྱིན་གྱི་དགོངས་པའོ། །སུ་ག་ཏ་
ཤྲཱིས། ཆོས་ཉིད་དང་པོར་མངོན་དུ་མི་བྱེད་དེ། ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པས་ཟག་བཅས་འདི་དག་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང༌། འབུམ་པས། མངོན་དུ་བྱེད་དུས་ནི་གཉིས་ཏེ་མཐོང་ལམ་གྱི་ཚེ་ཆོས་དབྱིངས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

704

དང༌། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཆོས་སྐུ་སྔར་མ་མཐོང་མངོན་དུ་བྱེད་པ་གཉིས་ལས་འདི་
སྒོམ་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པས་དང་པོ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་ཅེས་ཟེར་བ་གཉིས་ནི་
འབྱོར་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུང་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་ཞེས་པ་བསྟོད་བཀུར་བསྔགས་པ་ལ་འཆད་ཀྱང་བཤད་པ་སྔ་མ་ཉིད་གཞུང་གི་དོན་ལ་ཞུགས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་དག་ཀྱང་ཞེས་སོགས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ཡང་ཞེས་སོ། །ཡང་དང་ཀྱང་ནི་སྔ་མ་ལ་གསུམ་དུ་མ་ཟད་པའོ། །བཞི་པ་ནི། མོས་པ་གསུམ་ལ་དགུ་དགུར་ཕྱེ་བ་དེ་ལྟར་ན་ཞེས་སོགས་སོ། །འདི་དང་ཕན་ཡོན་ལ་ཐམས་ཅད་ལ་མདོ་དྲངས་ན་འབྱམས་ཀླས་ཤིང་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་རྟོགས་པ་སྐྱེད་མི་ནུས་
པས་བཞག་གོ །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། མོས་པའི་འོག་ཏུ་དེའི་ཕན་ཡོན་བསྟོད་བཀུར་བསྔགས་པ་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་སྟོན་ན། སངས་རྒྱས་དང་སོགས་པ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་བསྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་དོ་ཞེས་སོ། །གང་ལ་མཛད་ན། ཡུམ་ལ་
སྔར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་སོགས་སོ། །གང་གི་ཕྱིར་ན། མོས་པ་གསུམ་པོ་དེ་སྒོམ་པའི་སོགས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་མོས་པར་བཤད་པའི་ཡུམ་དེ་ཡོན་
ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པར་བསྟན་པ་ལ་འཕྲོས་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། བསྟོད་པ་སོགས་སུ་འདོད་དོ། །གང་ལ་ན། ཡུམ་ལ་མོས་པའི་གནས་སྐབས་གསུམ་རྣམས་སུའོ། །གང་གིས་ན། དགུ་ཚན་གསུམ་གྱིས་སོ། །ཕན་ཡོན་གསུམ་པོ་འདི་མོས་པ་ལ་མཚོན་པ་
ཙམ་ཡིན་པས་བསྔོ་བ་དང་ཡི་རང་ལ་ཡང་སྦྱར་ཞེས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཆད་དོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས། རྩ་བའི་དོན་དགྲོལ་བ། རང་བཞིན་ངོས་བཟུང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

705

བའོ། །དང་པོ་ནི། དོན་གསུམ་གྱི་འབྱུང་གནས་སུ་ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་
སྟེ་མངོན་དུ་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དམ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་ཞུགས་པའི་མོས་
པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་པའི་དང་པོའི་གནས་སྐབས་དགུ་དག་ཏུ་རྣམ་པ་དགུས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྟེ་རང་དོན་མོས་པ་དགུ་སྒོམ་པ་ལ་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ལྷག་པའི་ཚུལ་དུ་མངོན་པར་དགའ་བར་བྱེད་ཅིང་བསྟོད་པར་འདོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཉིས་པ་ལ་བཀུར་བ། གསུམ་པ་ལ་བསྔགས་པ་རྣམས་སྦྱར་རོ། །སོ་སོར་ནི་རེ་རེ་ལ་ཞེས་པའོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པ་ལ་ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་མཐོང་བའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
དང་པོ་ལ་བསྟོད་པ་དང༌། ཞེས་ཇི་ལྟར་ཞེས་སོགས་ཡུམ་ལ་མི་སྦྱོར་བར་མོས་པའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། བསྟོད་བཀུར་བསྔགས་གསུམ་མངོན་པར་དགའ་བའི་ཚུལ་
གྱིས་ཡིན་པ་དེས་ན་བསྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ནི་དོན་ཡང་དག་པ་སྟེ་མོས་པ་སྒོམ་མཁན་གྱི་ཡོན་ཏན་དོན་གནས་མ་ནོར་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཆ་དང་
དེ་ལྟར་ངེས་ནས་བརྗོད་པའི་མཚན་ཉིད་དམ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་གྱི་གཅམ་བུ་སྟེ་ངག་
སྙན་པ་ངོ་བསྟོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚིག་གསལ་ལས། འདི་དག་ནི་
ངག་སྙན་པ་ངོ་བསྟོད་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་གྱི། ལེགས་པར་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེ་ལ་ཐུགས་དགྱེས་པས་གནས་པ་ཁོ་ན་བསྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་ཀྱང༌། ཉི་སྣང་ལས། དེ་ལྟར་ན་བསྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ནི་དོན་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཆའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་གྱི་རིག་བྱེད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

706

ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་བརྗོད་པ་ནི་བསྟོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་ལྟར་དོན་བརྗོད་
པའི་མཚན་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚད་ཕྱེད་དང་བཞི་པའི་ཨ་ནི་བཀུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ནི་སྒྲའི་ཚངས་པ་ནི་དམ་པ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་བཀུར་བ་ཡིན་པར་འགྱུར་ན། འདིར་ནི་ཇི་སྐད་དུ་བརྗོད་པའི་རྟོགས་པའི་ཆའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང༌། མར་ལྟ་བུའི་ཚིག་རྗེས་སུ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་དག་གི་བསྔགས་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ཡང་སྒྲར་གཏོགས་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ན། འདིར་ནི་ཆ་དགུ་པའི་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་བསྔགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟར་གཉིས་ཀའོ། །
ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཉི་སྣང་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་པ་
རྣམས་ལ་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ་ཞེས་བསྔགས་པ་བརྗོད་པས་བསྔགས་པའི་དོན་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པས་ངག་ཙམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་ལས། འཕགས་པ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་སྡེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་པས་བསྟོད་པ་དང་བཀུར་བ་དང་བསྔགས་པའི་དོན་ཉེ་བར་སྡུད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་དོ། ཞེས་པ་ལྟར་རབ་འབྱོར་གྱིས་བརྒྱ་བྱིན་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱིས་

ཐེག་པ་པ་རྣམས་ལ་མོས་པ་སྐྱེད་པ་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་འདི་གསུམ་གྱི་དོན་བསྡུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི་འདི་གསུམ་ལེགས་སོ་ཞེས་
པའི་ངག་ཙམ་དུ་སྟོན་པ་མིན་པས་སོ། །དེ་ཡང་ལེའུ་བརྒྱད་མར་འདི་གསུམ་གྱི་དོན་
བསྡུའི་མདོ་སྦྱར་བ་མཐོང་བས་ཤེས་སོ། །ཤཱནྟིས་ནི་ངག་ཏུ་འདོད་དེ། སྙིང་པོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

707

མཆོག་ཏུ། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་ནི་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་དབྱེ་བས་
བསྟོད་པ་དང་བཀུར་བ་བསྔགས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། མོས་པའི་འོག་ཏུ་ཟག་བཅས་བསྔོ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་ཏེ། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡུམ་ལ་མོས་པ་ལ་དེའི་དགེ་རྩ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་འབྱུང་བས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། ཕན་ཡོན་དུ་ཡུམ་ཡོད་པས་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་བསྟན་པ་དང༌། བྱམས་པས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྔོ་བ་དང་ཉན་རང་གི་གཞི་གསུམ་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། བསྔོ་བ་ལ་ཁྱད་པར་དང་བྱེད་པ་དང་ངོ་བོ་སྟེ་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ནི། རྐང་པ་དང་པོ་དང༌། གཉིས་པ་ནི་རྐང་པ་གཉིས་པ་དང༌། གསུམ་པ་ནི་རྐང་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་ཏེ་ངོ་བོ་ལ་བཅུ་གཅིག་གོ །འདི་
ནི་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་སྟེ་མདོ་ལ་ཤིན་ཏུ་འགྲིག་གོ །དེ་ལ་ཁྱད་པར་ནི་མདོར་བྱང་སེམས་ཀྱིས་དགེ་རྩ་སེམས་ཅན་ཀུན་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ནས་བླ་མེད་བྱང་
ཆུབ་ཏུ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྔོ་བ་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགེ་བ་དང་
ཉན་རང་གི་དགེ་བ་ལས་རབ་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་པ་ཡིན་ཞིང༌། བྱེད་པ་ནི་དེའི་འཐད་པར་ཉན་རང་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་དུལ་བའི་ཆེད་དུ་གནས་ལ། བྱང་སེམས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་གནས་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐེག་
གསུམ་གྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ལམ་སྟོན་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པས་སོ། །སློབ་དཔོན་
འདི་དང་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་རྣམས་ནི་དང་པོ་ཡང་བསྔོ་བ་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་ནས་བཅུ་གཉིས་སུ་བྱེད་དོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

708

གསུམ་པ་ནི། བསྔོ་བ་བྱེད་དོ། །གྲངས་དུ་ན། རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་སོ། །འདི་ལ་དྲུག་ལས། དང་པོ་གང་དུ་ན། བླ་མེད་སོགས་སོ། །གཉིས་པ་གང་གི་ཆེད་དུ་ན། སེམས་ཅན་སོགས་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། དངོས་སམ་ཡང་ན་བརྒྱུད་ཀྱང་རུང༌། །སེམས་ཅན་དོན་ལས་གཞན་མི་སྤྱད། །སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་གྱི་

ཕྱིར། །ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོའ། ཞོེས་པ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་ན། མི་ཟད་སོགས་ཏེ། མདོ་ལས། ཇི་ལྟར་ཆུ་ཐིགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེ་ནང་ལྷུང༌། །རྒྱ་མཚོ་མ་སྐམས་བར་དུ་དེ་མི་འཛད། །དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་བསྔོས་དགེ་བ་ཡང༌། །བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་བར་དུ་དེ་མི་འཛད། ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །
བཞི་པ་གང་གིས་ན། ཡུལ་བཅུ་གཉིས་ལ་མ་ཞེན་པའི་རྣམ་པར་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་དང༌། སེམས་ཅན་ལ་ལམ་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་རྒྱུ་སྟེ་ཐབས་ཤེས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་བྱེད་བཅུ་གཉིས་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །དེ་གང་ན་དང་པོ་བཅུ་
གཉིས་མིང་དང་ཕྱི་མ་བཅུ་གཉིས་དོན་ཡིན་པས་མིང་དང་མིང་ཅན་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། མོས་པའི་སྐབས་སུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་མོས་ཡུལ་བྱང་ཆུབ་ལ་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟར་མིང་དུ་བཏགས་པའི་བསྔོ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཞེན་པའི་ཚུལ་
གྱིས་མི་དམིགས་པར་སྒྱུ་མ་ལྟར་དམིགས་པ་དང༌། ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་གདུལ་བར་

བྱ་བའི་སེམས་ཅན་རིགས་ཅན་གསུམ་ལ་རང་རང་གི་ལམ་ཉེ་བར་སྟོན་པའི་རྒྱུ་སྙིང་

རྗེའི་ངོ་བོ་གཞན་ལ་ཕན་པའི་བྱེད་པ་གཉིས་དང་ལྡན་པས་སོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་འདི་ཁོ་ན་བཞིན་སྦྱར་རོ། །བྱང་ཆེན་རྗེས་སུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

709

ཡི་རང་བ་དང་ལྡན་པའི་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་གང་ཡིན་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ། དེ་ཡང་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བླ་མེད་
རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པ་འདི་ཉིད་རབ་ཅེས་བྱའོ། ཞེས་སོ། །མི་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་སོགས་
པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པའི་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་བུ་དང་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དེ་
དག་གིས་ཇི་ལྟར་མཚན་མར་བྱས་ཏེ། བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་དེ་དག་དང་དམིགས་པ་དེ་དག་དམིགས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །
འདི་ལ་རྒྱན་སྣང་དུ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་མི་དམིགས་པར་
དམིགས་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་ལྡན་པའི་བསོད་ནམས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
ཏུ་བསྔོ་བར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང༌། སྔ་མ་ལ་ཡང་བྱང་ཆུབ་མི་དམིགས་པར་དམིགས་པ་ཞེས་འབྱུང་བས་གཞུང་འདི་དང་རྒྱན་སྣང་གི་བསྔོ་བ་ཐ་མ་གསུམ་ལ་མི་དམིགས་པ་ལ་ཞེས་ཡུལ་དུ་བྱས་ཀྱང་མི་དམིགས་པར་ཞེས་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྟོགས་
ཚུལ་ལ་སྦྱར་ན་ལེགས་ཏེ། འདི་ཞེན་མེད་དུ་བསྟན་བཞེད་ནས་མཛད་ལ་བློས་མི་དམིགས་པར་མ་རྟོགས་ན་ཡུལ་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཀྱང་ཞེན་པར་བྱེད་པས་སོ། །ལུང་འདིས་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་སོགས་པ་བསྔོ་བར་བྱེད་མཁན་ལ་མི་བྱེད་པར་བསྔོ་བའི་གྲངས་བཅུ་གཉིས་གང་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སྦྱོར་བ་ཡང་བཀག་གོ །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

710

བདག་ལྟ་སོགས་མེད་པའི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ནི། གང་གིས་བསྔོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་ཏེ། གལ་ཏེ་བྱང་ཆེན་དེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགེ་
འདུན་དང་བཅས་པ་དེ་དག་ལ་སེམས་ཀྱང་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་སུ་འདུ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར། ཉན་ཐོས་སུ་འདུ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར། དགེ་བའི་རྩ་བར་འདུ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང༌། སེམས་གང་གིས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་སེམས་དེ་ལ་ཡང་སེམས་ཀྱི་

འདུ་ཤེས་སུ་མི་འགྱུར་ན་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་བྱང་ཆེན་ལ་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྱུར་བ་མེད་དོ། ཞེས་སེམས་དང་ལྟ་བ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་སྦྱར་རོ། །དེ་གསུམ་ཡང་མཚན་མར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང༌། དམིགས་པར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང༌། ཡོངས་སུ་དཔྱོད་པའི་ལྟ་བ་གསུམ་གྱིས་དེ་མ་ཡིན་ལ་དེར་བཟུང་བའོ། །
བསོད་ནམས་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་དེ་དོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་

དབེན་པར་ཤེས་པ་ནི། བདག་དང་སོགས་པས་གཞན་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་རྟོག་སྟེ། བྱང་ཆེན་གྱིས་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་དེ་ཕུང་ཁམས་
སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་དབེན་པར་ཤེས། ཞེས་སོ། །ཉན་ཐོས་དང་བཅས་པའི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བའི་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དྲན་ནས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཤེས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་བཅས་པའི་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགེ་བ་སྟེ། བྱང་ཆེན་
གྱིས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་དེ་དག་
གི་དགེ་རྩ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱས་ནས་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱ་སྟེ། ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ཇི་འདྲ་བ་ཁོ་ནར་གང་གིས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱང་དེ་འདྲ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། དེའི་རིགས་ཅན་དང་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་ནོ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

711

ཞེས་གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་ཤེས་ན་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །ཡུམ་གྱིས་སྦྱིན་སོགས་མི་དམིགས་པར་བསྔོ་བའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་
དང་བཅས་པ་ནི། སྦྱིན་སོགས་དྲུག་སྟེ། བྱང་ཆེན་དེ་དག་གིས་ཡུམ་འདིར་ཐབས་མཁས་པ་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ། །དེས་ན་ཡུམ་འདིར་བྱང་ཆེན་གྱི་ཐབས་མཁས་རིག་
པར་བྱ་སྟེ། ཡུམ་ལ་མ་བརྟེན་པར་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་མི་ནུས་སོ། ཞེས་སོ། །
འཁོར་གསུམ་དུ་དམིགས་པའི་མཚན་མ་མེད་པ་ནི། བར་གསུམ་གྱི་དགེ་བ་
སོགས་ཀྱི་མཚན་མ་ནི་འཚང་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཟས་དུག་ཅན་དེ་དང་འདྲ་བར་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཅན་ལ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་མེད་དོ། ཞེས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གནང་ཞིང་དགྱེས་པ་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་

དེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་གིས་ཀྱང་ཡེ་ཤེས་བླ་ན་མེད་པས་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་གི་རིགས་གང་ཡིན་པ་དང་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་དང༌། མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་མཁྱེན་ཅིང་ཆོས་ཉིད་གང་གིས་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་ཀྱང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་གིས་མཁྱེན་པ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་བྱང་ཆེན་གྱིས་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་
བར་བྱ་སྟེ། ཞེས་སོ། །
ཁམས་གསུམ་པར་མ་གཏོགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་ནི་འདོད་པ་དང་སོགས་པས་གཟུགས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་ཏེ། བྱང་ཚེ་གཟུགས་གང་འདོད་པ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

712

དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་སུ་མ་གཏོགས་པ་དེ་ནི་འདས་པ་མ་ཡིན་མ་འོངས་པའང་མ་ཡིན་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་མཚན་མའི་ཚུལ་ལམ་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་མི་ནུས་སོ། ཞེས་སོ། །
བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་བསྔོ་བ་ཆུང་ངུ་ནི། དགེ་བ་བཅུ་དང་སོགས་པས་ཚད་མེད་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་མངོན་ཤེས་ལྔ་སྟེ། སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་
ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགེ་
བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ཐོབ་པར་གྱུར། ཚད་མེད་བཞི་དང༌། བསམ་གཏན་བཞི་དང༌།
གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བཞི་དང༌། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྔ་ཐོབ་པར་གྱུར་ན་ཞེས་རབ་འབྱོར་ལ་སེམས་ཅན་དེ་དག་བསོད་ནམས་མང་དུ་འཕེལ་ལམ། ཞེས་དྲིས་ཤིང་འཕེལ་བར་ལན་བཏབ་པ་ན་དེ་ལས་ཀྱང་མ་ཆགས་པས་དགེ་རྩ་བསྔོ་བ་བསོད་ནམས་ཆེས་འཕེལ་བར་གསུངས་པའོ། །བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་
འབྲིང་ནི། སྟོང་གསུམ་སེམས་ཅན་རྒྱུན་ཞུགས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་བར་

ཐོབ་པ་ལ་རིགས་ཀྱི་བུ་དང་རིགས་ཀྱི་བུ་མོས་མཆོད་པ་སྟེ། སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་
ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པར་གྱུར་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང༌། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་དགྲ་བཅོམ་པར་གྱུར་ཏེ་ཞེས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་རང་རྒྱལ་དུ་གྱུར་པ་ལ་ཡང་གསུངས་ནས་སྔར་ལྟར་དྲིས་ལན་མཛད་པའོ། །
འདིར་སྟོང་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་གྱིས་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་ལ་མཆོད་པར་
བཞེད་པ་ནི་མདོ་འགྲེལ་རྣམས་དང་མི་མཐུན་ནོ། །བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

713

བསྔོ་བ་ཆེན་པོ་ནི། སྟོང་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་
གནས་པ་ལ་ཕྱོགས་བཅུའི་སེམས་ཅན་གྱིས་མཆོད་པ་སྟེ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་
པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བླ་
མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པར་གྱུར་ཏེ། ཞེས་དེ་ལ་ཕྱོགས་བཅུ་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ན་ཡོད་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཆོད་པ་ལ་སྔར་
བཞིན་དྲིས་ལན་མཛད་པའོ། །ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ཞེས་སོགས་འདི་དེའི་བྱེད་པ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་བསྔོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་སྦྱར་དགོས་ཏེ།
རྒྱན་སྣང་དུ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་
ལམ་ཉེ་བར་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གཅིག་ཁོ་ན་འགའ་ཞིག་འགའ་ཞིག་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན་པས་དེའི་གཉེན་པོའི་དོན་དུ་ཇི་སྐད་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བོ་བློ་དམན་པ་རྣམས་ལ་ཕན་གདགས་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་བྱས་པ་ཡིན་ལ། ཞེས་པས་སོ། །འདིས་ནི་བསྔོ་བ་ཐ་མ་གསུམ་ངོ་བོ་ཐ་དད་པར་འདོད་པ་ཡང་བཀག་ལ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་
གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡང་དཔེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པས་སོ། །
ལྔ་པ་བསྔོ་རྒྱུ་ནི། མདོ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་སེམས་བསྐྱེད་
ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་དང༌། དེ་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཀྱི་དང༌། དེ་ནས་དམ་པའི་
ཆོས་ནུབ་པའི་བར་གྱི་དགེ་བ་དང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་ཐེག་གསུམ་གྱིས་སྨིན་པར་
བྱས་པ་དང༌། སློབ་མི་སློབ་ལ་སོགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་དགེ་བ་
ཐམས་ཅད་བསྔོ་བར་གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་མདོ་ལས་འདི་དག་དང་པོར་བློས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

714

གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་ཤིང་དེ་ནས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བྱས་ནས་དེའི་དགེ་བ་བསྔོ་བར་
གསུངས་པས་གཞན་གྱི་དགེ་རྩ་བསྔོ་བར་གསུངས་པའི་དོན་ནི། ཕྲག་དོག་མེད་པའི་
ཡི་རང་བྱས་པ་ན་བྱེད་པ་པོ་དང་མཚུངས་པར་ཐོབ་པའི་དགེ་བ་དེ་ཉིད་བསྔོ་བ་ལ་བཏགས་སམ་སྙམ་མོ། །སྔར་བསྔོ་བ་བཅུ་གཉིས་བྱེད་པར་བསྟན་པ་ནི། བསྔོ་བའི་གྲངས་ཡིན་གྱི་བསྔོ་རྒྱུ་མིན་པས་བསྔོ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་བསྔོའོ་ཞེས་
འཁྲུལ་བར་མི་བྱའོ། །དྲུག་པ་ངོ་བོ་ནི། རྒྱན་ལས། "བསྟན་པ1

་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་
ནི། །སེམས་པ་འདུན་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟར་དགེ་རྩ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྟོབ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་པ་དང༌། མི་ཟད་པར་འདོད་པའི་འདུན་པ་རྣམས་ཅི་རིགས་པ་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱང་དགོས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བསྔོ་བའི་འོག་ཏུ་ཟག་བཅས་གསུམ་
པ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་ཏེ། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ལེགས་པར་བསྔོས་པའི་དགེ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཡི་རང་གིས་སྤེལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་སོ། །འདིར་བསྔོ་བའི་འོག་དང་སྡུད་པར་གོང་དུ་བསྟན་པ་ནི། "བསྔོས་པའི་དགེ་
བ

2

་ཡི་རང་གིས་སྤེལ་བ་དང་ཡི་རང་གིས་དགེ་བ་བསྔོ་བ་གཉིས་ཕན་ཚུན་མཚོན་པར་འཆད་དོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། དགེ་རྩ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱ་བར་གསུངས་ན་ཅི་ཙམ་གྱིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་རབ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཞེས་རབ་འབྱོར་གྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཐབས་དག་གིས་དགེ་བའི་རྩ་བ་ལ་ཡི་རང་བ་དང༌། མི་

1 གླ། ༨༦༥ བརྟན་པ
2 སྡེ། ༨༠༢ བསྔོས་པའི་དགོས་པ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

715

དམིགས་པ་དག་གིས་དེ་ལ་ཡི་རང་བ་ནི། རྗེས་སུ་ཡི་རང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྒོམ་པ་ཡིན་པར་བསྟན་བཅོས་སམ་མདོ་འདིར་བརྗོད་དོ་ཞེས་སྦྱར་བས་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡི་རང་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་

བྱང་ཆེན་གྱིས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སྤྱོད་པ་དང༌། ཞེས་པ་ནས་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་
ཚེ་ཐབས་མཁས་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ། །གང་ལ་ན། དགེ་རྩ་རྣམས་སོ། །གང་གིས་ན། ཕྲག་དོག་ཟད་པའི་རབ་ཏུ་སོགས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་དམིགས་ནས་དང་དོན་དམ་པར་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་ཅིར་ཡང་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ནང་ནས་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི། བསོད་ནམས་དུ་མ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་སྟེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། མདོ་ལས། བསམ་མི་ཁྱབ་ལ་དད་རྣམས་ཀྱི། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་བསམ་
མི་ཁྱབ། ཅེས་པ་ལྟར་ཡུལ་བླ་ན་མེད་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པའོ། །འདུ་བྱེད་པའི་དཔེ་ནི། གསེར་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དག་ནས་གསེར་གྱི་གར་བུ་འབྱུང་བ་བཞིན་
དུའོ། །བསྔོ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་མོས་པས་བསྐྲུན་པའི་དགེ་བ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ་རྒྱུར་བྱེད་དེ། ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྗེས་དགེ་བ་
རྣམས་རྫོགས་བྱང་དུ་སྟོབ་པའོ། །རྒྱུར་བསྒྱུར་བའི་དཔེ་ནི། གསེར་མགར་གྱིས་

གསེར་སྦྲམ་སྐྱེས་བུའི་རྣ་རྒྱན་སོགས་སུ་བསྒྱུར་བ་བཞིན་དུའོ། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི། ཡི་རང་སྒོམ་པ་པོ་རང་དང་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་པོ་གཞན་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

716

བསོད་ནམས་བྱ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་འཐོབ་སྟེ། ཕྲག་དོག་ཟད་པའི་སྒོ་ནས་གཞན་གྱིས་

བྱས་པ་ལ་རང་གིས་བྱས་པ་ལྟར་གྱི་དགའ་བ་སྒོམ་པས་སོ། །དེ་ཡང་བློ་མཉམ་ན་
མཉམ་པོ་དང༌། མི་མཉམ་ན་ཡང་དེ་ལྟར་འཐོབ་ཅེས་འཆད་དོ། ཞེས་བྱ་བ་འདི་གསུམ་ནི་ཟག་བཅས་གསུམ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་
ནི་འཕགས་པས་མཛད་པའི་རྗེས་སུ་སློབ་དཔོན་འདི་རྣམ་འགྲེལ་ཤེར་སྒྲོན་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱང་བཀོད་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཐུན་མོང་གི་མཚམས་སྦྱར། སོ་སོའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་གྱི་འོག་ཏུ་དམན་མཆོག་གི་རིམ་པས་ཟག་
མེད་སྒོམ་ལམ་འཆད་དེ། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་དང་དྲི་མ་རྣམ་པར་དག་པར་བྱེད་པའི་སྒོམ་ལམ་གཉིས་སོ། །ཡང་ནི་སྔར་བཞིན་ནོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་ཁ་ཅིག་ནི་སྤངས་རྟོགས་དང་གཞན་དག་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང༌། ལ་ལ་གཞན་དབང་གི་ཡུལ་ཅན་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་པ་དང་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་

དྲི་མ་སེལ་བ་གཉིས་ཡོད་པས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ལྟར་ན། རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་སྤངས་པ་ཡིན་པས་འདུས་མ་བྱས་སུ་འགྱུར་ལ། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྒོམ་པའི་ལམ། ཞེས་སྒོམ་ལམ་དྲི་མ་དགུ་སེལ་བྱེད་དུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། ཆེན་པོ་ལ་སོགས་དྲི་མ་ཡི། །གཉེན་པོ་ཆུང་ངུའི། ཞེས་སྤང་བྱ་དགུ་འཇོམས་བྱེད་དུ་གསུངས་ལ། རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་ཚེ་

གཉེན་པོའི་བྱེད་པ་ཆད་པས་སོ། །དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་གྱིས་འབྲས་བུ་ཞེས་པ་དང་མི་
འགལ་ཏེ། དེས་ནི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་བསྟན་གྱི་ངེས་པར་མིན་ཏེ། གཞན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

717

དུ་ན་ས་དགུ་ཞེས་སོགས་དང་འགལ་བས་སོ། །དེས་ན་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གཉིས་ཡོད་དོ། །གསུམ་པས་ནི། མཉམ་རྗེས་ལ་འདོད་པར་སྣང་བས་དེ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། ཟག་བཅས་ཟག་མེད་གཉིས་ནི་མཉམ་རྗེས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་སྔར་བསྟན་པས་སོ། །དེས་ན་མཉམ་གཞག་ཟག་མེད་གཅིག་ཉིད་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཐོབ་བྱ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། སྤང་བྱ་འཇོམས་ཚུལ་
གྱི་སྒོ་ནས་དྲི་མ་སེལ་བར་བྱེད་པ་གཉིས་ཀྱི་ལྡོག་པ་ནས་བསྟན་པས་འདི་གཉིས་དངོས་པོ་ཐ་དད་པར་མི་བསམ་མོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་
ཡུམ་གྱི་དགེ་བ་བསྔོ་བ་དང༌། ཡི་རང་བྱ་བར་གསུངས་པ་ལ་འཕྲོས་ནས། ཤཱ་རིའི་བུས་ཡུམ་དེ་སྣང་བར་བྱེད་པ་དང་ཕྱག་བྱ་བར་འོས་པ་ལ་སོགས་པར་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་པ་དང༌། རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཟག་མེད་ལ་གཉིས་ཡོད་ལ་དེའི་ཕྱིར་བཤད་པའི་རིམ་པས་དང་པོར་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་གསུངས་
སོ། །གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། གང་གིས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་

རང་བཞིན་ནི་དང་པོ་གསུམ་སྟེ། ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དང་བློའི་རྣམ་པའོ། །དེའི་ནི་སྒོམ་ལམ་དེའི་ཞེས་བཤད་དེ་ལུས་རྣམ་གཞག་ལ་"བསྙག་དགོས་སོ། །1

གང་བསྒྲུབ་
བྱ་ལ་ལྟོས་པའི་ནུས་པ་ནི། ཕྱི་མ་གཉིས་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ན་

"གཏོད་པ་དང2

་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་
1 ཞོལ། ༧༤༠ སྡེ། ༨༠༦ བསྙག་དགོས་སོ། ། བླ། ༨༦༩ ཀ ། ༨༠༠ བསྙེག་དགོས་སོ། །
2 ཞོལ། ༧༤༠ སྡེ། ༨༠༦ གཏོད་པ་དང བླ། ༨༦༩ ཀ ། ༨༠༠ གཏོང་པ་དང

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

718

དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྤྲོས་
པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་སྟེ། ཡུམ་ནི་དངོས་པོ་མ་མཆིས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སླད་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡང་དག་པར་
སྟོན་པར་བགྱིད་པའོ། ཞེས་སོ། །འདིར་སྣང་བར་བགྱིད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོའི་
དོན་དྲོད་སོགས་བཞི་དང་མཐོང་ལམ་བཅུ་དྲུག་དང༌། ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་ལ་བཤད་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་ཁམས་གསུམ་གྱི་རང་གི་མཐོང་སྤང་
སྤངས་པས་ཁམས་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རབ་རིབ་དང་བྲལ་བར་བགྱིད་པ་ལགས་

སོ་ཞེས་པའི་མདོའི་བཤད་པ་མཛད་ནས་དེ་དག་ཀྱང་སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་

ལུགས་སུ་རྒྱན་སྣང་དུ་འབྱུང་བ་ལ། ཨ་བྷྱས་སྐབས་འདིར་ཟག་མེད་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་དེ་དྲོད་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཇི་ལྟར་
རིགས་ཞེས་པ་དང༌། ཁམས་གོང་མའི་མཐོང་སྤང་སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱིས་

སྤོང་བར་སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་པས་ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་སྤོང་བ་ནི་
ཤིན་ཏུ་ཡང་ངོ་མཚར་བར་བྱེད་པ་སྟེ་ཞེས་དགག་པ་སྨྲ་བ་ནི། རང་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ངོ་མཚར་བར་སྟོན་པ་སྟེ་དེ་ཡང་མཐོང་ལམ་དུ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །
གཞན་ཡང་འདིའི་སྐབས་ཀྱི་མདོའི་དོན་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་ཁོ་ན་ཡིན་ན་
སྟོབས་བཅུ་བགྱིད་པ་དང་མི་ཐུལ་བ་དང་མགོན་བགྱིད་པ་ལགས་སོ་ཞེས་པའི་
སྐབས་འདིའི་མདོ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་དང་མི་འཇིགས་པ་བཞིའི་བཤད་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཞིབ་པར་བྱས་པ་དང་ཇི་ལྟར་མི་འགལ། དེས་ན་ཡིད་ཕྲག་དོག་གིས་དཀྲུགས་ཀྱང་དྲན་པ་རྣལ་དུ་བཞག་སྟེ་སྨྲ་དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་པཎྜི་ཏ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

719

འདིས་སློབ་དཔོན་གྱིས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་བཤད་པ་སྔ་ཕྱི་རྣམས་ལ་ནོར་བ་མང་པོ་
སྣང་བ་ནི་བདག་གིས་ཚིག་མངས་སུ་དོགས་པས་མ་བྲིས་ལ། ལེགས་པར་ཤེས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་བརྟགས་ཏེ་དོར་བར་བྱའོ་"ཞེས་ཟེར་བ་ཡང1

་སྔར་ལྟར་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་
ཕྲག་དོག་གིས་སྐྱོན་འཛིན་འདོད་པ་འབའ་ཞིག་གོ །སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་གྱི་མཆོག་ཉིད་
ནི། འདིས་མ་ཟིན་པར་ཕར་ཕྱིན་གཞན་ནམ་ཟག་བཅས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་མི་འཐོབ་
པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་ཡུམ་འདིས་ནི་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ཟིལ་གྱིས་གནོན་
ཞེས་པ་ནས་བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ནོ་ཞེས་དམུས་ལོང་དུ་མ་
ཡོད་ཀྱང་མིག་ལྡན་མེད་ན་གྲོང་དུ་འཇུག་མི་ནུས་པའི་དཔེས་གསུངས་སོ། །སྒོམ་ལམ་དེ་ཡིས་ཀུན་ལ་མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པ་ནི། ཀུན་བྱང་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྐྱེ་འཇིག་དང་དམིགས་པ་མེད་པར་རྟོགས་ནས། སྦྱོར་
བའམ་སྒྲུབ་པ་སྟེ། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པ་དང༌། སྐྱེ་བ་
མེད་པ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དང་འབྱུང་བ་མེད་པ་དང་དམིགས་པ་མེད་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་པས་ཡུམ་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །སྒོམ་ལམ་དེས་གཏོད་པར་བྱེད་པ་ནི། སྔར་གྱི་དེ་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་ལམ་
གྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་རྣམས་མཚན་མར་མི་དམིགས་པ་ཉིད་དུ་རྣལ་འབྱོར་པ་སྒོམ་
ལམ་པའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་མི་དམིགས་པ་དང་མི་ལེན་པ་དང༌། མི་གནས་པ་དང་མི་འདོར་བ་དང་མངོན་པར་མ་ཆགས་པ་དེ་ལྟར་གཏོད་པར་བྱེད་དེ། ཞེས་སོ། །སྒོམ་ལམ་དེས་དོན་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་བྱེད་པ་ནི། ཐོབ་བྱའི་དོན་ནམ་

1 སྡེ། ༨༠༧ ཞེས་དྲན་པ་ཡང

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

720

འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པ་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུམ་འདི་ནི་ཕར་ཕྱིན་ཆེན་མོའ། ཞོེས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་དག་གི་རྒྱུ་དང༌། རྣམ་དག་དངོས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་དེའི་འོག་ཏུ་ཟག་མེད་གཉིས་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་མཚན་ཉིད་གསུངས་སོ། །
ཇི་ལྟར་ན་མཐུན་རྐྱེན་གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་དང་འགལ་རྐྱེན་གང་ཞིག་བོར་བས་འཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་འདིའི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དང་མི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གང་ཞིག་ཡིན་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བ་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་སྒོ་ནས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། ཡུམ་ཟབ་མོ་འདི་ལ་མོས་པ་དེ་གང་ནས་འདིར་སྐྱེས། ཅི་ཙམ་ནས་རྫོགས་བྱང་དུ་ཞུགས། ཅི་ཙམ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བསྙེན་བཀུར། ཅི་ཙམ་ནས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱད་ཅེས་ཤཱ་རིའི་བུས་སངས་རྒྱས་ལ་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒོམ་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་
གྱི་རྩ་བ་ནི་མོས་པ་ཡིན་ལ་དེའི་རྒྱུ་ནི་སངས་རྒྱས་བསྟེན་སོགས་ཡིན་པར་དག་ལྡན་ལས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། སྐྱེ་བ་དང་མི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུའོ། །དང་པོ་ནི། རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དག་ཡིན་ནོ། །གང་ན། གསུམ་ལས་དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་པ་ཡུན་རིང་པོར་བསྙེན་བཀུར་བའི་སྒོ་ནས་མཉེས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་དེ་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཚད་མེད་གྲངས་མེད་པ་བསྙེན་བཀུར་ནས་འདིར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

721

འོངས་ཤིང་སྐྱེས་པ་སྟེ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕར་ཕྱིན་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་དེ་བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་གྲངས་མེད་
ཚད་མེད་པ་ནས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་སྟེ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སྤྱད། ཅེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་སྤྲོས་བྲལ་གྱི་ཞི་གནས་སྒོམ་པ་
ལ་མཁས་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་གང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ་ཡུམ་ཟབ་མོ་འདི་ལ་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བརྩོན་པར་བྱེད་པ་དང༌། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ཀྱིས་ཕོངས་པའི་རྒྱུའམ་རྣམ་དག་སྒོམ་ལམ་
མི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དག་ཡིན་ནོ། །གང་ན་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། སྔོན་དགེ་རྩ་མ་བསགས་
པས་བདུད་ཀྱིས་ཐིབས་ཀྱིས་ནོན་པ་སྟེ་བདུད་ཀྱིས་གནོད་པ་བྱས་ནས་དེའི་དབང་
དུ་སོང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་མ་སྦྱངས་པས་ཆོས་ཟབ་མོ་སྤྲོས་
བྲལ་ལ་མ་མོས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ལ་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་མ་གོམས་པས་ཕུང་པོ་སོགས་ལ་དངོས་པོར་འཛིན་པ་སྟེ་ཞེན་པའོ། །
བཞི་པ་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་འདྲིས་པར་མ་བྱས་པས་མི་དགེ་བའི་
གྲོགས་པོ་དང་འགྲོགས་ཤིང་དེའི་དབང་དུ་སོང་བ་སྟེ་སྐྱེས་བུ་གླེན་པ་དེ་དག་ནི་བདུད་ཀྱི་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པར་འགྱུར་བ་དང༌། ཆོས་ཟབ་མོ་རྣམས་ལ་མོས་པ་
མེད་ཅིང་དད་པར་མི་འགྱུར་བ་དང༌། ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་འགྱུར་བ་དང༌། སྡིག་པའི་གྲོགས་པོའི་ལག་ཏུ་སོང་བས་ཞེ་སྡང་གི་སྤྱོད་པ་ཅན་
བདག་བསྟོད་ཅིང་གཞན་སྨོད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། རབ་འབྱོར་རྣམ་པ་བཞི་པོ་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

722

དག་དང་ལྡན་ན་སྐྱེས་བུ་གླེན་པ་དེ་དག་ཡུམ་ཟབ་མོ་འདི་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །
འདི་དག་མདོ་ནས་ཡུམ་ཙམ་ཞིག་གི་མཐུན་རྐྱེན་དང་འགལ་རྐྱེན་དུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་སྒོམ་ལམ་ལ་སྦྱར་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་
དག་གི་ཡིན་པར་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་བཞེད་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། གོ་རིམ་
གྱིས་ཤེས་སོ། །དེ་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རྣམ་དག་འདི་ལམ་གཞན་དང་གཞུང་གི་ཡུམ་ལས་གཙོ་བོར་གྱུར་པས་གཙོ་བོའི་རྒྱུར་བསྟན་ཏོ། །ཤཱནྟིས་ནི་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་
ལམ་གྱི་ཡན་ལག་ལྔ་དང་དྲུག་པ་མོས་པའི་རྒྱུ་བདུན་པ་སྤོང་བའི་རྒྱུ་སྟེ་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་བདུན་ཞེས་གཞུང་འདི་སྒྲུབ་པ་སྒོམ་ལམ་ལ་ཡར་གཅོད་དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་དག་སྤྱིར་བསྟན་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོང་གི་དེ་ལྟར་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་མཐུན་རྐྱེན་དང་མི་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་འགལ་རྐྱེན་དག་བཤད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་སྐབས་སུ་བབ་པ་རྣམ་དག་གི་ངོ་བོ་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། སྤྱིར་ཏེ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་དག་སོ་
སོར་མ་ཕྱེ་བར་སྟོན་ཏོ། །འདིར་རང་བཞིན་རྣམ་དག་དང་འོག་ཏུ་གློ་བུར་དྲི་བྲལ་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་གྱི་དོན་དུ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདིར་ཡང་གློ་བུར་དྲི་བྲལ་
ཉིད་བསྟན་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འབྲས་བུ་དག་པ་ནི་གཟུགས་དང་སོགས་པས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དག་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན་འབྲས་བུ་དང་
གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དག་པ་དེ་གཉིས་ཐ་དད་མ་ཡིན་ཞིང་བཅད་དུ་མེད་པས་
སོ། །དེས་ན་མདོར་གཟུགས་སོགས་དག་པ་འབྲས་བུ་དག་པར་བརྗོད་དོ། །གཟུགས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

723

རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་དོ། ཞེས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་གསུངས་ནས། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་གཟུགས་རྣམ་པར་དག་པ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་དོ། །འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡུམ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡུམ་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གཟུགས་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་གཟུགས་རྣམ་པར་དག་པ་དང༌། འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་དང༌། ཡུམ་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ལ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་དེ་ཐ་མི་དད་ཅིང་མ་ཆད་པའོ། ཞེས་འབྱུང་ཞིང་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་

ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་དག་པ་ཉིད་དེ་ཞེས་པ་ཡན་ཆད་ནི་འགྲེས་སྔ་མ་དང་དེ་གཉིས་ནས་མེད་པས་ཞེས་པ་ནི་འགྲེས་ཕྱི་མ་བསྡུས་ལ་དག་པར་བརྗོད་ཅེས་པ་མདོར་དེ་ལྟར་བསྟན་ཅེས་དོན་བསྡུས་པའོ། །འོན་ཀྱང་འགྲེས་ཕྱི་མའི་ཡུམ་དག་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚིག་གིས་མ་ཟིན་ལ་མདོའི་སྒྲས་ཟིན་ལ་དག་པ་གསུམ་གཅིག་
ཡིན་པ་རྒྱུ་མཚན་དང་གཉིས་མེད་སོགས་བཞི་དམ་བཅའ་ལྟར་བྱུང་ཡང་བསྟན་བཅོས་ལས་བཟློག་ནས་འཆད་དོ། །འདི་ཞིབ་པར་དཔྱད་ན་གསུམ་སྟེ། ཆོས་ཅན་དག་གཞི་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་དང༌། བསྒྲུབ་བྱ་དག་པ་གསུམ་གཅིག་ཡིན་པ་དང༌། སྒྲུབ་
བྱེད་གཉིས་མེད་སོགས་བཞིར་ཕྱེ་བའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི་དག་ལྡན་ལས། གང་གི་དག་པ་ཞེ་ན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་སྟེ་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་ཞེས་བྱ་
བའི་དོན་ཏོ། ཞེས་དང༌། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་ནི་དེའི་
དམིགས་པ་དང་དེའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་ཡུམ་སྒོམ་ལམ་གཟུགས་སོགས་དེའི་ཡུལ་འབྲས་བུ་དེའི་འབྲས་བུ་ལ་བཤད་དོ། །གྲགས་ཆ་ལས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

724

འབྲས་བུ་ནི་བྱང་ཆུབ་སྟེ། ཞེས་སོ། །
ཉི་སྣང་ལས་ནི། འཕགས་པའི་གང་ཟག་གང་ཡིན་པའི་དགེ་སྦྱོང་གི་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པའི་འབྲས་བུ་དེ་ནི་ཞེས་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་
ལ་བཤད་ཅིང་དེའི་རྗེས་སུ་སློབ་དཔོན་དང་བུད་དྷ་ཤྲཱི་འབྲང་ངོ༌། །སློབ་དཔོན་གྱིས་

འབྲས་བུ་དང་ཡུམ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཆད་དེ། རྒྱན་སྣང་ལས། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ལ་སོགས་པའི་འབྲས་བུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་ལ།
ཞེས་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་ལ་ཞེན་པ་སྐྱེ་བ་དེ་སྲིད་དུ་མ་དག་པར་འཇོག་ལ་
གང་གི་ཚེ་གཉེན་པོས་ཞེན་པ་སྤངས་པ་དེའི་ཚེ་དག་བྱའི་དྲི་མ་གཅིག་ལས་མེད་པས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀ་ཡང་དྲི་མ་དེ་མི་སྐྱེ་བའི་དག་པ་ཡིན་མིན་དུ་ཁྱད་པར་མེད་པ་ནི་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཉིས་མེད་ནི་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་མེད་པའོ། །གཉིས་སུ་བྱར་མེད་པ་ནི་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པས་གཉིས་སུ་བྱར་མི་ནུས་པ་སྟེ་བློས་ཀྱང་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་བྱར་མི་ནུས་ཞེས་པའོ། །དབྱེར་མེད་པའམ་ཐ་མི་དད་པ་ནི་རང་བཞིན་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་མེད་པའོ། །གཅད་དུ་མེད་པ་ནི་ཡན་ལག་གམ་ཆ་ཤས་དུ་མ་མེད་པའོ། །ཡང་ན་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་ནས་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་
པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཡུལ་ཅན་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དང་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་རྣམ་པར་དག་པ་དེ་གཉིས་ནི་འཆད་འགྱུར་གྱི་དྲི་མ་དེས་དག་པ་ཡིན་མིན་དུ་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་ན། དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པ་དེའོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

725

འདིས་དེ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་བསྟན་ཏོ། །བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡང་སྐྱེ་འཕགས་གཉིས་ལ་ཡོད་པ་ལས་གང་སྙམ་ན། འཕགས་པའི་གང་ཟག་གིའོ། །རྣམ་པར་དག་ཚུལ་གང་ན། རང་རང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཉིད་
ཀྱིས་དག་པའོ། །ཁྱད་པར་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་དག་པ་དེ་གཉིས་དག་བྱའི་དྲི་མ་གཅིག་པུ་དེས་དག་པ་ཡིན་མིན་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་རྫས་ལ་ཐ་དད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ཞིང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ལྡོག་པ་ལ་ཡང་ཐ་དད་པར་གཅད་དུ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ཡུལ་ཅན་འབྲས་བུ་དང༌། ཡུལ་གཟུགས་སོགས་རྣམ་པར་དག་པར་འཇོག་པ་ནི་ཡུལ་ཅན་
གྱིས་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ལ་བདག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང་སོགས་པས་བདག་གི་བར་ཞེན་པ་སོགས་དང་བྲལ་བས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་སྟེ་དེ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པས་སོ། །
དཔེར་ན་དགག་བྱ་གསེར་བུམ་གཅིག་གིས་དག་པའི་ཤར་ནུབ་ཀྱིས་

ཕྱོགས་དག་གཞི་དེ་གཉིས་བུམ་པ་གཅིག་པུ་དེས་དག་པའི་དག་པ་ཡིན་མིན་དུ་ཁྱད་མེད་དེ། དགག་བྱ་གཅིག་ཡིན་པས་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདིར་སེམས་ཀྱི་སྣང་བ་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་ཕྱི་རོལ་ན་ཡུལ་མེད་པས་"སེམས་དག་
པ་ན1

་དེའི་སྣང་བ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པས་སྣང་བ་མ་དག་པ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ངོས་ནས་མི་བཞག་གི་སེམས་ཅན་གྱི་ངོས་ནས་སོ། །སྔ་མ་རྣམས་འདིར་བྱང་
སེམས་ཀྱི་ས་བཅུ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྟེ་བཅུ་གཅིག་ཉན་ཐོས་ལ་འབྲས་བུ་བཞིའི་
རྣམ་གྲོལ་ལམ་བཞི་རང་རྒྱལ་ལ་འབྲས་བུ་དང་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་གཉིས་དང་བཅུ་

1 བླ། ༨༧༩ ཀ ། ༨༠༨ སེམས་དག་པ་ན ཞོལ། ༧༤༨ སྡེ། ༨༡༤ སེམས་དག་པས

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

726

བདུན་ནོ་ཞེས་འཆད་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པའི་ཁུངས་མེད་ཅིང་དོན་ལ་ཡང་དེར་མ་ངེས་སོ། །
རྒྱུ་མཚན་དེས་དག་པ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དེ་བས་ན་མདོ་ལས་རྣམ་པར་དག་པར་བརྗོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ན། འབྲས་བུའི་དག་པ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་

དག་པ་ཡིན་པ་དང་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དག་པ་འབྲས་བུའི་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་
རོ། །འདིར་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་དག་པ་ཕན་ཚུན་དུ་གཅིག་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་དོན་གོང་གི་འཆད་ཚུལ་དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་དག་པ་དེ་གཉིས་ལ་ལྡོག་པ་ཡང་ཐ་དད་མེད་པར་འགྲེལ་ཆེན་རྣམས་ལས་བཤད་པ་འགྲིག་པར་དཀའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལམ་གྱི་དབྱེ་བ་དངོས་དང༌། མཐར་ཐུག་པའི་ལམ་གྱི་
ཁྱད་པར་རོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འཕགས་བཞིའི་རྣམ་པར་དག་པ་སྤྱིར་ཏེ་སོ་སོར་མ་ཕྱེ་བར་ཐུན་མོང་དུ་བརྗོད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཁྱད་པར་དུ་ཕྱེ་སྟེ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ཉམས་པའི་ཕྱིར་སློབ་མ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་དག་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་འདོད་ཆགས་དང༌། ཞེ་སྡང་དང༌། གཏི་མུག་
ཡོངས་སུ་དག་པ་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཀྱི་བར་དུ་ཡོངས་སུ་དག་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ལ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་དེ་ཐ་མི་དད་ཅིང་"མ་ཆད་པའོ།

1

ཞེས་
སོ། །ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་གཟུང་རྟོག་ཉམས་པའི་ཕྱིར་བསེ་རུས་མཚོན་པའི་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་དག་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་ན་རྒ་ཤི་དང༌། མྱ་ངན་དང༌། སྨྲེ་
སྔགས་འདོན་པ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་བ་དང༌། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང༌། འཁྲུག་པ་རྣམ་པར་

1 ཀ ། ༨༠༩ མ་ཆོད་པའོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

727

དག་པ་དང༌། རྣམ་མཁྱེན་རྣམ་པར་དག་པ་འདི་ལ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་མཆད་པའོ་ཞེས་སོ། །རང་རྒྱལ་གཙོ་བོར་རྟེན་འབྲེལ་བསྒོམས་པས་འདིའི་རྣམ་དག་བསྟན་ཏོ། །ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་སྒྲིབ་པ་སྔར་བཤད་པ་གཉིས་དང་འཛིན་རྟོག་
གསུམ་ཉམས་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་དག་པ་སྟེ། ཡུམ་རྣམ་
པར་དག་པས་བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་རྣམ་པར་དག་པ། ཞེས་སོ། །འདིར་ཕྱིན་
དྲུག་གི་སྒོ་ནས་རྣམ་བྱང་གི་འགྲེས་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་དག་གསུངས་ལ། བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་བྱང་མ་ལུས་པ་བསྒོམས་པས་དེ་བསྟན་པར་མངོན་
ནོ། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་དག་ནི་སྒྲིབ་པའི་རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་དག་པའི་ཤིན་ཏུ་
བ་ཡིན་ནོ། །མཐའ་ནི་ཆ་སྟེ་དེ་ལ་གཉིས་དངོས་པོ་དང་དུས་ཀྱི་མཐའོ། །དེ་ལ་ཤེས་
སྒྲིབ་སྤངས་པས་མཐའ་དང་པོ་དང་རྟག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་བརྙེས་པས་མཐའ་གཉིས་པ་
ལས་འདས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐའ་ལས་རྒལ་བ་དང༌། མཐའ་ལས་ཤིན་ཏུ་སོང་བ་ཞེས་བྱ་བས་སོ། །འདིར་མཐའ་འདས་ཀྱི་བཤད་པ་འོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཨནྟ་ཞེས་པ་ཤིན་ཏུ་དང་མཐའ་འདས་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ཞེས་ལོཙྪ་བ་ཆེན་པོ་བློ་བརྟན་གྱིས་བཤད་པས་ཕྱི་མ་ལ་འཇུག་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་འཕགས་པས་གསུངས་སོ། །རྣམ་དག་འདི་ལ་ཉི་ཁྲིའི་འགྲེལ་པ་བཞི་དང་བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་གསུམ་པོ་གང་ནས་མདོ་སྦྱར་བ་མེད་ལ། སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པའི་བཤད་པ་དང་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱིས་མདོ་སྦྱར་བ་
ནི་གཉིས་ཀ་ཡང་མི་མཐུན་ལ། ཕྱི་མས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་དག་གི་མདོ་རྣམ་དག་
སྤྱིར་བསྟན་གྱི་མདོར་བྱས་ནས་རྣམ་དག་དང་པོ་གསུམ་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་པར་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

728

འདོད་དོ། །མཁས་པ་དག་འདི་ལ་མཐའ་འདས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་སྦྱོར་བ་ནི་མདོ་
འགྲེལ་སུ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། དང་པོ་གཉིས་གཞི་ཤེས་དང་གསུམ་པ་ལམ་ཤེས་དང་བཞི་པ་
རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྣམ་དག་ཡིན་ལ། བཞི་པ་ལ་ཉི་སྣང་དུ། མཐའ་ལས་འདས་པ་ནི་ཆོས་
ཀྱི་དབྱིངས་ལ་བརྗོད་ལ་དེ་ལ་ཡོད་པས་ན་ཤིན་ཏུ་བའོ། ཞེས་དང་ཐུབ་དགོངས་སུ་ཡང༌། ཤིན་ཏུ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་བའི་རྣམ་པར་
དག་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིའོ་ཞེས་འབྱུང་བས། ཤིན་ཏུ་རྣམ་
པར་དག་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཤིན་ཏུ་བས་ཏེ། ཆོས་
དབྱིངས་ལ་ཡོད་པ་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་གཞན་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས།
ལམ་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་དང༌། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དྲི་བ་དང༌། ལན་
ནོ། །དང་པོ་ནི། ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་དག་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་
དེ་སྨོས་པའི་ཞར་ལ་རྣམ་ཀུན་ཤིན་ཏུ་བ་ཞེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པར་དག་པ་ཤིན་
ཏུ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱ་ཉམས་ཞེས་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་

རྣམ་དག་ཤིན་ཏུ་བའི་ཅིག་ཤོས་ཕྱོགས་རེ་ཙམ་སྤངས་པའི་ཉི་ཚེ་བར་བཤད་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་འདྲི་བ་ཡང་ལམ་མཐར་ཐུག་པ་རེ་རེར་མཚུངས་པས་སོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ས་དགུ་ཞེས་པ་སྤང་བྱའམ་གཉེན་པོའི་
རྟེན་ཡིན་ཞེ་ན། རྒྱན་སྣང་ལས། འདོད་པའི་ཁམས་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་

གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་སུ་ཞེས་སྨོས་པས་ན་འདོད་པའི་ཁམས་ལ་སོགས་པའི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

729

ས་དགུ་པོའི་སྒོམ་པའི་ལམ་གཟུང་བར་བྱའོ། །གང་ཡང་འདོད་པ་ཁམས་དང་སྲིད་རྩེ་
ན། །བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་ལན་ལག་སྤངས། ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས་དེ་དང་འདི་ལ་འགལ་བ་མེད་
དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་ཅིག་གིའོ། །གཞན་ནི་མི་ལྕོགས་པ་མེད་པར་གནས་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པའི་བར་གྱི་ས་དགུ་ནི་སྒོམ་
པའི་ལམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་དོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་སྨོས་པ་ནི་དེར་ཡུམ་དོན་དམ་པར་གནས་པ་མེད་པར་སྟོན་པ་ལྷུར་ལེན་པ་ཡིན་གྱི། ས་དགུ་བཤད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཟུགས་མེད་དང་པོ་གསུམ་དང་བསམ་གཏན་ས་དྲུག་སྟེ་དགུ་
དང༌། ཁམས་གསུམ་གྱི་ས་དགུ་ལ་བརྟེན་པའི་ལུགས་གཉིས་བཤད་ཅིང༌། རྣམ་ཀུན་
ཏུ་ཡང་འདི་གཉིས་གདམ་ང་ཅན་དུ་མཛད་པའི་ཕྱི་མ་ནི་མངོན་པ་གོང་འོག་རྣམས་དང་མཐུན་ལ། སྔ་མ་ནི་སྲིད་རྩེ་ཆེས་མི་གསལ་བ་དང༌། འདོད་པ་ཆེས་མ་ཞི་བས་དེ་
གཉིས་ལ་ཟག་མེད་བརྟེན་པ་མངོན་པ་ནས་འགོག་གོ །འོན་ཀྱང་སྔ་མས་ཟེར་བ་ལྟར་བྱང་སེམས་ཐབས་མཁས་པས་སྲིད་རྩེ་དང་འདོད་པའི་མི་གསལ་བ་དང༌། གཡེང་
བས་མི་གནོད་པར་མངོན་པས་ལུགས་སྔ་མ་ཡང་མི་འཐད་པ་མེད་པར་སེམས་སོ། །སྤྱིར་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་གཞུང་འདིར་ནི་ས་དགུ་པོ་དེ་སྤང་བྱ་སྤོང་བའི་རྟེན་ལ་བཤད་ན་འགྲིག་གོ། །དེ་ནི་སྒོམ་ལམ་གྱི་སེམས་རྟེན་ཡིན་ལ། ལུས་རྟེན་ནི་མ་སྐྱེས་
པ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་ལ་འདོད་པའི་ལྷ་མི་དགོས་ལ། སྐྱེས་ཟིན་གནས་པའི་རྟེན་ལ་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་གཟུགས་མེད་དུ་མི་སྐྱེ་བས་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་དང༌། ཉན་ཐོས་ལ་
ནི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཡང་ཡོད་དོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་སེམས་རྟེན་ནི་ལུགས་ཕྱི་མ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

730

ལྟར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདོད་ཁམས་དང༌། བསམ་གཏན་དང༌། གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བཞི་བཞི་དག་སྟེ་ས་དགུ་ལ་བརྟེན་པའམ། ཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་མི་མཐུན་
པའི་ཕྱོགས་སྒོམ་སྤང་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་དང༌། སོགས་པས་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངའི་བར་རྣམ་པ་དགུའི་གཉེན་པོའི་ངོ་བོར་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་ཆུང་ངུའི་
ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་དགུ་ནི། སྒོམ་སྤང་གི་དྲི་མ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་མ་ལུས་པ་དག་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་དེ་དྲི་མ་མཐའ་དག་དག་བྱེད་ཡིན་ན། འབྲས་བུ་དེ་དྲི་མ་མ་ལུས་པ་ལས་གྲོལ་དགོས་པས་སོ། །ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་གྱི་རྣམ་དག་ནི་དྲི་མ་མ་ལུས་པས་དག་པའི་ཤིན་ཏུ་བའི་ཅིག་ཤོས་
ཉི་ཚེ་བའི་རྣམ་དག་ཅེས་བྱ་སྟེ། ས་དགུ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོམ་སྤང་ཆེ་འབྲིང་དགུའི་
གཉེན་པོར་འབྱུང་བའི་ཉན་རང་གི་སྒོམ་ལམ་ཆུང་འབྲིང་དགུ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
པའི་ཅིག་ཤོས་ཉོན་སྒྲིབ་ཙམ་དང༌། དེ་དང་གཟུང་རྟོག་ཙམ་གྱི་དྲི་མ་ཕྱོགས་རེ་བ་
རྣམ་པར་དག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་དེ་དྲི་མ་ཉི་ཚེ་བའི་
གཉེན་པོ་ཡིན་ན་དེས་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་དྲི་མ་ཕྱོགས་རེ་ཙམ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན་པས་སོ། །ཁ་ཅིག་གཞུང་འདིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་དག་དེ་ཉན་རང་ལས་ཤིན་
ཏུ་བར་བསྟན་པར་འདོད་པ་དང༌། གཞན་དག་འདིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་དག་ཤིན་ཏུ་
བ་བཏགས་པ་བར་འཆད་པ་གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། མཚམས་སྦྱར་དུ་སངས་རྒྱས་དང་ཉན་རང་གི་རྣམ་དག་ཤིན་ཏུ་བ་ཡིན་མིན་དུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་པའི་ལན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

731

དུ་བཤད་དགོས་པ་དྲིས་ལན་"མ་འབྲེལ

1

་བར་འགྱུར་ཏེ། བ་ལང་བ་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་

དྲིས་པ་ལ་རྟ་དང་མ་ཧེའི་མཆོག་དམན་དང་རྟ་མ་ཧེ་བཏགས་པ་བར་འཆད་པ་བཞིན་ནོ། །འདིར་སྒོམ་ལམ་དགུའི་མདོ་སྦྱར་ཡང་འབྱམས་ཀླས་བར་སྣང་བས་མ་དྲངས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩོད་པ་དང༌། ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། སྒོམ་སྤང་ཆེ་རིམ་དགུའི་གཉེན་པོར་ཆུང་རིམ་ནས་འབྱུང་བའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་དགུ་པོ་དེ་དྲི་མ་
མཐའ་དག་དག་བྱེད་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཇི་ལྟར་ན་དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་དག་དེ་ཉེ་བར་མ་བཏགས་པའི་རྣམ་དག་ཤིན་ཏུ་བ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། སྤང་གཉེན་གྱི་རིམ་པ་དེ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤང་བྱ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོས་དང་
ཆུང་ངུ་ཆུང་ངུས་གཞོམ་དགོས་པས་ཤེ་ནའོ། །དེ་ལྟར་ན་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་
པས་རྩོད་པ་འདི་ལྟར་ཁོང་ནས་བཏོན་ནས་དེའི་ལན་དུ་རྩོད་པ་འདི་ཁྲུས་མཁན་གྱི་དཔེས་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་དག་ཤིན་ཏུ་བར་སྒྲུབ་སྟེ། དེས་ན་
འདི་རྩོད་སྤོང་ཡིན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་གོང་གི་ལས་ལྷག་པ་འདིར་ཅི་ཡང་མེད་
དོ། །དོགས་པ་འདི་འོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་གོང་དུ་རྣམ་མཁྱེན་ཤིན་ཏུ་བ་དངོས་དང་ཉན་རང་གི་དེ་བཏགས་པ་བར་བཤད་པ་ན། ཁ་ཅིག་འདི་སྙམ་དུ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་མཚན་ནི་རྒྱུ་སྒོམ་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱ་མ་ལུས་པ་དང་ཕྱོགས་རེ་བ་འཇོམས་པས་ཡིན་
ལ། འཇོམས་ཚུལ་ཡང་སྤང་བྱ་ཆེ་རིམ་དང་གཉེན་པོ་ཆུང་རིམ་ནས་ཡིན་པས་འདི་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་འདི་ཡང་མི་འཐད་དོ་སྙམ་པ་སྟེ། ཕྱི་འགྲེལ་

1 བླ། ༨༨༦ ཞོལ། ༧༥༤ མ་འབྲེལ ཀ ། ༨༡༤ སྡེ། ༨༢༠ མ་འགྲེལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

732

གྱི་སྤང་བྱ་ལ་ཀླན་ཀ་སོང་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་ཏེ། དོགས་པ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་མ་བསླང་ན་འོག་གི་ལན་མ་འབྲེལ་བ་དང་ཟློས་པར་འགྱུར་རོ། །དོགས་པ་སློང་ཚུལ་འདི་མི་ཤེས་པར་གཞུང་འདིས་ཤིན་ཏུ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་འདོད་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་
ཀྱི་རྣམ་དག་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་དག་ལས་ལྷག་པར་སྒྲུབ་པར་འཆད་པ་རྣམས་ཀྱང་
ངལ་བ་ཙམ་ཞིག་འབྲས་བུའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པར་
འཆད་ལ་འཕགས་པ་ལྟར་ན་གསུམ། གཉེན་པོ་བྱེད་ཚུལ། ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ། དེ་ལ་རྩོད་སྤང་ངོ༌། །དང་པོ་ནི། སྒོམ་པའི་ལམ་ནི་ཁམས་གསུམ་གའི་སྒོམ་སྤང་གི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུ་འདོད་དོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་འདོད་པ་དང༌། གཟུགས་དང༌། གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བ་མ་ལགས་སོ། ཞེས་སོ། །འདིས་སྔར་བཤད་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་དོན་བསྡུས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ཡུལ་ཇི་ལྟ་
བུར་རྟོགས་ནས་གཉེན་པོ་བྱེད་ཅེ་ན། འཇལ་བྱེད་འཛིན་པ་དང་གཞལ་བྱ་གཟུང་བ་གཉིས་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ནས་སྤང་བྱ་སྤོང་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་འཚལ་བ་མ་མཆིས་པའོ། ཞེས་དང༌། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ཤཱ་རིའི་བུ་ཆོས་རྣམས་བེམས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཏེ། འཚལ་བ་ནི་ཤེས་པའོ། །བེམས་པོ་ནི་ཤེས་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་དེ་ལ་གལ་ཏེ་སྤང་གཉེན་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་སྤང་བྱ་ཆེ་རིམ་དང༌། གཉེན་པོ་ཆུང་རིམ་ནས་འགག་པ་དང༌། སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཇི་ལྟར་ན་གཉིས་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་ཡིན་ཞེ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་པ།

733

ན། དོན་དམ་པར་སྒོམ་ལམ་གྱི་ཡུམ་གྱིས་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ཕན་གནོད་གང་ཡང་མི་
བྱེད་པས་རྟགས་མ་གྲུབ་ལ། ཐ་སྙད་དུ་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་བོ། །འོ་ན་རྣམ་མཁྱེན་ལ་མི་ཕན་ན་ཚོགས་གཉིས་ལ་འབད་པས་ཅི་སྐྱེད་ཅེ་ན། སྒོམ་ལམ་གྱི་ཡུམ་གྱིས་དོན་དམ་
པར་ཆོས་གང་ཡང་འབྲས་བུར་མ་གཟུང་བས་འདོད་ལ་ཐ་སྙད་དུ་སྔར་ལྟར་རོ། །ཆོས་གང་ཡང་མ་གཟུང་ན་ཐོབ་བྱ་ཐོབ་པ་དང༌། རྟོགས་བྱ་རྟོགས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། དོན་དམ་པར་དེ་གཉིས་མེད་པས་འདོད་ལ། ཐ་སྙད་དུ་སྔར་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་ཀླན་ཀ་ལན་གསུམ་གྱིས་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་མཉམ་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལམ་
ཁམས་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོར་གྲུབ་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཉི་སྣང་དང་ལེ་བརྒྱད་མ་གཉིས་ཀྱི་
བཞེད་པ་རྫོགས་པར་བཀོད་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཤིན་ཏུ་བ་ཡིན་པར་རྣམ་པར་བཞག་གོ །གང་ན། སངས་རྒྱས་
ཀྱི་རྣམ་པར་དག་པའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ནི། སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །གང་ན། སྤང་བྱ་ཆེ་རིམ་དང༌། གཉེན་པོ་ཆུང་རིམ་ནས་འགག་སྐྱེ་བྱེད་པར་བསྟན་པ་དེ་ལ་གཉེན་པོ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་དང་སོགས་པས། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱང་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་དང༌། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ནི་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་དང་སོགས་པས་གཉེན་པོ་ཡང་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་པར་རིགས་སོ། ཞེས་བྱ་བའི་ཀླན་ཀའོ། །སེལ་བྱེད་གང་གིས་ན། དོན་དམ་པར་ཕན་གནོད་གང་ཡང་མེད་པའི་ལན་དང༌། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གོས་ལ་ཆགས་པའི་དྲི་མ་ཕྲ་མོ་བསལ་བར་བྱ་བ་ལ་བཙོ་བླག་མཁན་ཏེ་ཁྲུས་མཁན་ཆེ་ཐང་དུ་འབད་ཅིང་རྩོམ་བ་ཆེན་པོ་དགོས་ལ་རགས་པ་སེལ་བ་ལ་རྩོལ་བ་ཆུང་ངུས་ནུས་པའི་དཔེས་སོ། །དེས་རྩོད་པ་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་རྣམ་དག་དངོས་སུ་ཇི་ལྟར་འགྲུབ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

734

ན། དཔེ་དེས་སྤང་གཉེན་གྱི་རིམ་པ་འཐད་པར་གྲུབ་པ་ན། སྒོམ་པའི་ལམ་རྣམ་དག་
ཤིན་ཏུ་བའི་རྒྱུར་སྔར་ཇི་སྐད་དུ་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་དགུ་པོ་དེ་སྒོམ་སྤང་གི་དྲི་མ་མཐའ་དག་གི་གཉེན་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ན་འགྲུབ་བོ། །
ལམ་དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་བུ་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དང༌། ཤེས་བྱ་ཡུལ་དག་བདེན་པར་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས། དེ་གཉིས་
མཉམ་པ་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དོ། །རྒྱན་སྣང་དུ། སྒོམ་པའི་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་ཐ་མ་ཞེས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་བའི་རྒྱུ་མཐར་ཐུག་པ་བསྟན་པ་དང༌། དེ་ཡང་སྤང་བྱ་ལྷག་མ་མཐའ་དག་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས། དེའི་འབྲས་བུ་རྣམ་དག་དངོས་སུ་བསྟན་བཞེད་ནས་ཡིན་གྱི། དེ་གཅིག་པུ་འཛིན་འདོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་རབ་སོགས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་
མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་མང་དུ་ཐོས་པ། བློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་སྦྱར་

བ་ལས། སྐབས་གཉིས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དོ། ། ། །

༈ གསུམ་པ་སྤང་བྱ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ།
འབྲེལ་བརྗོད་པས་མཚམས་སྦྱར། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱས་པར་བཤད། སྐབས་
བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ལམ་ཤེས་ཀྱི་འོག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་འཆད་དེ། གཞི་
ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་གཞི་ཤེས་མེད་པར་ལམ་གསུམ་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་མེད་པས་སོ། །དེ་ཡང་ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་གཉིས་སྤང་གཉེན་ཡིན་པས་གཉེན་པོ་ནི་སྤང་བྱ་ལ་ལྟོས་ནས་འཇོག་པ་དང༌།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

735

སྤང་བྱ་མ་ཤེས་ན་ལམ་ཤེས་དེ་གང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ཡང་མི་རྟོགས་པས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། སྔར་བཤད་པའི་ཡུམ་དེ་སྲིད་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པར་
རབ་འབྱོར་གྱིས་བསྟན་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་དྲུག །གཞི་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན། ཉེ་རིང་དུ་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན།
སྤང་བྱ་དང་གཉེན་པོའི་རབ་དབྱེ། ཇི་ལྟར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚུལ། དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་བླངས་པའི་འབྲས་བུ། མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཡུམ་ནི་ཚུ་རོལ་དང་ཕ་རོལ་སྲིད་པ་

དང་ཞི་བའི་མཐའ་ལ་གནས་པ་མིན་ཞིང་སྲིད་ཞི་དེ་དག་གི་བར་དེ་ལས་གཞན་ནའང་མི་གནས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྲིད་ཞི་ལ་མངོན་ཞེན་གྱི་དམིགས་པ་དང་བྲལ་བའི་
ཕྱིར་ཏེ། དུས་གསུམ་གྱི་ཆོས་རྣམས་མཉམ་པ་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ནི་ཚུ་རོལ་གྱི་མཐར་མ་ལགས་ཕ་རོལ་གྱི་མཐར་མ་ལགས་

གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཡང་མི་དམིགས་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་

པ། རབ་འབྱོར་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་དང༌། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རབ་འབྱོར་དུས་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་
ཕྱིར་རོ། ཞེས་སོ། །རྩ་བའི་རྟགས་ནི་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ་འདི་ནི་ཉི་སྣང་ལེ་བརྒྱད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྗེས་འགྲོའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པའི་ཐེག་ཆེན་དང༌། ལྡོག་པའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་གཞི་ཤེས་སོ། །དང་པོ་ནི། རྟེན་སངས་རྒྱས་
དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་པ་སྟེ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཡང་དག་པའི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

736

ཡུམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྲིད་ཞི་ལ་ཞེན་ནས་མི་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། སོ་སྐྱེས་བགྲོད་ཅིང་མཐོང་བས་ཚུ་རོལ་གྱི་མཐའ་འཁོར་བ་བདག་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར་ལྟ་བས་
སམ་རྒྱུན་མི་འཆད་པས་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་དང༌། སོ་སྐྱེས་བགྲོད་མི་ནུས་ཤིང་མི་མཐོང་བས་ཕ་རོལ་གྱི་མཐའ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་བདག་ལ་སོགས་པར་མི་ལྟ་བས་
སམ་ཕུང་པོའི་རྒྱུན་ལོག་པས་ཆད་པའི་མཚན་ཉིད་དང༌། འཁོར་འདས་དེ་དག་གི་བར་ན་ཡང་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་སྲིད་པ་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་

ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བ་དང༌།
སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་དང༌། དེ་གཉིས་ལས་གཞན་གནས་བྱའི་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་དག་པའི་ཡུམ་དེ་རྟེན་དེ་གཉིས་ལ་ཉེ་བ་ཅི་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་དུས་གསུམ་པའི་ཆོས་
རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྣམ་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པས་སོ། །འདི་ཁ་ཅིག་སྔར་ལྟར་མི་སྦྱོར་བར་དུས་གསུམ་ཞེས་སོགས་སྲིད་ཞི་ལ་མི་གནས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་
འགོད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། དངོས་བསྟན་འདིས་དུས་གསུམ་ཞེས་སོགས་ཉེ་བ་དང་ཤུགས་བསྟན་དུ་དེ་ཉན་རང་ལ་ཡུམ་རིང་པོའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མ་སྦྱར་ན། འོག་ཏུ་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ལ་ཡུམ་
ཉེ་རིང་དུ་འཇོག་པ་མི་འཐད་ཅེས་རྩོད་པ་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་སྨྲ་དགོས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡང་དག་པའི་ཡུམ་དང་རིང་བར་གྱུར་པའི་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པ་རང་གི་རྟོགས་པ་གང་ཟག་དང༌། གཟུང་
བའི་བདག་མེད་རྟོགས་ཙམ་གྱི་ཉི་ཚེ་བའི་ཡུམ་ནི། འཁོར་འདས་ལ་ཞེན་ནས་གནས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

737

པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། འཁོར་བ་རྒྱུན་གྱིས་འཇུག་པས་དེ་
དངོས་པོ་ཡིན་པ་དང་མྱང་འདས་ཕུང་པོ་འགགས་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་དངོས་པོ་མེད་པར་དམིགས་པ་སྟེ་ཞེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང༌། གཞན་དོན་བྱེད་
པའི་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
གཉིས་ལ་ཡུམ་རིང་བ་ཅི་ཞེ་ན། གཟུགས་སོགས་དུས་གསུམ་པའི་ཆོས་རྣམས་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོགས་དཀར། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལུགས་ལ་

མྱང་འདས་ནི་དོན་དམ་པར་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཁོར་བ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟེ། སྤང་བྱ་ཡིན་པས་སོ་ཞེས་དངོས་པོར་དམིགས་པ་མྱང་འདས་ལ་སྦྱར་བ་ནི་འདི་དང་རྒྱན་སྣང་དུ་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་ཤེས་
རབ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྙིང་རྗེ་དང་བྲལ་བ་སྔོན་ལ་བྱུང་བས་དེ་དང་མྱང་
འདས་སྦྱར་དགོས་ལ། དངོས་པོར་དམིགས་པ་ཡང་སྔོན་ལ་བྱུང་བས་སོ་སྙམ་དུ་བསམས་སོ། །དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སྔར་འཁོར་འདས་གཉིས་ལ་རྟག་ཆད་དུ་བཤད་པ་དང༌། འདིར་ཡང་འོག་ཏུ་འཁོར་བ་དང་ཞེས་སྔོན་ལ་བྱུང་བས་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་བྲལ་
བ་སྔོན་ལ་བྱུང་ཡང་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་ངོར་ཡིན་པས་ཤེར་སྒྲོན་ལྟར་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་
བ་དང་པོར་གདོན་ནོ། །འོ་ན་ཚུ་རོལ་ཞེས་སོགས་འདིར་གཞི་ཤེས་དེ་ལྟ་བུ་སྒྲས་མ་ཟིན་པས་འཆད་པ་སྐབས་མ་ཡིན་ཞེ་ན། ཀུན་ཤེས་པ་འཆད་པའི་སྐབས་ལས་ཏེ་སྐབས་སུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་གཞི་ཤེས་འཁོར་འདས་བར་གསུམ་དུ་མི་གནས་པ་དང༌།
མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་ཤུགས་ལ་བསྟན་པས་ཤུགས་བསྟན་ལ་ཡོད་དོ། །འདིར་ཉེ་རིང་དུ་འགྱུར་པའི་ཡུམ་འབྲས་ཡུམ་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

738

འདོད་པ་ནི་རྒྱ་ཆུངས་ཏེ། ཚིགས་བཅད་འདིས་ཟིན་པའི་ཡུམ་དེ་བྱང་སེམས་ལ་ཡོད་པར་མདོ་འགྲེལ་ཐམས་ཅད་ལས་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་སྲས་ཀྱི་གཙོ་བོ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དངོས་ཀྱི་དོན་དང༌། འཕྲོས་དོན་དཔྱད་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། རྩོད་པ་དང༌། ལན་ནོ། །དང་པོ་ནི། དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཇི་ལྟར་ན་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་དག་པའི་ཡུམ་རིང་བ་དང༌། བྱང་སེམས་དང་སོགས་པས་སངས་རྒྱས་ལ་རིང་བའི་ཅིག་ཤོས་ཉེ་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གཞི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་རྟོགས་པ་དེ་
ཡང་། ཉན་ཐོས་སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། ཡུམ་ལ་ཉེ་བར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་དོན་ནི་གཞི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་རྟོགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞིང་དེ་ལས་གཞན་
དུ་མེད་པས་སོ། །ཡང་ནི་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་ངོར་སྔོན་ལ་བྱས་ཀྱང༌། དོན་ཐོབ་ལ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཡང་ཞེས་པ་འདིར་སྦྱར་རྒྱུ་ཡིན་ལ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་སེམས་ཁོ་ནར་མ་ཟད་པའོ། །མཉམ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་དོན་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་འདོད་པར་བྱ་བས་ལུགས་ཏེ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་
པ་ལས། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཐུབ་པ་ཁྱོད་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཞེད་ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ནི། རྟེན་འབྲེལ་དེ་སྟོང་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་ལུང་གིས་གྲུབ་པས་དེ་རྟོགས་པ་ཡང་སྤྲོས་བྲལ་ལམ་མཉམ་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྲུབ་སྙམ་པའོ། །འདིར་ལུང་ཁུངས་རྩ་ཤེ་ལ་མཛད་པ་དང༌། མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་དེ་ཡང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

739

ཞེས་གསུང་པ་ནི་དོན་མིན་ནོ། །
དེ་ལྟར་གཞི་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པ་ཁྱད་མེད་དུ་ཡོད་པས་ཉེ་རིང་འོང་བ་མི་འཐད་ཅེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རྩ་བ་དང༌། འགྲེལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཐེག་དམན་རིང་བ་དང༌། ཐེག་ཆེན་ཉེ་བར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤུགས་བསྟན་གྱི་གཞི་
ཤེས་དེ་ནི་ཡང་དག་པའི་ཡུམ་ལ་རིང་སྟེ། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཐབས་མ་ཡིན་པས་སོ། །དེ་
ཡང་མཚན་མར་དམིགས་ཤིང་ཞེན་པའི་སྒོ་ནས་སམ་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་ཐབས་མི་མཁས་པས་ཡུམ་འདི་ལ་
དམིགས་པའི་ཚུལ་དུ་ཤེས་པར་བགྱིད་ན་ཡུམ་འདི་འདོར་བར་འགྱུར་རིང་དུ་བགྱིད་

དོ། ཞེས་དང༌། རབ་འབྱོར་མིང་ལས་ཀྱང་ཆགས་སོ་མཚན་མ་ལས་ཀྱང་ཆགས་སོ། ཞེས་སོ། །འདོར་བ་དང་རིང་དུ་བྱེད་པ་ནི་དེའི་ཚེ་དང་ཕྱིས་ཀྱི་ཚེའོ། །
གཉིས་པ་ནི། དངོས་བསྟན་གྱི་གཞི་ཤེས་དེ་ནི་ཞེས་སོགས་ཏེ་སྔར་ལས་
བཟློག་སྟེ་སྦྱར་ཞིང་བཤད་པ་ནི་མདོ་ལས་ཏེ། ཡུམ་འདི་ལེགས་པར་བཤད་པ་དང་ལེགས་པར་མཐར་ཕྱིན་པའི་བར་ནི་ངོ་མཚར་ཆེའོ། ཞེས་སོ། །བཤད་པ་དང་མཐར་ཕྱིན་པའི་བར་ནི་ཉན་རང་གི་ལུང་རྟོགས་ལས་བཟློག་སྟེ་གསུངས་པ་དང༌། ཡོན་ཏན་
རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་རྟོགས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཉན་རང་རིང་བ་དང༌། ཐེག་ཆེན་ཉེ་བར་བསྟན་པ་དང༌། བསྟན་པ་དེའི་དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཉན་རང་དེ་དག་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་སྲིད་

ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པའི་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་དེ་རིང་བར་གྱུར་པ་སྟེ་མེད་དེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་སྟེ་ཡིན་ལུགས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

740

གཟུགས་སོགས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་མེད་
དེ་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མཚན་མ་དང་ལྡན་པར་
རྟོགས་པ་སྟེ་དེ་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པས་སོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྒྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྤྲུལ་

པའི་དངོས་པོ་རྟ་གླང་སོགས་སྣང་བ་ལ་སྒྱུ་མའི་རྟ་གླང་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་མི་བདེན་པར་མི་ཤེས་པས་རྟ་གླང་གི་དངོས་པོ་མངོན་པར་ཞེན་སྟོབས་ཀྱིས་རྟ་གླང་གི་ངོ་བོ་
ཉིད་མེད་པར་མི་སྣང་བ་བཞིན་དུའོ། །རྟགས་ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། ཕྱིའི་རྐྱེན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྟོན་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་སོགས་པས་དེ་ལྟ་བུའི་གྲོགས་དང་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དགེ་བཤེས་ལ་སོགས་པ་དང་ཞེས་རྒྱན་སྣང་དུའོ། །
གཉིས་པ་ནི། བྱང་སེམས་དེ་དག་ལ་ཡུམ་འདི་ཡང་དག་པར་ཉེ་བར་འགྱུར་
ཏེ། བྱང་སེམས་རྣམས་ལ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་
ན་ཡུལ་དེ་ཉིད་མཉམ་པ་ཉིད་སྤྲོས་བྲལ་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་སོགས་ལ་བདེན་པའི་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པའི་འཁྲུལ་པའི་མཚན་མ་བསལ་བ་སྟེ་དེ་དག་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྒྱུ་མ་མཁན་ཞེས་སོགས་སྔར་ལས་བཟློག་སྟེ་སྦྱར་རོ། །ཤེར་སྒྲོན་དུ་སྔ་མ་སྒྱུ་མའི་ལྟད་མོ་བས་བདེན་པར་བཟུང་བ་དང༌། ཕྱི་མ་སྒྱུ་མ་
མཁན་གྱིས་རྫུན་པར་ཤེས་པའི་དཔེར་བཤད་དོ། །རྟགས་ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། དུས་རིང་མོ་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་ཞིག་ནས་ཕྱིའི་རྐྱེན་ཐེག་ཆེན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡང་དག་པར་མགུ་བར་བྱས་པའི་མན་ངག་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཅན་ཏེ་ལྡན་ཞིང༌། ནང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

741

གི་རྐྱེན་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ལ་བརྟེན་པའི་ཐོས་པ་དང་སོགས་པས་བསམ་པ་དང་སྒོམ་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡིན་པས་སོ། །
ལན་འདི་གཉིས་ཀྱི་དོན་མདོར་བསྡུ་ན། ཡུལ་སྤྲོས་བྲལ་ཡིན་ཀྱང་བློས་སྤྲོས་
བྲལ་དུ་རྟོགས་མ་རྟོགས་ཡོད་པས་ཉེ་རིང་གི་ཁྱད་པར་གྲུབ་ཅེས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐབས་ཞེས་སོགས་ཏེ། ཐབས་མ་ཡིན་པས་རིང་བ་དང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་བཤད་
པའོ། །འདི་གཉིས་མདོ་ལས་འཕྲོས་ཚུལ་ནི། སྔ་མར་བསྟན་པའི་ཡུལ་ལ་མཚན་མར་བཟུང་མ་བཟུང་གི་ཉེས་དམིགས་དང་ཕན་ཡོན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འདིར་ཉན་རང་གིས་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་འདོད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་འདོད་ཅེས་གྲགས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འདོད་པའི་དབུ་མ་པ་དག་གིས་རྒྱུ་མཚན་འདི་ལྟར་བཀོད་ནས་བསྒྲུབས་པ་མི་སྣང་ངོ༌། །
ཅི་ཉན་རང་གིས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་
ན། འདི་ལ་གཉིས། མདོ་དག་ནས་གསུངས་པའི་ཚུལ་དང༌། བསྟན་བཅོས་རྣམས་ནས་ཇི་ལྟར་བཀྲལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་
པའི་ཚུལ་ནི། མྱང་འདས་དཔལ་འཕྲེང་ལང་གཤེགས་དགོངས་འགྲེལ་ལ་སོགས་པ་དུ་མ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་ཏེ་འདི་ནི་གྲགས་ཆེ་བས་ཁུངས་སུ་མ་བྲིས་སོ། །
གཉིས་པ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་གསུངས་པ་ནི་ས་བཅུ་པ་ལས། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་དག་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་རིགས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྒྱལ་པོའི་བུ་རྒྱལ་པོའི་མཚན་དང་ལྡན་པ་ནི། སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་རྒྱལ་པོའི་བྱིན་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

742

གྱིས་བློན་པོའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་གྱི་རང་གི་བློའི་སྟོབས་ཀྱིས་

རྣམ་པར་དཔྱད་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ནམ་དེ་ནར་སོན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་རང་གི་བློའི་སྟོབས་སྐྱེད་པས་བློན་པོའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་ནི་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་ཡིན་ནོ། །ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་དག་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་མ་ཐག་ཏུ་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་ཆེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་གྱི། རང་གི་བློའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱད་པས་ནི་
མ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བདུན་པ་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་རང་གི་ཡུལ་ཤེས་པའི་ཆེ་བ་ལ་གནས་པས་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དང༌། ཡུམ་
ལས་ཀྱང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཡུམ་ལ་བསླབ་པ་བྱ་ཞེས་
སོགས་གསུངས་པས་སོ། །
དེ་ལ་དང་པོས་ནི་ས་བདུན་པ་མ་ཐོབ་བར་དུ་རྟོགས་པས་ཉན་རང་རྣམས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་མི་ནུས་པར་གསུངས་པས་ཉན་རང་ལ་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཡོད་དེ། གཞན་དུ་ན་དེས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་གནོན། གཉིས་པས་ཀྱང་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཡོད་པར་བསྟན་ཏེ། ཡུམ་ཉིད་ཉན་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུར་
གསུངས་ཤིང་རྟག་མི་རྟག་བདག་ཡོད་མེད་གང་དུ་ཞེན་ཀྱང་ཡུམ་ལ་མི་སྤྱོད་པར་གསུངས་པས་སོ། །ཡུམ་ལས་ཉན་རང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཉིན་
གཅིག་བསྒོམས་པའི་"བརྒྱའི་ཆར་ཡང་མི་འགྲོ་བར1

་གསུངས་པས་ནི་མི་གནོད་དེ།

1 ཞོལ། ༧༦༦ བརྒྱའི་ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་བར

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

743

དེའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་བསྟན་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་

བསྟན་པས་སོ། །"ཉན་ཐོས་ལས1

་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང༌། གཟུགས་ནི་དབུ་བ་
རྡོས་པ་འདྲ། །ཚོར་བ་ཆུ་ཡི་ཆུ་བུར་བཞིན། །འདུ་ཤེས་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུ་སྟེ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ནི་ཆུ་ཤིང་བཞིན། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྱུ་མ་ལྟར། །ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་

སྩལ་ཏོ། ཞེས་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ཉོན་སྒྲིབ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མདོ་དང་པོ་དང༌། གཉིས་པའི་རྗེས་འབྲང་ངོ༌། །དང་པོ་
ནི། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཆེར་འོས་སེམས་བསྐྱེད་སྤངས་པའི་སྐྱེ་བོ་དག །གཞན་དོན་སེམས་དང་དེ་ཡི་ཐབས་རྙེད་དང༌། །དགོངས་ཆེན་དོན་དང་དེ་ཉིད་མཆོག་མཐོང་བའི། །བདེ་བ་དེ་སྤངས་ཞི་བར་འགྲོ་བར་འགྱུར། ཞེས་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་སྤངས་པ་ལ་དེ་ཉིད་མཆོག་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མཐོང་བའི་བདེ་བ་དང་བྲལ་
བར་གསུངས་ཤིང༌། བྱམས་ཆོས་གཞན་ལས་ཀྱང་སྒྲས་ཟིན་ལ་རང་རྒྱལ་ལ་ཁྱད་པར་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་ཉན་རང་གིས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པར་བཤད་པ་
མེད་དོ། །དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་དང་བློ་གྲོས་བརྟན་པ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་དུ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཉན་རང་གིས་རྟོགས་པར་བཤད་པ་
མི་སྣང་ངོ༌། །དབུ་མ་པའི་སློབ་དཔོན་ལ་ཡང༌། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་དང༌། ཞི་འཚོ་དཔོན་སློབ་དང༌། འཕགས་སེང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ཕར་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉན་རང་གིས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་པར་གསུངས་ཏེ།
ཕྱོགས་འདི་ལ་ནི། རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ༌། །ཡུམ་གྱི་རྒྱན་འདི་ལས་

1 ཞོལ། ༧༦༦ ཉན་ཐོས་ལས བླ། ༩༠༥ ཀ ། ༨༢༩ སྡེ། ༨༣༥ ཉན་ཐོས་ལ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

744

ཉན་རང་གི་སྦྱོར་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གསུངས་པ་

ལྟར་སྣང་ཡང་སྤྱིའི་ཁོག་ལ་མི་འགྲིག་གོ །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སློབ་དཔོན་གྱི་ལུང་དགོད། ལུང་གི་དོན་བཤད། དེ་ལ་
རྩོད་པ་སྤང་པའོ། །དང་པོ་ནི། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་ལས། དངོས་པོར་ཁས་ལེན་ཡོད་ན་ནི། །འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་མི་བཟད་འབྱུང༌། །ལྟ་བ་མ་རུངས་ཡོངས་སུ་འཛིན། །དེ་ལས་འབྱུང་བའི་རྩོད་པར་འགྱུར། །དེ་ནི་ལྟ་བ་ཀུན་གྱི་རྒྱུ། །དེ་མེད་ཉོན་མོངས་མི་སྐྱེ་
སྟེ། །དེ་བས་དེ་ནི་ཡོངས་ཤེས་ན། །ལྟ་དང་ཉོན་མོངས་ཡོངས་སུ་འབྱུང༌། །གང་གིས་དེ་ཤེས་འགྱུར་ཞེ་ན། །རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་མཐོང་བ་སྟེ། །བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་མ་སྐྱེས་ཞེས། །ཡང་དག་མཁྱེན་པའི་མཆོག་གིས་གསུངས། ཞེས་དང༌། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས། ཇི་སྲིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །དེ་སྲིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡོད། །ངར་འཛིན་
ཡོད་ན་ཡང་ལས་ཏེ། །དེ་ལས་ཡང་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན། །ལམ་གསུམ་ཐོག་མཐའ་དབུས་མེད་པ། །འཁོར་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མགལ་མེ་ཡི། །འཁོར་ལོ་ལྟ་བུ་ཕན་ཚུན་གྱི། །རྒྱུ་
ཅན་འདི་ནི་འཁོར་བར་འགྱུར། །དེ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང༌། །དུས་གསུམ་ཉིད་དུའང་མ་མཐོང་ཕྱིར། །ངར་འཛིན་པ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར། །དེ་ནས་ལས་དང་སྐྱེ་བ་ཡང༌། ཞེས་སྔ་མས་དངོས་པོར་ཞེན་པ་ཡོད་ན་ཆགས་སོགས་རྣམས་འཇུག་པ་དང༌། དེ་མེད་ན་དེ་དག་ལྡོག་པར་གསུངས་ལ། ཕྱི་མས་དེ་ཡོད་ན་ངར་འཛིན་འཇིག་ལྟ་ཡོད་ལ་ཉོན་མོངས་"དེ་ལས་དེ་བསླང་བའི1

་ལས་དང༌། དེ་གཉིས་ལས་སྲིད་པར་སྐྱེ་
བའི་རྗེས་འགྲོ་དང་དེ་དག་བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་གྱི་ངོ་བོར་མ་གྲུབ་པར་

1 ཞོལ། ༧༦༨ དེ་ལས་དེ་བསླང་བའི བླ། ༩༠༧ ཀ ། ༨༣༡ སྡེ། ༨༣༧ དེ་ལས་དེས་བསླངས་པའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

745

མཐོང་བས། ངར་འཛིན་སོགས་དེ་དག་ལྡོག་པར་གསུངས་པས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་

བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་བསྟན་ཏེ། ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་རྣམས་འཇིག་ལྟ་དང་ཆགས་སྡང་སོགས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་དང༌། ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་མི་སྐྱེ་བ་
བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སེམས་འགྲེལ་ལས། མི་ཤེས་ཉོན་མོངས་མིན་སྤངས་ཕྱིར། ཞེས་དང༌། འོན་ཀྱང་སྲིད་གསུམ་ཁམས་སུ་ནི། །སྐྱེ་བ་དེ་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་པས་
སོ། །རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་གསུངས་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་ཡང་

འཆད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་ལས་སྔར་ལྟར་གསུངས་ཤིང༌། ལེན་པ་མེད་པར་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་བསྟན་པའི་མཐར། དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང༌། །མཐོང་ནས་བྱང་ཆུབ་ངེས་པར་འདོད། ཅེས་པས་སོ། །
གཞན་ཡང༌། ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྐྱེ་མེད་བསྟན། །གཞན་གྱི་ཟད་པ་སྟོང་པ་
ཉིད། །ཟད་དང་མི་སྐྱེའི་དོན་དུ་ནི། །གཅིག་པ་དེ་ཕྱིར་བཟོད་པར་གྱིས། ཞེས་ཐེག་
ཆེན་དབུ་མ་པས་གདོད་མ་ནས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སྟོང་པར་བརྗོད་པ་དང༌། ཉན་ཐོས་སྡེ་པས་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མི་གནས་པའི་ཟད་པ་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་པ་གཉིས་རང་བཞིན་གྲུབ་ན་ཟད་པ་མི་འཐད་པས་དོན་གཅིག་པར་རིན་ཕྲེང་ལས་གསུངས་པ་དང༌། རྩ་ཤེ་ལས་ཀྱང༌། བཅོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །མཁྱེན་པས་ཀ་ཏྱ་ཡ་ན་ཡི། །གདམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང༌། །མེད་པ་གཉིས་ཀའང་དགག་པ་མཛད། ཅེས་ཀ་ཏ་ཡ་ན་ལ་གདམས་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་

མདོར་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་བྲལ་བསྟན་པས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པ་
རྟོགས་པ་ཡོད་པར་བསྟན་ཏོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

746

གཉིས་པ་ནི། དཔལ་ལྡན་ཟླ་གྲགས་ཀྱིས་སྔར་གྱི་མདོ་རྣམས་དང་སློབ་དཔོན་
གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ནས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡོད་པ་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཞེད་པར་འཆད་དེ། འཇུག་འགྲེལ་
ལས། ལུང་འདི་ལས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ཤེས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། ཞེས་གསལ་བར་ངེས་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལྟར་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང༌། རང་གི་བློས་རྣམ་པར་དཔྱད་པས་ཀྱང་ཟིལ་གྱིས་གནོན་
པར་འགྱུར་ལ་ཞེས་སོགས་གསུངས་ནས་སྔར་གྱི་ལུང་དྲངས་ཏེ་སྔར་ལྟར་དགོངས་
པ་བཤད་དོ། །
སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང༌། བདེན་པ་མཐོང་བས་གྲོལ་འགྱུར་གྱི། །སྟོང་ཉིད་
མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། ཞེས་བྱེ་སྨྲ་སོགས་བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་རྟོགས་པ་ཙམ་དེས་གྲོལ་བར་འགྱུར་ལ་དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་མཐོང་བས་ཅི་བྱ་ཞེས་རྩོད་པའི་ལན་དུ། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་ན་ཉོན་མོངས་བཅོམ་པའི་དགེ་སློང་མེད་པ་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཤིང༌། འགྲེལ་ཆེན་ལས་ཀྱང་རྡོ་རྗེ་གཅོད་པ་སོགས་ཀྱི་མདོ་དྲངས་ནས་བདེན་པ་བཞི་མི་རྟག་སོགས་སུ་
བསྒོམས་པས་ཉོན་མོངས་མི་ལྡོག་ཅིང་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་མི་འཆད་པ་རྒྱས་པར་
གསུངས་ནས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཆེས་གསལ་བར་བསྒྲུབས་སོ། །རྩ་བ་ལས་ཀྱང༌། ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཡི། །མུན་པའི་གཉེན་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

747

པོ་སྟོང་པ་ཉིད། ཅེས་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀའི་གཉེན་པོ་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་
རྟོགས་པ་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྤྱོད་འཇུག་ལས་བྱེ་སྨྲ་དང་མདོ་སྡེ་པ་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་མི་རྟག་སོགས་ཀྱི་ལམ་དེ་ལས་གཞན་ཉན་རང་ལ་མེད་ན་དེ་ལ་ཉོན་
མོངས་སྤོང་པ་སོགས་མེད་པར་ཐལ་བའི་གནོད་པ་བརྗོད་ནས། རང་ལུགས་ལ་དེ་དག་གི་ལམ་ཡང་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལམ་དུ་བཞེད་པ་འཆད་མི་ཤེས་པར་གཞུང་དེ་ལས་ཉན་རང་ལ་འཕགས་པ་མེད་པར་བསྟན་ཅེས་པ་ནི་རང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྟོན་པ་སྟེ། འདིར་ནི་མངས་སུ་དོགས་པས་མ་སྤྲོས་སོ། །
བདུན་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང༌། སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པར་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་
ཀྱིས་ཀྱང༌། གནས་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཡོད་པ། །ཉོན་མོངས་དུག་ཆེན་ཅིས་མི་འབྱུང༌། །ཐ་མལ་འདུག་པའང་ཉོན་མོངས་པའི། །སྦྲུལ་གདུག་རྣམས་ཀྱིས་ཟིན་པར་འགྱུར། །སྡུག་ཅེས་པ་ལས་ཆགས་པ་འགྱུར། །དེ་ལས་བཟློག་པས་འདོད་ཆགས་བྲལ། །སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟར་དབེན་བར། །མཐོང་ན་མྱ་ངན་འདས་པར་འགྱུར། ཞེས་བཤད་དོ། །ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་དག་པར་མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ་མི་རྟག་པའི་རྣམ་པར་བསྒོམས་པས་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཞི་བར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་གཟུང་པར་དགོངས་ནས་དེ་སྐད་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དཔལ་ལྡན་ཟླ་གྲགས། ཛ་ཡ་ཨ་ནན་ཏ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ། ཤེར་འབྱུང༌། དགེ་བ་ལྷ། བི་མ་ལ་མི་ཏྲ་རྣམས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

748

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་མདོ་དང་བྱམས་པས་ཉན་རང་གིས་ཆོས་བདག་མེད་མ་
རྟོགས་པར་གསུངས་པ་དེ་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། འོ་ན་ལུང་གཞན་ལས། ཁུར་ཁྱེར་བ་ཡི་གང་ཟག་ཡོད། །རྟག་གམ་མི་རྟག་བརྗོད་མི་བྱ། ཞེས་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་གང་ཟག་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཡང་ཇི་ལྟར་དྲང༌། དེ་ནི་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་རྣམས་དྲང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གསུངས་པས་དགོངས་པ་ཅན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན་རང་བཞིན་མེད་པར་བསྟན་པ་ལ་སྐྲག་པའི་དོན་སྨྲ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དྲང་བའི་དོན་དུ་རེ་ཞིག་མི་རྟག་སོགས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱིས་གྲོལ་བར་གསུངས་སོ། །དེ་
ལྟར་ན་ཉན་རང་ལ་མི་རྟག་སོགས་ཀྱི་ལམ་རྣམ་པར་བཞག་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
མ་རྟོགས་པར་བསྟན་པའི་དགོངས་གཞི་ནི་བདག་མེད་དེ་རྫོགས་པར་སྒོམ་པ་མེད་པའོ། །དགོས་པ་ནི་སྨྲས་ཟིན་ཏོ། །དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི། གལ་ཏེ་ཆོས་སུ་ཞེན་པ་དང་བཅས་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ལས་དེ་དག་ལ་ལམ་གཞན་མེད་ན། དེ་དག་གིས་ཉོན་མོངས་པ་རྩད་ནས་སྤངས་པ་དང་འཕགས་པ་མཚན་ཉིད་པར་ཁས་བླང་དུ་མི་རུང་སྟེ། ལམ་དང་ཉོན་མོངས་གཉིས་ཀ་དམིགས་ཡུལ་ཕུང་པོའི་ཆོས་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་དེའི་གནས་ལུགས་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པར་མཚུངས་པ་དང༌། བདེན་བཞིའི་རང་བཞིན་ལས་བློ་གོལ་བའི་ཕྱིར་བདེན་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་ནི་ཕུང་པོ་ལ་བདེན་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ཅན་

ཡིན་ལ་དེ་དག་གིས་ཕུང་པོ་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་བདེན་པར་འཛིན་ན་རྒྱུ་མ་ལོག་པས་འབྲས་བུ་མ་ལུས་པ་ཇི་ལྟར་ལྡོག །དེས་ན་ལུང་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་མ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

749

རྟོགས་གཉིས་ཀ་ལ་བཤད་ལ། ལུང་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཉན་རང་ལ་ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་དང་སྲིད་པ་ལས་གྲོལ་བ་དང༌། ལས་ཉོན་ཀྱི་དབང་གིས་མི་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ངེས་དོན་
དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་མ་རྟོགས་པར་བཤད་པ་དྲང་དོན་དུ་བྱ་ཞིང༌། རྟོགས་པ་ངེས་དོན་དུ་བྱ་སྟེ། མི་རྟག་སོགས་ལས་གཞན་པའི་ལམ་མེད་པ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་སོགས་མི་སྲིད་པས་དེའི་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ལ་རིགས་པས་གནོད་ལ། ཕྱི་མའི་སྒྲ་ཇི་
བཞིན་པ་ལ་རིགས་པའི་གནོད་པ་མེད་པས་སོ། །གནོད་པ་རྒྱས་པར་ནི་འཇུག་ཊཱིཀ་

དང་སྤྱོད་འཇུག་གི་འགྲེལ་ཆེན་ལས་བལྟའོ། །
གལ་ཏེ་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོན་ན་ཐེག་ཆེན་དང་ཁྱད་
མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས། ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་དེ་ལས་ནི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨོན་ལམ་དང༌། །སྤྱོད་པ་ཡོངས་བསྔོ་མ་བཤད་དེས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་ག་ལ་འགྱུར། ཞེས་ལན་མཛད་ཅིང༌། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྫོགས་པར་
སྒོམ་པ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་བཤད་དོ། །ཁྱད་པར་འདི་དག་ཤེས་ན་ཉན་རང་ལ་འཕགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་འོང་མི་འོང་གི་དོགས་པ་ཡང་ལྡོག་པར་འགྱུར་རོ། །
མདོར་ན། ཉན་རང་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མངོན་ཞེན་མི་སྤོང་ན་དེ་དག་ལ་
འཕགས་པ་མི་འོང་ཞེས་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་རྣམས་སྨྲའོ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་པར་འདོད་པ་དག་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་
ཉིད་རྟོགས་པར་ནི་འདོད་དེ། བསྡུ་བ་ལས། ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་གཅིག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་གང་ཞེ་ན། གང་གིས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། ཞེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

750

པས་སོ། །
གཞན་ཡང་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྫོགས་པར་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་ཉིད་རྟོགས་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། ཆོས་དགེ་བ་རྣམས་ཀྱི་

དེ་བཞིན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། བདག་མེད་པ་གཉིས་དང༌། ཞེས་པ་དང༌། དབུས་མཐའ་ལས་ཀྱང༌། གང་ཟག་དང་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི། །དངོས་པོ་མེད་འདིར་སྟོང་པ་ཉིད།
ཅེས་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་སྟོང་
པ་ཉིད་གཉིས་བཤད་པ་དང༌། རིགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་རྟོགས་
ཚུལ་ཐ་དད་པ་གསུམ་ཡོད་པས་རིགས་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་བཞག་པ་དང༌། ཤཱནྟི་པས་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ཐ་དད་པ་མེད་ཀྱང་ལམ་གྱི་དབྱེ་བས་ཐ་དད་དེ། བྱའི་ལམ་དང༌།
བསེ་རུའི་ལམ་དང་། ཉི་མའི་ལམ་བཞིན་ནོ་ཞེས་རིགས་ཐ་དད་པ་གསུམ་གྱི་དཔེར་
བརྗོད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྩལ་ཆེ་ཆུང་ཙམ་མ་གཏོགས་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་བགྲོད་པར་ཁས་བླང་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གཞན་ཡང་འདི་དག་གི་མཉམ་གཞག་ན་མི་རྟག་སོགས་སུ་བདེན་ནོ་སྙམ་པའི་རྟོགས་པ་མངོན་གྱུར་མེད་དེ། རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་སྒྲ་རྟོག་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མའི་མདོར། རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་བླ་མས་བསྟན། །མ་འདྲེས་
པ་ཡི་དོན་ཙམ་མཐོང༌། ཞེས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་རྣམས་
མིང་དང་མ་འདྲེས་པར་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་གསུངས་པ་དང༌། ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང༌། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་པས་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ན་མི་རྟག་པའི་དོན་མཐོང་གི་མི་རྟག་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མི་རྟག་པ་ཉིད་ལ་ཇི་ལྟ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

751

བ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ། གཞི་ལམ་དང༌། འབྲས་བུ་ལ་མཚན་འཛིན་གྱི་སྤང་གཉེན། དེ་དག་གི་མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤང་བྱ་དང༌། གཉེན་པོའ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་ཡུམ་ལ་རིང་བར་གྱུར་པའི་སྒྲུབ་པ་སྟེ་སྒྲུབ་བྱེད་མཚན་མར་དམིགས་པ་ཉིད་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པར་སྟོན་ཏོ། །ཉན་ཐོས་ལ་
སོགས་པའི་ཡུམ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་སྔར་ཉན་རང་གཉིས་རིང་བར་བསྟན་གྱི་དེའི་ཡུམ་
རིང་བར་མ་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། བྱང་ཆེན་གྱི་ཆགས་པ་

དང་བཅས་མ་བཅས་གང་ཞེས་ཤཱ་རིའི་བུས་རབ་འབྱོར་ལ་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་དང་སོགས་པས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བར་གྱི་ཕུང་པོ་དང་
སྦྱིན་པ་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་སྟོང་ངོ་ཞེས་མཚན་མར་འདུ་ཤེས་པ་དང༌། དུས་
གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་དེ་དག་ཏུ་མཚན་མར་འདུ་ཤེས་པ་དང༌། སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པས་ལྷག་མ་ལྔ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སོ་བདུན་དང༌། རྣམས་
ཞེས་པ་མང་པོའི་ཚིག་ནི་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པས་དེས་བསྡུས་པ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

བར་ལ་སྤྱོད་པ་སྟེ་ལམ་དུ་མཚན་མར་འདུ་ཤེས་པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་ལམ་གྱི་ཡུལ་དང༌། ཕྱི་མ་ནི་ལམ་ལ་ཆགས་པ་དང༌། དང་པོ་ལ་ཡང་སྔ་
མས་ནི་ཕུང་པོ་སོགས་ལ་དོན་གཞན་གྱི་བདག་གིས་སྟོང་པར་ཞེན་ལ་ཕྱི་མས་ནི་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

752

ལ་དུས་སུ་ཞེན་ཏེ། བྱང་ཆེན་ཐབས་མི་མཁས་པས་གཟུགས་སྟོང་ཞེས་བྱ་བར་འདུ་ཤེས་ན་ཆགས་པའོ། ཞེས་པ་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་དེ་ལྟར་དང༌། གཞན་ཡང་
བྱང་ཆེན་ཐབས་མི་མཁས་པས་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བར་འདུ་ཤེས་ན་ཆགས་པའོ། ཞེས་དང་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དང༌། གཞན་ཡང༌། བྱང་ཆེན་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་
བར་བཟུང་བ་ནས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སྤྱོད་ན་ཆགས་པའོ། ཞེས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

བར་ལ་གསུངས་པ་སྟེ་དེ་ཡང་སྤང་བྱ་གསུམ་དང་རིམ་པ་ལྟར་རོ། །གྲགས་ཆར། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པས་གཟུང་འཛིན་གྱི་ཕུང་པོ་བདག་གིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པར་

ཤེས་པ་དང༌། དེ་དག་དེས་སྟོང་པར་ཤེས་པ་དང་དུས་གསུམ་གཅིག་དང་སོ་སོར་འཛིན་པ་དང༌། སེར་སྣ་སོགས་དང་སྦྱིན་སོགས་དང༌། ཆོས་སོ་བདུན་ལ་ཆགས་པའི་སྤང་གཉེན་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སོ་ཞེས་འཆད་པ་
ནི་མདོ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་དུས་གསུམ་པའི་ཆོས་མི་རྟག་སོགས་བདེན་པའི་དངོས་པོར་མ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དེར་དམིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་

མུ་སྟེགས་བྱེད་གཞན་གྱིས་ཀུན་བཏགས་པའི་བདག་དང་སོགས་པས་མཐོང་བ་
པོའི་བར་གྱི་ཕུང་སོགས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བ་དང༌། སྦྱིན་པ་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་
གྱི་རྣམ་བྱང་གི་འགྲེས་ལ་ཚོགས་སྦྱོར་ན་ཡོད་པ་ཟག་བཅས་དང༌། མི་སློབ་པའི་ལམ་ན་ཡོད་པ་ཟག་མེད་དང༌། མཐོང་སྒོམ་ན་ཡོད་པ་ཟག་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོ་སྤྱད་བྱའི་དངོས་པོ་བདེན་པར་མ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ལམ་གྱི་དངོས་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

753

པོར་དམིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་སྟེ་སྤྱད་བྱའི་ལམ་དུ་མཚན་མར་འདུ་ཤེས་པ་ནི།
གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ཏེ། དེས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་སྤང་བྱ་མིན་ཞེ་ན། བདག་འཛིན་
སོགས་དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་ན་ཡང་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་ཏུ་ཞུགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སྤང་བྱ་མ་ཡིན་ཀྱང་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་སྤང་བྱར་མི་འགལ་ལོ། །
ཟག་བཅས་སོགས་གསུམ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་འཆིང་བ་ཀུན་ལྡན་གྱི་སོ་སྐྱེ་
འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཟག་མེད་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ས་འོག་མའི་ཉོན་མོངས་
ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་གཅིག་སྤངས་པའི་སོ་སྐྱེ་ལ་རིགས་བྱིན་བཞེད་ལ། ཕུང་ལྔ་རྒྱུན་ཞུགས་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཆོས་སོ་བདུན་ནོ་ཞེས་འབུམ་པ་འཆད་དོ། །འདིར་
ནི་ཟག་བཅས་ཞེས་སོགས། སྦྱིན་སོགས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་རྣམས་ལ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་བྱ་དགོས་ལ་དེ་དག་ལ་ཡང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་

གསུམ་ཡོད་པར་བཤད་པ་སྔ་མ་ཉིད་དགོངས་པའོ། །རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་ཟག་པ་ཡོད་མེད་སོགས་ཕུང་པོ་དང་དུས་ལ་སྦྱར་བ་ལྟར་སྣང་ཡང་དགོངས་པ་འདི་ལྟར་བླང་ངོ༌། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ལ་ཉེ་བའི་
རྒྱུ་མཚན་མཚན་མར་མི་དམིགས་པ་ནི་སྤང་བྱ་ལས་བཟློག་སྟེ་གཉེན་པོ་ཡིན་པར་སྟོན་ཏོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་ལྟ་སྒོམ་དང༌། སྤྱོད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་སྤང་གཉེན་ནོ། །དང་པོའི་སྤང་བྱ་ནི་སྔར་བཤད་པ་དེ་ཡིན་ལ། གཉེན་པོ་ནི་ཕུང་ལྔ་ལ་གཟུགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

754

ལ་སོགས་པའོ་ཞེས་ཞེན་པ་དང་དུས་གསུམ་ལ་འདས་སོགས་སོ་སྙམ་པའི་ཞེན་པ་མེད་པ་དང༌། སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་ངར་འཛིན་པ་སྟེ་བདག་
གིས་འདི་ལ་སྤྱད་པ་དང་འདི་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་མངོན་ཞེན་མེད་པ་སྟེ། བྱང་ཆེན་ཐབས་མཁས་པས་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ་འདི་སྙམ་དུ་གཟུགས་ལ་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བར་འདུ་ཤེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་དང༌། འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བར་འདུ་ཤེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་དང་། བྱང་ཆེན་ཐབས་མཁས་པས་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ་འདི་སྙམ་དུ་བདག་གིས་སྦྱིན་པ་ཞིག་བྱིན་འདི་ལ་སྦྱིན་པ་བྱིན་སྦྱིན་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྦྱིན་ནོ་ཞེའམ། ཞེས་པ་ནས་བདག་གིས་ནི་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱའོ་ཞེའམ་བདག་གིས་ནི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱའོ་ཞེའམ། བདག་གིས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་མེད་དེ་ཞེས་པ་སྟེ། སྤང་བྱ་གསུམ་དང་གྲངས་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྐང་པ་དང་པོ་འདིས་སྤང་བྱ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་མ་ཟིན་ཀྱང་ཤུགས་ལ་བསྟན་པའོ། །
གཉིས་པའི་སྤང་བྱ་ནི། བསྔོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་དང་བསྔོ་བྱའི་དགེ་བ་ལ་མཚན་མར་ཞེན་ནས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བའི་མཚན་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྐང་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་གཉེན་པོ་གསུངས་པའི་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏེ། བྱང་
ཆེན་སེམས་སུ་འདུ་ཤེས་པ་དང༌། སྦྱིན་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང༌། ཞེས་པ་ནས། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་"སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱེད་པའི1

་དགེ་རྩ་གང་དག་ཏུ་འདུ་ཤེས་

1 ཞོལ། ༧༧༩ སངས་རྒྱས་ལ་བསྐྱེད་པའི

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

755

ནས་དགེ་རྩ་དེ་དག་མངོན་པར་བསྡུས་ཏེ་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་ཤིང་གཞལ་ནས་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བར་བྱེད་པ་འདི། ཀཽ་ཤི་ཀ་བྱང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཆགས་པ་སྟེ།
ཞེས་སོ། །གཉེན་པོ་ནི། རང་ཉིད་ཀྱིས་བདག་ནི་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པའོ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་

བའོ། ཞེས་སོགས་སུ་དེར་རློམ་པ་བཀག་ནས་སྤྱོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་གདུལ་བྱ་གཞན་དག་ཀྱང་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་དེའི་སྒོ་ནས་རང་གཞན་གྱི་ཆགས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་
འགོག་པ་སྟེ། "ཇི་ལྟར་བྱང་ཚེ1

་བདག་ནི་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པའོ་ཞེས་པ་ནས་བདག་ནི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་སྒོམ་མོ། །བདག་ནི་བྱང་ཆུབ་ལ་སྤྱོད་དོ་ཞེས་བྱ་
བར་རྣམ་པར་རྟོག་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱང་ཆེན་གྱིས་གཞན་ལ་ཡང་དག་པར་

བསྟན་པར་བྱ། ལེན་དུ་གཞུག་པར་བྱ། གཟེངས་བསྟོད་པར་བྱ། ཡང་དག་པར་རབ་ཏུ་དགའ་བར་བྱ་སྟེ། ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པ་དང་བདག་མེད་པ་དང་ཀུན་ཏུ་ཞུམ་པ་དང་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་གདུལ་བྱ་ལའོ། །རྐང་པ་གསུམ་པ་དང་པོའི་མཐར་ཡང་སྦྱར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་རྐང་པ་དང་པོས་གཉེན་པོ་དང་པོ་གཉིས་དང༌། རྐང་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཤུགས་ལ་བསྟན་

ནས་གཉེན་པོ་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་སྤང་གཉེན་ཚན་པ་གཉིས་སུ་སྦྱར་བ་འདི་ཉི་སྣང་རྣམ་འགྲེལ་ལེ་བརྒྱད་མ་གསུམ་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་མོད། གངས་ཅན་
པ་རྣམས་ལ་ནི་སོ་སོར་ཕྱེ་ནས་འཆད་ཤེས་པ་ཉིན་མོའི་རྒྱུ་སྐར་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ་དེར་དམིགས་པ་དང་བྲལ་བས་སྦྱིན་སོགས་ལ་སྤྱོད་པ་པོ་དང་ཐོབ་པ་པོའི་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པས་སམ་

1 ཞོལ། ༧༧༩ ཇི་ལྟར་བྱང་ཚེ་ བླ། ༩༡༩ ཀ ། ༨༤༡ སྡེ། ༨༤༧ ཇི་ལྟར་བྱང་ཆེན

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

756

རྟོགས་ནས་རང་དེ་ལ་གནས་ཤིང་གདུལ་བྱ་གཞན་དེ་ལ་སྦྱོར་བ་ནི་ཉན་རང་གི་ལམ་ལྟར་རེས་འགའ་བའི་གཉེན་པོ་མིན་པར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཉེན་པོ་ཡིན་ཏེ། བླང་བར་བྱ་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་ཡང་

དག་པར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་དང་ཆགས་པ་མངོན་ཞེན་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་ས་བོན་
ཐམས་ཅད་གཉེན་པོས་བཀག་པའམ་ཞེན་བྱའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཤེས་རབ་ཀྱིས་

བཀག་པ་སྟེ་མ་དམིགས་པས་སོ། །མདོ་ལས་སྤང་གཉེན་འདི་དག་སོ་སོར་ཡོད་ཀྱང་འགྲེལ་པ་འདིས་གཉེན་པོ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་མཛད་ཅིང་སྤང་བྱ་དང་པོའི་གཉེན་པོ་མ་ཟིན་པར་གསུངས་པ་ནི། རིམ་པ་ལྟར་ཚིག་ཚོགས་སྐྱུང་བ་དང་ཤུགས་ཀྱིས་གོ་ནུས་
པ་ལ་དགོངས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ་བཞི། ཆགས་པའི་ངོ་བོ། ཆགས་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན། ཆགས་པའི་གཉེན་པོ། རྒྱུ་མཚན་ལས་འཕྲོས་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་བ་དང་སོགས་པས་དེ་དག་གི་བར་གསུམ་གྱི་དགེ་བ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་མཚན་
མར་ཡིད་ལ་བྱས་ཏེ་མཆོད་པ་དང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བ་ནི་ཆགས་པ་ཕྲ་མོ་སྟེ། རིགས་
ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཞུགས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཚན་མར་ཡིད་ལ་བྱེད་ན་རབ་འབྱོར་ཇི་ཙམ་མཚན་མར་གྱུར་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཆགས་པའོ། ཞེས་དང༌། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་བར་གསུམ་གྱི་དགེ་བ་ལ་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱས་ནས་"བསྔོ་ན་ཡང1

་དེ་ལྟར་
གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཚན་མར་ཡིད་ལ་བྱས་ནས་

1 ཀ ། ༨༤༣ སྡེ། ༨༤༩ བསྔོ་ན་ཡང ཞོལ། ༧༨༡ བླ། ༩༢༡ སྔོན་ཡང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

757

ལུས་ཀྱིས་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་སོགས་པས་ངག་གིས་བསྟོད་པ་སོགས་ནི། བྱང་སེམས་ལམ་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ། །གཉེན་པོ་ཡིན་པས་དེར་འགལ་ཞེ་ན།
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལས་སྒྲིབ་སོགས་འགའ་ཞིག་གི་
གཉེན་པོ་ཡིན་མོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཉེན་པོ་མིན་པས་སྐྱོན་མེད་དེ། ཆགས་
པ་སྟེ་ཞེན་པ་ཕྲ་མོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །བམ་པོ་གསུམ་པ་ནི་འཆད་འགྱུར་
རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཆགས་པ་ཕྲ་མོ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཡང་ནི་ངོ་བོར་མ་ཟད་རྒྱུ་མཚན་ཡང་འཆད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་ལམ་སོགས་ཏེ། ལམ་ནི་དེའི་རིགས་ཏེ། ཡུམ་ནི་ཟབ་པོ་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རབ་འབྱོར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་
གྱིས་དབེན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོ། །འདིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྤྲོས་བྲལ་དུ་གསུངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སོགས་ལ་རང་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་ཞེན་པ་ཕྲ་མོར་བསྟན་ཏོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཟབ་པ་རྩ་བའི་རྟགས་དང་ངོ་བོས་སྟོང་པ་རྟགས་སྒྲུབ་ཏུ་སྦྱར་ལ་བཤད་དོ། །ཡང་ནི་གཟུགས་སོགས་ལ་དམིགས་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པར་མ་ཟད་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ཆགས་པ་ཕྲ་མོ་ཡིན་པ་འོ་ན་སྤང་བྱ་དེ་གཉེན་པོ་གང་གིས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་སྤོང་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་རང་བཞིན་གཅིག་པར་ཤེས་པས་ནི་ཆགས་པ་སྤོང་སྟེ། དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཉིས་མ་ཡིན་ཏེ། རབ་འབྱོར་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་
ཟད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ནོ། །གང་རང་བཞིན་མ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

758

ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་བཞིན་ནོ། །གང་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དེ་ནི་མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པའོ། །རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆེན་གྱིས་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཅིག་པུ་རང་བཞིན་
མ་ཡིན་པ་མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པ་ཤེས་ཤིང་མཐོང་ན་ཆགས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཤེས་པ་ཡུལ་ཅན་དང་ཤེས་བྱ་ཡུལ་རྣམས་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་གཅིག་པར་སོགས་སོ། །མཉམ་ཉིད་དུ་གཅིག་པར་ཤེས་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གཅིག་པ་ཁོ་ནར་ཤེས་པ་སྟེ་ཤེས་
ཚུལ་དེ་ཡང་འདི་ལྟ་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བར་མཚུངས་པར་ཤེས་པའོ། །བཞི་པ་ལ་གཉིས། ཟབ་པ་དང༌། རྟོགས་དཀའ་བས་རྒྱུ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཏེ་གདོད་མ་ནས་སྤྲོས་བྲལ་
གྱི་ཟབ་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡང་ནི་ཆགས་ཕྲའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་པར་མ་ཟད་པ་སྟེ་ཡང་འོག་མ་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། མཐོང་བ་སོགས་ཏེ། ཡུམ་ནི་རྟོགས་པར་དཀའ་བའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་

སྩལ་པ། རབ་འབྱོར་དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཡུམ་ནི་སུས་ཀྱང་མ་མཐོང་མ་ཐོས་མ་ངེས་རྣམ་པར་མ་ཤེས་མངོན་པར་སངས་མ་རྒྱས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་བློ་ཐམས་ཅད་དོ། །བཤད་པ་ནི་མདོ་ལས་སོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་དེ་བློས་ཡུལ་དུ་བྱར་མི་ནུས་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ནའོ། །གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་ཞེས་སོགས་ཏེ། ཡུམ་ནི་བསམ་གྱིས་མི་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

759

ཁྱབ་པའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རབ་འབྱོར་དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཡུམ་
ནི་སུས་ཀྱང་རྣམ་པར་མ་ཤེས་ཏེ་གཟུགས་དང་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པས་མ་ཤེས་སོ། ཞེས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་

འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱིས་མ་ཤེས་སོ། ཞེས་སོ། །མདོ་འདི་ལྟར་ན་གཟུགས་ལ་
སོགས་པས་ཞེས་བྱེད་པ་པོའི་ཚིག་ཡོད་ན་དག་པར་མངོན་ཡང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་མི་ཤེས་ཞེས་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ཤེས་བྱའི་ཡུལ་དུ་འགོག་པ་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པར་སྣང་བས་ཕན་ཚུན་མཚོན་པ་ཡིན་གསུང་བ་ལྟར་བྱ་
ཞིང་མདོ་ནས་ཤེས་པ་པོ་དང་བསྟན་བཅོས་ནས་ཤེས་བྱ་བཀག་པས་མདོ་བསྟན་བཅོས་མི་མཐུན་ཞེས་པའི་བདུད་ཚིག་སྨྲ་བར་མི་བྱའོ། །གཞན་ཡང་ཉི་སྣང་རྣམ་འགྲེལ་དག་ལྡན་གསུམ་དུ་གཟུགས་ནས་མ་འདྲེས་པའི་བར་དུ་ཞེས་མདོ་འདྲེན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། རང་བཞིན་དེ་ནི་རྟོགས་སོགས་སོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། བསམ་པའི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཉིད་དུ་འདོད་དེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན་གཟུགས་ནས་མ་འདྲེས་པའི་རྣམ་པའི་བར་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་པ་དེ་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱར་མེད་པས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་མི་མཐུན་པའི་
ཕྱོགས་དང་སོགས་པས་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་གཉིས་བརྗོད་ཟིན་ནས་
དེའི་འོག་ཏུ་དེ་དག་གི་མཇུག་བསྡུ་བར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་ན་མི་མཐུན་པ་ནས་མ་ལུས་པའོ། །གང་དུ་ན། ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་སྟེ་སྐབས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཤེས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

760

པར་བྱའོ། །གང་ན་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །དེ་གཉིས་གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ནི་དང་པོ་
དང༌། བྱང་སེམས་དང་སོགས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ནི་གཉིས་པའོ། །གང་དུ་ན་
ཐམས་ཅད་སོགས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོ་ཞེས་སོགས་དང༌། སྦྱིན་ལ་སོགས་ལ་ཞེས་པར་སྤང་གཉེན་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་གྱིས་སོ། །
བཞི་པ་ལ་གཉིས། སྦྱོར་བའི་ངོ་བོ་དང༌། རྣམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་སོགས་པས་གཉེན་པོ་གཉིས་བརྗོད་ཟིན་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་སྦྱོར་བའི་ལམ་གསུངས་ཏེ། སྤང་གཉེན་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཤེས་ནས་དེ་དག་མི་དམིགས་པར་རྣམ་པར་སྒོམ་པའི་སྦྱོར་བ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེའི་ལན་དུ་བསྟན་དགོས་པས་སོ། །སྦྱོར་བའི་ལམ་ཞེས་པ་ཡུལ་དེ་དང་དེ་ལ་མི་དམིགས་པར་སྦྱོར་བའི་རྣལ་འབྱོར་ཙམ་ལ་ཟེར་གྱི་ལམ་ལྔའི་ཡ་གྱལ་ནི་མ་
ཡིན་ནོ། །ཚིག་དེས་འཁྲུལ་བ་སྐྱེད་པའི་ཀུ་མ་ར་ཤྲཱི་ན་རེ། དེ་ལ་སྦྱོར་བ་ནི་དྲོད་དང་
རྩེ་མོའི་དབང་པོ་བཅུའོ། །མཉམ་པ་ཉིད་ནི་བཟོད་པ་དང་ཆོས་མཆོག་གི་སྟོབས་བཅུའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་ནི་ཤེས་བྱེད་མེད་ཅིང༌། རྣམ་བཞི་དེའི་མཉམ་ཉིད་ནི་སྦྱོར་བའི་སྒོམ་ཚུལ་ལ་གསུངས་པས་དེ་གཉིས་ས་མཚམས་མི་གཅིག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཡོད་དོ། །
ཁ་ཅིག་ཤེར་འབྱུང་གིས་ནུས་པའི་རྒྱུ་སྦྱོར་བ་རྣམ་པ་བཅུ་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་མཐོང་བའི་ལམ་འབྱུང་བས་ཞེས་བཤད་པ་དང༌། སྦྱོར་བའི་མཉམ་པ་ཉིད་སོ་སོར་རྟོགས་ནས་མཐོང་བའི་ལམ་སྒོམ་དགོས་ཞེས་འབྱུང་བས་སྦྱོར་ལམ་ཡིན་པར་འདོད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

761

པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ནི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་རིམ་པ་ཙམ་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི་དེར་ངེས་
ནས་མིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ལས་དང་པོ་པ་དེ་ལྟར་གདམས་ངག་ཐོབ་པ་ལ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཡན་ལག་འབྱུང་བས་ཞེས་གསུངས་པས། གདམས་ངག་ཚོགས་ལམ་ཁོ་ནར་བཞག་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ་དེ་ལྟ་བུ་མང་ངོ་། །དེས་ན་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་
འདི་ནི་ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་འབྲས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དང་བཅས་པ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་སྒོམ་པ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་པས་ཇི་སྲིད་མཚན་མ་དེ་དག་སྐྱེ་
བ་དེ་སྲིད་དུ་སྒོམ་དགོས་པར་ཚོགས་ལམ་ནས་ས་བཅུ་པའི་བར་ལ་བཞག་གོ །དེའི་
ཕྱིར་ས་བདུན་པའི་བར་དུ་སྒོམ་པར་བཞེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །མདོ་འབྲེལ་ནི། བྱང་ཆེན་གྱིས་ཡུམ་ལ་ཇི་ལྟར་སྤྱད་པར་བྱ་བ་རབ་འབྱོར་གྱིས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་
སྟོན་པས་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི་དབྱེ་གཞིའོ། །དབྱེ་གྲངས་ནི་བྱ་དཀའ་
རྣམ་གསུམ་ལ་བྱ་དཀའ་བའི་སྦྱོར་བ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་བཅུའོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཡུལ་བཅུར་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །འདི་དག་གཅིག་དང་ཐ་དད་པ་ནི་སྦྱོར་བ་བཅུ་མངོན་ཞེན་རེ་རེ་དོར་ནས་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་ཤེར་འབྱུང་འདོད་ཀྱང༌། རིགས་བྱིན་གྱིས་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་འདིའི་དབྱེ་བ་འདོད་པ་ལྟར་ངོ་བོ་
གཅིག་གོ །འཆད་ཚུལ་ལ་ཉི་སྣང་ལས་སྤྱོད་པ་བཀག་པའི་སྦྱོར་བ་དང་ཞེས་པ་དང་པོ་བཞི་ཉིད་ལ་སྦྱོར་བ་མདོའི་ཚིག་ཟིན་དང་མཐུན་ཏེ། མདོ་ལས་གཟུགས་སོགས་དང་རྟག་མི་རྟག་སོགས་དང༌། དེ་རྫོགས་མ་རྫོགས་དང་དེ་ཆགས་བཅས་ཆགས་མེད་ལ་དེ་ལྟར་མི་སྤྱོད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་ཅེས་བཞི་པོ་དེ་ལ་སྤྱོད་པ་བཀག་གི་ལྷག་མ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

762

རྣམས་ལ་དངོས་སུ་དེ་མ་བཀག་པས་སོ། །རྣམ་འགྲེལ་དང་ཤཱནྟི་ཡང་དེ་དང་མཐུན་
ནོ། །འགྲེལ་པ་འདིར་རྐང་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་སྦྱར་ཏེ། ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཡང་དེ་
ལྟར་རོ། །
ཉི་སྣང་གིས་མདོ་ཚིག་དང་བསྟུན་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་དོན་ཐོབ་ལ་དགོངས་
པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །འོ་ན་བཅུ་པོ་དེ་གང་ཞེ་ན། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི།
"བྱང་ཚེ་གལ་ཏེ

1

་གཟུགས་ལ་མི་སྤྱོད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་དོ། ཞེས་སོ། །གཟུགས་
སོགས་དེ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། གཟུགས་རྟག་ཅེས་བྱ་བའམ་མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་མི་སྤྱོད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་དོ་ཞེས་སོ། །
གཟུགས་སོགས་དེ་རྫོགས་མ་རྫོགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི། "བྱང་ཚེ2

་གཟུགས་

ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པ་དང་རྫོགས་པའོ་ཞེས་བྱ་བར་མི་སྤྱོད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའོ། ཞེས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་དེ་ལྟར་རོ། །གཟུགས་སོགས་དེ་ལ་ཆགས་མེད་ཀྱི་སྦྱོར་
བ་ནི། "བྱང་ཚེ3

་གཟུགས་ཆགས་པ་དང་བཅས་པ་དང་མ་ཆགས་པའོ་ཞེས་བྱ་བར་
མི་སྤྱོད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའོ། ཞེས་སོ། །གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་སྦྱོར་བ་ནི། ཡུམ་ཟབ་མོ་འདི་བསྟན་ཀྱང་མི་འགྲིབ་མ་བསྟན་ཀྱང་མི་འགྲིབ་བསྟན་ཀྱང་མི་འཕེལ་མ་བསྟན་ཀྱང་མི་འཕེལ་ལོ། ཞེས་སོ། །བྱེད་པ་པོ་མེད་པའི་སྦྱོར་བ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་

ཆོས་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་བསྟན་ཀྱང་དེ་བཞིན་མ་བསྟན་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ་ཞེས་སོ། །བྱ་དཀའ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་སྦྱོར་བ་ནི། གང་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་

1 བླ། ༩༢༨ ཞོལ། ༧༨༦ བྱང་ཚེ་གལ་ཏེ ཀ ། ༨༤༩ སྡེ། ༨༥༥ བྱང་ཆེན་གལ་ཏེ
2 ཞོལ། ༧༨༦ བྱང་ཚེ བླ། ༩༢༨ ཀ ། ༨༤༩ སྡེ། ༨༥༥ བྱང་ཆེན
3 ཞོལ། ༧༨༦ བྱང་ཚེ བླ། ༩༢༨ ཀ ། ༨༤༩ སྡེ། ༨༥༥ བྱང་ཆེན

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

763

སླད་དུ་གོ་ཆ་བགོས་པ་དེ་དག་ནི་ནམ་མཁའ་ཡོངས་སུ་དགྲོལ་བར་འཚལ་བའོ་ཞེས་དང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་གོ་ཆ་འཚལ་བ་དེ་དག་ནི་ནམ་མཁའ་བར་སྣང་
ལ་འདེགས་པར་འཚལ་བའོ། ཞེས་དང༌། བྱང་ཆེན་གང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སླད་
དུ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་འཚལ་བ་དེ་དག་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའོ་ཞེས་དེའི་འཐད་པར་སྟོང་གསུམ་འདི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་འདམ་བུའི་ཚལ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་གང་ཞིང་བསྐལ་པའམ་དེ་ལས་ལྷག་པར་གནས་ནས་ཆོས་སྟོན་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རེ་རེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཀྱང་དེ་ལ་བྲི་གང་

མེད་པས་སོ། ཞེས་པ་སྟེ་འདི་གསུམ་གྱིས་བྱ་དཀའ་བ་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར་གསུངས་སོ། །
འབྲས་བུ་ཡོད་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། དེ་ནས་དགེ་སློང་གཞན་ཞིག་གིས་འདི་སྙམ་དུ་གྱུར་ཏེ། གང་ལ་ཆོས་གང་ཡང་སྐྱེ་བའམ་འགག་པ་མེད་ལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་

པོར་གདགས་སུ་ཡོད་ཅེས་པ་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་གདགས་སུ་ཡོད་
པའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་སོ། །འདིར་ཁ་ཅིག་ཅེས་མིང་མ་བསྟན་པར་ཟད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་རྟོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པར་བསྟན་པས་
འཁོར་གཞན་གྱིས་ཀྱང་སྐལ་པ་དང་འཚམ་པར་རྟོགས་པ་ཐོབ་པ་ཡོད་པར་སྟོན་
ཏོ། །གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། རིགས་ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་ཇི་
སྐད་དུ་བསྟན་པའི་ཡུམ་ལ་གནས་ན་དེ་ཉིད་དེའི་བསྲུང་བ་དང་བསྐྱབ་པ་དང་སྦ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །ཤེས་བྱེད་སྣང་བ་རྣམ་བདུན་ཤེས་པའི་སྦྱོར་བ་ནི། བྱང་ཆེན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པ་ན་ཇི་ཙམ་གྱིས་རྨི་ལམ་སྒྱུ་མ་སྨིག་རྒྱུ་སྒྲ་བརྙན་གཟུགས་བརྙན་དྲི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

764

ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་སྤྲུལ་པ་ལྟ་བུར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་འགྱུར་ཞེས། རབ་འབྱོར་ལ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་བདུན་པོ་དེ་ལ་རློམ་པ་བཞི་མེད་ན་དེ་
ལྟར་ཤེས་སོ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་བསྟན་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར། དེས་ཤུགས་ལ་འཕངས་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། དངོས་སུ་བསྟན་ཏོ། །གང་ན། ཡུལ་དེ་དང་དེ་ལ་སྦྱོར་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་རྣམ་པ་བཅུའོ། །གང་གི་སྒོ་ནས་ན། རྗེས་སུ་འགྲོ་
བའི་སྒོ་ནས་སོ། །ཡུལ་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གཟུགས་དང་སོགས་པས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་སྒྲུབ་པའི་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་སྟེ་དངོས་
པོར་ཞེན་པ་བསལ་བའི་སྒོ་ནས་མ་ཞེན་པའི་རྣམ་པས་སྦྱོར་རོ། །ལྷག་མ་དགུ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། །གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་རྟག་
པ་དང་སྟོང་པ་ཉིད་དང་བདེ་སྡུག་ལ་སོགས་པ་དང་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་མ་རྫོགས་པ་དང་རྫོགས་པ་དང་འདི་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི་རྒྱན་སྣང་དུ།
མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། བཏགས་པའི་གཟུགས་ནི་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་
པའོ། །ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ནི་རབ་ཏུ་
རྫོགས་པའོ། ཞེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་རྟོགས་དཀའ་ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །དོན་ནི། ཀུན་བཏགས་དང་ཡོངས་གྲུབ་བློས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ན་ཡོན་ཏན་མི་སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་དུ་མ་རྫོགས་པ་དང་རྫོགས་པའོ་ཞེས་སྔ་
མ་དག་འཆད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་མ་རྫོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་གསུངས་
པས་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

765

འོ་ན་གང་ཞེ་ན་རྟོགས་དཀར། མཚན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཏགས་པ་དང་

ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ནི་སོ་སོར་མ་རྫོགས་
པ་དང་རྫོགས་པ་ཉིད་དེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཚང་བ་ཉིད་དང་མ་ཚང་བ་ཉིད་ཅེས་པ་ལྟར། ཚང་མ་ཚང་དོན་ལ་མི་གནས་པ་དང་གནས་པ་ལ་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བཏགས་པའི་གཟུགས་ནི་རྟོག་པས་གཟུགས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས་མཚན་ཉིད་དམ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དོན་ལ་མེད་པའོ། །ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོག་པས་བཏགས་པས་སྟོང་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་རང་
བཞིན་གྱིས་དག་པའི་ཡོན་ཏན་དབྱེར་མེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཚང་བའམ་དོན་ལ་གནས་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་དུ་བྱའོ། །རྣམ་པར་བཏགས་པའི་གཟུགས་གཞན་དབང་ནི་རྫོགས་མ་རྫོགས་དཔྱད་པའི་གཞི་ཉིད་ཡིན་པས་མ་བསྟན་པ་མེད་དེ། ཀུན་བཏགས་
ཀྱི་སྒྲོ་གདགས་གཞི་དང་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་སོ། །ཚུལ་འདི་ནི་རྣམ་
མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་ཡང་སྦྱར་ཏེ། མདོར་ན་གཟུགས་སོགས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་དུ་
མི་ཞེན་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའོ། །
འབུམ་གྱི་གནོད་འཇོམས་སུ་ནི། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་གཟུགས་དངོས་པོར་མ་
གྲུབ་པས་ཡོངས་གྲུབ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་མི་རྟོག་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་དོ་ཞེས་འཆད་ཀྱང་མདོ་ཡི་འགྲེལ་པ་ལ་རྒྱན་སྣང་ཉིད་ལེགས་སོ། །མངོན་ཞེན་གྱིས་དམིགས་པ་
ཡོད་མེད་ཀྱི་ཆགས་བཅས་དང་ཆགས་པ་མེད་པ་དང༌། ཚིག་གི་སྒོ་ནས་བསྟན་མ་
བསྟན་གྱིས་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་གཙོ་བོའི་ཡུམ་རྣམ་
པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང༌། བསྔགས་པ་དང་དེ་མིན་བརྗོད་པས་རྗེས་སུ་ཆགས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

766

པ་དང་ཁོང་ཁྲོ་བ་སོགས་སུ་བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་ཉིད་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང༌།
བྱ་དཀའ་བ་ཉིད་གསུམ་ལ་སྔར་ལྟར་དང༌། དེ་དག་གང་ན་སེམས་ཅན་གྱི་ཆེད་དུ་
རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པར་བྱ་དགོས་ཀྱང་ནམ་མཁའ་གྲོལ་འདོད་པ་ལྟར་དོན་དམ་པར་དེའི་དོན་དུ་ཤེས་རབ་སོགས་ཀྱི་སྒོམ་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་
སེམས་ཅན་མི་ཟད་པའི་ཕྱིར། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་རྣམ་
མཁྱེན་གྱི་བདག་ཉིད་ནི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་སྒོ་ནས་བྱ་དཀའ་བ་ཉིད་དང༌། སེམས་ཅན་
གྱི་ཕྱིར་དུ་ལམ་ཤེས་རྒྱུད་ལ་སྦྱོར་བའམ་སྐྱེ་དགོས་ཀྱང་ནམ་མཁའ་བར་སྣང་ལ་འདེགས་འདོད་པར་ལྟར་དོན་དམ་པར་བསྐྱེད་བྱར་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་སེམས་ཅན་མི་ཟད་པའི་ཕྱིར། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ལམ་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ནི་རྒྱུད་ལ་
སྦྱོར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བྱ་དཀའ་བ་ཉིད་དང༌། གཞི་ཤེས་ཀྱིས་འདུལ་བའི་སེམས་ཅན་
ལ་དེ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྟོན་དགོས་ཀྱང་དོན་དམ་པར་བསྟན་བྱ་སོགས་མ་གྲུབ་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་སེམས་ཅན་མི་ཟད་པའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་

བདག་ཉིད་ནི་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བྱ་དཀའ་བ་ཉིད་དོ། །
དེ་ལྟར་ན་བྱ་དཀའ་རྣམ་པ་གསུམ་སྦྱོར་བ་ཞེས་པ་བྱ་དཀའ་བའི་སྦྱོར་བ་རྣམ་
པ་གསུམ་ཞེས་པར་བཏོན་ནས་བྱ་དཀའ་བ་གསུམ་ཡུལ་དང་སྦྱོར་བ་ཡུལ་ཅན་དུ་
བཤད་ཀྱི་གཞི་མཐུན་པར་མི་བྱ་སྟེ། རྣམ་མཁྱེན་དང་ཐེག་དམན་གྱི་གཞི་ཤེས་འདིའི་
སྦྱོར་བར་འགལ་བས་སོ། །རྟོགས་དཀར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་ལམ་དང་གཞི་
རྣམས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་མེད་ན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་

དབུ་གཟིགས་ལ་ཕེབས་པར་ཞུ།

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

767

མཁྱེན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་འབད་པས་དེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པས་ནི། སྒྲུབ་པར་དཀའ་བ་ཉིད་ཡིན་པར་སྦྱོར་བ་དཀའ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དང་ཞེས་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དོན་དམ་པར་མེད་ཀྱང་ཡུལ་ཅན་གསུམ་ལ་
འབད་པ་དཀའ་ཞེས་འཆད་ལ། ཤེར་སྒྲོན་དུ་ཡང༌། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་
གྱི་བདག་ཉིད་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་སྦྱོར་བ་དང་རྟོགས་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དེ་ཁོ་ནར་བྱ་དཀའ་བ་ཉིད་ལ་སྤྱོད་པ་དང༌། ཞེས་འབྱུང་ཡང་བྱ་དཀའ་བའི་དཀའ་ཚུལ་ནི། བདེན་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྔར་བཤད་པ་ཉིད་མདོ་དང་འགྲེལ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་
པ་ལ་འགྲིག་གོ །
གྲགས་ཆར། སྦྱོར་བ་དཀའ་བ་རྣམ་གསུམ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གོ་ཆའི་དཀའ་སྤྱོད་དང་འཇུག་པའི་དཀའ་སྤྱོད་དང་སྟོན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་པའི་དཀའ་སྤྱོད་དོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱ་དཀའ་བ་གསུམ་དང་སྦྱོར་བ་གསུམ་གཞི་མཐུན་པར་འདོད་པའོ། །ཤཱནྟི་དང་ཨ་བྷྱས་འདི་
གསུམ་གསུམ་དུ་བྱས་སྦྱོར་བ་བཅུ་གཉིས་སུ་བྱེད་དོ། །
ཡུམ་ལ་བསླབས་པས་རང་རང་གི་སྐལ་པ་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་འབྲས་བུ་འཐོབ་པས་འབྲས་ཡོད་འདོད་པ་སྟེ་འབྲས་བུ་འཐོབ་པས་མི་སྟོང་པ་ཉིད་དང༌། ཡུམ་
གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པའི་གང་ཟག་ལ་དེ་ཉིད་བསྲུང་བའི་མཆོག་ཡིན་པས་བསྲུང་
བ་གཞན་གྱི་རྐྱེན་གྱིས་མི་འགྲོ་བ་སྟེ་རག་མ་ལས་པ་དང༌། ཤེས་པ་ལ་སྣང་བའི་སྣང་
བ་བདུན་ལ་སྔར་ལྟར་དང༌། དེ་དག་གང་ན་འདི་ལ་བཞི། གང་ལ་སྣང་ན། སེམས་དཔའི་རྗེས་ཐོབ་ལའོ། །གང་ན། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་འདིའོ། །ཇི་ལྟར་ན། རྨི་ལམ་ལྟ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

768

བུའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི་བག་ཆགས་ཀྱི་གཉིད་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་དེ་དང་དེར་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བར་སྣང་བའོ། །ཁྱད་པར་བཞི་པོ་དེ་འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །
མ་རིག་པའི་སྔགས་དང་སྨན་མཉམ་དུ་འཚོགས་པ་ལས་བྱུང་བས་སྒྱུ་མ་དང༌། བདེན་པར་སྣང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་སྣང་བས་སྨིག་རྒྱུ་དང༌། རྐྱེན་ལ་རག་ལས་ཏེ་སྣང་བས་སྒྲ་བརྙན་དང་ཤེས་བྱའི་ཚུལ་གཟུགས་བརྙན་འཇོག་བྱེད་ལྟ་བུའི་ནང་གི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་འཕངས་པ་ལས་མ་འཕོས་པའམ་མི་འདའ་བར་སྣང་བས་མིག་ཡོར་དང༌། འདི་ལ་མདོར་གཟུགས་བརྙན་ཞེས་དང༌། རྒྱན་སྣང་དུ་མིག་ཡོར་ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་གནོད་འཇོམས་ཆུང་བར་རབ་རིབ་ཅན་ལ་སྐྲ་ཤད་འཛག་པར་སྣང་བ་ལ་བཤད་ཅིང་བག་འདྲའི་རྩེད་མོའོ་ཞེས་བཤད་སྦྱར་ལས་འབྱུང་བས་ཁ་ཅིག་མགལ་མེ་མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་སོགས་ལ་འཆད་དོ། །གནས་པར་བྱ་བའི་རྟེན་མེད་པར་སྣང་བས་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་དང༌། ལུས་ངག་གི་བྱེད་པ་དེ་ཁོ་ནར་རྒྱུ་དང་བྲལ་བར་སྣང་བས་སྤྲུལ་པ་སྟེ་བདུན་ནོ། །བདུན་པོ་འདིའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་འདི་དག་དང་མཚུངས་པར་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱེད་པས་ཤེས་
བྱེད་སྣང་བ་བདུན་ཞེས་བྱའོ། །སྦྱོར་བ་བཅུ་པོ་འདི་རྗེས་ཐོབ་གཙོ་ཆེ་སྟེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་པའི་གཟུངས་ལས། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་
ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་དང་མཚུངས་པར་མཐོང་ངོ༌། །དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་དང་སྨིག་རྒྱུ་དང་རྨི་ལམ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚུངས་པར་མཐོང་ངོ༌། ཞེས་གསུངས་པས་སོ། ཞེས་གསུང་བ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱིས་འདི་
བདུན་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་དེ་ལ་ཞེན་པ་འགོག་པར་བཤད་པ་ལྟར་ན་མི་འགྲིག་པ་ལྟར་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

769

སྣང་ཡང༌། མདོ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཆོས་ཤེས་པར་བྱེད་ཚུལ་ལ་གསུངས་ཤིང༌།
དེ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་བཞེད་དགོས་པས་ལེགས་བཤད་དུ་སྣང་ལ། སྙིང་པོ་

མཆོག་ཏུ་ཡང་སྐབས་འདིར་མདོ་དེ་དྲངས་ནས་བཤད་པ་མཛད་པའི་དོན་དུ་ཡང་སྣང་ངོ༌། །དེས་ན་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཡུལ་དུ་མཛད་པ་ནི། ཆོས་རྣམས་དེ་དག་དང་
མཚུངས་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ན་ཡང་དེ་དག་ཏུ་ཞེན་ན་དེ་ཡང་དགག་དགོས་པ་ལ་དགོངས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །ཇི་ལྟར་ན། སྔར་ཇི་སྐད་དུ་ཞེན་སྤྱོད་བཀག་ནས་སྒོམ་མོ། ཞེས་བསྟན་པ་ལས་བཟློག་སྟེ་ཞེན་ནས་སོ། །གང་ཟག་གང་གི་ན། ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནིའོ། །ཚིག་
གང་གིས་ན། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་བཅུ་མི་དམིགས་པར་སྒོམ་མོ་ཞེས་རྗེས་འགྲོའི་
སྒོ་ནས་དངོས་སུ་བསྟན་པས་དེའི་ཤུགས་ཀྱིས་ནའོ། །མཉམ་ཉིད་ལ་ཡང་ཤུགས་
བསྟན་འདི་ལྟར་སྦྱོར་བ་ཀུ་མ་ར་ཤྲཱི་འཆད་པ་ནི་འཐད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། སྦྱོར་བ་བཤད་པའི་འོག་ཏུ་སྦྱོར་བའི་མཉམ་པ་ཉིད་གསུངས་ཏེ། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོར་བ་སྒོམ་དགོས་པས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི་སྣང་བ་རྣམ་བདུན་ལ་རློམ་པ་བཀག་པ་ལ་འཕྲོས་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་དེའི་མཉམ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གང་ན། གཟུགས་དང་སོགས་པས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་

བར་ལ་གཟུགས་སུ་དང་གཟུགས་ཀྱིས་དང་གཟུགས་བདག་གི་ཞེས་དང་གཟུགས་
ལ་རློམ་པ་སྟེ་ཞེན་པ་མེད་པ་དེ་ལྟ་བུ་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། གཞན་ཡང་བྱང་ཚེ་གཟུགས་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱེད་གཟུགས་ཀྱིས་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱེད། གཟུགས་བདག་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

770

གིས་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱེད། གཟུགས་ལ་རློམ་སེམས་སུ་མི་བྱེད་ཅེས་རྣམ་མཁྱེན་
གྱི་བར་ལ་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་ལ་གཟུགས་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པས་འདི་གཟུགས་སོ་ཞེས་དང༌། གཟུགས་འདིས་དངོས་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲུབ་པོ་ཞེས་དང༌། གཟུགས་ལ་ཕན་གནོད་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱ་ཞེས་མི་རློམ་པར་གནོད་འཇོམས་ཆུང་བར་བཤད་ལ། གསུམ་པ་ལ་ཆེ་བར་རྗེ་ཁོལ་གྱི་དངོས་པོར་མི་རློམ་པར་བཤད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། གཟུགས་དང་"སོགས་པ1

་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་དེ་དང་དེའོ་ཞེས་
ངོ་བོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང༌། སྔོན་པོ་དང་སོགས་པས་སེར་པོ་དང་བདེ་སྡུག་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་མ་ལ་རློམ་པ་དང༌། གཟུགས་
རྣམ་གཉིས་དང་རྣམ་ཉི་ཤུ་ཞེས་པ་ལྟར་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་སྤྲོས་པ་ལ་
རློམ་པ་དང༌། ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་སོགས་རྟོགས་པའི་རློམ་པ་བཀག་པས་རྟོགས་པ་པོ་དང་ཤེས་བྱའི་ཆོས་རྣམས་མི་དམིགས་པ་ནིའོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། སྦྱོར་བཅུའི་མཉམ་པ་ཉིད་ཡིན་པས་སོ། །
ལྔ་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འོག་ཏུ་མཐོང་བའི་ལམ་འཆད་དོ། །སྦྱོར་བའི་མཉམ་པ་ཉིད་བཞི་པོ་སོ་
སོར་ཏེ་མ་འདྲེས་པར་རྟོགས་ནས་མཐོང་བའི་ལམ་སྒོམ་དགོས་པས་སོ། །མདོའི་འབྲེལ་ནི། མཉམ་པ་ཉིད་རྫོགས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་འདོད་གཟུགས་ཀྱི་

ལྷའི་བུ་ཐམས་ཅད་འཁོར་དུ་འདུས་པ་དང༌། དེ་དག་གིས་ཕྱོགས་བཅུ་ཐམས་ཅད་དུ་

1 བླ། ༩༣༨ ཀ ། ༨༥༧ སོགས་པ ཞོལ། ༧༩༥ སྡེ། ༨༦༣ སོགས་པས

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

771

སངས་རྒྱས་སྟོང་གིས་ཡུམ་འདི་ཡི་གེ་དང་མིང་འདི་ཉིད་དང༌། རབ་འབྱོར་དང་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཞུ་བ་བྱས་ནས་སྟོན་པ་མཐོང་བར་བྱས་སོ། །དེ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རབ་འབྱོར་ལ་བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་བསྐལ་བཟང་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ས་ཕྱོགས་འདི་ཉིད་དུ་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཡུམ་སྟོན་པར་གསུངས་པའི་ཚེ། བྱམས་པས་ཇི་ལྟར་སྟོན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་
ལ་སངས་རྒྱས་སྟོང་དང་བྱམས་པ་སོགས་བསྐལ་བཟང་གི་སངས་རྒྱས་རྣམས་རྣམ་པ་འདི་ལྟར་ཆད་ལྷག་མེད་པར་ཡུམ་སྟོན་པར་གསུངས་པས་ནི་མཐོང་ལམ་ལ་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་ལས་གཞན་མེད་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་པོ་བསྟན་པའི་ཆེད་དོ། །འཁོར་བ་འཇིག་སོགས་འདས་པ་མ་སྨོས་པ་ནི། དེའི་བསྟན་པ་རྫོགས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་མ་འོངས་པ་བརྗོད་པ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་དགོས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གྲངས་སྟོང་གི་ངེས་པ་མཛད་པ་ནི།
མི་མཇེད་དུ་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ལ་སངས་རྒྱས་སྟོང་ཉིད་དུ་གྲགས་པས་དགག་སྒྲུབ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཤཱནྟི་པས་ནི། བསྐལ་བཟང་གི་སངས་རྒྱས་སྟོང་དང་
ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་སྟོང་ཕྲིན་ལས་མཉམ་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་འཆད་
དོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཐོང་ལམ་མདོར་བསྟན། རྣམ་པ་རྒྱས་པར་བཤད། སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་པའི་འཐད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་མཐོང་བའི་ལམ་
ཡིན་ནོ། །གང་ན། སྐད་ཅིག་སོགས་སོ། །བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བདེན་པ་བཞི་པོ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

772

སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ནས་རྗེས་སུ་ཤེས་པ་སྟེ་སྐད་ཅིག་བཞི་བཞིར་བྱས་པ་དེ་ལྟར་རོ། །འདི་ལ་ཉི་ཁྲི་དང་བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་

མདོ་མ་སྦྱར་རོ། །
གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཡེ་ཤེས་བཅུ་དྲུག་གིས་བདེན་བཞི་
རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བཤད་པ་དང༌། བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ནི། གཟུགས་རྟག་ཅེས་པ་ནས་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཀུན་ཤེས་ཞེས་པའོ། །སློབ་དཔོན་འདིས་རྣམ་པ་དང་པོ་ལ་གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་མི་རྟག་མ་ཡིན། ཞེས་འབྱུང་བ་རྣམ་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་བཟློག་ཟླའི་མཐའ་དང་བྲལ་བར་སྟོན་པའི་མཚོན་བྱེད་དུ་དགོངས་ནས་"སྒྲོ་འདོགས་སོ། །གཉིས་དང1

་བྲལ་བའི་རྣམ་པ་གསུངས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། དངོས་བསྟན་བྱང་སེམས་དང༌། ཤུགས་བསྟན་ཉན་རང་གི་མཐོང་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། སོ་སོར་བཤད་པ་དང༌། དོན་བསྡུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། སྡུག་བསྔལ་དང༌། ཀུན་འབྱུང་དང༌། འགོག་པ། ལམ་གྱི་རྣམ་

པའོ། །དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་
དག་ཡིན་ནོ། །དེ་གང་ན་དང་པོ་ནི་སྡུག་བདེན་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རྟག་
ཅིང་བརྟན་པ་དང༌། མི་རྟག་ཅིང་འཇིག་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བས་དེ་རྟག་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་རྟག་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའོ། །ཡང་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་བསྡུ་བའོ། །རྟགས་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་སོགས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

1 བླ། ༩༤༠ ཞོལ། ༧༩༧ སྒྲོ་འདོགས་སོ་་་་གཉིས་དང ཀ ། ༨༥༩ སྡེ། ༨༦༥ སྒྲོ་འདོགས་སོ་གཉིས་དང

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

773

རོ། །འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟགས་སྒྲུབ་ཏུ་སྦྱར་རོ། །སྡུག་བསྔལ་ཡིན་མིན་སོགས་དང་
བྲལ་བར་སྟོན་པ་ན་ཡང་རང་རང་གི་སྐབས་ཀྱི་བདེན་པ་དང་སྦྱར་བར་བྱའོ། །འདིར་
བྱང་ཆེན་བྱམས་པ་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་མངོན་པར་སངས་རྒྱས་ནས་གཟུགས་རྟག་ཅེས་བྱ་བའམ་མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་ཆོས་སྟོན་པར་མི་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཚོར་བ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་དེ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་མ་ཡིན་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་བཅིངས་ཐར་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའམ་དེ་དང་བྲལ་བ་སྟེ་གཟུགས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་གོ་ཞེས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་དོན་གཞན་གྱི་བདག་གིས་སྟོང་པ་དང་དེ་མིན་པའི་མི་སྟོང་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བའི་
ཕྱིར། མཐའ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ། གཟུགས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཕྱིར་
ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །བཞི་པ་ནི། ངོ་བོར་གྱུར་པའི་བདག་དང་དེ་མེད་པའི་བདག་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་རང་གཞན་ལས་མ་སྐྱེས་པ་དང༌།
དེ་མེད་པས་མ་འགགས་པ་དང༌། ཆགས་སོགས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མ་ཡིན་པ་དང༌། དེ་མེད་པའི་རྣམ་པར་བྱང་བ་མ་ཡིན་པ་དང་སོགས་པས་ཉམས་འཕེལ་མི་རིགས་པ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགག་པ་མེད་པ་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་
མོངས་པ་མེད་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བ་མེད་པ་ནི་གཟུགས་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གང་ན། དང་པོ་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བྱེད་རྒྱུ་དང་དེ་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

774

མེད་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་གསོག་སྟེ་རྫུན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་བ་སྟེ། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ནམ་མཁའ་ལྟར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགག་པ་མེད་
པ་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་བ་དང་དེ་མེད་པའི་ཀུན་འབྱུང་བ་མེད་པ་དང་མི་ལྡན་པ་སྟེ་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཁྲོ་བ་དང་ཁོན་འཛིན་སོགས་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་སྟེ། ནམ་མཁའ་ལྟར་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ།
ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་དེའི་ཚེ་དང་ཡུན་རིང་པོའི་སྡུག་བསྔལ་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་དང་དེ་མེད་པའི་རབ་ཏུ་མི་སྐྱེ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བ་སྟེ་དེ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བ་སྟེ། ནམ་མཁའ་ལྟར་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་

གཟུང་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་གཟུང་དུ་མེད་པའོ་ཞེས་སོ། །
བཞི་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་རྐྱེན་དང་དེ་མེད་པའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱིར། རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲས་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལ་བྲག་ཆ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་རབ་འབྱོར་ནམ་མཁའ་ལྟར་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་ཐ་སྙད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་
ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །སྒྲ་བརྙན་གཉིས་དཔེར་མཛད་པ་ནི། འཆད་ཉན་གཉིས་ཀྱིས་ལན་འདེབས་པ་དང་འདྲི་བའི་ཐ་སྙད་གཉིས་དང་ཚུལ་བསྟུན་པའི་དོན་
དུའོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

775

གསུམ་པ་ནི། འགོག་པའི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་དག་ཡིན་ནོ། །གང་ན། དང་པོ་ནི་རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བའི་འགོག་པ་དང༌། དེ་མེད་པའི་འགོག་པ་མེད་པ་དང་མ་འབྲེལ་བ་སྟེ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་དེའི་ཕྱིར། འགོག་བདེན་གྱི་དོན་ཉོན་མོངས་དང་བྲལ་བ་དེ་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པས་འགྲོ་
བ་གཞན་གྱི་རྒྱུད་དག་ལ་སྦྱིན་དུ་མེད་པ་སྟེ། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་

བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ་ཞེས་སོ། །འདིས་བརྗོད་པ་བཀག་པས་དེའི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་སྦྱིན་པ་ཡང་བཀག་གོ །གཉིས་པ་ནི་ཡང་དག་པར་ན་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བ་དང་དེ་མེད་པའི་མ་ཞི་བའི་མཐའ་གཉིས་མེད་པས། དམིགས་པ་མེད་པར་བྱེད་པ་སྟེ་མི་དམིགས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་སྟེ། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་
གྱི་བར་དུ་དམིགས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །
གསུམ་པ་ནི་བདེ་གཙང་གིས་གྱ་ནོམ་པ་དང་དེ་མེད་པའི་གྱ་ནོམ་པ་མ་ཡིན་
པའི་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའི་

དྲི་མ་ལས་འདས་པ་སྟེ། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་དུ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་
པའི་ཕྱིར་ཡུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། ཞེས་སོ། །བཞི་པ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མྱང་འདས་དང་དེ་མེད་པའི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། མཐའ་དེ་
གཉིས་དང་བྲལ་བར་རྟོགས་ན། མིག་གི་ནད་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཐམས་ཅད་མི་སྐྱེ་ཞིང་ལྷ་དུ་མ་ཕྱི་བཞིན་དུ་འབྲང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕན་ཡོན་དུ་མ་སྐྱེད་པའོ། །
རྟོགས་དཀར་ཕྱི་ནང་གི་མུ་སྟེགས་པའི་ལྟ་བ་འཇིག་པ་ནད་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ་འདོད་པ་མདོ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །མདོ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལ་མིག་གི་ནད་འབྱུང་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

776

བར་མི་འགྱུར་རོ་རྣ་བའི་ནད་དང༌། སྣའི་ནད་དང༌། ལྕེའི་ནད་དང༌། ལུས་ཀྱི་ནད་འབྱུང་

བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡིད་ཀྱི་ནད་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡན་ལག་མ་ཚང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ལུས་རྒས་པ་དང་འཁོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འམ་རིགས་
ཀྱི་བུ་མོ་དེ་ནི་མི་བདེ་བ་སྤངས་ནས་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་དང༌། ལྷ་རྣམས་ཀྱང་དེའི་ཕྱི་བཞིན་འབྲང་བ་དང༌། ཚེས་བརྒྱད་དང་བཅུ་བཞི་དང་བཅོ་ལྔ་དག་ལ་ཆོས་བསྟན་པས་བསོད་ནམས་ཆེས་འཕེལ་བ་དང་དེའི་འཐད་པར་དེའི་ཚེ་དེར་ལྷ་རྣམས་མཆོད་པ་དང་ལྟ་བ་དང་ཉེ་བར་གནས་པར་གསུངས་པའོ། །བཞི་པ་ནི། ལམ་
གྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གང་ན། དང་པོ་ནི་ཐར་པར་འཁྲིད་པའི་ལམ་དང་དེ་མེད་པའི་ལམ་མ་ཡིན་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ་བྲལ་བར་རྟོགས་པ་ན། ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་ཆད་ཅིང་བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བ་འཛིན་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་བྱེད་ནུས་པ་སྟེ། ཡུམ་
རིན་པོ་ཆེ་འདི་བསྟེན་པར་གྱུར་ན་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ལས་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ། །འདི་དང་འགོག་པའི་རྣམ་པ་ཐ་མ་གཉིས་ཕན་ཡོན་གྱི་རྣམ་པས་

བསྟན་ཏོ། །
གཉིས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་དེ་མེད་པའི་
རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་མ་འདྲེས་པ་སྟེ་བྲལ་བའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་བའི་ཐབས་ལ་འཁོར་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་དེ། ཕར་ཕྱིན་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ལ་ནི་ཆོས་གང་ཡང་སྐྱེ་བའམ་འགག་པའམ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའམ་"རྣམ་པར་བྱེད་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

777

པའམ1

་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའམ་འདོར་བ་མེད་དོ། ཞེས་རྟོག་པ་དེ་དག་མེད་པར་བསྟན་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་སྒྲུབ་པ་དང་དེ་མེད་པའི་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་གཟུགས་སོགས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

མཚན་མ་སྔོ་སོགས་དང་མ་འབྲེལ་བ་སྟེ། ཕར་ཕྱིན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཆོས་གང་གིས་ཀྱང་གོས་པ་མེད་པའོ་ཞེས་སོ། །ཤཱནྟི་པས་ངན་སོང་ཆད་དང་མི་རྟོག་དང༌། །འབྲས་
བུ་མངོན་དུ་བྱ་བ་ལ། །མཚན་མ་དག་དང་མ་འབྲེལ་དང༌། ཞེས་འདོན་ནོ། །
བཞི་པ་ནི་རྟག་ཕན་གྱི་གནས་སུ་འགྲོ་བའི་ངེས་འབྱིན་དང་དེ་མེད་པའི་ངེས་
འབྱིན་མ་ཡིན་པའི་མཐའ་གཉིས་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོའི་
མཚན་ཉིད་ཤེས་བྱ་སྟེ་དོན་དང་རྗོད་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོའི་མཚན་ཉིད་སྒྲ་གཉིས་ལ་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཐ་དད་དུ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སྟེ། བྱང་ཚེ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་མི་ཤེས་ཏེ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་རྟོག་པར་མི་བྱེད་ཅིང་དེ་ལྟར་མི་དམིགས་ཏེ་དེ་ལྟར་འཕྲོ་བར་ཡང་མི་བྱེད་ན་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་ཡུམ་ལ་སྒོམ་པའོ། ཞེས་སོ། །ཤཱནྟི་པས།

དངོས་དང་མིང་ནི་མིང་དོན་དང༌། །གཉིས་པོ་ལ་ཞེས་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཡེ་ཤེས་སོ་ཞེས་བཞེད་དོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་རོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྒྲོ་འདོགས་སོ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་མཐོང་

བའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་རྣམ་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་དོན་རྣམ་དང་ཡུལ་ཅན་བཅུ་དྲུག་
གིས་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་ཤེས་རྣམ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། མཐོང་

1 ཞོལ། ༨༠༡ རྣམ་པར་བྱེད་པའམ བླ། ༩༤༥ ཀ ། ༨༦༤ སྡེ། ༨༧༠ རྣམ་པར་བྱང་བའམ

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

778

བའི་ལམ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་དུ་ན། ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་སྟེ་དེའི་སྐབས་སུའོ། །གང་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་སོ་གཉིས་དང་བྲལ་
བ་དེ་ལས་བཟློག་པ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་དག་ཏུ་ཞེན་ནས་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་ནིའོ། །ཚིག་གང་གིས་ན། གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

དངོས་སུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་འགྲོའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པས་དེའི་ཤུགས་
ཀྱིས་སོ། །
གསུམ་པ་ལ་གཉིས། གཞན་དང༌། རང་གི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི། འདིར་མ་བསྟན་པའི་སྒོམ་ལམ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་ཉི་ཚེ་ལ་བྱས་ནས་དེ་བྱང་སེམས་
ཀྱིས་སྒོམ་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བསྟན་མི་རིགས་ལ་ཤེས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་མཐོང་ལམ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོག་ཅེས་གངས་ཅན་པ་རྣམས་འཆད་དོ། །ཐུབ་དགོངས་སུ་
ཡང༌། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཤེས་པར་བྱ་ཡི་མངོན་དུ་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་
ཀྱི་ཕྱིར་འདི་རྣམས་ཀྱི་སྒོམ་པའི་ལམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་མར་མ་བསྟན་ཏོ། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་དོན་དུ་ནི་ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་ཁོ་ནའི་དོན་ཡང་དང་
ཡང་དུ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་བྱ་བ་ནི་བསྒོམ་པའི་ལམ་མོ་ཞེས་ཉེ་བར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་མར་མ་གསུངས་པ་ནི་རྟོགས་པར་སླ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་བྱང་སེམས་ལ་རང་དོན་དུ་བསྟན་མི་དགོས་ཤིང༌།
གཞན་དོན་དུ་ནི་མཐོང་ལམ་གྱིས་མཐོང་བའི་དོན་གོམས་པར་བྱེད་པ་དེ་ཉིད་སྒོམ་
ལམ་མོ་ཞེས་བསྟན་པས་ཆོག་པས་རྟོགས་སླ་བའི་ཕྱིར་མ་གསུངས་སོ་ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་འཕགས་པ་དང་སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

779

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་བཞེད་པ་གང་ན་སྤྱིར་གཞུང་འདིའི་རྣམ་གཞག་དང་པོར་འཕགས་པས་མཛད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སློབ་དཔོན་དང་རྣམ་འགྲེལ་
གྱིས་ཀྱང་བཀོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས། ཡང་ཅིའི་དོན་གྱིས་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་
བཞིན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་སྒོམ་པའི་ལམ་ལོགས་ཤིག་པ་མེད་ཅེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་
པ་དང་མཐོང་བས་བལྟས་ནས་འདའོ་ཞེས་གསུངས་པས་ན་འདི་ནི་གཞན་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ཞེས་པ་ནས་བཟོད་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན་ཞེས་སོགས་དྲངས་ཤིང་བཤད་དོ། །
འདིའི་དགོངས་པ་ནི། གཞི་ཤེས་སུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་པའི་
རྒྱུ་མཚན་དུ་སྣང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕུན་སུམ་

ཚོགས་པ་ནི་ཞེས་སོགས་དྲངས་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བའི་ཚིག་གིས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དག་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོམ་ལམ་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། ཡང་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་གི་ཕྱིར་དེ་ལ་འདིའི་སྒོམ་པའི་ལམ་བཀག་ཅེ་ན། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ནས་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་

ཤེས་པ་དང་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ་ཞེས་རྣམ་འཕེལ་གྱི་ཐད་དུ་ཉན་རང་གི་ས་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མེད་པའི་
རྒྱུ་མཚན་དུ་སྔར་ལན་དུ་དྲངས་པའི་མདོ་གཉིས་པ་བཀོད་པས་སོ། །རྒྱན་སྣང་དུ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་ལམ་ཤེས་པ་ལ་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

780

ལ་ཡང་སྒོམ་པའི་ལམ་ལོགས་ཤིག་པ་མེད་ཅེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བས་བལྟས་ནས་འདའ་བར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པས་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་མ་བསྟན་ཏོ། །ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་ཇི་ལྟར་མཐོང་བའི་དོན་ཉིད་ཡང་དང་ཡང་དུ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྒོམ་པའི་ལམ་ཡིན་པས་གོ་སླ་བའི་ཕྱིར་མ་གསུངས་སོ་ཞེས་པའི་ལན་དང་པོ་ནི་ཉི་སྣང་དང་མཐུན་ལ་ཉན་ཐོས་ཞེས་སོགས་ཁ་བསྐང་ནས་བཤད་དོ། །
ལན་དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཡང་རྟོགས་དཀའ་ལས། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་ཇི་ལྟ་བ་
དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་གི་སྒོམ་པའི་ལམ་སོ་སོར་མེད་ཅེ་ན། ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་རྒྱན་སྣང་ལྟར་བཀོད་ནས་ལན་དང་པོ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་དང༌། གཉིས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་
པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྦྱར་བ་ཉིད་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པའོ། །འགྲེལ་པ་འདིར་ནི་ཕྱི་
མའི་རྒྱུ་མཚན་ལ་བཀོད་དོ། །ཚིག་གི་དོན་ནི། རྩོད་པ་སྔར་ལྟར་བཀོད་ནས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་སེམས་ལ་མཐོང་ལམ་ལས་ལོགས་པར་བྱང་སེམས་ཀྱི་

སྒོམ་པའི་ལམ་ནི་མ་བསྟན་ཏོ། །རྒྱུ་མཚན་ནི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་
ཀྱི་ལམ་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་ཤེས་ནས་འདའ་བར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི་
བསྒོམས་ཏེ་མངོན་དུ་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་པས་སོ། །རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ནས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །འོ་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་པ་ཅི་ཞེ་ན། མ་བསྟན་
ཀྱང་གོ་སླ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཤུགས་ལ་མཐོང་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

781

ལམ་གསལ་བར་རྟོགས་ལ་དེ་རྟོགས་པ་ན་མཐོང་བའི་དོན་དེ་ཉིད་གོམས་པར་བྱེད་པ་སྒོམ་ལམ་མོ་ཞེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཉི་སྣང་ལྟར་ན། ཉན་རང་གིས་གཞི་ཤེས་སུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་ཏེ། བྱང་སེམས་ནི་གཞན་དོན་གཙོ་བོར་བྱེད་
པའི་སྒོ་ནས་ཉན་རང་གིས་ས་ལས་ཤེས་ནས་འདའོ་ཞེས་དང༌། ཉན་རང་གི་རྟོགས་པ་རྣམས་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་དུ་རྫོགས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་རྒྱུ་
མཚན་གཉིས་སྦྱར་རོ། །དེས་ན་གནས་ནས་དང༌། ཤེས་ནས་འདའ་བ་གཉིས་ལས། ཉན་རང་གི་ས་ལ་དང་པོ་ལྟར་བྱང་སེམས་ཀྱིས་བྱེད་ན་སྒོམ་ལམ་སྟོན་རིགས་ཀྱང་
ཕྱི་མ་བྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་རྟོགས་རིགས་ས་དང་པོར་རྫོགས་པས་སྒོམ་ལམ་དུ་སླར་ཡང་ཐོབ་པར་བྱ་བ་མེད་པས་སོ་སྙམ་དུ་དགོངས་སོ། །འདིར་ཉན་རང་གིས་གཞི་ཤེས་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མེད་པར་སྟོན་པ་འཐད་ཀྱི་ཐེག་
དམན་གྱི་སྒོམ་ལམ་མི་སྟོན་པར་འདོད་ན་འདིར་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་འདི་མཐོང་
ལམ་ལ་ཡང་འཇུག་པས་དེ་མི་སྟོན་པར་ཐལ་བ་སུས་ཀྱང་མི་བཟློགས་སོ། །
དྲུག་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གོང་གི་དེ་ལྟར་མཁྱེན་གསུམ་རྒྱས་པར་བསྟན་ནས་དེ་འོག་ཏུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་མཇུག་བསྡུ་བ་གསུངས་སོ། །འོ་ན་མདོར་མཁྱེན་གསུམ་ལ་མཇུག་སྡུད་མཛད་ནས་མངོན་རྟོགས་གཞན་ལྔ་ལ་མི་གསུང་བ་ཅི་ཞེ་ན། མཁྱེན་གསུམ་ནི་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་དོན་མཐའ་དག་
སྡུད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་སོ། །དོན་ནི། མཁྱེན་གསུམ་ལ་འདི་ཙམ་གྱིས་བཤད་ཟིན་ཏོ་ཞེས་པའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་རྫོགས་ཚིག་འོང་བ་ནི་དེར་མངོན་
རྟོགས་ཐམས་ཅད་འདུས་པས་དེ་རྒྱས་པར་བཤད་པས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དོན་གྱིས་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

782

བཤད་ཟིན་པའོ་ཞེས་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཡོངས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། གནས་སྐབས་གསུམ་པོ་དག་གོ །ཇི་ལྟར་ན་རྫོགས་པ་སྟེ་བཤད་ཟིན་པའོ། །སུའི་གནས་སྐབས་ཤེ་ན། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་དང་པོ་གཞི་ཤེས་དང་གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་དང་གསུམ་པ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྐབས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་ཚེ་རྣམ་མཁྱེན་ནས་ཡས་རིམ་གྱིས་

གསུངས་ཀྱང༌། མཇུག་བསྡུ་བའི་ཚེ་དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་མས་རིམ་གྱིས་བསྡུས་
སོ། །ཚིག་གང་གིས་ན། འདི་ཞེས་པ། རབ་འབྱོར་ཡུམ་འདི་ནི་ཆོས་གང་ཡང་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་མི་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ནས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་མི་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེར་བར་འཕྲོག་པར་སྐྱེད་པར་འགོག་པར་ཆད་པར་རྟག་པར་དོན་གཅིག་པར་དོན་སྣ་ཚོགས་པར་འོང་བར་འགྲོ་བར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར། རྣམ་པར་བྱང་བར་འགྲིབ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། འདས་པར་མ་ཡིན། མ་འོངས་པར་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱ་བ་འདིས་དང་པོ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་སྟོན་ཏེ། གཞི་ཤེས་ནི་
གཞི་ཐམས་ཅད་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་གཞིའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བཟློག་པའི་ཟླ་དང་བཅས་པ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་བཀག་པར་གསུངས་པས་སོ། །ཉི་སྣང་
ལས་འདི་ལ་ཚིག་བཅུ་དགུ་ཞེས་འབྱུང་བས་དུས་གསུམ་པོ་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པར་གསལ་ལོ། །
ཡང་འདི་ཞེས་པ། རབ་འབྱོར་ཡང་ཡུམ་འདི་ནི་འདོད་པའི་ཁམས་ལས་ཤིན་ཏུ་འདའ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གནས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། ཞེས་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

783

ཁམས་གཞན་གཉིས་ལ་དང་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་སྟེར་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་སེར་སྣ་འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། ཞེས་པ་ནས། རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་སྟེར་བར་བྱེད་པའམ་འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། ཞེས་པ་འདིས་གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་སྟོན་ཏེ། ལམ་ཤེས་ནི་སྲིད་པས་བསྡུས་པའི་མི་མཐུན་པ་དང་མྱང་
འདས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་གཉེན་པོ་ལ་བླང་དོར་གྱི་རྣམ་རྟོག་མེད་པ་ཡིན་ལ་འདིར་
ཡང་དེ་ལྟར་བཀག་པར་གསུངས་པས་སོ། །ཉི་སྣང་ལས། ཁམས་གསུམ་ལས་འདའ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། མྱང་འདས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། རྣམ་
མཁྱེན་སྟེར་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན། ཉན་རང་གིས་འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་དྲངས་པའི་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ལེ་བརྒྱད་མར་མེད་དོ། །ཡང་འདི་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པ། རབ་འབྱོར་ཡུམ་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སྟེར་བར་བྱེད་པའམ་འཕྲོག་པར་
བྱེད་པ་མ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་ཆོས་རྣམས་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་དང་འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་
ཡང་སྦྱར་ནས། དེའི་འཐད་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་རུང་མ་བྱུང་རུང་ཆོས་ཉིད་དེ་གནས་པ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐུགས་སུ་ཆུད་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་པ་ལ་སོགས་པར་གསུངས་པ་འདིས་གསུམ་པ་རྣམ་མཁྱེན་ཀྱི་སྐབས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གཞན་གྱི་དོན་གྱིས་བསྡུས་པའི་རྣམ་པའི་ཆོས་
ཐམས་ཅད་སྟེར་འཕྲོག་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་དང༌། རྟོགས་པ་ལྟར་གཞན་ལ་འཆད་པའི་རྒྱུ་རྣམ་མཁྱེན་ཡིན་པར་གསུངས་པས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་སྐབས་གསུམ་པོ་དེ་རྫོགས་པར་སྟོན་པ་ནི་མདོ་དེ་གསུམ་ཡིན་ལ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

784

རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་དོན་ནི། དེ་དག་གིས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཆོས་བཅུ་ལ་སོགས་པ་མ་
ལུས་པར་སྟོན་པ་ལ་མི་གཟུང་གི་མདོ་དེ་གསུམ་མཇུག་བསྡུ་ཡིན་པས་དེ་གསུམ་
གྱིས་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྐབས་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཏོ། །
ཆེན་པོ་དག་གནས་སྐབས་གསུམ་ལེའུ་གསུམ་ལ་མཛད་ནས་དེས་མཁྱེན་གསུམ་བསྟན་པ་ཡང་སྔར་གྱི་མདོ་གསུམ་པོ་དེས་མཁྱེན་གསུམ་རྫོགས་པར་བསྟན་
ཅེས་འཕགས་པའི་དགོངས་པར་འཆད་པ་ནི། དེའི་དགོངས་པ་མིན་ཞིང་ནང་འགལ་ཏེ། ཉི་སྣང་ལས་གནས་སྐབས་གསུམ་མཁྱེན་གསུམ་ལ་མཛད་ནས་དེ་རྫོགས་པར་སྟོན་བྱེད་མདོ་ཚན་པ་གསུམ་ལ་མཛད་པ་དང༌། མདོ་དེ་གསུམ་སྤྱོད་པ་ཁྱད་པར་
ཅན་གྱི་"ལེའུའི་ནང་དུ་ཡོད་པས་དེ་གསུམ1

་སྐབས་འདིའི་སྟོན་བྱེད་ཡིན་ན། ལེའུ་
གསུམ་སྟོན་བྱེད་ཡིན་པ་འགལ་བས་སོ། །གཞན་ཡང་ལེའུ་གསུམ་ནི་རྒྱས་བཤད་
ཀྱི་མདོ་ཡིན་ལ་འདིར་ནི་མཇུག་བསྡུའི་མདོ་སྦྱར་དགོས་པས་དེ་གཉིས་མ་ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འཁྲུལ་པ་དེ་དག་ཀྱང་རྫོགས་པར་བསྟན་ཅེས་པའི་རྫོགས་པར་བསྟན་ལུགས་མ་མཁྱེན་པས་ནོངས་སོ། །འདི་མ་ཕྱེད་པས་འགྲེལ་པར་ཡང་ལེའུ་གསུམ་
གྱི་ཞེས་དྲུག་སྒྲ་དགོས་པ་ལ་ལེའུ་གསུམ་གྱིས་ཞེས་བྱེད་པ་པའོ་ཚིག་སྦྱར་ནས་
གཞུང་མ་དག་པ་འདོར་མ་ནུས་སོ། །དེས་ན་བསྟན་བཅོས་སུ་མཁྱེན་གསུམ་རྫོགས་པར་བསྟན་ཅེས་པ་ཙམ་ལས་མེད་པའི་ཚིགས་བཅད་འདི་ལ། འགྲེལ་མཛད་རྣམས་
ཀྱིས་མདོ་ཚན་པ་གསུམ་པོ་དེ་སྦྱར་ནས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་མདོ་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དང་སྦྱོར་

1 སྡེ། ༨༧༧ ལེའུའི་ནང་དུ་མདོ་ཚན་པ་གསུམ

ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་ལས་སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པ།

785

བས་ན་མཇུག་བསྡུའི་དེས་མཇུག་ཇི་ལྟར་བསྡུས་དཔྱད་པ་ནི་གནད་ཀྱི་དོན་
ཏོ། །སྡུད་པའི་ཚུལ་མས་རིམ་ནས་སྡུད་པ་དང་གནས་སྐབས་གསུམ་མཁྱེན་གསུམ་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཤཱནྟི་ཡང་འཕགས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མཛད་པ་སྟེ་མཇུག་བསྡུས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ན། རབ་འབྱོར་མཐའ་གཉིས་རྣམ་དག་སྤྱོད་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལེའུ་
གསུམ་གྱི་དོན་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དེའོ། །དེ་ཡང་གང་ན། རྣམ་མཁྱེན་འདི་དང་ལམ་
ཤེས་པ་ཉིད་འདི་དང་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་འདི་ལྟ་སྟེ་དེ་ལྟར་སྔར་བཤད་པ་གསུམ་པོའ། །འོ་ན་མཁྱེན་པ་དང་པོ་གཉིས་ལ་འདི་ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། བཤད་མ་ཐག་པའམ་འཆད་འགྱུར་མིན་པས་ཤེ་ན། བཤད་མ་ཐག་པ་དངོས་མིན་ཀྱང་བཤད་མ་ཐག་པའི་ཚུལ་དུ་སྟེ་དེ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །
དེ་ལྟར་ན་འགྲེལ་པས་འདི་དང་ཡང་འདི་དང་ཡང་འདི་ཡིན་དེ། དེ་ལྟར་གནས་སྐབས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་གསུམ་རྫོགས་པར་མཛད་ཅེས་རྩ་བའི་གོ་རིམ་དེ་
ལྟར་མཛད་དོ། །གང་གིས་ན། སྔར་དྲངས་པའི་མདོ་གསུམ་གྱིས་སོ། །ཡས་རིམ་
ནས་སྡུད་པ་འདི་ནི་བརྒྱད་སྟོང་པའི་མདོ་དང་སྦྱོར་ལུགས་ཡིན་ཏེ། རྒྱན་སྣང་དང་
སྙིང་པོ་མཆོག་ཏུ་དེ་ལྟར་བཤད་ཅིང་སྔ་མས་མདོ་ཚན་པ་གསུམ་སོ་སོར་སྦྱར་རོ། །རྩ་འགྲེལ་འདི་དག་ལ་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངལ་བ་དུ་མ་བྱས་ཀྱང་དོན་ཇི་
ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ནི་རིང་མོ་ཞིག་ནས་གསལ་བར་གྱུར་ཏོ། །
གསུམ་པ་ནི། སྔར་ལྟར་རོ། །ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ།༼ཙ ༽

786

ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་མང་དུ་ཐོས་པ་ཤར་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་

སྦྱར་བ་ལས། སྐབས་གསུམ་པའི་བཤད་པའོ། ། ། །

787

པར་བྱང་སྨོན་ཚིགརྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ། །
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་ཀླུང༌། ། ཚིག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །

དྲི་མ་ཡོངས་འཁྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་འདི། །

དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་པོའི་མཐུས། །
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ། །
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྔའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ། །
ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །
ཅེས་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་རྣམ་འདྲེན་ཤཱཀྱ་སེངྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དཔར་དུ་བསྐྲུན་དང་བསྐྲུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ། །
ནམཿ སམནྟབུདདྷཱནཱཾ། ཨཙིནཏྱཱདབྷུཏརཱུཔཱིཎཱཾ། ༀཏཱརེསྭཱཧཱ།